

Schn 35.

BIBLIOTHECÆ UNIVERSITATIS
FRIBURGENSIS HELVET.

D. D.

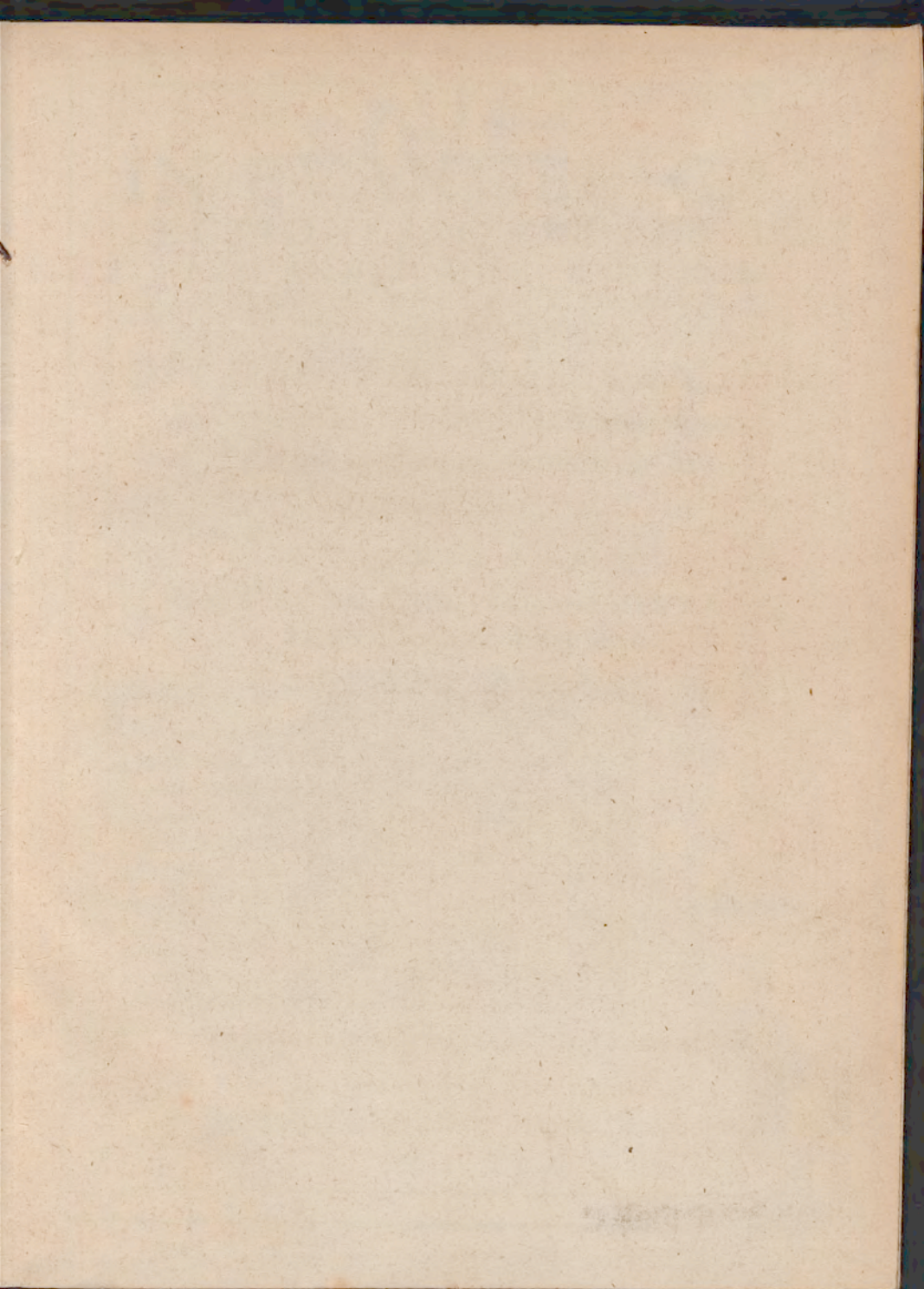
R. D. FR. LORINSER

CANONICUS VRATISLAVIENSIS

1894

⊗ R.259072460

NOTÆ
 IN EVANGELICAS
 LECTIONES, QVAE PER TO-
 TVM ANNUM DOMINICIS DIE-
 BVS IN ECCLESIA CATHO-
 LICA RECITANTVR.

OPVS AD PIE MEDITANDVM
 ac simul ad precandum, DEVM accommo-
 datum, & nunc primum in lu-
 cem editum.

Carmeli

Sedanensis

AUTHORE

R. P. PETRO CANISIO SOCIETATIS
 IESV Doctore Theologo.

Exempli par...
5. fl.

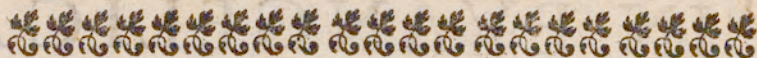
Cum peculiari Priuilegio Sac. Cas. Maieft. ad decennium.

FRIBV RGI HELVETIORVM.

Ex officina Typographica Abrahami Gempertlini.

M. D. X C I.

Summa Priuilegij Casarci.

Proprio diplomate Dn. RVDOLPHI Secundi Romanorum Imperatoris D. N. clementiss. cautum ac decretum est, vt præter Abrahamum Gemperlinum Friburgi apud Heluetios Typographum, nullus excudat opus R. P. Petri Canisij è Societate IESV Doctoris Theologi, quod inscribitur *Notæ in Euangelicas lectiones, quæ tam Dominicis quàm Festis diebus aliis in Ecclesia Catholica quotannis recitantur.* Idemque opus siue in toto, siue in parte, intra decem annorum spacium, à primo editionis die computando, sine dicti Abrahami ac hæredum eius consensu nullus aut typis excudere, aut excusum vendere & distrahere poterit in Cæs. Mai. Regnis, hæreditariis prouincijs, adeoque in vniuerso Romano Imperio. Si quis autem fecus fecerit, in pœnam confiscationis & amissionis bonorum incurret, ac aliam subibit multam in literis priuilegij eiusdem expressam. Datum in Arce Regia Pragæ, die vigesima quinta mensis Martij, Anno Domini Millesimo, quingentesimo, octuagesimo nono. Regnorum nostrorum, Romani decimo quarto, Hungarici decimo septimo, & Bohemici itidem decimo quarto.

Rudolphus.

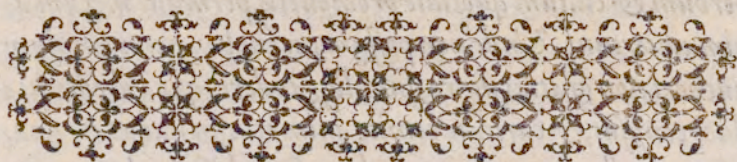
Ad mandatum Sac. Cæs. Maiestatis proprium.

Jacobus Curtius à Senffrenau.

Io. Barnitius. D.

ADMODVM RE-
VERENDIS ET EXIMIIS
VIRIS, DOMINO PETRO SCHNEV-
LINO, IN SPIRITVALIBVS REVERENDIS-
simi Episcopi Lausannensis Vicario, Dominis Erhardo
Torino Præposito, aliisque Ecclesiæ Collegiatæ Friburgi
Heluciorum Canonicis, ac reliquo ditionis Friburgens.
Clero, PETRVS CANISIVS gratiam & pacem sincere
à IESV CHRISTO precatur.

RVOLVTVM est iam decennium, Viri
colendi & Ecclesiastica dignitate spectabi-
les, quum ego primum in Friburgensem hæc
urbem non sponte procurrens, sed autori-
tate maiorum impulsus perueni, vt me qua-
lemcunq; seu operariũ, seu ecclesiasten in ista excolenda messe
præstarem. Ita enim Deo Opt. Max. cuius est propriũ in vi-
neam suam operarios destinare, placuit, vt ego per legitimum
ostium introductus, extremam ætatis meæ quasi scenam hîc
agerem, ac militiam quam vocant emeritam inter Helue-
tios obtinerem. Neq; verò me piget ac tædet in hoc ipso agro
tamdiu versari, vbi re ipsa comperio, vestram erga me & in-
stitutum hoc nostrum benevolentiam esse singularem, si-
mulq; præclara pietatis vestræ studia, quibus DEI summi

verbum & cultum quotidie promouetis, permulti mecum a-
 nimaduertunt. Unde non possum perēni bonorum omnium
 authori non gratias agere, simulq̄ gaudere, quòd obedientia
 duce confisus, & caritate comite animatus, in hac etate qua,
 liscunq̄ collega & cooperatoꝝ hucusq̄ vobiscum degam, &
 communem Christi Ecclesiaꝝ causam, qua nihil nobis debet
 esse antiquius, aliqua ex parte vestro incitatus exemplo con-
 firmem ac proueham. Scio enim probe, qualem quantamq̄
 prouinciam religionis ergò tot annis sustineatis, & quàm
 gnauiter pro Catholica fidei sincera confessione, solidaq̄ do-
 ctina decertetis, praesertim tot monstris errorum ac hære-
 sum vndiq̄ grassantibus, quæ miserè conuulsum, proh dolor,
 hunc Episcopatum magis magisq̄ dilacerant. Vestra enim
 vigilantia, & simul incorrupti Senatus nostri autoritate con-
 stanti factum est, (dicto absit inuidia) vt multa Catholico-
 rum millia, tanquam electæ & dilectæ reliquiæ Israël, ha-
 etenus in Friburgensi ditione conseruentur, suaq̄ genua co-
 ram Baal & idolis aliis recens erectis non incuruent, sed po-
 tius instar senioris Tobia, Dominum Deum Israël in sancta
 Hierusalem veròque eius templo sincerè quærant, inuocent
 ac adorent. Quis verò prudens vel ambigat, vel inficietur
 permagni referre, vt sana & orthodoxa doctrina depositum,
 quod Apostolus Paulus Timotheo suo commendauit, multis
 populis inseruiat, illisq̄ integrum custodiatur, & semper A-
 postolicus ille obseruetur canon: Doctrinis variis & peregrini-
 nis nolite abduci: optimum est enim gratia stabilire cor, &
 non escis? Ament interim alij, sibi que sumant antiqua
 nomina, & speciosis Pastorum, Doctorum & Præpositorum

titulis gloriantur. Vos rectius per Dei gratiam sapitis, qui ut Christi ministros, & mysteriorum Dei dispensatores re ipsa præstetis, ab omni hæresi & schismate alieni, nullis noua falsæq; doctrinæ ventis circumacti, in Apostolicis Patrumque traditionibus probè fundati persistitis, id ipsam omnes dicitis, in eadem permanetis regula, vnanimes vno ore Deum & Patrem Domini nostri IESU Christi cum subiectis quibus honorificatis, semper quæ solliciti estis seruare vnitatem Spiritus in vinculo Catholice & Ecclesiasticæ pacis, quemadmodum iam pridem ab electo diuinæ gratiæ vase Paulo estis edocti. Eapropter quod ille ipse suis tribuit Philippensibus, id ego vobis vestrisq; fratribus adscribere non verebor, honorum nempe omnium authorem Deum in vobis collaudans, qui velut in medio nationis prauæ & peruersæ, non secus ac luminaria quædam hucusque splendetis, verbumq; vitæ, quod saluat animas, haud sine multorum profectu, consolatione, & salute firmiter continetis.

Quæ res mihi sanè calcar addiderunt, ut meum erga vos animum ac studium hoc aperto scripto testarer, vestraque omnium pietati, qui de magno Christi grege bene mereri pergitis, ex animo gratularer. Meministis enim procul dubio, quàm diuinum, salutare, fructuosum & necessarium sit isthuc pascendi docendique munus, quod illo etiam encomio Daniel Propheta decorauit: Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ, in perpetuas æternitates. Accedit quod officio meo consentaneum esse dixerim, ut quæ per atatem apud vos viua voce præstare nequeo, præsentem saltem opere

compensarem, meiq̄, desiderij & communis studij, quod for-
 mandi Christiani populi animis debemus, hoc qualecunq̄ te-
 stimonium ac specimen adhiberem. Tractamus ergo Euan-
 gelicas Notas in illis fundatas lectionibus, quae festis diebus in
 Catholicis templis proponi, & ex more tum antiquissimo, tū
 probatissimo explanari publicè consueverunt. Quod argu-
 mentum sicut à mea professione non videtur alienum, ita vo-
 bis Orthodoxae doctrinae studiosis gratū, simulq̄ ad pietatem
 populo instillandam non infrugiferum fore confido. Etenim
 haec Nota, nisi planè fallor, locos & capita suggerunt, quae cum
 saepe aliàs, tum diebus maximè Dominicis in mentem reuo-
 cari, & hoc quidem pestilenti tempore ad morbos animorum
 sanandos vix vnquam satis inculcari posse videntur. Quan-
 quam non ignoro, multos & praestantes Theologos reperiri,
 qui de huiusmodi lectionibus Evangelicis multa vtiliter &
 praeclare scripserint, vt illa non solum à doctores siue con-
 cionatoribus, sed etiam ab auditoribus Catholicis meritò per-
 legantur. Nos verò, qui talibus coryphaeis ac ducibus libenter
 cedimus, paulo aliam docendi rationem sequi, & viam ab a-
 liis nonnihil disparem ingredi decreuimus. Etenim quod aliis
 vsitatum est, circa sensum quem vocant, literalem non hare-
 mus, sed historiam Euangelicam verborumq̄ contextum an-
 xie discutere vt plurimum super sedemus. Sat enim habemus,
 pauca & praecipua doctrinae salutaris capita ex propositis
 Euangeliorum lectionibus excerpere, eaque ad meditandum
 simul & precandum accommodare: vt si non doctis, saltem
 bonis & candidis Lectoribus pro nostra tenuitate consula-
 mus, neq̄ tam ad intellectum illustrandum, quam ad affe-

Etus religioſe concitandos in medium aliquid adferamus. Si quidem res ipſa loquitur, nimis verã eſſe multorum querelã de ſumma horũ exulceratorum tẽporum iniquitate, quibus antiqua Orthodoxorum pietas in plurimorũ animis vel iacet extincta, vel ad eò quidẽ refricit, vt ad vigorem priſtini officij vix reſuſcitari poſſe videatur. Multis igitur & ingẽtibus ſtimulus indigemus, vt cõmunis ille tepor ac torpor, qui noſtros animos iam pridẽ ſæde occupat, ſubinde diſcutiatur, vt q̃ falſa reiecta ſecuritate, quæ fundi noſtri eſt calamitas, ad diuinum timorem & amorẽ in noſtris animis renouandũ poſtliminio redeamus, nè alioquin in hac velut longa, ſeuã & rigẽte prorsus hyeme, quæ agrũ noſtrum in formem ac ſterile efficit, tam diu hære ac frigere pergamus. Nimiũ eſt ſanẽ ſtupidus, qui non intelligit, Chriſti vaticinium ad hæc noſtra & poſtrema tempora pertinere. Multi pseudopropheta, inquit, ſurgent, & ſeducent multos, & quoniam abundabit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum. Qui autem perſeuerauerit uſq̃ in finem, hic ſaluus erit. Nec diſſentit Apoſtolus, cuius quidem ſententiam indies magis ac magis videmus impleri. In nouiſſimis diebus, ait, inſtabunt tempora periculofa, & erunt homines ſeipſos amantes: habentes quidem ſpeciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes, vt cætera præteream.

Igitur, vt vnde deſlexit, eò redeat oratio, operæ pretium facturus videbar, ſi eiufmodi Euangeliorum lectionibus, quæ ſingulari DE I ſpiritu ſelecta atq̃ue digeſta, toties in Eccleſia repetuntur, quaſdam notas adſcriberem. Harum verò uſum & fructum in eo ponimus, vt ſi fieri queat, velut ſurdaſtris vellicentur aures, & dormitantibus torpor excu-

tiatur, frigidaque mentes incalescant, ac demum ociosi ma-
 leque feriati homines ad suum officium, quod Christo Eccle-
 siaque cumprimis debent, propius reuocentur, maxime que
 ad precandi & meditandi studium, quod modo passim, ac
 turpiter quidem neglectum cernimus, magis ac magis assue-
 fiant. Etsi enim complures hodie reperimus, qui matris Ec-
 clesie prescriptum & ordinem in his ipsis lectionibus pro-
 bent ac seruent: tamen qui fiat nescio, ut pauci ad festos dies
 Ecclesiasticosque ritus animum serio applicent, utque ger-
 manorum filiorum instar, sanctissime parentis sensus &
 affectus spirituales induant, illisque sincere ac pie delecten-
 tur. Nam quod iam olim Gallie lumen & decus Hilarius
 de suis civibus est questus, in nostros quoque Catholicos hoc
 seculo competit, ut iure cum illo dicamus: Plerumque, im-
 mo semper, vitio nostro accidit, ut que legi in Ecclesia audi-
 mus, auribus atque animis nostris longe ab his peregrinanti-
 bus negligamus, ut per audiendi incuriam vilescat apud nos
 caelestium dictorum dignitas. **Locus est in explicatione**
Psalmi 135. Adeo nobis satis non est, Catholicum retinere
 nomen, & manere in Ecclesia, nisi legem etiam Ecclesia ob-
 seruemus, quemadmodum illa sancti Spiritus confirmat sen-
 tentia: *Audi, fili mi, disciplinam patris tui, & ne dimittas*
legem matris tue, sicut hunc locum Epiphanius interpretat-
tur. Neque abs re quidem fore putauimus, si dum nostra sen-
sa proferimus, quedam etiam e sacris literis Patrumq; mo-
numenti testimonio commiseremus. Hac enim velut stel-
lulae quaedam & gemmae lucentes, suam apud pios tenent
gratiam, ac sicut profanam nouitatem saepe coarguunt, ita

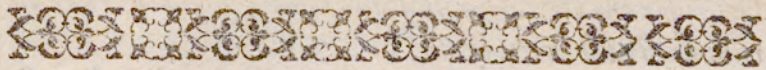

Orthodoxam veritatem nunc maxime oppugnatam non parum illustrant ac roborant.

Demum quicquid isthuc est operis, de quo alios aliter finimus iudicare, id nos ad summam summi Dei gloriam & singularem Lectorum utilitatem euulgamus, vestroque, cum primis ordini, honorabiles viri, verbique diuini praecones, & omni Christi pastores, reuerenter nuncupamus atque inscribimus. Quem sane laborem non solum vobis pura Catholicaque doctrinae custodibus & assertoribus conferre, verum etiam per vos aliis fidei vestrae concreditibus quibus commendatiorem effici, maiorem in modum optamus. Quod si me vti seniore, vestrique honoris amantem audire dignamini, fratres in Christo IESU dilectissimi, magna id cura vobis semper erit, ut omnes & singuli auream verè Apostolicam obseruetis normam, qua ad ordinis vestri dignitatem vindicandam plurimum valet, hodieque satis inculcari non potest. Sic autem habet Græcè Paulus:

ἵπτι χι σιαυτῶ, καὶ τῆ διδασκαλίᾳ, ἡ ἰσχυρῶν αὐτοῖς. τὸ το γὰρ ποιεῖν, καὶ σιαυτὸν οὐρα, καὶ τὸ ἀνέστανός οὐ, hoc est, ATTENDE TIBI ET DOCTRINÆ: inste vel persiste in illis. Hoc enim faciens, & te ipsum saluum facies, & eos qui te audiunt. Dominus IESUS princeps pastorum, & omnis Ecclesiae caput, qui vos velut operarios in messem suam excolendam euocauit, ac fideliter laborantibus immensa aeternaque praemia preparauit, vestros omnium conatus ad sui nominis gloriam, multorumque salutem prouehendam etiam atque etiam prosperet, totique agro Friburgensi peculiariter benedicat. Datum Friburgi Heluetiorum, anno post Christum natum, M. D. XCI. Mense Ianuario.

PETRUS SCHNEULIN, REUE-
rendissimi Domini, Dn. Episcopi Lausannensis Vicarius
generalis, ad Clerum sibi subiectum vniuersum.

OPVS hoc desideratum & nouum, quod R. P. Petrus Ca-
nisius cum in aliorum, tum in nostrorum hominum ec-
clesiasticorum gratiam conscripsit ac edidit, Nos vt verè
Catholicum lectuque dignum studiosè amplectimur, &
hoc testimonio palàm comprobamus. Deinde omnibus
& singulis Decanis, Parochis & Concionatoribus, siue se-
culares illi, siue regulares fuerint, seriò præcipimus, vt hūc
librum emant, sibi & aliis commendatum habeant, eiusq;
lectiōe & instructiōe frequenter vtantur. Ita enim fu-
turum speramus, vt iuuante Domino ex hisce Notis Eu-
angelicis & sibi fructum non pœnitendum colligant, &
ad populum rectè pièque formandum subinde paratio-
res accedant. Datum Friburgi ex ædibus nostris, Anno
post CHRISTVM natum sesquimillesimo nonagesimo
primo.

DIVVS HIERONYMVS ad Nepotianum.

DIVINAS scripturas sepius lege, immò nunquàm de manibus tuis sacra lectio deponatur. Disce quod doceas: obtine eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, vt possis exhortari in doctrina sana, & contradicentem reuincere.

D. IOANN. CHRYSOST. Homel. 22. ad populum.

VERSARE semper in diuinis scripturis. Sicut enim vinum dum bibitur, tristitiam sedat, & cor commutat in lætitiā: sic & spirituale vinum dum bibitur, in lætitiā conuertit animam tuam.

INDEX DIERVM DOMINI-
CORVM, CHRISTOQVE SACRO-
rum, in quibus Euangelicæ Lectiones Notis
quibusdam illustrantur.

*PRAECEDVNT autem Nota pramonitionum seu medita-
tionum generalium,*

Prima de congrua totius anni in festos dies distributione. pag. 1.

Altera de Dominicis diebus cum fructu celebrandis. 12

Tertia de proprio Aduentus tempore. pag. 27

Quarta de precipuis personis in Aduentu piè considerandis. 33

Postrema de Isaia vaticinio ad eundè Aduentum pertinētibus. 41

Sequuntur Aduentus Dominicæ cum suis Notis.

Prima, Matth. xxi. pag. 47

Secunda, Luc. xxi. 60

Tertia, Matth. xi. 71

Quarta, Ioann. i. 85

Ad Ferias Domini natalitias præambula & notæ. 99. & 105

IN FERIIS CHRISTI natalitiis, Luc. ij. 125

Dominica infra Octauas Dominicæ natiuitatis, Luc. ij. 138

FESTVM Circumcisionis Domini, Luc. ij. 151

FESTVM Epiphania seu Dominicæ apparitionis, Matth. ij. 162

cum eiusdem Octaua ac Notis. 172

Dominica infra Octauas Epiphaniae, Luc. ij. 196

Dominica II. post Epiphaniam, Ioann. ij. 209

Dominica III. Matth. viij. 221

Dominica IIII. Matth. viij. pag. 233

Dominica V. Matth. xij. 245

Dominica VI. Matth. xij. 258

De Dominica vltima post Epiphaniam, Matt. xi. 271

Dominica Septuagesime, Matth. xx. 271

Dominica Sexagesime, Luc. viij. 285

Dominica Quinquagesime, Luc. xvij. pag. 299

INDEX DIERV M

<i>Feria quarta Cinerum, seu in capite Ieiunij. Ioël. xi. & Matth. vi.</i>	<i>pagina</i> 311
<i>Dominica I. Quadragesima dicta Inuocauit, Matth. iij.</i>	324
<i>Dominica II. Quadragesima dicta Reminiscere, Matth. xv.</i>	339
<i>Dominica III. Quadrag. dicta Oculi, Luc. xi. pag.</i>	353
<i>Dominic. IIII. Quadrag. dicta Latere, Ioann. vi.</i>	366
<i>Dominic. V. Quadrag. dicta Passionis & Indica, Ioann. viij.</i>	380
<i>Dominica vltima Quadrag. siue Palmarum, Matth. xxi.</i>	393
<i>In die cœna Domini, Ioann. xij. pag.</i>	407
<i>Feria vi. Parasceues, Ioann. xvij. & xix. Vbi & Nota de precibus Christi Domini afflictionibus atroxuntur.</i>	427
<i>De recto & Christiano vsu diei Parasceues.</i>	439
<i>De precibus cum sancto die Parasceues coniungendis.</i>	447
<i>Ad Paschale FESTVM introductio, cum Notis de Christi Domini Resurrectione.</i>	<i>pag.</i> 449
<i>Dominica Resurrectionis siue FESTVM Paschatis, Marc. xvi. cum suis Notis Octaua festi respondentibus.</i>	462
<i>Feria secunda Paschatis, Luc. xxij. pag.</i>	487
<i>Feria III Paschat. Luc. xxij.</i>	502
<i>Dominica I. post Pascha quæ in Albis dicitur, Ioann. xx.</i>	514
<i>Dominic. II. post Pascha, quæ Misericordia nuncupatur, Ioann. x. pagina 531.</i>	
<i>Dominic. III. quæ Iubilare dicitur, Ioann. xvi.</i>	543
<i>Dominica IIII. quæ Cantate dicitur, Ioann. xvi.</i>	559
<i>Dominic. V. quæ Vocem iocunditatis appellatur, Ioann. xvi.</i>	573
<i>In FESTO Dominica Ascensionis, Marc. xvi. 586. cum Notis ad eiusdem FESTI Octauam pertinentibus.</i>	
<i>Dominica V post Pascha, seu infra Octauam Ascensionis Domini, Ioan. xv. & xvi.</i>	613
<i>Ad FESTVM diem Pentecostes pœambula & Nota.</i>	628
<i>In die FESTO Spiritus sancti siue Pentecostes. Ioan. xij. cum festi eiusdem octauis per Notas explicatis.</i>	635
<i>Feria secunda proximè post Pentecosten, Ioann. ij.</i>	669
<i>Feria III. post Pentecosten, Ioann. x.</i>	684
<i>DOMINICA sanctissime Trinitatis, Ioann. ij. pag.</i>	698

DOMINICORVM.

FESTVS DIES CORPORIS CHRISTI, cum Notis
Octauam eius illustrantibus, & venerandum Eucharistia Sa-
cramentum declarantibus, Ioann. vi. pag. 715

Dominica prima post FESTVM TRINITATIS, Luc. xxi.
pagina 759

Dominica II. post Trinitatis, Luc. xiiij. 777

Dominica III. post Trinit. Luc. xv. 791

Dominica IIII. post Trin. Luc. vi. 805

Dominica V. Luc. v. 821

Dominica VI. Matth. v. 836

Dominica VII. Marc. viij. 853

Dominica VIII. Matth. vij. 869

Dominica IX. Luc. xvi. 885

Dominica X. Luc. xix. 901

Dominica XI. Luc. xvij. 919

Dominica XII. Marc. vij. 933

Dominica XIII. Luc. x. 950

Dominica XIII. Luc. xvij. 965

Dominica XV. Matth. vi. 980

Dominica XVI. Luc. vij. 998

Dominica XVII. Luc. xiiij. 1012

Dominica XVIII. Matth. xxij. 1027

Dominica XIX. Matth. ix. 1044

Dominica XX. Matth. xxij. 1058

Dominica XXI. Ioann. iij. 1073

Dominica XXII. Matth. xvij. 1088

Dominica XXIII. Matth. xxij. 1104

Dominica XXIII. Matth. ix. 1121

Dominica XXV. Matth. xiiij. 1136

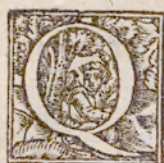
De vltima Dominica, Ioann. vi. 1156

FINIS Lectionum Euangelicarum, quae suis Notis in hoc Opere
illustrantur.

Accedit demum INDEX locorum, qui in ipso contextu se pas-
sim offerunt.

AD CHRISTIANVM LECTOREM.

VANDO QUIDEM præsens opus nullis æ-
 què ac verbi diuini concionatoribus destina-
 tur atque deseruit, haud abs re fuerit, nos de il-
 lorum officio veteriq; more, nonnulla hoc lo-
 co præfari. Est sanè munus hoc concionatoriũ
 minimè nouum, sed peruetustum, vt etiã Noë, qui ab Adam
 inter præcos patres successione fuit octauus, iustitiæ præco
 ab Apostolo Petro dicatur. Nec isthuc est vulgare aut pro-
 fanũ, sed si vllum aliud, sublime, sacrum, excellens, salutare,
 adeòquè necessarium opus atque ministerium in Ecclesia. In
 quo munere sancti Prophetæ luxerunt, & sanctiores Aposto-
 li, vnà cum sanctissimo Messia nostro, qui verè *deus*, siue ver-
 bum existit, se perquàm gnauiter, & cum fructu totius orbis
 maximo exercitârunt. Ac sanè Christus è terris cœlum con-
 scensurus, & summum beneficium fidelibus suis relicturus,
 nouum hunc ordinem instituit, certoque ac inuiolabili man-
 dato muniuit, inquit: Prædicate Euangelium omni crea-
 turæ. Cuiusmodi prædicatores Euangelici, vt reliqua sileam,
 eximiis omninò priuilegiis cohonestantur, ex quibus præ-
 clari manârunt tituli, vt in sacris litteris illi vocentur missi
 homines à Deo, legati Dei, ministri Christi, verbi Dei semi-
 natores, dispensatores mysteriorum Dei, Dominicæ vineæ
 cultores, angeli Domini exercituum, prædicatores Euange-
 lij pacis, Euangelium regni annunciantes. De horum insti-
 tuto, quod satis laudari nunquàm potest, vniciquè illorum
 diuinum intonat oraculum: Clama, nè cesses, quasi tuba ex
 alta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum.
 Ecce dedi verba mea in ore tuo, vt euellas, & destruas, & dis-
 perdas, & dissipes, & ædifices, & plantes. Speculatorem dedi
 te domui Israël, & audies de ore meo verbum, & annuncia-
 bis eis ex me. Quid verò augustius illis promissionibus &
 commendationibus, quibus hunc cœtum maximorum tes-
 tium suorum supremus orbis doctor exornat? Ecce ego

inquit,

inquit, mitto vos sicut agnos in medio luporum. Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Ego elegi vos, & posui vos, ut eatis & fructum afferatis. Vos estis sal terræ, vos lux mundi. Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit. Qui recipit vos, me recipit. Hos ipsos ab omnibus non solum audiri, sed etiam ob cathedram in qua docent, præ cæteris honorari, & in pretio haberi postulat, etiamsi mores inculpatos non afferant, ut eorum non tam vita & sanctitas, quam officium & doctrina spectetur: Quanta illorum est dignitas, quibus vnicus finis & scopus proponitur, ut diuinæ maiestatis gloriam & pereuntium animarum salutem sua cura operâq; procurent? Quod quum faciunt, ut auctori suo, & Angelis eius cûmpimis grati sunt, ita & publicum Ecclesiæ commodum maximè promouēt, digni certè, quibus pij omnes Prophetis illis verbis acclament: Quàm speciosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona?

Et vetus quidem synagoga suos olim concionatores non parum honorabat, & ritibus quibusdam externis reddebat plerisque cõmendatiores. Præcedebant enim quidam in hoc delecti, ut tuba clangerent, ac populum excitarēt, nè quis nesciret adesse tempus non feriandi modò, sed sacrū etiam publicumq; conuentum instituendi, ob quem sese omnes ordines ad sacram ædem conferre, Dei que summi verbum sacratissimum coram audire, suisq; mandare animis oporteret. Aliquis igitur Esdras, utpote probatus Ecclesiæ minister & sacerdos legitimus, adhibebatur, qui locum in Cathedra Moyse sibi assignatum teneret, ac sacris de rebus è sublimi loco differeret. Fidem certè merentur Iosephus & Philo, qui disertè scribunt, à Moyse propheta hunc manasse morē, ut conciones apud Iudæos sacris in locis, vbi frequens esset auditorium, & festis diebus, omnibusque sabbathis publicè haberentur. Quid quòd in Euangelio legimus, Christum dominum in templo & synagogis ita esse versatum, ut per sabbata populum instituerit, sacrum præterea locum & tempus miraculis cohonestârit, ipsumque sabbati diem benedi-

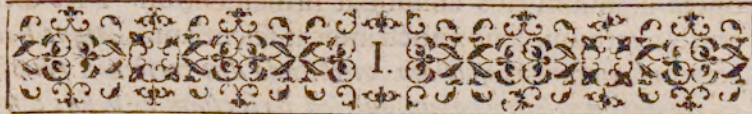
ctione Patris à principio sanctum, (sic enim Tertullianus loquitur) benefactione sua effecerit sanctiorem? Ac de Apostolis quidē constat, quod post acceptum Spiritum sanctum nō solum in hoc ipso Iudæorum more, sed etiam in Christi magistri exemplo retinendo persisterint, quemadmodum variis in locis Euangelista Lucas exponit.

Nihil ergo mirum, nostros quoq; maiores hanc piam consuetudinē veluti per manus acceptam, ad nos porro trāsmississe, eamq; tot seculis vbiq; gentiū obtinuisse, vt cum indicta Ecclesiae festa celebrantur, suū etiam illustrē locum habeant concionatores. Qui postq̄ ab Episcopis legitimè sunt ordinati & ad docendū idonei iudicati, cū autoritate publicè procedunt, ac honestè vestiti, de fide ac pietate sic disserūt, vt modestè ac reuerēter sublimi ex loco ab omnibus ordinibus exaudiuntur. Proximū est, & rationi sanè cōsentaneū, vt auditores diuino percepto semine, ad precandū Deum boni fructus omnis autorē se conuertāt, suasq; illi preces & oblationes, sicut & Paulus monuit, pro Magistratibus, aliisq; grauibus negotiis religiosè cōmendent. Hoc quippe non modò præsens, sed etiā veteris & nascentis Ecclesiae institutū est, quod insignes Theologi, qui Apostolicorū tēporū fuere vicini, praesertim Iustinus ac Tertullianus, apertè cōfirmant, & nos paulo post pluribus euincemus. Vbi de industria praeterimus varias & graues corruptelas, quae in hoc sanctū ministeriū paulatim irreperunt, & nunc quidē latissimè patent, multisq; perniciē grauissimā creāt. Ac eò magis summū Deū precari par est, vt sacrā eiusmodi functionē, cui Satan maximè inuidet, à foedis vitiis vindicare, gratasq; sibi & salutare nobis voces in deserto clamantis destinare dignetur. Cōmunis enim atq; vtinam falsa multorum querela est, fidos, idoneos & peritos concionatores passim desiderari, messē vbiq; gentium incultam desertāq; iacere, & ex multis paucos reperiri, quales Christus requirit, & isthac aetas postulat operarios, hominumque piscatores, qui Euangelico reti conuenienter vtantur, & Verbum virtute multa euangelizent.

CAPITA
PRAEMONITIO,
 NIS SEV MEDITATIONIS,
 IN DVAS DIVISA PARTES, NIMIRVM
 EO SPECTANTIA, VT TEMPORIS ET ANNI
 distributio (singulare donum DEI) rectius intelligas
 tur, & dies festi, cum vberiore pietatis fructu
 à fidelibus expendantur.

VM PRIMIS AVTHORI BONO-
 rum omnium DEO, eiusq̄, diuinae sapientiae
 gratias agam, quòd inter alia beneficia mortali-
 bus praestita, iam inde ab orbe condito sol,
 luna, dies, nox, hebdomada, mensis, aestas, hy-
 ems, secundum naturalem annui temporis re-
 uolutionem & vicissitudinem, tam pulchrè decurrant, & ad
 commodiorem humanae vitae usum iucundam adferant vtilitas
 tem, multumq̄, fructum huic inferiori orbi, sicut res ipsa quoti-
 die docet, alternatione sua praebeant. Omnia enim tempus
 habent, & suis spaciis transeunt vniuersa, postquam videli-
 cet mundi conditor Deus semel ita decreuit: Fiant luminaria
 in firmamento caeli, & diuidant diem ac noctem: & sint in
 signa & tempora, & dies, & annos. *In quem locum scribit*
 * Basilius Magnus: Tempora existimamus Scripturam dicere
 quatuor vicissitudines temporis, hyemis inquam, veris, aestatis,

Eccles. 3.

Genes. 1.

* Hom. 6. in
 Hexamero.

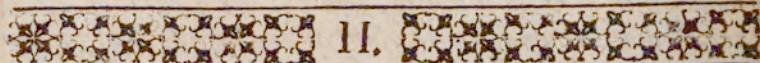

ac autumni: quorum periodus ordine miro ab ordinatissima proficiscitur luminarium motione.] *Acrursus*: Ha temporum vicissitudines, ait, ha varietates Solis motiones consecrantes, vitam nobis & que ad vitam sunt necessaria, disponunt ac administrant.] *Quae decora temporis constitutio nihil mirum, si Propheetam regium in admirationem rapuerit, ac nunc pios etiam rapiat, ut cum illo ex animo cavant: Quam magnificata sunt opera tua Domine? omnia in sapientia fecisti. * Ordinatione tua perseverat dies, quoniam omnia seruiunt tibi. Ut enim precedens dies, ita & succedens nox authoris sui magnificentiam providentiamq; commendat, ac simul admonet, res mundi omnes omnibus seculorum aetatibus illi esse curae, qui ad hominis vitam, incolumitatem, commodam ac temperamentum cuncta constanter ac providè moderatur. Quamobrem latus & gratus ego illud modulabor: Cœli enarrant gloriam DEI, & opera manuum eius annuntiat firmamentum. Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. Atque hæc perpetua dierum ac noctium vicissitudo dici cerè non potest, quantoperè non solum hominibus, sed feris etiam ac bestijs conferat, quemadmodum idem Psalmographus, ad laudem conditoris luculenter exponit. Vnde *Cassianus* sacris litteris consonans dixit: Divina sapientia per Ecclesiasten omni rei, id est, uniuersis siue prosperis, siue quæ aduersa putantur & tristia, tempus esse proprium designauit, dicens: Omnibus tempus est, & tempus omni rei sub cælo.]*

Psal. 103.
* Psal. 118.

Psal. 18.

Psal. 103.
Cassian. lib.
21. collation.
cap. 12.
Eccles. 3.

EXCITABIT me & illud ad nomen Dei altissimi celebrandum, quod res ipsa docet, huius optimi Patris in nos mortales beneficentiam ac sapientiam singularem existere, per quam tempus in Ecclesia fidelibus ex more dispensatur, atq; ad varium pietatis usum accommodatur. Vult enim certas & peculiare ferias institui atq; celebrari, in quibus eximia ipsius opera & infinita beneficia serio in animum reuocemus.

MEMEN-

MEMENTO, inquit, ut diem Sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo autem die, sabbathum Domini DE I tui est: non facies omne opus in eo, tu, & filius tuus, & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum & aduena, qui est intra portas tuas. *Est enim tam lenis & indulgens hic legislator, ut licet hominem totum multis nominibus sibi diuinctum ac obstrictum teneat, qui sacro eius cultui perpetuo vacet, tamen sex dies ad operandum eidem homini largiatur, & unum sibi reseruet Sabbathum, ac in eo etiam non modo religionis negotium sedulo exerceri precipiat, sed sinat insuper domesticam priuatamq; quietem & commo- ditatem hominibus iumentisq; constare. Unde quod Propheta regius toties rep. iii, hic ego iure dixerim: Consiuemini Domino, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.] Summus enim populus in nomen, laudem & gloriam Dei, ut Hieremias loquitur, aglutinatus. Ego verò nisi Deum, ut pote magnum & laudabilem nimis, pro dignitate colere & venerari nequeam: tamen in hoc totus versabor, ut modicam saltem partem temporis, quod statuis feris circumscribitur, ad honorem & cultum diuinum studiosè conuertam, debitaq; gratitudinis & obedientie specimen tunc præbeam & ostendam. Debet enim apud me valere diuinum oraculum; Sabbathata mea custodite, & sanctuarium meum metuite: ego Dominus. Ac uerum: * Custodiant filij Israël Sabbathum, & celebrent illud in generationibus suis.*

Exod. 20.

Psal. 106. 117.

Hierem. 13.

Psal. 47.

Leuit. 19.

* Exod. 31.

III.

NIL mihi commune sit cum Iudaico Sabbatho, & cum festis & ceremonijs Mosaica legis iam per Christum abrogatis, qui legis est finis, ac Sabbathi Dominus, nosq; in Christianam asseruit libertatem. Gloriabor igitur in auctore & consummatore fidei nostræ, de quo uerissime Ioannes affirmat: Lex per Moysen data est: gratia & ueritas per IESUM CHRISTUM facta est. De isto

a Rom. 10.
b Matth. 12.
c Ioan. 8.
d Heb. 12.
e Ioan. 1.

Galat. 4.
Thren. 1.

testatur & Paulus, quod sub lege sit factus, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Esi vero Ethnici Iudaicum Sabbathum, quod immeritò deriserunt, unà cum suis ceremonijs morte Christi antiquatum sit, manet tamen, & ad finem mundi usque manebit Christianum Sabbathum, mihi & fidelibus omnibus legitime celebrandum. Etenim lex natura inuolabilis exigit, certum aliquod tempus sacris usibus deputari, ut populus à negotijs corporisq; laboribus feruius, Deum pie colat atque veneretur, illiq; pro acceptis beneficijs gratias agat peculiare. Gaudebo igitur tam decenter quàm utiliter prospectum esse Ecclesie, in qua non sine summi numinis dispensatione distributio temporis facta est, dum aliam anni partem sibi vindicat Aduentus, aliam Natiuitas, aliam Passio, Resurrectio & Ascensio Christi Domini occupat. Certos enim dies habemus, qui ob redemptionis nostrae mysteria religioni sunt consecrati, magnumq; pondus adferunt, ut ingentium beneficiorum à Christo perceptorum memoria fidelibus omnibus quotannis renouetur atque confirmetur. Ac veteris quidem synagoga proceribus obtemperandum erat, mandantibus non solum solemnibus & in verbo Dei praescriptas ferias obseruari, sed plures etiam festos dies, ut de templi dedicatione (Ioannes Encenia vocat) & de Iudith Hesterq; victoria quotannis celebrari.

Cur ergo dubitem, tantundem, immo & plus auctoritatis penes Ecclesiam Christianam, eiusq; praepositos existere, ut sicut alia quae ad Dei cultum & religionis augmentum spectant, ita dies etiam festos constituere, atq; à fidelibus colendos exigere possint? Cuiusmodi instituta mihi tanto libentius amplectenda, & firmiter retinenda sunt, quaniò certius constat Apostolos & Apostolicos viros esse, qui iam olim per Spiritum sanctum instructi, praclaras id genus institutiones ac traditiones induxerunt, cultumq; diuinum peculiaribus ferijs exornarunt, ac omnium ferè gentium populis commendarunt. Quae res multiplicem attulit utilitatem, nimirum ut Dei verbum crebrius predicaretur & audiretur, maior cūctorum ordinum in externo cultu esset consensus & exercitatio, sed & accuratio duraret ob-

seruatio

Ioan. 10.
Iudith 16.
Hester. 16.

seruatio illius Apostolici Canonis: OMNIA honestè & secundum ordinem fiant in vobis.

Cur igitur ego tam semper inquam insulsus, ut à veneranda antiquitatis discedam vestigijs, maximè cum Augustinus me doceat: illa qua non scripta sed tradita custodimus, qua quidem toto orbe terrarum obseruantur, dantur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel à plenarijs Concilijs, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri. Sicut inquit, quod Domini Passio & Resurrectio & Ascensio in caelum, & aduentus de caelo Spiritus sancti anniuersaria solennitate celebrantur.]

1. Corint. 14

Epist. 118. ad
Iuanuarium.

III.

QUI hodie nouanda religioni student, nouas Ecclesiarum suarum formulas & ordinationes figunt ac refingunt, cum sint non solum in multis dogmatis, sed hinc etiam Protesto mutabiliores semperque ad destruendum quam ad edificandum vehementiores. Horum ego vicem valde dolebo, quod non bono Spiritu ducti, tantum sanctissimis Ecclesiae Patribus derogent, quantum sibi vanè arrogant atque sumunt in causa religionis. Vnde dicit Christo Domino, eiusque sacrosanctae Matri & venerandis Apostolis, alijsque Sanctis eximys iampridem dicatas superbe contemnunt, quoniam etiam ubi possunt pro libidine sua impie abrogant, & è medio tollunt. Tantum enim illis est studium, ut è sacro non sacrum faciant, perinde ac sic cum antiquis Epicureis & Atheis dicere viderentur: Quiescere faciamus omnes dies festos à terra. Ac de Calvinianis quidem hodie grassantibus constat, natalitium Christi diem ad eò illis ingratum & aduersum esse, ut festum hoc celeberrimum iuxta & antiquissimum multis in locis abolendum, & proposita lege, ne quisquam fruetur, prohibendum enixe procurent. Tum in eo conspirant, huius aui secta, quod ignorent, aut nauseabundi

Psal. 74.

respuant Aduentum, Septuagesimam, Quinquagesimam, Qu-
 dragesimam. quodq; similes ferias quinquannis recurrentes, &
 magnoin pretio à maioribus nostris habitas, vtiliterq; seruatas
 omninò auersentur ac insectentur. Ego verò à firmis Ecclesie col-
 lumnis probatisq; Patribus me diuelli nunquam sinam, ut cum
 illis insaniam, qui non minus Græcè quàm Latine Ecclesie mo-
 rem, totq; seculis receptum ubiq; ferè gentium ordinem seditio-
 sè perturbant, ac improbè violant. Qui festorum demolitores,
 immò & diuini cultus profanatores, pulchrè scilicet Philistæos
 Dei simul & Patriarcharum aduersarios imitantur, quales in-
 uidia simul & malitia pessimis consultoribus incitati, puteos à
 fidelibus magni patris Abrahæ seruis effossos, meris ruderibus
 terræq; aggeribus opplere non formidabant. Militant isti certè in
 castris Licinij, qui Tyrannicè olim imperans, scdum egit apostas-
 iam, & nefarias leges publicè proposuit, vetans inter alia, ne
 viri cum mulieribus precatationis causa in Catholicis Ecclesiis con-
 uenirèt, neue Presbyteri vel Episcopi mulierum aures sacræ præ-
 ceptis imbuerent: satis enim illi, quem admodum & nostris Ana-
 baptistis, fore visum est, si populus in campis suburbanis suos
 conuentus haberet. Cuius Licinij impiam audaciam, & audacem
 impietatem fregit, qui tunc Imperator erat religiosissimus, & ad
 sacra promouenda intentissimus Constantinus. Dolebo igitur,
 apertos Ecclesie hostes hoc sacrilego seculo impunè progredi, ut
 non solum Festis abrogandis, sed profanandis etiam templis,
 omniq; religione spoliandis locis sacræ barbaricam præbeant ope-
 ram, & sancta ferè cum prophanis misceant omnia. Reuixerunt
 enim velut cineres Eustachianorum, quos iam pridem Synodus
 Gangrensis damnauerat, ut merito in pijs communis excitetur
 luctus, & cum Hieremia plorantes dicamus: Viæ Sion lugent,
 eo quod non sint qui veniant ad solennitatem. Quod si ego
 pastorum principem Christum in suis Legatis Ecclesieq; rectori-
 bus loquentem hîc non audio, quid nisi Sathane diuino cultui
 semper inuidenti & aduersanti obsequor, Christumq; ipsum con-
 temno, cum in Cathedra sedentes non audio? dignus profecto,
 qui cum Ecclesiam non audiam, pro Ethnico ac publicano habeat

Genes. 26.

Vide Euseb.
lib. 1. de vita
Constantini.

Canon. 5.

Thren. 1.

atq; damner. Nota est enim Domini sententia: Si non audierit (frater) eos, dic Ecclesiæ: Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

Matth. 18.

V.

DEPLORABO & Catholicos re bona perperam videntes, quandoquidem ex veteri more quidem, sed sine Spiritu & fructu festos dies transigunt, & quamvis corpore, non tamen animo rebus diuinis solennibusq; sacris presentes interfunt. Etenim grauisissimi præcepti, Memento vt diem Sabbathi sanctifices, obliuiscuntur, nec secum expendunt, quàm seuerè Deus festorum violatores iam olim castigarit, & quantum interfuit Ecclesiæ, vt fidelium religio & pietas tam sacro loco & tempore splendeat. Quis verò pius non merito luceat, veterem disciplinam cum Sabbathi sanctificatione coniunctam tantopere concidisse, vt Christiani Iudæis quantumuis impuris & perfidis, hac in parte sceleratiores facti esse videantur? Minus enim honoris ac studij festis diebus iribuunt, quando fenestram omnem vulgo ad licentiam nequitiamq; patere, ac ordines omnes petulanter peccare solenne est. Quid? hoc sine Sabbathum sit sanctificare? ac non potius polluere? Nunquam enim ferè magis, quàm in celebratione festorum, honestatis ac pietatis sepes & limites omnes transiliuntur: nunquam studiosius insana cupiditati, ventriq; ac lasciuia laxantur habena, vt non fructus quidem Spiritus appareant, sed carnis opera, sicut Apostolus vocat, bonam sacri temporis partem fœdè occupent, communisq; populus licentia diffuere videatur. Merito igitur, cum ob alia crimina, tum ob violationem Sabbathi Deum nobis iratum habemus, qui certè non minus Christianum quàm Iudaicum populum Prophetica illa voce corripit: Sabbathata mea violauerunt vehementer: dixi ergo vt effunderem furorem meum super eos, & consumerem eos. Ac iterum: Iniqui sunt cœtus vestri calendæ vestras & solennitates vestras odiuit anima mea, facta sunt mihi molesta, laboraui sustinens. Rursus: Conuertam fe-

Exod. 20.

Num. 15.
Ezech. 20.
Hierem. 17.

Galat. 5.

Ezech. 20.

Esai. 1.

Amos 4.

Esai 56.

itiuitates vestras in luctū & omnia cantica vestra in planctū. *Cæterum ad pios & sedulos festorum observatores, quorum non adeo ingens est numerus, dulcis illa sp. etat consolatio. & Euangelica verè promissio: Hæc dicit Dominus Eunuclis, qui custodierūt Sabbatha mea, & elegerunt quæ ego volui, & tenuerunt fœdus meum: Dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filijs & filiabus; nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.*

VI.

Esai. 55.

Apoc. 2. & 3.

In epist. ad
Philipp.

1. Timot. 3.

2. Tim. 2.

Philippen. 3.

& 4.

o Heb. 12.

Psal. 21. & 68.

CONFIRMABO animum ac voluntatem in diuino præcepto ac Ecclesiastico instituto, quod ab auctore Spiritu sancto utique profectum accepimus, firmiter complectendo. Igitur ad sacras ferias & sedulo & reuerenter celebrandas illud etiam Propheticum sumam: Venite ad me, audite, & viuet anima vestra, & feriam vobiscum pactum sempiternum. *Ac velut Apostolicam illam tubam audiam: Qui habet aurem audiat, quid Spiritus dicat Ecclesijs: me totum ad obedientiam hic præstandam accingam. Ecclesie autem eademque Diui Ignatii vox est: Dies festos nolite inhonorare. Quare tunc seponam curas alias, & externas: quoad eius fieri poterit, occupationes ex utramque, nè meipsum impediam, ut fieri solet, in diuinis illis mysterijs, operibus ac beneficijs, maxime ad Christum Dominum spectantibus, rite ponderandis. Vbi singularem rationem habeo, ut iam veneranda sanctæq; Matris sensum & affectum induam, eiq; me pro virili conformem. Illa modo gaudet, modo luget, aliquando mala deprecatur, vel de acceptis beneficijs letè gratias agit, nimirum in variis sese transformans affectus, quales etiam in sanctis² Apostolis, immò in^b Christo capite nostro luxisse, ac fruentibus exiuisse, scriptura diuina testatur. Ad hunc modum, quando Ecclesie ordo & institutum requiret alium atque alium primum affectum à Deo petam, & studio quodam adiuncto præ me feram, ut iam ad primum gaudium, iam ad salutarem luctum, interdum ad sinu*

larem gratiarum actionem, vel ad communem orationem, aut etiam deprecationem peculiari modo excitatus atque comparatus accedam. Nullum enim alimentum quod nusquam opiparum ac pretiosum esse potest, quod non varietate ipsa delectet, quodque si semper aequale sit, tedium non generet manducanti.

VII.

In his que ad cultum Dei statasque ceremonias pertinent, non sat habeo Ecclesia Catholica obedire, cum scriptum sit: Ne dimittas legem matris tuæ, verum etiam exemplo & verbo alios, si possem, impellam, ut iuxta eiusdem Ecclesie mentem ac disciplinam sese componant, summum gratissimumque cultum, qui latria dicitur, diuine Maiestati syncenter persolueri. Non enim solum docemur: Seruite Domino in timore & tremore: sed & illud ab eodem Propheta mandatur credentibus: Afferte Domino filij Dei, afferte Domino filios arietum: afferte Domino gloriam & honorem, afferte Domino gloriam nomini eius: adorete Dominum in atrio sancto eius. Monet verò Basilius, magno Domino gloriam & honorem afferri, quoniam opera nostra splendore probitatis hominum oculis irradiant, nosque ad Dei cultum alios prouocamus atque adducimus, ut ita per filios Pater glorificetur. Scribit insuper Gregorius Theologus, quod omnia Deum laudent, eumque inenarrabilibus ac mutis etiam vocibus glorificare videantur. Hinc extat sacer hymnus à tribus pueris in medijs flammis decantatus, & in Concilio quarto Toletano approbatus, in quo res multe ratione, voce sensuque earentes, immo & creatura omnes ad summum Deum laudandum prouocantur. Omnis enim creatura, inquit Hieronymus, non voce, sed opere laudat Dominum, quia ex creaturis consequenter creator intelligitur, & in singulis operibus ac effectibus Dei magnificentia demonstratur.]

Atque in hoc quidem totus ero, ut sacra lectio, quam die festo commendat nobis Ecclesia, sedulo à me percipiatur, ac deinde in meditationem conuertatur. Nam & humano corpori non

Prouerb. 1.
& 6.

Psal. 1.

Psal. 28.

Homel. in
Psal. 28.

Dan. 3.

In cap. 3. Danielis.

confert cibus quamlibet pretiosus & exquisitè paratus, nisi in stomachum traiciatur, ac probè digestus, ad varia sese membra transfundat, eaq; corroboret. Atqui sacra lectio (anima pabulum longè saluberrimum) optimi lectissimiq; cibi gerit similitudinem, ac veluti condimento eget sedula meditationis, vt quod lectione quaritur, meditatione ipsa comparatur, si tamen precatio accesserit, qua mentem Deo deuotam, & spiritualem cibum quasi sapidum reddit, eamq; caelestem impetrat gratiam, qua tum ad amouenda mala, tum ad consequenda bona desideratur. Fœlices porrò illi, qui cum precatione coniungunt nunquam satis laudatam contemplationem, per quam animus igne diuini amoris incensus, velut extra se rapitur, & cum summo bono sese mirabiliter vnit, sapè & caelestis vita gustum & arrhabonem inexplicabilem obtinet, cum sit Manna illud absconditum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Dabo igitur operam, vt hic deuotionis ignis, quem Christus venit in terras mittere, vt arderet, si vngquam aliàs, tum maximè festis diebus in mea meditatione exardescat, & anima mea fundum caelesti luce atque calore compleat. Ita enim mihi quoque cum Propheta dicere licebit: Renuit consolari anima mea: memor fui Dei & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus. *Ac rursus*: Concaluit cor meum intra me: & in meditatione mea exardescet ignis. *Et iterum*: Cor meum & caro mea exaltauerunt.

Apoc. 3.

Luc. 12.

Psal. 76.

Psal. 8. 3.

Psal. 83.

VIII.

Recabor à Deo gratiam singularem, vt omnis temporis in hac vita mihi concessi, & porrò concedendi curam ingentem habeam, ac meam quidem memoriam, intelligentiam ac voluntatem, si ad tempus vllum, ceriè ad statas Ecclesie ferias velut diuinam ordinationem, applicem diligenter. Tunc enim Deum ipsum mihi proponam, velut suis hoc serìo demandantem: Vacate & videte quoniam ego sum Deus: exaltabor in gentibus, & exaltabor in terra. Ego verò velut ad rem negotij maximi consciendam euocatus, ex animo dicam: Lau-

Psal. 65.

bo inter innocentes manus meas, & circundabo altare tuum Domine, vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuersa mirabilia tua: In conspectu Angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo super misericordia tua & veritate tua. *Neque solum tunc lotus, sed & nuptiali veste velut ornatus (vniuersa enim delicta operit charitas) prodire contendam magis vt placeam supremo regi, ad cæleste me conuiuium inuitanti atq; expectanti, ne alioquin mihi quoq; dicatur: Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?*

Orabo etiam me participem effici bonorum spiritualium, in quibus veteres Catholici circa huiusmodi ferias religiosè versati sunt, & verè p̄j adhuc passim cum sancta deuotione versantur, nimirum vt quod à me hac in parte negligitur, accuratiore aliorum studio & vigilantia in Domino suppleatur atq; compensetur. Non enim tam benefacta mea, quàm aliorum merita debeo aestimare, ac reliquos fideles mihi anteponere, velut cui locus in Dei regno infimus debeat. Ad verum Salomonem Christum cum Saba regina proloquar: Beati viri tui, & beati serui tui, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam. Acrursus Prophetam regium sequens, vt me augusta illa & felici communiōe sanctorum consolens, magna cum fiducia dicam: Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua. Inprimis verò partem aliquam optabo mihi ex piorum benefactis contingere, qui vera fide, spe & charitate nitentes, & sacra Christiana toto orbe peragentes, æternum Deum legitimè colunt, inuocant & adorant. Nec enim temerè testatur Spiritus sanctus: Adorate Dominum in aula sancta eius, eo ipso designans, prout locum Basilius Magnus interpretatur, Deo gratum & homini salutare non esse cultum adorationis, si extra Ecclesiam, que sancta Dei aula est, vel à Iudeis, vel ab hereticis perficitur. Vnde Psalmographus alibi quoq; monet, Vota mea reddam in conspectu omnis populi eius, nimirum vt ostendat sacrificia, vota & preces non nisi in medio Ecclesie offerri oportere, eodem Basilio teste.

Pfal. 25.

Pfal. 173.

Prouer. 10.

Matth. 22.

Luc. 14.

3. Reg. 10.

* Pfal. 118.

Pfal. 28. & ibidem Basilius.

Pfal. 115.

ALTERA MEDITATIO SEV
 PRAEMONITIO GENERALIS DE
 DOMINICIS DIEBUS, TOTO AN-
 no cum fructu celebrandis.

IN SIGNEM summi Dei bonitatem gratis am-
 pletar, cui vi um est per sanctos Apostolos in Ec-
 clesia constituere, & iudicium Sabbathum è me-
 dio tolleretur, eiq; dies Domini us subrigatur,
 atque ita septimus hebdomada dies in octauum
 commutaretur. Ac Dominicus quidem ille dictus est, quod in eo
 Christus à mortuis resurgens, verè se Deum & Dominum, & uti
 nunquam antea, declaravit, & eundem praclarè beneficijs mirè
 illustravit. Confirmat & Augustinus Dominicum dum esse,
 quem Apostoli religiosa solennitate habendum sanxerint: facit
 expressam eius mentionem Ioannes Apostolus, cum scribit se illo
 die fuisse in Spiritu: ornant illum Scripsores vetustissimi, inter
 quos ^a Ignatium & ^b Iustium Martyres numero, illumq; em-
 nentissimum & regalem appellant. De illo ^c Maximus hoc scri-
 ptum relquit: Dominica idè nobis venerabilis est atq; solenni-
 nis, quia in ea Saluator, velut Sol oriens, discussis infernorum te-
 nebris, luce resurrectionis emittit. at propere a ipsa dies ab hor-
 minibus seculi dies Solis vocatur, quod ortus eam sol iustitia
 Christus illuminet. Hieronymus in hunc modum scribit: Quo-
 modo Maria virgo mater Domini inter cunctas mulieres prin-
 cipatam tenet; ita inter ceteros dies hac omnium dierum ma-
 ter est. Hac est dies quae appellatur octava: unde & quibus-
 dam Psalmorum titulis superscribitur pro octava. Hac est, in
 qua Synagoga finitur, & Ecclesia nascitur. Quid igitur

Sermon. 251.

Apoc. 1.

a Ad Magnesianos.

b Quaest. 117. ad Orthodoxos.

c Serm. in die Pentecost.

Serm. in die Resurrectionis.

a Chri-

a Christiano pectore magis fuerit alienum, quam hunc clarissimum semperq̄ probatissimum in Ecclesia diem vel ignorare, vel pratermittere, cultuq̄ peculiari non prosequi, quem Christus tanti fecit, & Apostoli Apostoliciq̄ viri, immò & orthodoxi omnes tot seculis, tantoq̄ consensu ubique gentium cohonestarunt? Exerat apud Clementem Romanum Iudaici Sabbathi & Dominici diei collatio in hunc modum descripta: Sabbathum est requies à fabricatione mundi, perfectio vniversi, legum inquisitio, laus grati animi pro beneficijs in homines collatis Deo adhibita. Dominicus verò dies, his omnibus est prastantior, vt qui representet ipsum Mediatorem prouidentem, legislatorem, authorem resurrectionis, primogenitum omnis creaturæ, Deum verbum, eundemq̄ hominem ex Maria natum solum sine coniunctione viri, sanctè in vita versatum, cruci affixum, sub Pontio Pilato & morituum, atque à mortuis suscitatum.] Nec minus luculeter dixit Athanasius: Sicut Deus prioribus temporibus Sabbathi diem seruari voluit in monumentum finis priorum: ita Dominicum diem veneramus, vt monumentum exordij secunda reparationis, quando nempe Dominus resurrexit, & veterem hominem renouauit & instaurauit.]

Lib. 7. Apostolicarum institut. cap. 37.

Indictum illud: Omnia mihi tradita

11.

NULLVS dies Dominicus mihi praterlabetur, quo Christiani Sabbathi sanctificandi rationem à meipso peculiariter non exigam plus vt temporis ac opera potnam in cultu Dei tum interiore tum exteriori prestando. Ac precipuè quidem curabitur, vt in mentem reuocem triplex opus seu beneficium, quo beatissima Trinitas hominem totum sibi suaq̄ gratia prorsus hoc die deuinxit, opus nimirum, sicut dici solet, creationis, redemptionis atque sanctificationis. Etenim Dominicus dies erat, quo Pater æternus cælum & terram ex nihilo condidit, vt mundo initium daret, eamq̄ diem Basilius primum & primitias dierum luci q̄, coætaneum diem appellat. Erat hic quoq̄ dies, quo Christus de virgine in Bethlehẽm natus, in lucem pro-

Basil. Homel. 2. in Hexame.

dicit, & iuxta Moysi legem circumcisus, magnosq; cum applausu
 populi Rex Israël in Regia vrbe publicè salutatus, & quod longè
 præstantius est, victor etiam à morte resuscitatus fuit, immò &
 seipsum vite ac mortis principem non sine summo miraculo de-
 clarauit, iure vt suo hoc sibi soli sumat: Data est mihi omnis
 potestas in cœlo & in terra. * Ego sum primus & nouissi-
 mus, & viuus, & fui mortuus, & ecce sum viuens in secula
 seculorum, & habeo, clauis mortis & inferni. Hoc ipso die
 spiritus ille sanctus, qui fons est omnis gratiæ & sanctitatis,
 congregatos vnà Christi discipulos donis admirandis copiosè
 compleuit simulq; totam Christianam Ecclesiam in aeternum si-
 bi sanctificandam, regendam, tuendamq; suscepit, vt in illa vsq;
 maneat doctòr atq; rector. Quapropter cum Leone magno ad
 summam summi Dei gloriam profitebor: Tantis est hæc dies dis-
 uinarum dispensationum mysterijs consecrata, vt quicquid a
 Domino est insignis institutum, in huius diei dignitate sit ge-
 stum. In hac mundus sumpsit exordium, in hac per Christi re-
 surrectionem & mors interitum, & vita sumpsit initium. In
 hac Apostoli à Domino predicandi omnibus gentibus Euangelij
 tubam sumunt, & inferendum vniuerso mundo, sacramentum
 regenerationis accipiunt. In hac sicut Ioannes Euangelista te-
 statur, cum congregatus in vnum discipulis, clausis ianuis ad eos
 Dominus introisset, insufflauit & dixit: Accipite Spiritum san-
 ctum. In hac deniq; promissus à Domino Spiritus sanctus adue-
 nit. Ita cœlesti quadam regula insinuatum & traditum noueri-
 mus, in illa die celebranda nobis esse mysteria sacerdotalia, in
 quæ collecta sunt omnia dona gratiarum. Cum his non malè
 congruunt quæ apud Chrysostomum legimus, vbi præcipua Dei
 dona quibus per Christi resurrectionem potius sumus, ad diem
 Dominicum refert sicut hæc ipsa illius verba demonstrant: Eu-
 die destructus est infernus, extinctum malum dictum, disparuit
 peccatum, contracta inferorum portæ, captiuus factus est Da-
 bolus diuturnum bellum diruptum, concitauit Deo homines,
 restitit vnâ genus ad pristinam, immò ad maiorem redijt digni-

Matth. 28.
 * Apoc. 1.

In epist. 81.

Ioan. 20.

Serm. 1. de
 Ieremofyna &
 collectione.

tatem: videntq; Sol inopinatum & admirabile illud spectaculum, quod homo factus est immortalis. Cogita igitur homo, inquit, quanta & qualia bona accepisti hoc die, quantis malis es liberatus. Perditi eramus & reuiximus, inimici eramus & reconciliati sumus. } Monet insuper idem Chrysostomus Dominicum diem spirituali honore nobis esse colendum ac venerandum, ut qui totius humana natura natalitius possit appellari.

III.

HAEC aliaq; multa & illustria Dei beneficia, quae Dominicum diem cunctis mortalibus apprime commendant, me potenter incitabunt, ut illum valde charum & venerabilem habeam, eundem singulari laudatione & gratiarum actione prosequar, meq; diuinis & adorandis illis tribus personis deuotum ostendam. Huc ego incipsum incitans dicam: Immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua. Vbi autem est fides & spes, charitasq; tua? Vbi reuerentia & obedientia supremo Numini debita, non tuo tantum ac mortalium, sed etiam elementorum, bestiarum & rerum omnium homini ceu principi subiectarum nomine? Omnia enim, ut Psalmographus canit, subiecisti sub pedibus eius, minuisti eum paulo minus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Ingens est profecto Dei beneficium in mundo creando, conseruando atque gubernando. Maius adhuc in mundo per Filium redimendo, instaurando & sanctificando. Maximum autem in humano genere, ut animo & corpore sit beatitudinis particeps, tandem absoluendo. Cur igitur anima mea illum bonorum omnium fontem, saluatorem & consummatorem non colis? non amas? non celebras? ac intimè non complecteris? Quid est

Psal. 49.

Psal. 8.

L.

obsecro

Malach. i.

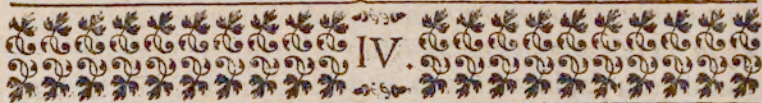
Iob. 38.

Esaia 6.

Pfal. 117.

In illud di&u
Omnia mihi
tradita sunt.Pfal. 94. &
95.

obsecro, quod munera illius praterita, presentia & futura non te afficiunt & excitant magis? Quin saltem illum obiurgantem audi: Si Pater ego sum, ubi est honor meus? & si Dominus ego sum, ubi est timor meus, dicit Dominus exercituum? Cur ego mutus ac elinguis persisto, cum laudent illum astra matutina, ac tot miriades Angelorum non sine metu nocte ac die illi concinant, Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus exercituum. Plena est omnis terra gloria eius. Proinde illius diei presentia me non poterit non commouere, quem Propheta in spiritu tantum prauident, sanctaq; voluptate perfusus, tam letè cantauit: Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. O Domine saluum me fac: O Domine benè prosperare. Et rectè scripsit Athanasius, Deum tunc Solis instar exoriri, & uniuscuiusque animam illustrare. Sapitigitur Ecclesia, cum inter aua lætitiæ signa & cantica illam exultantis vocem Dominico die depromit: Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu: laudemus & superexaltemus eum in secula. Et quoniam ego multis modis egco diuina gratia & benedictione, hoc tam sacro die vnà cum Rege Dauid procidam, adorabo & plorabo, simulq; à summa æternaq; maiestate rogabo illud: Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus, & metuant eum omnes fines terræ.

VO maiora & excellentiora extant munera, nec Angelorum, nec hominum linguis unquam explicanda, quibus æterna bonitas nostram naturam hoc die cumulauit & exiulit, eo vberiore animi voluptatem capere, ac iustiore lætitiâ hoc ipso die præ me ferre conabor. Siquidem aperte constitetur Ecclesiâ, in resurrectione Domini cælum & terram latari, omnemq; Dominicum diem non nisi lætis canticis & iucundis ceremonijs transigit, ieiunio autem & luctui nullum lo-

cum relinquat. Hinc & Chrysoſtomus grauiter eos obiurgat, quibus olim libebat die Dominico ieiunia celebrare, ac illo etiam antiquior Tertullianus communi Orthodoxorum nomine palam pronunciat: Die Dominico ieiunium nefas ducimus. Nam & Clemens Romanus inter Apoſtolicas inſtitutiones illam reponit: Cunctis Dominicis diebus conuentus Eccleſiaſticos celebrantes letitia fruimini: reus enim peccati erit, qui vllum diem Domini feſtum in mæſtitia egerit: letari enim his diebus oportet, non autem lugere. Quocirca ſi vnquam aliàs, hoc die vel maximè dictum & Catholicis obſeruandum eſſe ducam quod præcepit Apoſtolus: Gaudete in Domino ſemper, iterum dico gaudete. Quod pium ſanctumq; gaudium Eccleſie cantica, quæ tunc reſonare ſolent, mihi confirmabunt, ſicut & Prophetica verba intimis animi mei ſenſibus complectenda renouabunt ac prouehent. Dicam enim & ego: Miſerationum Domini recordabor, laudem Domini ſuper omnibus quæ reddidit nobis Dominus, & ſuper multitudinem bonorum domui Iſraël, quæ largitus eſt eis ſecundum indulgentiam ſuam, & ſecundum multitudinem miſericordiarum ſuarum. Sed & credentium omnium nomine, qui Chriſti beneficium amplectuntur, Iſaias hoc latiſſimè vaticinatur: Dicetis de die illa, Conſitemini Domino & inuocate nomen eius: notas facite in populis adinventiones eius: Mementote quoniam excelſum eſt nomen eius. Cantate Domino quoniam magnificè fecit, annunciate hoc in vniuerſa terra.

Oratione in
Iudæos.
Libro de corona militis

Lib. 6. cap.
vlt.

Philipp. 4.

Iſai. 63.

Iſai. 12.

V.

VM laus Dei ſit præclarum, nec ſatis prædicatum vnquam ſacrificium, quo ſublimis rerum opifex maximè delectatur (Sacrificium laudis, inquit, honorificabit me): ego hoc ipſum tanto ſtudioſius ac reuerentiùs quanto ſacratior hæc eſt dies, offerre curabo. Meminero igitur hoſtiam laudis, quæ pura & decora ſit, in primis exigi: quoniam ſpecioſa laus non eſt in ore peccatoris: quando Deus illi ipſi palam ex-

Pſal. 49.

Pſal. 146.

Eccleſiaſt 15.

Pfal. 49.

a 3. Reg. 21.
b Luc. 5.
c Luc. 7.

a Exod. 22.
b Hierem. 9.
c Baruch. 1.
d Dan. 9.
e Efd. 9.

Thren. 3.

Luc. 18.

Pfal. 50.

Luc. 17.

Zach. 13.

probrat: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum. Sic ergo sacrificium diuinae laudationis instituiam, ut illud quod cordis contriti sacrificium ab eodem Propheta dicitur, minimè prætermittam, sed ad me quoque pertinere putem illam sententiam: Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum non despicias. Cuius quidem sacrificij virtus quantoperè conferat pœnitenti, rex^a Achab, b Petrus Apostolus ac peccatrix^c Magdalena non obscure declarant. Præterea illorum sequar exemplum, qui cum iusti essent, ut^a Moyses, b Hieremias, c Baruch, d Daniel & e Esdras, non modo sua, sed & aliena populiq; peccata confiteri ac deplorare neuitquam intermiserunt. Et à Daniele quidem ita dictum accepimus: Non in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Quare cum idem Daniel sua simul & populi peccata lugens confiteretur, & pro tota Ecclesia preces ardentes offerret, non Angelicam modo, sed diuinam quoque consolationem abundè percepit. Dabo igitur & ipse operam, ut Dominico die partem solus, partim cum alijs Deum iratum precer, ac Propheticam illam sententiam accuratè perpendam: Scrutemur vias nostras, & queramus, & reuertamur ad Dominum. Leuemus corda nostra cum manibus ad Dominum in cœlos. Nos iniquè egimus, & ad iracundiam prouocauimus: Idcirco tu inexorabilis es. Vbi laudatam illam Publicani submissionem à me ipso exigam, viasq; meas ita recogitare contendam, ut superioris hebdomadæ sordes qualefcunq; contractas dolenter expendam, nouaq; contritione & melioris vitæ proposito diluam. Quod sanè rectius fiet, si ego impietatis meæ conscius, ad misericordiæ fontem Christum lauandus recurram, & cum pœnitente Propheta ex animo dicam: Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor: Sicut nempe leprosi perfectam à Christo purgationem sunt assequuti. Est enim hic fons patens domui Dauid & habitantibus in Hierusalem, in ablutionem propositus, quemadmodum loquitur Zacharias. Sed & aqua

sacra & lustralis, qua Orthodoxi ex peruetusto sanctoꝝ more tunc asperguntur, me commones faciet ablutionis & purgationis, quam in sacro Baptismo semel accepi, quæq; post Baptismum tantò diligentius & crebrius mihi adhibenda est, quantum longius à prima illa purgatione discessi, quantoq; maioribus vitiorum maculis vestem meam candidam & in Baptismo creditam deturpauit. Igitur ad Dominicum quoque diem referam, quod præcepit Apostolus: Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei: quodque Iacobus dixit: Emundate manus peccatores, & purificate corda. Eoque non grauior exomologesi facere, sicut Cyprianus post * Teriullianum appellat, ut certior fiam de remissis mihi à Deo peccatis per clauis Ecclesiæ, utiq; illorum sequar exemplum, qui primum ab Apostolis instituti, veniebant confitentes & annunciantes actus suos, uti Lucas meminit Euangelista.

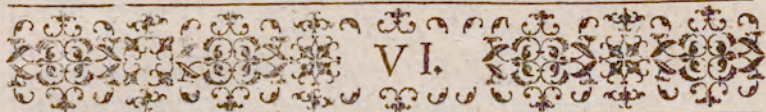
2. Corinth. 7.

Iacob. 4.

Sermon. 5. de lapsis.

* Lib. de penitentia.

A. Cor. 19.

RERSVS Dominico die mihi studium precandi & tempus meditandi augebo, de sacris libentius loquar, legam & audiam, nonnunquam & sacras ades inuisam. Nec enim à me alienum esse ducam, quod sacculo suo cum pijs multis fecit diuus Hieronymus, diebus Dominicis templa religiosè petens, quemadmodum hæc eius verba testantur: Dum essem Roma puer, & liberalibus studijs erudirer, solebam cum cateris eiusdem ætatis & propostii, diebus Dominicis sepulchra Apostolorum & Martyrum circumire, crebroq; cryptas ingredi. Tum Isaiam explanans meminit, quod orationes in Basilicis Martyrum ex more celebrãrit, licet idcirco Catholici à Vigilantiis deriderentur, quod sacras

Lib. 12. comment. in cap. 40. Ezech.

In cap. 56. Isai.

Diuorum reliquias publicè honorarent. Quicquid demum honorem cultumq; summi Dei promouere & decorare poterit, id ad rectam Sabbathi sanctificationem referre, atque ad meum officium pertinere mihi persuasum habebō. Quid enim est, quod religionis & gratitudinis ergo illi prestare non conueniat, qui tanta in mortales munera contulit, nosq; totos Dominico die sibi vindicare, suoq; cultui vacare vult maximè? Perinde ac si ille nunc quoq; dicat: Obserua diem Sabbathi, vt sanctifices eum, sicut præcipit tibi Dominus Deus tuus. Ac iterum: Sabbathi mea custodite, ego Dominus Deus vester. Et rursus: Sabbathi mea custodite, & sanctuarium meum metuite. Ego Dominus. Tum per Ezechielem: Sabbathi mea sanctificate, vt sint signum inter me & vos: & sciatur quia ego sum Dominus Deus vester.

Deuter. 5.

Leuit. 19.

Ezechiel. 20.

VII.

Ratere à meminero veteris & persancta consuetudinis, qua Dominico die charitatem Christianam declarat, & aliquam in fratres pauperes eleemosynam expendi postulat, quoad eius fieri possit. Etenim hac de re Paulus Apostolus quoq; monet, cum scribit de collectis, quæ vna siue prima, Dominica nempe die, in Sanctos conferebantur, quemadmodum Chrysostomus, Theophylactus & alij Paulinum locum interpretantur. Et satis indicat Tertullianus, proposi am olim in publico fuisse arcam, in quam fideles sponte conferrent quasi deposita pietatis, vt de pueris, puellis, orphanis, senibus, naufragis vinctis & alijs egenis alendis benè mererentur. Eam vero beneficentiam tali tempore congruere Chrysostomus notat, nimirum vt in subsidium pauperum tunc erogetur aliquid ac reponatur, cum Christus ad eò se liberalem & munificum orbi declarauit, maximaq; in mortales beneficia contulit. Is etenim quum ex inferis rediret, tot patrum millia, quos ex limbo tanquam carcere liberauerat, saluos secum ad superos adduxit, suaq; resurrectio: nis gratia mirabiliter exhilarauit, ac præterea suos discipulos

1. Corin. 16.

In Apologético & lib. de orat.

Orat. 43. in epistola 1. ad Corinth.

tunc sapius amant er inuisit. Eosdem postea, cum Pentecoste celes
braretur, perquam liberaliter Spiritu sancto ita compleuit, ut
varijs linguis magnalia Dei publicè loquerentur, & ea prastar
rent, quæ Iudæi & Gentes satis non poterant admirari, quæq; ad
fundandam Ecclesiam maximè pertinebant. Huc dcmum spectat
solenne conuiuium & agape fratrum, siue fraterna dilectio, quem
admodum ^a Clemens, ^b Tertullianus & ^c Cyprianus meminerunt.
Quocirca si unquam aliàs, hoc die maximè tubam Apostolicam
sonare, & meas penetrare aures ita putabo: Estote imitatores
Dei, sicut filij charissimi: & ambulate in dilectione, sicut &
Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis ob
lationem & hostiam, DE O in odorem suauitatis. Atq; ut
Dominicus di. s abundantiore proximi charitatem à me impe
tret, non solum corporalibus, sed & spiritualib. misericordie ope
ribus prestandis insistam: potissimum ut omnes Ecclesie ordines,
publicasq; calamitates ardenti precati one summo Deo commen
dem, nec minus pro Ecclesiasticis & Politicis Magistratibus, sicut
Apostolus præscripsit, peculiariter vota faciam, ac preces meas
simulq; communes Ecclesie offeram. Hunc precandi morem, qui
satis extolli ac promoueri nequit, etiam cum primis Christi cul
toribus tenuit Tertullianus, & Clemens * Romanus ex Apostoli
ca traditione confirmat.

a lib. 2. Apo
stol. conffit.
cap. 28.
b lib. ad Mar
tyr. & in Apo
log.
c lib. 3. ad
Quirinum.
Ephes. 5.

1. Tim. 2.

In Apologet.
lib. 8. con
ffit. Apost.
cap. 10. 11. &
deinceps.

VIII.

NOTABO è sacris Concilijs capietatis officia, quæ Do
minico die fidelibus exercenda mandantur, ut illa ipsa
velut à Spiritu sancto tradita & commendata, sedulo
exequar. In Matisconensi Concilio secundo definitum hoc pracla
rè pronunciat: Custodite diem Dominicam, quæ nos denuò pe
perit, & à peccatis omnibus liberauit. Nullus vestrum litium fo
mitibus vacet: nullus causarum actiones exercent: nemo sibi ta
lem necessitatem exhibeat, quæ iugum cervicibus iumentorum
imponere cogat. Estote omnes hymnis & laudibus Dei animo cor
porèq; intenti. Si quis vestrum proximam habet Ecclesiam, pro

Cap. 1.

peret ad eandem, & ibi Dominico die semetipsam precibus & lachrymis afficiat. Sint oculi manusq; vestra toto illo die ad Deum expansa. Ipse est enim dies requietionis perpetuus, ipse nobis per septima diei umbram insinuatus noscitur in Lege & Prophetis. Iustum igitur est, ut hanc diem unanimiter celebremus, per quam facti sumus, quod non fuimus. Fuimus enim antè serui peccati, sed per eam facti sumus filij iustitia. Exhibeamus Domino liberam seruitutem, cuius nos nouimus pietate de ergastulis liberatos erroris. Non quia hoc Dominus noster à nobis expetit, ut corporali abstinentia diem Dominicum celebremus, sed quaerit obedientiam, per quam nos, calcatis terrenis actibus, ad cælum vsq; misericorditer prouehat. Tum synodus Tiburiensis postulat, fideles omnes diebus Dominicis & Festis à strepitu iocundis, secularibus negotijs, litibus & contentionibus supercedere, ne alioquin si secus fiat, iustus Deus illis irascatur, qui opus & cultum eius faciunt negligenter, quo tempore vigilijs & orationibus insistere, Missas audire, oblationes offerre, ac soli Deo vacare oportebat. Praterè in Concilio Agathensi & * Aurelianiensi sanctè decernitur, ut fidelium quisq; Missam Dominico die integram audiat, solennibus sacris se non subtrahat, sed in oratione perseueret, neque ante sacerdotis benedictionem è templo egrediatur. Cui decreto non malè respondet Canon decimus Apostolorum. Sed & Concilium Moguntinum luculenter præcipit: Omnes dies Dominicos cum omni veneratione decreuimus obseruare, & à seruili opere abstinere. Sicut autem Apostoli sacrificarunt, uti Lucas ostendit: ita modum sacrificandi commonstrat^a Iacobus, ^b Dionysius, ^c Iustinus, ut alios Apostolicos viros prætermittam. Neq; Latini modò, sed etiam Græci & Syri, aliq; vetustissima gentes Missæ sacrificium, siue Liturgiã in usu perpetuo tenuerunt, multisq; caeremonijs decorarunt. Et Apostoli qui dem, sicut Clemens exponit, definiuerunt, ut fideles omnes conuenirent Dominico die ad agendum gratias Deo, & profitendum beneficia, quibus nos Deus per Christum afficit, atq; ad completum dictam illud Propheticum, nempè, In omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda, quia ma-

Canon. 35.

Canon. 47.
* Canon. 28.Canon. 36. &
37.
Actor. 13
a In lyurgia.
b de Ecclesiast. Hierarchia.
c In Apolog. 2.

Lib. 3. Apostolic. constitut. cap. 31.

Malach. 1.

gnum est nomen meum in genibus, dicit Dominus exercituum. *Nec solum Clemens, sed etiam Iustinus, Irenaus, Cyprianus, Eusebius, præter Latinos, hunc Malachie locum, qui sacrificium Eucharisticum promittit, in medium adferunt, ut multi monstrarunt. Ac iterum Clemens diserè scribit: Hic dies Dominicus tibi Domine Eucharistiam pro vniuersis offerre hortatur & iubet.] Vbi carimonias etiam sacrificio non defuisse veterum Liturgiæ declarant, & inter alios refert Tertullianus, quod ex more, stationum dies celebrarent, ad aram Dei starent, reliqui aris adgenicularentur, nec solum pro viniis, sed etiam defunctis offerrent, & expansis quoq; manibus precarentur. Ad hæc receptum erat moribus, die Dominico genu non flectere in signum resurrectionis, per quam, ut Iustinus inquit, Christi beneficio & à peccatis & à peccatorum morte necata liberati sumus: & sacram quidem Eucharistiæ oblationem & publicam gratiarum actionem tunc in templis à Clero & populo celebratam fuisse testatur. Mihi verò non suffecerit, sacris precibus & concionibus, & sacrificijs interesse ad hunc diem sanctificandum, sed præterea contendam, Christum agnum immaculatum qui tollit peccata mundi, seq; præsentem sistit in Eucharistia, de altari petere ac sumere perquam reuerenter. Etenim Eucharistiæ Sacramentum, quod & conuiuium Dominicum, non de aliorum manu quam præsentium sumimus, ut verbis utar Tertulliani. Ac tanto quidem Christi amore præsci fideles flagrarunt, ut quoties Dominicam cœnam celebrarent, diebus verò Dominicis maximè, ad sacram synaxin sese conferrent. Hinc ille Canon extat Anacleti, Perfecta consecratione omnes communicent, qui nolunt Ecclesiasticis carere liminibus.] Quamquam hoc de præsentibus qui Episcopo ministrabant, præcipuè dictum esse videatur. Acquiescam interim in sapientissimi doctoris Augustini sententia, cuius consilium vtinam multi hodie amplecterentur. Quotidie, inquit, Eucharistiæ communionem percipere, nec laudo, nec reprehendo: omnibus tamen Dominicis diebus communicandum & suadeo & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit.]*

Lib. 7. cap. 37.

In Apologet. lib. de oratio. & lib. 2. ad vxorem. Item de corona militis.

Lib. quæst. ad Orthodox. quæst. 115.

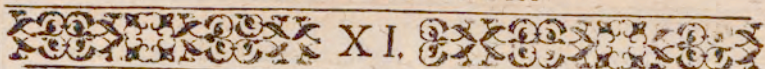
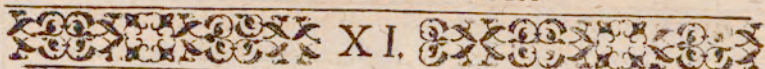
Ioan. 1.

Lib. de coron. milit. & lib. 2. ad vxor.

Epist. 1.

Lib. de Ecclesiast. dogmat. cap. 53.

 XI.

Superioribus demum colligam, & serio mecum animo reputabo, cur Ecclesiastico conuentui cum alijs, tum Dominico die libenter debeam interesse. Christus quippe suos qui in ipsius nomine congregati sunt, efficaciter uisitat atque benedicit, qui & Sabbathum uetus, ut Athanasius meminit, in diem Dominicum transtulit. Libentius autem eo die Sacrum audiam, ut in: stabili sacrificij, quod incrementè, sicut Cyrillus appellat, per sacerdotem offertur, indignus ego particeps fiam. Est enim diui Cypriani ac totius Ecclesia communis & consensans isthac confessio: Ex quo à Domino dictum est: Hoc facite in meam commemorationem, hac est caro mea, & hic est sanguis meus, quotiescunque his uerbis & hac fide actum est, panis iste substantialis & calix benedictione solenni sacratus ad totius hominis uitam salutemq; proficit, simul medicamentum & holocaustum ad sanandas infirmitates & purgandas iniquitates existens. Celebrant Graci tremenda, ut sapè uocant, mysteria, & planè confitentur, sanctos Angelos assistere altaribus, qui & ter adorandæ maiestati reuerentiam adhibeant maximam. Nec ullum reperias diem, quem Christi & Domini diem cum Paulo reliquius appellare possis, & in quo ultimum gloriosumq; Christi Aduentum concinnius mediteris. Venit Christus ex morte resurgens, ut totus orbis merito decantet: Dominus regnauit, decorem indutus est, indutus est Dominus fortitudinem, & præcinxit se. Veniet idem Christus hoc ipso (ut putant) die, ad uiuos & mortuos iudicandos, quando magnus erit dies Domini, & uidebunt omnes Filium hominis uenientem in nubibus cæli cum uirtute multa & maiestate. Erit enim ille cælestis iudicij dies, quo Christus (omne enim iudicium dedit illi Pater) pro suis quæq; meritis aut honoret aut puniat, ut à Lactantio dictum est. Ergonè diem hunc niueo, ut aiunt, lapillo notarem, & singulari studio religionis, nec minus ardenti felicitatis desiderio transigerem, mentem huc aduocans maximè, ut duos fr:

Matth. 18.
Homel. de fe-
nente.

In epist. 10.
ad Nestor.

Cyprian. in
serm. de cœ-
na Domini.

Philip. 1. & 2.

Psal. 92.

Ioël 2.
Soph. 1.
Matth. 24.
Luc. 21.

Ioan. 5.

lib. 5. diuini
nstitut.

dei articulos de resurrectione carnis, & aeterna vita propositos, mecum diligenter expendam?

O Sabbathum ex Sabbatho, ut more Prophetico loquar, quando reuelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro salutare Dei. O Sabbathum delicatum, quod populo Dei Sabbathismum perfectum adferet, quando electi omnes de morte corporis huius liberati, & sicut aquila innouati, pennis assumptis recentibus, mutabunt fortitudinem, ac simul in nubibus obuiam Christo Regi rapien:ur in aëra, cum illo tam diu optata quiete perpetuò fruituri. Tunc enim electi omnes, ut Rupertus admonet, qui nunc post depositionem carnis vna & simplici solius animæ beatitudine perfruuntur, sicut in Apocalypsi legimus, quia data sunt illis singula stola alba, duplici, id est, corporis & animæ fœlicitate remunerabuntur, sicq; binas perennis gloria stolas accipient. O Sabbathum sanctum, quum redempti à Domino, sedebunt in pulchritudine pacis, ac molestia omnis expertes, misericordias Domini, & melos Angelicum consonis vocibus in aeternum dulcissimè concinent. Tunc fugiet dolor, luctus, clamor & mors: Sabbathumq; festiuum celebrabitur, in quo regis Augusti in throno sedētis magna vox latè personabit: Ecce noua facio omnia. Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus: & ille erit mihi filius. Quid verò tunc dilecta & electa illa cohors, nimirum nuptiali illa veste resurgens undique, ac de subactis hostibus perfectum triumphum reportans: an non latissimè cuncti concinent Alleluia: quoniam regnauit Dominus Deus noster omnipotens. Gaudeamus & exultemus, & demus gloriam eius: quia venerunt nuptiæ Agni, & vxor eius præparauit se? Quam fœlix autem eadem vxor & sponsa, quæ in cõmuni & amplo triumpho sibi gratulans dicit: Gaudēs gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumento iustitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis. Proinde si unquam aliàs, certè Dominico die, qui fœlicissimum

Isai. 66.
Luc. 3.
Isai. 58.
Hebr. 4.

Isai. 40.

1. Theff. 4.
Lib. 7. de diuin. offic. cap. 13.
Apoc. 6.

Isai. 40.

Apoc. 21.

Ibidem.

Apoc. 18.

Isai. 61.

Luc. 21.

Iob. 19.

Lib. 22. de ci-
uitat. Dei
cap. vi.

Rom. 7.

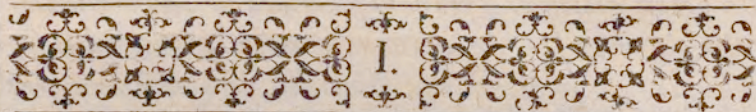
nec desitutum unquam Pascha prestabit, merito lenabo caput in cœlum, & ob communem perfectamq; redemptionem electorum, que certò certius appropinquat, fiducia plenus, cum viro sancto Iob dixero: Scio quod Redemptor meus uiuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum: & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea uidebo Deum saluatorem meum. Hoc erit utique maximum Sabbathum, non habens uesperam, Dominicus planè dies, uelut octauus æternus, Christi resurrectione simul & manifestatione sacratus, neque solum spiritus, uerum etiam corporis requiem que nunquam cessabit, Dei populò allaturus. Qua de re pluribus disserentem, si uacet, consulam Augustinum. Quàm sunt interim & miseri & miserandi, qui momentaneis huius uitæ bonis deliniti, ad fœlicem illum Sabbathismum non adspirant, neque perueniunt, ut futura illa filiorum Dei gloria in ipsis quoque manifestetur. Hanc Paulus tantoperè desiderabat, ut ingemiscens diceret: Ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri. Spe enim salui facti sumus. Verùm hæc satis, & fortasse plus quàm satis, de Dominico die celebrando: nunc ad ipsum Aduentum Domini propius accedamus.

NOTAE MEDITA-
TIONVM QVAE CVM AD-
VENTV DOMINI, VT VOCA-
MVS, CONGRVNT.

FRIT mihi hoc tempus idcirco cordi magis,
quòd sit totius anni sequentis veluti vestibulum
& atrium, imago etiam veteris Synagoga
& priscorum Patrum sub lege degentium,
atque ad Christi aduentum & gratiam tot seculis adspi-
rantium representatio. Nullum est anni tempus accommo-
datius ad sacrosanctum Dominicae incarnationis myste-
rium, velut redemptionis humanae exordium, omnibus
omnium hominum ordinibus & aetatibus & mentibus
commendandum, atque intimo cum sensu pietatis die no-
cteq; meditandum. Laudandi sanè sunt Germani vetustio-
res, qui cum viderent, aduentum & ortum Domini in
mensem Decembrem incidere, nomen ei proprium indi-
derunt, **Chrisimonat** à **CHRISTO** ipso appel-
lantes, quemadmodum & omne tempus hoc venusto
Aduentus nomine honorârunt, immò & **Den heiligen**
Aduent nuncupârunt, nimirum ut sicut in fide &
religione

religione, sic in cultu quoq; diuino sanctæ Matri Ecclesia Romana sese conformarent. Volens prater eo, quàm sapienter veteres orthodoxi hunc Aduentum pijs ceremonijs, lectionibus Propheticis & Euangelicis, canticis peculiari- bus, ieiunijs frequentibus & precationibus ardentibus coho- nestrarint. Neipsum igitur incusabo, si maioribus, matri, fratribus desim in Aduentu vnà cum pijs omnibus religiose auspiciando atque celebrando.

Quòd si scriptura phrasim sequimur, de Aduentu Do- mini capiemus, quoties audimus commendari nobis dies sa- lutis, tempus acceptum, nouissimos dies, vel nouissimum tem- pus, ac etiam temporis plenitudinem. Quicquid enim in hac sexta mundi etate viuatur, tempus est reuelatæ salutis, & vsq; ad finem huius seculi durat, hodieq; nominatur iuxta il- lud: Hodie si vocem eius audieritis, quemadmodum Paulus istud hodie de tēpore Christiano interpretatur. Quid autem illo mundi statu, qui Christi pracesit aduentum, sub globo lunari tristius atq; funestius? Erat enim tunc seruitus, captiuitas, tenebræ, peccatum, nox & mera tyrannis Satha- na. Cùm verò tot modis desideratus ac necessarius Messias accessit, facta est manifestatio gloriæ Dei, & predicatio gra- tiæ Christiana, vt miseris omnibus liceat esse fœlices, & Sa- thanæ filij, qui modo Redemptori parent, in benedictos Dei filios cooptentur. Quotquot enim receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Et Paulina vox est: Apparuit gratia DEI Saluatoris nostri omnibus hominibus, qua nempe iustitiam consequi- mur, & gratiæ efficimur cooperatores, vt nouo lumine

illustra

2. Corin. 6.
Isai. 22.
1 Ioan. 2.
Galat. 4.

Psal. 49.
Heb. 4.

Ioan. 1.

Tit. 2.

1. Cor. 3.

illustrati, in noua vita secundum spiritum ambulemus. Atque isthac aduentus Dominici ratio quam diximus, generalis est, cuius primaria quidem tuba Apostoli orbe toto exiterunt: tamen nihil hoc impedit, quo minus ex Ecclesiastico instituto & proprio quidem tempore nostrum celebremus aduentum. Id enim ex priore illo veluti fonte manat, & nouam animi excitationem lucemq; fidei suggerit, vt quod anno toto vix facimus, saltem ante natalem Domini cum speciali Dei directione ac perfectiore studio decentius faciamus.

 II.

ERTA meditationum capita mihi proponam, in quibus crebro verser hoc tempore, nimirum vt in animum reuocem, quis & quantus ille sit, cuius aduentum celebramus, vnde idem & quò, qua de causa, quando & quomodo veniat, cum ad nos primum accedit. Hæc enim omnia diuinis litteris de aduentu Domini consideranda traduntur, suntq; notatu dignissima ijs, qui Christum sapientiæ & salutis omnis authorem ex animo querunt & amant, vel saltem cum offenso illo cupiunt reconciliari.

Quis igitur ille, cuius aduentum anniuersaria recolimus cõmemoratione? Nempè promissum in paradiso semen mulieris tam potens, vt eo caput & imperium maledicti serpentis conteratur. Nisi Dominus exercituum hoc semen nobis reliquisset, quasi Sodomam fuisset,

Genes. 3.

Isai. 1.

Genes. 5.

Genes. 12. 22.
26.

Deuter. 18.

Apoc. 5.

Hierem. 23.

Ezech. 37.

Esai. 49.

Gen. 49.

Dan. 7.

Apoc. 19.

Dan. 9.

Ioan. 1.

Hebr. 1.

Coloff. 1.

Ephes. 1.

Pfal. 96.

Pfal. 109.

Luc. 1.

Agg. 2.

Pfal. 18.

Mich. 5.

Ioan. 1.

Sapient. 18.

Ioan. 16. & 1.

Prouer. 8.

& quasi Gomorrha similes essemus. *Est hic verus ille Noe, in quo impletur vaticinium: Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus. Est & semen Abrahæ & posteris eius promissum, in quo gentes omnes benedicuntur. Est magnus Propheta de gente Israël, de quo medio fratrum à Deo excitandus, quem omnes non minus quam Moysen, ni prorsus pereant, debent audire. Est leo de tribu Iuda, filius Dauid, rex & dominator in Israël. Est lumen & expectatio gentium, vnus ille Messias, cui potestatem & honorem & regnum dedit Dominus, vt omnes populi, tribus & lingua ipsi seruiant obediantque, cum sit Rex regum, Dominus dominantium, Sanctus sanctorum & princeps pacis. Est Verbum quod erat in principio apud Deum, vnigenitus Patris, plenus gratiæ & veritatis, hæres vniuersorum constitutus, primogenitus omnis creatura, in quo condita sunt vniuersa in cælis & in terra, visibilia & inuisibilia. Est denique primatum in omnibus tenens, quem omnes adorant Angeli, cuius & sacerdotium & regnum est sempiternum. Veniet desideratus cunctis gentibus, inquit Aggeus, vel sicut Hebræi legunt, Veniet desideratus omnium gentium.*

Vnde etiam ad nos? A summo cælo egressio eius, Dominator in Israël egressus ab initio, à diebus æternitatis. Cum enim in sinu Patris esset, exiliens de cælo, à regalibus sedibus venit. Exiui, inquit, a Patre, de cælo nempe descendens, in quo apud Patrem erat in principio, cum eo cuncta componens, antequam quicquam faceret. Nemo enim ascendit in

cælum

coelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis qui est in caelo.

Et quò se contulit? *In mundum hunc inferiorem ab ipso conditum, ubi princeps mundi Sathan habebat imperium, & orbem vniuersum seducebat. Huius mundi exilium & carcerem adijt, naturam humanam assumens. Lux venit in mundum: & quum in mundo esset, à mundo cognitus & receptus non est, sed odio habitus, quia testimonium perhibuit de illo, quod opera illius mala essent.*

Qua de causa porrò venit? *Propter nimiam charitatem & immensam misericordiam suam, vt humanum genus miserè afflictum, & in Sathanæ potestatem redactum sponte visitaret, perditumq; restitueret, factus ipse non solum homo, sed Dei & hominum mediator, qui inimicos Deo Patri reconciliaret. Dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Venit vt pastor ouem errantem requireret, & sicut Iosue, exules amissæ patriæ restitueret. Venit, vt sedentes in tenebris & vmbra mortis summus ipse Oriens illuminaret. Deus homo factus est, vt hominem plus quam Angelum, immò quodammodo Deum, siue vt Petrus testatur, natura diuina consortem faceret ac exaltaret, nosq; iustitia Dei in ipso efficeremur.*

Quando ad nos venire voluit? *Cum adesset plenitudo temporis, post varias Dei promissiones Patribus factas, post varios typos de Messia aduentu editos, post multa longaq; fidelium desideria & suspiria multis atatibus*

profusa.

Ioan. 3.

Ioan. 1.
Ioan. 12.
Hebr. 2.
Apoc. 12.

Ioan. 3. & 1.

Ioan. 7.

Rom. 5.
Tit. 3.
Luc. 7.
Ephes. 1.

1. Timoth. 2.
Tit. 2.

Luc. 15. & 19.

Iof. 21.
Luc. 1.

2. Petr. 1.
2. Corinth. 8.

Gal. 1.
Rom. 1.

1. Corin. 10.

Luc. 2.

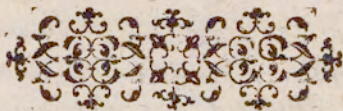
Genes. 49.
Malach. 3. 1.
Matt 3. 11.

Luc. 1.

Hierem. 31.
Isai. 7.
Ioan. 1.
Matth. 1.

profusa. Venit tandem in postrema mundi iam senescen-
tis aetate, cum lex naturæ & Moysi suum tenuissent cur-
sum, neque vim ad iustificandum hominem præstare pos-
sent, iamq; pessimè haberet totum genus humanum, & vl-
tima mundi Monarchia, Augusto imperante, penes Ro-
manos existeret. Venit sublato iam Regio sceptro de Iuda,
presenteq; Ioanne, qui tanquam præcursor viam venienti
Messiæ parauit, vt essent homines ad legem Euangelicam
amplectendam promptiores.

Quod aduentus eius initium? quæ primordia?
Magnus Angelus Gabriel à summo Deo, velut Paranymp-
phus futurus, è cælo mittitur, qui cum Maria tot modis be-
nedicta virgine, vt volens mater fiat Redemptoris, transigat.
Illa vt incomparabilis Dei sponsa, cælestibus monitis semper
obsequens, consentit & concipit, summo Deo Patre & bea-
tissimo Spiritu sancto, vt solus Dei filius homo fieret, coope-
rante, tota interim rerum natura ad summum hoc Dei opus
atque miraculum obstupescere. Sic è vestigio, quod An-
geli & homines non capiunt satis, Verbum fit caro, Deus
humanam naturam assumit, Virgo illibata concipit Em-
manuelem, conceptumq; fœtum castissimo ventris sui sinu
nouem gestat mensibus, quoad virgo eundem in
Bethlehem Iudæ pariat Emma-
nuelem.

NOTAE DE DOMINA NO-
STRA, EIVSQUE SPONSO IOSEPH ET
GABRIELE ARCHANGELO, NEC NON
puero Christo concepto, in Aduentu
consideranda.

I.

HOC sacro tempore operam dabo, ut in Palesti-
nam saepe peregrinatum eam, & in provinci-
am Galileam diuertam, ibiq; oppidum Naza-
reth petam, in quo ades Mariae virginis cum
Ioseph sponso forte habitantis, & iam è Spiritu sancto pra-
gnantis libenter inuisam. Etenim quod Hieremias Pro-
pheta praedixerat, in hac ipsa completum esse constat:
Creauit Dominus nouum super terram: Femina
circumdedit virum. Eodem referunt & illud Isaiæ: Ha-
bitabit iuuenis cum virgine, & gaudebit sponsus
super sponsam. Contemplabor illam ut virgo erat regia,
& sicut magni Patriarcha Abrahæ, ita & Davidis prin-
cipis filia lectissima, ipsis etiam sanctis Parentibus Ioachim
& Anna sanctior, talemq; inde ab initio vitam degens, qua-
lis & Deo esset gratissima, & Dei Matri optime congrue-
ret. Spectabo illam, ut à mundi amore & carnis voluptate,
mentisq; tumore semper alienam, & quæ castitatis, humili-
tatis ac virtutis omnis nunquam satis commendandum fuit

Hierem 31.

Isai. 62.

C

exem.

r. Corin. 7.
 a Oratione
 de humana
 Christi gene-
 ratione.
 b Lib. de fan-
 cta virginit.
 cap. 4.

Luc. 1.

Prouer. 31.
 Ifai. 8.

Luc. 1.

Prouerb. 31.
 In tragœdia
 de Christi
 passione.

exemplar. Videre mihi videbor virginem incomparabilem,
 quæ se totam Deo deuouerit, vt etiam ante traditum Euan-
 gelium Euangelicè philosophetur, & Antesignana sit virgi-
 num Euangelicarum, quæ & corpore & spiritu sanctæ esse
 gaudent. Nam & ^a Gregorius Nyssenus & ^b Aurelius Au-
 gustinus ita sentiunt, eam ex voto virginem fuisse, sicut &
 Euangelica verba ritè ponderata conuincunt. Adhæc in
 verbis & moribus virginis DEI PARÆ obseruandis ad-
 uigilabo, præsertim vbi illa cum Gabriele, & deinde cum co-
 gnata Elizabetha sermonem instituit. Etenim tam sapien-
 ter, circumspectè, grauitè, modèstè, verecundè, religiosè sese
 gerit, vt verè prudentem, benedictam, plenam Deo, plenam
 gratia illam confiteri necesse sit. Atq; hic quinq; sensus cor-
 poreos percurram, & ad meditandum adhibebo, vt à corpo-
 reis ad spiritualia diuinaq; cognoscenda, pro mea quidem im-
 becillitate facilius quodammodo manu ducar. Tres illa men-
 ses exegit in domo Zacharia, nec semel hymnū cecinit Deo,
 panemq; suum neutiquam otiosa, sed sanctè negotiosa come-
 dit, mulier illa fortis & rara, quàm à Salomone descriptam
 habemus, quàmq; Prophetissam nominat Isaias. Neum igitur
 erit, si aliàs toto anno, hoc imprimis tempore DEI PA-
 RAM colere atq; suspicere, quam tanti habuit præ cæteris
 Diuis beatissima Trinitas, quam Archangelus Gabriel à
 Deo missus tam honorificè salutauit & ornauit, cui vt matri
 Domini sui sancta Elizabetha reuerentiam exhibuit ma-
 ximam, & quæ vniuersas Dei filias varijs gratiæ gloriaq;
 donis longè supergressa est. Satis hoc loco sit è multis testibus
 vnum Gregorium Theologum produxisse, qui Mariam ca-

stissimam

stissimam, felicissimam, nulli æquandam, & supra omnes
decoram, maximamq; virginem clarissimè prædicat, eamq;
cunctos cœlitum ordines excedentem. Sicut autem Ioannes
Baptista in matris Elizabethæ utero gestatus, & necdum in
lucem editus, Domini Deiq; sui matrem presentem agnouit,
& ex eius aduentu fructum cepit mirifica sanctificationis:
ita ego, licet cum hoc Baptista nulla sim ex parte conferen-
dus, eandem Domini matrem mihi presentem statuam ac
rogabo supplex, vt nouam purificationis & sanctificationis
gratiam menti meæ impetret, aduentumq; filij sui mihi &
meis salutarem esse procuret. Certe cum Athanasio dicere
non intermittam: Recordare nostri sanctissima Virgo: inter-
cede hera, & Domina, & regina, & mater Dei pro nobis.]

Ioan. 1.

In Euangeliū
de sanctissi-
ma.

II.

RIT mihi quoq; commendatus Maria sponsus Io-
seph, non minus mente quàm genere nobilis, verè
iustus vir, & singularis amicus Dei. Testatur Chry-
sostomus, eum fuisse in omnibus præclarum, ac omnigena
virtute insignitum, qui ea quæ Patris sunt, ex mandato
diuino præstiterit, ac supra legem sapuerit, semper me-
ditationi Prophetarum inherens.] Commendat illum
quoque Bernardus, vt fidelem seruum & prudentem,
quem constituerit Dominus suæ matris solatium, suæ
carnis nutritium, illumq; in terris magni consilij coadiuto-
rem fidissimum. Igitur multis magnisq; de rebus Iosephus me

In breuiario
Matthæi.Homel. 2. de
Maria virgi-
ne.

admonet

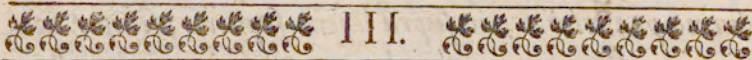

admonet ac instruit, maximè vt vocationi meæ in omni castitate & pietate seruiam, vtq; iusti viri officium coràm Deo & hominibus præstem, sincerè suū cuiq; ius tribuens. Quæ iustitia verè Dauidis, immò & Dei filios alit, homines Angelicis moribus subijcit, & in cruce ipsa Iosephos exercet. Ab eodem Iosepho discam, cum in alijs rebus diuinis, tum in sublimi mysterio incarnationis Christi, missas facere cogitationes humanas, nempe quomodo virgo sine virili semine concipere, Dei Filium in vtero gestare, ac demùm clausa in lucem parere potuerit, vt pudicitia florem sibi perpetuū reseruaret. Turbatur Ioseph & angitur ad tempus, cum videt suæ castissimæ virginis, quam custodiendam acceperat, vterū intumescere, velut ex incontinentiæ peccato prolem concepisset. Sed illius viri dubitatio erit mihi veræ fidei confirmatio, vt certò credam, sicut & ille credidit. Angelo affirmanti, factum hunc grauidæ virginis ex virtute maxima diuini Spiritus provenire, & supernaturalem planè conceptum esse, quemadmodum Isaias claris verbis prædixerat fore: Quod quidem apud Deum non sit impossibile omne verbū quicquid tandem caro & ratio in diuinis mysterijs cœcutiant, & nobis sæpè falsa persuadere conentur. Adeò verum est illud Prophetæ dictum: Nisi credideritis, non intelligetis.

Matth. 1.

Isai. 7.

Luc. 1.

Isai. 7. iuxta
septuag. inter
pretes.

Retere à mihi spectadus magniq; faciendus est. Angelus Gabriel, nouus vtiq; & illustris legatus, ampla cum potestate missus à summo Deo, adeoq; sanctiss. Trinitatis nomine. Meminero, quā ille alacriter, lætè, reuerē

ter ac honorifice illam salutavit virginem, qua more suo diuinis vacabat studijs, & sola cum solo Deo in secreto conclavi libentissime colloquebatur. Ac Gabrielis quidem inter sacra virgine salutanda exemplum, quod hodie complures repudiant, ita mihi commendatum habeo, vt si antea sapere, nunc multo magis in corde & ore meo repetam illud: AVE MARIA GRATIA PLENA. Benedicta tu in mulieribus.

Nec meo tantum, sed etiam caelestium & terrestrium & eorum qui sub terra sunt nomine, verbis utar Angelicis, idq; cum aliqua honoris significatione, nec sine officio pio gratulandi. Monet enim & Athanasius, salutatio- nis huius formulam caelestibus hierarchijs adeo gratam & receptam esse, vt magna cum voluptate & communi gaudio illa verba uterum ac iterum decantent. Neq; dubitauero, mihi & pijs omnibus ad virgini Matri gratulandum causam grauem suppetere, quum aperte liqueat plena, gaudij, pulchritudinis & felicitatis nunc in Deipara reperiri omnia, vt quam veluti suum parentem verus ille Salomon in summo honoris fastigio collocauit, ideoq; illa delicijs affluere, & super dilectum suum innixa esse dicatur.

Philipp. 1.
Apoc. 6.

In Euang. de
sanctissima.

3. Reg. 1.

Cantic. 8.

 IV.

*I*ta vero ad Christum puerum in virgineo utero latitantem, si sapio, me studiose, sed non sine pudore ac timore conuertam, perinde ac si hoc mo-

Gen. 18.

do dicerem: O Emmanuel Rex & Legifer noster, expectatio Gentium & Saluator earum, obsecro ne irascaris, si loquar ad Dominum meum, cum sim puluis & cinis: quae te bonitas quaeso vicit, vt summus summo de caelo descendas, & homo miseros homunciones in hoc miserando exilio sponte adeas ac inuisas? Quid autem in causa est, quod tu omnium Dominus, nullo vel caelorum vel locorum ambitu comprehensibilis, non solum in hanc miseriae nostrae abyssum te ita demittas, sed etiam tot mensibus in hoc virginea matris tabernaculo velut inclusus latites? Itane verbum caro factus, te ipsum adhuc contrahis & abscondis? ac paucissimis quidem in orbe notus? Quare quasi colonus futurus es in terra, vt cum Propheta loquar, & quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es velut vir vagus? Quare demum post nouem menses natus ad aetatem vsq; virilem, & annos penè triginta in abdito transiges, vt homines de te nihil ferme praecleari, nisi vt de fabri filio, adeoq; fabro ipso, sentire ac dicere videantur? Sed ita demum sermo tuus impletur, quo per Prophetam verè dixisti: Non cogitationes meae cogitationes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, dicit Dominus.

3. Reg. 8.

Hierem. 14.

Marc. 6.

Isai. 55.

Verè tu es DEVS absconditus, DEVS Israël Saluator.

V.

Pregnans virgo mater, tot tantisq; gratiae muneribus cumulata, & inter mulieres omnes benedicta, ac velut lilium inter spinas habenda, licet te solam

Domini

Domini ancillam agnoscas: an ego miserimus non suscipiam, non amem hanc tuam & summi filij tui submissio-
nem, & studiosam in omnibus deiectionem? Utinam ego
vetere homine posito, tandem aliquando renascer, & vitam
secundum spiritum ordiar: vera solidaq; humilitatis fun-
damentis, qua à te tuoq; filio iacta sunt, in imo collocatis.
O si tuis adiutus precibus, illis Ecclesie filijs annumerari
possim, qui ad sanctam & felicem natiuitatem aspirant,
vt per filij tui aduentum secundum spiritum regenerentur,
quibuscum & ego noua efficiar creatura. Ipsius enim (Dei)
sumus factura, creati in Christo Iesu, in operibus bonis, qua
preparauit Deus, vt in illis ambulemus.

Ephes. 2.

VI.

INSUPER ad sanctum Christi natalem exci-
piendum, me Maria & Ioseph, sanctissimis coniu-
gibus, quoad eius fieri poterit, conformare nitar.
In illis animi & corporis integritas eximia relucebat: in illis
fides de tanto mysterio firma vigeat, vt potè quam ambo ex
Angelicis verbis diuinisq; testimonijs abunde confirmatam
haberent. Nec deerant flagrantès affectus, quos ad vi-
dendum & amplectendum Emmanuelem, in ipsis non
minus quàm in alijs Patribus multis arsisse, quibus in-
telligat. An non cum Iacobo Patriarcha suspirando
dicerent: Salutare tuum expectabo Domine?
Et cum Moysè: Obsecro Domine mitte quem
missurus es. Et cum Isaia itidem: Emitte agnum

Genes. 49.

Exod. 4.

Isai. 16.

Pfal. 84.

Luc 10.

Ioan. 8.

Luc. 2. & 1.

Genes. 22.

Matth. 1.

Luc. 2.

Lib. 3. de di-
uin officijs
cap. 1.

Domine dominatorem terrar. *Atque cum Dauide:*
 Ostende Domine nobis misericordiam tuam, &
 salutare tuum da nobis. *Utique cum Prophetis, Regi-*
bus, iustis, & præcipuè cum Abraham & Simeone, coram
videre & excipere Messiam desiderabant illum, qui perpe-
tuò in domo Iacob regnaret, & in quo gentes omnes bene-
dicerentur. Ingens igitur & vehemens Maria & Iosepho,
diuini partus & natalis Christi erat expectatio, vt per hoc
Salutare, quod illis commendârat Angelus, restitueretur
Israël, illuminarentur gentes, & in melius omnia conuer-
terentur. Utinam & ego, sicut illi, tempus hoc fœlix, in
quo visitat nos Deus, & cogitationes pacis cogitat, fidei ocu-
lis apertis agnoscam, tantoq; Redemptoris mei desiderio fla-
grem, ac me totum ad illius aduentum ritè excipiendum in-
struam, vt cum pastoribus Bethlehemiticis & ipse gaudeam
de nato Salvatore, qui nobiscum habitare, quin & se totum
petentibus, quærentibus, pulsantibus offerre magnopere
gaudet. Vetus tum est sanè festum Hispanis, quod Expecta-
tionem beatæ Mariæ, ac etiam nomine Oliampridem ap-
pellant, nec longè ante Christi natatem celebrant, nimirum
vt populus etiam meminerit, cum eâdem sacrosancta Vir-
gine, in amabili fœlicissimi partus expectatione versari, &
cum priscis fidelibus tam diu promissi Messia in terras ad-
uentum ex animo desiderare.

Ex quibus nemo non facile perspicit, Rupertum Tui-
tientem rectè sapienterq; hoc modo scripsisse: Tempus quod
Dominicæ natiuitatis memoriam antecedit, ideò Aduentus
nuncupatur, quia totus eius Ecclesiasticus ordo, iuxta con-

templa-

templationem aduentus Domini dispositus est. Aduenire autem Dominus recte dicitur, qui vbique est inuisibili presentia maiestatis, dum assumpto eo quod visibile & nostrum, visibus carnis visibilem se ostendit. Quod tum factum est, quando Verbum (per quod omnia facta sunt, quod erat in mundo, & mundus per ipsum factus est, sed mundus eum non cognouit) caro factum est, vt visibiliter habitaret in nobis.

Ioan. 1.

NOTAE DE DIVINIS ORACVLIS PER EVANGELICVM PROPHE- TAM ISAIAM ANTE ANNOS FERE 800. PRO- ditis, & sacro Aduentus tempore subinde meditandis. Nam aliorum id genus vaticinia, quæ non nisi in IESV DEI & MARIAE filio completa sunt, aduersus perfidos Iu- dæos & impios hæreticos proferre nimis longum esset atque intempe- stium.

ERIT in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini in monte montium (venturus nempe Messias) & eleuabitur super colles: & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi, & dicent: Venite & ascenda- mus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius.

Isai. 2.

Isai. 7.

Ecce virgo concipiet & pariet filium: Et vocabitur nomen eius Emmanuel. *Hunc illustrem Prophetam locum citat & Matthaeus Evangelista.*

Matth. 1.

Isai. 11.

Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. *Addit postea:* Ipsum gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum eius gloriosum.

Isai. 19.

Clamabunt ad Dominum a facie tribulantis, & mittet eis saluatorem & propugnatorem qui liberet eos.

Isai. 33

Dominus iudex noster, Dominus legislifer noster, Dominus rex noster, ipse saluabit nos.

Isai. 42.

Ecce seruus meus, suscipiam eum: electus meus, complacuit sibi in illo anima mea: dedit spiritum meum super eum, iudicium Gentibus proferet.

Isai. 45.

Rorate caeli de super, & nubes pluant iustum: aperiat terra, & germinet Saluatorem: & iustitia oriatur simul: ego Dominus creauit eum.

Isai. 49.

Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & feces Israel conuertendas. Ecce dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsq; ad extremum terrae.

Isai. 52.

Parauit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium Gentium: & videbunt omnes fines terrae salutare Dei nostri. *Et post:* Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde.

Iste asperget gentes multas, super ipsum continebunt Reges os suum: quia quibus non est narratum de eo videbunt: & qui non audierunt, contemplati sunt.

Spiritus Domini super me, eò quod vnixerit Dominus me: ad annunciandum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem. Videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclytum tuum, & vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominabit.

Ex eodem Propheta etiam atque etiam notabo priscorum Patrum ac fidelium in expectando Messia vota & desideria, tum ob diuturnitatem permolesta: Spes enim quæ differtur affligit animam: tum ob venientis personæ maiestatem flagrantia, quod Christi præsentia nihil augustius & amabilius liceret excogitare. Unde in persona illorum omnium dixit Isaias: Vtinam dirumperes cœlos & descenderes: a facie tua montes defluerent. Atque hæc ipsa desideria veterum, qui vt Stephanus loquitur, de aduentu Iusti prænucciabant, ego tantò pluris faciam, quòd non obscura sint vera fidei fiduciaq; argumenta, Deo utiq; accepta, qui laborem & dolorem considerat, gemitumq; pauperum libenter exaudit: simulq; Messia nobilitatē & præstantiam, qui legis Prophetarumq; finis ac scopus est, egregie probent. Quorum Patrum velut personam sustinens Ecclesia, & simul ad exoptatum promissi Messia aduentum nos excitans, cantica ex

Ibidem.

Isai. 61.

Prouerb. 12.

Isai. 64.

A Cor. 7.

Psal. 9.

Rom. 10.

Prophetarum vocibus pulchrè collecta depromit, atque vt magis praesentes afficiant animos, ea certis diebus repeti, & suauiter hoc modo in templis resonare iubet.

O sapientia, quæ ex ore altissim prodixisti, attingens à fine vsque in finem, fortiter suauiterq; disponens omnia, veni ad docendum nos viam prudentiæ.

O Adonai & dux domus Israël, qui Moyse in igneæ flammæ rubo apparuisti, & ei in Sina legem dedisti, veni ad redimendum nos in brachio extento.

O radix Iesse, qui stas in signum populorum, super quem continebunt Reges os suum, quem gentes deprecabuntur, veni ad liberandum nos: iam noli tardare.

O clavis David, & sceptrum domus Israël, qui aperis & nemo claudit: claudis & nemo aperit: veni & educ vincitum è domo carceris, sedentem in tenebris & umbra mortis.

O Rex Gentium & desideratus earum, lapisq; angularis, qui facis vtraq; vnum: salua hominem quem de limo formasti.

O Emmanuel, Rex & legifer noster, expectatio Gentium & saluator earum: veni ad saluandum nos Domine Deus noster.

Ceterùm ex huiusmodi Patrum longis suspirijs ac vehementibus desiderijs, quæ ingentes angores, diuturnas sollicitudines, multasq; lacrymas illis crearunt, scite colligit

Bernardus.

Bernardus, & mecum ipse perpendam, nostram hoc tempore segnitiem ac ingratitude meritò reprehendi, quando amplissima exhibitio Redemptoris gratia minus nos sponsi filios afficiat, quàm sola eiusdem promissio veteres veluti seruos, in summa illa legis obscuritate, ac veluti nocte lugentes & expectantes, commouebat. Bernardi verba, si quis forte requirat, hæc sunt: Ardorem desiderij Patrum suspirantium Christi in carne præsentiam frequentissimè cogitans, compungor & confundor in memetipso: & nunc vix continuo lachrimas, ita pudet teporis torporisq̃ miserabilium temporum horum. Cui namq̃ nostrum tantum ingerat gaudium gratiæ huius exhibitio, quantum veteribus sanctis accenderat desiderium promissio? Ecce enim quàm multi in hac eius, quæ proximè celebranda est, natiuitate gaudent, sed utinam de natiuitate, non de vanitate. Illorum ergo desiderium flagrans, & piæ expectationis affectum spirat mihi vox ista: Osculetur me osculo oris sui.] Quomodo igitur nos, ut Paulinis verbis utar, effugiemus, si tantam neglexerimus salutem, à priscis illis Patribus tantoperè desideratam, à primis fidelibus in summo pretio habitam, à viris Apostolicis toto orbe propagatam, à Christianis populis magnificè prædicatam, ab omnibus Ecclesiæ ordinibus salutariter comprehensam: quæ cum initium accepisset, enarrari per Dominum, ab eis qui audierunt, ut idem Apostolus loquitur, in nos confirmata est? Atq̃ huc spectat, quod notauit Lactantius, vbi totum Ecclesiæ institutum de hoc aduentu paucis, sed commodis verbis complectitur, ut eam meritò repetamus: Descendens, inquit, de cælo sanctus ille Spi-

Serm. 2. super
cantica.

Cantic. 1.
Hebr. 2.

Lib. 4. de ve-
ra sapientia.

ritus Dei, sanctam virginem cuius utero se insinuerat, elegit. At illa diuino Spiritu hausto repleta concepit, & sine ullo tactu viri repente virginalis uterus intumuit.] Ac iterum: Summus Deus ac parens omnium, cum religionem suam transferre voluisset, Doctorem iustitiæ misit e cælo, ut nouis cultoribus nouam legem in eo vel per eum daret.] Atque ut in hoc ingens Christi in carne aduentantis beneficiū Ecclesiæ Christianæ non minus necessarium quàm salutare esse credamus, multos sacra scripturæ locos adducit Lactantius, & ex illis rectè colligit, Prophetas omnes denunciasse de Christo, fore aliquando, ut ex genere Dauid corporaliter natus constitueret æternum templum Deo, quod appellatur Ecclesia, & vniuersas Gentes ad religionem Dei veram conuocaret. Hac (Ecclesia) est, inquit, domus fidelis, hoc immortale templum, in quo si quis non sacrificauerit, immortalitatis præmium non habebit. Cuius templi & magni & æterni, quoniam Christus fabricator fuit, idem necesse est habeat in eo sacerdotium sempiternum.]

DOMINICA PRI- MA ADVENTVS.

Sequentis Euangelij Argumentum.

EVANGELIVM hoc nobis depingit partim solennem & regalem Christi in urbem Hierosolymorum ingressum, partim Apostolorum in asina & pullo adducendo obedientiam, partim commune populi studium, paratumque obsequium in suo Messia excipiendo ac publice celebrando. Etsi autem isthæc historia non hoc anni tempore, sed prope festum Paschatis gesta est, tamen in plurimis Ecclesijs non temerè huic Dominicæ accommodatur. Multa enim & præclara de Christi in carnem, ut vocant, aduentu consideranda, ac præsertim illud insigne Zachariæ vaticinium meditandum proponit, quod ab omnibus Euangelistis repetitum cernimus: Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit tibi mansuetus, &c.] Et sanè Christus, ut Hierosolymam die Palmarum, ita inde ab initio sui ortus in hunc mundum affectus venit, non utique terribilis ac metuendus, non exactor ac iudex, sed Rex planè mansuetus, humilis, pauper, ac simul amabilis, immo & lacrymans, ut Sion, hoc est, Iudæorum Synagoga tam gratioso Regis aduentu meritò exhilaretur. Venit prætereà sedens super asinam & pullum, ut se comitantes in templum adduceret, hoc ipso typo nimirum adumbrans, quod utrumque populum, Iudæorum & Gentium sibi subiecturus, & in vna

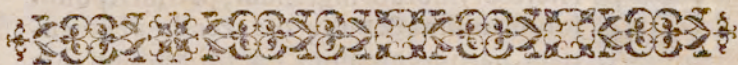
Zach. 9.
Matth. 21.
Marc. 11.
Luc. 19.
Ioan. 12.

Genef. 49.

In colloquio
cū Tryphon.

ſide Eccleſiaꝝ; conſociatum, in templo pacis aeterno tœ-
liciter coniunſturus eſſet. Huc ſpectat cum primis illu-
ſtre magni Patriarchæ Iacob vaticinium, de aduentu Meſ-
ſiæ, quod ille ſub mortem ſuam coram duodecim filiis
ita recitauit: **N**ON auferetur ſceptrum de tribu Iuda, &
dux de femore eius, donec veniat qui mittendus eſt; &
ipſe erit expectatio Gentium,] (ſiue vt Chaldæi legunt,
Meſſias) Addit eueſtigiò: Ligans ad vineam pullum
ſuum, & ad vitem, ò fili mi, aſinam ſuam.] Vbi Iacob mē-
tionem facit de pullo & aſina, ſicut & Zacharias in Eu-
angelio citatus: vtrumque locum Iuſtinus Martyr con-
tra Iudæos vrget, vt probe, præſentis Meſſiæ ſignum e-
uidens eſſe Iudæorum & Gentium conuerſionem. Iudæ-
os enim qui legem à Prophetis impoſitam geſtant, per
aſinam clitellatam, Gentes autem per pullum indomi-
tum ſignificari.

EVANGELIVM EIVSDEM

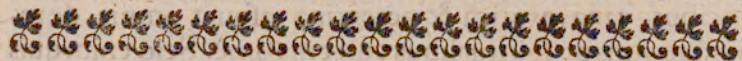
Dominicæ. Matth. XXI.

IN illo tempore, Cum appropinquassent Hie-
rosolymis, & venissent Bethphage ad montem
oliueti, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens
eis: Ite in castellum quod contra vos est, & sta-
tim inuenietis aſinam alligatam, & pullum cum ea: Soluite
& adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite:
Quia Dominus his opus habet: & confestim dimittet eos.
Hoc autem totum factum est vt adimpleretur, quod dictum
est per Prophetam dicentem: Dicite filia Sion, Ecce rex
tuus venit tibi mansuetus, & sedens super aſinam & pullum
filium subiugalis. Euntes autem discipuli, fecerunt sicut
præcepit illis Iesus. Et adduxerunt aſinam & pullum, &
imposue.

imposuerunt super eum vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij autem ramos cædebant de arboribus & sternebant in via. Turba autem qua præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosanna fili Dauid: benedictus qui venit in nomine Domini.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECAATIONVM CIRCA IDEM
EVANGELIVM.

Dicite filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, & sedens super asinam.

MIRABOR, inter Christum Dominum & mundi principes tam longum esse discrimen. Hi cum primum in regiam vrbe[m] aliquam ingrediuntur, vt suam potentiam ac dignitatem subditis comprobent, multum splendoris, pompæ, ostentationis & fastus præ se ferunt, nec sine armis & militari satellitio & equis phaleratis prodeunt. Christus verò Iudææ metropolin adiens, vbi Rex declarandus erat, regium apparatus omnem negligit, & insignis præbet specimen spontaneæ demissionis, miræ mansuetudinis, ac perpetuæ benignitatis. Nam & vili asina vectus, & discipulorum pauperum comitatu contentus, in publicum sponte procedit, ac licet interim amaras fundat lachrymas, & communem totius populi sortem deploret, tamen rex Israël agnoscitur, ac pro illo publicè salutatur. Hæcine satis sunt ad me commonefaciendum, vt Christi Domini humilem, placidum & mansuetum aduētum agnoscam immò & intimo complectar affectu? Talem illius ad-

Isai. 62.
Zach. 9.

Ioan. 1. 3

Coloff. 3.

Cantic. 2.

Ioan. 1.

Matth. 11.

Philipp. 2.

Matth. 20.

Luc. 19.

uentum Isaias & Zacharias, alijque sacri Prophetae praedixerunt, nec alium experti sunt Israetita, qualem & venerandi Apostoli orbe toto praedicarunt: *Vidimus inquit, gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratia & veritatis. Ac iterum: Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est.*

Vtinam verò anima mea sit germana, nec furda filia Sion, quae sacris siue Propheticis, siue Apostolicis intenta vocibus, vana, exotica & peregrina respuat omnia, de rebusque puris ac spiritualibus curet maximè. Scio enim quis ptulerit: *Quae sursum sunt quaerite: ubi Christus est, in dextera Dei sedens. - Quae sursum sunt sapite, non quae super terram.* Cùm sancta illa sponsa frequenter dicere satagam: *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia.* O me foelicem, si & norim & amplectar hunc mansuetissimi Davidis filium, & eundem Agnum Dei benignissimum de caelo missum, nobisque protenso velut digito à Ioanne Baptista monstratum, atque ut mundi peccata tolleret aduentantem. Is neque ad nos homunciones venire voluit, nisi blandissimi pueri speciem ac indolem assumpsisset, ne quisquam ipsius confortium reformidaret, ac perpetuum vitae candorem ostendit, ut cunctorum sibi animos ac benevolentiam conciliaret.

Discite à me, inquit, quia mitis sum & humilis corde. Proinde si de Christo rege & Messia, quòd venerit, mihi gloriandum putabo, illius etiam ingenium, modestiam atque mansuetudinem diligam & exprimam, à superbia & arrogantia spiritu maximè alienus. Nihil enim illo humilior atque simplicius, qui cùm summus esset, se omnium nomine infimum fecit, ac, sicut Paulus loquitur, semetipsum exinanivit, formam serui accipiens, & in similitudinem hominum factus. Quare CHRISTI Canonem mihi semper commendatum habebò: *Filius hominis venit non ministrari, sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis.* Et illum: *Venit filius hominis quaerere & saluum facere, quod perierat.*

Væ interim ciuibus Hierosolymitanis, quibus Christi aduentus in ruinam potiùs quàm resurrectionem positus fuit, quandoquidem cùm illos Oriens ex alto visitaret, hoc suæ visitationis tempus duntaxat leuiter ac perfunctoriè agnouerunt, nulloque fructu solido complexi sunt. Ego duce Spiritu corroboratus, fidem & constantiam præstabo maiorem, vt à Rege Christo semel suscepto me nunquam diuelli sinam, sed datam illi fidem perpetuò seruem; ne sim alioquin ex illis, quos Euangelium temporales appellat, quoniam ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quare vt alij verbis aut factis Christi Ecclesiæq; maxime offendantur, ego cum Apostolo Petro magnanimitè dicam: *Domine ad quem ibimus? verba vitæ aeternæ habes, & nos credimus & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei viui.* Sed & cum Paulo ingenuè profitebor: *Quis nos separabit à charitate Christi? Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum seruare in illum diem.* Nec vllus est Messias alius, cuius aduentum Ecclesia Catholica tot celebrauit seculis, ac celebrat etiamnum, præterquàm Dei & Mariæ filius, vnus idemq; mediator ac redemptor, sed & fidei nostræ author atq; consummator Christus Iesus, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Quoties autem sacram de more Liturgiam celebramus, quæ ante tempus Antichristi non abolebitur, hunc ipsum Regem Israël & Dauidis filium velut ad nos venientem excipimus Orthodoxi, & exceptum non modò fide, spe & charitate, sed cultu etiam externo publicè honoramus, illiq; inuitis Ecclesiæ hostibus omnibus cum Israëlitis ac eorum pueris accinimus palàm: *Benedictus qui venit in nomine Domini, Hosanna in excelsis.* Hunc honorem & cultum, quem Siriaca & Græcica, non minus quàm Latina vero Christo iam pridem defert Ecclesia, noui sectarij tam agrè concedunt, quàm illum olim Iudaici Pharisæi in die Palmarum CHRISTO attribui permolestè tulerunt, & in cantantibus paruulis per summam inuidiam reprehenderunt. Videntes enim Principes

Luc. 2.
Luc. 1.

Matth. 13.

Ioan. 6.

Rom. 8.
2. Timoth. 1.

Heb. 12.
Rom. 9.
Dan. 12.

Sacer-

Matth. 21.

Sacerdotum & Scribæ, quòd pueri in templo clamarent, Hofanna filio Dauid, indignati sunt & dixerunt ei: Audis quid isti dicant? Iesus autem dixit eis, Vtique nunquid legis, *Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem?* sicut Matthæus commemorauit.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via.

Ac de facto discipulorum Christi,

Gen. 4.

CERTO credam, & olim credentibus licuisse, ac nunc etiam licere, vt in cultu Dei quædam spontè ac iniussî faciant, quæ cultores ipsos DEO summo commendent. Nam respexit Deus ad Abel, & ad munera eius, cum de sui gregis primogenitis, de quæ adipibus eorum offerret. Deinde patriarcha Noë, cum nullum Dei præceptum extaret, altare Domino ædificauit, & super illud munda obtulit holocausta, Deo tam grata, vt Moyses affirmet: *Odoratus est Dominus odorem suauitatis.* Neque tacet scriptura, cur Abraham magnus patriarcha ingentes à Deo acceperit promissiones: eò nempè quòd obedierit ille voci Dei, eiusque præcepta & mandata, sicut & cæremonias legesque seruauerit.

Genes. 8.

Genes. 26.

1. Paralip 17.

13. & 24.

3. Reg. 6. 8.

Habent prætereà in Dei verbo laudem Dauid & Salomon, qui Mosaicæ legis ritibus non contenti, diuinum cultum auxerunt, nouaq; sacra posteris celebranda piè condiderunt, & in templo quidem ornando atq; amplificando mirificè laborârunt. Vna vtriusque patris & filij mens erat atque sententia: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Nota sunt & opera pœnitentium Niniuitarum, quæ licet diuinitus illis præcepta non essent, tamen hoc diuinæ scripturæ testimonio decorantur: *Vidit Deus opera eorum*, nimirum in severo ieiunio, vilitate sacrorum, constanti oratione, simulq; prauæ vitæ integra conuersione. Quare nec otiosum videri debet, quod Hierosolymitani ciues, simulq; Apostoli hoc loco describantur, qui multa tentârunt atque perfecerint ad suum in Christum amorem apertè prodendum, atque ad nos etiam

Psal. 25.

Ion. 3.

submouendos, vt eius gloriæ quæ Christo debetur, in primis cupidi ac studiosi esse gaudeamus. Etsi enim illi, qua fide & mente singula instituerent, non satis exploratum habebant, tamen non prorsus errabant, quod cœli terræq; principem & monarcham externis rebus ac quibusdam ritibus honorare contenderent, vtpote quando arbores vltro conscendunt, ramos amputant, vestes exuunt, & in via sternunt, flores deportant, asinam tegunt, se ordine consequuntur, & siue magni, siue parui Christum publicè concelebrant, & in templum vsque deducunt, à festiuis interim ac honorificis laudibus in illo itinere non abstinentes. Nec dubium, quin iidem diuino quodam spiritu afflati, tantum laudis & honoris, quantum antea nunquam, Christo tribuerint: quando quidem sicut Lucas disertè commemorat, cœperunt omnes turbæ descenduntium gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus dicentes: *Benedictus qui venit Rex in nomine Domini, pax in cœlo & gloria in excelsis.* Quæ omnia me iure commonefacient, vt si vsquam aliàs, in cultu certè diuino meam in Christum reuerentiam atque gratitudinem non modò priuatim, sed & publicè testatam faciam, nullumq; omninò pudori ac timori locum relinquam. Etenim hîc verè dixeris illud quod scriptum est: *Benedicentes Dominum, exaltate illum quantum potestis: maior enim est omni laude. Exaltantes eum replemini virtute, ne laboretis, non enim comprehendetis.* Pulchrum est in hac publica supplicatione locum vel inter paruulos adipisci, de quibus paruulis & Christus ipse testatur: *Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum.* His paruulis reuelat Pater sua mysteria. Nec minus pulchrum est, quosdam ab Apostolis paruulos, nouasq; Dei creaturas effici, vt Hosianna publicè personent, dignasq; Deo laudes offerant & exsoluant iuxta illud: Per ipsum offerimus hostiam laudis semper Deo. Ac omnibus quidem ætatibus verum est, Christo suos infantes, lactentes ac paruulos existere, quales Petrus Apostolus nos esse

Luc. 19.

Ecclef. 43. 7.

Matth. 19.
Matth. 11.

Heb. 13.

1. Petr. 2.

Pfal. 8.

flagitat, ex quorum ore tuam & perfectam ipse laudem magis magisq; colligat atq; perficiat, sed ita, vt simul interim destruat inimicos atq; calumniatores, qui Christo & sponsae eius Ecclesiae obstrepere nunquam desistunt.

3. Reg. 15.

Prouerb. 10.

*Traditiones*1. Theff. 4.
Actor. 16.

2. Theff. 2.

Lib. de Spiritu
sancto.
cap. 27.

Habeo itidem quam notem ac discam in Apostolis Domini obedientiam, eamq; cum sancta simplicitate coniungendam, & maleuolorum inuidia semper exercendam. Etenim hi discipuli, vt Christi Domini mandatum expleant, ad alienum iumentum soluendum & adducendum sese comparant, licet mandantis ipsius animum nondum exploratum haberent. Tam probè didicerant illud, quod superbus ille rex Saul à Samuele nunquam discere potuit: *Melior est obedientia quàm victima*: quodq; Salomon optimè tradidit: *Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter*. Obseruabo & illud in discipulis, quod vtrique iumento (asinæ & pullo) suas vestes imponant, vt ita commodius sedeat Dominus, & illi suum ministerium decentius obeant. Per hæc autem vestimenta quid aliud putem designari, præterquam instituta, decreta, & traditiones primorum Christi discipulorum? hæc enim ad cultum Dei amplificandum, & ad Ecclesiae ministerium commendandum, vim ac auctoritatem obtinent singularem. *Qui illa ipsa spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis*, sicut de se suiq; ordinis hominibus Paulus luculenter affirmat. Vnde Lucas non temerè testatur, eundem Paulum & Barnabam in eo studiosè versatos esse, vt fidelibus præciperent custodire dogmata, quæ ab Apostolis & senioribus fuerant Hierosolymis edita atque definita. Nec obscurus ille Canon est, qui semper valuit & valebit in Ecclesia: *State fratres, & tenete traditiones, quas didicistis siue per sermonem, siue per epistolam nostram*. Id quod Basilius Magnus magis illustrans, perspicuè dixit, sicut & ego nunq̃ non meminisse debeo: Dogmata quæ in Ecclesia prædicantur, partim ex conscripta doctrina habemus, partim ex Apostolorum traditione ad nos delata in mysterio recipimus, quæ vtraq; eandem

ad pietatem vim habent, & nemo ijs contradicit, qui vel saltem modicam Ecclesiasticarum legum experiētiam habet.] Et iterum: Apostolicum arbitror esse, etiam in non scriptis traditionibus perseuerare.]

*Benedictus qui venit in nomine Domini: deq̄ nostra
in Christum gratitudine debita.*

DIGNI sunt profectò Israēlitæ, quos obseruem, magnique faciam: tam multa & præclara præstant obsequia in Christo Domino excipiendo, laudando atque deducendo. Quid aliud quæso prudentius ac decentius facerent, ad se veros & germanos Abrahamæ filios fide ac re ipsa declarandos? De Abraham quidem patriarcha Christus ipse testatur: *Abraham pater vester exultauit ut videret diem meum: & vidit, & gauisus est.* Meritò igitur me nunc pudeat ac pigeat, si ego his Israēlitis ignauior, tanti Regis aduentum non excipio, & exceptum non ardenti gaudio complector, illique summas non ago gratias, sicut illi quidem plurima beneficiorum & miraculorum repetitione facta gratias egisse scribuntur. Quid quod ille de summo cælo descendens, se ad nos vilissimos vsq; demisit, & ad alienigenas vtrò venit, seq; adhuc nobis indignis offert humanissimè? Nec omnibus tantum, sed & singulis, quoties exoptamus, esse vult hospes, sponsus, medicus, doctor, saluator, amicus, frater, & quid non? *Delicia meæ, inquit, esse cum filijs hominum. Ego diligentes me diligo: & si qui manè vigilant ad me, inuenient me. Ego sum Lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite. Ego lux in mundum veni, ut omnis qui credit in me, in tenebris non maneat. Qui sitit, veniat: & qui vult, accipiat aquam vite gratis. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Ergone incogitantia, segnitiam ac duritiem meam ipse deplorè, quod multis modis expectatus, & hætenus inuitatus, non probis Israēlitis ac synceris Abrahamæ filijs confocior, vt optimo maximoq; Regi

Cap. 29.

Ioan. 8.

Luc. 19.

Prouer. 8.
Ibidem.
Ioan. 8.Ioan. 12.
Apoc. 22.
Matth. 11.

Apoc. 3.

obuiam eam, illumq; mihi reddam intimè familiarem? Quoties surdis velut auribus pulsantem illum transeo, neq; suauissimam vocem illius audio: *Ecce sto ad ostium & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* Cur demens illum non redamo, qui solus mihi præstare potest omnia? illum non laudo & celebros, qui summum & æternum bonum existit? Quare supplex Christo factus, die ac nocte non repeto, quod me per Zachariam Baptistæ parentem docuit Spiritus sanctus: *Benedictus Dominus Deus Israël, quia visitauit & fecit redemptionem plebis suæ?* Augebo igitur in me spiritum gratitudinis, vt Abrahæ & Patrum priscorum vigor in me frigido reuiescat, & ego aliqua ex parte ingenuos imiter Israëlitas, qui se obuios ad Christum excipiendum cumulatim effundunt. Ex his Andreas ille fuit, qui cum primum de præsentem Messia cognouisset, ne solus tanto thesauro potiretur, suum fratrem Simonem non sine ardenti zelo ad Christi familiaritatem adduxit. Nec dissimilis quidem Philippus & ipse Galilæus, vt qui de Christi aduentu factus certior, continere se non potuit, quin tanti Euangelij captus dulcedine, communis fructus & gaudij confortem redderet Nathanaëlem, ideoq; in verba illa prorumperet: *Quem scripsit Moyses in lege & Prophetæ, inuenimus Iesum à Nazareth.* Mirum sanè dictu, veteres Prophetas in præsentem Messia aduentum intuentes, non sibi tantum, sed nobis etiam tantoperè gratulari voluisse, neque nos incredibili illorum ardore ac studio ad Christum amandum magis accendi, atque indies commoueri. Parum igitur aut nihil nos pungunt ac penetrant illa Prophetica vel dicta, vel

Luc. 1.

spicula: *Exulta, iubila, canta filia Sion. ^a Tempus requirendi Dominum, ^b cum veneris qui docebit vos iustitiam. ^c Domus Iacob venite & ambulemus in lumine Domini. ^d Eamus & deprecemur faciem Domini, & queramus Dominum exercituum, vt alia id genus permulta ad diuinam Christi charitatem nos inflammantia prætermittam.*

Ioan. 1.

Ibidem.

^a Isai. 12. & 61.

^b Ofez 10.

^c Isai. 2.

^d Zach. 8.

Meminero igitur, hoc tempus acceptabile, & hos dies salutis, sicut Paulus appellat, nouo obseruare studio, vt non modò Christum in lege & Prophetis promissum, iamq; nobis certò certius exhibitum fide percipiam, sed etiam credendo exultem, lætitia inenarrabili & glorificata, nihil hæsitans de fide, fideique sine, qui animæ meæ salus æterna est, vnà cum electis & obedientibus omnibus consequendo, quemadmodum princeps docuit Apostolorum. Quem Christum ego non solùm corde ac ore coram amicis ipsiq; hostibus Ecclesiæ confitebor, verùm etiam Christianæ iustitiæ officijs clam palamq; sanctificabo, sicut idem Apostolus verbis illis ostendit: *Dominum Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea qua in vobis est spe & fide.* Potissimum verò adlaborabo, vt ne quod Israëlitæ pro suo merito iam pridem audierunt, in me quoque competat, Christo illis publicè redarguente: *Quid vocatis me Domine Domine, & non facitis qua dico? Hypocrite faciem cæli & terræ noster probare: hoc autem tempus quomodo non probatis?* Cuiusmodi hypocritis aggregandi sunt, qui cæci & manu tentantes ab Apostolo Petro dicuntur, quoniam vacui & sine fructu in Domini nostri Iesu Christi cognitione versantur: quiq; secundum Paulum Deum ore confitentur, factisq; negant, quum sint ad omne opus bonum reprobii. Ab horum confortio me subducam sedulo, ne fidem otiosam mortuamq; consecrer, illisq; conformer, de quibus Ioannes Euangelista testatur: *Ex principibus multi crediderunt in illum, sed propter Phariseos non confitebantur, vt è Synagoga non eicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.*

PRECANDVS est mihi Deus, vt cum Catholico clero & populo sacrum tempus Aduentus fœliciter ordiar, illudq; iuxta Ecclesiæ institutum cum fructu transigam. Hora enim est iam nos (qualescunq; demum sumus) surgere. Nox præcessit, dies autem appropinquauit, prout Apostolus Doctor gentium per omnes clamat Ecclesias.

2. Corinth. 6.

1. Pet. 1.

1. Pet. 3.

Luc. 6.

Luc. 12.

2. Pet. 1.

Tit. 1.

Iacob. 2.

Ioan. 12.

Rom. 13.

Galat. 5.

Ephes. 5.

Luc 3.

Matth. 22.

Ephes. 4.
Coloss. 3.

Ephes. 5.

DEINDE rogabo Dominum, ut ad sanctificandum hoc tempus passim abijciantur & supprimantur opera tenebrarum, quae & carnis opera Paulo dicuntur, & Dei regnum excludunt, sicuti commestationes, ebrietates, lascivia, impudicitiae, contentiones, emulationes, rixae & sectae. Nam & vetus Ecclesiae disciplina exigit, ut ad vanitatem, luxum & ventrem spectantia, sicuti nuptiae, choreae, voluptates, ludicra, vanaq; spectacula, ex quibus multorum malorum seges proficiscitur, hoc tempore intermittantur. Pro his autem poenitentiae & charitatis opera, tanquam arma lucis, ex professo à Dei filiis assumuntur, perinde ac si praeceptum illud Apostolicum recens inculcetur: Probate quid sit beneplacitum Deo: & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Quae nova Ecclesiae purificatio per Christi praecursorem Baptistam olim adumbrata, Christianos ordines omnes ad puriorem vitam excitat & impellit, nimirum ut ineffabilem aduentus Domini fructum & divinas Christi virtutes facilius participemus, quin etiam Christum ipsum iustitiae stolam induamus. Hic autem Christum induit, prout Ambrosius docet, qui se ab omni errore & turpitudine separaverit, ne in conivito nuptiarum sine veste eius inueniatur, & turpiter abiectus, tenebris mancipetur. Exiit enim veterem hominem, in nouitate vitae manendum est.]

ORABO insuper pro cunctis infidelibus, quibus vera mundi lux Christus nondum illuxit, & pro Ecclesiae Catholicae aduersarijs in petram ipsam Christum impingentibus, maxime quod sacri temporis huius, & venerandae antiquitatis, diuinique cultus propter Christum in templis instituti rationem omnem superbe contemnant: tantum abest, ut ordinis & politiae religionisque cura & disciplina tangantur. Ac tanto magis exome ad hoc primum Ecclesiae institutum applicabo, nouumque mihi studium indicam orandi, meditando, legendi, aliaque saluti meae viciniora sectandi, perinde ac si ad me proprie spectaret illud: Surge qui dormis, & exurge à mortuis: & illuminabit te Christus. Videte fratres, quomodo cautè ambuletis. Proinde non modo detestandum incredulitatis & peccati somnum, sed & quemlibet repre-

hensibilem ignorantia, negligentia ac inertia torporem mihi prohiberi, maioremq; solito spiritalis disciplina distractionem à me flagitari putabo, veluti Salomonem ipsum subinde increpantem audiam: Usquequo piger dormies? usquequo de somno confurges? Parum inquam, dormies, modicum dormitabis.

Prætermiſſis autem Aduentus nostri concionatoribus, qui apud veteres multi & præclari extiterunt, illustrem doctorem Augustinum duntaxat attingam. Is ante mille annos de huius temporis ratione disseruit, & inter alia sub finem concionis ita suos monuit auditores: Hoc admonuimus fratres, vt quia natalis Domini imminet, tanquam ad nuptiale & cœleste conuiuium, ab omni luxuria alieni, & bonis operibus adornati, nos per Christi adiutorium præparemus, elemosynas pauperibus erogemus, iracundiam vel odium, velut venenum, de cordibus nostris respuamus. Castitatem fideliter conseruate, ad conuiuia vestra frequentius pauperes reuocate, ad vigilias maturius surgite, in Ecclesia stantes aut orate aut psallite: verba otiosa aut sæcularia nec ipsi proferre, & eos qui proferre volunt castigate. Pacem cum omnibus custodite, & quos discordes agnoscitis, ad concordiam reuocate. Hæc si fideliter Christo adiuuante volueritis implere, & in hoc sæculo ad altare Domini cum secura conscientia poteritis accedere, & in futuro ad æternam beatitudinem fœliciter peruenire.] Atq; ita qui dem veteres de Aduentu cuius & Chrysestomus meminit, sunt philosophati, vt ex illo quasi parasceuen facerent ad natalem Domini, sacramque synaxin dignè ab omnibus excipiendam. Huc & crebræ conciones instituebantur,

& varia pietatis exercitia, simul & fraternæ charitatis opera populo commendabantur.

Prouerb. 24.

Sermon. 2. de
tempore.

DOMINICA II. ADVENTVS.

Sequentis Euangelij Argumentum.

TRISTISSIMA signa huius mundi finem Christi q̄;
ad iudicium extremum aduētum proximè ante cet-
sura, hoc loco describuntur. Horribiles mutationes tunc
fient in cœlestibus simul & terrestribus creaturis, vt hinc
mali omnes timore maximo concutiantur, simulq̄; pro-
pter imminentes perpetuæ damnationis pœnas grauif-
simè discrucientur. Nunquam id verius elucebit quod
sanctus Propheta fore prædixit: Peccator videbit & ira-
scetur, dentibus suis fremet & tabescet: desiderium pec-
catorum peribit.] Præterea in hoc Euangelio habent
boni & electi mirificam consolationem, quandoquidem
futura mundi consummatio, & extremi iudicij dies in-
comparabile illis creabit gaudium, ac nouam pariet foe-
licitatem. Cùm enim viuorum ac mortuorum iudex
Christus, vt orbem totum iudicet, in sede maiestatis suæ
federit, iusti perfectam animi & corporis liberationem
assequentur, ac iudicem ad eò sibi propitium sentient, vt
ab eo ceu benedicti patris ad æternum Dei regnum pos-
sidendam suauiter inuitentur, perpetuoq̄; cooptentur.
Nam in singulis electis illam sententiam compleri ne-
cesse est: Beatus vir qui suffert tentationem; quoniam
cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam re-
promisit D E V S diligentibus se. Vnus igitur & idem
est diuini iudicij dies, qui damnandis terrorem ac lu-
ctum acerbissimum, electis autem consolationem &
gloriam vberimam adferet, omnibus interim creaturis

Pfal. 111.

Matth. 25.

Iacob. 1.

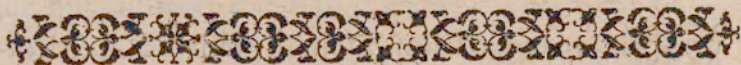
sanctorum libertatem quodammodo suspirantibus, sanctisq; ipsis ad supremam illam filiorum Dei gloriam maxime aspirantibus, sicut Paulus ipse testatur. Atque huc demum referri potest, quod Iustinus & Hyppolitus Martyres comprobant, Christi Domini aduentum in sacris litteris duplicem commemorari, priorem quidem secundum carnem, qui abiectus fuit, eò quòd ille humilis coram mundo apparuit: posteriorem verò ad extremum illud iudicium verè gloriosum & splendidum, quando veniet idem è caelis cum potentia, cum Angelis, & gloria Patris. Proinde sicut præcedens Dominica priorem illum aduentum nobis commendauit, & per Zachariam Prophetam in Euangelio propositum comprobauit: ita præfens Dominica de posteriore aduentu nos admonet, quem Christi verba in Euangelio sequenti apertè demonstrant. Eoque magis probandum est Ecclesiæ institutum, quæ de illo priore nunc sæpè cantat ex Isaia: Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel: de hoc autem posteriore aduentu subinde repetit Zachariæ vaticinium, Ecce Dominus veniet, & omnes sancti eius cum eo, & erit in die illa lux magna. Hic docendi ordo admonet, vt aduentum vtrumque nobis meditandum suscipiamus, neque solùm in fide, verùm etiam in timore Christi hoc tempore confirmemur.

Apolog. 2
Rom. 8.
Oration. de
consummat.
mundi.

Matth. 21.

Ioan. 7.

Zach. 14.

EVANGELIUM EIVSDEM

Dominicæ. Luca. XXI.

N illo tempore, dixit IESVS discipulis suis: Erunt signa in Sole, & Luna & Stellis, & in terris pressura Gentium præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore & expectatione qua superuenient vniuerso orbi, nam virtutes caelorum mouebuntur: Et tunc

videbunt

videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna & maiestate. His autem fieri incipientibus, respicite & leuate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem, Videte ficulneam & omnes arbores: cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam propè est aestas. Ita & vos cum videritis hæc fieri, scitote quoniam propè est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cælum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA IDEM
EVANGELIVM.

*Erunt signa in Sole & Luna & Stellis, & in terris
pressura gentium.*

NON modò Christi Domini gratiam & misericordiam mihi promissam lætus amplectar, sed & iustitiam: tanti iudicis in Euangelicis litteris propositam reformidabo. Idem enim Christus vti ad se conuersus est perbenignus, & amplissima pollicetur & offert, ita ingratissimus ac sine timore peccantibus iratum se, ac in puniendo valde seuerum exhibet. Quid illo dicto lenius ac blandius: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos? Quid rursus illo seuerius? *Væ mundo à scandalo.* Necessè est enim ut veniant scandala: veruntamen *væ homini illi per quem scandalum venit.* Ingentem præbet con-

Matth. 11.

Matth. 18.

solationem atque fiduciam: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis: Petite & accipietis.* Sed rursus terrificum illud haberi debet: *Qui dixerit fratri suo fatue, reus erit gehenne ignis. Ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.* Delectat planè suavis illa promissio: *Iugum meum suauis est, & onus meum leue: Omne quod venit ad me non eijciam foras.* Sed rursus iure pios absterret, cùm audiunt: *Omne cui multum datum est, multum quaeretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo: Reddat unicuique secundùm opera eius.* Quare mihi satis non erit, in Christum gratiæ plenum, qui humiliter in hunc modum venerit, nosterque propiciator esse ac saluare omnes cupiat credere: sed præterea fidem meam circa secundum eius aduentum, quo potenter & in maiestate veniet, toti que orbi terrorem ingentem adferet, & secundùm opera sua quemlibet iudicabit, etiam atque etiam exercebo. De quo posteriore aduentu Christus ipse nunc & sæpè aliàs differit, utpote verax Propheta, qui de signis terrificis sub mundi finem, suumque iudicium apparituris, & cum iudicio ipso coniunctis sic vaticinatur, ut cuncti audientes, maleque sibi conscij, meritò extimescant. Etenim Sol & Luna (præcipua mundi lumina) cum planetis, stellis aliisque mundi signis mirabiliter obscuratis terrorem maximum ingerent. Aër corruptus pestes & morbos grauissimos passim excitabit. In mari & fluminibus insolita tempestates & inundationes mortales plurimos perdent. Terræ motus crebri & vehementes, domos, arces, turrets & ciuitates euertent innumerabiles. Cælum & terra terribili fragore resonabunt, elementa demum cum creaturis omnibus tam horridum aspectum induent, tantumque luctum quantum antea nunquam, cunctis excitabunt mortalibus, ut verè dicatur: *Ecce dies Domini venit crudelis & indignationis plenus, & ire furorisque, ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores eius conterendos de ea.*

Ioan. 16.

Matth. 5.
Matth. 12.Matth. 11.
Ioan. 6.Luc 12.
Matth. 16.Matth. 24.
& 25.
Luc 12. & 16
Ioan. 5.
Marc. 33.
Luc 31.
Hai. 13.
Ioel. 3.

Hai. 13.

Tunc

*Tunc videbunt Filium hominis venientem in
maiestate.*

Matth. 24.

Ioël. 3.

Iob. 31.

Iob. 9.

In epist. ad
Florentin.

Hebr. 10.

1. Cor. 4.

1. Corin. 5.

1. Petr. 4.
Soph. 1.
Psal. 74.

SI TOTVS mundus tremet & cohorrescet, si virtutes Angelorum commouebuntur, si omnes tribus terræ plangent, si sancti & cum Deo reconciliati sapè expauescunt, cùm illam aduentantis Iudicis maiestatem, extremiq; iudicij seueritatem tantùm animo secum reputant: cur ego miser, qui coràm eodem tremendo Christi tribunali vel inuitus assistam, omnifque vitæ meæ anteaactæ rationem exactam reddam, cur inquam, ob huius tremendi iudicij certissimam denunciationem & firmissimam fidem non totus concutior, ac sapenumero contremisco? An non Spiritus sanctus per loëlem luculenter affirmat: *Magnus dicitur Dominus, & terribilis valdè: & quis sustinebit eum? Nisi hunc diem Iob sanctus extimuisset, non vtique illa sollicitudinis plena verba prodidisset: Quid faciam, cū surrexerit ad iudicandum Deus? & cum quieserit, quid respondebo illi? Semper quasi tumentes super me fluctus irui Deum.* Ac rursus alibi: *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.* Nec dubitat Hieronymus de seipso testari: *Ego cunctis peccatorum sordibus inquinatus diebus ac noctibus opperior, cum tremore reddere nouissimum quadrantem.* Sciebat enim Apostolicam sententiam: *Terribilis est expectatio iudicij, & horrendum incidere in manus Dei viuentis, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & reddit unicuique secundùm opera eius.* Quibus & illud consonat: *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat vnusquisq; propria corporis, prout gessit, siue bonum siue malum.* Statimq; subiungit: *Scientes ergo timorem Domini hominibus suadenus.* Neque tacet princeps Apostolorum: *Si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parebant? nimirùm cùm iudex ille scrutabitur Hierusalem in lucernis, ipsasque hominum iustitias iudicabit.* Etenim vt nullum bonum irremuneratum, ita & malum nullum im-

punitum

punitum relinqui potest ab eo, qui orbem in æquitate iudicaturus est, vt suum cuique vel præmium, vel supplicium perpetuum decernatur.

Væ igitur mihi ad voces Propheticas & Apostolicas obsurdescenti, si instar phrenitici, tam multos & irrefutabiles huius postremi aduentus præcones ac testes non audiam & obseruem. Quid obsecro certius est Orthodoxo, quàm iustum iusti Dei iudicium imminere, quod nullus queat efugere, quodq; in his qui præsumunt, durissimum fiat? Quis Christianus de illo fidei articulo ab Apostolis tradito subdubitet, Inde venturus est iudicare viuos & mortuos? Quod Ioannes sic etiam clariùs reddidit: *Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis populus, & qui eum pupugerunt, & plangent super eum omnes tribus terra.* Atque hæc de postremo iudicio fides etiam Iudæis immota constitit, tamq; diu in orbe durauit, vt etiam Enoch vir primi seculi, & ab Adam ipso septimus in hunc modum docuerit: *Ecce veniet Dominus in sanctis millibus suis facere iudicium contra omnes, vt reliqua prætermittam, quæ ab Apostolo Iuda repetuntur.* Clamat & Iob: *Scitote esse iudicium, eiusque iudicij diem* Ioël & Sophonias præter alios Prophetas describunt amplissimè. Quocirca miserandam illorum sortem deplorabo, qui tametsi de terribili Christi iudicio & eius effectu veritatem Catholicam confiteantur, tamen ex recta fide nullum ferè fructum percipiunt, sed adeò licenter & securè peccant, perinde ac si nulla Dei iustitia, nullum Christi iudicium, nullæ peccatorum poenæ post mortem homini expiandæ superessent. Etenim *quia non profertur citò contra malos sententia, vt & Salomon suo questus est seculo, absque timore vllò filij hominum perpetrant mala, & letantur cum malè fecerint*, in rebus pessimis exultantes. Facta enim est compluribus ex mala voluntate libido, & cum libidini seruiunt consuetudo, dumq; consuetudini non resistunt, peccandi quædam obduratur necessitas, vt & diuina & humana iustitia contemnatur. Quid quod in plerisque Christianis tanta ingenij

Matth. 25.

Sapient. 6.

Apoç. 1.

In epistola.

Iob. 19.

Ioël. 2 & 3.

Deut. 32.

Isai. 29.

Malach. 4.

Eccles. 8.

Prouerb. 2.

Malach. 3.

Iob. 12.

Luc. 23.

Philipp. 1.
& 2.Apoc. 1.
Ioan. 2.
Iacob. 3.
Matth. 24.
Marc. 13.
Luc. 12.Galat. 6.
Rom. 14.
Apoc. 3.

iudicijque apparet peruerfitas, nullam vt benefactorum ac meritorum rationem habeant, sed illi cum Atheis & sentire ac dicere videantur: *Vanus est qui seruit Deo: & quod emolumentum, quia custodiimus precepta eius, & quia ambulauimus tristes coram Domino exercituum?* sicut hoc impiorum genus Propheta descripsit. Nec potest illorum numerus iniri, qui omnis diuini timoris expertes, in bonis dies ducunt suos, & in puncto ad inferna descendunt, quemadmodum infanos huius seculi filios vir sanctus depinxit. Nihil autem ambigam, longè grauius Dei iudicium illis imminere, qui ex malitia & peruicacia potius quàm ex fragilitate & ignorantia Deum summum offendunt, ac sanctas eius leges transgrediuntur. Etenim mentiri non potest, qui luculenter nobis in Euangelio affirmauit: *Ille seruus qui cognouit voluntatem Domini sui, & se non praparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis. Qui autem non cognouit & fecit digna plagis, vapulabit paucis.*

EG O verò vt maiorem & certiore ex fide diuini iudicij fructum capiam, sæpè in animum reuocabo, diem illum Christi, vt Paulus vocat, non ita procul abesse, quandoquidem pleraque signa de fine mundi & aduentu CHRISTI, sicut in sacris literis prædicta legimus, bona ex parte se nobis ob oculos offerunt, ipsisque sensibus percipiuntur. Qua de re alibi plenius disseremus. Deinde Scriptura ipsa nos ita loqui docet: *Tempus propè est. Nouissima hora est. Ecce iudex ante ianuam assistit.* Accedit quod Christus fideles crebrò ac seriò admonet non solum de generali, sed etiam particulari, vt vocant, iudicio expectando, perinde ac si quisque nostrum quotidie ad tribunal Christi iudicis sit euocandus atque sistendus. Vnde à Paulo etiam dictum est: *Vnusquisque onus suum portabit. Vnusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo.* Sed & ipsa iudicis Christi vox est: *Si non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te.* Quod Christi iudicium tantò mihi debet esse commendatius, quantò dies ac hora illius

cuique

cuique manet incertior, summa Dei sapientia prouidè nobiscum agente, vt si fugi serui esse velimus, ad heri nostri aduentum excipiendum vigilantiam, precationem, & sobrietatem nunquam non adhibeamus. *Videte, inquit, vigilate & orate, nescitis enim quando tempus est.* Ex quibus omnibus colligam, ad verum ac proprium vsum fidei de Christi iudicio pertinere, vt singularem in me timorem excitem, quoniam is initium est sapientiæ, virtutum retinaculum, & custos beatitudinis, sine quo nec possit homo iustificari. Nam & Christus, ipse non frustra mandauit fidelibus: *Timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam,* quemadmodum in ipso extremi iudicij die hanc potestatem publicè coram omnibus mortalibus declarabit. Adhæc familiaris erit mihi huius iudicij meditatio, vt cum Psalmographo dicere possim: *Confige timore tuo carnes meas, à iudicys enim tuis timui.* Indiget enim vetus homo tali pædagogo, qui illum à mundi curis, carnisque voluptatibus vel nolentem auocet, atque animum ad Christi aduentum efficiat alacriorem ac paratiorem. Vt hinc etiam moneat sapiens: *In omnibus operibus tuis memorare nominissima tua, & in aeternum non peccabis.* Sicut & Ecclesiastes grauissimè dixit: *Deum time, & mandata eius obserua: hoc est enim omnis homo.*

Leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.

QUAM bonus Deus Israël his qui recto sunt corde? quàm beati sunt serui, quos dies ille Domini reperiet vigilantes? quàm se Christus benignum, liberalem ac lætum ostendet electis, qui vnà cū Paulo certamen bonum in hoc certât stadio, & in omni vocatione fidem integram seruant? His enim pmissam iustitiæ coronam donat, quam iustus ipse iudex & agonotheta suis probatis militibus, & aduentum ipsius diligentibus in illa die cumulatisimè reddet: Sic enim spondit qui mentiri non potest, nec fallere: *Esto fidelis vsq; ad mortem.*

Luc. 12.

Marc. 13.

Prouerb. 1.
Ecclef. 1.Matth. 10.
Matth. 25.

Psal. 118.

Ecclef. 7.

Ecclef. 12.

Psal. 72.

Matth. 24.

2. Tim. 4.

Apoc. 2.

Matth. 4.

Matth. 19.

Luc. 10.

Matth. 10.

I. Ioh. 3.

Pfal. 17.

Philipp. 3.

I. Ioan. 3.

Ibidem.

Ioan. 12.

I. Petr. 1.

Rom. 8.

*& dabo tibi coronam vitæ. Perinde ac si dicat, Deleui quod commisisti: serua quod præcepi, vt habeas quod promisi. Erro alioquin turpiter ac perniciosè, si cum sectarijs nouis vanisque ludæis promissiones & præcepta Dei separo, & eas nudè apprehendo, nec obseruo conditiones annexas, quemadmodum de agenda pœnitentia, de obedientia, charitate, patientia exercitanda. Scriptum est enim: *Pœnitentiam agite: appropinquabit enim regnum cœlorum. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Hoc fac & viues. Qui non accipit crucem suam, & sequitur me: non est me dignus. Qui facit iustitiam, iustus est. Qui non diligit, manet in morte.* Proinde quod regius Propheta cantauit, nos etiam Christo largiri possumus & debemus: *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris.* Piorum autem & iustorum, quos Christus coronabit, proprium est, in carne sine carne viuere, & calcatis terrenis amare cœlestia, neque sicut pecudes solent, humi repere, ac sensuum oblectamenta sectari, sed leuare capita, sursum erectos tenere animos, & in cœlis quodammodo habitare, dum ad promissa illa cœli gaudia & æternæ patriæ præmia cum Apostolis prorsus aspirant. Hinc illa vox Christum ducem in via crucis insequentium: *Nostra conuersatio in cœlis est: vnde etiam Saluatorem expectamus Dominum nostrum IESVM Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Cùm autem is apparuerit, quantumuis electi hîc abiecti videantur, ac pauperes viuant & inglorij, tamen similes erunt Capiti, & vbi est Dominus, illic & ministri manebunt, habituri, vt Petrus asserit, hæreditatem incorruptibilem & incontaminatam, & immarcessibilem, atque in cœlis conseruatam. *Si enim filij & hæredes, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, si tamen compatimur, vt & conglorificemur, & si non secundum carnem, sed secundum spiritum ambulemus, vt Paulinis verbis vtamur. Quid autem optabilius atque iucundius obsecro, quàm Christum sic sibi deuinctum habe-**

re, vt sit idem nobis amplissimis benefactorum remunerator, & simul in anima & corpore, saluator perfectissimus, immò & Deus omnia in omnibus: *Ego, inquit, protector tuus sum, & merces tua magna nimis.* Hac illa spes est & sacra fiducia anchora, quæ non confundit electos, nec solùm in laborando eos alacres, sed etiam in cruce & morte ipsa securos ac lantos reddit. Norunt enim, quàm verè dictum sit illud: *Oculus non vidit Deus absque te, quæ preparasti expectantibus te, quodque ab Apostolo traditur: Non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelatur in nobis.* Cur igitur ego cum viro, qui secundùm cor Dei erat, & sicut oliua florebat in domo Domini, non frequenter & ex animo dico: *Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei: Ego in iustitia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.* Ioanne Apostolo dignum est sanè præceptum, quod ego menti meæ semper infixum geram. Sicut docuit vos (Christus) manete in eo: Et nunc filioli manete in eo: Et cum apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in aduentu eius.] Nec dissimilis est eiusdem commonitio alibi tradita: *Ecce prædixi vobis vt in die Domini non confundamini.]*

PRECABOR Christum, viuorum ac mortuorum iudicem, vt mihi iam ex mortali vita migranti, tum in extremo die resurgenti propitius esse dignetur. Quare cum Propheta regio sapè dicam: *Ne intres in iudicium cum seruo tuo. Sed & cum tota Ecclesia precabor: Libera me Domine de morte aeterna in die illa tremenda, quando cæli mouendi sunt & terra, dum veneris iudicare seculum per ignem. Hic enim dies est, quem Sophonias Propheta sic descripsit, vt sit dies iræ, dies tribulationis & angustie, dies calamitatis & miserie, in qua fortes etiam affligantur, vtq; iuxta Petrum iusti egrè saluentur.*

ROGABO insuper DEVM immortalem pro plerisque mundi filiis & Epicureis (proh dolor) ita viuentibus, ac si nulla

1. Cor. 15.
Gen. 15.
Hebr. 6.
Rom. 5.

Isai. 64.
1. Cor. 2.
Rom. 8.

Psal. 41. 16.
118.

1. Ioan. 2.

In epist. 2.

Psal. 142.

Soph. 2.

1. Pet. 4.

diuini iudicij, futuræq; vite & gehennæ perpetuæ cura commo-
ueantur. Tantum abest, ut parati esse possint ad tremendum
Christi iudicium siue particulare, siue generale subeundum.
Rogabo igitur, ut sine omni timore peccantes, & in statu damna-
tionis viuentes, ad suorum nouissimorum memoriam reuocentur,
& si non amore, saltem timore ad offensum Deum conuertantur,
verosq; de peccatis commissis pœnitentiæ fructus in Eccle-
sia præstent.

AD HAEC petam ardentis pœnitentiæ concionatores no-
bis à Deo dari, qui duros peccatorum animos concutiant, eosq; sa-
lutari diuini iudicij metu ac terrore vulnerent. Nam & Paulus
Apostolus de futuro iudicio ita disseruit, ut Fœlix præses Ethni-
cus audito illo fuerit tremefactus, & Ionæ Propheta concio tantum
apud Nininitas effecit, ut ex timore illi ad pœnitentiã
conuerterentur. Vnde rogat etiam Propheta Dominum: In cha-
mo & freno maxillas eorum constringe, qui non approxi-
mant ad te. Nam qui sine timore est, Sapiente teste, non po-
terit iustificari.

QVONIAM verò non modò præsens Euangelium,
sed scriptura etiam omnis de postremi iudicij die loquitur,
ut qui benè beatèq; viuere cupiunt, frequentem eius me-
moriã in animo feruent, valdè mihi commendatum ha-
bebo dictum Sapientis: *In die bonorum ne immemor sis ma-
lorum, & in die malorum ne immemor sis bonorum.* Deinde
quod Basilius magnus notauit, etiam atque etiam rememo-
rabo, ut qui Propheticam sententiã tractans: *Venite filij
audite me: timorem Domini docebo vos:* de iudicio extremo
grauiter ita concionatur: Cùm te appetitus inuaserit pec-
candi, velim cogites horribile illud & intolerabile Christi
tribunal, in quo præsidebit iudex in alto & excelsò throno:
astabit autem omnis creatura ad gloriosum illius conspe-
ctum, contremiscens. Adducendi etiam nos sumus singuli,
eorum quæ in vita gesserimus, rationem reddituri. Mox illis
qui multa mala in vita perpetrârunt, terribiles quidam &
deformes assistent Angeli, igneos vultus præ se ferentes, at-

que

Actor. 24.

Ion. 3.

Psal. 31.

Eccles. 1.

Eccles. 11.

Psal. 33. & ibi-
dem Basilius.

que ignem spirantes, ea re propositi & voluntatis acerbiter ostendentes, nocti vultu similes propter mœrorem & odium in humanum genus. Adhæc cogites profundum barathrum, inextricabiles tenebras, & ignem carentem splendore, vrendi quidem vim habentem, sed priuatum lumine: deinde vermium genus venenum immittens, ac carnem vorans, inexplēbilitè edens, neque vnquam saturitatem sentiens, intolerabiles dolores corrosione ipsa infigens. Postremò quod suppliciorum omnium grauissimum est, opprobrium illud & confusionem sempiternam. Hæc time, & hoc timore instructus, animam à peccatorum concupiscētia tanquam freno quodam reprime. Sic ille Basilius.

DOMINICA III. ADVENTVS.

Sequentis Euangely Argumentum.

IOANNES Baptista in Herodiano carcere conclusus, duos discipulos ad Christum Iudæis concionantem ablegat, qui de vero Mesiā percunctentur. His ita respondet Christus, vt præsentibus miraculis, quæ tunc palàm patrabat, se Mesiā ipsum esse non obscurè declaret. Deinde coram turba Iudæorum qui aderant, eundem Ioannem eximie laudat, vtpote ab officio, constantia & vestitus austeritate. Hæc summa est sequentis Euangely, quod Aduentui quidem nostro pulchrè quadrat. Nam ille nobis proponitur in doctrina & vita considerandus, qui sanctos vates omnes eiusdem Aduentus nuncios præcelluit, sanctus etiam priusquam natus, qui que

Luc. 7.

Homel. 27. in
Matth.

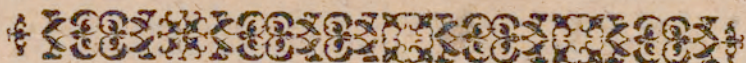
Serm. 1. in vi-
gil. S. Ioannis
Baptistæ.

Ioan. 7.

Serm. 127.

Meliseꝝ aduentum in carnem & ad iudicium luculentius, quam quisquam alius, commendauit & uisit, suum ut honorem Domino Iesu vnico Redemptori ac orbis iudici clarissimè assereret atque vindicaret. Prudenter autem Chrysostomus monet, qua de causa Ioannes hoc loco discipulos mittat, Christumque Dominum consuli cupiat. Ioannes ait, in carcere sciens, se iam in exitu constitutum, volebat discipulos suos Christo adiungere, tanquam si prouidus pater moriens filios suos consignet fidei tutori. Desiderabat enim viuens plenam fidem videre discipulorum, eosque in Christo perfectos, ut iucundius moreretur. Et sicut Ioannes in prima quidem facie per discipulos suos interrogabat Christum: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? sic & Christus in prima quidem facie renunciabat dicens: Ite, & dicite Ioanni, &c. reuera autem ad discipulos eius loquebatur. Augustinus sensum hinc mysticum sequitur, ut Ioannes, qui discipulos mittit ad Christum, typum gerat, veteris legis, velut conclusæ carcere quodam ignorantia, & indigentis vera luce doctrinae, gratiaque Christi. Præmittitur ergo inquit, lucerna ante solem, seruus ante Dominum, amicus ante sponsum, præco ante iudicem, vox ante Verbum. Et idè de seipso dicit. Ego vox clamantis in deserto, quia uerbi annunciator & prædicator erat.] Ex Christi quidem uerbis hoc loco recitatis, quibus Iudæi & increduli omnes haud parùm erudiuntur, idem Ioannes tum propter meritum uitæ, tum ob doctrinae officium ingentem habet commendationem, ac Prophetis antefertur. Idè à Chrysologo non temerè dicitur Icho- la uirtutum, magister uitæ, sanctitatis forma, norma iustitiæ, uirginitatis speculum, castitatis exemplum, penitentiæ uia, fidei disciplina, maior homine, par Angelis, silentium Prophetarum, lucerna mundi, Domini testis, ac præcurzor Christi iudicis.

EVANGELIUM EIVSDEM

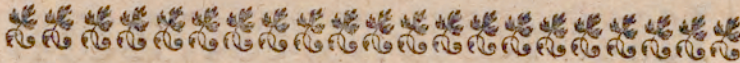
Dominicæ. Matth. XI.

Ubi audisset Ioannes in vinculis opera
 Christi, mittens duos de discipulis suis: ait illi:
 Tu es qui veterus es, an alium expectamus?
 Et respondens Iesus ait illis, Euntes renun-
 ciate Ioanni quæ audistis & vidistis: Cæci
 vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audi-
 unt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: & bea-
 tus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem ab-
 euntibus cepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: Quid
 existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?
 sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce
 qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt. Sed quid
 existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis & plus
 quàm Prophetam. Hic est enim de quo scriptum est:
 Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam,
 qui preparabit viam tuam
 ante te.

 NOTÆ MEDITATIONVM ET
 PRECATIONVM CIRCA IDEM
 EVANGELIVM.

*Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mit-
tit duos de discipulis suis, ac de Ioannis eiusdem
vinculis.*

Malach. 3.

Ioan. 5.
Matth. 11.

Ibidem.

Lib. 4. contra
Marcionistas.
Oratione fu-
nebri in A-
thanas.Matth. 11.
Luc. 7.
Genes. 22.
Psal. 88. &
131.

MAGNVS reuera Ioannes, & omni exceptione mai-
or, quem non modò Malachias Propheta, sed &
Christus ipse publicè multisq; modis commenda-
uit: Est ille verò lucerna ardens & lucens, Propheta & plus
quàm Propheta: Est missus à Deo Angelus, quo maior vel
sanctior inter natos mulierum nemo surrexit: Est de quo
idem Dominus luculenter asseruit: *A diebus Ioannis Bapiste
vsq; nunc regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt il-
lud. Omnes enim Propheta & lex vsq; ad Ioannem prophetaver-
unt.* Rectè igitur Tertullianus eundem Ioannem inter vete-
ra & noua limitem quendam, Gregorius autem Nazianze-
nus veterum nouorumq; medium siue mediatorem consti-
tutum appellat. Eoq; mihi magis vsui erit præsens Euange-
lium, quod iterum de sacro aduentus instituto admonet,
quando non modò dictum Ioannem huius aduentus cla-
rissimum testem, sed etiam eius discipulos de hoc aduentu
dubitantes, in medium profert. Nec minus obscuritatis at-
que caliginis in plurimis Iudæis hærebat, qui sub Ioanne neq;
Christum verum Messiam, neq; salutarem eius aduentum fi-
de firma percipiebant, vt idcirco illorū nomine haud iniuria
Christus interrogetur: *Tu es qui venturus es, an alium expecta-
mus?* qui nempe sit promissum Abrahæ semen, in quo gentes
omnes benedicentur, inlytusq; Rex & filius Dauid, quem

nostri

nostri maiores ad restituendū Iſraël tot ſeculis expectarunt.

HAE mihi cauſam ſuggerent, vt ex animo gratias agam clementiſſimo Deo, qui ſuos Prophetas inde ab initio ad Ioannem Baptiſtam vſq; , ſicut illuſtriſſimum ita poſtremum etiam teſtes miſit, eoſq; venturi Meſſiæ fidos eſſe prænuncios voluit. *Non enim faciet Dominus Deus verbum*, ſi vati Amos credimus: *niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos ſuos Prophetas*, per quos nunquam non populum ſuum fideliter erudiuit. Deinde illorum in Eccleſia Doctorem dolebo vicem, qui perinde ac Ioannes, quantumuis in Domini meſſe accuratè laborent, ſuumq; officium ſtrenuè obeant, tamen parum proficiunt apud auditores. Ex horum ergo perſona veriſſimè dicitur: *Domine quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui reuelatum eſt?* Vnde cum Ioannes Euangelista de Chriſti tractaret aduentu, ſummamq; hominū ingratiſſimam innuere vellet: *In mundo erat*, inquit, *& mundus per ipſum factus eſt, & mundus eum non cognouit. In propria venit, & ſui cum non receperunt.* Adhæc alijs veræ lucis filijs, qui cum fide Chriſtum receperunt, ex animo gratulabor, quòd hominem à Deo miſſum Ioannem, ac illius nuntiatum de lumine Chriſto teſtimonium ſint libenter amplexi, ſeq; totos Agno Dei tradiderint, qui tollit peccata mundi & aduentu ſuo complet omnia, nec fuit ferè quiſquam, in quo tanta fidei lux, tantumq; deſiderium huius aduentus, quantum in eodem Ioanne, primū appareret. Hic etenim nondum in lucem editus, & materno Elizabethæ utero cõcluſus, non modò Meſſiæ ac Domini ſui in virgine concepti præſentem cognouit aduentum, ſed etiam iam tum præ gaudio ſubſiliit, atq; in illius occurſum prodire geſtiuit, vt quod voce nõ poterat, nouo ſenſu & ineffabili gaudio demonſtraret. Idem velut terreſtris Angelus à Deo delectus, & in ſua eremo vaſta mirabiliter conſtitutus, vocem clariſſimam ac efficaciſſimam edidit, qua cunctos non omninò ſurdos ad Chriſti Regis cognoscendum aduentum excitauit, primuſq; regnum cælorum pœnitentibus promittere non dubitauit.

Hierem 23.

Amos 3.

Iſai. 53.
Ioan. 12.

Ioan. 1.

Ioan. 1.

Luc. 1.

Matth. 3.
Marc. 1.

Proinde

Ioan. 3.

Ioan. 10.

2. Cor. 10.

Ioan. 7.

Ioan. 1.

Proinde meuna esse munus ducam, vt hunc Ioannem nunquam satis laudatum Prophetam, ac velut incomparabilem doctorem aduentus latus admittam, & sicut lectissimum diuini spiritus organum excipiam reuerenter, meque probatoribus eius discipulis diligenter adiungam. Habet enim Ioannes non paucos imbecilles, tardos, morosos atq; difficiles discipulos ac auditores, quibus non adedò fidei placeat simplicitas, quàm contendendi ac disceptandi libido arrideat. *Rabbi*, inquit, *qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.* Nec erant illis dissimiles Iudæi, ad hæsitandum quàm ad credendum vsque procliuiosiores, vt hinc Christum circumdantes dicerent: *Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm.* At verò mihi curandum est, vt in rebus fidei carnis mundi que iudicio locum nullum concedam, sed in obsequium Christi intellectum omnem veluti captiuum redigam, & in suscepta quidem fide persistam immobilis. Expectent ac somnient, quam diu velint, suum Christum Iudæi, adedò quidem dementes ac stolidi, vt pro Messia ferè arripiant, quicquid inter Prophetas vel Heróes vident excellere, ac maiestatem aliquam præ se ferre. Vnus Ioannes Baptista mihi pluris erit, quàm ingens & incredula Iudæorum caterua, cum sciam illum amplissimis diuini Spiritus dotibus, & certissima vitæ sanctimonia, simulque irrefutabili scriptorum maximorum testimonio nobis commendari. Cum hoc ipso magistro coniungam discipulum, eumque spectatissimum Andream, qui antea in schola Ioannis versatus, Christo Domino se totum addixit, nec solum Simoni germano fratri, sed & nobis omnibus hoc nunquam abolendum testimonium tradidit: *Inuenimus Messiam, quod est interpretatam Christus.*

IA M verò quod ad Ioannis vincula pertinet, mirabor vetus ac detestandum mundi ingenium, qui sui semper similis, in optimos quosq; grassatur, illosq; immani odio psequitur.

Quid

Quid inter natos mulierum quæso inculpatius? quid modestius, castius, religiosius, constantius? quid in spiritu ardentius, in victu abstinentius, in cultu corporis ac pœnitentia seuerius, in Doctorum ordine magis vulgo celebratum? Fuit enim ille semper, sicut prædixerat Angelus, coram Domino magnus, & Spiritu sancto repletus ex utero matris. Contemnit tamen illum ingens turba hominum, & audet publicè calumniari, Dæmonium habet. Accedit & Herodes rex, aut tyrannus potius, præclarè quidem de illo sentiens, sed iustam eius reprehensionem non sustinens, atque idcirco illum in tetrum carcerem conijcit, & sanctum Prophetæ docentis officium planè suppressit. Quid quod incesta pellex Herodias extremam illi necem meditatur, & filiam subornat meretriculam, quæ vt dignum lasciuia sua præmium ferat, haud potest nisi præciso Ioannis Baptistæ capite crudelem explere libidinem? Ergone hoc summi Dei iudicium cum admiratione cogitem, quandoquidem vt Prophetæ dixit: *Iustus perit, & non est qui recogitet in corde suo.* Fuerunt & sunt, eruntque semper multæ tribulationes iustorum, quos velut aurum in igne probari, & vrendo magis magisque splendescere necesse est. *Omnes enim qui piè volunt vivere in Christo, persecutionem patientur,* Apostolo teste. Quocirca hoc ego Ioannis exemplo incitatus, meam in cruce patientiam confirmabo. *Qui enim non est tentatus quid scit?* simulque sanctum iustitiæ zelum illo duce induam, qui magnatum iras, obscurum carcerem, dura vincula, funestamque mortem tuendæ veritatis studio alacriter sustinet, seque beatum arbitratur, quoniam propter iustitiam ab impijs indignè crudeliterque tractatur, quando publicum Regis adulterium publicè corrigit, reipsa declarans quod à Paulo præceptum est Ecclesiastæ. *Peccantem coram omnibus argue, vt & cateri timorè habeant.* Est enim hoc iusti officium planè proprium, sicut sapiens docuit: *Vsq; ad mortem certa pro iustitia. & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* Idem & Salomon asseruit: *Iustus quasi Leo confidens absq; ter-*

Luc. 1.

Matth. 11.

Marc. 6.
Matth. 14.Isai. 57.
Psal. 33.

2. Timoth. 3.

Eccles. 34.

Matth. 5.

1. Tim. 5.

Eccles. 4.

Prouerb. 28.
& 12.

rore erit, & non contristabit illum, quicquid ei acciderit. Merito igitur me pudeat, quod Ioannis neque innocentiam neque patientiam mihi magis habeam familiarem, & illam beatitudinem verè non expetam, de qua scriptum est: Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vite, quam Deus promisit diligentiibus se.

Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, deq; Ioannis discipulis.

- MEAM confirmabo fidem in Christum Dominum, qui suum aduentum certis & irrefutabilibus indicijs, sicut Iſaias prædixerat, liquidò comprobavit. Eidem ex animo gratias agam de tot tantisq; miraculis palàm editis ad suam doctrinam Evangelicam orbi adstruendam, utpote qui, ut illi aiebant, vir potens erat in opere & sermone coram Deo & omni populo. His miraculis commotus Nicodemus apertè Christo fatetur, omnesq; sapientes fateri necesse est, *Rabbi scimus quia à Deo venisti magister: nemo enim potest hæc signa facere qua tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Væ igitur omnibus, qui aduentum Domini firmissimis testimonijs confirmatum non agnoscunt, & gratiosum hoc diuinæ visitationis tempus, ac annum Domini acceptum gratis animis non amplectuntur. In illos enim Christi oratio competit: *Si mihi non vultis credere, operibus credite.* Sicut & illa: *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Illud porrò admirabilius, Christum non modò per se, sed post mortem quoque per suos tam stupenda edere miracula toto ferè orbe terrarum. Dedit enim suis discipulis, primisq; fidelibus virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & ut languores curarent, suisq; miraculis maiora patrarent. Idemq; Christus non solum per sanctos viuos, sed etiam defunctos, eorumq; reliquias miracula multa operari, & infinita orbi conferre beneficia non desinit: sicuti vel inuitis Arianis Græci Latiniq; Patres confitentur, & innumeri homines experiuntur. *Mirabilis**

entm Deus in sanctis suis, quemadmodum & in Propheta Eli-
fæo, licet defuncto, sese potentem ostendit. Igitur quæ salus
 nobis per Christum obligit, eam signis & portentis, varijsq;
 virtutibus & Spiritus sancti distributionibus, sicut Paulus
 ostendit, potenter confirmatam habemus.

Erit mihi quoque cordi, quod Christus hoc loco asse-
 rit: Pauperes euangelizantur, & optabo ex animo, in horum
 pauperum albo recenseri, de quibus alibi traditur: *Beati pau-*
peres spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Propter
 hos idem Christus exultat in Spiritu sancto, Deoq; Patri læ-
 tus gratias agit, quando quidem illis, vti paruulis atq; paupe-
 ribus, magna reuelantur mysteria, quæ alioquin mundi sapi-
 entibus atq; prudentibus absconduntur. Vnde apud Lucam
 & hoc affirmat: *Spiritus Domini super me: propter quod vn-*
xit me euangelizare pauperibus. Ego verò mihi tantò magis
 metuam, quantò minus Euangelicæ simplicitatis atq; mode-
 stix domi meæ suppetet, vt hisce medijs diuina gratia & sa-
 pientia mihi communicetur. Etenim sicut Salomon astruit,
vbi fuerit superbia, ibi erit & contumelia: vbi autem est humi-
litas, ibi & sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos. Nam &
 Deus ipse, qui sapientiam præstat paruulis, hoc disertè pro-
 misit: *Ad quem respiciam nisi ad pauperculum & conuictum spi-*
ritu, & trementem sermones meos? Cæterùm in Ioannis disci-
 pulis, qui cum Christo Domino colloquantur, illud in pri-
 mis vitium fugere discant, ne vlli hominum vel magistrorū
 atq; magnatum me nimis fauentem & addictum præbeam.
 Vt enim Hieremias affirmat: *Maledictus homo qui confidit in*
homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit
cor eius. Et Paulo quidem illi carnales & secundū hominem
 ambulare dicuntur, qui humanis ducti affectibus, inter se con-
 tentiones & æmulationes exercent, atq; in hominibus inaniter
 gloriantur, neq; de omnibus syncerè & candidè iudicāt,
 sicut illa Christi requirit sententia: *Nolite iudicare secundū fa-*
ciē, sed iusū iudicium iudicate. Quarè nulla mihi sit pars cū hi-
 sce discipulis in censendo tam morosis & iniquis, vt magistrū

suum

4. Reg. 13.
Ecclef. 48.

Hebr. 2.

Matth. 5.

Matth. 11.

Luc. 4.

Prouer. 11.

Psal. 18.
Isai. 66.

Hierem. 17.

1. Corin. 3.
2. Cor. 12.

Ioan. 7.

Matth. 11.

Rom. 8.

Sapient. 1.

Matth. 9.

1. Tim. 3.

suum obscurari vereantur, Christi que gloriam inclarescere doleant, eiusque verbis & operibus, quibus tunc Euangelium ad Dei gloriam illustrabatur, offenduntur magis quam delectantur atque corriguntur. Digni erant igitur quos Christus vnâ cum similibus alijs hoc dicto verberaret: *Beatus qui non fuerit scandalizatus in me.* Nec solum Iudæi & Capharnaitæ, sed etiam infideles ac hæretici hoc proprium tenent, ut quæ benè dicta, scripta & facta sunt, in suam perniciem sapè deprauent, utque instar araneorum, ex bonis floribus præsens venenum depromant ac augeant. In eo quidem ego maximè laborabo, ut rebus per se bonis ad offensionem atque perniciem nunquam abutar: mala verò in bonum studiosè conuertam, & si possim, arte ac ratione corrigam. Hoc enim summi æternique boni est proprium, pessima etiam in optima conuertere, nihilque mali permittere, nisi & bona quædam ex illis eliciantur, ac Deum ipsum diligentibus in bonum omnia cooperentur. Monent me præterea hi discipuli, nullum præbere locum hæsitati atque tentationi, si qua in fide ac religione suboritur. Etenim quoniam hi nimium sibi sumunt, neque in simplicitate cordis quærunt Dominum, & carnis potius quam Spiritus iudicio fidunt, à Christi & Euangelij negotio fiunt magis alieni, ut etiam Apostolis palàm obtrectent. Vnde quanto frequentius ac vehementius de fide hoc quo certatur, quantoque plures nouandæ & corrumpendæ fidei studio vacant (mira enim hominum libido est de sacris contendendi) tanto magis ego pectus meum in puritate fidei consolidabo, illudque aduersus omnes nouæ falsæque fidei ventos irruentes præmuniam ac defendam. Nam in scædam illam tempestatem, proh dolor, incidimus, de qua orthodoxum præmonuit Paulus: *Mali homines & seductores proficiunt in peius, errantes & in errorem mittentes. Tu verò permane in his quæ didicisti & credata sunt tibi, sciens à quo didiceris.* Vnde alibi quoque admonet, receptum fidei ac doctrinæ genus non esse mutan-

dum

dum & serio imperat: *Si quis vobis euangelizauerit prater id quod accepistis, anathema sit.*

Galat. 1.

*Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam,
qui preparabit viam tuam ante te.*

MAGNOPERE desiderabo, vt Christi Domini verbis & Euangelistarum testimonijs, quæ ad Ioannem Baptistam spectant, suum apud me constet pondus, illaque mihi fructum adferant salutarem. Nihil enim ambigam profusus, quin eiusmodi dicta & facta non solum Iudæis, Anachoretis & Ecclesiasticis, verum etiam cuiuscunque ordinis Christianis vsu multiplicem conferant, iuxta illud: *Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.* Docet igitur me præclara Ioannis historia, vt meam in Ecclesia vocationem qualemcunque honestam consequar, retineam & ornem, atque in ea semper Deo hominibusque probatus esse contendam, nulli grauis, sed amabilis ac vtilis omnibus. Docet in Dei Agnum & Messiam vnicum credere, veramque fidem apertè ac fortiter profiteri, nec solis Dei promissis, Patrumque meritis fidere, sed & vita & obedientia me filium Abrahæ comprobare. Docet, carnis voluptates & communes hominum cupiditates non alere, sed reprimere & castigare, ciborum lautitias contemnere, victus ac vestitus asperitate gaudere, neque secundum carnem, sed iuxta spiritum ambulare. Docet, virtutis cauere iactantiam, & externa specie probitatis non gloriari, sed omnem animi submissionem, vitæque modestiam colere. Docet non insultare, sed condolerè peccantibus, & aliorum sceleratorum onera ferre, ac si liceat, de illis benè mereri, eorumque salutem procurare, quemadmodum ille publicanos, milites ac meretrices ad veram pœnitentiam informauit, omnesque dignos pœnitentiæ fructus facere monuit diligenter. Docet, non solum in filium Dei credere, & credentes habere vitam æternam, sed etiam bonis vacare operibus fidei, charitatis, iustitiæ aliarumque virtutum, vt idcirco dicat, sicut confirmauit &

Rom. 15.

Luc. 3.

Ioan. 3.

Matth. 3.
& 7.

Luc. 1.

Matth. 9.

Matth. 11.

In epistola ad
Eustochium.

Christus: *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Quid multis? Ioannes inde à materno utero eximiè sanctus, & maximis diuini spiritus donis ornatus ita se comparauit, vt sicut ab Angelo fuerat prænuntiatum, multorum corda conuerteret, plebemque Domino perfectam pararet, nec ipse minora præstaret, quàm ab alijs omnibus desideraret.

PROINDE multis nominibus habeo ingemiscere, intimèque dolere, quòd à præclara Ioannis doctrina & disciplina, quam ille moribus & exemplis perpetuò exornauit, tam procul absim, vt meritò me vitæ meæ pœniteat ac tædeat, vtque Baptistæ discipulus esse vel dici non merear. Vbi quæso frequens oratio, & seuera ieiunatio, qualem ille suos discipulos docuit, & vnà cum illis obseruauit? Scio quis dixerit: *A diebus Ioannis Baptiste regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Sed sanctam hanc vim ipse mihi ac veteri homini non infero, vt Ioannis huius collega, & violentus regni cælestis inuasor aut prædo videri possim. Nec expendo Hieronymi sententiam: [Nisi vim feceris, regnum cælorum non capies.] Promissum à Ioanne præmium, quod mihi cum electis Angelis in cælo contingat expeto: sed annexum pœnitentiæ laborem ac studium, quo seipsum innocens Ioannes afflixit, prorsus defugio ac exhorreo. Vbi præterea non possum hanc nostram aetatem longè corruptissimam, & sceleribus omnibus inquinatissimam non deplorare, in qua peccandi illecebra maxima impunitas viget, & profanæ, impiæ, diabolicæque voces, vt antea nunquam, passim vulgò sparguntur, nimirum seruum esse hominis arbitrium, fato regi omnia, à Deo non curari opera, confessionem & pœnitentiam non exigi, sed hominem sola fide iustificari atque saluari, Dei præcepta seruari non posse, neque secundum illa Christum in extremo iudicio iudicaturum, vt alios id genus pestilentes errores, cum Ioannis nostri doctrina moribusque pugnantes, hic missos faciam. Demum saluti meæ rectius consultum mihi putabo, si Deus

meis votis annuat, vt Ioannem aliquem velut fidum impetrem pädagogum, qui me diuini timoris expertem concutiatur, me dormientem excitet, nimiumque securum ad benè ac beatè viuendum vrgeat ac impellat. Quod enim Ioannes olim apud suos discipulos multosque auditores effecit, id ipsum apud me & amicos meos procurari desiderabo, vt animi nostri sale spiritali adpersi, ad gratiam Euangelicam præparentur, nostraque vinca fidi coloni opera posthac sedulò excolatur.

PRECANDVS mihi Deus pro sanctæ fidei dono in his confirmando & augendo, qui perinde ac arundines, vel sicut Paulus inquit, vt paruuli fluctuantes, nouæ falsæque doctrine ventis circumaguntur, quia super Petram fundati non sunt, & sicut Christus ait, ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.

Ephes. 4.
Matth. 7.
Luc. 8.

PRAETEREA pro diuini verbi concionatoribus rogabo Dominum, vt suum in Ecclesia munus obeant, legitime vocati ac missi, rectaque per ostium ingressi, quemadmodum Aaron & Baptista legitimam vocationem atque missionem habuerunt. Precabor eisdem prædicatoribus gratiam, vt doctrina simul & vita integritate instar Ioannis floreat, adeoque lucerna intus ardens, forisque lucentes, & sicut Apostolus vocat, vt luminaria in medio nationis prauæ & peruersæ, luceant & splendeant. Si enim Ecclesia unquam aliàs, nunc horum ministerio & opera vel maxime indiget: tanta est bonorum operatorum penuria in vastissima messe.

Hebr. 5.
Ioan. 1.

Ioan. 5.
Philipp. 2.

ORABO etiam, vt pœnitentiæ doctrina Ioanni maxime familiaris, & in qua plurimum ille valuit, hodie maiori in pretio habeatur, ac diligentiore studio ab omnibus ordinibus excolatur. Nam res ipsa docet, ardentis pœnitentiæ tum præcones, tum auditores atque cultores passim desiderari, quantumuis ingens peccatorum catadiscimus supra modum exundarit. Peculiariter autem rogabo, simul & curabo, si possim, vt patres & matres familias ad pœnitentiæ capessendam se dociles præbeant, quin & suos domesticos

hoc tempore verbo & exemplo inuicent promoueaniq;. Nam & Ioannes discipulos mittens ad Christum, non tam sui quàm illorum agrotorum, qui à Christo medico spiritaliter curarentur, rationem sibi habendam esse duxit.

VNUM & præclarum locum adscribam ex Chrystomo, qui non solum Ioannis pœnitentiam ob oculos ponit, sed etiam illius imitationem à nobis exigit, quando in hunc modum grauissimè concionatur: Si Ioannes in omni vitæ ratione mundissimus, cœloque ipso clarior, & Prophetis celsior, quo nullus hominum maior fuit, quique tantum apud Deum familiaritate gaudebat, ad omnem tamen patientiam durabat laborum, satis altè deliciarum fluxa despicens, atque ad omnem se vitæ rigorem coarctans: quam nos satisfactionē adferre poterimus, quibus post tot Christi beneficia, postque mille nostrorum onera peccatorum, ne minimam quidem partem illius castigationis imitamur: sed commestationibus & potationibus dediti, ac peregrino odore fragrantés, vel potius fœtentes, nihilque à theatralibus fœminis discrepantes, & nosmetipfos eneruantes vndique ac vndique relaxantes, in prædam diaboli præparamur.] Tum paulò post: Absistamus, inquit, ab hac fluida dissolutaque vita. Nequeunt enim omninò, nequeunt aliquando in vnum, & confessionis lachrimæ & corporis conuenire voluptates. Et hæc vos doceat beatus Ioannes, & cibo suo & habitu, & habitaculo. Quid igitur? inquit: ad huius tu vitæ asperitatem nos imperas coarctari? Non impero planè, sed suadeo: quod si facitis, etiam laudo. Sin verò istud vobis impossibile iudicatis, saltem in vrbibus constituti, pœnitentiæ opera monstremus. Etenim iam iudicium assistit in ianuis: quod si adhuc esset procul, nec sic quidem oportebat agere securiùs: siquidem generaleni illum mundi finem vniuscuiusq; nostrum vitæ finis imitatur. Hactenus ex Chrystomo.

Hom. 10. in
Matth.

Iacob. 4.

DOMINICA IIII. ADVENTVS.

Sequentis Euangelij Argumentum.

TANTVS erat splendor nominis, vitæ, doctrinæ & baptisimi Ioannis, vt pro Christo à Iudæis penè omnibus haberetur, vt quæ ad videndum & audiendum eum innumerum homines vndique confluerent. Igitur & Iudaicus magistratus ad eundem solennem misit legationem, suaque cum illo consilia communicanda duxit. Eiusmodi legationis meminit quoque Christus, Iudæis hoc obijciens: Vos misistis ad Ioannem, & testimonium perhibuit veritati. Quid autem tali tantoque teste, quem ad Iudæos misit, & per Malachiam promisit Deus, fide dignius potest desiderari? præsertim cum ille palam & constanter Messiaë personam & munus defugiat, soli que Domino Iesu largiatur. Nec mirum, Iudæos de aduentu sui Messiaë tunc sollicitos extitisse, cum rumor percelebris magis magisque increbresceret, tot seculis promissum expectatumque Messiam longius abesse non posse, quando sceptrum de tribu Iuda sublatum, & ad Herodem alienigenam translatum esse constaret: quando & prædictæ Danielis hebdomadæ compleri, communi omnium iudicio existimarentur. Ioannes interim aperte pronunciat, Messiam ipsam, de quo tanta erat vulgi contentio, in medio Iudæorum versari, ac se illius ministrum agere, baptizando scilicet atque docendo, licet ipse cum illo collatus, vilissimi seruuli vel mancipij instar esset, quicquid demùm de ipso alij vel dicerent, vel fingerent. Quæ

Ioan. 1.

Ioan. 5.

Malach. 3.

Dan. 9.

Matth. 3.
Luc. 3.

Ioan. 3.

Matth. 3.

Matth. 3.

Aduersus lu-
ciferianos.

Homel. 10. in
in Matt.
In cap. 3. Luc.

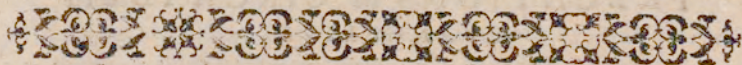
rè hoc Ioannis testimonium & missa Iudæorum legatio nostrum etiam aduentum illustrat, magnamque simul Christo conciliat auctoritatem. Hunc Ioannes facit Dei filium ante se factum, immò & Verbum illud æternum, ac simul Agnum Dei huc destinatum, vt immaculatus mundi peccata tollat, ac immundos homines in Spiritu sancto baptizet, qui que vt sponsus, cuius ipse foret amicus, cum sponsa Ecclesia, secundum carnem sit copulatus. Adiungit & illud: Qui de cælo venit, super omnes est. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu eius.] Quæ omnia hoc modò concludit: Qui credit in Filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est Filio, (siue Iudæus videlicet, siue Gentilis) non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.] At verò ne priorem illum Domini aduentum, omni gratia vtique redundantem, vrgere tantùm videatur, posteriorem etiam, qui plenus est iustitia, hoc sermone luculenter inculcat: Cuius ventrilabrum in manu sua, & permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.] Præclara hæc profus e-logia, quæ perfectum Christi Redemptoris & Iudicis cognitionem confirmant, & tali præcone sponsi que amico digna sunt, nosque potenter in vera Messia venientis fide corroborant. Quoniam autem hoc Euangelium de Ioannis baptismo meminit sæpè, cauendus in primis est error veterum ac nouorum Donatistarum, qui inter hunc ipsum & Christianum Baptismum non distinguunt, quasi par vis ac efficientia vtriusque sit constituenda. Etsi enim scriptum legimus, quod Ioannes baptismum penitentia in remissionem peccatorum prædicarit, tamen vt disertè monet Hieronymus, Ioannis baptisma non tam peccata dimisit, quàm baptisma fuit in remissionem peccatorum, id est, in futuram remissionem, quæ esset postea per sanctificationem Christi subsequutura. Vt enim antea præcursor Domini ipse, sic & baptisma eius præuium Dominici baptismatis fuit.] His consonant Chrysostomus ac Theophylactus, cum Ioannis baptismo remissionem peccatorum adimunt, ac docent, per illum

homines

homines ad Christi baptismum verè perfectum instructos ac præparatos fuisse. Quamobrem Ioannes ipse testatus est: Ego baptizavi vos aqua: ille verò baptizabit vos Spiritu sancto.

Marc. 1.
Matth. 3.
Ioan. 1.

EVANGELIUM EIVSDEM

Dominicæ, Ioan. 1.

IN illo tempore, Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es? Et confessus est, & non negauit. Et confessus est, quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es, vt responsum demus his, qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Pharisæis. Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Helias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens, Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis: ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus, vt soluam corrigiam calceamenti eius. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans.

 NOTÆ MEDITATIONVM ET
 PRECATIONVM CIRCA IDEM
 EVANGELIVM.

Miserunt Iudai ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem.

AVDANDI sunt hactenus Iudaicæ Synagogæ principes, quòd solennem legationem ex Ecclesiæ ministris collectam non ad alium, quàm ad celebrem sanctumq; doctorem Ioannem instituant, eumque in causa spiritali, quæ nimirum personam Messiae & nouum ritum baptizandi tangit, consulant, præsertim vt graues motus in populo præuertant, omnemque in religione perturbationem amoliantur, cum iam alij aliter de Ioanne & Christo ipso sentirent ac publicè loquerentur, omnes verò Messiae tempus adesse persuasum haberent. Nec est dissimile, quod Herodes rex fecisse legitur, qui vt Messiae patriam certiùs cognosceret, solos adiit & consuluit Sacerdotes, à quibus veritatem ipsam demùm probè fuit edoctus. Dolebo igitur, à plerisque primoribus & magistratibus hodie nimirum dormitari, planeq; consilium prauum institui, quandoquidem longè aliò, quàm ad Ioannem & Sacerdotes mittere soleant, & idcirco subortas de fide contentiones & controuersias magno cum Reipublicæ detrimento augeant potius quàm minuant & extinguant. Atqui summo sapientissimoque Deo visum est, iudicium de religione manere debere non penes principes vel politicos aut populares, sed penès sacerdotes Leuiticos, q de doctrina religionis cognoscant, iuxta illud: *Interroga Sacerdotes legem.* Et per Moysen præcepit Deus populo: *Quæres ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem: & facies quodcumq; dixerint qui præsumt loco, quem elegerit Dominus.* Confirmat eandem sententiam

Matth. 2.

Agg. 2.
Deuter. 17.
& 21.

Malachias

Malachias, per quē iubet Spiritus sanctus, non ex alio quā Sacerdotis ore diuinam legem requiri. Sic enim loquitur: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.* Igitur Synagoga vetus nunquam non suos habuit sacerdotes & antistites, quos vt diuinæ scripturæ ac voluntatis interpretes, sanæque fidei doctores reuerēter agnosceret, ac fideliter sequeretur, quosque Christus etiam ipse suo tempore honorauit. Nec temerè factum est, quod Paulus Apostolus reuelatione diuina monitus, Hierosolymam ascenderet, & Euangelium à se prædicatum cum Ecclesiæ columnis siue primarijs Apostolis conferret, ne fortè si ab illorum doctrina vel consuetudine discederet, in vacuum curreret aut cucurrisset. Sciebat enim Deo gratum, & Ecclesiæ necessarium esse ordinem in religione, ac in ipsis quoque ministris ac doctoribus consensum doctrinæ constare oportere, vt fidei vnitas atque stabilitas retineatur. Nam apud sectarios nullus dogmatum consensus inuenitur, vt qui discordibus inter se animis & vocibus tumultuantur, ac velut in dissono choro suam quisque canit cantionem. Quo circa idem Apostolus dicere non veretur, Episcopos (nimirum Orthodoxorum antistites) à Spiritu sancto ad regendam Christi Ecclesiam institutos, nec solum Apostolos, Prophetas & Euangelistas, verum etiam pastores & doctores à Christo ipso datos & relictos esse ad sanctorum consumationem, quibus fideles obedire ac subiacerere, & cum quibus pacem habere debeant. Meum igitur ac omnium Christi ouium ad æternam salutem consequendam hoc proprium ac perpetuum esse munus debet, vt sicubi in causa fidei dubitemus, vel de sensu veræ scripturæ quid certiùs cognoscere cupiamus, non Ecclesiæ hostes vel desertores, non politicos magistratus, nec profanos homines, sed illos consulamus, audiamus & sequamur, qui super cathedram constituti sedent, & cum Ioanne legitime vocati ac missi, Catholicæ præsent Ecclesiæ. Etenim de his fideles mandatum Christi habent irrefutabile: *Omnia quæcunque dixerint vobis, seruate & facite.*

Malach. 2.

Matth. 23.

Gal. 2.

Actor. 20.

Ephes. 4.

Hebr. 13.
1. Thess. 5.

Matth. 23.

Matth. 23

Matth. 10.
Luc. 10.

Homel. 2. in
cap. 1. epist. 2
ad Timoth.

Quare Christus etiam Ecclesiae tuae doctores ac praepositos compellans, serio sanciuit. *Qui vos recipit, me recipit. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Quae de re multa & praecleara scribit Chrysostomus, grauius in illos inuehens, qui suos pastores & sacerdotes in ordinem redigere, & excellenti dignitate spoliare non erubescunt. Atque inter caetera pronuntiat: Hoc malorum omnium causa est, quod rectorum authoritas perijt, nulla illis reuerentia habetur, nullus honor, nullus metus. Qui honorat sacerdotes, Deum quoque honorat: qui vero sacerdotem spernit, ad id sensim prolabitur, ut in Deum ipsum aliquando contumeliosus euadat.]

Tu quis es? Non sum.

QUANTO rarior apud homines est in dictis factisque constantia, tanto laudabilior Ioannes Baptista existimari meretur, quod in vera fide, fideique doctrina & confessione firmus tanquam petra & rupes perstiterit, nec minus in vita & moribus perpetuo sibi similis ac stabilis fuerit, ut nulla ex parte pro arundine a quoquam haberi queat. Proinde nec potentium fauores & honores oblatis, nec applausus populi, nec Herodis ira & vincula inuictum illius animum labefactarunt, atque a veritatis & iustitiae officio deflectere unquam potuerunt. Hoc Ioannis exemplum addet mihi calcar ad aequabilitatem comparandam, ut in utraque fortuna subeunda me conseruem irreprehensibilem, atque ita meos moderer affectus, ne rebus prosperis insolenter extollar, neque aduersis frangar atque deiciar, sed semper mea sorte contentus, dicam cum Apostolo: *Ego didici in quibus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare, satiari & esurire, abundare & penuriam pati, omnia possum in eo qui me confortat.* Deinde sicut Ioannes unam & eandem fidei doctrinam atque confessionem prodit ac retinet ita mihi quoque faciendum putabo, ne quicquam cum illis commune habeam, qui sunt cum Galatis in doctrina instabiles, vel sicut Christus appellat, temporales, paruu-

Philipp. 4.

Galat. 1. & 2.

lique

lique fluctuantes, quoniam omnivento doctrinæ in nequitia hominum circumferuntur. Apostolica enim & necessaria fidelibus est regula: *Doctrinis varijs & peregrinis nolite abduci. Optimum enim est gratia stabilire cor.* Eoque magis Deum precabor, vt det nobis, sicut precatur & Paulus, id ipsum sapere, & vno ore honorificare Patrem, ita vt non sint in nobis schismata, simus autem perfecti in eodem sensu & in eadem scientia. Tales erant vtique primi Christiani mirè cōsentientes, de quibus Lucas asserit: *Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna:* vnde nec dispar fidei professio apud illos poterat reperiri, cum sic ab Apostolis instituti essent, vt vnitatem spiritus in vinculo pacis sollicitè conseruarent, vtq; vnius corporis & spiritus integritatem vbiq; præstarent. Rursus hîc à Ioanne discam, vt monitus de mea fide rationem reddere, nullo periculi metu, vel humano pudore me impediri sinam, sed veritatem siue coram amicis, siue apud inimicos liberè profitear, sicut ille qui dixit: *Loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum, & non confundebar.* Atque hoc est, quod Apostolus Petrus à nobis exigit, inquit: *Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quæ in vobis est spe & fide.* Etenim quanti sit periculi abnegatio, suppressio vel reticentia Christianæ veritatis, vbi res ipsa postulat ingenuam professionem, satis illa Christi prodit oratio: *Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego cum coram Patre meo qui in cælis est. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego cum coram Patre qui in cælis est. Et qui erubuerit me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, quum venerit in maiestate sua & Patris & sanctorum Angelorum.* Quarè cum Paulo fidenter dicam: *Non erubescio Euangelium. An quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.*

NOTABO & illud in Ioanne, quod is ab Angelo, Malachia & Christo ipso multis nominibus prædicatus & ornatus, veras etiam hominū laudes sibi delatas repudiat, & inter alios insigniores titulos, quos meritus erat, duntaxat vocis

clamantis

Matth. 13.
Ephes. 4.

Hebr. 13.

Rom. 14.

1. Corin. 1.

A&cor. 2.

Ephes. 4.
1. Cor. 12.

Psal. 118.
1. Pet. 3.

Matth. 10.

Luc. 9.

Rom. 1.

Gal. 1.

Luc. 1.
Malach. 3.
Ioan. 5.
Luc. 7.

Iob. 1. & 2.

Iob. 13.

Genes. 18.

Eccles. 3.

Eccles. 10.
Prouer. 16.
Gal. 6.

Psal. 113.

Psal. 138.

Iob. 9.

1. Tim. 1.

clamantis nomen submissum agnoscit & uturpat. Nec est illi dissimilis Iob, præclaro Dei testimonio decoratus, quòd nempe in tantis opibus homo maneret simplex & rectus, timensq; Deum, & à malo recedens, quiq; nullum alium in terra sibi parem haberet. Quàm verò idem ille de se ipso abiectè sentit ac loquitur, quùm se facit folium quod vento rapitur, & stipulam siccam agitatam, quin etiam putredinem mox consumendam, & quasi vestimentum quod comeditur à tineâ? Igitur à Ioanne & Iob, sicut & ab Abraham alijsq; sanctis viris, quibus perpetuū cum arrogantia certamen addiscam, me ipsum non solum in vitijs commissis, sed etiam in præsentibus benefactis deprimere, ac perfectæ humilitatis & modestiæ specimen præ me ferre. Scriptū est enim: *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.* Obseruabo igitur, quando arrogantia spiritus multorum radix malorum, vel blandiens assentator, quo multi etiam boni deprauantur, id mihi suggerit, *Tu quis es?* nimirum ad cristas erigendas, quoniam ab alijs nempe iustus & insignis existimer, vel certè non inferior æqualibus habear. Tùm ego veluti superbus Adæ filius, me ipsum comprimam ac deprimam studiosè, perinde ac iniecta manu dicerem: *Quid superbis terra & cinis? Abominatio Domini est: omnis arrogans. Si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.* Repetam & Dauidicum illud: *Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Nam piæ quidem conscientia nihil securius atq; consultius esse ducam, quàm in benefactis etiam Dei iustitiam reuereri, & cum Dauide testari: *Imperfectum meum viderunt oculi mei,* illudq; dictum Iob mihi sumam: *Reverebat omnia opera mea, sciens quòd nõ parceres delinquenti.* Docet igitur & Ioannes, vt cum magnus coram Deo fuerim, me tamen magnum esse nesciam, immò me CHRISTI seruum prorsus indignum abiectumque mancipium æstimem, & sicut Paulus fecit, me primum summumq; peccatorem statuam. Ita enim cum viro sancto mihi sentiendum est:

Etiam

Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea. Et si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor.

Dirigite viam Domini.

ET SI sine Deo Deiq̄ue gratia nihil à nobis præclare vel institui, vel perfici possit, vnde Ioannes ipse dixit: *Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de celo:* tamen & illud cum Paulo fatendum est, nos Dei adiutores & cooperatores esse, & fideles in eo qui ipsos confortat, possit & præstare Deo grata, sibiq̄; verè salutaria, vt piè confidentes & sanctè audaces dicant: *Adiutorium nostrum in nomine Domini qui fecit cælum & terram. In Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros. Nullus speravit in Domino, & confusus est. Non derelinques presumentes de te, sed de sua virtute gloriantes humilias.* Requirit itaque Ioannes à suis auditoribus, immò à fidelibus omnibus multa & magna, totius autem prædicationis summam & epitomen in eo constituit: *Dirigite seu parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Huic regulæ aureæq̄ue doctrinæ me totum accomodabo, præsertim natali Domini iam imminente, & meritò huc incitante, vt Spiritum sanctum in electo organo suo loquentem & clamantem audiam diligenter. Vbi ego primùm notabo nihil noui à Ioanne proferri, sed Isaia verba multò antè dicta repeti, ac simul Hieremiæ sententiam illam confirmari: *Bonas facite vias vestras, & stus dia vestra.* Væ igitur mihi, si fingo laborem in præcepto, ac ignauia meæ inanem prætexo fucum, dum in veteri peccato vel errore persisto, & pœnitentiam agendam procrastino, neque statim ad meliorem frugem viamq̄ue Domini redeo siue conuertor. Sic enim & alibi diuinum oraculum pronunciat: *Lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere peruersè, & discite benefacere: quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam.* Hæc autem omnia Ioannes vno

illo

Iob. 9.

Ioan. 3.

1. Corin. 3.

Psal. 123.
Psal. 107.

Eccles. 2.
Iudith. 6.

Ioan. 1.

Isai. 40.
Hier. 7. & 26.

Isai. 1.

Isai. 40.

Ezech. 18.

Matth. 3.

Luc. 5.

Luc. 24.

Actor. 3.

Isai. 30.

Thren. 2.

In lib. I. Re- gum.

illo verbo complexus est, *Dirigite viam Domini, vel sicut apud Isaiam legit interpres: Parate viam Domini, reclus facite semitas Dei nostri.* Ezechiel Propheta sic loquitur: *Cum se auerterit impius ab impietate sua quam operatus est, & fecerit iudicium & iustitiam: ipse animam suam viuificabit.* Prætercà mihi obseruandus est ordo verborum, quibus Ioannes vtitur in officio prædicandi, initiò quidem à pœnitentia sumpto, quando ab omnibus citra discrimen postulat: *Pœnitentiam agite: appropinquabit enim regnum cœlorum.* Sicut enim nondum regeneratis ad remissionem peccatorum Dei que gratiam consequendam Baptismus est necessarius, ita post Baptismum lapsi egent pœnitentia, frustra que virtutibus alijs vacant, nisi primùm per pœnitentiam, veluti secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam, Deo & Ecclesiæ reconciliantur. Nec Ioannes tantùm, sed & Christus Dominus pœnitentiæ fuit serius prædicator, ac de se ipso asseruit palàm: *Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam,* suis que discipulis dedit in mandatis, vt in ipsius nomine pœnitentiam & remissionem peccatorum annunciarent. Hinc à Petro etiam Apostolo dictum est: *Pœnitimini & conuertimini, vt deleantur peccata vestra.*

Iv s t v m igitur dolorem capiam, quòd hodie tam multi aduersus Ioannis institutum ac spiritum de fide tantùm doceant, & euangelicæ pœnitentiæ virtutem & sacramentum respuant, ac velut Syrenes, suis delicatis vocibus & canticis hospites & quoscunque aduenas sopire, immò & sopitos deuorare videantur. Sunt enim ex illis qui loquuntur placentia, & de quibus Deus ipse in hunc modum queritur: *Propheta tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent.* Pios autem & sapientes laudabo maiores, qui necessariam pœnitentiæ doctrinam & exercitationem viferunt sedulò, & tres eius partes siue actiones, nempe contritionem, confessionem ac satisfactionem (Gregorius peccati vindictam vocat)

confir-

confirmârunt, qui præterea non solum interiorem, sed etiam exteriorem, nonnunquam publicam & solennem poenitentiam exegerunt. Sciebant etenim permagni referre, vt fructus poenitentiae digni agerentur in Ecclesia, moribusque grauib; non leuia remedia applicarentur, & suus constaret vigor Ecclesiasticae disciplinae. Egit igitur publicam poenitentiam Theodosius Imperator, egit Fabiola nobilis matrona, sicut & fidei desultores, qui à Cypriano & Paciano introducuntur. Ego verò mihi maximè displicebo, quòd Ioannis & Prophetarum conciones de poenitentia propositae, in me frigeant, neque tam sint efficaces, vt luctum intimum exprimant, veraeque conuersionis fructum operentur. Quò grauius ego Deum offendi, eò magis diuina illa voce terribor: *Memor esto vnde excideris, & age poenitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo: nisi poenitentiam egeris.* Nec dubium est ad lapsos & relapsos omnes pertinere, quod per Prophetam Ioëlem imperat Deus: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu.* Notabo etiam & amouebo illa obstacula, quae me à conscientiae puritate, à Dei dilectione, à proximi charitate, sanctaeque poenitentiae officio remorantur: ea verò studia, quae saluti meae sunt viciniora, sectabor. Etenim quantò Messias praestantior ac sanctior nascitur, quantoque aduentus eius gratiosior, magisque salutaris est benè paratis animis, tantò cultius & instructius illi hospitium apparabo, ne alioquin Rex regum quem adorant & Angeli, ad impurum velut stabulum declinare cogatur. Vnde cum Prophetam precabor: *Dedec me Domine in semitam mandatorum tuorum.* Et rursus illud repetam: *Beatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum, in loco quem posuit.* Existimabo, si vnquam antea, nunc ad finem huius Aduentus mihi maximè vigilandū, & pensum pietatis augendum esse, non solum Ecclesia, sed & Spiritu sancto omnes & singulos ita commonefaciente: *Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Si quis emūdauerit se ab istis (carnis ac*

Apoc. 2.

Ioël. 2.

Psal. 118.

Psal. 83.

Iacob. 4.

2. Timoth. 2.

Rom. 6.

(spiritus inquinamenti) erit vobis in honorem sanctificationum, & utile Domino, ad omne opus bonum paratum. Sicut exhibuistis membra vestra servire munditiae & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem.

Rom. 10.

PRECANDVS est mihi Deus pro afflictis hodie Catholicis religionis ergò, ut ne terriculamentis, periculis atque supplicij ullis deterriti, ab orthodoxa fide contra haereticos proficunda desistant, sed potius ut sanctam Ioannis libertatem atque constantiam in fide vindicanda & adstruenda emulentur. Scriptum est enim: Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Quae fidei & confessionis integritas, sicut in sacris Martyribus, ita etiam in glorioso sene Mathathia refulsit, quàm nec blandis amicorum hortationibus, nec sauis aduersariarum minis & propositis pœnis locum praeiuit, sed pro fide patrijsq; legibus mortem acerbam sibi eligendam putauit. Ego, inquit, & filij mei, & fratres mei obediemus legi patrum nostrorum. Propitius sit nobis Deus: non est nobis utile relinquere legem & iustitias Dei.

1. Mach. 2.

ORABO insuper pro amicis & reliquis Orthodoxis vbiq; gentium constitutis, ut viam Domine nunc parent maxime, ac singulari studio pietatis instructi, imminentem Christi natalem dignè excipiant, ideoq; sanctis Ecclesiae sacramentis utantur. Is enim vel precipuus est usus ac fructus ex Aduentus instituto capiendus, ut salutaris Sacramentorum perceptio ad remissionem peccatorum necessaria, in populo subsequatur, idq; à fidelibus obtineatur, quod precatur Ecclesia in hunc modum: Deus qui nos redemptionis nostrae annua expectatione latificas, presta vt Unigenitum tuum, quem Redemptorem lati suscipimus, venientem quoque iudicem securi videamus Dominum nostrum IESVM Christum.

INVOCABO & Virginem matrem, vt fida eius intercessione gratiam Dei consequar, ad aptum hospitium in me nascituro Messiae preparandum. Huc materno illius exemplo excitabor, qua grauida facta per Spiritum sanctum, in magna erat

expes

expectatione facti partus, illumq; meritò videre gettiebat, quem certò sciret natiuitate sua non modò Israëli, sed etiam toti orbi maxime profuturum. Vnde illa non sine singulari fide, spe, charitate, alijsq; donis Dei longè magis quàm nos æstimare possumus, ad hunc noui Regis filijq; sui ortum sese, vti nulla mater alia, sedulo præparabat. Nec enim ignorabat scriptum esse: *Qui timent Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas.* Tum de sapientia æterna legimus, facile illam videri ab his qui diligunt eam, & inueniri, ab his qui quærunt illam. *Præoccupat enim eos, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat.*

Eccles. 2.

Sapient. 6.

ET quoniam sancti Patres, vt ad Christi natalem piè celebrandum moueant magis populum, similitudine Regis vel principis ad mensam, vel ad natalem suum ornandum inuitantis hospites, libenter vtuntur, non grauabor D. Augustini verba repetere, quibus eundem in modum disserit, atq; ad festum imminens pulchrè Christianos hortatur: Licet, inquit, nos omni tempore bonis operibus ornatos ac splendidos esse conueniat, præcipuè tamen in die natalis Domini sicut in Euangelio ipse dixit, lucere debent hominibus opera vestra. Considerate quæso fratres, quando aliquis homo potens aut nobilis natalem aut suam aut filij sui celebrare desiderat, quanto studio ante plures dies, quicquid in domo sua sordidum inuenerit, ordinat emundari, quicquid ineptum & incongruum projici, quicquid vtile & necessarium præcipit exhiberi. Domus etiamsi obscura fuerit, dealbatur, pauimenta scopis mundantur, & diuersis respersa floribus adornantur. Quicquid etiam ad lætitiã animæ & corporis delicias pertinet, omni sollicitudine prouidetur. Vt quid ista fratres charissimi, nisi vt dies natalitius cum gaudio celebretur hominis morituri? Si ergo tanta præparas in natalitio tuo aut filij tui, quanta & qualia præparare debes suscepturus natalẽ Domini tui? Si talia præparas morituro, qualia præparare debes æterno? Quicquid ergo non vis inueniri in domo tua, quantum potes, labora, vt

De Aduentu Domini.

Matth. 5.

non inueniat Deus in anima tua. Certè si te Rex terrenus, aut quicumque paterfamilias ad suum natalitium inuitaret, qualibus vestimentis studeres ornatus incedere, quàm nouis vel nitidis, quàm splendidis, quorum nec vetustas, nec vilitas, nec aliqua fœditas oculos inuitantis offenderet? Tali ergo studio, in quantum præuales, Christo auxiliante cõtende, vt diuersis virtutum ornamentis anima tua composita, simplicitatis gemmis, & sobrietatis floribus adornata, ad solennitatem Regis æterni, id est, ad natalem Domini Saluatoris cum secura conscientia procedat, castitate nitida, charitate splendida, eleemosynis candida. Christus enim Dominus si te ita compositum, natalitium suum celebrare cognouerit, ipse per se venire, & animam tuam non solum visitare, sed etiam requiescere, & in perpetuum in illa dignabitur habitare, sicut scriptũ est: *Et habitabo in illis, & in ambulabo.* Et iterum: *Ecce sto ad ostium & pulso: Si quis surrexerit & aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cœnabo cū illo, & ille mecum.* Nec sunt dissimilia quæ idem Augustinus alibi profert, vt populum excitet ad festum hoc celeberrimum benè purgatis & paratis animis excipiendum. In natali enim Domini, inquit, fratres dilectissimi, quasi in nuptijs spiritualibus sponsæ suæ Ecclesiæ Christus adiunctus est. Tunc veritas de terra orta est, tunc iustitia de cœlo prospexit, tunc processit sponsus de thalamo suo, hoc est, verbum Dei de vtero virginali. Processit enim cum sponsa sua Ecclesia, id est, humanam carnem suscepit. Ad istas ergo tam sanctas nuptias inuitati, & ad conuiuium Patris, & Filij, & Spiritus sancti intraturi, videte qualibus indumentis debeamus ornari. Et ideò mundemus quantum possumus cum Dei adiutorio, corda simul & corpora nostra, vt cœlestis ille inuitator nihil in nobis sordidum, nihil fœdum, nihil obscurum, nihil oculis suis deprehendat indignum. Hæc ergo fratres dilectissimi, non transitoriè, sed cum ingenti timore debemus attendere: inuitati enim sumus ad nuptias, vbi nos ipsi, si benè agimus, sponsæ erimus. Atq; hæcenus ille Augustinus.

Leuit. 26. &
2. Cor. 6.
Apoc. 3.

Serm. 2. de
tempore.

Pfal. 84.
Pfal. 18.

PRÆAMBULA
ET ADMINICULA QUÆ
DAM AD FERIAS DOMINI NATA-
LITIAS RELIGIOSIVS CE-
lebrandas.

SI MIHI & Catholicis incumbit, vt re-
ligiosè nostrum transigamus Aduentum,
eiusdem sanè finem, Christi nempe festum
natalitium, reuerenter excipere, dignèq;
celebrare debemus. Hoc ipsum enim fe-
stum est ex primarijs in Ecclesia receptum, tamque vetu-
stum, vt inde ab initio Christianismi fuerit institutum,
tàm insuper iucundum, vt omnes ætates & ordines fide-
lium recreet, ac mirificè consoletur. ^a Chrysostomo festo-
rum metropolis, & ^b Augustino sancta, desiderabilis,
gloriosa, & singularis sollemnitas dicitur, ob eam nempe
natiuitatem, quæ per se sancta est & illibata, mundo
honorabilis, amabilis hominibus, ob sacri mysterij profun-
ditatem vix Angelis peruestigabilis, & vndique admi-
rabilis, vt quæ nec primam similem visa est, nec habe-
re sequentem, vt Bernardi verbis alludamus. Et sanè
quemadmodum cum ad nos redit Sol vere nouo,

a In oratione
de S. Philo-
gonio.
b Sermon. 2.
de tempore.

Serm. i. in vi-
gil. natalis.

omnia viuere incipiunt, terra parturit, arbores frondibus
 vestiuntur, inferioris mundi facies innouatur ac reuifcitur:
 sic adueniente ad nos per incarnationem Sole iustitiae Chri-
 sto, tota mundi facies spiritualiter innouata est, totaq; Ec-
 clesia quotannis hoc tempore innouatur. Unde quod Euan-
 gelicus Prophetas Isaias est vaticinatus, nunquam impletum
 esse magis videtur: *Lætabitur deserta & inuia, & ex-
 ultabit solitudo, & florebit quasi liliū. Germinans
 germinabit, & exultabit lætabunda. Quod
 festi gaudium^a Leo magnus confirmans: Non est, inquit
 fas locum esse tristitia, vbi natalis est vita.] Sicut & ^b Am-
 brosius dixit: *Latitia quanta est, quantusq; concursus, quan-
 do Imperatoris mundi celebrandus est natalis?]* Quin natali-
 tius simul & letissimus Domini Regis & Redemptoris no-
 stri dies, vt maiorem mihi fructum adferat, certo in primis
 apud me constitutum habebō, amplissima diuinae gratiae
 munera & priuilegia in eo recondi, illuq; offerri omnibus,
 qui Catholica fide & bona voluntate praediti, caelestis mise-
 ricordiae fores sibi cupiunt referari. Hinc Angelus magnum
 gaudium, quod propter natum Saluatorem non solis Iudeis,
 sed omni populo futurum esset, vti praeo letissimus, Dei no-
 mine annuntiauit. Quo magis ego sanctum hoc tempus re-
 ligiose obseruare, ac sedulo sanctificare nitar, certus maio-
 rem gratiae vbertatem his, qui huc se accuratius comparauerint,
 diuinitus communicari. Habenti enim dabitur,
 & abundabit. Nullus profecto fuit aut esse potest Prin-
 ceptus augustior ac liberalior, qui suos & immensos thesauros
 auidius ac pleniore manu dispensare gaudeat, praeterquam*

Isai. 33.

^a Serm. 5. de
 Christi na-
 tiuit.
^b Ambrosius
 sermon. 14.

Luc. 2.

Matth. 25.

natus Rex regum Christus, qui suum natalem recte celebrantibus fratribus propensissimè fauet, maximaq; largitur charismata.

Proderit interim illud mihi, quum ad precationem accedam, ut Angelos veluti per choros & turmas diuisos, atq; ad psallendum & orandum mirabiliter incensos, mihi ob oculos ponam, eisq; me licet indignum, ad diuina maiestatis natiq; pueri cultum offerendum adiungam, perinde ac si cum Propheta dicerem: In conspectu Angelorum psallam tibi, adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo. Benedicite Domino omnes Angeli eius: potentes virtute, facientes voluntatem eius. Benedicite Domino omnes virtutes eius: ministri eius qui facitis voluntatem eius. Proderit, siue comedam aut bibam, siue somnum ad eam vel finiam, nati dulcissimi pueri IESU primùm meminisse, ad illum vehementer adspirare, circa illum velut thesaurum meum vnicum, studiosè versari, perinde ac si hoc modo illum affarer: Ubi est qui natus est Rex Iudæorum, qui de cælo descendit, quem virgo peperit, Emmanuel noster: Ubi est quem diligit anima mea, tantoperè à Patre in limbo expectatus, toties in veteri lege promissus, à tot Prophetis denuntiatus, tam illustribus figuris ac typis præsignatus, tam flagrantibus priscorum fidelium votis expectatus, ob quem venturum & ipse Pater credentium Abraham in spiritu exultauit? O saculum aureum, ab illo Abrahamæ semine inchoatum, in quo gentes omnes benedicuntur. Ubi flos & fructus è stirpe tam sancta prodiens? secundum illud vaticini-

Psal. 137. &
102.

Ioan. 8

Genes. 12. &

2.

Hai. 11.

Isai. 4.

Plal. 44.

Isai. 9.

1. Petr. 1.

Matth. 23.

Ioan. 1.

cinium: Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Et per eundem Prophetam praedictum fuit: In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria, & fructus terrae sublimis. Ubi speciosus ille praefilius hominum, quo nullus unquam nobilior & augustior filius apparuit? cui tam praecelara competant nomina, ut dicatur admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri saeculi, & princeps pacis, in quem desiderant Angeli prospicere. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, immo & paruulus, desiderium tuum, gaudium tuum, salus tua, verus ille Salomon & Rex pacificus, cuius vultum terra desiderat uniuersa. Hunc paruulum natum, hunc filium datum diligit anima mea: huic seruire & viuere anhelat: sit nomen eius in secula benedictum. Bone Iesu tuis fratribus & sororibus me patiarius adscribi, de quibus ipse aiebas: Qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse meus frater, & soror, & mater est. Vinam tu in me, atque in omnibus, ac praesertim in Ecclesia tua magis magisque glorificeris. Per sanctam natiuitatem tuam mei quaeso miserearis, & sicut Sol oriens, qui illuminas omnem hominem, mentis meae tenebras discute, frigidi meque hoc peccatus ardore diuini amoris incende. Proderit demum, ut si charitatis vel humilitatis patientiaeue opus aliquod mihi perficiendum sit, de Iosepho mediter, eiusque simplicitatem & alacritatem induam, & vna cum illo ipso ad pueri Iesu gloriam gaudens referam omnia, velut & ipse in Bethlehemitico stabulo constitutus, tam bono hero Iosepho adhaeream, atque in humilitate non ficta subseruiam. Quibus de rebus postea copiosius.

Quod

Quod ad precatationis commodum locum attinet, eum non alium quam Bethleem Iuda, vna cum pastoribus quotidie queram, Christumq; puerum in praesepe positum, & faciens inuolutum adorabo, à Matre quoq; sanctissima rogaturus, ne à sacro stabulo, nisi cum accepta Filij benedictione, in anem me abire permittat. Quare cū D. Hieronymo dicam: Ego diuersorij Bethlehemitici, & praesepe Domini amator sum, in quo virgo puerpera Deum fudit infantem.] Nec solus Hieronymus, sed & nobiles multiq; laudata vidua Paula & Marcella hoc loco sibi sedem fixerunt, ac rus Bethlehemiticum Romanis opibus atq; delicijs pratulerunt, & praesepe hoc Domini magna coluerunt religione. Unde cum eadem Paula in specū Saluatoris fuisset ingressa, ac ibi sacrum Virginis diuersorium vidisset & stabulum, in quo agnouit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui, mixtis gaudio lachrimis ita loquebatur: Salue Bethleem, domus panis, in qua natus est ille panis, qui de caelo descendit. Salue Ephrata regio vberima atq; καρποφόρη, (id est fertilis siue frugifera) cuius fertilitas Deus est. De te quondam Michaeas vaticinatus est: Et tu Bethlehem domus Ephrata, non minima es in millibus Iuda. Ex te mihi egreditur, qui sit princeps in Israël, & egressus eius ab initio à diebus aeternitatis. In te natus est princeps qui ante luciferum genitus est, cuius de Patre natiuitas omnem excedit aetatem.] Quid? quod Imperator Constantinus & sancta eius mater Helena non solum Bethleem in magno pretio habuerunt, sicut & ab alijs plurimis factum est, verum etiam locum tam sacrum, & multorum reli-

In epitaphio
Fabiola &
Pauli.

Vide Hieronymum cū ac
Eustochium
scribit de matris epitaphio.
Isai. 1.

Mich. 5.

Psal. 109.

gione celebratum, eximij monumentis & regalibus ornamentis cohonestare curarunt, quemadmodum praeter alios *historicos*^a *Eusebius* & ^b *Socrates* meminerunt.

His adiungi possunt *spirituales affectus*, & *pij gemitus*, tum *orationes*, ut vocant, *eiaculatoriae*, sicut & *selecti probatiq; hymni*, vel *recepta cantica*, quibus iam pridem *Orthodoxi pulcherrimo puero IESU*, & eius *latissima matris* in omnibus penè *linguis gratulantes*, libenter *viuntur*. Nec dici facile potest, *quantam voluptatē & consolationem* tot *seculorum fideles* ex his *ipsis ferijs* perceperint, ac nūc etiam *passim percipiant*. Ideoq; *media nocte surgunt*, & *ad templum propense concurrunt*, ut *vnà cum pastoribus Dominum recens natum reuerenter inuisant*, suaq; *visitationis tempus agnoscant*, nec minus *cum Angelis Deo summo gloriam tribuant*. Verum *nimis longum*, & *à nostro instituto alienum foret*, isthac *minutim persequi*, qua licet *muni sapientibus insipida*, immò & *ridicula & puerilia* videantur (*deridetur enim iusti simplicitas*) tamen *ad spiritualem*, ut sic dicam, *renascentiam spectant*, & *paruulis Euangelicis lacte spirituali fouendis conferunt*, tanto *vtiq; gratiora DEO*, quanto *ex puriore, simpliciore & ardentiore piorum pectore proficiuntur*. Talibus enim *paruulis IESVS paruulus* vel *maximè delectatur*:
cum huiusmodi *simplicibus est sermo*,
cinatio eius.

a *De vita Constantini* lib. 3.
b *lib. 4. histo.*
cap. 41.

Iob. 11.

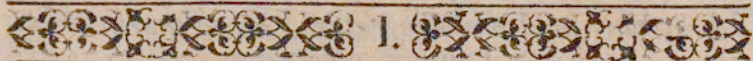
Matth. 19.
Prouer. 3.

NOTÆ
AD FERIAS NATALITIAS,
DIESQUE OCTO RELIQVOS
PROPIVS PERTINENTES.

De Patre cœlesti donante Filium.

VERS ABOR circa æternum & immensum
amorem DEI Patris nos homunciones ter
miseros, immo & inimicos damnationem æter-
nam meritos ad eò diligentis, vt Filium suum
vnigenitum, quo nihil maius habet & charius, huic mundo
quamuis impio & peruerso, post multa promissa offerret
donaretq; gratis, neq; solum in hominis, sed infantis etiam
tenerrimi forma natum proponeret omnibus mortalibus,
nullo quidem excepto, amplectendum & perpetuo possi-
dendum. Quos enim præsciuit, & prædestinavit
conformes fieri imaginis Filij sui: vt ipse sit pri-
mogenitus in multis fratribus. Qui etiam pro-
prio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omni-
bus tradidit illum. Quod verò beneficium ac munus
quæso cum hoc ipso conferri, quod festum post hominum me-
moriã rectius à mortalibus omninò celebrari potest, præ-
terquam in laudem & gloriam tanti Largitoris? Oigitur

Rom. 8.

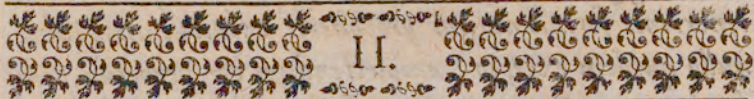

Malach. 1.

Pfal. 108.

1. Ioan. 4.

grauem & inexcusabilem, meritoq; damnandam ingrati-
tudinem nostram, talem si Patrem incredibiliter aman-
tem, & in Christo donantem omnia, nos velut saxei &
adamantini homines, non aestimare, non respicere, non co-
lere, nec redamare curemus. Certè nos ingratos ille coram
iure illud exprobrans: Si Pater ego sum, vbi est honor
meus? & si Dominus ego sum, vbi est timor meus?
Hic verè in Christianum ingratum, tantæq; charitatem im-
memorem dixeris: Dilexit maledictionem, & veniet
ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.
Stat interim dilecti sententia: In hoc apparuit chari-
tas Dei in nobis, quoniam Filium suum vnigeni-
tum misit DEVS in mundum, vt viuamus per
eum. In hoc est charitas: non quasi nos dilexeri-
mus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit
Filium suum propitiationem pro peccatis nostris.

DE DEO FILIO NATO.

In symbolo.

Sicutis ac redemptionis meae basim in eo constituã,
vt Christi Domini vtramq; nauuitatem, diuinam
& humanam, sincere confitear, nimirum Atha-
nassi magni regulam irrefutabilem, planeque auream se-
quens, quæ per totam Ecclesiam tot seculis decantatur.
Est fides recta, inquit, vt credamus & confiteamur, quia

Dominus

Dominus noster IESVS Christus Dei Filius, Deus & homo est. Deus est ex substantia Patris ante secula genitus: & homo est ex substantia Matris in seculo natus: perfectus Deus, perfectus homo: ex anima rationali & humana carne subsistens. Aequalis patri secundum diuinitatem: minor patre secundum humanitatem.] Utramq; natiuitatem discrete confessi sunt ^a Petrus, ^b Ioannes & ^c Thomas Apostoli, sicut & ^e Paulus affirmans: Qui cum in forma Dei esset, formam serui accepit. Quemadmodum enim Christus in prima natiuitate spiritali ^{diuinitate} fuit: quia sine officio matris à solo Deo Patre generatus est: ita in secunda natiuitate carnali ^{humanitate} fuit: quoniam sine Patris officio, virginali utero procreatus est, ut mediam inter Deum & hominem substantiam gerens, nostram hanc fragilem imbecillamq; naturam quasi manu ad immortalitate posset educere, ut Lactantij verbis utamur. Quocirca Dei filius sine matre de Patre genitus, idemq; filius hominis sine patre de matre natus, hunc diem sacrosanctum nobis consecrauit, diuina natiuitate inuisibili, humana uisibilis, & utraq; mirabilis, quando tanquam sponsus processit de thalamo suo. Quantum igitur illi debeo, qui cum nullius egeret, & bonis omnibus abundaret, aeternoq; Patri aequalis esset, summus cum summo illo condens & administrans omnia, tamen semetipsum ad eum exinaniuit, humanam ut naturam indueret, ac sua diuina inseparabiliter copularet, idemq; frater meus & caro mea factus sit. Cuius quidem infantis erga mortales fauor, charitas, beneuolentia fuit incredibilis, nec aptius explicare posse videtur, quam uerbis Propheti

a Matth. 16.

b Ioan. 1.

c Ioan. 20.

e Philipp. 1.

Lib. 4. de uera sapientia.

Psal. 18.

Ioan. 1.

Philipp. 2.

Hebr. 2.

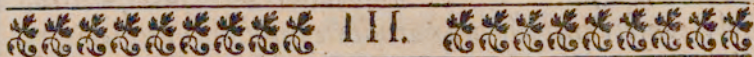
Ezech. 37.

1. Tim. 2.
Ephes. 2.

Hai. 9.

Psal. 95.

cis, qua Deus ipse apud Ezechielem suavisimè loquitur in hunc modum: Percutiam illis fœdus pacis, pactum sempiternum erit eis: & fundabo eos, & multiplicabo, & dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum. Et erit tabernaculum meum in eis: & ero eis DEVS, & ipsi erunt mihi populus. Et scient Gentes, quia ego Dominus sanctificator Israël, cùm fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum. Proinde diuina & humana natura in vnâ Christi personam coeunte, ipsoq; Mediatore Dei & hominum ad nos placidissimè accedente, qui pax nostra factus est, habeo sanè, cur vnâ cum Angelis orbi gratulantibus maiorem in modum exultem, & Propheticum illud subinde decantem, Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis: utiq; Davidicum illud repetam: Lætentur cœli, & exultet terra ante faciem Domini, quoniam venit.

De Virgine puerpera.

QUAM magna fecerit Deus Maria puerpera, & quidem in hac natiuitate, id verò mihi non leuiter expendendum est. Sanè vi pura illa concepit, sic & pura peperit filium, à communi mulierum maledictio, ut in peccatis conceptos liberos cum dolore pariant, prorsus immunis. Fuit enim illi conceptio sine damno pudoris, fuit partus sine sensu doloris, immò cum ingenti coniun-

Genes. 3.

etus gaudio, ut in Deo salutari suo tunc etiam Mariae spi-
 ritus exultaret. Non eguit obstetrice in hoc suo puerperio,
 quæ corpore nunquam languens, integris manebat viribus,
 nec solum in partu, & post partum immaculata, sed etiam
 de cælo vberè plenolactabat infantulum. O mater, ô nutrix
 & custos talis tantiq; thesauri admiranda, quæ prima vi-
 deret & adoraret suum mundiq; saluatorem: quæ tam dul-
 ce pondus & pignus gestaret, tam amanter exoscularetur,
 maternoq; iure possideret ac regeret. Nulla puerpera deli-
 cias pares, tantumq; voluptatis percepit, nedum in stabulo
 apud bestias, & circa præsepe, id est, in extrema pauperta-
 te potuit experiri. Nulla genitrix tam sapiens in dictis,
 factis & euentibus omnibus circa suum puerulum accurati-
 us ac religiosius obseruandis. Maria enim conseruabat
 omnia hæc, ut Lucas affirmat, conferens in corde
 suo, nihil ut scilicet otiosum abire sineret tam grauis & se-
 dula meditatix. Verè Martha citra culpam sollicita, &
 aequè Magdalena sanctè otiosa, quæ per omne puerperium
 non tam sibi quàm Filio vixit, & quietem animi maxi-
 mam in illis maternis curis & obsequijs assidue conseruauit.
 De illa (Cyprianus hoc modo: Non habuit difficiles nixus &
 parturiginēs. Maria genitrix & obstetrix, & deuotam di-
 lectæ soboli exhibet clientelam: attrectat, amplectitur, por-
 rigit mamillam, totum negotium plenum gaudio. Nihil in
 hac re petijt vltio, nec præcedens delectatio aliquam repetijt
 pœnarum vsuram.] Nec dubium, quin amoris & doloris
 lacrymas vberes & frequentes funderet: amoris inquam
 tum naturalis, tum spiritualis, quas Filio tam augusto, spe-

Luc. 2.

Sermon. de
Christi nati-
uitate.

Ioan. i.

cioso, nobili, amabili, diuino debebat: doloris autem, quas
 Iudaica gentis, quin etiam totius orbis ingratitude exprimebat,
 quum dictum Ioannis esse verissimum ex periretur: In propria venit,
 & sui eum non receperunt. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est,
 & mundus eum non cognouit. Quis non condoleat huic mulieri inter
 omnes benedicta, & in oppido peregrino apud ignotos tam dure
 inhumaniterq; tractata? Partui proxima non habet quò diuertat,
 sed hospitibus alijs qui tunc frequentes aderant, locum dare,
 & omni diuersorio exclusa, in stabulum ad bestias confugere cogitur.
 Nullus huius grauidae miseretur, qua rerum aspera inopia & vrgenti
 penuria premitur. Nec habet vbi genitum iam infantulum collocet,
 quem idcirco fascijs inuolutum duro praesepi debuit imponere.
 Haecine virgineum ac maternum Mariae petus pungerent ac vulnerarent?
 dum aperte cernit nec sui, nec Filij, neq; charitatis in summa necessitate
 rationem haberi, sed saeva bruma, densis tenebris, miraq; barbarie plena
 esse omnia, fidemq; & charitatem prorsus extinctam iacere.
 Cur igitur non admirer, & cum Bernardo dicam: O beata sola inter
 mulieres benedicta & non maledicta, sola à generali maledicto libera,
 & à dolore parturientium aliena. O verè nouitas inaudita, virgo peperit,
 & post partum inuiolata permansit: Fœcunditatem prolis cum carnis
 integritate, & gaudium matris habens cum virginitatis honore.
 Iam securus expecto promissam mihi gloriam incorruptionis in carne
 mea, quandoquidem conseruata per eum est incorruptio etiam in matre [sua.]

Serm. 4. in
 vigil. natalis
 Domini.

Quis

IV.

Quis fructus ex consideratione Virginis
matris colligendus.

REQUIRIT à me sacratissima Virgo, ut sibi gaudenti congaudeam, lateq; gratias agam prapotententi, qui tam multa & magna ipsi ex millibus electa per Gabrielem prædixit, & per natum Filium præstitit. Hinc & anima eius iure magnificauit Dominum, & spiritus eius in DEO salutari suo gratulabundus exultauit, tanto utiq; plenius & cumulatius, quanto fructus Virginalis vteri nobilior, & partus mirabilior, & puerperium auspicius ac purius fuit. Quod gaudium inter alia eius mirifica, nec satis laudata vnquam gaudia non parum excellit, totiq; mundo sancte gaudendi & gratulandi materiam amplissimam præbet. Quare in Maria persona, quæ nos ad gratulandum excitet, constanter illud cantat Ecclesia: Congratulamini mihi omnes qui diligitis Dominum: quia quum essem paruula, placui altissimo, & de visceribus meis genui Deum & hominem. Præterea si Deus tot tantisq; prerogatiuis Mariam ornauit & extulit propter insignem castitatē, quoniam ex voto virginitatem ante omnes amplexa est, virgo concepit Emmanuelem, virgo illum sine grauamine gestauit in utero, sine dolore, sine iactura pudoris peperit, & cum eadem virginitate gloriosam, cunctisq; sæculis prædicandam coniunxit fecunditatem: nonne cum

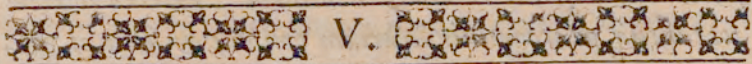
Serm. 7. & 6.
in natali Do-
mini.

Pfal. lxx.

Ioan. 3.

Luc. 2.

Augustino à nobis iure dicatur: Diligamus præ omnibus castitatem, quia vt placere hanc sibi Christus ostenderet, pudicitiam vteri virginalis elegit. Sancta Maria credidit, sancta concepit, sanctior efficitur post partum. Extitit ipsi virgini Filius qui erat sponsus: ipse genitus, qui erat genitor.] Requirat præterea insignis mater, vt iusti doloris lacrymas, à quibus nec illa sibi temperauit, hisce ferijs quamlibet lacris adiungam, eò quòd pleriq; sicut socordes & dormitantes Bethlehemita, natum sibi Saluatorem nec curent, nec sentiant, ideoq; cæci manentes, lumen exortum in tenebris non comprehendant. Rebus ergo terrenis prauisq; cupiditatibus dediti, quo se ipsos magis amant, & turpius gratiam omnem excutiunt, & pacem ab Angelis nuntiatam haudquaquam experiuntur. Igitur etiamnum, pro dolor, illud Christi dictum obtinet: Lux venit in mundum, & dilexerunt homines plus tenebras quàm lucem. Et secundum Simeonis terribile vaticinium, natus hic puer licet lumen gentium & Israël gloria verè dicatur, & esse debeat, tamen non omnibus in resurrectionem, sed multis etiam in ruinam, atque in signum contradictionis positus manet.

Mariam in partu virginem perleuerasse.

Vide August.
lib. 1. contra
Iulian.

ON modo Manichæi & Iouinianistæ iam pridem damnati ab Ecclesia hæretici, sed etiam nostri sæculi Calvinistæ tam sunt impuri ac impij,

vt per-

ut perpetuam virginis matris in partu integritatem audeant inficiari: perinde ac si Christus nascens, virgineas matris portas recluserit, & illa sui corporis lege patefacta pepererit. Mihi verò constans Ecclesie Catholicae fides retinenda est, quam à sanctis & venerandis Patribus, veluti per manus traditam, semperq; defensam accepi. Probat hanc ipsam integritatem Ambrosius, quoniam Isaias dixerit: Ecce virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Non enim concepturam tantummodo virginem, sed & parituram virginem dixit. Quae potuit virgo concipere, potuit virgo generare: cum semper conceptus precedat, partus sequatur. Sed si doctrinis non creditur Sacerdotum, credatur oraculis Christi, credatur monitis Angelorum dicentium: Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Probat itidem ex Propheta Ezechiele, ubi is agit de porta clausa principi, quae ad orientem respicit, nec aperitur, viro per illam transeunte. Quae est haec porta, inquit idem Ambrosius, nisi Maria? ideò clausa quia virgo. Porta igitur Maria per quam Christus intrauit in hunc mundum, quando virginali usus est partu, & genitalia virginitatis claustra non soluit. Mansit intemeratum claustrum pudoris, & inuiolata integritatis durauere signacula, quò exiret ex virgine, cuius altitudinem mundus sustinere non posset. Et Origines Ambrosio antiquior ita scripsit: Virgo genuit & virgo permansit. Mater filij facta est, & castitatis sigillum non perdidit. Quare? quia non homo iste tantum qui videbatur, sed vnigenitus erat Deus, qui in carne aduenerat. Consonat Eusebius

Epist. 81.

Hai. 7.
Matth. 1.

Luc. 1.

Ezech. 44.

Lib. de instit.
virgin. cap. 7.Homel. 1. ex
varijs locis.

Homel. in illa
verba: Ecce
quam bonum &
quam iucundum.

Homel. de
occurso Do-
mini.

Oratione de
occurso Chri-
sti & Sime-
onis.

a in Apolog.
ad Panmach.
b Dialogo 2.

Ioan. 20.
2 Epist. ad Vo-
lufian. & lib.
22. de ciuitate
Dei, cap. 8.
b Serm. 1.
de natiuitate
Domini.
c In cap. 2.
Luc.

*Emiffenus. Quia, inquit, corruptionis iniuria non fuit in con-
ceptu, ideo integritas perseuerauit in partu. Nemo ex vir-
gine nato Filio calumniatur gloriam tantæ parentis. Quam
cælestis puer non perripit, dum concipitur, non potuit vio-
lare dum nascitur.] Nec dissentit Gregorius Nyffenus, à quo
scribitur: Non prius apertam vuluam virginalem aperuit, si-
gnacula virginitatis illaesa conseruans, etiam post processum
admirabilem. Aequè luculenter dictum est à Cyrillo Hiero-
solymitano: Solus Christus citra ullam virginorum clau-
strorum offensionem in lucem editus est. Accedunt his^a Hie-
ronymus,^b Theodoretus ac alij de Christo testantes, quòd ex
clauso matris utero sit primùm egressus, sicut seruatis inte-
gris monumenti signaculis resurrexit, & deinde clausis
ostijs ad discipulos venit. Ut omittam interim^a Augustini,
^b Leonis & Bedæ verba, quibus hæc ipsa Deiparæ integri-
tas, non solum in conceptu, sed etiam in partu Filij com-
probat. Tantoq; magis ego diuinum hoc venerabor mira-
culum, quod Iudæi, Ethnici & hæretici sensu carnis inflati
simul & obcecati capere non possunt, ut credant nempe
Christum nascendo non minuisse, sed sacrasse & auxisse
matri decus Virginitatis, illiq; inde gloriam incomparabi-
lem adstruxisse, ut illa castitatem Deo sancte promissam
non solum ante partum, sed etiam in partu & post partum
integre conseruauit. De hac sola cum vniuersa confitebor
Ecclesia: Quæ & vnigenitum tuum sancti Spiritus obum-
bratione concepit, & virginitatis gloria permanente lumen
eternum mundo effudit Iesum Christum Dominum no-
strum. Talis enim partus decebat Deum, qui matrem suam*

singula-

singulari in cœlestibus donaturus gloria, peculiari in terris præueniret gratia, qua videlicet ineffabiliter & intacta conciperet, & pareret incorrupta, vt Bernardi verbis utamur.

VI.

De nati infantis exemplo.

ERTO mihi persuadebo, nullum spectaculum hoc tempore iucundius, ac homini Christiano salutare magis, quàm IESVM paruulum in Bethlehẽm, posse proponi atq; considerari. Paruulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis: idemq; tot sc̃culis ardentius quàm credi possit, à plurimis desideratus. Proinde cum benignitas & humanitas Saluatoris nostri Dei apparuerit, & secundum misericordiam suam saluos nos facere venerit, quo pacto quiniis vel de Patris, vel de Filij bonitate diffidat, suamq; in Deum spem non corroboret ac augeat vehementer? Spera in Dominum, quisquis tibi vel perditus vel incurabilis planè videris, quoniam apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Venit ad nos infimos ille summus, & in tanta humilitate atq; paupertate venit, vt & Angelici chori inauditæ submissionis demirentur exemplũ. Vixdum enim natus nuditatẽ corporis, rerum omnium indigentiam, frigus, lacrimas, hospitij vilitatẽ, & lectuli asperitatem vtrò subit, totus matris paret imperio, sine qua neq; infantilia moueret membra, neq; caperet edulium, neq; sui corporis compos esse vellet. Et est ille tamẽ qui suos aequales infantes oēs vincit generis amplitudine, membrorũ teneritate,

Isai. 9.

Tit. 1. & 2.

Psal. 129.

Psal. 40.

Ioan. 1.

2. Cor. 8.

Ioan. 3.

Hebr. 4.

Deut. 15.

2. Cor. 8.

complexionis nobilitate, vultus pulchritudine, omni demum puritate, virtute & perfectione, quiq; solus dicere queat: Meus est orbis terræ & plenitudo eius. Ergone illum redamem, eiusq; seruitio me totum addicam, qui sola charitate commotus, adeo se mihi tradidit & impendit, vt illum infantem & fratrem meum videre possim atq; complecti? Verbum enim caro factum est, & habitauit in nobis, blandissimi pueri natura & forma suscepta, quo nihil sanè mitius, benignius, amabilius reperiri & conspici potest. Cum diues esset, propter nos factus est pauperrimus, è summo se minimum fecit, velut omnis dignitatis, quam inde ab aeterno habuit & amittere non potest, oblitus esset. Quid multa? sic mundum prorsus immundum dilexit

DEVS, non Prophetam aut Angelum, sed vnigenitum suum, non ex parte sed totum largiens, qui humilis infantis habitum indueret, seq; ad vagitus, lachrimas, famem, sitim & reliquas id genus miserandas arumnas mortalium demitteret, vt inde à primo ortu per omnia fratribus, peccato excepto, assimilaretur. Video interim ac miror, quomodo Legislator suum obseruet edictum, quòd Israëlitis hoc modo traditum legimus: Omnino indigens & mendicus non erit inter vos, vt benedicat tibi Dominus DEVS tuus in terra. En tibi Dominum Legis ac Regem Israëlitarum, qui cum diues, adeoq; bonorum omnium author & largitor esset, propter nos egenus, rerumq; omnium indigens factus est, nullus vt mendicorum & pauperum egentior ac miserabilior natus esse videatur. Sed & matrem in opem, & pro nutricio patre fabrum elegit, atq; omnibus vite commo-

ditatibus

ditatibus sese abdicauit, vili tugurio, immò iumentorum putido stabulo, in quo nasceretur contentus, nec alium requirens lectum, quàm horridum præsepe, in quo fascis ligatus iaceret, frigeret ac lacrimaretur. An non crucem amat ac studiose amplectitur tenerrimus puer, qui sua natiuitati tempus asperrimæ hyemis & intempestam noctem assignat, locum verò sui ortus non in hospitio, sed in via publica, & inter iumenta & stramina deputat? Tam verum est quod ipse prædixerat: Primam vocem similem omnibus emisi plorans, in inuolumentis nutritus sum. Ac iterum per alium Prophetam testatus fuerat: Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea: ego mendicus sum & pauper, quodq; idem ipse ore sacro postea comprobauit: Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet, vbi caput suum reclinet. Sed ô me surdastrum, qui Dominum meum de cunis docentem non audio: ô ingratum, qui tanto medico salutis medicamenta & remedia multa monstranti non obsequor: ô insipientem, qui isthac prima summi Regis insignia, nimirum innocentiam, humilitatem, mansuetudinem, paupertatem, patientiam non maioris facio, neq; studiosius colo, vt hic puer & mihi cedat in resurrectionem, & ego signum verum menti impressum geram de nato mihi Salvatore, iuxta dictum illud Angelicum: Et hoc vobis signum: Inuenietis infantem panis inuolutum, & positum in præsepio.

Sapient. 7.

Psal. 87.
& 39.

Matth. 8.

Luc. 2.

Ibidem.

De considerandis in hoc festo Angelis.

MULTUM profecto debemus beatis Angelis, qui nisi excellenti charitate flagrarent, & de procuranda hominum salute solliciti essent, vltro de caelo in terram ad eum frequentes non descenderent, totumque modis Christi nobis natalem in terris non cohonestarent. Primi hoc mysterium euangelizant mortalibus, ex quibus non nisi abiectos opiliones ad audiendum Euangelium deligunt. cuius locum Dominica natiuitatis ostendunt, nec minus factis quam dictis suam in nos poena dignos benevolentiam, nouamque letitiam orbi comprobant: toti se demum in Dei Opt. Max. laudes effundunt, simulque in consolandis miseris, in predicanda pace, in natali sui nostrique Regis celebrando studiose versantur. Quare hos fidos Dei ministros ducesque nostros imitabor, ut non Pharaonis aut Herodis, sed Regis mei ac Monarchae omnium natalem augustissimum venerer, eumque hymnis & letitiae documentis omnibus concelebrem. Adhuc ne ab Angelorum exemplo discedam, fraternae pacis concordiaeque studium augebo, spiritualem letitiam praeme feram, de nato paruulo libenter & cogitabo & loquar, illudque melos Angelicum in corde & ore frequenter habebō: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonae voluntatis. Alleluia. Ubi caelestes illi spiritus & gloriam summo Deo (tanti muneris ob natum Mediatorem auctori) certatim decantant, & pacem amabilem hominibus consuetudo Angelico resti-

Genel. 40.
Marc. 6.

Lac. 8.

tucndu

Luc. 2.

lux ipsis patefacta magis ac magis apud alios inclarescat. Tanto praterea cum fructu veritatem multis aperiant, ut iusta tanti beneficii & miraculi admiratio in audientium animis excitetur, & DEVS à multis iure glorificetur. Sic enim habet Euangelista: Reuersi sunt pastores glorificantes & laudantes DEVM in omnibus, quae audierant & viderant. Ac iterum: Omnes qui audierunt, mirati sunt de his, quae dicta erant à pastoribus ad ipsos. Tam seduli, tam grati fuere pastores, qui nobis insuper futuros Ecclesiae pastores ac magistros Apostolos adumbrant, quum diuinitus illustrati, mirabiliter ex rudibus & indoctis sapientes ac Theologi subito euaserint, ac Euangelium pradicarint. Ab his ego discam, alijs dormientibus saepe vigilare, labori manuum vacare, mundi sapientiam pro stultitia deputare, Angelos mihi amicos conciliare, caelestibus monitis parere, sacra peruestigare mysteria, sensus & vires omnes ad Dei cultum amoremq; transferre, & pro data mihi gratia fidam alijs opem exhibere. Discam praterea, quod omnis sapientiae caput est, Christum vnum cunctis quae amantur & expetuntur bonis, antepone re, tantumq; thesaurum cupide ac studiosè, ut apud me maneat, conseruare. Quamobrem hosce pastores Bethlemiticos, qui Christiani spiritus primitias acceperunt, ob oculos mihi proponam, ac velut illorum in Christo quaerendo socius dicam: Transeamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod fecit Dominus, & ostendit nobis. Nec dissimilis cohortatio est, qua se mutuo filij Dei ad perfectiora prouocant, iuxta Pro-

Luc. 2.

phetam

phetam ita loquentes: Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius. *Tum iterum*: Domus Iacob venite, & ambulemus in lumine Domini.

Isai. 2.

IX.

De Iosepho Mariæ sponso.

EST hic castissimus & integerrimus Mariæ sponsus & custos, idemq; fidiſſimus Iesu nutritius pater, ac sanè dignus, cuius frequentem & venerandam ego memoriam non in Aduentu solùm, sed hoc etiam tempore custodiam. Is obedientiæ officium præbens, vel media hyeme in Bethlehem proficiscitur, suumq; censum pendit, ut Cæsaris edicto satisfaciat. Idem nato in Bethlehem puero non sedet otiosus, sed præſenti inopia & rei familiaris angustia commotus circumcurſitat, & ex animo satagit, matri simul & puero fidem præſtare procuratorem, sicut DEVS hoc illi munus proprium demandat. Iam verò quàm crebrò quàm amanter ille Christum puerum spectare, de illo cogitare ac loqui, quin sensus & operas omnes ad eius ministerium conferre (dicam & somniare) non sine maxima voluptate solebat? Ubi enim theſaurus Ioseph, ibi cor, & oculus & sensus omnis eius haud dubiè versabatur. Nec deerat vera fides, quùm ab Angelo iam antea instructus, tot miracula & mysteria præſens contempleretur. Accedebat & amor feruidus, & reuerentia lætitiâq; singularis, quam &

Matth. 1.

Luc. 1.

Psal. 44.

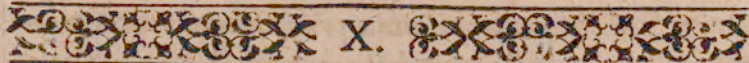
a Homel. 1. in
diuersos.b Hom. 2. de
beata virgi-
ac.Matth. 25.
& 18.

*noua sancta q̄, puerperæ consideratio non poterat non au-
gere. Annon Lucas perspicue dixit, quod Ioseph pater
eius & mater erant mirantes super his quæ de puero dice-
bantur? nimirum iam increbescente rumore de Angelis
in aere visis, & in campo auditis, de pastoribus primis co-
tius historia testibus atque præconibus, de miro pueri de-
core atque splendore, vt qui etiam infans diuini aliquid præ-
se ferre videretur, præ filiis hominum vtiq̄ speciosus atque
gratiosus. Quis ambigat obsecro verum id esse, quod^a Origenes
& Bernardus planè confirmant, hunc Ioseph uia Virginem,
vt Dei matrem & Dominam suam, & pudicitia castitatisq̄
omnis exemplar suspexisse atque coluisse? qui cerie non
potuit non paratus esse, vt tali coniugi per omnia inser-
uiret. Cur non opto ac studeo eam mihi dari fidem, volun-
tatem, industriam, sedulitatem, obseruantiam, patientiam,
charitatem? vt parte saltem ex aliqua viro tam solerti
quàm religioso conformer, in quo tot tantæq̄ virtutes eluce-
bant, & quasi perpetuæ comites erant in suscepto mune-
re gnauius obeundo, & in difficilibus peregrinationibus,
quæ deinde consequuta sunt, ritè conficiendis. Quare a-
morem Christo & matri eius debitum, vnà cum Ioseph, præ-
stare moror? Nonne propter Christum membra eius officio-
sè tractabo? aut saltem lauabo pedes Domini mei? cer-
tus quoduis ministerium vel infimis fratribus præstitum,
etiam ad Christum caput pertinere, & singulari æternaq̄
mercedo pensari? Non enim mentitur veritas ita promit-
tens: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi feci-
stis. Quisquis vnum ex paruulis receperit in no-*

mine meo, me recipit. Quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

Matth. 10.

De primo Christi hospitio.

NULLUM hospitium aquæ ac Bethlehem Iuda, ciuitas David, vixote primum Christi hospitium mihi arridebit: in hac dilecta domo & patria primi & secundi Davidis nunc maximè commorabor: hic domum panis quo vescar, hic scholam sapientia in qua studeam, mihi propositam esse ducam. Designauit hanc domum nobis Angelus: in hac schola pastores, aliq̃ san. Etè philosophantes plurimum profecerunt. Discam igitur in Bethlehem, quàm verè dixerit Propheta: Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terra: Et quod alibi legimus: Quântò magnus es, humilia te in omnibus: quodq̃ Christus ipse pronunciauit: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Ac rursus: Quicumq̃ humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cælorum. Discam præterea in Bethlehem, sapientiam non commorari in terra suauiter viuentium, neque eam in domibus regum ac delicijs luxuq̃ diuitum, sed potius in paupertatis angustijs, in asperitate vita, in mundi opumq̃ contemptu, in sui odio & voluntatis propria abdicatione reperiri. Pudebit me, hoc Bethlehemiticum Christi hospitium tam paucis esse charum ac familiare, vt qui negle-

Psal. 113.

Eccles. 3.

Matth. 11.
& 18.

Iob. 23

Luc. 7.

Gal. 6.
Ioan. 13.
Matth. 8.

Rom. 3.
Matth. 1.
Ioan. 13.
1. Ioh. 2.
Luc. 9.

Matth. 10.

Matth. 5.
& 18.

Luc. 6. & 7.

Etis humana vita commodis, in omni simplicitate & humilitate Domino seruiant, atq; hac regia via tendentes, veram sapientiam assequantur. Dolebo mihi non magis esse cordi crucis amorem ac studium, quum tamen hac velut tessera & simbolo quodam diuinæ prædestinationis & perpetua salutis, agnoscantur electi, maximeq; coram Deo & Angelis eius resurgant, qui Christi velut stigmata non grauatim assumunt, & cum Paulo gerunt in corpore patienter. Non enim est seruus maior Domino suo, qui alieno ac vili hospitio contentus, non habet vbi caput reclinet, suumq; corpusculum vt innocentissimum, ita & tenerrimum in via crucis apud Bethlehemitas primùm satis inclementer exercet. Proposuit enim illum Pater non solum propitiatorem, qui saluum faciat populum suum à peccatis eorum, verum etiam exemplar, ducem & vexilliferum, quem fideles perinde ac milites vsq; asficiant, & præeuntem pro virili sequantur, etiamsi per viam crucis gradiendum sit. Sic enim & ipse docuit: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Discam iterum in Bethlehem, non modo sanctam paupertatem si resita postulet, colere, sed & pauperum viliumq; personarum conuictu ac familiaritate gaudere, quãdo Rex meus inde ab initio non magnates ac diuites, sed sordidos & abiectos opiliones ortus sui conscios reddidit, illisq; velut selectis amicis, per Angelum inuitatis primùm se cognoscendum & amplectendum præbuit, eo ipso confirmans, pauperum & simplicium Euangelium ac regnum cælorum proprium esse. Pauperes enim euangelizantur. Discam cum paruulo IESU flere

lubentius,

lubentius, quàm cum insano vulgo ridere: discam silere studiosius, quàm loqui, ac tacendi quidem tempus proprium ac longum obseruare. In silentio enim & spe erit fortitudo vestra. Discam demùm seruire omnibus, atq; in illorum qui præsunt, arbitrio & potestate me totum statutam & relinquam, vt velut paruulus ex matris nutu pendere, nullamq; de me sollicitudinem gerere videar: memor illius: Amen dico vobis, quicumque non accipit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. Quid enim studij, quid reuerentiae ac obedientiae Christo Domino, ac deinde maioribus non debeo? cùm Paulus hoc seruis atq; mancipijs iniungat, vt cùm timore ac tremore suis Dominis obediant ac ministrent in omni simplicitate cordis, atq; ita Dei voluntatem ex animo faciant.

Isai. 30.

Marc. 10.
Luc. 18.Ephes. 6.
Coloss. 3.

IN FERIIS CHRISTI NATALITIIS.

Sequentis Euangelij Argumentum.

LVCAS Euangelista Virgini Deiparae, vt putant, familiaris, sicut ex eius ore sacro percepit, ita solus perscripsit multa mysteria, tùm ad huius matris personam, tùm ad Filij conceptionem, ortum & pueritiam maxime pertinentia. Quòd ergo Christum Dominum ex Virgine natum in Bethlehem recolimus, (hoc enim totius testi-

natalicij

Ioan. 1.

Luc. 1.

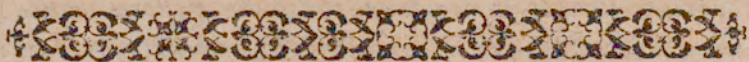
Pfal. 96.

Hebr. 1.

Matth. 2.

natalitij fundamentum est) nemo rectiùs quàm ex Luca perceperit: tam disertè ille circumstantias admirandæ, puræ, sanctæque huius natiuitatis omnes exponit, nimirum de tempore, loco, modo & præparatione partim ab Angelis, partim à pastoribus facta, ne quicquam ad summum hoc nati Christi mysterium reuelandum & illustrandum pertinens, possit desiderari. Etsi verò idem Lucas diuinam Christi natiuitatem, quæ ab Euangelista Ioanne ex professo tractatur, in hoc Euangelio non describit, tamen hoc satis indicat, quem Maria primogenitum in tempore peperit, illum ipsum esse à Patre genitum in æternitate, eumq; simul & primogenitum & vnigenitum censerì oportere. Et ne quenquam primogeniti nomen offendar, notat post Hieronymum Theophylactus, primogenitum vocari eum, qui primò nascitur, etiamsi nullus postea sequatur. Nec dubium est, Mariam & Ioseph (sanctissimos castissimosq; coniuges) ex Angelo & Spiritu sancto intus habitante didicisse, hunc ipsum puerum esse Filium altissimi, nec modò sanctum, sed & mundi sanctificatorem, & idcirco IESVM diuinitus appellatum. Nihil ergo mirum, quòd illi, vt Augustinus & Ambrosius comprobant, eundem puerum ad venerandum illud præsepe adorârint, quemadmodum & de Angelis piè opinari debemus, cum de illorum officio Spiritus sanctus dixerit: Adorate eum omnes Angeli Dei. Nam & Apostolus Paulus hunc locum Christo attribuit, eumque Deum esse probat, quòd sit ille Rex, quem iuxta dictum hoc Propheticum adorent Angeli, siue cœlestes illi Spiritus, qui Angelorù nomine comprehenduntur. Quod adorandi officium si propriè ac strictè accipiatur, nulli planè sanctorum deferri debet, vt quibus dulciæ tantùm veneratio (sicut vocant) debeatur. Ecclesia verò suam de adorando paruulo mentem illo verustò cantico satis explicat: Dies sanctitatis illuxit nobis: venite gentes, & adorate Dominum, quia hodiè descendit lux magna super terram, Alleluia. Sicut nempe Magi Christum paruulum adorârunt.

IN IISDEM FERIIS EVANGELIUM Lucae secundo.

PXIIT edictum à Cesare Augusto, ut describeretur vniuersus orbis. Hac descriptio prima facta est à praside Syria Cyrino. Et ibant omnes ut profiterentur, singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth in Iudæam ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethlehem, eo quod esset de domo & familia Dauid, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore pregnante. Factum est autem, cum essent ibi, impleri sunt dies ut pareret. Et peperit Filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio, quia non erat eis locus in diuersorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas DEI circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus: Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum: Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Et subito facta est cum Angelo multitudo militiæ cælestis, laudantium Deum & dicentium: GLORIA IN ALTISSIMIS DEO, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Et factum

est, vt discesserunt ab eis Angeli in cælum, pastores loquebantur ad inuicem: Transeamus vsq; Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes, & inuenerunt Mariam & Ioseph, & infantem positum in praesepio. Videntes autem cognouerunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierunt, mirati sunt, & de his quae dicta erant à pastoribus ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conseruens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes & laudantes DEVM in omnibus quae audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA FESTVM
ET EVANGELIVM.

Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.

Ioan. I.

IERMA in primis fide complectar, & aduersus Iudæos, Mahometanos, hæreticos, impiosq; omnes confitebor incomprehensibile Dominicæ incarnationis mysterium, quod Ioannes tonitrui filius & sublimis Aquila mirabiliter prodidit, nos omninò certos reddens, CHRISTVM IESVM plus quàm hominem, & omni creatura præstantiorem, omni tempore & sæculo antiquiorem, ipsumque vitæ, lucis, sapientiæ & virtutis omnis principium, fontem & causam inde ab æterno extitisse, vnicum illud à Patre suo sempiterno prodiens Verbum, cui dictum est: *Filius meus es tu: ego hodie genui te:* vel sicuti alibi

loquitur: *Ex utero ante luciferum genui te.* Vnde Christi persona Paulo dicitur splendor gloriæ, & expressa imago substantiæ Dei, & hæres moderatorq; omnium constitutus, per quem facta sunt & sæcula, Angelis omnia excellens, quoniam videlicet natura sit Deus, eiusdem cum Patre diuinitatis, substantiæ, virtutis atque maiestatis. De hoc solo verè dixeris: *Candor est lucis aeternæ, & speculum sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius.*

AEQUALI fide percipiam & retinebo alterum verèq; aureum Ioannis dictum, quo nihil miseris mortalibus suauius & amabilius esse potest: *Verbum caro factum est.* Ita verò impij & execrandi coarguuntur errores mentientium, Filium DEI in carnem conuersum, vel ante Mariam, & inde ab æterno carnem siue animam humanam assumpsisse, tum ex matre corrupta hominem procreatum esse, quemadmodum Athanasius & Cyrillus annotârunt. Rectè autem Isaias in hoc mysterium intuens dixit, *Generationem eius quis enarrabis?* Diuinam enim solus Pater agnoscit, qui hunc Filium sine initio & sine genuit, illumq; solus nouit: humanam verò sola virgo mater, vt nemo alius intellexit, intimeq; persensit, quando sine viro, sine semine, sine peccato Verbum Patris carne sua induit, & quem vniuersus orbis non capit, sola cepit, & sine dolore peperit, non solùm ineffabili, sed etiam incomprehensibili modo. Ad hanc fidem confirmandam valebit, si adscribam verba D. Fulgentij de hoc summo mysterio differentis, vt illud contra tetros multorum hæreticorum errores purum integrumq; seruemus. Sic autem scribit: Ioannes illud verbum carnem factum asserit, quod Deum esse superius memorauit: vt ostenderet, eundem verum Deum ex Patre, qui est homo verus ex homine. Propterea verò mediator DEI & hominum CHRISTVS IESVS ab Apostolo prædicatur. Nam quia DEVS erat Verbum, in eo quod DEVS totum hominem suscepit pro nobis, verbum caro factum est, & habitauit in vobis. Verbum vtiq; caro factum est, in eo quod est vnain Christo DEI ho-

Psal. 109.
Hebr. 1.

Sapient. 7.

In epist. ad
Epic.
In 1. cap. Ioã.
Itai. 53.
Matth. 11.

Lib. 1. ad Tra-
simundum
regem.

1. Tim. 2.

Isai. 9.

minisq; persona: habitavit autem in nobis, quia in Christo vera totaq; permanet diuina humanaq; substantia. Propter hanc in Christo vnitatem personæ, & inconfusam veritatem diuinæ humanæq; substantiæ, vnus idemq; Christus & puer ab Isaia dicitur, & Filius, ac DEVS pariter prædicatur. Sicut inquit, Puer natus est nobis, & Filius datus est nobis, cuius principium sub humeros eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, DEVS, fortis. In vno Christo non sunt duæ personæ, vt alius puer, & alius DEVS. Nihil ergo mirum, quod pij omnes huius inexplicabilis mysterij sublimitate reuerentiæq; commoti, ad summi numinis laudem excitantur, totq; iam sæculis obstupescentes, hoc publicè cum Ecclesia profitentur: O admirabile commercium, creator generis humani animatum corpus sumens de Virgine, nasci dignatus est: & procedens homo sine semine, largitus est nobis suam Deitatem.

EGO verò hac ipsa Ecclesiæ Catholicæ confessione, velut sacra anchora confirmatus, ad nullam rem aliam hoc tempore me studiosius comparabo, præterquam ad hoc tantum mysterium & beneficium contemplandum: in eo venerando & prædicando sollicitè versabor, meq; ad illud intimè complectendum sæpiùs excitabo. Quarè hunc diuinum infantem, velut in præsepi aut sinu matris positum, non sine fidei oculis intuebor, atque illum adorabundus ita compellabo: Vnde hoc mihi, vt æternus DEI Filius, author atque conseruator omnium, quem cælum & terra comprehendere non possunt, ad me veniat infantis assumpta natura? Vnde inquam, hoc mihi, vt mundi monarcha, idemque Rex Angelorum frater meus efficiatur, atque adeò seipsum deiciat, vt nostri generis miserias & ærumnas, quarum perpetuus est tenor, vltro subire, vitæque suæ primordia inter bestias, & cum lachrimis, neque sine summa paupertate, & paucissimis notus, auspiciari dignetur? Quantos verò labores ac dolores ille per omnem vitam exantlandos sibi propositos habet, vt mea & aliorum Adæ filiorum

peccata

peccata meritaſque pœnas in ſe transferat ac expiet? ſuum etiam ſacroſanctum ſanguinem, vt iræ filios Patri cœleſti reconciliet, paratus proſfundere. O quantum illi debeo, qui DEVS exiſtens & permanens, homo ac limus eſt factus, vt me cinerem & pulverem ſplendori priſtino reſtituat, & vile mancipium Satanae ad ſummam & aeternam prouehat dignitatem? Verè apparuit benignitas & humanitas Saluatoris noſtri DEI, non ex operibus iuſtitiae, quæ fecimus nos: ſed qui ſecundùm ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit, quàm perpetuum exitium promereremur. Nonne igitur hunc mediatorem & redemptorem redamem? hunc ſalutis meæ authorem ac vindicem venerer ac prædicem: huius voluntati ac miniſterio me iuſtè conſecrem, ac totus impendam? vt propter illum abnegans impietatem omnem & ſecularia deſideria, ſobriè, iuſtè, ac piè tantisper viam, quoad in hoc degam ſeculo. Quocirca totus huic paruulo qui DEVS & homo exiſtit, me totum offeram ac tribuam: quin & alios ad eius cultum & amorem excitans, cum Pſalmographo dicam: *Venite, adoremus & proſtridamus ante DEVM, ploremus coram Domino qui fecit nos, quia ipſe eſt Dominus Deus noſter.*

EXPENDAM & accuratiùs illa verba: *Verbum caro factum eſt*, caro inquam, infirma, caro infantilis, caro tenera, caro impotens: omnis operis ac laboris impatiens, caro de qua ſcriptum eſt: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quaſi ſtos agri.* Nec modò Verbum caro factum eſt, ſed etiam inter nos & in nobis habitauit, ſuam apud nos vitam auſpicans in ſtabulo & præſepi, fundens vagitus & lachrimas. O miram ergo duritiã cordis mei, quando tam viuo & expreſſo amatae humilitatis, patientiæ poenitentiaque exemplo non commoueor, neque illi conformor in reformatione ſpiritus mentis meæ. Opus eſt maiore ſtudio humilitatis, quæ fundamētum eſt cuſtoſq; virtutum, & quæ ſola noſtras ſaluare animas poteſt. Quid magis indignum, quid de-

Tit. 2.

Pſal. 94.

Iſai. 40.

Philip. 2.

Serm. 7. de
Epiphan.

standum amplius, quid grauius puniendum, quàm vt videns DEVM cœli paruulum factum, vltra apponat homo magnificare se super terram? Intolerabilis profectò impudentiæ est, vt vbi sese exinaniuit Maieftas, vermiculus infletur & intumescat. Hoc igitur est propter quod exinaniuit se formam serui accipiens, qui in forma DEI, Patri æqualis erat: sed exinaniuit maieftate & potentia, non bonitate & misericordia. In primis igitur curauero, id quod præclare à Bernardo dictum est, sæpiùs in mentem reuocare: Quanti te fecit DEVS, ex his quæ pro te factus est agnosce, vt appareat tibi benignitas eius ex humanitate. Quantò enim minorem se fecit in humanitate, tantò maiorem exhibuit in bonitate, & quantò pro me vilior, tantò mihi charior est. Aduerte homo, quod limus es: & non sis superbus; & quia Deo iunctus es, & non sis ingratus.

Transeamus vsq; Bethlehem, & videamus hoc Verbum quod factum est.

Matth. 21.

RUSTICANORVM pastorum siue opilionum sanctam induam simplicitatem, & ex animo desiderabo, vt cum his paruulis & mihi de IESV paruulo reueletur mysterium, quod mundi sapientes, & sui magis quàm Dei amatores vel non capiunt, vel inaniter credunt. Non sat habent boni pastores ingens de ortu Messiaë mysterium ab Angelo audire, sed illud relicta sui gregis cura propiùs cognoscere student, quod in Bethlehem proprijs fidei oculis sedulò contemplantur, & reuerenter suspiciunt, palamq; alijs annunciant, vt Christi, velut vnici omnium Saluatoris, ortus, & Angelorum de illo testimonium compluribus innotescant. Igitur ab his ego pastoribus multa iam antè commemorata discam, in primis autem oblatam cœlestis gratiæ lucem, non tardè, nec oscitanter amplecti, in Bethlehem cum illis diuinè philosophari, meam in Christum natum fidem, spem & charitatem augere atq; stabilire. Docent me in super, quàm verè dictum sit illud: *Voluntatem timentium se faciet Dominus,*

quodq;

quodq; Sapiens admonet: *Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis querite illum: quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum.* Monent præterea, ad verè fideles pertinere, quod à Rege Dauid dictum legimus: *Narrantes laudes Domini & virtutes eius, & mirabilia eius quæ fecit.* Præterea testatum nobis faciunt, diligentibus DE VM & quærentibus Christum, præsertim simplicibus & obedientibus, cuncta prosperè succedere. His enim diuinum promittit oraculum: *Ego diligentes me diligo: & qui manè vigilant ad me, inuenient me. Qui me inuenierit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino.* Postremò si pastores sola adhuc natiuitate Domini cognita, reuerſi sunt glorificantes & laudantes Deum in omnibus quæ audierant & viderant (Bedæ verbis vtor:) quantum magis oportet nos, qui totam incarnationis illius seriem ex ordine cognouimus, qui sacramentis illius imbuti sumus, in omnibus gloriam eius ac laudem non solum verbo, sed etiam factis prædicare, neque vnquam obliuisci, quod ideò DE VS homo natus est, vt nos ad imaginem & similitudinem suæ diuinitatis renascendo reficeret?

Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.

GRATVLABOR sanctissimæ Virgini, ac incomparabili matri felicissimum partum, vt quæ salua virginali pudicitia, sicuti dictum est, non modò sine omni dolore, sed etiam cum ineffabili gaudio cum, quem sine corruptione conceperat, salua integritate peperit mundi redemptorem. Nullo obstetricum eguit adminiculo, quæ tam vegeta & integra viribus vsq; mansit, vt suum infantem fascijs inuolueret, in præsepio reclinare, super illū excubias agere, immo & diuinū adorare mysteriū sine vllò negotio possit. Quare mirabor huius nouæ & inauditæ puerperæ conditionē, quod sine languore ac lassitudine, cui pariētes alię sunt obnoxie, simul

Sapien. 1.

Psal. 77.

Rom. 8.
Prouerb. 8.In Euangelio
de natiuitate
Domini.

matrem, nutricem & obstetricem egerit, quodq; praesenti semper animo, ac flagranti studio agilis & alacris ea praestiterit obsequia, quae à matre filio possunt ac debent impendi. Est sanè incredibile, quantoperè illa recens natum paruulum, utpote plus quàm hominem, à se cognitum reuereretur, quàm ardentè amaret, quàm sollicitè gestaret, lactaret, inuolueret, quàm amanter eundem amplecteretur & exoscularetur. Beata verè inter mulieres & genitrices omnes, quae non solùm huius ter sanctae natiuitatis fructus dulcissimos primùm experta est: verum etiam de tanto beneficio sibi, nobis, filio ac DEO Patri ut lætissimè, ita & piissimè voluit ac potuit gratulari. Neque minùs mirabor, hanc ipsam adèò sacri puerperij laboribus occupatam, simul egregiam agere contemplatricem, ac piorum perfectorumque omnium, qui sacra contemplantur, veluti magistram & speculum existere. Etenim quaecunq; verba perceperat, quascunq; res gestas aspexerat, in pectoris sui scrinio venerando recondit, saepè ac multum expendit, & cum literis quoque Propheticis confert, ita ut non solùm in contemplationem, sed & in admirationem diuinæ sapientiæ ex dictis & factis omnibus raperetur. Quid ergo mihi, nisi ut hoc Mariae sequar exemplum, facere cõuenit, si cum fructu quidem Christi natalem celebrare contendam? Opus est profectò non vulgari puritate atque integritate, quoniam Christus apud impudicos & carnales neq; nascitur nec educatur, sed mundum & floridum requirit lectulum, in quo cubet. *Lectulus*, inquit, *nostrer floridus*. Opus vigilantia & solitudine, quae non in Bethlehemiticis niniùm ignavis ac dormitantibus, sed in Maria & Ioseph excubias agentibus reperitur. *Beatus enim homo*, ait, *qui audit me, qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei*. Opus insuper gratitudine, grataq; veneratione & adoratione, qua nobis Maria & Angeli praeluxerunt, ut maximo DEI beneficio cumulati, in agendis gratijs haudquaquàm cessemus. *Omni enim habenti dabitur, & abundabit*. Opus denique non solùm audire,

Cantic. 1.

Prouerb. 8.

Matth. 25.
Luc. 11.

sed etiam secundum virginæ matris exemplum custodire verbum DEI, vt velut in fertili agro conditum crescat, fructumque multiplicem ac maturum proferat. *Quomodo enim descendit imber, & nix de cælo, & illuc ultra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen seminanti, & panem comedenti: Sic erit verbum meum, quod egreditur de ore meo, inquit Dominus: non reuertetur ad me vacuum, sed faciet quacumq; volui, & prosperabitur in illis ad quæ misi illud.*

Ergone tam durus, tam ingratus ac stupidus manebo, vt hoc natalitio tempore, cum electis Angelis, cum Maria matre, cum laudatis pastoribus, beatissimæ Trinitati non gratias agam? non pacem optem omnibus? non bonæ voluntatis argumenta declarem, & indicia præ me feram? Væ mihi, si Prophetæ vocem clarissimè resonantem non presentiam. *Exulta, inquit, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israël.* Germanis DEI filijs me adiungam, qui omnium ferè gentium linguis hoc festum exorant, laudesque diuinas in eo priuatim & publicè celebrant, suum vt ardorem ac studium sanctum ostendant, ad Messiam recens natum, vt cupidissimè excipiendum, ita & iucundissimè amplectendum, & amantissimè osculandum. Etenim pro eo quod noster habet interpres: *Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus*, sicut Prophetæ grauissimè monet, complures ex Hebræo rectè vertunt, *Osculamini filium.* Osculi autem nomine singularis quidam exigitur amoris affectus, quo credentes omnes erga Christum humanæ salutis vindicem ac parentem ardere, suamq; gratitudinem ac singularem zelum declarare conuenit, quando ille *tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exultauit vt gigas ad currendum viam suam.* Is etiam per benignè promisit: *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.*

PRECANDVS mihi Deus pro Magistratibus, vt publicis

Ifai 55.

Ifai. 12.

Pfal. 2.

Pfal. 18.
Ioan. 14.

Isai. 9.

Luc. 2.

Ephes. 2.

Pfal. 71.

Isai. 2.

Mich. 4.

ca pacis inducendae ac promovendae rationem maximam habeant. Natus est enim princeps pacis, ut illum vocat Isaias, neque sub alio quàm Augusto verè pacifico Cesare in orbem prodire voluit, pacem nobis per Angelos nuntians, immò & pax ipsa nobis effectus, illudq; implens vaticinium: Orietur in diebus eius iustitia & abundantia pacis, quemadmodum & Isaias & Micheas fore prädixerant. Nisi verò pax Ecclesiae constituatur atque conseruetur, fieri non potest, ut fideles pro summo incarnationis Dominicae beneficio, commodè & iucundè gratias agant, letos conventus instituant, hocq; festo dignum gaudium publicè concelebrent.

Ezech. 34.

Eccles. 3.

Pfal. 75.

Ioan. 14.

ORABO & pro ignorantibus atque in fide errantibus plurimis, ut veritatis ac sapientiae divinae luce cum pastoribus collustrentur, atque uti oves vagantes sub Christo nato pastore, sicut illum promissit Ezechiel, in unum ovile colligantur, collēt autem in eandem fidei doctrināq; Catholicae normam conspirent. Ad haec quoniam bona pars Catholicorum divini amoris ac timoris expers, adhuc securè peccat, Christiūq; præceptis & exemplis improbè aduersatur, etiam atq; etiam rogabo Dominum, ut ex his pleriq; convertantur, fiantq; homines bonae voluntatis. Cor enim durum malè habebit in nouissimo, & qui amat periculum, in eo peribit. Cor verò ingrediens duas vias, non habebit successus, ut ab Ecclesiastico rectè docemur. Caterum quod Angelus pacem optat ac nuntiat, etiam sic accipi potest, ut pacis nomine, sicut Hebraea linguae proprietates docet, bona omnia mortalibus congruentia designentur. Vbi verò suam quis voluntatem sectatur, & non ex Dei lege ac voluntate vivit, illic exulare Christus cogitur, cuius locus in pace factus est, quiq; suis testatur: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis.

DE MV M pro uniuerso fidelium cœtu precabor, ut omni vetustate posita, cum Christo paruulo quasi renascatur, & secundum spiritum renatus, in sua quisque vocatione perfectiorem vitae rationem nouo quodam studio arripiat ac prouehat. Quas

rè sapienter facit Ecclesia, qua tot seculis hoc die frequenter sic Deum innocat: Concede quasumus omnipotens Deus, ut nos vs nigeniti tui noua per carnem natiuitas liberet, quos sub peccati iugo vetusta seruitus tenet.

VNUM verò, cum multi suppetant, Ecclesiasten dabo natalitium, qui tanti festi vsus & fructum doceat luculenter: atque is est Leo verè magnus in hunc modum differens: Agamus gratias, dilectissimi, Deo Patri per Filium eius in Spiritu sancto, qui propter multam charitatem suam qua dilexit nos, misertus est nostri: & cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos Christo, ut essemus in ipso noua creatura, nouumq; figmentum. Deponamus ergo veterem hominem cum actibus suis, & adepti participationem generationis Christi, carnis renuntiemus operibus.] Ac iterum idem præclare sic admonet: Qui quis Christiano nomine piè & fideliter gloriaris, reconciliationis huius gratiam iusto perpende iudicio. Tibi enim quondam abiecto, tibi extruso paradisi sedibus, tibi per exilia longa morienti, tibi in cinerem & puluerem dissoluto, cui iam non erat spes vlla viuendi, per incarnationem Verbi potestas data est, ut de longinquo adiuuum reuertaris authorem, recognoscas parentem, liber efficiaris ex seruo, de extraneo proucharis in filium: ut qui ex corruptibili carne natus es, ex Dei spiritu renascaris, & obtineas per gratiam quod non habebas per naturam. Laudate igitur Deum dilectissimi in omnibus operibus eius atque iudicijs. Sit in vobis indubitata credulitas virginea integritatis & paratus: reformationis humane sacrum diuinumq; mysterium sancto atq; sincero honorate seruitio. Amplectamini Christum in nostra carne nascentem, ut eundem Deum glorie videre mereamini in sua maiestate regnantem, qui cum Patre & Spiritu sancto, manet in vnitate Deitatis in secula seculorum.

Sermon. I. de hac solemnitate.

E Sermon. 2. eiusdem authoris.

DOMINICA IN- FRA OCTAVAS DOMI- NICAE NATIVITATIS.

Sequentis Euangelij Argumentum.

QVAE sequuntur Euangelia, ex D. Luca ferè pe-
tuntur, & Christi Domini pueritiam pulchrè no-
bis expendendam proponunt, neque minùs ad Christia-
nam pueritiam, quæ totius Ecclesiæ perpetuum est se-
minarium, ritè formandam seruiunt. Quod si complures
è senioribus Simeones & Annas, ac itidem ex coniugi-
bus Iosephos & Marias, Zacharias & Elizabethas haberet
Ecclesia, procul dubio longè rectiùs quàm hodie fieri so-
let, cum iunioribus & pueris, cum senioribus & coniu-
gibus passim ageretur. Elegantem adscribam locum ex
Irenæo, qui docet Christi Redemptoris aduentum & iu-
nioribus & senioribus vtilem ac salutarem fuisse, quando
ita scribit: Omnes venit per semetipsum saluare, omnes
inquam, qui per eum renascuntur in Deum, infantes &
paruulos, & pueros, & iuuenes, & seniores. Ideò per om-
nem venit ætatem, & infantibus infans factus, sanctifi-
cans infantes, in paruulis paruulus, sanctificans hanc ip-
sam habentes ætatem, simul & exemplum illis pietatis
effectus, & iustitiæ & subiectionis. Iuuenibus iuuenis,
exemplum iuuenibus fiens, & sanctificans Domino. Sic
& senior in senioribus, vt sit perfectus magister in omni-
bus, non solum secundum expositionem Deitatis, sed
secundum ætatem sanctificans simul & seniores, exem-
plum ipsis quoq; fiens, deinde & vsq; ad mortem perue-

Lib. 2. contra
Valent. cap.
39.

nit, vt sit primogenitus ex mortuis, ipse primatum tenens in omnibus.]

Ac benè sanè habet, narum nobis Messiam non solùm ab illustri Propheta, sed etiam à laudabili Prophetissa, atque ita à virili simul & sœmineo sexu, in templo publicè prædicari, vt ex ore duorum irrefutabilium testium, Iudaica & hæretica perfidia fortissimè coarguatur, quando vtriq̃ue naturæ Christi impiè contradicitur. Vides hîc præterea Christianam pietatem in Christo ipso fundari, & à veris Ecclesiæ ministris confirmari, sed in paucis interim seniores, maioribus, coniugibus & virginibus elucere, suamq̃ue declarare virtutem, vt glorificetur Deus, & Ecclesiâ ædificetur. Fœlices illi, quibus natus Messias non in ruinam, sed in resurrectionem est positus. Venit enim Christus (Irenæi verbis vtor) in ruinam non credentium, quibus maiorem ruinam quàm Sodomorum & Gomorrhæorum comminatur. Venit in resurrectionem credentium & facientium voluntatem Patris eius, qui in cœlis est. Cæterùm de venerando sene Simeone, quem tantoperè Lucas prædicat, Cyrillo Hierosolymitano & Epiphanio credere par est, verum illum sacerdotem extitisse, cùm in templo sanctis coniugibus Ioseph & Mariæ benediceret, sicut in lege sacerdotibus præscribebatur. Nec est quod quenquam offendar Lucæ sententia, quæ Christum puerum non solùm ætate, sed etiam gratia profecisse subindicat. Etsi enim idem Christus conceptus non minùs quàm natus, paruus æquè ac magnus, & infans vti vir, sapientia perfecta pollebat & gratia, tamen in illa profecisse dicitur, non secundùm quod erat, sicuti Bernardus notat, sed secundùm quod alijs in corpore apparebat, quùm à principio semper plenus fuerit Spiritu sancto, eumq̃; ad mensuram non acceperit, à quo veluti capite omnis gratia in corpus, eiusq̃; membra omnia deriuatur. Gregorius Nazianzenus habet in hunc modum: Iesus proficiebat, non quòd incrementum alijs quod acciperet (quid enim perfectis à principio perfectius fuit?) sed quòd hæc paulatim deregebantur & apparebant, videlicet sapientia & gratia. Quarè sicut hic

Lib. 5. contra
Valentia.

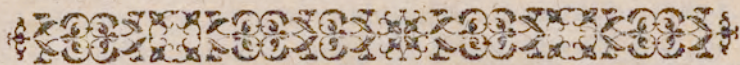
Leni. 15.

Luc. 2.

Homel. 2. su
per Missus
est.
Isai. 11.
Ioan. 3.
1. Cor. 12.
Ephes. 4.
Serm. 8.

puer, (formandæ omnis pueritiæ Ipeculum) ætate ac robore viribusque magis ac magis crescebat, ita & eius sapientia, quam experimentalem vocant, paulatim illustrior apparebat, & apertius cognoscebatur.

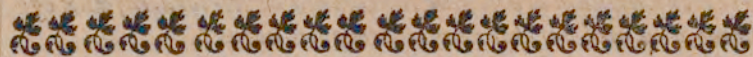
EVANGELIVM EIVSDEM

Dominicæ. Lucæ 2.

PRANT Ioseph & Maria mater IESU mirantes super his quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum cui contradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat Anna Prophetissa filia Phanuel, de tribu Aser, hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hæc vidua erat vsq; ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hæc, ipsa hora superveniens, confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israël. Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reuersi sunt in Galileam in civitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat, & confortabatur, plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
 PREGATIONVM CIRCA IDEM
 EVANGELIVM.

Ecce positus est hic in ruinam.

VMPRIMIS mihi renouabo dulcem memoriam recens nati Redemptoris, & optabo illum vnâ cum Maria & Ioseph cognoscere simul & amare, quin etiam res à puero tam præclarè gestas mecum admirari. Dicam igitur cum Psalmographo: *Quàm magnificata sunt opera tua Domine? omnia in sapientia fecisti. Mirabilia opera tua, ideo scrutata est ea anima mea.* Potissimum verò me serió conuertam ad illum, quem Lucas hoc loco describit Simeonem, eumq; senem iustum, & Prophetam Euangelicum, qui suam de Christo cognitionem ac fidem verbis perspicuis declarauit. Etenim in templo Hierosolymitano oblatum Mariæ filium reuerenter excepit, suisq; brachijs lætè complexus est, ac statim illum præclaris ornauit titulis: qui nulli prorsus alij nisi soli Messiæ, competere possunt. Nam publicè testatus est, illum ipsum esse Mundi saluatorem, lumen gentium, & gloriam Israël, ac proinde vnicum orbis Mediatorem, Redemptorem, ac Saluatorem, antea quidem promissum & expectatum, nunc autem exhibitum ac manifestatum, initio tantæ salutis in Hierusalem facto. Confirmat igitur per Christum natum adesse tempus, vt electi omnes cum Rege Dauide cantare possint: *Notus in Iudæa Deus: in Israël magnum nomen eius. Notum fecit Dominus salutare suum.* Sed enim quantò plura mihi de Christo scire & credere quàm huic Simeoni contigit? neque tamen illius oculis tantum thesaurum contemplor, nec iisdem amoris stringo brachijs, neque propter hoc summum bonum exulto in Spiritu sancto, nec mundi & terrena fastidians, ad solum illud totus adspiro, vt cum hoc sene & Paulo Apostolo mihi vsurpare possim:

Psal. 103.

Psal. 118.

Psal. 75.

Psal. 97.

Philipp. 3.
Rom. 7.

Propter Christum arbitratus sum omnia ut stercora. Infelix ego homo, quis me liberabit de morte corporis huius?

Iacob. 1.

Matth. 12.

Prouerb. 1.
Eccles. 1.
Matth. 7.

1. Corin. 1.

Isai. 8.

Ioan. 3.

Iob. 22.

Neque verò sat est Simconi blanda & dulcia de Christo concionari, vt homines consoletur, qui vt iusti saluicq; reddantur, tantùm DE I misericordiæ Christi; meritis credant atque fidant. Eundem enim Christum, quem DE I salutare dixerat, multis non solùm in resurrectionem, sed etiam in ruinam natum ac positum esse commoustrat, multis inquã, tum Ethnicis, tum Israëlitis. Etsi enim vt Iacobus affirmat: *Deus intentator malorum est, ipseq; neminem tentat*, ac nullius omninò mali author esse potest, tamen sicut res ipsa confirmat, ea mundi est malitia, vt sine criminibus & scandalis non viuatur, vtq; complures oblato Christi Redemptoris beneficio clam palamq; abutantur, immò verò maior illorum semper sit copia, qui Christo & eius Ecclesiæ libentiùs contradicant, quàm obedire parati sint. *Stultorum enim qui sapientiam atq; doctrinam despiciunt, infinitus est numerus, & paucis angusta, plurimis verò spaciola via quæ ad perditionem ducit, arridet.* Vnde dixit & Paulus: *Nos predicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam.* Hinc iam sequitur miseranda electorum rarietas, quam in spiritu præuidens Isaias aiebat: *Offendent (ex habitantibus Hierusalem) plurimi & cadent, & conterentur, & irretientur & capientur.* Quamobrem Christus etiam ipse de ingrato ac damnando mūdo queritur: *Veni lux in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem.* Vbi singularem ego dolorem capiam, cùm adeò multos hac ætate videam Christi Domini & Christianæ Ecclesiæ aduersarios atq; persecutores, quemadmodum Iudæos, Tartaros, Mahometanos, hæreticos ac schismaticos manifestos, quibus velut in meridiana luce cæcutientibus, suasq; densas tenebras mordicùs consecretantibus, non aufert sed auget potiùs Christus damnationem æternam. Horum nomine ab impijs dicitur DE O: *Recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus. Quis est omnipotens vt seruamus ei, & quid no-*

bis prod. si, si orauerimus illum? **CONF**ondet autem his contemptoribus aeterna sapientia: *Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id quod timebatis aduenerit.* Stant interim immotæ sententiæ: *Qui non crediderit, condemnabitur. Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Qui incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. Sine fide impossibile est placere Deo.*

DOLEBO insuper vicem illorum, quibus etiam in vera Ecclesia persistentibus, Christus hucusq; lapis est offensionis & petra scandali, sicut Petrus appellat, vel signum contradictionis, vt Simeon loquitur. Multorum enim Christianorum tanta est peruersitas, vt Christi gratia sibi oblata vt, per ignauiam, otium & luxum prorsus negligant, atq; ita velut steriles ac putres arbores in horto Ecclesiæ perseuerent, sed suo tempore, diuini iudicij falce præscindendæ. Etenim *si quis in me non manserit, vt Christus ipse testatur de infructuosis, mittetur foras sicut palme, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet.* Peiores verò sunt alij, qui Christianam vocationem suam tetris criminibus constaminant, & siue occultè, siue manifestè peccent, nullum sacræ pœnitentiæ locum tribuunt, vt post lapsum **D**E O & Ecclesiæ reconcilientur. Libet enim illis, vt Paulus ait, secundùm carnem viuere, carnisq; operibus incumbere, & cupiditatem charitati anteferre, vt vix yllam conscientiæ rationem habere videantur. De quibus omnibus apertè loquitur Apostolus Petrus: Melius erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionem retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij: *Canis reuersus ad suum vomitum: & sus lota in volutabro lutu.* Proinde quantò plures hoc impurissimo sæculo extra veram Ecclesiæ arcam degunt, vel in ipsa arca indignius sese gerunt, vt sine timore peccantes, in ira **D**E I moriantur, tantò illi acerbius mihi bonisq; omnibus cum Hieremia Propheta deplorandi sunt, quãdo-

quidem

Prouerb. 1.

Marc. 16.

Matth. 18.

Ioan. 3.

Hebr. 11.

1. Petr. 2.

Luc. 3.

Ioan. 17.

Gal. 5.

2. Petr. 2.

Prouerb. 26.

Zach. 12.
Dan. 2.
Matth. 21.

quidem Christus non solum à Iudæis, sed etiam ab alijs gentibus reprobatus, verè factus est lapis confringens & conterens, sicuti Prophetæ loquuntur.

Actor. 9.
Iob. 24.
Ioan. 8.

MIHI verò illuc est maximè contendendum, vt quoad licet, me Christi Domini verbo & exemplo studiosè conformem, ne contra stimulum calcitrare, & præsentī lumini rebellare videar. *Ego enim sum lux mundi*, inquit Dominus: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite.* Deinde cauebo profusus, ne in verbo Dei scandalum patiar, quod quidem ex Catholicæ Ecclesiæ sensu atq; consensu acceptum, purè conseruabo. *Beatus enim est*, inquit Christus, *qui in me non fuerit scandalizatus.* Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui recta graditur? Adhæc super eundem Christum tanquàm lapidem viuum, electum, honorificatum, sicut Petrus Apostolus exigit, & super sanctam fidem omnis iustitiæ fundamentum, quemadmodum Iudas docet, me ipsum superædificabo, vt fiam & ipse domus spiritualis, & offeram Deo spiritales hostias, acceptabiles Deo per Iesum Christum Dominum nostrum. Demùm sollicitè ac sæpè precabor, vt accepta Christi cognitio atque fides in me non maneat infructuosa, & ita Christi iram ac odium in me concitet, quemadmodum illis accidit omnibus, qui (Paulo teste) Christum ore quidem confitentur, virtute autem & opere abnegant, sed potius vt cum timore & tremore meam salutem operer, sciens Christum eiusq; beneficium non prodesse ad salutem alijs, nisi veris ac viuīs Ecclesiæ membris, Christoq; capiti obtemperantibus. Nam & Paulus docet, Christum non omnibus credentibus, sed sibi obsequentibus factum esse causam salutis æternæ, & Deum sine sanctimonia videri non posse mortalibus.

Mich. 2.

1. Pet. 1.

In epistola.

Tit. 1.

Philipp. 2.

Hebr. 5. & 12.

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.

VENERABOR & amabo Virginem matrem sacratissimam, tum ob alia multa, quæ satis in illa & de illa nequeunt prædicari, tum ob ingentes animi eius angores, ac frequen-

tes dolores nullis quidem verbis explicabiles, qui hoc loco præacuti gladij cor virgineum penetrantis nomine per Simeonem designantur. Ferrum sanè acutum, & animam eius perrransiens fuit, cùm cerneret Bethlehemitas & Iudæos alios tam cæcos, vt natū præsentemq; Messiam suum non agnoscerent, bestijs etiam ingratiore, alios verè vnà cum Herode hostiliter eundem puerum insectantes, vt idcirco triste exilium in Aegypto fuerit subeundum. Nec sine magno animi dolore Christum amissum quæsiuit, & peracto triduo inuenit in templo disputantem: quem præterea in Euangelij prædicandi officio defatigari, & à multis indignè tractari, adeoq; à magnatibus ad atrocia supplicia per summam iniuriam rapi, non potuit illa non molestissimè ferre, quæ Filium præ cæteris amauit & amare debuit plurimum. Quos autem æstus atq; cruciatus illa in partu diuino effugit, eosdem sub cruce filij sui cumulatè pensens ac pertulit, ita vt supra modum afflicta, prædictum Simeonis gladium in corde suo sæuientem, sicut nemo alius, experiretur. Hinc illud à Sophronio scriptum legimus: Beata Dei genitrix, quia in ea parte passa est quæ impassibilis habetur, ideò (vt verum fatear) quia spiritualiter & atrociter passa est, gladio compassionis Christi plus quàm martyr fuit. Quoniam enim plus omnibus dilexit, propterea & plus doluit, in tantum vt animam eius pertransiret & possideret uis ad testimonium eximæ dilectionis. Consonat his Rubertus apertè pronuntians, Mariam in pariendo omnem euasisse dolorem, sed eum abundè subijssè, cùm pendentem & morientem in cruce filium aspiceret: tunc enim illam præ omnibus matribus fuisse mulierem oppressam tristitia, nostramq; omnium matrem effectam esse.

DISCAM interim hoc Virginis matris exmplo, & me afflictum, & mœrentes alios consolari, quantum uis crucem acerbam & præter meritum sustineam. Nam illa omnium innocentissima, & virtutibus ornatissima, sanctissimaq; virgo, gladium spiritualem maximi doloris, & crucem acerbis-

Isai. 1.
Matth. 2.

Luc. 2.

Serm. de assumptione
Virginis.

Lib. 13. comment. in
Ioannem.

N.
Tob. 12.

Pfal. 33.
Ecclef. 2.

Rom. 12.

Rom. 12.
1. Cor. 12.

Luc. 1.

Pfal. 118.
Matth. 26.
2. Cor. 12.

Tob. 7.

Luc. 16.

A&or. 14.
2. Tim. 2.

simam perferre debuit, sicut Simeon in templo illi prænuntiârat. Vnde quod Angelus de Tobia protulit, huic etiam largiri debemus: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probâret te.* Sicut & illud: *Multae tribulationes iustorum,* hos enim velut aurum in igne probari, & per pœnam ad gloriam perducere necesse est. Eadem rursus me admonet tùm lætitiæ tùm doloris & commiserationis humanæ, vt à pijs huiusmodi affectibus non sim alienus, sed sciam suo loco simul gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus. Hoc enim officium est Christianæ charitatis proprium, & erga proximos nunquam non exercendum, vt dilectio nostra, sicut Paulus loquitur, sit sine simulatione, & si quid patitur vnum membrum, compatiantur omnia membra corporis: si verò membrum vnum gloriatur, cætera etiam membra congaudeant. Nihil verò dubium, ingens & admirandum Deiparæ gaudium, ex lætis laborum Christi, & Apostolorum successibus persæpè prouenisse, illamq; ob singularia DEI munera percepta illud subinde repetiuisse: *Magnificat anima mea Dominum.* Quæ insuper cum Euangelij profectum impediri, & ab hostibus varia pericula nascenti primùm Ecclesiæ obijci cerneret, non poterat de prædicto sibi gladio non meminisse, & cum Propheta dicere: *Bonum mihi quia humiliasti me: Fiat Domine voluntas tua:* Placeo mihi in infirmitatibus, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo: Quantumuis ergo dura & tristitia multa irruant (*militia enim est vita hominis super terram;*) tamen in statione mea persistam & constantem in Christum amorem cum Domina nostra præstare satagam, nulla vt doloris acerbitas, hostium sæuitia, aut tentationum vis me vnquam à diuina lege obedientiaq; & iustitia sancta diuellat ac separet. Præstat in cruce cum Maria Christo commori, quàm sine Christo cum diuite epulone in hoc mundo florescere, & mundi copijs omnibus abundare. Apostolica enim doctrina est, quæ semper obtinet: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Si commortui fuerimus, & con-*

usuemus: si sustinemus, & conregnabimus. Iubet ergo Paulus nos in disciplina siue castigatione Domini perseverare, ac diuinam expectare consolationem, quæ licet ad tempus differatur, probatis tamen certo certius obuentura sit. *Quominterim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem accipit.*

Hebr. 12.

Hæc vidua erat vsq; ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruiens nocte ac die.

ANNA isthæc Phanuelis filia, simulq; Prophetissa, vidua erat verè Euangelica, cuius mores ita spectabo, vt me ab illius confessione, pietate, ieiunijs, obsecrationibus, omniq; diuino cultu procul abesse cum dolore perpendam. Nec enim solùm illa ex nobili & illustri genere procreata, sed diuino etiam spiritu afflata Prophetissa commendabatur omnibus, quæ illibatum virginitatis candorem vsque ad matrimonium, & in ipso coniugio fidem erga maritum inconcussam semper seruauerat: quæ præterea licet in ipsa viginti ætate coniuge orbaretur, tamen vnico viro contenta vsq; manserat, & eo vsq; suam vidualem castitatem protraxerat, vt annos octoginta quatuor in illa perageret. Adhæc velut mundo carniq; mortua, ne otiosam fuisse suspicemur, templo se dedicarat victimam, simulq; corpus quotidiano ieiunio, & animum precibus & obsecrationibus die nocteq; offerre ac tradere sponte consueuerat. Rectè igitur Ambrosius illam facit viduam, quæ sit viuida religione, effœta corpore, cui & diuersorium esset in templo, & colloquium in prece, & vita in ieiunio. Scribit etiam de illa Hieronymus: Quia ab adolescentia vsque ad octoginta quatuor annos viduitatis onus sustinuerat, & non recedebat de templo DEI, diebus ac noctibus insistens ieiunijs & obsecrationibus, idcirco meruit gratiam spiritualem, & nuncupari filia vultus DEI.] Phanuel enim in lingua nostra vultum DEI resonat. Quare non modò illa vidua, sed omnium quoq; vi-

Lib. de bono viduitatis.

In epist. ad Furiam de viduitate seruanda.

1. Tim. 5.

duarum Euangelicarum excellens fuit speculum & rarum exemplar, de quibus nempe à Paulo dictum legimus. *Viduas honora, quæ veræ viduæ sunt*, hoc est, quæ omni filiorum & amicorum auxilio destitutæ, suis manibus laborare non possunt, vel quia paupertas illas debilitat, vel ætas conficit, & quarum spes omnis in Deo sita est, quum interim secundas nuptias respuant. Eiuscemodi viduas Ecclesia primitiua frequentes habebat, atque sic honorabat, vt eas gratis alendas susciperet, ac illarum necessitati per Diaconos prouideret.

Actor. 6.

VBI novos ego sectarios admirabor, qui & virginalem & vidualem castitatem nullo in precio habent, quantumuis à Paulo scribatur: *Qui matrimonio iungit virginem suam, benè facit: & qui non iungit, melius facit.* Ac rursus de vidua pronuntiat, *Beatior erit, si sic permanserit.* Præterea veræ pietatis opera, quæ Lucas in hac vidua prædicat, tantum non sordent aduersarijs, quoniam scilicet nullum Dei præceptum in verbo expressum habeant, neque ad cultus Deo gratos pertinere videantur. Atqui contrarium planè Lucas indicat, quum notat, Annam talibus victimis ieiuniorum & precessionum coluisse Deum nocte ac die, vt hinc etiam alij sic verterint locum: Non discedebat de templo, ieiunijs ac precessionibus seruans. Est & illa euidens impostura, quod noui doctores Annæ deprauant ieiunium, illudq; non aliud nisi vitæ sobrietatem, victusq; parsimoniam, & ab omni peccatorum genere abstinentiam velint agnoscere. Quasi verò vlla fidelium ætas fuerit ab hoc generali ieiunio libera, neque satis è scriptura constet, aliam & propriam ieiunandi rationem ac disciplinam tum in veteri, tum in noua lege pijs semper esse seruatum, sicut & illa Dei vox abundè comprobatur: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, fletu & planctu*, vt interim de^a Christi, de^b Moyse, de^c Eliæ & de^d Apostolorum ieiunio sileam. Sed valeant cum nouo suo ieiunio, blandi subdoliq; doctores, quibus nihil asperum placet, & qui omnem sancti ieiunij abstinentiæ, pœnitentiæ, castitatis ac pietatis veteris consuetudinem habent exosam,

1. Corin. 7.

*ad ieiunium de
seruatio.*

Ioël. 2.

a Matth. 4.

b Exod. 24.

c 3. Reg. 19.

d Marc. 2.

2. Cor. 6.

iamq; in suis Ecclesijs è medio sustulerunt, nihil vt ferè cum hac Anna & probatis Sanctorum aliorum operibus & institutis commune habere videantur.

CAETERVM quibus armis in sua vocatione Anna cum ingenti laude pugnavit, mihi quoque & omnibus, præsertim sacrum cœlibatum amantibus, pugnandum esse censebo, vt aduersus Asmodæi siue diaboli machinationes carnisque illecebras, nunquàm satis laudatus thesaurus pudicitiae conseruetur atque illustretur. Etenim vt Paulus docuit: *Vidua quæ in delicijs est, viuens mortua est.* Etsi enim illa mundo viuere ac florere vegeta videatur, dum nihil non carni licenter indulget, tamen à Christo Domino, quem secreta non fallunt, pro mortua deputatur. Hoc est, carne viuens, mortua est spiritu, Hilario teste. Atque vt idem Paulus alibi de renatis omnibus loquens testatur: *Si secundùm carnem vixeritis, moriemini.* Quare non solum huius Annæ, sed etiam dicti Apostoli sequar exemplum, qui vt suum cœlibatum, ad quem hortatur & alios, integrum custodiat, nec orandi, nec ieiunandi finem facit, clareq; pronunciat: *Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne cum alijs pradi cauerim, ipse reprobus efficiar.* Ac alibi rursus affirmat: *Qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem.* Idem præterea sicut Christianas viduas, quæ in suscepto cœlibatu purè persistunt, beatiores facit, ita & alias, quæ castitatem Deo Ecclesiæque promissam violant, fidemque primam irritam faciunt, æternæ damnationi subiicit. Vnde fidus Augustini sectator Fulgentius ita scripsit: *Quisquis seipsum castrauerit propter regnum cœlorum, & in corde suo continentiam vouerit, non solum si mortifero fornicationis crimine maculetur, verùm etiam si aut vir vxorem accipere, aut mulier nubere voluerit, secundùm Apostoli sententiam damnationem habebit, quia primam fidem irritam fecit.]*

HVIVS autem Annæ tanquam germana soror fuit Paula Romana, verè spectabilis & sancta vidua, quæ corpusculi sui infirmitatem incredibili abstinentia & duplicatis

1. Tim. 5.

In Psal. 67.
Rom. 8.

1. Cor. 7.
2. Cor. 6.
1. Cor. 9.

Galat. 6.

1. Cor. 7.

1. Tim. 5.
In lib. de fide
ad Petrum,
cap. 6.

1. Cor. 9.

Rom. 14.

Pfal. 34.

In epitaphio
Pauli.

ieiunijs contraxerat, quæ insuper exceptis diebus festis vix oleum in cibo caperet, & hoc secum in ore voluere consueverat: *Subijcio corpus meum, & in seruitutem redigo, ne alijs predicans, ipsa reprobâ inueniar.* Et: *Bonum est vinum non bibere, & carnem non manducare.* Ac iterum: *Humiliaui in iunio animam meam.* In languoribus autem & crebra infirmitate dicebat: *Quando infirma sum, tunc fortis sum.* Eadem sibi tam duram indixerat disciplinam, vt ad castitatis lauream assequendam, & ad pœnitentiam in Palœstina exercendam hos canones obseruaret: Affligendum corpus quod multis vacauit delicijs. Longus risus perpeti compensandus est fletu. Mollia linteamina & serica pretiosissima, asperitate cilicij commutanda. Quæ viro & seculo placui, nunc Christo placere desidero.] quemadmodum de illa Hieronymus ad Eustochium virginem scribit.

PRECANDVS est mihi Deus tum pro infidelibus, tum pro hereticis omnibus in tot sectas hodie dissectis, qui vix vniquam antea in Christo, Christiq; verbo & Ecclesia grauius offensi fuerunt, ac magis alios etiamnum offendent ubiq; gentium. In his impletur Simeonis, immo & Christi vaticinium, quo predictum est: Multi pseudoprophetæ surgent, & seducent multos. Ac iterum: Tunc scandalizabuntur multi. Et Paulus adhuc euidentius: Mali homines & seductores, inquit, proficient in peius: errantes & in errorem mittentes.

Matth. 24.

2. Timot. 3.

ORABO etiam sapientiam & gratiam mihi necessariam dari à IESV paruulo, vt secundum spiritum in homine interiore grandescam, & eas virtutes, quæ vocationi meæ in primis congruunt, præsertim verò simplicitatem & obedientiam, magis ac magis indies assequar. Vt enim Euangelium astruit, puer IESVS crescebat & confortabatur spiritu: & proficiebat sapientia & ætate & gratia apud Deum & homines.

Luc. 2.

ADHÆC Deum inuocabo pro viduali & cœlibe, monasticoq; statu reformando, præsertim vt plures viri ac mulieres in

Ecclesia secundum normam perfectioris Christianismi, & ex more veteris Ecclesie ex animo seruiant Deo. Petam nobis viduas dari, quæ mundo sunt mortuæ, vereq; spirituales, vt Iudith victricem, Annam hanc Phanuelis filiam, Paulam & Marcellam Romanas, Monicam Augustini matrem, Reginam Vngaricam Elisabetham, aliasq; similes pio studio amulentur. Clemens Romanus exemplum huius Anna repetit, fusiusq; tractat* Ambrosius.

Lib. 3. constitit Apostol. cap. 1.
* Lib. de viduis.

IN DIE CIRCVM- CISIONIS DOMINI.

Sequentis Euangelij Argumentum.

DE Christi Domini circumcissione, deque noua ter sancti nominis IESV impositione, ac simul prima Dominici sanguinis effusione monet nos hic breuiter Euangelista: Pulchrè autem ab hisce mysterijs, quæ & legis veteris finem, & sacri Euangelij principium innunt, nouum annum ordimur, Christum nempe salutis humanæ fontem & authorem spectantes, & longè quidem fœliciùs, quàm veteres idolorum fecere cultores, qui præsentem diem siue Calendas Ianuarias profanis epulis, omniq; luxu & detestanda superstitione more suo pessimo celebrârunt, aut potiùs cõtaminârunt. Quod cum ferre non posset præclarus Christi martyr Almachus, cultum & furorem ethnicum illis verbis increpauit: Hodie octauæ Dominici diei sunt: cessate à superstitionibus idolorum, & à sacrificijs pollutis. Vbi certè nō atinet repetere de mysterio circumcissionis, quod his quidem verbis extulit Cyprianus: Inter omnia testamenti veteris sacramenta nihil circumcissione solenni-

Serm. de ratione circumcis.

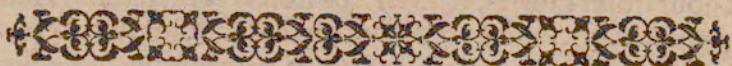

Genes. 17.

Ioan. 7.
Galat. 5.
Actor. 15.Lib. 50. hom.
& lib. de bap-
tis. paruul.
Deut. 10. &
30.a Abacuc. 3
b 4. Esdr. 7.
c Ambrosius
super Luc.
d Lib. 3. cap.
18.
e Lib. 18. de
ciuitate Dei,
23
f Matth. 1.

us antiqua celebrauit religio, nec tantum in Hebraeos, sed etiam in Phoenices & Arabes haec traditio inoleuit.] Nec obscurum est circumcisionis usum & praecipuum ante Moysen extitisse, quoniam DEVS legem circumcisionis etiam magno Patriarchae Abraham eiusque filijs praescripsit: & Christus ipse contra Iudaeos differens, illud affirmavit: Moyses dedit vobis circumcisionem, non quia ex Moyse est, sed ex Patribus.] Tum de abrogata circumcisione Paulus clarissime pronunciat: Si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersae legi faciendae. Eoque magis nobis gloriantum est in Christo Salvatore, qui Iudaeos & Gentes à veteri, dura & carnali circumcisione, sicut & à toto iugo Mosaisca legis non sine profuso sanguine liberavit, quique pro illa circumcisione ad labem originalem tollendam sacrum baptismi lauacrum instituit, solamque circumcisionem spirituales à renatis exigit Augustinus perspicuae docet, circumcisionem in originalis peccati remedium, & in spiritualis circumcisionis symbolum Iudaeis à DEO tributam & impositam esse. Spiritualis autem circumcisio, quam à Iudaeis & Moyses postulauit, toties nobis commendatur, quoties diuina scriptura loquitur de mortificatione membrorum, de crucifigenda carne, de castigando corpore, de castrando seipso, de odio & abnegatione sui, ac de regno caelorum per viam angustam & vi quadam obtinendo. Caeterum de sacrosancto IESU nomine praedixit a Abacuc Propheta, sicut & b Esdras ab c Ambrosio citatus, & Rabbinus Haccados, quem citat d Galatinus, immò & Sibylla Erithrea, vt e Augustinus annotauit. Certè f Angelus cum Ioseph in somnis colloquens, diuinam Christi naturam significat, cum affirmat, ipsum IESU nomine appellandum, quia populum suum saluum faciat à peccatis, quem suo nempe sanguine, vt nemo alius redempturus, & in suum regnum vendicaturus esset. Prophetæ passim hunc ipsum IESUM salutem, salutare & saluatorem appellant.

EVANGELIVM EIVSDEM

Festi Lucæ secundo.

*POST QUAM consummati sunt dies octo,
vt circumcideretur puer, vocatum est nomen
eius IESVS, quod vocatum est ab Angelo,
priusquam in utero conciperetur.*

Lucæ. 2.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA IDEM

EVANGELIVM.

Postquam consummati sunt dies octo.

VER IESVS siue apud Nazarenos in matris utero concipiatur, siue in Bethlechem terra Iuda nascatur, siue iuxta ritum Iudaicum circumcidatur, siue in templo etiam Hierosolymitano offeratur, legitima semper obseruat tempora, nec sustinet quicquam circa se præposterè, & sine certo Patris consilio ac præcepto effici. Vnderogatus aliquando vt patraret miraculum, apertè respondit: *Nondum venit hora mea*, quemadmodum & alibi dixit: *Tempus meum nondum impletum est*. Igitur non sine peculiari prouidentia contigit, vt annis ferè triginta priuatam & obscuram vitam degeret, & quadraginta dies in deserto ieiunaret, ac quattiennium non integrum consumeret in munere concionandi. Oportuit, sicut idem ipse testatus est, Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die, & ita intrare in gloriam suam, quemadmodum & spiritus in Prophetis prænuntiârat eas quæ in Christo sunt passiones,

Ioan. 2.

Ioan. 7.

Luc. 24.

1. Petr. 1.

& posteriores glorias, vt Petri Apostoli verbis vtamur. Tam prouidè, concinnè & ordinatè circa Christum in corpore mortali versantem omnia & singula gerebantur, nullaque temporis portio illi temerè ac sine fructu effluebat, quoniam inde à primo conceptu peregrinationis suæ curriculum consultissimè atque prudentissimè semper instituit. Id quod verbis etiam illis declarat: *Ego qua placita sunt Patri, facio semper*: Ac iterum: *Meus cibus est vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius.*

Ioan. 8.

Ioan. 4

Psal. 4.

A&or. 1.
Sapient. 11.

Eccles. 12.

Eccles. 3.

QUAPROPTER non sine amaritudine animæ dies meos recogitabo, ac intimum animi mei dolorem excitabo, quandoquidem vel inuitus fateri cogor, mihi puero, adolefcenti, iuueni, & per ætates reliquas progredienti permultum temporis esse consumptum, quod nec Deo, nec mihi, nec proximo, ita vt par erat, tribuerim, vtpote qui bonam transactæ vitæ partem inertis otio, & vanis rebus, studijsque saltem infructuosis contriuerim: immò & frequenter corde, ore ac opere imprudens sciensque peccârim, vocem non obseruans Propheticam: *Filij hominum vsque quo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Quid mihi porrò difficilius esse queat, quàm superiorum torseptimanarum, mensium & annorum cogitationes, verba & actus in mentem reuocare, ac totius antea vitæ rationem exactam illi reddere, qui solus tempora & momenta in sua posuit potestate, qui que omnia in mensura & numero & pondere disposuit, ac singulos quidem homines de omnibus benè ac malè actis certissimè iudicabit: Cuncta enim quæ fiunt, adducet Deus in iudicium. Et Christi quidem siue pueri, siue adolescentis & viri exemplo corripior, quoties temerè ac precipitanter, siue sine iudicio & deliberatione res agendas aggredior, meque naturæ quodam ardore ac impetu, vel certè hominum vulgari opinione ac arbitrio magis agitari quàm diuino nutu & rationis dictamine duci regi que permitto. *At qui omni negotio tempus est & oportunitas, vt docuit Ecclesiastes.* Cæterum sicut nihil est tempore fugacius,

ita nihil etiam pretiosius atq; irrecuperabilius fingi potest, cuius vsura mihi ac mortalibus omnibus ad bene beatèque viuendum non ita diu conceditur. Proinde multùm aduigilabo, vt in hac vita breui redimam tempus, illudq; in opere bono consumam iuxta illud Apostolicum: *Bonum facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes.* Est nunc tempus quo fruimur acceptabile: sunt dies qui offeruntur, salutis ac salutiferi, annum Domini acceptum teneamus, sed breui elapsurum, quo vniuersis acclamatur: *Omnes sitientes venite ad aquas: & qui non habetis argentum, prope- rate, emite, & comedite. Quærite Dominum, dum inueniri potest.* Cur igitur, si sapimus, cum Christo eiusq; matre ad vnguem non obseruemus præscripta & destinata nobis tempo- ra? *Lasciuus & imprudens non seruabit tempus,* inquit Ecclesiasticus. *Qui autem agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia,* teste Salomone. *Quid multis? Fili sine consilio nihil facias: & post factum non pœnitebis.*

NO TABO insuper, quod Christus vix dies octo natus, augusto Iesu nomine voluit insigniri, sed ex tenerrimo corpusculo sacrosanctum sanguinem profundēs, & ex hoc diro vulnere tum sibi sensum grauisissimi cruciatus percipiens, tum optimæ fidissimæque matri singularem quendam com- passionis, vt sic dicam, gladium porrigens. Cùm enim hic puer incredibili erga nos amore flagraret, non ei sufficere poterat, quod in lucem mox editus lacrimas funderet, gra- uiq; rerum penuria premeretur, sed non multò post circum- cisus suum quoq; sanguinem, hoc est, redemptionis huma- næ pretium cœlesti Patri pro nobis offerre curauit, qui vel vnica sui sanguinis guttula totū mundū poterat offenso Deo reconciliare. Præludit igitur hoc facto, & adumbravit cruen- tum sacrificiū, quod pro expiandis mortaliū criminibus erat in cruce immolaturus. Etenim *verè languores nostros ipse sus- lit, & infirmitates nostras ipse portauit. Ipse dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Ita verò nos ille docet

Ephes. 5.
Gal. 6.

2. Corin. 6.
Luc. 4.
Isai 55

Eccles. 20.
Prouer. 13.
Eccles. 32.

Isai. 53.
Apoc. 1.

Prouer. 29.

Thren. 3.

inde à prima ætate non horrere, sed ferre crucem, & fideles pijs aduescere laboribus, sanctumque pœnitentiæ iugum non grauatim amplecti. *Qui enim delicatè à pueritia nutrit seruum suum, vt Salomon affirmat, postea seniet cum contumacem. Bonum autem est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Bonum præstolari cum silentio salutare Dei, vt Propheta Hieremias admonet.*

Ut circumcideretur puer.

1. Pet. 1.

Galat. 4.

Serm. 3. de circumcis.

*De circumcisio-
ne vtriusque.*

ET SI hic paruulus statim ab ipsa conceptione purus, perfectus & innocens fuit, vt idcirco Petrus illum agnum immaculatum appellet, tamen nostra causa voluit petrino cultro circumcidi, ac in tenera carne sua durum & cruentum accipere vulnus, quod certò tanto grauius illi quàm æqualibus contigit, quantò ipse maiore iudicio sapientiâque præstabat omnibus mortalibus. *Factus enim est sub lege, immò seipsum veteri legi subiecit, vt eos qui sub lege erant redimeret, nimirum de subiectione legis, simulque filios faceret adoptiuos, vel qui statim reciperent adoptionis, vt è seruis filij facti, in æternam succederent hæreditatem. Quid mirum, inquit Bernardus, si caput pro membris accepit curationem, & si pro nobis dignatus est circumcidi, pro quibus dignatus est mori?] Ego verò non sat habeo de hac ipsa Christi circumcissione, quæ propter nos à iugo legis veteris eximendos vtrique facta est, gloriari, sed obseruabo, quibus in rebus circumcissionem verè Christianam (proprium electorum signaculum) mihi debeam adhibere, nimirum in corpore, sensibus & membris omnibus, quando spiritui Christi & rationis dictamini, animæque profectui aduersantur. Etenim paruulus noster non modò circumcissionem accepit, & simul veterem illam, quæ in membro vno fiebat, & Israëlitas omnes obligabat, abrogauit, verùm etiam nouæ circumcissionis legem, quæ Christianos frenaret & in officio contineret, induxit, suoque populo imposuit,*

imposuit, quem non nisi circumcisum amat atque saluat, ita vt omnis incircumcisus, sicut ab Ezechiele dictum est, Dei sanctuarium atque tabernaculum non ingrediatur. Quare nunc etiam præceptum illud, in veteri lege traditum obtinet: *Circumcidimini Domino, & auferite præputia cordium vestrorum.* Ac in primis, si meæ salutis consultum velim, prouidero, vt cor meum circumcidam & purgem, quoniam ex eo quasi seminario malorum omnia genera, quæ & Deum offendunt & conscientiam polluunt, proficiuntur. *Nam & quæ procedunt de ore, de corde exeunt, & coinquinant hominem. Ex abundantia cordis os loquitur,* vt Christus ipse pronuntiat. Cùm autem Deus cordium circumcisorem sit in primis amicus, valdè mihi commendatum habebò sanctum & necessarium studium spiritualis circumcisionis, ideoque bellum perpetuum indicam cupiditatibus, propensionibus & affectibus prauis, à quibus me grauiùs infestari sentio, vt hisce tanquam peccati omnis radicibus in corde intimè residentibus magis magisque liberer: funditus enim hæc sentina & sanies nequit extirpari. Cuius circumcisionis velut typhus erat vetus illa Iudæis iniuncta circumcisio, quæ lapideis cultris ex imperio Domini à Iosue facta est, priusquam populum in promissam terram induceret, eaq; peracta dixit ille: *Hodie Dominus abstulit à vobis opprobrium Aegypti.* Quis autem noster Iosue obsecro, nisi Christus existit? qui ad cælestem hæreditatem, id est, terram viuentium pijs omnibus promissum aditum patefecit, nosq; spirituali circumcisione circumcidit, cùm gratiam contulit, per quam cupiditates diuini amoris gladio excindere, & veterem hominem mortificare possemus. *Spiritum meum,* inquit, *ponam in medio vestrum, & faciam vt in præceptis meis ambuletis.* Ac iterum: *Dabo eis cor vnum, & spiritum nouum tribuam in visceribus eorum: & auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum, vt in præceptis meis ambulent, & iustitiam meam custodiant, faciantq; ea.* Similis planè promissio, & æquale pactum Dei cum noui testamenti populo, qui legem diuinam

Ezech. 44.

Hierem. 4.

*Circumcisio præputij*Matth. 15.
& 12.

Genes. 17.

Ios. 5.

Ezech. 36.
& 11.

Hierem. 31.
& 24.
Hebr. 8.
& 10.
Coloff. 2.

Serm. de ra-
tione cir-
cumcif.

Gal. 2.

1. Cor. 3.
Philipp. 3.

Actor. 7.

Gal. 6.

Coloff. 3.

in visceribus cordium inscriptam habiturus sit, extat apud Prophetam Hieremiam, locumq; illis Christianis applicat Apostolus gentium. Nihil ergo mirum quod idem Paulus à Iudæis Christianos ita discernat: *Circumcisi estis circumcissione non manu facta in exspoliatione corporis carnis, sed in circumcissione Christi, consepulti ei in Baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitavit illum à mortuis.* De quo Paulo Cyprianus etiam dicere non veretur: Corpus suum mortificabat Apostolus, non tamen circumcidens illud feminarium membrum, sed totum se crucifigens, & omnibus extraordinarijs motibus opponens cauterium, vsque adeò corpus suum redigens in seruitutem, vt diceret, *Vino autem iam non ego, vivit verò in me Christus.*

HIC præterea dolebo, disciplinam sanctæ veræque circumcissionis, quam DE I verbum, Christi spiritus, Apostolorum doctrina, Sanctorum mores & ratio ipsa commendant ac exigunt, in omnibus hominum ordinibus hodie neglectam contemptamque iacere, & pro ea regnare passim effrenem concupiscentiam, insanasque veteris hominis dominari cupiditates, dum velut redundantes ac luxuriantes vitis nostræ ramos nullo studio refecamus atque præscindimus. Hinc tam multi, proh pudor, carnales & inimici crucis Christi, quorum finis interitus, & Deus venter, & gloria in confusione est, sicut Paulus appellat atque deplorat. Hinc & cordibus & auribus complures incircumcisi, sicut à Stephano nuncupantur, qui Spiritui sancto resistunt, & quoniam in carne seminant, de carne metunt quoq; corruptionem. Quò magis aduigilabo, ne corpori meo in morem serui contumacis lasciuenti nimium indulgeam, sed illud potius vi quadam comprimam, & in singulis sensibus affectus improbos circumcidam. Surdis enim auribus mihi transcundæ non sunt Apostolicæ voces, quæ tam serio, tam grauitè credentes omnes admonent: *Mortificate membra vestra quæ sunt super terram. Exspoliantes veterem hominem cum actibus suis. Si secundum carnem vixeritis, moriemini:*

si autem

si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum uitijs & concupiscentijs: aut sicut Hieronymus legit, recrucifixerunt carnem suam cum passionibus, vel ut alijs placet, affectibus suis. Tantoque magis mihi displicebo, utpote in schola sanctæ circumcisionis tam malè versatus, & qui procul absum ab illo statu electorum, quos uera perfectaque circumcisio in resurrectione ultima mirificè decorabit. Vnde ad nouum annum foeliciter auspicandum mihi proponam nouum studium in obseruando præcepto de cordis & corporis circumcisioe, ut quicquid cor polluit, & in meo corpore scandalizat, peccandiq; auget licentiam, id mihi præcindam atq; tollam. Habeo & quos æmuler duces præeuntes, sicut Eliam Prophetam, Ioannem Baptistam, Iacobum & Paulum Apostolos, Iudith & Annam uiduas, quibus hoc studium circumcisionis fuit familiare, eosq; Deo charissimos reddidit. Tum illos omnes amabo & colam, qui spiritu facta carnis mortificant, & sese propter regna cœlorum vltro castrant, Christi que mortificationem & stigmata semper in suo corpore circumferunt, ut & uita IESV in ipsorum corporibus manifestetur. Meminero demùm, quod etiam Lactantius notat, inter carnis & cordis circumcisionem multùm interesse, quàm illa ludæis soluenda præscribatur, hæc uerò à Christo sic tradatur, ut legem æternam secum adferat.

Vocatum est nomen eius IESVS.

INTER omnia nomina, quæ proferri aut fingi possunt, ego IESV nomini vsque primas deferam, quoniam illud est super omne nomen, quod ab excellentiore quadam & Angelica natura de cœlo in terras adferri, primùmq; sanctissimæ Virgini & sponso eius integerrimo Ioseph manifestari debuit, quodq; inde ab æterno summus DEVS sibi delegit, & vnigenito suo decreuit imponere. Quid IESV nomine mihi & pijs omnibus vnquam dulcius ac gratiosius esse possit? quod prisca Patres tot seculis expectaue-

runt,

Rom. 8.
Gal. 5.

Deuter. 10.
Hierem. 4.
Matth. 18.
Marc. 9.

*Circumcisionis qualitas
studium nota*

Rom. 8.
Matth. 19.
2. Corin. 4.

Lib. 4. de uera sapient.
cap. 17.

Philip. 2.
Luc. 1.
Matth. 1.

Cantic. 1.

runt, nec minùs ardentèr desiderârunt, cùm probè scirent, illud: Oleum effusum nomen tuum. Hoc ipsum nomen est, quòd Apostoli non modò suauissimè cõplexi sunt, sed etiam per totũ orbem terrarum summo cum fructu prædicârunt atque diuulgârunt, cuius prætereà virtutem in edendis miraculis maximam experti sunt. Hoc nomen adèò Paulus dilexit, sibiq; familiare habuit, vt in suis epistolis illud vel quingenties repetat, ac passim inculcet fidelibus, ac proinde quoscunq; spirituales cibos in medium adfert, hoc diuino veluti condimento sapidiores & efficaciores reddere solet.

A&or. 4.

Quid multis? *Nullum est planè nomen aliud sub cælo datum hominibus, in quo saluari nos oporteat, nisi in IESU nomine, sicut princeps Apostolorum palàm affirmat: Nullum, inquã,*

Philipp. 2.

nomen, in quo genu omne flectitur, cælestium, terrestrium & infernorum, sicut indicat Paulus, O sacrum, venerandum, preciosum, potens & salutare nomen, nec priscais quidem Sibyllis ignotum, pijs autem in primis iucundum, vt sit illis in ore mel, in aure melos, & in corde iubilus, quod prædicatum lucet, recogitatum pascit, & inuocatum lenit simul & vngit, quemadmodum de illo pulchrè sanctèque Bernardus philosophatur.

Serm. 15. supra Cantic.

QVAPROPTER singulares agam gratias immortalì DEO, qui hoc nunquàm satis laudatum, & semper adorandum colendumq; nomen hodie primùm exhibuit mortalibus, tantumq; thesaurum ad summam credentium consolationem orbi communicare dignatus est. Deinde quoties hoc benedictum nomen meis insonabit auribus, externo quodam signo corporis testabor, me erga illud ipsum reuerenter affici, simulq; eo delectari, cùm sciam etiam dæmonum esse proprium, vt huius virtute nominis offendantur, ferreantur atque profligentur. Adhæc quicquid DEO gratum & mihi salutare esse cupiam, huius nominis auspicijs æterno Patri offerre atq; commendare adsuëscam, ne obliuiscar illius præcepti Apostolici, *Omne quodcunq; facitis in verbo & opere, omnia in nomine IESU facite, gratias agentes*

Coloss. 3.

DEO & Patri per ipsum. Cauebo interim, vt non solum IESV nomen & vocabulum in ore habeam, sed etiam virtutem eiusdem nominis in corde reconditam seruem, illudq; siue scriptum, siue nominatum, siue lectum magna religione prosequar, ac singulari amore complectar, ardentem illum inuocans, præcipuamque consolationem ac voluptatem in illo reponens, qui solus & dici & esse potest IESVS, id est, Saluator, quoniam populum suum, qui Ecclesia dicitur, saluat à peccatis eorum, vt Iosepho Angelus asseueravit. Quia è mundi etiam & amicorum præsidij destitutus, cum Habacue Propheta confidenter dicam: *Ego in Domino gaudebo, & exultabo in Deo IESV meo.* Ac licet ab hostibus premar, & cum morte ipsa confister, tamen à mulatore Stephanum hoc modo cum fide clamantem: *Domine IESV accipe spiritum meum.*

Matth. 1.

Abacuc. 3.

Actor. 7.

PRECANDVS mihi Deus, vt nouum hunc annum cum orbi vniuerso, tum Ecclesia Catholica sælicem esse concedat, hoc est, vt eiusdem anni principium, progressus & exitus veram animi corporisq; incolumitatem plurimis adferat: præcipuè verò vt pacem in eo publicam experiamur. Tantiùm enim est pacis bonum, vt in rebus etiam terrenis atque mortalibus nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihilq; possit melius inueniri, vt Augustini verbis vtamur.

Lib. 19. de ciuitate Dei, cap. 23.

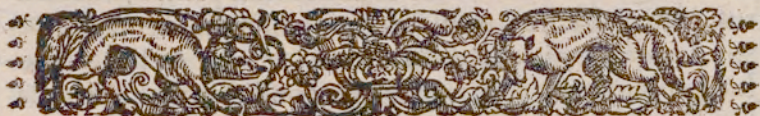
ORABO & peculiariter pro vtroq; magistratu, Ecclesiastico nimirum & ciuili, per quem diuina sapientia militantem regit Ecclesiam, vt ad Reipublica clauum sedentes, concreditum sibi populum sapienter & fortiter & iuste gubernent. Orabo etiam pro subditis, qui à sublimioribus pendent potestatibus, vt hoc anno sub suis magistratibus, quietam & tranquillam vitam ubiq; gentium agant in omni pietate & castitate. Nunquam enim rectius, quam hoc seditioso ac turbulento, verèq; maligno seculo dici & cantari potuit illud: *Non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu DEVS noster.*

1. Tim. 2.

ApoC. 22.

PROXENIO *spirituali diuinitus obtinendo sollicitus ero, ac idcirco singularem summi Dei benedictionem ac gratiam, qua ego ad bene beatèq; viuendum magis indigere videbor, ardentè expetam. Neque mihi solum, sed etiam familiaribus ac amicis virtutes à Deo certas tribui rogabo, quibus nomen Iesu in nobis hoc anno magis magisq; glorificetur, & nos sicut ex malis boni, sic etiam ex bonis meliores iustioresq; in nostra uocatione reddamur. Scriptum est enim; Qui iustus est, iustificetur adhuc: & sanctus sanctificetur adhuc: Ecce venio citò, & merces mea mecum est, reddere unicuiq; secundum opera sua.*

IN ILLVSTRI FES- TO EPIPHANIAE, SEV DO- MINICAE APPARITIONIS.

Sequentis Euangely Argumentum.

VETVS est Ecclesiæ traditio, fide dignis Patrum testimonijs confirmata, hoc solenni die tria mysteria celebrari: quandoquidem Christus recens natus tunc stella duce Gentibus primùm apparuerit, & expleto vigesimo nono ætatis anno in Iordane à Ioanne baptismū acceperit, ac deinde trigesimo primo anno ad nuptias inuitatus, aquam in vinum conuerterit, eaq; diuina uirtute fecerit omnia. Sed Magorum aduentus, quibus vt Gentium primitijs, Christus hodie suam diuinitatem ostendit, hunc festum diem illustrat maximè, de quo Albinus Flaccus ita meminit: Solennitas hæc sacratissima, quæ à Græcis Theophania vel Epiphania nuncupatur, latinè verò apparitio seu ostensio vel manifestatio interpretatur, multimoda in se continet mysteria.] Quemadmodum & a Maximus Episcopus & Bernardus b Abbas comprobant. Complures hoc festū Regum, & Græci festum sanctorū luminum vocant, quoniam non modò fre-

Lib. de diuini officijs.

a Sermone de eodem Festo
b Serm. 3. de Epiphan.

quentia

quentia hominum, sed etiam facibus & luminibus multis accensis, iam olim publicè celebrabatur. Et mirum sane, quantoperè tùm Græci tùm Latini Orthodoxi has ferias exornauerint, quas inde ab Apostolorū ætate passim receptas ac probatas fuisse, cum ex alijs Ecclesiæ scriptoribus, tàm ex Clemente Romano & Cypriano martyre colligi clarissimè potest. De Magis disputent contentiosi, quos Reges quidè fuisse multi docti probârunt, sed & veteres, nempe Tertullianus, Cyprianus, Nazianzenus, Hieronymus indicârunt, vt ea res in nullam rapi controuersiam debeat. Adhæc perpetuæ traditioni Ecclesiæ, veterumq; annalibus est consentaneû, his ipsis Regibus ac sapientibus magno in pretio fuisse Balaam vatem Madianitem, cuius vaticinio edocti, stellam promissam (meminit eius & Moyses) obseruârunt & agnouerint, eaq; duce illos ab Oriente & ex Perside ad Christum Dominû adorandum accessisse, sicut Euangelicis literis apertè proditur. Narrant & alij, hos in Persiam reuersos, Euangelicam veritatem ex Apostolo Thoma plenius intellexisse, sicut & Chrysostomi opera commonstrant, ac baptizatos de Christo ipso Gentibus prædicasse. Quod ad sacra eorum corpora pertinet, hæc è Persia Constantinopolim translata, & inde Mediolanum delata fuisse legimus, quæ deinde Frederico Imperatore, eius nominis primo, Germaniam peruenerût, vbi adhuc illa religiosè recondi tota Germania tot seculis confitetur. Nec dubitare fas est, eosdè Magos decimo tertio post Christum natum die suum in adorando puero officiû peregisse, ac regijs muneribus illum in Bethlehè cohonestasse. Hæc enim vt communis, ita & secuta piorum est opinio, quæ iam pridè obtinuit, etiam ab ^a Hieronymo & ^b Augustino recepta. De his ipsis, quos Casparum, Balthasarum & Melchorem appellant, ^c Leo Magnus apertè testatur: Tribus Magis in regione Orientis stella nouæ claritatis apparuit, quæ illustrior cæteris, pulchriorq; syderibus, facile in se intuentium oculos animosq; conuerteret, vt confestim aduerteretur non esse otiosum, quod tàm insolitum videbatur. Dedit ergo adspicientibus intellectum, qui præstitit signum, &

Num. 24.

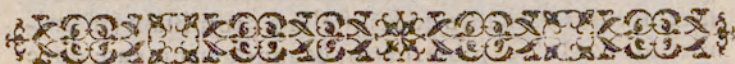
Matth. 2.

a In cap. 1.
Ezechielis.
b Serm. 32.
de tempore.
c In Ser. 1. de
festo Epiphaniae.

Lib. 3. contra
Valent. ca. 10.

quod fecit intelligi, fecit inquiri, & se inueniendum obtulit requisitus.] De Magorum muneribus nemo scripsit, vt puto, vetustior Irenæo, cuius verba libet repetere: Matthæus, inquit, Magos ab Oriente venientes ait dixisse, Vidimus enim stellam eius in oriente, & venimus adorare eum, deductosq; à stella in domum Iacob ad Emmanuel, per ea quæ obrulerunt munera ostendisse, quis erat qui adorabatur: Myrrha quidem, quod ipse erat, qui pro mortali humano genere moreretur & sepeliretur: Aurum verò, quoniam rex, cuius regni finis non est: Thus verò, quoniam Deus, qui & notus in Iudæa factus est, & manifestus eis, qui non quærebant eum.]

EVANGELIVM EIVSDEM

Festi Matth. secundo.

*U*n natus esset IESVS in Bethlehem Iudæ, in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Ierosolymam, dicentes: Ubi est qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes Sacerdotum & scribas populi, sciscitabatur ab eis, vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei, In Bethlehem Iudæ. Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethlehem terra Iudæ, nequaquam minima es in principibus Iudæ: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis

tempus

tempus stella quæ apparuit eis, & mittens illos in Bethlehem dixit: Ite & interrogate diligenter de puero, & cum inueneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens, adorem eum. Qui cum audissent Regem, abierunt. Et ecce stella quam viderant in Oriente, antecedebat eos, vsque dum veniens staret supra, vbi erat puer. Videntes autem stellam, gausi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius: & procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus & myrrham. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA IDEM
EVANGELIVM.

Vidimus stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.

AVDABO DEVM in pastoribus Bethlehemiticis, nec minùs quidem in Magis Orientalibus illius gloriam prædicabo. Pastoribus enim Iudæi Christum natum Angelus nuntiavit, & gentilibus Magis novum sydus apparuit, ut ad Regem Christum rectè perducerentur. Ipse enim vnus est Deus, qui iustificat circumcisionem ex fide, & præputium per fidem. Ipse est pax nostra qui fecit vtraque vnum, Apostolo teste. Pastores illi fuerunt primitiæ Iudæorum, hi Magi facti sunt primitiæ gentium: illi de proximo adducti, hi de longinquo reducti. Propè enim erant Iudæi,

Luc. 2.

Rom. 3.
Ephes. 2.

In Serm. de
Epiphan.

qui DEVM colebant: longè autem gentes quæ idolis ser-
uiebant, vt Fulgentij verbis vtamur: Vbi sanè mirabor Ma-
gorum intrepidam fidem, qui nullo proposito præmio, nec
sine certo vitæ suæ periculo, cùm iter longum essent emen-
si, coràm Herode & Iudæis alijs liberè pronuntiabant: *Vbi
est qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellam eius in
Oriente, & venimus adorare eum.* Spernunt enim Herodem
eiusque filios, nec vlla de Cæsare Augusto cura tanguitur,
sed de solo Mariæ filio, quamuis paupere & obscuro, dili-
genter inquirunt, illumque præ omnibus hominum filijs
adorare promittunt, vbi cunq̃ demùm reperiatur. Non
sciscitantur, vtrum & ex quo patre sit ille natus, sed fidem
nulla ex parte hæsitantem adferunt, & vbinam ille sit natus
Iudæorum rex, cuius ortum cœci Iudæi nesciebant, fiden-
ter interrogant. De quo autem illi tam sollicitè in regia ci-
uitate rogant, eundem in abiecto tugurio vel stabulo, vilibus
que pannis, vt cum Bernardo loquamur, coràm agnoscunt,
venerantur, adorant. O præstantes heroes, virosq̃ sapien-
tes, quibus tantùm veræ diuinæq̃ lucis affulsit, quantum in
vniuerso populo Israëlitico non apparebat, quiq̃ suam fi-
dem spontè ac publicè in vrbe Hierosolymitana totius re-
ligionis metropoli, ingenuè profitentur.

In serm. i. de
Epiphan.

QAAM porrò fœlices illi sunt, quos per suam grati-
am, sicut Magos per nouam stellam, vocat & illuminat De-
us: vt non modò seipsos & Deum cognoscere, sed etiam
alios in tenebris versantes illuminare, & multorum salutem
procurare possint? Infœlices autem vicissim habendi sunt,
qui quoniam à Deo non illuminantur, infidelitatis & mali-
tiæ tenebris impediti, ad illorum numerum spectant, de qui-
bus est scriptum: *Excœcauit oculos eorum, & indurauit cor
eorum, vt non videant oculis, & non intelligant corde, & conuer-
tantur.* Ex his pleriq̃ rebelles sunt lumini, quemadmodum
Iob queritur, & quia surdi, immò & iuxta spiritum mortui,
Deum animæ vitam amiserunt, idcirco cœlestem non audi-
unt vocem, singulis mortalibus nunquam non acclaman-

Isai. 6.

Ioan. 12

Iob. 24.

tem.

tem : *Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.* Mihi verò satis non erit Christum per fidem infusam (magnum certè lumen) cognoscere, sed conabor ex illis germanis esse fidelibus, virtutes eius annuntiantibus, qui de tenebris ipsos vocavit in admirabile lumen suum, sicut Apostolus Petrus loquitur, quosque idem hisce verbis non frustra cōmendat: *Iesum Christum quem cū non videritis, diligitis, in quem nunc quoque non videntes, creditis, credentes autem exultatis lætitiā inenarrabili & glorificata, reportantes finem fidei vestra salutem animarum.* Tales lucis filios requirit Paulus, & in primis optat Ephesios esse, orans illis dari spiritum sapientiæ & reuelationis in Christi agnitione, qui sit omnium princeps & caput, utque illuminatos habeant cordis oculos, & sciant quæ sit spes nostræ vocationis, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis Christi in sanctis, quæ insuper supereminens magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus. Quod verò Magis non maleficis, sed sapientibus optimè competit, id utinam de me dici quoque possit: *Eratis aliquando tenebræ: nunc autem lux in Domino.* Dicitur autem poterit, si quod ab eodem Apostolo statim est adiunctum obseruem: *Vt filij lucis ambulatis, (fructus enim lucis est in omni bonitate & iustitia & veritate) probantes quid sit beneplacitū Deo: & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite.* Mihi certè dictum quoque putabo illud Propheticum: *Illuminare, quia venit lumen tuum,* atque ut super me oriatur Dominus adlaborabo, in cuius lumine Gentibus omnibus ambulandum est, iuxta illud: *Ambulate dum lucem habetis, ut vos non tenebræ comprehendant. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filij lucis sitis.*

Ephes. 5.

1. Petr. 2.

Ephes. 1.

Ephes. 5.

Iai 60.

Ioan. 12.

Qui cū audissent Regem, abierunt.

MAGI non vulgares viri, immò Reges valdeque sapientes viri, maiorum traditione commoti, stellam veri

Messiae nati indicem, in cœlo primum apparentem prudenter observant, & propter illam diuinitus instructi, longinquum & arduum iter etiam hyeme conficiunt. Qui cum Hierosolymam peruenissent, de nouo rege nato percunctantur, seque illum colere velle palam profitentur. Audiunt quidem Herodem insidiosè rogantem, sed insignis hypocritæ fraudulentiam facilè deprehendunt, ac de suo proposito nihil remittunt, donec puerum laboriosè quæsitum, in Bethlehemi reperiant, & repertum magna religione & summo cultus genere prosequantur. O imitandam Magorum in fide constantiam, in labore fortitudinem, in agendo sapientiam, qui breui tempore in schola pietatis tantoperè profecerunt, vt se germanos Abrahæ filios, ac Euangelicæ fidei professores reipsa declararent, nec solum Iudæos incredulos, sed Christianos etiam fictos ac tepidos non immeritò reprehenderent. Qui certè si coràm adessent, illis Christi verbis iam olim prolatis me quoq; corripere possent: *Nondum cognoscistis, nec intelligistis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum? oculos habentes non habetis? & aures habentes non audistis? Vbi est fides vestra?* Fatebor ergo meâ ignorantiam, immò mentis meæ tenebras deplorans, & veræ lucis fontem Christum inuocans dicam: *Illumina Domine tenebras meas*, sicut nempe hos Magos illuminasti. *DEVS illuminei vultum suum super nos, & misereatur nostri.* Præterea me statuum inter carnales & paruulos illos lacte indigentes, quibus non temerè Paulus hoc exprobrat: *Cùm deberetis magistri esse propter tempus: rursum indigetis, vt vos doceamini quæ sint elementa exordij sermonum Dei: & facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo.* Vnde Magos imitandos mihi proponam, qui vero fidei lumine collustrati, ducem stellam indefessè sequuntur, in suo itinere conficiendo tam seduli, vt neque hyemis asperitate, neque sumtuum magnitudine, neque profectio- nis difficultate, nec periculi metu, quod à Cæsarianis & Herodianis poterat formidari, à suo proposito in Christo quærendo deterreantur. Quocirca Michææ verbum & exem-

Marc. 8.

Luc. 8.

Psal. 17. &
66.

1. Cor. 3.
Hebr. 5.

plumerit mihi cordi, vt cum illo ex animo dicam: *Nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in aeternum & ultra.* Vt enim Isaias de tempore Messiae prædixit: *Ambulabunt Gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui.*

Procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera.

CORAM Christo eiusq; matre fundam lacrimas, quòd his Magis, licet neophytis, in cultu diuino & vocatione Christiana longè sim ignauior, tepidior, irreligiosior. Desunt mihi subinde, proh dolor, oculi ad Christum non solum Patris dexteræ assidentem, verùm etiam in sacra Eucharistia verè præsentem, perfectè contemplantum. *Ecce, inquit, ego vobiscum sum omnibus diebus usq; ad consummationem seculi.* Desunt genua ad eundem DEVM regem & hominem ex intima submissione reuenter adorandum. Desunt pia deuotè mentis munera, quibus ille Rex regum cupit ac debet in fide, spe & charitate priuatim & publicè honorari. Desunt spiritualia & quotidiana, illique grata sacrificia, vtpote diuinæ dilectionis aurum, piæ precatationis thus, & myrrha voluntariæ mortificationis. O quàm multa & magna propter Christum paruulum faciunt & sustinent Magi? in itinere quas molestias non deuorant? in stabulo quàm liberaliter, officiosè ac religiosè versantur? quàm præclaris exemplis, licet à nemine moniti vel instituti, ludæos, immò & Christianos admonent? tantò quidem chariores Deo, & sapientum iudicio laudandi magis, quantò in suis ipsi oculis abiectiores, minùsque arrogantes in perfectione tota fuerunt. *Vbi enim est humilitas, ibi & sapientia,* vt Salomon adstruit. Docent me igitur hi prudentissimi viri, non secundùm carnem, sed secundùm spiritum sapere. *Nam prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus vita & pax: quoniam sapientia carnis inimica est Deo,* Apostolo recte. Monent, quàm sit mirabilis & potens DEVS in ijs,

Mich. 4.

Isai. 60.

Matth. 28.

Prouer. 11.

Rom. 8.

Matth. 3.
& 20.
Rom. 10.

Ephes. 2. & 3.

Ioan. 1.
Hebr. 3.

Serm. 2. de
Epiphazn.
Matth. 26.
Luc. 23.

Sermon. 1. de
Epiphazn.

1. Cor. 3.

1. Cor. 1.

quos è lapidibus Abrahæ filios creare, & ex nouissimis primos facere constituit. *Non enim est distinctio Iudæi & Græci: nam idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant illum.* Atque hoc illud sacramentum est alijs generationibus non agnitum, mihiq; & Christianis prouincijs ex mera gratia reuelatum, utpote Gentes, licet omni beneficio indignas, & gehennæ pœnam promeritas huc euehi, ut amplissimarum promissionum Christi in hac futuraq; vita sint cohæredes & concorporales & comparticipes, si nempe oblatam gratiam vnâ cum hisce Magis velint amplecti. Scriptum enim legimus: *Quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Participes Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ eius* (Euangelicam fidem intellige) *vsq; ad finem firmum retineamus.*

EGO verò libenter illis assentiar, qui oculatam esse fidem, & linceos habere oculos arbitrantur, eamq; fidem statuunt in hisce Magis, qui Dei Filium in stabulo pannis inuolutum, Deiq; virtutem in teneri corporis infirmitate præsentem, ac DE I verbum in ipsa infantia operans cognouerunt, eamq; fidelem cognitionem oblati muneribus appositè comprobârunt. Proinde cum Bernardo mirabor horum sapientiam, eosq; in fide & confessione Centurioni & latroni, qui Christum in cruce mirabiliter cognouerant, anteponam. Inter alia verò eosdem Magos interrogabo: Quid facitis, ô Magi, quid facitis? Lactantem puerum adoratis? in tugurio vili, in vilibus pannis. Quid facitis, quòd & aurum offertis? Ergo Rex est ipse? Et vbi aula regia? vbi thronus? vbi curiæ regalis frequentia? Respondit citò Bernardus: Insipientes facti sunt, ut fierent sapientes iuxta illud Apostolicum: *Qui vult sapiens esse, stultus fiat, ut sit sapiens.* Quia enim per sapientiam mundus in sapientia sua DE VM cognoscere non poterat, placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos fieri credentes. Itaque non illis sordet stabulum, nec pannis offenduntur, neque scandalizantur lactantis infantia, sed pleni fide procidunt,

veneran-

venerantur vt Regem, adorant vt Deum. Sed profectò qui illos adduxit, ipse & instruxit, & qui per stellam foris admonuit, ipse in occulto cordis edocuit.] Nos ergo CHRISTVM IESVM vt verum hominem & fratrem nostrum diligamus, vt DEI Filium honoremus, atque vt DEVM ipsum vnà cum Magis adoremus. Securè in eum credamus, & nos ipsos illi quoque committamus, cui nec potestas deest saluandi nos, cum sit verus DEVS DEIQVE Filius, nec bona voluntas, cùm sit tanquàm vnus ex nobis, velut homo & hominis Filius. Atque haftenus ex Bernardi sententia: verùm ea quæ sequentur, hoc ipsum Euangelium pluribus explanabunt.

PRECANDVS mihi Deus pro cæcis Gentibus vera fidei luce adhuc carentibus, vt Christi Domini humilitate, paupertate & cruce non offendantur, sed instar Magorum diuinius illustrentur, ac ad gratiam Euangelicam vocata, Christi Redemptoris regnum cupide amplectantur, nec diuinius in tenebris perseuerent, ne alioquin cum ipso tenebrarum principe pereant in sempiternum. Qui enim non crediderit, condemnabitur.

Marc 16.

ORABO etiam pro principibus Catholicis, vt se nouo æternò regi nato vnà cum Magis subiiciant, eosq; Christi amicos gratis animis imitentur, quos prædixit Isaias fore Ecclesie nutritios & Reginas nurices, hoc est, vt serij sint fautores ac promotores orthodoxæ religionis, qui temporarijs præsidijs communiem Christi & Ecclesie causam pro sua virili foueant, prouehant ac tueantur.

Isai. 49.

SED & meis precibus Domino commendabo eos, qui in Catholica fide vacillant, vel ab illa prorsus exciderunt, ad quas cunq; tandem sceleratas prolapsi sint. Dolebo simul vicem omnium in fide errantium, & sanctorum illis mentem à Deo precabor, vt recipiant veram fidei lucem in Ecclesia orthodoxa usque lucentem, sine qua cælestis gloriæ lucem nullus adspexerit.

Quare

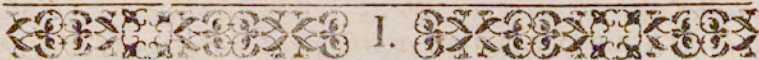
Lib. 1. cap. 3.
& lib. 3. cap.
40.

Quare scribit Irenaeus: Sicut Sol creatura Dei in uniuerso mundo, sic & una doctrina & praedicatio veritatis ubiq; debet lucere, & homines omnes illuminare, qui ad cognitionem veritatis volunt venire.] Et rursus: Vbi Ecclesia, ibi & spiritus Dei, ibi & omnis gratia: spiritus autem veritas.]

DE MV M precabor pro futuris hoc anno peregrinationibus Catholicorum, praesertim qua religionis ergo instituentur, ut successus & exitus latos habeant. Nam & Magi ad Christum profecti in Bethlehem, non solum ab Herodianis insidijs manserunt illaesi, sed etiam iter prosperum, letumq; reditum sunt consequuti, quoniam diuinis monitis paruêrunt.

NOTAE MEDITATIONVM
OCTAVIS EPIPHANIAE DIEBUS
CONGRVENTES.

Vidimus stellam eius in Oriente.

EST VM Epiphaniae, quod inde ab initio Ecclesiae solenniter celebratum, atq; à Christianis ubiq; Gentium sedulo semper obseruatum fuit, his octo diebus mihi valde commendatum habebō. Meminero diuinæ apparitionis, à qua nomen etiam Epiphaniarum dicitur, quandoquidem stella noua diu antè promissa, & insigni claritate decorata, non sine certo diuinæ potentiae miraculo & bono Ecclesiae publico, se visendum Gentibus, quantumuis à Deo Deiq; regno alienis praebuit. Igitur agnoscam & praedicabo summam summi Dei clementiam, qua factum fuit, vt veterum Prophetarū oracula de futura conuersione innume-

rabilium

Num. 24.

bilium gentium, ne in suis tenebris interirent, per Messiae praesentiam complerentur. Nam Iacob Patriarcha non modo dixerat: *Salutare tuum expectabo Domine*, sed suis etiam filijs eiusdem Messiae nati hoc signum ostenderat, quod gentium foret expectatio: sicut & Aggaeus praedixerat: *Veniet desideratus cunctis gentibus*. Tum Isaias Patrem inducit caelestem ad Christum Filium ita loquentem: *Parum est ut sis mihi dux ad suscitandas tribus Iacob, & feces Israel conuertendas. Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terrae*. Sed & alibi de hoc ipso Messia promittitur fore, ut ad illum fortitudo gentium veniat, omnesque de Saba aurum & myrrham offerant, laudem Domino annunciantes. Quoniam vero ex his conuersis ad Christum Gentibus, mei fuere maiores, totque in Oriente & Occidente prouincia Christianae parem cum Magis fidem amplexae & professae sunt: immortales Christo regi agam gratias, & maximum hoc eius miraculum venerabor, quo ille paruulus natalitia & incunabula sua vocatis ad se Gentibus illustrauit. Tunc ille pauper & diues, humilis & sublimis fuit, portatus ut paruulus, & adoratus ut DEVS, vilis in pannis, & pretiosus in stellis, cuius natiuitate comperta Herodes turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo, ut Fulgentium ducem sequeretur. Atque hic ipse Rex Iudaeorum erat, ad quem properantes Magi, de quibus hoc festum & Euangelium admonet, totius ethnici populi nondum conuersi gessere typum, & quasi praeluserunt fore, ut stellarum caelique author iam homo factus mirificum diuinumque fidei splendorem longe lateque diffunderet, seque ipsum uti solem iustitiae & lucis authorem, caecis ac impijs idololatriis nouo modo manifestaret. Ita demum stella ex Iacob apparuit, quam suo tempore orituram praedixerat Balaam, sicut Origenes locum interpretatur, cum ita pronuntiaret: *Orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab*. Nec obscurum est illud Zachariae dictum: *Ecce ego adducam seruum meum Orientem*. Quae res a Patre Ioannis Baptistae confirmatur, cum Deum

Genel. 49.

Agg. 2.

Isai. 49.

Isai. 60.

In Serm. de
Epiphan.

Num. 44.

Homel. 13. in
cap. 22. Numer.
mer.

Zach. 3.

Luc. 1.

laudans loquitur : *Visitavit nos Oriens ex alto*, nimirum ad illuminandos non Iudæos modò, sed etiam ethnicos sedentes in tenebris & umbra mortis, ut pedes eorum in viam pacis dirigantur.

Ioan. 8.

Isai. 42.

Mich. 7.

Isai. 60. & 2.

1. Ioan. 1.

Matth. 5.

Proinde Magis gratulabor, qui cum procul à fidei luce distarent, & impietatis tenebris impediti, merisque idololatriæ sordibus assuefacti degerent, tamen sine humano studio, consilio ac præsidio tantam lucem aspiciunt, & apertis fidei oculis Deum in carne contemplantur, & contemplando religiosè venerantur. Adhæc omnibus hosce duces infrequentibus Gentibus ex animo congaudebo, quibus Evangelicæ veritatis splendor apparuit, postquam Christus ipse per paucos discipulos lucis fideique suæ radium ad extremos usque mundi fines diffudit, eisque efficaciter impertiuit. Nihil sanè illis Gentibus & populis in Oriente & Occidente videri poterat infortunius, qui Euangelij luce nondum accepta, omnibus flagitiorum generibus obruti, superstitionibus maximis dementati, ac diabolicis cultibus profus dediti, in densis tenebris ipsi tenebrarum principi seruebant. Sed ô me fœlicem, si tantus thesaurus & mundi lux Christus mihi cæco contingat iuxta promissum illud : *Dedi te in fœdus populi & Gentium, ut aperias oculos cæcorum*. Sic enim lætè cum Propheta dixerò : *Quia cecidi consurgam, cum sedes ro in tenebris : Dominus lux mea est*. Hanc lucem non modò videre, sed & cum Magis retinere, & illa duce in via salutis ambulare contendam, quia scriptum est : *Ambulabunt Gentes in lumine tuo*, quarum vox illa propria est : *Domus Iacob venite, & ambulemus in lumine Dei nostri. Si autem dixerimus, quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus : mentimur, inquit Ioannes, & veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus, sicut ipse est in luce, societatem habemus ad inuicem*. Vnde Christus apertè mandat, lucem vitamque nostram ita lucere coram hominibus, ut videant & alij opera nostra, & glorificent Patrem. Igitur vnà cum Magis ex filiis lucis esse contendam, & in illa persistam Ecclesia, quæ certa

& salutari fidei luce nunquam caret, & in quam hoc Propheticum competit elogium: *Venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est*, sicut & illa sententia promissum fuerat: *Super te orietur Dominus, & gloria eius in te videbitur.*

Isai. 60.

II.

Ubi est qui natus est Rex Iudæorum?

HÆC interrogatio Magorum est verè sapientum, quos & Reges & Principes facit sagax antiquitas, quosq; non modò Germani, qui sacra illorum corpora in hunc vsque diem Coloniae reuerenter asseruant, verumetiam pij omnes tantò iustius celebrant ac venerantur, quantò maiorem illis gratiam contulit DEVS, vt primi ex omni Gentium multitudine natum in orbe Messiam agnoscerent, & Hierosolymitanis prædicarent. Vt enim Leonis magni verbis vtar, consummant Magi desiderium suum, & ad puerum Dominum IESVM Christum stella præeunte perueniunt: adorant in carne verbum, in infanti sapientiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate Dominum maiestatis: atq; vt sacramentum fidei suæ intelligentiæque manifestent, quod cordibus credunt, muneribus protestantur. Quis verò non miretur obsecro, viros in ethnicismo natos & educatos, atque ab omni pietate hactenus alienos, tantam fidei simplicitatem, & confessionis ingenuitatem adferre atque præstare potuisse? Etenim nouæ & insolitæ stellæ adspectu contenti, quæ in ipsorum regione primum eluxerat, difficile iter aggrediuntur, ignoti ad ignotos accedunt, magna locorum interualla emeruntur, nec sine sumptibus & molestijs varijs media hyeme proficiscuntur. Tanta erat videndi, immò & adorandi noui Regis cupiditas, quem & Iudæorum proprium regem, neq; hominem tantum,

In serm. de festo Epiphaniae.

sed Deum

DE VM ipsum adoratione dignum firmissimè statuunt, adeòq; Hierosolymis, priusquam rogentur, non sine vitæ periculo audent publicè profiteri. Nihil enim minùs ferre poterat tyrannus Herodes qui tunc Iudæis dominabatur, quàm se regnante, successorem ac hæredem vllum præter suos filios agnosci, & in tali vrbe Romanis inscijs palàm proclamari. Præterea Hierosolymis illi non obscurè animaduertunt, quæ conceptam ipsorum de nato puero rege opinionem ac fidem si non prorsus extinguere, at certè languidiorem reddere, ipsorumque animos, præsertim ob Herodem & Iudæos impiè viuentes, nihilque de nato Messia sollicitos, iure labefactare potuissent. Accessit & illud incommodum, quod rutilante stella, vnico velut duce atq; solatio, ad tempus destituantur, & sic apud ignotos ignoti, planeq; inter spem ac metum suspensi hæere cogantur. Quid verò in Bethlehem demùm reperiunt? nihil quidem augustum ac regium, sed sordidum stabulum, durum præsepe, viles pannos, vagientem puerum, matrem inopem, abiecta demùm omnia. Nec tamen tot laborum & sumptuum eos pœnitet, non ringuntur & conqueruntur, sed de restituta stella, deq; inuento tandem puero gaudent plurimum, sibiq; magnoperè gratulantur. Sic enim illorum animos illustrat, confirmat, occupat viua fides, vt se continere non possent, quin conspectum puerulum, vt amplissimum thesaurum, maximi facerent, & intimis animi sensibus complecterentur, in mò & humi procidentes adorarent, ac præclaris muneribus omnium gentium nomine venerarentur.

AN igitur me non meritò pudeat, fidem in Magis, in Centurione, in Samaritano, in Cananæa ita fulgentem, operosam, viuidam, in me sæpenumerò flaccescentem, frigidam, dormientem, ac otiosam cernere? fidem inquam, tot modis confirmatam, toto iam in orbe tot ætatibus coruscantem, cuius Magi tantùm erant candidati, primi q; cultores. *Si enim habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero: nihil sum. Et si tradidero cor*

Matth. 8.
Luc. 17.
Matth. 15.

1. Cor. 13.

pus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest, si Paulo Apostolo credimus. Quare cum Christi discipulis precari non desinam: Domine adauge nobis fidem, quæ nempe per charitatem operetur; & Apostolicam obseruabo doctrinam, quæ iubet, vt in fide fortes, Sathanæ resistamus, atque in omnibus sumamus scutum fidei ad tela nequissimi ignea extinguenta. Hac enim est victoria quæ vincit mundum, fides nostra, cuius fidei probatio multò pretiosior est auro, quod per ignem probatur, sicut Apostoli tradiderunt.

III.

At illi dixerunt, In Bethlehema Iuda.

LTSI multis in rebus Herodes, vtpotè ambitiosus, hypocrita, crudelis ac impius peccat, & grauius accusari debet; tamen in eo rectè sentit, quod sicut princeps laicus, de causa fidei & religionis iudicium non sibi velit sumere, sed illud sacerdotibus Hierosolymitanis à Deo constitutis offerat atq; permittat integrum. Nam diuino quidem oraculo sancitum erat, vt sicubi sacris de rebus dubitatio aut controuersia incidisset, ad sacerdotes Leuitici generis, potissimum autem ad summum sacerdotem omne iudicium referretur, eiq; parerent vniuersi. Vnde scriptum & illud legimus: *Interroga sacerdotes legem. Ac iterum: Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.* Laudandi sunt præterea in eo sacerdotes, quod ab Herode interrogati, suas conferunt sententias, & post collationem consentienter ad quæstionem propositam è Dei verbo respondeant, ita vt quiuis intelligat, propriam Messix patriam esse Bethlehema Iuda. Caterùm ijdem reprehendi merentur, quod Magis benè, sibi verò malè consulant, quodque professione legis & auctoritate docendi non ad salutis suæ profectum, sed ad maiorem potius damnationem abutantur. Adhæc turpiter

Luc. 17.
Gal. 5.
1. Petr. 5.
Ephes. 6.
1. Ioh. 5.

1. Petr. 1.

Deuter. 17.

Agg. 2.
Ma. ach. 2.

faciant, quòd ad Christum quærendum, nec Magorum quidem seu ethnicorum præcedentium vestigia prosequi, nec ullam de Messia quærendo curam suscipere ac sustinere dignatur, Herodis interim partibus dediti, qui & propter Magorum aduentum non gauisi, sed turbati fuerunt.

CAETERVM quoniam in pessimis quædam virtutes elucent, non grauabor ab Herode Tyranno discere, vt pastoribus & doctoribus, præsertim in cathedra sedentibus, & consentienter idem affirmantibus, permultum deferam, eorumque authoritati in fide & religione iudicanda subscribam, nec minùs eorundem decretis ac legibus paream, quorum insuper doctrinam amplectendam, vitam verò mihi non respiciendam putabo. Ita enim sacerdotum princeps & vindex Christus edixit: *Omnia quaecunque dixerim vobis, (supra cathedram sedentes) seruare & facite: secundum opera verò eorum nolite facere.* Ac iterum: *Qui recipit vos, me recipit. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit, Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.* Vnde Apostolorum discipulus Irenæus illud quoque scripsit: Eis qui in Ecclesia sunt presbyteris obaudire oportet, his qui successionem habent ab Apostolis, qui cum Episcopatus successionem, charisma veritatis certum, secundum placitum Patris acceperunt. Reliquos verò qui absistunt à principali successionem, & quocunque loco colliguntur, suspectos habere, vel quasi hæreticos & malæ sententiæ, vel quasi scindentes & elatos & sibi placentes.] Præterea horum veterum sacerdotum qui arrogantissimi erant, periculo fiam cautior, vt de qualicunque cognitionis & doctrinæ & virtutis dono accepto non mihi placeam, nec stultè glorier, vulgiquè fauorem & applausum captem, sed potius DEI iudicium mihi timendum arbitrer, si præceptum negligam Apostolicum, quo sancitum est: *Vnusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.* Nec temerè suis iniunxit Christus: *Videte & caueat à fermento Pharisæorum & fermento Herodis.*

Matth. 23.

Matth. 10.
Luc. 10.

Lib. 4. contra
Valent. cap.
42.

I. Petr. 4
Marc. 8.

Certè

Certè scientia, si charitate destituatur, inflat, & qui docuerit, ac non fecerit, in regno cœlorum minimus reputabitur, meritoque à Paulo audiet: *Qui alium doces, teipsum non doces? Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?*

1. Cor. 8.
Matth. 5.
Rom. 2.
1. Cor. 4.

IV.

Cum inueneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum.

CHRIſTUS vix natus erat in Bethlehem, & ecce mox contra illum furibundus insurgit Herodes, & infanti Hierosolymitani tumultuantur, doctique in schola scribæ disceptant, immò & complures puerum hunc postea perditum & extinctum videre cupiunt, illumque in exilium profugere cogunt. Ita Matthæus, Zachæus & Magdalena suum in colenda pœnitentia studium vix inchoarant, & ecce tibi tot æmuli, obtrectantes & calumniantes irruunt, Christumque ipsum vnà cum suis discipulis accusare minimè reformidant. Adeò vera est Apostoli sententia: *Omnes qui piè volunt viuere in Christo IESU, persecutionem patientur.* Quocirca & seniori Tobix vsù venit, vt à domesticis & amicis amarulentè perstringeretur, dignus qui & ab Angelo perciperet: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret se.* Cur ergo mirer aut molestè feram, me ac alios meliores aliquando malè tractari, & præter meritum haberi ludibrio, bonosque ab improbis vituperari & exagitari? quando Christus & præcipui eius amici, vt Prophetæ & Apostoli, impijs contemtoribus & immanibus persecutoribus non caruerunt. Immò verò si sancti hominibus placuissent, tam excellentes CHRISTI serui & eximia Ecclesiæ lumina nunquam existere potuissent.

Matth. 2.

Matth. 9.
Luc. 19.
Luc. 7.

2. Tim. 3.

Tob. 12.

1. Pet. 2.

Mihi verò persuasissimum erit, à malis vituperari nihil esse aliud, nisi verè laudari: regium verò ac gloriosum, si malè audiam cum fecerim benè. Ita enim docet princeps Apostolorum: *Hec est gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens iniuste.* Ac iterum: *Si benè facientes patienter sustinetis, hac est gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis.*

2. Tim. 3.

Genes. 6.

Matth. 23.

1. Tim. 3.

1. Pet. 3.

Matth. 10.

Hierem. 51.

Eccles. 13.

INTERIM en tibi Herodem versipellem, vulpem, hypocritam, ex fraudibus constatum, fallacem atque mendacem, vt qui falsum adorationis obsequiū nato puero Christo spondet, cui non multò post crudelissimus infanticida, si potuisset, sicut alijs Bethlehemiticis pueris, necem intenterisset. Quam verò multos Herodianos habet semper Ecclesia, in specie quidem Christum honorantes, immò & sapè adorantes, sed vita ac moribus persequentes, quin etiam iterum crucifigentes. Sunt enim ex eorum numero, de quibus Apostolus dixit: *Voluptatum amatores magis quàm Dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.* Præcepit Dominus Noë, vt arcam intus & extra lineret bitumine, eoquè præcepto iuxta Origenem indicavit, ne de hypocritarum numero simus, quos Christus dealbatis sepulcris comparavit, quæ extra quidem nitida, intus autem plena sunt ossibus mortuorum. Vult enim nos & mente & corpore sanctos esse, qui mysterium fidei in conscientia pura custodiant, Christumque Dominum sanctificent in cordibus suis. Tantoque magis ego mihi Magos imitandos proponam, qui columbina simplicitate & simul prudentia serpentina præditi, cum hac vulpe versantur, sibi que à dolis atque insidijs Herodianis, ne lædantur, prospiciunt, in suo quidem instituto vt ad Christum perueniant, constanter progredientes. Nec diu hærent apud Herodem, vt nos etiam doceant ex medio Babylonis fugere, si propriam salutem amamus, quemadmodum Hieremias hortatur, & modò puri esse velimus, à pice abstinere, quando ita scriptū est: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communis*

*cauerit superbo, induet superbiam: cum & modicum fermentum totam massam corrumpat, Apostolo teste. Dispiciam interim sedulo, an aliquid ego cum Herode & pestilenti eius familia commune habeam, ut certè habent omnes, qui contra Petri Apostoli præceptum, non deponunt omnem malitiam, & omnem dolum & simulationes, inuidiasque. Erant utique Herodiani, qui ut Christum in sermone caperent, Phariseis inuidis adhærebant, digni quos illa Christi etiam censura percuteret: *Quid me tentatis hypocrita? Ac vetus ille mos est omnium vel ambitionis, vel inuidiæ morbo laborantium, ut bonorum virtutibus libenter obtrecent, ac virulentè illorum conatus deprauare contendant. Ambulans enim recto itinere & timens Deum, despicitur ab eo, qui infami graditur via, sicut Salomon asserit. Mihi verò cauebo à fictis amicis, eorumque fraudulentia: tum & alios monebo, ut planè fugiant non solum Herodis, sed & Satanae prorsus nefarios satellites, qui Christum in paruulis extinguere, & instar Pharaonis pueros Israël perdere haudquaquam verentur. Vnde Bernardus præclare ita loquitur: Herodiana malitia & Babylonica crudelitas est, nascentem velle extinguere religionem, & allidere paruulos Israël. Si quid enim ad salutem pertinens, si quid religionis oritur, quicumque resistit, quicumque repugnat, planè cum Aegyptijs paruulos Israëliti germinis necare conatur, immò cum Herode nascentem persequitur Saluatorem.] Quò magis mihi commendatum erit, quod Salomon scripsit: *Qui decipit iustos in via mala, in introitu suo corruet, & simplices bona eius possidebunt: quodque Paulus tradidit: Nolite contristare Spiritum sanctum: videlicet in paruulis habitantem, eosque ut Ioannem Baptistam & Episcopum Nicolaum, sæpè in benedictionibus præuenientem, nec rarè ad perfectiora pietatis officia inde à pueritia vocantem atque manucentem. Væ autem illis, qui vnum de pusillis in me credentibus scandalizauerit, ut Christus ipse pronuntiat.***

1. Cor. 5.

1. Pet. 2.

Matth. 22.

Prouer. 24.

Serm. 3. de
Epiphân.Exod. 1.
Psal. 136.

Prouer. 28.

Ephes. 4.

Matth. 18.

V.

Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde.

VAVDANDI sunt utique Magi in Christo quaerendo tam seduli atque indefessi, ut etiam fido duce stella destituti, coeptum iter non deserant, sed perinde agant, ac si stellam eandem ob oculos praesentem usque cernerent. Vnde hoc etiam commodi referunt, ut cum postea illos reuideret stella, pleniore latitia & voluptate oculos animosque complerent. Hinc mihi discendum est, spirituales interioresque consolationes, perinde ac lac & mel, dulceque vinum, cum suppetunt, non aspernari quidem nec abijcere, sed eis moderatè & cum prudentia uti oportere. Nam eiusmodi dulces escæ, quibus teneiores ac molliores filios recreat DEVS, multis utiliter ad tempus subtrahuntur, ut hinc Propheta testetur: *Quem docebit (DEVS) scientiam? & quem intelligere faciet aurium? ab lactatos à lacte, auulsos ab uberibus*, hoc est, à carnis voluptatibus separatos. Est quidem seruire DEO regnare, ut dici solet: sed huius regni opes, solatia & oblectamenta, quæ & breui tempore communicantur electis, diu ac multum experiri, non ita multis confert, sed illud potius, ut afflicti & sub cruce gementes dicant: *Cibabis nos pane lacrimarum, & potum dabis nobis in lacrimis in mensura. Potasti nos vino compunctionis. Posuisti tribulationes in dorso nostro*. Quare Christus ad crucem suos vocauit, eisque calicem bibendum proposuit, simul inhortans, ut in mundo pressuram potius quam consolationem expectent, quia seruus non sit maior Domino suo. Nam & Salomoni regi malè cessit quod in pace & voluptate omniq; prosperitate DEO seruiret. Hinc enim liberior, immò idololatra factus, amisit bona spiritus, quæ rex Manasses, quamlibet im-

pius,

Iai 28.

Psal. 79. 59.
& 65.Luc. 9.
Matth. 20.
Ioan. 16.
Ioan. 13 & 17.

3. Reg. 11.

4. Reg. 21.

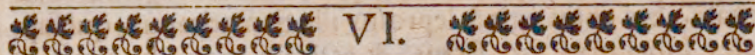

pius, in rebus tribus & afflictis recuperavit, cum vexatio daret illi intellectum; & afflictus rediret ad Dominum percutientem. Bonus enim Dominus & confortans in die tribulationis. Quid quod nonnulli de Magis afferunt, eos quoniam humanum flagitarunt consilium, diuinum amisisse ducatum, & conuersos ad terrenum documentum, signum cœleste deseruisse? Verè Apostolus tradidit: *Omnia disciplina in presenti quidem non est gaudij, sed mœroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitia.* Rogabo igitur ex animo, ut in via DEI bonisque cœptis constantem & infractum habeam animum, sicut ille qui bona dixit conscientia: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri IESU Christi. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.*

Isai. 28.
Naum. 1.

Hebr. 12.

Gal. 6.
2. Corint. 12.

Et procidentes adorauerunt eum.

MIRANDA isthæc Magorum sapientia, qui si antea vnquam, nunc vel maximè sublimia specularunt ac demirantur, omniq; fastu posito ad stabulum Bethlehemiticum, locum sanè vilè & sordidum, non grauatim sese demittunt. Maius illud est, quòd in summa etiam paupertate summas inuenire diuitias norunt, & post exactos longæ peregrinationis labores, in vno Christo spectando & complectendo se abundè recreant, suosque animos plus quàm dici potest explent, ac demum diuino spiritu illustrati, conditorem & redemptorem suum, licet paruulum Christum honorant & prædicant. Nisi enim seipso plene cognoscerent, non se ad eò deijcerent, totoque corpore humi prosternerent, indignitatis propriæ & peccatorum suorum utique conscij, ac proinde vitiorum omnium veniam haud dubiè precati simul & consequuti. Nisi præterea puerum apertis fidei oculis contemplerentur, diuinum

diuinum cultum adoratione supplicii non exhiberent, eumque puerum vti mortalem hominem, & natum Regem, simulque Deum æternum suis muneribus non tam scitè protestarentur. Quare, si sapio, cum Magorum spiritum mihi petam obtingere, vt cuncta quæ contentibilia & mundo abiecta videntur, atque cum paupertate & cruce coniuncta sunt, ea propter Christum vt patienter, ita quoque libenter amplectar. Norunt quidem multi Christi Redemptorem confiteri, adorare, extollere: sed paucorum est vnà cum Magis ita Christum quærere, vt illum vnicum viæ ac peregrinationis suæ scopum spectent, & cum sui despicientia & odio quæsitum toto pectore celant, & Herodianis inuadè Satanicis insidiis appetiti, perfectè reuereantur. Vtrumque igitur discam à Magis, vt coràm tanto Rege Regum procidam supplex, eumque adorem in spiritu & veritate. Sic enim egit & leprosus ille Samaritanus, qui supplex Liberatori suo factus, & actis illi gratijs hoc meruit elogium: *Non est inuentus qui rediret & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena.*

Luc. 17.

Psal. 71. & 21.

Isai. 49.

Apoec. 9. & 7.

CAETERVM quod hi Magi nobilitate generis & opibus insignes, fecerant iniussi, vt procidentes puerum IESVM adorarent, id ego tantò magis mihi & Catholicis omnibus faciundum putabo, quantò plura iam nouimus Dei oracula & præcepta de adorando Messia nobis proposita esse ac promulgata. Ex his illa sunt: *Adorabunt eum omnes reges terra, omnes gentes seruient illi. Adorabunt in conspectu eius vniuersæ familia Gentium, Reges videbunt, & consurgent principes, & adorabunt propter Dominum, quia fidelis est.* Quod si post hosce Magos tot tantique Reges & principes, ac innumeræ Gentes Christum Dominum cum alibi, tum in sanctissimo Eucharistiæ sacramento præsentem adorârunt, & ei præcipuum patriæ cultum, qui vero DEO debetur, tot seculis exhibuerunt: si præterea sancti Angeli & cœlites innumerabiles, quos Ioannes in Apocalypsi describit, in conspectu Agni procidentes adorare non cessant,

quis

quis obsecro nisi profanus & impius, hunc honorem suo neget ac adimat Redemptori: in cuius nomine summo iure flectitur omne genu cœlestium, terrestrium & inferorum? Quamobrem Augustinus cùm illam Prophetæ sententiam interpretatur, *Adorate scabellum pedum eius*, discretè scribit: Nemo carnem illam Christi manducat, nisi prius adoraucrit. Vbi meipsum reprehendam, quod Magorum exemplo neglecto, non magis me deiciam, & ad Christum Christi-que corpus adorandum sæpè non accedam religiosius, vt illi præcepto satisfaciam: *Dominum Deum tuum adorabis*: sicut & illi: *Venite, adoremus & procidamus, & ploremus coram Domino. Veri enim adoratores adorabunt in spiritu & veritate*. Certè Chrysostomus hos Magos ita depingit, vt eorum exemplum fidelibus omnibus in sacra Liturgia obseruandum proponat atque commendet, inter cætera sic disserens: Hoc Christi corpus in præsepi reueriti sunt Magi longo itinere confecto, cum timore & tremore plurimo illud adorantes. Imitemur igitur saltem barbaros nos, qui cœlorum ciues sumus. Tu verò non in præsepe id, sed in altari: non mulierem quæ in vlnis teneat, sed sacerdotem præsentem, & spiritum perabundè super proposito diffusum sacrificio vides. Sic ille.

Philip. 2.

Psal. 98.

Matth. 4.
Deuter. 6.
Psal. 91.
Ioan. 4.
Homel. 24. in
priorè epist.
ad Corinth.

VII.

*Et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera,
aurum, thus & myrrham.*

NOTABO cum Nicephoro, quod cùm primùm ad Christum ingrederentur Magi, illum ipsum vnà & matrem conspexerint, in obscura, humili & paupere casa viuentes, & in rebus omnibus ad summam parsimoniam & frugalitatem nihil reliqui facientes. Qui Ma-

Lib. 1. hist.
cap. 13.

In carmine
Paschali.

gi certè plus veræ philosophiæ in Bethlehemitico stabulo cognouerunt, suisq; muneribus liberaliter Christo oblatis testati sunt, quàm omnes omnium Iudæorum ac Ethnicorum familiæ in suis synagogis & scholis tot seculis vel docere, vel discere potuerunt. Quid enim illis ad maximam Christi cognitionem defuit, qui, vt Sedulius canit :

*Aurea nascenti fuderunt munera Regi,
Thura dedere Deo, myrrham tribuere sepulchro.*

Sermone de
Epiphæa.

Isai. 60.

Num. 24.

Serm. I. in E-
piphæa. Do-
mini.

FVLGENTIVS eadem munera sic fusiùs explicat: Per ista tria munerum genera in vno eodemq; Christo & diuina maiestas, & regia potestas, & humana mortalitas intimatur. Thus enim ad sacrificium, aurum ad tributum, myrrha ad sepulturam pertinet mortuorum. Omnia hæc sancta fides Christo veraciter offerre non desinit: dum vnum eundemq; verum DEVM, verum regem, verumq; hominem credit, vt verè pro nobis mortuum veraciter recognoscat.] Implet igitur hi Magi vaticinium Isaïæ, qui de eiusmodi muneribus nato Messîæ per Gentes offerendis prædixerat, ac se insignis fidei splendore illustratos ostendunt, qualem non inuenias apud Israëlitas. Etenim auro ipso contentur, hunc quem adorant puerum, verum esse regem in Israël, de quo Balaam vaticinatus esset, tamq; multa & præclara in Propheticis litteris promitterentur. Thure autem protestantur, eundem puerum incomparabilem sacerdotem & mediatorem à DEO missum existere, per quem hic mundus DEO reconciliaretur. Myrrha demùm oblata significant, hunc DEI filium, etiam Mariæ filium ac hominem esse moriturum, licet is corruptionem nullam ex morte sensurus, atque à morte ipsa resurrecturus, & per æterna secula victurus atque regnaturus esset. Rectè igitur & Leo magnus pronuntiat: Thus Deo, myrrham homini, aurum offerunt Regi, scilicet humanam diuinamq; naturam in vnitate venerantes.]

Atque

ATQVE hoc primum est quod mihi cum hisce Magis, utique sapientissimis philosophis, debet esse commune, ut Christum hominem ac DEVM verè cognoscam, & cognitum adorem, palamque per omnem vitam confitear. Proximum est, ut eundem selectis gratisque muneribus reuenter colam, & singulari honore prosequar, quia scriptum & irreuocabiliter mandatum est: *Vouete & reddite Domino Deo vestro omnes, qui in circuitu eius offeritis munera.* Ac rursus diuinum intonat oraculum: *Neu apparebis in conspectu meo vacuus.* Etsi verò Christus aurum, thus & myrrham à me non exigit, illud tamen quod hisce Magorum muneribus mysticè significatum est, à fidelibus per omnes ætates Ecclesie, vult bona fide persolui. Exigit, inquam, odoriferum thus deuotæ orationis, & cum eo coniunctum sacrificium quotidianæ laudis, iuxta illud: *Immola Deo sacrificium laudis.* Exigit myrrham, offerenti quidem amaram, sed DEO cui offertur acceptam ac suauem, hoc est, carnis & cupiditatum mortificationem, ut ratio appetitum, & spiritus carnem subigat atque moderetur, egoque & corpore & animo sim circumcisus, & cum Nathanaële inueniar verus Israëlita. Exigit demum, ac inprimis offerri sibi postulat pretiosum charitatis aurum, fidumque fraternæ dilectionis officium, in eos maximè collatum, qui mea opera, industria, consilio aut labore subleuari possunt. Etenim ut in Marco legimus: *Diligere Deum ex toto corde, & proximum tanquam seipsum, maius est omnibus holocaustis, & sacrificijs.*

SED vae misero mihi, qui contra Domini præceptum in conspectu eius toties vacuus appareo, aut oblationes, si non sordidas & pollutas, at certè quidem non medullatas & pingues, sed aridas potiùs & siccas profero. Quid autem Propheta? *Holocausta,* inquit, *medullata offeram tibi,* quæ nimirum sanctæ charitatis pinguedine condiuntur. Atque huc spectat, quod præclare à Bernardo traditur: *Duas alas habeat oratio nostra, contentum mundi & af*

Psal. 75.

Exod. 23.

Psal. 49.

Ioan. 1.

Marc. 12.

Exod. 23.

Psal. 65

Serm. 3. de
Epiphania.

Pfal. 140.

Serm. de stella
& Magis.

Rom. 10.

1. Cor. 13.

1. Ioan. 3.

afflictionem carnis : nec dubium, quin cœlos penetret, & dirigatur sicut incensum in conspectu Dei. Erit enim gratum sacrificium & acceptabilis oblatio nostra, in qua cum auro & thure fuerit etiam & myrrha, quæ licet amara sit, tamen perutilis est, & conseruat corpus, quod mortuum est propter peccatum, ne defluens in vitium putrescat.] Quapropter eò mihi connitendum erit, vt oblationes, preces & actiones meas ex viua fide, spe & charitate profectas, DEO summo comprobem, vtq̃ue ab Herodianis, immò Satanicis insidijs tutus, per meliorem viam in patriam regrediar, quemadmodum & Magi in suam regionem per viam aliam regressi esse scribuntur. Id quod Cyprianus ad senesum mysticum eleganter ita refert: Adorato Domino Magi hilares alio tramite in suam patriam reuertuntur: quia necesse est, vt qui credunt ad iustitiam, ore etiam confessi sunt ad salutem, deinde vias eligant arctiores, & se districtioribus mandatis obligent: quoniam per vias latas descensusq̃ue præcipites itur ad inferos, per arctas verò & difficiles reditur ad superos. Propter verba labiorum DEI religiosus quisque vias duras ingreditur, & iugulator voluptatum stantem ex diuerso hostem securus aggreditur. Arcta via est castitas, trames strictus humilitas: ieiunio affligi, & carnem in seruitutem redigere. Scopulosa sunt semitæ; sed ad patriam superiorem non nisi per meatus difficiles armati milites reuertuntur.] O me felicem, si per aliam viam & ego ad cœlestem patriam properem, ac vnà cum Magis eò perueniam, vbi verum DEI Filium non in complexu matris positum, cruciq̃ue & morti obnoxium, sed in sinu & dextera æterni patris felicissimè triumphantem, ac electos qui vota sua illi reddunt fideliter, liberalissimè remunerantem videam, & cum summo gaudio apprehendam. *Videmus enim nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Et sicut Ioannes affirmat: Scimus, quoniam cum appaerit Christus, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est.*

Immò

Immò Deus ipse dilertè promittit: *Quicumq; honorificauerit me, glorificabo eum. Ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis.*

1. Reg. 2.
Genes. 15.

VIII.

De Christi baptismo meditanda.

QUONIAM ex veteris Ecclesiæ traditione constat, Christum eodem die, licet non eodem anno, à Magis in Berthelem honoratum, & à Ioanne in Iordane baptizatum fuisse, & quia de Christi baptismo Euangelium octauo festi huius die in templo recitatur, erit sanè operæpretium, vt ego de eodem baptismo mihi reficem memoriam, tantiq; mysterij, per quod in Christo renatus primumq; illuminatus sum, minimè obliuiscar. *Quicumq; enim in Christo baptizati estis, Christum induistis*, ait Apostolus. Ac iisdem baptizatis gratulans inquit: *Abluti estis, sanctificati estis, iustificati estis in nomine Domini nostri IESU Christi, & in Spiritu Dei nostri.* Sicut & Petrus affirmat baptisma saluos facere. Vbi ego primùm quidem Redemptori, qui solus baptizat in Spiritu sancto, tum meo, tum sanctorum omnium nomine gratias agam, quòd cum annos ferè triginta natus esset, ac Ioannis ministerio neutiquam indigeret, utpote Agnus planè immaculatus, vtrò tamen & humiliter baptismum serui susceperit, suiq; corporis contactu aquas omnes sanctificans, Christianum baptismum initiârit, nobisque & omnibus in eo abluendis salutarem effecerit, nimirum vt qui baptizantur, ab omnibus vitiorum maculis expurgati, in Dei filios adoptentur, & Spiritum sanctum accipiant, veræque innocentiae candida veste donati, rectà cælum petere, & Christi cohæredes perpetuò esse possint. De hoc baptismo sic loquitur Cyprianus: Veniebat Christus ad baptismum, non egens lauacro, in quo peccatum non erat, sed vt sacramento perennis daretur autoritas, & tanti virtutem

Matth. 3.
Ioan. 1.
Galat. 3.

1. Corin. 6.

1. Pet. 3.
Matth. 3.
Marc. 1.
Ioan. 1.

1. Pet. 1.
Ioan. 1.

Serm. de baptismo Christi & manifestatione Trinitatis.

operis

1. Petr. 5.

Hebr. 1.

Matth. 3.
Ioan. 1.

Matth. 3.

Matth. 23.
Luc. 22.1. Petr. 5.
Prouerb. 29.

operis nulla personarum acceptio commendaret; quoniam remissio peccatorum siue per baptismum, siue per alia sacramenta donetur, propriè Spiritus sancti est, & ipsi soli huius efficientiæ priuilegium manet.] Deinde quoniam Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, sæpè mihi proponam hoc præclarum raræ humilitatis exemplum, nempe summum Dei Filium, qui purgationem fecit peccatorum, inter facinorosos & abiectos planeque impuros homines, ad Ioannis baptismum accedere, suas vestes exuere, nudum apparere, inclinare verticem, baptismi beneficium quo nunquam eguit, à seruo petere, & cum promiscuo vulgo Iordanis aqua perfundi. Hinc ego non minus quàm Ioannes ipse Baptista, incredibilem Agni Dei humilitatem suspiciam, ac eiusdem Baptistæ verba perpendam: *Ego à te, inquit, debeo baptizari, & tu venis ad me;* qui nempe dignus non sum, vt calceamenti tui corrigiam soluam. Respondit autem illi Dominus: *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam,* absolutam videlicet humilitatem, sine qua nec sacrosancta Virgo mater, nec Ioannes Baptista plus quàm Propheta, nec Dauid eximiè iustus Deo tantopere placuissent. Sunt autem tria quæ radicata, teste Basilio magno, nutriunt humilitatem, assiduitas nempe subiectionis, consideratio propriæ fragilitatis, & sui cum alijs melioribus comparatio. Notabo etiam, in hoc omnem impleri iustitiam, si doctrinam præcedat exemplum, & honore se inuicem præueniant qui maiorem & minorem obtinent locum, ita vt qui maior est, fiat minor, & præcessor sicut ministrator, quemadmodum Christus ipse primùm fecit, ac deinde mandauit. Tanti refert, vt in meo pectore insculptum seruem illud Petri præceptum: *Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis.* Et quod à Salomone scriptum est: *Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.*

AD HÆC salutariter me monet præsens historia, vt si veram gloriam expetam, mundi gloriam, qua nihil est fuga-

cius atque fallacius, omninò contemnam, ac veluti fumum & vmbra fugiam. Etenim Christus huius fucati mundi fauorem, laudem & gloriam præ se despexit, quum à publico se subducens, non secus ac peccati reus & purgatione indigus, ad Ioannis baptismum vnà cum alijs properauit, seque prorsus submissè gessit, ac Ioanni ministerium suum detrectanti cedere noluit. Verùm quantò Christus hic se deicit studiosius, tantò magis illum Pater mox honorat & exaltat, vt qui voce cœlitus demissa hunc Filium sibi præ omnibus charum & gratum esse testatur, illique coram ingenti populo maximam tribuit auctoritatem. *Hic est*, inquit, *Filius meus dilectus, in quo mihi complacui*. Neque se continet etiam Spiritus sanctus, quin specie columbæ suscepta illuc aduolet, Christi que humilis infideat capiti, ac verum Messiam omni gratia & dignitate refertum orbi declaret atque commendet. Vnde Christus etiam postea, vt eiusdem Spiritus testimonio suam doctrinam fulciat ac muniat, hæc Isaiæ verba repetiuit: *Spiritus Domini super me: propter quod unxit me euangelizare pauperibus*, vt cætera prætermittam. Cur ergo caducam huius mundi vanitatem, momentaneumque splendorem & fastum, omnemque mentis elationem & philautiam non respuo ac detestor? quando Christus corde humilis sibi nunquam placuit, ac verissimè dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo*. Quarè non sapius Domini & magistri mei verbum cogito: *Quia de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus*. Et quod Ioannes perspicuè dixit: *Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo. Omne quod natum est ex Deo, vincit mundum? Sed & singulis diebus Dominicis, quum sacerdos populum aqua sacra solet adspargere, chorusque cantat Ecclesiasticus: Asperges me Domine hyssopo & mundabor, lauabis me & super niuem de albor*. purificationis ac innocentiae in baptismo à Christo perceptæ gratam memoriam renouabo, & gemendo precabor,

Matth. 3.

Lue. 4.
Isai. 61.Matth. 11.
Rom. 15.
Ioan. 19.

Ioan. 15.

1. Ioan. 2.
& 5.

Psal. 50.

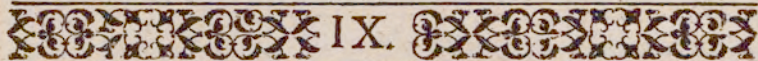
Pfal. 50. & 31.

Ioan. 13.

Ioan. 3.

Apoc. 21.
Pfal. 23.

primum illum animæ meæ candorem mihi magis ac magis restitui, perinde ac si dicam: *Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo mundame. Etenim pro hac* (peccati venia) *orabu omnis sanctus in tempore opportuno.* Neque ad Petrum Apostolum solummodo, sed etiam ad me & quemlibet baptizatum illud Christi verbum referam: *Si non lauero te, non habebis partem mecum.* Et quemadmodum eadem Veritas apertè pronuntiauit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei:* ita confidenter ego dicere non verebor: Nisi quis regenerationis acceptæ spiritum & nitorem conseruauerit, vel à contracta labe peccati se in hac vita non expurgarit, in cœlestem Hierusalem non admitterur, vtpote in quam nihil coinquinatum, si Ioanni credimus, introibit. Vnde canit etiam Psalmographus: *Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?* Moxq; respondet: *Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam.*

De Gentium fidelium ac infidelium vocatione.

ESTVM hoc percelebre, quod magno in pretio Græci & Latini tot seculis habuerunt, ac diebus octo in Ecclesia solenniter celebrârunt, mihi partim cum gaudio, partim cum luctu transigere conuenit. Cum gaudio quidem ob gratiosam verèq; diuinam vocationem, cuius initium à Magis orientalibus factum est, cum Christus infans illos mirabiliter ad se stella duce perduxit, simulque in Euangelica fide illustrauit, nimirum vt se verum lucis authorem & iustitiæ solem, qui omnem hominem tam gentilem quàm Iudæum ad se venientem illuminat, secundum Prophetarum oracula declararet. Cum luctu autem, propter complurium vocatarum credentiumque gen-

Ioan. 1.

tium ingratitude, quæ si vnquam antea, nunc vel maxime quidem apparet, quòd ex his complures acceptam Evangelij lucem deseruerint, vel præter Christi fideiq; nomen, cum hisce Magis & alijs antiquæ fidei principibus, nihil ferè commune habere videantur. Est enim piorum omnium receptus ille mos, vt cum Ecclesia latè hoc tempore gloriantur, quòd fidelis DEVS promissam Gentibus gratiam liberaliter effuderit, totq; indignis, immò & atheis principibus, populis, prouincijs & insulis fideliter communicârit. Ita enim per Isaiam pronuntiârat: *Erit radix Iesse, & qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt*, quemadmodum Paulus locumeundem adduxit. Tùm ipse Messias ad suam vocandis Gentibus beneuolentiam explicandam hoc prædixerat: *Quæsierunt me, qui ante non interrogabant; inuenerunt, qui non quæsierunt me, dixi, Ecce ego, ecce ego, ad Gentem quæ non inuocabat nomen meum*. Et per Oseam iterum: *Dicam non populo meo, populus meus es tu, & ipse dicet: Deus meus es tu*. Proinde quàm diu festi huius octaua durat, genua mea quotidie flectam, & beatissimæ Trinitati, à qua lumen omne descendit, gratias agam, de gratuita qualiumcunque Gentium vocatione, quæ per omnia mundi climata in Asia, Aphrica, & Europa clementer hucusque facta est, multisq; salutem æternam adduxit. Etenim sedentibus in tenebris & umbra mortis tot myriadibus impiorum, quibus nihil præterquam ira Dei & pœna gehennæ debebatur, tandem Christus Christianæque fidei lumen apparuit, & gloria Domini super illos tam fœliciter orta est, vt in illo lumine DEVM cognouerint, & cognitum annuntiârint, verèque impletum fuerit illud vaticinium: *Aperientur portæ tuæ iugiter, die ac nocte non cludentur, vt afferatur ad te multitudo Gentium, & reges earum adducantur*. Hinc illa turba magna & innumerabilis, quam Ioannes vidit ex omnibus Gētibus, & tribus & populis, & linguis congregatā, eosq; omnes non solùm ante thronum & in conspectu Agni stantes aspexit, sed etiam Deum sonora voce laudantes audiuit.

Isai. 11.

Isai. 65.

Osez 2.

Isai. 60.

Apoc. 7.

Rom. 1.

Oscæ 7.

Mich. 4.

Oscæ 14.

Rom. 2.

Exod 32.

Hierem. 9.

NEC tacuerunt sanè diuina oracula, futuros etiam com² plures ex vocatis Gentibus, qui gratia per Messiam accepta foedè abuterentur, quoniam sicut Apostolus dixit, *cum cognouissent eum, non sicut Deum glorificauerunt, nec gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est inspiens cor eorum.* Hos ipsos irati DEI percutit interminatio grauis, qua dicitur: *Vae eis, quoniam recesserunt à me: vastabuntur, quia prauaricati sunt in me, & ego redemi eos, & ipsi loquuti sunt contra me mendacia.* Michæas Propheta sic eisdem perstringit: *Ipsi non cogitauerunt cogitationes Domini, & non intellexerunt consilium eum, quia congregauit eos quasi fœnum area.* Nec est dissimile dictum illud Oscæ: *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitauit Deum suum: in gladio pereant.* Iam verò quis Catholicæ religionis amans non doleat ac deploret, ab hac tanta Christianæ fidei gratia & vnitatem Reges, Principatus & populos plurimos excidisse, qui partim in horrendas impietatis tenebras relapsi, & præcipuè Mahometanam perfidiam secuti, partim in nefarias sectas dissecti, verum amifere lumen, & in densis tenebris contumaciter ambulant, neq; se in viam adhuc reduci sustinent? Prætereo interim alios, qui Catholicam fidem inaniter iactant, & se velut putridas arbores in Dei horto demonstrant, propter quos nomē Domini tum apud infideles, tum apud hæreticos quotidie blasphematur. Quocirca sæpè Dominum precabor, nouos vt Moyses & Hieremias excitet, qui luctuosissimum præsentis Ecclesiæ statum, & apostaticam tot regionum defectionem, quæ sese offert vndiq;, suis non modò precibus, sed & lacrimis identidem prosequantur, Deumq; iratum, & tantum non extrema minitantem nobis reconcilient. Nisi enim hic Ecclesiæ suæ tot modis afflictæ sit propitius, & lapsi ad percutientem iudicem seriò reuertantur, verendum est profus, nè suum regnum plerisque nationibus, præsertim Aquilonaribus, ademtum, aliò breui transferat, quemadmodum à Iudæis ad Græcos, & à Græcis ad Germanos occulto, sed iusto tamen iudicio suo, iam pri-

dem

dem transtulit. Est enim ut iustus, ita & miserator Dominus, qui eorum quos vult, miseretur, ideoque Magorum spiritum & ardorem in multis extinctum, in alijs facile resuscitat, novasque sibi condit Ecclesiae sedes, & ex ipsis lapidibus Abrahæ filios excitat, qui fructus regni DEI dignus adferant. Nondum enim impletum est, sed quotidie magis ac magis impletur illud Prophetæ vaticinium: *Ecce gentem quam nesciebas, vocabis: & gentes quae te non cognouerunt, ad te current, propter Dominum Deum tuum & sanctum Israël, quia glorificauit te.* Statimque sequitur: *Quarite Dominum, dum inueniri potest.* Verè nunc tempus cum Daniele & Cypriano dicendi est: Tibi Domine gloria, tibi iustitia, nobis autem confusio.

PRECABOR ergo Deum inprimis pro his, qui sunt à Catholica fide alieni, ut cum Magis in suis tenebris vero splendore sanctae fidei collustrentur, Christumque mundi lucem videant, hoc est, ut Euangelium obedienter suscipiant, ac fidem incorruptam abiectis erroribus profiteamur.

ORABO itidem pro Catholicis, ut pretiosum acceptae fidei depositum religiosè custodiant, & in lumine ambulent, opera lucis facientes, verisque spiritus fructibus abundantes. Ita enim à Paulo scriptum legimus: Fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles: abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

ADHAEC Deum iratum inuocabo pro tepidis ac ingratis illis populis, qui post acceptam & indignè habitam fidei gratiam, quasi de ore Domini euomuntur, maximè quòd pro accepta veteris fidei luce horrendas nouae vescriisque perfidiae tenebras amplectantur, siue ut Apostolus loquitur, in nouum aliud Euangelium transferantur.

DEVM diuinam implorabo lucem pro neophytis, ad Christiana veritatis doctrinam in nouo (ut vocant) or-

Psal. 117.
Malach. 1.
Exod. 33.
Matth. 21.

Matth. 3.
& 21.

Isai. 55.

Dan. 9.
Serm. 5. de
lapsis.

1. Tim. 6.

1. Cor. 5.

Apoc. 3.

Gal. 1.

be aspirantibus, aut bonam certè spem noue conuersionis pollicentibus, ut à nouis & idoneis Christi operarijs in messe illa deserta inuentur, atque ad pietatem omnium informentur. Quae precatio tantò erit efficacior & utilior, quanto plures & ardentiores comprecatores habebit, ad diuinam gratiam incredulis & infidelibus nunc maximè necessariam exorandam. Ego verò non intermittam per hos dies, quoad eius fieri poterit, septem recitare psalmos pœnitentiales, adiunctis & Litanijs iampridem ab Ecclesia probatis, meritoq; quum ira Dei placanda est, electo Dei populo vsitatis.

DOMINICA IN- FRA OCTAVAS EPI- PHANIAE.

Sequentis Euangelij Argumentum.

DVODENNIS puer Iesus in templum Hierosolymitanum à parentibus adductus, præclarum suæ plus quàm senilis prudentiæ specimen exhibet, ut ipsis etiam doctoribus & auditoribus omnibus ingentem pariat admirationem. Voluit autem anno duodecimo ætatis suam manifestare sapientiam, ut significaret, Ambrosio teste, Euangelicam doctrinam per duodecim Apostolos non multò post promulgandam esse. Neque mysterio caret, Christum non nisi post triduum à parentibus quæsitum inueniri: ut hoc typo adumbretur, verum Messiam partim à Patriarchis in lege naturæ, partim à Prophetis in Moyse lege scripta quæsitum ac desideratum, tandem velut tertio die à Gentibus in Euange-

In Lucam.

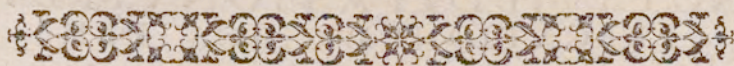

lica lege susceptum ac manifestatum iri. Igitur Gentes ad Christum conuersæ, nunc lætè cum Philippo habent dicere: Quem scripsit Moyses in lege & Prophetæ, inuenimus IESVM à Nazareth.] Is idem est, quem in cruce mortuum Apostoli planè amissum putabant, sed post triduum à morte resuscitatum inuenerunt, meritò vt gaudentes dicerent: Vidimus Dominum.] Prudenter autem monet Origenes Christum illic esse quærendum, vbi possit inueniri, nimirum in templo diuino, & inter magistros atque doctores Ecclesiæ suæ, non autem inter hæreticos & alios qui ab Ecclesia vera sunt alieni. Et rectè à Bernardo dictum est: Ne quæras sapientiam in oculis carnis: quia caro & sanguis non reuelat eam, sed spiritus. Nec in gustu oris, non enim inuenitur in terra suauiter viuentium.] Quid verò admirabilius, & ad humanam superbiam conterendam fortius adferri possit, quàm puerum IESVM cæli terræque Dominum, non solum æterno Patri, sed etiam Ioseph fabro, pauperique matri per omnia obsequi, & velut mancipium inseruire, annisque triginta tam obscurum & inglorium viuere, vt pro fabri filio & fabro ab omnibus existimetur?

Ioan. 1.

Ioan. 20.
In Lucam
Homel. 18.Serm. 28. su-
per Cantica.

Marc. 6.

EVANGELIUM EIVSDEM

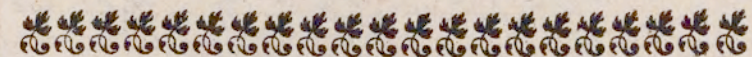
Dominicæ Lucæ secundo.

*C*UM factus esset IESVS annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus cum redirent, remansit puer IESVS in Hierusalem: & non cognouerunt parentes eius. Exstimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos & notos. Et non inue-

nientes, regressi sunt in Hierusalem, requirentes eum. Et factum est post triduum, inuenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant super prudentia & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quarebamus te. Et ait ad illos, Quid est quod me quarebatis? nesciebatis quia in his qua Patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit in Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius conseruabat omnia verba hæc in corde suo. Et IESVS proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA IDEM

EVANGELIVM.

Ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi.

RVER IESVS à parentibus ad templum Hierosolymitanum quotannis adducitur, & licet sit Legis Dominus, festos dies, præsertim Paschatis, Pentecostes ac Tabernaculorum, sedulo celebrat, aliosque religiosos ritus, siue in Lege præscriptos, siue ab Ecclesia receptos, in diuino cultu, inde à primis annis obseruat. Quanto magis mihi quoque curandum est, vt pueri IESV & parentum eius exemplo conformer, & sacras ædes frequenter inuisam, publicis piorum cœtibus lubens intersim, Dei ver-

Deuter. 16.
Exod. 23.

bum

verbum reuerenter audiam, templi præpositos ac ministros venerer, solennes ferias ac caremonias vsitatas non negligam, ac demùm loco & tempori sacro me ad Dei gloriam & proximi ædificationem accommodem diligenter? Sic enim Paulus de externo Dei cultu loquens præcipit: *Sine offensione estote Indais & Gentibus & Ecclesia Dei. Omnia ad ædificationem fiant. Omnia honestè & secundùm ordinem fiant in vobis.* Cuiusmodi ritus, quibus humana certè eget imbecillitas, ego maioris idcirco faciam, quòd sint conseruandę vnitatis veræque religionis testimonia quædam & retinacula, quibus Dei populus rectiùs agnoscitur & in officio continetur, & sine quibus Catholica fides & cultus externus in multorum animis facilè languescerent, immò & prorsus interirent. *Vbi enim non est sepes, diripietur possessio,* vt scripsit Ecclesiasticus. Cui affine est dictum Salomonis: *Qui dissipat sepe, mordebit eum coluber.* Ea verba sic Hieronymus explicat: Sepis maceriæq; euulsio, Ecclesiastica sunt dogmata, & institutio ab Apostolis Prophetisque fundata, quæ qui dissoluerit & voluerit præterire, in eo ipso quod negligit, à serpente percutitur.] eumq; serpentem ad inferni principem pertinere confirmat. Tum res ipsa docet, quod vbi non est ordo, confusio & immane chaos consequatur, sicut apud sectarios videre est. Etenim quemadmodum vnus sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ ciues, licet linguis, nationibus & formis varijs inter se differant, tamen velut in vna domo commorantes, vnâ fidei legem, vnum baptismum, vnum Deum, vnâ spem, vnumque spiritum tenent atque profitentur, & inter se ritibus etiam externis maxime conueniunt, ita qui ab hac Ecclesia se segregauerunt, discordibus inter se animis & vocibus, ritibusque tumultuantur, nullumque consensum dogmatum, nullam Præpositorum reuerentiam, nullum DEI cultum externum concorditer ac religiosè possunt obseruare. Eoque magis illam præclaram Augustini regulam mihi commendatam habeo: Quæ non sunt contra fidem, inquit, nec contra

I. Corint. 10.
& 14.

Eccles. 36.

In cap. 10.
Eccles.

Psal. 132.
Ephes. 4.

Ad inquisitiones
Ianuarij lib. 2. ca. 8.

bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitae melioris, vbiq; institui videmus, vel instituta cognoscimus, non solum non improbamus, sed etiam laudando & imitando sectamur.]

offm. parentu.
 PRAETEREA ex animo petam, vt Christiani parentes & filij suum officium faciant, & facientibus late gratulabor, in quibus etiam bonorum authorem DEVM grato pectore celebrabo. Quin & meam operam, quacunque ratione potuero, talibus ego libenter impendam, quum ad Dei gloriam & Reipublicae vtilitatem promouendam res momenti sit maximi proba institutio liberorum. Ab hac ipsa laudatur Abraham Patriarcha, dicente ad illum per Angelos DEO: *Scio quod praecepturus sit filijs suis, & domus sua post se, vt custodiant viam Domini, & faciant iudicium & iustitiam.* Probus etiam & fidus paterfamilias fuit Iob, qui confurgens diluculo, suos liberos sanctificabat, & per singulos offerebat holocausta, vt illorum peccata in conuiujs commissa pro sua pietate abstergeret ac expiaret. Sed & sedula fuit materfamilias illa, quae Machabæos peperit, sanctèque nutriuit, ac demum ad martyrij supplicium pro legibus patrijs perferendum fortiter animauit. Laudantur & Susannæ parentes, quod cum iusti essent, filiam suam secundum legem Moysi crudierint, vt illa inde à primis annis verè timuerit Deum, ac morti potius voluerit adiudicari, quam senioribus ad libidinem sollicitantibus impurum præbere consensum. Ac sanè piorum parentum semper fuit ac esse debet proprium, vt curam filiorum gerant maximam, horumque imbecillem & docilem ætatem probè pieq; formare procurent, ita vt illi quasi cum lacte materno sinceram imbibant pietatem, Deiq; cultum rebus omnibus anteponant. De quo munere Paulus parentes frequenter admonet, atque inter cætera sic præcipit: *Vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione Domini. Etenim si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli dete-*

Genes. 18.

Iob. 1.

2. Machab. 7.

Dan. 13.

Ephes. 6.

Coloss. 3.

Tit. 2.

1. Tim. 5.

rior. Horum est semper meminisse quod Salomon prudentissimè monuit: *Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delicias anime tue. Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittitur voluntati sua, confundit matrem suam.* Grauitè sanè peccauit Heli, & vnà cum suis à DEO seuerè punitus est, quod suos filios pro paterna cura & grauitate non corripere, sed sese illis æquo mitiorem exhiberet. Vt enim à veteribus dictum est: Blanda patrum segnes facit indulgentia natos.

VICISSIM ignioribus ac filijs Christianis id curandum est, vt progenitorum, maiorum, præceptorum ac seniorum monitis & authoritati plurimùm deferant, si non filij Belial, sed Dei filij probique imitatores Abel, Sem, Iaphet, Isaac, Iacob, Ioseph & Rechabitarum, quorum in scriptura laus est, cupiant inueniri. Nihilque rectius hi fecerint, quàm si puerum IESVM, vt innocentia, obedientia, humilitatis ac virtutis omnis perfectum exemplar crebrò spectarint, certoque sibi persuaserint, florentem ipsorum & omnium adolescentum ætatem nulla re magis exornari, Deoque & Angelis amabiliore effici, præterquam si Creatorem suum timeant, precationi yacent, iners ocium fugiant, studium & laborem honestum ament, bonorum societate gaudeant, maiores reuereantur, simulque taciturnitati, sobrietati, pudicitia & verecundia operam sedulam dare consuescant. Nunquam sanè obliuisci debent illius sententia à Rege sapientissimo tradita: *Memento Creatoris tui in diebus iuuentutis tuae, antequàm veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dicas, Non mihi placent.* Etenim vt idem affirmat, & experientia quotidiana probatum habemus: *Adolescens iuxta viam suam positus, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Proinde quod optimus filij sui parens & magister Tobias dixit, huic ætati commendatum esse debet maximè: *Omnibus diebus vite tue in mente habeto DEVM, & caue ne aliquãdo peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini DEI nostri. Omni tempore benedic Deum, & pete ab*

Prouer. 29.

1. Reg. 3.

*officij liberorum
parentes.*

Eccles. 12.

Prouer. 22.

Tob. 4.

eo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant. Ac tantò sanè magis iuuentus effrenis in officio continenda est, quòd natura tenacissimi simus eorum, quæ rudibus annis percepimus, quòd quæ adolescentibus valdè nocent, ea quæ malè prius didicerunt, postea dediscere. Quod nihil est aliud, nisi velut induratos curuos quæ; stipes in partem contrariam vi quadam reflectere, & in mala consuetudine superanda, quæ velut altera natura est, sibi laborè conduplicare.

Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse?

QUOD scripsit Ambrosius, Remotior mundo, DE O fies propinquior, quod quæ; apud Augustinum legimus: Qui curis terrenis se implicat, à Deo se separat; id Christus puer exemplo suo mihi præclare confirmat. Etenim licet plenus esset sapientia, & hominum consortio depravari non posset, tamen secedit à suis parentibus, nihil quæ; cum propinquis & cognatis, apud quos frustra quærebatur, sibi vult esse commune, adeo quæ; corporis & necessarij victus rationem exiguam habet, nempe totum ut se tribuat studio religionis, sui quæ; Patris cultui ac verbo diuino integrè vacet ac seruiat. Nec est huic dissimile, quòd statim à suscepto baptismo Ioannem & parentes reliquit, vastam eremum adiit, & inter bestias vixit, ut sibi ac Deo aeterno viueret, ieiunijs tantum ac precationibus dies ac noctes impendens. Omitto quòd precaturus montes & deserta petiuit, nonnunquam à charissimis etiam discipulis sese disiungens, ut solus cum solo Patre quietissime colloqueretur. Alibi verò discipulos ad secessum inhortatur, his quæ; verbis illos prouocat: *Venite scorsum in desertum locum, & requiescite pusillum.* Igitur etiam si Deum ubi quæ; & semper mihi præsentem habeam, qui nec illius conspectum vnquam effugere possum, tamen etiam atque etiam prouis debo, ubi & quomodo me componam & instruam ad maiorem tantæ maiestatis & contemplationem & adoratio-

Matth. 3. & 4.
Marc. 1.

Matth. 17.
& 26.

Marc. 6.
Matth. 14.
Luc. 9.

nem & seruitutem. Etenim non solum orare, sed etiam in spiritu & veritate adorare iubeor, simulque in meum cubiculum; & clauso ostio ad Patrem inuocandum ingredi debeo. Vnde per Prophetam affirmat DEVS: *Vacate & videte, quoniam ego sum Deus.* Et alibi de sponsa testatur: *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius.* Tum Hieremias pronuntiat: *Bonum est prestolari cum silentio salutare Dei,* quemadmodum diuini planè viri Moyses, Elias, & Baptista sollicitè prestolabantur. Quòd si mihi, vt illis, non licet in locis abditis tam sublimiter & perfectè philosophari, soliquè Deo vacare, tamen non intermittam, mundi vanitati, carnis illecebris curisque superuacaneis, ac alijs veræ pietatis impedimentis renuntiare, ac velut ostium distractionibus mentis occludere, potissimùm quando tempus exigit, vt me summo Deo diuinoque cultui seriò & studiose applicem. Notum est enim consilium Sapientis: *Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & in timore, & prepara animam tuam ad tentationem.* Nec temerè iubet per Moysen Deus: *Custodi te metipsum & animam tuam sollicitè.* Et Salomonis præceptum est: *Omni custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.*

QUAM verò multa seindies offerunt, proh dolor, quæ nos à vero DEI timore, amore atque cultu auocant, vt in his quæ Patris nostri sunt, nec toti, nec dimidiati esse videamur? Accedunt amici fures temporis, irruunt crebrò parentes ad humana curanda sollicitantes, vrgent nos opes & voluptates irritamenta malorum, cupiditatum fomites, & retia Diaboli, quibus animæ captæ non modò veram libertatem amittunt, sed etiam in seruitutem ac perditionem miserrimam sæpenumerò abripiuntur. Nec aliter certè nobis quàm illi Philosopho accidit, qui de se non frustra testatus est: Quoties inter homines fui, semper minùs homo redij. Ita fit sæpenumerò, vt nos multò magis quàm hi sancti parentes, Iesum amittamus, eiusq; gratia destituamur non solum ob grauiora, sed etiam leuio-

Deuter. 6.
Ioan. 4.
Matth. 11.
& 6.
Ioan. 4.
Psal. 45.
Osæ 2.
Thren. 3.

Exod. 24.
3. Reg. 19.
Luc. 1. & 3.

Eccles 2.

Deut. 4.
Prouer. 4.

a Thren. 4.

b 1. Tim. 5.

c Luc. 7.

d Luc. 6.

2. Reg. 11.

3 Reg. 11.

Mich. 6.

Luc. 2.

Matth. 10.

Astor. 5.

ra vitia, nonnunquàm & propter otium, luxum, oblectamenta, gaudia & nescio quæ alia solatiola à rebus creatis cupidius emendicata, & quoniam in res externas leuiter effundimur, nec satis nobis cauemus ab his, quæ veluti fumi & sordes, pueros DE I oculos offendunt, & hominis animum polluant. Quid autem verbum DE I? ^a *Qui vescebantur, inquit, voluptuosè interierunt.* ^b *Vidua quæ in delicijs est, viuens mortua est.* ^c *Qui in veste pretiosa sunt & delicijs, in domibus regum sunt.* ^d *Va vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram. Va vobis qui saturati estis. Va vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Tum res ipsa pios quotidie docet, feruorem & calorem diuini spiritus non modò rerum turpium amore ac studio, sed leuibus etiam de causis refrigerare, nonnunquàm & prorsus extinguere, aut certè quod leuitate & luxu peccatum est, id haud sine labore ac dolore posse recuperari. Exemplo sint nobis præstantes heròes Dauid & Salomon, qui cùm sibi plusculum permitterent ac indulgerent, non modò gratiæ pretiosum velut vnguentum effuderunt, sed etiam se ac suos in graues coniecerunt ærumnas, ac diras dedere pœnas, quæ sicut Propheta Michæas admonet, cum DE O suo sollicitè non ambulassent. Proinde quicquid à vero DE I cultu & amore me auocat, aut in ipso pietatis studio remoratur, id mihi suspectum, molestum & inimicum reputabitur, si fortem & inuidum Christi militem atq; discipulum velim exhibere. Tunc enim cum Christo ipso dicam vel amicissimis, qui institutum meum impedire conantur: *Nescitis quia in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* Tunc in mentem reuocabo, quod ab eodem cœlesti magistro traditum accepi: *Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus; & qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus.* Tunc & ego constanter cum Apostolo Petro dicere habeo: *Obedire oportet DE O magis quàm hominibus,* quantumuis nempè charis, excellentibus atque importunis, si diuinæ quidem voluntati ac meæ saluti aduersentur. Etenim sum-

mo parenti & supremo Domino summam dilectionem atque fiduciam, & maximam insuper obedientiam ac subiectionem præstare omnes debemus, vt ne ordinem ab ipso præscriptum, qui solus præferri vult omnibus, vnquam violemus.

Et descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis.

PVERO IESV duodenni non satis erat præclarum sui specimen in templo coràm plurimis edidisse, vt hinc etiam sapientibus ac doctoribus ingenti esset admirationi, sed paulò post sese abijcere voluit, velut præ filijs alijs hominū nihil egregium ac excellens habere videretur. Igitur ex templo digreditur, parentes comitatur, ad oppidulum Nazareth reuertitur, in priuatis versatur ædibus, magnaque cum simplicitate obit domestica ministeria, quæ non solum à filio, sed à seruo etiam atque mancipio suscipi solent, eaque fideliter exequitur omnia. Cum enim in forma Dei esset, ipseque Rex Regum, & Dominus dominantium, quem adorant & Angeli, non sat habuit formam serui accipere, sed seruile quoque ministerium apud abiectissimos per omnia subiit. Vnde non subditus erat tantummodò Patri cœlesti, (Sicut mandatum dedit mihi Pater, inquit, sic facio) sed etiam matri pauperi, & nutritio fabro, qui suum victum labore & arte fabrilis quotidie quæritabat. Hosce coniuges velut suos parentes, maiorem in modum ille coluit & honorauit, ad eorum captum & voluntatem se totum accommodauit, illorum arbitrio & potestati sese permisit, nullum vilis ministerij vel seruitij genus, quo ipsis gratificari posset, prætermisit, vitamque sub illorum imperio tam obscuram quam pauperem ad annum vsque trigesimum duxit.

O mirandum & inauditum obedientiæ simul & humilitatis exemplum, quod ego sæpè multumque considerare, & à summo DEI Filio discere debeo. Væ mihi ac omnibus alijs Adæ filijs, qui contra progenitores vel maiores suos

erigunt

Philipp. 2.
Apoc. 19.
Hebr. 1.

Ioan. 14.

1. Petr. 2.
Rom. 13.
Tit. 3.
Sapien. 6.

Exod. 20. 21
Ecclef. 3. 18.
Rom. 13.
Ephes. 6.
1. Petr. 5.

Philip. 2.

Genes. 9.

Hierem. 35.
Genes. 26.
Heb. 12.

3. Reg. 18.

1. Reg. 15.

1. Reg. 15.

In Constit.
monast. ca. 5.

erigunt ceruices, debitamq; illis reuerentiam ac obedientiam negant, cum proprio magis arbitrio fidunt, quam alieno se imperio duci regi; sustinent. Nihil sanè mirum, quòd Apostoli fideles cunctos ita instituunt, vt nihil ferè magis quàm obedientiam & subiectionem tum parentibus, tum magistratibus fidelibus & infidelibus exhibendam inculcent. Fecit cœli terræq; Dominus, quod per Prophetas & Apostolos accuratè præcepit de parentibus honorandis, deq; potestatibus sublimioribus colendis & obseruandis: quandoquidem qui potestati resistit, Dei etiam ordinationi resistit, & sibi damnationem certam acquirit. Tantoq; magis omnem inobedientiam mihi fugiendam putabo, quantò certius constat, neglectæ obedientiæ scelere totum genus humanum sic afflictum fuisse ac perditum, vt non nisi Redemptoris nostri obedientia, qui se ad mortem vsq; crucis obedientem ostendit, potuerit reparari. Irrisit Cham patrem Noë, & idcirco maledictionem accepit cum sua posteritate: cuius fratres Sem & Iaphet, vtpotè morigeri filij, singulari sunt gratia cumulati. Obediuerunt parenti Ionadab Rechabita, quum nouas durasq; leges illis præscriberet, & magnis muneribus illos DEVS cohonestauit. Malè cessit Elau, quod Iacob & Rebeccam parentes optimos offenderet, qui nec pœnitentiæ locum ante mortem inuenit. Quam verò miserè Absolon perijt, cum regem & patrem Dauid profligare, ac è suo regno deturbare tentaret? Quid Saul primum regem Israëlitarum nisi inobedientia perdidit? quoniam Sacerdotis mandato & imperio repugnauit. Proinde quod contra eundem Saul dixit Samuel, ad me quoque spectare iudicabo: *Melior est, inquit, obedientia quam victima: & auscultare magis quam offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare: & quasi scelus idololatria nolle acquiescere.*

ADSCRIBAM hoc loco nonnulla, quæ Christi suis parentibus subditi illustrent exemplum, sicut Basilius magnus prudenter notauit, simul nobis Christi & parentum eius

humi-

humilitatem obedientiamque commendans. Christus inquit, prima sua ætate parentum suorum imperio erat subiectus, & labores corporis omnes æquo vnà cum ipsis animo illis obediens tolerauit. Verisimile est enim eos iustitiæ quidem & pietatis cultores, exiguos tamen & pauperes, neque necessarijs ad viuendum copijs satis instructos fuisse: quod etiam ex præsepi intelligi potest, in quo venerabilis ille fœtus & fœtus continebatur. Solebant etiam illi, vt videtur, in assiduis corporis laboribus versari, & hac ratione quotidianum sibi victum queritare. Porro IESVS cùm his, vt diuinæ literæ prædicant, esset subiectus, sine dubio in perferendis etiam vnà cum ipsis laboribus, morigeram suam obedientiam declarabat.] Ac alibi rursus ita scribit: Ista & similia contra animi superbiam perpetua nobis ipsis obfirmamus, nos ipsos deturpantes, vt à Domino exaltemur, imitantes Dominum, qui ad extremam vsque humilitatem è cœlo descendit. Cum infans esset, mox in spelunca, neque lecto, sed præsepi imponitur. Deinde in domicilio fabri & matris pauperculæ enutritur, subditus eidem matri & illius sponso. Docetur (in templo scilicet) audiens quorum instructione non egebat; interrogans verò & interrogando admirabilem declarabat sapientiam. Subditur Ioanni, & baptismum suscipit à seruo Dominus.] Vt cætera prætermittamus. Vbi Basilium sequitur Bernardus, præsentem locum diligenter expendens, quando ita scribit: *Erat inquit Lucas, subditus illis. Quis? quibus? Deus hominibus. DEVS inquam, cui Angeli subditi sunt, cui principatus & potestates obediunt, subditus erat Mariæ: nec tantùm Mariæ, sed etiam Ioseph propter Mariam. Disce homo obedire, disce terra subdi, disce puluis obtemperare, erubescere superbe cinis. DEVS se humiliat, & tu te exaltas: DEVS se hominibus subdit: & tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis auctori? Quoties enim hominibus præesse desidero, toties DEVM meum præire contendo.*

Luc 2.

In serm. de humilitate.

Homel 1. sicut per Missus est.

Matth. 21.
Ioan. 2.
Marc. 11.

PRECANDVS *mibi Deus est pro Christianis adeo irreligi-
giosis, ut sacras ades aut raro inuisant, aut fructum ex eis nullum
capiant. In his illi more suo vagari, garrive, vanaq; tractare
malunt, quàm cum Christo puero pijs adesse cœtib; doctores &
concionatores ordinarios audire, ritus Ecclesia publicos honora-
re, & sacras preces fundere. Non temerè autem Christus tem-
plum domum Patris, domum suam & orationis appellauit, ar-
dentiq; zelo illud expurgauit, & ne vas quidem per illud trans-
ferri sustinuit.*

Thren. 3.

ORABO *itiidem pro parentibus, ut graue munus à DEO
ipsis impositum sciant, & fideliter obeant, in suis filijs hoc seculo
corruptissimo educandis. Ita & praeceptoribus & magistris petam
gratiam, ut concredita sibi iuuentuti verbo exemploq; legitimam
operam praestent, nihilq; studij ac operæ in iuuentute rectè for-
manda praetermittant. Est atas illa simplex & docilis, sed simul
mollis, lenis, inconstans, praecipua, lubrica, & petulans, quæ sub
disciplina iugo vix contineri satis possit, & quæ perpetuam pra-
ceptorum vigilantiam exigat. Bonum est autem viro, cum
portauerit iugum ab adolescentia sua.*

Ephes. 6.
Heb. 13.
1. Petr. 2.

Tit. 3.

ORABO *etiam pro contumacibus, proteruis & rebellibus
non solum filijs, sed & quibuslibet seditiosis subditis Principum
ac Magistratum, ut Apostolicam doctrinam obseruent, quæ ius-
bet non modo filios parentibus morigeros, sed & seruos in omni
timore Dominis non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis
subditos esse, utq; suis Prepositis obediant atq; subiaceant uni-
uersi. Admone illos, inquit Paulus, Principibus & pote-
statibus subditos esse, dicto obedire, ad
omne opus bonum para-
tos esse.*

DOMINICA SE- CVNDA POST EPI- PHANIAM.

Sequentis Euangelij Argumentum.

IN hoc Euangelio Christus honorat coniugium, cum non solum vnâ cum lectissimis amicis interest nuptijs, sed & primum in illis miraculum patrat, aqua in vinum generosum conuersa. Neque solum hinc elucet Christi potentia, sed rara etiam Deiparæ benignitas apparet, cum pro egenis coniugibus fideliter intercedit, ac necessarij vini copiam impetrat. Merentur & laudem discipuli, qui nec lasciuia, nec crapulae in hisce nuptijs indulgent, sed in spiritu firmiores inde discedunt, Christoque fortius in in perpetuo adhærent cœlibatu. Est sanè coniugium laudabile, si inter legitimas personas ritè contrahatur, & contractum in timore Dei cum pace mutua coniugum sine diuortio & adulterio decenter pieque transigatur. Quod sicut compluribus ad fornicationem scdamque libidinem effugiendam remedium est salutare: sic rursus non paucis ad benè beatèque viuendum adfert impedimenta, multasque molestias & graua incommoda creare consuevit. Obsuit sanè coniugium ingrato conuiuæ, qui ad cœlestes nuptias vocatus, ac libidini nimium immerfus dixit: Vxorem duxi, & ideò non possum venire.] Et hodie multos reperimus nupturientes, atque in omnem libidinem præcipites, quorum lasciuiam sub finem mundi frequentem fore Christus ipse prædixit,

Luc 14.

Matth. 24.

Matth. 19.

a Lib. 1. ca. 30.
b ad Quod
vult Deum.

1. Tim. 4.

In epistola 3.
ad Probam.
de virginitate,
cap. 9.

Hebr. 13.

In Apolog.
ad Pammach.
cap. 1.

Lib. quæst. ad
orthodox.
quæst. 136.

℞

Sermon. 2. de
mutat. aquæ
in vinum.

quum ait, futuros tandem homines, quales erant in diebus ante diluuium, comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes. Nec frustra quidem ab Apostolis dictum fuit: Si ita est causa hominis cum vxore, non expedit nubere.] Cæterum Saturninus & Marcion, vt^a Irenæus asserit, sicut & Manichæi secundum^b Augustinum, & Taciani quos Enkratitas appellant, Christianis nuptias prohibuerunt, ipsumq; damnârunt coniugium, quemadmodum Apostolus eiusmodi hæreticos in Ecclesia sequuturos prædixerat. Quocirca ne quisquam in hunc lapidem impingat, & Christianas nuptias per se illicitas aut vetitas putet, Fulgentij verba de vera Ecclesiæ doctrina subijciam. Scimus, inquit, nuptias non esse peccatum, sed Dei opus & Dei donum: quas ipse Dominus connexuit fidei vinculo, gratificauit benedictionis dono, multiplicauit propagationis augmento. Nouimus honorabile connubium in omnibus, & thorum immaculatum. Nouimus à Deo non coniugia, sed fornicationes & adulteria iudicanda. Fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus.] Et ante Fulgentium ita scripsit Hieronymus: Inter Iouinianum & nos ista contentio est, quòd ille exæquer virginitati nuptias, nos subijciamus: ille parum vel nihil, nos multum interesse dicamus.] Ac iterum: Ita nuptias recipimus, vt virginitatem quæ de nuptijs nascitur, præferamus.] Porro quòd Christus hoc loco ad matrem loquitur: Quid mihi & tibi est mulier? non ad Deiparæ obiurgationem torquendum est, neque adeò durè & asperè dictum, sicut prima fronte verba sonant, debet à nobis accipi. Sic enim Iustinus martyr, peruerustus author, hunc ipsum locum explicat: Illud, Quid mihi & tibi mulier? non ad obiurgationem dictum est matri à Seruatore, sed quasi hoc demonstrare vellet: Non nos ij sumus qui curam susceperimus vini, quod in nuptijs consumitur; tamen præ amore si vis, nè deficiat eis vinum, dic ministris vt tanciant quæ ego eis dixero, & videbis eis non deesse vinum: id quod etiam accidit. Non ergo verbis matrem obiurgauit, cum eam factis honorârit.] Bernardus præsenté lo-

cum sic interpretatur, vt Christus hic illos doceat, qui perfectioris vitæ normam amplexi sunt, nè se carnis affectibus propter parentes & amicos sinant impediri, neuè spiritualia studia semel cœpta negligant. Quàm diu enim de mundo sumus, inquit, debitores nos constat esse parentibus. Ac postquàm reliquimus nosmetipsos, multò magis ab eorum sollicitudine liberi sumus.]

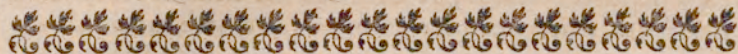
EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium Ioannis secundo.

NUPTIÆ factæ sunt in Cana Galilæa, & erat mater IESV ibi. Vocatus est autem IESVS, & discipuli eius ad nuptias. Et desciente vino, dicit mater IESV ad eum: Unum non habent. Et dicit ei IESVS: Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris: Quodcumq; dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ, secundum purificationem Iudeorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis IESVS: Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vsq; ad summũ. Et dicit eis Iesus: Haurite nunc, & ferte Architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustauit Architriclinus aquam vinum factam, & non sciebat vnde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam, vocat sponsum Architriclinus, & dicit ei. Omnis homo primũ bonum vinum ponit: & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsq; adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilæa, & manifestauit gloriam suam: & crediderunt in eum discipuli eius.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA IDEM
EVANGELIVM.

Nuptia facta sunt in Cana Galilee.

Genef. 2.
& 9.

Ephes. 5.

INGVLARES Christo Domino gratias agam, qui coniugium inde ab orbis exordio in paradiso institutum, in lege naturæ ac Moyfi confirmatum, & velut necessarium Ecclesiæ seminarium, tot seculis conseruatum, nunc etiam miraculorum suorum primitijs cohonestat & consecrat. Deinde cum Ecclesiâ Catholica credam firmiter, coniugium Christianum non modò laudabilem vitæ statum, eiusque perpetuum ac indissolubilem inter duos coniuges nexum, verum etiam è septem Ecclesiæ Sacramentis vnum venerandum & efficax, illudq; signum sacrum esse, quo indiuidua Christi cum Ecclesiâ coniunctio significatur, in quo Sacramento coniugatis peculiaris ad illos sanctificandos, & ad liberos piè nutriendos, Dei gratia conferatur. Rursus verò cum Orthodoxis omnibus mihi persuasum habebò, cœlibatum piè susceptum & obseruatum, non minore laude dignum, quin etiam summo Deo gratiorem, & fidelibus, si velint, ad benè beatèque viuendum commodiorem esse, quàm ipsum coniugium. Quare sicut Christus cum parente sua & discipulis, & primo quidem hoc miraculo matrimonium cohonestauit, ita idem Christus cum castissima virgine matre, & vterque Ioannes, alijque complures in vtroque sexu verè sancti, vitam in cœlibatu perpetuam transfegerunt, & seruandæ castitatis exemplum alijs præbuerunt. Hosce duces mirum quàm multi in vtroq; sexu, quantoq; studio cunctis Ecclesiæ seculis consecrati sint, voto etiam conseruandæ castitatis frequenter e-

dito, & ad eam tuendam sanguine profuso, vt spirituales nuptiæ cum immortalis sponso Christo contractæ, non minorem quàm carnales vim, perfectionem ac dignitatem integram obtinerent. Certè Paulus perpetuæ continentiaë custos ac professor, palàm alios inhortatur, vt consilium hoc Euangelicum, *Qui potest capere, capiat, amplectantur;* & scribit inter cætera: *Bonum est homini mulierem non tangere. Disco non nuptis & viduis; bonum est illis si sic permaneant, sicut & ego. Alligatus es uxori? noli querere solutionem. Solutus es ab uxore? noli querere uxorem. Volo omnes homines esse sicut meipsum,* id est, in iugi ac perpetua castitate viuere. His consonans Ambrosius, iure, inquit, laudatur bona vxor, sed meliùs pia virgo præfertur. Et Bernardus adhuc luculentius loquitur: Bona est castitas coniugalis: sed melior est continentia vidualis: optima verò integritas virginalis. Quapropter ego salaces Iouiniani discipulos, qui hodie sunt plurimi, detestabor, quia coniugium exæquant virginitati, nihilque plus meriti ac præmij virginali ac viduali quàm coniugali castitati largiuntur, ideoque sacris litteris, & præsertim Apostolo Paulo, & patribus omnibus clarissimè contradicunt. Conseruanda est interim coniugio sua laus & gloria, vt potè quòd Catholico ritu legitimè contractum, si thorum immaculatum vel cubile impollutum habeat, res est vtique honorabilis, DE VM authorem habet simul & confirmatorem; prodest ad vitanda scelera fornicationis, adulterij ac omnis nefariæ libidinis, medium insuper est necessarium ad populum Dei propagandum, ac demùm Sacramentum existit magnum, sacrumque; signum illius intimæ coniunctionis, quæ inter Christum sponsum eiusque sponsam Ecclesiam indissolubiliter intercedit.

QUOCIRCA singularem Dei prouidentiam commensabo, quæ suauiter ita disponit, vt boni probique coniuges nunquàm desint Ecclesiæ, & vicissim largitur Euangelicos spadones & eunuchos, sicut à Christo dicuntur, vt cum perfecta animi corporisque castitate non apud incre-

Matth. 19.

1. Cor. 7.

In epistola
83. & 82.
Serm. 22. ad
soror.*Iouinianoꝝ error*1. Cor. 7.
Ephes. 5.Ephes. 5.
Genes. 2.

Matth. 19.

Isai 56.
Apoc. 14.

Tob. 6.

Ibidem.

Exod. 20.
Leuit. 18.
Ezech. 22.
Matth. 15.
Hebr. 13
2. Reg. 25.
3. Reg. 11.

a1. Cor. 6.
b Heb. 13.
c1. Theff. 4.

dulos, sed in populo Dei omnibus ætatibus floreat, maximam integritatis suæ lauream, quam Isaias & Ioannes promittunt, in cœlis consequuturi. Deinde mihi ac bonis omnibus iustum creabit dolorem, quòd quotidie cernamus indecoras & funestas nuptias à multis contrahi, & paucis id esse cordi, quod sanctus Angelus Raphaël futuro sponso Tobix terribiliter dixit: *Hi qui coniugium ita suscipiunt, ut Deum à se & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent sicut equus & mulus quibus non est intellectus: habet potestatem demonium super eos.* Ac iterum: *Accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum magis quàm libidine ductus, ut in semine Abrahæ benedictionem in filijs consequaris.* Multoq; magis illos deplorabo coniuges, inter quos mutux dissensionum & iurgiorum flammæ flagrant, quàm amore coniugali nihil coniunctius esse oporteat: quiq; thorum suum grauiissimo adulterij crimine inquinare non metuunt. Atqui detestandum mœchiæ peccatum cum diuina lege in veteri nouoq; testamento sæpè tradita, nec minùs cum prima coniugum institutione ac omni honestate & castitate coniugali ex diametro pugnat, sed & sicut in Dauide & Salomone adulterantibus cernitur, tristissimos habere exitus solet. Tantoq; magis gratiam precabor coniugibus Catholicis, ut firmo charitatis vinculo copulati, ab omni fœdæ libidinis genere se puros integrosque conseruent, ac semper meminerint, adulterij interdicto omne impuritatis & impudicitix genus, quo quidem polluitur corpus, in sacris litteris prohiberi, seque saluos esse non posse, nisi Apostolico dicto paruerint. ^a *Fugite, inquit, fornicationem.* ^b *Fornicadores & adulteros iudicabit Deus.* ^c *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra, ut abstinatis vos à fornicatione, ut sciat unusquisq; vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderij, sicut & Gentes quæ ignorant Deum.*

Vocatus

Vocatus est autem IESVS & discipuli eius ad nuptias.

NON nisi vocatus ad nuptias venit Christus, & à matre sua rogatus insigne patrat miraculum, vt aquam in vinum diuina virtute conuertat. Proinde maioris ego faciam necessarium fidei opus atque officium precationem, quæ nobis toties in Euangelio commendatur, & Christum ipsum esse censebo, quem noui coniuges, immò & cuncti res suas foeliciter auspicatori inuocare, sibi que propitium habere debeant. Vt hinc etiam Apostolus mandârit fidelibus, *Omne quodcumq; facitis in verba aut opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite.* Nam & luculenta & verè dulcis est promissio Saluatoris: *Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.* Tum idem in Apocalypsi non modò se principem Regum terræ, sed etiam α & ω , principium & finem, primum & nouissimum, atque in secula seculorum viuentem appellat. Illud verò maximorum malorum fontem esse ducam, quòd fideles cum aliàs, tum in statu officio que nouo aggrediendo non tam ambitionis, auaritiæ & Veneris, quàm Christi Domini obliuiscantur, quoniam eius gloriam & regnum non ob oculos ponunt, eius fauorem & præsidium non expetunt, eundem rerum suarum principium & finem non statuunt, eius que dexteram & benedictionem tum ad mala depellenda, tum ad bona consequenda omnia supplices non inuocant & implorant. Nihil ergo mirum, quòd in his quæ subinde instituiamus, tam sinistrè ac infœliciter nobiscum agatur, quoniam non super petram, sed super arenam stultè ædificamus, neque cum Petro Apostolo dicere volumus: *Præceptor in verbo tuo laxabo rete.* Habentes ergo Pontificem magnum qui penetravit cælos IESVM Filium DEI, vt Paulinis verbis illis vtatur: *adæamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in*

Math. 6. & 7.
Luc. 11. & 18.

Coloss. 3.

Ioan. 14.
Apoc. 1.

Math. 7.
Luc. 5.
Hebr. 4.

Prouer. 1.

Hai 30.

Ioan. 6.
Matth. 14.
Marc. 6.Serm. de coe-
na Domini.Lib. de ijs
qui in myster.
iniciant. cap.
9 & lib 4. de
Sacrament.
cap. 4.

in auxilio opportuno. Qui verò hunc suum Redemptorem non adeunt, eumque honore debito fraudant, dum voluntatis & legis eius rationem exiguam tenent, in grauem eiusdem iram incurrunt, sæpeque frustra illum inuocant. De illis ergo æterna loquitur sapientia: Tunc inuocabunt me, & non exaudiam: manè consurgent, & non inuenient me, eò quòd exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint. Tantoque magis formidabo, ne ad me quoque spectet terribilis illa iusti Dei interminatio: Va filij desultores, vt faceretis consilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per Spiritum meum.

C A E T E R V M Christi potentiam fide magna in eo complectar, quòd solo nutu aquam inspidam in vinum excellens conuertit, ac insigni miraculo virtutem suam diuinam assidentibus mensæ conuiuiis aperrè declarat. Quæ res vt præsentium discipulorum animos valdè commouit, ita meam quoque fidem in Christum iure confirmabit, nihil vt ambigam de illius verbis, promissis ac operibus, quæ naturæ alioquin facultatem & potentiam humanam omnem excedunt. Quid enim illi difficile videatur, qui manifestauit gloriam suam, quum panes benedictionis suæ gratia multiplicauit, & aquam in vinum conuertit? nimirum vt eò magis in fide aliorum miraculorum, ac præsertim sacrosanctæ Eucharistiæ, stabiliremur. Hic enim panem & vinum in suum corpus & sanguinem toties arcana virtute conuertit, quoties ad altare Sacerdos verbis vtitur consecratorijs, vt, sicut Cyprianus loquitur, sacramento visibili ineffabiliter diuina se infundat essentia, panisque supersubstantialis vita sit animæ, & sanitas mentis. Nam qui ad Patris sui gloriam, & ob sponsæ suæ amorem cuncta ex nihilo condidit, cur non eodem amore suadente, quasdam creaturas mutaret, suamque nobis domesticis potentiam declararet? Proinde cum Ambrosio confidenter dicam: Si tanta vis est in sermone Domini **I E S V**, vt inciperent esse quæ non erant: quanto magis operatorius sit sermo Christi,

vt sint quæ erant, & in aliud commutentur?] Ac iterum: Si tantum valuit humana benedictio (sicut in ^a Moysè & ^b Eli-
sæo cernimus) vt naturam conuerteret; quid dicimus de
ipsa consecratione diuina, vbi verba ipsa Domini Saluatoris
operantur?] Multùm igitur apud me valebit hæc aquæ
in vinum admiranda conuersio, indequæ ad rem Eucharisti-
cam conuersus, cum Chrysofomo animosius profitebor,
Christum Dominum sua virtute conficere Sacramentum,
vt corpus suũ & sanguis in altari præstò sint, cum Sacerdos
verba illa profert consecratoria, Hoc est corpus meum, Hic
est sanguis meus. Atq; vt magis confirmet in hac doctrina
Ecclesiæ, quæ sacri Euangelij fida interpret est, habeo quem
sequar illustrem doctorem Cyrillum Hierosolymitanum,
qui præsentem locum ad rem Eucharisticam applicans, an-
te mille ducentos annos in hunc modum scripsit: Christus
aliquando aquam mutauit in vinum, quod est sanguini pro-
pinquum, in Cana Galilææ, sola voluntate: & non erit dig-
nus cui credamus, quòd vinum in sanguinem transmutaf-
set? Si enim ad nuptias corporeas inuitatus stupendum mi-
raculum operatus est, & non multò magis corpus & san-
guinem suum filijs sponsi dedisse illum confitebimur? Qua-
rè omni cum certitudine corpus & sanguinem Christi sum-
mamus.]

*Deficiente vino, dixit mater Iesu ad eum: Vi-
num non habent.*

NIMIUM profecto hebes ac stupidus fuero, nisi bene-
ficientiam & charitatem in proximos conferre discam, vtpo-
tè Christi Domini ac præceptoris exemplo clarissimo inci-
tatus. Is enim vt nouorum coniugum, à quibus inuitatus e-
rat, pudori consulat, ac præsentem illorum inopiæ subueniat,
præter omnem expectationem vinum largitur præstantissi-
mum, seq; conuiuiis omnibus perquam humanum ac libe-
ralem ostendit. Sic ille de immerètib; nihilq; minùs quàm
de præsentem Messia cogitantibus benè meretur, meq; docet

a Exod. 7.
& 8.
b 4. Reg. 2.

Homel. 2. in
2. ad Timoth.
& Homel. de
proditione
Iudæ.

Catechesi 4.
Mythagoga.

Ioan. 3.
1. Cor. 13.
1. Pet. 4.
Hebr. 13.

Rom. 12.

Ioan. 16.

Luc. 7.

a In Serm. de
Deipara.
b In tragœ-
dia de Chri-
sto patiente.
c In oratione
ad Virginem.

Serm. 2. de
mutat. aquæ
in vinum.

fraternæ charitatis, ac alienæ indigentæ curam habere, vt quæ aliorum sunt, magis quàm propria spectem commoda, vtque non solum verbo & lingua, sed & opere & in veritate proximum diligam, sicuti Apostoli præceperunt.

Vbi respiciam quoque Domini mei matrem eximia pietatis & charitatis affectu redundantem, quæ cum gaudentibus gaudere, & cum flentibus flere, & afflictis amicis intimè compati nouerat. Hinc illa non potest non sollicita esse, vt amicis pauperibus, eorumque pudori prospiciatur, & præsens vini tollatur penuria in conuiuio nuptiali. Quæ ratione monet tempestiuè filium, & mensæ ministros præparat, plenaque fide procurandi negotij finem nullum facit, nisi optatam gratiam impetret, vt satis vini sit conuiuis omnibus in mensa refocillandis. Tantam habet curam pia mater, nihil vt desit vicinis & cognatis verecundis, vtque nouorum coniugum in tractandis hospitibus inopiæ succurratur, ac honestè illic omnia transigantur. Vbi meam ego fidem erigam atque confirmabo, nihil dubitans, præpotentem Deum iuxta promissionem suam mihi ritè precanti fore propitium, tantoque magis ea quæ peto, largiturum indigno, quanto submissius aliorum ipsi gratiorum & Sanctorum preces ac intercessionem adiunxero instar Centurionis. Et inter Sanctos quidem nulli amplius quàm Deiparæ Virgini Mariæ tribuam, illamque cum omnibus orthodoxis aduocatam Ecclesiæ & misericordiæ matrem honorabo, simulque cum ^a Athanasio magno, ^b Gregorio Nazianzeno, & ^c Ephrem Basilij diacono piè inuocabo, nimirum vt ipsa apud filium intercedente, mihi pro aqua tribulationis & angustia, vinum spiritualis consolationis & gratiæ concedatur. Nam probatum exemplum Bernardi sequar, qui ad hanc ipsam gratiæ inuentricem, simulque Christi genitricem tam libenter quàm utiliter confugere, seqûe illius intercessioni commendare solitus fuit, atque idcirco ad domesticos inter cætera disseruit: Quoties mihi necesse est, fratres, post lacrimas & quærimonias vestras exorare matrem misericor-

dia, vt suggerat suo benignissimo filio, quoniam vinum non habeatis? Et ipsa dico vobis, charissimi, si pia à nobis pulsata fuerit, non deerit necessitati nostræ, quoniam misericors est & mater misericordiae. Nam si compassa est verecundia illorum, à quibus fuerat inuitata, multò magis compatietur nobis, si piè fuerit inuocata.] Neque tamen huius tantæ matris inuocatione atque intercessione sola me consolabor, verùm etiam quod ab illa ministris in Cana dictum & iniunctum est, ad me simul pertinere, mihiq; seriò demandatum esse cogitabo: *Quodcunq; inquit, dixerit vobis, facite.* Nam & Pater de sublimi cælo resonans, & mater ex conuiuio nuptiali loquens, magno consensu postulant, vt fideles non modò Dei verbum audiant, & auditum fide complectantur, sed etiam opere perficiant, scilicet que citra exceptionem & excusationem omnem obediētes vsque demonstrent. Vnde Paulus etiam testatur, factum esse Christum omnibus non credentibus tantùm, sed & obtemperantibus sibi causam salutis æternæ: quemadmodum & ipse Dominus illo dicto satis ostendit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* Ac alibi planè testatur: *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est: ipse meus frater & soror & mater est. Qui autem verba (Messia) quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego vltor existam,* per Moysen de se Deus ipse testatur.

PRECANDVS mihi Deus pro Christianis coniugibus, vt suam vocationem, quæ magni est momenti in Ecclesia, sepe multumq; perpendant: vt prætercà Iosephi & Maria, Zacharia & Elisabethæ memores, diuino cultui & amori proximi satisfaciant, nec sint vlli offendiculo, sed vitam inculpatam præstent priuatim ac publicè. Adhac peculiarem gratiam à Deo petam, vt coniugium sua constet reuerentia, ideò que vir & uxor cum iuniorè Tobia illud ritè auspiciantur, horum seruantes immaculatam: liberos verò suos (Ecclesia

femina.

*S. Virg. M. R.
p. 116. sermo*

Ioan. 2.

Matth. 3.
& 17.

Hebr. 5.

Ioan. 15.

Matth. 12.

Deut. 18.

Heb. 13.
Ephes. 6.
Coloff. 3.

seminarium) à peccandi conseruent periculis & occasionibus, eosq; in timore Dei sedulo instituant, nec minùs ab alijs, qui probata vite atq; doctrina sunt homines, ac praesertim in scholis, probè instituendos curent.

Marc. 14.

Heb. 13.

RVRVSVS Dominum orabo, vt Mariae charitas atque compassio in multorum, praesertim diuitum animis reuireseat, nimirum ad benè merendum de indigentibus, miseris ac afflictis coniugibus, quorum ingens vbique copia cernitur. Semper enim pauperes habebitis vobiscù, inquit Dominus, & cùm volueritis, potestis illis benefacere. Quare Paulus etiam fideles hortatur: Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hospitalitatem nolite obliuisci.

Deuter. 23.

Lib. de sanct.
virginit.

Apoc. 3.

Lib. de adul-
terin. coniu-
gijs, cap. 15.

PRECABOR etiam pro ijs, qui contra Dei Ecclesiaeq; praecceptum castitatem conjugalem, immò & vidualem & virginalem violant, & fornicando conspurcant. Orabo & pro ijs, qui sanctam continentiam promiserunt, vt fidem datam praesent, ac praecceptum Domini obseruent: Cùm votum voueris DE O tuo, non tardabis reddere: quia requiret illud Dominus DEVS tuus. Et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Eoq; magis commendabo illos Deiparae matri, quam ex voto virginitatem & promississe & seruasse Augustinus affirmat, vt illa ipsa intercedente, manna caelesti corroborati, & vino diuina consolationis recreati, suos vincant hostes, suaq; vota risè persoluant. Qui enim vicerit, inquit summus Agonotheta, dabo ei sedere mecum in throno meo. Et preclare idem dixit Augustinus: Illis qui se non continent, vitig; expedit nubere, & quod licet expedit: qua autem vouerint continentiam, nec licet, nec expedit.]

DOMINICA III.

POST EPIPHANIAM.

Sequentis Euangelij argumentum.

DOcet Christus in monte populum, suamque doctrinam statim illustribus adstruit miraculis, mundato primùm leproso Iudæo, & sanato deinde pæro, siue vt Lucas expressit, seruo Ethnici Centurionis. Ita verò se Dominus perfectum doctorem ostendit, vrpote potens in opere & sermone coràm Deo & omni populo: quoniam egrotum vnum lepra, & alterum paralyti laborantem incolumitati subito restituit. Manet quippe hoc proprium Messijæ præsentis officium, tum Iudaicum, tum Gentilem populum licet perditum, liberare atque saluare, nec minorem potentiam atque clementiam in agendo quàm in docendo monstrare. Venit enim Filius hominis quærere & saluum facere quod perierat. Pertransijt benefaciendo & sanando omnes oppressos à Diabolo, quoniam Deus erat cum illo.] Cæterùm leprosus hic imaginem illorum gerit, sicut Augustinus indicat, qui licet in Ecclesiæ populo numerentur, veræ tamen fidei admixtos habent errores, & idcirco hæretici ab Ecclesia iure censentur atque puniuntur. Tales à Christo curari, & Ecclesiæ reconciliari non possunt, nisi de fide & religione iudicium sacerdotum audiant, seque illis vt iudicibus subijciant, & consentientem cum iisdem doctrinam profiteantur. Vnde Lucas de alijs etiam decem leprosis refert, quòd priusquam à Christo curarentur, hoc præceptum acceperint: Ite, ostendite vos sacerdotibus.] Quòd

Luc. 7.

Luc. 24.

Luc. 19.

Actor. 10.

Luc. 17.

verò

In cap. 8.
Matth.

Matth. 21.

Lib. 1. super
Matth.

Sermon. 6 de
verbis Do-
mini.

verò Christus fidem Centurionis, huc, vt Hilarius vocat, Tribuni, admiratur & prædicat, non obscure adumbrat futuram conuersionem fidemque Gentium, quæ in amplectendo Euangelio Iudæos excellenter, verosq; regni Dei fructus proferrent. Immò Christus Iudæos à Dei regno excludendos, & Gentilem populum, ex quo erat Centurio, ad gratiam vocandum, atque sanctis Patriarchis aggregandum esse hoc loco perspicue tradit. Hieronymus rectè monet, Centurionis huius mirandam videri fidem, humilitatem atque prudentiam: fidem in eo, quod credidit ex Gentibus paralyticum à Domino posse saluari: humilitatem, quod se iudicauit indignum, cuius rectum Christus intraret: prudentiam demùm & fidem, quod intra mortalis corporis tegmen, diuinitatem latentem videret atque adoraret.] Augustinus pulchre dixit: Centurio dicendo se indignum, præstitit dignum, non in cuius parietes, sed in cuius cor Christus intraret.] Cæterùm vt nos consolatur quod Christus de fructu & effectu iustificantis fidei prædicat Centurioni, ita vicissim nos merito terret, quod adiungitur de futuris tenebris exterioribus, seu extimis ac profundissimis, de que fletu ac stridore dentium, hoc est, de acerbissimis horrendi inferni cruciatibus, quos etiam filij regni, nisi resipiscant, perpetuò sint subituri.

EVANGELIVM EIVSDEM

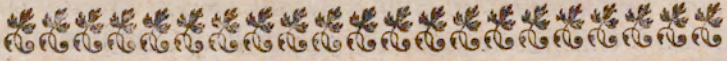
Dominicæ Matth. VIII.

UM descendisset Iesus de monte, secuti sunt eum turba multa: & ecce leprosus veniens, adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo mundare. Et confestim mundata

est lepra eius. Et ait illi Iesus: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus quod praecepit Moyses, in testimonium illis. Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Et ait illi Iesus: Ego veniam & curabo eum. Et respondens Centurio, ait: Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, vade, & vadit: & alio veni, & venit: & seruo meo, fac hoc & facit. Audiens autem Iesus miratus est: & sequentibus se dixit, Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israël. Dico autem vobis, quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac & Iacob in regno caelorum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni: Vade, & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora.

 NOTÆ MEDITATIONVM ET
 PRECATIONVM CIRCA IDEM
 EVANGELIVM.

Ecce leprosus veniens adoravit eum, dicens.

RATIAS ingentes agam Christo Redemptori, qui de summo caeli monte descendens, se miseris mortalibus visibilem praeiuit, quia Verbum caro factum

Ioan. 1.

est, & habitavit in nobis, vt ille non modò Iudæis per hunc leprosum designatis, sed etiam Gentibus, per Centurionem præfiguratis, cœlestem doctorem simul & medicum exhiberet. Cùm enim homines sacrorum essent ignari, & in rebus spiritualibus planè rudes, ac præterea in corpore & animo grauissimè laborarent, tam clementi ac potenti doctore & medico plurimùm indigebant. Venit ergo ille ad illuminandos omnes qui sedebant in tenebris & umbra mortis, ac salutarem adferre voluit opem ægrotis verèque calamitosis, ac tantùm non perditis. Nisi talem haberemus doctorem, haud dubiè oues maneremus errantes, animarum nostrarum pastore & Episcopo destituti, sicut Petrus Christum appellat. Nisi præterea eiusmodi nobis medicus obtingeret, nulla morbis nostris curandis remedia suppeterent, nec dictum illud Propheticum impleretur: *Misit verbum suum, & sanauit eos: & eripuit eos de interitionibus eorum.* Eòque magis ego Christi bonitatem amabo & prædicabo, qui hoc loco in leproso & seruo Centurionis curando præstare cœpit efficaciter, quod alibi promittens dixerat: *Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili* (veteris scilicet Synagogæ,) *& illas oportet me adducere,* (nimirùm ex Gentibus) *& vocem meam audient, & fiet vnum ouile & vnus pastor.* Sic enim Pater æternus pollicitus antè fuerat: *Populus quem non cognoui, seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mentiti sunt mihi, & claudicauerunt à semitis suis.* Nam & Christus de Iudæis reijciendis, deq; Gentibus in illorum locum adoptandis, vt alibi sæpè, sic etiam in fine huius Euangelij palàm vaticinatur.

Luc. 1.

Isai. 53.

1. Petr. 2.

Psal. 106.

Ioan. 10.

Psal. 17.

Matth. 21.
& 23.

CÆTERVM iure dolebo, me in Christi schola tam diu versatum, hætenus tam parùm profecisse, vt propositi Leprosus & Centurio, velut noui in fide tyrones, me longo post se interuallo reliquisse videantur. Illi enim vix audito Christo, eiusque miraculis nondum conspectis, nullum alium nisi illum ipsum sibi propitium esse cupiunt, ad illum non sine ingenti fide, humilitate ac precatione spontè pro-

perant.

perant, de illius potentia nihil ambigunt, submissè erga illum sese gerunt, eundem publicè confitentur, & ardentè implorant, parati etiam haud dubiè illius monitis & iussis obtemperare. Quàm verò sum ego segnis, frigidus, incompositus in cultu diuino, in veneratione Christi & vsu sacrorum; vt meritò illud audiam: *Filius honorat Patrem, & seruus Dominum suum. Si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus? & si Dominus ego sum, ubi est timor meus, dicit Dominus exercituum. Hypocrita, faciem cæli & terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? * Vbi est fides vestra? Quousq; ero vobiscum? vsquequo patiar vos?* Cæterùm exemplo leprosi discam, aliorum oblitus, meipsum & præcipuos animæ meæ morbos, velut præsentem lepram, quæ à solo Deo curetur, sæpè & cum mœrore perpendere, atque hinc pudebundus ad Christum confugere medicum, apud quem veram animi munditiam ac perfectam sanitatem liceat recuperare. Huc autem spectat, vt me non secus ac leprosum, id est, impurum, scædum, despicabilem, immò Deo & Angelis eius abominabilem, bonorumque conuictu & gaudio indignum statuam: atque idcirco sollicitus & anxius cum Propheta dicam: *Domine ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripas me. Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: Sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Libera me quia egenus & pauper ego sum: & cor meum conturbatum est intra me.* Neque tantùm in fide & cum humilitate precabor, sicut leprosus supplex orauit, verùm etiam illius exemplo meam sanitatem & ægritudinem, meq; totum Dei sapientiæ & voluntati permittam, ideoque ex illius præscripto libenter agam ac perferam omnia, paternæ illius bonitati successum & euentum omnem securè committens. Scriptum est enim: *Renela Domino vitam tuam, & spera in eum: & ipse faciet. Pete à Deo vt vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permancant. Nullus sperauit in Domino, & confusus est. Quis permansit in mandatis eius & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum? Quoniam*

Malach. 1.

Luc. 12.

* Luc. 8.

Matth. 17

Psal. 6.

Psal. 108.

Psal. 36.

Tob. 4.

Eccles. 2.

Leuit. 14.

Ioan. 5.

Exod. 35.

Pfal. 4.

pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis peccata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Præterea leprosus de obedientia præstanda me admonet, quandoquidem etiam à lepra mundati, vt legi satisfacerent, aues duas offerre, corpus lauare, pilos radere, hyssopo aspergi, & à facris ad tempus abstinere debebant. Quare mihi satis non erit à peccato mundari, nisi mundatus illam Christi obseruem regulam: Ecce sanus factus es, inquit, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Cum his coniungam dictum Sapientis: Sacrificium salutare est attendere mandatis, & discedere ab omni iniquitate. Dauid ita dixit: Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino. Sed & aliud Christus ab hoc leproso exigit, nimirum:

Vade ostende te Sacerdoti.

Leuit. 14.

Lib. 1. comment. in esp. & Matth.

Lib. 3. epist. 9.

Luc. 7.
Matth. 5.
& 11.

VARIAS ob causas hic leprosus ad sacerdotem à Christo mittitur. Primùm propter humilitatem, vt sacerdotibus deferre honorem videatur. Erat enim in lege præceptum, vt qui mundati fuerant à lepra, offerrent munera sacerdoti. Deinde vt mundatum videntes leprosum, aut crederent Saluatori, aut non crederent, & si non crederent, inexcusabiles forent: & simul nè, quod in Christo sæpissimè criminabantur, legem ipse infringere videretur, sicut Hieronymus notat. Ego verò vt non solum ad leprosi, sed Christi etiam humilitatem amplectendam, & præcipuè sacerdotibus exhibendam magis exciter ac impellar, præclara Cypriani verba quæ ad hunc locum spectant, sedulo meditabor. Sic autem habent: Dominus etiam noster ipse IESVS Christus, rex & iudex, & Deus noster vsque ad passionis diem seruauit honorem Pontificibus & sacerdotibus, quamuis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Christi seruassent. Nam cum leprosum emundasset, dixit illi: Vade & monstra te sacerdoti, & offer donum. Humilitate ea, qua nos quoque esse humiles docuit, sacerdotem adhuc appellabat, quem sciebat esse sacrilegum.] Vbi præterea Pauli Apostoli profert ex-

emplum, qui impio & Mosaico Pontifici tantum tribuit, ut ad se excusandum, quod contra illum liberius videretur inuectus, responderit: *Nesciebam fratres, quia princeps est sacerdotum.* Scriptum est enim: *Principi populi tui non maledices.* Præterea dictum illud Sapientis repetit: *Ex tota anima tua time Deum, & sacerdotes eius sanctifica. Honora Deum, ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes.*

AD HÆC singulares agam gratias Christo Opt. Max. Pontifici, qui sicut olim per seipsum leprosos consolatus est, eosque perfectè mundavit, ita nunc etiam per Sacerdotum ministerium plurimos, nè in vitiorum suorum sordibus & pestibus moriantur, verbo suo mirabiliter recreat, expurgat, absoluit atque sanat. Etenim Evangelicorum sacerdotum est proprium, unà cum Paulo dicere: *Posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Non enim mentitur Veritas Christus disertè promittens non omnibus, sed constitutis Dei Ecclesiæq; ministris, quos ipse sibi vicarios constituit: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Illorum verò leproforū vicem dolebo maximè, qui sacerdotum & præpositorum Ecclesiæ authoritate contempta, incurabiles perstant; & quia suos morbos quamlibet pestilentes & contagiosos non agnoscunt, meritò per sacerdotes à cœtu sanorum excluduntur. Sunt enim illi novis sectis addicti, pravisque imbuti opinionibus, præsertim de necessarijs pœnitentiæ partibus atque actionibus exhibendis. Quod enim de sui seculi moribus refert Cyprianus, ad istorum consuetudinem maximè pertinet. Datur opera, inquit, ne satisfactionibus vel lamentationibus iusta delicta redimantur, ne vulnera lacrimis abluantur. Pax vera falsæ pacis mendacio tollitur, salutaris sinus matris nouerca intercedente præcluditur. Quarè in hos competit Propheticum illud dictum: *Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non est mundata à*

Actor. 23.

Exod. 22.

Eccles. 7.

2. Cor. 5.

Ioan. 10.

Lib. 1 epist.
3. ad Corne-
lium.

Ezech. 24.

2. Paral. 26.
4. Reg. 15.

Leuit. 13.
& 14.
In epistola
ad Simpro-
niam.
Matth. 18.

Lib. 20. de ci-
uitate Dei,
ca. 9. & in
homel. 50.
* Lib. 3. de sa-
cerdot.

In epistola 5.
ad Cdrneli-
um. & serm.
5. de lapsis.

Gal. 6.

Actor. 19.

Serm. 5. de
lapsis.

*sordibus tuis: sed nec mundaberis prius, donec quiescere faci-
am indignationem meam in te. Nec sunt isti dissimiles Ozia
Regi Iuda, qui Sacerdotum officium sibi sumens, incurabili
lepra in fronte percussus fuit, & ea poena diuinitus inflicta,
nunquam potuit liberari, regno etiam ipso priuatus. Ad eò
nihil confert, Christum iactare medicum, & eiusdem vio-
lare præceptum, quo immundi omnes vt suas impuras e-
mundent conscientias, ad sacerdotes, qui inter lepram &
leprana discernant, & ad clauas Ecclesiæ petendas remit-
tuntur. Vnde scribit Pacianus, in remissione peccatorum
illud facere Deum, quod per suos facit sacerdotes, iuxta il-
lud: *Quaecunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in
caelo*, quemadmodum eundem locum Augustinus interpre-
tatur. Atque vt differentem veteris ac nouæ legis potesta-
tem in sacerdotibus agnoscamus,* Chrysostomus non ob-
scure dixit: Corporis lepram purgare, seu potius purgatos
probare, Iudæorum sacerdotibus solis licebat: at verò no-
stris sacerdotibus non corporis lepram, verum animæ sor-
des, non dico purgatas probare, sed purgare profus con-
cessum est.] Quocirca tantò rectius & securius me à pecca-
to mundari putabo, quantò frequentius & submissius hūc
leprosum Euangelicum imitabor, vt sicuti loquitur Cypri-
anus, apud sacerdotes exomologesin faciam, & peccata mea
dolenter confitear, animi mei pondus exponam, ac saluta-
rem medelam, paruis licet ac modicis vulneribus exqui-
ram, sciens à Paulo scriptum esse: *Deus non irridetur*. Hoc
enim est spirituale lepram illis medicis purgandam dete-
gere, quos princeps sacerdotum Christus ad reos absoluen-
dos instituit, & semper adhibuit Ecclesia. Nam vt Lucas de
primitiua scripsit Ecclesia, *multi credentium veniebant con-
fidentes & annuntiantes actus suos*. Nec dubitat Cyprianus
Episcopus disertis mandare verbis: Confiteantur singuli
delictum suum, dum adhuc qui deliquit in sæculo est, dum
admitti confessio eius potest, dum satisfactio & remissio fa-
cta per sacerdotes, apud Dominum grata est.] Quamuis au-*

tem lepra quodlibet enorme peccatum designat, quo se homo velut immundum à Deo, cœtuque sanctorum separat: unde scriptum legimus: *Quasi à facie colubri fuge peccata*, tamen vt multi cum Augustino annotârunt, praua in fide doctrina seu hæresis pro lepra spiritali maximè habenda, & mihi pro lepra longè pestilentissima deuitanda est. Et sanè accidit hæreticis, vt iuxta mysticum sensum cum leprosis communem habeant colorum varietatem, pestemque contagiosam, quæ diu latere non possit, ac multis officiat vehementer. Quid multa? Quoties de curanda lepra spiritali agitur, toties ad Christum velut primarium medicum confugere, & ex illius præscripto sacerdotibus Euangelicis obedire necesse est.

Domine non sum dignus, vt intres sub lectum meum.

ME C V M benè agi crediderim, si huius Euangelici, nec fati vnquam laudati Centurionis vel seruus, vel æmulator esse possim: tam præclara de illo prædicant Euangelistæ. Is est qui populum Dei Israëliticum diligit, & sacras ædes ad cultum diuinum augendum exstruit. Etenim seniores Iudæorum de illo licet alienigena, & primo fructu ex gentibus, vt ait Chrysostomus, ita testantur: *Diligit gentem nostram, & synagogam ipse adificauit nobis.* Is prouidum & industrium herum agit, vtpotè profanos milites in pace & disciplina domestica continens, vt omnes officio suo facerent satis. Is fidum & gratum sibi seruum tantoperè amat, vt in illo restituendo patris potiùs quàm domini studium officiumque declaret. Is enim fastu posito, de seipso, vt subdito, valdè submissè: de Christo autem à Iudæis neglecto sublimiter ac gloriosè sentit ac loquitur. Subornat ergò seniores ex Israëlitis, qui pro se & ægroto seruo intercedât apud Dominum, vtpotè quem per se non audet accedere, & cuius beneficio, immò & in suas ædes ingressu, se prorsus indignum esse pronuntiat. O quàm multas veræ iustitiæ par-

Eccles. 1.
Lib. 2. quæ-
stion. Euan-
gelic. & serm.
10. de verbis
Apost.

Matth. 8.
Luc. 7.

Luc. 7.

tes expleuit, qui singulare studium erga Ecclesiam ob extructam synagogam, sublimiori potestati promptam obedientiam, Christo Domino incomparabilem fidem, ægroto seruo admirandam charitatem, ac toti demùm familiæ fidam curam & prouidam gubernationem tribuit ac impendit.

Collatione
7. cap. 5.

Luc. 7.

PRAETEREA ex Ioanne Cassiano meminero, fructum vt mihi adferat præclara, & Euangelico Centurione digna confessio: *Nam & ego homo sum, inquit, sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic vade, & vadit: & alij, veni & venit, & seruo meo, fac hoc & facit.* Quàm is est miles exercitatus, & sapiens militum dux? qui per omnia suis magistratibus paret, ac iuri suo subiectos ad nutum parere facit, vt sic domesticos omnes in pace regat atque custodiat, quia nemo illorum suam propriam, sed omnes Domini faciunt voluntatem. Atque hoc modo, si sensum mysticum requiram, Christianæ animæ perfectionem hîc deliniatam putabo, quæ nimirum in eo consistit, vt summo Deo eiusque Vicarijs debitam præstem obedientiam, & me ipsum sensusque meos, tanquam seruos, in officio contineam, tum cogitationes & curas rationis imperio subdam, omniaq; mihi concredita in ordine certo conseruem. Hoc enim est profectò Euangelicum Centurionem agere, & spiritualibus armis esse munitum, quibus Christi milites bella Domini præliari decet, quemadmodum Apostolus Paulus Ephesijs accuratè præscripsit. Inprimis autem mihi cauebo à pestilenti illorum errore, qui solùm Centurionis fidem speculantur, eamque nihil aliud faciunt, præterquam fiduciam diuinæ misericordiæ peccata remittentis propter Christum: ea enim fide hominem duntaxat iustificari, & iustum viuere imperitis persuadere contendunt. Atqui Euangelistæ sicut fidem, ita & virtutes alias in Centurione commendât, nobisque imitandas proponunt: fidem autem illius in eo collocant, quod certò crederet, Christum absentem corpore, & maiestate præsentem, omnibus præstare principibus, medicis & creaturis, quia seruo suo iam agenti animam solo

Ephes. 6.

verbo

verbo succurrere, & sanitatē integram subito restituere, imō & sua prouidentia quælibet gubernare ac disponere possit. Hęc illius rara quidem, & eo tempore incomparabilis erat fides, quā apud Iudæos quærere, sed neutiquam inuenire licebat, sicut & Christi verba demōstrant. Errant autē, qui ex hac fide construunt & comprobant fidem illam, vti vocant, specialē atq; nouitiam, nec simul includunt firmū assensum illorū quę reuelauit Deus, vt à fidelibus omnibus iuxta doctrinā Ecclesiæ certò & sine ambiguitate credantur. Ita fit, vt illi de fide sine fide philosophentur. Errant præterea, quòd hac seu potius inani præsumptione contenti, non vrgeant fidem, quæ iuxta Paulum per charitatē in renatis operatur, & simul pœnitentiā obedientiamq; coniunctam exigit, quemadmodū Apostoli suis in scriptis euidenter ostendunt. Ex his Iacobus perspicuè tradit: *Fides sine operibus otiosa est. Fides Abraham operibus cōsummata est: ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantū: Fides sine operib. mortua est.* Et Ioānes affirmat: *Qui facit iustitiā, iustus est: qui facit peccatū, ex diabolo est.* Tū si Paulum audimus, factores legis iustificabuntur, nosq; sumus Dei factura, creati in Christo Iesū, in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in ijs ambulemus. Postremò non obliuiscar admirandæ humilitatis, qua idē Centurio velut nihil præclari haberet aut ageret, seipsum tam studiosè deiecit, ac suā indignitatē publicè professus est. *Domine, non sum dignus vt intres sub tectū meum.* Nam & seniores quos ex Israëlitis delegerat, sibi anteponit, & Christi magnitudinem spectans, seipsum planè despicit, atq; vt antea Ioannes Baptista fecerat, se prorsus contemibilem ducit. Vbi ego huius tanti viri, quem admiratur & Christus, exemplū non laudabo solū, sed etiam studiosè imitabor, maximè sacrosanctam Eucharistiam percepturus. Sic enim & veteres orthodoxi fecerunt, & eisdem verbis Centurionis vti consueuere, sicut & Origenes his verbis monuit: *Quando sanctum cibum, illudq; incorruptū accipis epulū, quando vitæ pane & poculo frueris, māducas & bibis corpus & sanguinē Domini, tunc Dominus sub tectum*

Gal. 5.

Iacob. 2.

1. Ioh. 3.

Rom. 2.
Ephes. 2.

Luc. 7.

Matth. 3.
Ioan. 1.Homel. 5. in
diuers.

ingreditur. Et tu ergo humilians temetipsum, imitare hunc Centurionem, & dicito: *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum.*]

PRECANDVS est mihi Deus pro legitimo usu ac fructu miraculorum, quæ per Deum & Sanctos tot seculis patrantur vbiuis gentium, nimirum ut sint mortalibus diuinæ gloriæ manifestationes, factarum à Christo promissionum exhibitiones, Ecclesiæ vera insignia, orthodoxæ fidei testimonia, Sanctorum ornamenta, fidelium præsidia, miserorum solatia, hereticorum flagella, ac demum infidelium ad Catholicam religionem amplectendam excitamenta. Sicut autem inuidi Pharisei iam olim Christi miracula per summam nequitiam insectati sunt, ita deinceps impij Ariani, sicut de illis testatur Ambrosius, Sanctorum miracula pro Satana ludibrijs, per meram calumniam publicè profciderunt. Ab his porro eandem cantilenam nostri didicere Sectarij, in eo certè consentientes, ut Ecclesiam gloriæ miraculorum, velut illustri nota inuidè spolient, honoremq; Deo debitum in Satanam transferre audeant, atque ita consensui totius veneranda antiquitatis, & irrefutabili omnium temporum experientia, non sine maxima impudentia contradicant.

ORABO insuper pro leprosis ac egrotis alijs, præsertim incurabili morbo diuexatis, ut cum Iob grauius afflicto, & Lazaro multis modis ærumnoso mendico suam crucem, vti diuinitus impositam, patienter ferant, vtiq; partim humanam benignitatem, partim diuinam consolationem in suis cruciatibus magis ac magis experiantur. Martyre Cypriano digna est sententia: *Infirmorum & omnium pauperum curam peto diligenter habeatis, sed & peregrinis, si qui indigentes fuerint, sumtus suggeratis de quantitate mea propria.*]

RVRVSVS inuocabo Dominum pro heris ac magistratibus, qui se pro virili ad Euangelici Centurionis componant exemplum, & in domesticis subditisq; gubernandis suo fungantur

munere,

Luc. 11.
Matth. 12.
Marc. 3.

Serm. 91.

Iob. 2.
Luc. 16.

Lib. 3. epist.
24.

munere, ita ut recta primum in Deum fide & humilitate, tum sinceram proximum charitate sint conspicui. Etenim sicut principum & magistratum officio nihil in hac vita iucundius ac speciosius apparet, ita nihil apud Deum est grauius & damnableius, si perfunctorie res agatur, maiorq; cura propria dignitatis, quam subditorum vel publica utilitatis ratio habeatur. Quare non temere scriptum illud extat: Iudicium durissimum in his qui praesunt fiet, & potentes potenter tormenta patientur.

Sapient. 6.

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM.

Sequentis Euangelij argumentum.

NOVVM describitur miraculum veri Messiae proprium, in cuius potestate non modo terrae, sed maris etiam manet imperium, ideoque saenis hic ventis imperat, ac grauisissimam tempestatem vno verbo compescit, & praeterea ex turbulento mari pacatum ac serenum sine negotio reddit. In hunc maris conditorem simul & moderatorem illud Psalmographi dictum proprie competit: Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuum eius tu mitigas.] Eam diuinam Christi potentiam (hominum enim facultatem omnem excedit) discipuli nauigantes experti, & publica confessione testati sunt, cum viderent non modo morbos & daemones, verum etiam ventos ac mare, brutum licet elementum, Christi iussis obtemperare. Felices & illi, quibus ad portum salutis aeternae nauigantibus Christus nauclerus

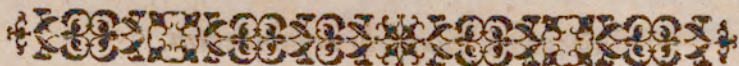
Psal. 88.

Iob. 7.

Pfal. 106.

obtingit. Hos enim ille a praesenti naufragio, & contra furdi maris violentos fluctus, id est, aduersus graues quarumlibet tentationum aculeos, custodit immunes. Qui nauclerus interim à suis fidem, precationem ac obedientiam exigit, varijsque modis illos, quam diu in hisce vitae mortalis fluctibus nauigatur (Militia enim est vita hominis super terram) exercet. Etsi verò idem Dominus non raro dormire, vel nauim suam prorsus negligere videatur, tamen hoc pastore in gubernandis ouibus nihil vigilantius, hoc Rege in conseruando populo suo nihil fortius, hoc Pontifice in expiandis animorum sordibus nihil fidelius potest reperiri. De illo verissimè canimus: Clamauerunt ad Dominum cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos. Et statuit procellam eius in auram, & siluerunt fluctus eius. Et lætati sunt, qui siluerunt, & deduxit eos in portum voluntatis eorum.] Dormit interim secundum humanitatem, qui semper vt Deus vigilat, & qui nobis cum suis virga uisitat dormire, cum verò adest periclitantibus, vigilare videri solet.

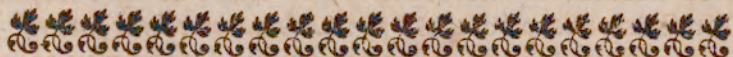
EVANGELIVM EIVSDEM
Dominicæ Matth. VIII.

ASCENDENTE IESV in nauiculam, sequuti sunt eum discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. Ipse verò dormiebat. Et accesserunt ad eum, & suscitauerunt eum, dicentes: Domine salua nos, perimus. Et dicit ei IESVS: Quid timidi estis modica fidei? Tunc exsurgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porro ho-

mines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic? quia venti
& mare obediunt ei.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA IDEM
EVANGELIVM.

Ascendente Iesu in nauiculam.

COMMVNIS Patrum est sententia, quam ego firmiter amplectar, Ecclesiam Catholicam, extra quam salus nulla obtingit mortalibus, partim per arcam Noë, partim per dictam vel Petri nauiculam designari, nobisque considerandam esse. Ego verò meam de Ecclesia fidem tantò magis renouabo atque confirmabo, quantò plures hodie sese offerunt, qui discessionem ab Apostolo Paulo prædictam nefariè facere pergunt, seque ipsos ingratos matris Ecclesiæ desertores, ac improbos persecutores magis ac magis ostendunt. Certò igitur statuum, Ecclesiam veram, cuius membrum me profiteor, semperque per DEI gratiam profitebor, esse vnam visibilem, sanctam, Catholicam & Apostolicam fidelium congregationem, simulque domum DEI viui, sicut Paulus appellat, columnam item & firmamentum veritatis. Nec dubitabo, hanc Ecclesiam doceri & regi semper à Spiritu sancto, quem admodum Christus veritas æterna promisit, eamque non solum à politicis, sed etiam & præcipuè quidem ab Ecclesiasticis magistratibus, quàm diu stabit mundus, legitimè gubernari: tum in eadem verbum DEI rectè semper doceri, veraque sacramenta salutariter percipi, ac demùm hanc domum supra petram fundatam, nullis vel dæmonum, vel hominum fraudibus ac viribus euerti ac expugnari posse.

Genes. 7.

Luc. 5.

2. Thess. 2.

1. Tim. 3.

Ioan. 14.
& 16.

Matth. 16.

Lib 25. Moralium. cap. 7.

Exod. 12.

Matth. 7
Matth. 20.

Genes. 7.

Exod. 33.

Matth. 28.

Isai. 54.

Isai. 59.

De hac Christi sponsa, & veritatis omnis magistra cum Gregorio magno constanter dixerim; Sola est Ecclesia, per quã sacrificium Dominus libenter accipiat: sola quæ pro errantibus fiducialiter intercedat. Vnde etiam de agni hostia Dominus præcepit dicens: *In vna domo comedetur, nec effertis de carnibus eius foras.* In vna namque domo agnus comeditur, quia in vna Catholica Ecclesia vera hostia Redemptoris immolatur: de cuius carnibus diuina lex efferi foras prohibet, quia dari sanctum canibus vetat. Sola est in qua opus bonum fructuosè peragitur: vnde & mercedem denarij non nisi qui intra vineam laborauerant, acceperunt. Sola est quæ intra se posita valida charitatis compage custodit. Vnde & aqua diluuij arcam quidem ad sublimiora sustulit, omnes autem quos extra arcam inuenit, extinxit. Sola est in qua superna mysteria veraciter contemplerur: vnde & ad Moysen Dominus dicit: *Est locus apud me, & stabis supra petram.* Et paulò post: *Tollam manum meam, & videbis posteriora mea.* Quia enim ex sola Catholica Ecclesia Deitas conspicitur, apud se esse locum Dominus perhibet, de quo videatur.]

CAETERVM ad hanc Ecclesiam amplectendam, conseruandam atque propugnandam nihil me commouebit magis, quàm quod constet, Christum huius veluti nauiculæ summum, fidissimum & præpotentem esse nauclerum, cui meritò etiam gratias ingentes agam, quòd pro ardenti charitate sua illius curam paternam susceperit, & susceptam nunquàm velit deponere, sed illi promissioni semper satisfacere: *Ecce ego, inquit, vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi.* Sicut & antea per Prophetam Isaiam dixerat, suam sponsam consolans: *Misericordia mea non recedet à te, & fœdus pacis mea non mouebitur.* Ipse est quem Pater æternus per Prophetam affatur: *Hoc fœdus meum cum eis, Spiritus meus qui est in te, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui amodò vsque in sempiternum.*

Quid

Quid verò de Ecclesiæ hostibus ac desertoribus? *Gens*, inquit, & *regnum quod non seruiert tibi, peribit, & gentes solitudine vastabuntur.* Quò minùs ego mirabor, complures gentes & insulas, nec pauca regna & imperia hodie reperi, quæ miserandum in modum perierint ac pereant, quæque in impiorum hostium veniant potestatem, quando quidem à Christi corpore & regno, id est, ab vnitæ & obedientia Ecclesiæ Catholicæ sese præsciderunt, suæque à fide defectione meruerunt, vt ob suam ingrati tudinem ac perfidiam de ore Domini euomantur. Etsi verò inter gubernatores ac remiges nonnunquam Iudas, Diotrepes, alijque falsi fratres in hac nauis reperiuntur, immò etiam ad clauem sedent, tamen primarius gubernator est manetque Christus, de quo iure summo cum Dauide canimus: *Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israël.* Is est, qui in vna Petri nauicula sedet ac docet, simulque suam in illa præpotentem virtutem ac fidam protectionem continenter ostendit, nec sinit vnquam, vt eadem Petri nauis vel maris fluctibus vel hostium iniuria opprimatur, sed iuxta suum promissum efficit, vt portæ inferi aduersus illam non præualeant, fide nimirum Petri nunquam deficiente. Atque huc spectat quod apud Isaiam suauissimè promisit Deus Ecclesiæ sub nomine Israël ita loquens: *Seruus meus es tu, elegi te, & non abieci te. Ne timeas, quia ego tecum sum, ne declines, quia ego Deus tuus. Confortaui te, & auxiliatus sum tibi, & suscepit te dextera iusli mei. Ecce confundentur & erubescunt omnes qui pugnant aduersum te, erunt quasi non sint, & peribunt viri qui contradicunt tibi.* Et sequitur postcà: *Quia ego Dominus Deus tuus, apprehendens manum tuam, dicensque tibi, Ne timeas, ego adiuui te.* Quàm pulchrè autem ista congruunt cum illis, quæ Christus dixit ac fecit discipulis in nauis periclitantibus valdeque turbatis? *Confidite, inquit, ego sum, nolite timere.* Tum iisdem discipulis mœrentibus post cœnam dixit dulciter: *Paracletus Spiritus sanctus vos docebit omnia. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Vado & venio ad vos.*

Isai. 60.

3. epist. Ioan.

Psal. 120.

Luc. 5.

Matth. 16.
Luc. 22.

Isai 41.

Marc. 6.

Ioan. 14.

Domine salua nos, perimus.

NON mihi sat erit in vera Ecclesiæ nauī persistere, extra quam velut arcam Noë, nauigantes omnes certissimum naufragium faciunt, sed meam quoque stationem in mystica nauī acceptam pro virili tuebor, & quoad eius fieri potest, aliquam eiusdem nauis partem expurgare vel releuare conabor. Nostra enim & publica peccata, quæ impunè prorsus abire sinimus, summum Deum sic offendunt, vt ex benigno Patre iratum iudicem, & seuerum ultorem esse cogant, ideoque ille filijs inobedientibus hoc modò interminatur: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Ac iterum: *Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini inquam, filijs sceleratis.* Cæterum vt sciamus, peccatorum qui sunt & manent in Ecclesia, longè potiorem ac tolerabiliorem quàm aliorum infidelium esse conditionem, significanter de filijs Ecclesiæ Propheta dixit: *Ipse autem est misericors, & propitius fiet peccatis eorum: & non disperdet eos.* Vnde cum Sion diceret: *Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei,* ita Sion, id est, Ecclesiam Dominus per Isaiam consolatur: *Nanquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filij vteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui.*

IAM verò inter alia firmum in rebus calamitosis perfugium semper fuit & est pia & ardens communisq; precatio fidelium, vt qua Deum ipsum quamuis iratum, sibi placatum fauentem, amicum ac beneficum efficere possunt. Hoc probè nouerat pius rex Iosaphat, qui à barbaris hostibus circumuallatus, vnà cum toto populo ad orationem sese conuertit, atque inter orandum ita dixit: *Cùm ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te.* Et per Prophetam respondit illis Deus: *Nolite timere, nec paueatis hanc multitudinem: non est enim vestra pugna sed Dei.* Nouerant id ipsum Betulienſes, quum ab impijs Assyrijs obsiderentur, quorum sacerdos magnus Eliachim

Luc. 13.

Isai. 1.

Psal. 77.

Isai. 69.

2. Paralip. 20.

Judith. 4.

præclare

præclare dixit: *Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiunijs & orationibus in conspectu Domini.* Nouerant demùm hoc ethnici, quibuscum in summa tempestate maris Ionas nauigauit, quoniam non solum suum quisque Deum sedulo inuocauit, sed etiam Ionæ dormienti velut insultando dixerunt: *Quid tu sompore deprimeris? surge, inuoca Deum tuum, si fortè recogitet Deus de nobis, & non pereamus.* Proinde quantò nunc asperioribus flagellis ferimur, quantoq; grauiore aduersus nauim Ecclesiasticam procellæ vndiq; concitantur: tantò sanè diligentius ac fortius in hac summa tempestate Apostoli nobis veniant imitandi, vt Christum veluti dormientem nauclerum inuocemus, & necessarias ab illo suppetias expetamus. Orandi verò modum Paulus illis verbis indicat: *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius: vt misericordiam consequamur, & gratiam inuentamus in auxilio opportuno.* Igitur in hoc precandi munere nunc maximè verabor, quandò si vnquam antea, IESVS Ecclesiæ suæ princeps ac vindex dormit, suamque Ecclesiam grauissimis fluctibus & procellis agitatam, ac tantùm non demersam, quasi deserit iudicio plurimorum. Precabor autem, vt Catholicis idem quod iam olim Israëlitis dicere liceat: *Excitatus est tanquam dormiens Dominus, tanquam potens crapulatus à vino, & percussit inimicos suos.* Etenim qui Petrum in mare mergi incipientem, simulque orantem sua dextra sustentauit, potest is quoq; tempestates horrendas, quæ toti nauim Ecclesiæ minantur exitiũ, è vestigio sedare, & exoptatam Ecclesiæ pacem inopinatamq; tranquillitatem reddere. Tantũ illud mihi potissimũ erit curæ, vt inter precandũ partim miseriam meam, partim incredibilẽ Christi virtutem & immensam bonitatẽ, quæ pœnitentibus ac orantibus pmissa est, cũ fide viuã perpendã. Habeo enim mandatũ Domini serium & crebrò mihi recolendũ: *Vigilate omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista quæ futura sunt, & stare ante filiũ hominis.* Tum alibi cũcũs fidelibus præcipit: *Petite & dabitur vobis, quærute & in-*

uenietis,

Ion. 1.

Hebr. 4.

Psal. 77.

Matth. 14.

Matth. 4.
& 7.

Luc. 21.

Luc. 11.

Actor. 12.

uenietis, pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui querit, inuenit, & pulsanti aperietur. Sicut autem Apostolorum precatio hinc efficax fuit, vt cessaret sæua tempestas, ipsique prosperè nauigarent: sic Ecclesia primitiua comprecante factum est, vt Petrus Apostolus Herodiano carcere mirabiliter liberatus, non modò lætè ad suos rediret, sed etiam in Oriente & Occidente plurimùm prodesset Christianismo.

Venti & mare obediunt illi.

Tob. 3.

1. Reg. 19.
20. 22.
Psal. 17.

Iob. 11.

1. Reg. 2.

Psal. 65.

OBSERVABO inprimis admirabile consilium & singularem amorem Dei, qui suos fideles tempestate ac tribulatione primùm exercet, deinde verò mirificè consolatur, & solido gaudio perfundit, vt hinc summa eius potentia & par beneuolentia explorata rectiùs prædicetur. Hoc est quod Sara Raguelis filia in suis precibus ad Deum effusis comprobauit: *Pro certo, inquit, habet omnis qui te colit, quòd vita eius, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: & si in corruptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem tranquillam facis, & post lacrimationem & fletum exultationem infundis.* Quam iocundam commutationem sensit Dauid, qui ab impio rege Saul multis modis diuexatus, ita cecinit: *Misit de summo, & accipit me, & assumpsit me de aquis multis: eripuit me de inimicis meis fortissimis.* Sensit & Tobias cæcitate percussus, & à suis illusus: vnde laudans Deum aiebat: *Benedico te Domine Deus Israël, quia tu castigasti me, & tu saluasti me.* Sensit rursus Anna sterilis matrona, quam & ancilla procax afflixit, sed quæ mater effecta cantauit cum gaudio: *Dominus mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit.* Sensere demùm tot Martyrum millia, quorum vna in cœlesti regno semper durat confessio, *Transiimus per ignem & aquam: & eduxisti nos in refrigerium.* Præterea meam in Christum fiduciam & precandi contentionem augebit, quòd videam hoc loco in

Christi

Christi manu esse omnia, cuius potentia dæmones & homines, venti & maria nequeant resistere, sed seruire cogantur, nimirum vt rebus piorum afflictis ac desperatis præter omnem naturæ cursum & ordinem succurratur. Quare tentationum turbinè siue præsentem, siue ingruentem & horridam quorumlibet malorum tempestatem nõ verebor, sciens ad profectum electorum à Christo geri omnia, maximè cum fidei & orationi ardenti inuigilatur. Adeò verè dictum est illud: *Tuus Domine sermo sanat omnia. Tu es qui vita & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis & reducis. Creatura tibi factori deseruiens, exardescit in tormentum aduersus iniustos: & lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt.*

Sapient. 6.

Hic ego valdè mirabor insignem Christi prouidentiam in nauì Ecclesiæ gubernanda, quam ille contra immanes hostes tot sæculis præclare tuetur, atque ita prosperat, vt hostiles etiam conatus & impetus ad Ecclesiæ suæ commodum vertat. Permisit quidem Iudæos contra nascentem Euangelij lucem, primamque Ecclesiam insurgere, sed quæ hinc tantò clarior per orbem vniuersum facta est. Permisit ethnicos & barbaros magistratus in Christianum sæuire sanguinem, qui passim effusus, semen ac seminarium fuit Ecclesiæ, vbiuis ferè gentium deinde mirabiliter efflorescentis. Permisit à perfidis hæreticis vnitatem & pacem fidelium lacerari: sed per horum canum latratus & morsus piorum doctrina certior, purior ac spectabilior facta est, magisque nituit veritas & confessio orthodoxa. Est ita quidem, nostri temporis hæreticos magnum dedisse damnum Ecclesiæ, nec solùm perturbasse, sed etiam ex infirmis Catholicis perdidisse plurimos, dum vt lupi rapaces in Dominicum ouile grassantur. Rursus verò, si verum fatebimur, ex illis ipsis hæreticis multa commoda magnique fructus in Ecclesia quotidie colliguntur, nosque mirandæ Christi sapientia gratias agentes, cum Zacharia meritò dicimus: *Salutem ex inimicis nostris.* Etenim præsens hæreticorum vigi-

Luc. 1.

Q

lantia

lantia & iutor, dum bono tritico sua zizania inspergere, & insperfa promouere moliuntur, pastores velut dormientes, vt è somno surgant exuscitat, Episcopos ad suos greges res diùs custodiendos impellit, Magistratus ad hostes Ecclesiæ comprimendos adigit, doctores ac Theologos sacra studia diligentius tractare cogit, ac omnes demùm veræ salutis amantes hùc propellit, vt addiscendæ conseruandæque doctrinæ orthodoxæ maiorem curam ac operam tribuant. Adeò verum est Apostoli dictum: *Oportet hareses esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant in vobis.* Et quod ab eodem affirmatur: *Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Rectè igitur ab Hilario dictum illud accepimus: Hoc Ecclesiæ proprium est, vt tùm vincat cùm læditur: tùm intelligatur cùm arguitur: tùm obtineat cùm defertur.]

QVAE cùm ita sint, pro mea virili adlaborabo, vt fortem & infractum seruem animum, quantumuis nos premit ingentes clades, & publicæ calamitates Ecclesiæ. Mea enim cum Habacuc Propheta communis erit fides & precatio, vt dicam ad Dominum: *Cùm iratus fueris, misericordie recordaberis.* Et vocem Ecclesiæ propriam illam esse ducam: *Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum. Si exsurgat aduersus me prelium, in hoc ego sperabo. Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos.* Prætereà velut ego in communi consistam naufragio, cùm ordines ferè omnes Ecclesiæ pessimo esse loco videantur, mihi primùm, (*qui enim sibi nequam est, cui alij bonus erit?*) ac deinde alijs in hoc mari periclitantibus suppetias ferre conabor. Notum enim est exemplum doctoris gentium, ^a quem omnium Ecclesiarum sollicitudo premebat, ^b & qui crucis Christi inimicos lacrimis prosequabatur, proque suis fratribus ^c optabat esse anathema. *Quis infirmatur* ^d ait, *& ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror? & Ego libentissimè impendam & superimpendar ipse pro animabus vestris.* Potissimùm verò

meam

1. Cor. 11.

Rom. 8.

Libr. 7. de
Trinit.

Habac. 3.

Psal. 26.
& 117.

Eccles. 14.

a 2. Cor. 11.

b Philp. 3.

c Rom. 9.

d 2. Cor. 11.

e 2. Cor. 12.

meam in Christo fiduciam & precandi curam augebit, quod hoc loco cernam in Christi manu esse omnia, cuius potentiae demones & homines, venti & maria nequeant resistere, sed quoties illi visum fuerit, ad nutum seruire debeant, nimirum ut rebus siue priuatis siue publicis piorum quamlibet afflictis ac desperatis prater omnem naturae cursum & ordinem subito succuratur. Quarè tentationum turbinem & periculorum malorumque magnitudinem, quantumuis exitialem, non verebor, cum sciam ad profectum electorum à Christo geri omnia, & bonorum quidem salutem in malorum perpeffione magis quam in prosperitate veruari. Meminero sapè magnanimi Regis, qui seipsum in cruce consolans aiebat: *Et si ambulauero in medio umbra mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Virgatae & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Parasiti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me.* Esto verò ut cum Daniele in lacu leonum, & cum Iona in profundo maris lateam, neque minus quam Iob vlcerosus, & Lazarus mendicus deserar ab amicis & mortalibus omnibus. Atqui tantò viciniorem mihi Deum esse confidam, quantò minus humanae consolationis & opis affulget: satis mihi fuerit cum viro sancto dicere: *Etiam si occiderit me, in ipso sperabo, ipse erit saluator meus. Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me.* An non Paulus me docuit arbitrari omnia propter Christum ut stercore, & in tribulationibus gloriari? Cum illo dicere habeo: *Mihi viuere Christus, & mori lucrum. Sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra. Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.*

PRECANDVS est mihi Deus pro nauis Ecclesiae valde concussa, & vbiuis gentium si antehac unquam, nunc maximè quidem, laborante, tot ventis ac tempestatibus in illam undique irruentibus. Quam ut iratus Deus respiciat

Psal. 22.

Dan. 14.
Ion. 1.
Ioan. 2.
Luc. 10.

Iob. 13. & 17.

Philip. 3.
2. Cor. 12.
Rom. 5.
Philip. 1.
2. Cor. 1.
Galat. 6.

1. Tim. 2.

ac benignè tranquillet, peculiariter orabo pro Episcopis & praepositis Ecclesiasticis, nec non pro principibus & magistratibus politicis, tanquam praecipuis navis Ecclesiastica gubernatoribus, ut suum illi munus ad erigendam atque propugnandam Christianam Rempublicam praestare velint ac possint. Nam & Apostolico praecepto iubemur, pro regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, obsecrationes, orationes & postulationes facere, ut quietam & tranquillam vitam in omni pietate & castitate agant Orthodoxi.

A&tor 9.

RURSUS Dominum inuocabo pro Ecclesia Catholica persequutoribus, siue aperto Marte, siue occultè pacem Christianam & Ecclesia tranquillitatem oppugnent atque labefactent, siue scientes ydem, siue imprudentes Christum in Catholicis insectentur. Per magni enim refert, ut eiusmodi caecis oculos aperiat Deus, sicuti Saulo persequutori apernit, Stephani Martyris precibus exoratus.

Exod. 22.

Iob. 34.

Isai. 3.

1. Pet. 2.

Tit. 3.

Ephes. 6.

Lib. 4. epi-

stola 4.

SED & pro multis nimium hodie curiosis crebro precabor, qui ad sua vitia connuentes, Pastorum ac Magistratum seueros agunt censors, ac libenter illis obtrectant, pro quorum salute Deum imprimis orare debebant. Non enim cogitant miseri, qualem quantamq; obseruantiam subditi maioribus tum in dictis, tum in factis debeant; (Dys enim non detrahes) & Deum ipsum esse, qui propter peccata populi regnare faciat hypocritas, quiq; subditis non bonis principes donet effaeminatos, qui pratered iubeat, subditos non bonis tantum & modestis, sed etiam dycolis Dominis in omni timore morigeros ac subiectos esse. Adiungam locum insignem Cypriani, quomodo is ad orandum suos excitauit tempore valde turbulento. Admoneo, inquit, velis giosam sollicitudinem vestram, ut ad placandum atque exorandum Dominum non voce sola, sed & ieiunijs & lacrimis & omni genere deprecationis ingemiscamus. Intelligendum est enim & confitendum, pressura istius tam turbidam vastitatem, quae gregem nostrum maxima ex parte populata est, & adhuc usque por-

pulsatur,

pulatur, secundum peccata nostra venisse, dum viam Domini non tenemus, nec data nobis ad salutem caelestia mandata seruiamus.]

DOMINICA V. POST EPIPHANIAM.

Sequentis Euangelij argumentum.

PARABOLA est de duobus seminatoribus, bono & improbo, ex quibus ille agro suo semen bonum tritici inserit, hic velut inimicus lolium siue zizania clam & nocte superseminat, nimirum ad triticum in eodem agro vitandum. Cum vero serui huius heri animaduertent zizania crescere, & nocere tritico, querelam ad ipsum Dominum deferunt, & operam suam ad zizania quae nata fuerant, eradicanda pollicentur. Prohibet autem herus hanc eradicationem, iubetque tempus messis expectari, in quo triticum a zizanijs plane separetur, ne alioquin si statim zizania tritico mixta tollantur, ipsum quoque triticum periclitetur. Vbi quaestio incidit, & saepe tractari solet, si Christus iubet zizania tolerari, sint ne puniendi & extinguendi haeretici? ut passim a Catholicis iam pridem fieri solet. Theologus quidam & breuiter & erudite hoc modo responderet: Angeli vetantur hic omnes malos perdere: non vetatur autem iudex haeticum interficere, (neque enim sine causa is gladium portat,) & eatenus vetatur, si periculum sit, ne boni quoque hac occasione tollantur. Qua de re plura dicemus postea. Vult sane Christus in hac docere parabola,

Rom. 13.

Matth. 13.

Ibidem.

quod omne bonum à Deo, malum autem ab inimico Satana proficiscatur: tùm non decere Christianos, vt ad malorum punitionem leuiter ac præcipitanter irruant, malos autem bonis in hac vita commixtos tantisper viuere, quoad in extremo iudicio bonorum malorumque perfecta fiat separatio. Cæterùm quoniam discipuli accedentes postea rogârunt: Ediffere nobis parabolam zizaniorum agri,] notatu digna sunt verba Christi, quibus ipse parabolam eandem illis ac nobis explicuit: Qui seminat, inquit; bonum semen, est Filius hominis, ager autem est mundus, bonum verò semen hi sunt filij regni, zizania autem filij sunt nequam. Inimicus autem qui seminauit ea, est diabolus, messis verò consummatio seculi est. Messores autem Angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania & igni comburuntur, sic erit in consummatione seculi. Mittet Filius hominis Angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Parris eorum.

EIVSDEM DOMINICAE
Euangelium Matth, XIII.

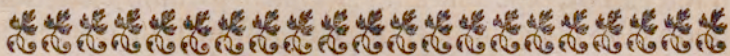

S I M I L E factum est regnum cælorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit zizania. Accedentes autem serui patrisfamiliâs, dixerunt ei, Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait illis, Inimicus homo hoc fe-

cit.

cit. Serui autem dixerunt ei, *visimus & colligimus ea?*
 Et ait, Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis
 simul cum eis & triticum. Sinite utraque crescere
 usque ad messem, & in tempore messis dicam messori-
 bus: Colligite primum zizania, & alligate ea in fasci-
 culos ad comburendum, triticum autem congregate in
 horreum meum.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
 PRECATIONVM CIRCA IDEM
 EVANGELIVM.

*Simile factum est regnum cælorum homini, qui se-
 minavit bonum semen in agro suo.*

RATIAS imprimis agam optimo Redemptori,
 qui tam sapienter ac frequenter parabolis Euan-
 gelicis utitur: ut Marcus euidenter asserat: *Mul-
 tis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: sis-
 ne parabola autem non loquebatur eis, seorsum autem disci-
 pulis suis differebat omnia.* Quod parabolicum docendi ge-
 nus tali doctori utique congruebat, qui se totum rudibus
 & imperitis auditoribus accommodare gaudebat, cœle-
 stiaque nouæ legis mysteria vulgaribus hominum animis,
 quoad eius fieri poterat, patefacere & insculpere deside-
 rabat. Vnde quoniam non cum diuitibus & doctis, sed
 præcipuè cum pauperibus, piscatoribus ac idiotis illi ser-
 mo erat quotidianus, peculiariter exultauit in Spiritu san-
 cto, Deoque Patri gratias egit, quandoquidem ea quæ do-
 cendo traderet, non sapientibus & prudentibus, sed paru-
 lis reuelarentur. *Pauperes, inquit, euangelizantur. Spiritus*

Marc. 4.
 Matth. 13.

Matth. 11.

Ibidem.

Luc. 4.
Isai 61.

Prouer. 3.
& 2.

Heb. 5.

1. Cor. 3.
& 9.

Psal. 77.

Matth. 13.

Domini unxit me euangelizare pauperibus. Hinc mihi colligendum est, qualis & ego Euangelij auditor esse debeam, pauper nempe spiritu vereque simplex, quia *cum simplicibus sermocinatio eius, & protegit simpliciter gradientes.* Notabo insuper hoc exemplum lenitatis & charitatis in Christo plenissimum, ut discam non solum in docendo, sed etiam in conuersando beneuolentiam & humanitatem illis declarare, qui rudes ingenio, parumque dociles, & mundo crassi abiectique videntur. Germanus verè imitator Christi fuit Paulus, sæpè multumque seruiens paruulis, lacte, non solido cibo indigentibus, nec satis instructis in elementis exordij sermonum Dei. Quocirca Corinthijs, quos ipse carnales vocat, charitatem suam hoc modo commendat: *Cum liber essem ex omnibus, omnium me seruum feci, ut plures lucrifacerem:* Ac postea: *Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem: omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem saluos.* Cur igitur molestè seram, si res ita postulet, me cum pueris repuerascere, & minorum ac agrestium consulere imbecillitati, quando nec dubitauit summus doctor Christus crassum docere vulgus, & rusticas proferre similitudines, reque ipsa illud complere, quod per Prophetam promiserat, dicens: *Aperiam in parabolis os meum, eruelabo abscondita à constitutione mundi?*

PRAECIPVE autem monebit me proposita parabola, duos & incomparabiles esse Dominos, Christum & Satanam, nulli non sæpè considerandos. Prior est sanè optimus & fons bonorum omnium: alter verò pessimus, omniumque malorum origo. Ille in suo agro amat triticum, quod eum seminatum creuerit ac maturuerit, colligit & recondit illud in horreo suo. Hic de suis tantum zizanijs ad nocendum cogitat, quæ uti impostor versipellis, clâ & nocte inserit tritico, & inserta occultè prouehit ad messem Dominicâ corruptendam, & demum ad ignem suæ domus infernalis augendum conuertit. De illo verè bono seminatore eiusque salutari semine scriptum est: *Ecce exiit qui seminat seminare se-*

men suum. Et illud: Neq; qui plantat est aliquid, neq; qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Qua de re plura dicemus, cū ad Sexagesimæ Dominicam venietur. Cæterum de maligno seminatore, qui capitalis & irreconciliabilis Dei bonorumq; omnium est ac manet inimicus, loquitur Apostolus, quòd sit serpens Euam seducens astutia sua, quodq; se transfigurer in Angelum lucis, ac ministros habeat Pseudoapostolos operarios subdolos, qui & ipsi se in Apostolos Christi nôrint transfigurare, per quos & corrumpantur sensus fidelium, & excidant à vera fidei simplicitate. Ego verò hunc ipsum vt versutissimum, ita pestilentissimum aduersarium, tot satellitibus & copijs instructum, cū ob alia multa, tum idcirco extimescam ac detestabor, quòd non solùm infidelibus liberè ac potenter dominetur, sed etiam in agro Dei, id est, Ecclesia, vim tantam obtineat, vt plus illic infœlicis lolij, quàm salutaris tritici, quod solus seminat Christus, passim crescere videamus. Idem inimicus nocte ac die indefessè procurat, vt quæ iam pridem probè pieq; instituta & ordinata sunt, magis ac magis abrogentur, suumq; robur amittant ac obsolescant. Tum aduersus Dei voluntatem, legem & Ecclesiam miris artibus vsq; pugnat, suosq; novos ministros subornat & armat, qui noua dogmata, nouos ritus, nouas sectas ingerant atq; stabiliant, cū optimè nôrit, nouitatem ipsam leuitatis esse filiam, matrem temeritatis siue nutricem, sed & sororem omnis superstitionis ac impietatis. Gaudet in super dissensionem & contentionem omnem, sed hæresim potissimum, excitare atq; propagare, vt idcirco Cyprianus de illo testetur: Hæreses inuenit & schismata, quibus subuerteret fidem, veritatem corrumperet, sciaderet vnitatem. Rapit de ipsa Ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse iam lumini, atq; euasisse seculi noctem videntur, alias nescientibus tenebras rursus infundit, vt cū Euangelio Christi, & cum obseruatione eius & lege non stantes, Christianos se vocent, & ambulantes in tenebris habere se lumen existiment, blandiente aduersario atq; fallente, qui secundū Apo-

Luc. 8.
1. Cor. 3.

2. Cor. 11.
Genes. 3.

Lib. de simplicitate prælatorum.

2. Cor. 11.

foli vocem transfigurat se velut in Angelū lucis, & ministros subornat suos, velut ministros iustitiæ, asserētes noctem pro die, interitum pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub prætextu fidei, antichristum sub vocabulo Christi, vt dum verisimilia mentiuntur, veritatem subtilitate frustrentur.]

Cum autem dormirent homines, venit inimicus, & superseminavit zizania in medio tritici.

EX animo sanè dolebo, bonum fidumq; Patremfamilias optato fructu suo fraudari, & hostili Satanæ opera impediti, quo minùs illi maturescat seminatum triticum, atque in suum paratum horreum inuehatur. Quid enim ille minus meretur, quàm vt optimi seminis desiderato fructu careat, & pessimi hostis fraude circumueniatur, amplaq; messis lætitia destituatur? Vnde quod apud Isaiam legimus, hic herus meritò vendicet sibi: *Quid est quod debui vltra facere vinca mea, & non feci ei? An quod expectaui vt faceret vnas, & facit labruscas?* Rursus iustum mihi dolorem exprimet, quò videam non hinc tantùm à Satana, verùm etiam à mortalibus plerisq; peccari, causamq; non leuem præberi; vt tetri abusus, ac pestilentes errores in Dei domum violenter irrumpan, & Satanæ quidem regnum augeant vehementer. Dormiunt enim homines omnibus ætatibus Ecclesiæ, & plurimi semper in vtramq; aurem dormiunt, suaq; dormitantia non modò Christi causam negligūt, ac seipsos perdunt, sed etiam funesta summi hostis Satanæ studia nutriunt & confirmant, vt zizania mirum in modum crescant, & triticum Christi aut suffocent, aut impediunt, quò minus ad maturitatem peruenire, & honestū locum in cœlesti horreo assequi possit Dormiunt in primis Ecclesiastici pastores ac doctores, & cū summo Ecclesiæ detrimento stertunt, quia huius mundi curis malisq; cupiditatibus distracti, pro pastoribus mercenarij, pro doctoribus canes muti, & pro vigilantibus custodibus in Sion cœci speculatores esse non rarò videntur. Dormi-

Isai. 5.

Ioan. 10.
Isai. 28.
& 56.

unt politici Magistratus & principes, quos nulla vel exigua cura tenet abigendi vulpes versipelles, quæ vineam Domini demoliuntur, quosq; piget Christi sacrum ouile lupis rapacibus liberare, verosq; ministros Ecclesiæ conseruare atque defendere. Dormiunt ciues in Republica Christiana, cuiuscunq; demùm sint ordinis aut conditionis, quos exilis tenet zelus, ingensq; torpor ac tepor occupat ad domum Dei in his tantis motibus vindicandam, & quibus non lubet amplius sacræ orationis & salutarium sacramentorum arma necessaria sumere, vt iratum prorsus Deum sibi ac suis reconcilient, cumq; in grauissimis Ecclesiæ angustijs atque periculis fauentem sentiant. Quæ maior quæso ac fœdior dormitantia videri potest, præterquam innumerabilium Catholicorum. (de alijs enim dicere non attinet) qui à veteri & Catholica pietate ac disciplina indies longiùs degenerant, nihilq; sibi cauent ab apertis Satanæ insidijs & imposturis, per quas ille falsam prorsus fiduciam & noxiam securitatem nunc peccantibus inserit atq; confirmat, perinde ac si de iustitia Dei & pœnis peccatorum vanè scriptura concionetur, solaq; fides ad salutem illis sufficiat, qui etiam scientes ac volentes diuinas & humanas leges clam palamq; transgrediuntur? Ita demùm fieri necesse est, vt si antehac vnquam, nunc maximè pro electo tritico pestifera zizania vi magna prorumpant, & Christi regnum in has præsentis angustias redactum (grassatur enim cum suis zizanijs vbiq; gentium Satan) indies debilitetur atq; contrahatur. O tempora, ô mores, quòd velut insani ac ebrii in hac grauissima tempestate, quæ nostram nauim tantum non obruit, cum Iona dormimus, immò & sine fronte ac

Cantic. 2.

Ioan. 10.

Ion. 1.

deat,

rideat, cum cernit nos videntes ac nolentes perire, & nullo ferè prohibente sua crescere zizania, illudq; triticum quod superest, nostra inertia in Christi agro magis magisque supprimi atq; conculcari.

HABEO interim, cur meam sortem & ipse deplem, ac veteris torporis longæq; dormitantiae in via Dei pertæsus, tristis cum Psalmographo dicam: *Dormitavit anima mea, confirma me in verbis tuis. Viam iniquitatis amoue à me, & de lege tua miserere mei.* Vigilat sanè qui nunquam dormit inimicus ille Satan, & tanquam leo rugiens ad me deuorandû circuit, ac die nocteq; Christi ouibus insidiatur. Illius enim propria vox est: *Circuiui terram, & perambulauit eam.* Ego interim dormiens præceptum Domini mei non obseruo: *Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem.* Pergit autem ille milleartifex sua superseminare zizania, vt salutare triticum in me iam antè seminatum, & cœptum Dei opus impediatur, maturumq; agri mei fructû obruat. Quò magis mihi aduigilandum est, ne præualeat inimicus, & pro malo Angelus bonus audiendus, sicut Elias illum audiuit, quando non solum de somno exsuscitatus, sed etiam efficaci cibo confortatus fuit, vt suû iter & longum quidem, vsq; ad montem DEI Oreb perficeret. Non enim frustra monemur: *Nolite locum dare diabolo. Nolite contristare Spiritû sanctum.* Habeo præterea cur mihi Danielem imitandum proponam, qui vt communem præsentis Ecclesiæ calamitatem vel auerteret vel mitigaret, multùm in orando vigilauit, nec sua tantùm, sed & populi peccata coràm Deo summo submissè voluit confiteri. Cum illo ipso mœstus & ego in clamabo: *Tibi Domine iniustitia, nobis autem confusio faciei, sicut & regibus, & principibus & patribus nostris qui peccauerunt.* Habeo demùm, cur hunc exulceratum Ecclesiæ statû cogitans, cum Apostolo Paulo defleam tot tantosq; Christi inimicos, & simul bonos omnes cohortans, illis verbis Apostolicis vtar: *Omnes vos, inquit, filij lucis estis, & filij diei: non sumus noctis, neq; tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut & ceteri: sed vigilemus & sobrii simus.*

Psal. 118.

1. Pet. 5.
Iob. 1. & 2.
Matth. 26.

3. Reg. 19.

Ephes. 4.
Dan. 9.

Philipp. 3.
1. Thess. 5.

Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrj sunt, nocte ebrj sunt. Nos autem qui sobrii sumus, indui (simus) lorica fidei & charitatis, & galeam sp̄e salutis. Vbi prudenter Paulus nos instruit, vt contra principem & regnum tenebrarum tribus armis, quibus nihil præstantius est Christiano, fide, spe & charitate nos maximè communiamus: ita verò in conseruando tritico, & excutiendis zizanijs procul dubio fortiores erimus atque fœliciores.

Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem.

IACOBVS & Ioannes Apostoli, vt Lucas recenset, alis quando in Samaritanos inciderunt, & eorum barbarie offensi, quòd Christum hospitem transeuntem nollent admittere, haud sine stomacho dixerunt: *Domine vis dicimus vt ignis descendat de caelo, & consumat illos?* Hanc præcipitem discipulorum efferuescentiam & immodicam vindictæ cupiditatem Christus non probauit, sed illa oratione redarguit: *Nescitis cuius spiritus estis.* Ita hoc etiam loco seruorum improbat consilium, qui ad zizania eradicanda suam offerunt, aut potiùs obtrudunt operam, ad seueritatem quàm ad misericordiam vtique procliuiiores, & ad destruendum magis, quàm ad ædificandum intenti. Est iustus quidem Deus & iustitias diligit, nec relinquit virgam peccatorum super sortem iustorum, vt Propheta testatur: sed idem vt sapientiam suam in agendo declaret, certum & proprium sibi tempus ad absolutam malorum punitionem reseruare decreuit, *Mea est ultio*, inquit, *& ego retribuam eis in tempore*, nimirum futuri seculi, & maximè in extremo iudicio, quando boni à malis perfectè separabuntur, iuxta illud: *Ibunt hi (peruersi scilicet & maledicti) in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.* Proinde Christus de iudicio extremo differens, confert seipsum pastori, qui suas oues ab hædis separat, ea videlicet separatione, quæ coeli & inferni longissimis discreta spacijs, omnem incolarum societatem & communionem in æternum excludit. Ipse est qui Ange-

Luc. 9.

Psal. 10.
& 142.

Deuter. 32.

Matth. 25.

Ibidem.

Matth. 13.

Matth. 13.

los mittet, vt de regno suo colligant omnia scandala, & operantes iniquitatem, eosq; in caminum ignis conijciat. His Ioannes Baptista consonat, Christi iudicis potestatem ita depingens: *Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.*

Matth. 3.

Ioan. 3.

Matth. 11.
2. Pet. 2.Genes. 7.
2. Tim. 2.Matth. 23.
Matth. 18.Lib. 3. epist.
3. ad Maxim.
mm.]

VERVM enimverò quia non misit DEVS filium suum: vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum, sicut Ioannes asserit, iure amabo immensam Christi benignitatem, per quam ille durante hoc mundo, statuit etiam nequissimis ac ingratis mortalibus: quum illos vsque ad mortem patienter expectet, de omnibus benemereri paratus, & qui nullos à se repellens, venientes omnes clementer excipiat & amplectatur, quandoquidem Petro teste, non vult aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reuerti desiderat. Hinc præterea meam & Catholicorum omnium confirmabo fidem, quæ certò semper statuit ac docuit, Ecclesiam visibilem esse ac conspicuam, nec solùm ex bonis & electis, sed etiam ex prauis, & sicut vocant, reprobis constare fidelibus. Est enim illa eritque semper, quàm diu in terris militat, tanquàm ager Christum & dæmonem habens seminatorem; & idcirco in illo triticum simul & lolium vnà nascuntur atque proueniunt. Est similis arcæ Noë, in qua & munda & immunda seruebantur animantia: Est domus illa magna, sicut Paulus loquitur, non solùm vasa aurea & argentea, sed etiam lignea & fictilia suo ambitu comprehendens. In hoc Dei templo sæpè docent & præsumt improbi, quos Christus tamen in cathedra sedentes iubet audiri, & fratres peccantes non modò vult corripi, sed etiam Ecclesiæ denunciari. Ab hoc Christi corpore licet suas habente rugas & maculas, me nūquàm diuelli patiar, memor præclaræ sententiæ, quam me docuit hoc pacto Cyprianus: Etsi videntur in Ecclesia esse zizania, non tamen impediri debet aut fides aut charitas nostra, vt quoniam zizania in Ecclesia esse cernimus, ipsi de Ec-

clesia

clesia recedamus. Nobis immò laborandum, vt frumentum esse possimus, vt cum cœperit frumētum dominicis horreis condi, fructum pro opere nostro & labore capiamus.] Nec obliuiscar doctrinæ Apostolicæ, vt quacunq; ratione liceat, succurram lapsis, errantes reuocem, ac de igne rapiam periclitantes. *Nam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore via sua, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.*

CAETERVM me nihil offendet, quod quidam propositis Christi verbis, *Sinite utraq; crescere*, perperam abutuntur, talemq; sensum illis affingunt, ac si hæreticos plectere, ac de medio tollere Christianis Magistratibus interdicitur. Est ingens profectò malum hæresis, est morbus omni lepra perniciosior, est pestis omni peste nocentior, est crimen omni furto & flagitio detestabilius. Nec desunt antidota & pharmaca, quibus tales ægroti sæpè curantur, nimirum precatio, admonitio, disputatio, instructio, interminatio, correptio & coràm iudice accusatio. Quid verò, si hæreticus ita sit præfractus & contumax, vt nullam prorsus curationē admittat, ipsumq; contemnat iudicē, à quo legitimè damnari potest ac excōmunicari? Nullum sanè Christi præceptum extat de illo in Ecclesia tolerendo aut fouendo: sed Christi verbum atq; mandatū est: *Attendite à falsis Prophetis. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Igitur & Paulus nō modò scripsit hæreticum esse deuitandum, sed etiam Hymenæū & Alexandrum hæreticos tradidit Satanæ, vt discerēt non blasphemare, ac de prauis Galatarum doctoribus ac seductoribus pronunciauit: *Vtinam abscondantur qui vos conurbant.* Rectè quidem Christus affirmat: *Sinite utraq; crescere:* sed non loquitur politicis Magistratibus, neque de hæreticis intelligi vult magis quàm de alijs flagitiosis, in quos iubet gladio animaduerti: propterea enim illum principibus & Magistratibus politicis assignauit, sicut & Paulus non obscurè confirmat. Adde quòd seipsum Christus velut interpretatur, cum verba illa interponit: *Ne fortè colligentes*

Gal. 6.
1. Thess. 5.
Iudæ 1.
Iacob. 5.

Matth. 7.
& 18.
Tit. 3.

1. Tim. 1.

Galat. 5.

Rom. 13.

Contra epist.
Parmeniani,
& in epist. 48.
ad Vincen-
tium, & lib.
3. cōtra Cre-
sconium.

Epist. 50. ad
Bonifacium.
& epist. 48.
ad Vincent.

Psal. 2.
4. Reg. 3.
4. Reg. 23.

Luc. 14.

zizania, eradicetis cum eis & triticum. Vnde prudenter Augustinus colligit, præceptum illud: *Sinite utraque crescere*, in eo seruandum esse, quando zizania sine extirpatione tritici nequeunt extirpari, quòd nimirum hæretici non possint extingui, nisi cum eis & Catholici trucidentur. Alioquin ubi hic metus & hoc periculum abest, neque damnum, sed emolumentum Ecclesiæ ex hæreticorum punitione sperari & percipi posse videtur sapientibus, hæreticos velut zizania eradicare non modò licet, sed etiam decet ac expedit, nonnunquam & præsens postulat necessitas, vt summi Dei gloriæ, puritati religionis, & vtilitati publicæ consulatur. Ac fuit quidem Augustinus in hac aliquando sententia, neminem ad vnitatem Christi esse cogendum, solaque disputatione cum hæreticis agi oportere: sed postea scripsit & docuit in hunc modum: Multis profuit, quod experimentis probauimus & probamus, prius timore & dolore cogi, vt postea possint doceri, aut quod iam verbis didicerant, opere sectari.] Persuasit igitur Augustino certa magistra rerum experientia, non obesse sed prodesse plurimum Ecclesiæ, quòd contumaces hæretici, qui doctores & pastores Ecclesiæ contemnunt, à politicis magistratibus vi quadam ad resipiscentiam adigantur, metuque legum ac imperio simul & gladio ad Catholicam vnitatem conuertantur. Sunt enim velut phrenetici, quibusdam vinculis constringendi, & sicut somno lethargico laborantes, vt ad se redeant, durè ac grauiter exuscitandi. Nam isthac potestas ad fidem cogendi hæreticos, diuino etiam iure competit Ecclesiæ, & principibus demandata est, vt sicut Propheta iubet: in timore & tremore seruiant Deo; sicut iam olim Ezechias & Iosias reges sua in impios seueritate Domino fideliter inferuerunt. Prudens omitto Christianorum exempla Cæsarium, vt Constantini, Theodosij & Honorij, qui magna cum laude damnârunt sui temporis hæreticos Ecclesiæ rebellantes & contradicentes. Hoc enim est ad magnam cœnam inuitatos conuiuas vt veniant & intrent, compellere, seque Ni-

niuitarum

niuitarum regi conformare, qui totam ciuitatem suam ad pœnitentiam amplectendam coëgit, & Paulinum confirmare dictum illud: *In promptu habentes, vel parati vltis omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.* Quare Bernardus etiam de his perniciosis Ecclesiæ hostibus sapienter ita iudicauit: Melius procul dubio gladio coërcerentur, illius videlicet, qui non sine causa gladium portat, quàm in suum errorem multos trajcere permittantur. Dei enim minister ille est, vindex in iram ei quia malè agit.] Ac rursus: Dolendum valdè, inquit, quòd non solum laici principes, sed & quidam, vt dicitur, de clero, qui eos magis persequi debuerant, propter quæstum sustineant.] Superse- deo ea testimonia repetere, quibus in verbo suo Deus fideles ad puniendos & necandos impios iampridem excitauit ac impulit. Atque vtinam hodie Magistratus non lenitate & indulgentia potiùs quàm rigore ac seueritate in hac parte peccarent. Vtinam, inquam, ad veterem laudatissimorum principum zelum propius accederent, quando illi subor- tas pestilentes in fide opiniones, earumq; authores iampridem exstinxerunt, atque ita necessariam Ecclesiæ vnitatem atque concordiam, quæ nunc tam miserè scissa est, pulcher- rimè defenderunt.

PRECANDVS est mihi Deus, vt puram & Dominicam sementem amemus, amatamq; conseruemus, neq; illam pestiferis zizanijis qua nocte superseminat Satan, in nobis corrupti permittamus, maximè cum hoc tempore complures nouanda & mu- tanda veteris religionis perquam cupidi & studiosi reperiantur. Impletur enim Paulinum vaticinium: Erit tempus cum san- nam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coa- ceruabunt sibi magistratos, prurientes auribus.

PETAM insuper à Deo gratiam, vt maioribus & minoribus auferatur noxia dormitantiæ siue somnolentiæ, eaq; cum san- cta vigilantia commutetur in hac grauissima Ecclesia tempesta-

Ion. 3.

2. Cor. 10.

Serm. 66 su-
per cantica.

Rom. 13.

Deuter. 13.
17. & 18.
3. Reg. 18.
1. Machab. 1.
& 2.

2. Tim. 4.

te, & fidei perturbatione. Cum enim dormirent homines, iam olim haereses orta fuerunt, & abusus inualuerunt, sicut nunc etiam ingenti cum Ecclesia detrimento fieri cernimus.

CATHOLICIS Magistratibus optabo augeri gratiam, suum ut officium faciant in malis coërcendis, & in apertis fidei hostibus excludendis, quoad eius fieri potest, salua bonorum & Reipublica incolumitate. Scriptum est enim: Princeps Dei minister est, vindex in iram ei qui malum agit. Atque huc spectat praclara Cypriani adhortatio, qua nobis Catholicis non minus quàm veteris Ecclesiae hominibus conuenit. Mutuis inquit, votis nos inuicem foueamus, custodiamus, armemus: oremus pro lapsis ut erigantur: oremus pro stantibus, ut non ad ruinas usque tententur, oremus ut qui cecidisse referuntur, delicti sui magnitudinem agnoscentes intelligant, non momentaneam neque praeposteram desideras
re medicinam.]

Rom. 13.
Lib. 2. epist.
7.

DOMINICA VI. POST EPIPHANIAM.

Sequentis Euangelij argumentum.

Rursus alias parabolas duas de crescente grano sinâpis, & de fermento farinae commixto tradit hoc Euangelium, in quo Christus naturam & vim Euangelicæ doctrinae nobis explicat, si illam corde sincero ac-

cipiamus,

cipiamus, sicut plurimi quidem fideles à Christo & Apostolis adhuc uiuentibus acceperunt. Ea enim doctrina vel prædicatio, quantumuis humilis & parua in principio videbatur, mirum quantam acrimoniam & efficaciam continuerit, quàm latè se per mundum breui tempore diffuderit, quantumque mutationis & fructus præter hominum opinionem attulerit mortalibus in orbe terrarum. Igitur ea ipsa doctrina non est dissimilis grano sinâpis, licet exili & ferè minimo inter omnia semina, quod tamen terræ mandatum exsurgit super omnia olera, ut fiat arbuscula, in cuius ramis habitent & gaudeant volucres cœli. Eadem est ferè ratio de fermento à muliere abscondito in farina, per quod etiam adumbratur Euangelica doctrina, quoniam occulta vi transmoutauit, ac etiam nunc transmoutat animos, & uelut ex insipido ualdè sapidum laurumque cibum reddit, quin etiam diuersas gentes in unum Ecclesiæ corpus transformat, quemadmodum modicum fermentum diuersis farinæ mensuris commixtum, totam consersionem in unum simul corpus unire consueuit. Hilarius per hoc fermentum intelligit CHRISTVM significari, eò quòd ille accepta à nobis natura uirtutem diuinitatis suæ humanæ naturæ communicauerit. Nec dissentit Chrysologus ita scribens, CHRISTVS est regnum cœlorum, qui uelut granum sinâpis in hortum uirginei corporis missus, orbe toto Crucis in arborem creuit, ac tantum dedit fructus sui saporem. Conteritur autem passione, ut quidquid est vitale, suo saporaret & condiret attractu. Nam sicut in integritate grani sinâpis uirtus habetur occulta, apparet uerò uirtus eius uehementissimè, si teratur: ita CHRISTVS corpore teri uoluit, qui suam noluit latere uirtutem.] Cæterum fermentum ad Apostolos & Apostolicam Ecclesiam referri potest: quia sicut fermentum licet modicum, magnam farinæ copiam ui sua conuertit, sic pauci Apostoli suæ prædicationis uirtute, uniuersum penè orbem ad iugum Euangelicū pertraxerunt, Hieronymus

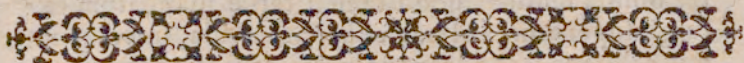
In Matth.

Serm. 98.

Lib. 2. super
Matth.

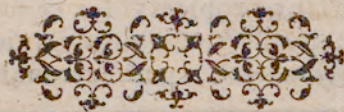
ita loquitur: Mulierem istam & ipsi Ecclesiam interpre-
tamur, quæ fidem hominis farinae satis tribus commi-
scuerit, credulitati Patris & Filij & Spiritus sancti. J A-
lijs verò placet per hanc mulierem quæ fermentum in
tribus farinae satis abscondit, animam hominis accipi,
quæ prædicationem Euangelij occultat, tribusq; parti-
bus, nempè rationali, concupiscibili & irascibili com-
miscet, ita vt ex his vna fiat contemperatio per doctrinæ
communione, ac totus homo spiritualis efficiatur.

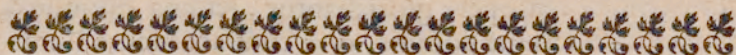
EVANGELIVM EIVSDEM
Dominicæ Matth. XIII.

SIMILE est regnum cælorum grano sinâ-
pis, quod accipiens homo seminavit in agro
suo, quod minimum quidem est omnibus se-
minibus: cum autem creuerit, maius est omni-
bus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cæli veniant, & ha-
bitent in ramis eius. Aliam parabolam loquutus est eis:
Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mu-
lier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est
totum. Hæc omnia loquutus est Iesus in parabolis ad turbas,
& sine parabolis non loquebatur eis: vt impleretur quod
dictum erat per Prophetam dicentem: Aperiam in
parabolis os meum, eructabo abscondita à
constitutione mundi.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Simile est regnum cœlorum grano synâpis, quod accipiens homo seminavit in agro suo.

AVDABO æternam Christi sapientiam nobis cum tam clementer agentem, vt Evangelicam doctrinam ex paruis & humilibus initijs ad maxima perduxerit, & idcirco contulerit grano sinâpis, inter omnia semina perexiguo, sed sensim procedenti in arbusculam, quæ suos ramos extendit, & cœli volucres fouet, cuius præterea semen contritum, secundum Plinium, ad pellenda venena confert, magnamque vim ad morbos curandos obtinet. Itaque & meo & fidelium omnium nomine ingentes Christo Domino gratias agam, qui nobis hoc granum diuinumque semen, quod initio plurimis vile profus & abiectum, & inter omnes quidem disciplinas minimi esse pretij videbatur, tam viuudum, acre, potens, pretiosum & salutare mundo effecerit, vt merito cum Paulo testemur: *Vinus est sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem anima ac spiritus, compagum quoque ac medullarum & discretor cogitationum & intentionum cordis.* Hoc ipsum verbum seu Euangelium, quod virtus Dei est, ad salutem omni credenti, cum primum exoreretur, Iudæis quidem & Græcis fuit signum contradictionis, vt Simeon dixit, & vti Iudæis scandalum, ita Græcis stultitia, ipsis autem vocatis Iudæis ac Græcis DE I virtus, Dei que sapientia, quemadmodum Paulina verba declarant. Ac philosophorum quidem dogmata, quibus

Lib. 20. cap.
22.

Hebr. 4.

Rom. 1.

Luc. 2.

1. Cor. 1.

olim ethnici tantoperè gloriabantur, semina quoque & grana dici viderique possunt, quæ cum accedente humano studio creuerint, tantùm in olera & herbas, quæ citò arefcunt & corruunt, ebulliunt quidem, sed vt nihil in eis firmum ac solidum, sed omnia potiùs flaccida & marcida reperiantur. Prædicatio autem Euangelica, quantumuis à multis & doctis & præpotentibus oppugnaretur, nõ in olera, sed velut in arborem sublimem, latèq; in orbe diffusam, ac firmiter stabilitam paucis annis excreuit, multisque gentibus & populis mirificè profuit. Impletum enim illic vides as Isaia vaticinium, quo prædictum fuerat: *Repleta est terra scientia Domini, sicut aqua maris operientes.* Ac rursus ad Ecclesiam velut spiritualem Hierusalem ab eodem vate dictum legimus: *Ecce tenebra operient terram, & caligo populos: super te autem orietur Dominus, & gloria eius in te videbitur, & ambulabunt gentes in lumine tuo.*

PROINDE mirabor ego multorum hodie fidelium vanitatem ac insipientiam, qui profanis literis & humanæ doctrinæ ad eò sunt dediti & immerfi, vt parùm aut nihil vacent spiritualibus studijs, vtque diuinæ doctrinæ & sapientiæ thesaurum, quem potissimùm in sacro Christi Euangelio, velut pretiosam margaritã inclusam habemus, nauseabundi negligant. Nec in paucos competit Paulinũ illud: *Euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratũ est insipiens cor eorum: dicens enim se esse sapientes, stulti facti sunt.* Nam verè tradit Sapientia liber: *Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei.* Tunc illorum iniri numerus non potest, qui pro vera sapientia stultam huius mundi sapientiam, sicut Paulus appellat, cupidè amplectuntur, & dum ipsum omnis sapientia, vel sicut Hieremias loquitur, *aqua viva fontem deuelinsunt, quasi cisternas dissipatas sibi fodiunt: vnde pro generoso vino aquam bibunt impuram, qua sitim nulli unquam exstinguit.* *Beatus autem homo, sicuti canit Dauid, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eũ.* Vbi non sine cordis mei tri-

Isai. 11.

Isai. 60.

Matth. 13.

Rom. 1.

Sapient. 13.

1. Cor. 1.
Hierem. 2.

Psal. 92.

stitia cogitabo, quòd ad eò multū temporis ac studij in rebus literisq̄ue profanis contriuerim, sacris autem literis, quibus nihil excellentius, ac salutaris doctrinæ cognitione, velut solido piorum cibo, meum fraudarim animum, perinde ac si porcorū siliquis magis quàm pane cœlesti delectarer: *Qui verò ignorat, ignorabitur*, Apostolo teste. Cuius fœdæ ignorantix tam infœlix effectus est, vt apud Isaiam queratur DEVS: *Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino. Quid autem prodest homini liberalibus artibus instructio, omnibusque linguis exulto, si pro charitate ædificante inflante scientia sit præditus? Immò verò si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum: vt Apostolus de se ipso palàm affirmat. Quo magis miserum ac miserandum est, nos de Christi doctrina & Euangelica lege tam præclare sentire ac gloriari: sed in ea profitenda & illustranda tam frigidè segniterque versari, vt ethnici etiam olim in suæ philosophiæ studijs persequendis & promouendis longè fuerint accuratiores. Etenim non pauci illorum vt sine Deo, sine fide vano discendi desiderio satisfacerent, multas prouincias laboriosissimè peragrârunt, sicut Pithagoras & Plato; alij diuitias omnes sponte contempserunt, vt Socrates & Crates Thebanus: nonnulli vt commodius pro suo arbitrio philosopharentur, quemadmodum Cynici & Academici, vitam sibi fordidam & loca pestifera non grauatim amplexi sunt. Id eò ipsi iudices nostri erunt, & suo tempore nostram socordiam & ingratitude nem vel incusabunt, vel condemnabunt, quòd in meridiana luce cœcutiamus, & pro auro carbones complectamur, quoniã humanæ doctrinæ fumo contenti, proh dolor, Christianè philosophari & Euagelicè viuere in postremis habeamus.*

1. Cor. 14.

Isai. 5.

1. Cor. 8.

1. Cor. 13.

Luc. 11.

1. Ioan. 2.

Iacob. 4.

Atqui perspicuè dixit Ioannes: *Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.* Tum à Iacobo Apostolo scriptum est: *Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum est illi.*

Quod (granum sinâpis) minimum quidem est omnibus seminibus, cum autem creuerit, maius est omnibus oleribus.

Pfal. 22.

Philip. 2.

Isai. 53.
Philip. 2.

Pfal. 96.

Matth. 28.
Hebr. 1.

GRANVM hoc sinâpis non modò Euangelicam doctrinam, sed & Christum ipsum ac lectissimos eius amicos mihi designabit. Ac Christo quidem latus idcirco gratus labor, quòd sese vt rebus alijs multis, ita etiam grano sinâpis crescenti, & eximo in altum exsurgenti comparârît; ac similem omninò fecerit. Quid enim humilius Filio hominis obsecro, qui cum amarissimum calicem biberet, de se ipso illud verè testatus est: *Ego sum vermis & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis: omnes videntes me, deriserunt me. Cum enim in forma Dei esset, humiliavit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Iam verò quid hoc ipso electissimo grano sublimius atque gloriosius, quod in hortum virginei corporis missum, Crucis in arborem creuit, ac fructus sui saporem dedit maximum toto orbe terrarum? Hoc ipsum granum sic exaltauit Pater, vt nouissimo virorum, qui & vir dolorum dicitur, nomen daret super omne nomen, eamque super omnes cœlos exaltaret, nec solùm ab hominibus, sed etiam ab ipsis Angelis veller adorari. *Adorent eum, inquit, omnes Angeli eius.* Quid illo excelsius & augustius fingi possit, qui rediuius de se ipso palàm affirmat: *Mihi data est omnis potestas in cœlo & in terra?* iamque is sedet in excelsis ad dexteram Patris. Neque modica erit mihi conso-

latio,

latio, quòd Christus caput suis etiam præcipuis membris largitur, vt velut grana sinâpis iure habeantur, quia primum in specie vilia & abiecta, deinde mirum in modum splendida & gloriosa inueniuntur. En tibi virgam de radice Iesse, & ancillam illam Domini, fabriq̃ue Iosephi coniugem, obscuram vulgo & pauperem, cuius & animam sæuus gladius à Simeone prædictus sæpè pertransiuit, quæ demùm & post Apostolos & mulieres, vti scribit Lucas, locum in Ecclesia primitiua nouissimum sibi vendicauit. Succreuit autem hoc insigne granum, & ad culmen illud peruênit, vt super omnes choros Angelorum exaltaretur, & Regina fieret sedens à dextris DEI in vestitu deaurato, quia humilitatem eius respexit & amauit ille, qui in altis habitat, & humilia respicit in cœlo & in terra. Quòd si me ad Apostolos porrò conuerto, paruam, imbecillum, ignobilem & contemptam turbam, id est, exiguum granum sinâpis, mihi videre videor, quæ de seipsa, hoc non vanè prædicat: *Vsq̃ue in hanc horam & esurimus, & sitiimus, & nudi sumus, & colaphis cedimur, & instabiles sumus,* (hoc est, incertis vagamur sedibus) *& laboramus operantes manibus nostris. Tinquàm purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsema vsque adhuc,* perindè ac si dicas, quisquiliæ & sterquilinum. Sed hos inopes à terra, hos pauperes de stercore sic erexit & euexit DEVS, vt eosdem principibus populi sui æquârit, immò præposuerit, dignosq̃ue fecerit, qui lux mundi, sal terræ, principes populorum, & Ecclesiæ fundamenta in scripturis appellarentur, & qui demùm super sedes duodecim, velut summi Iudicis assessores, orbem iudicent vniuersum.

CAETERVM væ mihi, nisi & ipse cum Apostolis, immò & electis omnibus me deiciam & extenuem, granumq̃ue sinâpis, aut sicut alibi CHRISTVS dixit, granum frumenti minimum fiam. Facestât illa quæ tam multos obcæcat ac perdit arrogancia, philautia & ostentatio,

Ifai. 11.
Luc. 1. & 2.

Luc. 2.

A&or. 1.

Pfal. 44.
Luc. 1.
Pfal. 112.

1 Cor. 4.

Pfal. 114.

Matth. 15.
Pfal 44. & 46.
Apoc. 21.
Matth. 19.
Luc. 22.

Ioan. 12.

Matth. 18.
& 19.

Matth. 13.
Luc. 8.
Prouer. 14.

Io an. 16.
Pfal. 125.
2. Tim. 2.

omnisque humana celsitudo mihi sordeat, vt sim vnus ex paruulis, quorum est regnum cœlorum. Habet hoc sibi mundus proprium, vt initiò blandiatur, & speciosa quædam promittat, & ad tempus arrideat suis amatoribus, cum voluptas, diuitiæ & gloria ex voto succedunt. Verùm ista fucata, fluxa & momentanea bona sunt, Christus ea spinas vocat, quæ non explent animum, & infœlici sine clauduntur, ac luctum plerisque perpetuum creant. *Extrema enim gaudij luctus occupat.* Quantò autem mihi consultius fuerit, Domino DEO sincerè ac integrè adhærere, illiusque morem ac ordinem obseruare, qui operibus suis humile quidem initium, finem verò splendidissimum tribuere solet. Hunc enim operandi modum tenet maximè, vt per infima & infirma mundi ea quæ sunt potentissima deiciat, & à minimis ad maxima suos prouehat electos, iuxta illud: *Mundus gaudebit: vos autem contristabimini. In mundo pressuram habebitis. Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent. Si commortui sumus, & conuiuemus. Si susinebimus, & conregnabimus.* Denique mirabor statum Ecclesiæ, quæ nobis per arborem hîc designata videtur, arborem, inquam, ex grano sinâpis prodeuntem, varijsque ramis ornatam, in quibus volucres cœli non sine voluptate habitent & iucundè commorentur. Nam eiusmodi arbor spiritualis iam pridem à Iudæis ac ethnicis pro nihilo habita, varijsque modis oppugnata, vix centum viginti hominum turbam initiò continebat. Breui autem ita succreuit, vt sublimis ac robusta fieret, dirisque supplicijs effloresceret, cuius altitudo pertingeret ad cœlum, cuius aspectus in omni terra se proderet, cuius rami pulcherrimi & fructus vberissimi etiam barbaris & gentibus essent admirationi. Quales verò & quantas Christo Redemptori gratias debeo, qui me veluti volucrem effecit, vt aliquam in hac arbore nunquam desitura partem obtinerem, & in ramis eius salutaribus vnà cum plurimis optimis habitarem. Quot enim fidelium ordines ac status in Ecclesia numeran-

tur, tot eiusdem longè lateque parentes rami comperiuntur, in quibus volucres cœli, id est, iusti per omnes mundi ætates cœlestem potius quàm humanam vitam transigunt, & vniti spiritu se mutuò lætissimè complectuntur, vt summo iure concinant: *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum.* Curabo interim, me in hac arborè ac ramis eius longissimè sparsis, non otiosè versari, sed illum obseruare Canonem Apostolicum: *Videte vocationem vestram fratres. Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Videte quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes sed sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.*

Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum.

QVAE in parabolis Euangelicis à Christo adferuntur, plerunque rerum notissimarum sunt similitudines, & populari quidè captui congruentes, in quibus nos anxie curiosos esse non decet, sed magis de summa sententiæ cogitare. Nec dubitabo, illic spirituales interpretationem ac intelligentiam exigere, eamque sæpè diuersam à doctis rectè probari statuam. Per hanc sanè mulierem, quæ in farina fermentum abscondit, ego in primis accipiam Christi sacram humanitatem, quæ tanquam optima fidissimaque mater, nos Adæ filios summis doloribus peperit, & incredibili amore diligit quamlibet immerentes. Vt mater obliuisci non potest infantis, quem in vlnis gerit, & suo spiritu præsidioque fouet, ac quodammodo abscondit, vt thesaurus sit in vasis fictilibus, & decor filiorum ab intus maneat absque vlla ostentatione. Abscondit, inquam, hæc mater suas opes in filiis, quos per Euangelium generat, præsertim in pauperibus mundoque despectis, vt fide per dilectionem operante, secundum

Psal. 132.

1 Cor. 1.

1 Cor. 7.

Ephes. 6.

Isai. 49.

2. Cor. 5.

Psal. 44.

Galat. 5.

Apoc. 22.
Galat. 5.

Matth. 23.

Prouer. 8.

Ecclef. 24.

Serm. 5.

spiritum perfectius ambulent, iusti que magis ac magis iustificentur. Dico enim in Christo, inquit Apostolus: Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Ac iterum: Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus. Quid verò mirum est, CHRISTVM hominem per mulierem & matrem significari? quando & se ipse gallinæ comparat, & ob affectum verè maternum dilectam urbem Hierusalem amanter ita compellat: *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas?* Optabo interim ex animo, æternam DEI sapientiam, quæ se diligentes diligit, & à vigilantibus inuenitur, mihi velut matrem benignam ac fidam obtingere, cum illa de se ipsa testetur: *Ego mater pulchra dilectionis, & timoris, & agnitionis, & sanctæ spei. In me gratia omnis vitæ & veritatis. In me omnis spes vitæ & virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me.*

RURSUS proposita mulier mihi designabit Ecclesiam, quæ syncerum Apostolicæ doctrinæ fermentum acceptum prudenter abscondit, & occultè cum farina commiscet atque contemperat, vt eiusdem farinae tres partes in vnum redactæ, nouo & præclaro sapore imbuantur. Quocirca in hunc modum scribit Ambrosius: Mulier quæ dicitur abscondere in farinam fermentum, quæ est nisi sancta Ecclesia, quæ quotidie doctrinam Christi in cordibus nostris conatur abscondere?] Quod ad tria verò fata, vel tres mensuras farinae attinet, eas ego ad tres mundi plagas, Asiam, Aphricam & Europam accommodabo, Christoque gratias reuerenter agam ob suam singularem & præpotentem virtutem in nouo fermento & Evangelica doctrina operantem; ac præterea Ecclesiæ sanctæ gratulabor, quæ per paucos piscatores infinitam multitudinem piscium ex hoc vasto mundi pelago attraxerit, CHRISTOQUE sponso subdiderit cum vnitatis spiritus, & firma fide illorum, quæ ad constantem trium personarum in vna DEI essentia confessionem spectant.

Nec

Nec frigidè collaborabo, vt Catholicæ doctrinæ communi-
 one, velut salutari necessarioque fermento imbutus ma-
 neam, vtq; tres animæ meæ vires, nimirum rationalis, con-
 cupiscibilis & irascibilis, ad cultum DE I probè commisce-
 antur atque contemperentur, & hinc totus ego in homi-
 nem DE I transformer, fiamq; verè spiritualis, siue sicut A-
 postolus vocat, noua creatura, cui nihil prauis veterisq; fer-
 menti ad massam corrumpendam adhaereat. Petam igitur
 in me diuinitus compleri, quod Paulus Apostolus illo dicto
 quibusdam precatus est: *Ipsè Deus pacis sanctificet vos per
 omnia: vt integer spiritus vester & anima & corpus sine quere-
 la in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.* Vbi præterea
 mihi grato pectore complectendum est, quod subindicat
 Christus de Ecclesia semper duratura, quando tradit, opti-
 mæ mulieris fermentum tantisper commisceri farinæ, donec
 massa illa penitus fermentetur. Id quod fieri non potest, ni-
 si sonante semper Euangelica prædicatione, Christo ipso
 prædicente: *Prædicabitur Euangelium regni in vniuerso orbe,
 in testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet consummatio.*
 Eoque magis tum de perpetuitate Ecclesiæ, tum de prædi-
 catione Euangelij nunquam desitura gaudebo, & Christo
 agam gratias, firma nempe fiducia & expectatione conce-
 pta, vt omnes per gratiam conuersi, vnum aliquando effi-
 ciant ouile, vnumque pastorem agnoscant, ac Deus ipse sit
 omnia in omnibus. Tam fidelem habemus Dominum, qui
 vsque ad finem seculi cum suis fidelibus manere decreuit,
 suaq; præsentia ac mansionis virtutem contra hostes exhi-
 bet singularem. Hoc enim est, quod regius Propheta pro-
 misit: *Benedictiones dabit legislator, ibunt de virtute in virtu-
 tem: videbitur Deus Deorum in Sion.* Quin & Christus ipse
 velut suum officium explicans, hoc nobis affirmat: *Ego sum
 pastor bonus, & cognosco oves meas, & cognoscunt me meæ. Ego
 vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non ra-
 pient eas quisquam de manu meâ.* Omitto interim, quod Bern-
 ardus hanc parabolam sanctissimæ Virgini matri accom-

Galat. 6.

1. Thess. 5.

Matth. 14.

Ioan. 10:
1. Cor. 15.

Matth. 28.

Psal. 83.

Ioan. 10.

modat, tali nempe mulieri, quæ suæ fidei fermento in utero virgineo tria permiscuit fata, hoc est, tres CHRISTI naturas in unitate personæ commixtas tenuit atque in lucem edidit.

PRECANDVS est mihi DEVS, ut diuina sapientia & doctrinæ complures habeamus professores atque cultores verè studiosos, utq; Dei verbum & Euangelica Philosophia suam in nobis, quemadmodum in primis fidelibus, vim & acrimoniam potenter exerat. De illis dixit Lucas: Verbum DEI crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valdè: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei. *Ac iterum*: Erat manus Domini cum eis, multusq; numerus credentium conuersus est ad Dominum.

Actor. 6.

Actor. 11.

PETAM insuper à Domino, grana sinâpis electa concedi, hoc est, tales Ecclesia ministros atque ciues, qui se Christo, Maria, Apostolis & sanctis alijs in eo conforment, ut ab imis ad summa in omni humilitate & simplicitate consurgant, suæq; vocatione dignè ambulent, sicut & Paulus à Thessalonicensibus postulauit. Superbum enim sequitur humilitas, & humilem sequitur gloria, teste Salomone.

1. Theff. 2.

Prouer. 29.

ORALO huic atati bonum suppetere fermentum, nempe sanam & salutarem doctrinam, qua animos hominum perinde ac farinam inspidam ad se pertrahat, & tres animæ vires suæ potentias ad benè beateq; viuendum reformet in plurimis.

DOMINICA VLTIMA POST
EPIPHANIAM, ET SEPTVAGESI-
MAE PROXIMA.

S I quando post sextam Dominicam qua præcessit, alia celebranda supersit, quod non ad eò frequenter accidere solet, illud Euangelium vnà cum suis notis hîc inseratur, quod ferijs Diui Matthiæ Apostoli adscriptum postea inuenietur, & ex vndecimo capite Matthæi depromitur, nimirum: Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ, & qua sequuntur.

DOMINICA SE-
PTVAGESIMAE.

Sequentis Euangelij argumentum.

EX parabolis Euangelicis isthæc minima non est, quam Christus proponit de patrefamilias suam vineam procurante sedulo, illamque vocatis colonis eloquente, vt hi transacti laboris sui præmium referant, siue maturè siue tardè ad laborandum accesserint. Maturè quidem in hanc vineam vocati venere Iudæi: tardè verò Gentiles, nempè post Christi in cælos ascensum facti participes Euangelicæ gratiæ, quam priores Iudæi prorsus indignè repudiârunt, saluti quoq; Gentium inuidentes, & quodammodo contra Dei bonitatè obmurmurâtes,

Actor. II. &
15.

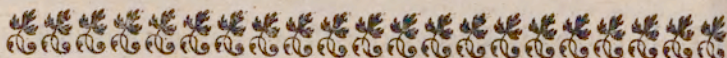
I. Corin. 15.

Cap. 28.

Matth. 7.

Lib. de fide
& operibus
cap. 14.

sicut ex actis Apostolorum perspici potest. Nihil verò attinet excutere singula, quæ in huiusmodi parabolis adferuntur: satis fuerit præcipua excerpere, & scopum ipsum loquentis Domini cum primis ob oculos habere. Illud est extra controuersiam, non solum in Iudæis, sed etiam in Gentilibus Christianis impleri quod in Epilogo traditur, nouissimos nempe fieri primos, & primos nouissimos: tum ex multis vocatis ad lucem, gratiam, & laborem, paucos electos reperiri, quibus æternæ vitæ denarius tandè persoluatur. Adeò satis non est, quòd à patrefamilias in vineam vocati accedimus, ac promissæ illius liberalitate nos ipsos consolamur, nisi & oblatæ gratiæ in vinea cooperemur, vt cum Paulo quisque bona conscientia dicat: Gratia Dei sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit.] Vnde & Concilium Arausicanum Secundum luculenter hoc tradidit: Debetur merces bonis operibus, si fiant: sed gratia quæ non debetur, præcedit vt fiant.] Sanè quisquis in vinea Ecclesiæ non est, aut in eadem non laborat, sed otiosè, aut quod peius est, criminose viuít, de promisso denario frustra sibi blanditur. Omnis enim arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur, iuxta Christi sententiam. Igitur excutiendum est à cordibus religiosis, (Augustini verbis vtor) ne mala securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam sufficere solam fidem putauerint, benè autem viuere, & bonis operibus viam Dei tenere neglexerint.]

EIVSDEM DOMINICAE

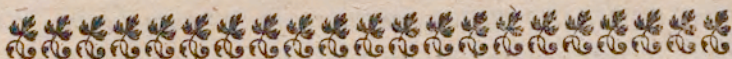
Euangelium Matth. XX.

REGNUM est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exiit, primo manè conducere operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cum ope-

rarijs ex denario diurno, misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis: Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum abiit circa sextam & nonam horam, & fecit similiter. Circa undecimam verò exiit, & inuenit alios stantes, & dicit illis: Quid hîc statis tota die otiosi? Dicunt ei, Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & vos in vineam meam. Cum serò autem factum esset, dixit Dominus vinea procuratori suo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouissimis vsque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quòd plus essent accepturi, acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes, murmurabant aduersus patremfamilias, dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt: & pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & aestus. At ille respondens vni eorum dixit: Amice non facio tibi iniuriam: nonne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est & vade. Volo autem & huic nouissimo dare, sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt nouissimi, primi: & primi, nouissimi. Multi enim sunt vocati: pauci verò electi.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

*Paterfamilias exijt primo mane conducere opera-
rios in vineam suam.*

INGVLARES gratias cœlesti patrifamilias agam, qui humani generis pro sua bonitate misertus, Ecclesiam veram perinde ac electam vineam inde ab orbe condito plantat, colit atque conseruat, missis ad illam per atates omnes, præsertim noui testamenti, fidis colonis, qui suis laboribus vineæ huic impensis digna tandem præmia consequantur. Hinc illa Dei promissio per Hieremiam facta Ecclesiæ: *Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos: & posthac mittam eis multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cauernis petrarum.* Ac rursus: *Dabo vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina.* Tum Isaias de huiusmodi Euangelicis operarijs id vaticinatur: *Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini: ministri Dei nostri dicetur vobis: fortitudinem gentium comedetis.* Quos ministros & operarios ego tantò maioris faciam, & ab omnibus pluris faciendos iustusque venerandos putabo, quantò certius minus illorum Deum habet authorem, quantoquæ semper Ecclesiæ conducibilis ac magis necessarium fuit. Quid enim esset atque efficeret sine colonis vinea? Certè inculta & deserta iaceret. Quid sine pastoribus oues? utique vagantes & errantes essent, ac contra luponum rabiem se tueri minimè possent. Quid sine sacerdotibus Ecclesia? non Dei verbum in ea prædicaretur, non Sacramenta dispensarentur, non spirituales iudices & medici suum officium fa-

Hierem. 17.

Hierem. 3.

Isai. 61.

cerent,

cerent, ac demum Ecclesia dissonans chorus magis quam quod dicitur, ^a castrorū esset acies ordinata. ^b *Quomodo enim predicabunt nisi mittantur?* sicut ^c Moses, Aaron & ^d Iohannes a Deo vocati & missi venerunt, & quoniam ^e rete sibi concreditum in nomine Domini ciecerunt in mare, proventum Ecclesiæ maximum attulerunt. Etenim ^f *que a Deo sunt, ordinata sunt*, Apostolo teste. Illos verò fugiam, ac detestandos magis quam probandos existimabo, qui cum Dominicæ vineæ cultores videri haberi que postulent, à cœlesti Patrefamilias vocati & missi non sunt, & hac iusta illius querela notantur: *Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. Vae pastoribus qui disperdunt & dilacerant gregem pascuæ meæ, dicit Dominus.* Arguit eisdem & Paulus, cum loquitur de falsis fratribus, Pseudapostolis, operarijs subdolis, transfigurantibus se in Apostolos Christi, Sathanæ que ministris, qui sibi nempe honorem sacerdotij sumunt, seq; in munus Euangelicum & Ecclesiasticum ingerunt, cum nullo tamen iure testari possint: *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Cum autem hoc genus hominum, immò vulpium, nostram vineam hodie furenter demoliat, ac mundus istiusmodi nouis doctoribus ac ministris ob ipsorum blandiloquentiam valde oblectetur, verba Irenæi verè Apostolici viri notabo, quibus illi ipsi nobis liquidò depinguntur. Eis, inquit, qui in Ecclesia sunt presbyteris obaudire oportet, his qui successionem habent ab Apostolis, qui cum Episcopatus successionem charisma veritatis certum secundum placitum Patris acceperunt. Reliquos verò qui absistunt à principali successionem, & quocumq; loco colliguntur, suspectos habere, vel quasi hæreticos & malæ sententiæ, vel quasi scindentes & elatos, & sibi placentes.] Ac postea iterum: Apud eos qui sunt in Ecclesia presbyteri, est Apostolica doctrina.] Absit igitur vt animam & salutem meam nouis permittam ministris &

a Cantic. 6.
b Roman. 10.
c Exod. 7.
d Ioan. 1.
e Luc. 5.
f Rom. 13.

Hierem. 23.
Ibidem.

2. Cor. II.

1. Cor. 4.

Cantic. 2.
Ezech. 13.

Lib. 4. contra
Valentinum
cap. 43.

Ibidem.

1. Theff. 5.

2. Theff. 2.

Galat. 1.

Galat. 3.

Ioan. 10.

a Prouer. 3.

b Prouer. 1.

c Ioan. 10.

d 1. Cor. 14.

magistris, qui suae vocationis & ordinationis rationem reddere nequeunt, nec solum à nostrae, sed etiam à veteris Ecclesiae sacerdotibus alieni, ac inter se dissecti sunt, totq; velut colenda idola proponunt, quot falsa & impura dogmata venditant imperitis. Iubet autem Apostolus nos pacem habere cum ijs ministris, qui legitime missi populo Praepositos agunt, & acceptas tenent traditiones: illosq; penitus deuitari vult, qui inordinatè, & non secundum Ecclesiae traditiones ambulant. Vnde illum praescribit Canonem: *Si quis vobis euangelizauerit praeter id quod accepistis, anathema sit.* Sed & illorum sortem ex animo deplorabo, qui perinde ac olim Galatae, nouis praestigijs fascinati, legitime missos & institutos Ecclesiae ministros non agnoscunt, nec audiunt, quin & Catholicos Episcopos siue praesentis siue superioris aetatis superbe contemnunt & repudiant, quodq; intolerabilius est, pro pastoribus & doctoribus ordinarijs lupos rapaces, pro veris sacrorum ministris falsos & supposititios illos amplectuntur, qui per ostium nunquam ingressi, & ab ostiario minimè probati, in Ecclesiastica munia seipsos ingerunt, aut à profanis magistratibus intrudi se sustinent. Quid autem isthuc est aliud, praeterquam caelesti Patrifamilias, eiusque vocationi & missioni palam repugnare, oues pastoribus, & discipulos magistris legem dare, Christum Dominum in suis vicarijs loquentem & pascentem reijcere, ac demum reipsa se immundos haedos pro electis ouibus declarare? Ouium certè siue germaniorum Dei filiorum, id est, fuit, eritque semper proprium, secundum diuinas illas regulas viuere: ^a *Ne innuaris prudentiae tuae: ne sis sapiens apud te metipsum.* ^b *Audi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuae.* ^c *Oves meae vocem meam audiunt. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non nouerunt vocem eius.* ^d *Omnia honestè & secundum ordinem fiant in vobis.*

Quid hic statis tota die otiosi?

NOTABO ingenium & morem nostri Patrifamilias,

qui

qui tantam pro sua vinea procuranda curam gerit, toties ad operarios conducendos egreditur, & suorum labore delectatur. Hinc quos otiosè stantes offendit in foro, seuerè corripit, conductis singulis vineæ suæ partem excolendam assignat, atque vt ad laborandum sint omnes alacriores, suum cuique laboris præmium pollicetur, & per procuratorem præstat fideliter. Adeò verè dixit Christus: *Pater meus vsque modò operatur.* Ac de se ipso idem disertè pronuntiat: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius.* Tum alios etiam sui similes, hoc est, in labore indefessos socios & collegas requirit, dormientes discipulos increpat, Petro in piscatione versanti benedicit, ac operanti per Prophetam id promittit: *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit.* Nec est dispar illa promissio, in DEI tabernaculo habiturum, suamque in monte sancto requiem habiturum esse, qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam. Nonnè igitur meritò me mei pudeat ac pigeat, quod subindè laborem fugiens ad otium adspiro, & in his quæ ago, me torpentem ac segnem seruum illi exhibeo, qui me ad laborandum non modò conduxit, sed etiam creauit? *Homo enim nascitur ad laborem, & auis ad volatum.* Tum Sapientis præceptum est: *Noli esse inutilis & remissus in operibus tuis.* Neque vlli hoc in mundo quiescendi, sed laborandi, ac post laborem hîc ritè confectum, in alio seculo quiescendi spacium datur. *Negotiamini, inquit, dum venio.* Et à Ioanne scriptum legimus: *Beati mortui qui in Domino moriuntur. Amodò iam dicit Spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos.* Quamobrem opera fidei & charitatis in vinea præcedant necesse est, vt homini non solùm de vera post mortem quiete, sed etiam de cœlesti mercede prouideatur. Constitutus est procurator, immò Iudex omnium Christus, *Pater enim omne iudicium Filio dedit,* qui solis operarijs, non autem otiantibus & sterilibus fidei iactatoribus, mercedem ex æquo retribuatur. *Ecce, inquit, venio citò, & merces mea mecum est,*

Ioan. 5.

Ioan. 4:

Matth. 26.

Luc. 5.

Psal. 127.

Psal. 14.

Tob. 5.

Eccles. 4:

Luc. 19.

Apoc. 14.

*Opera bona p[er]
fidei vinea[m]
laborante[m] requir[unt]*

Ioan. 5.

Apoc. 22.

Ioan. 6. 9.
& 12.

Ecclef. 14.

Ecclef. 9.

1. Cor. 4.

2. Theff. 4.

mo

Ecclef. 33:

Ezech. 16.

2. Reg. 11.

Matth. 26.

Marc. 14.

Prouer. 6.

reddere vnicuiq; secundum opera sua. Væ igitur mihi, si pretiosi temporis usuram amitto, aut si præposterè laboro, vt neque ad scopum propositum respiciam, neque mihi ac alijs fructum salutarem, sicut Paterfamilias requirit, adferam. Tantum abest, vt illas voces diuinas, quas impleri necessum est, surdis transire auribus debeam: Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Venit nox, quando nemo potest operari. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebra comprehendant. Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare. Vt hinc etiam Apostolus, qui non solùm ore Euangelium prædicabat, sed suis quoque manibus laborabat, fideles omnes hortetur: Operamini vt quieti sitis, & vt vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis. Quare sic me comparabo, vt contra otium & inertiam segnitiemq; perpetuò pugnem, in studio autem ac labore honesto corpus hoc exerceam, quod velut feruus immorigerus, adeoque vt asinus piger, quærit diuerticula, heroque suo laborem exigenti obstrepit ac recalci- trat. Sed quid remedij contra hunc morbum præbet Sapiens? Cibaria, inquit, & virga, & onus asino: panis & disciplina & opus seruo. Ac iterum: Seruo maleuolo tortura & compedes, mitte illum in operationem, nè vacet. Multam enim malitiam docuit otiositas. Nam & iners otium in causa fuit, vt Sodomitæ, sicut apud Ezechielem legimus, in spurcissimum illud nefariæ libidinis scelus prolaberentur. Tum Rex Dauid quantumuis pius, dum otio vacat, in turpe adulterium, horrendumq; homicidium incidit. Eo magis ac diligentius mihi cauendum est, nè cum aliàs, tum in diuino cultu otio ac torpori indulgeam, oblitus illius qui dixit: Sustinete hîc & vigilate mecum. Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Vetat igitur Salomon dormire pigros, & vigilantis formicæ sectandam proponit industriam. Si enim inspiger fueris, veniet inquit, vt fons messis

tua,

tua, & egestas longè fugiet à te. Sed & me ipsum incusabo, qui Domini voce iustè corripì dignus sum, vt audiam sàpè: Quid hic statis tota die otiosi? Ita verò dicentem & obiurgantem Dominum audiam maximè, quando vesperi deprehendero, me per diem parum aut nihil operæ fecisse pretium, sed velut cum Petro sine fructu fuisse piscatum, aut cum Apelle nullam duxisse lineam.

Luc. 5.

VBI mœstus ego mecum reputabo, quàm sibi malè consulant plurimi, cœlesti optimoque Patrifamilias indignè resistentes, seque præclara mercede, quam referre poterant, defraudantes, quando quidem sub conductis verisque cultoribus vineæ, in ea ipsa nolunt persistere, aut si persistunt, tempus quo laborandum erat, otiosè, immò & vitiosè transigunt: tùm si laborant, non vt oportebat sincere laborant, vt suas operas ad gloriam Patrifamilias, & proximi commodum referre, atque in charitate cuncta perficere satagant. Quocirca Chryostomus cum quæstionem illam proposuisset, Si est victus Sathan & profligatus, quid ergo est quòd sàpè vincit? commodè respondit, hoc ex nostra ignauia prouenire. Bone Deus, quàm graue durumque iugum sustinent filij seculi, quàm immanes labores mundi & carnis amore victi suscipiunt, & sine fructu perferunt? Sed miserrimi tandem & serò pœnitentes fatebuntur: *Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & perambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuntius præcurrens. Quoniam spes impij tanquam lanugo est que à vento tollitur; & tanquam spuma gracilis que à procella dispergitur: & tanquam fumus qui à vento diffusus est.*

In Psal. 123.

Sapient. 5.

Multi sunt vocati, pauci verò electi.

AGNOSCAM & prædicabo iustum Dei iudiciũ, qui sum-

Isai. 5.

Isai. 3.

Apoc. 22.

In epist. ad
Colonienſes,

Apoc. 2.

Apoc. 22.

Ioan. 15.

Pſal. 2.

Luc. 1.

* Philip. 2.

mae bonitatis gratiaeque suae contentum in mortalibus in-
gratis ita vindicat, ut ex plurimis ad Ecclesiam vocatis, fi-
demque professis, paucos tandem ad gloriam eligat atque
assumat. Cur enim severam Dei iustitiam non sentiant, qui
tantoperè illius misericordia conuersis oblata, & poeniten-
tibus promissa, tam turpiter abutuntur, ut in vinea Domi-
ni non nisi vitem infrugiferam, & uvas vel putridas vel im-
maturas proferant? Proinde iratus Paterfamilias de illis
merito queritur: *Quid est quod debui ultra facere vinea
mea, & non feci ei? an quod expectavi ut faceret uvas, & fe-
cit labruscas?* Caterum ad paucos electos, & sedulos vineae
cultores non pertinent, qui sola Dei vocantis bonitate,
Christique meritis & Euangelij promissis contenti, se ni-
mium hodiè consolantur, cum sine obseruatione legis, si-
ne respectu operum, sine meritis praecedentibus iustitiam &
salutem credentibus audent polliceri. Hos enim Propheta
verberans dixit: *Popule meus qui te beatum dicunt, ipsi te deci-
piunt, & viam gressuum tuorum dissipant. Dicite iusto, quoniam
am bene, quoniam fructum adinventionem suarum comedit.
Va impio in malum: retributio enim manuum eius fiet ei.* Et Io-
annes Apostolus contra eosdem vanae fidei iactatores, qui
gloriam absque merito, & meritum absque opere volunt
habere, ut Bernardus loquitur, nos praemuniens ait: *Filioli,
nemo vos seducat: qui facit iustitiam, iustus est. Qui facit pec-
catum, ex diabolo est.* Et apud eundem diuina vox adstruit:
Esto fidelis usque ad mortem: & dabo tibi coronam vitae. Ac
iterum: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere u-
nicuique secundum opera sua.* Quare illorum caecitatem de-
flebo, qui cum iustitiae bonorumque operum fructibus de-
stituantur, & velut reſecti sint, à vera vite palmites, tamen
quia Christo credunt & fidunt, etiamsi redarguentem con-
scientiam sentiant, nec de peccatis doleant, de salute sua
certo statuunt, ac de propitio sibi Deo stultè gloriantur.
Ego verò sacris literis obtemperabo, quae fidelibus iubent
seruire Domino in iustitia & sanctitate, * suamque salutem

cum

cum timore & tremore operari, ² Euangelio dignè conuer-
sari, ^b thesauros in cœlo recondere, ac demùm ^c spe merce-
dis æternæ, vel propter retributionem, æqua & iusta præ-
stare, Deique voluntatem facientes, reportare promissio-
nem. Quicquid autem noui fingant aduersarij, qui creden-
tium benefacta deprimunt, vt fidem nescio quam extol-
lant ac iactent, ego cum vera Ecclesia ingenuè confitebor,
opera ex fide procedentia, & ex charitate facta, nulli non
Christiano ad benè beateque viuendum necessaria esse, illa-
que non solum fidem & charitatem internam testificari, sed
internam quoque iustitiam augere, & fiduciam quandam
gratiæ DEI & vitæ æternæ animis ingenerare: quin etiam
cœlestis beatitudinis meritum ac præmium nobis compa-
rare, maioreque gratia dignos efficere, non propter ope-
rum quidem dignitatem, si illa in se considerentur, sed ob
gratiosam illam DEI cum credentibus factam conuentio-
nem, & ob inhabitantem Christi spiritum, quo ducem vim
accipiunt, vt sint hi digni cœlesti & perpetua retributione.
*Pietas enim ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ que
nunc est, & futurae. Talibus hostijs (beneficentiæ & commu-
nionis) promeremur Deum, & per patientiam Dei regno di-
gni habemur,* sicut in fide & veritate doctor Paulus affirmat,
qui coronam iustitiæ suis benefactis repositam, & à iusto
iudice Christo reddendam fidenter exspectabat. Neque so-
lùm Pauli & Dauidis, sed & iustorum in Domino glorian-
tium propria vox est: *Retribuēt mihi Dominus secundum iu-
stitiam meam, & secundum puritatem manuum mearum retri-
buet mihi.* Nec enim iniustus est Deus, vt bonorum operum
piè factorum obliuiscatur, quin potius ad eò liberalis atque
munificus existit, vt suo nomine porrectum fratri calicem
aquæ frigida non sinat manere irremuneratum.

QVONIAM verò Christus in Euangelio sæpè testatur,
multos vocatos, sed paucos electos esse, etiam atque etiam
cauebo mihi ab illorum exemplo, qui licet vocati in vinea
persistant, & credant cum Ecclesia, tamen vocationi suæ

^a Philip. 1.
^b Matth. 6.
^c Psal. 118.
^d Heb. 10.

1. Tim. 4.

Heb. 14.

1. Theff. 1:

2. Tim. 4.

Psal 17.

Hebr. 6.

Matth. 10.

Matth. 20.

& 22.

Ioan. 15.

1. Petr. 4.
Luc. 13.

Matth. 7.

Ecclef. 1.

Ecclef. 16.

Ecclef. 24.

In epistola ad
Celanciam.

Tit. 2.

2. Cor. 6.

malè respondent, atque idcirco velut infuſigiferi palmites, reiecti ac recifi, in flammam inferni abijciuntur. Sic enim Chriſtus ipſe teſtatur de Patre loquens: *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum.* Ac iterum: *Si quis in me non manserit: mittetur foras ſicut palmes, & areſcet, & ſolligent eum, & in ignem mittent & ardet.* Hinc ego ſalutarem Dei metum concipiam, & omni abieſta præſumptione & arrogantia, cum Petro Apoſtolo ſollicitus dicam: *Si iuſtus vix ſaluabitur: impius & peccator ubi parebunt?* Confirmat hoc quoque Chriſtus, ubi rogatus ab alijs, *Si pauci ſunt qui ſaluantur?* hoc modo reſpondit: *Contendite intrare per anguſtam portam: quia multi, dico vobis, quarent intrare, & non poterunt.* Qui ruruſ ob paucitatem electorum velut ingemiſcens: *Quam anguſta, inquit, porta & arcta via eſt, qua ducit ad vitam, & pauci inveniunt illam.* Tantoque minus me commoueri ſinam turba & multitudine peccantium, qui licere ſibi quodlibet arbitrantur. *Stultorum enim inſinitus eſt numerus.* Ac licet peccantium multitudo peccandi licentiam vulgo ſubminiſtret, tamen criminum, quæ à iuſto Deo vindicanda ſunt, nullam facere poteſt impunitatem. Et ſcriptura ipſa teſtatur: *Melior eſt vnus timens Deum, quàm mille filij impij.* Ac iterum legimus: *Ne amuleris viros malos, nec deſidera eſſe cum eis.* Obſeruabo igitur quod ab Hieronymo præclare dictum eſt: Non debemus ad multitudinem reſpicere, quæ nullum viuendi tenens ordinem, non tam ratione ducitur, quàm quodam impetu fertur. Nec imitandi nobis ſunt illi, qui ſub Chriſtiano nomine gentilem vitam agunt, & aliud professione, aliud conuerſatione teſtantur, atque vt Apoſtolus ait, Deum conſitentur ſe noſſe, factis autem negant. Inter Chriſtianum & gentilem non fides tantum debet, ſed etiam vita diſtinguere, & diuerſam religionem per diuerſa opera monſtrare. *Nolite, ait Apoſtolus, iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate?* Demum pro virili curauero, vt aliorum cura neglecta, de me ipſo iudicando

dicando

dicando ac fanando fim sollicitus, eam nempè partem excolens vineæ, quæ mihi à summo Patrefamiliâs concredita & assignata est. Ita enim & scriptura mandat: *Altiora te ne quaesieris, & fortiora te ne scrutatus fueris: sed qua præcepis tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.* ^a *Qua seminaueris homo, hac & metet.* ^b *Qui parçè seminat, parçè & metet.* ^c *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.* Extat elegans Hilarij locus ad præsentem Euangelij parabolam alludens, ac fideles omnes piè hisce verbis inhortans: Hora vndecima est, inquit, conclusa diei sunt tempora: curramus omnes, festinemus, nè nox adsit, nè hora prætereat. Beatus quidem qui à mane vsque in noctem laborans, pactum denarium tanquam debitum postulans.]

Ecclef. 3.

2 Galat. 6.

b 2. Cor. 9.

c 1 Cor. 3.

In Psal. 129.

PRECANDVS est mihi **DEVS** pro eligendis & instituendis pastoribus, concionatoribus & ministris Ecclesie, qua siccut electa & dilecta Christi vinea, operarijs idoneis atque necessarijs hac velut vltima diei hora instruatur. Vix enim vnquam Christi præceptum magis, quàm hoc seculo Ecclesie infestissimo, fuit obseruandum. *Messis quidem multa, inquit, operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut emittat operarios in messem suam.*

Matth. 9.

ORABO & pro auditoribus Euangelij, ut operarios atque ministros ritè vocatos, ordinatos ac missos duntaxat admittant, seq̃ in vinea Domini firmiter contineant, ac eos iustitie fructus proferant, quibus aternam iustitie coronam à iusto iudice reddendam promerentur. Ita enim in fide & veritate Doctor gentium Paulus de se ipso testatur: Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruauit: in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex.

1. Tim. 2.

2. Tim. 4.

PECVLIARITER autem inuocabo Dominum, ut me possim,

sim, velim ac sciam accommodare ad sacrum Ecclesia Catholica institutum, quo ab hac ipsa Dominica Septuagesima dicta, latum Alleluia canticum tollitur, & populo Dei ad Pascha usque tempus luctuosum indicitur atque commendatur. Etenim sicut optimis & sapientissimis Patribus placuit, luctus quidam spiritualis est, quem in diuino cultu chorus Ecclesiasticus exprimit, ut credentes omnes miserandum effectum peccati, & graues Israëliitarum calamitates sibi ob oculos ponant, atque hac ratione seipsum ad grauioris penitentiae officia paulatim excitent. In quo utili & salutari instituto tanto me libentius confirmabo, quanto mundus hoc quidem tempore lasciuior ac petulantior esse consuevit, omnes ferè luxui suo laxans habenas, ut Bacchum & Venerem potius quam Christum & pietatem colere velle videantur. Ego verò cum electis, quos paucos fore Christus praedixit, meminero Euangelij de conductis operarijs, qui sanctum laborem, ut denarium accipiant, strenue subire & exantlare contendunt. Meminero praeterea Epistolae, in qua seipsum Apostolus Paulus nobis imitandum proponit, ac a perie denuntiat: Castigo corpus meum (Irenaeus legit, Luctuosum facio corpus meum) & in seruitutem redigo. Sic currite ut comprehendatis. Imitemur ergo & nos hunc Apostolum, sicut hortatur (verbis enim Augustinianis vtor) & castigemus corpus nostrum, & in seruitutem redigamus, si mundum vincere volumus.] Ac peculiariter operam dabo, ut velut à caelesti Patrefamilias vocatus, nouum studium ad conscientiae meae vineam repurgandam atque colendam adferam, & ab hoc tempore maiorem grauitatem induam. Seria enim & cum sensu quodam doloris coniuncta debet esse meditatio de primorum parentum lapsu, exilio, miseria, effectibusque peccati. Hoc enim illorum peccatum, omnium malorum lerna, & humanae calamitatis atque perditionis fundus exstitit, vti Apostolus illis verbis declarat: Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Ex qua

I. Corin 9.
Lib. 5. contra
Valent.

Lib. de agon.
Christian.
cap. 6.

Rom. 5.

sententia probat Augustinus, Adæ præuaricationem non ipsi soli, sed etiam eius propagini, toti nempe humano generi, nocuisse, neque tantammodo pœnam, sed & peccatum, quod est mors animæ, per unum hominem in omne genus humanum transisse. Ut hinc etiam paruuli in peccato concipiantur, & natura ire mortiq; subiecti nascantur, atque offenso Deo non reconcilientur, nisi gratia subleuentur illius, qui est mediator Dei & hominum, Agnus ille immaculatus qui tollit peccata mundi, & noua facit omnia. Quare humanam sortem, quæ propter peccatum tot tantisq; periculis ac pœnis usque subiecta est, nunc maximè deplorabo, illudq; dictum Ecclesiastici meditabor: Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturæ. Neq; verò me solum ut Adæ filium respiciam, sed etiam perinde ac peccati, mortis ac damnationis reum statuam, & assumpto luctu vnà cum Propheta, immò cum tota Ecclesia nunc lamentante testabor: Circunderunt me gemitus mortis, dolores inferni circunderunt me, eoq; precabor magis, ut iustissimus Deus me in furore suo non arguat, neq; corripiat in ira sua, quam ego iam pridem promerui.

DOMINICA SE XAGESIMAE.

Sequentis Euangelij argumentum.

Mirus est zelus & ardor Iudæorum in Euangelio audiendo, ex quibus complures vndique & ruratim ad Christum docentem vtrò confluunt,

quem

Lib. de Ecclesiasticis dogmatibus. cap.

39.

Vide & Fulgent. de fide ad Petrum cap. 26.

Ephes. 2.

1. Timot. 2.

Ioan 1
Apoc. 21.

Eccles. 40.

Psal. 17.

Psal. 6.

Marc. 6.

Luc. 16.

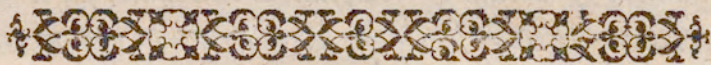
quem nonnunquam per montes & ad deserta usque prosequuntur, quin etiam integros cum illo dies sine cibo transigunt. Hac occasione Dominus parabolam de femine proponit, & in illa quatuor auditorum Evangelij genera explicat, ac duntaxat postremum probat, eorum nempe, qui solidum fructum ex audito Dei verbo cum patientia referunt, atque ita bonorum operum, omniumque virtutum segetem in granario caelesti condendam seruant. Reliquos ut ineptos Evangelij auditores Christus rejicit, etiamsi cupidè ac lætè audiant, & ad tempus credant, similesque sint Herodi Regi, qui Marco teste, Ioannis Baptistæ fuit auditor, sciens eum virum iustum & sanctum, immò & multa iuxta doctrinam perceptam faciens, & libenter Ioannem audiens. Cæterum in hoc Evangelio, tanquam in illustri speculo, cernunt omnes, qui tantum cæci non sunt, quibus de causis bona pars hominum verbi Dei vel prædicati, vel auditi, vel lecti fructum amittant, suamque salutem æternam non solum ob enormia crimina commissa excutiant, verum etiam leuibus de causis negligere soleant. Sinunt etenim semen magna Dei gratia seminatum, à dæmonibus deuorari, veritatem lucentem sed non redarguentem diligunt, tentationum aculeis superantur, in via Dei cœpta se leues & inconstantes præbent, segniter & oscitanter Christianum agunt officium, spinas pro rosis amplectuntur, pro auro carbones exquirunt, quoniam terrenis curis & cupiditatibus, & voluptatibus, quibus abrenunciandum erat, nunquam non inescati atque obruti manent. Quid autem isthuc est aliud, præterquam quod agrum incultum & spinosum Christo ingrati exhibemus, rarumque fructum bonæ sementis proferimus? Sed præcipuè diuites, quibus illæ spinæ suffocantes tantoperè placent, & sicut Christus vocat, filij huius seculi, eiusmodi parabola perstringuntur, de quæ communibus & quotidianis suæ salutis impedimentis seriò admonentur. Hinc sublatus ille clamor Domini prouenit, qui velut clangore aut tonitruo dormientes, quin etiam mortuos excitat: Qui habet aures, inquit,

audiendi

audiendi, audiat, nimirū de raro fructu iacti teminis, & ingenti pereuntium turba, etiamsi Deum agnoscant, & verbum eius audiant, Ecclesiæque veræ Sacramentis vantantur. Etenim illis deest vestis nuptialis charitas, qua duce Paulus tam multa & acerba superavit, & in verbo Dei tam fideliter laboravit, sicut hodierna epistola prædicat.

I. Cor. II.
& 12.

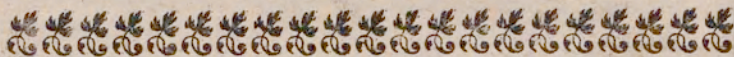
EVANGELIUM EIVSDEM
Dominicæ Lucæ VIII.

CUM turba plurima conveniret, & de civitatibus properarent ad IESUM, dixit per similitudinem: Exiit qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cæli comederunt illud. Et aliud cecidit super petram: & natum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum fecit fructum centuplum. Hac dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat: Interrogabant autem eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni DEI, cæteris autem in parabolis, ut videntes non videant: & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola Semen est verbum DEI. Qui autem secus viam, hi

sunt

viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram, hi sunt, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: & hi radices non habent, quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt, qui audierunt, & à sollicitudinibus & diuitijs & voluptatibus vitæ euntes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram, hi sunt, qui in corde bono, & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Exijt qui seminat, seminare semen suum.

DE incomparabili Christi Domini benignitate mirabor, qui ad eò sit avidus humanæ salutis, vt per se ac suos ministros Catholicos non desistat verbum suum diuinum (fidei, sapientiæ, iustitiæ, omnisq; virtutis semen ac fundamentum) longè lateq; in orbe spargere, ac idem semen agro licet sterili, petricoso, spinoso & infructuoso mandare. Tantum illi desiderium, tanta cura est de omnibus benè merendi, suumq; semen omni auro pretiosius latè spargendi cum vtilitate & fructu mortalium. Neque tamen ignorat, diurnam hanc operam suam paucis duntaxat electis profuturam, vt hinc meritò illud Propheticum sibi sumat: *Quid est quod debui vltra facere vinea mea, vel terræ meæ, & non feci ei?* Ingentes igitur agam gra-

Ifai. 5.

tias Christo vt optimo, sic & liberalissimo feminatori, de quo dixit Propheta: *Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset, & quasi Gomorraha similes essemus.* Ob hoc ipsum diuinum semen & mihi & vniuersæ gratulabor Ecclesiæ, cui tam inestimabilis thesaurus, panisque cœlestis obtigit, longè vt rectius Christiani quàm Israëlita hoc sibi sumant quod olim Moyses prodidit: *Hac est vestra sapientia & intellectus coram populis, vt audientes vniuersi præcepta hæc dicant: En populus sapiens & intelligens, gens magna. Nec est alia natio tam grandis quæ habeat Deos apud propinquantes sibi.* Quæ omnia regius Propheta vno velut dicto complectens, euidenter affirmat: *Non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis. Halleluia.* Quid enim verbo Dei illustrius, augustius, solidius, fructuosius, cum in eo tanquam pulcherrimo speculo, Deum Deique voluntatem cernamus, & Paulus apertè doceat: *Omnis scriptura diuinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia: vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.* In hoc ipso verbo continetur lex Domini immaculata, conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis, vt Psalmographus Dei verbum & legem mirificè prædicans, canit: Quare nullum mihi Manna dulcius, nullum pignus charius, nullum studium præstantius, iucundius ac frequentius erit, præterquam in Dei verbo versari, & in diuina lege nocte ac die meditari; hoc quippe officium filiorum DEI est proprium, ac mortales verè sapientes facit. Magno igitur feruentique pectore complectar, quod de verbo suo DEVS ipse pronuntiat, per Prophetam inquit: *Quomodo descendit imber & nix de cælo, & illuc vltra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen ferenti, & panem comedenti: sic erit verbum meum quod egreditur de ore meo; non reuertetur ad me vacuum, sed faciet quæcumque volui, & prosperabitur in his ad quæ misi illud.* Hoc verbum si vsquam alibi, tum in Euangelio elucet

Isai. 1.

Deut. 4.

Psal. 148.

2. Timot. 3.

Psal. 118. & 118.

Psal. 1.

Isai. 55.

Rom. 1.

Heb. 4.

Rom. 1. & 10.

2. Theff. 3.

1. Cor. 4.

Galat. 2.

Tob. 3.

Coloff. 1.

1. Cor. 9.

maximè, & hunc effectum adfert, vt virtus Dei sit in salutem omni credenti, ac dignè illud excipienti: vt præterea iure dicatur viuis Dei sermo & efficax, penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, quemadmodum Apostolus tradit. Curabo autem cum eodem Paulo hoc Euangelium non erubescere, nec in iniustitia detinere, sed illi obedire, per illud, si possim, alios in Christo gignere, illud ipsum cum Ecclesiæ præpositis conferre, iuxta illud sincerè ambulare, propter illud agere & sustinere omnia.

Hæc dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat.

VTINAM vox Christi clamantis, quæ summum & ardentissimum nostræ salutis desiderium indicat, meas interiores aures penetraret, & ex corde meo lapideo carneum faceret, meque totum ad se raperet, vt & ipse cum Samuele possim dicere: *Loquere Domine, quia audit seruus tuus.* Et cum Hieremia Propheta: *Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrosum non abij.* Sunt sanè qui surdas planè aures Deo Deique verbo præbeant, sicut obstinatus ille Pharao Moysen admonentem non audiens, sed repellens. Eiusdem farinae homines illud DEO dicere non verentur: *Recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus: Vanus est qui seruit Deo, & quod emolumentum quia custodiimus præcepta eius?* Alij incircumcisas aures adferunt, vt Iudæi ceruicosi, quibus hoc ipsum exprobrat Stephanus protomartyr: & propterea Deus ipse per Hieremiam queritur: *Cui loquar, aut quem contestabor vt audiat? Ecce incircumcisa sunt aures eorum, & audire non possunt. Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, & non suscipiunt illud.* Hinc & grauis illa extat interminatio: *Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis, & non audierunt vocem meam, & non ambulauerunt in ea, & abierunt post prauitatem cordis sui; idcirco hæc dicit Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego dabo populum istum absinthio, & potum dabo*

1. Reg. 3.

Iai 50.

Exod. 9. & 10.

Iob. 21.

Malach. 3.

Astor. 7.

Hierem. 6.

Hierem. 9.

eis aquam fellis. Nonnulli rursus tam obtusi sunt sensus & hebetes, vt ad audiendam & discendam sapientiam prorsus inepti ac stupidi videantur. *Animalis enim homo, vt Paulus adstruit, non percipit ea quæ sunt spiritus Dei: stultitia est enim illi, & non potest intelligere.* Vnde Salomon quoque testatur: *Non recipit stultus verba prudentia, nisi ea dixeris quæ versantur in corde eius.* Neque pauci sine delectu quæcunque dicuntur audiunt, ad nugas, fabulas, detractiones fœdosque sermones accipiendos prompti & alacres, sed à doctrina spiritus & verbo veritatis alieni, nullam vt aurium rationem ac disciplinam curare videantur. Tàm sunt in audiendo & loquendo futiles ac effusi, nihil enim eos insulos mouet quod scriptum est: *Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis.* Sed & illi haud leuiter peccant, qui sectis nouis addicti, ad solum Dei verbum scriptum nunquam non prouocant, nec audire dignantur, si quid in Ecclesia præterea iubeatur vel instituat. Eoq; magis deplorabo communem hominũ incogitantiam, immò insaniam, qui tam nobili sensu disciplinæ tam perniciosè ac turpiter abutuntur, quando aures patentes habent ad illa quæ Mundus, Carò, Satan suggerunt & ingerunt, verùm ad voces diuinas & salutis monita tantùm non obsurdescunt, vt hinc surdi & aspides surdæ in scriptura sacra dicantur.

ILLVD verò mihi dolorem animi peracerbum creabit, complures hodiè, vt antea nunquam, sumã cum audacia impudentiaq; prodire, qui dũ specioso verbi Dei prætextu gloriantur, multas opiniones falsas, & impios errores passim excusant, tegunt atq; defendunt. Hũc enim ventum est, proh dolor atq; pudor, vt nullum ex venerandis sacramentis, nullum Ecclesiæ dogma, nullum diuinæ scripturæ volumẽ tam firmum sit ac integrum, quod verbi Dei specie & umbra, nõ aliqua ex parte vel à plebeis oppugnetur hodie atq; conuellatur. Etenim quemadmodũ verbo Dei secundũ Catholicæ fidei regulã ac interpretationẽ intellecto, & ad verã pietatis

I. Cor. 2.

Prouer. 18.

Ecclef. 21.

Isai. 42.

Psal. 57.

Epist. 28.

Prouer. 8.

1. Petr. 1.
1. Cor. 11.
2. Theff. 2.

Galat. 1.

Matth. 4.
Luc 4.
Math. 7.

accommodato, nihil in rebus humanis est præstantius, bonorumque animis iucundius, & magis Ecclesiæ salutare: ita vicissim eodem verbo perperam accepto, & ad impuros animi motus explendos detorto nihil perniciosius, & ad omnem religionis veræ disciplinam dissoluendam vehementius potest excogitari. Est enim ita prorsus, sicut Cyrillus memoriæ prodidit: Omnes hæretici de scriptura diuinitus inspirata sui colligunt erroris occasiones, ea quæ à Spiritu sancto rectè dicta sunt, sua malitia corrumpentes, & super sua capita flammam inextinguibilem augentes.] Quapropter maiorem in modum cauebo, nè mihi CHRISTVS frustra dixerit, & sonora voce clamârit, *Qui habet aures audiendi, audiat*: auresque meas ad legitimum vsum ac sensum disciplinæ sanctæ, maximè cum de sacris agitur, sedulò transferre conabor. Sic enim æterna loquitur sapientia: *O viri ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astutiam, & insipientes animaduertite. Audite disciplinam & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo qui audit me, qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei.*

PECULIARITER verò audiam & obseruabo nõ modò verbum scriptum, quod omni acceptione semper dignum est, sed etiam verbum viuæ duntaxat voce traditum, siue de fide & credendis, siue de moribus & agendis monear. Nam eiusmodi verbum in Ecclesia viguit, priusquam verbum scriptum promulgaretur, affirmante quoque Apostolo Petro: *Hoc est verbum quod euangelizatum est in vobis.* Vnde Paulus etiam Ecclesiæ traditiones atque consuetudines non obscure commendat fidelibus, & hoc modo seuerè illis interminatur: *Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit.* Verbum scriptum iactent ac vrgeant noui sectarij, quod & Satan contra Dominum disputans, in medium adduxit, & quo sicut ouilio vellere, lupi rapaces omnes subdolè se contegere solent. Audiam ego DEI spiritum non in scriptura solùm, sed etiam in Ecclesia loquentem, neque illum Christiano nomine dignum, sed pro publicano ac eth-

nico censendum putabo, qui Christi sponsam, omnium-
 que fidelium matrem & magistram Ecclesiam audire detre-
 ctat. Quod isthac, utpote columna & firmamentum verita-
 tis, docet, expressum DE I verbum habeo: quod verò con-
 tra sensum & consensum eiusdem Ecclesiae docetur, expres-
 sum planè Diaboli verbum esse minimè dubitabo. Irrefuta-
 bile verbum DE I est, quod nunquam abolebitur, *Audi fili
 mi disciplinam patris tui, & nè dimittas legem matris tuae: ut
 addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo.* Audiam insuper
 pastores, doctores & præpositos Ecclesiae, in quibus ut in su-
 is legatis atque vicarijs, CHRISTVS ipse loquitur, & à suis
 fidelibus audiri vult, sicut ouium ratio & officium postulat.
*Qui vos audit, inquit, me audit: & qui vos spernit, me spernit:
 qui autem me spernit, spernit eum qui me misit.* Nec solùm Ec-
 clesiae catholicae ministros & magistròs tanquam à DE O
 missos interpretes audiam, verùm etiam cum Propheta Re-
 gio dicere non verebor: *Audiam quid loquatur in me Domi-
 nus DEVS: quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super
 sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad eor.* Eadem ratione
 non obturabo cor, sed reuerenter audiam vocem intus lo-
 quentis DE I, & inspirationem spiritus sancti, quam Ioannes
 appellat vnctionem acceptam à Domino, quae docet electos
 de omnibus, ac paruulis reuelat arcana, nec rarò DE I laudè
 depromit ex ore infantium, etiamsi scriptum verbum igno-
 rent, aut sonare nesciant. Adeò verè scriptum est illud, *Non
 in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore
 DE I,* siue verbum illud scriptum sit, siue non sit, sed naturali
 tantùm, vel ecclesiasticae aut politicae legi congruat. Hinc
 Apostolus Paulus de gentibus licet incredulis affirmat,
 quòd cum legem non habeant, naturaliter ea quae legis sunt
 faciant, atque ipsi etiam sibi sint lex, qui opus legis in cordi-
 bus suis scriptum ostendant. Vult præterea omnem ani-
 mam sublimioribus potestatibus, earumq; legibus esse sub-
 iectam non solùm propter iram, sed etiam propter consci-
 entiam. Tum Apostolorum traditiones. quae sine scripto

Matth. 18.

1. Tim. 3.

Prover. 1.

Luc. 10.

Psal. 84.

Psal. 94.

1. Ioan. 2
Matth. 11.
Psal. 8.Deuter. 8.
Matth. 4.

Rom. 2.

Rom. 13.

Actr. 015.
& 16.
2. Theff. 2.
1. Cor. 7.
1. Timot. 5.
Philip. 4.

In lib. de spi-
ritu sancto.
cap. 27.

2. Cor. 3.

Lib. 3 contra
Valentin.

Hierem. 23.
2. Petr. 3.

Apoc. 2.

obtinerunt, & seniorum decreta, cuiuscemodi in sacris Concilijs promulgatur, à fidelibus custodiri præcipit. Quin & ipse varias leges à Christo nunquam propositas, suis epistolis inserit, atque hoc generale mandatum à Christianis omnibus exigit: *Læcunq̄e sunt vera, quæcunq̄e pudica, quæcunq̄e iusta, quæcunq̄e sancta, quæcunq̄e amabilia, quæcunq̄e bonæ fame, si qua virtus, si qua laus disciplina, hæc cogitate. Quæ & didicistis & accepistis, & audistis, & vidistis in me: hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.* Tantum abest, vt Paulus Arianum dogma confirmet, quo fideles verbo Dei scripto, tanquam a sylo vnico, alligantur. Firma enim fuit & est semper præclara illa Basilij Magni regula: Dogmata quæ in Ecclesia seruantur ac prædicantur, partim ex conscripta doctrina habentur, partim ex Apostolorum traditione ad nos delata in mysterio, id est in occulto tradita recepimus.] Habent vtique Iudæi & hæretici verbum Dei scriptum, ad suam pernitiem: habent literam occidentem, sed habere non possunt spiritum viuificantem, qui & spiritus veritatis & Ecclesiæ rector atque magister manet perpetuus. Vnde scripsit & Irenæus: Vbi est Ecclesia, ibi & spiritus Dei & omnis gratia. Spiritus autem veritas.] Ac rursus: In Ecclesia posuit Deus Apostolos, Prophetas, Doctores & vniuersam reliquam operationem Spiritus, cuius non sunt participes qui non concurrunt ad Ecclesiam.] Absit igitur, vt meas aures vnquam auertam à verbo siue scripto, siue non scripto, sed tradito & conseruato in Ecclesia: Absit itidem, vt nouis ministris ac magistris, qui verba Dei furantur, & scripturas deprauant, me auditorem præbeam: audiam verò Ioannem Apostolū semel ac iterum apertè mandantem: *Qui habet aurem audiat, quid Spiritus dicat Ecclesiis.*

Quod in bonam terram cecidit, hi sunt qui corde bono & optimo audientes, verbum retinent, & fructum adferunt in patientia.

NON satis erit mihi verbo DEI lecto vel audito suum pondus tribuere, vt sacrosanctum & omni reuerentia dignum habeatur, vtque cum fide, gaudio & affectu pio à me suscipiatur. Docet enim & requirit cœlestis agricola, iactum hoc semen (omnis virtutis seminarium) in meo corde radices agere, paulatim succrescere, suam in tempore vim exerere, & superatis impedimentis omnibus, quæ non raro intercurrunt, fructum multiplicem durabilemque patientia duce proferre. Quocirca meum esse munus putabo, vt perpetuis verbi hostibus, nimirum Satanæ, mundo, carni, propriæque voluntati acre bellum indicam, vtque noxiæ as cupiditatum, malarumque tentationum herbas & radices magis ac magis euellam: ne alioquin vt plurimis accidit, diuinum hoc semen in agro meo suffocetur, & infrugiferum maneat. Quare si sapio, ingentem vigilantiam, assiduum studium, longam patientiam, & ardentem precessionem adhibebo, vt semeni mihi traditum & acceptum conseruare, fructumque legitimum proferre, ac ipsi seminatore comprobare possim. Illis præterea ex animo gratulabor, qui verbum DEI cum Magdalena ad pedes Domini sedentes, tranquillè & intentè audiunt: ac velut ab Angelo edocti, hoc ipsum verbum cum Domini nostri matre toto pectore complectuntur, & firmiter custodiunt. Cæterùm quandoquidem CHRISTVS hac parabola indicat, non omnes, immò paucos sese idoneos verbi DEI auditores, probosque discipulos exhibere, nouum in me desiderium excitabo, vt partem cum illis habere possim, qui socordiam & iniuriam omnem in DEI verbo percipiendo & conseruando excutiunt, remque tanti momenti, id est, diuini seminis fructificationem, ex qua Dei cultus & hominis salus dependet, sedulò ponderem. Laudabo præclarum illorum exemplum, qui vt rectè secundùm DEI verbum ambulent, Apostolicam imitantur prudentiam, antiqua retia deserentes, vt Dominum & magistrum suum,

Luc. 10.

Luc. 2. & 11.

Matth. 4.
Luc. 10.

Matth. 19.
Philip. 2.

Matth. 19.

Luc. 9.

2. Timot. 2.

Ezech. 36.
& 18.
Pfal. 50.
Dan. 9. & 10.

Pfal. 118.

a quo sunt vocati, in omni vita sequantur expeditius. Amabo & reuerebor illos, qui pro diuitijs curisque temporalibus ac domesticis, quibus tam multi irretiti pereunt, bona conscientia Christo testari possunt: *Ecce reliquimus omnia, & sequuti sumus te.* Omnia sumus arbitrati vt stercora, vt te vnum lucrifaceremus. Sicut suastisti, spadones & eunuchi Euangelici esse volumus, vt castremus nos ipsos propter regnum cœlorum. Mundo, carni & Satanæ abrenunciamus, vt diuino cultui planè vacantes, tuum semen, virtutis & pietatis omnis firmas in nobis agat radices, & sine impedimentis exerescat atque fructificet. *Nemo, enim, vt tu ipse dixisti, mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, apius est regno Dei.* Quibus consonat Apostolica sententia: Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus, vt ei placeat cui se probauit.

IN PRIMIS autem famem & sitim iustitiæ concipiam, vt maturum veræ fidei & pietatis fructum, sœcunda velut arbor in horto Ecclesiæ proferam, ideoque cor mihi petam lapideum prorsus auferri, & pro eo carneum, nouum & mundum inseri. Optabo etiam & studebo cum Daniele vir esse desideriorum, & hinc sanctæ orationi sæpè ac multùm vacare non desinam, quòd per illam dona Dei omnia quæ ad benè beateque viuendum homini conferunt, efficaciter impetrentur. Nec obliuiscar Prophetæ regij, qui diuinæ legis amore ac studio mirificè delectatus, in illas voces erupit, quas ego frequenter mecum repetam: *In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Cogitavi vias meas, & conuerti pedes meos in testimonia tua. Quomodo dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est. Ignitum eloquium tuum, & seruus tuus dilexit illud. Custodiuit anima mea testimonia tua, & dilexit ea vehementer. Seruauit mandata tua & testimonia tua, quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.* Adhæc meam ipse conscientiam sæpè perscrutabor, vt norim, quibus ex causis diuini verbi optimum semen in me subindè impediatur, quò minus

Christo

Christo seminatore, meaque vocatione dignos fructus proferat. Non enim temerè Apostolus Iacobus mandat: *Estote factores verbi, & non auditores tantum.* Quin & Christus ipse luculenter affirmat: *Ille seruus qui cognouit voluntatē Domini sui, & non se preparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis.* Quid autem formidabilius, quàm si Dei verbum maximi remedij loco diuinitus datum, nobisque benignè concessum, etiam aduersarium præstet, maioremque causam creet perpetuæ damnationis? Habet enim hîc quoque locum Basilij Magni sententia: *Obseruandum est, inquit, ne fortè copiosioris gratiæ pondus, grauioris nobis existat causa condemnationis, si ingrati inueniamur largitoris muneribus.*] Nisi verò Dei verbum multis in aduersarium conuerteretur, Christus utique non diceret: *Eslo consentiens aduersario tuo citò, dum es in via cum eo: ne fortè tradat te aduersarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris.* Notauit enim & Augustinus, Dei verbum siue præceptum hoc loco aduersarium dici, quandoquidem veteris hominis desiderijs contradicat, eumque ob commissa vitia quasi debitorem redarguat, ac iudici Christo etiam puniendum tradat, nisi pacem cum hoc aduersario maturè incamns, ac legem per charitatem impleamus, & cum illa nos concordemus. Quid multis? sicut Dei verbum audire & custodire sapientiæ ac virtutis omnis caput & summa est, ac salutem homini perpetuam adfert: sic rursus audire illud & non custodire, stultitiam, infelicitatem ac perditionem omnem procreat mortalibus. Id quod Christus illis verbis indicauit: *Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Si quis non audierit verba mea & non custodierit, ego nō iudico eum: sed sermo quem loquutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.]

Iacob. 1.

Luc. 12.

In regula
cap. 3.

Matth. 9.

In Psal. 129.

Galat. 6.

Luc. 11.

Ioan. 12.

PRECANDVS est mihi Deus pro diuini verbi dispensatoribus, ut concedatur sibi thesaurum, qua fide ac diligentia

Roman. 10.

Amos 8.

par est, in docendo ministrant, suisq; auditoribus optimè consulant. Nihil enim est dubium, ex bonis & sedulis verbi Dei seminatoribus multa pendere, quæ ad communem populi utilitatem tum in fide, tum in moribus prouehendam maximè pertinent. Quomodo enim inuocabunt, in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? Rursus, quomodo sine pane verbi Dei, qui proprius est anima cibus, non fameſcet, fameq; miseranda non peribit populus, ut horrendam irati Dei comminationem suo maximo malo experiatur? Ecce, inquit, dies veniunt, & emittam famem in terram: non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini. Ut nihil difficilius & vilius, ita nihil etiam rarius inuenias bono & perfecto siue seminatore, siue concionatore, quem & Angelum Dei, & tubam Euangelij, & lucem populi non immeritò appellâris.

Matth. 12.
Luc. 11
Matth. 11.

RURSUS DEVM inuocabo pro auditoribus Euangelij, nè sint socordiores Iudæi, ad Christum docentem tam studioſè concurrentibus, ipsumq; cum voluptate & gaudio totos dies auscultantibus. Precabor populo singularem prudentiam, nè ſinat hunc diuinum theſaurum per demonis, carnis, & mundi tentationes sibi vel eripi, vel impediri: sed potius ut diuini verbi fructum constantia & patientia sibi comparare nitantur. Verendum est autem prorsus, graue ac metuendum iudicium illis imminere, qui diuitijs, luxu, curisq; terrenis oppressi, ut grauiora interim vitia ſileam, hodiè verbum Dei & sacra ferè omnia fastidiunt, ut de cultu quidem Dei & negotio æternæ salutis vix quicquam curare seriò videantur. Contra hos in iudicio surget Regina Saba: surgent & Ninivita, summamq; nostram ignauiam atq; ingratiitudinem condemnabunt, eritq; iunc remissius iudicium terra Sodomorum.

ORABO itidem pro verbi Dei corruptoribus, qui sub

prætex-

prætextu Evangelij & sacra scriptura, mortifera errorum venena populo licenter venditant, & per Europam tam laicè quàm perniciosè diffundunt. Quod enim Apostolus iam olim est vaticinatus, nunc magis ac magis impleri cernimus: Erit, inquit, tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent.

2. Tim. 4.

DOMINICA QVINQVAGESIMAE.

Sequentis Evangelij argumentum.

EVANGELII summa duabus partibus absolvitur, Christi nempè vaticinio atque miraculo. Etenim ille Hierosolymam proficiscens, Apostolis prædicit imminere passionem suam acerbam, eiusque præcipuas partes aut circumstantias, ac foelicem eiusdem exitum prænuntiat, Discipulis quidem hoc tantum mysterium non assequentibus. Deinde non sine luculento miraculo curat in via Barthimæum (sic enim à Marco dicitur) (qui cum cæcus & mendicus esset, misericordiam itentidem implorat, ac propter fidem non minus cordis quàm oculorum recipit lucem. Ad priorem partem spectat insignis fidei articulus, quem Christiani omnes de passione Dominica profitentur, & Ecclesia ad finem Quadragesimæ singulari cum pietatis affectu nobis meditando proponit. Altera pars Christi Domini declarat potentiam, quam cum ægroti ac erumnosi mortales alij,

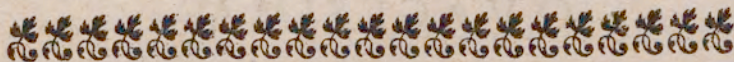
Marc. 10.

Matth. 11. 20.
& 21.
Marc. 10.
Ioan. 9.
Matth. 11.
Ioan. 9.
Galat. 6.

Rom. 4.

tum cæci oculisque capti sæpè deprehenderunt, sicuti passim narrant Euangelistæ. Quamobrem cum Dominus Ioannis Baptistæ discipulis loqueretur, seque verum Messiam veller ostendere, primùm illud inter miracula recensuit: Cæci vident. Ac verè dixit Sidonius ab eodem Domino illuminatus: A seculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati.] Nostrium est in Christi cruce & passione, velut in basi salutaris humanæ gloriari, vt qui traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram, Apostolo teste. Sed & cum Barthimæo laborare debemus, vt Christi nobis gratiam applicemus, ac in primis vitiorum animique caliginem effugiamus. Qui enim spiritualiter cæci sunt, nec se ipsos, nec Deum rectè cognoscere, multoque minus Christo suo medico grati esse, ipsumque ducem sectari possunt, vt se Barthimæo conforment.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium Lucae XVIII.

ASSUMPSIT IESVS duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellauerint occident eum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Factum est autem, cum appropinquaret Hiericho, cæcus quidam sedebat secus viam, men-

dicans.

dicans. Et cum audiret turbam prateruentem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazarenus transiret. Et clamauit, dicens: Iesu fili David miserere mei. Et qui praebant, increpabant eum vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David miserere mei. Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogauit illum dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, vt videam. Et Iesus dicit ei: Respice, fides tua saluum te fecit. Et confestim vidit: & sequebatur illum, magnificans Deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem DEO.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas.

CHRISTO Domino gratias imprimis agam, qui velut optimum Imperatorem ageret, milites suos ante congressum munit ac instruit, vt ab impendentibus malis atque periculis illi sint magis immunes. Quarè non solum hoc loco, sed & alibi crebro memoriam suae passionis repetit, eamq; sicut modò discipulis, sic mihi etiam ac fidelibus alijs vult esse diligenter infixam. Vt hinc etiam sonet Apostolica tuba: *Recognitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem: vt ne fatigemini animis vestris deficientes. Nondum enim vsq;*

Matth. 16.
17. & 20.

Hebr. 12.

Rom. 5. & 4.

Pfal. 68.

Pfal. 37. & 34.

Isai. 43.

Matth. 27.

Luc. 23.

1. Cor. 6.

1 Pet. 1.
Ioan. 12.

ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes. Quæ Dominicæ passionis ac mortis memoria tanto erit mihi cõmendatior, quantò certius constat, Christum non sua, sed mea omniumq; filiorum Adæ causa tot tantosq; cruciatus fuisse perpeßum. *Cum enim adhuc peccatores essemus*, vt Paulus affirmat, *Christus pro nobis mortuus est*, & sicut propter delicta nostra est traditus, ita & resurrexit propter iustificacionem nostram. Nihil ergo mirum, si Optimus Maximusque mundi Redemptor cum ingratis fidelibus expostulet, quandoquidem tanti muneris in se collati memoriam excutiant, eiq; pro bonis mala sæpè grauitèr q; peccando rependant. Sic enim queritur: *Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.* Ac iterum: *Qui retris buunt mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem.* Nec minùs ad me dictum illud Christi patientis referam: *Seruire me fecisti in peccatis tuis, præbuisi mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Quare maiorem in modum dolebo, sacratissimam & acerbissimam Christi passionem, quæ sanctorum omnium immanes afflictiones multis modis excellit, mihi non magis esse cordi, cum per illam & aperta monumenta, & resuscitados mortuos, & scissas esse petras legamus, cumque spectatores illius ita commoti fuerint, vt percutientes pectora sua domum reuerterentur.

R V R S V S verò me ac fideles alios non iniuria consolatur ac erigit, eundem Christum pro summa bonitate sua vltro venisse, suos vt labores ac dolores, suamque vitam & mortem nobis indignis impenderet ac donaret. Nam verè in nos dictum Pauli competit: *Empti estis pretio magno, pretioso nempe sanguine Christi agni immaculati & incontaminati*, sicut Petrus affirmat. Vnde Christus ipse dicebat: *Ego si exaltatus fuero à terra*, (vt in cruce quidem factum est) *omnia traham ad me ipsum.* Addit & illud animum credentibus, quod Christum hic affirmantem audiam, *Ecce ascendimus Hierosolymam.* Nõ enim id solùm ad Apostolos, sed ad Christianos etiam omnes dictum accipiam, vt sciamus iter, quod

Christus

Christus per acerba passurus, ad metropolim Hierusalem instituit, velut typum ac imaginem extitisse illius peregrinationis, quæ cunctis ad bene beateque viuendum est necessaria: nimirum vt supernam Hierusalem adituri, cum suo Principe crucem ferant. *Non enim habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus*: eam nempe, quæ sursum est Hierusalem, & mater nostra, ciuitas Dei viuentis, & Hierusalem cœlestis, sicut idem Paulus appellat. Nec enim satis Christo fuit vnà cum discipulis Hierosolymam proficisci, sed vt vaticinia Prophetarum impleret, viam crucis asperam & spinosam elegit, seq; in illa ducem & coriphæum omnium statuit credentium, qui ad cœlestem patriam salutarem meditantur ascensum. Quid verò, si crucem refugiat caro? quemadmodum discipuli quoque sermonem Domini de cruce ignominiosè ferenda, vt insuauem & horridum non modo non capiebant, sed & principio improbabant. Sic enim aiebant: *Abstine à te Domine, non erit tibi hoc*: verbum enim crucis nondum illis sapiebat. Mihi verò Christi non modò verbum, sed etiam exemplum erit satis, vt patienter ac libenter capiti crucifixo adhærescam, & communem cum illo voluntatem affectumque sentiam. Scio etenim quòd ipse pronuntiârît: *Ego sum via, veritas & vita. Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui non baiulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus.* Oportuit sanè pati CHRISTVM, & ita intrare in gloriam suam, exemplo nobis relicto pulcherrimo, vt sicut Petrus admonet, præcedentis Domini & magistri vestigia sequeremur, qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, si Paulo credimus, confusione contempta. Absit igitur, vt diuino resistam numini, cui sic visum est, sine cruce gloriam electis non impertiri, sed crucem post Dominum ferendam imponere, quam non grauatim sustineant, sicut Simon Cyrenensis non nisi coactus illam voluit sustinere. Sectentur alij mollia ac delicata, cum di-

Heb. 13.

Galat. 4.
Hebr. 12.

Matth. 16.

Ioan. 14.
Luc. 9. & 14.

Luc. 24.

1. Petr. 2.

Heb. 12.

Luc. 23.

Luc. 16.
Iob 21.
Prouer 14.

Matth. 20.

Rom. 8.

Iacob. 1.

Epist. 7. ad
Olympiam.

Pfal 115.

uite epulone quotidie viuant splendide, & ducant in bonis dies suos, vt in puncto ad infernum descendant, & extrema gaudij luctus nunquam finiendus occupet. Ego magni faciam crucis Christi non solum professores ac veneratores, sed & amatores, quales in primis Apostoli ac Martyres extiterunt, eosque æmulandos mihi proponam, qui sub spinoso capite delicata esse membra noluerunt, sed omni potius patientia crucifixum Dominum in vita & morte honorarunt. Ingenti ac dura cruce grauatus ille patientiæ omnis exemplar, præcessit, viamque crucis insuetam suo sanguine sanctificatam, nobis longè planiorem reddidit, crucisque vexillum suis militibus palam erexit. Cur igitur molestè feram, mihi cum sanctissimis viris communem esse sortem, vt eundem cum Domino & eius asseculis calicem bibam, vtque viam angustam simul & salutarem ingrediens, vitam beatissimam illam assequar, de qua Paulus pronuntiauit: *Existimo quòd non sunt condigna passiones huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis? Si comparamur & conglorificabimur.* Atque vt maius in me propter Christum patiendi, immò & lætius cum illo resurgendi desiderium excitetur, memorabilem illam Iacobi sententiam mecum animo sæpè reputabo: *Omne gaudium, inquit, existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis: scientes quòd probatio fidei vestra patientiam operatur.* Et præclare scripsit Chrysostomus: Nihil ita claros & bonos æmulatores bonis satiat infinitis, sicut turba tentationum & pericula, & dolores, & mœrores, & sustinere semper insidias malignorum, & eorum vel maximè, à quibus ista fieri non debeant, eaque omnia ferre mansuetè.]

Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & conspuetur, & flagellabitur.

QV ID retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Is non contentus, cum Deus immortalis esset, car-

nem humanam suscipere, in ea quoque tenerrima mortem ut amarissimam, ita & probrosissimam vltro subire dignatus est. Horrenda sunt, & nullis explicari verbis possunt supplicia, quæ Agnus hic innocentissimus, ipseque Dei filius æternus pro meis & mundi peccatis tum à Iudæis, tum à Gentibus in ipsius necem impiè conspirantibus, ex charitate sola suscepit, ac summa cum patientia pertulit. Neque enim fatilli fuit corpus totum à planta pedis ad verticem vsque capitis dire vulneratum, prorsusque liuidum sustinere, nisi angores etiam & angustias cum summo micore & sanguineo sudore coniunctas persentisceret. Hinc per Prophetam suo iure nobis acclamat, & velut ad compatiendum excitans: *O vos omnes, ait, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor sicut dolor meus.* Et per alium Prophetam cuique mandatur: *Respice in faciem Christi tui.* Tum Apostolus, qui Christi Domini stigmata in suo portauit corpore, iubet omnes adspicere in authorem fidei & consummatorem IESVM, qui crucem sustinuit. Quarè mihi succensebo, quòd nescio quibus nugis, ineptijs ac retibus implicatus, in faciem Christi pro me traditi, illusi, consputi, flagellati & crucifixi non crebrius respiciam, quodque tantorum cruciatuum causas non desicam, non fugiam ac detester penitus, ipsa nimirum peccata, propter quæ summus factus est infimus, ac tot labores, tantosque dolores exhaust, ab amicis desertus, & ab hostibus afflictus, immò factus opprobrium hominum & abiectio plebis. *Ipsè vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus propter peccata nostra, qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo.* An vllum est mysterium, quod piissimus Dominus inde à pueritia sæpius in memoriam reuocauit, & maiore cum tristitia sæpè perpendit? ut hinc etiam diceret: *Baptismo habeo baptizari: & quomodo coarctor vsque dum perficiatur?* Ac rursus: *Nunc anima mea turbata est, & quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora.* Quod quæso arcanum Prophetis literis luculentius explanatur, & ipso veritatis ore clarius repetitur,

Thren. 1.
Psal. 83.

Galat. 6.
Hebr. 12.

Psal. 27.
Iai. 53.

1. Petr. 2.

Luc 12.
Ioan. 12.
Matth. 16.
17. 20. & 26.
Marc. 10.
Luc. 22.

Ecclef. 19.

nobisque in sacra Eucharistia commemorandum expressius commendatur? nimirum vt rei tantæ (nihil enim morte & sanguine Domini sacratius) grata memoria cunctorum animis penitus infixamaneat. Huc igitur & illud præceptum spectare ducam: *Gratiam fideiussoris nè obliuiscaris: dedit enim pro te animam suam.* Qua de re alibi pluribus, sub finem scilicet Quadragesimæ, disseremus.

Cantic. 2.

CVR ergò mihi non succenseo, qui hoc summum & lectissimum opus redemptionis & salutis humanæ non tantifacio, vt illud meam memoriam, intelligentiam & voluntatem nocte ac die occupet, meamque mentem penitus vulneret? An nõ æquitati est consentaneum, vt cum CHRISTI sponsa profitear, *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi: inter vbera mea commorabitur?* Immensum hoc est beneficium & incomparabile sacrificium, quo Christianum pectus ad illum redamandum potenter impellitur, qui se nobis totum viuens, moriens ac resurgens impendit. Nam *dilexit me & tradidit semetipsum pro me, factus obediens ad mortem, mortem autem crucis*, qua nihil ignominiosius erat atque atrocius, vt idcirco scelestissimi hostes dixerint: *Morte turpissima condemnemus eum.* Et verò in rebus aduersis omniq̃ tentatione cur me non consolor ac fulcio illius abundantivirtute, qui factus est non modò Mediator ac Redemptor mundi, sed & militiæ nostræ dux, & author victoriæ contra peccatum, mortem, Sathanam & infernum obtinendæ, futurus etiam nostræ patientiæ, si volumus, liberalissimus remunerator? O cor ingrati, durum ac ferreum, quod non communicat passionibus sui Redemptoris, sicut Petrus Apostolus loquitur. Fœlicem autem illum dixerim, qui Paulum Apostolum sequens, mortificationem IESV semper in suo circumfert corpore, in quo vita IESV manifestatur, qui que ex animo testari gaudet, *Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mundus mihi crucifixus est, & ego mundo.*

Galat. 2.

Philip. 2.

Sapient. 2.

Heb. 12.

1. Petr. 4.

Galat. 6.

2. Cor. 4.

Galat. 6.

Iesu Fili David miserere mei. Domine vt videam.

COECVS hic & mendicus Barthimæus, vt cum à Marco appellari diximus, licet carnis oculis destituatur, mente tamen clarissimè Christum videt, quin mihi quoque videnti & precandi veram rationem ostendit. Suo enim docet exemplo, præpotentem medicum CHRISTVM, in morbis quamlibet incurabilibus desideranter quærere, & gratiam illius vel inuitis alijs, totoque mundo obstrepente, ardentè atque constanter implorare. Solus enim CHRISTVS existit, qui obcæcatis visum restituit, omnemque errorum ac vitiorum depellit caliginem, vt clarè videant ac sapiant, sed & illuminati alacriter lateque per viam regiam ambulent, quia cognitum Redemptorem perfectè sequuntur, illiq; se rotos deuouent ac impendunt. Igitur me Barthimæus euidenter admonet, gratiam à CHRISTO petere ad cordis cæcitatem, quæ mihi congenita est, & sæpe intellectum obscurat, agnoscendam ac deplorandam, indiesque magis ac magis superandam. Dici enim non potest, quàm sit homini difficile se ipsum, multoque magis DEVM ac diuina cognoscere, & cognoscendo ad veram sapientiam in hisce vitæ tenebris peruenire. *Prauum enim est cor hominis & inscrutabile: quis cognoscat illud?* vt sanctus Propheta testatur. Sunt profectò humani cordis tot recessus & latebræ, vt profundis densisque tenebris nunquàm non maneat inuolutum, & ea quæ scitu maximè sunt necessaria, ægrè, tardè ac imperfectè assequatur, & acceptam à DEO lucem frequenter amittat. Igitur quantò magis ego veræ cognitionis ac sapientiæ luce indigeo, tantò sæpius ad veræ æternæque lucis authorem ac fontem confugiam, memor illius præcepti: *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur.* tantò que fortius cum Barthimæo inelamabo: *Domine vt videam.* Eòdem spectant ardentia vota Prophetæ, qui diuino licet lumine maximè colustratus esset, vt super senes intelligeret; tamè spiritualis huius lucis desiderio flagranti tenebatur, quo cū ex animo dicam & ego: *Deus mihi creetur noster & benedicat nobis, illuminet*

Marc. 10.

Hierem. 17.

Psal. 33.

Psal. 118.

Psal. 66.

2. Reg. 21.
Pfal. 118.
& 42.

1 Cor. 14.

Matth. 15.

Job. 24.

Ifai. 5.

Ephes. 5.
Ioan. 12.

Ephes. 1.

Hebr. 5.

vultum suum super nos, & misereatur nostri, ut cognoscamus in terra viam tuam. Tu lucerna mea Domine, & tu Domine illuminabis tenebras meas. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Emitte lucem tuam & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt & adduxerunt in montem sanctum tuum. Sed & libenter & crebro cum Augustino dicam: Nouerim te, nouerim me Domine. Illud verò curabo maximè, vt in in meis tenebris, sine quibus non viuitur, volens non hæream, neque occasionem vllam præbeam reprehensibili ignorantia, de qua dixit Apostolus: *Ignorans ignorabitur*. Sunt enim plurimi, qui suis etiam tenebris delectantur, easque contra benè monentes obstinatè defendunt, non sanè dissimiles impijs Pharisæis, de quibus aiebat Christus: *Sinite illos, cæci sunt & duces cæcorum*. Eosdem perstringit illa sententia: *Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius, nec reuersi sunt per semitas eius*. Ac ne pessimum hoc cæcitatibus genus leuiter æstimetur, Isaias grauitè sic interminatur: *Va qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras*. Eòque studiosiùs obseruabo, nullam vt partè habeam cum filijs tenebrarum, sed vt cum sapientibus cautè ambulem, ac in omnibus Dei voluntatem intelligam, aut certè quidem intelligere cupiam, sicut Apostolus à filijs lucis exigit. Immo & Christus ipse præcepit: *Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant*. Optabo igitur mihi & alijs cordis oculos dari illuminatos ad cognitionem semper augendam in his, quæ ad spem, progressum finemque vocationis nostræ spectant, vt insuper sciamus, quæ sit supereminens magnitudo diuinæ virtutis, ac cælestis hæreditatis, sicut & Paulus indicauit.

PRECANDVS est mihi DEVS, ut passio Dominica (nobilissimus Ecclesie thesaurus) suum in me fructum ferat, ut quæ tantum Christi meritum in peccatoribus ad pœnitentiam & salutem sit efficax. Nec enim frustra de Christo scripsit Apostolus: Cùm esset Filius Dei, didicit ex his quæ passus est obe-

dientiam

dientiam, & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. *Alioquin de Christi cruce & morte frustra sibi blandiuntur, qui fide destituti, vel illa sola contenti, meritum & sanguinem Christi sibi applicare, ac Sacramentis uti cum possunt, incurij, socordes ac ingrati negligunt, atq; ita volentes in suis tenebris perscuerant.*

Hebr. 5.

RURSUS orabo pro impatientibus, vindictæ cupidis, pusillanimis, umidis ac delicatis, qui non Christi, sed sui amantes, rebus duntaxat letis ac prosperis delectantur, tristibus verò & aduersis offenduntur, omnemq; molestiam, afflictionem & iniuriam defugiunt, crucem electis omnibus propositam exhorrentes. Talem enim Christum vulgus hominum sibi confingit, qui sine cruce, sine certamine, sine victoria suos coronat milites, neq; tam præceptis, quam promissis fideles urgeat. Sed longè aliter Apostoli de Christo tradiderunt, quorum princeps Petrus discretè docuit: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Tam à Paulo affirmatur: Si sustinebimus, & conregnabimus.

1. Petr. 2.

2. Timot. 2.

PECULIARITER verò mihi Dominus est inuocandus pro insanis mûdi amatoribus, qui nullo anni tempore magis quàm his diebus voluptati, gula luxui ac libidini seruiunt, & prope modum sibi putant licere quod libet in suis festis, quæ vocant, Bacchanalibus, quando velut ethnici bacchantes, immò & tanquam bruta sues in omni voluptatum ac libidinum cæno sine pudore volutantur, nihilq; nisi sola vident præsentia. Verùm hoc est legè diuinam, quæ nulli potestatem peccandi concedit, turpiter violare, nec minùs pugnare cum sacro instituto matris Ecclesiæ, quæ nobis non temerè vexillum crucis nunc erigit atq; commendat, & præterea illum proponit cæcum imitandum, qui à Christo Domino illuminatus, suam fidem & gratitudinem publicè declarauit. Pudendum sanè istorum est studium, qui non solum Dominicæ passionis, sed & honestatis omnis oblitæ, tantum non insanunt, nomenq; Christianum etiam impijs prebrosum efficiunt, dum

Galat. 5.
Rom. 13.

Philip 3.
Thren. 1.

Pfal. 4.
Gala. 6.

Rom. 8.

dies ac noctes in illis carnis operibus, qua Paulus damnauit, & ad Satana regnum retulit, securè peccando consumunt. Quocirca. pro eiusmodi cæcis & stultis mundi filijs, quorum institutus est numerus, diuinam implorabo misericordiam, qua mentem illis meliorem impertiat. Deinde Pauli Apostoli & Hieremia Prophetæ sequar exemplum in istis ter miseris deplorandis, qui ut Baccho, ventri ac Veneri satisfaciant, Christum ipsum rursus crucifigere, & Ecclesiam publico ludibrio afficere, magnamq; iusti Dei iram nobis & Reipublica concitare non verentur: quos & p̄ omnes non solum precibus & lachrymis, sed etiam alijs pœnitentia operibus & armis meritò persequantur. In hos filios Be-lial utiq; clamare conuenit: Filij hominum vsq; quò graui corde: vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium: Nolite errare: Deus non irridetur. Quæ seminauerit homo, hæc & metet. Qui seminat in carne sua: de carne & metet corruptionem. Qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Si secundum carnem vixeritis: moriemini. Si autem Spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.

FERIA QVARTA CINERVM, SIVE IN CA- PITE IEIUNII

Propheta Iôelis lectio, capite secundo.

IAC dicit Dominus: Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu: & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Et con-

uertimini

uertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus, & misericors est: patiens & multæ misericordiæ; & præstabilis super malitia. Quis scit, si conuertatur & ignoscat Deus: & relinquat post se benedictionem, sacrificium & libamen Domino Deo nostro? Canite tuba in Sion: sanctificate ieiunium: vocate cœtum: congregate populū: sanctificate Ecclesiam: coadunate senes: congregate paruulos & sugentes vbera. Egrediatur sponsus de cubili suo: & sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum, & altare plorabunt sacerdotes ministri Domini, & dicent: Parce Domine, parce populo tuo: & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, vt dominantur eis nationes. Quare dicunt in populis: Vbi est Deus eorum? Zelatus est Dominus terram suam: & pepercit populo suo. Et respondit Dominus, & dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumentum, & vinum, & oleum: & replebimini in eis: & non dabo vos vltra opprobrium in gentibus: dicit Dominus omnipotens.

SEQUENTIS EUANGELII ET
PRÆCEDENTIS LECTIONIS

argumentum.

Christus in Euāgelio præcipuè docet, vt fideles ieiunio & bonis opetibus dent operā, non more arrogantium Pharisæorū & hypocritarū, qui laudē & applausum homi-

In Pſal. 37.

Matth. 6.

Luc 1.

1 Cor. 14.

Hebr. 13.

Roman. 13.

Ioël. 2.

Luc. 3

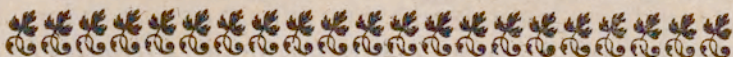
in ſuis benefactis venantur & aucupantur, ſed qui Deū ſyncerè ſpectent ſuarum actionum vnicum ſcopum, & fidelem bonorum operum ex fide & charitate manantium remuneratorem. Nihil enim prodeſt agere, inquit Ambroſius, niſi ita agatur vt oportet, animo ſcilicet ab oſtentione, iactantia & hypocrifi alieno, iuxta illud: Neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua.] Eriſi autem Chriſtianis toto anni tempore à bonis operibus ceſſandum non eſt, quoniam in iuſtitia & ſanctitate ſummo Deo ſeruire debent omnes omnibus diebus vitæ ſuæ, tamen verus ille & conſtans Eccleſiæ mos eſt retinendus, vt quibusdam pietatis actionibus & officijs peculiaris tempora deputentur, & quemadmodum feriarum, ſic & ieiuniorum vſus præſcriptis quibusdam diebus communiter obſeruetur. Eſt enim ordinis apud populum tanta vis, tanta vtilitas atque neceſſitas, vt iubeat Apoſtolus in domo Dei viuere, quæ eſt Eccleſia, cuncta honeſtè & ſecundum ordinem peragi, ac fideles velut oves, obedire velit paſtoribus, omnemque animam ſuis magiſtratibus, eorumque legibus manere ſubiectam, idque non ſolum propter iram & timorem, ſed etiam propter conſcientiam. Certè illuſtris Propheta Ioel, vt in lectione ſuperiore cernimus, totum populum, ac omnes eius ordines ſeria oratione hortatur & conuocat ad communem ieiunationem, nec minùs aliam tum interioris, tum exterioris pœnitentiæ officia & exercitia, ſicut verum pœnitentiæ Doctorem decet, exigit. Adiungit prædicationi ſuæ promiſſionem gratiæ, quam videmus in conuerſis, ieiunantibus & obedientibus Iſmaelitis efficaciẽ fuiſſe, quoniam ſicut prius iram & flagella Dei ſenſerant, ita nunc abundantem Dei benedictionem & proſperitatem experiuntur. Vbi præterea confutatur grauis illorum error, qui neceſſariam homini pœnitentiam ſola vitæ mutatione metiuntur, etiamſi dolor & lachrimæ non accedant. Deus enim per Prophetam hoc loco requirit non modò vitæ mutationem & internam animi conuerſionem, ſed præterea flerum, planctum atque ieiunium, hoc eſt, dignos pœnitentiæ fructus, ſicut Ioannes appellat

ac postulat: Tum Apostolo teste, ea quæ secundum Deū est tristitia, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Mirum verò, tot hodie disputatores contra ieiunium insurrexisse, & paucos eius præcones, custodes atque obseruatores reperiri. Cur verò Christianis ieiunium indicare, & indictum seruare non liceat ac deceat, quando sacra scriptura testatur, Saul & Iosaphat, id est, Iudaicos Magistratus, sicut & Niniuitarum Regem illud cum laude & fructu publicè instituisse atque celebrasse? Nec vllum fuit seculum Ecclesiæ, quo præceptum ieiunij quadragesimalis inde à temporibus Apostolorum in Oriente & Occidente non reciperetur atque obseruaretur. Qua de re plura paulò post subijciemus.

2. Cor. 7.

1. Reg. 13.
2. Paral. 29.
1. Esdr. 8.
Hester. 4.

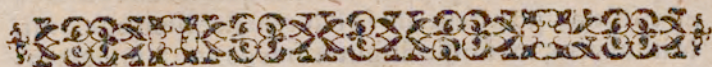

EVANGELIUM EIVSDEM
Diei Matth. VI.

*U*bi ieiunatis nolite fieri sicut hypocrita tristes: exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuū, & faciem tuam laua: ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui est in abscondito: Et Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi arugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo: vbi neq; arugo neq; tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

*Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ
tristes.*

Luc. 12.

Serm 7.
Iob 5. & 20.
Matth. 6.

VALDE mihi metuum & cauebo à teterrimo crimine, quod hypocrisis dicitur, & in sanctos etiam cadit, bonaque illorum dissipat omnia, ut iure à Christo reprehendantur. *Attendite*, inquit, à *sermone Pharisæorum, quod est hypocrisis*. Est enim hoc subtile malum, secretum virus, venenum latens, virtutum fucus, ac tinea sanctitatis, ut Chrysologi verbis utamur. *Spes hypocritæ peribit, & gaudium hypocritæ ad instar puncti*, sicut scriptura testatur. Frustrâ prorsus cum elatis Pharisæis laborat, quisquis ieiunium, orationem & eleemosynam hypocrisi contaminat, & hominum applausum, quo nihil vanius, magis quam Dei gloriam, cui omnia seruire debent, aucupatur. Habeant Iudæi & hæretici alijque humanæ gloriæ affectui dediti, habeant inquam sua ieiunia simulata, tetrica, supersticiosa, quæ odio, liuore & contentione persæpè polluantur, omnisque meriti & cœlestis præmij sunt expertia. Nos Catholici, ut à viris Apostolicis edocti sumus, hoc die ordimur sacrum & solenne ieiunium, & quod, nisi re bona perperam abuti velimus, animabus corporibusque nostris curandis institutum, ac publicæ pœnitentiæ non sine ratione maxima destinatum est. Quod quidem mentis corporisque sacrificium sic institui, æternoque DEO offerri docet CHRISTVS, ut spiritualement quendam alacritatem & latitiam præ nobis feramus, velut diem festum agentes, utque simul læ-

tas & puras conscientias cum castis & sinceris ieiunijs coniungamus. Etsi verò de vno speciali abusu, qui per vanam gloriam & hypocrisin à ieiunantibus committitur, hoc loco differatur, tamen operæpretium fuerit plures etiam abusus, qui sacri ieiunij fructum extinguunt vel imminuunt, hîc breuiter in memoriam reuocare.

ABVSVS est, idcirco quempiam à ieiunio abstinere, vt longè ab hypocrisi absit, neque pro Pharisæo habeatur. Nam CHRISTVS qui vetuit, nè iustitiam nostram faciamus coràm hominibus, idem quoque disertè præcepit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.* Est enim aliud bona opera facere, vt humanam gloriam aucuperis, aliud verò, vt bonorum omnium authorem. DEVM glorifices, quemadmodum in veteri nouoq; testamento pij factitârunt. Quocirca docet Apostolus, vt cum alijs in rebus, tum etiam in ieiunijs nos Dei ministros exhibeamus, ac neminem offendamus. Abusus est, neq; ieiunij spiritualis quo à peccatis abstinetur, neque corporalis, quo caro castigatur, rationem certam habere, cum vtrumque tamen suo in scripturis fundamento nitatur, nec solum in Niniuitis, sed etiam in Apostolis iure commendetur. Abusus est, ieiunij ab Ecclesia indicti difficultatem & impossibilitatem excusare, vel sicut Scriptura loquitur, laborem in præcepto fingere. Adeò enim delicatum, & ab Ecclesiastici ieiunij lege alienum hoc seculum cernimus, vt ex plurimis vix paucos, qui quod optimis maioribus nostris facile visum est, se sustinere posse confidant, pauciores verò, qui debitam hîc obedientiam præstent, ac matrem Ecclesiam audire dignentur. Abusus est cum graui etiam errore fideique defectu coniunctus, quòd complures ieiunio nullum pretium ac meritum vel præmium cœleste largiuntur, ac veluti rem adiaphoram faciunt. Atqui CHRISTVS hos ipsos non obscure verberat, cum docet, rectè ieiunantes à summo Deo respici, illisque suam

Matth. 6.

Matth. 5.

2. Cor. 6.

Ion. 3.

Matth. 12.

A&or. 13.

Psal. 93.

Matth. 6.

Exod. 24.
3 Reg. 19.
Matth. 11.

Matth. 17.

Ecclef. 18.

Serna. 157.

Ioël. 2.

in cœlis constare mercedem, & certam pendi retributionem. *Pater tuus, inquit, qui videt in abscondito, reddet tibi.* Vbi tota quidem Christi oratio satis ostendit, ad Christianam pertinere iustitiam, vt omni simulatione remota, non sola fide nitamur, sed etiam ex ieiunio, precatione & elemosyna fructum meritumque solidum colligamus, vel sicut ipse loquitur, thesauros nobis in cœlis thesaurizemus. Abusus est, ieiuniorum vim ac vtilitatem adeò imbecillum ac languidam facere, velut illorum præsidij parùm indigemus, vt quæ ad iram Dei placandam, & veniam gratiamque homini impetrandam sint inefficacia. Atqui tanta ieiuniorum piè institutorum vis est, vt illis velut aptissimis armis, sanctissimi etiam homines, sicut Moyse, Elias & Ioannes, sese communiunt, & Christus ipse iisdem instructus, de pessimis dæmonibus dicat: *Hoc genus demoniorum non eicitur, nisi per orationem & ieiunium.* Abusus est, quosdam delictuosos potius quàm religiosos esse Quadragesimæ obseruatores, exquirentes nouas suauitates magis, quàm veteres concupiscentias castigantes. Ieiunant enim non vt solitam temperando minuant edacitatem, sed vt immoderatam differendo augeant auiditatem. Quid autem absurdius, quàm tempore quo caro arctius est castiganda, tantam suauitatem carni procurare, nec obseruare illud quod scriptum est: *Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere.* Quod saluberrimum præceptum si omni tempore obseruandum est, quòtò amplius his diebus, vt omittam reliqua, quæ de sui temporis corruptelis conquerens profert Augustinus. Abusus est denique ieiunium Ecclesiasticum tantum cibi abstinentia, vel sobrio victu metiri, & inter temperantiam & ieiunium discrimen tollere, nec reliqua obseruare, quæ Ioël & Ecclesia cum ieiunio volunt esse coniuncta, nimirum corporis castigationem, animi submissionem, veramque erga offensum Deum conuersionem ac poenitentiam, potissimum autem vt sicut corpus à cibis, ita mens ab iniquitate ieiunet. Quid multis? graues errores ac pudendi abusus, velut pessima zizania Dominico

agro per Satanam inspersa, pullularunt, & sanctum Christianumque ieiunium perinde ac electum triticum prope modum suffocârunt, nullum vt præceptum Ecclesiæ odiosius, & ad præstandum difficilius plerisque videatur. O tempora, ô mores; quod priscis fuit antidotum & cœleste quasi medicamentum, dum ieiunio, abstinentiæ, continentiaque vacarent, id nobis adeò desipit ac euilescit, vt vix tenuem eius vmbra & imaginem ferre posse videamur. Extant non pauci Canones Ecclesiæ, qui anathema dicant omnibus indicta & solennia ieiunia spernentibus atque violantibus. Et Aëriani quidem ab Augustino & Damasceno hæreticis aggregantur, quòd statuta Ecclesiæ ieiunia improbarent, & Quadragesimæ ieiunium abrogarent, simulque ciborum delectum nullum permetterent Christianis. Dolebo igitur, hîc veteris Ecclesiæ auctoritatem, & Apostolicas insuper traditiones, quas Paulus obseruari præcipit, tam indignè negligi atque conuelli. Quotus quisque obsecro, in animum inducit suum, vt cum eodem Paulo dicat: *Si esca scandalizet fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem?* Perijt illa senis Eleazari & Machabæorum constantia, qui ne contra patriam religionem quid committerent, atrocia perferre supplicia, & suū profundere sanguinem, quàm prohibitas gustare carnes maluerunt. Absit autem procul, vt siue Sathanæ, siue satellitibus eius, ac alijs quibuscunque Catholicæ pietatis hostibus tantum concedat Orthodoxus, quantum noui sectarij temerè sibi postulant, & passim vsurpant in tollendo ciborum delectu, omni que ieiunandi lege dissoluenda, nulla interim ratione habita vel scandali, vel obedientiæ, vel consuetudinis, vel ordinis, vel pœnitentiæ tot seculis vsitata. Absit, inquam, adeò Catholicos delirare, vt Euangelicam libertatem, sicut isti faciunt, in carnalem planè licentiam conuertant, ac vulgo malè sano, semperque ad deteriora propenso, sanctæ pœnitentiæ & multis necessariæ abstinentiæ laxent habenas, ventri potiùs quàm Deo & spiritui seruientes.

Vide Canones Apostol. synodū Gangren. & Tolentan. 8. Lib. de hæresibus.

2. Theff. 2.

1 Cor. 8.

2. Machab. 6. & 7.

Isai. 22.

Ira enim dictum illud Propheticum impleretur, quod in plurimis iam impleri ceptum est: *Vocabit Dominus Deus exercituum in die illa ad fletum & ad planctum, ad caluitium, & ad cingulum sacci. Et ecce gaudium & latitia occidere viuos, & iugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinum. Comedamus & bibamus, cras enim moriemur.* Quæ postrema verba in persona Epicuræorum dicta repetit & Paulus, sed hoc statim adiungens: *Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Euigilate iusti (hoc est, à peccato expergiscimini vt iusti sitis) & nolite peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent.*

1. Cor. 15.

Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum.

Matth. 6.
& 9.Exod. 24.
& 18.
3. Reg. 19.
Matth. 4.
& 6.

Serm. 1. de ieiunio.

Serm. 2. de ieiunio decimi mensis.

MAGNI faciam & lubenter amplectar ieiunium, de quo Christus ipse de iustitia Christiana disserens, non minus quàm de eleemosyna & oratione fideles admonendos duxit, quod præterea suis discipulis, ablato semel sponso, familiare fore prædixit, cuius insuper exemplum in suis Prophetis ac Apostolis, immo & in se ipso luculentum proposuit & expressit. Quam virtutem non hypocriticè, sed sincero corde institutam tanti fecit, vt eam summo Deo gratam esse, & certa in cœlis mercede pensari, sicut diximus, disertè pronuntiârît. Certè quemadmodum nulla est arx munitissima, quæ per sitim & famem oppressa non capiatur: sic nullum est vitium, quod ieiunio & abstinentia non frenetur atque comprimatur. Chrysofomus apertè pronuntiât: Oportet nos esse in ieiunio, nec est propterea corpori incorruptio, sed medicina & cura. Nam qui ieiunant, à fluxibus corporis liberantur, & qui se præparant (ieiunio,) superfluitatem carnum liquefaciunt, & animam deficientem nutriunt.] Ac iterum: ieiunium, inquit, Angelorum imitatio est pro nostra virili, contentus præsentium, schola precum, alimonia animi, frenum oris, & mitigat concupiscentias.] Nec dubitat Leo Magnus dicere: Quid potest efficacius esse ieiunio, cuius obseruantia appropinquamus

Deo, & resistentes diabolo, vitia blanda superamus? Semper virtutis cibus ieiunium fuit: de abstinentia procedunt cœlestes cogitationes, rationabiles voluntates, salubriora consilia, & per voluntarias afflictiones caro concupiscentijs moritur, virtutibus spiritus innduatur.]

QVO CIRCA mihi valdè curandum est, vt non modò secundùm corpus, sed & spiritualiter ac religiosè ieiunem, verumque ieiunij fructum ac meritum assequar. Frustra enim ieiuno, nisi caput yngam, id est, Deum inprimis colam, & faciem siue conscientiam meam ab animi sordibus, quibus DE I aspectus offenditur, lauem ac vindicem. Siquidem & diuinum præceptum extat: *Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.* Nec est dissimile dictum Hieremiæ: *Laua à malitia cor tuum Hierusalem, vt salua fias: vsq; quò morabuntur in te cogitationes noxiae.* Ac Iudæi quidem more suo purgabant ynguentis corpora: vnde focrus ad Ruth ita loquebatur: *Lauare, & yngere & induere cultioribus vestibus.* Ego verò, vnà cum Magdalena yngam caput, & lauabo faciem, vt peccata meam iam antè commissã, non solùm fide & dilectione, sed etiam dolore, lachrymis & pœnitentia diluam, easque præcipuè labes ac sordes detergam, quæ castum & sanctum ieiunium vitare consueuerunt, vtpote ambitionem, fastum, hypocrisin, iactantiam. His pestibus opponam gloriæ humanæ contemptum, nœi despicientiam, humilitatem, simplicitatem & charitatem, quæ non inflatur, non est ambitiosa, nec quærit quæ sua sunt Apostolo teste. Quare non laudes hominum quæram, sed internum decorem amabo, sciens ad electorum Ecclesiam illud pertinere: *Omnia gloria filia Regis ab intus.* Vt hinc cum Paulo dicere debeam: *Mihi pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab humano die. Gloria nostra hac est testimonium conscientia nostra. Si hominibus placere, Christi seruus non essem.* Ieiunans inprimis cauebo, ne dictum illud Propheticum in me competat:

Isaia. 1.
Hierem. 4.

Ruth. 3.

Luc. 7.

1. Cor. 13.

Psal. 44.
1. Cor. 4.
2. Cor. 1.
Galat. 1.

Isai. 58.

Matth. 9.

Dan. 1.

Hester. 4.
Iudith. 9.
& 13.
Luc. 2.

Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Et spirituale ieiunium cum corporali semper coniungam, vt animus non minùs à vitijs refrenetur, quàm corpus ab escis se abstinet. Sic enim Ioannes Baptista cum discipulis: sic Paulus & Apòstoli semper probi, semper sobrij ieiunârunt, peculiam etiam sibi abstinentiam indicentes atque seruantes. Nec ignoti sunt pueri Babylonici, qui leguminibus contenti, non modò cibos mensæ regalis oblatos repudiârunt, sed etiam in abstinentiâ & ieiunij schola præclarè versati sunt. Tum inter sanctas matronas Hester & Iudith numerantur, quæ suam à ieiunio laudem obtinent singularem, sicut & illa Euangelica vidua simulque Prophetissa, quæ non discedebat de templo, ieiunijs & orationibus nocte ac die seruans DEO.

Thesaurizate vobis thesauros in cælo.

Matth. 6.
Ioël. 2.

Genes. 3.

HIC scopus, hæc ratio est Quadragesimæ sanctè nobis incundæ, vt quod hæctenus in agro cordis repurgando, & veris animi opibus cumulandis neglectum est, id nouo strictioris & crebrioris abstinentiæ, continentiæ, pœnitentiæ studio, ac bonorum operum vberioribus fructibus resarciatur. Atque hoc est nouum in cælo thesaurum nobis recondere, vel sicut Ioël inquit, ieiunium sanctificare: id quod sine aliarum virtutum, præsertim humilitatis, pœnitentiæ orationis & charitatis studio & exercitatione, fieri neutiquam potest. Ac suam sanè mentem quomodo nos ieiunare velit Ecclesia, non obscurè prodit, cum ita decantari iubet publicè: Immutemur habitu, in cilicio & cinere: ieiunemus & ploremus ante Dominum. Emendemus in melius quæ ignoranter peccauimus. Nec est otiosa cœremonia, quæ ab eadem Ecclesia nobis hodie per cineres exhibetur, verbis illis grauisimis per sacerdotem vnique prolatis & commendatis: *Memento homo, quia puluis es, & in puluerem reuerteris.* Nam inter alia, quæ nos Ecclesiæ filios ad Dei timorem & vitæ correctionem, verumq; ieiunij & pœ-

nitentiæ

nitentiæ studium meritò excitent, permultùm valet humanæ miseriæ & mortalis conditionis nostræ memoria, præsertim si feria sit & frequens: quando illa vel sola impellit hominem, vt peccatorum suorum conscius, coràm DEO & Ecclesia sese humiliet, nullamque defugiat pœnitentiam, ac maximè communis ieiunij disciplinam. Veterum sanè mos erat, sicut Christus in Euangelio significat, in cilicio & cinere lugere, ieiunijs vacare, ac pœnitentiam publicè agere, quemadmodum Niniuitas egisse constat.

Vbi meipsum iudicabo ac reprehendam, quòd iustitiæ diuinæ immemor, peccata mea tum scienter tum ignoranter patrata excusare magis quàm accusare soleam, nec illa diligentius ponderare, deslere & expiare satagam: quin potius pœnitentiam omnem, præsentem licet ac necessariam animæ medicinam, libenter prorogem ac detrectem, ideoque à frequenti precatione & ieiunatione, vt quæ corpori molesta est, me non rarò subducam. Non enim pudore suffundor, neque cordis mei deploro duritiem, quòd à veterum pœnitentia, immò & Sanctorum exemplo, qui carnis castigationem amârunt, & in seueritate vitæ Deo seruiuerunt, me procul abesse videam. Nota vox est patientis viri Iob, quem Deus ipse commendauit: *Ipsè me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere.* Tum rursus: *Saccum consui super cutem meam, & operui cinere carnem meam.* Nec obscurum est, Regem & Prophetam inclytum Daud in ieiunijs fuisse frequentem, qui & nocte intempesta ad precandum Deum surgere, lectumque suum lachrymis perfundere, & varijs pœnitentiæ officijs operam dare consueuerat: *Cinerem, inquit, tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miscebam à facie iræ indignationis tuæ.* Ac alibi: *Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio, humiliabam in ieiunio animam meam.* Neque contentus erat Daniel seipsum agnoscere peccatorem, & diuinam prædicare misericordiam, sed vt verè pœnitentis declaret officium, integris hebdomadis à pane, carne & vino absti-

Matth. 11.

Ion. 3.

Iob. 1. & v. mo.

Iob. 16.

Psal. 6.

1. Reg. 12.

Psal. 101.

Psal. 34.

Dan. 9.

net, peccata sui populi confitetur, atque inter alia sic loquitur: *Posui faciem meam ad Dominum Deum meum, rogare & deprecare in ieiunijs, sacco & cinere.* Prætermitto luculenta scripturæ testimonia, quibus peccatores Deus non solum ad cilicium & cinerem, sed etiam ad publicum luctum & planctum, verbis disertis excitavit. Nobis verò qui plærunque sine timore peccamus, & peccandi finem non facimus, valdè metuendum est, nè tandem Niniuitæ, Bethulienfes aliq̄que plures, qui olim seriò pœnitentes Deum sibi propitium reddiderunt, in extremo iudicio stantes, nostram accusent, immò & damnent peruicaciam, quandoquidem neque rem, neque speciem, neque virtutem veræ pœnitentiæ retinemus, sed potiùs secundùm duritiam & impœnitens cor, sicut à Paulo dicitur, iram in die iræ nobis thesaurizamus.

Ioël 1. & 2.
Iudith. 4. & 8.
Esther 4. & 14.
1. Mach. 3.

Rom. 2.

1. Reg. 7.
Ioel 2.
1. Esdræ 8.
Hierem. 36.
Ion. 3.
Sermon. 25.
& 27.

Serm. 85.

PRECANDVS est mihi Deus pro Catholicis magistratibus, ut sacrum hoc Ecclesie matris institutum, & solenne ieiunium reuerenter amplectantur, & à suis etiam subditis observari enixè procurent. Etenim Samuel, Ioël, Esdras, Saul, Iosaphat una cum Niniuitarum rege ieiunationem publicam suis indixerunt subditis, eamq̄, cum illis observantes, presentem Dei benedictionem & optatam gratiam perceperunt. Certè Ambrosius perspicuè scripsit: Non leue peccatum est indictam fidelibus Quadragesimam violare, & ieiunia consecrata ventris voracitate dissolvere. Ieiunemus continuò & deuoiè hoc spacio temporis, ut propicietur nobis Dominus. Ieiunemus à cibis, ut multò magis ieiunemus à vitijs.] Monet itidem Augustinus, ut dies istos corporibus salubres & anima medicinales ita cum Dei adiutorio sanctè ac spiritualiter celebremus, ut observatio Quadragesima non nobis iudicium pariat, sed profectum.

ORABO etiam pro salutari successu Ecclesiasticarum concionum & piarum exercitationum, quæ ab Orthodoxis nunquam ferè magis, quam per Quadragesimam ubique gentium

lauda-

laudabiliter instituuntur, ac de veteri more salutariter peraguntur. Parùm enim religiosus alio tempore demonstratur, qui in his diebus religiosior non inuenitur. Quid acceptius hoc tempore? Quid salubrius his diebus, in quibus vitij bellum indicitur, & omnium virtutum profectus augetur? Nemo tam sanctus est, ut non sanctior, nemo tam deuotus, ut non debeat esse deuotior, sicut à Leone Magno dictum accepimus.

PRAETEREA non mihi solum, sed etiam Ecclesiae uniuersae, quae tot populos longè lateq; complectitur, precabor à Deo faelicem Quadragesimam, in qua languentiam animarum singularis expurgatio atque spiritalis medicatio plurimis obtineat. Cum enim mundano puluere religiosa quoque corda sordescant, magna diuina institutionis salubritate prouisum est, ut ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorum temporum culpas & pia opera redimerent, & ieiunia casta decoquerent, quemadmodum idem Leo disseruit. Caterùm ut pœnitentia tum interior tum exterior maiorem in me fructum pariat, sicut institutum Eccl. sia omninò requirit, non abs re fuerit veterem piorum obseruare morem, ut certa quadam sancta pœnitentia opera & exercitamenta, mihi hoc sacro tempore assumenda proponam, illisq; continenter insistam. Nam & Hieronymus ita scripsit: In Quadragesima continentia vela pandenda sunt, & rota aurigaretinacula equis laxanda properantibus. Et in synodo Triburiensi definitum legimus: Diebus Quadragesimae & ieiuniorum, summa deuotione ieiunandum, & omni intentione est orandum, atq; unicuiq; pro facultatibus suis eleemosina tribuenda, & nullae lites vel contentiones habenda.]

Serm. 2. & 11.
de Quadrag.

Homel. 2. de
Quadages.

In epist. ad
Lœtam.

Can. 35.

DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMAE, DICTA INVOCAVIT.

Sequentis Euangelij argumentum.

PRæclara est historia de Christo Domino, qui statim à Baptismo in desertum secedens, seuerè ieiunauit, & grauirer à Sathana tentatus, eundem in deserto, templo & monte deuicit, nosque itidem deuincere docuit, potissimùm cum à gula, iactantia seu vana gloria & avaricia sollicitamur. Vbi Christus etiam nobis commendat arma militiæ spiritualis, quibus contra hostes omnes pugnare suos vult milites, vt ipsius gratia duce victores euadant, ab Angelis etiam suo tempore honorandi. Arma illa sunt mundi contemptus, secessus, ieiunium, precatio, scripturæ telum seu meditatio, vigilantia, patientia & fortitudo. Præterea docet præsens historia, quod ingenium, qui mores existant antiqui serpentis & hostis omnium tererrimi, quo nullus alius ad nocendū ardentior, & ad fallendum fraudulentior esse potest, quique ad perniciem hominū nihil prorsus intentatum relinquit. A minimis ille incipit, vt mortales paulatim ad grauiora ac turpiora deducat, seque in Angelum lucis callidè transfiguratur, & quasi theologum simulans, è sacris etiam literis disputare nouit atque contendere, ipsumque Christum oppugnando audet aggredi. Scite igitur de Sectarijs Hieronymus dixit: Neque sibi blandiantur, si de Scripturarum capitulis videntur sibi affirmare quod dicunt, cum & diabolus de scripturis aliqua sit loquutus, & scripturæ non in legendo consistant, sed

2. Cor. II.

Contra Luciferianos.

in intelligendo.] Est & illud Satanæ proprium, sollicitare plurimos fideles, vt de templo Ecclesiæ & de gradu altiore, quem sibi delegerunt sanctæ vocationis atq; virtutis, sese ipsi demittant atque præcipitent, vt que suum Dominum tentare præsumant. Fallit etiam ac mentitur impostor ille, quantumuis ampla & speciosa promittat, huc intentus maximè, vt patriæ cultum Deo summo surreptum, sibi vsurpet ac arroget, hominibus verò impiè dominetur. Mirum sanè, nos tam multa & horrenda de hoc mundi principe & rugiente leone cognoscere atque confiteri: neque tamen contra illum ipsum malorum omnium incentorem, cui in sacro Baptismo nuntiū remisimus, in ieiunio & precatone pugnare fortiter, vt cum Christo vincamus, & victores effecti, ministros & congratulantes beatos Angelos habeamus. Et Chrysoctomus quidem hoc Euangelium ad Christianum ieiunium sic applicat: Considera, inquit, cum quanta malignitatis arte diabolus ad Christum accedat, quod que præcipuè tempus obseruet. Non enim ieiunantem tentat, sed esurientem, vt scilicet discas, quàm sit bonum grande ieiunium, & quod hæc aduersus diabolum arma sint maxima, quodque post Baptisma non delicijs atq; remulentiæ, non mensæ epulis onustæ, sed ieiunio animum debeamus intendere. Propterea enim & Dominus ieiunauit, non quia hoc indigeret ipse, sed vt nos vti que doceret, quibus peccata ante Baptisma dominatio ventris intulerat.] Ac alio iterum loco: Baptizatus Saluator propter nos, & profectus in eremum, prius ieiunauit, & tum signa facere cepit, non ipse ieiunio opus habens: nos autem docens pro virili ieiunij præmissionem.] Ac iterum: Non est luctu digna victoria Iesu: sed ieiunemus nos ipsos curantes, operamque dantes, vt passionum illius participes simus.]

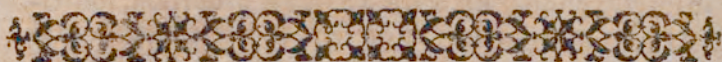
Homel. 13. in
Matth.

Ieiunium.

Cor. Hos ieiunet.

Chrysoctom.
Serm. 1. de ieiunio.

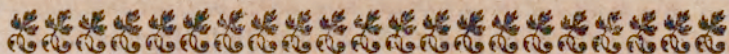

EIVSDEM DOMINICAE,
Euangelium Matth. IV.

DUCTUS est IESVS in desertum à spiritu, ut tentaretur à diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei: Si filius DEI es, dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore DEI. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, & dixit ei: Si filius DEI es, mitte te deorsum. Scriptum est enim, Quia Angelis suis mandavit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi IESVS, Rursus scriptum est: Non tentabis Dominum DEVM tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit ei: Hæc omnia dabo tibi, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei IESVS: Vade retrò Sathana. Scriptum est enim: Dominum DEVM tuum adorabis, & illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce Angeli accesserunt & ministrabant ei.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Ductus est IESVS in desertum à spiritu, vt tentaretur.

INGENTES Christo Domino gratias agam, qui se nostra omnium causa tam submissè gessit, cum annos natus triginta, & à Ioanne Baptista tinctus in Iordane, Euangelij prædicandì potestatem à cœlesti Patre maximam accepisset. Vastum quippe desertum ingreditur, ibique suo, id est Spiritu sancto duce & comite, vt loquitur Cyprianus, conuersatur, nec solum à communi hominũ conuictu secedit, sed & relictis omnibus vnà cū bestijs, sicut Marcus expressit, solitariè viuit. Neq; in deserto quidem oritur, sed nouum & seuerum pœnitentiæ amplectitur institutum, silentij amans, patientiæ custos, paupertatis cultor, abstinentiæ continentiaq; obseruator, qui studium vigilandi, plorandi, ieiunandi & orandi (insons enim pro fontibus patitur) in quadraginta dies ac noctes vsq; producit. His pœnitentiæ operibus suum corpus vt sanctissimum, ita & tenerum ille castigat: his armis munitus, cum infesto Sathana congreditur, & nec sibi parcat, nec Sathanæ quicquam indulget, graues interim conflictus, quum huc illucq; pertraheretur, sustinens. Mirũ est igitur, me tanti Regis & magistri exemplo, qui cœpit facere & docere, non magis ad cõmiserationem & pœnitentiã commoueri, qui certè tantò longius à dicta Domini mei perfectione, & à prima illa in baptismo accepta innocentia disto, tantò me studiosius colligere, ac diligentius instruere habeo, vt noua & seuera vitæ disciplinam suscepta, veluti mēbrũ Capiti aliqua ex parte conformē.

Luc. 3.
Matth. 3.
Luc. 13.

In ferm. de
ieiun. & ten-
tat. Christi.

Marc. 1.

A Cor. 1.

1. Ioan. 2.

Ioan. 13:

1. Cor. 11.

Lib. 2. comment. in lament. Hieré.
2. Tim. 2.

Thren. 3.

In lib. de moribus Eccles. Cathol. & in Psalmos.

Heb. 4. & 2.

1. Reg. 17.

Luc. 11.

Etenim *qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulavit & ipse ambulare, & præterea crebrò illud Magistri sui dictum perpendere: Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Ac nisi Paulus ita se Christo conformasset, nunquàm sanè ausus fuisset scribere: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Rursus hæc austera vitæ ratio à Christo Domino instituta non obscurè monstrat, Deo placere morem & studium Anachoretarum, vitam solitariam seu Eremiticam sibi deligentium, qualem & Ioannes Baptista, & Antonius Magnus, alijsque complures non sine laude Ecclesiæ coluerunt. Quod vitæ institutum confirmavit Basiliius, defendit Chrysostomus, Hieronymus commendavit, inter alia scribens: *Militum Christi perfectio est, exutam mentem habere à cunctis terrenis negotijs & tumultu seculi, iuxta illud Apostoli: Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus, ut ei placeat cui se probavit.* Citat insuper illud ex Hieremia: *Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebis solitarius & tacebit, quia leuauit se super se.* Eoque minus apud me valebunt Manichæi, Donatistæ, Circumcelliones, & vani horum assèclæ, qui Anachoretis & monachis petulanter insultant, ut idcirco etiam ab Augustino iure coarguantur.

DEINDE gratias ex animo agam eidem Domino Redemptori, verèque misericordii & fideli Pontifici nostro, qui potest & vult compati infirmitatibus nostris, ac idcirco tentatus est per omnia pro similitudine absque peccato, ut & per omnia suis fratribus assimiletur, si Paulinis verbis utendum est. Adibo ergo firma cum fiducia ad thronum gratiæ eius, nec dubitabo misericordiæ consequendæ, & gratiæ inueniendæ tempus adesse, quando quidem humilis idemque potens Dauid, qui certè Christum nobis præfigurabat, hostem immanem ac superbum Goliath ita prostrauit, ut electum Dei populum periculo & opprobrio maximo liberârit, & victoriam felicissimam reportârit. Hic iam fortis ille armatus apparet, qui mundi huius principem vicit, ac sibi

foli sumere potest illud: *Veni princeps mundi huius, & in me non habet quicquam.* De quo victore rursus Ioannes affirmat: *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolueret opera Diaboli.* Non enim Christus contra dæmonem, eumq; infestissimum, tantummodò pugnat, ac de illo triumphum agit, verùm etiam contra eundem hostem pugnandi vincendiq; gratiam & fortitudinem credentibus promeretur & præstat, simulq; suis membris pugnandi & vincendi formam ostendit. Quid verò est, quod in omni tentatione me magis fulciat & consoletur, quàm quod Christus meus Satana fortior ei dominetur, quodq; Deum talem habeam, de quo Paulus apertè pronuntiat: *Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere?* Quantumuis igitur me vexet ac affligat Sathan, ad Christum tanquam certum asylum confugiam, memor illius promissi: *In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum, immò & mundi principem.* Tantoq; maiorem induam animum, ut fidenter & constanter cum Propheta dicam: *In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.*

VERVM enim verò prætereundum non est, quid Imperator Christus à suo exigat milite, ut is in pugna cum hoc Satana conficienda suum expleat munus. Exigit sanè, Satana nam non pro nihilo haberi atque contemni, sed potiùs formidari ut hostem capitalem, nocendi fallendiq; artibus instructissimum ac potentissimum, de quo scripsit Iob vires eius maximas expertus: *Non est super terram potestas qua comparetur ei, qui factus est ut nullum timeret. Omne sublime videt, ipse est Rex super uniuersos filios superbia.* Exigit, nihil ut cum illo commune habeam, cui tanquam irreconciliabili & semper insidiant aduersario abrenūtiaui, quiq; magnis copijs munitus, nullos alios sicut fideles & Christi seruos, ex ira inuidiaq; summa vsque persequitur. Vnde à Paulo dictum accepimus: *Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi*

Ioan. 14.

I. Ioan. 3.

I. Cor. 10.

Ioan. 16.

Psal. 107.

Iob. 1. 2. 41.

Ephes. 6.

1. Pet. 5.

Ephes. 4.
Iacob. 4.Luc. 4.
1 Ioan. 4.
2. Cor. 11.Psal. 142.
Ecclef. 5.
Matth. 24.

*rectores teuebrarum harum, contra spiritualia nequitia in caelestibus: hoc est, contra spirituales nequitias. Exigit, vt cum nequissimo & perniciosissimo hoste congressuri, non ocie-mur atq; dormiamus, sed vigilemus; non vt corpori & vo-luptati indulgeamus, sed vt sobrii simus ac frugales; non vt vlla in parte consilij eius monitisq; cedamus, sed vt omni-nò resistamus. Hinc illæ voces Apostolicæ, quæ meis auribus frequenter insonare debent: *Sobrii estote & vigilate: quia ad-uersarius vester diabolus, tanquàm leo rugiens circuit, quærens quem deuoret, cui resistite fortes in fide. Nolite locum dare diabo-lo, Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Exigit demum, vt grande aliquid aggressurus, hoc Domini præclarum sequar exem-plum, qui duce spiritu in desertum actus, & post Dæmonem superatum in eodem spiritu regressus fuit, sicut Lucas non obscurè indicat. Igitur non omni spiritui credam, sicut & Io-annes prohibet, quando Sathanas in lucis etiam Angelum se facile transfiguratur, & sub specie prætextuq; boni falluntur plurimi: sed probandus est mihi spiritus, & verus duntaxat ac syncerus amplectendus, vt ducem illum sequar, & eodem iuuante spiritu quod ritè inchoauero, constanter absoluam. Sic enim scriptum legimus: *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Esto firmus in via Domini. Qui perseuerauerit vsq; ad finem, hic saluus erit.**

Postquam ieiunasset quadraginta diebus & quadra-ginta noctibus, postea esuriit.

EGO si me Christi & corporis eius membrum profiteor, ieiunium Quadragesimale non secus quàm salutare antido-tum, & singularem thesaurum amplectar. Quod ieiunium absq; cibo & potu non modò clarissimi Prophetæ Moyses & Helias, sed etiam Prophetarum Dominus ac Redemptor noster Christus, amplexi sunt, primumque consilio diuino seruauerunt. Est hoc ipsum ab Apostolis, vt docebimus, Spiritu sancto repletis traditum, ab Ecclesia sancta receptum, à ve-

neran-

nerandis Patribus prædicatum, à fidelibus tot gentium receptum, communi piorum consensu tot seculis corroboratum, atq; ad communis populi omniumq; credentiū purificationē hæcenus conseruatum, solis autem hæreticis & carnalibus illis inuisū, qui sine molestia & cruce perpetuò gaudere, sine armis hostes vincere, sine vi ac labore cum Christo eiusq; Sanctis in cælo regnare inauiter prorsus ac stultè confidunt. Habet sanè ieiunium in sacris literis & præceptum & præmium, quemadmodū è superioribus clarissimè liquet. Et Euangelici spiritus proprium semper fuit, sanctæ continentiaë abstinentiaëque spiritui carnem cum vitij & concupiscentijs crucifigere, ac dæmones ipsos, quamuis feroces & atroces, per orationem & ieiunium profligare. Quamobrem cum Ambrosio ingenuè dicam: Bonum est quidem cunctis temporibus ieiunare, sed melius Quadragesimam ieiunare cum CHRISTO. Hanc enim Quadragesimam nobis Dominus suo ieiunio consecrauit.] Et cum Hieronymo testabor: Nos vnā Quadragesimam secundum traditionem Apostolorum toto anno tempore nobis congruo ieiunamus.] Credam & Augustino ita scribenti: Non frustra quadraginta dies ieiuniorum sunt constituti, quibus ^a Moyses & ^b Helias & ipse ^c Dominus ieiunauit: & Ecclesia præcipua obseruatione ieiuniorum Quadragesimam vocat.] Cuiuscemodi Quadragesimæ dies venerabilè ac medicinale tempus appellat, per quod ieiunantes peccatorum nostrorum vulnera curare, simulq; cum ieiunijs orationem & misericordiam coniungere debeamus, quando Christus his tribus de rebus tam sedulò concionatur, & in illis Christianam iustitiā ponit. Quid autē vir Apostolicus, idemq; Christi Martyr Ignatius? Quadragesimā inquit, nolite pro nihilo habere, imitationem enim continet DEI conuersationis.] Proinde si vllos alios, certè Quadragesimæ dies solennibus ieiunijs consecratos obseruabo, & sicut me docuèrunt Patres, religione maiore prosequar. De illis ipsis cum Chrysostomo ingenuè dicam: Propiciationis tempus adest: tem-

Galat. 5.
Matth. 17.

Serm. 34..

In Epistola ad
Marcellam.

Lib. 1. quæst.
super Genes.
cap. 169.
^a Exod. 24.
^b 3. Reg. 19.
^c Matth. 4.

Serm. 65.

Matth. 6.

In Epistola ad
Philippens.

Serm. 1. de ieiunio.

Ibidem

poris opportunitatē nē contemnamus. Abijciendorū peccatorum tempus est: gratiam nē negligamus: sed ieiunemus à cibis, & primum à peccatis.] Et nē causam ieiunandi nesciam, Ieiuna, inquit, quia peccasti: ieiuna vt non pecces. Ieiuna vt accipias: ieiuna vt & permaneant quæ accepisti. Ieiunemus, nē confurgant in nos concupiscentiæ.]

In epist. 82.
ad Ecclesiam
Vercellensem.

QVO magis illorum cœcitatē paremque infœlicitatē deplorabo, qui se à communi Patrum Ecclesiæq; consensu tam leuiter patiuntur abduci, & veteres Epicuræi, aut noui Aëriani & Iouinianistæ, quàm sanctorum filij & Ecclesiæ Catholicæ ciues esse malunt hoc tempore, quo sacra ferè omnia impunè profanantur atque violantur. Nec enim modò crucis & pœnitentiæ, sed etiam ieiunij, continentia & abstinentiæ inimici passim grassantur, de quibus rectè cum Ambrosio dixeris: Qui sunt hi præceptores noui, qui dicunt nullum esse abstinentiæ meritum, nullum frugalitatis, nullam virginitatis gratiam, pari omnes æstimare pretio, delirare eos qui ieiunijs castigant carnem suam, vt menti subditam faciant? Quæ istos Epicuræos noua schola misit?] Ego verò his non Euangelicæ, sed falsæ, sed carnalis libertatis professoribus, omnisque sacræ continentia & abstinentiæ obtrectatoribus, qui in Iouiniani schola instituti, carni tam egregiè adblandiuntur ac patrocinantur, me totum opponam, nec latum digitum à doctrina discedam Apostolica, quæ nobis eiusmodi canones nunquàm abolendos reliquit: *Vos in libertatē vocati estis fratres, tantum nē libertatem in occasione detis carni. Quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitiæ libertatē, sed sicut serui Dei, animas vestras castificantes in obedientia charitatis. Obsecro vos tanquā aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animā. Qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare, nimirū in iustitia ac sanctitate, cumque sui abnegatione, cruce & patientia. Si commor-*

Galat. 5.

1. Petr. 2.

Ibidem.

1. Ioan. 2.

*ui sumus & conuiuemus. Si sustinebimus & conregnabimus. Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs, siue vt Augustinus legit, cum passionibus & desiderijs. Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs, in castitate. Neque verò mihi sat erit, in authoritate Ecclesiæ conquiescere, quam si contemnam, ethnicus haberi mereor, & solenne quadragesimæ institutum probare atque defendere non ero contentus, sed curabo etiam summi Dei obseruare præceptum, qui per Ioëlem Prophetam ad peccatores etiam hodie clamat: *Sanctificate ieiunium, prædicate curationem*, sicut legit Hieronymus. Vnde discimus eodem admonente, ieiunium sanctificari cæteris bonis operibus, & sanctificatum curationi proficere peccatorum. Quid est aliud sanctificare ieiunium, inquit Maximus, nisi causa ieiunij sancta velle, iusta facere & iniqua vitare? quemadmodum eundem locum & Gregorius Magnus interpretatur.*

Accedens tentator, dixit.

MVLTA ex Euangelio colligam, quæ hoc sacro tempore, ac sæpè aliàs, mihi ad benè beateque viuendum congruere possunt. Primum sit, vt communem humani generis hostem, callidissimum vtique serpentem, ac pijs maximè insidiantem, tunc vigilanter obseruem, cùm seriò me ad Deum, studiaque diuina conuerto. Vnde sapiens prouidè monuit: *Fili accedens ad seruitutem Dei, stas in iustitia & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem.* Cùm enim Christus insolita & seuera vitæ disciplina corpus exercet, ab infesto dæmone, vt nunquàm aliàs, interpellatur atque vexatur. Vt hinc etiam Leo Magnus nos moneat sapienter: *Accedentes ad Quadragesimæ initium, id est, ad diligentiorum Domini seruitutem, quia quasi ad quendam agonem sancti operis introimus, ad pugnas tentationum animos præparemus, & intelligamus, quantò studiosiores pro nostra salute fuerimus, tantò nos vehementiùs ab aduersarijs*

2. Timoth. 2.

Galat 5.

2. Cor. 6.

Matth. 18.

Ioël 2.

In eundem
Ioëlem.Serm. 1. de ieiunio.
Homel. 16.
in Euang.

Eccles. 2.

Serm. 1. de
Quadrages.

impetendos. Ob hoc autem Dominus se tentari à tentatore permisit, ut cuius munimur auxilio, eiusdem erigeremur exemplo.]

1. Petr. 5.

ALTERUM est, ut si meae salutis consultum velim, nullum Satanæ locum concedam, sed sicut Petrus monet, resistam in fide fortiter, cum blandè & insidiosè ingerit ille cogitationes ad curam ventris, ambitionem & regni affectationem, siue ut alij dicunt, ad gulam, superbiam & auaritiam instigantes atque pellicientes. Nam hæ sunt malorum omnium quasi radices, ex quibus occasionem quoque sumpsit versutissimus præstigiator, ut hisce machinis Dei Filium ieiuniorum tempore peteret ac oppugnaret. Ut enim Ioannes affirmat: *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vite.*

1 Ioan. 2.

Tantoque magis aduigilabo, ut Paulino præcepto satisfaciam, quod omnibus Christi militibus obseruatum est maxime necessarium. *Induite, ait, vos armaturam Dei, ut possitis stare aduersus insidias diaboli, & in omnibus perfecti stare.*

Ephes. 6.

Et Christus quidem exemplo suo nos admonet, Sathanam eiusque spicula citra moram depellere, ne alioquin si prauum & ab hoste inspersum semen increseat, labor in zizanijs extirpandis conduplicetur, aut etiam irritus planè reddatur. *Beatus autem qui tenebit & allidet paruulos suos ad petram.* Est hostis ille cum ei tempestiuè resistitur, ut formica debilis: cum verò ei consentitur, fortis ut leo, qui tamè vincere nunquam potest, nisi consentientem. Qua ratione Iacobus quoque dixit: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua* (sicut & à tentatione diaboli) *abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum. Peccatum verò cum consummatum fuerit, generat mortem.*

Psal. 136.

Est hostis ille cum ei tempestiuè resistitur, ut formica debilis: cum verò ei consentitur, fortis ut leo, qui tamè vincere nunquam potest, nisi consentientem. Qua ratione Iacobus quoque dixit: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua* (sicut & à tentatione diaboli) *abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum. Peccatum verò cum consummatum fuerit, generat mortem.*

Iacob. 1.

Est hostis ille cum ei tempestiuè resistitur, ut formica debilis: cum verò ei consentitur, fortis ut leo, qui tamè vincere nunquam potest, nisi consentientem. Qua ratione Iacobus quoque dixit: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua* (sicut & à tentatione diaboli) *abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum. Peccatum verò cum consummatum fuerit, generat mortem.*

TERTIUM est, ut usum habeam armorum spiritualium, quibus aduersus callidissimum hostem CHRISTVS non modò dimicauit, sed etiam pulcherrimè vicit, suosque milites perpetuò dimicare & vincere voluit, ut ipsi demum post superatam gulam, superbiam & auaritiam, veluti victo-

res à sanctis Angelis honorificè habeantur atque tractentur. Arma verò CHRISTI fuerunt pœnitentia, oratio, humilitas, mortificatio, scriptura sacra: sed præcipuè quidem ieiunium, præsens vtique contra demonem armatura, & efficax homini medicina, quæ peccatricem carnem castigat, ac DEVM iratum reconciliat, eiusque gratiam promeretur, vt patres frequenter comprobant. Hinc Ecclesia literis diuinis instructa, fateri non veretur publicè, DEVM esse qui corporali ieiunio vitia comprimat, mentem eleuet, virtutem largiatur ac præmia per CHRISTVM Dominum nostrum. Prædictis armis instructi pugnârunt, & mirifica confecerunt Moyses, Elias, Daniel, Esdras, Niniuitæ, Iudith, Hester, Anna, alijque complures, æternam inde laudem consequuti, quòd non modò contra se ipsos ac dæmones, verùm etiam cùm DEO ipso ieiunando piè pugnarent ac vincerent. Quotiens enim à DEO obtinere conati sunt (Cypriani verbis vtòr) ieiunijs incubuère, & lachrymis, & pernoctantes in orationibus, cilicijs carni hærentibus, supplices beneficia postulârunt.] Dolebo igitur, me non solùm à CHRISTI, sed etiam Sanctorum veterumque fidelium exemplo procul abesse, & in ieiunijs quidem siue ab Ecclesia indictis, siue sponte susceptis hætenus tam segniter esse versatum, Christi que armis malè munitum incedere, vt de nulla quidem corporis castigatione seu maceratione cum Paulo Apostolo gloriari, & carne subacta secundum spiritum ambulare, ac me ipsum vincere faciliè possim.

QVARTVM & postremū illud est, vt in magnis Sathanae tentationibus ac vitæ periculis sæpe mihi ob oculos ponam Christum ieiunantem, ac simul laboriosè pugnantem, & nostra insuper ieiunia pœnitentiæque opera sanctificantē. Quid enim Christi seruum ac militem deceat magis, præterquam sicut Paulus loquitur, ad propositum certamen patientiam currere, & adspicere in authorem fidei & consummatorem IESVM? Cauebo autem à communi & graui illorum errore, qui fide fiduciaque contenti, dici potius quam

Serm. de ieiunio & tent.

1 Cor. 9.
2. Cor. 6. & 11.

Hebr. 12.

2. Tim. 2
Homel. 13. in
Marcum.

Ephes. 6.

Ioan. 12.
Coloff. 1.

Pfal. 90.
Marc. 16.
1. Ioan. 2.

1 Cor. 15.

Pfal. 90.

Hebr. 1.

Pfal. 59.

a Genes. 19.
b Tob. 12.
c A&or. 12.
d Exod. 12. &
4. Reg. 19.

esse volunt Christi milites, & sine labore pugnam cum hoste grauissimo se conficere posse arbitrantur. Refellit autem illos idem Apostolus inquitens: *Non coronatur, nisi qui legitime certauerit.* Quarè monet etiam Chrysoftomus, vt eos imitemur, qui ad pugnam ituri, diligenter se instruunt, & vident, si scutum, si gladium, hastam, sagittas habeant, suam que ante congressum præparant armaturam. Porrò cum spiritualibus armis, quæ Paulus Christiano commendat militi, meam quoq; in Christum fiduciam valdè coniungam, quia per hunc ipsum princeps mundi huius eijcitur foras, & in sacro baptismo renati per illum ipsum de potestate tenebrarum eripimur, tantaque virtute donamur, vt Sathanæ tentationes ac vires omnes superare, immò illum ipsum, tanquam leonem & draconem sub pedibus conculcare possimus. Tàm verè dictum est illud à Christo: *In nomine meo demonia eijciet.* Sicut illi eiecerant, quos Ioannes his verbis affatur: *Scribo vobis adolescentes, quoniam vicistis Malignum.* Quarè confidenter & sæpè cum Paulo reperam: *Deo gratias, qui nobis victoriam dedit per IESVM Christum Dominum nostrum.* Sed & illud eximiam mihi præbebit consolationem, quòd in ipsa pugna contra hostes incunda non modò inuictos Christi milites ac socios prælucentes, sed & sanctos Angelos custodes ac ministros mihi fauentes habeam, vtpote qui ex diuino præcepto nos in vijs omnibus custodiunt, atque aduersus tetros & immanes dæmones nunquam non studiosè tuentur. Sic enim Apostolus de his electis Angelis pronuntiat: *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.* Et Propheta testatur: *Immitter Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Hanc fidam Angelorum tutelam ^a Loth, ^b Tobias, ^c Petrus alijsque pij sæpè senserunt, nec minùs quidem ^d Israëlitæ in Aegypto, & cum capitales illorum hostes Assyrios Angelus ad centum octoginta quinque millia nocte vna trucidaret. Quocirca cum Christus tam fidus ac potentes ministros habeat, eosq; nobis in pu-

gna & post pugnam attribuat, est sanè cur in acie consistam fortius, & cum Propheta Regio alacrius dicam: *Dominus illi lumen meum & salus mea: quem timebo? Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos. Si cõsistant aduersus me castra, non timebit cor meum: si insurgat aduersus me praelium, in hoc ego sperabo. In DEO faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet iribulantes nos.*

PRECANDVS est mihi Deus, ut Quadragesimale ieiunium, qua decet reuerentia & obedientia, ordiar ac prosequar, illud q̄ mihi tum in animo tum in corpore salutare percipiam. Nec enim obliuisci debeo, quod Augustinus docuit, sancta Quadragesima dies omni cum veneratione suscipiendos, & ad iram Dei placendam esse destinatos, per quos mali à bonis, luxuriosi à castis, intemperantes à ieiunantibus, haeretici à Catholicis separantur. Sanctus igitur & salutaris inquit, Quadragesima cursus est, quo adducitur ad misericordiam peccator per pœnitentiam, iustus ad requiem. 1

PETAM & gratiam concionatoribus & Ecclesiasticis hominibus diuinitus dari; ut recte pièq̄ ieiunandi formam & exemplum populo praebeant, simul cum Ioèle & Esdra sedulo vrgeant doctrinam de ieiunio & pœnitentia, si unquam antea, nunc maximè quidem labefactam atq; neglectam. Sic autem Esdras in sua concione loquitur: *Radicaui ieiunium, ut affligeremur coram Domino Deo nostro, & peteremus ab eo viam rectam nobis & filiis nostris, vniuersaq; substantiam nostram.*

ORABO in super Dominum pro Ecclesia nostri temporis, ut salutaris ieiunij disciplina, qua passim hodie collapsa iacet, nouo piorum studio erigatur, & à Magistratibus maximè restituatur. Etenim vulgi luxus, ventrisq; studium, quo corpus & animus passim misere corrumpuntur, omnem ferè usum & cultum sanctae temperantiae & abstinentiae nobis obruunt & extinguunt, ut plurimam à spiritalibus carnales, & à Christianis Epicuram

Psal. 26. 117.
& 59.

Serm 69. de
tempore.

f.

1. Esdr. 8.

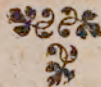
Luc. 27.

Luc. 6.

Matth. 24.

quodammodo facti esse videantur. Tantiq̄, magis non solum orādi, sed plorandi etiam rationē habere debetis, ut Christi praeceptum serium, non ad eō licenter passim violeatur. Attendite inquit, vobis, nē fortē grauentur (non tantum corpora, sed &) corda vestra in crapula & ebrietate. Beati qui esuritis: quia saturabimini. Vae vobis qui saturati estis: quia esurietis. Sicut in diebus Nōe: ira erit & aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes vsque ad eum diem, quo intrauit Nōe in arcam, & non cognouerant donec venit diluuium, & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis. Ego verō Christi Domini tum exemplo, tum amore commotus, aliquē mihi secessum tanquā spirituale desertum, diligam, in quo minus mundo familiaris, sepius ad me ipsum redeam, & conscientiae propriae rationem solito exactiorem geram. Deo interim cum ieiunijs & p̄cationibus accuratius vacans, quoad eius fieri potest. Neq̄, solum à cibis vetitis me libenter abstinebo, verum etiam vitijs quibusdam, ut veluti pestes abscedant, ac veteri Adā, ut non regnet in mortali meo corpore, acrius bellum indicam, simulque contrā carnem demonemq̄, pugnare legitimū ducam. Hoc enim tempus militiae Christianae proprium est, iuxta Bernardum, & quo anni totius decima, sicut Gregorius loquitur, bonorum omnium auctori Deo religiosè à quolibet persoluendae sunt. Parum religiosus alio tempore demonstratur, qui in his diebus religiosior nō inuenitur, in quibus bellum vitijs indicitur, & omnium virtutum profectus augetur. Digna ab infidelibus reprehensione carpemur, & nostro vitio linguae impiae in iniuriam ser religionis ar. mabunt, si ieiunantium mores à puritate perfecta continentia discreparint. Non enim in sola abstinentia cibi stat nostri summa ieiunij, ac fructuosè corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate reuocetur, ut Leonis Magni verbis

viatur.

Homelia 16.
in Euangelia.

DOMI

DOMINICA SE- CVNDA QUADRAGESIMAE, DICTA REMINISCERE.

Sequentis Euangelij argumentum.

PROponitur ingens miraculum Christi, qui se iterum fortio- rem Satana esse declarat, quum Cananæ filiam prolato verbo vno liberat pessimo dæmone. Mon- stratur & eximia fides & perfecta oratio Cananæ gene- re Syrophœnissæ, ac ethnicæ mulieris, matris vtique ca- lamitosæ, & matronæ non modò negotiosæ, sed etiam prudentis admodum ac industriæ, quum Christum sum- mam Dei sapientiam ac virtutem arte mirabili tractat, immò quasi capit, captumq; ligat, si iuxta spiritum iudi- care velimus. Quamobrem illa sua precatione & instan- tia non tam impetrat quàm extorquet partim sibi pacè in grauissima pugna, partim filiæ sanitatem, & plenam à vexatione dæmonis liberationem. Et Christus quidem huius Euangelicæ mulieris eximiam fidem suspicit, pub- licèque commendat, immò nobis, omnibusq; ex ethni- cistis, o natis commendatiorem facit. Quæ magistra gen- tium non modò fidei constantiam, sed etiam precandi sedulitatem ac seruiorem nos egregiè docet: simulque Christi morem ingeniumque declarat, vt qui soleat fide- lium preces non nisi sæpè multumque rogatus exaudi- re, & qui nostris precibus ex ardenti pectore profusus non solum inuocari, sed etiam vrgeri & cogi gaudeat. Or- portet, inquit, semper orare, & non deficere. Nam & vi- dua impium iudicem frequenti & importuna precatio- ne permouet, vt suis satisfaciat votis in aduersario im- probò tandem vindicando. Præterea quemadmodum in

Luc. 18.

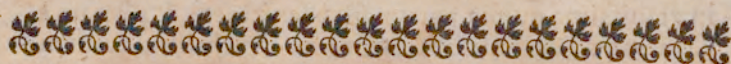

Matth. 8.

Actor. 14.

Rom. 11.

Centurione, ita etiam in hac muliere typum habemus Ecclesiae Christianae, quae post Christum in caelos assumptum ex idololatricis gentibus colligenda erat ad veram Evangelicae fidei professionem. Primum autem Christus à Iudaeis, eorumque finibus cum Evangelio suo secedit, ac deinde fidem Cananae respicit, quasi praeludens regnum Dei ab ingratis incredulisque Iudaeis ad gentes, licet ob vitae impuritatem canes, & tanta gratia indignas, transferri oportere. Quamobrem Apostoli à Christo missi, cum à Iudaeis ad gentes transirent, aperte dixerunt: Vobis (Iudaeis) primum oportebat loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis aeternae vitae, ecce conuertimur ad gentes, sic enim praecipit nobis Dominus.] Tanti refert ut Christi gratiam nobis gentibus oblatam, unam cum ingratis Iudaeis, in vacuum non recipiamus, sed unam cum Cananaea sedulo quaeramus, ac studiosè complectamur, perpetuoque retineamus. Id quod Paulus Apostolus illis etiam verbis indicavit: fracti sunt rami ut ego inferar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fide stas, noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non perperit: nè fortè nec tibi parcat.]

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium Matth. xv.

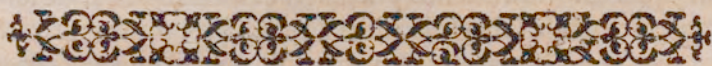

HGRESSUS IESVS secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Cananaea, à finibus illis egressa, clamavit dicens: Misere mei Domine fili David, filia mea male à demonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius, rogabant eum, dicentes: Dimitte eam: quia clamat

post

post nos. Ipse autem respondens, ait: Non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israël. At illa venit & adorauit eum dicens, Domine adiuua me. Qui respondens, ait, Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa dixit, Etiam Domine: nam & catelli edunt de micis quae cadunt de mensa Dominorum suorum. Tunc respondens IESVS, ait illi, O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Ecce mulier Cananaea à finibus illis egressa clamauit.

MAGNO PERE laborabo, vt meum ieiunium non sit vanum atque infrugiferum, sed verè Christianū, DEO gratum, simulque animo & corpori salutare: sicut illud^a Achab regi & b Niniuitis conuersis optimè cessisse legimus. Agam insuper gratias Domino, qui sacrum, ac multis tamen inuisum ieiunium nobis in verbo suo commendauit, simulque docuit, hoc ipsum sancta & frequenti precatione ornare, fulcire atque promouere. Est enim ita, sicut Angelus Raphaël disertè tradidit: *Bona est oratio cum ieiunio*: & quod alibi pronuntiatur: *Exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiunijs & orationibus in cōspectu Dei.* Quemadmodū & à Cypriano scribitur: Efficax est oratio precedente ieiunio.] Quare nō sat habuit Moyses, qui facie ad faciem Deum est contemplatus, ieiunare, & sicut Chrysostomus rectè notauit, bis Quadragesimam ob-

23. Reg. 21.
b. Ion. 3.
Matth. 21.

Tob. 12.
Iudith. 4.

Serm. de ieiun. & tenta.
Deut. 9. & 19.
Homel. 1. in
Genesim.

Exod. 34.
& 32.3 Reg. 19.
4-Reg. 7.

Matth. 11.

Matth. 9.

Homel. 71. ad
popul. Antio.

A. Cor. 6. & 13.

Matth. 17.

Serm. 2. de ie-
iunio septimi
mensis.

seruare, sed etiam suas ad Deum preces pro Iudæis hostibus fudit, ut illos offenso Deo reconciliaret. Et Helias Israëlitis auriga, qui medius inter Deum & populum stabat, dierum quadraginta ieiunium egit, & familiare cum Deo colloquium habuit, priusquam curru igneo in cœlum raperetur. Tum Ioannis Baptistæ vita quasi perpetuum ieiunium fuit, de quo Christus ipse testatus est: *Veni Ioannes neq̄ manducans, neq̄ bibens*: à quo magistro discipuli quoq̄; didicerunt frequenter ieiunare, ac simul obsecrationes facere, sicut Euangelista confirmat. Ieiunarunt & Apostoli post sponsum ipsis ablatum, quemadmodum illis prædixerat Christus, eosque ferè semper ieiunasse Chrysostomus docet. Nec minus interim orationi & verbi ministerio vacârunt, qui & orantes & manus Paulo atque Barnabæ imponentes, ad prædicandum Euangelium eos dimiserunt, quemadmodum Lucas comprobat. Etsi verò ijdem Apostoli in Christum crederent, & ex magna fide patrarent miracula, tamen ad immane quoddam dæmoniorum genus eijciendū tam diu manserunt imbecilles ac inepti, quàm diu ieiunia & preces cum sua fide non coniunxissent. Vnde cum admirantes rogassent à Domino: Quare nos non potuimus eijcere dæmonem? tale responsum acceperunt: *Hoc genus (dæmoniorum) in nullo potest exire, nisi in oratione & ieiunio*. Magnam igitur, ac dæmonibus quoque formidabilem armaturam in eo statuere conuenit, si quis ferocios dæmones siue in te, siue in alium grassantes, ieiunio & oratione munitus oppugnet, quòniã tunc illorum tyrannidem duce Christo deuincet. Ut hinc Leo Magnus asserat: Grata est Deo, & terribilis diabolo ieiunantis oratio: neclatet quantum acquirit suæ saluti, quæ tantum præstet alienæ.]

EO QVE magis vetus Ecclesiæ institutum probabo, quo factum cernimus, ut Christum non modò in superiore Dominica ieiunantem, sed etiam circa supplicem Cananæam modò versantem nobis propositum habeamus. Vult enim sapiens mater, ut Christi regis ieiunantis exemplum Filij

sedulo

sedulo contemplantur, qui & ipse cum ieiunio multas longasque preces die ac nocte profusas, haud dubie copulauit, & cum Propheta Regio dicere potuit: *Humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur.* Meminerunt & Euangelistæ, quod Christus vt oraret, in montem & hortum exierit, quodque in oratione pernoctaret, & inter orandum genua flexerit, neque pro se tantum, sed etiam pro Petro & alijs sub mortem sedulo fuerit precatus. Unde ad eundem Petrum dixit: *Ego rogavi pro te, vt non deficiat fides tua.* Pro alijs verò per Apostolos credituris illud rogauit Patrem, vt omnes vnum essent, ac Filij Dei claritatem æternam agnoscerent, & cum suo capite perpetuo versarentur. Ac viuendi sanè finem ille facere noluit, nisi cum clamore valido & lachrymis Patri sese offerret, & preces supplicationesque illi ipsi in cruce pro se ac hostibus commèdaret. Quapropter & Christi redemptoris exemplum, & Ecclesiæ matris institutum, piorumque omnium nunquam satis laudata consuetudo, si aliàs toto anno, nunc quidem me ad ieiunandum & orandum maximè concitabunt. His enim duabus velut alis (ieiunio & oratione) in cælum subuehimur, terraque sublimiores, demonibus robustiores, summoque Deo chariores reddimur, nihil vt mali non amoliri, & bona cuncta impetrare possimus. Ieiunium certè orationi deuotionem & fiduciam donat, vt Bernardi verbis vtatur: oratio virtutem impetrat ieiunio, & ieiunium gratiam promeretur orandi. Ieiunium oratorem roborat, oratio sanctificat ieiunium, & Domino representat. Iustum verò mihi dolorem creabit, quod non solum à Christo eiusque Prophetis & Apostolis, sed etiam à Iudaicis mulieribus, vt^a Iudith,^b Hester,^c Sara,^d Anna, tum in ieiunij, tum in orationis vsu & contentione superer, meque illis valdè dissimilem præstem. Quid quod Paulus Apostolus Christianos admonet coniuges, à re vxoria ad tempus abstinere, vt eò rectius ieiunio & orationi vacent? sicut Græcorum codicum lectio euidenter ostendit. Nisi verò me ipsum plus satis amarem, facile quidem in-

Psal. 34.

Matth. 13.
Luc. 6. & 9.
Matth. 26.
Ioan. 18.

Luc. 22.

Ioan. 17.

Hebr. 5.
Luc. 23.Serm. 4. de
Quadrages.a Iudit. 4. & 8.
b Hester 4.
& 14.
c Tob. 3.
d Luc. 2.
1. Cor. 7.

telligerem, & corpus velut indomitum equum, rebellemq; feruum ieiunio mihi subigendum, & animam orando in Deum erigendam, diuinaque virtute, vt in gratia proficiam, confortandam esse. Sed meam incusabo ignauiam, qui multis modis æger, medicinam meis vulneribus congruentem defugio, & quantò magis me in via Dei torpentem ac mollem ostendo Christi militem, tantò plus honoris Deo auctori & redemptori meo substraho, tantòque grauius ab hostibus meis, vtpote mundo, carne & Satana, quibus nihil est perniciosius, subinde lædor ac vulneror. Tempus igitur esse putabo, vt de sinibus veteris hominis egressus, cū nostra Cananæ nouam induam spiritus alacritatem, nouumque studium præstem in Christo Domino mihi demerendo. Id verò fieri poterit, si tres comites à Christo commendatos ad sobriè piè iusteque viuendum mihi adsciuro, nimirum ieiunium, orationem ac misericordiam, atque ita veras iustitiæ Christianæ partes, hoc potissimum acceptabili tempore, exercitare, & ea quæ immortalis Deo, ipsique proximo, & mihi debentur, bona fide præstare contendero. Vt enim Augustinus dilucidè scribit: Hæc est iustitia hominis in hac vita, ieiunium, elemosyna, oratio. Nec minus luculenter Leo Magnus pronunciat: Tria sunt quæ maximè ad religiosas pertinent actiones, oratio scilicet, ieiunium & elemosyna: quibus exercendis omne quidem tempus promptum, sed illud studiosius obseruandum, quod Apostolicis accepimus traditionibus consecratum. Oratione propitiatio Dei quaeritur, ieiunio concupiscentia carnis extinguitur, elemosynis peccata redimuntur, simulque per omnia DE I in nobis imago renouatur, si & in laudem eius semper parati, & ad purificationem nostram sine cessatione solliciti, & ad sustentationem proximi indefinenter simus intenti.] Eòdem spectat illa Chrysologi adhortatio: Si volumus Moyse gloriæ, Helie vitæ, Ioannis virtutibus, omnium Sanctorum meritis applicari, insistamus orationi, vacemus ieiunio, misericordiz seruiamus. Qui in his vixerit, qui per ista fuerit commu-

Matth. 6.
Tit. 2.

Serm. 60. de
tempore.

Serm. 1. de ieiunio
deci-
mi mensis.

Dan. 4.

Serm. 49.

nitus, iacula peccati, diaboli tela, mundi machinas, vitiorum cuncos, mala carnis, voluptatum laqueos, arma mortis, Christianus armiger & bellator Dominicus non timebit.]

Miserere mei Domine, fili David, Domine adiuua me.

LVCTATUR cum Angelo DE Iacob Patriarcha: luctatur & cum Christo Domino Cananæ, & velut extorquet victoriam, quoniam diu multumque tentata & probata, in precandi officio sedula & inuicta perseverat. Primum enim precante illa, immò & per compita vociferante, nè verbo quidem respondit Dominus. Deinde Apostoli pro illa intercedentes, nihil impetrant. Venit & illa supplex & lachrymabunda, misericordiam petens, & repulsam quoque patitur. Adhæc velut iratus Dominus eandem pro æthnica, ac etiam instar canis, hoc est, vt omni gratia indignam auerfari, ac velut bestiam inhumaniter tractare videtur. In tali cerramine illa mœrens, non despondet animum, non remittit fiduciam, non queritur aut murmurat, non irata vel tœdio victa discedit, non miratur duriciem contra naturam & consuetudinem suam id recusantis, quod sepè alijs vel non rogatus concesserat, suamque gratiam nulli non offerentis, si precarentur afflicti. Quid autem isthuc est aliud, nisi vt Scriptura loqui solet, toto pectore clamare ad Dominum, seu inuocare, ad eòque cum Deo pugnare, & omnipotentem capere, ligare, vincere? nimirum seria, forti, constanti & ardenti precatione? Quam orandi rationem tenuit & Propheta Moyses, quum ardentè inuocaret Dominum, & iratum laboriosè placaret, vt sceleratus populus pœnas non lueret peruicaciæ suæ. Nam velut renitentem, & ad vindictam paratum Deum ita suis precibus mutauit ac flexit, vt is quasi vim passus, atque ab orante superatus responderit: *Dimitte me vt irascatur furor meus.* Nec est dissimile quod Hieremiæ precanti respondit iratus Deus: *Non obsistas mihi, quia non exaudiam te.* Dei enim potentiam serui preces impediabant, in-

Genes. 32.

Exo. 8. 15. 17.
Naum. 12.

Deut. 9.
Exod. 32.

Exod. 32.

Hierem. 7.

In epistola ad
Gaudent.

Homel. 30. in
Genesin.

2. Cor. 12.

Thren. 3.

Ecclef. 35.

Marc. 11.

Matth. 7.

Luc. 11.

Ioan. 16.

quit Hieronymus. Cur ergo non libenter & frequenter mea & aliorum iugentium, siue pœnas promerentiũ causa preces fundam, licet optatam gratiam non statim impetrem? Ut enim Chrysostomi verbis utar, Propter hoc differt & expectat Deus, ut occasionem accipiat, quæ iustè nos sua cura dignos faciat. Siue autem consequamur, perseueremus inquit, semper in oratione: & non solum gratias agamus, si consequamur, sed etiam si repulsam passi fuerimus. Nam cum Deus aliquid nobis denegat, non minus est quam si concessisset. Nescimus enim nos, quæ nobis conducant, sicut ipse nouit. Absit igitur ut molestè feram mea vota non exaudiri, sicut nec Paulus exauditus fuit, quando ut carnis stimulo liberaretur orauit. Etenim sapientissimus Deus quum rogatur, largiri multa differt, ut orantem fortiùs ad petendum excitet, ac patientem maiore cumulet premio, sæpeque illi maiora & meliora quam petita, donare disponit. Præclare orat, quisquis cor & manus in Deum simul attollit, sicut Propheta illo dicto præcepit: *Leuemus corda nostracum manibus ad Dominum in cælos.* Tum verò cor vnâ cum manibus leuo, cum orationem operatio, & opus oratio fulcit, Deoque commendat. Nihil enim est dubium, orationem meam à Satana plurimum obseruari, magnoque studio impediri, quum hoc Satanæ flagellum sit maximum, quo suas artes & fraudes ille confringi ac dissipari fert molestissimè. Loquor autem de pia, humili, constanti & feruenti oratione, de qua verè dixeris: *Oratio humiliantis se, penetrat nubes,* quamque Christus suis fidelibus toties commendat. *Omnia, inquit, quacung, petieritis in oratione credentes, accipietis. Petite & dabitur vobis: quarite & inuenietis: pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quarit, inuenit: & pulsanti aperietur. Petite & accipietis: ut gaudium vestrum sit plenum.*

QVARE si vnquam aliàs, nunc maximè orandi pensum augebo, & Cananæam imitabor, quæ mundi præsidij & opera medicorum destituta, sed & propter fauentem in

filia dæmonem grauitè afflicta, nullum precandi finem facit, quoad exoptatum beneficium assequatur. Quoniam verò fide & oratione constanter pugnat, truculentum vincit Satanam, magnamque Christi laudem promeretur. Hanc mulierem mihi & piè precaturis omnibus velut speculum & exemplar esse propositam existimabo, vt quæ cum sua oratione varias & insignes virtutes coniungit, & à nobis etiam precaturis coniungendas esse commonstrat. Docet me patientiam rebus aduersis ac tristibus adhibere, etiamsi crux cruce, & afflictio afflictione cumuletur, & nullum suppetat præsidium. Etenim *tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem: spes autem non confundit*, Apostolo teste. Nec adèdè Cananæ virtus eluceret, nisi cum in summis versatur angustijs, à Christo veluti repelleretur, quin etiam quasi conuicio afficeretur, diuque in sua fide & patientia, perinde vt aurum in igne, probaretur. Docet, vt coràm DEO me submissè geram, sicut illa se catellam seu bestiam agnoscere verita non est, Iudæos interim velut Dominos, Deique filios non obscure prædicans. Nam & magnus pater, Deique familiaris amicus Abraham de se tam modicè sensit, vt diceret: *Loquar ad Dominum meum, cum sim puluis & cinis*. Docet præterea, vt IESVM Nazarenum filium Dauid, verum nempè Messiam in lege & Prophetis celebratum, immò verum quoque Deum & hominem, vera fide complectar, & suppliciter colam, nec minus palàm adorem, vtpote qui Satanæ possit imperare, nostrumque in rebus aduersis & desperatis securū esse per fugium velit. Hunc ipsum ego non modò cum Cananæ, sed etiam vnà cum Magis & Apostolis, adèdèque cum Angelis, præsertim in sacrosancta Eucharistia, reuerenter adorabo, ac externis ritibus ad religionem decenter compositis prosequar. Dignum enim & iustum est, vt *in nomine IESU omne genu flectatur, cælestium, terrestrium & infernorum*, vtque gentes omnes adorando seruiant Opt: Max: Redemptori supplices, sicut & illi triumphans in cælo seruit Ecclesia teste Apocalypsi. Docet insu

Rom. 5.

Genes. 18.

Matt. 2. 15. 18.
Psal. 96.Philip 2.
Psal. 71.

Apoc. 5.

1 Cor. 13.
Rom. 12.

Iacob. 2.
Matth. 6. 14.

Galat 5.
1. Cor. 16.

Lib. de oran-
do Deum.
Luc. 13.

per, vt charitatem sinceram & flagrantem in me foueam, & proximo declarem, alienis quidem miserijs æquè ac proprijs indolefcens. *Charitas enim non querit quæ sua sunt, sed quæ aliorum, & iubet non modò gaudere cum gaudentibus, sed etiam flere cum flentibus*, sicut ardens charitate Apostolus tradit. Docet demum, vt fidem non mortuam, & quæ tantùm in labijs natat, sed eam quæ per charitatem operatur, amplectar atque conseruem. Quid multa? tot modis ac indicijs illa suam fidem testatur, confirmat & ornat, vt CHRISTVS de magna illius fide miretur, eamque laudet publicè. Habuit ytiq̃ue fidem iustificantem, sed multis, vt diximus, virtutibus decoratam, valdeque raram vt illo quidem tempore, quo Christianæ fidei nostræ prima veluti fundamenta iaciebantur. Habuit fidem inquam, non sanè nudam, non inanem ac mortuam, quam Iacobus Apostolus improbat, non modicam vel pusillam, quam & CHRISTVS reprehendit, sed viuam, operosam, ingentem, excellentem, & præclaris diuini spiritus fructibus cohonestatam, breuiter fidem operantem per charitatem, neque disiunctam à vera pœnitentia. De qua fide dixit Apostolus: *Stete in fide, viriliter agite, & confortamini: omnia vestra in charitate fiant*. Vtinam verò ego huius Cananæ vel frater, vel hæres esse possim, vt perfectæ fidei virtutem inde à baptismo infusam vsque custodiam, & in ea ipsa progressus faciam, mihiq̃ue Christum totum lucrifaciam, quemadmodum ista quidem in Christianismo adhuc neophyta lucrifecit, quæ suam fidem tot certaminibus ac victorijs illustrauit, immò & Christo Domino comprobauit, vt is roganti nihil negare amplius possit videretur. *Fiat*, inquit, *tibi sicut vis*. Meritò igitur illa me pudefacit, qui toties ad Christum accedo, quoties precationem, velut sacrum cum illo colloquium, & Angelorum opus, sicut Chryostomus vocat, instituo. Sed vbi mea fides? quum velut sterilis ficulnea perseuero, totque vana phantasmata mentem meam ita distrahunt ac perturbant, vt crebrò nec Deum præsentem reuerear, nec Angelos assistentes obser-

uem, ad me ipsum quoque loquentem vix intelligam. Non hoc est^a in timore Dei seruire, non^b orare & adorare Dominum in spiritu & veritate, non^c illum in simplicitate cordis querere, non^d spirituales Deo que acceptabiles hostias offerre. *c Propè est Dominus omnibus inuocantibus eum. Sed mox addit Propheta: omnibus inuocantibus eum in veritate.* Vbi porrò mea est charitas, vt instar Cananæ alienam calamitatem pro mea ducam, & afflicto compatiar ex animo, me que totum iuando proximo libenter ac diligenter impendam? Etsi verò fideles omnes proximis vt fratribus, officiosa charitate, quæ perfectionis est vinculum, debent esse coniuncti, iuxta illud: *Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem Christi:* tamen liberorum cura, tutela & gubernatio ad parentes maximè pertinet, quos viscera misericordiæ induere, & liberis malè habentibus, ex animo misericordes ac fidos esse conuenit. *Si quis autem suorum, & maximè domesticorum curam non habet, (sicut indulgens ille pater Heli non habuit,) fidem negauit, & est infideli deterior.* Postremò quæ mihi Christiana est prudentia? dùm præsentibus Dei flagellis ac varijs Satanæ tentationibus vti nescio, sicut Cananæ conuenienter vsa est, quando humanis consilijs atque præsidijs postpositis, ad solum Christum in calamitate sua confugit, fidem in illum confessione, precatone, cultu prodidit, eius misericordiam in graui luctu feruenter implorauit, ac licet tardè ab illo exaudiretur, immò etiam repelleretur, tamen in fide & oratione inconcussa perstitit, donec sui voti compos efficeretur. Tantò magis meminero cœlestium mandatorum: ^a *Sine intermissione orate.* ^b *Non impediatis orare semper.* ^c *Vigilate, omni tempore orantes.* ^d *Si moram fecerit, expecta illum: quia veniens veniet & non tardabit.* ^e *Reueta Domino viam tuam, & spera in eum: & ipse faciet. Expecta Dominum, & custodi viam eius, & exaltabit te. Orationi instate, vigilantes in ea.*

a Psal. 2.
b Ioan. 4.
c Sapient. 1.
d 1. Petr. 2.
e Psal. 144.

Coloss. 3.

Gala. 6.

Coloss. 3.

1 Tim. 9.

1. Reg. 2.

a 1. Thess. 5.
b Eccles. 18.
c Luc. 21.
d Hab. 2.
e Psal. 36.
Coloss. 4.

Et sanata est filia eius ex illa hora.

Ioan. 4:
Matth. 8. & 9.

Serm. 66. in
Cant. Cant.

Matth. 9.

Lib. 4. contra
Parmenian.

Sermo. 14. de
verbis Apost.
& lib. 3. de li-
bero arbitri.
& lib. 4. de
baptismo con-
tra Donat.

Ca. 2. de pe-
nitent. medi.

CANANÆÆ fides non solum illustris, quæ Iudæos omnes merito pudefaceret, sed etiam viuax & efficax fuit, quæ nec solum ipsi matri, sed & filia pro qua precabatur, plurimum contulit. Et complura sunt id genus exempla in Euangelio tradita, quibus doceamur, CHRISTVM aliena etiam fide delectari, quando quidem propter illum Reguli filium, seruum Centurionis & paralyticum per regulas demissum restituit sanitati, suamque diuinam potentiam simul & maximam bonitatem in summis periculis, morbisque desperatis depellendis prodidit euidenter. Proinde meam & Catholicam confirmabo fidem, certus quod eadem ratione parentum fides etiam paruulis in Baptismo subueniat, & salutarem illis licet nec credentibus, nec intelligentibus, virtutem adferat. Probat id Bernardus ex hoc ipso Euangelio: Nemo mihi dicat, inquit, quia non habet fidem, cui mater impertit suam. Magna est Ecclesiae fides. Nunquid minor Cananæ mulieris, quam constat & filia sufficere potuisse & sibi? Ideo audiuit: *O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut petisti.* Nunquid minor fide illorum, qui paralyticum per regulas demiserunt? Eadem est Optati Mileuitani sententia, probantis exemplo nostræ Cananæ, fidem & deuotionem parentum paruulis cum baptizantur, ad æternam conferre salutem. Testatur & Augustinus non semel, paruulos uti parentum peccato pollui, sic etiam illorum fide purgari, à quibus ad baptismum offeruntur: qui ex firma Ecclesiae auctoritate baptismi sacramento inicientur, ac fidelibus alijs aggregentur. Vnde porro colligit, suam cuique fidem valde prodesse, quando & aliena fides paruulis commodata, illis ipsis ad salutem proficiat. Vtitur his quoque verbis: Paruulis ad consecrationem remissionemque originalis peccati prodest eorum fides, à quibus offeruntur.]

QVOD si Cananæ huius fidelis intercessio tam Chri-

sto grata, & obsessa à dæmone filia adeò efficax tuit, vt vim hostis infestissimi proffigaret, ac miserrimę puellæ sanitatem animæ simul & corporis obtineret, multa ego & magna mihi pollicebor de communi & vnanimi totius Ecclesiæ pre- catione, per quam peculiaria negotia summo DEO com- mendantur, vel creaturæ quædam benedicuntur atque san- ctificantur. Eiusmodi precatione factum est, vt Petrus totius Ecclesiæ princeps & pastor Herodiano carcere liberaretur, vtpote pro quo fiebat oratio sine intermissione ab Ecclesia. Quid verò tot credentium millia, præsertim vno spiritu, pari fide, & conformi oratione coniuncta non impetrent, siue mala deprecanda, siue bona expetenda sint? Videmus au- tem communes Ecclesiæ preces maximè adhiberi, quando à sacerdotibus, tanquam legatione pro Ecclesia fungenti- bus, supplicationes publicæ ad altare funduntur, vel certis diei horis, sicut & Clemens præcipit, Deo commendantur. Dicit non potest, si verum fateri volumus, quanta sit vis istiusmodi precationum atque benedictionum, quarum gra- tia Deus Ecclesiæ filijs etiam immerentibus parcat, multaq; largitur, & hostiũ arcet insidias, sicut experientia sæpè com- probauit. Docet certè Paulus Apostolus, hisce communi- bus votis & precationibus fidelium permultum esse tribu- endum, quandoquidem roties in suis epistolis meminit, & amanter esagitat, vt in suo ipse ministerio multorum inter- cessione subleuetur, & magistratus quoque iuuentur. No- tat & Chrysostomus, tres pueros Babylonicos in sua preca- tione obseruasse, vt quoniam se ipsos ad impetrandam po- pulo veniam sufficere non crederent, ad patrum merita con- fugerent, prostites interim, se nihil de suo adferre ampli- us, quàm humiliatum spiritum ac dolore contritum. Quic- quid ergo Ecclesiæ hostes ac pestes obganninant, ego de Ec- clesiæ Catholicæ siue in terris militantis, siue in cælo trium- fantis supplicationibus publicisq; precibus præclarè sem- per sentiam, illisque me & meos siue viuos, siue mortuos, fi- deliter commendabo. Tùm CHRISTO totius Ecclesiæ

A&or. 12.

Lib. 7. Const.
Apost. ca. 40.Rom. 15.
Ephes. 6.
Hebr. 13.
1. Timoth. 2.Homel. 4. &
41. in Matth
Dan. 3. & 9.

Matth. 15.

Ioan. 15.

Pfal. 118.

capiti de hoc tanto thesauro nobis collato, & in articulo fidei de communione Sanctorum incluso, gratias agere non intermittam. Sinamus autem errare caecos & caecorum duces, qui ut se ipsos iam dicta Sanctorum communione defraudent, ac insuper velut resecti à vera vite palmites, ab omnibus agnoscantur, cum Ecclesia Catholica eiusque Sanctis, precibus & benedictionibus, hucusque probatis & receptis, nihil volunt habere commune. Quare nullus illorum id sibi verè sumere potest, quod Orthodoxus in Domino gloriabundus cum Propheta laetè decantat: *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

Apoc. 12.

PRECANDVS est mihi Deus, ut horrendam Satanae nunc longè laetè grassantis tyrannidem comprimat, nè tam multa terra, immò & corda humana occupet atque vastet. Etenim in hac extrema mundi senectate magis ac magis impletur illud vaticiniū, quo prae dixit Ioannes Apostolus fore, ut draco ille magnus & serpens antiquus, qui seducit uniuersum orbem, quiq; nouit modicum sibi tempus ad pugnandum superesse cum mortalibus, non sine ira vehementi in terram descendat, ac nouo studio mulierem Sole amictam persequatur, praeliumq; faciat cum reliquis de semine mulieris, qui custodiunt mandata Dei, & habent testimonium IESU CHRISTI.

ROGABO insuper Dominum, ut spiritus fidei, orationis ac ieiunij, qui in multis hodie iacet extinctus, hoc sacro praesertim tempore magis magisque resuscitetur. Nec mihi solū, sed etiam alijs, qui quotidianam cum Satana luctam inire debent, optabo sanctorum Angelorum fida praesidia, quibus communiti, in supradictis Cananae virtutibus maiorem progressionem faciant, nec de sua tantum, sed aliorum etiam pereuntium salute procuranda solliciti esse conentur.

AD HAEC pro afflictis & tentatis orabo, quorum nempe fidem & patientiam tentat Deus, vel quos paterna virga corri-

pit. ut in suis illi tenebris lucem, & in angustiis pacem diuina uisitationis percipiant, quemadmodum Cananæa percepit, tanta Christi beneficio penitus exhilarata. Commendabo in super Christoparentes, ut norint cum Cananæa iustam liberorū habere curam, & gratiā illis necessariam precando querant & impetrent.

DOMINICA TER- TIA QUADRAGESIMAE, DICTA OC VLI.

Sequentis Euangelij argumentum.

Oscendit Euangelium non vulgare Christi miraculum in sanato homine calamitoso, quem & cæcum & surdum & mutum fecerat hostis in hominum perniciem coniuratisissimus Satana. Christus autem hoc ipso Satana quantumuis robusto & armato fortior, oculos, aures & linguam homini miserrimo perfectè restituit, ut ille videre, audire & loqui, suorumq; sensuum usum habere commodum posset. Etenim sicut Ioannes affirmat: In hoc apparuit filius Dei, ut dissoluat opera diaboli.] Præsentes verò spectatores de Christo eiusque miraculo malè sentiunt & loquuntur, ut ille suam innocentiam meritò tueatur. Vnde grauitè de suis miraculis, & præsertim de dæmonum expulsionè, hîc differit, ac fidem illis irrefutabilem adstruit, nec modò Iudæos, sed alios etiam impios & blasphemos aduersarios quadruplici ratione recundit, solidèque probat, miracula sua nullo Satanæ ministerio vel adminiculo, sed propria & diuina virtute patrari, & salutem adferre mortalibus, signumq; præbere gratiæ latentis antea, sed nunc patefactæ & ob-

1 Ioan 3.

Matth. 7.

1. Ioan. 3. & 5.
Apoc. 1. & 22.

latæ mundo, quando Mefsias tam potenter operatur, ac regnum Satanæ, qui mundi princeps erat, magis magisque labefactat. Admifcentur quædam ad eundem Satanam, eiusque fimul & Chrifti regnum pertinentia. Illud notatu dignum eft, inter multos Euangelij auditores, a deo paucos, vt Chriftus quaeritur, electos reperiri, qui Dei verbum non folùm audiant, fed etiam cuftodiant, hoc eft, non folùm in mente feruent, verùm etiam quod fide conceperunt, faciant & opere compleant, ficut hunc locum Theophilaftus & Beda interpretantur. Ira de mândatis Dei cuftodiendis Ioannes fæpe loquitur, ficut & in Apocalypfi, Beatus qui legit, & qui audit verba prophetiæ huius, & feruat ea quæ in ea fcripta funt.] Audiunt quidem plurimi Chriftum hîc differentem, & fumum vident miraculum: fed hinc alij ad bilem & liuorem cõcitantur, vt etiam horrendas in Chriftum blaſphemias euomant: alij in admirationem tantùm rapiuntur, ac Dominum tentare, & curioſa magis quàm falutaria exquirere non verentur. Vnica duntaxat muliercula reperia eft, quæ diuinitus edocta, ſuam de Chriſto fidem publicè profiteretur, ſimulque nefaria calumniatorum ora, ſuo ſermone laudatorio confutaret atque retunderet. Poſtremò videas hoc loco execrandum hominũ genus atque ingenium, qui timore & inuidia nequitiaque excæcati, pro acceptis beneficijs peſſimam referunt gratiam, vt quos amare & colere maximè debebat, illos hoſtiliter infeſtentur, eorumque benefacta in peiorem partem intorqueant, mordeant ac deprauent. Eiuſmodi Satanæ filij erant liuore malitiaque pleni Pharifæi, non diſſimiles quidem ſerpentibus, qui more ſuo cunſta quæ comedunt, in venenum vertere ſolent. Tandemque magis nos admirari decet Chriſti Domini manſuerudinem, qui per uicaces ac implacabiles aduerſarios, ſi quando cum illis diſputat, tam benignè & candidè tracta re conſuevit.

EIVSDEM DOMINICAE,

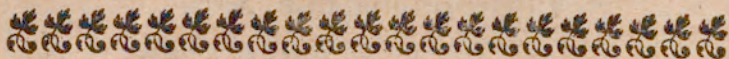
Euangelium Lucae XI.

RAT IESVS eiciens demonium: & illud erat mutum. Et cum eiecisset demonium, loquutus est mutus: & admiratae sunt turbae. Quidam autem ex eis dixerunt, In Beelzebub principe demoniorum eicit demonia. Et alij tentantes, signum de caelo querebant ab eo. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis. Omne regnum in se ipsum diuisum desolabitur, & domus supra domum cadet. Si autem & Sathanas in se ipsum diuisus est: quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eicere demonia. Si autem ego in Beelzebub eicio demonia: filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi, iudices vestri erunt. Porro si in digito DEI eicio demonia: profecto peruenit in vos regnum DEI. Cum fortis armatus custodit atrium suum: in pace sunt ea qua possidet. Si autem fortior eo superueniens, vicerit eum: vniuersa arma eius auferet in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit. Cum immundus spiritus exierit de homine, per ambulat per loca in aquosa, quaerens requiem. Et non inueniens dicit, Reuertar in domum meam vnde exiui. Et cum venerit, inuenit scopis mundatam & ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores se, & ingressi, habitant ibi. Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autem: cum hac diceret, extollens vo-

cem quaedam mulier de turba dixit illi, Beatus venies qui te portavit, & vbera quae suxisti. At ille dixit: Quinimò beati qui audiunt verbum DEI, & custodiunt illud.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRÆCATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Erat IESVS eiciens demonium.

QUONIAM in hoc Euangelio, sicut etiam in præcedentibus, frequens fit mentio de spiritibus immundis & nequam, qui demones vulgò dicuntur, in mentem mihi reuocabo, quæ quantaque sit istorum superbia, inuidia, fraudulentia, nequitia, crudelitas, peruicacia: quomodo in vita & morte hominibus bonis & malis insidientur, quales illorum tentationes mihi plus detrimenti adferant: tum quibus præsidij ad mille illorum nocendi artes & technas dissipandas, magis egeam in mea vocatione, nimirum vt ab eorum insultibus liberior conseruer, & sub Imperatoris Christi signis expeditius militem. Quandiu enim hîc viuatur, ardua nobis & perpetua est colluctatio siue lucta non cum vno, sed multis variorum ordinum dæmonibus, & sicut Paulus vocat, principibus, potestatibus, mundi quæ rectoribus, siue, vt Hilarius vertit, mundi potentibus. Ac mundi quidem princeps, omniumquæ dæmonum caput (Apostolus & huius sæculi Deum appellat) est Lucifer supremæ quidem Hierarchiæ supremus Angelus. Is à Ioanne varijs nominibus insignitur, vt qui sit draco magnus sub se suos continens Angelos, serpens antiquus, diabolus & Satanus, orbis seductor, & cum illis depugnans maximè, qui mandata DEI custodiunt, & IESV Christi habent testimonium. Hunc

Ephes. 6.

2. Cor. 4.
Apoc. 12. 26.

ipsum

ipsum DEI & bonorum omnium capitalem aduersarium, humanæ salutis semper inuidentem ac obsistentem, præsens etiam Euangelium proponit, eumque CHRISTVS fortem vocat armatum, in atrio palatioq; suo præpotentem, quos ad ab alio fortiore vetera illius arma tollantur, & ipse spolijs priuatus & ligatus, in abyssum projiciatur. Hic improba & insatiabilis est bellua, calliditate & versutia cuncta præcellens animantia, tyrannus itidem ac rex super vniuersos filios superbiæ, adeo suis confidens viribus, vt putet quasi paleas ferrum, & quasi lignum putridum esse, nullamque prorsus potestatem illi similem super terram reperiri, quem admodum sanctus ille Job Satanicas technas expertus prodidit. Fortis quidem ille natura sua, qui inter primos Angelos à Deo creatus, hoc sibi sumere non metuit: *In cælum conscendam super astra Dei, exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis vero Altissimo.* Fortis idem longo rerum vsu & perpetua vigilantia, qui nos dies & noctes impugnat, nihil remittens de sua peruicacia & improbitate. Fortis rursus insaturabili nostri odio, quo ad opprimendos illos fideles rapitur, qui arctissimis se cum DEO vinculis adstrinxerunt, vt verè à Propheta dicatur, *Cibus eius electus.* Fortis demum culpa ignauiaque nostra, qui peccando vires illius maiorem in modum augemus, ac dormitando insuperabilem ferè illum reddimus. *A quo enim quis superatus est, huius & seruus est,* Petro Apostolo teste. Verè peruigil ac indefessus ille aduersarius, qui circumeundo totum orbem perambulat, ac tanquam leo rugiens & famescens continenter quærit quem deuoret, ac deuoratum in sua retineat potestate, cum non solum in terris, sed etiam apud inferos hominibus dominari, & seuisimum præstare tyrannum, maxime gaudeat.

QVAE cum ita sint, victori Satanæ CHRISTO, Regi gloriæ, Dominoque forti & potenti in prælio, vt Psaltes regius canit, ingentes agam gratias, quoniam subacto Satana,

Gen. 3.

Iob. 41.

Isai. 14.

Abacuc. 1.

2. Pet. 2.

Iob. 1.
1. Petr. 5.

Psal. 23.

Rom. 16.

Ephes. 6.

Ioan. 3.

Matth. 6.

Genes. 3.
Ioan. 8.
Sapient. 2.Psal. 12.
Psal. 7.De institutis
renuncianti-
um. cap. 37.
Gen. 3.Sermon. 5. de
Quadrages.

suum Dei que regnum nunquam euertendum erexit, eam-
que virtutem fidelibus contulit, ut illum ipsum cum toto
serpentino sodalicio sub suis pedibus conterere possint. A-
gam quoque gratias, quod sine ingenti beneficio verbum
DEI tanquam gladium spiritus, & fidei scutum acceperi-
mus, in quo tela nequissimi ignea, si volumus, teste Paulo,
extinguere possimus. Eadem Christi gratia contigit, quod
huic principi, sub cuius imperio nascuntur omnes, secun-
dum institutionem Apostolicam, quum primum ex aqua
& spiritu renasceremur, abrenunciauerimus, nos quasi sa-
cro & inuiolabili iuramento adstringentes, vtrumque ho-
stem deterrimum (Satanam & mundum) nobis tota vita
fugiendum ac detestandum esse, ut in solis CHRISTI ca-
stris, cui nos totos dedidimus, fideliter militemus. Nec tes-
merè quidem factum est, ut in Dominica prece, sicut
Chrysostronus & Basilius interpretantur, Satanæ fiat men-
tio, nè obliuiscamur vnquam cœlesti nos ope indigere, ut ab
illo malo, immò pessimo aduersario, qui & tentator dicitur,
liberi ac illæsi conseruemur. Malus est ille profecto, quia
peccati omnis author & homicida, qui ab initio in veritate
non stetit, qui que bellum homini infert perpetuum, & ca-
pitali illum infestat odio. Ac licet fide armatis & innocen-
tia tectis nocere non possit, tamen nullum finem facit ten-
tandi nos externis malis, & quacunque ratione fieri potest,
diuexandi. Proinde si sapio, cum Propheta preari non de-
sistam, ut nè talis inimicus mihi præualeat, atque ita dicam:
*Domine Deus meus in te speraui: saluum me fac ex omnibus peri-
sequentibus me, & libera me, nè quando rapiat ut leo animam
meam, dum non est qui redimat, neque qui saluum faciat.* Nec
obliuiscar vnquam sententiæ à Calsiano traditæ: Versutus
serpens calcanea nostra semper obseruat, id est, insidiatur
exitui nostro, & vsque in finem vitæ nostræ nos supplantare
conatur.] Sæpè insuper in mentem reuocabo, quod Bern-
ardus notauit, Christi milites in hoc vocatos esse, ut crebros
adeoque continuos habeant conflictus aduersus dæmo-

nes natura subtiles, & exercitatione longa deprauatos: tūm in nobis esse situm, si manus illi dare velimus, quia nemo nostrum ab illo deiciatur ac superetur inuitus. *Sub te est o homo appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Potest, ait, inimicus excitare tentationis modum: sed in te est, si volueris dare seu negare consensum. In tua facultate est, si volueris inimicum tuum facere seruum tuum, vt omnia tibi coeperentur in bonum.] Hinc extat præceptum illud Apostolicum nulli non obseruandum: *Subditi estote Deo, resistite autem diabolo, & fugiet à vobis.* Sicut & princeps Apostolorum mandat omnibus fidelibus: *Sobrii estote & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, querens quem deuoret, cui resistite fortes in fide.* Fuit sanè in hoc Satana debellando miles peritissimus Antonius Magnus, reque ipsa didicit, & alios docuit: quibus armis hostis ille maximè profligetur. Pertimescit Satanas, inquit, piorum vigilias, orationes, ieiunia, voluntariam paupertatem, misericordiam & humilitatem, maximè verò ardentem amorem in Christum Dominum.] Sic autem Antonium docuisse, immò & fecisse, fide dignum testem habemus Athanasium. Neque dissentit ab his martyr Cyprianus, vbi monet contra immanem hunc hostem nos bellum asiduum gerere, eòque magis cauendum esse, nè idem in nobis domum vacantem inueniat, & arma quidem hæc nobis ad defensionem esse sumenda: Sit in manibus, inquit, diuina lectio, in sensibus Dominica cogitatio: oratio iugis omninò non cesset, salutaris operatio perseueret, vt quoties inimicus accesserit, & clausum aduersum se pectus inueniat & armatum. Tunc enim non inueniet domum vacantem, & ad expugnandum paratam.]

Si in digito Dei eicio daemonia, profecto peruenit in vos regnum Dei.

INGENTI consolationi & mihi & fidelibus omnibus

Genes. 4.

Rom. 8.
Iacob. 4.

1. Pet. 5.

In vita D. Antonij.

Ioan. 14. & 15.

Matth. 28.
Ioan. 11.

esse debet, quod in Christi regno, id est in Catholica Ecclesia
 versemur, ac proinde Spiritum sanctum in ea veluti templo
 suo praesentem doctorem, qui veritatem nos omnem doceat,
 usque habeamus. Sed & Christo Domino gratias à nobis agi
 par est, qui è caelo veniens, hoc regnum excellens in terris
 fundavit, atque sicuti promisit, in illo ipso administrando ad
 mundi finem usque nobiscum perseuerat. Nam & praecipua
 mortis eius causa fuit, ut filios Dei qui erant dispersi, in vnum
 hoc regnum congregaret, & congregatos in vnitatem & pace
 Ecclesiae perpetuo conseruaret. Ex animo autem dolebo, tot
 ac tantos aduersarios visibiles atque inuisibiles passim inueniri,
 qui huic Christi regno & Ecclesiae sanctae vnioni hostiliter
 aduersentur, & si antehac vnquam, nunc maxime quidam bellum
 sanctissimum inferant. Ad quam rem non desunt tetris
 daemonibus copia, non arma, non artes mille nocendi, habentque
 regnum suum ita constitutum, ut sub suo principe viuentes,
 alij alijs mutuò subseruiant, & communibus deinde studijs
 ad Ecclesiae hominumque iniuriam consilia sua constanter
 dirigant omnia. Non enim est Satanas in se ipsum diuisus,
 uti praesens docet Euangelium, sed nouit regnum suum tranquillum
 seruare & augere, ideoque impigros & consentientes è suis
 domesticis adhibet procuratores, qui certis etiam legibus in
 officio suo contineantur, & Dei domum oppugnent. Hinc ego
 meam confirmabo fidem de conseruatione & profectu regni,
 quod Christus tenet, semperque tenebit in Ecclesia per bonos
 ac indignos ministros administranda. Qui cum sit Rex & Monarcha
 omnium sapientissimus, procul dubio potest & vult, ut cum
 decenti ordine cuncta in Ecclesia peragantur, utque varij
 credentium status secundum certas subiectionis & obedientiae
 leges eò dirigantur, ut fide & charitate coniuncti, ad bene
 beatè viuendum perueniant. Eòque maioris ego posthac faciam,
 ac religiosius colam vnionem & harmoniam illam sanctissimam,
 quae Christo capiti cum corpore mystico, & inter ipsa membra
 eiusdem corporis intercedit, nullo vnquam tempore dissoluenda.
 Haec enim est illa

Ephes. 5.

vnio, quam Christus pro nobis moriturus, suis fidelibus à Patre dari petiuit, & discipulis quoq; post cœnam vltimam commendauit, imò sine qua ipsum Christi regnum stare, & durare, ipsisq; portis inferorum præualere neutiq;am posset. Adeò verum est illud: *Omne regnum in se ipsum diuisum, desolabitur.* Vbi enim diuisio, ibi desolatio. Vbi deest ordo, mox indecora sequitur confusio. Et sicut concordia bonorum omnium parente, res paruæ crescunt: sic fœda discordia cunctorum nutrice malorum res maximæ dilabuntur. Eodem spectat & illa Christi sententia: *Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit.* Qui enim pacem Christi & concordiam rumpit, aduersus Christum facit. Qui alibi præter Ecclesiam colligit, Christi Ecclesiam spargit, vt Cypriani verbis vtamur. Christi est eritq; semper officium; à diabolo dispersos colligere in vnum corpus, illudq; perficere, vt totius multitudinis sibi cohærentis cor vnum sit & anima vna. *Ipse facit habitare vnanimes in domo. In pace factus est locus eius. Non est dissentionis Deus, sed pacis.*

Ioan. 14. & 17.
Matth. 16.
Luc. 11.

Luc. 11.

In tractat. de
simplici præ-
latorum.

Ioan. 11.
A&or. 4.
Psal. 67. & 75.
1. Cor. 14.

Apoc. 20.

Thren. 1. & 2.
Philip 3.

DOLEBO igitur vehementer, in mundo passim regnare Beelzebub, qui fideles etiam collectos dispergat, Christi que regnum in præsentis angustias redigat, quantumuis à CHRISTO fuerit superatus, & in tartarum religatus. Dolebo insuper, maiorem quàm vnquàm antea, distractionem animorum, & sectarum colluuiem apud Europæos apparere, indèque grauissimos Reipublicæ motus in religionis negotio magis magisque importari. Et neque spes quidem optatæ tranquillitatis affulget, quamdiu homines nouandæ fidei cupidi, in suo pergent sensu abundare, & odium potius quàm desiderium ac studium adferent Ecclesiasticæ pacis & concordie refarciendæ. Propterea hunc turbulentum Ecclesiæ scissæ statû, in quo nihil magis quàm dulcis & amabilis concordia desideratur, ego sepe deplorabo, quæadmodum & Hieremias suo seculo grauiter deplorauit, simulque Paulinû induam animû ad crucis Christi & Ecclesiæ eius ini-

Ephes. 4.

1. Cor. 11.

Ephes. 4.

2. Cor. 13.

a Matth. 23.
b Ioan. 10.Ephes. 4.
Cantic. 6.
Ephes. 4.

Ioan. 19.

De simplici-
tate praelato.Lib. de bap-
tismo.

micos lachrymis prosequendos, quoniam Spiritum sanctū pacis omnis authorem & amatorem contristant, immò & extinguunt, malumque simul spiritum, qui ad scindendam vnitatem fidemque subuertendam cuncta molitur, ingenti studio consecantur. Præterea discam à Paulo, per sacrosanctum nomen IESV Christi illos obtestari, qui nouas de fide contentiones pro sua libidine spargunt atque defendunt, illisq; vnà cum Paulo dicam: *Obsecro vos fratres per nomen Domini nostri IESV Christi, vt id ipsum dicatis omnes: & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu & in eadem scientia, vel sicut legunt nonnulli: sitis perfecti eadem mente & eadem sententia.* Alios verò qui constanter Ecclesie concordiam quærunt ac retinent, cum eodem Apostolo, si possim, confirmabo, simulque cohortabor, vt solliciti esse pergant seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Eisdem repetam & illud: *Idem sapite: pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.* Quam Ecclesie pacem atque vnitatem ego mihi & alijs tantò magis commendabo, quantò frequentius illam diuina scriptura proponit, eaque magis ad singularem electorum consolationem stabiliendam pertinet. *Vnus enim est^a magister vester, vnus^b pastor Christus,* qui & vnum amat ouile, vnum habet corpus, vnā sponsam, columbam & amicam. Quid autē his Apostoli verbis luculentius? *Vnū corpus & vnus spiritus: vnus dominus, vna fides, vnū bapisma.* Hoc vnitatis sacramentum, hoc vinculū concordie inseparabiliter coherens ostenditur, quando in Evangelio tunica Domini morientis non diuiditur omninò, nec scinditur. Mystero enim vestis huius declarauit Ecclesie vnitatem, vt Cyprianus affirmat, qui & negat Christi sponsam, cum incorrupta sit ac pudica, posse vnquam adulterari: illū verò à promissis Ecclesie separari, quisquis ab Ecclesia segregatus, adulteræ iungitur. Nec pertinet, inquit, ad Christi præmia, qui relinquit Ecclesiam Christi, alienus est, profanus est, hostis est.] Honore autem Ecclesie saluo, salua pax est, vti præclare dixit Tertullianus.

Extol-

Extollens vocem quadam mulier de turba, dixit illi.

QVANTVM VIS infaniat Satan, & impij fremant & fr̄s deant, portaq; inferi contra Petram insurgant, tamē suos habet Christus vsq; professores, & testes, & cultores; quin & subinde infantes & lactentes excitat, ex quorum ore defensionē laudemque suam perficiat, & oppugnata[m] veritatem magis ac magis illustret vindicetque. Quare mihi negligendi, imò & veluti pestes deuitandi sunt hoc seculo sectarij, qui si antea vnquam, nunc maximè quidē se furiosos Satanae pugiles exhibent, quum in Christum eiusq; Sanctos, & sacramenta sint omninò blasphemi atq; contumeliosi. Illos autē amabo atq; complectar, qui velut luminaria quaedā, vt Paulus appellat, in medio nationis prauę & peruerse lucent, quiq; causam oppugnatae religionis nō solum verbis & scriptis defendunt, sed & inculpatis moribus & rerū suarum iactura, presentiq; vitę discrimine confirmant ac asserunt. Quocirca nobis agnoscenda, & peculiariter celebranda est hæc insignis Christi virtus ac gloria, quòd etiam nū in medio inimicorum ora multis paruulis aperiat, & linguas infantium nō raro disertas faciat ac efficaces, vt eò magis pudefiant aduersarij, oppugnata & veritas inclarescat. Neq; minus curabo, vt quanto plures hodie canes contra Orthodoxos oblatrant & mordent, tantò liberius atq; constantius ego meā & Ecclesiae fidem profitear, nihilq; in edenda veræ fidei confessione remittā, vel ob amicorum gratiam, vel ob improbitatem calumniatorū. Est enim Catholici cum Paulo testari: *Non erubescō Euangeliū: & cum Propheta dicere: Credidi, propter quod loquutus sum. Loquebar de testimonijs tuis in conspectu Regū. & non confundebat.* Etenim quò magis fidei veritas oppugnatur ac læditur, eò liberio rem testem & ardentio rem confessionem exigit, vt sua Deo & veritati gloria tribuatur.

RVRVS ab hac Euangelica muliere, quam volunt Marcellam appellatam, & in domo Marthæ ancillam fuisse

Matth. 16.

Pfal. 8.
Matth. 21.

Philip. 2.

Rom. 1.
Pfal. 115. 118

Pfal. 150. 67.
& 115.

Luc. I.

Luc. I.

versatam, non iniuria discam studium illud DEO gratum esse, quo CHRISTVS in se & Sanctis suis ab Ecclesia prædicatur & colitur: Ita enim nos docuit per Psaltem regium Spiritus sanctus: *Laudate DEVM in Sanctis eius. Mirabilis & gloriosus Deus in Sanctis suis. Preciosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius.* Et quoniam Sanctos alios, cuiuscunque sint ordinis, incomparabilis illa Virgo virginum & lectissima CHRISTI mater Maria longè præcellit, singulari quodam honore & cultu illam prosequar, quemadmodum isthæc laudabilis piaque matrona non sine diuino spiritu fecit, & simul ante illam insignis Angelus Gabriel & sancta Elisabetha suo nos docuerunt exemplo. Tantoque constantius veteri Ecclesiæ Catholicæ instituto me conformabo, vt castissimum Deiparæ vterum, & sanctissima eius vbera celebrem, vtque cum Sedulio latè canam: Salue sancta parens, enixa puerpera regem. Benedictus vtiq; fructus ventris Mariani, vtpote omnium diuinæ benedictionis & humanæ salutis fons, meritò prædicatur. *Benedicta & tu inter mulieres*, vt Gabriel & Elisabeth inquit, benedicta inquam, in vitæ mortalis ingressu, progressu & exitu, in anima & corpore glorioso, vt hinc te beatam generationes omnes iure concelebrent. Quòd si beati sunt omnes qui verbum Dei audiunt & custodiunt, vt hîc Veritas manifestè testatur, quantò beatior cæteris pijs & iustis Christi mater nobis est existimanda, quæ antequàm ad hoc maximū dignitatis genus vt virginea Domini mater esset prouheretur, ab Angelo ad se misso, & ab ipso Filio sibi subdito Dei verbū audiuit, auditumq; summa fide, humilitate, pietate & charitate cõplexa est, seq; dignissimam verbi custodem perpetuò præbuit: Igitur non solum in hac nostra Marcella, sed etiã in præstantibus omnium ætatum hominibus laudabo vetus institutum, quo factum est, vt in Mariæ laudem piæ voces extollerentur, hymni decantarentur, virtutes eius & merita prædicarentur, talisque mater & regina, quæ nec primam visâ est similem, nec habere sequentem, priuatim & publicè commendaretur.

Rursus non sine tristitia meminero, me à Deiparâ Virginis perfectione atque iustitia, quâ satis extolli nunquam potest, tam procul abesse, ut cum illa conferri nulla ex parte queam. Dolebo insuper felicitatem mihi nequaquam competere, quam CHRISTVS diuini verbi auditoribus atque custodibus siue obseruatoribus hîc tribuit. *Beati inquit, qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud.* Nihil magis exoptat Dominus, præterquam ut plurimos habeat sibi matres verè spirituales, hoc est, qui diuini verbi cœleste semen mysticè concipiant ac retineant, donec in eis pariat vitam æternam. Etenim licet mater Christi secundum carnem sit vnica, quæ illum corporaliter conceperit ac generârit, eaque ratione homines & Angelos omnes excellat, tamen hunc maternitatis, ut sic dicam, titulum largitur etiam Christus alijs obedientibus, qui verbum Dei cum fide percipiant, & in corde conseruant atque sic excolunt, ut verbi simul auditores & factores iure dicantur. Quocirca scriptum legimus. *Maria conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Quicumq; fecerit voluntatem patris mei qui in cœlis est, ipse meus frater & soror & mater est. Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, ipse intrabit in regnum cœlorum.*

Iacob. 2.
Rom. 2.
Luc. 2.
Matth. 12.

Matth. 7.

PRECANDVS est mihi Deus pro varijs hodie generibus blasphemantium, præsertim hæreticorum, per quos, ut Petrus Apostolus fore prædixit, via veritatis blasphematur, quiq; in his quæ ignorant, blasphemare non verentur. Nunquam enim Ecclesia petulantiores habuit insectatores, atq; impudentiores illusores, qui sacra ferè omnia conuellerent atq; conspuerent, & apud populum infamarent. Quæ ratione Ioannis impletur vaticinium de illis, qui auctore Satana contra Sanctos bellabunt, simulq; blasphemi erunt in nomen Dei, & tabernaculum eius, aliosq; in cœlo habitantes. Datum est enim Bestia, eiusq; ministris, os loquens magna & blasphemias, nimirum ut immanem ac furiosam planeq; diabolicam in blasphemando libidinem expleant.

1. Petr. 2.
Iudæ. 1.

Apoc. 13.

Matth. 6.

Luc. 11.

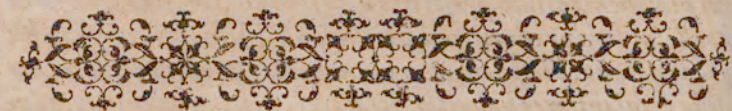
Ibidem.

2. Tim. 2

1. Ioan. 1.

ORABO etiam pro plerisq; Catholicis in Christi regno quidem versantibus, sed contra fidem Christo datam Satanae multa permittentibus, consentientibus, colludentibus, perinde ac si duobus dominis inservire simul ac satisfacere possint. Neq; enim illa Christi sententiam secum expendunt: Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit. Certè qui Christo per fidem & charitatem non adherent, licet nomen Christianum profiteantur, & de filiorum Dei familia esse velint, tamen non ad Christi, sed ad diaboli regnū spectant. Et ubi Christi spiritus non habitat, ibi nequitia spiritus figit pedem, ac hominem illum suis laqueis irretitum, ad fœdiora usq; pertrahit, ut sermo Christi compleatur: Fiunt novissima hominis illius peiora prioribus.

RURSUS in me alijsq; petam zelum augeri ad convertendos illos, qui captivi sunt Satanae, ac in illius manent potestate. His precabor efficacem Christi gratiam, ut cæci aperiant oculos, & surdi rectè audiant, sed & muti salutarem linguam usum teneant, præsertim verò ut peccatorum suorum iuxta ritum Catholicum debitam faciant exomologesim. Si enim confiteamur peccata nostra, fidelis est CHRISTVS & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate, Ioanne Apostolo teste.

DOMINICA QVARTA QVADRAGESIMAE, DICTA LAETARE.

Sequentis Euangely argumentum.

Laudanda est virtus diuina Christi tam insignne miraculum efficientis, vt quinque millia hominum, exceptis fœminis & pueris, quinque panibus hordeaceis ac duobus piscibus, in vasto deserto simul alantur, ad eoque saturantur. Maius fit isthuc miraculum, cum absumtis panibus & piscibus tantum superest reliquiarum, quantum iussi Apostoli collegerunt, vt ex micis relictis duodecim cophinos reportarent. Meretur & laudem tanta hominum turba, quæ in deserto pascitur: quando quidem cateruatim & studiosè pauperem Dominum ad desertum vsque sectatur, & comiteum interim vitæ sustentandæ necessarium negligit, vt verbi diuini pabulo animos foueat ac recreet. Præterea ex hoc miraculo cuncti præsentem agnoscunt Messiam, gratisque animis concelebrant, nec minus Christi mandato parent iussi per Apostolos in fœno vel gramine confidere. Cæterum quemadmodum Christus potenti benedictione panes hic multiplicauit, & multa hominum millia in deserto nutriuit, id quod sæpè ab illo factum legimus: ita in hunc vsque diem idem non desinit, quæ summa ipsius erga nos est benignitas & prouidentia, per totum orbem iacta in terram grana multiplicare, & mortales innumeros ubique gentium quotidie pascere, meritò vt oculi omnium erigantur, suamque fiduciam in illum collocent, qui aperit manum suam, & implet omne animal benedictione, cibumque iumentis præbet in tempore opportuno. Sed multò præstantius est miraculum ab eodẽ Christo in Cœna postrema editum, quando panem Eucharisticum benedixit, & benedictum illum per manus ministrorum altaris vsque distribuit, nè desit vnquam Manna veris Israëlitis ad cœlestem patriam in hoc mundi deserto peregrinantibus. Ita enim vetus figura completur, de qua scriptum extat: Angelorum esca nutriuiti populum tuum, & paratum panem de cœlo præstitisti illi sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem.] Hæc illa est esca, quam in spiritu præuidens Psalmographus, ac velut nobis congratulans decantauit: Memoriam fecit mirabilium suo-

Matth. 14. 15.
Marc. 6.
Luc. 9.

Psal. 144. 146.

Matth. 26.
1. Cor. 11.

Exod. 16.

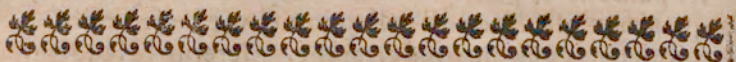
Sap. 16.

Psal. no.

Ioan. 6. & 10

rum, misericors & miserator Dominus: eicam dedit timentibus se.] Hoc illud manna est de caelo datum, & panis viuus, qui mundo vitam tribuit, Christo ipso suas oves pascente atque sustentante, sicut praesenti miraculo Israelitis exhibito praefiguravit.

EIVSDEM DOMINICAE

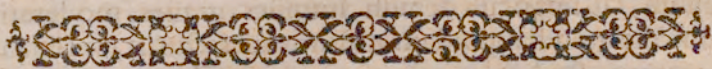
Euangelium Ioan. VI.

N illo tempore. Abijt IESVS trans mare Galilea, quod est Tyberiadis: & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quae faciebat super his qui infirmabantur. Subijt ergo in montem IESVS, & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha dies festus Iudaeorum. Cum subleuasset ergo oculos IESVS, & vidisset quia multitudo magna venit ad eum, dicit ad Philippum: Unde erimus panes: ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum. Ipse enim sciebat, quid esset factururus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut vnusquisq; modicum quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas, frater Simonis Petri: Est puer vnus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces. Sed haec quid sunt inter tantos? Dixit ergo IESVS: Facite homines discumbere. Erat autem foenum multum in loco. Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque millia. Accipit ergo IESVS panes: & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter & ex piscibus quantum volebant.

Ut autem impleti sunt, dicit discipulis suis: Colligite quae super-
 persuerunt fragmenta, nè pereant. Collegerunt ergò, & im-
 pleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque pa-
 nibus hordeaceis & duobus piscibus, quae supersuerunt his,
 qui manducauerant. Illi ergò homines cum vidissent, quod
 IESVS fecerat signum, dicebant: Quia hic est verè Pro-
 pheta, qui venturus est in mundum.

NOTÆ MEDITATIONVM
 ET PRECATIONVM CIRCA
 EVANGELIVM.

*Cum subleuasset oculos IESVS, & vidisset quia mul-
 tudo magna venit ad eum.*

RRAEDICANDA est mihi DEI benignitas, quo
 authore præter alia dona, sensus videndi vt præci-
 pius, ita & nobilissimus mihi alijsque Adæ filijs
 tribuitur & conseruatur. Accepi enim oculos
 membrum inter cætera præstantissimum, ac veluti corporis
 animique lucernam cum Sole ipso comparabilem ob in-
 gentem ac multiplicem eius vtilitatem. Sicut autem extin-
 cto sole, cuncta perturbari, ac suo vigore & robore destitui
 necesse est: sic & amissis oculis pedes homini sunt inutiles,
 manus otiosæ, ac animus ipse mœret ac torpet. Vt hinc eti-
 am captus oculis Tobias dicere non dubitârit: *Quale gau-
 dium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video?*
 Tantoque magis Christo Domino gratias agam, qui cum
 plerisque cæcis tam clementer egerit, vt eis valdè calami-
 tosis lucem, qua nihil amabilius, restituerit, nec minus ani-

Tobias. 9.

Marth. II. 20.
 & 21.

Ioan. 9.

Isai. 35.

Matth. 5.
Ioan. 6. & 17.

Ioan. 6.

Matth. 5.

Luc. 7.

Matth. 9.

Matth. 10.

Luc. 19.
Matth. 21.Matth. 9.
Luc. 19.

mo quàm corpore ipsos illuminârit, quando quidem id proprium Messiaë opus fore prædixerat Isaias. Mirabor insuper Christi sapientiam, qui suos oculos tam compositè ac maturè gubernauit, vt præclarum nobis exemplum præbuerit ad nostros etiam oculos in officio continendos, ac legitimè exercitandos. Nunquàm de illo sanè scriptū legimus, quòd vel vno ictu oculorum peccârit, eosque vagos, leues, elatos ac petulantes habuerit, sicut vulgaris quidem hominum est consuetudo. Talem verò Christum nobis proponit Euangelium, cui sint oculi demissi, humiles, graues, moderati, quos ille grandia quædam dicturus aut facturus, vel etiam precaturus, studiosè aperire, seu in cœlum leuare solitus esset, quos præterea peculiariter ad suos discipulos & pauperes turbamque plebeiam libenter conuerteret non sine gratia singulari. Proinde cùm præsentem hominum multitudinem quæ multis pauperum millibus constaret, paucis panibus vellet explere, suos primùm oculos subleuauit, ad illos omnes humanissimè contemplandos. Et Euangelicam legem in monte traditurus, priusquàm suum os aperiret, primùm conspexit auditorum frequentiam, qui vndique confluerant. Respexit autem homines, cùm oculos suos ita circumtulit, vt intuitus ille magno esset bono præsentibus, & eximium illis beneficium impertiret. Quare cùm vidisset viduam, cuius in Naim vnicus filius demortuus efferebatur, se vitæ ac mortis Dominum declarauit, simulque matri, filio & populo consolationem maximam attulit. Videns turbas, misertus est eis, quia erant vexati & iacentes, sicut oues non habentes pastorem: mox autem ipse veluti Dominus messis, suos elegit & extrusit operarios, ad messem illam excolendam. Videns aliquando ciuitatem Hierosolymam, non solum in medio applaudentium super illam fleuit, sed etiam in templum ingressus, cæcos & claudos restituit sanitati. Videns Matthæum in telonio sedentem, & publicanorū principem Zachæum ex arbore spectantem, ex illo quidem Apostolum, ex hoc autem Abrahæ filium euestigiò fecit. Re-

spexit

spexit & Petrum in domo Caiphæ, & statim amaras pœnitentiæ lacrymas in illo, qui turpiter ipsum abnegauerat, excitauit.

NONNE igitur me pudeat ac pigeat, quòd maiorem oculorum meorum rationem non habeam, sed quemadmodum ^aEua, ^bDina, ^cDauid, illis frequenter abutar, neque à liberiore & vago adspectu meos abducam oculos continenter? Quoties idem mihi vsuuenit quod Hieremiæ contigit ita conquerenti: *Oculus meus depraedatus est animam meam: Ascendit mors per fenestras nostras:* Quòd si certa oculorum disciplina non constaret sapientibus, scriptura certè oculos vagos, sublimes, elatos, & adulterij incessabilisque delicti plenos, disertè non reprehenderet, neq; grauius hoc traderet: *In facie prudentis lucet sapientia: Oculi stultorum in finibus terra: Sapientis oculi in capite eius.* Vnde maiorem fanè laudem promeretur, qui vt se animo castissimum demonstraret, fide bona testari potuit: *Pepigi fœdus cum oculis meis, vt nè cogitarem quidem de virgine.* Quid quòd futurus omnium iudex Christus tam puros & oculos & animos exigit, vt hanc terribilem proferat sententiam: *Ego dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo.* Primus enim peccati gradus est spargere oculos ad concupiscendum, licet non concupiscas: secundus concupiscere, licet non mœcheris aut forniceris: tertius est pessimus, seruire libidini atque mœchari. Proinde si concupiscis, etiamsi opus venereum non subsequatur, mortale peccatum admisisti, neque sine pœnitentia potes Deo reconciliari. Absit igitur, vt vulgi more ac errore seductus, in spectando & concupiscendo id mihi licere putem quod libet, vt quæ vanis me oblectem spectaculis, quæ plerumque sunt irritamenta malorum, ac animos etiam bonos non rarò aut inficiunt, aut corrumpunt. Mirabantur aliquando Apostoli, quum splendida & sumptuosa templi Hierosolymitani ædificia suis oculis obiecta spectarent, quin etiam Dominum ad ea contemplanda inuita-

Luc. 22.
Matth. 27.

a Gen. 3.
b Gen. 34.
c 2. Reg. 11.

Thren. 3.
Hierem. 9.

Prouer. 6. 23.
2. Petr. 2.
Prouer. 17.
Ecclef. 2.

Job. 31.

Matth. 5.

Matth. 24.
Marc. 13.

- bant. Is velut irridens communem hominum in spectando stultitiam atque vanitatem, haud leuiter ita respondit: *Videte haec omnia: Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruat. Perinde ac si dicat, sicut alibi scriptum legimus: Cuncta subiacent vanitati: quae de terra facta sunt, & in terram pariter reuertuntur. Non satiatur oculus visu, nec auris auditu impletur.* Væ mihi, si nullum oculis frenum imponam, sed liberè illos vagari permittam, vt me ad impuram concupiscentiam ac vetitam libidinem pertrahant. Quo sæpius ac grauius meis oculis pecco, sicut à mundi filijs passim fieri solet, eò maiorem de meipso intemperantiæ ac voluptatis pœnam sumere debeo, vt cum Propheta dicam: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Hoc enim est quod Paulus illis verbis flagitauit atque præscripsit: *Sicut exhibuistis membra vestra in seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem.* Cuius rei si quis alius, mulier illa peccatrix, quæ ad pedes Dominicos fleuit amarissimè, exemplum nobis clarissimum præbet. Adhæc Christum Dominum in eo imitari satagã, vt meos oculos nō solum à mundi splendore, fastu & luxu, rebusquæ vanis prudenter abducam, verum etiam eosdem ad indigentes, miseros & afflictos subleuandos, studiosè conuertam. Sic enim scriptum legimus: *Ab inope nē auertas oculos tuos.* Ac iterum: *Noli auertere faciem tuam ab illo paupere: ita enim fiet, vt nec à te auertatur facies Domini.* Nunquàm verò precari cum Propheta desinam: *Auerte oculos tuos, nē videant vanitatem.* Mundus insanus fruatur, quàm diu potest, oculo sinistro, nequam & scandalizante, quemadmodum scriptura loquitur. Pro illo mihi sanè oculum simplicem, castum & verecundum dari & augeri desiderabo, vt eò rectius dictū Salomonis obseruem: *Oculi tui inquit, recta videant, & palpebra tua præcedant gressus tuos.* Et Christus ipse testatur: *Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si autē oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosam erit.*

Accipit IESVS panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus.

CHRISTO Domino, vti optimo fidelissimoque Pastori, gratias frequenter agam, cui de suis fidelibus alendis & conseruandis certissima, fidissima, verèque paterna semper curæ est, vel nobis non cogitantibus atque dormientibus. Est enim non modò Pontifex magnus, verùm etiam fidelis & misericors, sicut à Paulo dicitur, qui possit compati infirmitatibus nostris, & velut Propheta loquitur, adiutor noster manet in opportunitatibus. Hic est idem, qui de paucis granis segetes multiplicare, ac tot hominum millia, immò verò mundum vniuersum, quàm libet alioquin ingratum ac impium, quotidie sustentare ac nutrire non desinit. Eò magis illi cum viua fide acclamabo, sicut me Propheta docuit: *Omnia à te expectant Domine, vt des illis escam in tempore: Dante te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate. Auertente autem te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur.* Cur igitur tanta mihi de ventre, cibo, potu & vestimento cura est, qualem ethnici perpetuam gerunt, & Christus suis prohibet fidelibus? *Nolite inquit, solliciti esse dicentes, Quid manducabimus? aut quid bibemus? aut quo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt.* Cur illi non fido, qui omnem mei curam libenter suscipit, & susceptam nunquam deponit, per suum Prophetam ita mihi præcipiens: *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet,* sicut & per Apostolum Petrum cunctis mandauit fidelibus: *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* Quarè siue suppetant, siue desint huic vitæ necessaria, confidenter dicā: *Dominus regit me,* siue vt quidam legunt: *Dominus pascit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit.* Nam & Christi cura erga suos discipulos tanta fuit, vt ipsorum testimonio ad victum nihil defuerit, cum sine

Hebr. 2. & 4.
Psal. 9.

Psal. 103.

Matth. 6.

Psal. 36.

1. Petr. 5.

Psal. 55:

Luci 22:

Pfal. 111. 49.

2. Cor. 9.

Phil. 4.

Marc. 8.

Pfal. 90.
Matth. 6.

Prouer. 10.

sacculo, pera & calceamentis ad prædicandum Euangelium mitterentur. Cæterum ego tantò magis curabo Christum habere Dominum, atque in illius manere familia & potestate, quòd nullus herus ac princeps reperiatur ditior. *Gloria enim & diuitiæ in domo eius. Meus est inquit, orbis terræ, & plenitudo eius.* Nec est aut fuit quisquam eo liberalior, utpote qui potens est omnem gratiam in nobis abundantiore[m] reddere, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, in omne opus bonum abundemus. Paulo Apostolo teste, utq; cum illo ipso verè confidens Christo dicere queam: *Ego didici in quibus sum sufficiens esse: omnia possum in eo qui me confortat.* Quid autem dulcius & amabilius à Christo dici, & à nobis audiri posset quàm illud: *Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent?* Tam præclare cum Christi auditoribus atque discipulis agitur, nullam ut inopiam & egestatem timere debeant, quia Christo fidelissimo Domino & magistro curæ sunt, & præ alijs omnibus ab illo diliguntur, fouentur, proteguntur atque benedicuntur, quin etiam sanctos ab illo Angelos accipiunt, quorum præsidio in vijs omnibus quotidie custodiantur, nè suos pedes in lapidem vllum impingant. *Non enim est inopia timentibus eum.* Primùm quærunt regnum Dei, & idcirco reliqua illis adiiciuntur, sicut Christus ipse promisit. Quid ergò consultius ac securius, præterquàm Christo fonti bonorum omnium adhærescere, qui suis auditoribus atque discipulis tantum habet honoris, ut illis etiam non sollicitis, cum suæ vocationi satisfaciunt, propensè opituletur, & simul eorum corporibus ac animis necessaria vltro largiatur, crebrò insuper saturitatem, copiam & abundantiam vel non petentibus tribuat? *Benedictio enim Domini diuites facit:* quemadmodum in Abraham, Isaac, Jacob & Dauide clarissimè cernimus, quos locupletissimos fuisse constat.

POSTREMO suo me Christus exemplo admonet, eum proximis, præsertim vetò indigentibus, humaniter a-

gere,

gere, de illorum subleuenda inopia cogitare, & cum amicis pijsque viris fida miscere consilia, sicut ipse hoc loco suos consuluit discipulos, vt erga pauperes etiam non rogantes curam paternam ostendat. *Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beatus est vir qui intelligit super egerum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.* Quocirca sapè in mentem reuocabo, quod à Tobia cuique nostrum æquissimè commendatur: *Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis.* Pudebit me interim illius ingratitude, qua se multi grauitè obstringunt, & ego nonnunquam polluo, quoniam acceptis à DEO donis & beneficijs per intemperantiam abutimur, frugali & moderato victu non contenti, & de supervacaneis ac delicatis alimentis, cultioribusque vestibus solliciti: qui præterea rerum illarum quibus non egemus, copiam & abundantiam perire potiùs sinimus, quàm ad vsum & ministerium pauperum conuètere curamus. Ad eò nihil nos mouet clarissimum & rationi maximè consentaneum Christi præceptum: *Colligite fragmenta nè pereant.* Multos enim filios & sectatores habet diues epulo, qui Lazaro mendico contempto, sibi tantùm viuebat suauiter, maioremque canum quàm pauperum curam sustinebat. Et exemplum filij prodigi nimium est vulgo familiare, dum suas pecunias & opes vanè, superbè & luxuriosè viuèdo pleriq; consumant, tantùm vt mundo, libidini ac ventri satisfaciant. Petrus autè & Paulus etiam in mulierculis ornamenta vestium reprehendunt, & propter illa iratus DEVS, qui fastum & luxum prohibet, per Isaiam graues pœnas fœminis interminatur. Proinde mihi curandum putabo, vt maiorem vitæ frugalitatem, temperantiam ac simplicitatem à me ipso exigam, quandoquidem Apostoli & alij sectatores Domini non nisi panibus hordaceis & pisciculis paucis aluntur, & quæ illis fragmenta cibi supersunt, nè quod pereat, in aliorum etiam

Matth. 5.
1. sal. 40.

Tob. 4.

Luc. 16.

Luc. 15.

1. Pet. 3.
1. Tim. 2.

Isaïa. 3.

Isai. 58.

Ephes. 4.

Matth. 9.
A. cor. 10.

commodum colligere & conseruare non intermittunt. Pretereà meminero fraternæ misericordiæ in pauperes exercendæ, quoniam diuino præcepto sancitum est: *Frangere esurienti panem, & egenos vagosq; induc in domum tuam.* Et Paulus ita præscripsit: *Estote inuicem benigni, misericordes: ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos.* Is misericordiam magis quàm sacrificium exigit, ac euidenter affirmat: *Beatus est magis dare quàm accipere.*

Hic est verè Propheta qui venturus est in mundum.

1. Cor. 10.

Homel. de vita monacho.

EX vno beneficio benefactorem, immò & mundi Saluatorem agnoscunt, gratisquæ animis concelebrant saturati paucis panibus Israëlita. Quantò autem rectius me aliosquæ Christianos id facere decet, vt in acceptis à DEO summo beneficijs, siue parua, siue magna videantur, nos fonti bonorum omnium gratos verbis factisquæ testemur? *Siue ergò manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis,* inquit Apostolus, *omnia in gloriam Dei facite, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.* Extat autem apud Chrysoftomum peculiaris gratiarum actio, quam ille à pijs alijs acceptam ac vsitam studiosè commendat, & ego ad mensam rectè sectabor. Habet autem hymnus ille in hunc modum: *Benedictus Deus qui me pascis à iuuentute mea. Qui das escam omni carni, imple gaudio & lætitia corda nostra, vt omnem sufficientiam habentes abundemus in omne opus bonum in Christo IESU Domino nostro. Cum quo tibi gloria, honor & imperium cum sancto Spiritu in secula. Amen. Gloria tibi Domine, gloria tibi sancte, gloria tibi Rex, quoniam dedisti nobis cibos: imple nos gaudio & lætitia in Spiritu sancto, vt inueniamur in conspectu tuo acceptabiles, nec pudeamus, quando reddes vniciquæ secundùm opera sua.*

IN primis autem gratias agam de summo exhibitio mysterio & excellentissimo Eucharistiæ sacramento, quod Christus iam tunc præsentem miraculo præludebat, nimirum

subindicans fore, vt ipse sicut præpotenti benedictione panes in deserto multiplicasset & auxisset, ita & mirabili diuinæque virtute sua cœlestem institueret panem, nouumque manna præstaret, quo fideles in hoc mundi deserto pasceret, cumque panem benedictum per ministros constitutos populo distribueret, ac tanto quidem cum fructu manducantium, vt illi diuinæ benedictionis virtutem, si vellent, maximam perciperent, sanctæque saturarentur. De hoc pane Christus apud Ioannem eodem capite aduersus Capharnaitas fusè disserit, ac manifestè promittit: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Ac iterum inquit: *Hic est panis qui de cœlo descendit. Qui manducauerit hunc panem, viuet in æternum.* Ideòque Ignatius illum vitæ panem appellat, quo fideles in Ecclesia primitiua quotidie Luca teste, vescabantur. ^a Iustinus Martyr & ^b Ambrosius hunc panem non esse communem & vsitatum, sed supersubstantialem, & cisbum sermone Domini consecratum, disertè testantur. ^c Cyprianus panem illum vocat non effigie, sed natura mutatū, & verbi omnipotentia carnem factum. Panis quidē in altari nobis videtur, si carnis & oculorum sequamur iudicium, sed qui ineffabili operatione in corpus sanguinēque Christi transformatur, sicut Theophilactus affirmat. Igitur ô me felicem, si hoc pane filiorum Dei, quo nihil sanctius, dulcius ac præstantius esse potest, sciam vti conuenienter, quemadmodum vtuntur illi, de quibus canit Psalmographus: *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum, qui requirunt eum, viuent corda eorum in sacula seculi.* Sic enim eundem locum Eusebius, Augustinus & Euthimius de proprijs Eucharistiæ effectibus dictum interpretantur.

QVONIAM verò tempus imminet, quo Christianus populus Eucharisticum panem sumere, & Christo se vnire debet maximè, etiam atque etiam desiderabo, vt sacra illa communio legitimè peragatur, neque ad iudicium & condemnationem, sed ad salutem æternam fidelibus conferat. Huc autem cum primis pertinet, vt sciant, à quibus Ecclesia

Exod. 16.
Num. 11.

Ioan. 6.

In epistol. ad
Ephesios.
Actor. 2.

^a Apolog. 2.
^b Lib. 4. & 5.
de Sacram.
^c De cœna
Domini.

In cap. 14.
Marci.

Psal. 21.

1. Cor. 11.

ministris hunc diuinum panem petere & accipere debeant. CHRISTVS quidem in deserto panem per se benedixit, & benedictum Apostolis dedit, toto populo distribuendum. Nec minorem fructum sumentibus impertijt, quàm si omnes ex ipsis CHRISTI manibus illum percepissent. Est enim ipse Sacramentorum noui testamenti author, institutor atque sanctificator: ex ipsius benedictione pendunt omnia, quæ in sacris & venerandis mysterijs peraguntur, ac ipsius nomine consecrantur, atque in ipsis credentibus operantur. Visum est autem illi, sacerdotum operam & ministerium adhibere, qui succederent Apostolis, panemque sanctum proprijs Domini verbis conficerent, ac populo dispensarent. Dolebo igitur illorum vicem, qui panem non Eucharisticum, sed profanum ac pollutum à nouis falsisque ministris accipere solent, utpote qui tanti sacramenti siue conficiendi, siue dispensandi nullam obtinent facultatem, quoniam à nullis Catholicis Episcopis ordinati. Non igitur misit illos CHRISTVS ad benedicendum, suaque sacra populo ministranda, cum non sint posteriorum DEI dispensatores, & idonei ministri noui testamenti, legitimi que Ecclesie sacerdotes, sed omnis sacri sacerdotij & sacrificij, quod per presbyteros exercetur, ex professio hostes atque contentores. Nihil autem referre putabo, hanc sacram alimoniam per sacerdotes, siue dignos, si vitam spectes, siue indignos populo exhiberi. Etenim æque mali sicut boni ministri verè conficiunt sacramenta, & alijs porrigunt, modò ea forma & materia utantur, quam ex CHRISTI instituto semper Ecclesia Catholica seruauit, idque facere proponant, quod eadem facit Ecclesia in sacramenti administratione. Nam & præsens docet Euangelium, Philippum, Andream & reliquos Apostolos suis nauis laborasse, quòd firmos in fide & precatone animos non adferrent, nihil autem hoc vetuisse, quò minus populi sui Christus miseretur, turbas aleret ac saturaret pro summa sua benignitate. Adcò verum est quod Augustinus tra-

didit.

Malach. 1.

1 Cor. 4.
2. Cor. 3.Lib. 4. de Bap-
tismo contr.
Donat. ca 13

didit, sanctitatem sacramenti ab immundis & indignis Ecclesiae ministris non pollui, siue cum per eos datur, siue cum ab eis accipitur.

DE NIQVE monebit me praesens historia, vt officium meum in agendis CHRISTO gratijs praestem sedulo, quoties nobis sacrosanctus & Eucharisticus ille panis maxima CHRISTI liberalitate donatur, & ex altari porrectus editur, nimirum vt manducantes tam diuino cibo non modo reficiantur, sed saginentur, ac spiritualibus charismatis compleantur. Benedictus ille, qui corpus suum sub specie panis quotidie offert ac exhibet fidelibus, vt eos hoc pane viuo, qui de caelo descendit, datque mundo vitam, tam laute, tam largè munificèque pascit in Ecclesia. Panem enim Angelorum, qui omne in se habet delectamentum, aequè pauper ac diues, seruus ac dominus, ancilla ac hera manducat vbiq̄ gentium, vbi Catholici hoc sacramentum dispensant. Benedictus praeterea, qui suis imitatoribus admirandum Latere hucusq̄ concedit, adeòque perennem quæ verbis nullis explicari potest, abundantiam & saturitatem in caelesti patria, vt promisit, ita praestabit liberalissimè. *Faciet enim Dominus exercituum omnibus populis conuiuium pinguium, conuiuium vindemiae, conuiuium pinguium medullatorum,* vt Prophetis verbis vtamur. Ad hanc saturitatem, quæ sola humanos explet animos, cum Dauid adspirabo, simulq̄ ex animo dicam: *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Ac iterum: *Replebimur in bonis domus tua.*

Ioan. 6.

Sapient. 16.

Isai. 25. & 51.

Psal. 16. & 46.

PRECABOR pro Christiano populo, qui proximum Pascha celebrabit, vt ad salutarem esum sanctissimi Sacramenti seritè componat, eiusq̄ vim & effectum in vita & morte efficacem sentiat. Huc plurimum conuulerit obedientia, quam populus in fæno iussus discumbere, CHRISTO & discipulis eius ante distributum panem alacriter declarauit, nihil interim de calice vel potu sollicitus. Nam & scriptum est, si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.

Ioan. 6.

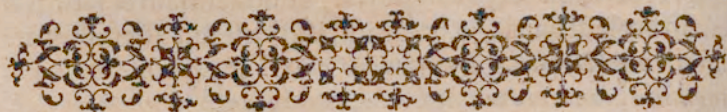
Prouer. 19.

ORABO itidem pro ingratis & auaris prodigisq; donorum Dei dispensatoribus, & illis omnibus, qui tum corporali, tum spiritali Christi benedictione per intemperantiam, auaritiam & prodigalitatem abutuntur, ac interim pauperum alendorum, & frugalitatis temperantiaq; adhibenda curam habent exiguam, ut Christum pauperem in electis eius membris agnoscant ac foveant. Tantum abest, ut sectentur propositam Apostolorum liberalitatem, qui tametsi forent egeni, totum tamen victum & commeatum suum in gratiã alende turbae libenter offerebant & impendebant, taniq; maiorem Christi benedictionem in plenis reportatis cophinis sentiebant. Fœneratur enim Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet ei.

Apoç. 22.

ROGABO etiam, obedientibus Ecclesie filijs dari constantiam, atq; ut ex iustis hoc tempore iustiores, & è sanctis sanctiores fiant optabo: quin etiam quod in me fuerit, ad laborabo, sacrum ut Pascha dignè à multis celebretur, & communes gratia Christo, qui diues est in misericordia, ab Orthodoxis agantur.

Rom. 10.

DOMINICA PAS SIONIS, SIVE IUDICA.

Sequentis Euangelij argumentum.

HOC Euangelium quasi Apologiam Christi continet, qua suam ille vitam atque doctrinam ut irreprensibilem tueretur, simulque se Deum esse declarat. Agit autem contra Iudæos Euangelij auditores pessimos, qui veritatem diuinam audire & fide complecti non susti-

nent,

nent, ipsumque Prophetarum Dominam ac Messiam
 suum infensis animis verbisque contumeliosis publicè
 insectantur, immò & lapidibus in sacro templo perdere
 moliantur. Tam immane odium istorum animos occu-
 pârât, vt in Christi perniciem furiosè conspirarent, nul-
 lumque sæuitiæ suæ finem facerent, nisi Regem gloriæ,
 quem hîc lapidibus obruere in votis habebant, atroci
 mortis supplicio tandem interemissent. Præterea Euan-
 gelium docet, quanta Christus lenitate hostes implaca-
 biles exceperit, vtpote qui cùm malediceretur, non ma-
 ledixerit, sed charitatem tum in respondendo, tum in
 benefaciendo illis maximam declarârît, & secedens ad
 tempus, implacabili illorum furori cesserit. Sic enim do-
 cere nos voluit, vt nè accepta iniuria malum malo pen-
 semus, sed sicut Paulus loquitur, cum omnibus homini-
 bus, quantum in nobis est, pacem habeamus, & malum
 in bono vincamus, nullum iræ & amarulentæ locum
 concedentes. Nec enim temerè dixit Salomon: Respon-
 sio mollis frangit iram: sermo durus suscitât furorem:
 lingua sapientum ornat scientiam.] Rursus confirmat
 Euangelium ad electas Christi oues pertinere verbum
 Dei, quod eum fide ac desideranter audiatur, simulque
 opere fideliter compleatur, & veros Abrahamæ filios faciat.
 Is non modò in fide nobilis, vt hinc pater credentium
 appelleretur, sed etiam obedientia & operibus valdè com-
 mendatus fuit, vt amicus Dei vocetur, & Iacobus de illo
 asserat, quòd fides eius operibus fuerit cõsummata. Qua-
 rè Christus etiam Iudæis apertè testatur: Si filij Abrahamæ
 estis, opera Abrahamæ facite.] Hic idem est Abraham, cui
 contigit iugens beneficium, vt Christi Messia in carne
 venturi diem siue tempus, quod post mille & nongen-
 tos annos consequutum est, oculis fidei videret, eaque
 spirituale visione delectatus, exultaret plurimùm, quòd
 iam tum intelligeret, è suo semine nasciturum illum, in
 quo gentes omnes benedicerentur. Multa & magna
 sunt mortem effugere, quia nihil mundi filijs formidabi-
 lius, & vitam æternam seu immortalitatem, qua nihil
 optabilius, consequi. Vtrumque promittit Christus in

1. Petr. 2.

Ioan. 12.

Rom. 12.

Prouer. 15.

Rom. 4.

Iacob. 2.

Ioan. 8.

Genes. 15. 22.

Luc. 19.

hoc Euangelio ijs, qui verbum Dei tum audiunt, tum
seruant, quemadmodum germanos Abraham & Dei filios
cum Zachæo facere decet.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium Ioan. VIII.

In illo tempore dixit IESVS turbis Iudæorum
& principibus sacerdotum: Quis ex vobis
arguet me de peccato? Si veritatem dico, qua-
re vos non creditis mihi? Qui ex DEO est,
verba DEI audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo
non estis. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Nonne
benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & demonium
habes? Respondit IESVS: Ego demonium non habeo, sed
honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego au-
tem non quero gloriam meam: est qui quarat & iudicet.
Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum seruauerit,
mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergo ei Iudæi:
Nunc cognouimus quia demonium habes. Abraham mor-
tuus est, & Propheta: & tu dicis, si quis sermonem meum
seruauerit, non gustabit mortem in æternum. Nunquid tu
maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est, & Pro-
pheta mortui sunt? Quem te ipsum facis? Respondit IESVS:
Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est. Est
Pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus
vester est: & non cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et

si dr

si dixero quia non scio eum: ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: & vidit, & gauisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis IESVS, Amen amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum. IESVS autem abscondit se, & exiuit de templo.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Quis ex vobis arguet me de peccato?

EX Euangelica historia colligam & perpendam, quatuordecim ferè dies ante passionem Domini effluxisse, quibus Iudæi ira odioque flagrantes, in Mellæ sui mortem conspirauerint, & contra illum vt antea nunquam, consilia miscuerint sanguinolenta. Quo tempore seditiosi & furibundi homines in has voces impias, sicut prædictum antè fuerat, proruperunt: *Circumueniamus iustum, quoniam inuitus est nobis, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplina nostra. Promittit se scientiam Dei habere, & filium Dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Contumelia & tormento interrogemus eum, vt sciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius. Morte turpissima condemnemus eum, vt cætera prætermittamus. Nec fanè ignorabat Dominus, quid isti tenebrarum filij imolirentur, & suæ luctuosæ passionis tempus imminens, ac sæpè suis præ-*
dictum

Ios. II. & 12.

Sap. 2.

Ioan. 12.

Luc. 12.

Pfal. 13.

Hebr. 7.
1. Pet. 1.Luc. 4.
Ioan. 8.
Ioan. 11.Isaia. 53.
1. Pet. 2.

dictum, non sine mœrore quodam expectabat. *Nunc anima mea, inquit, turbata est: & quid dicam? Pater, saluifica me ex hac hora. Baptismo habeo baptizari: & quomodo coarctor, usq; dum perficiatur?* Ego verò tantò magis amplectar Ecclesiæ sanctæ institutum, quantò illud vetustius ac laudabilius esse intelligo, dum huic Dominicæ nomen à Christi passione peculiare inditur, & credentes omnes excitantur, vt sese deinceps ad sacratissimum eiusdem passionis mysterium meditando religiosè componant, & postremam quidem Quadragesimæ partem in Domini & Redemptoris nostri cruce morteque recolenda collocent. Eòdem præsens Euangelium referam, in quo capitales Christi hostes, tantorumque cruciatuū eius authores egregiè depinguntur. Est illis frons profectò ænea, *sepulchrum patens est guttur eorum; linguis suis dolo sè agebant, venenum aspidum sub labijs eorum, quorum os maledictione & amaritudine plenum est: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, vt Prophetæ verbis vtamur.* Quas propter minus ego facere non possum, præterquam vt optimo Redemptori gratias reuerenter agam, qui cùm esset sanctus, innocens & impollutus Pontifex, sicut illum Paulus appellat, Agnusque semper immaculatus, vt neque ab immanissimis & petulantissimis aduersarijs vnus criminis vel peccati posset conuinci, tamen nefandis illorum conuitijs nihil respondit, aut in respondendo summam obseruauit modestiam, atque à furentibus illis omninò secessit, sicut quando in Ephrem est commoratus. Id verò fecit, non vt sibi consuleret, aut quia mortem timeret, cùm posset æmulo suos odiosè retundere, miraculis obruere, ac verbo perdere. Fecit autem, nè liuorem inimicorū vltro videretur pro-uocasse, subtrahens occasionem impij facinoris, si fortè illi mitescerent, aut resipiscerent. Ad hunc modum suo respondit officio verus ille Messias, de quo scriptum est: *Iniquitatem non fecit, neq; dolus fuit in ore eius, qui cùm malediceretur, non maledicebat. Non contendet neq; clamabit, neq; audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non confrin-*

get, & *linum fumigans non exstinguet*, sicut Mattheus propheticam verba nobis recitauit. Nihil ergò mirum, quòd Christus ipse cunctos ad sui exemplum prouocans dixerit: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde*. Discimus ab eo sanè, maiorum sæuitiam non prouocare, & persequutionem non accersere, quum & temeritatis proprium sit vltro se tradere, & leui de causa seipsum in mare præcipitare. Discimus, multo rursus furori cedendum esse, vt si illi non resipiscant, saltem nè benefactis irritati lædant innoxios, ac reddantur etiam ipsi sceleratiores. Discimus ab eo ipso, fuga periculum declinare, & persequutorum insaniam locum dare, ita vt de ciuitate in ciuitatem fugere nobis liceat. Discimus demùm, Euangelicam doctrinam non terroribus, conuitijs aut contentionibus indigere, sed mansuetudine, modestia, pietate nostra ornandam atque defendendam esse.

VB I me ipsum nõ iniuria inculabo, qui à perpetua Christi Domini innocentia, lenitate atq; mansuetudine tam procul disto, quàm sum ad impatientiam, iram, contentionem atque odium facilis ac procliuis, in peccatis vtique conceptus, ac natus, qui post acceptum etiam baptismum sine peccato non possum viuere, & cum iustis vel quotidie cado septies, semperque Deum rogare habeo: *Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me: quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper. Si enim iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Verùm hæc peccatorum confessio (nam & iustus prior est accusator sui) me nihil impedit, quò minus veteris vitæ pœnitentia ductus, ad melioris nouæque vitæ studium totus adspirem, meque bonæ conscientia & sanctæ confidentia testimonio magis magisque munire contendam. Si quidem vt Scriptura confirmat, *semper sana præsumit perturbata conscientia, securo verò mens est iuge conuiuium*. Nec ego conscientia tantùm, sed etiam famæ meæ rationem habendam putabo, vt vitam vbiq; inculpatam, de qua nullus iure possit queri, transigam, nulli nempe crimini ob-*

Matth. 12.
Isai. 42.

Matth. 11.

Matth. 10.

Prouer. 24.
Psal. 50.

Psal. 129.

Prouer. 18.

Sap. 16.
Prouer. 15.

1. Timoth. 3.

Tit. 1.

Luc. 1.

Rom. 12.

1 Cor. 10.

1 Tim. 1.

Matth. 26.

Agor. 7.

Leuit. 4. 9. 6.

Luc. 12.

Num. 15.

noxius, quod apud Paulum dicitur aliquem irreprehensibilem, vel sine crimine esse. Quare laudantur Ioannis Baptistae parentes, quod iusti essent ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela. Vnde Paulus etiam à fidelibus hoc exigit: *Providentes bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus.* Ac rursus: *Sine offensione estote Iudaeis & Gentibus & Ecclesiae Dei: sicut & ego per omnia omnibus placeo.* Cæterum ubi de peccatis agitur, multum aduigilabo, ut valde discernam inter ea quæ ex ignorantia & infirmitate, ac rursus quæ ex industria meraquæ malitia cum Dei & proximi offensione committitur. Peccauit exigua ignorantia Paulus Ecclesiam persequens: peccauit & Petrus ex infirmitate Christum abnegans: longè autem grauius pernicaces & obstinati Iudæi deliquerunt, utpote Christo & Apostolis præfractis animis repugnantes. Si autem volens & sciens Deum offendam aut conscientiam, perinde fecero, ac si manum in flammam ardentem iniijciam, aut me ipsum nudus in mare præcipitem, quoniam culpam & pœnam in hoc futuroquæ mundo conduplico. Notabo igitur in veteri lege aliud sacrificium pro eo, qui nescienter vel ex fragilitate peccasset, & aliud pro grauioribus peccatis expiandis à Deo ipso decerni, & Christum non obscure peccantium discrimen his verbis exposuisse: *Ille seruus qui cognouit voluntatem Domini sui, & non se preparauit, & non fecit secundum voluntatem eius: vapulabit multis. Qui autem non cognouit, & fecit digna plagis: vapulabit paucis.* Nec dissentit lex vetus, quæ per Moysen tradita præcipit: *Tàm indigenis quàm aduenis vna lex erit omnium qui peccauerint ignorantes. Anima verò quæ per superbiam aliquid commiserit, siue ciuis sit ille, siue peregrinus, quoniam aduersus Dominum rebellis fuit, peribit de populo suo.*

Propterea verbum Dei non auditis, quia ex Deo non estis.

MEIPSVM sedulò inspiciam, & omnes conscientie meæ angulos perscrutabor, ut sciam, an summi Dei volun-

tatem

tatem & verbum, quo nihil est sanctius, cupidè, lætè ac studiosè audiam atque complectar. Qui enim ex Deo est, hoc ipsum Dei verbum audit, non frigidè quidem & oscitanter, sed avidè ac desideranter, nec minus reuerenter ac sedulò. Quòd si hunc tantum cœlestemque thesaurum negligo, si vocem summi pastoris libenter non audio, ex Deo prognatus non sum, nec illis annumerari debeo, qui se veros Dei probant electos, quoniam alacres & fidi sunt verbi diuini auditores atque custodes. *Oues enim mea*, inquit Dominus, *vocem meam audiunt & sequuntur*. Væ igitur non modò Iudæis, sed & credentibus omnibus, qui prauis affectibus imbuti, curisque terrenis impediti, verbum Christi vt Dei verbum audire atque complecti recusant, vel certè cum fastidio & sine fructu illud percipiunt, & Dominicum hoc semen, cuius inexplicabilis est potentia, in suis suffocari animis vltro patiuntur. Cur ergò me ipse non arguo & corrigò, quòd ad nugas & fabulas non inuitus aures arrigo, in lege autem Domini siue audita, siue lecta, die ac nocte cum Dauide non meditor, nec illam vnà cum Magdalena toto pectore haurio, vt ex illius præscripto integrè pendeam, sensusque meos omnes illi subiiciam? An non expressè Christus tradidit: *Quid vocatis me Domine, Domine, & non facitis qua dico?* Cur verò Dei spiritum nobis promissum & in baptismo communicatum habemus? an vt otiosè viuamus, licenterque peccemus? *Spiritum meum*, inquit, *ponam in medio vestri, & faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis & operemini*. Torqueant alij verbum ad sola promissa, & adiuncta præcepta negligant, ac illa impossibilia esse fingant, vt se tantùm fide consolentur, quæ certè sine obedientia & operibus est manetque mortua. Ego semper meminero, illos omnes miserè falli, qui sunt verbi tantùm auditores, & nolunt operis esse factores, sicut Iacobus euidenter affirmat. Nec obliuiscar Christum hinc de verbo Dei disserere, quod non modò diligenter audiatur atque credatur, sed etiam fideliter obedienterque

Ioan. 10.

Psal. 118:
Luc. 10.

Luc. 6.

Ezech. 36.

Iacob. 2.

Ibidem.
Ioan. 8.

Ephes. 2.
In epistol. ad
Celanciam.

Rom. 2.

a Matth. 4.
b Ioel. 1.
c Zachar. 1.
d Luc. 13.
e Ezech. 18.

Psal. 50.

Serm. de pœ-
nitentia.

1 Ioan. 2.

seruetur; hac addita insigni promissione: *Amen amen dico vobis; si quis sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in aeternum.* Rectè igitur ab Hieronymo dictum legimus: Præcipua tibi cura sit legem nosse diuinam: nec sufficere tibi putes mandata Dei memoria tenere & operibus obliuisci: sed ideò illa cognosce, vt facias quicquid faciendum didiceris. *Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur.*

EGO autem hoc sacro tempore, quod pœnitentiæ doctrinam & vsum flagitat maximè, illud Dei verbum & præceptum inprimis mihi commendatum habebo, quod peccatoris cum Deo reconciliandi seriam conuersionem & integram pœnitentiam exigit. Nam apertæ sunt Dei voces, nec possunt à quoquam eludi: ^a *Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cœlorum.* ^b *Conuertimini ad me in toto corde vestro.* ^c *Conuertimini ad me, & conuertar ad vos.* ^d *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* ^e *Conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Atque hoc ipsum Dei verbum, cui nemo nisi impius contradicat, talem requirit conuersionem ac pœnitentiam, quæ cor contritum & spiritum humiliatum offerat Deo, neque solùm antea acta peccata per sinceram confessionem Deo & sacerdoti factam, sed etiam per fructus pœnitentiæ dignos exhibitos castiget ac vindicet. Hoc est quod Chrysostomus præclare tradidit scribens: Perfecta pœnitentia cogit peccatorem omnia libenter ferre: in corde eius contritio; in ore confessio; in opere tota humilitas. Dignum enim est, ac rationi consentaneum, vt quibus modis summum Deum offendi, offendi autem corde, ore ac opere, eisdem offenso Deo reconcilier; corde quidem per contritionem, ore per confessionem, ac opere per satisfactionem, sicut hoc nomen citra omnem iniuriam Redemptoris nostri, qui pro peccatis mundi propitiatio factus est, à Patribus receptum atque probatum durat. Cæterùm in agnoscendis censendisq; peccatis non sequar mo-

rem illorum iudicum, qui duntaxat de crassis, foedis, enormibus & cum publica honestate pugnantibus criminibus ferre iudicium solent, sed in decem Dei præceptis, velut in illustri speculo, me vitæque meæ maculas corde, lingua & operatione, immò & omissione contractas, enixè contem-
plabor, ita vt in amaritudine animæ meæ transactum tempus recogitem, humiliq̃ue confessione meam conscientiam detegam iudici spirituali, qui loco CHRISTI remittendorum ac simul retinendorum peccatorum potestatem nō humanam, sed diuinam accepit. *Si enim confiteamur peccata nostra, quemadmodum à Ioanne Apostolo dicitur, fidelis est & iustus Dominus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Ac præceptum est Apostolicum nulli non necessarium, qui Deum sibi propitium, & communionem salutarem petit: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.* Quæ animi mundatio atq̃ue purificatio sine operibus penitentiae ad placandum Deum haudquaquam fieri potest. *Vidit autem Deus non solum Niniuitas, sed & illorum opera, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est super malitia quam loquutus fuerat vt faceret eis, & non fecit. si enim nos ipsos diiudicarem, non vtiq̃ iudicarem à Domino.*

Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: vidit & gausus est.

MIRABOR vim & potentiam diuinæ gratiæ in Abraham Patriarcha operantis, vt Christum nondum natum, multisq̃ue seculis expectandum, in spiritu præuideret, illumq̃ue veluti præsentem haud sine singulari voluptate & profusa lætitia complecteretur. Nec solus Abraham, sed & multi Reges, Prophetæ & iusti eundem Messiam in Spiritu longè antè conspexerunt, & conspiciendo mirabiliter exultârunt: de quibus verè Paulus testatur, quòd iuxta fidem defuncti sint, non acceptis repromissionibus, quas à longè

Ioan. 20.
Matth. 18.

1 Ioan. 1.

2. Cor. 7.

Ion. 3.

1. Cor. 11.

Luc. 10.

Heb. 11.

Isai. 22.

Zachar. 9.

Vide Epiphan:
li. 3. hæres 75.

adspererunt & salutârunt. Eò magis ego meam deplorabo sortem, qui priscis eiusmodi Patribus, si auream noui testamenti spectem ætatem, beatior videri possum, & in spiritu tamen sum maneoque languidior atq; frigidior, quando tantum ardoris & fructus, quantum illi è sola venturi Messia promissione hauriebant, ego ex maximo eiusdem Messia exhibitu beneficio non capio, neque fidelibus alijs, sicut illi fecerunt, pro debita gratitudine communicare laboro. Vnde sancta & spiritali consolatione, qua propter donatum orbi Messiam Christianum pectus affici & incendi oportebat, destitutor, ut in me non impleatur dictum illud Propheticum: *Exulta & lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tui Sanctus Israël: quemadmodum & Zacharias ob præsentem in carne Messiam exultare nos iubet atq; iubilare. Ac multò magis dolebo, multos hodiè mihi similes esse, qui neque gaudij, neque doloris sensu propter optimum maximumque Messiam commoueantur, sed velut de genere filij, à suæ matris Ecclesie iam gaudentis, iam salutari instituto planè desciscant. Vexilla Dominicæ crucis nunc proposita & erecta non spectamus, & saxis ferè duriores, suscepta pro nobis Christi vulnera cæcis quasi oculis præterimus: tantum abest, ut nos ad pium luctum, veramque pœnitentiam, huic tempori congruam, excitemus. Longè aliter fideles Epiphanijs seculo factitârunt quorum animos effusus ille Christi sanguis mirabiliter vulnerabat, & amoris dolorisque lachrymas exprimebat, nec minùs alebat greges seriò pœnitentiù. Sic enim illi posteriores Quadragesimæ dies expendebant, ut partim Dominicæ passionis viuam gratamque memoriam declararent, partim grauioris pœnitentiæ vtrò susceptæ officijs, ac ardentioris pietatis studijs, si antè vnquam, nunc maximè quidem incumberent. Proinde forensibus negotijs renunciabant, humi cubabant, sicca duntaxat aridumque cibum edebant, vigilijs, ieiunia & preces augebant, ac omnes demùm animarum salutes (Epiphanijs verbis vtor) per sanctas afflictio-*

ones exquirebant & exercitabant. Væ igitur huius ætatis temporati atque torpori, quando tam paucos reperire licet verè in cruce Domini sui gloriantes, & carnem suam crucifigentes, IESV què mortificationem in corpore suo circumferentes, quemadmodum Apostolis ac veteribus Orthodoxis erat familiare.

CVR igitur me ipsum non arguo atque castigo, qui summum & gravissimum Dominicæ passionis mysterium vel nunc tandem, cum sic iubet Ecclesia, non magis recolo, honoro, sanctifico? Quare cum Paulo ipso crucem amplectens non pronuncio: Ego stigmata Domini IESV in corpore meo porto? An me pudeat ac pigeat aliquid pro Christo patiente agere vel sustinere, qui dilexit me & tradidit semetipsum pro me? Non fallit profectò Apostolica regula: *Sicut abundant passionibus Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra. Sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationis.* Quàm ego vereor, nè aliquando uti malefactorum, sic quoque tam supinæ socordix & fœdæ ingratitudinis nostræ pœnas graves dare cogamur, utpote qui alijs & profanis & domesticis in rebus tam solertes ac industrij, in Dei autem cultu Christi què amore supra modum negligentes ac nauseabundi versamur, tot què modis à piorum maiorum patrum què vestigijs aberramus. Utinam utinam nostro magno malo, ac nimium serò tandem non experiamur, quàm verè Propheta dixerit: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.* Quod autem inenarrabiles Christi cruciatus, siue internos, siue externos consideres, singulari communi què luctu piorum excipiendi sint, non solum docet Ecclesia, sed iam pridem quoque Zacharias Propheta, immò per illum Christus ipse non obscure verbis illis prædixit: *Adspiciant ad me quem confixerunt, & plangent eum planctu, quasi super unigenitum, & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti.* Qua de re pluribus alibi differetur.

PRECANDVS est mihi Christus pro perfidis hæreticis &

Gala. 5. & 6.
2. Cor. 4.

Galat. 6.

Galat. 2.
2. Cor. 1.

Hierem. 48.

Zachar. 12.

2. Tim. 3.

cunctis Ecclesia infestus persecutoribus, siue ignoranter siue malignè peccantibus. Etenim in funesta illa tempora incidimus, de quibus hoc Paulus est vaticinatus: Mali homines & seductores proficient in peius: errantes & in errore mittentes. Illud Catholicos ornat maximè, si norint ex hostium insectatione atq; iniuria fructum capere salutarem, si præterea in his quæ mater Ecclesia eos docuit, firmi ac stabiles perseverent, iuxta illud Apostoli dictum: Tu verò permane in his quæ didicisti & credita sunt tibi.

Ibidem

Ioan. 8.
Iacob. 2.Genes. 12. 17.
18. 22. & 26.

ORABO etiam Deum pro legitimo usu verbi diuini in multorum animis restituendo, ut non solum fide, sed etiam operibus, ac in primis obedientia probent se germanos Abrahæ filios, iuxta illud Christi: Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite, cuius nimirum fides, ut Iacobus inquit, operibus consummabatur. Quid aliud Abrahæ vita quæso fuit, nisi perpetua quadam obedientia in obseruando illo Dei præcepto: Ambula coram me & esto perfectus? Obediuit iussus facultates ac patriam relinquere, & vnicum mactare filium: peregrinos excepit ac tractauit humaniter, Dei leges cermoniasq; seruauit.

1. Cor. 2.

Hai. 53.
1. Pet. 2.

ADHAEC petam à Deo gratiam, ut ab hoc tempore usq; ad Pascha, Christum crucifixum & quæ ad sacram eius passionem spectant, mihi sæpè multumq; proponam, & cum fructu mediter, verèq; cum Paulo dicere queam: Non iudicaui me scire aliquid inter vos, nisi IESVM CHRISTVM, & hunc crucifixum. Præcipua igitur mysteria, quæ ad sacra illa Petra foramina, & ad immensos Redemptoris mei dolores & angores pertinent, his diebus legam studiosus, totamq; historiam velut in illustri speculo à quatuor Euangelistis fabricato contemplantur, simulq; orandi & pœnitentiam agendi studium augebo, ad IESV crucifixi amorem referens omnia, ut qui vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus propter scelera nostras, ut ipsius liuore sanaremur, & peccatis mortui, iustitia viuereamus.

DOMI-

DOMINICA PAL- MARVM, QVÆ ET VLT- MA EST QVADRAGESIMAE.

Sequentis Euangelij argumentum.

DE Palmarum die, vti vulgus appellat, insignis la-
tèque parens extat historia ab omnibus Euangeli-
stis descripta, vt sciamus Christum Dominum Prophe-
tæ Zachariæ vaticinio satisfecisse, quandoquidem a si-
no vectus, & Hierosolymam ingressus, verum se Mesi-
am agnoscendum, publicèque honorandum præbuit Is-
raelitis. Eum ingressum non solum Apostoli, sed refer-
tæ etiam hominum turbæ, ciuesque simul & pueri Hier-
osolymitani egregiè cohonestârunt. Apostoli quidem
asinum vnà cum pullo soluunt, ad Christum adducunt,
ac suis regunt vestibus: Populus autem in turmas diui-
sus: alij enim præcedebant, alij comitabantur Domi-
num, varijs modis ac lætis indicatijs, faustis que vocibus
produnt suam erga illum benevolentiam ac gratitudi-
nem vel inuitis hostibus ex mera inuidia hîc obmurmu-
rantibus. Ingens profectò celebris que pompa illa fuit,
qualem Iudæi IESV Nazareno, vt suo Regi ac Mesiæ,
nunquam antea exhibuerant, fœlices haud dubiè futu-
ri, si talem fidei confessionem, parem que animi grati-
tudinem mordicus retinuissent. Verùm illi ad vetus in-
genium reuersi, & in summæ ingratitude criminis re-
lapsi, Christum tot modis à se laudatum citò deinde ab-
negant, atque vt suis perfidis impijs que proceribus ac
Pharisæis satisfaciant, ad atroces cruciatus, mortemque;

Matth. 21.
Marc. 11.
Luc. 19.
Ioan. 12.
Zachar. 9.

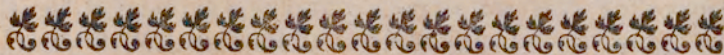
Matth. 21.

Actor. 13. 14.

horrendam illum rapiunt, simulque gratiam, Euangelium & Apostolos eius præfracti & sæui repudiant. Quæ res vteorum Reipub. ruinam extremam attulit, ita Christo etiam in medio illo triumpho lachrymas amaras expressit. Nec desunt à Christianis hodie plurimi, qui Iudæorum inftar, ad tempus credant, suamque fidem externis tantum ritibus profiteantur, immò & Christi beneficijs ac meritis egregiè gloriantur: sed qui in tempore tentationis à vera fide, aut certè à sancta obedientia recedant, adeòque diuini timoris expertes fiant, vt sicut Paulus loquitur, voluntariè peccare, & Christum iterum crucifigere non vereantur. Tantum abest, vt saltem hoc sacro tempore se colligant ac iudicent, criminaque sua veris pœnitentiæ fructibus diluant, atque ad sacrosanctum Pascha dignè ac reuerenter excipiendum sese componant. Omitto cætera iam suprà in hoc ipsum Euangelium dicta, quum circa Dominicam primam Aduentus versaremur.

Hebr. 10. & 6.

EIVSDEM DOMINICAE, Euangelium Matth. XXI.

matth. 21.
mar. 11.
Luc. 19.
joan.

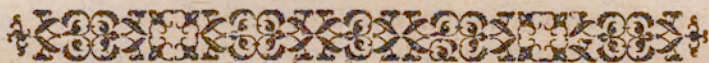

UM appropinquasset IESVS Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem oliueti, tunc misit duos discipulos dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam & pullum cum ea: soluite & adducite mihi. Et si quis aliquid vobis dixerit, dicite: Quia Dominus his opus habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem: Dicite filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, & sedens super asinam & pullum filium subiugali.

Euntes

Et discipuli, fecerunt sicut praecepit illis IESVS. Et adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: alij autem cadebant ramos de arboribus, & sternebant in via. Turbae autem quae precedebant & sequebantur, clamabant, dicentes: Osanna filio Dauid: Benedictus qui venit in nomine Domini Osanna in excelsis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Cum appropinquasset IESVS Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti.

QVANTVM ego indignus debeo clementissimo & maximo Redemptori, qui hoc die à palmis dicto tam multa & magna pro sua ingenti charitate confecit: Iterum peregrinatur, vt sibi dilectos Hierosolymitanos, quorum proceres in mortem ipsius iniquissime conspirauerant, etiam non rogatus vel expectatus inuisit. Per suos discipulos petit & accipit, vt verè pauperem decebat, asinum alienum, quo vestus Prophetae Zachariae vaticinium compleat, simulque se Regem & Messiam promissum exhibeat Israelitis. Occurrentem sibi habet turbam hominum, à qua & lætè & honorificè excipitur, atque per urbem ipsam deducitur, licet obstrepant inuidi Pharisei. Ille verò oblati vulgi laudibus & faustis præsentium acclamationibus atque gratulationibus adeò non delectatur, vt

Ioan. 11.

Zachar. 9.

ad con-

ad conspectum vr̄bis & in medio applaudentium tristes fundat lachrymas, & apertè prodat hunc suum lucum ad vr̄bis patriæquæ suæ funestum, miserandum & deplorandum exitium pertinere. Porro in templum ingressus, Euangelium docuit, & curauit ægros, simulq; Patris sui ædem, eiectis inde negotiatoribus, ardenti zelo purgauit. Multo igitur labore hic dies Christo constitit, qui deinde cùm nullus in vr̄be vel hospitium, vel cibum auderet offerre, ex eadem vr̄be digressus, ad amicos redijt in Bethaniam. Quæ omnia mihi cordi esse debent, ac iustum in me desiderium excitant & studium, Christo Domino meo in susceptis suis laboribus compatiendi, ac simul de meis proximis, siue amici sint, siue hostes, vbiquè benemerendi, nullum vt defugiam officium, quod illis etiam immerentibus ad Dei gloriam à me potest attribui & impendi. *Non enim est seruus maior Domino suo,* qui toties hanc vr̄bem sanguinariam clementer inuisit, illamquæ profundis flagitiorum vndis obrutam præclaris beneficij sibi deuincire nunquàm destitit. Hinc illa ipsius verba ex ingenti miseratione atquæ charitate prolata: *Ierusalem Ierusalem inquit, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui mittuntur ad te: quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum auis nidum suum sub pennis, & noluisti.* Ita me docuit Christus non parcere laboribus, sed omnia potius experiri in aliorum gratiam, quibus prodesse possum, etiamsi nullus vel exiguus fructus inde consequatur. Nam & ipse rerum tam futurarum quàm præsentium conscius, optimè nouerat, suisque prædixerat inuincibilem istorum fore malitiam, qui acceptis beneficij longè deteriores atquæ damnabiliores effecti, incredulitatis & peruicaciæ suæ excusationem nullam haberent, ipsumque vitæ authorem essent excruciaturi. Tantò magis mihi commendatum habebō quod Salomon & Paulus disertis verbis præceperunt: *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit, da illi aquam bibere: & prunas enim congregabis super caput eius, & Dominus reddet tibi.* Hoc tantum Paulus adiungit: *Noli vinci à malo, sed vince in bono*

malum.

Ioan. 13:

Luc. 13.

Matt. 8. & 10
Ioan. 5. 8. 9.
10. & 15.

Prouer. 25.
Rom. 12.

malum. Ergò nè mihi otio, luxu ac delicia vnquam vacandum, aut labor vllus recusandus est, si fratrum salutem vel com modo consulere possim: quando IESVS corpori tam tenero ac delicato nihil indulget, sed perpetuis excursionibus, vigilijs, concionibus & occupationibus incumbit, nullam vt temporis partem sine fructu abire permittat. Vnde suis etiam mandat fidelibus: *Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam eternam. Ambulate dum lucem habetis, vt nò tenebra vos comprehendant. Negotiamini dū venio.*

NEQVE oscitanter notabo, Christum Dominum in tanto vrbs applausu, ac in medio veluti triumpho constitutum, adeò sibi non placere, vt etiam mœstissimo sit animo, verbaque tristissima proferat, & lacrymas vberes fundat, sicut Lucas ostendit. Propterea vt me aliqua ex parte Christo Redemptori conformem, à quocunq̃ lauder, & in oblati quibuslibet honoribus singularem seruare modestiam nitar, nihil vt mihi placeam, quemadmodum & sibi Dominus non placuisse, sed potius probra, maledictiones & misérias expectasse, illisque saturatus esse scribitur. Quid verò aridente fortuna, quæ blandiendo plures quàm saeuendo perdit, inconstantius, fragilius atq̃ fallacius potest excogitari? Ingentem sanè honorem & celebrem pompā Christo, vt Regi ac Messia suo; hoc die exhibent Hierosolymitani. Eam verò letitiam, tantumq̃ decus incredibilis crudelitas & incomparabilis ignominia in eadem vrbe ac hebdomada excipit atq̃ comitatur. Siquidem ingratisimi ciues illum ipsum vitæ ac salutis authorem, quem filium Dauid & regem Israël, ac benedictum Patris legatum publicè salutant & celebrant, paulò post latroni nòfario postponunt, maleficum, seductorem, blasphemum & regni affectati reum faciunt, eundem ad crucem, teterrimum nempè mortis genus rapiunt, spinis & sentibus caput eius dilacerant, totumq̃ corpus flagris concidunt immaniter. Cur igitur magni faciam, ac non potius, contemnam quorumlibet mortalium laudem, fauorem, applausum? cùm sit veluti res planè

vitrea,

Ioan. 6. & 12.
Luc. 19.

Luc. 69:

Rom. 15.
Psal. 68.
Thren. 3.

1 Timot. 1.
Iudæ. 1.
Dan. 9.

Pfal. 52.

a Ecclef. 11.

b Iacob. 4.
c Ecclef. 7.

d Isaia. 40.

Galat 6.

Luc. 24.

vitrea, caduca, inanis, multisque pestifera. *Soli enim Deo honor & gloria in secula seculorum, Tibi Domine iustitia*, inquit Danieles; *nobis autem confusio*. Neque ingenti vacant periculo, qui popularem auram venantur & consequuntur, si Propheta verè dixit: *Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos*. Christo gratiæ, qui me docuit futura potius quàm præsentia considerare, dulcesque vitæ huius illecebras, & quælibet mundi blandimenta spernere, rebus quoque lætis præfens antidotum, quod in tristiū memoria situm est, opponere sapienter. Cùm enim urbs Hierosolymitana in Oriente nobilissima & celeberrima floret, ac sibi pacata & prospera cuncta polliceretur, Christus imminetia illius Reipub. pericula, & suam præterea crucem ac mortem sanctissimam in mentem reuocavit, & hinc dolorem sensit maximum. Quocirca mihi quoque dictum & mandatum illud esse censebo: ² *In die bonorum nè immemor sis malorum. Malitia hora obliuionem facit luxuria magna, & in fine hominis denudatio operum illius.* ^b *Quicumque voluerit amicus esse huius seculi, inimicus Dei constituitur.* ^c *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis:* ^d *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Quod vltimum Isaia dictum Ecclesiasticus hæc verbis complexus est: Omnis caro sicut fœnum (vel vt alij legunt, vestimentum) veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Tantoque diligentius aduigilabo, vt si gloriari velim, non in carne sed in spiritu, neque in mundo, sed in Christo crucifixo meam gloriam constituam, & hoc quidem tempore potissimum cum Apostolo Paulo sæpè dicam: Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri IESU CHRISTI, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Nihil fanè Christo nunc gratius, nihil homini conducibilis, & Ecclesiæ instituto congruentius fuerit, præterquam vt nos patientes & ardentes crucis Christi amatores reipsa probemus. Sicut enim Christum pati oportuit, ac ita intrare in gloriam suam; ita de viuis CHRISTI membris cum Paulo verissimè dixerimus: Per multas*

tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei: Si autem comor-
tui sumus, & conuiuemus. Si sustinebimus, & conregnabimus.

*Euntes autem discipuli fecerunt, sicut præcepit
illis IESVS.*

NON temerè factum arbitror, quòd Christus duos
discipulos ad asinum eiusque pullum adducendum, & rur-
sus ad agnum paschalem parandum emitrat, quemadmodum
idem Dominus binos discipulos ante faciem suam destina-
uit in omnem ciuitatem & locum, quòd erat ipse venturus.
Hac enim ratione commendatur mihi & fidelibus omni-
bus Euangelicum & suaue iugum, quo nihil nobis debet ef-
se commendatius, iugum scilicet Christianæ charitatis & fra-
ternæ concordiae, ut hac nota oues ab hoëdis, fideles ab infi-
delibus probè discernantur. Igitur in hac ipsa virtute, qua ni-
hil Deo gratius, & ad internam externamque pacem fouendâ
Christianis est æquè necessarium, in domo ac foris exercita-
bo. Est enim præceptum Domini, quod satis infigi mentibus
& opere compleri nunquam potest: *Mandatū nouum do vo-
bis, ut diligatis inuicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis inui-
cem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionē
habueritis ad inuicem.* Atque his consonat illa principis Apo-
stolorum sententia: *Ante omnia mutuā in vobismetipsis cha-
ritatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem
peccatorum.* Iam verò his duobus missis discipulis foeliciter
cessit, quòd Christi mandato paruerunt, licet sui magistri
mentem consiliumque nondum intelligerent, ac fortasè mis-
rarentur etiam, cur de adducendo asino eiusque pullo ut nun-
quam antea sollicitus esset. Ita mihi certò persuasum habe-
bo, quòd quicquid obedientia duce aggrediar, id mihi non
posse perperā succedere, imò & Christo placiturum, (*Obedi-
entia enim melior est quam victima*) idemque opus si non
alijs, at certè quidem mihi profuturum esse. Quòd si obedi-
entiæ virtutem, quæ fidei soror, & humilitatis est filia, cum

chari-

Astor. 14.
2 Timoth. 2.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 10.

Matth. 11.

Ioan. 13.

Ibidem.

1 Pet. 4.

1 Reg. 15.

Rom. 8.

Ecclef. 39.

1. Reg. 15. 9.
& 10.Luc. 5.
Ioan. 21.

Ioan. 6.

Psal. 44. 138.

Ioan. 20.
Matth. 18.
Matth. 19.
Marc. 16.
2. Cor. 5.

charitate sancta coniunxero, non potero in mea vocatione non stabili & crescere: nec dubium, aduersa & molesta quæque diligentibus ac obedientibus in bonum cooperari. *Omnia enim sanctis in bona*, vti monet Ecclesiasticus, *impiijs verò & peccatoribus* (qui filij Belial, id est, sine iugo esse dicuntur) *in mala conuertentur*. Vnde cum Saul in oculis adhuc suis paruulus, ex voluntate patris asinas amissas quæreret, regnum inuenit. Obediuit Petrus Domino, vt eius iussu in mari Genezareth piscaretur, & mox ingentem piscium multitudinem cepit, immò & piscator hominum, & pastor pastorum electus est. Quid abiectius pauperibus & idiotis Apostolis apud vulgus? sed quoniam Christo parebant, & ex charitate suos panes quinque hordeaceos Domino benedicendos offerebant, longè facti sunt locupletiores, tantamque hominum turbam suis panibus exsaturârunt, atque ad summum dignitatis gradum in Ecclesia peruenerunt, populorum etiam principes in Scriptura nominati.

PRAETEREA de his ipsis Domini discipulis mecum expendam, quod in tota illa hominum Christo adhærentiū frequentia primas tulerint, ac pulchrè simul typum gesserint pastorum atque doctorum Ecclesiæ. Horum enim est proprium, vocari ac mitti à Christo, & præcipuam cum illo familiaritatem alere, propter peccata ligatos licet viles ac simplices, in Christi nomine soluere, & solutos ad illum ipsum adducere, suaque vestimenta, vt Dei habitaculum fiant, substernere. Nota sunt enim verba Domini, quibus peculiariter demandauit: *Quorū remiseritis peccata, remittuntur eis. Quicunq; solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. Sinite paruulos venire ad me. Prædicate Euangelium omni creatura*. Vnde Paulus quoque dixit: *Pro Christo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos. Posuit enim in nobis verbum reconciliationis*. Iam verò quod ad turbam hominū, Christum hîc comitantium attinet, singularem mihi consolationem adferet, tam multos diuersi ordinis, ætatis & sexus homines ad celebrandum Christum conuenire, vnoque fidei, spei &

charita-

charitatis afflari spiritu, atque vno demum corde & ore Deum glorificare. Quid pulchrius ac foelicius obsecro, quam in præclara & sancta illa tot mille fidelium Ecclesia reperiri, quæ relictis sectis omnibus, sese cum Christo rege & capite coniungit, illi se totam offert ac dedicat, illius laudes, vel inuitis aduersarijs, celebrat continenter? *Laus enim eius in Ecclesia Sanctorum*, si Psalmographo credimus: omnisque Deum timentis constans debet esse professio: *Apud te laus mea in Ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum. Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.* Optabo insuper, me pueris ac paruulis illis posse aggregari, qui cum coetu sanctorum coniunguntur, ac pro sua quidem imbecillitate Christo inseruiant, & voces etiam non intellectas Deo fundunt. Utinam verò mihi liceat ex illis esse paruulis, de quibus Christus ipse verba illa Prophetica repetiuit, ac suis æmulis nimium prudentibus obiecit: *Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem*, ut ex corde & ore meo diuina quoque laus, apud amicos & inimicos perficiatur. Quid quod Christus cum asino tam clementer agit? cum illum ad se perducere præcipit, ac tam vilis iumentum ministerio vitur, illique se sessorem ac rectorem exhibet. Desiderabo igitur, ut cum Propheta syncerè possim dicere: *Tanquam iumentum factus sum apud te*, nec erubescam, sed gaudebo potius, me Christi asinum iuxta sensum mysticum existimari. Nam præclare mecum agi putabo, si asino, licet abiecto & despecto, multis in rebus conformari, ac vitam illi similem instituire queam. Est enim hoc animal exiguo pabulo contentum, penuriam, famis ac laboris patiens, ad plagas ferendas assuefactum, ab arrogantia & superbia alienum, simplicitatis amans, ad humilia quæque propensum ac facile. Habuit sanè Christus & semper habebit suos asinos, hoc est, longo peccatorum iugo pressos & oneratos, grauiterque laborantes & inertes, qui diuino potius quam humano indigent præsidio atque medicamento. His à Christo ipso benignissimè acclamatur: *Venite ad me omnes qui laboratis &*

Psal. 149.
& 21.

Psal. 118.

Matth. 21.
Psal. 8.

Psal. 72.

Matth. 11.

Sap 6.

Luc. 2.

1. Cor. 6.

onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meam super vo.
 Nam vt sapiens quoque testatur: *Puillum & magnum ipse fecit, & aqua est illi cura de omnibus.* Quicquid ergo de me cogitent ac iudicent alij, ego qui inter Christi seruos me semper infimum ac minimum constituam, bonas asini dotes æmulabor, & ex animo petam aliquam cum illis habere partem, qui non grauatim, sed libenter iugum Domini, immò Christum ipsum vnà cum iusto Simeone portant, seq̄e illi regendos subiciunt, vt hinc Christiferi siue Christophori meritò appellentur. Magna enim vis est illius præcepti Apostolici. *Glorificate & portate Deum in corpore vestro.*

Turba quæ precedebant & sequebantur, clamabant.

ISRAELITAE hoc die multa in Christi gratiam tentant atque perficiunt, quæ vt Pharisæis liuore plenis displicuerunt, ita Deo certè non ingrata fuerunt, licet nullo in scripturis præcepto exigenterentur. Nam turmatim Christo procedunt obuiam, suas vestes in via sternunt, illique & asino conculsandas exhibent, palmarum ramos ab arboribus auulsos manibus circumgestant, lætis & consonis vocibus Christo, non secus quàm principi maximo, & filio hæredique Regis Davidis exoptato applaudunt & congratulantur. Neque dissimilis est paruulorum quàm virorum affectus in Christo, licet à maximis tunc proceribus contempto uotis ardentibus excipiendo. Ita enim diuinitus erant edocti, vt corde, ore ac opere vnanimiter profiterentur, quòd IESVS Nazarenus qui asino humiliter insidebat, verè esset & à cunctis haberi deberet tot seculis expectatus, & patribus antiquis promissus, iamque ab æterno Patre in orbem destinatus, ac summis miraculis declaratus Messias, vnicus ille Israelitarum Rex, & semen inclytum Abrahamæ, in quo gentes omnes benedicuntur. Addit hoc quoque Lucas de pietate populi: *Cum appropinquaret Dominus iam ad descensum montis oliueti, cæperunt omnes turba descendentiū laudare Deum vos*

Gen. 22.

Luc. 19.

ce magna super omnibus quas viderant virtutibus, dicentes, Benedictus qui venit Rex in nomine Domini, pax in caelo: & gloria in excelsis.

HINC meam ego fidem confirmabo, vt quæ ad decoros Ecclesiæ ritus in cultu diuino seruandos pertinent, licet sine scripto, & veluti per manus ad nos transmissa pertuerint, suum tamen apud me pondus habeant, ac sedulo custodiantur. Nam & Paulus Corinthios laudat, quòd viua voce ab ipso tradita & accepta firmiter obseruarent, ac fidelibus omnibus ita præscribit: *State & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.* Neque solum in ceremonijs Ecclesiasticis, verum etiam in Catholice fidei rebus mihi semper commendatum habebò, quod ab Origene vetusto Theologo didici: Illa sola credenda est veritas inquit, quæ in nullo ab Ecclesiastica traditione discordat. Ac velut se ipsum explicans magis: Non debemus ait, exire à prima & Ecclesiastica traditione, nec aliter credere, nisi quemadmodum per successionem Ecclesiæ Dei nobis traderunt. Dinde singularem mihi dolorem creabit prædictum Iudæorum in honorando Christo ardorem adeò deferbuissè apud Christianos, vt paucos reperire liceat in exercenda pietate, & diuino cultu flagrantes, quantumuis in clara Euangelij gratiæq; splendentis luce versentur, & complures Christi Domini gloriam ore iactent, & illius meritis glorientur: Vincunt nos profectò Iudæi in suis cœtibus colligendis, in Christo publicè celebrando, in beneficijs eius atque miraculis recolendis, in ceremonijs Ecclesiasticis obseruandis. Quam nos demum gloriam tanto Redemptori debitam, siue apud amicos, siue inter inimicos reddimus, qui magis ac magis in eius cultu, obsequio seruitioq; torpemus? Quid summo illis amori rependimus, qui eiusdem præceptis & exemplis, si non sermone, at re ipsa quidem repugnamus, vt impiorum etiam iusta censura damnemur? Quis nos ardor occupat, quod studium ad regnum illius illustrandum, vel modicis sumptibus exornandum impellit? Quàm exigua cura

1. Cor. 11.

2. Theff. 2.

Lib. 1. Periar-
ch. & in E-
uang. Matth.

Hebr. 9. & 12.

tenet amplissima illius beneficia, praesertim sub mortem acerbissimam mundo exhibita, sacris saltem his diebus pie commemorandi? Fatemur immensos Christi labores, & grauissimos cruciatus pro nobis ex amore susceptos & exantlatos fuisse: sed neque illius merita neque vulnera, ferros & lapideos animos nobis emolliunt, vt ad poenitentiam & gratitudinem serio conuertamur, illumque redamemus, qui viuens ac moriens se totum nobis impendit. Vnde Paulus de illo commemorat: *Sanguis Christi qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo viuens.* Addit autem & illud: *Recogitate eum, qui talem sustinuit a peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem.*

Homil. 30. in
Genesin.

ET iam antea quidem dictum est, quid scripserit Epiphanius de feruenti veterum fidelium pietate ac pio feruore, vt sanctum hoc Quadragesimae tempus cum fructu absoluerent. Subiungam nunc Chrysostrum, praclarum sanctum Ecclesiasten, qui suos auditores, immo Catholicos omnes, grauer admonet de studijs huic tempori congruentibus, vt sanctam hebdomadam legitime celebremus: Ecce inquit, tandem ad finem sanctae Quadragesimae venimus, & ieiunij nauigationem perfecimus, appulimusque Dei gratia in portum. Verum non ideo negligentes simus, sed hac de causa iterum maius studium, maiorem diligentiam, maioremque vigilantiam exhibeamus. Itaque quemadmodum naucleri & cursores & athletae vbi ad finem veniunt, magis enituntur & vigilant, eodem modo & nos facere oportet. Quia in magnam hanc hebdomadam peruenimus Dei gratia, nunc maxime & ieiunij cursus intendendus, & magis continuanda sunt preces, faciendaque diligens & pura peccatorum confessio, & in bonis operibus sedulitas, elemosyna larga, aequitas, mansuetudo aliaque virtutes, quibus ornati, vbi in diem Dominicum venerimus, Domini liberalitate fruamur. Magnam autem vocamus, inquit, hebdomadam, quia magna quaedam & ineffabilia bona contigerunt nobis

in illa.

in illa. Solutum enim tunc est bellum diutinum, extincta mors, maledictio interempta, diaboli tyrannis dissoluta, vasa eius direpta. Deus hominibus reconciliatus est, cœlum penetrabile factum est, Angeli hominibus conuiuunt, distantia coniuncta sunt, sepes sublata, septum remotum. Deus pacis pacifica fecit omnia, quæ in cœlis & quæ in terris. Hac de causa Magnam Hebdomadam vocamus, quia tantam nobis donorum multitudinem in illa largitus est Dominus. Et idcirco fideles & ieiunium intendunt, & vigilias, & pernoctationes sacras, & elemosynas faciunt, vt hebdomadæ huic honorem habeant. Nam si Dominus talia bona in illa nobis donauit, quomodo non & nos debemus, quantum possumus, reuerentiam & honorem ostendere?] Vbi deinde Christianorum regum seu principum suo seculo vsitatum morem subijcit, qui hoc ipso tempore prohibuerint ciuilibus vacare negotijs, & fores clauerint iudiciorum, sed & reos in carceribus soluerint à vinculis, vt omnes ad curanda spiritualia essent expeditiores. Proinde Rogo inquit, vt si vnquam aliàs, nunc repulsis vanis cogitationibus, & mente purgata ac vigili adesse velimus.] Suffecerit autem è multis superiora repetiuisse, vt omnes intelligant, sanctam & seueram veteris Ecclesiæ disciplinam, à qua pro dolor, nos tantoperè discessimus, vt Propheticum illud meritò nobis occinatur: *Via Sion lugent, èd quòd non sint qui veniant* (vt sanè oportebat) *ad solennitatem*. O si hanc nobis gratiam daret Deus, vt Apostolica turba, quæ nunc in Catholicis perstrepat Ecclesijs, nostris etiam auribus & mentibus insonaret, atque ab omnibus intimè persentiretur. Sic autem habet: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo IESU, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsq; ad mortem, mortem autem crucis.*

Threa. 1.

Philip. 2.

PRECANDVS mihi CHRISTVS est pro Catholicis

brevi ad sacram confessionem & communionem de more accessuris, ut non modo synceros animos in Catholica fide fundatos adferant, sed etiam ad benè beatèq; viuendum, sacrosanctæ passionis & mortis, immò & resurrectionis Dominicæ participes fiant.

ORABO etiam pro inimicis crucis, omnibusq; in peccati morte consistentibus, ut ad spiritualem vitam reuocentur, nè frustra pro illis CHRISTVS suum fuderit sanguinem: quoniam in cruce fuit exaltatus, ut ad se traheret omnia.

IOAN. 8B.

DABO etiam operam, ut nouam à DEO gratiam impetrem, qua me paruulum exhibeam cum pueris Hebraeorum in CHRISTO reuerenter excipiendo, & si opus sit, publicè honorando, quin etiam fideliter ad crucem usq; comitando, quicquid demùm instabiles vicini, prauiq; socij moliantur. Perinde ac si cum Thoma dicam: Eamus & nos, ut moriamur cum ipso.

IOAN. 13.

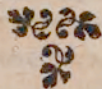
DEMVM per hanc hebdomadam sanctam, Græci magnam vocant, ut diximus, quotidie aliquid fecero, ut me mortificationis & pœnitentiæ memorem, immò & studiosum amatorem ostendam, idem nimirum sentiens, quod in CHRISTO IESV pro me capto, illuso, flagellato, vulnerato, crucifixo ac mortuo, id est, miserandum in modum excruciato, ut ego perditus vitam in ipso, ac salutem perpetuam inuenirem. Nec enim obliuisci debeo Apostolica sententiæ: CHRISTVS semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis: ut nos offerret DEO, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. Fœlix qui cum Paulo verè dixerit: Adimpleo ea quæ defunt passionum CHRISTI in carne mea, pro corpore eius, quod est Ecclesia.

Philip 2.

1. Petr. 2.

1. Petr. 3.

Coloss. 1.

IN DIE COENAE DOMINI.

Sequentis Euangelij argumentum.

IN hac memorabili historia, quæ Christum seruili lin-
teo præcinctum, & suorum discipulorum pedes la-
uantem exhibet, cunctis mortalibus admirandum simul
& imitandum Christianæ humilitatis exemplum pro-
ponitur atque commendatur. Petrus Apostolus nonni-
hil cum Christo Domino, sed ex modestia religiosa con-
tendit, suam nempe indignitatem cum præsentis Domi-
ni maiestate conferens: serio autem admonitus, non si-
ne pudore suos pedes lauandos offert, ac Domini man-
dato parer, vt filium decebat obedientiæ. Cæterum vt
præsentis norint mysterium, minusque mirentur exem-
plum inusitatum, Christus ipse facti sui rationem expo-
nit, & singularem submissionem fraternumque obsequi-
um, quo fideles omnes omnibus ætatibus inter se mu-
tuo certare debent, præscribit & exigit. Quod verò ad
Petrum dicitur: Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes
lauet,] eò spectat, vt sciamus eos, qui cum Apostolis
Christiano baptismo mundati sunt, sine omni peccato
non posse viuere, atque ad quotidianas vitæ humanæ
sordes, quas etiam iusti contrahunt, abstergendas, pur-
gatione quadam indigere. Quare Apostolus baptizatos
assatur: Mundemus nos ab omni inquinamento carnis
& spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.]
Augustinus ergò vult Dominum hic significasse, vt prop-
ter humanos quibus in terra versamur affectus, noueri-

2. Cor. 7.

Tta stat. 58.
in Ioan.

In Euang. de
cœna Domini.

Serm. de ab-
lutione.

A & cor. 15.
Dan. 4.
1. Pet. 4.
Prouer. 10.
& 15.

mus nos sine peccato non viuere, quantumlibet in iusti-
tia profecisse videamur: opus autem esse ad purgatio-
nem, vt charitatis & humilitatis ministerium vel maxi-
mè adhibeamus. Et quoniam plerique diuini timoris
obliti, grauius polluuntur, & maioribus vitiorum sordi-
bus sese conspurcant, debent illi, quemadmodum Beda
monet, accuratiore purgationis exercitio sese purgare,
sicuti orationibus, vigilijs, ieiunijs, lachrymis ac ele-
mosynis, vt adhærentes animæ sordes, sicut Cyprianus
loquitur, quotidiana satisfactione lauentur. Et si enim fi-
de corda purificari legimus, tamen cum eadem diuina
Scriptura ingenuè profiteri debemus, peccata eleemo-
synis redimi, & iniquitates misericordijs pauperum,
charitatem esse quæ operiat multitudinem peccatorum,
iustitiam à morte liberare, per misericordiam & fidem
peccata purgari, & peccata hominum propter pœniten-
tiam à Deo dissimulari siue remitti.

EIVSDEM DIEI EVANGE- gelium Ioan. XIII.

ANTE diem festum Paschæ sciens IESVS
quia venit hora eius, vt transeat ex hoc mun-
do ad Patrem, cum dilexisset suos qui erant in
mundo, in finem dilexit eos. Et cœna facta, cum
diabolus iam misisset in cor, vt traderet eum Iudas Simonis
Iscariotes, sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, &
quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit, surgit à cœna, & po-
nit vestimenta sua, & cum accepisset linteum, pracinxit se.
Deinde misit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes disci-
pulorum, & extergere linteo, quo erat pracinctus. Venit er-
gò ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mi-

hi lauas pedes? Respondit IESVS, & dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo: scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lauabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei IESVS: Si non lauero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Dicit ei IESVS: Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset, qui traderet eum, propterea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum, accepit vestimenta sua: & cum recubisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magister & Domine: & bene dicitis: sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros, Dominus & magister: & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

MIRIFICA & incredibilis charitas, quæ in tota Christi vita sese prodidit, sub eius mortem erga discipulos & credentes omnes magis eluxit, eaque mihi & pijs omnibus qui matrem Ecclesiam audiunt ac sequuntur, hoc tempore diligenter expendenda est. Charitatis erat, cum tanta non solum humilitatis, sed etiam amoris significatione seruiret discipulis quamuis abiectis, vt singulorum, & inter hos Iudæ quoque traditoris pedes sanctis suis manibus ipse magister ac Dominus lauaret ac tergeret. Charitatis

erat, longo & ardenti quo flagrabat desiderio satisfacere, suum vt corpus & sanguinem in sacrosancta Eucharistia sub specie panis & vini institueret, summumque hoc donum & *μενυμίσθητον* perpetuò relinqueret fidelibus. Ita enim re ipsa præstitit quod iam antè promiserat iniquens: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Charitatis erat, suam erga discipulos insignem beneuolentiam post extremam cœnam prodere, quando mirè suauè longumq; sermonem habuit, vt eos paternè instrueret, & ante discessum consolaretur. Charitatis erat, non solum discipulos, sed & fideles omnes, qui aliquando credituri essent, cœlesti Patri sollicitè commendare, & pro illorum ac totius Ecclesiæ vnitatem conseruanda precari. Charitatis demum incomparabilis argumentum erat illustre, pro immerentibus, adeoque impijs Satanæ ac gehennæ filijs vltro se offerre Patri ad bibendum calicem tam amarum quàm ignominiosum, vt ad solam imminenti-um cruciatuum tristissimam memoriam Dei filius totus cohorrerit, ac prolixè orans in horto, sudorem sanguineum fuderit, eoque terram ipsam humectârît, Angelum verò de cœlo habuerit consolantem. Absit igitur, vt ego tantæ tamque multiplicis charitatis obliuiscar, quam clementissimus Dominus tam copiosè, potenter ac excellenter hoc ipso die manifestauit. Is velut amore ebrius, vt cum Paulo loquar, *dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Is inusitata sui feruentis amoris indicia suis vt nunquam priùs, declarauit, & præterea sicut Ioannes affirmat, *dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Is est propiciatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Quid ergò retribuam Domino pro omnibus que retribuit mihi? pro omnibus inquam, hoc ipso die peculiariter à Christo Domino gestis, vel per Ecclesiam Catholicam vt quotannis agantur institutis? Etenim sicut vetustus author, (Cyprianum fuisse putant) perspicuè tradit, dies ista multiplicibus mysterijs honoratur. Hac die primùm commendata est nobis fractio panis, & mensa Ecclesiæ panem Angelorum homi-

Ioan. 6.

Ioan. 14. 15.
& 16.

Ioan. 17.

Matth. 26.
Marc. 14.

Luc. 22.

Galat. 2.

Apoç. 1.
1 Ioan. 2.

Psal. 115.

Serm. 3. de vn-
ctiōe chris-
matis.

nibus proposuit ad manducandum. Hodie Christus pedes lauit Apostolis, & hoc solenni deuotione omni tempore agendum instituit. Hodie in Ecclesia cum cæteris vñtionibus ad populum acquisitionis sanctificandum in participationem dignitatis & nominis, sacrum Chryisma conficitur, in quo mixtum oleo balsamum, regiae & sacerdotalis gloriae exprimit vnitatem, quibus dignitatibus initiandis diuinitus est vñtio instituta. Hodie reconciliantur Ecclesiae peccatores, & eieci foras ad matris vbera reducuntur, & exclusi à cœtu sanctorum ad communionem qua caruerant reuertuntur. Hodie patent carceres, & damnati libertate donantur. Accedit his omnibus, quod ex veteri more Pont. Max. diem Cœnæ Domini non celebrat, nisi publicè promulget sententiam excommunicationis in omnes hæreticos & alios grauioribus criminibus obnoxios, nimirum vt illos velut Sacramentorum omnium vsu indignos arceat, simulque commonstret, illorum peccata coram Deo & Ecclesia retineri, quàm diu per seriam pœnitentiam cum Ecclesia Catholica non fuerint reconciliati. Quocirca hunc ego præclarum, totque Christi beneficijs illustratum, & iam pridem ab Ecclesia honoratum diem in precio libenter habebò, & singulari cultu transigam. Præcipuè autem curauero, Christi charitatem in meo animo renouare, quando ille diues & copiosus in misericordia, peccatores omnes ad se redamandum, tam blandè ac suauiter allicit, vt meritò cum Dauide canam? *Venite, audite & narrabo omnes qui timetis Deum, quanta fecit anima mea. Ad ipsum ore meo clamabo, & exultani sub lingua mea.*

*S. Chryisma
ex gto con-
ficitur.*

Ioan. 20.

Psal. 65.

*Cœpit lauare pedes discipulorum & abstergere linteo,
quo erat præcinctus.*

TRIA sunt opera hodie à Christo gesta, quæ mihi peculiariter habebò commendata, & accuratè perpendã. Primum est obedientiæ opus in veteris legis obseruando præ-

cepto

Exod. 12.

Matth. 5.

Rom. 15.
Matth. 26.
Luc. 22.

1. Cor. 10.

1. Cor. 14.

Ioan. 13.

cepto positum, quando Christus cum suis agno paschali vescitur. Ita enim per Moysen iniunxerat Deus: *Edent carnes agni scilicet anniculi & immaculati nocte illa assas igni, & azymos panes cum lactucis agrestibus. Renes vestros accingetis, & calceamenta habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus. & comedetis festinantes.* O ritus admirandos, multisque mysterijs plenos, quos in illa cœna Christus ad vnguem obseruauit, quia venerat ad legem veterem non soluendam, sed adimplendam, quamque obedientiam à nobis credentibus exigit, ipse numeris omnibus absolutam præstitit, factus etiam minister circumcisionis, vt eum Paulus appellat. De hac ipsa cœna solliciti Apostoli Dominum ita præmonuerant: *Vbi vis paremus tibi comedere Pascha?* quemadmodum ex illis duo (Petrus & Ioannes) à Christo missi Hierosolymis parauerunt, nihil illorum quæ tum ex lege, tum ex consuetudine seruabantur, prætermittentes. Nec est vlla certè, cum ad cœnam Dominicam accedendum est, digniora præparatio, præterquam obedientiæ studium, vt obsequentes animos Deo Ecclesiæque præstemus, simulque in exterioro cultu nos pijs fidelibus conformemus. Tunc enim maxime locum habet, quod & alibi seruandum præcipit Paulus: *Sine offensione estote Iudæis & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: sicut & ego per omnia omnibus placeo.* Ac iterum: *Omnia inquit, honestè & secundum ordinem fiant in vobis.*

ALTERVM Christi opus in lauandis discipulorum pedibus versatur, quod sicut horrorem Petro primum attulit, ita nobis merito summam præbet admirationem, maxime si lauantis eximiam dignitatem cum nostra & lauandorum, qui ob peccatum impuri sunt, miseranda indignitate comparemus. Docet verò Christus, vt hoc exemplo suo moniti, factum omnem abijciamus, summamque submissionem non solum Deo, sed & fratribus declaremus, quantumuis alios multis in rebus excellere videamur. *Si ego inquit, laui pedes vestros Dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum*

feci vobis, ita & vos faciatis. Mandatum igitur simul & exemplum complexus est (Cypriani verbis utitur) ut hoc exemplo instructi, non dedignemur in alterutrum agere, quod factum est à Magistro, & mandato posteris religionis auctoritas firmaretur. Nō erubescat seruus, si facere iubetur quod prior fecit Dominus: nec difficile nobis esse debet, si sicut ille nobis donauit, & nos inuicem condonamus. Ac receptum quidem iam olim probatumque fuit officium humilitatis, ut alter alteri pedes lauaret, quemadmodum & Paulus à Christianis requirit viduis, & piæ matronæ Theodosij maioris & Maximi Cæsarum coniuges re ipsa præstiterunt. Verùm Christus externam illam lotionem non tantoperè utget, quàm illud exigit, ut secundum Apostolicæ doctrinæ normam, fideles omnes in humilitate superiores sibi inuicem arbitrentur, non quæ sua, sed quæ aliorum sunt singuli considerantes, utque charitate fraternitatis inuicem diligant, & honore se mutuò præueniant. Unde & Christus ipse præcepit: *Qui maior est in vobis, fiat sicut iunior: & qui præcessor est, sicut ministrator.* Atque hoc præsentis Christi spectaculo ita commouebor, ut me ipsum accusans atque deiciens, cum Cypriano ingenuè dicam: Clementissime magister quoties ego doctrinæ tuæ transgressus sum regulas, quoties edicta tua Domine sancte contempsi: & cum diceres mihi Reuertere, non sum reuersus, cum minarèris, nō timui, cum bonus esses & lenis, exasperans fui, vltra septuagies septies in cælum & coram te peccaui. Quis tot sordes abluet? quis abradet stercorea conglobata? Necessè est ut ipse nos abluas: Neque enim lauare nos possumus, sed in omnibus quæ agimus, indulgentiæ tuæ lauacro indigemus.]

TERTIVM Christi opus ad stupendum & incredibilem auctorem pertinet, quo ille flagrans, se ipsum totum nobis tribuere voluit in sacrosancta Eucharistia, idèò quæ hic dies à cœna Domini nomen suum pulcherrimè traxit. Quid verò maius & melius ac pretiosius ille donaret, præterquam hoc augustissimum corporis sanguinisque sui sacramentum,

hoc

Serm. de ab-
lutione pe-
dum.

1. Tim. 5.

Videlib. 2. ca.
2. Eccles. hist.
& Sulpitium
in vita Mar-
tini.

Philip. 2.
Rom. 15.

Luc. 22.

In sermo. de
ablutione pe-
dum.

Pfal. 110.

Ioan. 13.

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

Ioan. 6.

hoc mundum & iuge, totoque orbe celebrandum sacrificium, hunc nobilissimum cibum, amplissimumque Thesaurum Ecclesiae in terris peregrinantis. De quo caelesti pane cum Propheta nobis identidem cantandum est: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* Cum enim Dominus dilexisset suos, in finem dilexit eos, & sciens horam iam aduenisse, ut transiret ex hoc mundo ad Patrem: admirando planè consilio effecit, nè vllò vnquam tempore à suis abesset, sui que ingentis erga illos amoris pignus in hoc mundo ad Antechristi tyrannidem vsque mansurum reliquit. Igitur postquam coenam, Paschalis Agni cum discipulis celebrasset, ut figura veritati & umbra corpori cederet, panem accepit, Deo que gratias agens benedixit ac fregit, deditque discipulis suis & dixit: *Accipite & manducate. Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem accepit, postquam coenauit dicens: Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine: hoc facite, quotiescunque bibetis, in meam commemorationem.* Quibus Christi verbis de hoc sacramento certissime pronuntiatis suamque adhuc vim obtinentibus, quum à sacerdote legitime proferuntur, adiungendae sunt sententiae, quas Ioannes hoc modo descripsit: *Panem quem ego dabo, inquit Christus, caro mea est pro mundi vita. Qui manducat me, viuet propter me: ipse manet in me & ego in eo. Ego sum panis viuus, qui de caelo descendit. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in aeternum.* Ex quibus omnibus vnà cum Ambrosio colligam, ac mihi firmissimè persuasum habeo, hoc sacrosanctum & viuificum Dominici corporis & sanguinis esse mysterium, quo fideles quotidie in Ecclesia pascuntur, atque vnus diuinitatis participes efficiuntur, ipsumque Christum sacerdotem & sacrificium mirabiliter & ineffabiliter illic adesse, & carnem eius, qua nihil sanctius, in hoc ipso sacramento veraciter contineri, exhiberi ac percipi.

QVOCIRCA si vllum ego sacramentum aliud, hoc vel maximè colam ac venerabor, quod ipsum sanctitatis au-

thorem

thorem & fontem continet, & in quo Saluator noster diuinitas immensas diuini sui erga homines amoris velut effudit, quodque sumi voluit tanquam spiritualement animorum cibum, quo in fide ambulantes alimur & confortemur, *Qui enim manducat me, inquit, & ipse uiuet propter me:* Admirabor plurimum, tam multa uere suscipienda in hoc sacramento concurrere, nimirum post uerba sacra consecrationis uerum & proprium Christi Domini corpus, quod in caelis iam sedet ad dexteram Patris, illic adesse, nullam uero elementorum substantiam remanere, & accidentia quidem panis & uini quae cernuntur oculis, aut sensibus alijs percipiuntur, sine ulla re subiecta, esse & per seipsa constare: sed & eiusdem sacramenti usum ut bene praeparatis ad salutem conferre maxime, sic alijs indignè illud uel tractantibus uel sumentibus, non nisi ad graue iudicium & damnationem extremam obtingere, sicut Paulus aperte monstrauit. Putabo hinc Domini mei mortem representari, quam ego extinctis & quasi sepultis corporis affectibus exprimere debeam, ut in nouitatem uitae resurgam, utque unum cum illo capite & simul cum eius corpore mystico fieri possim. Dolebo insuper, complures hodie reperiri, qui tanti sacramenti gratiamque diuinam fructus omnes amittant, summo etiam scelere sese obstringentes, quandoquidem corpus Domini non dijudicant, & hunc diuinum cibum à communi ciborum genere non distinguunt, neque illud uti par erat, honorant, adorant ac offerunt cum Ecclesia Dei. Postremò erit mihi hoc sacramentum, sicut dicitur, Eucharistia, hoc est, bona gratia, quia Christum Dominum, qui uera gratia, atque omnium charismatum fons est, in se continet, illamque uitam aeternam, de qua scriptum est: *Gratia Dei uita aeterna*, praesignificat. Tum rursus erit mihi Eucharistia, sicut hoc nomen interpretantur, gratiarum actio. Cum enim haec purissima hostia, quae omnes oblationes excellit, immolatur, immensas quotidie gratias pro uersis beneficijs in nos collatis Deo agimus, ac imprimis pro eius gratia tam excellèti bono, quae nobis hoc sacramento co-

Ioh. 6.

Rom. 6.

fertur

Pfal. 27.

Pfal. 22.

fertior. De qua certè gratia meritò pij omnes gloriantur, & lætè cum Propheta decantant: *Edent pauperes, & saturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum: vivent corda eorum in seculum seculi. Parasiti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me.*

Si non lauero te, non habebis partem mecum.

Matth. 26.

I. Cor. II.

Ioan. 13.

Ioan. 20.

NON habebo sanè cum Christo partem in Dominica mensa, nisi lotus & purgatus paratusque accessero, & nisi Apostolos, qui primùm ad hanc mensam delecti & admissi sunt (impurum ludam semper excipio) fuerò consecratus. Hi me docent exemplo suo, vt sacram Eucharistiam percipiturus, non leuiter ac prophanter accurram, sed ad Pascha me tempestiuè præparem. Horum enim vox est: *Vbi vis vi tibi paremus Pascha?* Atque hoc est quod Gentium Doctor iniunxit: *Probet semetipsum homo, & sic de pane illo edat.* Docent, lotionem spiritualem, de qua Christus loquitur Petro, adhibere, vt non nisi lotus ac mundus sanctissimum cibum capiam. Audiuntur igitur Apostoli à Domino: *Iam vos mundi estis propter sermonem meum*, in baptismo scilicet, verbi mei per fidem accepti virtute mundati. Non enim salutaris est homini communio, nisi præcedente Christi gratia, & fide cor illuminante. Quæ gratia partim in baptismo, partim, si de relapsis agitur, in pœnitentiæ Sacramento cum fide percepto, confertur & accipitur. Mundantur consistentes à sacerdotibus, quum absoluuntur, iuxta illud Christi promissum: *Quorum remisseritis peccata, remittuntur eis.* Prudenter itaque factum est, vt Christus antequàm Apostolis hoc Sacramentum daret, quamuis iam mundi essent, pedes eorum lauerit, eo ipso declarans, omnem diligentiam adhibendâ esse, nè quid nobis ad sacram mensam accedentibus desit, quod ad summam animi integritatem & innocentiam spectare videatur. Adhæc Apostoli docent, vt ego Eucharistiam sumpturus, curiositatem & ratiocinationem siue Capharna-

iticam

iticam siue hæreticam prorsus excludam, neumquæ intellectum hîc maximè captiuem in obsequium Christi. Non enim Apostoli in carnis iudicio, quum solum panem & calicem præsentem cernerent, sed in verbo Christi, suum corpus & sanguinem inuisibilem illis promittentis, acquiescebant, nihil dubitantes verissimum esse quod supra naturæ facultatem affirmabat Dominus æterna veritas dicens: *Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: Hic est sanguis meus, qui pro multis effundetur.* Docent, non solum fide, sed etiam charitate, tanquàm nuptiali veste, opus esse, nimirum vt ante Sacramenti sumptionem in gratiam redeam cum aduersarijs & offensis proximis, omnesque tanquàm in Christo fratres, syncera dilectione complectar. Hanc quippe Christus eodem loco tantoperè inculcauit, & alibi disertè docuit: *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Docent iterum, de hoc summo beneficio, quod à gratiarum actione suum, vt dictum est, nomen sumpsit, fonti bonorum gratias agere, quemadmodum illi post hunc diuinum cibum acceptum, & priusquàm ad hortum exirent, vnà cum Christo hymnum dixisse narrantur. Quæ omnia non suffecerint, nisi præterea ex lapsu Apostolorum non satis vigilantium, Christumquæ in tentatione deserentium, discam illud obseruare præceptum: *Vigilate & orate, vt non intretis intentionem.* Igitur vt suum fructum mihi præstet Eucharistia, spiritali quadam armatura munitus & instructus esse debeo, vt non solum ad hoc cœleste conuiuium paratus accedam, sed acceptam quoq; sacramenti gratiam sollicitè vigilando & orando conferuem, in primis autem vt salutarem timorem aduersus falsam securitatem opponam, nè fortassè hostibus ac eorum insidijs, sine quibus non viuatur, in pugna ipsa succumbam. *Caro enim concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur.* Longum sit reliqua perse-

Matth. 26.

Matth. 5.

Ioan. 18.

Matth. 26.

Galat 5.

Homil. de
Baptismo.

qui, quæ ad rectum Sacramenti huius usum & fructum spectant, & quæ, si placet, ex festo Corporis Christi accipi, & huc transferri facile poterunt. Præclare quidem docet Basilius Magnus: Oportet accedentem ad corpus & sanguinem Domini, ad rememorationem eius qui pro nobis est mortuus ac resurrexit, non solum purum esse à quouis inquinamento carnis ac spiritus, nè ad iudicium edat & bibat, sed & euidenter ostendere & exprimere memoriam eius qui pro nobis mortuus est ac resurrexit, in eo quod & mortificatus est peccato, mundo ac sibi ipsi, & Deo viuit in christo Domino nostro.]

PRECANDVS est mihi Deus, ut graues, impios & perniciosos, de hoc maximo Sacramento errores, qui hoc æuo longè latèq; grassantur, è medio tollat, utq; contra illos ubiq; gentium Catholica Ecclesie filios in vera fide confirmet. Nunquam enim plures & peruicaciores Capharnaitas atq; Sacramentarios orbis vidit: nunquam de hoc altissimo ac difficillimo mysterio maiores ac fœdiores disceptationum flamma exarserunt.

ORABO itidem, ut hoc Sacramentum apud Catholicos qua par est, cura, sedulitate ac reuerentia ad altare conficiatur, offeratur atq; percipiatur, nè alioquin quod nobis Orthodoxis in salutare antipotum à Christo datum est, id ad iudicium atq; damnationem perpetuam, Iudæ socijs conuertatur. Ut enim Apostolus disertè testatur: Quicumq; manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.

PRAETEREA misericordie diuine commendabo hereticos, qui ab Ecclesie Catholica unitate seiuncti, cœnam Dominicam in suis synagogis sacrilegè tractant, & communem populum miserè fallunt, dum panem & vinum pro Christi corpore & sanguine porrigunt, hominesq; faciunt, sicut Oseas prædixit, sine sacrificio, sine altari & sine ephod, nè scilicet Satanae satellites &

1 Cor. II.

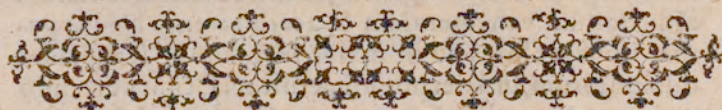
Osee 3.

Anti-

Antichristo præcursores desint, qui sacerdotio, sacrificio & sacramento sacramentorum, sicut Dionysius vocat, impie prorsus abolendo se ad ministros præbeant.

Lib. 3. de Eccles. Hierar.

FERIA SEXTA PARASCEVES.

Sequentis Euangelij argumentum.

Latissimè patet historia nunquàm satis laudata, & nobis maximè veneranda, summatim verò ab Evangelistis proposita, de passione ac morte sanctissima Christi Redemptoris. Inirium huius Euangelicæ historiæ à Iuda proditore sumi potest, finem verò in cruce Christi cū alijs, quæ circa illam gesta sunt, statuere licet. Intercedunt sudor Christi sanguineus, fraudulenta proditio, sæua captiuitas, longus per varia Iudicum impiorum tribunalia circuitus. Accedit turpis fuga discipulorum, Petri lapsus, Iudæ desperatio, Iudæorum simul & gentilium nefaria conspiratio, tortorum immanitas, horrendaque varietas suppliciorum, donec tandem ad supplicium crucis omnium & atrocissimum & ignominiosissimum veniatur. Nè verò quis putet, inter Christi & Sanctorum cruciatus parùm interesse, scitè dixit Leo Magnus: Quamuis in conspectu Domini multorum Sanctorum pretiosa fuerit mors: nullius tamen infantis occisio, propiciatio fuit mundi. Quis est qui tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam, sicut Paulus asserit, in odorem suauitatis? Acceperunt iusti, non dederunt coronas, & de fidelium fortitudine exempla nata sunt patientiæ, non dona iustitiæ.] Habet præterea Christus causas dolendi, quales nullus alius habere po-

Serm. 12. de passio. Domini.

Ephes. 5.

Matth. 20.
Hebr. 10. & 5.

1. Petr. 2.

2 Timoth. 2.

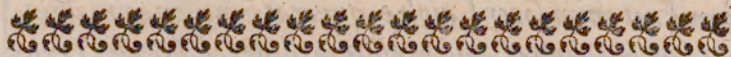
1 Cor. 2.
Rom. 6.

In Serm. de
passion. Do.

test grauissimas acerbissimasque, si spectes incomparabilem ipsius patientis personæ dignitatem, perpetuam vitæ innocentiam atque sanctitatem, tenerrimam tam sacri corporis constitutionem, ac incredibilem tantarum afflictionum vehementiam & acerbiteriam. Neque parum illius dolores auxit mater tristissima, scandalum discipulorum, Iudaici populi peruicacia, cum horrendo totius patriæ exitio sequente coniuncta: sed & nostra Christiani quæ; populi futura socordia & ingratitude, quæ præuideret tantorum cruciatuum fructum, & sui sanguinis profusi precium non ita multis, sicut plæri que sentiunt, esse profuturum. Multi enim vocati, sed pauci electi, & Christus in cruce consummatus, si Paulo credimus, factus est, non voluntariè peccantibus, sed omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Errant igitur, qui passionem Domini ad solam consolationem, non autem ad exemplum ac imitationem sibi alijsque meditando proponunt. Non enim frustra Petrus Apostolus docuit: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius.] Tum Paulus clare pronunciat: Si commortui sumus, & conuiuemus: si sustinebimus, & conregnabimus.] Tum alibi: Sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra.] Ac iterum: Si complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus.] Basilij Magni Diaconus Ephræm inter alia, cum de hoc sacro die disserit, sic fideles prudenter hortatur: Caueamus sollicitè fratres, nè ista omnia simpliciter audiamus quæ pro nobis Dominus pertulit, sed ea seriò ruminemus, & iugi meditatione voluamus.] Et rursus: Hac die, inquit, Christus Saluator noster per iniquorum manus iniustissimè ligno crucis affixus est. Venite omnes, & corpus nostrum abluamus lachrymis atque gemitibus, quia Dominus noster & Rex gloriæ pro nobis impijs morti est traditus. Metuamus semper, habentes ante oculos passionem Redemptoris nostri: meditemur assiduè pœnas ipsius atque supplicia.] Sic ille.

Succinctè & præclare ab Augustino dictum est: Duo sunt ad salutem necessaria, Christi passio & nostra imitatio.

EVANGELIUM DE CHRISTI DOMINI PASSIONE.

Iohan. XVIII. & XIX.

PGRESSUS est IESVS cum discipulis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse, & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter IESVS conuenerat illuc, cum discipulis suis. Iudas ergò cum accepisset cohortem & à Pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc, cum laternis & facibus, & armis. IESVS itaq; sciens omnia quæ ventura erant super se, processit, & dixit eis: Quem queritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum: Stabat autem & Iudas qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergò dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergò interrogauit eos: Quem queritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum. Si ergò me queritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidit ex eis quenquam. Simon ergò Petrus habens gladium eduxit eum, & percussit pontificis seruum, & abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen seruo Malchus. Dixit ergò Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Cohors au-

tem, & tribunos & ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum, & adduxerunt ad Annam primum. Erat enim socer Caiphae, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Iudaeis, Quia expedit vnum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium Pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus Pontifici, & dixit ostiariae: & introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat: & calefaciebant se. Erat autem cum eis Petrus, stans & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga, & in templo, quò omnes Iudaei conueniunt, & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid locutus sum ipsis. Ecce hi sciunt quae dixerim ego. Haec autem cum dixisset, vnus assistens ministrorum dedit alampam Iesu, dicens. Sic respondes Pontifici? Respondit ei Iesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: Si autem bene, quid me cadis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille & dixit: Non sum. Dixit ei vnus ex seruis Pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo nega-

uit Petrus.

uit Petrus, & statim gallus cantauit. Adducunt ergò Iesum à Caipha in pratorium, Erat autem manè & ipsi non introierunt in pratorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. Exiuit ergò Pilatus ad eos foràs, & diit: Quam accusationem adfertis aduersus hominē hunc? Responderunt & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. Dixit ergò eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergò ei Iudæi: Nobis non licet interficere quenquam. Ut sermo IESV impleretur quem dixit, significans qua morte esset moriturus. Introiuit ergò iterum in pratorium Pilatus: & vocauit Iesum, & dixit ei: Tu es Rex Iudæorum? Respondit IESVS: A temetipso hoc dicis, an alij tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus: Nunquid ego Iudæus sum? Gens tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit IESVS: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei vtiq; decertarent vt non traderer Iudæis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaq; ei Pilatus. Ergò Rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? & cum hoc dixisset, iterum exiuit ad Iudæos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Pascha: vultis ergò dimittam vobis regem Iudæorum? Clamauerunt ergò rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barrabam. Erat autem Barrabas latro. Tunc ergò ap-

prehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius, & veste purpurea circumdederunt eum, & veniebant ad eum, & dicebant. *Aue Rex Iudaeorum.* Et dabant ei alapas. Exiuit iterum Pilatus foras, & dicit eis: *Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam in eo inuenio causam.* Exiuit ergo **IESVS** foras, portans coronam spineam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis: **ECCE HOMO.** Cum ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant dicentes: *Crucifige eum, Crucifige eum.* Dicit eis Pilatus: *Accipite eum vos, & crucifigite: Ego enim non inuenio in eo causam.* Responderunt ei Iudaei: *Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit.* Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est praetorium iterum, & dicit ad Iesum: *Unde es tu?* Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus, *Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te?* Respondit: **IESVS:** *Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet.* Exinde quarebat Pilatus dimittere eum. Iudaei autem clamabant dicentes, *Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. Omnis qui se regem facit, contradicit Caesari.* Pilatus autem cum audisset hos sermones adduxit Iesum foras, & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraice autem Gabbatha. Erat autem Parasceue Paschae hora quasi sexta, & dicit Iudaeis, *Ecce Rex vester.* Illi autem clamabant, *Tolle, tolle, crucifige eum.* Dicit eis Pilatus, *Regem ve-*

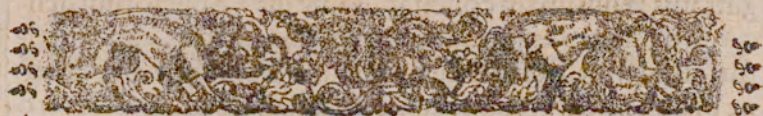

strum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem nisi Casarem. Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum: & eduxerunt. Et bauiulans sibi crucem exiuit in eum qui dicitur Caluaria locum, Hebraicè Golgotha, vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autem scriptum: IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt: quia propè ciuitatem erat locus, vbi crucifixus est Iesus: Et erat scriptum Hebraicè, Græcè & Latine. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudæorum: Noli scribere Rex Iudæorum, sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (& fecerunt quatuor partes: vnicuiq; militi partem) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad inuicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Ut Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi, & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabat autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem & discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens Iesus quia omnia iam consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dicit, Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi au-

cum spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit, Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudaei ergo (quoniam Parasceue erat) ut non remaneret in cruce corpora sabbatho (erat enim magnus dies illi Sabbathi) rogauerunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites: & primi quidem frugerunt, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non frugerunt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuo exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit: & verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: ut & vos credatis. Facta sunt enim haec ut scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt in quem transixerunt. Posthaec autem rogauit Pilatum Ioseph ab Arimathaea, (eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaeorum) ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primam, ferens mixturam myrrhae & aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire. Erat autem in loco vbi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam posuit erat: ibi ergo propter Parasceuen Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

NOTAE QVAEDAM DE PRAE-
CIPVIS CHRISTI DOMINI AFFLICTIONI-
BUS, CVM SAEPE ALIAS, TVM IN
hebdomada sancta maximè per partes
expendendæ.

I. De horto in monte Oliueti.

HOELIX hortus, quia conscius & testis immensa
tristitiæ ac sollicitæ preceationis Domini mei, qui
cōfecto Euangelicæ prædicationis officio, ad mor-
tem properans, verbis, gestibus, ac sudore sanguineo, vt an-
tea nunquàm, incredibilem animi sui angustiam declarat,
seque totum ad bibendum pro nobis amarissimum calicem
ex amore & obedientia offert Patri. *Oblatus est enim quia ipse
voluit, seipsum nempe ad patiendum offerre, excluso omni
subsidio alieno. Circumspexi inquit, & nõ erat auxiliator: quæ
sui, & nõ fuit qui adiunaret. Torcular calcavi solus, & de Genti-
bus non est vir mecum.* Nec omittit interim suos discipulos
ad vigilandi & precandi officium in eodem horto excitare.

Matth. 26.
Marc. 14
Luc. 22

Isaïx. 53.

Isaïx. 63.

II. De cruciatibus nocte susceptis.

HEI mihi, quàm acerba & funesta nox Filio Dei?
quæ omnem illi libertatem & quietem adimit,
atque contra illum tempestatem perludaicos ma-

gistratus

Matth. 26.
Luc. 22.
Ioan. 18.

Pfal. 21.

Thren. 4.

gistratus sæuissimam concitat. Tunc ille (Angelorum delicia) à discipulo Iuda traditur, à nefarijs capitur, constringitur, abducitur, examinatur, accusatur, damnatur, pro latrone blasphemus impioque censetur à flagitiosis. Quàm verò indignè & crudeliter in Annæ & Caiphæ pontificum ædibus tractatur, tot alapis, colaphis, sputis & irrisionibus pro insana Iudæorum libidine diuexatus? *Circumdederunt me inquit, vituli multi, tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.* Ita demum Hieremiæ completur vaticinium: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris.*

III.

De Apostolis Domini.

Matth. 26.
Marc. 14.

IMBECILLES & instabiles se discipuli præbent, qui lectissimum optimumque Præceptorem contra fidem datam deserunt, ac se turpi fugæ cõmittunt, quùm vident illum ab impijs comprehendi. Tantus enim illos metus ac terror inuaserat, vt pati scandalum viderentur, sicut Christus illis fore prædixerat. Tum præcipuus inter illos Petrus, primum illum in pugnando ardorem citò remittit, & cùm inter impios versatur, timidus magistrum optimum abiurat, & palam abiurat, quùm antea in carcere & mortem cum Christo ire promisisset. Sceleratior verò Iudas est, qui vt pacto impio satisfaciat, amicum quidem osculum, sed ad prodendum innocentem sacrilegis hostibus Domino præbet, cumque paulò post fœdissimæ proditiõnis illum pœnituisset, infelix laqueo vitam ipse suam abruptit. Quæ mala discipulorum Christum haud leuiter afflixerunt, simulque Prophetica illa dicta confirmârunt: *Percute pastorem, & dispergentur oves. Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filius matris meæ. Homo pacis meæ, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.*

Matth. 26.
& 27.

Zachar. 13.
Pfal. 69.
Pfal. 40.

 IV.

De Christi mansuetudine.

VAM præclara & amabilis illa Domini est mansuetudo, quum totam cohortem Iuda duce aduentantem, blandè salutatur, verbo ad terram sæpè prosternit, Iudam perfidè osculantem admittit, & amicè compellat, seq̄ue armatis & ferocibus hostibus capiendum, ligandum abducendumq̄ue permittit? Sed & abscissam Malcho aurem vltro restituit, nec minùs Petrum iam fœdè lapsum & relapsum respicit, vt se agnoscat & corrigat. Eadem benignitate tractat latronem postea, suum illi consortium in paradiso eo ipso die pollicens, qui & velut sui oblitus, pro capitalibus & sanguinarijs hostibus Patrem in cruce clementer inuocat. Quid igitur Agno illo mansuetius? qui tollit peccata mundi, quiq̄ue per Hieremiam testatur: *Ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam, & in cuius sanguine lauantur & dealbantur, vt à Ioanne scriptum est, stolæ beatorum.*

Ioan. 18.

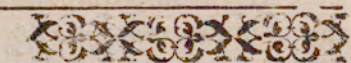
Luc. 22.

Luc. 23.

Ioan. 1.

Hierem. 11.

Apoc. 7.

 V.

De Christi vinculis.

VAM B O & colam pretiosa vincula Domini mei, quæ illi velut facinoroso injiciuntur, & sacras eius manus violenter adstringunt. Nam à Satanæ ministris furentibus dirè ligatur ac religatur, simulq̄ue ad varia impiorum Iudicum tribunalia non secus quàm facinorosus latro raptatur, columnæ fortiter alligatur, & clavis crassis ac ferreis ita configitur, vt corpus cruci adhære-

Matth. 26.

Ioan. 18.

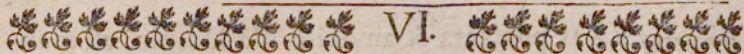
ret com-

Pfal. 21.

Zachar. 31.

ret compaginatum, manusque & pedes vulnerati dolorem illi adferrent acerbissimum. Ad hunc modum impleri oportuit vaticinium, ab eo ipso praedictum: *Foderunt manus meas & pedes meos. Vt hinc etiam demirantes Angeli dixerint: Quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum?*

De patientia Domini.

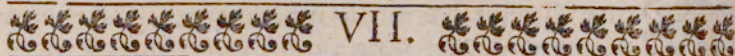
Matth. 27.

Luc. 23.

Pfal. 69.

TRIPENDA illa Christi patientia fuit, cum sustineret hostes leonibus rugientibus lupisque rapacibus immaniores, à quibus accusaretur, damnaretur, percuteretur, totoque corpore dilaceraretur. Nam & caput eius venerandum arundine dure cedebant, & spinis praecutis configebant, priusquam sententia Iudicis in illum esset pronunciata. Cum maiorem in modum sitiret, non aquae paululum, sed acetum & fel obrudunt moribundo, eique inter extremos dolores palam illudunt, nec solum clavis, sed etiam verbis virulentis illum crucifigunt, mortisque genus ut atrocissimum, ita & ignominiosissimum ingenti rabie illi procurant ac inferunt, ut nequissimi & crudelissimi homines in hunc Agnum maxime desquiritent. Habet ergo Christus quod iure lamentetur, & per Prophetam dicat: *Intrauerunt aquae usque ad animam meam, infixus sum in limo profundi, veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me. Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: quae non rapui tunc exsoluebam.*

De Christi modestia.

Luc. 23.

NGENS & perpetua Christi patientis fuit modestia, praesertim cum ad aulam Regis Herodis per-

traheretur,

traheretur, multisque illis nominibus falso & grauitate infimularetur ab his, qui apud Iudæos plurimum auctoritate valebant. Ita enim submissè apud Herodem se gessit, ut multa roganti ne verbum quidem responderit, nè gratiam illius ambire, vel aulicis placere velle videretur. Non recusat summa sapientia pro surdo, muto, immò & pro stulto & morione deputari, quando & alba veste probrosè induitur, ac palàm illuditur, & velut explosus, non sine vulgi ludibrio ad Pilatum reducit. Hoc est nimirum quod ipse per Dauidè loquens prædixerat: *Improperium expectauit cor meum & miseriam, & sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur & non inueni.* Quare nos etiam cum alio Vate meritò dixerimus: *Vidimus illum despectum & nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem.*

Psal. 68.

Hai. 53.

VIII.

De Christi taciturnitate.

LT admirandum & imitandum putabo Christi Domini silentium, qui cum malediceretur, non maledicebat, & cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniuste, sicut Petrus affirmat. Nam & à Pontifice summo per Deum viuum adiuratus, vix pauca respondit. Tacet à falsis testibus in iudicio Iudaico sæpè multumque accusatus. Tacet, cum Pontifices illum coràm præside non sine aperta calumnia insectarentur. Tacet in aula Herodiana, sicut & à Pilato interrogatus, ita ut vix pauca maximèque necessaria ei fuerit proloquutus. Non vindictam aduersus quenquam expetit aduersariorum, nec male sed benè precatur omnibus, etiam palàm conuiciantibus, ac immaniter affligentibus. Audit multos impudenter mētiētes, & contra ipsum importunè vociferantes, impièque subsannantes, quos omnes pertinaci excipit silentio, nihil

1 Pet. 2.
Matth. 26.Luc. 23.
Ioan. 18.

Isai. 53.

sollicitus de sua innocentia defendenda. Tãn sedulò compleuit vetus illud Isaiæ vaticinium: *Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum.* Insaniebant interim aduersarij ira odioq; flagrantes, de quibus ipse per Dauidem fuerat vaticinatus: *Fa-*

Psal. 68.

ctus sum illis in parabolam, aduersum me loquebantur qui sedebant in porta, & in me psallebant qui bibebant vinum. Tu scis improperium meum & confusionem meam.

❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁ IX. ❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁

De Domini nostri benignitate.

ILLVSTRIS Christi benignitas in tota eius passione mirè refulget, siue illum in Annæ vel Caiphæ palatio, siue in Herodis aula, vel in Pilati prætorio, ac in cruce ipsa præsentem sedulò intueare, peculiariter verò cum idem iussu Præsidis dirè flagellatur. Vestes enim illi innocentissimo detrahuntur, vt nudus inter sceleratos milites appareret. Offert illis manus duræ columnæ alligandas, præbetq; totum corpus funibus adstringendum, nullam vt membrorum haberet liberam potestatem. Quàm patienter & clemèter flagra excipit: cum fortassis & scorpionibus sæpè multumq; conciderent, à vertice quidem capitis ad plantas vsq; pedum corpus tenerrimum immaniter flagellantes. O belluas, non homines, à quibus ille pudibundus semperq; castus diras tot plagas accipit, toto vt corpore liuidus ac sanguinolentus relinquatur. Hanc miseram sortem ille non obscure verbis illis Propheticis indicauit: *Quasi lugens & contristatus sic humiliabar, & aduersum me latati sunt & conuenerunt: Congregata sunt super me flagella.* Ac iterum: *In me transferunt iræ tuæ, inquit ad Patrem, & terrores tui conturbauerunt me.*

Psal. 34.
& 87.

X.

De obedientia Christi.

MERITO mihi cordi erit incomparabilis illius obedientia, qui Patri suo cœlesti usq; ad mortem, mortem autem crucis, quæ omnium est atrocissima, perfectè paruit, & calicem pro nobis omnibus amarissimū bibit. Quid quòd nefarijs etiam Pontificibus ac æthnico iudici, eiusque militibus efferatis sese subiecit, illisque pro sua libidine se iudicandum ac torquendum planè obtulit atque permisit: & plura etiam & acerbiora, si voluissent, cum summa obedientia tolleraturus, nullumq; supplicij genus quod excogitare potuissent, recusaturus. Etenim nostra & contumax & yetus illa obedientia id merebatur, vt Christi obedientia Deum nobis placaret offensum, & idcirco verè illud sibi sumeret: *Ego sum vermis & non homo: opprobrium hominum & abiectio plebis. Omnes videntes me, deriserunt me, sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea.* Tum per aliū Prophetam rediisimè affirmatur: *Omnes nos quasi oves errauimus, unusquisq; in viam suam declinavit: & posuit Dominus in eo iniquitatem annuum nostrum.*

Philipp. 2.

Genes. 3.

Psalm. 21.

Itai. 53.

XI.

De fortitudine Domini.

AVDANDA est vtique Christi constantia, & admiranda fortitudo tum in angoribus animi, tum in cruciatibus corporis omnibus perferendis. Fuit enim ille, vti Propheta dixit, *factus sicut homo sine adiutorio*, qui solus illam sibi vocem vsurpare potuit: *Deus meus, Deus meus vt quid dereliquisti me?* Habitus est idē deterior la trone flagitioso, qualis fuit Barrabas, & inter duos latrones

Psalm. 87.

Psalm. 21.
Matth. 27.

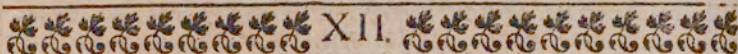

Marc. 15.

Thren. 3.

Isai. 43.

medius in cruce pependit, postquam ad hoc acerbissimum supplicij genus ab omni populo postulatus, & ab iniquissimo praeside publicè condemnatus esset. Is ipse iam totus ferè confectus, viribusque destitutus, & corpore fractus, tam ingens quam graue ligni pondus suis humeris impositum excepit, nec sine vi & contentione maxima deportauit, frequenti populo spectante, protrudentibus militibus, ridentibus æmulis, mulierum turba plorante. Ac per mediam quidam urbem ad funestum illum supplicij locum vsque crucem hanc probrosissimam pertulit, à nullo quidem, nisi à Simone Cyrenæo vel inuito subleuatus. Proinde inter afflictos omnes nullus æquè ac Christus hoc sibi dictum vendicârit: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* Ac iterum velut vnumquemque nostrum compellans, per Isaiam ita queritur: *Seruire me fecisti in peccatis tuis, prabui mihi laborem in iniquitatibus tuis.*

De crucis supplicio.

Ioan. 19.
Luc. 2.

BENEDICTA, quæ prius apud omnes maledicta erat, Crux à tali Rege, sceptri & vexilli loco electa, defatigatis humeris tam diu, tam agrè, tam laboriosè gestata, pro cubili & lecto Domini mei suscepta, in perpetuum speculum & exemplar omnibus qui salutem veram quærunt, proposita, tum Filio Dei ad extremum certamen perficiendum, & ad mundi principem superandum tradita, demùm supremo altari Redemptoris ac Pontificis ad sublime sacrificium pro mundi peccatis immolandum, arcano Dei consilio destinata. O mirum & miserandum spectaculum, quod Mariæ matris & cuiusque pij animam meritò vulneret, si rectè spectetur Rex gloriæ, qui in cruce supinus iacet à vertice vsque ad calcem dilaniatus, nudus & linitus, sub dio ventis & frigori expositus, & sic ligno affixus a-

spero,

spero, vt eius caro laceretur, nerui rumpantur, & vulnera
 momenti singulis dilatentur. De hac cruce Domini apud
 Hieremiam loquuntur Iudæi impij : *Venite mittamus lignum
 in panes eius, & eradamus de terra vitam eius.* Vbi lignū Cru-
 cem significat, & panem corpus Domini, Lactantio teste: si-
 cut & Irenæus, Tertullianus & Cyprianus locum illum acci-
 piunt. Eodem referunt veteres dictum illud Moyli: *Erit pen-
 dens vita tua ante oculos tuos, & timebis die ac nocte, & non cre-
 des vita tua.* Et antequàm Iudæi interpretationem septua-
 ginta corrumperēt, in Psalterio lectum fuit: *Dominus regna-
 bit à ligno*, sicut ex Iustino & Tertulliano licet coniungere.
 Nihil autem illo dicto apertius: *Foderunt manus meas & pe-
 des meas: dinumerauerunt omnia ossa mea.*

Hierem. 11.

Lib. 4. de vera
sapientia.

Deut. 28.

Psalm. 49.

Psalm. 21.

XIII.

De Christi charitate.

QUOD à Propheta dictum est: *In charitate perpetua
 dilexi te, idè attraxi te miserans*, ad Christum quo-
 que pro nobis afflictum & crucifixum referam, qui
 suum ineffabilem & incredibilem erga nos amorem tūc de-
 clarauit maximè, cum sese ad eò exinanivit, vt cum summus
 esset Dominus, se infimum seruum, virum nouissimum, op-
 probrium hominum, vulgi fabulam, & quemadmodū Pau-
 lus vocat, legis maledictum effecerit. *Maledictus enim om-
 nis qui pendet in ligno.* Etenim velut alter Ionas, vt magnam
 sedaret tempestatem, in qua pereundum erat alioquin cun-
 ctis mortalibus, in altissimum dolorum pelagus seipse spon-
 te demisit, corpusque simul & animam amaris fluctibus af-
 flictionum profus immerisit. Ad hanc suæ erga nos dilecti-
 onis vehementiam designandam, cum longè minore nego-
 tio redimere hominem posset, flagellis est cæsus, spinis coro-
 natus, clavis confossus, affixus patibulo, sceleratis annuncie-
 ratus, & opprobrijs saturatus, truculentis etiam hostibus ita

Hierem. 31.

Psalm. 21:
Galat. 3.
Deutero. 21.

Ion. 1.

benignus, vt illis à Patre veniam ex amore maximo precaretur. Eâdem charitate duce verba illa septem in cruce moribundus protulit, eaque consummauit omnia, quæ ad Prophetica oracula complenda, & ad salutem humano generi perditò restituendam spectabant. Amantis erat brachia in cruce sua extendere, sacrumque caput tempore mortis inclinare, perinde ac si ad amicum osculum & fidum amplexû cunctorum animas veluti sponsas pelliceret, atque ad se redamandum suauissimè inuitaret. Cæteris quidem beneficiis, quæ infinita sunt, nos ad sui amorem Christus incitauit, moriens autem tantùm non compulit, quemadmodum & illo verbo subindicauit: *Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Hinc à Paulo asseritur: *Commendat charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Is amore velut ebrius, nos miseros ac perpetuæ damnationis obnoxios tanti habuit ac fecit, vt in redimentis nobis nullam rationem habere voluerit suæ naturæ innocentissimæ, personæ dignissimæ, corporis tenerrimi, animæ sanctissimæ, vitæ nobilissimæ, ac sanguinis denum pretiosissimi, quo vbertim effuso mundum vniuersum restituit, omniaque in coelis ac terris pacificauit. De hoc amore iuste Ioannes prodidit, *Iesus Christus est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps Regum terra, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos regnum & sacerdotes Deo & Patri suo.* Et ante Ioannem Isaias, vt suam Christo daret gloriam, apertè professus est: *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit: Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & lino re eius sanati sumus.*

Ioân. 12.
Rom 5.

Coloff. 1.
Apoc. 1.

Isai. 53.

XIV.

De Christi corpore.

AVE Christi corpus virgineum, omnis nœui ac labis
 expers, perpetuò purum, & omni ex parte sanctũ,
 optimè semper constitutum, pulcherrimisq̃ue ani
 mi dotibus, & amplissimis virtutibus mirabiliter exornatũ.
 Aue corpus Angelis iuxta ac hominibus reuerendũ, in vege
 ta & florētī illa ætate pœnis acerbissimis à Iudæis & Gētibus
 excruciatũ. Aue corpus flagellis laceratum, spinis transfixũ,
 alapis & pugnis liuidum, clavis perforatum, lancea confos
 sum, & in aëra cum cruce subleuatum, ac velut vna in torcu
 lari pro nobis expressum. Aue corpus pro cunctis omnium
 peccatis expiandis traditum, & super altare crucis oblatum,
 vt hostia Deo esset in odorem suauitatis. Aue corpus, cuius
 & sensus omnes, & membra singula proprio singulariq̃; tor
 mento discruciatā, id effecerunt, vt oblatu ille Agnus fie
 ret nobis sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio.
 Aue corpus, quod sicut summè humiliatum, depressum, af
 flictum & morte consumptum fuit: sic etiam à morte ad vi
 tam rediens, maximum dignitatis gloriæq̃ue gradum obti
 nuit, vt iam super omnia quæ in cœlo & in terris & sub terris
 viuunt, exaltatum maneat, ac simul adoretur. De hoc ipso
 corpore, quod veri & perpetui fœderis Dei cum hominibus
 arcaviua fuit, Christus longè ante per Isaiam denunciârat:
*Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: fa
 ciem meam non auerti ab increpantibus & cõspuentibus.* Ad hoc
 ipsum corpus plagæ pertinent, quas indicat Zacharias, vt
 Christi vulnera, eorumq̃ue cicatrices in Christi carne resi
 duas comprobeat: atque hoc etiam Christi nomine adiun
 git: *Adspicient ad me quem confixerunt.*

Ephes. 5.

1. Corin. 1.

Philip. 2.

Isai. 50.

Zachar. 13. &
12.
Apoc. 1.

XV.

De morte Domini crucifixi.

Ioan. 10.

Luc. 23.
Matth. 27.

In Euang.
Matthæi.
Matt. 27.

Isai. 52.

Daniel. 9.

Hebr. 9.

MIRABILIS est sanè mors illius magni verèque bo-
ni pastoris, qui vitam suam simul & sanguinem or-
uibus redimendis clementer impendit. Etenim
sua morte tot mille credentium mortem sustulit, ipsosque
mortuos, cum nulla vitæ & salutis humanæ spes reliqua es-
set, ad vitam perpetuam reuocauit. Mors utique crudelis &
acerba, quam homines impij & scelerati tam nefariè, pertur-
batè, tumultuanter, immaniter procurarunt, tantisque illu-
strata miraculis, vt ad eius adspèctum non solum homines
præsentes obstupescerent, sed cælum etiam ac terra cohor-
rescerent, ac elementa ipsa sui authoris occisi decessum vel
lugere, vel vindicare viderentur. Nam vt Hieronymus quo-
que dixit: Omnis creatura compatitur Christo morienti.
Sol obscuratur, terra mouetur, petrae scinduntur, velut tem-
pli diuiditur, sepulchra aperiuntur. ¶ Mors demum isthæc
pretiosa, potens & efficax fuit, tot malorum in vtroque se-
culo præsentis & futuro profligatrix, bonorumque omnium
ad iustitiam & salutem hominis pertinentium ferax, qua
mortuis vita, seruis libertas, & salus perditis restituitur, ira-
que diuina placatur mortalibus. Ita demum impleri cõstat diui-
na illa oracula: *Disperdiam ei plurimos & fortium (dæmonū)
diuidet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, &
cum sceleratis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, &
pro transgressoribus rogauit.* Apud Daniele Angelus ita lo-
quitur: *Post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus: &
non erit eius populus qui eum negaturus est.* Sed quid ego mul-
tis? quando de hoc noui testamenti Mediatore, ac eius mors
& sanguine Paulus præclare differit Hebræis, & inter alia
nos omnes ita consolatur: *Sanguis Christi qui per Spiritum
sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit con-*

scientiam

*scientiam nostram ab operibus mortuis ad seruiendum Deo ueni-
enti: Ac iterum: Consummatus, inquit, factus est omnibus ob-
temperantibus sibi causa salutis aeternae. ADORAMVS igitur
& benedicimus te Domine Iesu Christe, quoniam occisus es,
& redemisti nos Deo in sanguine tuo, ex omni tribu & lingua &
populo & natione, & fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotes.
Qua demum ratione dignus est Agnus qui occisus est, accipere
virtutem & diuinitatem, & sapientiam & fortitudinem, & ho-
norem & gloriam, & benedictionem, quemadmodum & cœ-
lites ipsos contestari Ioannis prædicat Apocalypsis. Nō præ-
teribo Ignatij testimonium de hoc ipso die, qui Parasceue
dicitur, & ab illo Apostolico viro ita describitur: In Parasce-
ue Christus hora tertia sententiam accepit à Pilato, permit-
tente id Patre. Sexta hora crucifixus est, nona exspirauit, an-
te Solis occasum sepultus est. Sabbatho sub terra in monu-
mento remansit, in quo posuit eum Ioseph Arimathæus.
Complectitur itaque Parasceue passionem, sabbathum, se-
pulturam, Dominicus dies resurrectionem.]*

Hebr. 5.

Apoc. 5.

Apoc. 5.

In Epist. ad
Trallianos.

DE RECTO ET CHRISTIANO VSV DIEI PARASCEVES.

*QUONIAM hic dies est videriq; debet sa-
cro sanctus, quem veteres magna religione
& grauitate in templo domiq; celebrarunt,
non abs re fuerit pauca subiicere, quæ ad Ca-
tholicam pietatem hodie tum exercitadam.*

Numer. 21.
Ioann. 3.

Galat. 6.

2. Corin. 12.

1. Corin. 1.

Ibidem.

Ioan. 20.

tum confirmandam facere videantur. Ac primum ego corde & ore confitebor insignem illum & solida consolationis plenum fidei nostrae articulum ab Apostolis traditum, nempe, Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus. Hic enim aereus ille serpens est ab Israëlitiçi populi magistro Moysse erectus in solitudine, cuius simulacrum conspectum à venenatis serpentibus faucios ac morti obnoxios mire curabat. In huius cruce, sicut in re nulla alia, quae iustitiam & salutem aeternam homini conferat gloriabor, memor testantis hoc Apostoli: Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Optabo mihi gratiam dari in hoc summo mysterio philosophandi, de quo idem Paulus, licet in caelum tertium raptus, arcana multa & ineffabilia didicisset, tamen fidenter affirmavit. Non iudicaui me scire aliquid inter vos nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Gratulabor & illis omnibus, qui Christum hodie crucifixum & mortuum, Iudaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, simulq; vocatis Iudaeis ac Graecis Dei virtutem & Dei sapientiam, ingenue profitentur, illumq; cum sacrilegis Iudaeis non falso, sed cum fidei Thomae verè adorant, ut ex animo dicant singuli: Dominus meus & Deus meus. Maioris idcirco faciam, ac libentius venerabor Ecclesiae sacramenta, quòd sint veluti canales à Christi crucifixi latere derivati, per quos sacratissimi passionis eius virtus ad nos manat, nimirum gratia, charitas, remissio peccatorum, robur spiritus, & omnia demum infirmitatis nostrae medicamenta. Ut hinc ab Augustino

dictum

dictum legamus: *Latus Christi apertum est, unde sacramenta Ecclesie manauerunt, sine quibus ad vitam quæ vera vita est, non intratur.*] Ac de sacramentis eiusdem pronunciat Cyprianus: *Quicumq; sunt sacramentorum ministri, qualescunq; sint manus quæ vel mergunt accedentes ad baptismũ, vel unguunt qualescunq; pectus, de quo sacra exeunt verba, operationis auctoritas in figura crucis omnibus sacramentis largitur effectum, & cuncta peragit nomen, quod omnibus nominibus eminet à sacramentorum vicarius inuocatum.*]

Atq; inter omnia Christi beneficia nobis collata, nullum ego præstantius, magisq; necessariũ, & sapius expendendum putabo, præterquàm quod hic noui testamenti Mediator ac mundi Propitiator, cum adhuc peccatores & inimici essemus, suum pro nobis sanguinem vitamq; profudit. Hoc enim ipso & Pater æternus, qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus in mortem verè funestam tradidit, & Filius ipse qui nos immundos à peccatis abluit in sanguine suo copiosè profuso, charitatem incomparabilem declarauit. Cui quidem Opt. Maximoq; Redemptori vt me gratiorem ostendam, certò statuum illi gratiam à me non minorem deberi, quàm si idem non solum pro omnibus Adæ filiis, sed pro me solo hausisset calicem amarissimæ passionis. Unde cum Apostolo fidenter & frequenter dicere habeo: *Dilexit me, & tradidit semetipsum pro me: nimirum vt hoc inestimabile beneficium non secus æstimem, amplectar ac diligam, quàm si mihi soli fuisset impesum.* Hoc enim affectu me præditum esse conuenit, quo ille insignis Christi amator Ignatius flagrans dixit: *Amor meus crucifixus est.* Atq; vt re-

In Euang. Ioannis, & lib. 15. de ciuit. Dei. cap. 26.

In sermone de passione Christi.

Hebr. 9: 1. Ioan. 2.

Roman. 8.

Apocal. 1.

Galat. 2.

In epist. ad Romanos.

Psal. 83.

In Meditat.
cap. 7.

Isai. 53.

Isai. 43.

Etius obseruem praeceptum illud: Respice in faciem Christi tui, hunc ipsum gloriae Dominum velut in cruce pendentem, ac vulneribus plenum mihi ob oculos ponam, hisque illum verbis, ut me docuit Augustinus, affabor: Quid commisisti dulcissime puer, ut sic iudicareris? quod scelus tuum, quae noxa tua, quae causa mortis, quae occasio tuae damnationis? Ego enim sum tui plaga doloris, tuae culpa occisionis. O mirabilis censura conditio, & ineffabilis mysterij dispositio. Peccat iniquus, & punitur iustus. Delinquit reus, & vapulat innocens. Offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur malus, patitur bonus: quod perpetrat seruus, exoluit Dominus: quod committit homo, sustinet Deus. Quapropter sollicitè mihi cogitandum est, quid Christus pro tanto beneficio à me potissimum requirat, & quid ego vicissim rependere debeam. Illud verò in eo consistit maxime, summo ut odio detester peccatum, quod Filius Dei morte, mortisque tormentis acerbis, magisque inuisum habuit. Verissimum enim est quod Pater Deus per Isaiam testatur: Propter scelus populi mei percussi eum: Omnes enim nos quasi oves errauimus, vnusquisque in viam suam declinauit, & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Unde & Christus ipse per eundem Prophetam homini loquitur: Seruire me fecisti in peccatis tuis, praebuisti mihi dolorem in iniquitatibus tuis. Id quod Bernardus magis explicat, quum Christum Dominum ingrato peccatori exprobrantem ad hunc modum inducit: Nonne satis propter te vulneratus sum? nunquid non pro iniquitate tua afflictus sum? Cur addis afflictionem afflicto? magis aggra-

uant!

uant me vulnera peccati tui, quàm vulnera corporis mei.]
 Quocircà vt Christi passio & mors, quam nunc Ecclesia ma-
 ximè representat, fructum nobis genuinum ac necessarium
 adferat, imprimis mori debemus omnes peccato, nec obliuisci
 Apostolica sententia: Peccata nostra ipse pertulit in
 corpore suo super lignum, vt peccatis mortui, iu-
 stitiæ viuamus. sicut & Paulus ob eandem causam affir-
 mat: Pro omnibus mortuus est Christus, simulq; re-
 natis iniungit omnibus: Existimate vos mortuos qui-
 dem esse peccato, viuentes autem Deo in Christo
 Iesu Domino nostro. Non ergò regret peccatum
 in vestro mortali corpore, vt obediatis concupi-
 scientiis eius.

Adhæc præsens dies requirit, Christianum vt luctum li-
 benter suscipiam, & publicè præ me feram. Etenim non so-
 lum de hoc die, verumetiam de præsentī tota hebdomada
 Bernardus, vt constantem veterum Orthodoxorum morem
 repetat & confirmet, verissimè dixit: Uniuersi Christiani
 sacra hæc septimana aut præ solito, aut præter solitum piete-
 tem colunt, modestiam exhibent, humilitatem sectantur,
 induunt grauitatem, vt Christo patienti quodammodo com-
 pati videantur. Quis enim tam religiosus inquit, qui non
 compungatur? quis tam insolens vt non humilietur? quis tã
 iracundus vt non indulgeat? quis tam deliciosus vt non ab-
 stineat? quis tam flagitiosus vt non contineat? quis tam ma-
 litiosus vt non pœniteat his diebus? Meritò quidem: nempe
 adest passio Domini vsq; hodie terram mouens, petras scin-
 dens, aperiens monumenta.] His consonat sæpè Rupertus

2. Cor. 5.
 Roman. 6.

Feria 5. de he-
 bdomada pœ-
 nosa.

Abbas.

Lib. 6. de di-
uinis officiis.
cap. 2. & 3.

2

Homel. 22. ad
popul. Antio-
chensem.

MP

Pfalm. 4.

Matth. 5.
Thren. 2.

Luc. 23.

Abbas, inter alia scribens: Non ita gaudere debemus de gra-
tia tradentis, vel de charitate morientis, ut non etiam dolea-
mus, quòd tanto Domino, tormetorum & mortis causa fui-
mus. Siquidem non gaudere ingratitude, non dolere au-
tem crudelitatis est. Ac iterum: Hac die tristitia regnet,
hac die coneristemur ad pœnitentiam: ferrum Dominica
passionis nostram pertranseat animam: Clavi manuum ac
pedum eius, carnem nostram configant: Crux eius nostram
suspendat concupiscentiam: compatiatur ut cõregnemus.
Et qui multò est vetustior Chrysostomus, tradit ea quæ Chri-
stus pro nobis est passus, cum pœnitentia & planctu perpen-
di oportere. Humiliauit seipsum inquit, ut homo, te pretioso
sanguine suo redemit: qui dat escam omni carni, ieiunauit
propter te: qui mellis dulcedinem creauit, qui cœlum stella-
rum cœtu coronauit, spinis propter te coronatus est, & usq;
ad mortem obediens factus est. Igitur in his non latari sed
plangere conuenit, & credere dicenti: Quæ dicitis in cordi-
bus uestris, in cubilibus uestris compungimini. Propterea &
Saluator ait: Beati qui lugent. Quare mihi quoq; dictum
putabo, quod Propheta Hieremias hortatur: Deduc qua-
si torrentem lachrymas per diem & noctem: Non
des requiem tibi, nè taceat pupilla oculi tui: effun-
de sicut aquam cor tuum ante conspectũ Domini.
Quod verò Christus cruce grauatus, ad lugentes mulie-
res dixit: Filiaẽ Hierusalem, nolite flere super me, ius-
ta est reprehensio muliercularum, cæcum & praposterum
planè luctum præ se ferentium, quia non agnoscebant diui-
nam Filij Dei potentiam & ineffabilem charitatem. qua

volens libensq̄ pro salute perditorum properavit ad mortem, sed eum spectabant ut infirmum & imbecillum hominem, invito animo tam dira & indigna patientem, qui nec posset, si vellet, se ab hostilibus iniuriis ac pœnis defendere. Igitur huiusmodi Hierosolymitana mulieres egebant correptione, ut indignum indecorumq̄ fletum compescerent, utq̄ seipsas potius ac filios suos deplorarent, quibus, sicut & vniuersæ vrbi ac regioni, ineluctabilis, extrema & horrenda prorsus calamitas immineret. Non autem Christi mens & sententia fuit damnare vel prohibere pium ac religiosum lugendi modum, quo Christiana Ecclesia hoc die memoriam passionis & mortis eius lugubri pompa & flebilibus ceremoniis concelebrat, quo præterea p̄ mortem Domini dolore ac lachrymis susceptisq̄ pœnitentiæ operibus tot seculis prosequuntur. Quod quum faciunt, nihil de Christo indignè sentiunt, sed matrem Domini Christo intimè compatiemem imitantur, & sui laudabilis Christianiq̄ in Christum amoris sine omni hypocrisis produnt argumenta, ac demum Zacharia complent vaticinium, quo prædictum fuit de morte Domini studiosè deslenda. Nam & condolentis naturæ sensus suggerit, & charitatis amicitiaq̄ ratio postulat, ut membra suo capiti dolenti & patienti condoleant, siue compatiantur, neq̄ sint prorsus astorgi. Deslebo igitur cum Paulo inimicos crucis, siue sint veteres, siue noui, quibus nullum flendi tempus placet in Ecclesia, quiq̄ perfidis Iudæis tam insanè quàm importunè ridendibus hodie sese conformant, quum se nec à nuptialibus conuiuuis abstinent, & crucifixi Domini obliuiscetes, genio, ventri ac luxui insani deseruiunt. Ego cum piis maioribus

Ioan. 19.

Zachar. 12.

Roman. 12.

Philip. 3.

Paschale gaudium expectabo, atq; ad illud me per salutarem luctum præparabo, maximè tum mea, tum aliorum hominū peccata ponderans & deplorans, ut quæ ad eò sunt enormia & perniciofa, ut non nisi per quàm acerbam mortem ac profuso sanguine Filij Dei potuerint expiari. Cum enim ille Agnus esset immaculatus, traditus est propter peccata nostra: vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, ut Scripturæ verbis utamur.

Neq; lugendi solum, sed & precandi studium hoc die mihi augebitur, quando quidem Christus Dominus passionem suā ab orando in horto auspicatus est, & relictus ab omnibus, in cruce simul absoluit, quando suum spiritū Patri non sine clamore & lachrymis commendauit. Tum probatissimus Ecclesiæ mos durat, ut solennes hodie preces fundantur pro Ecclesiasticis & politicis Magistratibus, pro variis ordinibus Catholicorum, pro hæreticis ac infidelibus, atq; ad eò pro perfidis ac sacrilegis Iudæis authorem vitæ excruciantibus. Accedit quod Redemptoris nostri oratio & cruenta oblatio hodie in cruce peracta, & à nobis æterno Patri cum vniuersis Filij meritis proposita, virtutem immensam porrigit ad bene sperandum & postulandum, ad impetrandum itidem & accipiendum ea bona, quæ nobis ac aliis desideramus. Est enim nunc apud Dominum misericordia & copiosa redemptio, quando & latro serò pœnitens, ut primus cum Christo paradysi esset incola, orando tam facile impetrauit, & clamante pro nobis de terra in cælum iusti fratris Abel sanguine, pia vota mortalium irrita esse non possunt. Omni tempore pro statu sanctæ Ecclesiæ fideliter orandum est, inquit Ru-

pertus,

Rom. 5.
Esai. 53.

Matt. 26. &
27.
Hebr. 5.

Psal. 119.
Luc. 23.

Genes. 4.

peritus, sed hac die præcipuè, qua Saluator noster pro cunctis orauit, & commune pro omnibus sacrificium factus est.

Lib. 6. de diuin. offic. cap. 17.

PRECABOR autē, vt bona prætermiffa quæ indignus ego in omni vita operari debueram, clementer Christi meritis suppleantur, mala verò commiffa, & merita peccatorum meorum poenæ hoc efficaciffimo Mediatoris sacrificio prorsus deleantur, atq; sic immundus ego, tam pretioso Agni immaculati sanguine totus abluar atq; sanctificer, ac simul ad meliorem vitam inchoandam potens auxilium Christianæ gratiæ adipifcar.

PRECABOR ad amoliendas communes fratrum Ecclesiæq; Catholiæ, ac ad eò totius mundi calamitates, vt quæ nullius magis quàm tanti Redemptoris incredibili charitate & immensa virtute depelli, mitigari, ac superari poffunt.

PRECABOR pro infidelibus, hæreticis, fchismaticis ac impiis omnibus, vt per eum ipsum vitæ fontem, fideiq; noftræ authorem atq; consummatorem **IESVM**, fuorum errorum, cuncteq; impietatis tenebris liberentur, feq; ad Catholiæ fidei lucem & Ecclesiæ Apostolicæ vnitatem amplectendam ferid transferant.

Heb. 12.

PRECABOR pro Christianis Catholicis in vnitæte & obedientia fidei conferuandis, & pro
summo

summo Pastore, Petricę Apostoli successore Pontif. Romano, vt ouile sibi concreditum ritè moderetur, & vnà cum aliis Episcopis benè præsit Ecclesiis.

P R E C A B O R pro Regibus, Principibus & Magistratibus, vt suscepto muneri satisfaciant, inter se coniunctè viuant, pacem conseruent publicam, Ecclesięq; militantis strenui & fidi sint propugnatores.

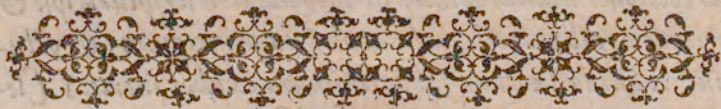
P R E C A B O R pro afflictis, perturbatis, oppressis fidelibus toto orbe terrarum, vt in Christi pro ipsis mortui gratia & miseratione respirent, & in suis angoribus ac periculis efficacem Dei opem & consolationem sentiant.

P R E C A B O R insuper pro iustis, vt in vera fide, & via bona confirmentur atq; proficiant. Tum pro iniustis & charitatis expertibus, vt è morte peccati ad vitam gratię resuscitati, nè Christus pro illis frustrà sit mortuus, offenso Creatori per penitentiam reconcilientur. Sed & pro animabus Purgatorij, vt pœnarū diuinę iustitię debitarum vinculis liberatæ, desideratam quietem & necessariam pacem in coelis acquirant. Ac demum pro quibusuis fidelibus viuus ac defunctis Catholicis, hoc tanto Mediatore & Propitiatore semper indigentibus, quàm diu Christi in regno cœlesti co-

hæredes

hæredes non sunt, cum vniuersa Ecclesia supplex orabo: Respice quæsumus Domine super hanc familiam tuam, pro qua Dominus IESVS Christus non dubitauit manibus tradi nocentium, & Crucis subire tormentum.

AD PASCHALES FERIAS
DE CHRISTI DOMINI RESVR-
rectione introductio præliminaris.

Ecce ab Augustino traditur, antiquam Ecclesie Catholica traditionem esse, vt cum mærore Quadragesimam, & cum lætitia Quinquagesimam post Pascha celebremus; ideoq; ieiunia solennia quæ hætenus durauerunt relaxari, & lætum cani Alleluia: tum diebus omnibus inter Pascha & Pentecosten intercedentibus, beatam æternitatem nobis hoc Ecclesie ritu significari. Fuit sanè illud quod Pascha præcessit, tempus mæroris, mortalitatis, tentationis ac pœnitentiæ: succedit autem à Paschate consolationis, lætitiæ & regni tempus, quo Dei laudes à fidelibus frequentantur, ac simul futura nobis cum Christo in cælo felicitas adumbratur. Nihil verò dubium, Apostolos & Apostolicos viros diuino Spiritu illustratos præclare sanxisse, Dominicum diem per totum annum singulari religione Christianis esse colendum, quandoquidem eo die Dominus & Redemptor noster à mortuis resurrexit,

In episto. 119.
ad Ianuariū.
Et ferm. 15. de
verb. Aposto-
li, & ferm. 251
de tempore.

In fine lit. 3.
Epiſt. Paſcha-
lium.

Lib. 7. Apo-
ſtolic. confi-
tut. cap. 31.

Ibidem cap.
37.

Homel. de Pa-
ſchate.

quemadmodum nos antea probauimus, ac Theophilus Ale-
xandrinus, quem ab Hieronymo Latine conuerſum habe-
mus, hiſce verbis oſtendit: Et mos & honeſtas à nobis exigat,
vt omnem diem Dominicum honoremus, eumq̄ celebremus,
quoniam Chriſtus Dominus noſter præclarum in ea ſua re-
ſurrectionis munus obiuit. Et idè in ſacris ſcripturis ipſe &
primus appellatus eſt, vt ſit nobis vita principium, & octa-
uus, vt qui Iudaorum ſabbathiſmum exuberauerit.] Cle-
mens autem Romanus inter Apoſtolicas conſtitutiones quas
recenſet, hanc quoq̄ ponit: Die reſurrectionis Domini quem
Dominicum dicimus, conuenite ſine vlla conuentus inter-
miſſione ad agendum gratias Deo, & profitendum benefi-
cia, quibus nos Deus per Chriſtum affecit.] Et poſtea ſequi-
tur: Diem feſtum reſurrectionis Dominico die celebrantes,
in eo letamur qui vicit quidem mortem, illuminauit vero
vitam & immortalitatem.]

Præterea ex veterum Patrum & ſacrorum Conciliorum
authoritate fit euident, ſacroſancto feſto Paſchatis ſuum cer-
tum & legitimum conſtare tempus, quod mutare ſit nefas,
neq̄ illud iuxta ritum Iudaicum obſeruari oportere, quem-
admodum & prima ſynodus Nicæna confirmauit. Eſt & il-
lud extra controuerſiam, inter omnes ſerías inde à principio
in Eccleſia celebratas Paſcha excellere, multisq̄ præclaris
nominibus inſigniri. Vocatur enim prima ſabbathi, dies
quam fecit Dominus, ſolemnitas ſolemnitatum, vt eſt apud
Gregorium, prima & principalis ex dominicis omnibus, dies
à Chriſto ſanctificatus, regale feſtum, Chriſti reſurrectione con-
ſecratum, de quo pluribus poſtea diſſeremus. Ignatius Mar-

tyr habet in hunc modum: Omnis Christi amator Domini-
cum celebret diem, diem resurrectioni consecratum Domi-
nica, reginam & principem omnium dierum, quam expe-
ctans Propheta dicebat, in finem pro octava: in qua & vita
nostra exorta est, & per Christum mors deuicta. Quoniam
verò in augusta Christi resurrectione, vt norunt omnes, hoc
festum Paschale fundatur, & ex ea fidei salutisq; nostræ ba-
sis & virtus dependet maxima, quæstiones aliquot propone-
mus, quibus argumentum hoc latissimè patens nonnihil con-
trahatur, ac facilius ab omnibus cognoscatur. Ita quoq; fieri
poterit, vt maior ansa suppetat de hoc præstantissimo myste-
rio ea meditandi, quæ per hæc Paschales ferias Ecclesia tot
seculis modulatur, ac piis animis vult maximè commendata
esse.

Quis ergo resurrexit?

AVLTOS quidem mortuos legimus resurrexisse,
quemadmodum filium viduæ per^a Eliam, & filium Suna-
mitidis per^b Eliseum ad vitam reuocatos. Resurrexit &
^c Lazarus quatrduanus, & ^d filia lairi, ^e filiusque viduæ,
sicut ex Euangelio discimus. Nos verò Christum solum ho-
die resurgentem celebramus, & sancti Angeli testimonio fi-
dem habemus, vbi sic loquitur mulieribus defunctum Do-
minum in sepulchro requirentibus: IESVM quæritis
Nazarenum crucifixum, surrexit, non est hic. De-
us enim propter nos suscitauit IESVM Christum
Dominum nostrum à mortuis, qui traditus est
est propter delicta nostra & resurrexit propter iu-
stificationem nostram, sicut Paulus perspicuè asseuerat.

a 4. Reg. 2:
b 4. Reg. 4.
c Ioan. 11.
d Matth. 9.
e Luc. 7.

Marc. 16.

Roman. 4

Coloff. 1.
Apoc. 1.
1. Cor. 15.

Hic solus est primogenitus ex mortuis, & primogenitus mortuorum, primitiaq^{ue} Gentium appellatus, quando quidem inter omnes alios, qui post mortem unquam in terris reuixerunt, primum & summum locum promeretur, ut qui ad vitam immortalem resurrexit, idemq^{ue} uiuorum & mortuorum dominator esse cœpit, qui nō solum alios, sed etiam seipsum ad vitam resuscitauit, ac vnice illud sibi vindicare potest: Ego sum resurrectio & vita.

Ioan. II.

Quoties autem resurrexit?

Hebr. 9. & 10.
Rom. 6.

Ut semel Christus pro nobis & peccatis nostris oblatus est, ita & semel à morte resurrexit, & resurgēs ex mortuis, sicut Paulus affirmat, iam non moritur, & mors illi vltà non dominabitur. Quicquid enim ad abolendum hominis peccatum requirebatur, vnica sui corporis oblatione & morte Christus expiauit, ac pœnitentibus & obedientibus omnibus voluit applicare. Resurrexerunt quidem & alij, sed non semel, quoniam ad vitam resuscitati iteratam moriendi necessitatem effugere non potuerunt. Solus autem inter mortuos liber est Christus, & qui iure suo dicere possit: Ero mors tua ô mors.

Psal. 87.
Osee 13.

Quando ille resurrexit?

Post suum ad inferos descensum, post patres in limbo liberatos, post destructum Satanae regnum, post beatam illam vnionem, quæ inter sanctam Christi animam eiusq^{ue} corpus in sepulchro facta est. Resurrexit ille Dominico die, qui à morte quidem tertius appetebat, & ante Solis exortum cum

adhuc

adhuc tenebræ essent, ut illud vaticinium compleretur, Exurgam diluculo, & quod rursus per eundem Oseam promiserat: Viuificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius.

Psal. 107.

Osee 6.

Quid autem de Christi descensu ad inferos?

Nihil sanè dubium, in cruce Dominum expirasse. suumq; reddidisse spiritum Patri, quando anima eius à corpore seiuncta est, & ad inferos seu infernalìa loca descendit, & veteres Patres velut in carcere quodam conclusos inuisit, ad eòq; liberauit. Primus enim hominum parens Adam tali tantoq; crimine suos filios siue posteros omnes obstrinxerat, ut ex illis fideles etiam qui in Dei timore vixerant, ac pie defuncti fuerant, offenso Deo perfectè reconciliari, & ab omni potestate Sathana liberari, atq; ad cælestem patriam ingredi nõ possent, quàm diu generis humani debitum per Christi summi Pontificis, æterniq; sacerdotis mortem non esset persolutum. Longum interim & acerbum illis exilium subeundum fuit, ac patienter ferenda seruitus atq; captiuitas ad Christi vsq; aduentum maximè desideratum, quoniam spes quæ differtur, affligit animam, teste Sapiente. Ceterum quantum plures hodie hunc Christi descensum ad inferos, Patrumq; lymbum quos Christus velut ex carcere liberauit, in dubium vocant, ad eòq; pro nihilo ducunt, tantò magis ego meum in vera fide animum confirmabo, nullumq; locum concedam hostibus Ecclesiæ, qui singularem Christi gloriam hic obscurare, immò & extinguere moliuntur. Nec enim nouus aut vulgaris, sed firmus & constans, valdeq; consolatorius est ille

Luc. 23.

Hebr. 7.

Prouer. 13.

Luc. 11.
Apocal. 20.

Actor. 2.

Psal. 14.

In eundē Psal.
mū, & lib. 17.
de ciuitate
Dei, cap. 18.

Orthodoxa fidei articulus, quo Christum vt Sathanæ Domi-
num, & Sathanici regni destructorem, Patrūmq; veterum
liberatore[m] ad inferos descendisse profite[m]ur. Ita enim ille re
ipsa monstrauit, se forti armato potentio[re]m ac superio[re]m
esse, qui illum in sua ipsius domo arripuerit, arreptum ligari
ac miserit in abyssum, vniuersis eius armis, in quibus antea
confidebat, ablatis atq; distributis. Atq; rursus hoc modo
Christus non solum vim ac potestatem, sed & admirabilem
suam in genus humanum benignitatem demonstrauit, quan-
do quidem non tantum pro nobis acerbi[ssim]am mortem subi-
re, sed infimas etiam terrae partes penetrare voluit, vt sibi cha-
rissimas animas ex hoc loco ereptas ad beatitudinem tradu-
ceret, suaeq; caelestis gloriae participes redderet. Quare hunc
fidei articulum, qui magna & praecleara continet, diuini A-
postoli condiderunt, sicut & Athanasius Magnus eum suo
adiunxit symbolo, quem insuper Ecclesia Catholica tum
Graeca tum Latina tot seculis concorditer vbiq; gentium pro-
fessa est, hodieq; publica & solenni ceremonia multis in locis
religiose testatur. De illo ipso Petrus Apostolus Spiritu san-
cto plenus, in prima concione verba fecit, & impossibile fuisse
dixit, vt Christus mortuus in inferno detineretur. Mox Da-
uidis Prophetæ testimonium profert, qui Christi personam
referens, Caro mea ait, requiescet in spe: quoniam
non derelinques animam meam in inferno, nec da-
bis Sanctum tuum videre corruptionem. Quae ver-
ba sic Augustinus interpretatur: Caro mea non deficiet in
interitum, sed in spe resurrectionis obdormiet. Quoniam neq;
animam meam inferis possidendam dabis; neq; sanctificatum

corpus corrumpi patieris.] Eadem verò est Hieronymi, immò
 & Cypriani & Athanasii sententia. Tum idem Apostolus
 Petrus rursus de Christo testatur : quòd mortuus his qui in
 carcere erant spiritibus coràm prædicarit, quemadmodum
 ea verba Hilarius, Ambrosius & Cyrillus intellexerunt. Sed
 & Paulus Apostolus Christo tribuit, quod descenderit in
 partes terræ inferiores, sic infernum appellans, ad quem Do-
 minus iuxta Hieronymum idcirco descendit, vt sanctorum
 animas quæ ibi tenebantur incluse, secum ad cælos victor
 adduceret. Unde & post resurrectionem eius plurima corpo-
 ra iustorum in sancta ciuitate visa sunt, vt Mattheus asserit
 Euangelista. Quod insuper à Davide dictum est: Domi-
 ne eduxisti ab inferno animam meam, saluasti me à
 descendentibus in lacum, propter Christum ab inferis
 redeuntem & exultantem proprie dictum esse Cyprianus
 & Arnobius, eundem locum exponentes affirmant. Claris-
 simè dixit Ignatius: Descendit ad infernum solus: regressus
 est autè cum multitudine, & septum illud æternum rupit.]

1. Petri 3.

Ephes. 4. &
ibid. Hiero-
ny.

Matth. 27.

Psalm. 24.

ad Trallia-
nos.

Eccles. 24.

Zachar. 9.

Eapropter me ipsum excitabo, vt coràm ex animo sanctis
 illis gratuler Patribus, quos tam diu expectatus, totq; fla-
 grātib; votis exoptatus Messias clementer tandè inuisit, ac
 ineffabili prorsus modo, vel inuitis demonibus, exhilarauit.
 Ita enim per seipsum Dominus cōplere voluit, quod in ipseus
 persona Iesus Sirach prædixerat atq; promiserat: Penetra-
 bo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam om-
 nes dormientes, & illuminabo omnes sperantes
 in Domino. Horum piorum animas Propheta Zacha-
 rias indicat, ad Christum ita loquens: Tu quoq; in fan-

Coloff. 2.

In epist. ad
Coloffen. &
in dialogo de
passion.Lib. 12. Mo-
ral. cap. 6. &
epistola 179.Lib. 7. de di-
uin. officiis.

Luc. 23.

Epist. 59. &
29.

guine testamenti tui emisisti vinclos tuos de lacu, in quo non est aqua. Id ipsum praterea expressit Apostolus illis verbis: Expolians principatus & potestates, traduxit confidenter palam, triumphans illos in semetipso. Quod Anselmus in hunc modum explicat: Christus expoliauit principatus & potestates demonum, auferendo illis animas iustorum, quas in inferno propter culpam primi parentis detinebant. Ac rursus: Magnum gaudium factum est in lyngo, quando anima Christi ad ipsum descendit, & Patres inde liberauit. Testatur & Gregorius Magnus, Christum ad inferos descendentem per suam gratiam solos eos liberaffe, qui eum et venturum esse crediderant, & precepta eius viuendo tenuerant. Quibus & Rupertus consonat, cum scribit, prepotentem Christi animam descendisse ad Patres, & principes tenebrarum dissipasse, iustos autem de tenebris exeuntes, in paradysum esse receptos, & cum latrone crucifixo admodum exultasse, Christumq; ipsum toto sabbatho cum illis ipsis requiesisse. Quis ergo nisi infidelis negauerit, vt cum Augustino loquar, Christum apud inferos extitisse? Quis nisi prophanus & insanus, Filio Dei tantoperè se demittenti, tam amanter consolanti, tamq; potenter liberanti suam adimat gloriam, & sanctis patribus obstrepat impudenter, imò & expressum fidei nostræ articulum addeat in dubium reuocare? Alioquin si nouatorum insulsam petulantiam libeat emulari, quis errandi modus ac finis erit? quando illi ex inferis hoc loco sepulchrum faciunt, & praterea negant Dominum sepulchro clauso, obstructoq; lapide, ac sigillis Iudeorum quibus communitum

fuerat

fuerat inuolutis, ex mortuis surrexisse, quemadmodum & contra expressum Ioannis Euangelium fingunt, Christum clausis ianuis ad discipulos non penetrasse. Is enim illorum est mos, vt quæ sanctæ fidei, Ecclesiæq; Catholicæ doctrinæ sunt consentanea, humana rationis modulo metiatur, Deiq; verba & opera ad carnis iudicium referant saepe. Quod igitur à Ioanē Apostolo mandatū est, vt nō recipiatur nec saluetur, quisquis in Apostolica & sincera Christi doctrina nō permanet, id præsentī etiam loco mihi faciendū putabo, omnesq; huic articulo fidei repugnantes, vt Ecclesiæ veræ hostes ac pestes fugiā, veterum Orthodoxorū autoritate contētus.

Ioan. 20.

Ioan. 2.

Quomodo facta est isthæc resurrectio?

Ingenti certè, nec humana, sed diuina Filij Dei potentia, qui propterea dixit: Potestatem habeo ponendi animam meam: & potestatem habeo iterum sumendi eam. Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Ac iterum cum Iudæis differens: Soluite inquit, templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Præterea resurrexit non successiue, sed velociter ac momentaneè, integrè quoq; ac gloriose, sicut Paulus illis verbis ostendit: Etsi crucifixus est ex infirmitate, sed viuit ex virtute Dei. Idem ergo reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, secundum operationem, qua etiam possit subiicere sibi omnia, sicut idem Apostolus asserit.

Ioan. 10.

Matt. 28.

Ioan. 2.

2. Cor. 13.

Philip. 3.

Qualis autem Christi resurrectio in corpore?

Nimirum sine naturalibus defectibus, quicunq; in corpus

Tract. 111. in
Ioann.

In cap. 24.
Luc.

Luc. 24.

Luc. 18.

Ionæ 2.

Matth. 12.

Iudic. 16.

hominis mortale cadere possunt. Resurrexit corpus illud incorruptum, gloriosum & praeclaris dotibus pulcherrimè cohonestatum, nimirum claritate, impassibilitate, agilitate atque subtilitate, sicuti Theologi vocant. Resurrexit idem corpus Sole splendidius, Christo interim Apostolorum imbecillitati ita consulente, ut cum corpus eius adspicerent, occulta eius claritate non offenderentur. Augustinus perspicuè dixit: Noli corporis Christi, ubi diuinitas erat, ostia clausa non obstiterunt. Ille quippe foribus non apertis intrare potuit, quoniam nascente virginitas Matris inuiolata permansit. Quare nihil huic corpori obistere, vel impedimento esse potuit, quod ubi, quando & qua forma vellet apparuit, seq̄ conspiciedum non omnibus, sed discipulis & mulieribus piis præbuit. Unde testatur etiã Theophylactus, corpori Domini naturale fuisse, clausis ianuis ingredi, & absq̄ labore è loco in locum transire.

Cur Christum decuit à mortuis resurgere?

Potissimum quidem idcirco, ut scripturis Prophetis fieret satis, quas Christus à Moysè incipiens, de sua resurrectione duobus discipulis explanauit, quemadmodum & antea dixerat, ea quae de ipsius Passione & Resurrectione scripta fuerant, consummari oportere. Ac de Iona quidem Prophetam nominatim illud exponit: Sicut fuit Iona in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus; sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus, nimirum vsq̄ ad ipsam resurrectionem. Hanc quoq̄ Samson fortissimus adumbravit, ut qui ab armatis hostibus obsessus, nocte surrexit, suamq̄ virtutem ostendit maximam

in de.

in debellandis hostibus, ac Dei populo liberando. Resurgens
 Messia vox propria est: Ego dormiui, & soporatus
 sum, & exurrexi: quia Dominus suscepit me. Rur-
 sus & illa consonat: Domine probasti me, & cogno-
 uisti me: tu cognouisti lésionem meam & resur-
 rectionem meam. Deinde iustitia diuina congruebat, il-
 lum qui summus erat, seq̄ infra cunctos alios abiecerat, glo-
 ria & honore circumdari, & supra omnia in resurrectione
 exaltari, ita ut maximam in cruce deiectionem, & Filij Dei
 exinanitionem, sicut Paulus appellat, gradus honoris amplif-
 simus comitaretur. Quocirca Christus ipse ita de se loquitur:
 Ego sum primus & nouissimus, & uiuus, & fui
 mortuus: & ecce sum uiuens in secula seculorum,
 & habeo claués mortis & inferni. Fuit & consenta-
 neum, hoc modo natura humana succurri, quæcùm in pri-
 mo parente fæde lapsa esset, ob peccatum mori & Satana
 seruiabat, ac talem requirebat medicum, per quem & erige-
 retur, & in libertatem pristinam restitueretur. Christus
 igitur & traditus est propter delicta nostra, & re-
 surrexit propter iustificationem nostram, sicut A-
 postolus prædicat: quia non solum morte sua nos à peccatis li-
 berauit, sed resurgens etiam præcipua nobis bona restituit,
 quæ peccando amiseramus. Hinc iure suo Christus ipse per
 Prophetam hoc pronunciat: De manu mortis liberabo
 eos. Ac iterum: Ego sum inquit, resurrectio & vita.
 Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in
 Christo omnes uiuificabuntur. Apostolo teste. Præ-
 terea plurimum huc confert istiusmodi resurrectio, ut confer-

Psal. 3.

Psal. 138.

Z

Philipp. 2.

Apoc. 1.

3.

Rom. 4:

Osee 3.

Ioan. 11.

1. Cor. 15.

uetur

uetur & alatur in nobis fiducia ad hostes arcēdos, periculūq;
tū corporis, tū animi superāda. Cur enim timeant mēbra sub
tali Capite? quod peccatum, mortem, Satanam & infernum
tam potenter quā gloriose deuicit, sibiq; fideles conformare
decreuit, vt nō solum contra inimicos anima perfecti victores
esse possint, sed qui etiam incomparabilem corporis gloriā, &
claritatem perpetuam assequantur. Rectē igitur à Gregorio
dictum est: In se exhibuit caput nostrum, quod nos eius mēbra
tandem in nobis complendum esse sperare debemus. Etenim
si Christus resurrexit, & nos resurgemus, iuxta illā
promissionem: Ego claritatem quam dedisti mihi, de
di eis. De hac autem pluribus postea.

1. Cor. 15.

Ioan. 17.

Act. 1.

Quibus indiciis Christi resurrectio confirmatur?

Testatur Lucas, Christū post passionē suam in terris qua-
draginta dies cum suis mansisse discipulis, & multis quidē ar-
gumentis se viuū illis praeuisse, haud dubie vt resurrectionis
eius veritas, quae natura legem omnem excedit, & ipsis etiam
Apostolis creditu difficilis fuit, facilius ac certius comproba-
retur. Qua ratione factū est, vt idem Dominus in manibus
pedibusq; cruci affixus, & in latere lācea perfossus, illorū vul-
nerū cicatrices ac notas, de quibus postea dicendū est, in resu-
scitato etiā corpore conseruārit, suisq; discipulis conspiciendas
praeauerit, omnē de spiritu vel phātasmate suspiciōne illis exi-
mens, suumq; corpus nō imaginariū, sed solidū illis cōprobans.
Videte inquit, manus meas & pedes meos, quia ego
ipse sum. Et quoniā vulnerati lateris plagā seruauit apertā,
& eandē discipulis corā ostēdit, sic Thomā affatur: Affer
manum tuam, & mitte in latus meum. Siquidē illi sat

Luc. 24.

Ioan. 20.

fore visum non est, si quas diximus corporis partes (manus, pedes & latus) videndas proponeret, nisi easdem & discipulorū manibus contrectandas exhiberet. Palpate air, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Adhuc communem cum discipulis mensam tenere, & cibum quoq; sumere non est dedignatus, sicut princeps Apostolorum in domo Cornelij confirmavit. Rursus ex Ioanne intelligimus, Christum in discipulos insufflasse, & corporeo flatu, qui non nisi viventis est, naturam resurgentis integram declaravisse. Illud est magnificentius, quod veram & perfectam resurrectionem non solum ipse in suo corpore rediuiso, sed in aliis etiam multis ad vitam excitatis confirmaverit, cum Matthæus aperte scribat: Multa corpora Sanctorum qui dormierant surrexerunt, & exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem: & apparuerunt multis. Quid quod Apostolus Paulus palam affirmat, Christum post resurrectionem visum esse Cephae, & post hoc vndecim, deinde plus quam quingentis fratribus simul? ut omit- tamus interim quæ per Dominum resurgentem miracula contigerint, de quibus Ioannes hoc prodidit: Multa quidē & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Qua de re plura si quis legere volet, scribit Ignatius, ut veram & perfectam Christi adstruat resurrectionem. Qui ut suam erga nos bonitatem ac sapientiam eximiam declararet, & communi mortalium imbecillitati prospiceret, gravissimū fidei articulum, eumq; difficillimū, qui nō parū ipsas fidei nostræ colu-

Luc. 24.

Actor. 10.
Ioann. 20.

Matth. 27.

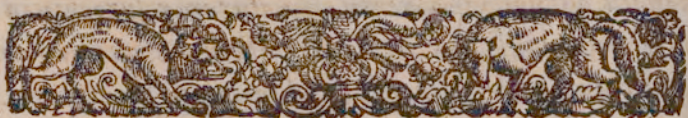
1. Cor. 15.

Ioan. 20.

In epist. ad
Smyrnenfes.

mnas Apostolos initio torfit, tot modis asseruit atq̄ stabilivit, ut contra Iudaos, Gentes, haeticos, adeoq̄ aduersus ipsam humanam mentis infirmitatem, carnis resurrectionem & in ipso Capite praeteritam, & in membris mortuisq̄ omnibus futuram, cuncti merito credant, & certissime proficeantur. Caetera quae huc spectant, longius persequi non attinet, quoniam illa cum lectionibus Euangelicis sequentibus, earumq̄ notis, facile coniungentur.

IN FESTO SAN-
CTISSIMO PASCHATIS,
SEV DOMINICAE RESVR-
RECTIONIS,

Sequentis Euangelij argumentum.

TRactat Euangeliū de piis matronis, iam antea Christi amori & obsequio deditis, nunc verò, id est, Paschali & Dominico die, ad mortuum eius corpus honorificè in sepulchro curandum & vngendum accedentibus. His Angelus sepulchri lapidem ingentem amouitur, ac velut iuuenis; easdem in ipso sepulchro cum fulgenti veste sedens, vel stola candida coopertus, blandè consolatur, factamque Domini resurrectionem primùm denunciat. Monet praeterea, ut laetum eiusmodi nunciū ad Petrum & caeteros discipulos mortem Domini lugentes perferant, foreque promittit, ut omnes illi suum Dominum & Magistrum in Galilæa coram spectent. His tribus Mariis, ut vulgus illas vocat, Deipara virgo nō est

annumeranda, cui Christus rediuiuus iam antè, vt dicemus, seorsim apparuerat, & quæ in fide vtique perfectior cognoscebat, hoc filij sui corpus vnguento diuinitatis delibutum, quàm diu in sepulchro maneret, nullis indigere aromatibus, vt à corruptione præseruaretur. Laudem tamen & priores illæ promerentur, quoniam, vt Cypriani verbis vtar, primæ viderunt & cognouerunt quæ ardentius dilexerunt, quæ deuotius quæsierunt: illæ sermocinata cum Christo, certificata quod ipse esset qui à mortuis resurrexisset, nunciant Petro & cæteris, quod Christus resurgens à mortuis, iam non moritur.] Atque vt minus admiremur, Christo vt mortis Principi, rediuiuum corpus restitui, cum Bernardo & aliis Theologis confitendum est, hanc Christi propriam, & nulli mortuorum communicatam vnquam fuisse gratiam, vt seipsum à morte resuscitaret, verèque diceret: Potestaté habeo ponendi & iterum sumendi animam meam. Neque sine ingenti miraculo contigit, corpus hoc perfectè integrum, totumq; gloriosum, sua vi per clausum sepulchrū penetrare, quemadmodum & cum nasceretur, è clauso Virginis matris vrero in lucem prodiit, simulque post resurrectionem clausis ianuis ad suos discipulos, vt Ioannes ostendit, intrauit. Quibus de rebus, sicut & aliis ad mysterium Dominicæ Resurrectionis pertinētibus, nos deinceps plura dicemus. Hodie lætantur vtique homines & Angeli, viui & mortui, cælum & terra, immò ad infernum vsque pars lætitiæ gloriæque Paschalis descendit, quandoquidem Christo resurgente infernus apertus, renouatus mundus, & via ad cælum strata est. Hæc sunt festa Paschalia, in quibus verus ille Agnus celebratur occisus, cuius sanguine postes celebrantur, & à quo mortui ad vitam immortalem resuscitantur. Pascha quippe nostrum immolatus est Christus, qui mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit, quandoquidem ruptis funestæ mortis vinculis aditum nobis patefecit ad patriam cœlestem, à qua tot annorum millibus exulauit totum genus humanum.

Serm. de resurrectione Christi.

Serm. in die sancto Paschæ.

Ioan. 10.

Ioan. 20.

Exod. 12.

1. Cor. 5.

EIVSDEM FESTI EVANGELIVM. Marci XVI.

In illo tempore. Maria Magdalene & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent IESVM. Et valde mane vna sabbathorum, veniunt ad monumentum, orto iam sole: & dicebant ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida: & obstupuerunt. Qui dixit illis, Nolite expauescere: IESVM queritis Nazarenum, crucifixum: Surrexit, non est hic. Ecce locus vbi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius & Petro, quia praeceperit vos in Galilaam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis.

NOTAE MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM ET OCTAVAM
festi Paschalis vniuersam.

*Hac dies quam fecit Dominus: exultemus & letemur
in ea. Psalm. CXVII.*

VM nouo & ardenti studio, nec sine lætitia quadã, hunc diem sacrosanctum celebrabo, quemadmodum Propheta Dei spiritu plenus verbis superioribus fideles omnes hortatur. Ac primùm cœlesti æternòq; Patri non modò cum credentibus in hac vita, sed etiam cum cœlitibus omnibus ac triumphante Ecclesia ingentes gratias agere par est, quãdoquidem dilectum Filium suum, eiusque sanctam humanitatem si antehac vnquam, nunc vel maximè clarificauit. Impletum est enim quod idè Christus ante mortem fuerat precatus: *Pater clarifica filium tuum, vt Filius tuus clarificet te.* Etenim Pater illum clarificauit, quem in mortem crucis traditum, & in monumento nouo sepultum, tertio die summo mane à mortuis resuscitauit, ita vt beata Domini nostri anima non sine ineffabili gaudio rursus cum corpore mortuo coniungeretur: membraq; eius omnia inæstimabili honore & perfectã gloria completerentur, Christusq; incomparabili dono immortalitatis amplissimè dotaretur. Hoc enim est, quod idem Christus Patrè suum alloquens, longè antè per Prophetam prædixerat, sicut & Petrus Apostolus ea verba est interpretatus: *Caro mea inquit, requiescet in spe, quoniam non derelinques animam meã in inferno: nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitæ: adimplebis me lætitia cum vultu tuo: vel sicut in Actis legimus: Replebis me in iucunditate cum facie tua.* His consonat idem Princeps Apostolorum affirmãs: *Hunc IESVM resuscitauit Deus, cuius omnes nos testes sumus.*

Sed & Christo ipsi velut augustissimo Principi, ac supremo Monarchæ, immò & præpotenti Deo, qui clauces habet mortis ac inferni, quas possum gratias agam maximas, quòd suo promisso iam pridem per Dauidem factò abundè responderit: *Ego inquit, dormiui & soporatus sum, & exurrexi.* Vnde & illa resurgentis aperta vox extat: *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra.* Etenim vt naturam diuinã nulli communicabilem, & ipsius propriam declararet, suapte virtute corpus illud excarnificatum, quod in sepulchro iacebat ex:

Ioan. 17.

Psal. 15.
Actor. 2.

Actor. 2.

Act. 2. & 3.

Apoc. 1.

Psalm. 3.

Matth. 28.

Coloss. 1.
Apocal. 1.

1. Cor. 15.

Rom. 6.

Act. 1. & 2.
Rom. 1.
1. Cor. 15.
1. Pet. 1.

1. Cor. 15.

Matt. 27.

In Serm. de
resurrect. Do-
mini.

nime, à morte ad vitam reuocauit, simulque gloriosum & immortale reddidit, dignus planè, qui solus ex omnibus qui vnquam post mortem reuixerunt, primogenitus mortuorù & primitiæ dormientium appelletur. Primum siquidem locum inter mortuos obtinet, qui omni rursus moriendi necessitate liberatus, ad vitam immortalem resurrexit, ac alios omnes mortuos excitare constituit. Vt hinc etiam Paulus clarè pronunciet: *Christus resurrexit à mortuis, primitiæ dormientium: quoniam quidem per hominem mors: & per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur: ita & in Christo omnes uiuificabuntur.* Ac rursus alio loco: *Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur.*

Quam Christi Domini resurrectionem, vt altissimum ac maximū fidei nostræ mysterium ego tanto promptiore atq; ardentiore complectar animo, quanto illud Apostoli delicti eius à Deo testes crebrius inculcant, quantoque euidentiùs per illud Christus sese declarat verum ac æternum Dei filium, qui solus de morte & Satana talem triumphum reportauit, vt cuncti iure cum Paulo dicamus latissimè: *Deo gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.* Cæterùm de corporali simul & spiritali resurrectione Christi & nostra commodius postea differemus. Erit interim mihi valdè gratum ac ratum vetus institutum, quo iam pridem sancitum habemus, vt hic dies verè Dominicus, longèque sanctissimus religione maxima transigatur, ac festis aliis omnibus in vniuersa Ecclesia præponatur. Etenim eo die Imperator noster ab inferis adscendit, ac simul diem lucis effecit, in quo cæcitatùs tenebræ fugerent, verèque iustitiæ Sol splendidius, quàm antea vnquam, exoriretur, dum Victor ab inferis rediens, prisecos patres tanquàm spiritaliùm syderum choros secum adduxit, ac non paucos suæ stupendæ Resurrectionis consortes effecit. Monet igitur Chryso-stomus, omnes canere Alleluia, & pulsare citharam David Pfaltis Regij hoc modo cantantis: *Hæc est dies quam fecit Do-*

missus. Propter diei lætitiã inquit, conuertamur ad Christi clementiam : triumphemus in Christo, qui nobis donauit misericordiæ medicinam.] Vbi Græco Chrysofomo latinũ Cyprianum libet adiungere, vt singularis & eximij festi huius iam antè laudari solennitas plurium testimonio cõmendetur. Honorificatus est inquit, Christus resurgens à mortuis, victor mortis, spolians inferos, & captiuos præmittens ad superos. Hucusq; per humilitatis gradus ascendens, modò gloria & honore coronatus, nil mortale, nil passibile retinens, impassibilitatis & immortalitatis donauit nos gloria, & resurgẽtes in beatitudine constituit sempiterna.] Multa scribit & Maximus de sancta lætitiã cum Paschate coniungenda. Lætetur inquit, in Christi resurrectionis die. Communis enim omnium, communis est nostra lætitiã. Cõmunis planè, quia omnes illo resurgente surreximus. Omnium enim reuixit saluti, qui pro omniũ peccatis addictus est passioni.] Ac iterum: In Salvatore omnes surreximus, omnes reuiximus, omnes ad cœlestia transmigravimus. Est enim in illo Christi homine vniscuiusque nostrũm carnis & sanguinis portio. Vbi ergo portio mea regnat, regnare me credo: vbi dominatur sanguis meus, me sentio dominari: vbi glorificatur caro mea, me gloriosum esse cognosco.] Demum Rubertus hoc ingens festum decenter ita prædicat: O verè festa dies, verè beata nox, nobilitas anni, mensis decus, arma dierum, splendor horarum, nox in qua desertus infernus, apertus est paradysus. Pascha Hebraicè, Latinè dicitur transitus. Quis ergo transiuit: vnde & quò transiuit? Christus Dominus transiuit de hoc mundo ad Patrem, de morte ad vitã, de ignobilitate ad gloriam, de seruitio ad regnum, de contumeliis ad honorem, de fluctibus seculi ad portum cœli, de medio latronum ad Patris confessum. Transiuimus & nos. Pascha enim nostrum Christus est, transitus noster immolatus est **CHRISTVS**. Transiuimus inquam, de tenebris ad lucem, de fatigatione ad requiem, de planctu ad canticum, de nuditate ad tegumentum, de paupertate ad o-

Serm. de resurrectione Christi.

Homel. 3. in festo Paschatis.

Lib. 6. de diuinis officiis. cap. 26.

pulentiam, de reatu ad gratiam, de pœna ad gloriam,]

Eapropter existimabo, illos nomine Christiano indignos, verèque lugendos esse tanquam mortuos, quos nullus Paschalis lætitiæ sensus afficit, quiq̃ gustum non capiunt tam insignis ac potentis triumphi à Christo post labores ac dolores maximos meritò reportati. Is paulo antè inter nefarios latrones damnatus, crucifixus ac mortuus, ita nunc caput augustum erigit, vt Dominus virtutum, rex gloriæ ac leo de tribu Iuda non minus ab Angelis quàm ab hominibus perpetuò salutetur. Triumphârunt olim de suis hostibus Alexander Magnus, Iulius Cæsar, multiq̃ Romani herôes, sed quorum nullus vel vmbra victoriæ à Christo partæ assequi potuit: quia hic solus mortem, dæmonem & inferos, vt nihil de aliis ab illo subactis hostibus dicam, fortissimè superavit, & quod est admirabilius, suis etiam ministris potestatem tribuit, vt eosdem aduersarios, quibus nihil est formidabilius, debellare, sibiq̃ subiicere & conculcare possint. Hic dies est ille tertius, quo ex mediis fluctibus maris Ionas prodiiit, & Christus noster ex imis inferis, & per oclusum sepulchrum resurrexit, suamq̃ victoriam mortalibus annunciauit, & simul certos electos omnes reddidit, quod in anima & corpore latè sint resurrecturi. Ergonè hunc ego diem reuerenter habeam, diemq̃ proprium exultationis ducam, in quo totus præ lætitiâ exiliam, & iucundè cum Propheta decantem: *Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum? Vox enim exultationis & salutis in tabernaculis iustorum*, nunc per omnes Hierusalem vicos cantantium Alleluia. Cur non plenus gaudio cum Isaia dixerim: *Laudate cæli, & exulta terra, iubilare montes laudem, quia consolatus est Dominus populum suum, & pauperum suorum miserebitur*. Habeo sanè, cur vnà cum Angelis ipsis admirabundus exclamem: *Attolite portas principes vestras, & eleuamini porta aeternales, & introibit Rex gloriæ. Quis est iste Rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ? Quid multis? neque Christi capitis, neq; corporis eius Ecclesiæ viuum dici membrum potest qui com-*

Psal. 23.
Apoc. 5.

Ion. 2.

Psal. 83.
Psal. 117.
Tobi. 13.

Isai. 49.

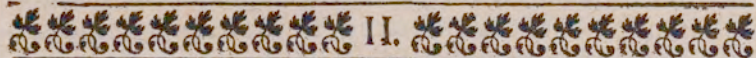
Psal. 23.

muni sanctoque piorum omnium gaudio destitutus, & in fordidis mundi carnisque rebus derentus, hodie non exhilaratur, hodieque in Christo rediuiuo non lætè gloriatur. Tanto magis concinamus & recinamus omnes veteris & præsentis Ecclesiæ probatissimum canticum:

Salve festa dies toto venerabilis æuo,

Qua Deus infernum vicit, & astratenet.

*Maria Magdalene & Maria Iacobi & Salome
emerunt aromata.*

DE mulieribus ego nunquam contemptibiliter loquar, sed omnem foemineū sexum, utpote à summo Deo in paradiso conditum, tanto studiosius honorabo, quanto magis cum Christus die Paschatis è morte resurgens cohonestauit, ac re ipsa præstitit, quod Apostolus pronunciat: *Qua stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia.* Respexit hodie matrem suam Virginem, (foeminarum omnium decus incomparabile) cui se rediuiuum, ut Ambrosius, Bernardus, Rupertus, aliique præclari Theologi autumant, & rationi prorsus est consentaneum, vel primùm ostendit, cui & post summos animi compatiens exantlatos angores, resurrectionis suæ gloriam festiuus haud dubiè communicauit. Respexit & Mariam Magdalenam, cui inter testes, ut vocant, præordinatos, post Matrem suam in primis secundùm Marcum apparuit. Respexit & socias huius Magdalenæ fidasque sectatrices, quarum laus extat apud omnes Euangelistas: his enim seorsim se videndum, immò & tangendum adorandumque in via præbuit. Eisdem sanctis mulieribus, quas multi Marias ab aliis appellari diximus, de cælo misit Angelum consolatorem (Lucas duos Angelos ponit) & in sepulchrali lapide amolendo adiutorem, qui no-

Genes. 2.

1. Cor. 1.

Marc. 16.

Matth. 28.

Luc. 24.

tuum Euangelium de hac augusta resurrectione primus hominibus denunciaret. Respexit & Apostolos in summo more versantes, ac Petrum maximè, quos per eandem mulieres resurrectionis suæ cōscios in initio reddidit. Quod si totam historiam passionis, mortis, sepulturæ & resurrectionis Dominicæ repetamus, fatendum est, easdem matronas viris omnibus fuisse constantiores, fideiores, religiosiores & erga suum ac nostrum Redemptorem in magnis etiam discriminibus magis officiosas. Fecit igitur illis magna qui potens est, ut primæ fierent resurrectionis Domini non solum auditrices, sed & post Angelum prædicatrices, natura quidem & sexu fragiles ac imbecilles, sed quarum sancta sollicitudo, operosaque charitas mirum in modum eluxit, ut ubicunque hoc de resurgente Domino Euangelium recitatur, celebris etiam illarum vigeat memoria, & in toto mundo recolatur, indeq; Paschale gaudium tum viris tum mulieribus creditibus in hunc usque diem quotannis augeatur.

Cuiuscemodi sanctæ foeminae, fidæq; Christi Domini discipulae, sectatrices ac amatrices, tantò mihi & bonis omnibus chariores esse debent, quanto constantius eidem Domino in vita & morte, immò & post mortem familiarius adhaerunt, ut ab eo diuelli non posse viderentur. *Fortis enim ut mors dilectio*, ipsaque morte nonnunquam fortior, Paulo ipso de se asseuerante: *Certus sum, quia neq; mors, neq; vita, neq; creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in Christo IESU Domino nostro*. Hæ velut bonæ magistræ, docent me non parcum, sed largum ac liberalem esse, ubi pecunia Christi amore in pios usus conferenda est. Etenim Christum in terris euangelizantem vtrò de suis alebant facultatibus, siue ut Lucas ait, ministrabant, & ad Iesu demortui corpus vngendum aromata non vulgaria procurabant, secumque ad monumentum nullo etiam adhortate ferebant. Nec dissimiles his fuisse Ioseph ab Arimathæa & Nicodemus Pharisæus, adeò non parentes sumptibus, ut corpus Christi demortuum nò solum in linteis ligare, sed etiam cum aroma-

Cant. 8.

Rom. 8.

Luc. 8.

Ioan. 19.

tibus

tibus in sepulchro condire voluerint, ferentes mixturę myrrhæ & aloës quasi libras centum, sicut Ioānes affirmat. Murruret interim auarus Iudas cum suis asseclis, quātum velit, & subdolē queratur, immodicum omnem esse sumptum in Christi corpus magis quā in egenos à religiosa Magdalena ac istarum veluti duce, collatum. Ego secus cū Christo iudice sentiam, & istiusmodi mulierum Euangelicarum exemplum nobis imitandum putabo, nihil dubitans, bonum Deoque gratum opus esse, licet vnā cum pueris ramos palmarum, vel simul cū paupere vidua pium donum attulerō, vnde cultus Dei, aut Ecclesię fabrica vel sustentatio aliqua ex parte promoueat. *Si enim oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit* iuxta Christi sententiam. Docent nos præterea, infractum retinere pectus in mediis periculis, vt maximē hostium terrores ac minæ obiciuntur. Si quidem istę quamuis inermes & fragiles, armatos milites qui ad sepulchrum Dominicum aduigilabant, aliósque feroces Iudæos, qui Christi familiam oderant, nequaquam extimuerunt, cū ad idem sepulchrum visendum properarēt. Nā cœlestibus potius quā humanis præsiidiis nitar, vt confidenter in meis tentationibus cum Propheta cantem: *Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. In Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.* Rursus hæ mihi confirmant diuinū illud oraculum, *Ego diligētes me diligo*, & quod Psaltes nō sine admiratione iusta cantauit: *Quā bonus Israhel Deus his qui recto sunt corde?* Magnis enim prærogatiuis, vt diximus, ornat illas Christus, seq̄e tantō blandiorem illis ostendit, quanto illæ maioribus officiis ipsum antea ex amore non ficto cohonestarāt. Adeò verum est Apostoli dictum: *Sicut socij passionem estis, sic eritis & consolationis.* Qua ratione Propheta de seipso etiam testatus est: *Secundū multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tue letificauerunt animam meam.* Proinde cū adeò fidum & suauem Dominum habeamus, qualem hæ mulieres expertæ sunt, etiamsi ad tempus angar in cruce, & a-

Ioan. 19.

Matt. 26.

Ioan. 12.

Matt. 21.

Luc. 21.

Matth. 6.

Psal. 117. &
107.

Prouer. 8.

Psal. 72.

2. Cor. 1.

Psal. 93.

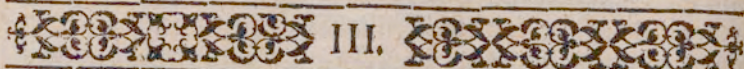

Pſalm. 36.

Genſ. 23. &
50.
Actor. 8.
Eccleſ. 7.In lib. de re-
greſſu anima-
rū ab inferis.

Ioan. 19.

marum calicem bibam, tamen certa ſpe nitari, & expectatione affuturæ mox conſolationis meum fulciam animum, ac illud mihi quoque dictum arbitror: *Expecta Dominum, & cuſtodi viam eius, & exaltabit te.* Poſtremò non obſcurè comonſtrant, fidelibus conuenire ſtudium curandi amicorum funera, quos Chriſtiano luctu & piis officiis proſequantur, quemadmodum cum laude fecerunt Abraham Patriarcha, filij Iacob, & qui Stephani lapidati corpus terræ mandârunt. Scriptum eſt enim: *Mortuo non prohibeas gratiam.* Qua de re alibi tempeſtius: tantùm ex Hugone Etheriano, qui non ignobilis author eſt, ſequentia ſubiiciam. Si ſepulchra inquit, orationes, obſequia defunctis fieri magiſter noſter Chriſtus renueret, nequaquàm ſuum corpus mundo in exemplum expoſuiſſet vniuerſo. Ecce Ioseph & Nicodemus (idè de noſtris Mariis eſt iudicium) multam inſumpſerunt pecuniam, vt illud tantum à vermibus defenderetur.]

Et valde mane Sabbathorum veniunt ad monumentum.

MEAM ergò ſegnitiem, pigritiam ac tarditatem, que in cultu Dei ſapè recurrit, cum harum mulierum vigilantia, alacritate & ſedulitate haud immeritò comparabo. Etenim illæ non ſolis ortum expectant, neque ſomno inertivacant, ſed Magdalena quidem cum adhuc tenebræ eſſent, ad monumentum properat; & de aliis eius ſodalibus Lucas aſſerit, quod valde diluculò, ſive vt Marcus habet, valde manè venerint ad monumentum. Igitur ante lucem iter non omninò ſecurum arripiant, atque in ipſo itinere ſanguinarios Chriſti hoſtes, ac impios Dominici ſepulchri cuſtodes negligunt potius quàm reformidant. Præterea illis nõ erat fatiſ, Chriſti Domini corpus à Iosepho & Ni-

Ioan. 20.

Luc. 24.
Marc. 16.

Ioan. 19.

codemo

codemo iam pretiosis & exquisitis aromatibus esse conditum, sed inuat illas idem corpus aliis non vulgaribus adhibitis unguentis, non alienis, sed propriis ungerere manibus, nec horrore vlllo mortui corporis, vt aliis contingere solet, in hoc officio se sinunt impediri. Tā ardens istarum in Christum erat affectus, quæ lachrymis haud dubiè & singultibus crebris, vt Cyprianus quoque notauit, mortem dilectissimi Domini deplorarunt, ac noctem illam vigiliis magis quam somno tribuerunt. Nec minus interim ad feriandum rationem sabbathi habuerunt, vt præcepto diuino satisfacerent, quia, vt Lucas asserit, sabbatho secundum mādatum siluerunt. Dolebo igitur hos pios ætus & affectus, tantumq; studium sanctè amantium mihi sæpenumerò deesse, certoque proponam in animo, torporem, ocium, somnum, pigritiā, incuriam, & quicquid in amando Christo me impedit ac retardat, fortiter excutere, ac veteri homini ad laxiora procliuui supra modum indulgere cauebo. Scio enim, quàm malè cefferit Apostolis nocturnæ orationis tempore dormientibus, vt idcirco Christus eos increpans dixerit: *Sic non potuistis vna hora vigilare mecum? Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem.* Et Apostolicum præceptum illud exigit, *Vigilate, stete in fide, viriliter agite, & confortamini. Omnia vestra in charitate fiant.* Quod si bona conscientia testari non possum: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tuæ,* quemadmodum & Christus Dominus nocte vigilandi & sedulo precandi consuetudinem habuit, saltem illud mihi sumam, vt eum Rege Dauid verè confirmem: *In matutinis meditabor in te:* vtque illud Isaiaë obseruè: *Spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te.* Etenim inter alia iusti officia id quoque postremum non est: *Cor suū trades ad vigilandum dilaculo ad Dominum qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur.* Atque vt præclare docet Chrysostomus, veros Christi milites decet, Angelicam vitā iuxta communionem vitæ Domini, & resurrectionem mortuorum viuere, quibus vigiliæ sint quàm somnus gratiores,

In serm. de
resurre&
Christi.

Luc. 23.

Matth. 26.
Marc. 14.

1. Cor. 16.

Psal. 118.

Luc. 6.
Ioan. 18.
Psal. 26.

Isai. 26.

Ecclef. 39.

In Homel. de
militia Chri-
stiana.

2. Cor. 10.

Galat. 5.

quique noctes pro diebus transigant, in hymnis excubias agentes, atque colloquia cum Deo crebriora traduentes, ita ut in carne ambulantes, sicut Apostolus loquitur, non secundum carnem militent. Etenim *qui Christi sunt*, ut idem affirmat, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis, passionibus & concupiscentiis.*

IV.

Quis reuoluet nobis lapidem à monumento? Et resspicientes viderunt reuolutum lapidem.

EC VNDVM naturam & facultatem humanam fieri non poterat, ut saxum ingens, quo sepulchrū Domini vndique claudebatur, per hasce mulieres, ac nē per viros quidem tam facilē amoueretur. Cœlesti autem & Angelica potestate factum est, ut non modò saxum illud dicto citius aperiretur, sed & illæ in monumentum Domini absque labore & difficultate, sicut optabant, ingrederentur, ac præsentes illuc duos Angelos, ut Lucas asserit, fulgenti veste amictos contemplantentur. Illustre hoc exemplum admonet, ne humanæ potentiæ & curiositati, externisque sensibus multum tribuam, vbi de sacrosanctis & arcanis fidei nostræ mysteriis percipiendis agitur, quantumuis caro & ratio, sed & mundus & hæresis aduersentur, illudque opponere videantur: *Quomodo possunt hæc fieri?* Errauit prima & infœlix mater Eua, ab astuto illo serpente seducta, quoniam prohibitæ arboris blando aspectui nimium indulsit, & in verbo Domini audito à sancta fidei simplicitate discessit. Puniuit & Angelus Gabriel patrem Ioannis Zachariam, quoniam humanam ratiocinationem sectari voluit, & ob decrepitam vxoris ætatem de promisso sibi filio dubitauit. Peccârunt itidem crassi Capharnaitæ, cū Christum de Eucharistia disserentem audirent, remque tam

Luc. 24.

Ioan. 3.

Geuef. 3.

Luc. 1.

Ioan. 6.

diuinam

diuinam sensu proprio metirentur: quoniam sensus carnalis, vt Cypriani verbis vtat, ad intellectum tantæ profunditatis non penetrat, nisi fides accedat. Hinc & Christus quosdã è suis discipulis redarguit, quod suæ resurrectionis mysteriũ tot modis comprobatum, tam ægrè assequerentur, quia cõmuni illorum ducerentur errore, qui secundum carnem iudicant, atque ab Abrahamæ fide & obedientia procul absunt. Is enim fide confortatus, gloriam Deo dedit, *plenissimè sciēs, quia quacunq; promissit ille, potens est & facere.*

Proinde multis mihi modis procurandum est, vt in rebus arduis quæ captum humanum superant, carnisq; iudicium excedunt, ego Dei omnipotentiam in virtute ac vigore fidei apprehendam, ac totus ex Dei verbo per Ecclesiam nobis reuelato pendeam. Gratiam enim Dei, qua nihil fortius, nihil præstantius est, humanæ naturæ tam inconstanti & fragili semper antepoſam, neque mihi vel rationi, aut sensui, vel experientiæ (omnis enim homo mendax) sed humanæ æternæque veritati DEO, qui nec falli potest, nec fallere, fidendũ ac inhærendum putabo, & in eius authoritate irrefutabili conquiescam. Quod enim missus è cœlo Angelus pronunciauit, & Virgo sacrosancta credidit, id ego citra omne dubium retinebo, certissimèque profitebor: *Non est impossibile apud Deum omne verbum.* Tum ex Euangelio planissimè patet, omnia esse possibilìa credentibus, sperantibus, precantibus atque diligentibus. Ac alibi scriptum habemus: *Omne quod voluerit Deus, faciet: & sermo illius potestate plenus est: nec dicere ei quisquam potest: Quare ita facis?* Missam ergo faciam omnem de diuinis mysteriis inquirendi curiositatem, & diuina iudicia, eorũque rationem ac causam non peruestigabo, sed sancta fidei simplicitate cõtentus, vnà cum Gregorio Magno dicam: Diuina operatio si ratione comprehendatur, non est admirabilis: nec fides habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.] Atque hîc locum habent diuinæ sententiæ: *Ne innitaris prudentiæ tuæ. Ne sis sapiēs apud te metipsum. Noli altum sapere, sed time. Va qui sapientes*

Serm. de cœna Domini.

Marc. 16.

Roman. 4.

Psal. 115.

Luc. 1.

Marc. 9.

Roman. 5.

Ioã. 16. & 14.

Sapient. 8.

Homel. 26. in Euangel.

Prou. 3.

Rom. 11.

Itai. 5.

estis

1. Timot. 3.

Rom. 19.

Luc. 22.

Matth. 16. 7

Ioan. 14.

Matth. 28.

Ioan. 13.

Hebr. 13.

Serm. 20. de
verbis Apo-
stoli.

estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes. Etenim corde creditur ad iustitiam, (in his nempe omnibus, quæ veritatis omnis columna, firmamentum & magistra Ecclesia nobis credenda proponit) ore autem confessio fit ad salutem, Apostolo teste. Hac ipsa fide imbutus ego, quicquid Ecclesiæ hostes garriant, apertè profitebor, Christum Dominum ad inferos descendisse, & ad suos discipulos per clausum sepulchrum & obseratas fores cum glorioso corpore penetrasse, vulnerumque cicatrices in carne sua retinuisse, à quo & septem sacramenta sint instituta, & qui Petri fidem non deficientem, Ecclesiamque suam portis inferorum vsque robustiorem faciat, ac demum per Spiritum sanctum fideles suos veritatem omnem creditu necessariam doceat, & vsque confirmet. Eodem spectat quod è mundo discessurus ille assue-
ravit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consumptionem seculi.* Ac iterum in extrema coena: *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Iesus Christus heri & hodie: ipse & in secula.* Quid multis? Melior est fidelis ignorantia, vt ab Augustino traditur, quam temeraria scientia.

Nolite expauescere: IESVM queritis Nazarenum.

Marc. 16.

Matth. 28.

Luc. 24.

I Euangelicam historiam, quæ Christi resurrectionem exponit, ritè considerem, certè multa & præclara sunt, quibus ad Paschale gaudium celebrandum exciter ac impellar. Etenim Angelus, qui mulieribus hodiè primùm apparet, ac lætissimum Dominicæ resurrectionis adfert nuncium, florentem & æquè iucundam adolescentis ætatem præ se fert, nec nisi stola candida seu veste fulgenti coopertus apparet, pauidas verò mulieres sermone blando recreat, omnique metu soluit. Quid autem lætius & optabilius, præterquam de crucifixi & mortui Do-

mini

mini resurrectione nunciaret? nec solum hoc mulieribus, sed & peccatoribus iubet reuelari, nè Petro quidẽ excepto, qui crebrius ac cœdius reliquis discipulis magistrum suum paulò antè abnegârat. Iam verò si mulieres ipsas nobis proponamus, hæ gaudio plenæ, de sepulchro alacriter currunt, ac eiusmodi nuncium in summo mœrore constitutis discipulis exponunt, iubentque bono illos esse animo, quoniam communis ipsorum magister, quem ipsi mortuum deplorarent, uiuat immortalis. Dicit porrò non potest, quantus gaudiorum cumulus accesserit, quum discipuli Christũ ipsum viuum adspicerent, eumque in cœna Hierosolymitana præsentem & colloquentẽ & conuescentem haberent, qui commune & incredibile illorum gaudium verbis & signis magis ac magis augetet. Frequenter enim & familiariter eos Christus inuisit, suumque excellẽtem erga illos amorem per dies quadraginta modis variis declarauit, vt futuri orbis magistri, & Ecclesiæ architecti mysteria regni Dei rectius intelligerent, & in vera fide atque doctrina sese & alios solidè corroborarent.

Quæ omnia mihi ac piis omnibus iustam præbent causam, vt hoc tempore præceptum illud Apostolicum obseruemus, quo dictum est: *Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete.* Cum hoc gaudio coniungam congratulationem quæ ad Christum ipsum, ad priscos Patres, ad electos discipulos, atque ad totam demum Ecclesiam recta dirigatur. Cur enim Christo in prælio maximo tam potenter pugnantĩ, tam gloriosè vincenti non gratuler, cui & muta elementa iam lætius quodammodò congratulando seruiunt, quòd primus & solus ille de mundi principe verè forti armato, & simul de inferni carcere, mortisque aculeo & imperio admirabiliter, vt nemo vnquam aliàs, triumphauit? Is paulo ante mortem precatus fuerat, & exauditus est pro sua reuerentia: *Pater inquit, clarifica Filium tuum.* Etenim illius anima, quæ toto passionis tempore gaudio priuata, & ineffabili tristitia repleta fuerat, in hac resurrectione summum gaudium & in-

Marc. 16.

Ioan. 20.

Philip. 4.

Luc. 11.

Ioan. 17.

comprehensibilem

Ioan. 17.

comprehensibilem gloriam assequuta est: eamque claritatem etiam aliis, praesertim in lybno miserè versantibus, insigniter communicavit. Tum qui sensus & membra sua tormentis ac poenis horrendis subiecerat, resurgendo corpus illud incomparabili honore gloriâq; complevit, sed & suis electis gloriosi corporis dotes impertiri constituit, quòd illorum perfectionem & gloriam siue in anima, siue in corpore, suam esse ducat, & in illis veluti membris se ipse caput maximè cupiat glorificari. Unde moriturus pro illis Patrem oravit, simulque promisit: *Pater quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam quam dedisti mihi.* Deinde cum spiritus charitatis fideles gaudere cum gaudentibus postulet, priscis gratulabor Patribus tam diuturno & acerbo lybni carcere conclusis, quòd ardentissimi voti sui tandem facti sint compotes, ut cum antea essent velut populus sedens in tenebris & umbra mortis, nunc quia lucem illam mundi Christum apud inferos, relucentem adspiciunt, se velut in paradiso versari patent, summamq; Redemptoris consolationem cum perfecta libertate coniunctam percipiant. Nec minus electis & dilectis Domini discipulis gratulabor, quibus Pascha foelix praeter expectationem omnem illuxit, ut ex moestissimis ob magistri sui Resurrectionem auditam atque conspectam latissimi omnes efficerentur. Efficax enim in illis fuit Christi promissio, qua sibi praedictum audierant: *Vos nunc quidem tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Cur demum toti Ecclesiae non gratuletur quæ capitis & sponsi sui, resurrectionem non potest pro immenso thesauro non estimare atque complecti, & in illo veluti fonte maximorum bonorum ira se confirmat ac recreat, ut cum principe Apostolorum non sine voluptate summa in templis omnibus pronunciet: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri IESU Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, ut cætera interim prætermittam. Cui resur-*

Ioan. 16.

1. Pet. 3.

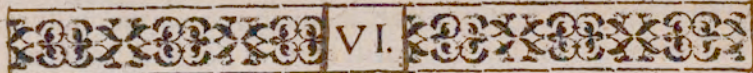
rectioni

rectioni Ecclesia fert acceptam victoriam electorum, qui ab æterna peccati morte liberati, nunc in nouitate vitæ ambulare, & post mortem corpoream velut ex somno excitati, vitam immortalem agere, & cum Christo Domino etiam secundum carnem regnare, atq; ita filij resurrectionis esse perpetuò possunt. Pro quibus inenarrabilibus beneficiis, quæ ex hac ipsa nunquam satis laudanda resurrectione proficiuntur, atque tot millibus fidelium quotidie communicantur, sanctam ego lætitiã præ me feram, & per hanc octauã, si possim, hymnum vel canticum aliquod stans & gaudens recitabo, vel breuiter saltem cum Paulo illud repetam: *Deo gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum. Alleluia.*

Luc. 26.

1. Cor. 15.

De Christi resurrectione ad futuram electorum resurrectionem applicanda.

EST id quidem extra omnem cõtrouersiam, Christi resurrectionem opus verè mirificum, sublime, diuinum, adeoque resurrectionis nostræ causam efficiẽtem & exemplarem esse, & quod in illo ceu capite resurgente præcessit, velut figuram & prototypum eius existere, quod in uis eius membris post mundi finem secundum carnem resurrecturis certissimè subsequetur. Id quod Apostolus verbis planissimis semel ac iterum confirmauit. *Scientes inquit. quoniam qui suscitauit Iesum, & nos cum Iesu suscitabit, & constituet uobiscum.* Ac rursus: *Si credimus quòd IESVS mortuus est & resurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt, per Iesum adducet cum eo.* Sicut enim in Adam omnes moriuntur: ita & in Christo omnes uiuificabuntur, vnusquisq; autem in suo ordine, ut idem Paulus affirmat. Nec obscura est collatio, si aduertamus animum, quomodo membris cum Capite ipso pulchrè

2. Cor. 4.

1. Thess. 4.

1. Cor. 15.

Ioan. 5.

1. Theff. 4.

1. Cor. 15.

Ephes. 4.

1. Cor. 15.

Matth. 13.

Philipp. 3.

Isai. 40.

1. Theff. 4.

pulchrè conueniat in resurrectione. Vtrùmque summo constat miraculo, Christum per se resurgere, & mortuos audita in sepulchris voce Redemptoris ac Iudicis, ad vitam ipso iuante protinus excitari. Christus carnem mortuam & sepultam recepit integrè: ita verò quisque resuscitatus carne & cute sua quam nunc circumfert, & in morte ponet, circumdabitur, nihil vt desit vsquam corporis integritati, quod ad illius veritatem, atque ad hominis decus & ornamentum posset desiderari. Resurrexit Dominus, vt dictum est, semel & subito, sed & ætate florente. Eadem mortui cum Christo habebunt communia: semel in corpore, & in ictu oculi ad vitam resuscitandi, quando in mensuram ætatis plenitudinis Christi suo occurrent Iudici. Ad immortalitatem resurrexit Dominus, & idcirco rediuuus impassibile corpus perpetuò seruat. Ita & corruptibile hoc, in quo nunc viuitur, induet immortalitatem, neque mortis tantum, sed defectus & incommodi omnis expers vsque permanebit. Resurrexit Dominus cum glorioso, claro, lucido corpore, licet hanc eximiam gloriam, quam nullus mortalium ferret ad spectus, coram suis discipulis prudenter occultârît. Ita sanctorum corpora tanquam Sol, in regno Patris eorum fulgebunt, & solari luce clariora, corpori claritatis Christi conformabuntur. Resurrexit ille cum dote quam vocant, agilitatis, vt facile limè & celerrimè in quacumque partem moueri posset. Ad quem modum electi tanta corporis virtute & pernicitate confirmabuntur, vt sicut Isaias inquit, assumant pennas sicut aquilæ, currantque & non laborent; ambulent & non deficient: idcircoque sicut Paulus affirmat, in nubibus Christo obuiam in aëra mirandum in modum rapiuntur. Resurrexit demùm Christus cum subtili corpore, vt per clausum sepulchrum & obseratas ianuas sine mora non minus quam Sol per fenestram vitream, atque ascendens ad Patrem, cælos absque illorum incisione pertransiret. Nec erit dissimile in corporibus beatorum, quibus nihil obsistet, sed peruia erunt omnia ob incredibilem penetrandi virtutem illo Pauli dicto

signifi-

significatam. *Seminatur inquit, corpus animale, & surget spirituale, id est spiritui simile, quandoquidem instar spiritus, animæ dominio erit planè subditum, vt cœlorum quoq; corpora penetret. Fictigitur quod pulchrè Cyprianus de eiusmodi corpore glorioso scripsit, vt post resurrectionem non aggrauet animam, sed sit caro sine mole & pondere agilis & mobilis, nullis clausa obstaculis, visu & auditu penetrās omnia & attingens, quocūq; voluerit sine impedimento discurrens.]*

Ex quibus omnibus abundè cōstat, Christum Dominum resurgentem, non modò de sua, sed de nostra etiam iustorumque omnium resurrectione futura mortales omnes sapientissimè commonuisse. Illam ipsam ego, vt officio meo satisfaciam, ritè, frequenter ac sedulò meditabor, simulque tanto mortis victori & naturæ humanæ restitutori gratias amplissimas agam, sicut & Petrus & Paulus Apostoli, vt antea meminimus, nobis agendas optimè censuerunt. Hinc præterea me aliosque mœrentes, ac in grauissimis etiam ærumnis positos consolabor, quemadmodum Iob afflictissimum & morti proximum fecissè constat. Etenim ad humanas imbecillitates ac ægritudines sustinendas, nec minus ad mortis metum ac horrorem abiiciendum præsentissimū est antidotum, si cum eodem Iob fide ardens, illud mecum reputem, & ex animo dicam: *Scio quòd Redemptor meus uiuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea uidebo Deum saluatorem meum. Què uisurus sum ego ipse, & oculi mei conspècturi sunt, & non alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Quibus & illa Pauli sententia consonat: *Si spiritus eius qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in uobis: qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, uiuificabit & mortalia corpora uestra propter inhabitatè spiritum eius in uobis.* Ac iterū alibi: *Cū Christus apparuerit, uita uestra: tunc & uos apparebitis cum ipso in gloria.* Postremò hæc future tum resurrectionis, tum immortalitatis memoria & expectatio acre mihi calcar addet, vt me uitamq; omnem accu-

1. Cor. 15.

Serm. de resurrectione Christi.

1. Pet. 1.
1. Cor. 19.

Iob. 19:

Rom. 8.

Colossen. 3.

2. Cor. 5.

Rom. 2.

1. Cor. 15.

1. Cor. 3.

Ioan. 17.

Galat. 6.

2. Cor. 1.

1. Cor. 7.

Daniel. 12.

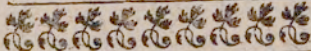

Philipp. 1.

2. Cor. 5.

Apoc. 21.

Esaï. 65.

ratè componam, nihilque prudens ac volens admittā, quod in illo ter foelici beatorum statu instum mihi pudorem, seramque poenitentiam adferre possit. *Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque, propria corporis prout gessit, siue bonum siue malum.* Ac tum quidē vt nunquam aliās, gloria & honor & pax omni bonum operanti rependetur, tunc stella à stella differet in claritate, tunc vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, Paulo Apostolo teste. Quid multis? diuinam Christi promissionem electis factam, & qua nihil optabilius, impleri necesse est: *Volo, inquit, ut vbi ego sum, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam quam dedisti mihi,* nimirum in resurrectione & ascensione. Erimus enim filij resurrectionis, capiti nostro Christo conformes, & oppressa morte, subactis que hostibus omnibus, perfecta tum animæ, tum corporis beatitudine perfruemur, tantoq; magis ac plenius, quanto nūc expressiora passionis Christi stigmata, in hoc corpore mortali quisq; portauit. Etenim *sicut socij passionum estis, sic eritis & cōsolationis:* eritque tunc Christiana virgo quāuis vidua, & hæc honesta coniuge beatior. *Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stelle in perpetuas aternitates,* sicut Angelus apud Danielem affirmat. Ego interim cum Paulo etiā atque etiam desiderabo, vt anima mea corporis carcere liberata, in Christi regno priorem beatitudinem assequatur: sed & corpus suo tempore stola immortalitatis foeliciter superuectiatur, quando nimirum lachryma omnis à iustorum oculis abstergetur, nec vltra vox fletus & doloris, sed laudis ac iubilationis duntaxat in Hierusalem perpetuò resonabit.

 VII.

Quaratione Pascha meum celebrabo, festiq; tam augusti & celebris fructum assequar salutarem?

NEMPE si nouo & augusto Regi ab inferis & tumulo resurgenti, mortisque ac hostium victori ad suos redeunti, inter tot electorum millia & ipse inter extremos letabundus occurram: si præterea cum Mariis & Thoma, eiusdem maiestatem incomparabilem (*Data est enim mihi ait, omnis potestas in caelo & in terra*) reuerenter agnoscam, & supplex adorem; si insuper huic ex mortuis Patris mogenito super omnia exaltato, eidemque viuorum & mortuorum dominatori & iudici, me totum submissè comendem, ac velut mancipium addicam deuotissimum. Hic etenim vita mea, spes mea, resurrectio mea: in hoc IESU qui declaratus est filius DEI, & noua facit omnia, exultabo, nouumque illud cantabo canticum cum his, qui cum Leonem de tribu Iuda victorē in caelis aspexissent, in facies suas prostrati, & vno ore parique cordis ardentis affectu incensi, in has voces prorumpere non cessant: *Allelu-1a: quoniam regnauit Dominus Deus noster omnipotens. Gaudeamus & exultemus & demus gloriam ei: quia uenerunt nuptiae Agni, & uxor eius preparabit se.* Adhæc illum, velut sponsum animæ meæ brachiis ac obuuiis vlnis amplectar, qui vnus vitæ & salutis meæ author atque conseruator est, qui me regni sui gloriæque suæ participem facit, qui non solum de anima, sed etiam de carne mea glorificanda curam gerit fidiſsimam, & cum de caelo reuersus apparuerit, me sibi prorsus similem efficere statuit. *Scimus enim, quoniam cum apparuerit, similis ei erimus: quoniam videbimus cum sicuti est,* vt Ioannes affirmat. Meum igitur Pascha erit, nouo ardenti que studio huic glorioso & immortalī adhærere Principi, illi perfectè colendo curam industriamque omnem impendere, ac resurrectionē quandam spiritualem duobus argumentis testatam reddere, Primum quidem, vt ad benè beatèque viuendum voluntatem in me firmam atque constantem tuear: deinde vt in iugi veteris hominis mortificandi cura studioque persistam. Hæc enim planè spectat, quod Paulus Christi resurrectionem ita commendat, vt simul renatos hortetur, sicut diximus, in no-

Marci 16.

Ioan. 20.

Matth. 28.

Coloss. 1.

Rom. 14.

Habaccu. 3.

Rom. 1.

Apocal. 21.

Apoc. 19.

1. Ioan. 3.

Rom. 6.

Coloss. 3.

Ephes. 4.
Rom. 6.
Coloff. 3.
Ephes. 5.
I. Cor. 5.

uitate vitæ ambulare, & eos qui in baptismo sacro spiritualiter cum Christo resurrexerunt, ea quæ sursum sunt quærere ac sapere, neque minus membra sua super terram mortificare, & veterem hominem cum suis actibus expoliare, atque vt ab omni vitiorum fermento maneat expurgati.

In Serm. de
Paschate.

Rom. 4.

Luc. 2.

Ioan. 13.

I. Cor. 5.

Exod. 12.

Eoque magis infœlicem illorum sortem deplorabo, qui vt sanctum Pascha, nouamque Resurrectionem profanè cõspurcent, nullam vitæ nouitatem cum illo coniungunt, sed statim ad veterem peccandi licentiam redeunt, & qui paulò antè per pœnitentiam Deo cœperant esse reconciliati, velut immundæ suæ, vix dum relictis vitiorum sordibus sese rursus immergunt. Hos Bernardus amatores sæculi, & crucis Christi inimicos appellat, quibus peccandi tempus facta sit resurrectio Saluatoris. Ex hoc nempè inquit, commessationes & ebrietates redeunt, cubilia & impudicitie repetuntur, & laxantur concupiscentiis frenæ: quasi ad hoc surrexit Christus, & non magis propter iustificationem nostram. Timendum valdè ait, ne dies ista, siquidem & ipsa posita est in ruinam & resurrectionem multorum in Israël, reprobet nos vel tanquàm manifestè alienos à Christo; Christo non communicantes, vel tanquàm socios Iudæ, in quem intrauit Sathanas post buccellam. Igitur vt sacro temporis & Ecclesiæ instituto satisfaciamus, Paulinum illud præceptum in Ecclesiis Catholicis decantatum obseruare par est: *Epulemur non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ & nequitia: sed in azymis sinceritatis & veritatis.* Celebrant Iudæi suum Pascha, quod iam antiquatum est, cum azymis, panibus, lactucis aggregitibus, arreptis in manum baculis, & pedibus ad iter expeditis, atque sic assum igni agniculum festinanter manducant. Aliud Pascha Christianis cõuenit, vt agnum Dei Christum ipsum edant in fermentati, non solum propter nouam regenerationem in sacro baptismo perceptam, verumetiam ob Euangelicæ doctrinæ veritatem & sinceræ vitæ nouitatè assumptam, vt hoc argumento testentur, se spiritualiter cum Christo resuscitados, ac demum glorioso corpore cum eo

ipſo temper victuros eſſe. Bernardus de feſto celebrādo pulchrè ſic diſſerit: Quicunq̄ue nouam quandam deuotionem & gaudium in Spiritu ſancto ingreditur, nec tam compungitur præteritorum recordatione peccatorum, quàm deletatur memoria & inflammatur æternorum deſiderio præmiorum, is planè eſt qui cum Chriſto reſurgit, qui Paſcha celebrat, qui feſtinat in Galilæam. ¶ Quarè maiorem in modum cauebo, nè vt pleriq̄ue autore Satana uſuuenit, his tã ſolemnibus & lætis feriis licenter abutar, ideoq̄ue non tantummodò fœlicem Chriſti & ſanctorum, ſed etiam inſœlicem ac horrendam malorum reſurrectionem, in animum mihi reuocare contendam. Etenim de his qui dormiunt in terre puluere, ſicut Daniel Prøpheta nos admonet, *aliꝝ in vitam æternam euigilabunt, aliꝝ in opprobrium*, ſiue vt Hilarius legit, *in confuſionem reſurgent, vt uideant ſemper*, id eſt, nõ tantum afficientur opprobrio, ſed illud etiam ipſi ſemper intuentes, incredibiliter cruciabuntur. Quod ipſum Chriſtus hoc ſermone confirmat: *Procedent qui bona fecerunt, in reſurrectionem uitæ: qui uerò malè egerunt, in reſurrectionem iudicij*, hoc eſt, iudicio Dei æternis ſuppliciis deputabuntur. Vt hinc Paulus etiam prudenter admonuerit: *Omnes quidem reſurgetemus, ſed non omnes immutabimur*. Boni quippe non tantum reſurgent, ſed etiam ad conſequendã gloriam immutabuntur, ex quibus Iob beata reſurrectionis cupidus fidenter aiebat: *Expecto donec ueniat immutatio mea*. Etſi uerò reſurgent etiam reprobi, futuri quoq̄ue immortales & incorrupti, tamen ſtatu glorioſo carebunt, & reſurgent uelut palæa leuiſſimã, non autem in concilio iuſtorum uel ſanctorum Eccleſia, ſed in cœtu condemnatorum, cum quibus ibunt in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & Angelis eius. Sed enim tu Domine I E S U, qui es uita & reſurrectio noſtra, trahe me poſt te, vt ubi corpus tuum eſt, illic & ego cum Aquilis tuis congreger, ac tecum in gloria perpetuò uiuam, quemadmodum Paulus etiam magnoperè deſiderauit. Nulla mihi ſit pars cum fidelibus & infidelibus malè ui-

In Serm. de
die ſancto
Paſchat.

Daniel 12.
In Pſalm. 52.

Ioan. 5.

1. Cor. 15.

Iob. 14.

Pſalm. 1

Matth 25

Ioann. 11.

Cantic. 1.

Luc. 17.

Philipp. 1.

Apoc. 20.

Apocal. 21.

Isai. 65.

uentibus, peius morientibus, ac pessimè demum resurre-
cturis, vt secunda mors in illos habeat potestatem, illiq; ge-
hennæ inextinguibilis fomites & pabula, tum corpore, tum
animo sine fine cum tetrīs dæmonibus excrucientur. Pars
enim illorum erit, sicut Ioannes asserit, *in stagno ardeati, igne
& sulphure*, & secundum Isaiam *præ dolore cordis, & præ con-
tritione spiritus ululabunt.*

1. Pet. 1.

PRECANDVS est mihi Deus, vt potens ac efficax resur-
rectionis Dominicæ fructus non solum ad fideles, sed etiam ad in-
fideles, totumq; orbem se porrigat per quem, sicut Petrus Aposto-
lus loquitur, *in spem viuam & hereditatem incorruptibilem re-
generentur, vt non modò Christum resurgentem videant & cre-
dant, sed credentes etiam exultent lætitia inenarrabili & glo-
rificata, reportantes finem fidei salutem animarum.*

INVOCABO Christum Dominum, vt sicut olim lugentes
ac plorantes discipulos per Angelos & Marias, immò & per seip-
sum hodie plurimum est consolatus: ita singularem & Paschalem
lætitiam illis impertiat, qui pace & consolatione tum spiritali,
tum corporali ubiq; gentium indigent: nimirum vt mærentes in
Christo IESU crucifixo, mortuo & resuscitato respicere, nouumq;
tam augusti festi fructum & effectum in se sentiant. Etenim vt
primùm Christus Dominus ab inferis rediens triumphator, se-
se rediuiuum terris reddidit, hoc Paschatis die minimè fuit o-
ciosus, sed sui corporis resurrectionem, quæ summam omnibus
presentibus consolationem adferebat, variis in locis manifesta-
uit, & noui velut solis immisso splendore, cunctorum oculos & a-
nimos mirabiliter pascere voluit & exhilarare.

ORABO in super Deum pro magna turba fidelium, qui pres-
enti festo die, quæ sanctificare maximè oportuit, indignis modis
abutiuntur, seq; Christo Domino ingratos, nec minus Ecclesie matri
immorigeros exhibent. Nam Iudeorum instar, diuini iuneris ob-
liti, à cælesti manna ad ollas carnum Aegyptiacas, id est, ad

*veterem carnalis vita licentiam, mundiꝫ vanitatem per hæc
ferias cupide prouolant, vt quod spiritu cæperant, carne consu-
mant. Ego verò non amittam confidentiam, quæ non confundit,
magnamq; habet remunerationem, & in illa rogabo Dominum
ingemiscens, quòd huius tabernaculi dissolutio & corporis mei
redemptio tam diu differatur: Scio enim cui credidi, & certus
sum, quia potēs est depositum meum seruare in illum diem,
quo apparebit gloria Redemptoris, illumq; regem gloria cer-
nent electi omnes in decore suo, vt in carne ipsa videant Deum,
vtq; pedibus eius omnia subiiciantur. Si enim Spiritus eius qui
suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis, (Paulinis verbis
utor) qui suscitauit Iesum Christum, viuificabit & mortalia
corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vo-
bis. Praclarè scripsit hoc Martyr Polycarpus: Resuscitaturus est
nos Deus ad vitam, si fecerimus voluntatem eius, & ambulauer-
imus in mādatis ipsius. & dilexerimus quæ & ipse dilexit, auo-
cantes nos ab omni iniustitia.]*

Galat. 3.

Roman. 5.
Hebræ. 10.
Philip. 2.

2. Tim. 1.

Isai. 33.

1. Thess. 4.

In epistola ad
Philippen.

FERIA SECVN- DA PASCHAE.

Sequentis Euangelij argumentum.

HOc Euangelio Lucas ostendit, Christum Domi-
num ipso Paschatis die suis discipulis frequenter ap-
paruisse, nimirum vt eos de facta sui corporis resurrectio-
ne certiores redderet, atque ob mortem suam mœrenti-
bus atque plangentibus singularem consolationem ad-
ferret. Apparuit igitur duobus illis in castellum Emaus

In apologia
David.
Ioannis 20.
Luc. 24.

Lib. 5. Eccle-
siast. histor.
cap. 20.

1. Cor. 15.

ab Hierusalem profectis, quorum alter a Luca Cleophas, alter ab Ambrosio Ammon nuncupatur. Apparuit deinde vndecim Apostolis in Hierusalem vesperi congregatis, vt Ioanes & Lucas exponunt, ac separatim etiam, nescio vbi, Apostolorum principi Petro se videndum praebuit, quem haud dubie fuerit mirifice consolatus. De aliis apparitionibus moestissimae matri & amicis aliis eodem die factis iam antè meminimus. Praecipua verò historia, quae hic tractat Lucas, ad illos duos pertinet discipulos, quos Christus peregrini forma suscepta, vt agnoscere non posset, comitari & instruere, suisque sermonibus inflammare dignatus est. Illos ipsos velut in rebus fidei rudes obiurgat, his de resurrectionis suae mysterio scripturas veteres aperit, & ab illis inuitatus ad mensam accedit, sequitur in fractione panis eisdem cognoscendum exhibet, vt ipsi deinde alios fidei suae conscios è vestigio reddant. Id quod illi sedulo sanè praestant, qui post Christum agniti statim relicta coena, nocteque contempta Hierosolymam repperunt, & aliis discipulis, suisque fratribus laeta denunciant. Et quia Lucas hic meminit de Emmaus, siue vt alij vocant, Emaunte, non omitteremus adscribere, quod Sotomenus refert: Romanos post captam Hierosolymam ex hoc castello siue pago fecisse urbem distam Nicopolim, & ante hanc urbem esse fontem salutarem, in quo non homines modò qui aegrotant, loti curantur: verum etiam alia animalia, quae variis morbis laborant. Nam ferunt ait, Christum vnà cum discipulis quodam tempore è via ad fontem illum diuertisse, inque eo lauisse pedes, & aquam ex eo tempore vim morbis medendi habuisse. Caeterum saepe variisque modis apparet Christus iam rediuius non omnibus, sed discipulis, quos peculiariter delegerat, vt apud Iudaeos & gentes eiusdem resurrectionis testes forent, eumque fidei articulum longè difficillimum, de quo credentes etiam Corinthij contendebant, omnium animis firmiter infigeret. Quomodo autem se vel alios è morte vaquam resurrecturos crederent aut sperarent, qui eo tempore cum Epicureis, Lucretio & Seneca post mortem cuncta finire, nullamque animae humanae vitam post hanc

vitam superesse, multòque minus mortuos in corpore tandem reuicturos omninò persuasum habebant. Certè Athenienses, apud quos Ethnica philosophia cum primis florebat, cum audirent hanc resurrectionem à Paulo asseri, illam ludibrio habuerunt. Et mixti Iudæis Sadducæi, sicut & inter Christianos hæretici Simon, Basilides, Carpocrates, Valentinus, Apelles, Marcion, vt alios taceam, quibus Hymenæum & Philetum annumerare licet, futuram hanc resurrectionem prorsus reiecerunt. Quàm scitè autem Christus respondet his impiis omnibus? Erratis, nescientes scripturas, neque virtutem Dei.] Præclare dixit Tertullianus. Fiducia Christianorum resurrectio mortuorum. Nec dubitat affirmare Damascenus: Si resurrectio non est, nec Deum esse, nec prouidentiam, sed casu omnia ferri & agi. Nam ad iusticiam DEI spectat, vt piorum caro quæ laborum, ieiuniorum & vigiliarum socia fuit, sit etiam & consolationis ac mercedis particeps.

Actor. 17.
Matth. 22.

1-Timot. 2.

Matth. 22.

Lib. 4. de fide
Orthodoxa.

EIVSDEM DIEI EVANGELIUM. Luc. XXIV.

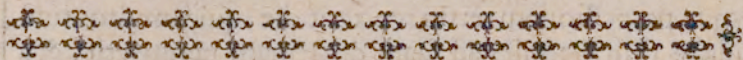
DVO ex discipulis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaus, & ipsi loquebatur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est: dum fabularentur & secum quærerēt, & ipse IESVS appropinquans ibat cum illis. oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoscerēt. Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens vnus cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Hierusalem, & nō

cognouisti quae facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit, Quae? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir Prophetata, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. Et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël, & nunc super haec omnia, tertia dies est hodie, quod haec facta sunt. Sed & mulieres quaedam ex nostris, terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt, dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt Propheta. Nonne haec oportuit pati Christum & ita intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moysè & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quae de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quò ibant: & ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes, Nane nobiscum, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit & fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem: & inuenerunt congregatos undecim, & eos qui cum illis erant, dicentes. Quòd surrexit Dominus uerè. & appa-

rui Simonis. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

De Iesu Nazareno, qui fuit vir Propheta potens in opere & sermone coram Deo & omni populo.

EC TE scriptum est à Sapiente, *Ante mortem nē laudes hominem quenquam.* Tantoque magis laudabo Christum Dominum à mortuis resurgentem, omnisq; sanctæ resurrectionis auctorem, cui & gratias ex animo agam, quòd in vita mortali tam præclare se gesserit, vt à morte laudem publicam & nunquam interituram ab omnibus toto orbe promereatur. Fuit utique, quemadmodum hi duo discipuli, quamuis in fide nondum perfecti, asserunt, *Propheta potens in opere & sermone coram Deo & omni populo:* qualis nempe nec Moyses, nec Helias, nec Helisæus, nec quisquã alius Propheta vnquam extitit, qui suum in docendo & agendo munus maiore cum fide, authoritate & potestate præstaret. Et si enim certam firmamque fidem his commodare maximè debeam, quæ in sacris literis de Christo Dei & Mariæ filio prædicantur: tamen non adspernabor, sed libenter amplectar etiam aliorum testimonia, qui tametsi plena fide caruerunt, scripturis tamen sacris consentanea in medium adferunt, & Christianam nobis comprobant veritatem. Ex hisce post Sibyllas nō est postremus Iosephus, insignis olim apud Iudæos Rabbini, simulque scriptor Romanis percelebris habitus, cuius de Christo testimonium vnà cum veteribus

Eccles. ii.

Lib. 19. anti-
quitatū. cap.
4. & Sozo-
men. lib. 1. hi-
storiarum.

A Cor. 10. & 3.

Isai. 42.

Matth. 12.

Isai. 61.

Apoc 3.

Hebræ. 2.

Hier. 4.

Theologis recipiam & approbabo. Vocat is Iesum operum mirabilium effectorem, & veræ doctrinæ magistrum, ad eòq; Christum ipsum, qui post infinita miracula, & crucis mortisque perpeffionem tertio reuixerit die, quiq; multos tum Iudæos tum Gentiles ad suam doctrinam perduxerit, & à quo Gens peculiaris nomen suum fuerit mutuata. Cæterum & huius Iosephi & præsentium duorum discipulorum confessio plenior atque perfectior foret, si vnà cum principe Apostolorum agnoscerent ac faterentur, sicut Orthodoxis omnibus firmissimè persuasum est, hunc Iesum non solum à mortuis tertia die resurrexisse, sed etiam præordinatis à Deo testibus cū suo corpore apparuisse, simulq; illum viuorū ac mortuorum iudicem & vitæ authorem esse, cui omnes quidem Prophetæ testimonium perhibent, & per cuius nomen quotquot credunt in eum, remissionem accipiunt peccatorum. Agam insuper Christo gratias, quòd pro sua summa benignitate se discipulis, licet infirmis ac increpatione dignis, ad eò se comem ac familiarem peregrinum præbeat, illosque amantèr comitari, verbisq; blandis simul & asperis informare dignetur, donec illi perfectam ipsius agnitionem in Emmaus assequantur. Hoc enim officium verò Messia conuenit, calamum quassatum non conterere, linum fumigans non extinguere, consolari lugentes, mederi contritis corde, & prædicare captiuis indulgentiam, clausisq; apertionem. Hic est qui clauem habens David, scripturas aperit, & germanum illarum sensum ignaris ac rudibus explicat, & cum eo quidem fructu, vt ex incredulis verè fideles, & ex frigidis ac torpidis ardentes ac perfectos Evangelij faciat professores. Idem se nobis peregrinum ostendit & exhibuit, quia per omnia debuit fratribus assimilari, vt hinc etiam colonus & viator, hoc est, peregrinus à Propheta dicatur. Sic enim illum Hieremias affatur: *Quare quasi colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es velut vir vigus? Sed audi hunc exultantem, & extremè pauperem peregrinum:*

*Palpes inquit, foveas habent, & volucres cæli nidus: filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet. Quid ergò mirum, nos qui Christi capitis membra sumus, taliq; peregrino & pastore suas errantes oues requirente maximè gloriamur, etiam aduenas & peregrinos in sacris literis appellari? sicut & Rex præpotens Dauid hac oratione testatur: *Peregrini sumus coram te* (Domine) *& aduena. sicut omnes Patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terram, & nulla est mora.* Nec est dissimilis Iacob Patriarchæ confessio, qui de sua ætate rogatus, regi Pharaoni hoc modo respondit: *Dies peregrinationis vita mea centum triginta annorum sunt, parui & mali, & non peruenierunt usq; ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt.* Cùm sumus in corpore, peregrinamur à Domino, sicut Paulus affirmat, verèque peregrini ex hoc tristi exilio ad cœlestem patriam habentius contendere, vt quilibet dicere debeat: *Aduena ego sum apud te & peregrinus.* Cur ergò demens diuitias atq; delicias amo? Quare mundi delector insanis cupiditatibus, variaque præsentis peregrinationis impedimenta confector, vt vel nunquam, vel tardè quidem patriam mihi promissam attingam? Non enim habentius hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. An frustra monuit princeps Apostolorum? *Charissimi obsecro vos tanquam aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant aduersus animam.* Quotidie ad mortem proficiscor, nec meas tamen ædes instruo, & necessarium parare comæatum negligo, cùm interim scriptum esse sciam: *Ante languorem adhibe medicinam, & ante iudiciū interroga teipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationem.* Verè pij cum Paulo ad mortem expeditè peregrinantis est dicere: *Quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Desiderium habeo dissolui, & esse cum Christo. Mihi viuere Christus est & mori lucrum.* Cæterùm in hisce duobus discipulis cum primis notabo, quod cùm Christum Dominum ignorarent, ac pro vulgari peregrino ducerent, se inde*

Matth. 8.

Luc. 15.

1. Paralip. 29.

Gen. 47.

2. Cor. 5.

Psal. 38.

Hebr. 13.

1. Pet. 2.

Eccles. 18.

Philip. 3. & 1.

Iacob. 1.

Luc. 10.

Prou. 29. &
17.

Lucz. 10.

Prou. 27.

2. Tim. 3.

Ioan. 16.

1. Timot. 5.

ab initio seuerè admoneri ac liberè corripì sultinent. Nec propterea vel irascuntur, vel obstrepunt: quin potius monitori se dociles ac gratos exhibent, ipsumque de resurrectione differentem non interpellant. Ita verò illi me docent, quod & Iacobus exigit, vt verbum Dei quod potest saluare animas nostras, in mansuetudine suscipiam, quemadmodum & Magdalena, cum sederet ad Dominicos pedes, Euangelium tranquillè & modestè percepit, suoque infixit pectori. Vbi præterea moneor, quam verè dixerit Salomon: *Virga atq; correctio tribuit sapientiam, & plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plaga apud stultum.* Facit Christus quod optimum Samaritanum decet, vt non modò lene oleum, sed etiam acre vinum vulneribus ægrotorum curandis infundat. *Meliora quippe sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientis,* teste Salomone. Sapiunt & discipuli, libera correptione Domini non offensi, sed ad illum magis ac magis amandum incensi, quemadmodum illis ipsi verbis ostendunt: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas?* Dolebo igitur mecum agi perperam, quòd cum electis Christi ouibus ex verbo Dei arguente ac terrente non proficiam, sed in illo meras quarà delicias atque consolationes, idèò què persæpè frigidus perseuerem, neque calorem aut feruorem vllum in me sentiam spiritualem, sicut isti sanè discipuli per se senserunt. At verò docet Apostolus, scripturam omnem diuinitus inspiratam non solum ad docendum, sed etiam ad arguendum & corrigendum valere. Et proprium est Spiritus sancti officium, mandum in nobis arguere, ac deinde consolari, idèò ille non solum per se, sed etiam per organa sua, legitimos nempe doctores, facere solet, quando hi sic verbum Dei prædicant, vt ex præcepto Pauli peccantes coram omnibus arguantur, & cæteris improbis timor ac pudor iniiciatur. Væ igitur mudo presenti, qui cum sit longè corruptissimus, & iram Dei maximam mereatur, nihil impensius quàm concionatorum blandiloquentiam ac dulcedinem quærit, suamque stultitiam & im-

pietatem

pietatem foueri, non autem detegi aut increpari sultinet. Vox enim illorum est propria: *Loquimini nobis placentia, videte nobis errores.* Sed Propheta Isaias talibus meritò exprobrat: *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant.* Ac statim illis de futuro & tremendo Dei iudicio pergit concionari. Petam ego sæpe à Domino, vt fides mea de Christo mortuo & resuscitato in me non hæreat frigida, sed per charitatem, sicut in hisce discipulis, accendatur, adeòquæ in corde meo conualescat, vt tot tantisque Christi beneficiis quasi facibus ad diuinum amorem inflammetur, vtquæ in meditatione mea, sicut in mēte Dauidis, spiritualis ignis magis ac magis inardescat. Ita enim & ipse dicere potero: *Quid mihi est in cælo? & à te qui volui super terram? Defecit caro mea & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Mihi adherere Deo bonum est. Qui autem adheret Domino, vnus spiritus est,* ex Apostoli sententia.

Isai. 30.

Isai. 3.

Psal. 38.

Psal. 72.

1. Cor. 6.

O Stulti & tardi corde ad credendum in omnibus.

ACRIS & vehemens est isthæc reprehensio duos discipulos verberans, qui circa fidem Dominicæ resurrectionis hærebant, nihilque certi eo tempore, quo veritas tanti mysterij nondum erat propalata, constituere poterant. Neque hos tantùm, sed & alios discipulos grauius sanè perstringit Dominus, quum iam iam cælos petiturus, illis incredulitatem cordisq; duritiam exprobrat, eò quòd aliis qui viderant eum resurrexisse, siue viris siue mulieribus, fidem non adhibuissent. Eadem libertate Paulus corripit, & insensatos siue stultos vocat Galatas, quòd acceptam fidei Apostolicæ doctrinam & normam deseruissent, seque in religione instabiles præstarent, nouis & falsis Euangelij doctoribus adherentes. Quod si Christus tam durè sugillat discipulos in vno fidei articulo hallucinantes, tardiùsque credentes, quantò minus idem hodie parceret, quantòquæ iustius succenseret omnibus, qui veterem, iam pridem promulgatã, receptam & probatam religionem cum noua sæpèquæ damnata do-

Marc. 16.

Galat. 1. & 3.

ctina

Arina commutant, & apertis Ecclesiæ hostibus magis, quàm legitimis suis pastoribus fidunt, ea interim dogmata cõtemnentes, quæ totius Ecclesiæ calculum tot seculis meruerunt. O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ vestri maiores ab Apostolis & Apostolicis viris instituti, de Canonicis libris, de verbo Dei viua voce tradito, de libera hominis voluntate, de peccatorum iustificatione, de septem Ecclesiæ Sacramentis, de Sanctorum cultu, de præceptis ac traditionibus Ecclesiæ vnanimè crediderunt, totque probatæ synodi stabilierunt. Quæ isthæc incogitantia, temeritas ac perfidia est, vnam, sanctam, Catholicam & Apostolicam fidem fideique doctrinam profiteri, & pro ea recens natam, inauditam, sectariam & apostaticam religionem amplecti, quæ subinde sicut luna mutatur, & infames habet authores, totque seditiosis motibus ac nefandis sacrilegiis orbem vniuersum offendit. *A fructibus enim eorum cognoscetis eos. Vsq; quo igitur in duas partes claudicatis?*

Matth. 7.
3. Reg. 8.

Ephes. 4.

Quocirca vicem illorum dolebo maximè, qui hoc seculo ad nouandam religionem tot modis adspirant, ac velut paruuli sint fluctuantes, vt Paulus appellat, omni nouitiæ doctrinæ vento sese instar arundinis agitari sustinent, eoque stultitiæ prolabantur, vt sedtis nouis addicti, neque scripturæ sacræ testimoniis, neque concordibus Patrum sententiis, neque præclaris Dei miraculis, aut vllis rationum momentis ad saniores mentem reduci posse videantur. Hos verè stultos & ad credendum tardos, immò & incredulos rectè dixerim, pro quorum incolumitate, nè adeò cæci & stulti à recta via veritatis aberrare pergant, si antehac vnquam, nunc maximè quidem Christum cœlestem medicum implorabo. Qui enim non crediderit, aut qui circa vnam fidei partem errarit, suumque iudicium Ecclesiæ iudicio anteposuerit, is certo certius condemnabitur. Non enim audit, sed contemnit matrem Ecclesiam, quam deserens, etiam ex Christi sententiâ publicanus ac ethnicus dici haberique promeretur, quoniam à Christi corpore per errorem se ipse præscidit. Pu-

Marc. 16.

Matth. 18.

gnat præterea cum Apostolo, in quo idem Christus pronunciat: *Si quis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit*, obnoxius nimirum æternæ maledictioni. Ac iterum: *Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem deuita*. Demùm mihi & Catholicis omnibus eam optabo gratiam contingere, vt veræ ac salutaris fidei donum, quo tam multi hodie destituuntur, summa simplicitate tueamur atq; conseruemus, omni tum ingenij vani curiositate, tum fallacium hominum fraude astutiâque reiecta, ita vt suum quisque intellectum in captiuitatem redigat in Christi obsequium, ac sanctæ matri, quæ columna & firmamentum est veritatis, syncerè confidat ac promptè pareat. Ita enim scriptum habemus: *Audi fili mi disciplinam Patris tui, & nò dimittas legem matris tue*. Tum Apostolica iubet regula, quam violare sit nefas, vt fideles omnes id ipsum inuicem sentiant, nec alta sapiant, sed humilibus consentiant, vtquæ relicto schismate, id ipsum dicant omnes, eadem mente & sententia præditi, sempèq; solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.

Cœgerunt illum dicentes: Mane nobiscum Domine, quoniam aduesperascit.

QUANTO breuior & incertior est periodus vitæ huius, quæ vitro fragili & vapori parumper apparenti iure conferatur, tanto diligentius mihi prospiciam, vt Christum futurum mox iudicem, quoniam ante ianuam assistit, ad amicum & fauentem habeam. Is autem verè fidelium precibus ex animo fuis, & officiosæ charitatis studiis proximo syncerè declaratis, nulli non facilè conciliatur, atquæ his duobus velut vinculis (oratione & misericordia) mirè adstringitur ac ligatur, nihil vt homini negare posse videatur. Certè nisi Propheta Moyses oratione sua quasi manum supremo numini attulisset, & illi quodammodo vincula iniecisset, non diuinum hoc accepisset responsum: *Dimitte me, vt irascatur furor meus contra eos, & delcam eos*. Nam & Regius Propheta

Galat. 1.

Tit. 3.

2. Cor. 10.

1. Tim. 3.

Prouerb. 1.

Rom. 12.

1. Cor. 1.

Ephes. 4.

Jacob. 4.

Exod. 32.

Psalm. 105.

Genes. 19.

2. Pet. 2.

Ezech. 16.

Luc. 16.

Ephes. 6.

Hebrae. 13.

Ibidem.

Matth. 11.

Exod. 20.

Hebrae. 2.

confirmat, quod Moyses electus Dei steterit in conuersione in conspectu eius, ut iram diuinam auerteret, nè disperderentur Israëlita. Præterea nisi benignus & hospitalis Loth duos peregrinos, erant autem Angeli, apud Sodomitas comiter excepisset, iustitiæ titulum non mereretur, neque scriptura de illo assereret: *Compulit illos oppidò ut diuerterent ad eum: ingressisq. domum fecit conuiuium.* Ac istorum beneficio factum est, ut ipse postea potenter ereptus atque conseruatus fuerit, neque cum Sodomitis impiis, simulque ab omni humanitate, ut ostendit Ezechiel, alienis, flamma sulphurèque consumptus interierit. Proinde maiorem in modum curauero, ut hospitalitatis iustitiæque Christianæ certem officii, quibus regnum suum quodammodo vendit Deus, seque à nobis cogi & expugnari lætatur, quum nobis amicos facimus de mammona iniquitatis. Ac de oratione quidem ita præcipit Paulus: *Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia.* Misericordiam verò satis illo dicto commendat: *Beneficentia & communionis nolite obliuisci. Talibus enim hostiis promeretur Deus.* Ac iterum: *Charitas fraternitatis inquit, maneat in vobis, & hospitalitatem nolite obliuisci.* Cuius hospitalitatis & erga egenos beneficentiæ laudè cum alij multi, tum Martinus, Nicolaus, Paulinus & Gallicanus in Ecclesia egregiè floruerunt. Eòque magis mihi displicere habeo, quod sicut in orationis vsu, sic etiam in misericordiæ operibus sim tepidior atque negligētior, nullam ut vim mihi aut Deo faciam, cum tamen æterna Veritas dixerit: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.*

Sunt & alia in hisce discipulis mihi non probanda solum, sed etiam, si sapiam, imitanda, præsertim ut festi dies à me ritè sanctificentur. Huc enim spectat audire verbum Dei, quod illi quidem à Christo in via etiam traditum reuerenter exceperunt, & flagrantibus animis comprehenderunt. Undè hortatur Paulus: *Propterea abundantius oportet obseruare nos ea que audiimus, nè foris peressuamus, siue ut Chryso-*

mus in-

mus interpretatur, pereamus. Quid enim verbo Dei & doctrina spiritus efficacius inuenitur? Deo ipso testante: *Nunquid non mea verba sunt quasi ignis, & quasi malleus conterens petras?* Adhæc isti nobis exemplo esse possunt, vt sacrû tempus nugis fabulisque vanis non teramus, sed in rebus grauibus tractandis, & in dictu audituque dignis colloquiis vtiliter expendamus. Etenim de cruce mortêque Domini non sine quadam tristitia colloquuntur, atquæ ita vetus piorum institutum comprobant, qui festos dies, sicut & peregrinationes religionis ergò susceptas, honestis & sacris condiunt colloquiis, ac potissimum de Redemptoris nostri mysteriis, aliisque sacris de rebus vel Sanctorum historiis libenter inter se conferunt, seque inuicem prouocant ad meliora. Hoc sanè vbi fit, Christus non inuitus, præstò est colloquentibus, illisque non modò suam præsentiam, sed gratiam quoque spiritualem frequenter impertit, vt suum promissum compleat: *Vbi enim inquit, sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Et quemadmodum bonis piisque colloquiis multa bona promouentur, & charitas fraterna, illudque Pauli præceptum obseruatur: *Sermo vester in gratia sale sit conditus:* ita vicissim dici vix potest, quantam nocendivim ac perniciem adferat verba impura & improba, quibus honestæ aures ac mentes inficiuntur, quoniam iuxta Poëtæ Menandri senarium à Paulo citatum: *Corrumpunt bonos mores colloquia praua.* Tantòque diligentius rogabo Deum, vt quia linguæ difficillima est moderatio (*si quis enim in verbo non offendit, hic perfectus est vir*) verum & salutarem loquendi vsum ipse me doceat, vtque verba mea, de quibus ratione Christo iudici aliquando reddere debeo, ad diuinam ipsius gloriam & proximi commodum perpetuò referantur. Neque verò mihi sat erit, festos dies verbum Dei audiendo, & sacris de rebus legendo aut colloquendo piè cohonestare, sed enitar etiam, vt meas ad Christum preces fundam religiosius, illumque vt optimum charissimumque hospitem, ad meas ædes pertraham, vt mecum sit, ac mecum laboret, vtque cū

Hierem. 23.

Matth. 18.

Coloss. 4.

1. Cor. 15.

Iacob. 3.

Matth. 12.

Sapient. 9.

hisce discipulis dicam: *Mane nobiscum Domine, quoniam ad-
 ueesperascit.* Ea res mihi præbebit ansam de sanctissimi sacra-
 menti communione cogitandi, & festis diebus illam ipsam
 percipiendi, quando Christus ab hisce discipulis rogatus,
 mensam cum illis communem habere voluit, quibus & se-
 ipsum in fractione panis patefecit, totumque tribuit. Credã
 enim antiquis Theologis, vt Chrysostomo, Augustino,
 Theophylacto, ac Bedæ, quorum iudicio Christus non com-
 munem, sed Eucharisticum, verèque benedictum & cœlestē
 panem in Emmaus porrexit, ita vt consentaneum sit, duos
 illos discipulos sub vna duntaxat specie panis sacramentum
 sumpsisse, sumulque sacramenti percepisse virtutem, quoniã
 ad Christum verè cognoscendum in mente fuerunt illumi-
 nati. Nec dubium, hunc proprium Eucharistiæ sacræ fructū
 & effectum esse, vt ad cognitionem diuinorum, immodò ad om-
 nis quoq; gratiæ incrementū edentibus conferat, quem-
 admodum primi Christiani, cum quotidie hoc cœlesti pane
 vescerentur, spiritualibus bonis mirificè cumulati, reipsa
 senserunt. De illis ita Lucas meminit: *Erant perseuerantes in
 doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & o-
 rationibus.* Magnam & ineffabilem vim habet caro Christi,
 inquit hoc loco Theophylactus. Proinde dispiciam & anni-
 tar, vt Christum Dominum & meipsum rectius agnoscam,
 ideòque vt frequenter & libenter, sic confidenter etiam ac
 reuerenter, præsertim in sacris feriis, benedictum Eucharis-
 tiæ panem percipiam. Hic enim panis est de cœlo descen-
 dens, quem Christus velut ad mensam sedens, etiamnum sa-
 cerdotibus sub vtraque, & aliis sub vna specie in Ecclesia sua
 porrigit, atque id ipsum quod de sacramenti huius effectu
 promisit, dignè sumētib; efficaciter præstat. *Qui enim man-
 ducat hunc panem, viuet in æternum, in Christo manebit, &
 Christus in illo, ac resuscitabitur in nouissimo die.* De hoc sacra-
 mento vir planè Apostolicus Ignatius clarè pronunciat: *Da-
 te operam, vt crebrius congregemini ad Eucharistiã & glo-
 riam Dei.* Quando enim sæpius in idem loci conuenitis, la-

Actor. 2.

Ioan. 6.

Ioan. 6.

In epist. ad E-
phesios.

benefactantur

befactantur vires Satanae, & ignita illius ad peccatum iacula irrita resiliunt.] Præterea quod Christus precari nos docuit: *Panē nostrum quotidianū da nobis hodie*, siue vt Matthæus dixit: Panē super substantialē, vbi & græcus additur articulus, id veteres Theologi ad sanctū Eucharistiæ panē referūt, quem admodum Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus & Augustinus ostendunt. Tum ex Anacleti scriptis fit euident, fideles omnes, quoties olim quotidiano Missæ sacrificio interfessent, sacram sumpsisse communionem. Magnam igitur operam adhibebo, nè animam meam hoc tam diuino quàm salutari pane ciboque defraudem, certè persuasus, longè rectius ac laudabilius eos facere, qui peccatis lethalibus non grauati, ex amore & fiducia diuinæ misericordiæ ad hunc vitæ panem Dominicis saltem diebus sumendum accedunt, sicut & Augustinus faciendum suadet, quàm qui ex timore, vel ob reuerentiam duntaxat ab illo abstinēt, vel sibi aliisque abstinendum arbitrantur.

PRECANDVS est mihi Deus, vt sanctæ hospitalitatis virtutem ac studium in multis, quorum nunc friget charitas, excitare dignetur. Egrot enim vehementer Ecclesia eiusmodi beneficiis hominibus, qui instar Abraham & Loth, de peregrinis atq; pauperibus bene mereri gaudeant: quiq; cum Abdia & Habacuc ministros Ecclesiæ suis sumptibus nutrant ac prouehant. Tum Paulus eas commendat viduas, quæ hospitio excipiunt exteros, & sanctorum pedes lauant, sed & tribulationem patientibus subministrant. Serium enim Dei præceptum est non minus Christianos quàm Iudæos adstringens: Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam.

ORABO itidem pro dubiis & errantibus in fide, vt diuinitus illustrati, seipfos agnoscant, & in viam regiam veritatis reuertantur. Quod fieri cerè non potest, nisi Paulinam illam obseruent sententiam: Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor.

Luc. 11.
Matth. 6.

Distin. 2. de
cōsecrat. cap.
Peracta.

De consecr.
dist. 2. can.
Quotidie.

Genes. 18. &
19.
3. Reg. 18.
Daniel. 14.
1. Tim. 5.

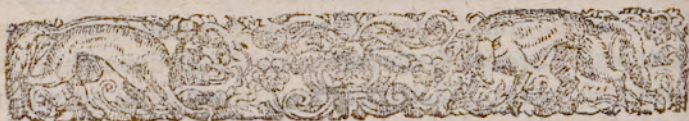
Isai. 58.

Hebr. 13.

Serm. 18. secund. Lucam.
Iofue. 2.

RURSUS Deum iuocabo, ut Catholici in suis colloquiis minus offendant, magisq; studeant esse spirituales, neq; solum Dei verbum audire & legere contenti sint, sed & maiorem sibi gratiã comparent digna & frequẽti Dominici corporis perceptione, præsertim quæ hodie à plurimis per summam socordiam negligitur, ac toto anno nè in festis quidem maioribus iteratur. Sic enim nos deceat cum Augustino ratiocinari: Si Rahab meretrix salutem consequuta est cum omni domo sua, quia ducis à Deo missi exploratores semel excepit: quid ille cõsequetur, qui Deum intra mentis sua domum frequenter ac deuotè receperit?

FERIA TERTIA PASCHAE

Sequentis Euangelij argumentum.

RECITAT Lucas apparitionem, qua Christus die Paschæ, cum Apostoli aliiq; plures discipuli in Hierusalem vesperi conuenissent, corpus suum rediuuam euidenter ostendit, & cum illis vixit familiariter. Nec enim solum se illis videndum & cõtrectandum exhibuit, sed cum illis etiam in mensa edere ac bibere voluit, simulq; sensus illorum obtusos ad scripturas probe intelligendas aperuit & illustrauit, ac præterea verũ suæ mortis & resurrectionis vsum & fructum in orbem latèq; diffundendum explicauit. Præcipuè autem hic à Christo laboratur, vt subortam spiritus siue spectri suspensionem suorum animis eximat, ac indubitaram humani corporis sui veritatẽ astruat & confirmet. Etenim præuidebat æterna sapientia, plurimos de hac sua & aliorum mortuorum resurrectione contentiones maximas exci-

tatuos, & humani captus tãtam imbecillitatem esse no-
 uerat, vt futuram carnis resurrectionem ægrè admodum
 firmis animis complecterentur. Verumenimuerò sicut in
 Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes viuifica-
 buntur, Apostolo teste. Et sicut primitiã mortis in Adam,
 ita etiã primitiã resurrectionis in Christo, vt scribit Am-
 brosius. Extat celebris ac probata historia de septem fra-
 tribus apud Ephesum olim dormientibus, & inter san-
 ctos habitis in Ecclesia, qui sæuiente in Christianos De-
 cio Cæsare in speluncam se ipsi abdiderunt, vbi tam forti
 longoque somno latuerunt oppressi, vt ad ætatem Cæ-
 saris Theodosij senioris vsque, id est, treceris septuagin-
 ta duobus annis nõ fuerunt experrecti, & sani tamen ac
 integri omnes manserint conseruari. Cuius miraculi ru-
 mor ita commouit Cæsarem Theodosium, vt ad illos in-
 uisendos Ephesum venerit, remque omnem ita se habe-
 re, sicut diximus, certò compererit. Et quoniam de mor-
 tuorum resurrectione magna tunc contentio fuerat exor-
 ta, multi per hanc ipsam historiam in sana fide confirma-
 ti sunt, Deo nimirum hoc velut antidotum illorum im-
 becillitati prouidente. Narrationem eandem præter a-
 lios cõfirmat Euiratus, Simeon Metaphrastes, Nicepho-
 rus & Gregorius Turonensis. Cur verò dubitemus quæ-
 so de Christi potestate diuina, per quam aliquando mor-
 tui velut è somno excitentur, & cum suis corporibus in-
 tegrus ad iudicium congregentur, si Christus idem Ephe-
 sis dictis hoc contulit, vt illi tot annos velut noctem v-
 nam dormiendo superarent, ac nullo interim detrimen-
 to corporum afficerentur? Quid multis? si Christus pri-
 mitiã dormientium non returrexit, inanem Euangelij
 prædicationem, inanem & fidem Christianam esse Pau-
 lus apertè concludit.

1. Cor. 15.

In oratione
de fide resur-
rect.

1. Corint. 15.

EIVSDEM DIEI EVANGE-
 lium. Luc. XXIV.

SED TETIT IESVS in medio discipulorū,
 & dixit eis: Pax vobis: Ego sum, nolite ti-
 mere. Conturbati autem & conterriti, exi-
 stimabant se spiritum videre. Et dixit eis:
 Quid turbati estis, & cogitationes ascen-
 dunt in corda vestra? Videte manus meas & pedes, quia ego
 ipse sum. Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa no-
 habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit
 eis manus & pedes. Adhuc autem illis non credentibus &
 mirantibus præ gaudio dixit, Habetis hîc aliquid quod man-
 ducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & fauum
 mellis. Et cum manducasset coràm eis, sumens reliquias de-
 dit eis. Et dixit ad eos: Hæc sunt verba quæ locutus sum ad
 vos, cum adhuc essem vobiscum: quoniam necesse est imple-
 ri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi, & Prophetis, &
 Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent
 scripturas, & dixit eis: Quoniam sic scriptum est, & sic o-
 portebat Christum pati & resurgere à mortuis tertia die, &
 prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem pec-
 catorum in omnes Gentes.

NOTÆ MEDITATIONVM
 ET PRECATIONVM CIRCA
 EVANGELIVM.

Pax vobis, ego sum, nolite timere.

MIRABOR ingentem Redemptoris mei bonitatem
 atque clementiam, qui ad maximum honoris gra-
 dum euectus, iamque Rex gloriæ factus, omnis in-

iuriæ à discipulis suis acceptæ obliuiscitur. Nam cum nullo illorum exoptulat, cunctos in primo cōgressu amanter excipit, perinde ac si nihil in illum antè peccassent, nullamque ingratitude & inconstantia pœnam cōmeruissent. Et tamen hos malè sibi conscios ille tam blandè respicit, ac suauiter salutat omnes, neque modò suam pacem illis exoptat, sed & consolationem & gratiam offert singulis, ex animo condonans Petro & aliis grauem offensam, & quicquid veterem illâ amicitiam poterat impedire, submonēs. Quo minus admirandum putabo, quod Ioannes hunc incredibilem Christi amorem extollens inquit, Christum cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem vsque dilexissē, non sub mortem tantum scilicet, verum etiam post suam resurrectionem, quum ab humanis curis & affectionibus alienus planè factus poterat existimari. Tam seriò Christus illud seruat promissum, quo eosdem discipulos in eadem cœna fuerat consolatus: *Pacem ait, relinquo vobis, pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Ac mundi quidem ingenium ac morem in illo pincernarū principe depictum cernimus, qui communem cum Ioseph carcerem tenens, suam illi fidem obstrinxerat, quod liberatus innocentis amici causam tuendam suscepturus esset. Is verò pristino gradui restitutus, sicut Ioseph prædixerat fore, omnem eius abiecit curam atque memoriam, ac vix tandem veteris amici ac interpretis est recordatus. Vt enim blanda, sic & fucata & fallax, sæpè & pestilens est mundi huius amicitia, de qua idcirco dixit Iacobus Apostolus: *Quicumq; voluerit amicus esse seculi huius, inimicus Dei constituitur.* Est quippe mundus non dissimilis meretrici à Salomone descriptæ, quæ splendide ornata, & ad capiendas animas multis modis instructa, blanda quidem & speciosa suis amatoribus pollicetur, vecordes autem & incautos suis illaqueat sermonibus, vt captos demum eos, perinde ac bouem qui ligatus ad macellum ducitur, ad inferos vsque pertrahat atque perdat. Quocirca mihi commendatum erit, quod idem Salomon subiicit ac præci-

Ioan. 13.

Ioan. 14.

Genes. 40.

Iacob. 4.

Prouerb. 7.

Prou. 9.

pit: *Nè abstrahatur in viis illius (meretricis) mens tua, neq; decipiaris semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Via inferi domus eius, vel sicuti*

Prouerb. 8.

postea sequitur: Qui applicabitur illi, descendet ad inferos: nam qui abcesserit ab ea, saluabitur. Quàm iustū igitur ac consultū fuerit, me sutato vanōque mundo nuncium mittere, Christoque seruire, qui non terrena nec caduca, sed spiritualia ac solida bona promittit simulque præstat, nihil vt illo sit

Ephes. 4. & 5.

fidelius, qui nec fallit vnquam, nec fallitur. Ego inquit, diligentes me diligo: & qui manē vigilant ad me, inuenient me. Merum sunt diuitie & gloria, opes superba & iustitia. Qui me inuenit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Quod si Christus discipulis tam libenter ignoscit, seque perhumanū ingratis exhibet, mæstos suauiter consolatur, ac veterem beneuolēriam omnem etiam non rogatus vltro declarat, merito certè pudore suffundor, cum cogito, me in amando fratrem tam frigidum, immò nonnunquam & amarulentum & morosum & asperum esse: quoniam secundum charitatem non ambulo, sed Apostolicum præceptum violo, quo sancitum est: Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit vos. Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.

Conturbati verò & conterriti, existimabant se spiritum videre.

Num. 22.

Daniel. 10.

Lucz 1.

Natura sic comparatum est, vt bonorum malorumq; spirituum apparitio non modò impios, sed & fideles, sicut Daniëlem & Zachariam Prophetas, maiorem in modum perturbet atq; terrefaciat. Quid quod Christi rediuiui cōspectus, cum primū ad suos à morte reuisendos venisset, spectantium discipulorum animis metum iniecit atq; sollicitudinem, adeò vt ex Christi corpore spectrum & phantasma vellent constituere? Ego verò hanc communem hominum imbecillitatem atq; fragilitatem agnoscens, peculiarem a

nimi constantiam induam atque præstabo, quoties inopinati tristesque casus mihi se offerent inopinatio. Vbi meminero, sanctos etiam insolitis visionibus, quæ à spiritu bono ac maligno fiunt, turbari, has autem ea nota discerni, quod electi Angeli territos & paucifatos piorum animos benignè consolentur, ut statim timor solvatur, iterumque quiescat, sicut Zachariæ & Mariæ contigit. Dæmones autem cum apparent, horridius terrent, & supra modum animos angunt, sicut Iulianus Apostata fuit expertus, teste Sozomeno. Quâdocumque autem huiusmodi visiones vel apparitiones fiunt, in tali trepidatione non ociabor, sed ad armaturam spirituales confugiam iuxta illam Pauli regulam: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare.* Hæc fortis armatura & perfecta constitutio à me præstari non potest, nisi viua in primis fide meum pectus muniã, & fragilitatem humanam, quam in Daniele quoque cernimus, ardenti precatione depellam & adiuuem. Igitur cum Propheta Moysè precabor: *Surge Domine, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt te à facie tua.* Aequalis fiducia & precatio in Dauide fuit, quocum aduersus repētinos motus & terrores dixerim cōfidenter: *Dominus illuminatio mea & salus mea: quem timebo? Dominus protector vite mee: à quo trepidabo? Dominus mihi adiutor, & ego despiciã inimicos meos.* Nec temerè quidem suos docuit Antonius Magnus, ut cum dæmones viderent, tam se quàm domos suas crucis armarent signaculo. Confestim inquit, soluentur in nihilum, quia metuunt illud trophæum, in quo soluator areas expolians potestates, eas fecit ostentui, quemadmodum ab^a Athanasio scriptum est, &^b Ignatius, ^c Cyrillus Hierosolymitanus, ac^d Ephrem Basilij Diaconus comprobant. Cæterum ut circa huiusmodi apparitiones minus ego fallar, plurimi enim fraudibus & fallaciis dæmonum hic decipiuntur, duo mihi obseruanda proponam: Alterum, ut siue mihi, siue aliis tales fiant apparitiones, nō facilè illis fidem adhibeam, nec meum de illis iudicium præceps feram. *Qui enim cito credit, leuis est*

Luc. 7.

Lib. 5. Eccles.
hist. c. 2.

Ephes. 6.

Daniel. 10.

Num. 10.

Psalm. 26. &
117.a In vita S.
Antonij.b Ad Philip.
pen.c Cateche.
si 4.d De vera
pœnitent.

corde,

Ecclef. 19.^oGenes. 3.
2. Cor. 11.

1. Ioan. 4.

2. Cor. 11:
Hierem. 23.
& 14.3. Reg. 22.
Genes. 37. &
40.Matth. 1. & 2.
Actor. 12. &
27.
2. Cor. 12.Matth. 17.
Luc. 9.

Matth. 27.

Ephes. 4.

corde, sicut dixit Ecclesiasticus, Vbi nimum credulae ac simplices muliercula plurimum peccant, ac idcirco per sepe falluntur, sicut Eua improvida nimumque curiosa antiquus & astutus serpens imposuit ac illudit. Alterum est, ne nocturnas visiones & spirituum apparitiones eodem veluti pede metiar, sed vt prudenter potius discernam inter bonas & malas, inter veras & falsas huiusmodi apparitiones, iuxta illud Apostolicum dictum: *Charissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint.* Nouit enim & Sathanas, vt Paulus asserit, ipseque rerum docet vsus, se in Angelum lucis transfigurare, nonnunquam & fascinare Prophetas, vt somnient mendacium, & seducant populum, Dei que verba peruertant. *Ero inquit, spiritus mendax in ore omnium Prophetarum Achab.* Neque tamen negari potest, Ioseph Patriarchae, & Ioseph Christi nutricio, sicut & Magis Orientalibus, immo & sanctis Apostolis suas & legitimas apparitiones & reuelationes constitisse, que non a malo, sed bono spiritu profecta, magnam illis vtilitatem adtulerunt, certamque DEI voluntatem denunciarent. Tum de Moyse & Helia Prophetis eximii in Matthaeo legimus, quod in monte excelso apparuerint, & cum Christo Domino fuerint colloquuti, quos etiam tres Apostoli coram adspexerint, & vna cum illis cupuerint commorari. Absit igitur, vt pro meris spectris, nedum diabolicis illusionibus habeamus omnes mortuorum apparitiones, sicut sectarij contra omnem fidem veterum, certamque experientiam nobis persuadere conantur. Nam & Matthaeus Euangelista disertè testatur, corpora multa sanctorum qui dormierant, non solum e monumentis surrexisse, sed etiam in sanctam venisse ciuitatem, ac multis mortalibus apparuisse, nimirum vt indubitatiorem Christi resurrectionem redderent, eumque veluti ducem & caput in caelum usque comitarentur. De his enim & Paulus asserit: *Ascendens in aelum, captiuam duxit captiuitatem.* Demum e Cypriani operibus constat, quod reuelationes sibi & piis aliis factas in medium frequenter adducat, sicut & alij non obscuri no-

minis patres, vt Scuerus, Gregorius & Damascenus facere solent.

Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas.

QUI Apostolos de vero sacre scripturæ sensu docuit, is quia nobiscum vsque manet, docet etiamnum, semperque docebit Ecclesiam Catholicam, adeo vt veris Christi oibus & veritatis amantibus, de scripturæ libris & sensu, deq; rebus creditu necessariis locus non sit dubitandi, sed certi & firmi aliquid constituendi atque pronuntiandi habeant facultatem. Multis autem & præclaris modis Christus Ecclesiam docet, atq; ad cognoscendam veritatem adducit. Docet enim per Prophetas & Apostolos in verbo scripto, quod vtile est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia: vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus, sicut Paulus perspicue tradit. Docet per pastores & doctores in verbo non scripto, sed viua voce per Ecclesiæ ministros legitime institutos, vocatos, ac missos tradito. Vnde cum Petrus Apostolus ex Isaia citasset, *Verbum Domini manet in æternum*, subiicit protinus: *Hoc est autem verbum quod euangelizatum est in vobis*. Et Paulus Timotheo Episcopo mandat: *Depositum custodi*. Nam vt Origenis quoque tradit regula, Illa sola credenda est veritas, quæ in nullo ab Ecclesiastica traditione discordat. Docet in OEcumenicis sacrisq; conciliis, quorum vt Augustinus inquit, saluberrima est authoritas. Docet in Romana Ecclesia, cuius fidem non deficientem Petro promissam vsque conseruat, & in qua semper viguit, vt cum Augustino fatentur veteres, Apostolicæ cathedræ principatus. Atq; huc spectat luculenta: & ad omnes sequentes ætates nobis referenda Christi promissiones: *Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij vestri*. Tanto magis igitur amabo & honorabo Christum Dominum, vt pote doctorem iustitias, sicut à Ioële

vocatur,

2. Tim. 3.

1. Pet. 1.

Isai. 40.

1. Tim. 6.

Lib. de Peri-
arch.

Epist. 118. ad

Ianuar.

Luc. 22.

Epist. 162.

Luc. 10.

Matt. 10.

Luc. 21.

Ioel. 2.

Ephel. 4.

1. Pet. 1.
Philip. 2.In 2. & 3. epi-
stola.

2. Pet. 3.

vocatur, iustitiæ inquam omnis, siue ad rectè credendum, siue ad benè beatèque viuendum homini necessaria, quoniam is multis modis Christianæ prouidit Ecclesiæ, *ut iam non simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina in nequitia hominum, veritatem autem (scientes &) facientes in charitate crescimus*, quemadmodum Paulus exposuit. Qua ratione singulares huic Legislatori gratias agam omnium Orthodoxorum nomine, quos ille pro summa gratia & sapientia sua ex omnibus nationibus, linguis & populis collectos, ad magnum iustificantis & saluantis fidei donū adduxit, & hætenus in domo Ecclesiæ suæ tam pulchrè conseruat, alit, ac promouet, vt illorū plurimi ab improbis eiusdem fidei hostibus oppugnati, non modò nihil detrimenti capiant, sed ipsum quoque fidei finem, animarum nempe salutem, ingenti cum lucro sibi ac aliis assequantur. Sunt enim Philippensibus non dissimiles, quòd velut luminaria splendant & fulgeant in medio nationis prauæ & peruersæ, hoc est, in medio impiorum ac hæreticorum; verbum vitæ continentēs, & in veritate fidei ac synceritate charitatis irreprehensibiliter ambulantes, quemadmodum de nonnullis sui temporis fidelibus Ioannes quoque testatum reliquit.

Vbi ego cum piis ter miseram illorum sortem deplorabo, qui cum magnis ignorantia perfidiaque; tenebris immergi iaceant, ramen sibi prudentes & catti, verèque à Christo illuminati videntur, ac præ se contemnunt alios, qui in media veritatis luce versantur. Egebant Apostoli, vt Christus illis aperiret oculos ad scripturas probè intelligendas. Hi verò sacras literas adeò faciles, luculentas ac perspicuas faciunt, vt à se & aliis ferè sine negotio cognosci & explicari possint, earumque sensum & iudicium permittunt omnibus. Atqui doctissimi Patres vno velut ore profitentur; sicut & res ipsa comprobat, singularem obscuritatem ac frequentem difficultatem in scripturis diuinis inesse, quemadmodum & Petrus Apostolus disertè testatur. Deinde tum in Iudaica synagoga, tum in Christiana Ecclesia semper obseruatum fuit, vt

certum

certum de fide & scripturis iudicium non ad populum, sed magistratus ecclesiasticos referetur, illique tanquam sacrorum antistites consulerentur & audirentur. Vnde dixit quoque Christus eos audiri oportere, qui super cathedrâ Moysi sederent, rectèq; monuit Apostolus, omnia quæ à Deo sunt, ordinata esse, hoc est, legitimum & ordinarium habere progressum. Quàm verò præposterè & inordinatè cum istis agitur, qui nè parùm sibi sapere, & vt multùm aliis inuidere videantur, tam probatos quàm receptos magistrorum gradus & ordines in Ecclesia insulsè confundunt, & quantum quidem Pontificibus, Episcopis, horùmque Conciliis & Patribus omnibus impudenter derogant, tantum sibi suisq; col legis indignè arrogat in genuino scripturæ sensu cognoscendo, & in vera Christi Ecclesia designanda. Nec enim secus quàm olim à pestilentibus damnatisque magistris Noato & Donato factum fuit, rectam fidem & legitimam Ecclesiam ad se solos pertinere audacter confingunt, atq; inaniter iactant. Quid verò isthuc est aliud, si verum fatebimur, nisi omnem de sacris indicandi ac definiendi auctoritatem vel tollere, vel incertam reddere, & ea quæ hætenus de religione sunt constituta, in dubium reuocare, nullamq; rationem habere illius quod Salomon prudentissimè dixit: *Nè transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui?* Ego verò Apostolicum sequar præceptum, quo sancitum est, vt obseruentur ac deuitentur noui falsiq; doctores, qui dissensiones & offëdicula præter doctrinam traditam & acceptam faciunt. Non sanè in illis loquitur & docet Christus, qui neque cum Patribus, neque cum veteribus, neque præsentibus Catholicis, sed neque inter seipsos quidem in fidei doctrina & scripturæ intellectu consentiunt, sed lites irrecõciliabiles fouent: vt & ceteri videant eos non esse ciues Hierosolymitanos fidei & pacis vinculo colligatos, sed potius Babylonice turris ædificatores perpetuò tumultuantes. Ac de Christo quidem constat, illum ad scripturas probè intelligendas nobis esse necessarium, vt hinc^a lux mundi, & vnus

Deut. 17.

Matth. 23.

Rom. 13.

Prou. 22.

Rom. 16.

^a Ioan. 9.

b Matth. 23. 3.
c Apoc. 3.

Ioan. 6.

Apoc. 21.

Ioan. 14.

Actor. 20.

Actor. 15.

Ephes. 4.

Hebra. 13.
1. Thesi. 5.

Epist. 5. & lib.
10. Recognit.

b magister omnium à Patre declaratus, qui clauem c Dauid habeat, meritò prædicetur. Sed neque illud negari potest, hunc sapienter & prouidè facere omnia, qui ordinarium in docendo & illuminando apud suos modum obseruet. Minores enim per alios maiores instruit, ouesque suas per pastores dirigit atque pascit, quemadmodum alimoniam sequenti se turbæ porrecturus panes benedixit, illosque non nisi Apostolorum manibus populo distribuendos curauit. Habenda igitur est in primis ratio Apostolorum, quos Ecclesiae suae fundamenta posuit, vt Ioannes affirmat, quosque totius corporis velut oculos primùm illuminauit, & quibus perpetuum veritatis doctorem Spiritum sanctum semper a se fore disertè promisit. Respiciam deinde ordinem Episcoporum, vt pote Apostolis ita succedentium, vt Paulus testetur, illos à Spiritu sancto ad regendam Ecclesiam esse constitutos, & qui præ cæteris hominum ordinibus in Ecclesiasticis iudiciis semper valuerunt, semperque valebant excellèti auctoritate. Illorum est, non autem principum, non populi, vel sciorum, vindicare sibi quod seniores cum Apostolis in prima synodo congregati, verbis apertis pronunciarunt: *Visum est Spiritui sancto & nobis.* Episcopos autem proxime sequuntur pastores, doctores, atque præpositi Ecclesiarum, quos tanti fecit Paulus, vt fidelibus omnibus præceperit, illis ipsis obedire & subiacere, pacemque cum illis habere: quoniam & pro subditotum animabus Deo iudici ratione sint reddituri. Cæterùm quod ad obscuros & controuersos diuinæ scripturæ locos attinet, semper meminero præclaræ admonitionis, quam de illis Clemens Petri Apostoli discipulus peritissimus, hoc modo scriptum reliquit: Sunt ait, multa in scripturis diuinis, quæ possunt ad eum sensum trahi, quem vnusquisque sibi præsumit. Et ideo scripturarum intelligentiam oportet ab eo discere, qui eam à maioribus suis secundum veritatem sibi traditam seruat.] Eòque magis laudantur præcipui Græcorum Theologi, Gregorius Nazianzenus & Basilius Magnus, quòd cum omnibus auctorum

secularium libris remotis, solis diuinæ scripturæ voluminibus dedissent operam, sicut Rufinus commemorat, eorū intelligentiam non ex propria præsumptione, sed ex maiorum scriptis & autoritate sequuti fuerint, quos & ipsos ex Apostolica successione regulam intelligendi suscepisse constabat.]

PRECANDVS est mihi Deus, ut gratiam discernendi spiritus nunc maximè necessariam largiatur, quum tam multi spiritu veritatis relicto, spiritibus vertiginis & erroris attendant, pauci verò probare sciant spiritus, si ex Deo sint, sicut Ioannes exigit.

Lib. 2. Ecclesiast. historiz. cap. 4.

1. Ioan. 4.

PETAM insuper cognitionem mihi aliisq; multis congruentem ad veras ac falsas reuelationes & apparitiones ritè discernendas, ut Christiana in illis prudentia & zelus secundum scientiam obseruetur: nec vllus locus serpentis antiqui technis tribuatur, qui cum sit Satanas, nouit se subdolè in lucis Angelum transformare, sæpè & pios circumuenire. Paucorum est sanè cum Paulo dicere: Non ignoramus Satanæ cogitationes.

2. Cor. 11.

2. Cor. 2.

ORABO etiam pro ministris verbi Dei, ut cum Christi spiritu & Ecclesia Catholica doceant consentienter, vig; pœnitentiæ prædicationem seriò vrgeant, sicut Christus hoc loco mandauit: Oportebat inquit, Christum pati & resurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius pœnitentiæ & remissionem peccatorum in omnes gentes. Vult enim mortis & resurrectionis suæ amplissimum beneficium salutare cunctis reddi mortalibus, idèòq; prædicandi officium delectis ministris iniungit, qui in ipsius nomine peccatorum remissionem omnibus gentibus annuncient, & ab illis partim fidem, partim pœnitentiæ exigant. Errant igitur turpiter ac perniciosè, qui sola fide contenti, de Christi gratia & remissione peccatorum gloriântur, ac de agenda peccatorum pœnitentiæ curam abiciunt, sibiq; ac aliis, licet sine timore peccantibus, salutem securè audenti polliceri. Vbi enim pœnitentiæ non præcedit, Christi gratia & peccatorum remissio si a-

Luc. 24.

Luc. 13.

Matth. 11.

stra offertur, & minimè obtinetur. Nisi enim pœnitentiam egeritis inquit, omnes simul peribitis. Idem igitur ciuitatibus exprobrauit, quod post auditum Euangelium, uisq; miracula, pœnitentiam non egissent, eisq; gehennam interminatus est.

DOMINICA PRIMA POST PASCHA, quæ in albis dicuntur.

Sequentis Euangelij argumentum.

QUO die surrexit è sepulchro Christus, decem Apostolis (aberat enim Thomas) in Hierusalem uisperi apparuit, & octauo deinde die ad eosdem rediit, sed ob Thomam tum præsentem maximè, quem ab errore concepto reuocauit. Prior apparitio ut excellentem Christi erga suos amorem multis modis declarauit: ita præsentium etiam animos maiorem in modum exhilarauit, ac singulari compleuit gaudio, quemadmodum & Lucas in Euangelio proximè antecedente comprobatur. Illud Paschalem diem exornat, quod in eo Christus Apostolis ac ministris Ecclesiæ ad remittenda hominum peccata non sine flatu & uerbo, tribuit Spiritum sanctum, sicut etiam Hieronymus notat, indeque sacerdotum auctoritatem stabiliri certissimè constat. Ac benè quidem cum Thoma hic agitur, qui suum agnoscit errorem, nec modò fidè negatæ antea resurrectionis astruit, sed & Christi diuinitatem non minus quàm humanitatem apertè confitetur. Idem uerò non obscure præbet exemplum hominis in fidei rebus nimias curiosi & secundum

Luc. 24.

carnem

carnem sapientis, quando se disiungit à communi Ecclesie iudicio, suamque opinionem quamlibet absurdam contentiosè defendit. Is verò mos est proprius hæreticorum, qui teste Apostolo Iuda, segregant semetipsos, suntque animales, spiritum non habentes. Nostrum est Christi optimi medici atque pastoris sequi charitatem, vt in reducenda oue errate nihil studij ac operæ prætermittamus, fratremque lapsum vt resurgat, omni studio subleuemus. Illud ad singularem cõmendationem Gentium facit, quod licet Christum eiusque Apostolus de facie non cognouerint, tamen æternæ fœlicitatis participes esse possint, modò credant. Credant autem & confiteantur. necesse est vnà cum Thoma, ab omni incredulitate alieni, neq; solùm Christum Deum & hominem esse sentientes, sed & firmis animis complectentes, quacunque idẽ Christus siue per se, siue per Apostolos, siue per Ecclesiam nobis credenda commendat: quæ fides per charitatem operans iustificat atque saluat.

Iud. r.

Galat. 5.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium Ioann. xx.

U M serò esset, die illo vno Sabbathorum, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati, propter metum Iudeorum, venit IESVS & stetit in medio, & dixit, Pax vobis. Et cum hæc dixisset, ostendit eis manus & latus. Gavisissimi sunt ergò discipuli, viso Domino. Dixit ergò eis iterum Pax vobis. Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hoc cum dixisset, insufflauit, & dixit eis. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur

eis: & quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem v-
 nus ex duodecim, qui dicitur Dydimus, non erat cum eis
 quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli: Vidimus
 Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius
 fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum cla-
 vorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam.
 Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, & Thomas
 cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit
 eis: Pax vobis. Deinde dixit Thomas: Infer digitum tuum
 huc & vide manus meas: & affer manum tuam, & mitte in
 latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Tho-
 mas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus. Dicit ei Ie-
 sus, Quia vidisti me Thomas, credidisti: beati qui non vide-
 runt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit Ie-
 sus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta
 in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credatis quia Iesus
 est Christus filius DEI, & ut credentes, vitam habeatis in
 nomine eius.

NOTAE MEDITATIONVM
 ET PRECATIONVM CIRCA
 EVANGELIVM.

Pax vobis, pax vobis, pax vobis.

MORTIS victor, veraeq; vite restitutor CHRISTVS
 rediuius redit ab inferis, & è sepulchro cum cor-
 pore glorioso resurgens, ad suos discipulos eisdem
 aedibus conclusos ingreditur, quum illi Hierosoly-

mis die Paschatis sub noctem vnâ commorarentur. Vbi primum ille de pace sermonem orditur, pacemque omnibus sic satis afflictis sapè & amanter exoptat. Ego autem ex animo gratias agam, & ab omnibus mortalibus agendas putabo huic optimo maximoque Redemptori, qui vt nemo alius, summam à pace habet ac retinet commendationem. Est enim ipse princeps pacis, sicut ab Isaia vocatur. Est & magister siue doctus pacis, vt cuius proprium est, per se suosque legatos pacem euangelizare Iudeis & Gētilibus, qui Euāgelium pacis volēt amplecti. Est & pacis procurator, vt pote propterea de summo cœlo missus, vt pax nostra efficeretur. Venit enim ad grauissimas & diuturnas inimicitias inter Deum hominesque tollendas, & ad totum genus humanum per firmissimam pacem auctori suo reconciliandum. De illo igitur Zacharias Propheta prædixit: *Loquetur pacem gentibus.* Et Paulus affirmat: *Ipse est pax nostra, qui fecit vtrâq; vnum, & medium parietem macerie soluens inimicitias in carne sua.* Duos enim populos Iudæorum ac Gentilium in vnum velut corpus redegit, seque illis vnum caput effecit, peccatis hominum in carne sua per passionem & mortem interfecit. Quid verò pace, & Christi pace optabilius, præstantius, dulcius, perfectius ac dignius potest excogitari? quid in hac & futura vita iucundius possideri? *Deus erat in Christo,* inquit Paulus, *mundum reconcilians sibi, & per sanguinem crucis eius pacificans omnia, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt.* Ceterum vt Christi pacem (bonorum omnium quasi matrem & thesaurum) mihi comparem atque seruem, in hoc enim maxime laborandum est, præsentibus discipulis me conformare nitar, quos in monte Sion congregatos, & obseratis foribus inclusos fuisse non temerè legimus. Mons ille Sion Ecclesiæ veræ typus & imago est, in qua sola Deus se videndum fidelibus exhibet, suaque bona largitur. Quare nihil ducam antiquius, præterquam in hac domo Dei persistere, vt ad Christi pacem assequendam nullo vnquam vel errore, vel scandalo ab ecclesiæ vnitatem & auctoritatem disjungar. Etc.

Isai. 9.

Zachar. 9.

Ephes. 2.

2. Cor. 5.
Coloss. 1.

Psal. 132.

Psal. 131.

Ibidem.

1 Ioan. 5.

1 Ioan. 2.

Ecclef. 13.

Psal. 84.

Pax 3^{plex}

Prou. 6.

Galat. 5.

Ibidem

nim de spiritali hoc monte Sion scriptum est: *Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, & vitam usque in seculum.* Ac rursus: *Elegit Dominus Sion: elegit eam in habitatione sibi.* Immo verò de hoc monte Deus ipse testatur: *Hac requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam.* Sed & fores mihi manebunt occlusæ, vt si sapiam, mei sensus tum interiores, tum exteriores parùm aut nihil negotij habeant cum huius mundi strepitu, illecebris atque vanitate, ita vt me ipsum potius quàm alios respiciam atque curem. Quanto enim longius à mundo absum, tanto propius ad Deum accedo, rectiusque potiora mentis bona confector. *Totus enim mundus in maligno positus est: transiitq; mundus & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in aeternum.* Est sanè mundus velut atra pix, de qua dixit Sapiens: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.* Quod ergò Propheta de se dixit, mihi quoque sumam, libereque testabor: *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebe sua, & super sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor.*

Quoniam verò Christus in hoc Euangelio non semel, sed ter pacem suis precatur domesticis, non abs re fuerit, vt ego triplicem à Deo pacem expetam, aliisque subinde commens dare studeam, pacem nimirum externam, internam ac supernam, siue vt alij vocant, pacem temporis, pectoris ac aeternitatis, Et quidem Christianæ, placidæ & iucundæ pacis me studiosum, verumque cultorem ostendam, si ab illis abstinero, quæ pacem charitatēque fraternam dissuunt ac labefactant. Missos ergò faciam contentiosos, iracundos, ferros, turbulentos, inquietos, obrectatores, susurriones, multoque magis genus illud hominum Deo maximè detestabile, qui nescio qua libidine insana ducti, velut aliorum paci & concordie inuideant, non sine diabolico ingenio ac more seminant discordias inter fratres. Vnde Paulus quàm libet lenis & clemens, de huiusmodi inquietis ac fratrum perturbatoribus, *Vtinam inquit, abscondantur qui vos conturbant.* Ac iterum: *Qui conturbat vos, portabit iudicium, quicumq; est*

ille. Tum alio in loco: *Si quis videtur contentiosus esse, nos italem consuetudinem non habemus, neq; Ecclesia Dei.* Nec reme-
 re dixit Salomon: *Honor est homini qui separat se à contentioni-
 bus.* Fecit hoc Abraham Patriarcha, qui vt pacis fœdera in-
 uiolata seruarer, ac suo etiam damno pacem fraternã redi-
 meret, nepotem Loth tam sapienter quàm modestè affatus
 est: *Nè queso sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos &
 pastores tuos, fratres enim sumus. Ecce vniuersa terra corã. te
 est: Recede à me obsecro, si ad sinistram ieris, ego dextram tenbo.*
 Nam & quæ vtilia nobis, ac propè necessaria videntur, Pau-
 lus bono pacis & charitatis posthaberi vult, quando ita scri-
 bit: *Iam quidem omninò delictum est in vobis quod iudicia habe-
 tis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare nõ ma-
 gis fraudem patimini?* Vnde monet etiam Alexander, qui sub
 Traiano claruit Pontifex & Martyr, in hunc modum: Boni
 nempè & verè Christiani hominis est, rem ipsam omnibus
 amicitia ac pacis legibus prius tentare, quàm in iudicio, vbi
 frequenter amarissimus animæ rancor innascitur, suum ius
 pertinaciter experiri. Si quis enim cum Deo qui est pacis au-
 thor, habitare cupiat, ei necessè est, vt pacem (cum proximo)
 inquirat. Tantoq; magis mihi commendatus erit Apostoli-
 cus ille Canon: *Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus ho-
 minibus pacem habentes.* Nam & Christi Domini mandatum
 est: *Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.* Nihil enim
 Christiani hominis tam est proprium, quàm diligenter con-
 ciliare pacem & pacificum esse, atque à cõtentionionibus ac
 litibus abstinere: *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.*

Dolebo autem plurimorum piorum vòta reddi nunc ir-
 rita, quoniam licet pacem priuatam & publicam hodie pas-
 sum desiderent, & à Deo ipso precentur, tamen res ipsa testa-
 tur, domos, vicos, oppida, prouincias intestinis odiis, aper-
 tis dissidiis, & exitialibus bellis, si aliàs vnquam, nunc maxi-
 mè conflagrare, pacis verò cultores, custodes ac promotores
 paucos apparère. Cuius grauissimi mali, quod rem Chri-
 stianam affligit maximè, causam esse cogitabo, quòd hic

1. Cor. 11.

Prouer. 20.

Genes. 13.

1. Cor. 6.

Epist. 1. ad Or-
thodoxos.*Interd. nõ pacem
vitante agere*

Rom. 12.

Marc. 9.

Matth. 5.

Luc. 19.

Matth. 22.

1. Timot. 6.

Ioan. 14. & 16

Roman. 1.
1. Cor. 1.
Philip. 1.
Hebr. 12.

2. Paralip. 20.

2. Paralip. 19.

Luc. 23.

mundus nimium se conformat Hierosolymitanis, qui cum de externa, politica & œconomica pace admodum solliciti essent, suamque libertatem vrgerent, Christi quidem conscientiaque pacem in postremis habuerunt, sicut Dominus flentibus etiam oculis totam illam momuit ciuitatem. Ac alibi de ciuibus illis testatur: *Illi autem neglexerunt & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam.* Accedit & radix malorum omnium cupiditas, quæ veram sanctamque pacem nobis vel eripit vel disturbat. Quantò enim magis propriis vacamus commodis Christiani, tanto iustius à Deo plectimur, vt communi etiam bonorum possessione priuemur, atq; ita pro pace bellū, pro charitate inimicitias, pro iustitiam nequitia hominum, pro diuitiis paupertatem, p̄ deliciis miseria experiri cogimur. Precatus est quidē Christus pacē discipulis, & maximè mortem iam iam subiturus, sed cum hoc additamento: *Pacem relinquo vobis, pacē meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Ac rursus: *Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis.* Sic & Apostolus nē duntaxat hæreamus in pace mundana & temporanea potius quàm spirituali, pacem cum gratia Christi libenter coniungit, sicut & cum sanctimonia, inquiens: *Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniã, sine qua nemo videbit Deū.* Multis præterea imponit ficta pax, quæ à fidelibus cum infidelibus & hæreticis inita, tristes exitus plerunq; sortitur. Quare cum pius rex Iosaphat, se se cum Ochozia impio rege Israël fœdere amicitiaq; iunxisset, sic Prophetica voce corripitur: *Quia habuisti fœdus cum Ochozia, percussit Dominus opera tua, contritæq; sunt naues, nec poteris ire in Tharsis.* Tum alius Propheta eundem regem Iosaphat, quòd pacem cum Achab nefario rege foueret, ita reprehendit: *Impio præbes auxilium, & his qui cederunt Dominum, amicitia iungeris, & idcirco iram quidem Domini mereberis.* Fuit quidem inter Pilatum & Herodem iam simultas, iam pax: sed pacem illam statim scelerata contra Christum conspiratio est consecuta. Ea demum pax Deo grata, Reipub. salutaris, firmaque & diuturna esse

esse consuevit. quæ Christi spiritu conglutinata, & in vnitae
te sincerae fidei fundata, puris animis excolitur atque stabilia
tur. Et Paulo quidem Apostolo est frequens, aliis pacem pre-
cari, sicut & Christus iniunxit: sed hanc pacem ille cum gra-
tia ferè coniungit, vt sciant fideles, se neque cum Deo, neque
inter se, neque cum ecclesia vera diu manere coniunctos, ni-
si proprium & excellens donum Spiritus sancti, quod pax
est, diuina gratia illis conferatur atque conferuetur. Fucata
& fallax omninò pax est mundi amatoribus, quantumuis
blandè ac lætè se illi mutuò amplectantur, multo què lauda-
bilius est bellum pro religione vera tuenda susceptū, quàm
illi paci dare operam, quæ nos à Deo Dei què ecclesia & reli-
gione vera disiungit ac separat. Demùm sæpè rogabo Domi-
num, qui pacis author & amator est, vt idem de nostri tem-
poris ecclesia vndique concussa & perturbata dici possit,
quod Lucas de primitiuo illo cœtu credentium asseruit: *Ec-
clesia quidem per totam Iudeam & Galileam & Samariam ha-
bebat pacem, & edificabatur ambulans in timore Domini, &
consolatione Spiritus sancti replebatur.* Præterea Regis Ezechie
precationem mihi vsurpabo, *Fiat tantum inquit, pax & ve-
ritas in diebus meis.*

Luc. 10.
Rom. 1.
1. Cor. 1.
Ephes. 1.

Actor. 9.

Isai. 39.

*Et cum hæc dixisset, ostendit eis manus & latus, immò
& pedes, sicut Lucas adiungit.*

O immensam ac vsque prædicandam Christi benignitatē,
qui vt discipulorū consuleret imbecillitati, ac rediuiui cor-
poris sui veritatem omnibus comprobaret, non solum se
Apostolorum oculis sæpè spectandum, sed & eorum mani-
bus contrectandum ac palpandum vltro præbuit. Is præter
ea vulnerum suorum cicatrices nunquam expungendas, in
glorioso illo corpore, & clauorum figuras quibus confixus
fuerat, in manibus ac pedibus reseruauit. Testatur igitur &
Lucas, Dominum dixisse discipulis: *Videte manus meas & pes-
des meos, quia ego ipse sum,* quas partes corporis palàm illis

Luc. 24.

etiam ad contrectandum dedit. Eâdem ratione & significatius quidem Thomam inuitat, vt digitum ille suum in fixurâ clauorum, & manum in latus suum inferat, omni dubitatione sémota. Nec dubitant Ambrosius, Augustinus ac Theophilactus asserere, Thomam Christo paruissè, vt illum non modò Deum & hominem fateretur. sed etiam digito ac manu tangeret. Quapropter ingentes eidem Domino gratias agam, qui pro summa prudētia & bonitate sua glorificatam de sepulchro carnem resuscitauit, & in ea præcipuorum vulnerum suorum vestigia, quæ obliterare poterat, in illo immortali corpore suo cûstodiuit. Cum illis ipsis in summum cœlum ascendit, eadem passionis suæ signa, cùm ad extremum venietur iudicium, toti mundo commonstrare decreuit. Non enim amici tantùm ac fideles, qui tunc immortales omnes aderunt, sed inimici etiam ac maligni hoc sibi commune habebunt, vt sui crucifixi Redemptoris confixas manus, & latus à milite perfossum coràm intueantur. Nam de impiis etiam Iudæis & sceleratis Christi tortoribus hoc Zacharias Propheta prædixit: *Adspicient ad me in quem confixerunt, vel sicut apud Ioannē legimus: Videbunt in quem transfixerunt: Quod etiam alibi sic expressum habemus: Videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt.* Hunc enim germanum huius loci esse sensum non modò Græci, quemadmodum Chrysostomus & Theodoretus, sed Latini etiã patres, vt Augustinus & Leo, confirmant. Eandem veritatem Isaias Propheta comprobat, cùm beatos Angelos introducit, qui ob eiusmodi notas in Christi carne seruatas tantùm nõ obstupuerunt, summâmque tanti Victoris gloriam demirâtes, in has voces prorumpunt: *Quis est iste qui venit de Edom?* vt cætera præteream, quæ Iustinus, Hieronymus & Cyrillus ad hunc modum explanant. Nec dissimilia profert Zacharias propheta, vt ostendat Angelos ob dicta plagarum vestigia Christum in cœlos euntem, siue ex ingenti gaudio, siue ob aliam rationem sic interrogassè: *Quid sunt plaga iste in medio manuum tuarum?* Eas enim plagas ad figuras clauorum, quas

sibi

Zach. 12.

Ioan. 19.

Apoc. 1.

Isai. 63.

Zacha. 13.

1101 Dominus in carne seruauit, refert etiam Cyrillus Alexan-
drinus. His veteris ecclesiae Patribus, qui toti sunt orbi per-
celebres, ad stipulabor, nullumque concedam locum nouis
& blasphemis ecclesiae hostibus, qui constantem hanc Or-
thodoxorum fidem de Christo cum suis in carne cicatrici-
bus resurgente, apparente, ascendente, simulque venturo
mundi iudice adeo non recipiunt, vt etiam stultum & anile
delirium pro sua insipientia uocent. Ego certe cum venera-
bili Beda ingenuè profitebor, quòd sicut Christus post resur-
rectionem clauorum vel lanceae loca pandendo, discipulò-
rum fidem ac spem roborare dignatus est: ita etiam in die iu-
dicij eadem passionis suae indicia, & ipsam pariter crucem
monstrando venturus sit, vt impietatem superbiorum infi-
delitatemque confundat.

Ac multis quidem de causis conueniebat, vt hic Redem-
tor humanae naturae misertus, inter alia diuini erga nos amo-
ris documenta atque testimonia, suorum cicatrices vulnerum
in glorioso illo corpore non aboleret, sed retineret. Ita e-
nim, sicut diximus, discipulorum consuluit imbecillitati, vt
maiores suae resurrectionis fidem illis astrueret, simulque
posteror qui cum Thoma dubitare poterant, omni haesita-
tionis scrupulo liberaret. Deinde haec vulnerum vestigia tri-
umphantis ipsius augebant gloriam, & praeclearum perfectae
ipsius victoriae, quam de hostibus retulit, documentum o-
stendebat. Videmus enim fortes quoque milites commen-
dari, si quasdam in corpore cicatrices vulnerum referunt ac
monstrent in corpore, quas inter pugnandum ab hostibus
pro patria reportarunt. Vnde Cyprianus laudat Celerinum
martyrem, de illo ita pronuncians: In seruo Dei victoriae gloria
vulnerum fecit, gloriae cicatricum memoria custodit. Adhuc
illustre specimen nobis Christus his plagis edidit, vt rectius
obseruemus illud praecipuum: *Respice in faciem Christi tui*. Chri-
stum enim vt Dominum contemplari debemus vulneratum,
& clauis in manibus pedibusque confixum, & ad summam
illam dolorum acerbiteratam ignominiamque deductum, sicut

In cap. 24
Lucæ.

Ioan. 20.

Lib. 4. epist. 5.

Psal. 83.

Isai. 53.

1. Ioan. 2.

Hebr. 7.

Psalm. 88.

Psalm. 117.

Isai. 12.

Cantic. 2.

Isaias illum quoque depinxit, inquit: *Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, atrox est propter scelera nostra.* Ioannes illum vocat aduocatum, quæ apud Patrem habemus: de quo scribit & Paulus: *Saluare in perpetuum potest accedens per semetipsum ad Deum, semper viuens ad interpellandum pro nobis.* Cuiusmodi contemplatio salutarem & mortis & resurrectionis Dominicæ memoriam nobis ac redemptis omnibus præclare inueniat, simulque hortatur, vt misericordias Domini in æternum cantare non cessent, sed ex animo concinant, quoniam ille bonus & in æternum misericordia eius. Mirum igitur in modum hîc excitatur & augetur credentium pietas, cum recolunt illa vulnera pro miseris hominibus non modò suscepta, sed etiam in carne Domini conseruata, cœlum ipsum penetrassè, & nunquam abolenda esse, nimitùm vt Deo Patri immensum precium humanæ redemptionis ostendant. Quântum igitur illi debeo Liberatori, qui hæc illustria velut trophæa circumferens, me admonet præpotentis victoriæ de peccato, morte & Sathana reportatæ? Qui præterea hæc veneranda summæ humilitatis, obediendiæ ac charitatis documêta simul & excitamêta meis ingerit oculis, nè talis tantiq; Mediatoris & Aduocati vnquã obliuiscar, quãdo is in salute hominũ, procuranda apud Patrẽ suum se nobis fidissimum assiduè præstat. Quare nè prorsus ingratus sim, hos perennes fontes donorum ac bonorũ omnium mihi ob oculos sæpè proponam, quum de illis dulcissima extet promissio: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris, & dicetis in die illa: Confitemini Domino.* Ad hæc ipsa ter beata Petræ non diruendæ foramina confugiam, in illis meũ nidum firmissimum ponam, nihil habens antiquius, præterquam vt in meis angoribus atq; periculis vulnerum Domini memorando respirem. Hæc sunt eruntque semper languentis animæ meæ medicamenta, firmæque contra hostes omnes præsidia, quæ non modò magna religione venerabor: sed etiam flagranti amore & ardore in omni vita complectar. Rursus in mentem hæc vulnera mihi reuocabunt, quanta sit

electorum futura consolatio, quum in extremo iudicij die suum Redemptorem cum hisce cicatricibus apparentem, ipsosque ad coelestem gloriam humaniter euocantem, certo certius conspexuri sunt. Cogitabo praeterea de impiis tum iuste damnandis, quibus nihil sane tristicus erit, quam istum iudicem sua illis vulnera exprobrantem & publice ostendentem, palam intueri. Vbi sane locum habet quod ab Hieronymo scite dictum est: Cerne manus Iudae, quas fixeras: cerne latus Romane quod foderas: Videte corpus an idem sit quod dicebatis clam nocte sustulisse discipulos.]

Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.

SVMMO sacerdoti & aeterno Pontifici Christo gratias agam ut possum maximas, qui missus a Patre coelesti in hunc mundum, munere suo probe perfunctus est, ut peccatores saluos faceret, qui que consulturus Ecclesiae, potestatem dimittendi peccata, quam ut homo acceperat, in suos transfudit discipulos per Spiritum sanctum, quem illis visibili signo insufflationis clementer impertiuit. Si enim visum est Deo, de spiritu qui erat in Moysse, auferre ac tradere septuaginta viris, ut eandem prophetandi gratiam cum illo communem haberent, sicut Moyses ipse testatur, quomodo non magis decuit spiritum Christi sic propagari, ut primum ille in Apostolos, ac deinde in successores illorum transfunderetur? Quare permagni faciam, & ex animo venerabor sacerdotes Euangelicos, qui Spiritum Christi participant, vice Domini sacerdotio initiantur, & sacrosanctae Eucharistiae ministri ordinantur, ut per omnem vitam corpus & sanguinem Dominicum in Ecclesia consecrare, offerre, simul & dispensare possint. Non enim obscure fuit illis iniunctum: *Hoc facite in meam commemorationem*, quod me scilicet in hac cena facere & sacrificare vidistis. Accedit quod eosdem sacerdotes Christus in die sacro Paschatis, hac noua & inaudita

In epistola ad
Heliodorum.
Matth. 28.

I. Timot. I.

Num. II.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.

Matth. 18.

a Lib. 3. de sacerdot.

b Lib. de dignitate sacerdotij.

c In epist. ad Heliodorum. Deuter. 17.

Ioan. 20.

potestate cumulavit, ut ad peccata hominum dimittere vel retinenda, quod alioquin solius Dei est proprium, amplissima polleant facultate. Etenim hic abunde complet atque praestat, quod antea promiserat clarissimis verbis: *Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis; & quaecumque solveritis super terram, erunt soluta & in caelis.* Haec autem potestas, si rite perpendatur, sacerdotes Christianos ad ingens & sublime dignitatis fastigium evehit, ut civilem & regiam quoque dignitatem excellant, immo & Angelis hac in parte praestent, omnibusque veteris legis sacerdotibus longe praerantur. Unde ut ^a Chrysostomum & ^b Ambrosium praeremittam, scribit in hunc modum ^c Hieronymus: In veteri quidem lege quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus, lapidabatur a populo, aut gladio ceruice subiecta, contemptum expiabat cruore. Nunc vero inobediens spirituali mucrone truncatur: aut eiectus Ecclesia, rabido daemonum ore discerpitur. Solis ergo Christianis competit sacerdotibus, ut divina potestas in peccatis remittendis posita, singulari Christi munere in ipsos per Spiritum sanctum transferatur, & ab illis petatur atque accipiat. In horum enim arbitrio est munus solvendi & ligandi, sicut & remittendi retinendique peccata quaelibet mortali, quamvis atrocita & pudenda illa videantur. Illi verè dicuntur & sunt spirituales medici, iudices animarum, Christi que legati & vicarij ab omnibus adeundi, qui peccatorum suorum a Domino veniam consequi, & offenso Deo reconciliari ex animo petunt. Horum est proprium inter peccata atque peccata distinguere, & eorum qui solvendi ligandique sunt, rationem diligentem habere, ut post examen habitum norint, quorum peccata in Christi nomine vel remittere & condonare, vel retinere & absolutione indigna censere debeant. Proinde qui hos a Christo institutos Ecclesiae ministros & peccatorum iudices reiciunt, atque ita impenitentes persistunt, cum illorum alioquin potestate & Ecclesiae clauibus gaudere possint, suorum peccatorum vinculis manent

adstri-

adstricti, & in suorum vitiorum sordibus perpetuo pereunt, ita vt Deum vel in presenti, vel in futuro seculo sibi fore propitium frustra polliceantur. Verè igitur à Cypriano dictum est: *Qui Christo non credit sacerdotem facienti, postea credere incipiet sacerdotem vindicanti.* J

Vbi demirabor cæcum vulgi iudicium de peccatis mortalibus (stipendium enim peccati mors est) de quæ illorum remissione, cum putent homines rem leuis esse momenti, & sine negotio ferè confici, vt quis offenso Deo reconcilietur, & ex iniusto iustus ac saluus fiat. Atqui ex Euangelicis & Apostolicis literis fit euidens, summam hominis pestem atq; incomparabilem perniciem in peccato consistere, illudque non ignosci à Deo, nisi in vera Ecclesia fides hominis accedat, & in Christum propiciatorem eiusque sanguinem intueatur, qui cum sit Agnus Dei, mundi quoque peccata tulit, & emundat nos ab omni peccato. Deinde præter fidem opus est pœnitentia, quam Christus & Ioannes à peccatoribus exigunt, sine qua nulli peccata condonantur. Hæc pœnitentia tum interior ob commissi peccati odium ac detestationem, tum exterior ob sacramentalem, vt vocant, confessionem & absolutionem est necessaria, certumque requirit Ecclesiæ veræ ministrum, qui Christi merita homini purgando per clauas applicet, sicut inde ab Apostolorum tempore semper fuit obseruatum. Quam iudiciariam sacerdotum potestatem, sine qua nullus in conscientia foro reus absoluitur, Christus hoc loco docet ac vrget maximè. Superest insuper obseruandus ille Canon Sapientis: *De propiciato peccato nolite esse sine metu.* Et ille: *Fili, peccasti: non adicias iterum, sed & de pristinis deprecare, vt tibi dimittantur. Quasi à facie colubri fuge peccata.* Siquidem perfecta hominis cum Deo reconciliatio fieri non potest, nisi melioris vitæ studio, & perpetuo peccati odio accedente, cum quo & sancta sollicitudo ad dignos pœnitentiæ fructus edendos coniungatur. Ergone lugendi sunt omnes, qui hanc necessariam de peccatorum remissione doctrinam vel contemnunt vel negli-

gunt,

Lib. 4. epist. 9.

Rom. 6.

Matth. 25.
Ioan. 5.
Rom. 5. & 7.Matth. 1.
Ioan. 1. & 3.
I. Ioan. 2.
Roman. 3.Marc. 1.
Matt. 4. & 3.

Eccles. 9. & 21.

Hebr. 10.

Ioan. 5.

Luc. 13.

Lib. 3. epist.
18.Serm. 7. de
Tempore.

1. Cor. II.

gunt, vt bona quidem pars Christianorum facit, qui absque illa sese per Christum iustificari atque saluari posse confidunt, licet nullum peccandi finem faciant, & ab actione pœnitentiae sint alieni? Parum enim expendunt, quod grauiter ab Apostolo dictum est: *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quadam expectatio iudicij & ignis emulatio, qua consumptura est aduersarios.* Fiet proculdubio in me & aliis omnibus quod Veritas æterna prædixit clarissimè: *Procedant qui bona fecerunt in resurrectionem vite: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.* Ac iterum irreuocabile verbum est: *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.* Pœnitentiam autem agit (Cypriani verbis vtor) qui diuinis præceptis mitis & patiens, & sacerdotibus Dei obtemperans, obsequiis suis & operibus iustis Dominum promeretur.] Et Augustini dictum est: Pœnitentiam certam nõ facit, nisi odium peccati, & amor Dei. Quare mihi opera danda est, vt ad graue onus peccatorum meorum abiiciendum, & cum summo iustissimòque Deo, & cum sacerdotibus Catholicis pacem ineam, certòq; constituam, Christum in cœlis mihi clementem iudicem nunquam fore, nisi per legitimum eius ministrum à peccatis, quorum me pœnitet, in terris absoluar. Iudicabit me utique Deus, cuius iudicium effugere nullus potest: idè me in Ecclesia sua per ministros suos iudicat, vt sine illis de remissione peccatorum accepta certus esse non possim. Iudicabo & meipsum, tanto indulgentiorem habiturus utique iudicem Deum eiusque ministrum siue vicarium, quanto seuerius in meipso punièdo versabor. *Si enim nosmetipsos diiudicauerimus: non utiq; iudicauerimur,* vt nempe perpetuis peccatorum pœnis per seueram Dei iustitiam plecteremur. Cæterum in eo misericordias Domini in æternum cantabo, qui potestatem talem sacerdotibus Catholicis dedit, vt siue boni illi, siue mali existant ab ira Dei & gehennæ flammis mortales liberare possint, quando pœnitentibus in Christi nomine peccata remittunt. Id quod sanè

longè

longè est amplius, quàm lepra infectos mundare, vel mortuos resuscitare. Idcirco quantò grauius ego Deum offendi, & conscientiam meam conspurcaui, tantò reuerentius me clauibus Ecclesiæ subiiciam, illòsque velut sumimos magistratus honorabo, qui non modò verbum Dei (thesaurum inestimabilem) sed etiam sacramenta, vt cœlestia pharmaca, nobis semper infirmis ex autoritate diuina dispēsant, Christi que & Apostolorum locum in Ecclesia tenent. Hinc ego sapius ad sacerdotum principem & vindicem, verumq; Samaritanum Christum confugiam, & peccatorum omnium nomine gratias agam, quòd is charo sui preciosi sanguinis merito tam efficacem ac salutarem medicinam, quam per sacerdotum absolutionem in confessione accipimus, nobis clementissimè comparauit, illámque ad perpetuam fidelium consolationem, qua sine plurimi de salute sua desperarent, poenitentibus peccatoribus in hunc vsq; diem offert & applicat. Quæ res mihi augebit fiduciam, vt impensius amem ac laudem Agnum illum immaculatum, qui pro peccatis nostris factus est propiciatio, vtque contendam satisfactionis & reconciliationis per mortem eius obtentæ particeps fieri, potissimum verò per Ecclesiæ sacramenta, quæ huius passionis applicationes & canales rectè dicuntur, semperque in conuersis plurimum operantur. Itaque quum verbum reconciliationis per sacerdotem absoluentem audio, nō dubitabo, me in Dei gratiam per peccatum amissam restitui, mihi que virtutem Dominici sanguinis applicari, & conscientia meæ sanari vulnera, nouamque animi pacem recuperari, ita vt in potestate clauium regni cœlestis, quas Christus sacerdotibus tradidit, securè acquiescam. Et sanè Paulus hoc beneficium absolutionis, quod confitentibus peccatoribus consolationem adfert maximam, non tacuit, vbi de ministerio Sacerdotum ita disseruit: *Deus nos reconciliauit sibi per Christum. Deus dedit nobis ministerium reconciliationis. Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos.* Ac iterum: *Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensato.*

Luc. 10.

1. Ioann. 2.

Matth. 18.

2. Corin. 5.

1. Corin. 4.

In Epist. ad
Heliodorum.

res mysteriorum Dei. Quos ministros & dispensatores tanto magis colam, quanto illorum ordo nunc vulgo habetur & est contemtibilior, & cum Hieronymo dicere non dubitabo: Absit vt de his quicquam sinistrum loquar, quæ Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos & nos Christiani sumus: qui claves regni cælorum habentes, quodammodò ante iudicij diem iudicant. Quæ porrò ad historiam Apostoli Thomæ spectant, suas notas a libi accipient, & cum festo eiusdem Thomæ Apostoli coniungentur.

PRECANDVS est mihi bonisq; omnibus Deus pro Ecclesia pace & vniõne, si vnquam ante a, nunc maxime quidem infidelium & sectariorum apertis infestationibus, ac prætere a intestinis fidelium dissidiis ac simultatibus miserè distracta atq; scissa, vt idcirco nauis nostra in grauissimas angustias redacta esse videatur. Eoq; magis pro concordia Christianorum Principum & Magistratum diuina bonitas nocte ac die fidelibus omnibus inuocanda est. Nam & doctrina Apostolica est consentaneum, multorum fieri obsecrationes, orationes, postulationes & gratiarum actiones pro omnibus hominibus, potissimum verò pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate.

1. Timot. 2.

ORABO etiam pro sacerdotibus idoneis & eligendis & promouendis, qui non modo sine crimine & offensione, sed etiam cum edificatione & fructu Ecclesie suum munus impleant, verèq; sal terra & lux mundi appellari, dona & sacrificia pro peccatis decenter offerre, piscatores hominum esse, regnumq; cælorum dignè & aperire & claudere peccatoribus queant.

Matth. 5.
Hebr. 5.
Matth. 4.
Ioan. 20.

PRAETEREA Dominum inuocabo, vt lapsis necessarium pœnitentiæ sacramentum pristino loco, què apud veteres Orthodoxos habuit, nostro ferreo seculo aliqua ex parte restitatur. Non enim illud, vt oportebat, in vsu & precio habetur, sed passim vel cõtem-

niur, vel ex consuetudine quadam exercetur sine debita cordis contritione, sine pura criminum exomologesi & ea humilitate, per quam fructus digni pœnitentiæ peragantur. Praclarè autem dixit Chrysostomus: Perfecta pœnitentiâ cogit peccatorem omnia libenter ferre: in corde eius contritio, in ore confessio, in opere tanta humilitas.

Serm. de pœnitentiâ.

DOMINICA SE-
CVNDA POST PASCHA,
QVAE ET MISERICORDIA
Domini vocatur.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIVM pars est disputationis à Christo habitæ aduersus inuidios Pharisæos, qui cum re ipsa fures essent ac latrones, soli tamen vel maximè in Iudæorū Ecclesia pastores ac rectores videri cupiebant, Christoq; Domino nihil minus quàm veri pastoris locum & munus concedebant. Retundit ergò illos Christus, & probat se verum & proprium esse pastorem, qui præter docendi officium velit & vitam pro salute suarum ouium impendere, idq; per suos Apostolos sit curaturus, vt Iudæi & Gentes hætenus inter se dissidentes, in vnum & idem ouile colligantur, ac se pastorem agnoscat & amplectantur. Sic demum impletur, quod iam pridem per Isaiam Deus Messiaë promiserat hac oratione: Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & sæces Israel conuertendas. Ecce dedi te in lucem gentium, vt sis salus

Isai. 49.

mea vsq̄ue ad extremum terræ.] Neq̄ue tamen Christus de solo Pastore, sed etiam de mercenariis, lupo & ouibus hîc differit. Mercenarius à Gregorio intelligitur, qui locum quidem pastoris tenet, sed lucra animarum nō quaerit, terrenis commodis inhians, suasq̄ue oues deserens, cū eas pascere, & contra hostes tueri maximè oportebat. Lupi typum & specimen gerit Satan cum suis satellitibus & Antichristi præcursoribus, præcipuè verò hæreticis clàm palàmue in Christianas animas grassantibus, vnde & Lupi rapaces in Scriptura dicuntur.

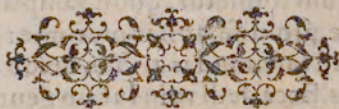
Matth. 7.
A&or. 20.
Ezechiel. 22.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Ioan. x.

DIXIT IESVS ad Phariseos; Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriae, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit: & lupus rapit & dispergit oues. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco oues meas, & cognoscunt me mea. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem, & animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo, quae non sunt ex hoc ouili. Et illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnum ouile, & vnus pastor.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Ego sum pastor bonus.

HEC sententia in Euangelio sepius repetita, ingen-
tem piis consolationem adfert, ac me peculiariter
de Christo cognoscendo & amādo, aut potius re-
damando admonet, vt qui nō modò meus Redē-
ptor & propitiator, sed & animæ meæ pastor ac Episcopus in
hunc vsq; diem esse dignatur. Sic enim de illo Petrus Apo-
stolus fideles omnes compellat: *Eratis sicut oves errantes: sed
conuersi estis nunc ad Pastorem & Episcopum animarum vestra-
rum.* Neque tantum ille sacerdos, pastor, Episcopus & Pon-
tifex, sed & Princeps pastorum, & magnus pastor, immò &
Rex regum & Dominus dominantium in Scripturis appel-
latur, quoniam primatum in omnibus tenet. Ego verò hūc
numeris omnibus bonum pastorē tunc cognoscā & com-
plectar maximè, cū ipse in sacro Eucharistiæ sacramento
præsens, totum se mihi ad pascendum ac reficiendum offert
ac tribuit liberalissimè, perinde ac si plenus gratia & charita-
te coram dicat: *Accipite & manducate. Hoc est corpus meum.
Hic est sanguis meus. Hic est panis de cælo descendens: vt si quis
ex ipso manducauerit, non moriatur.* O clementem & muni-
ficum verèque incomparabilem pastorem, qui non conten-
tus corporeo nutrimento quotidie nos egenos pascere, tan-
tis etiam laboribus atque doloribus nos perditos ex horren-
dis infernalis lupi faucibus eruit, atque in suum præclarum
ouile transfert: immò etiamnum suas oves quàmuis imme-
rentes, verbi sui lautissimis pascuis, & quod multò est am-
plius, sacrosancto corpore & sanguine suo alere & sustenta-
re pergit. Quid porrò huic fido pastori æquari queat, si eius

1. Pet. 2.

Hebr. 7.
1 Pet. 5.
Hebr. 13.
Apoc. 19.
Coloss. 2.

Matth. 26.
Lucæ 22.
Ioan. 6.

Isai. 5.

Ezechiel. 34.

Ioan. 10.

Prouer. 9.

Hierem. 17.

Psalm 22. &
24.

curam, industriam, vigilantiam, fidelitatem, patientiam & charitatem assiduam cum aliis, quotquot vnquam fuerunt & erunt pastoribus, ritè conferamus? *Quid enim d. buit ultra facere, & non fecit? Ecce ego ipse inquit, requirã oues meas, & visitabo eas. Ego pascam oues meas: & ego eas accubare faciã. Quod perierat requiram, & quod abiectum erat reducam, & quod contractum fuerat alligabo: & quod infirmum fuerat, consolidabo: & quod pingue & forte, custodiam, & pascam illas in iudicio.* Tum idẽ pastor in Euangelio disertè promittit, nec minus promissum suum implet quotidie: *Per me ait, si quis introierit, saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet.* Quem ergò pastorem Christo maiorem, fideliozem magisque salutarem agnoscam? non Moysen, non Aaron, non Samuelem, non Oniam, licet probi pastores suo etiam seculo extiterint, sed qui summum Pastorem maximũque Pontificem Christum nobis adumbrãrũt, & illius quasi fuerunt præcursores. Vnus hic totius ouilis à Deo electi præfectus ac pastor manet, à cuius ouili sancto me diuelli ac abstra hi non patiar. Hic populum suum in deserto pascit manna cœlesti, ideòque ab illo animæ meæ pabulum & alimoniam cupidissimè petam. *Venite inquit, comedite panem meum, & bibite vinum quod misui vobis.* Penes hunc vnum pastorem præpinguia sunt viræ pascua & amœnissima prata, quæ non solum in hoc, sed in futuro etiam seculo possunt desiderari: is est solus, qui suos fideles verbo & sacramento, immò & se ipso, id est diuina humanaque natura pascit ac saturat in sempiternum. Quocirca ego non fidam humanis præsidiiis, quæ arundineo baculo ac fictili vasculo iure comparantur, quæque mundi amatores miserè fallunt, ac sæpenuerò perdunt. *Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor eius.* Ego cum Psalmo. grapho dicam audacter: *Dominus regit me,* (alij cum Augustino legere malunt, pascit me) *& nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocauit. Ipse est Dominus Deus noster: & nos populus pascuæ eius, & oues manus eius.*

Et si verò neminem reperiri puto, qui sine turpi arrogantiæ nota hanc sibi vocem usurpare possit: *Ego sum pastor bonus. Nullus enim bonus* (essentialiter, uti vocat) *nisi unus Deus*, solusque Christus Agnus est immaculatus, qui nec peccauit vnquam nec peccare potuit, nostra iustitia & sanctificatio: tamen duplicem cuiusque pastoris bonitatem agnoscam, & per illam Catholicos ab hæreticis pastoribus discam discernere. Primum boni & Euangelici pastoris argumentum est, si ordinariam vocationem ac probatam missionem habeat, ut per ostium ad oues ingrediatur, & legitimæ ordinationis suæ authentico symbolo sit commendatus. Nam ad sectarios falsosque pastores pertinet, quod iratus Deus apud Prophetam queritur: *Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.* Ut hinc etiam Apostolus pronuntiaret: *Quomodo predicabunt, nisi mittantur?* Vetat igitur idem, nè quisquam sibi eiusmodi pastorem suum mat honorem, nisi vocetur à Deo tanquam Aaron, quia neque Christus seipsum clarificauit, ut Pontifex fieret. Eòque magis dolebo vicem & improbitatem sectariorum, qui contra Ecclesiasticorum magistratuū autoritate atque missione, in pastorale munus seipsos intrudunt, aut à civili potestate se in sacra munia ingeri patiuntur, ut idcirco legitimi vel pastores, vel ministri Ecclesiæ non possint existimari. Altera nota veri bonique pastoris est, doctrinam non nouam, aut suspectam, sed veterem & receptam profiteri, eaque Christi oues sincere pascere, & in officio continere. Quare Paulus etiam præcipit, ut Dei Ecclesiæque minister formam sanorum verborum habeat, rectèque tractet verbum veritatis, & in his quæ in domo Dei viuunt Ecclesia didicit, permaneat, depositumque custodiat. Nam & Christus seipsum suamque doctrinam ita contra Iudæos excusat: *Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Qui à se metipso loquitur, gloriam propriam querit.* Ac iterum de suis ouibus testatur, quod vocem ipsius norint & sequantur, alienum verò non sequantur, sed ab illo velut adulterino fugiant, quia non nouerunt vocem alieno-

Matth. 19.
Ioan. 1.
1. Pet. 2.
1. Cor. 1.

Ioan. 10.

Hier. 23.

Rom. 10.

Hebr. 5.

1. Tim. 1. & 2.
2. Tim. 3.
1. Tim. 6.

Ioan. 7. & 10.

2. Cor. 13.

1. Theff. 4.

Luc. 10.

rum. Igitur Catholici pastores non tam vita quam doctrina mihi spectanda atque sectanda est, & in his quæ cum Ecclesia consentienter ille docet, Christum ipsum pastorem, Christi que vocem audire mihi videbor, sicut postea fusius exponemus. Nam & Paulus dicere non veretur: *An experimentum queritis, eius qui in me loquitur Christus?* Ac iterum: *Qui hac spernit* ait, *non hominem spernit, sed Deum, qui etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis.* Quid quod Christus ipse asserere non dubitavit: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Quare satis mihi videri non debet, si pastorem Christum agnoscam, sed vocem eiusdem tum in seipso, tum in suis ordinariis pastoribus loquentem & mandatem religionis complectar, ut me germanam & fidem optimi pastorem reipsa declarem, & ordinem in Ecclesia necessariam comprobem.

Bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis.

1. Pet. 5.

Hierem. 1.

Matth. 25.

MAGNO & æterno Pastori Christo gratias agam, quandoquidem pastorale munus in Ecclesia ouibus necessarium (quid enim sine pastore hoc imbecille pecus?) instituit, singularique potestate & gratia ita communiuit, nullis ut humanis viribus ac Satanicis artibus possit hoc illorum officium aboleri. Fidis ipse pastoribus continenter assidet, eorumque conatibus successum tot ætatibus ubique gentium tribuit, quos idem Princeps pastorum immarcesibili gloriæ corona cohonestare decreuit. Ad hanc piorum pastorum multitudinem omnem illa Dei vox referri potest: *Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te super Gentes & super regna: ut euillas & destruas, & disperdas & dissipes, & adifices & plantes. Bellabunt aduersum te, & non proualebunt: quia ego tecum sum, ait Dominus ut liberem te.* Atque ut certius constet, quam sit ingens præmium illorum, qui in grege Domini pascendo se gnauos exhibent, iudex demum, cum ad finem pascendi laborandique ventum fuerit, ita singulis dicet: *Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te consti-*

tuam: intra in gaudium Domini tui. Beatus enim ille seruus, quem cum venerit Dominus eius, inuenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.

Quid verò, si ordinarij pastores officium suum non faciant, sed seipfos potius quam gregem pascant, ac mercenarios, de quibus Christus hic loquitur, æmulentur, quoniam quæ sua sunt quærunt, & temporalia lucra sectantur, humanis vitiis & affectibus obnoxij? Ergone consultè fecero, si me illis in oblatrando & mordendo veluti canem, aut in conuersando tanquam hædum cornutum, vel in oppugnando feroci leoni aut vrsulo similem præbeam? Habeant præpositi Ecclesiæ suos nãuos, vt etiam spectantium oculos offendant, & subinde cum Christi discipulis digni sint reprehensione. An idcirco meum est, Aristarchi, celsoris vel iudicis personam mihi sumere, vt discipulus supra magistrum sapiam, & seruus maior esse audeam Domino suo? Hæc profectò non congruunt cum ouium natura & simplicitate, quæ omni iure diuino & humano subesse & parere debent pastoribus, & nisi ab illis regantur, eorumque sequantur imperium, facile vagantur & errant, certumque sibi periculum & exitium creant. Vt autem illis ritè provideatur, & à lupis tutè seruentur, pastoris vocem audiant necesse est, & illius quidem maximi Pastoris, à quo dictum & seriò præceptum esse constat: *Omnia quaecumq; dixerim vobis (sedentes nimirum in cathedra) seruate & facite: secundum opera verò illorum nolite facere. Dicunt enim & non faciunt.* Nunc autem (Chrysostomi verbis vtor) non est dicendum, Super Cathedram Christi federunt sacerdotes: eius enim acceperunt doctrinam. Notat & Augustinus, Christum eodem loco fideles suos securos facere de dispensatoribus malis, mala sua facientibus, & bona eius loquentibus. Quamobrem in his pastoribus, qui sanam doctrinam serunt, & legitima Ecclesiæ iura exigunt, quid aliud nisi Christum ipsum loquentem ac sonantem audiam, vt in illis diuinam ordinationem honorem? tametsi illi vitã prorsus non inculpatam, & mores magistris & ministris Ecclesiæ

Matth. 24.

Matt. 10.
Ioan. 13.

Matt. 23.

Homel 85. in
Ioan.

Epist. 137.

Matth. 5.

Lib. 4. epist. 2.
& 9.

a Exod. 22.

b 2. Cor. 5.

c Matth. 7.

d Iacob. 2.

Matt. 5.

1. Theff. 5.

Hebræ. 13.

1. Pet. 2.

Hebr. 10.

Matth. 8.

Marc. 5.

Luc. 8.

indignos adferant, sed velut sal infatuatum esse videantur. Absit interim, ut ego falsis fratribus ac apertis etiam Ecclesie hostibus stolidè assentiar, meque conformem, quibus nimium est familiare, pastorum & sacerdotum vitia numerare, illósque vulgo traducere, quin etiam totum illorum ordinè fictis sæpè criminibus grauari, ac iniusum reddere, sicut & Cyprian⁹ ætate sua factū esse deplorat. Interea verò ad voces illas diuinas obsurdescimus, quæ in verbo Dei clarissimè docent: *a Principi populi tui non maledices. b Maledici regnum Dei non consequentur. c Nolite iudicare, ut non iudicemini. Nolite condemnare, ut non condemnemini. d Nè Christi fidem in acceptione personarum habeatis.* Nonne Christus ipse testatur, impunè non abiturum, si quis verbum vnum per contumeliam dictum, in fratrem iaciat, sed eum qui priuatum etiam hominem appellat fatuum, perpetuo gehennæ incendio esse pleciendum? Iubentur oues ab Apostolis pacem habere cum pastoribus, illisque subiacerè: sed & magistratibus omnibus, etiam dyscolis obedire, ac suum illis honorem tribuere, si Christi oues esse cupiant. Quam igitur veniam & excusationem illi promerentur, qui non solum in sacerdotes, sed etiam in horum antistites, summósque Pontifices scommata & conuitia linguis virulentis effundunt, aut certè procaecibus illorum obrectatoribus libenter aures porrigunt atque suffragantur? In hos nempe dictum Moyli competit: *Non contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum.* Sed enim si vnquam antea, nunc vel maximè non accusandi, sed commiserandi, nostrisque precibus subleuandi sunt præpositi Ecclesiarum, quando quidem illorum officium sectarij difficillimum, & prorsus exosum reddiderunt, ipsique velut summa tempestate iactati, ad Ecclesie clauum sedent, atque à sæuis hostibus grauiter vndique oppugnati, cum Apostolis in medijs horrendisque fluctibus merito clamitant: *Domine salua nos, perimus.* Quod si verum fatebimur, cõmunis contentus ac neglectus pastorum, qui nunc passim irrepit, omnium fermè malorum, ac præsentium hæreseon ac schisma-

tum fontem ac fontem præbet. Id quod Chryſoſtomus confirmans, perſpicuè dixit: Hoc nempe eſt malorum omnium cauſa, quòd rectorum authoritas periit, nulla iis reuerentia habetur, nullus honor, nullus metus.] Quid verò iſthuc noui eſt, officio ſuo deeſſe ſacerdotes? quemadmodum & Apoſtolorum ſeculo, cùm inſignis Eccleſiæ puritas floreret, bonorum ſacerdotum raritas ac penuria deplorabatur. Hinc illa verba ab Apoſtolo ſcripta legimus: *Hic iam queritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inueniatur. In prima mea deſenſione nemo mihi adfuit, ſed omnes me dereliquerunt. Omnes quæ ſua ſunt querunt, non quæ ſunt Ieſu Chriſti.* Rectè igitur cenſet Auguſtinus, neceſſarium eſſe, ut mercenarios audiamus, cùm multi in Eccleſia commoda terrena ſectantes, Chriſtum prædicant: eos enim qui audiunt, Chriſti paſtoris per mercenarios ſonantis vocem audire, qui & meritò cum Paulo teſtari poſſunt: *Dum omni modo ſiue per occaſionem, ſiue per veritatem Chriſtus annunciat, & in hoc gaudeo, ſed & gaudebo.* Quocirca illos mihi deplorandos putabo, qui ad eò ſunt imbecilles, ut propter hominum vitia vel exempla, quæ non ſolum in Apoſtolis, ſed etiam in Angelis reperire licet, grauiter offendantur, cùm Prophetæ dixerit: *Pax multa diligentibus legem tuam: & non eſt illis ſcandalum.* Ac enormius etiam illi peccant, qui ſeſe ob paſtores malos vel inſipientes, à vera fide & Eccleſia patiuntur abduci, nec meminiffe volunt, in hoc militante Chriſti regno bonis malos, & triticum zizaniis ſemper admixeri. Sed enim improborum ſacerdotum vita corrupta, Chriſtiani ſacerdotij præſtantiam, ac Sacramentorum ſanctitatem non magis polluit, quàm ſacrilega Iudæ nefarij proditio Apoſtolicæ ordinis præcellentem dignitatem offuſcat ac vitiat. *Qui verò bene præſunt præſbyteri, ſi Apoſtolum Paulum ſequimur, duplici honore digni habeantur: maximè qui laborant in verbo & doctrina.* De alijs porro præſbyteris atque paſtoribus, qui indignè præſſe videntur, quod ad vitam attinet, idem Paulus non omnibus iudicandi poteſtatem fecit, ſed Epifcopo ita mandauit: *Aduerſus*

præſby

Homel. 2. in
epiſt. 2. ad Ti-
motheum.

1. Tim. 4.

2. Tim. 4.

Philipp. 2.

In Ioan. tract.
46.

Philipp. 1.

Tob. 4.

Pſalm. 118.

Matth. 13.

1. Tim. 5.

Ibidem.

presbyterum accusatorem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus. Quanquam nos de illis pastoribus ecclesiarumque ministris duntaxat loquimur, qui tamen in vita & moribus bonos ac malos offendant, tamen Orthodoxam ac sanam doctrinam retinent, à sectaria fide alieni: dicunt enim & non faciunt. Quid multa? diligendus est pastor, tolerandus est mercenarius, cauendus est latro, vt Augustini verbis hæc omnia concludamus.

Ego cognosco oues meas, & cognoscunt me mea.

MAIOREM in modum optabo, me illis electis Christi ouibus aggregari, qui fide & charitate commendatæ, pastorem suum & Pontificem æternum agnoscunt, vocemque illius libenter audiunt, ac studiosè sectantur. Eiuscemodi oues à suo pastore vicissim tunc agnoscuntur maximè, cum à cædis hœdis separabuntur, & in die supremi iudicij ad dexteram collocatæ, benedicti erunt filij Patris, & velut Christi fratres & cohæredes coram toto mundo publicè celebrabuntur, atque ad æternum Dei regnum scælicissimè adsciscuntur. De his ipsis cum voluptate audiam dulcem Christi promissionem: *Ego inquit, vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eos quisquam de manu mea.* Ac iterum alibi: *Ecce ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum: sic visitabo oues meas, & liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersa fuerant. In pascuis uberrimis pascam eas, vt cætera prætermittam.* Cum verò sit ouium proprium, lupos fugere & exhorre, vt à quibus certum periculum & exitium sibi metuendum intelligunt, valdè mihi quoque cauebo ab illo pestilenti doctorum genere, quos Christus lupos rapaces in Euangelio appellauit. Etenim hi nunquam non ouibus insidiantur, & studium pestilens adhibent eisdem ouibus dispergendis, rapiendis atque iugulandis. De his quoque Paulus monuit: *Eiusmodi Pseudoapostoli sunt operari subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi.* Ac tãto qui-

dem

Matt. 23.

Serm. 49. de
verbis Domini.

Matth. 25.

Ioan. 10.

Ezech. 34.

Matt. 7.

2. Cor. 11.

dem illi magis fugiendi ac detestandi, quòd sub ouina veste truculentam luporum saevitiam norint abscondere, quodq; pestifera doctrinae virus in animos incautos & simplices miris modis infundant. Hinc seria Christi suas oves excitantis est admonitio: *Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.*

Matth. 7.

Dolebo interim tam multos hodie reperiri, qui praesentis seculi lupos adeò non fugiunt, vt relictis & cõtemtis suis pastoribus vltro lupos adeant, seque totos illis permittant, quos & pro charissimis habent praceptoribus, & quibus miseram seruiunt seruitutem. Quid verò Christus? *Omnis inquit, qui non intrat per ostium (in ouile ouium) sed adscendit aliunde (licet se ouium pellibus contegat, seque à Deo missum esse iactet, ac Dei verbum praedicet) ille fur est & latro.*

Ioan. 10.

Quòd si Christi oves essent, Christi vtique vocem in domo sua, & in ordinariis ministris suis loquentem audirent, neq; ad sectarios & latronum speluncas confugerent, vt alienos, Ecclesiaeque aduersarios summo cum periculo sequerentur. Vnde suas etiam oves Deus hortatur: *Nolite audire verba Prophetarum, qui prophetant vobis & decipiunt vos, visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini.* Neque sunt pauci hoc seculo, qui se Christi oves esse gloriantur, nec velint tamen cum Petro Apostolo, eiusque in Ecclesia Romana successoribus quicquam habere cõmune, sicut & alios ecclesiae Catholicae antistites atq; gubernatores respuunt & adspernantur. Horum caecitatem mihi quoque deplorandam putabo, quòd miseri non cernant Christum ipsum esse, qui in Ecclesia sua seruari ordinem velit, & inter alia suo loco vnum & summum pastorem ac principem ouium, vt ritè pascantur & in vnitatem cõtineantur instituerit. *Pasce inquit, agnos meas, pasce oues meas.* Tum idem est Christus, qui Episcopos Apostolis vicaria ordinatione succedentes, vt est apud Cyprianum, ad regendam Ecclesiam vbiq; gentium dedit, totque seculis conseruauit. Qui praeterea non solum Prophetas & Apostolos, verum etiam pastores & doctores constituit ad con-

Hier. 23.

Ioan. 10. & 21

A&or. 20.

sumationem

Ephes. 4.

summationem sanctorum in opus ministerij, & in ædificationem corporis Christi, Apostolo teste.

Matt. 20.

Quoniam verò non est valdè frequens numerus ouium Euangelicarum, Christo pastori se totos integrè subiicientium, pauci enim semper electi, idcirco mihi notandæ sunt præcipue conditiones & dotes, in quibus naturam & mores ouium debeam æmulari. Sunt illæ quidem suapte sponte simplices, mansuetæ, frugales, patientes, morigeræ, neminè lædunt, & de multis benè merentur sua lana, lacte, carne & intestinis, ac licet sæuè mactentur, non se vindicant & pugnant, sicut pleraque solent animantia. Eòq; magis veniam à Deo petam, quòd per Christi spiritum ea nò præstem, quæ natura duce oues diligenter obseruant, & ob quæ filius Dei se agnum & ouem voluit appellari. Et reuera ille Agnus est, vt Ioannes inquit, occisus ab origine mundi, & ouis, vt Isaias

Apoc. 13.

Isai. 53.

his verbis comprobatur: *Sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi Agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum.* Meum erit posthac maiorem adhibere curam, vt Christum intus forisque loquentem audiam, meque totum ad illius vocem & voluntatem componam, quocumque ille me vocet ac ducat, qui animam meam solus suis æternis bonis & pascere & saturare promisit, inquit: *Noli timere, ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. Satiabor ergo, ait Dauid, cum venerit gloria tua.* Petam illum à Deo mihi spiritum dari, quo afflatus Hieremias de seipso dixit: *Ego non sum turbatus te pastorem sequens.*

Genes. 15.

Psalm. 16.

Hierem. 17.

Hierem. 3.

1. Pet. 5.

PRECANDVS est mihi DEVS, vt secundum cor suum Episcopos, pastores & Doctores, hoc est, idoneos animarum medicos eligat, suamq; promissionem hoc infælici seculo impleat: Dabo inquit, vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina. De his pastoribus dixit Apostolus Petrus: Pascite qui in vobis est, gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontaneè, secundum Deum: neq; turpis lucri gratia, sed voluntariè, neq; vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo.

ORABO etiam pro Catholicis Episcopis, quos Apostolus à spiritu sancto ad regendam Dei Ecclesiam positos esse testatur, nimirum ut sibi & uniuerso gregi ipsis concredito diligenter attendât, ac idcirco tum clero, tum populo visitationem simul & reformationem necessariam subinde adhibere contendant. Sic enim fiet, ut imminentes lupos facilius arceant, & pauciores mercenarios habeant, oues autem in ouili suo securius contineant, æternæq; uitæ pabulo feliciter pascant reficiantq;.

ADHÆC diuinam implorabo gratiam pro Ecclesia unitate, nimirum ut ex Iudeis & Gentibus unum efficiatur ouile, quod sub vno summoq; pastore Christo, ut eius Vicario Pontifice in terris pacificè gubernetur. Non enim rectius habere potest militans Ecclesia, nisi cum vnam est ouile & vnus pastor, sicut Christus fore prædixit, & multò ante per Ezechielem Deus hisce verbis promisit: Suscitabo super oues pastorem vnum qui pascat eas, seruum meum Dauid: ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem. Ego autè Dominus ero eis in Deum: & seruus meus Dauid princeps in medio eorum. Quo magis orabo pro hæreticis atq; schismaticis, qui necessariam Ecclesie unitatem per summam iniuriam scindunt ac lacerant: dum sicut Iudas Apostolus dixit, semetipsos segregant, suntq; animales, spiritum non habentes, & secundum desideria sua in impietatibus ambulantes.

Actor. 20.

Ezechiel. 34.

Iud. 8.

DOMINICA TERTIA POST PASCHA, quæ Iubilate dicitur.

Sequentis Euangelij argumentum.

CHRISTVS iam iam passurus vltimam cœnam cum suis discipulis in Hierusalem celebravit, & præcla-

rum

Zachar. 13.
Matth. 26.
Ioan. 14. & 16

Ioan. 20.

Actor. 1.

rum longumq; sermonem habuit ad mœstos eorum animos consolandos atq; præmuniendos, quòd sæuissimam quasi tempestatem statim essent experturi. Etenim tradito & à Iudæis capto Domino, impletum fuit illud oraculum: Percuriam pastorem, & dispergentur oves gregis.] Egebant illi sanè timidi ac tristes fida præmonitione, quam Ioannes describit, & cuius initium est: Non turbetur cor vestrum:] finis autem sic habet: Hæc loquutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.] Ex eodem sermone desumpta sunt Euangelia, quæcunque ab hoc tempore Dominicis diebus ad Penrecosten vsq; in Ecclesia recitantur. In his apparet vis excellens ad consolandum & hortandum, quando nos etiam in cruce versamur, vel cum aliis afflictis agere volumus: auget præterea Dominicæ & augustæ resurrectionis gaudium, cui totum Paschale tempus concinnè deputatum est. Præsens autem Euangelium habet hoc peculiare, quòd sæpè mentionem faciat de modico tempore, quo se Christus discipulis videndum exhibere vellet. Quod quum Apostoli non assequuntur, Christus seipsum explicans, vtrumq; mœroris scilicet & gaudij, tempus illis prænuñciat, sed gaudium solidius atq; durabilius fore promittit. Cùm enim vix ab illis triduo abfuisset, & rediuius ad suos in corpore glorificato rediisset, magnoperè illi sunt exhilarati, sicut & illa confirmat sententia Ioannis: Gauisi sunt discipuli viso Domino.] Quòd ingens discipulorum gaudium sæpè innouatum fuit, cùm Dominus post passionem suam se viuum illis præbuit in multis argumentis, per dies quadraginta apprensens eis, & loquens de regno Dei, sicuti Lucas euidenter commemorat. Neque solùm primis discipulis, sed & piis omnibus afflictiones & persecutiones hic prædicuntur, simulq; iubentur illi bono esse animo, & firmam expectare consolationem, adeòq; à Christo ipso pendere, qui suos nunquam deserit, sed veluti parturientibus assistit fideliter tempore suo, vt idcirco quamlibet crucem & vicissitudinem non debeant for-

midare. Beati enim qui lugent, quoniam ipsi conso-
labuntur.

Matt. 5.

EIVSDEM DOMINICAE
Euangelium. Ioann. XVI.

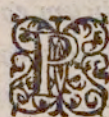
DIXIT IESVS discipulis suis, Modicum, &
iam non videbitis me, & iterum modicum, &
videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt
ergo ex discipulis eius ad inuicem, Quid est hoc
quod dicit nobis: Modicum, & non videbitis me; & iterum
modicum, & videbitis me, & quia vado ad Patrem? Dice-
bāt ergo, Quid est hoc quod dicit Modicum? Nescimus quid
loquitur. Cognouit autem Iesus quia volebant eum interro-
gare: & dixit eis, De hoc queritis inter vos, quia dixi vobis,
Modicum & non videbitis me, & iterum modicum, & vi-
debitis me. Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebi-
tis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini,
sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit,
tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem pepererit
puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia
natus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tri-
stitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor
vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Modicum, & iam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me.

RAESCIVS omnium futurorum Christus nihil celat discipulos amicissimos, sed iam de instante morte & resurrectione, iam de futuris hostiũ persecutionibus multa prodit arcana. Vnde iisdem antè restatus fuerat: *Vos dixi amicos, quia omnia quacunq; audivi à Patre meo, nota feci vobis.* Nec est dissimile, quod in veteri lege faciebat Deus, futuris de rebus Prophetas præmonens, vt hinc Amos testetur: *Non faciet Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretum suum ad servos suos Prophetas.* Quare & amicum suum Abraham ita compellavit: *Num celare proterò Abraham quæ gesturus sum?* Neque modò læta & iucunda, sed etiam tristia & acerba cum suis communicat Christus, præsertim vt ex morte sua iam imminente sciant, suos animos non leuiter vulnerandos; simulque tamen suæ resurrectionis brevis sequuturam promittit gloriam, quæ gaudium illis ingens adferret. Ego verò singulares hîc gratias agam Domino, qui vt nemo alius, amicum & fidum se consolatorem partim discipulis, partim aliis etiam immerentibus sæpenuerò præbuit, ad nostram utiq; consolationem. Etenim tametsi pauper Christus suos etiam Apostolos egenos esse voluit, tamen in his quæ ad corpus corporeamque vitam spectabant, nihil illis necessarium deesse passus est, ideòque in eadem cœna hoc modo illos rogavit: *Quando misi vos sine sacco & pera & calceamentis: nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt, Nihil.* lætati aliquando illi summa tempestate, vt in naui periclitarentur, quæ tantum non

Ioan. 15.

Amos 3.

Genes. 18.

Luc. 22.

Luc. 6.
Marth. 14.

fructibus cooperiebatur, ex improviso venit ad illos Dominus super mare ambulans, & vētorum impetum verbo vno dissipauit, ac mare illis tranquillum reddidit. Deinde cū ipse in horto ab hostibus caperetur, non sustinuit, suorum quenquam attingi, sed omnes conseruauit illæfos: *Sinite inquit, hos abire.* Tantam ille curam habuit discipulorum, quibus & alibi non frustra promisit: *Vestri & capilli capitis omnes numerati sunt: nolite ergo timere.* Sed ad externos veniamus, qui singularem Domini in consolando vim & efficaciam re ipsa senserunt. Consolatus est tristem viduam vnico orbatā filio, cuius cadauer ad sepulchrum efferebatur, statimque ex mortuo viuum illum effecit. Consolatus est Magdalenam peccatricem, quæ coram mensæ conuiuiis peccata sua plurimis & amarissimis deplorauit lachrymis, eamque nō solum absoluit, sed etiam postea semper charissimam habuit. Consolatus est ingentem populum, fame & inedia periturum, nisi illum in deserto panibus & piscibus exsaturasset, seq̄ue vt verum Messiam, illis agnoscendum exhibuisset. Consolatus est veteres Patres in Lybbo perinde ac in tetro carcere tot sæculis victos, quum illos ipsos, vt diximus statim à morte amanter inuisit, ac potenter eductos secum in cœlos transfudit. Quid verò longæ & frequentes eius peregrinationes fuerunt aliud, præterquàm fida officia charitatis, & consolatorix visitationes hominum calamitosorum? quando quidem vt Petri verbis vtamur, *pertransiit benefaciendo & sanando omnes oppressos à diabolo,* docens in Synagogis Iudæorum & prædicans Euangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem, sicut Matthæus affirmat. Petam igitur à Christo singularem gratiam, quæ magni est sanè momenti, & non ita multis obtingit, ad afflictos alios ritè consolandos. Est enim hoc præclarum, ac fraternæ charitatis proprium argumentum, si quis norit ac studeat obseruare quod scriptum est: *Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmos: ex his enim in dilectione firmaberis.*

Ioan. 18.

Matth. 10.

Luc. 7.

Ibidem.

Matth. 14

Ioann. 6.

A Cor. 10.

Matth. 9.

Ecclef. 7.

Isai. 61.

Iob 5.

Ioan. 1.

Marc. 7.

Actor. 17.

Psal. 5.

Roman. 8.

Ioel. 2.

1. Corin. 10.

Psal. 33.

Psal. 90.

Vbi non abs re fuerit nonnulla recensere, quæ ad probam solidamq; mœrentium aut afflictorum consolationem conferunt, vt eò rectius me Christo magistro cõformem, quæti Isaias quidem in hoc missum asserit, vt lugentes omnes consoletur. Huc autem inprimis conducet, si vrgeam necessariã fidem de certa prouidentia Dei, & quòd in rebus quidem mortalium nihil temerè, casu, vel fortuito; nihilque, vt in Iob scriptum legimus, sine causa fieri soleat. *Omnia enim per Verbum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, benèq; fecit omnia*, siue ipsum Dei facientis consiliũ intelligamus, siue ignoremus. Vnde à Paulo etiam dictum accepimus: *In ipso Deo viuimus, & mouemur & sumus*. Deinde certò statuendum est, Deum authorem & gubernatorem omnium naturã bonũ esse, & summum bonum, qui peccati author esse nolit nec possit, quoniam *non est Deus volens iniquitatem*, sed qui diligentibus se in bonum omnia cooperatur, & humanum quidem genus maximè amare consuevit. **Vnde apud Prophetã** non solum Dominus & Deus, sed etiã **benignus, misericors, patiens, multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia nuncupatur**. Adhæc idem tam prouidus, tamque de nobis sollicitus est perpetuò, vt Paulus apertè testetur: *Fidelis est Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: sed faciet etiã cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere*. Ac licet ille nullius egeat, solusque bonorum omnium fons & origo sit, tamen & miseri hominis cõmiseretur, & afflicto vel minimo compatitur, suãque illi manum pollicetur ac præstat, nec minorem pauperum quàm diuitum & potèrum curam gerit. *Iste pauper clamauit*, inquit Dauid, *& Dominus exaudiuit eum: & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum*. Ac alibi rursus Deum sic loquentem inducit: *Clamauit ad me, & exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum*. Quid autem optabilius ac dulcius de Deo fingi potest, quàm quòd à nobis Pater dici haberique postulet, licet nonnunquam irascatur & offensus feriat ac puniat delinquentem, immò idcirco se optimum fidissimumque Pa-

trem esse non obscure declarat. *Quem enim diligit ille, castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina persequerete. Tanquam filiis offert se Deus. Quis enim filius quem non corripit pater?* vt cum Apostolo Paulo loquamur. Est enim ille Pater benignissimus, & sicut scriptura docet, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, cuius & sapientiae & bonitatis nullus numerus, nullus modus aut finis constitui potest. Longum verò esset dicere, quot pharmaca & remedia nobis diuina bonitas tribuerit, & quotidie supeditet, vt aduersus tentationes, pugnas, calamitates atque pericula muniamur, nosque ipsos & alios firmiter consolemur. Habemus & legimus praesentissimum antidotum & medicamentum firmissimum, Dei verbum. Habemus & cernimus Christi capitis crucem praerentis, sustinentis & exaltantis absolutum exemplar. Nec desunt Patrum veterum innumera testimonia & expressa vestigia, si sequi velimus praesentes. Elucent puerorum & puellarum exempla, quibus ad immania pro Christo & pietate ferenda supplicia merito confirmemur. Docet ipse mundus quotidie, quam iuste illum contemnere debeamus, quando reuera hic nihil est aliud praeterquam tristitiae luctusque patria, lachrymarum vallis, omnium scelerum lerna, Satanæ sui principis theatrum vel ciuitas, malorum omnium quae facta sunt & fient officina atque sentina, electorum carcer, sanctorum carnificina, funestus exercitus contra Deum & Angelos perpetuo rebellis & contumax, demum infelix Babylon & fucata meretrix, quae cum suis insanis amatoribus poenas grauissimas & nunquam desituras dabit. Postremo de caelestibus diuitiis atque delictis, quae omnes manent electos, dicere supersedeo, vno atque altero Apostoli dicto contentus: *Oculus non vidit, inquit ille, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae praeparauit Deus his qui diligunt illum.* Ac iterum: *Id quod in presenti est momentaneum & leue tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis.* Et in alia Epistola: *Existimo quod non sunt condignae passionis huius temporis*

Hebr. 12.

2. Cor. 1.

1. Cor. 2.

2. Cor. 4.

Rom. 8.

1. Pet. 5.

3. Reg. 19.

Iob 1. & 2.

Eccles. 2.

Lib. 7. moralium. cap. 20.

Luc. 21.

ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis. Atque hæc tum maria sunt capita, seu fontes argumentorum, quæ dextrè tractata, non vulgarem consolandi præbent occasionem, & afflictos animos in acerbo luctu erigunt atque confirmant, vt etiam natura impatientes & pusillanimes suam crucem moderatius atque constantius ferant. Illius enim semper meminisse debent, quod princeps Apostolorum docuit: *Deus omnis gratia, qui vocauit nos in eternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit solidabitq̃.* Quid igitur est obsecro, cur in paupertate, labore, morbo, persecutione & quauis afflictione angar & querar, animûmque despondeam? Modicum & pusillum est, quicquid in mundo patior, si meritas vitiorum meorû pœnas, & ingentes aliorû bonorû angores, agones atq; calamitates animaduerto. *Non enim melior sum quam patres mei,* sicut Elias aiebat. Modicum inquam est, si summi Dei me visitantis charitatē, Spiritus sancti adiuuantis gratiam, ac impositæ crucis vtilitatē, modò eam grato amplectar pectore, mecum recta perpendicularo, vt idcirco cum patiēte Iob gratias Deo agens merito dicam: *Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus? Quare non aliter ac languidum & ægrotum fidenter me illi committam, qui cœlestis ad nos medicus venit, nec modò blandis & lenibus, sed etiam acerbis & amaris vititur pharmacis, vt malè sanos in domo sua restituat, ac probè purgatos famulos sibi gratiores faciat atque meliores. Ne autem his qui perdidit sustinentiam, vt Ecclesiasticus dixit: quâ illi sanè iuxta Gregorium perdūt, qui dum diu se immorari visibilibus æstimant, sp̃e inuisibilem derelinquūt, quicquid fonte bonorû Deo relicto, ex humanis præsidiiis tori pendēt, nec suas animas, vt Christus præcepit, possident in patientia.*

Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum? nescimus quid loquitur.

EXCVSARI POSSÛT Apostoli, quòd hoc loco Christi ver

ba. vtpo-

ba, utpote obscura, quia nondū impleta, minus allequantur, ut idcirco de sensu verborum Domini inter se conquererēt, seque illum omninō nescire faterentur. Quod verō illis tunc obscurum visum est, post Domini passionem & resurrectionem sicut iisdem, ita nobis etiam manifestius factum est, nulla ut interpretatione amplius opus esse videatur, sicut etiam indicat Augustinus. Ac frequenter quidem isthuc Apostolis accidit, ut de præsents magistri verbo, sanoque illius intellectu nihil certi constituere, sed inter se contendere soliti fuerint, quemadmodum cum Euangelicas audirent parabolas, deque Christi regno & resurrectione, & de Ioannis exitu à Domino admonerentur. Quid? quod accepto etiam Spiritu sancto iidem discipuli inter se consultant, & synodum Hierosolymitanam celebrant, ut oborta quæstio de veteri circumcissione & legis Moysaicæ obseruatione post collatas multorum sententias definiatur, ac firmi aliquid ab omnibus obseruandum pronuncietur. *Visum est*, inquit, *Spiritu sancto & nobis*. Quare mirabor nouatorum audaciam ac vanitatem, qui tametsi de vero scripturæ sensu nō solum nobiscum, sed etiam inter se perpetuò pugnent, tamen sacras literas apertas & perspicuas faciunt, ut sibi & suis illarū intelligentiā polliceātur, neq; vel ad Synodos, vel ad Patres illarū interpretationē referre dignentur, perinde ac si ipsi soli maximè sapiant, & magistris verè orthodoxis non egeant. Nos verò nimis verum esse comperimus, quod princeps Apostolorū luculenter affirmat, non solum in Paulinis epistolis, sed etiam in aliis scripturis, quædam esse difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles (ut sanè sunt hæretici) deprauent ad suā ipsorum perditionem. De quibus & Paulus ipse pronūciat, quod à fide aberrantes quidam conuersi sunt in vaniloquiū, volentes esse legis doctores, sed non intelligētes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmāt. Præclare scripsit Chrysostomus: Neque vel syllaba, vel apiculus est in sacris literis, in cuius profundo non sit grandis quispiam thesaurus. Proinde nobis opus est, ut diuina gratia ducamur, & Spiritu san-

Tract. 101 in
Ioan.

Matt. 13. & 15.
Matth. 16. 17.
& 20.
Ioan. 21.
Act. 15.

2. Pet. 3.
1. Tim. 1.

1. Tim. 1.

Homel. 21. in
Genes.

Galat. 1. & 2.

cto illustrati, eloquia diuina ad eam. Nam & Paulo hoc accidit, vt licet Euangelium non ab homine, sed à Deo accepisset, tamen Hierosolymam adscenderit, vt conferret illud cum Apostolis, sicut luculenter ipse testatur.

Iob. 21:
Malach. 3.

Præterea vicem illorum syncerè dolebo, qui hoc tempore fœda laborant ignorantia, qualis in Apostolis non fuit, vt nec sciant, nec velint quidem discere, quæ Catholicæ doctrinæ capita sint atque fundamenta. Manent enim æquè semper imperiti, rudes ac crassi, nullamque credendi sustinent curam de controuersis nunc dogmatibus, de septem Ecclesiæ sacramentis, de traditionibus Apostolicis, de præceptis & legibus Ecclesiasticis. Bona hominum pars de more tantum audit conciones in templis, magnumque Catholicæ doctrinæ præ se fert fastidium, præsertim vbi nouæ aduersariorum opiniones, falsaque dogmata confutantur. Non pauci cum impiis illud dicere videntur: *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Vanus est qui seruit Deo: & quod emolumentum, quia custodiuimus præcepta eius?* Verùm hæc supina rerum sacrarum ignorantia, vt grauius Deum veritatis omnium auctorem offendit, ita etiam in populum nouandæ religionis cupidum haud leuem calamitatem inducit, sicut Isaias his etiam verbis indicauit: *Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habui scientiam. Ac iterum: Propterea dilatavi infernus animam suam, & aperuit os suum absq. villo termino: & descendent fortes eius & populus eius, & sublimes gloriosusq. ad eum.* Tum apud Oseam ita legimus: *Populus tuus sicut hi qui contradicunt sacerdoti. Conticuit populus meus eo quod non habuerit scientiam.* Igitur in his locum tenet Apostolica quoque sententia: *Si quis ignorat, ignorabitur.* Non quod necesse sit quemuis de vulgo religionis doctrinam exactè cognoscere, atque de illa iudicare, quoniam vt præclare ab Augustino dictum est: Turbam non intelligendi viuacitas, sed credendi simplicitas tutissimam facit. Verùm vbi inter sectarios viuunt, & noua falsaque dogmata Catholicis auribus frequenter ingeruntur, vbi & ferè cuique liberum de religione

Isai. 5.

Osee 4.

1. Cor. 14.

Contra epist.
Manichæi.

iudicium permittitur, illic sanè licet ac decet in promptu habere illa, quibus necessaria fidei dogmata utcunq̄e propugnentur. Sic enim docuit & princeps Apostolorum: *Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea qua in vobis est, spe & fide.* Præterea mihi multitudo illorum deploranda est, qui cum multa & magna se putant cognoscere, nesciunt tamen, nec perpendunt illud Modicum homini Christiano sæpenuerò considerandum, hoc est, quàm breuis, fluxa & incerta isthæc vita sit mortalium, quæ, si verum fatebimur, exigua quædam maris gutta cum toto mari collata, & veluti stella vnà cum toto cœlo comparata, immò & perinde ac momentum vnum ad infinitam futuri seculi ætatem relata debet existimari. *Quid enim est vita nostra, nisi, vt Iacobus dixit, vapor ad modicum parens? Quid omnis caro nisi fœnum, & omnis gloria eius sicut flos agri, ex Isaïæ sententiæ? Quid vanius, fallacius, instabilius huius vitæ opibus, voluptatibus & blandimentis omnibus? quæ nunc seculi filiis abundè tribuit Deus, sed prosperitas illos sicut & diuitem epulonem euertit. Vanitas igitur vanitatum, & omnia vanitas, vt dixit ac probauit Ecclesiastes. Vt hinc etiam Dauid affirmet: Homo vanitati similis factus est, dies eius sicut umbra prætereunt. Qua in re satis fuerit illius audire iudicium, qui humanæ vanitatis miseræque sortem multùm expertus, ita scripsit: Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Tanto autem rectius cum Augustino conquerar, mortalem hanc vitam tot amaritudinibus respersam, & quotidianis ærumnis obnoxiam adedò multis arridere, iocundamque videri, vt se blandis eius illecebris capi, falsisque promissis decipi, quin etiam vera æternæque vita priuari patiantur. Etsi enim per se vita præsens vana sit & amara, vt etiam suos cæcos amatores latere non valeat, tamen infinitam stultorum multitudinem aureo calice, què in manu habet, potat & prorsus inebriat. Quibus hoc etiam Augustinus annectit: Fœlices illi, & ipsi*

1. Pet. 3.

Iacob. 4.
Isai. 40.Luc. 16.
Prouerb. 1.
Eccles. 1.
Psalm. 143.

Iob 14.

Lib. medita-
tion. c. 21.

Ibidem. cap.
22.

rari, qui vitæ huius familiaritatem recusant, perfunctoria gaudia spernunt, societatem abiiciunt, ne cum pereunte deceptrice & ipsi perire cogantur.] Mox de futura vita quam præparavit Deus his qui diligunt eum, subiicit, eam vitam vocans beatam, securam, tranquillam, pulchram, mundam, sanctam, mortis ignarâ, tristitiæ nesciam, sine labe, dolore, anxietate, corruptione, perturbatione, varietate & mutatione. In qua vita est amor perfectus, & timor nullus, dies æternus, & vnus omnium spiritus, vbi præterea Deus facie ad faciem cernitur.]

Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

AMPLECTENDVM est utique hoc Christi Domini vaticinium, de lugendo simul & gaudento pronunciatum, quod variis quidem modis accipi potest, & in multis quotidie solet impleri. Primum enim ubique gentium vsu venire, sicque natura comparatum esse cernimus, ut sicut dies noctem, & serenitas tempestatem consequitur, ita tristibus etiam lætiora succedant, & rebus aduersis mortalium prosperè permisceantur. *Est enim tempus flendi, & tempus ridendi: est tempus belli, & tempus pacis*, quemadmodum prædicat Ecclesiastes. Iubet igitur Paulus redimere tempus, hoc est, naturalium rerum vicissitudine nos uti sapienter, ut illam ad gloriâ Dei, fraternæque charitatis officium conuertamus, siue lugendum sit, siue gaudendum. Vult enim nos flere cum flentibus, & gaudere vicissim cum gaudentibus, nè alioquin simus cum Stoicis astorgi, & sine affectione, sed ut Christo capiti benignitate & misericordiâ mutua conformemur, quando & ille cum Iob sancto dicere potuit: *Ab infantia mea crevit mecum miseratio: & de utero matris meae egressa est mecum*. Curabo igitur, ut non desim luctus temporis, sed ut cum Petro peccata mea, & cum Paulo multorum improbitatem desicam:

Eccles. 3.
Ephes. 5.
Coloss. 4.

Rom. 12.

Iob. 31.

Matth. 26.
Philipp. 3.

nec minus interim læter ac gloriæ, Deoque gratias agam ob successus fœlices Ecclesiæ, & propter piorum benefacta, sicut & Paulum fecisse legimus. Deinde præfens Christi verbum in Apostolos propriè competit, qui post Domini mortem, cum velut orphani amisso magistro, ac Judæis exosi facti essent, verè luxerunt ac plorârunt, quando ad illos primum accessere mulieres de Christi resurrectione nunciantes, sicut & Marcus expressit. Nec dubium est, eosdem suum mœrorem cum gaudio commutasse, tot visis Domini apparitionibus per dies quadraginta, quando cum Domino resuscitato suaviter & familiariter conuixerunt. Accessit & maius illorum gaudium, cum ascendentem in monte Dominum aspexerunt, & sicut Lucas inquit, adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno. Quod ingens illorum gaudium non minuit, sed adeò auxit aduentus Spiritus sancti, vt nullus hostium illud auferre potuerit. Ideoq; licet à principibus sacerdotum cæderentur, tamen *ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti essent pro nomine IESU contumeliam pati.* Nec aliter sanè illi fecerunt quàm docuerunt, omne gaudium in eo statuentes, quòd in tentationes varias inciderent, in tribulationibus mirè gloriantes. Dolebo igitur, me ab Apostolorum moribus tam procul abesse, & idcirco veras consolationes spiritus non perferiscere, quia cum hisce discipulis præsentem crucem infracto animo ferre detrecto, neque Paulinum illud cogito: *Sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationis. Sicut abundanti passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Quam ego consolationem cœlestem perciperem, qui terrenam plus æquo confector, & peruerto diuinæ scripturæ ordinem: quo sancitum est: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Paraasti in dulcedine tua pauperi DEVS. Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes.*

Neque solum Apostolis, verum etiam horum successoribus ad pascendum regendumq; Christi gregē destinatis, hoc

2. Cor. 9.
Philipp. 1. & 4

Marc. 16.
Act. 1.

Luc. 24.

Act. 5.

Iacob. 1.
Rom. 5.

2. Cor. 1.

Matth. 5.
Psal. 67.

Luc. 1.

Matth. 5.

Daniel. 12.

Matth. 10.

ipsum vaticinium accommodabo. Si enim vlli alij, Ecclesiastici certè magistratus ob apertam fidei confessionem, & constantem Catholicæ veritatis defensionem, crucem & triftitiam hîc prædictam experiuntur, suisq; certaminibus maiorem coronam & immortalè lætitiâ à Christo reportant. Hi sunt, qui dum pastorale munus suum obeunt, & Apostolicis vestigiis insistant, apud homines minorem gratiam & grauiorem inuidiam sibi constant, multisq; persecutionem flammis obiecti, ac velut aurum in igne probati, magis coràm Deo & Angelis eius, ad eòq; in tota Ecclesia fulgere consueuerunt. In horum illustri ordine completur, quod à Christo ipso disertè promittitur: *Qui fecerit & docuerit: hic magnus vocabitur in règno cælorum.* Et sicut ab Angelo dictum est Danieli, *qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Magni sanè fidiq; pastores & doctores extiterunt, quos & viros Apostolicos appellare licet, Athanasius, Hilarius, Basilius, Chrysostronus, Augustinus, Cyrillus, miris quidem modis ab hæreticis exagitati, sed quorum sapientia & virtus tantò magis resplenduit, quantò illi diutius & fortius pro Catholica pietate certârunt. Vicit Christus in illis electis organis, quibus & dedit os & sapientiam, cui resistere non possent omnes aduersarij, ac iisdem laudem & gloriam cum perpetua fœlicitate coniunctam abundè communicauit. Reliquum est, vt hunc ipsum locum qui latè patet, ad vniuersam etiam Ecclesiam referamus, quæ nobis per mulierem parientem non temerè adumbratur, & quamdiu in terris quidem militat, hostiumq; copiis est circumcincta, nec potest non mœrere atq; discrucari. Nulla vnquam mulier plures & acerbiores contentiones atq; pugnas pertulit: nulla ciuitas vel arx diutius & grauius per feroces milites oppugnata: nulla nauis vel à diris tempestatibus, vel à circumfrementibus piratis furiosius impetita fuit: nulla demum domus hostili magis conspirationi & obsidioni patuit, aduersus quam Iudæi, ethnici, barbari, hæretici atq; schismatici magis apèrto Marte & per cuniculos ardentius

decer-

decertarent, quæque plures ex domesticis proditores, apostatas & persecutores ætate vlla sustineret. Est illa quidem sancta Christoque sponso dicata, & super petram firmissimam ædificata domus, quam & Paulus columnam & firmamentum veritatis appellat. Habet autem hoc sibi proprium, ut cruci perpetuò subiecta sit, & in cruce quoque gloriatur, ut quam sibi & suis domesticis maximè familiarem ac salutarem esse cognoscit. Non est dissimilis Israëlitis, qui tantò magis multiplicabantur & crescebant, quantò grauius olim ab impiis Aegyptiacis sub rege Pharaone opprimebantur. Ut hinc etiam scripserit Ambrosius: Sicut aurum bonum, ita Ecclesia cum vitur, detrimenta non sentit, & magis fulgor eius augetur. Hoc ergò lucrum ex hostium insectatione refert Ecclesia, ut eius fides ac doctrina per illos vel inuitos illustretur, & passim à pluribus agnoscatur. Eòque magis & sæpius ego Ecclesiae capiti gratias agam, qui tale regnum, quod omnibus dominetur, in terris constituit, adeoque munuit, ut nè portæ quidem inferorum aduersus eam, omnibus fraudibus & viribus Satanicis præualere possint. Gaudere igitur in huius Ecclesiae societate versari, & cum Christo crucifixo, cum Ecclesia vidua, cum electis omnibus desiderabo communem habere sortem, ut crucem sustineam, & persecutionem patiar propter iustitiam. Sicut enim parturienti mulier non potest non grauius cruciari: suumque incredibilem luctum nato iam filio cum singulari commutat gaudio: ita & nobiscum agi putabo, qui primùm in cruce probamur, & per illam deinde ad verum, solidum & æternum gaudium preparati accedimus. Atque huc demum spectant illæ sententiæ: ^a *Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent.* ^b *Transiimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.* ^c *Qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam.* ^d *Si comortui sumus, & conuincemus: si sustinebimus, & conregnabimus.* ^e *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Quæ omnia verba Christus hoc vno verbo conclusit: *Tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Matt. 16.

1. Tim. 3.

Genes. 50.

In Psalm. 118.

Matth. 16.

Matth. 5.

a Psalm. 125.

b Psalm. 65.

c Matth. 10.

d 2. Tim. 2.

e Act. 14.

Ioan. 16.

Galat. 6.

Iacob. 4.

PRECANDVS est mihi Deus, ut premunitum habeam animum aduersus mundi siue blandimenta, siue terriculamenta, qua mentem fidelium saepe perturbant ac vulnerant. Non enim omnium, & vix quidem paucorum est, aduersus mundi venenata spicula pectus illa sum tueri, & cum Paulo dicere: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Quicumque autem voluerit amicus esse seculi huius, inimicus Dei constituitur, Iacobo Apostolo teste.

Philipp. 4.

2. Cor. 7.

Lib. 3. natural. quaestion.

Ecclesi. II.

ORABO pro usu letitia atq; tristitia moderato atq; legitimo, ut rebus prosperis affluentibus non insolescam, sed in Domino cum debita modestia gaudeam, & rursus ob quauis aduersa non pusillanimus fiam, sed tristitiam qua secundum Deum est, ad mundi gaudium temperandum prudenter adiungam. A Seneca quidem recte dictum est: In secundis nemo confidat: in aduersis nemo desiciat: alterna sunt vices rerum. Eodem autem spectat Sapientis aurea sententia: In die bonorum nè sis immemor malorum: & in die malorum nè sis immemor bonorum. Consue fide in Deo, & mane in loco tuo.

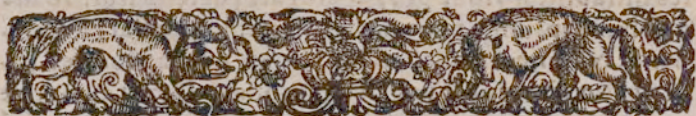
Psal. 38.

Psal. 101.

PETAM in super gratiam ad breuem & incertam vite meae periodum rite in hoc curriculo transigendam, & simul feliciter absoluendam, nimirum ut temporariam tristitiam cum perpetua letitia, quam suis electis Christus promeruit ac promisit, obtinere possim. Sic enim & orauit Propheta Regius: Notum fac mihi Domine finem meum, & numerum dierum meorum quis est: ut sciam quid desit mihi. Paucitatem dierum meorum nuncia mihi: nè reuoces me in dimidio dierum meorum.

DOMINICA IV.

POST PASCHA, QVAE

Cantate dicitur.

Sequentis Euangelij argumentum.

PERGIT CHRISTVS in vltima illa cœna esse conso-
lator, vt tristes discipulorum animos erigar ac præ-
muniat aduersus imminentem malorum tempesta-
tem, maximè verò vt suum abitum, & ad mortem transi-
tum illis faciat tolerabiliorem. Cùm enim Spiritus san-
cti aduentus illis non solùm vtilis, sed etiam necessarius
foret ad imminens certamen superandum, nec minus ad
munus Apostolicum rectè obeundum, eundem aduentū
frustrà expectari docet, nisi morte sua intercedente, quæ
singularem ipsis ac toti orbi fructum adferret. Vbi de Spi-
ritu sancto ac eius effectu præclara commemorat, ac satis
ostendit, ipsum esse Deum omnis veritatis doctorem &
fontem, qui Apostolos ipsos, totamque Christianam Ec-
clesiam de præsentibus & futuris rebus creditu necessa-
riis instruat; qui præterea Iudæos ac alios Christi hostes
planè cõuincat summi criminis, vt pote infidelitatis; qui
& ipsam Christi iusticiam, innocentiam ac dignitatem,
quòd nempe sit victor Satanæ, omnisque virtutis author
& vindex, non obscure demonstrat. Eiusdem Spiritus est
proprium, clarificare vel glorificare Christum, vt eius of-
ficium, præstantia & maiestas in mediis mundi tenebris
fulgear, cuius & doctrina, & fides, & Ecclesia, quantum-
uis oppugnata, de peccato, morte, mundo & diabolo, e-
iusque ministris generosè triumphet, & non modò per
Apostolos & Prophetas, sed etiam per pastores & Docto-

1. Ioan. 2.

res mirabiliter vsque propageretur atq; defendatur. Ioannes hunc ipsum Spiritum vnctionem appellat, ita scribens: Non necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus. Docet autem de omnibus creditu necessariis; nec immediatè quidem, sed per ordinaria eius media & instrumenta, vti sunt pastores & doctores, ipsaque Christi sponsa Ecclesia, quæ à Spiritu sancto vsque docetur ac regitur, ideoque columna & firmamentum veritatis à Paulo appellatur.

1. Tim. 3.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Ioan. XVI.

DIXIT IESVS discipulis suis, Vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me: quò vadis? Sed quia hac locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis vt ego vadam. Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem: quia non credunt in me, de iustitia vero: quia ad Patrem vado: & iam non videbitis me, de iudicio autem: quia princeps huius mundi iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur de semetipso: sed quaecunq; audiet loquetur, & quæ ventura sunt, annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis, vt ego vadam.

VANTVM VIS leniter & amanter, maximè in extrema illa cœna, cū discipulis agat Christus, tamen illorum offensionem effugere non potuit, cū admoneret se ab ipsis breui discessurum, immò & nō sine graui morte moriturum esse. Quæ res illorum animos ita pupugit, vt in tristitiam vehementem cōiicerentur, quòd nihil illis acerbius videretur, quàm tali magistro priuari, à quo vno pendebant vniuersi. Ego verò sicut humanam imbecillitatem in hisce discipulis mœrentibus agnoscam, ita & singularem Christi respondentis prudētiam & æquitatem laudabo, vt qui non cōtentus blanda & iucunda illis ad consolandum afferre, amara etiam ac tristia ad reprehendendū immiscet, quoniam instar Samaritani, ægrotorū tractat vulnera, vt vinum & oleum coniunctim infundat. Eodem modo agit alibi cum Petro, quem supra omnes discipulos laudat & promissis ornat, paulò post autem tam durè corripit, vt inter cætera dicat, *Vade post me Satana.* Absit igitur, vt contra Christi Domini exemplum proximo fucatum præstem amicū, & læta solūm ac iucunda referā, sicut facere solēt adulatores. Non enim celanda, sed ingenuè depromenda est veritas, neque tam suauius & grata, quàm vtilia & salutaria proferre debeo, vt sincerae charitatis officium præstem, & sermo meus, quemadmodum Paulus exigit, suo sit sale conditus. Nam & præceptum est Evangelicum: *Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripue eum inter te & ipsum solum.* Et Apostolus luculenter admonet: *Nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Meliora enim sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientis,* vt Sa-

Ioan. 13. & 14.

Luc. 10.

Matt. 16.

Coloss. 4.

Matth. 18.

Ephes. 5.

Prouerb. 27.

Ecclef. 7.
Proverb. 14.
Ecclef. 6.
Proverb. 11.
& 29.

Galat. 1. 3.
1. Cor. 1. 3.
2. Cor. 7.

1. Cor. 4.

Exod. 10.
3. Reg. 22.
Marc. 6.
Matth. 14.

Ezech. 13.

Rom. 16.

2. Tim. 4.

lomon asserit. *Melius est à sapiente corripì, quàm stultiorum adulatione decipi*, ait Ecclesiastes. Habeat mundus fictum & fallax hominum genus, quos diuina scriptura diuitum amicos, mensæ focios, infideles sodales atque simulatores appellat, qui blandis fictisque sermonibus permultos fallere, & in graues errores inducere consueuerunt. Ego genuinam Christianæ charitatis & amicitiae vim in Paulo mirabor atque sectabor, qui pro sancta sua libertate Galatas in fide errantes, & Corinthios dissentientes atque carnales apertè castigat & corripit. *Si inquit, contristauì vos in epistola, non me pœnitet*. Ac iterum: *Quid vultis: in virga veniam ad vos: an in charitate & spiritu mansuetudinis?* Etenim syncerus amor, (firmisimū Christianæ societatis vinculum) vti vanum assentatorem ac fallacem hypocritam respuit, ita liberum admonitorem exigit, etiamsi prolata veritas nonnunquam aures delicatas offendat, ac dicēti odium pariat. Id quod Moyse apud Pharaonem, Michææ apud Achab, sed & Ioanni Baptiste in aula Herodiana legimus vsuuenisse. Præterea me ab illorum consuetudine disjungam, qui velut præposteri sint auditores Evangelicæ doctrinæ, loca illa quæ ipsorum instituto & affectibus quadrant, solerter excerpunt: alia verò quæ ad correctionem & salutem eorum maximè pertinēt, velut clausis oculis prætereunt, & vix vnquam attingūt. Placet igitur illis misericordiæ diuinæ, libertatis Evangelicæ, & iustificantis fidei frequens commendatio. Ad reliqua verò quæ Christianam poenitentiam, humilitatem, obedientiam, iustitiam operum, carnisque mortificationem requirunt, vel nauseant prorsus, vel obsurdescunt. Delectatur vulgus illis ferè magistris, de quibus per Ezechielem queritur Deus: *Deceperunt populum meū dicentes: Pax, & nō est pax: Væ autē qui cōsuunt puluillos sub omni cubito manus: & faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ etatis ad capiendas animas*. Eiusdem farinae sunt magistri siue doctores, qui per dulces sermones & benedictiones, vt Paulus loquitur, innocentium corda seducunt. Illos autem deplorabo maximè, qui sicut idem Paulus fore prædixit, sanam do-

ctrinam

ctrinam non sustinent, & cum sint prurientes auribus, magistros sibi novos coaceruant, à veritate quidem auditu auer- tentes, & sicut Propheta dixit, furantes verba Domini.

Sunt autem varia tristitium seu mœrentium genera hîc mihi discernenda. Habent suam tristitiam hypocritæ, cum ad laudem hominum emerendam ieiunant, ac vitam austeriorem simulant. Hos Christus apud Iudæos illo dicto redarguit: *Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* Est & avaris tristitia frequens, quod optato lucro careant, & inexplicabili cupiditate æstuent. *Avarus enim non implebitur pecunia.* Proinde cum diues adolescens consilium Evangelicum de voluntaria paupertate percepisset, abiit ille tristis, Christoq; ansam præbuit pronunciandi, diuitem in regnum cœlorum haud faciliè ingressurum. Nec temerè monuit Sapiens: *Declina pauperi sine tristitia aurem tuam.* Tristantur & quidam, sicut Cain invidus ac desperans, qui nonnunquam abundantiore tristitia, vt loquitur Paulus, absorbentur, ac miserè prorsus pereunt vel contabescunt. *Fœlix autem qui non habet animi sui tristitiam, & non excidit à spe sua,* vti dictum est à Sapiente. *Qui & optimè monuit: Nè dederis in tristitia cor tuum, sed repelle eam à te, & memento nouissimorum. Tristitiam longè expelle à te. Multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa.* Quarè Salomon etiam hoc tradidit: *Sicut tineæ vestimento, & vermis ligno: ita tristitia viri nocet cordi.* Peccauit ergò rex impius Antiochus, cum iniquissimè ferret, animūque desponderet, quod plaga diuina percussus, ingentibus doloribus excrucietur, nullamque intus aut foris cōsolationem reperiret. Sed & Paulus tristitiam seculi reprehendit, quæ in plerisque mundi filiis quotidie cernitur, quando communi more & affectu hominum præditi, quæcūq; aduersa & molesta illis accidunt, impatientissimè sustinent, sæpèque murmurant & blasphemant, quoniam prementis doloris aculeis omninò succumbunt. De his verè cum Paulo dixeris: *Seculi tristitia mortem operatur:* nimirum nisi ratio & Christi spiritus eiusmodi fœdas & immodicas tristitias, grauésque

Hierem. 23.

Matth. 6.

Ecclesi. 5.

Matth. 19.

Ecclesi. 4.

Genes. 4.

1. Cor. 7.

Ecclesi. 14.

Ecclesi. 38.

Ecclesi. 30.

Prouerb. 25.

2 Machabæ.
9.

2. Corint. 7.

Ibidem.

Matth. 26.

Iacobi 5.

Psal. 41. &
42.

Matth. 5.

a Ioan. 12.
b Luc. 12.
c Matt. 26.
Roman. 9.a Prouerb. 28.
b Ecclesi. 18.
c Ecclesi. 7.a Matth. 26.
b Luc. 7.
c 2. Cor. 7.Genes. 43.
Hierem. 31.2. Cor. 7.
Lib. 9. de spi-
ritu tristitia
cap. 11.

perturbationes mitiget atque moderetur. Proinde hunc inordinate tristitia spiritum, qui late patet, multaque vitia post se trahit, velut noxiam animae meae pestem sedulo fugiam & exterminabo. Nam & Christus dormientes praeter tristitia discipulos corripuit, inquit: *Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem.* Et Apostolica est sententia: *Tristatur aliquis vestrum? oret.* Ad quam orationem se Rex Dauid excitauit, cum à tristitia ad sanctam laetitiam sese reuocare cupiens, aiebat: *Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.* Est interim sancta quaedam tristitia, luctusque laudabilis, quem nisi Christus in suis probaret fidelibus, non palam asseruisset: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Nec solum ita dixit, sed in luctu etiam frequenti sese exercuit, interiorum quidem tristitiam amaris lachrymis contestatus. Hinc & aperte protulit: ^a *Nunc anima mea turbata est.* ^b *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur?* ^c *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Et germanus imitator Christi Paulus dicere non dubitat: *Tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo.* Dispiciam igitur, ut hunc luctum, quo filij Dei à seculi filiis facile discernuntur, mihi redam quodammodo familiarem, & in eo exercear saepe. Scriptum est enim: ^a *Beatus homo qui semper est pauidus.* ^b *Et, Homo sapiens in omnibus metuit.* ^c *Cor sapientium ubi tristitia est, & cor stultorum ubi letitia.* Euangelicus autem est luctus, & salutaris tristitia, si peccata mea cum ^a Petro & ^b Magdalena defleam, si cum ^c Corinthiis à Paulo laudatis contrister ad poenitentiam: si cum filiis Iacob & Hieremia manum Domini percutientis agnoscam, & ex animo dicam: *Aterita haec patimur: Castigasti me Domine, & eruditus sum quasi iuenculus indomitus. Postquam conuertisti me, egi poenitentiam.* Est & illa mihi procuranda atque suscipienda tristitia, quae, sicut Paulus inquit, poenitentiam in salutem stabilem operatur, quaeque, uti Cassianus habet, est obediens, affabilis, humilis, mansuetas, suavis ac patiens, utpote ex Dei charitate descendens, &

sefe ad omnem corporis dolorem spiritusq; contritionem extendens. Erit & illa mihi commendata tristitia, qua pij pre-
diti, iuxta Hieremiæ exemplum, aliorum in sulfam leuitatem,
& singularem calamitatem ex animo deplorant, quam insu-
per ex considerata diuini iudicij seueritate colligunt, vel ex
desiderio perfectioris vitæ, futuræq; beatitudinis sedula con-
templatione nutriunt atq; confirmant.

Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos.

NIHIL sanè mirum, Apostolos vehementi Christi desi-
derio & singulari amore teneri, vt sine illo magistro vitam si-
bi acerbam putent, eiusque præsentiam multis modis reti-
nere contendant. Communis enim illorum cum Petro erat
confessio: *Domine ad quem ibimus? verba vite aeterna habes.*
Ac tantò quidem illis tristius ac molestius fuit audire, quod
sæpè Christus repetebat, mortē suam esse in foribus, & pro-
pterea veterem illam consuetudinem cum domesticis huc-
usque habitam rumpi oportere: tam grauem ac sæuam nunc
ingruere tempestatem. Respondet ergo Christus, suum dis-
cessum, qui alioquin diuturnus futurus non esset, magno il-
lorum ac totius Ecclesiæ bono cessurum, quòd hac ratione
participes fierent diuini spiritus, ac tanti hospitis amplissima
dona consequerentur. Nondum enim erat Spiritus ille da-
tus, sed nec dari poterat, nisi IESVS primùm esset glorifica-
tus, vt apud Ioannem legimus. Augustinus Christum ita lo-
quentem inducit: Expedi vobis vt hæc forma serui auferat-
ur à vobis. Caro quidem factum verbum habitat in vobis:
sed nolo me carnaliter adhuc diligatis, & isto lacte contenti,
semper infantes esse cupiatis. Si alimenta tenera quibus vos
alui, non subtraxero, solidum cibum non esurietis: si carni
carnaliter adhaeritis, capaces spiritus non eritis. Quod si er-
gò Apostolis obstitit Christi præsentia, quo minus Spiritum
sanctum possent accipere, quam eundē Dominum non spi-
rituali prosequerentur amore, quantò magis ego meipsum
impediam in Spiritu sancto percipiendo, si à carnalibus desi-

Hierem. 9.

Ioan. 6.

Ioan. 7.

Tractat. 94.
in Ioann.

1. Pet. 2.

Tit. 2.

Ephes. 4.

Leuit. 6.

Rom. 8.

In soliloqui-
is. cap. 22.Serm. 77. &
serm. 6. in a-
scensione Do-
mini.

Isai. 28.

Rom. 13.

Lib. de spiri-
tu Gastri-
marg. cap. 8.
2. Corint. 5.

Psalm. 76.

deriis, quæ aduersus animam militant, talémque hospitem offendunt, non abstinuero, neque mundi blandimentis & carnis illecebris, vel sicut Paulus vocat, secularibus desideriiis renunciauero? Hæc enim contristant Spiritum sanctum, nonnunquam & ignem diuini amoris extinguunt, cum tamen diuino sit oraculo sancitum: *Ignis in altari* (id est, in corde fidei) *semper ardebit.* Etenim *qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Si secundum carnem vixeritis, moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis. Quicumq; spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei.* Atque hoc est quod ab Augustino disertè traditur: Nemo potest in vtroque seculo consolari, nec potest quis hîc & in futuro gaudere, sed vnum necesse est vt perdat, qui alterum voluerit possidere.] Eadem est Bernardi sententia, qui præterea scribit: Præoccupatum secularibus desideriiis animum delectatio sancta declinat. Nec miseri potuerunt vana veris, æterna caducis, spiritualia carnalibus, summa imis, vt pariter sapias quæ sursum sunt, & quæ super terram.]

Quocirca mihi valdè curandum putabo, vt quæ ad carnis & sensuum externam, nec necessariam cõsolationem ac delectationem faciunt, in me diligenter obseruem, ac studiosè præscindam, Propheta in hunc modum testante: *Quem docebit scientiam, & quem intelligere faciet auditum? ab lacte atos à lacte, auulsos ab uberibus,* eos nimirum designans, qui in carne sine carne, carnisque voluptatibus prohibitis viuunt, iuxta illud: *Carnis curam nè feceritis in desideriiis.* Vbi voluptuosam carnis diligentiam nobis Paulus ademit, curam vero illius non profus interdixit, sicut notauit Cassianus. Et cum eodem Paulo sic me comparabo, vt rectè profiteri possim: *Si cognouimus secundum carnem Christum: sed nunc iam nõ nouimus,* quemadmodum tunc scilicet Apostoli Christum secundum carnem cognoscebant. Præterea imitandum mihi proponam Regium Prophetam, qui meditationibus & precibus piis deditus, spirituales dulcedinem sapè multumque gustauit, & idcirco tam latè cantauit: *Renuit conso-*

lari anima mea, memor fuit Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum. & defecit Spiritus meus. Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti timentibus te? Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. Quoniam verò multa tū prospera, tum aduersa intercurrent, quæ mentem meam à Deo ad mundum, & à Spiritu ad carnem quotidie auocant, nec minus spirituales impediunt consolationem, habeo sanè, cur meipsum velut dormientem excitem, meamque fortem iure deplem, & gemens cum Augustino ex animo dicam: Iustum est Domine vt amittat te, quicūque in aliquo alio magis consolari eligit quàm in te. Obsecro igitur summa veritas, nè permittas me in aliqua consolatione vana cōsolari; sed omnia mihi amarescant, vt tu solus dulcis appareas animæ meæ, qui es dulcedo inæstimabilis, per quã cuncta amara dulcorantur.]

Quid verò, si quidam ex hostibus Ecclesiæ se nobis offerant, & minus carnales ac reprehensibiles, magisque spirituales & commendabiles quàm ipsi Catholici, in quotidiana vita esse videantur? Nec enim obscurum est, in multis hæreticis quasdam peculiare & grandes elucere virtutes, & de illis multa præclarè gesta sæpè prædicari. Magna fuit diuitiarum contentio in Ebionitis, prodigiosa orandi assiduitas in Euchitis, nec vulgaris abstinentia vitæque seueritas in Manichæis extitit. Verumenimverò quemadmodum externa & imaginaria fictaque sanctitas Iudaicis non profuit Pharisæis, quorum iustitiam vt frustraneã reiecit Christus, ita & de hæreticis iudicare par est, quod vanè inaniterque laborèt, quantumuis rectè operando coram hominibus lucere & splendere videantur. Etenim opera sua bona non collocant in nido Ecclesiæ, extra quàm quicquid boni fecerit homo, Deo ingratum, & operanti nõ salutiferum esse necesse est. Testatur hoc sæpè Martyr Cyprianus, & luculenter scribit: Quisquis ille est, & qualiscunque est, Christianus non est, qui in Christi Ecclesia non est. Si potuit euadere qui extra arcam Noe fuit, & qui extra Ecclesiam foris fuerit, euadit.] Confir-

Psal. 30. & 33.

In soliloquiis, cap. 22.

Matt. 6. 23.

Epist. de Novatiano lib. 4. & de simplicitate prælatorum.

Epist. 152. &
lib. de vnitate
Ecclesiæ. cap.
17.

De fide ad Pe-
trum. cap. 39.

Matt. 22.

1. Cor. 13.

Tractat 6. in
Euang. Ioan.
Rom. I.

Rom. 13.

Matth. 10.

Epist. 50.

Rom. 7.

mat hoc ipsum Augustinus in hunc modum: Quisquis à Ca-
tholica Ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter
se viuere existimet, hoc solo scelere quod à Christi vnitate
disiunctus est, non habebit vitam, sed ira Dei manet super
eum. Habere caput Christum nemo poterit, nisi qui in eius
corpore fuerit, quod est Ecclesia. ¶ Et liquidò asserit Fulgen-
tius: Omni homini qui Ecclesiæ Catholicæ non tenet vnita-
tem, neque baptismus, neque elemosyna quamlibet copio-
sa, neque mors pro Christi nomine suscepta proficere pote-
rit ad salutem, quamdiu in eo hæretica vel schismatica pra-
uitas perseverat, quæ ducit ad mortem. ¶ Atque huc planè
spectat Apostoli sententia, cum nuptialem illam vestem cha-
ritatem ad eò necessariam homini facit, vt liberè pronunciet:
*Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, & si distri-
buero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero
corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero; ni-
hil mihi prodest,* quemadmodum eundem Apostoli locum
Augustinus interpretatur. Etenim vbi sana fides non est, non
potest esse iustitia, quoniam iustus ex fide viuuit. Vbi iustitia
non est, nec dilectio esse potest, quæ malum proximi non o-
peratur. Vbi porrò non est dilectio, vitæ corona & salus æter-
na frustrà speratur, quæ duntaxat in vinea Dei laborantibus
datur. Extra hoc Ecclesiæ corpus, inquit idem Augustinus,
neminem viuificat Spiritus sanctus, quia sicut dicit Aposto-
lus, charitas Dei diffusã est in cordibus nostris per Spiritum
sanctum qui datus est nobis. Non est autem particeps diui-
næ charitatis, qui hostis est vnitatis. Non habent itaque Spi-
ritum sanctum, qui sunt extra Ecclesiam. ¶

*Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis por-
tare modo. Cum autem venerit Spiritus veritatis,
docebit vos omnem veritatem.*

INTER alia multa officia, quæ Spiritui sancto in hoc Eu-
angelio assignantur, nõ postremum illud est, quod Christus
promittit, cum Spiritum post se venturum, & plura doctu-

rum, quàm quæ ipse Apostolis tradidisset, ac illi se magistro in terris discere ac retinere possent. Adiungit & illud: *Spiritus veritatis, qui nempe nec falli potest, nec fallere, cum venerit, docebit vos omnem veritatem.* In quæ verba pulchrè scribit Anselmus Hauelsburgensis Episcopus: in hunc nempe modum: Spiritus sanctus procedens ab ore veritatis, quæ Christus est, Euangelium prius condidit: postea sanctorum patrû Conciliis author & doctor omnis veritatis, sicut promissus fuerat, interfuit: Fidem quam ipse idem in Euangelio breuiter condiderat, in Conciliis sanctorum patrum explanauit: & quæ Filius adhuc dicere habuit, ipse procedens à filio veraciter edidit, & pleniter docuit: vt quam tunc soli Apostoli non potuerunt portare, eam nunc simul tota portet Ecclesia per vnîuersum mundum diffusa. Itaq; Spiritus sanctus sicut promissus fuerat, vt veniens doceret, tunc & nunc, & semper omnem veritatem, sanctorum patrum Conciliis interfuit, & tanquàm doctor omnium præfuit. Ad hunc ipsum Spiritum porrò refert, quæ in laudem Dei circa ministerium diuinum & Sacramentorum administrationem per Catholicos doctores constituta atque ordinata seruamus. Absit igitur, vt huius firmæ & infallibilis Christi promissionis vnquàm obliuiscar, per quam certi reddimur de Christianæ fidei veritate non solum in Euangelio libris quæ Bibliis perscripta, verum etiam Apostolis in mysterio tradita, & ab ipsis, ipsorumque successoribus viua voce prædicata & confirmata. Est enim verissimum, quod scriptum legimus apud Cyprianum: Sicut par est Spiritui sancto & Christo diuinitas: ita in suis institutis æqua est autoritas & potestas. Nec minus ratum est, quod dictante Spiritu sancto Apostoli tradiderunt, quàm quod Christus ipse tradidit. Quanquàm nihil est opus ex Patribus confirmare, vt Apostolorum traditiones & pia maiorum instituta pro doctrina Spiritus complectamur, & cum Scriptura ipsa iungamus, quâdo id ipsum diuinis quoque testimoniis facillè comprobatur. Sic enim in sacris literis legimus: *a Interroga patrem tuum, & annuntiabit*

In disputati-
one habita cû
Nechita, lib.
2. contraposi-
torû, cap. 23.

Serm. de ab-
lutione pedû.

De Traditi-
onibus.

a Deuter. 32.

b Ecclesi. 8.

c Iob. 8.

d Prouer. 22.

Matth. 10.

1. Cor. 11.

2. Thess. 2.

Fol. 54
Actor. 15.

Act. 16.

Matt. 13. & 22

1 Timoth. 3.

Matth. 18.

Apoc. 1.

tibi: maiores tuos, & dicent tibi. ^b Non te praterat narratio seniorum: ipse enim didicerunt à patribus suis, quoniam ab ipsis disceres intellectum. ^c Interroga generationem pristinam, & diligenter inuestiga Patrum memoriam: ipsi docebunt te, loquentur tibi, & de corde suo proferent eloquia. ^d Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui. Quid autem eo luculentius, quod Christus ipse ad suos loquitur? Non vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Idem Christus per Paulum vas electionis disertè commendat nobis traditiones, easq; iubet ab omnibus fidelibus obseruari, sicut alibi meminimus. Adfuit sanè ac præfuit Spiritus sanctus primæ synodo ab Apostolis & senioribus Hierosolymis celebratæ, & idcirco illis rebus quæ sine scriptura illic definiuntur, hæc addita est præfatio: *Visum est Spiritui sancto & nobis.* Etenim tanta est, manetque Spiritus sancti & Ecclesiæ consensus, ut quod ab hac in religione decernitur, ab illo etiam authore proficiscatur, utque Christiani doctores non tantum Euangelij promulgatores, sed & legum ab Ecclesia sanctitarum præcones esse conueniat. Proinde Lucas Paulum & Sila collegam idcirco commendat, quod cum ambo ciuitates pertransirent, *tradiderint eis custodire dogmata quæ erant decreta ab Apostolis & senioribus qui erant Hierosolymis.* Demum ex hac doctrina Spiritus, quo nunquam destituitur, habet eadem Ecclesia, cur dicatur & sit omnibus ætatibus regnum cœlorum, domus Dei viui, columna & firmamentum, custos itidem & magistra veritatis, quam certè qui non audierit, sed in suis præpositis contempserit, is pro ethnico & publicano, si Christum ipsum sequimur, iudicari atque damnari meretur.

Ingentes ergò Christo Domino gratias agam, qui ad imbecillitatem humanam subleuandam, & ad veritatem Euangelicam cõfirmandam, talem tantumq; doctorem, quo nihil maius, firmitus ac veracius esse potest, nempe Spiritum sanctum, nobis promisit, & usque mittit in domum & templum Ecclesiæ suæ. Vnde cœlestis aquila nobis acclamat: *Qui ha-*

*bet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesis. Nec dubitabo, sed certò persuasum habebo, hūc ipsum Spiritum, quia Spiritus est veritatis sibi semper similis, ac perpetuus Ecclesiae paraclētus, suo muneri, propter quod missus est in terrā, ad docēdam scilicet omnē veritatem creditu & obseruatu necessariā, haētenu satsfecisse, & adhuc satisfacere, quantūuis varij spiritus erroris & mendacij identidem per Satanam excitentur. Non potest enim Christus ipse nos fallere, qui luculenter ita promissit: *Ego rogabo Patrem, & alium paraclētū (præter me scilicet) dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis. Ac iterum: Vos cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.* Rursus firmiter apud me constitutum erit, eiusmodi promissiones, quæ Spiritus sancti aduentum, operationem, efficaciam & perpetuitatem ostendunt, non ad solos Apostolos, sed ad eorum quoque successores, Ecclesiae nimirum Catholicae antistites, pastores & doctores pertinere, & per illos ipsos ad Christianum populum deriuari, vt fideles omnes in veræ fidei vnitare, sanaque doctrina & confessione veritatis vbiq̃ gentium cōcordes maneant, ac velut vnum ouile sub vno summo pastore contra lupos omnes tutò conseruentur, ac salutaris doctrinæ pascuis vsq̃ue reficiantur. Vnde Ioannes non modò sui, id est, Apostolici ordinis homines, sed & succedentis Ecclesiae prepositos nobis ita cōmendat: *Qui nouit Deum, audit nos: Qui non est ex Deo, non audit nos. In hoc cognouimus Spiritum veritatis, & Spiritum erroris.* Eapropter quidlibet ego feram potius, quàm vt ab huius diuini ac infallibilis magistri, hoc est, viuificantis Spiritus sancti doctrina discedam, siue de credendis, siue de agendis rebus agatur: illis verò, qui ab illa ipsa columna discesserint, ego non *Aue*, sed perpetuum anathema dicam: quoniam cū loquentem in Ecclesia Spiritum sanctum non audiant, sed ei superbè resistant, eiusq̃ magisterio nolint esse contenti, modis omnibus deuitari, atq̃; vt hostes arceri debēt, iuxta illud: *Vtinā abscondantur qui vos conturbāt. Si qs vobis euāgelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit.**

Ioan. 14.

Ioan. 10.

1. Ioan. 4.

Ioan. epist. 2

Galat. 5.

Galat. 1.

1. Cor. 13.
Zach. 8.

PRECANDVS est mihi Deus, ut sinceram, verèq; Christianam amicitiam cum proximis colam, neq; in hominum gratiam à veritate discedam, sed si opus sit, liberum agam admonitorem, nec facile ad amicorum vitia, si ea curare possim, conueeam. Charitas enim non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati, Apostolo teste. Diuinum ergò sequar preceptum, quod apud Zachariam extat: Loquimini veritatem, vnusquisque cum proximo suo, pacem & veritatem diligite.

2. Cor. 7.
2. Tim. 2.

ORABO etiam pro mentis puritate consequenda, ut qua hominem Deo imprimis acceptum, & eximium diuini Spiritus hospitium reddit, quando is gratia sua balsamum siue unguentum, non nisi mundo nitidoq; vase committit. Eoq; magis ab omni carnis & spiritus inquinamento mundari satagam, & sanctificationem debitam, qua statui meo congruit, in timore Dei perficiam, quemadmodum Apostolus exigit. Eiusdem est illa quoq; sententia: Si quis emundauerit se ab istis (impuris nempe vitiorum & affectuum sordibus) erit vas in honorem sanctificationis, & vtile Domino, ad omne opus bonum paratus.

Ephes. 4.
Hebrae. 13.
Ecclesi. 5.

PETAM insuper Catholicis gratiam, ut Spiritus sancti virtute hoc tempore corroborati, constanter in veteri Ecclesia & religione persistant, Spiritumq; sanctum in ordinariis ministris verè loquentem ac docentem reuerenter audiant, nullis autem noua doctrina ventis, erroneisq; spiritibus in nequitia hominum tanquam paruuli fluctuantes, se circumagi & seduci patiantur. Monentur quippe verbo Dei: Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci, optimum est enim gratia stabiliri cor. Esto firmus in via Domini.

DOMINICA V.
POST PASCHA, QVAE
Vocem iucunditatis dicta est.

Sequentis Euangelij argumentum.

CHRISTVS à suis discipulis ad mortem abiturus, inter varia media & remedia erigendis illorum animis opportuna, etiam doctrinam orandi tradit atq; commédar. Est enim precatio fidelibus tam utilis ac necessaria, vt sine illa nec fides exerceri, neque consolatio impetrari, nec gratia comparari & conseruari facillè possit: sine hac aqua noster ager quodammodo exarescit, ac sterilis iacet. Vt autem cum fructu fiat precatio, monet Euangelium, eam ad Deum Patrem, & quidem in Christi nomine instituendam esse, cum firma nempè fiducia consequendæ gratiæ non ob nostram dignitatē, sed propter Christi mediatoris & Redemptoris merita, per quē & propter quem Pater dona sua orantibus elargitur. Vnde alibi quoq; Christus promittit: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabo vobis.] Ac iterū: Quodcunq; petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam.] Indicatur hīc præterea, quid in oratione petendum sit, præcipuè quidem non externū corporis aut huius mundi bonum, sed internum ac spirituale gaudium, quod cum pace conscientia: in hac vita inchoatum, tunc perficietur, quum fidelis animus in cœlesti patria summo illo æternoque bono, quod solum beat & replet animam, iucundissimè perfruetur. Consolatur & illud meritò Apostolos atque pios omnes, quod Christus affirmat, illos tan-

Ioan. 14.

quàm

Hebr. 7. & 9.

quàm amicos à Patre diligi, quia filium eius diligant, & in eum credât. Tum iisdem futurum promittit, vt in die reuelatæ gratiæ orent perfectè in Christi nomine, quem pro Mediatore noui testamenti, & pro sacerdote perpetuo & intercessore apud Patrem habituri atque honoraturi, & idcirco non secundum carnem imperfecto modo cognituri sint: qui præterea sicut è cælo in mundum ob summam charitatem descendit, ita rursus è mundo per crucem ad Patrem non sine obedientia maxima velit abire, ac suis electis locû in cœlesti regno præparare, quod cum illis perpetuò communicetur. Denum Apostoli ex longo Christi sermone fructum eum capiunt, vt suam de illo fidem, quòd cordium arcana norit, & idcirco plusquàm homo sit, aperte confiteantur.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Ioan. XVI.

DIXIT IESVS discipulis suis, Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usquemodo non petistis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Hac in prouerbis loquutus sum vobis. Venit hora cum iam non in prouerbis loquar vobis, sed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia ego à Deo exiui. Exiui à Patre & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli, Ecce

nunc

nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus, quia à Deo existi.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

*Quarè conueniat Catholicis, hoc in primis tempore
precationi operam dare?*

ETSI Christus precationem nobis ita commendat, ut assiduum eius usum retinere, & sine intermissione orare nos doceat: tamen sunt quædam peculiaris, quæ me ad nouum precandi studium & feruorem hoc tempore non iniuria prouocent & accendant. Etenim ex veteri more isthæc Dominica quæ ascensionem Christi proximè antecedit, à rogationibus siue precationibus dicta celebratur, & statim eam consequitur triduum eodem nomine insignitum, immò & publica decoratum processione, uti vocant, ac Litanix recitatione, ad quam omnes fidelium ordines conuocantur, & in qua pij ob communem supplicationem instituendam libenter interfunt. Adhæc Euangelium tum hodierni, tum crastini diei nos piè precari seriò mandat, Christumque proponit precantibus omnibus eximia pollicentem. Insuper & temporis ratio ad vehementius & ardentius orandi studium hortatur, Christo sic amanter erga nos affecto, quemadmodum illis fauebat amicis atque discipulis, quibus olim, quum è terris digressurus, cælumque petiturus esset, suam benedictionem libenter tribuit ac reliquit. Væ ergò mihi, si aliis tam multis ex præscripto Ecclesiæ comprecantibus, ac res magni momenti à Deo pro tota Re-

cLu.18.

Luc.ii.

publica

Lib. 4. epist. 4.

Luc. 12.

Ecclesi. 16.

Matth. 26
Marc. 14.Matth. 26.
Luc. 21.

Homel. 33.

publica postulantibus, ignauus me subduxero, aut in sancto precandi labore segniter ac infideliter laboraui. Nunc enim tempus est, si cum Cypriano loqui velimus, vt ad placandum atque exorandum Dominum non voce sola, sed & ieiuniis & lachrymis, & omni genere deprecationis ingemiscamus. Vapulamur & meremur, cum scriptum sit: *Seruus ille qui cognouit voluntatem Domini sui, & non paruit, vapulabit multis.* Virgas igitur & flagella sentimus, qui Deo nec bonis factis placemus, nec pro peccatis satisfacimus. Rogemus de intimo corde, & de tota mente misericordiam Dei. ¶ Quo circa cum Rempublicam Christianam in summum discrimen videamus adductam, & acerbissimis irae diuinæ flagellis vndique corripiamur, quomodo poenam effugiemus quaeso, si propositam & iniunctam precandi disciplinam atque consuetudinem vel repudiemus, vel praetermittamus? Absit procul, vt priscos Gigantes verèq; Atheos imitemur, de quibus hoc scriptum est: *Non exorauerunt pro peccatis suis antiqui Gigantes, qui destructi sunt confidentes sua virtuti, & non peperit Deus peregrinationi illorum, & execratus est eos pro superbia.* Tum lapsus Apostolorum nos meritò cautiore facit, qui somno & torpori magis quam vigiliis & orationi vacantes, in grauem tentationem inciderunt, vt contra fidem Magistro datam, velut oues percusso pastore dispergerentur, ac dilapsi fugam turpem inirent. Quod autem illis à Christo dictum fuit: *Vigilate & orate, vt non intret in tentationem. Vigilate omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt, & stare ante Filium hominis.*

Caterum quod ad Litanias iam supradictas attinet, meminist illarum ante Gregorium Magnum Caesarius Aurelianus antistes, & aperte tradit hoc modo: Tribus istis diebus, quos regulariter & in toto mundo celebrat Ecclesia, nullus se à sancto conuentu subducatur, nullus castra spiritualia deserat. Antiquior Caesario est Gregorius Thaumaturgus, qui in more habuit celebrare Litanias, sub Decio scilicet Imperatore, sicut de illo Neocesariensium Episcopo scri-

bit Basilius Magnus. Legimus etiam de Litanis in sacris Conciliis, vt^a Aurelianensi, b^b Moguntino & c^c Lugdunensi, quas & vetustior Synodus Laodicē. vocat processiones, eò quòd expiationis causa, vel ob graue negotium clerus & populus, sicut indictum erat, publicè procederet, communēsque preces apud Deum funderet. Cum eiusmodi supplicationibus, quas & Gregorius Pontifex, & Mamertus Episcopus Viennensis ad iram Dei placandam magno cum fructu instituerunt, quæque in orientali & occidentali Ecclesia iampridē in vsu fuerunt, pia etiam ieiunia coniungebantur, simulque ad loca sanctorum Martyrum precantes concedebant. Nec dubitabo, ab Apostolis ipsis hunc profectum esse morem, quòd fideles in vnum locum conuenientes, publicis precibus dant operam, quemadmodum ex Ignatio verè Apostolico viro potest euinci. Laudat & Chrysostomus precationē publicam, quam & priuatā in ædibus vel cubiculis instituta anteponit. Non ita inquit, Dominum per te solum orans audiris, vtī cum fratribus tuis. Hic enim maius aliquid est, putā vnanimitas & consonantia, charitatisque vinculum, & sacerdotum orationes. Si namque Petrum Ecclesiæ adiuuit oratio, & illam ex carcere columnam eduxit, quo modo tu ipsius orationis potentiam contemnis? Damna igitur cum Gangrensi Concilio tum veteres tum nouos Eustathianos, qui eiusmodi Catholicorum ad sacra loca conuenientium pios cœtus, communesque precationes despiciere atque conuellerē non verentur. Deplorabo etiam torpentes nimiumque tepidos Orthodoxos, quos vel pudet vel piget huiusmodi sacris conuentibus interesse, illōsque sua ornare & iuuare præsentia, sicuti optimi fecēre maiores, præsensque tum utilitas tum necessitas Ecclesiæ multis modis efflagitat. Nec dici sanè potest, quantam apud Deum vim habeat communis & vnanimis multorum precatio, quæ velut præpotens est legatio ad mala deprecanda bonaque impetanda, rectèque thymiamati confertur, quòd nihil apud Deum suauius redateat, magisque delectet Angelos, vt hinc etiam Ioannes san-

Epist. 63. ad
Neocæsariē
ses.
a cap. 29.
b cap. 33.
c cap. 6.
Capitulo 17.

In epist. ad
Magnesios.
Homel. 79.
ad pop. An-
tiochen.

Act. 12.

Can. 5. & 20.

Apocal. 8.

2 Ionæ 3.
b 2. Paral 20.
c 1. Esdræ 8.
d 1. Macab. 3.
& 4.

Quest. 108.
in Exodum.

Et in epist. ad
Rippariū. 53.

Rom. 8.

Zachar. 12.

Rom. 9.

2. Cor. 1.

torum orationes vocet incensum, quod super altare aureū ante Dei thronum offertur, ac mirificè operatur. Quid fortius quæso communi precatione pœnitentium non modò^a Niniuitarum, sed etiã Israëlitarum sub rege^b Iosaphat, sicut &^c Esdræ ac^d Machabæorum tempore, qui publicam orationem cum sacris ieiuniis coniungentes, suas fortunas, corpora, animas & liberos, totamque patriam à presenti exitio liberârunt? Tum Augustinus perspicuè docet, Deum orationibus placari Martyrū, vt peccatis populi sui propitiatur, sicut & Hieronymus aduersus Vigilantianos euicit, Sanctos à Catholicis legitimè coli, atque cum fructu inuocari, quemadmodum tot seculis ab Ecclesia factitatum est.

Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

AMPLISSIMI beneficij loco ducam, & hinc eterno Patri gratias agam singulares, qui non contentus me iræ filium & Satanæ mancipium, in filium suum & Christi Domini fratrem atque cohæredem adoptasse, etiam Spiritum suum sanctum in me, quum baptizarer, infudit, ac per eundem rectè orandi affectum & virtutem, si velim, mihi subministrare non desinit. Quare Paulus hoc renatis & sanctificatis omnibus tribuit: *Non accepistis spiritum iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus abba Pater.* Nam & per Zachariam iam antè promiserat Deus, Spiritum gratiæ & precum, in suum populum effundere, nimirū quia Spiritus sanctus tales effectus in his quos inhabitat operatur, & sicut Paulus inquit, postulat, id est, postulare nos facit, quæ sub orationem cadunt, non sine firma fiducia & audaci, sed Deo grata familiaritate. Non enim minus ille quàm dicitur, pater est misericordiarum & Deus totius consolationis, qui propter nimiam charitatem suam nos vltro ad orandum allicit, & quasi manu ducit, totque promissis & præceptis impellit, immò & quodammodò rogat vt rogemus, tantum vt ansam habeat sua beneficia filiis orantibus manu lar-

gissima distribuendi, suamq; beneuolentiam illis magis magisque declarandi. Hinc extant illæ voces omninò paternæ: *Inuoca me in die tribulationis: eripiam te, & honorificabis me. Petite, querite, pulsate: Omnis enim qui petit accipit: & qui querit, inuenit, & pulsanti aperietur.* Sed & Christus Dominus nō Apostolos tantum, sed etiam omnes indiscriminatim ad orationem, quemadmodum ad nullum ferè alud opus, frequenter inhortatur, & præscriptis quoque verbis nos docet orare, & suum cūctis exemplum proponit, quum ipse quidē in diurna & nocturna oratione sedulus fuerit, qui præterea per se & Apostolum iniunxit, fideles non ad tempus, sed ut semper, ita & in omni loco orare, leuantes puras manus, sine ira & disceptatione. *Oportet inquit, semper orare, & nunquam deficere, vel sicut à Paulo scriptum est, sine intermissione.* Nec dissimilis est illa sententia: *Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestre innotescant apud Deum.*

Igitur ô me incogitantem, nimumque supinè negligentem, qui tot modis à Patre & Filio ad orādum incitatus, hoc sanctum, hoc utile & necessarium, nec satis vnquam laudatū opus facillè intermitto, vel frigidè exerceo, nullam ut laudē, sed potius reprehensionem & pœnam merear in hoc officio, quum nusquam alioquin tam vigil, serius, importunus, constans & exercitatus esse deberem. Nōne pauper & inops ego sum, qui cœlesti ope & quotidiano pane tam diuitis Patris familias egeo vehementer, & ad ostium illius instanter pulsare habeo? Huic optimo maximoque Domino (velim nolim) eam debeo seruitutem, ut etiam non iussus, in colendo & orando illo indefessè laborem, utpote ad cuius honorem & gloriam sum conditus, cui tot beneficiis deuinctus & promissis corroboratus maneo, in quo etiam vno cuncti viuimus, mouemur & sumus, & à quò velut perenni fonte, bona nobis omnia deriuantur. Nec obseruo interim, pro pudor, ingenium & morem Satanæ, qui cum sit nobis semper infestus, tunc maximè assistit infestior, cum contra se of-

Psal. 49.
Matth. 7. & 11.
Luc. 11.
Matt. 6. & 7.
Marc. 11.
Ioan. 14. & 16

Luc. 6.
Ioan. 18.
Luc. 18.
1. Thess. 5.
1. Timot. 2.
Luc. 18.
1. Thess. 5.
Philipp. 4.

A&Cor. 17.

Lib. 2. de modo
Canonico
nocturnarum
oration. cap.
10.

Pfal. 118. & 6.

Pfal. 118.

Pfal. 33.

Ibidem.

Pfal. 144.

Lib. 1. de orã-
do Deum.

Pfal. 16.

ferre nos preces Domino velle peruerit, qui & cogitationibus seu diuersis motibus excitatis, abducere mentem nostram à supplicationis intentione festinat: & per hoc cum tepescere à cœpto feruore contendit, quemadmodum præclare docuit Cassianus. Eòque magis & iustius mihi succensesebo, quòd nec Dei amore, nec metu Satanæ, nec orationis vtilitate commouear, vt me totum ad hoc magnum opus applicem, sed ab eo me persæpè auocari sinam, humanis potius quàm diuinis rebus intentus. Longè aliter sanè à Rege Dauide factum est, qui publicis licet curis negotiisque forensibus districtus esset, tamen in laudando & orando Deo plurimùm laborauit. Sic enim de seipso testatur: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo. Septies in die laudè dixi tibi. Benedicam Dominum in omni tēpore: semper laus eius in ore meo.* Prætermitto, quoties idem feruētī Spiritu ductus, ad orandi psallendique studium magnos & paruos, Iudæos & gentes excitet & accendat. *Accedite inquit, ad eum, & illuminamini: & facies vestra non confundentur. Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. Propè est Dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in veritate. Vox lumentem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos.* Vbi me terrebit, quod à Chrysofomo disertè scriptum est, amentix argumentum euidentissimum esse, non amare precandi studium, nec habere persuasum, quòd animæ sit mors, non prouolui ad Dei genua, nec orationis feruida vehementique cura teneri, & impossibile quidem esse, absque orationis præsidio cum virtute degere.

Petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.

IMMENSAM DEI bonitatem reuerenter celebrabo, simulquè lætus amplectar, quòd cum ille bonorum nostrorū non egeat, & ab ipso vno pendeant vniuersa, tamen se & dona sua nullis non offerat, ac etiam ingratis obtrudat, nec solum temporalia & corporalia, sed maximè spiritualia & eter-

na munera, quæ perfectam conscientia pacem atque lætitiã adferunt, & vel sola hominum explent animos, à se fidenter peti & expectari postulet. Sicut autem ethnicorũ est de his, quæ ad victum & amictum spectant, sollicitè cogitare, & pro vita curaq; corporis Deum anxie inuocare: sic ad filios Dei spectat, in spiritu amoris primũ Dei regnũ & iustitiam quærere, nec dubitare, quin reliqua inferiora, & corpori necessaria ipsis per eandem Dei prouidentiam & bonitatẽ obuentura sint. Erro infœlix, si terrenis bonis velut putridis aquis haustis, sitim cordis mei sedare cõfidam, si præterea veram animi quietem & fœlicitatem per tẽporalia quæ videntur, vnquam assequi sperem, quoniam veram vitę gloriãque aquam, quæ non nisi à Deo Christum ritè orantibus datur, extra fontem suum quæro. Id quod Christus verbis illis Samaritanæ propositis indicauit: *Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum.* Vt hinc etiam dixerit Augustinus: Fecisti nos Domine ad te: & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.] Proinde mirabor, tantam hominum ingratitude, immò & stultitiã esse, qui à Christo vocati & illuminati, tantum ea quæ sunt super terram, quærunt & sapiunt, nulloque magis quam inani & fallaci mundi gaudio & corporali com modo delectantur. Etenim ad vocem illam Prophetica obfurdescunt: *Filij hominum usq; quo graui corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* O cæcos homines, semperque pueros, qui pudẽdam non relinquunt infantiam, de qua loquitur Salomon: dum ea duntaxat quæ sunt ante pedes, instar pecudam sectantur & appetũt, nec ea petere, sperare & curare dignantur, quæ cum vero, pleno, solido, æternoque gaudio cõiuncta, electisque à summo Deo parata atque promissa sunt, vt illis in omnem æternitatem beatissimè perfruantur. Hoc verò nihil est aliud, præterquam sicut Propheta loquitur, aqua viua fontem derelinquere, & cisternas sibi fodere dissipatas, quæ aquas nequeant continere.

Ego verò scrutabor vias meas, & inquiram sedulo, vt sciã,

Matth. 6.

Ioan. 4.

Lib. 1. Confess. cap. 1.

Psal. 4.

Prouerb. 9.

Hierem. 2.

Luc. 15.

Matth. 6.

Ioan. 4.

Luc. 18.

Iona 3.

quo pacto in arte orandi, quæ maximi est sanè momēti, proficiam deficiamue. Proficit ille sanè, qui non dissimilis filio p̄digo, in seipsum reuersus, ex animo loquitur: *Surgā, & ibo ad Patrem meum.* Proficit, qui in cordis sui cubiculū ingressus, claudit ostium, & patrem orat in abscondito, eumque ipsum adorat in Spiritu & veritate. Proficit, qui peccatorum suorum conscius, cum Publicano totus sibi displicet, peccatus proprium tundit, oculos in cœlum non audet attollere, seque omnium indignissimum statuit, solam gratiam offensi patris ardentè expectans. Proficit, qui non solum diuina misericordia nititur, sed & armis pœnitentiæ instructus, contra se ipsum pugnat, & Niniuitas imitatur, vt cum oratione ieiuniū iungat, meritasque pœnas clamando ad Dominum auertere, iramque diuinam placare non desinat. Sedenim ego me ipsum tantò iustius inculabo, quòd in hac præclara orandi palæstra tot annis manens, parùm profecerim, illis nempè præfidiis destitutus, quæ ad benè precandum alij præclare adhibuerunt, & idcirco ingentem Dei gratiam & familiaritatem sibi compararunt. Opus enim est vigilantis animi præparatione, sensuum custodia, cordis collectione, spiritus deuotione, constanti attentione, & iugi perseuerantia, eaque voluntatis promptitudine, quæ per omnia sese voluntati diuinæ conformet, & ad perfectiora vsque contendat. Opus est legendi, meditandi & contemplandi sedulitate, firma fiducia, reuerentia filiali, & ardenti, sui que prodiga charitate.

Exodi 32.

Matth. 15.

Matth. 26.

Luc. 7.

2. Cor. 2. & 11.

Rom. 1.

Verùm eheu, vbi meus in laudando & orādo Deo ardor, qui in Propheta, licet regiis ac popularibus negotiis impedito, tot modis eluxit? Vbi Moysei charitas & zelus ad sceleratum populum, qui merebatur exitium, offenso Deo reconciliandum? Vbi Cananæ post Christum clamantis, & filia sanitatem procurantis, perpetua contentio? Vbi Petri & Magdalenæ ad peccata deslenda, veniamque petendam, amaræ lachrymæ & intimus dolor? Vbi Andreæ ad crucem prope-rantis, seque ad mortem præparantis incensum orandi desiderium? Vbi Pauli se & suos, totamque Ecclesiam Deo com-

mendantis

mendantis assidua sollicitudo? Quid autem obsecro per se pulchrius, quid rationi ac fidei magis consentaneum, quid & Deo & Angelis eius gratius esse possit, præterquam oratio piè ac rectè instituta? Penetrat illa nubes, purgat ac attollit animos, restituit ægrotos, lætificat Angelos, terret dæmones, Deum ipsum quasi constringit vinculis, & ex irato propitiū reddit, imò & ea, quæ naturæ hominisque facultatem excedunt, crebrò dare compellit, sicut plurimis Scripturæ locis & exemplis comprobatum habemus. Iam verò, quid nocentius, quam in orando cessare, aut segniter agere, ipsumque precandi tempus omni auro preciosius perdere vel prætermittere? Quid enim isthuc est aliud, nisi summum optimumque Deum suo cultu, ad quem natus & renatus est homo, inhumaniter spoliare, & quod vectigal illi summo principi debes, nefariè surripere? tum teipsum hominem ignorare, & quod peius est, semper inopem, semper miserum ac perditum esse velle, vt ita demum sis ac maneat, sicut Scriptura loquitur, iumentum computrescens in stercore suo, ac sus lota in volutabro luti? Quapropter si filij Dei nominamur & sumus, vt Ioannes palàm affirmat, si nostram subleuare inopiam, & diuinæ gratiæ thesaurum non solùm hîc consequi, sed etiam in cœlis nobis recòdere cupimus, sanctam orationem cum sanctis amemus, nobisque vsus eius familiarem reddamus, & sicut mandat Apostolus, cum fiducia ad thronum gratiæ Dei adeamus, vt misericordiã nobis ac aliis necessariã consequamur, gratiamque inueniamus in auxilio opportuno. Verissimè profectò dixit Rex Iosaphat: *Cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solùm habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te Deus.* Et præclara vox est Azariæ Prophetæ: *Si quaeseritis Dominum, inuenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.* Illud verò summoperè cauendum est, nè aliquando in orantes nos competat Apostolicum dictum: *Petititis & non accipitis, eò quòd malè petatis:* quemadmodum illi sanè perperam petiuerunt, quibus hoc modo Christus respondit: *Nescitis quid petatis.* Rursus malè petunt & frustra

Ioel. 1.
2. Pet. 2.

1. Ioan. 3.

Hebr. 4.

2. Paralip. 20.

2. Paralip. 15.

Iacob. 4.

Matth. 20.

Psal. 17.

1. Ioan. 5.

1. Ioan. 3.

Lib. 18. Moral. cap. 3.

Genes. 28. 32.
35. & 37.

Osee 12.

Genes. 48.

orant hypocrite, in fide dubij, leues, audaces ac temerarij homines, & suæ potius quàm diuinæ voluntatis amantes. Placeat Deo humilis, fidelis ac seruens oratio, quæ comitem habet mentis puritatem vitæque innocentiam, vt hinc etiam Propheta Deo dixerit: *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris. Hac est demum fiducia, quam habemus ad Deum (inuocandum) quia quodcumq; petierimus secundum voluntatem eius, audit nos*, sicut Ioannes asseuerat. Ac rursus ille: *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo facimus.* Quæ verba Gregorius hoc modo declarat: Si quod præcipit Deus facimus, quod petimus obtinebimus: debet enim oratio fulciri operatione, & oratione operatio. Peculiariter autem Iacob Patriarcham virum verè sanctum mihi deligam, à quo discam ritè precari, nempe cum ingenti submissione, contentione, perseuerantia, quoniam ille tota nocte cum Deo luctatur, & ab hac pia lucta nõ cessat, donec optatam à Deo benedictionis gratiam consequatur. Præterea miscet gemitus & lachrimas orationi, adiungit promissiones & vota Deo facta, extruit altare, amat ceremonias, scissis nonnunquam vestibus, & indutus cilicio luget multo tempore: neque soli Deo, sed etiã Angelo sancto sese committit, vt hinc Propheta Osee scribat: *Inualuit ad Angelum & confortatus est: fleuit & rogauit eum.* Vnde illa quoque extat huius Iacob precatio: *Angelus qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis.*

PRECANDVS mihi DEVS, vt quoniam oratio est pergratum Deo sacrificium, acre demonibus flagellum, & fidelibus aduersus mala omnia presidium firmum, ego diligenter in priuata & publica precatione verfer, remq; tanti momenti in Deo compellando & laudando non leuiter ac perfunctoriè, sed maturè, assente ac seriò transigam, licet multa se offerant impedimenta, quæ sanctis etiam per Satana inuidiam ac procurationè frequen-

ter occurrunt. Vnde Sapiens oraturum sic admonet: Fili accedēs ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat DE VM.

Ecclef. 2. & 18

PRECABOR autem à Deo & Sanctorum ordinibus vniuersis ea, quæ hoc tempore in Litanis vsitatis Ecclesia petere solet, nec solum de presentibus, sed etiam de imminenibus periculis & calamitatibus siue corporalibus, siue spiritualibus: ac præsertim de publicis auertendis, sollicitus ero. Tum quanto maiora Dei irati flagella ubiq; ferè gentium inundantibus hodie sceleribus infliguntur, tanto studiosius ego Litaniam vsu mihi & aliis commendare, & si possim, familiarem efficere conabor, ut illa in priuatis etiam adibus hoc tristissimo tempore sapius recitetur. Si enim multum valet deprecatio iusti assidua, quemadmodum ab Apostolo Iacobo affirmatur, quando plus efficient tot Sanctorum pro nobis comprecantium, & cum Christo in cælis regnantium agmina, quam illorum intercessionem & fida patrocinia in fide Ecclesiæ imploramus? Cæci sunt hac tempestate, qui non videt, aut certè videre nolunt diuinam ordinationem, per quam nos cum aliorum hic viuentium, tum Sanctorum in cælis triumphantium oratione iuuemur, quodq; hos præcipuos Dei amicos non ex misericordie diffidentia nobis adiugamus, sed ut ipsis intercedentibus & suffragantibus Dei gratiam facilius ac potētius impetremus. Ita enim nos docuit ac docet constans antiquitas, Ecclesiæq; Græcæ ac Latine consensus, quantumuis obstrepant Hægiomachi ac Vigilantiani.

Iacob. 5.

Adhæc quoniam Apostolicus Canon exigit, ut obsecrationes, orationes ac postulationes cum pro omnibus hominibus, tum pro Regibus ac aliis in sublimitate constitutis non modo priuatim, sed & publicè in Ecclesia fiant, in primis operam dabo, ut pro Ecclesiasticis & ciuilibus magistratibus diuinam opem implorem. Hac enim illi vehementer indigent ad infideles & hæreticos comprimendos, & ad omnes Ecclesiæ ordines in officio continendos, ut eo magis Catholici vitam in omni pietate & castitate tràquillam

1. Timot. 2.

Vide illius
Apologeticū,
& lib. de ora-
tione.

traducant, & in cultu Dei neutiquam impediuntur. Quæ orandi ratio & consuetudo tam vetus ac probata est, ut obtinuerit etiam sæculo Tertulliani, qui vicinus fuit Apostolorum, quando Christiani pro magistratibus etiam ethnicis, & quum seua vrgeret calamitas, publicas ad Deum preces de more fundebant, & manus elatas expansasq; cum precatione ipsa coniungebant.

IN FERIIS DOMINICAE ASCENSIONIS.

Sequentis Evangelij argumentum.

A. & I.

HISTORIA illustris de CHRISTO in cœlos ascendente, non solum à Luca in actis Apostolicis, verum etiam à Marco in hoc Evangelio describitur, multaque nobis & magna meditando proponit. Sapientissimus Dominus à suis discipulis digredi, & ad Patrem in cœlum Triumphator abire noluit, nisi rebus antea in terris benè constitutis, & sublatis nonnullis impedimentis. Erant enim ex discipulis, in quorum animis hæeret virus pestilens minimèq; ferendum infidelitatis; nec sciebant omnes, quæ docendi ratione suum munus Apostolicum obire conueniret, quæ itidem noui Christianismi primordia seu fundamenta, quæ rursus incrementa vsurparent. Eapropter Christus contra incredulos & in fide tardos atq; duos primùm seuerè differit: deinde pro veteri lege iubet Evangelium, legem nempe gratiæ, ubique gentium prædicari. Ad hæc nouæ doctrinæ principia in fide & baptismo constituit, credentibus & baptizatis æternam salutem pollicens. Atque vt Evangelium

& res

Ablässe

welche der Papsst oder der in seinem Namen Abgeordnete durch Weihung der Rosenkränze, Crucifixe oder Denkmünzen den Christgläubigen ertheilt, welche dieselben bei sich tragen oder in ihren Wohnungen aufbewahren.

Seine Heiligkeit will zuerst die Gläubigen beiderlei Geschlechts ermahnt wissen, daß Jeder, der die Ablässe gewinnen will, die durch vorerwähnte Weihung ertheilt werden, nothwendig einen von den geweihten Gegenständen bei sich trage oder aufbewahren müsse. Ebenso ist jeder verbunden die Gebete und Andachtsübungen, die nachstehend erwähnt werden, als nothwendige Bedingungen zur Gewinnung der Ablässe zu verrichten, und zwar vor diesen geweihten Gegenständen.

Seine Heiligkeit schließt überdies von der Weihung solch gepreßte oder gemalte Bildnisse, so wie auch Kreuze, Crucifixe kleine Statuen, Medaillen aus, welche aus Eisen, Zinn Blei, oder aus einem andern zerbrechlichen Stoffe: wie Glas oder Holz bestehen und der Vernichtung oder Verrostung leicht ausgesetzt sind. Seine Heiligkeit will endlich, daß durch die zu weihenden Bildnisse und Abbildungen nur solche Heilige vorgestellt werden, die bereits selig gesprochen oder im römischen Martyrologium verzeichnet sind.

Die zu gewinnenden Ablässe und die zu verrichtenden Werke sind folgende:

1) Wer in jeder Woche einmal eines von den nachstehenden frommen Werken verrichtet, nämlich: — entweder den ganzen Rosenkranz oderwenigstens den dritten Theil

desselben, oder die kirchlichen Tagzeiten (das Breviergebet), oder die Tagzeiten der seligsten Jungfrau Maria, oder die Tagzeiten für die Abgestorbenen (das officium defunctorum), oder die sieben Bußpsalmen, oder die Stufenpsalmen (psalmi graduales) betet, oder die Anfangsgründe des christlichen Glaubens Jemandem erklärt, oder die Gefangenen im Kerker, oder die Kranken im Spitale besucht, oder den Armen zu Hülfe kommt, oder die heiligen Messe hört; — erlangt, wenn er wahrhaft reumüthig beichtet und das allerh. Altarsakrament empfängt einen vollkommenen Ablass an folgenden Tagen:

1. Am Feste der Geburt, 2. Erscheinung, 3. Himmelfahrt unsers Herrn J. C., 4. Am Pfingstfeste, 5. am Feste der h. Dreifaltigkeit, 6. am Frohnleichnamsfeste; dann an den Festtagen 7. der Reinigung, 8. Verkündigung, 9. Himmelfahrt und 10. Geburt der seligsten Jungfrau Maria, so wie auch 11. an dem Geburtsfeste des h. Johannes des Täufers, 12. an jedem Apostelfeste, 13. am Feste des h. Joseph und 14. am Feste aller Heiligen — wenn er zugleich nach der Meinung der Kirche für Ausrottung der Kezereien und Spaltungen für die Ausbreitung des katholischen Glaubens, für den Frieden und die Eintracht der christlichen Fürsten und für die allgemeinen Anliegen und Bedürfnisse der katholischen Kirche andächtig betet.

2) Wer das Nämliche an den übrigen Festtagen des Herrn oder der seligsten Jungfrau Maria verrichtet, gewinnt an jedem Festtage einem Ablass von 7 Jahren und eben so viel Quadragenen; — an jedem Sonntage oder anderem Feste aber einen Ablass von 5 Jahren und 5 Quadragenen.

3) So oft Jemand jene oben vorgeschriebenen guten Werke an was immer für einem Tage des Jahres verrichtet, gewinnt er jedesmal einen Ablass von 100 Tagen.

4) Wer seine Seele in der Sterbestunde andächtig Gott empfiehlt und den Tod selbst mit ergebenem und willigem Herzen von der Hand Gottes zu empfangen bereit ist, und wahrhaft reumüthig gebichtet und das heiligste Altars-

sakrament empfangen hat, und wenn er es noch im Stande ist, mit Liebe und Reue den Namen Jesu mit dem Munde ausspricht oder wenigstens noch im Herzen anruft, gewinnt einen vollkommenen Ablass.

5) Wer vor Lesung der h. Messe oder vor Empfang des h. Altarsakramentes oder vor Abbetung des Breviers oder der Tagzeiten der seligsten Jungfrau eine andächtige Vorbereitung vorausschickt, gewinnt, so oft er dieses thut, zugleich 50 Tage Ablass.

6) Wer die Gefangenen im Kerker oder die Kranken im Spital besucht und ihnen mit Liebeswerken beisteht, oder die katholische Glaubenslehre in der Kirche oder Schule, oder zu Hause seine Kinder oder Anverwandten oder Dienstboten lehrt, erhält jedesmal 200 Tage Ablass.

7) Wer zum Gebetkläuten irgend einer Kirche Morgens Mittags und Abends das gewöhnliche Gebet „der Engel des Herrn“ oder, wenn er dieses nicht weiß, ein Vater Unser und Ave-Maria betet, oder wenn das Abendzeichen zum Gebete für die armen Seelen im Fegfeuer gegeben wird den 129. Psalm: „Aus der Tiefe“ (De profundis), oder wenn er diesen nicht weiß, ein Vater unser und Ave Maria betet, erlangt jedesmal einen Ablass von 100 Tagen.

8) Des nämlichen Ablasses wird jener theilhaftig, der sich Freitags des bitteren Leidens und Sterbens unsers Herrn Jesu Christi andächtig erinnert und auf diese Meinung drei Vater unser und Ave Maria betet.

9) Jeder, der seine begangenen Sünden wahrhaft bereuend, zu bessern sich ernstlich vornimmt, sein Gewissen erforscht und zu Ehren der h. Dreifaltigkeit 3 Vater unser und Ave Maria und zur Verehrung der h. 5 Wunden, 5 Vater unser und Ave Maria verrichtet, erhält den nämlichen Ablass von 100 Tagen.

10) Jeden von den oben erwähnten Ablässen kann man an den benannten Tagen entweder für sich selbst erlangen oder den Verstorbenen fürbittweise zuwenden.

Bei der Vertheilung solcher Rosenkränze, Kreuze, Me-

daillen u. s. w. befehlt aber Seine Heiligkeit die Bestimmung Alexander VII. seligen Angedenkens, von 6. Februar 1667 aufrecht zu erhalten, nämlich: daß die vorerwähnten geweihten Gegenstände in Betreff ihrer Ablässe nicht auf andere Personen übertragen werden können, sondern daß diese Ablässe nur für jene Personen gültig sind für welche sie verliehen wurden oder welcher diese geweihten Gegenstände zuerst ausgetheilt worden sind; — ferner, daß keiner der erwähnten Gegenstände, wenn er verloren wird, durch eine andere Sache auf was immer für eine Weise ersetzt werden könne, daß man sie weder ausleihen noch Jemandem auf Verlangen zur Gewinnung der Ablässe geben könne, widrigenfalls die schon gewonnenen Ablässe verloren gehn. Ebenso dürfen die erwähnten Gegenstände zufolge der Anordnung des Decretes von 5. Juni 1721 Congreg. Indulgentiarum et Sacrarum Rediquiarum nach der päpstlichen Weihe nicht mehr verkauft werden.

Weberdies bestätigt Seine Heiligkeit das Decret Benedict XIV. vom 10 August 1752 wodurch ausdrücklich angeordnet wird, daß die h. Messen bei einem Altare, wo ein solcher geweihter Gegenstand oder Crucifix aufgestellt ist, oder die von einem Priester, der einen solchen Gegenstand bei sich trägt, gelesen werden, durch die Kraft dieses Bildnisses keineswegs sich irgend eines Vorzugs zu erfreuen haben.

Endlich verbietet Seine Heiligkeit, daß Priester, welche den Sterbenden beistehn, denselben in Kraft eines solchen Bildnisses einen Segen mit dem vollkommenen Sterbeablasse ohne besondere schriftliche Erlaubniß zu geben wagen; da für diesen Fall durch die Verordnung Benedict XIV. welche mit den Worten „*Pia Mater*“ anfängt, schon hinlänglich gesorgt ist.

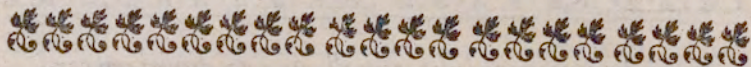
Breslau, Druck von Robert Lucas.

(Selbstverlag des Herausgebers.)

& res Christiana foelicem progressum habeat, miraculorum donum illis promittit, vt hoc signo credentes ab infidelibus dignoscantur. Per haec ipsa miracula factum est, vt illucescentis Euangelicae gratiae & Christianae doctrinae virtus ac efficacia per totum orbem breui agnosceretur. Caeterum ascensio Domini sicut Prophetis & Apostolicis literis valde commendata est, vt postea confirmabimus, sic illa summum sane miraculum & incomparabilem Christi maiestatem potestatemque declarat, & festi quidem huius partem praecipuam tenet. Nec festum est aliud, quod Angelicis ordinibus, & Patribus cum Christo in caelum assumptis, & discipulis hodie congregatis maiorem gaudendi causam praebuit, nobisque ad gratulandum Regi gloriae calcar vehementius debet addere. Bernardus illud recte vocat consummationem & adimplerionem reliquarum quae de Christo celebrantur solennitatum, & foelicem totius itinerarij filij Dei clausulam.

Serm. de ascens. Domini.

EIVSDEM FESTI EVANGELIUM. Marc. XVI.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit IESVS: & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia iis quae viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis, Euntes in mundum vniuersum, praedicate Euangelium omni creaturae. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint haec sequentur: In nomine meo demonia eicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint, non eis

nocebit. Super agros manus imponent, & benè habebunt. Et Dominus quidem Iesus postquam loquutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedit à dextris Dei. Illi autem profecti prædicauerunt vbiq̃: Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM, AC TOTIVS
festi octauam.

Exprobrauit incredulitatem illorum & duritiam cordis, quia iis qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt.

HISTORIAM Euangelicam, velut extremam vitam Christi in terris gesta partem, in memoriam reuocabo, atque in ea cum gratiarum actione lætè spectabo Redemptorem, qui non modò Victor à morte resurrexerit, sed etiam à resurrectione sua tempus quadraginta dierum ingenti cum fructu transegerit, vtpote partim discipulis, partim nobis fideliter inseruendo. Etenim ille, sicut Lucas testatur, post passionem seipsum viuum in multis argumentis præbuit discipulis, per quadraginta dies eisdem apprensus, & loquēs de regno Dei. Qui optimus Architectus & suæ & nostrę resurrectionis fidem euidenter adstruxit, nec minus Christianæ Ecclesiæ fundamenta præclara iecit, licet pauca de his expresserint Euāgelistæ. Accedit & illa mihi no-

Actor. i.

tanda Christi sapientia, quòd partim blandè & suauiter cum discipulis conuixerit, vt hinc valdè gauderent, partim seuerè cum illis egerit, nimirum vt qui suum conspectum mortaliù oculis, iam iam substracturus erat, maiorem sui memoriam illorum animis infingeret, ac infixam retineret. Etenim non sine aperta exprobratione præsentes triplici nomine coarguit, vtpote ob crimen incredulitatis, ob cordis duritiam, & ob vitium curiositatis. Tantùm abest, vt solus illis consolator esse voluerit, qui perinde ac peritus medicus, ad sanandos suorum morbos non minus acerbis quàm lenibus pharmacis hactenus vti solebat. Ingens profectò zelus erat Domini in cœlum abituri, quòd summum incredulitatis crimè siue infidelitatem tantoperè in suis ferre non posset, sed in vno etiam fidei articulo hallucinantes ac vacillantes magna libertate castigaret. Quod si tam acriter ab illo corripuntur, qui mulieribus, & paucis aliis Magistri sui resurrectione denunciantibus, primo illo tempore non crediderunt, quanto iustius quidem ac seuerius illi reprehendi merentur, qui plurimos & spectatissimos, omniq̃ exceptione maiores fidei nostræ testes, ac totius orbis prædicatores non audiunt, nec reuerentur, sed & totius Ecclesiæ fidem tantis miraculis illustratam, totq̃ seculis vbiq̃ gentium stabilitam petulanter impugnant, & pro sua libidine in dubium ea vocant dogmata, quæ Orthodoxi omnes & OEcumenicæ Synodi vno velut ore hactenus profitentur? Horum igitur incredulitatē, quæ in plurimis hæret, deplorabo, & simul duritiam lapidei cordis in eisdem admirabor, quando quidem tam multi aduersus recepta & probata Ecclesiæ, quin etiam Spiritus sancti sensa & decreta sese impudenter opponunt. Quod illi sanè cum faciant, fenestram aperiunt planè, vt sepulti iam olim hereticorum cineres velut ab inferis resuscitentur, & resuscitati passim in orbe reuirescant, vt que illustrem Ecclesiæ paradisum in horrendā & immanem Babylonem furiosè conuertant. Quorum temeritate, nè dicam infania, cautior ego factus, magnam operam dabo, vt nulla ex parte in fide vacil-

- tem, nec aditum vllum præbeam summo petulantissimoque peccato. incredulitatis, quod in primis Deo Deique verbo aduersatur; & pro illo sanctam ac necessariam fidei simplicitatem mordicus retinere contendam. Nam qui vel in vnum fidei articulum impingit, non solum Ecclesiae, sed etiã Christi iudicio ethnicus dici, & cum infidelibus cõdemnari promeretur. Dubitauit tantum Zacharias de verbis Angeli filii sibi seni promittentis, & idcirco multis mensibus loquendi facultatẽ amisit. Dubitauit & Thomas Didymus de Domini resurrectione, & propterea incredulus à Christo arguitur, quod aliis discipulis non crederet. Dubitãrant non nihil Moyse & Aaron diuinam virtutem in patrãdo miraculo sibi desuturam: hinc terrã promissionis ingredi prohibentur. Quamobrem valdè cauebo semper, nè fidem meam, quam inconcussam præstare deo, vel errore vel dubitatione vlla contaminem. Scriptum est enim: *Credite in Domino Deo vestro, & securi eritis: Credite Prophetis eius, & cuncta euenient prospera.* Modicæ fidei dubitantes ac timidos homines non semel Christus Dominus reprehendit. Tantum abest, vt me istorum exemplo cõmoueri sinam, qui hodie plurimum hæsitant in fide, ac illam subinde variant, vt de vno errore in alium, & de secta in sectam miserè prolabantur. Hoc verò est Apostolicum violare præceptum, quo rectè sancitur, vt à doctrinis variis & peregrinis alieni, vnum idemque sentiamus omnes, & præterea solliciti simus seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis, neque alta sapiamus, sed filiis Ecclesiae humilibus in religione consentiamus.
- Neque verò in me sinam hærere fœdum vitium curiositatis, quod hodie Christus in cœlum abiturus, in suis discipulis castigauit, quando præter necessitatem percunctabantur: *Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël?* Hi quippe instar Iudæorum, non de Deo & spirituali regno Dei quod intra nos est, sed de externo & pompatico Messiae imperio, quod in terris inchoandum esset, plus satis erant solliciti, & de publico rerum statu magis quàm de suæ vocationis offi-

cio cogitabant. Meritò igitur his verbis à Christo perstrin-
guntur: *Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quæ Pater*
posuit in sua potestate, perinde ac si diceret: Intempestiuè pro-
sus ac vanè interrogatus, vt nullum à me responsum accipere
mereamini, dum ea scire desideratis, quæ diuini iudicij &
consilij sunt propria, ac vtilius quidem ignorantur quàm in-
telliguntur à mortalibus. Non sanè vos decet isthac interro-
gandi vel libido vel curiositas: missa nunc facite futura, quo-
rum euentus à solo Deo pendet, & præsentium, quæ voca-
tioni vestræ congruant, curam potius gerite, nec præposterè
solliciti esse velitis. Hæsit idem vitium curiositatis, vt videtur,
in Thessalonicensibus: cum de fine mundi ac die iudicij iam
iam imminente vanis quibusdam doctoribus crederent, &
idecirco animis consternerentur, ideòque Paulo Apostolo
scribendi darent occasionem. Fuit idem nãuus in Apostolo
Petro, quum de Ioãnis obitu leuiter ac temerè suscitaretur,
Domine hic autem quid? vt hinc à Christo arguente audierit:
Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere.
Deterior fuit curiositas Bethsamitarum, quorum tot millia
perierunt, quòd arcam Dei videre præsumpsissent. Absit igitur,
vt vana & curiosa cupiditate vel cognoscendi, vel expe-
riendi me falli patiar, cum eiusmodi curiositas in rebus
quidem diuinis sit admodum vitiosa, sepèque magos ac ma-
leficis faciat. Rectè autè dixit Salomon: Sicut qui mel mul-
tum comedit, non est bonum: sic qui scrutator est maiesta-
tis, opprimetur à gloria. Tum aliis in rebus hoc vitium sese
frequenter inamiscet, superbix quidem & leuitatis filia, si-
mulque multorum errorum ac malorum parens, dum alie-
na potius quàm ad nos pertinentia peruestigamus, & in co-
gnoscendo ac iudicando modum excedimus. Nimis enim
verum est, quod ab Ecclesiaste scribitur: *Solummodo hoc inue-
ni, quod fecerit Deus hominem rectum: & ipse se in finibus miscuerit*
questionibus. Prudenter autem docet Paulus ea fugere,
quæ præstant quæstionem potius quàm ædificationem, &
apertè præcipit: *Stultas & sine disciplina quæstiones deuita,*

Actor. 1.

2. Theff. 2..

Ioan. 21.

1. Reg. 6.

Prou. 25.

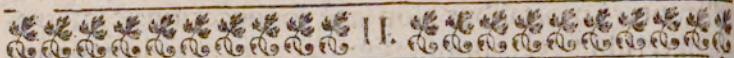
Ecclef. 7.

1. Tim. 2.

Ecclesi. 3.

sciens quia generant lites. Eoque magis consilium Sapientis siue diuinis, siue humanis in rebus amplectar. *Altiore te nē quaesieris, & fortiora te nē scrutatus fueris: sed quae praecepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus eius nē fueris curiosus.*

Euntes in mundum vniuersum, predicare Euangelium omni creaturae.

Matt. 7.

Matt. 20.

Rom. 10.

Ephes. 4.

NIMADVERTAM sedulo, quam prudenter & paternè Christus, vti optimus Paterfamilias, cum suis discipulis sub postremum discessum egerit. Vria enim illis mandata & seria quidem dedit, nimirum de Euangelio omnibus vbiq̃ gentium prædicando, cum Legis veteris videlicet abrogatione, de baptismo credentibus administrando, neque minus de sacramentis aliis legitimè dispensandis, de Spiritus sancti aduētū in Hierusalem expectando, per quem illi donis mirificis instructi, sal terræ, lucem mundi & magistrōs orbis sese Iudeis gentibusq̃ præstaret. Præcipuè autem Christo gratias agant, qui Ecclesiae suae curam inde ab initio habuit, & vsq̃ue habet maximam, potissimum ob prædicatores Euangelij vbiq̃ue gentiū & institutos & cōseruandos, nē operarij desint vnquam vineæ patrisfamilias excolendæ necessarij. Quomodo enim tot linguarū ac nationum homines illi vel de illo crederent, quem nō audierunt? Quomodo autem iidem audirent sine aliquo prædicante & instituyente? Quomodo itidem prædicarent, nisi mitterentur, Apostolo teste? Magnum est quod Christus qui Iudæis prædicauerat, loco suo Apostolos vel non rogatus mittat in orbem vniuersum. Magnum & illud, quod seculis omnibus pastores ac doctores donet ad prædicandum Euangelium, vt eius luce tum infideles in suis tenebris, si velint, illustrentur, tum fideles in accepta fidei luce, suæ vocatio-

nis gratia confirmetur atque promoueantur. Ita demum impletur vetus illud vaticinium: *Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos: & posthac mittam eis multos venatores: & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cauernis petrarum.*

Ceterum quod ad Euangelij nomen attinet, est illud virtus Dei ad salutem omni homini credenti, hoc est, per ministros Ecclesiae oblatam Christi gratiam viuam fide complectenti. Ego verò contentus non ero, si Euangelium literis consignatum legam, audiam & fide apprehendam, sed maiori curae mihi semper erit secundum Euangelium viuere, ac verè Euangelicum esse, vt Christianam disciplinam obedientia & moribus adstruam, & syncerè per me Christus glorificetur. Vbi valdè seriò què perpendam, quid sit ac dicatur Euangelium, non ipsa quidem Euangelij scriptura solùm, nequè nuda de Christo narrata historia, vel gratiae tantum per Christum partae promissio credentibus facta, sicut Pseudoeuangelici ac sectarij omnes nobis persuadere conantur, sed vniuersam Christi doctrinam, quam sponsa eius Ecclesia, siue viuam voce, siue scripto traditam, per Spiritus sancti magisterium fidelibus proponit atque custodit, Euangelij nomine comprehendam. Vnde sicut ad Euangelium pertinet illa Christi sententia: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: si nempè dono fidei & baptisimi sacramento conuenienter utatur, atque ex accepta gratia volens non excidat: ita illud etià est prorsus Euangelicum, quod ab eodem Christo Apostolis, & per illos renatis omnibus commendatur, hodiequè à Christo dictum esse legitur, nempè: *Docentes eos seruare omnia quaecunq; mandauimus vobis, puta siue de bonis sperandis & agendis, siue de malis fugiendis & vitandis agatur. Ita rursus Euangelica CHRISTI vox est, à Ioanne proposita: *Procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Opera enim illorum sequuntur illos, vt idem Ioannes alibi tradit: Dolebo igitur, non omnes, sed paucos Euangelio tot seculis praedicato, tantisque mira-***

Hierem. 16.

Rom. 1.

Marc. 16.

Matth. 23.

Ioan. 3.

Apoc. 14.

Galat. 1.

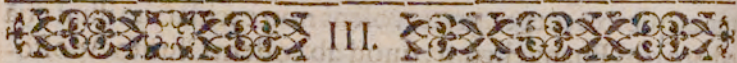
Ibidem.

2. Ioan. 1.

Actorum 16.

Contra epist.
Fundamenti.
cap. 5.

culis confirmato suam dare gloriam, & obedenter amplecti, plurimos autem eo ipso multis modis tum in fide, tum in moribus, siue per ignorantiam, siue per malitiam passim abuti. Dolebo itidem, illorum numerum iniri non posse, qui speciosum Euangelij nomen suis fœdis obtexunt erroribus, quiq; vetus Euāgelium tot seculis retentū, nunc cum nouo & quinto Euangelio, quod nostri maiores ignorauerunt, tā leuiter commutant, siue vt Apostolus dixit, in aliud Euangelium conuertūt, immò & idola quædam in hoc nomine extruunt, vt quæcunq; noua ipsis ardent dogmata, sub hoc blando Euangelij prætextu, imperito vulgo obrudantur atque commendentur. Nec obseruant interim, quàm grauius ab Apostolo doceatur: *Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit.* Cui dissimile nō est, quod Ioānes Euangelista præcipit: *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam (procul dubio traditam magis quàm scriptam) non affert: nolite recipere eum in domum, nec Aue ei dixeritis.* Certè Paulus, Barnabas & Silas germanum Euangelium fideliter prædicauerunt, Ioannis Euangelio nondum edito, & qui præter Euangelium de Apostolorum & seniorum decretis obseruandis, vt ex Luca discimus, publicè in ciuitatibus docuerūt. Fidenter sanè cum Augustino dixerim: Euangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoueret autoritas.]

St. d. 1. 1.

*Dominus quidem IESVS postquam loquutus est eis,
assumptus est in cælum, & sedet à dextris DEI.*

St. d. 1. 1.

St. d. 1. 1.

MVLTV M venerabor, ac latè trāsfigam hunc diem, utpote Christi Redemptoris triumpho per celebrè, quem coelestis Curia nō minus quàm terrestris Ecclesia colit ac suspicit. Ac Propheta quidem regius in hunc ascendens Christi triumphum intuens, & singularem tot

Ange-

Angelorum Regi suo gratulantium lætitiã secum expen-
dens, in illas prorupit voces: *Attollite portas principes ve-*
stras, & eleuamini porte æternales: & introibit Rex gloria. Et
fanè spectatu dignum erat, quum cuncti cœlites in cœlesti
curia ingredientem Christum adspicerent, eumque specio-
sum præ filiis hominum, & sacris vulneribus velut noua pur-
pura decoratum adesse Victorem, qui ex castris tyrannicis
noua spolia reportaret, diuinæque virtutis fulgētia quasi ve-
xilla præ se ferret, quem deinde tot tantique cantores Ange-
licis hymnis studiosissimè celebrarent. Ita serè in eundē Pro-
phetæ locum scribit ^a Augustinus, nec dissentit ^b Hierony-
mus, cōfirmans Angelos rei nouitate percussos, inter se ver-
ba cōtulisse superiora, cum Christum cruentum ad Patrem
ascendentem cernerent, & idcirco etiam ea que apud Isaiam
extant, interrogasse: *Quis est iste qui venit de Edom?* Notabo
insuper, quod idem Propheta Regius non solum Angelicos
choros, sed etiam fideles gentes ob hunc Christi ascensum
insolito modo exultantes, in spiritu præuiderit, simulque piū
illorum studium apertè comprobārit, ac nos etiam ad imi-
tandos illos grauitè excitārit. *Omnes gentes inquit, plaudite*
manibus, iubilate Deo in voce exultationis: quoniam Dominus
excelsus terribilis: Rex magnus super omnem terram. Nunc e-
nim Christus est Dominus, vt Rupertus interpretatur, & in
vniuersa terra admirabile nomē eius. Nunc est excelsus, quia
super cœlos eleuata est magnificentia eius. Nunc idem est
terribilis, quia quemadmodum ascendit, ita ad iudicandos
uiuos & mortuos reuertetur. Nunc præterea Rex magnus
est, cum in illa sedeat curia Victor ad dexteram Patris, hono-
re coronatus & gloria, speciosus & expectabilis rex in illa sua
beata Repub. cunctos Patris imperatoris antiqui thesauros
possidens. Omnes itaque gentes plaudite manibus, vt cum
lætitiã benè operemini, & ex hilari charitate bona inter vos
omnia communicetis.] Præcipuam verò vim communis læ-
titix non tacuit Propheta, sed in eo constituit: *Ascendit Deus*
in iubilo: & Dominus in voce tubæ. Psallite Deo nostro, psallite:

Psalm. 23.

a Serm. 5. de
Christi ascen-
sione.b In cap. 63.
Isaiæ.

Isai. 63.

Psalm. 46.

Lib. 9. de di-
uini officiiis,
cap. 6.

Psalm. 8.

A Cor. 1.

Ephes. 4.
Psalm. 67.

psallite regi nostro, psallite. Et nē dubitemus, hūc festiuissimū psalmum ad præsentem Christi ascensum pertinere, Paulus Apostolus eundem ita nobis exposuit, sicut & alium illum, in quo clarissimè dicitur: Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus, etsi nos quidem paulò aliter in psalmis legere soleamus.

Actor. 1.
Luc. 24.

Cæterum ad maiorem fructum ex tota præsentī historia colligendum, præclarum Symboli Apostolici articulū ipse mecum expendam, quo nempe profiteamur omnes: *Ascendit ad cælos, sedet ad dextram Patris omnipotentis.* Ascendit autem quadragesimo post suam resurrectionem die, quum

Hierem. 23:

suos in montem Oliueti duxisset, & præsentēs omnes eleuatīs manibus benedixisset. Ascendit non vt Deus qui ubiq; est, cœlum & terram implens, sed vt homo ex corpore & anima constitutus, & virtute propria in altum subleuatus. Etenim

Psal. 18.

Joan. 3.

Ioan. 20.

à summo cælo egressio eius, & occurfus eius vsq; ad summū eius, sicut Psalmographus canit: Quin & ipsa Christi vox est: Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cælo. Ac iterum: Ascendo ad Patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. Ascēdit primus omnium eorum qui è terris ad cœ-

Deuteron. 32

Michæc. 2.

lum euolare vnquam potuerunt ac poterunt, *factus sicut aquila prouocans ad volandū pullos, & super eos volitans. Ascendit disperdēs iter ante eos, quemadmodū apud Michæā legimus.* Ascendit in cœlum ille, cui nequē in sepulchro, nec in aëre vel inferno ad manendum competēbat locus, & qui tanto

1. Pet. 4.

altius super cœlos omnes exaltari meruerat, quanto se submissius in terra gesserat, magis quē pro redimendis & saluandis omnibus humiliārat. *Ascendit profectus in cœlum, subiectis sibi Angelis & potestatibus & virtutibus, iam quē ad ipsam Patris dextram, qua nil sublimius esse potest, in summo throno collocatus, & nulla ex parte inferior Patre, sed æquali cū illo magnificentia, imperio, virtute ac potestate præditus, vt etiam ab Angelis adoretur. Pater enim constituit illum ad dextram suam in cælestibus supra omnem principatum & potestatiē & virtutem, & dominationem, & omne nomē quod nominatur*

Hebræ. 1.
Psalm. 96.
Ephes. 1.

non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro, & omnia subiecit sub pedibus eius, & ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, vt Paulinis verbis vtamur.

Ex qua sublimi, honorifica & incomparabili ascensione, qua nihil vnquam augustius fuit aut esse potest, ego multis modis inuitor ac moneor terrena isthæc quæ Christus omninò reliquit, cõtemnere, & cœlestia quæ ipse tam lætus adiuit, amare, immò & in cœlis ipsis cum eodem Domino habitare. *Vbi enim thesaurus meus, ibi & cor meum*, sicut hunc ipsum thesaurum & Paulus ardentè in cœlo quæsiuit, ideò quæ luculenter testatus est: *Nostra conuersatio in cœlis est: Desiderium habeo dissolui, & esse cum Christo.* Cur igitur terrestriũ rerum non magis obliuiscor, neque cor meum sapius sursum subleuo, vbi Christus est in dextera Dei sedens, neq; feruentius ad Sponsum adspirans, dico: *Trahemepost te: Mihi adherere Deo bonum est.* Quid impedit obsecro, cur intimis animi sensibus non complectar hoc *pietatis sacramentũ, quod manifestatum est in carne, iustificatum in spiritu, apparuit Angelis, predicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum in gloria?* Quæ res maiorem mihi fiduciam ingerat ad veniã & gratiam, ipsamq; perennem gloriam consequendam, præterquam quòd video non Angelicam, sed humanã in Christo naturam super omnes cœlos exaltatam, & ad dexteram Patris collocatam, ac nobis interim manere addictissimam, vt ego sanè cum Augustino testari queam: *Vbi portio mea regnat, ibi me regnare credo. Vbi caro mea glorificatur, ibi gloriosum me esse cognosco. Vbi sanguis meus dominatur, ibi dominari me sentio.* Quod si Christus me, vt membrũ suum & carnem suam continuè respicit ac fideliter diligit, vti dubium non est, cur vicissim ego illum non feram in oculis, nec in delitiis habeam, meamq; spem omnem in illũ non defigam, qui membra sua & viscera sua etiam sibi conformare statuit, vt ipsa quoque deũcta morte resurgant, & in cœlum ascendant, immò & secum in cœlestibus sedeant: Certò enim & dilucidè suis ita promisit: *Qui vicerit, dabo ei*

Matth. 6.

Philipp. 3. & 1

Coloss. 3.

Cantic. 1.
Psalm. 72.

1. Tim. 3.

Lib. Medita-
tion. cap. 15.

Ephes. 5.

Apocal. 3.

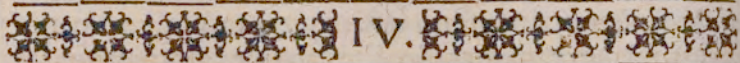

federe mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno eius. Ergone quæcunque mundus habet oblectamenta, mihi, si sapio, non amarefcant & sordcant? quandoquidem caput meum & gloria mea Christus in cœlis viuit & regnat ad dexteram Patris, estque vita mea, resurrectio mea, corona mea, & salus mea, qui nullum nisi se deserentem deserit, & vnumquemque ad se venientem libenter admittit: Habeo igitur abunde, cur illi confidam, & seruiam, & adhaream per omnia, qui meus est & manet perpetuus propitiator, aduocatus, Pontifex, pro nobis vultui Dei semper apparens, ac simul interpellans, immò & hoc largiens, vt fideles non modò securum ad Patrem cœlestem habeant aditum, verumetiam de suis hostibus triumphare, & in cœlum ascendere, cum ipsoque capite suo in perpetuum coniunctissimè ac beatissimè viuere possint. Ab huius ergò incredibili charitate, per quem foelicitas omnis & animo & corpori prouenit, quid me vnquam separet? cum abierit ipse nobis parare locum, vt vbi ipse est, & nos esse ac manere possimus. Veni Domine I E S V, trahere me post te, & verbum illud tuæ promissionis imple, quo suavissimè nos consolatus es, inquis: *Pater quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi.*

Rom. 8.
Hebr. 7.

Rom. 8.
Ioan. 16. & 17
Apocal. 22.
Cantic. 3.

Ioan. 17.

De piorum hominum cum Christo ascendentium exultatione.

VETERVM patrum singularem lætitiã mecum animo reputabo, vt qui post potentem è lyngo, tanquã diuturno carcere, liberationem, Regis sui in cœlum ascensum quadraginta diebus expectarunt, & vnã cum capite ipso Christo è terris in cœlos, cœ-

lestisquẽ

lestis quæ regni sedes subuehi, & perfecta felicitate ac gloria perfrui ex animo desiderarunt. Recordare anima mea, qualis quantusque tot Sanctorum exercitus confluerit, in quo Patriarchæ, Prophetæ, Sacerdotes, Lætitæ, Reges, Iudices, Patres familias, vtriusque sexus fideles, ac demum innumerabiles iusti & electi in Christi fide fundati, & in semine Abrahamæ benedicti, omnibusque peccatorum maculis expurgati, sese alacriter coniunxerunt. Vt enim Hieronymus docet, & nos antea submonuimus, Saluator noster quum ad infernum, siue vt Paulus ait, ad inferiora terræ descenderet, Sanctorum animas, quæ ibi tenebantur inclusæ, liberauit, quas & ipse Victor secum ad cælos abduxit. Quis verò satis explicet celebrem illam pompam & concinnum ordinem ab hisce seruatum in Rege suo deducendo, & in communi triumpho solènter celebrando? An ego nõ mirer, quàm latè illi terrena reliquerint, & cælestia petiuerint, sicut iam longè ante multum desiderarant? Qui in altum subiecti, quibus demum oculis mutuo sese spectarunt? vti que non sine ingenti faustaque congratulatione, quòd in multis Christo sese cõformes aspicerent, præcipuè verò quando quidem de morte, inferis, dæmonibus ac hostibus omnibus triumpharent, primique cælestium sedium possessores futuri, tanta cum gloria procederent, statimque cælestibus gaudiis sine fine perfruerentur? Quis neget, hos primos & selectos amicos esse summi Pastoris, qui post inuentam ouem erraticam illos amanter inuitans dixit: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam que perierat?* Et hi rursus ad Christum suauissimè conuersi, nõne nouum cantarent canticum, & prociderent in facies suas, sicut de viginti quatuor senioribus legimus in Apocalypsi? Hi quippe coram Agno ceciderunt, habentes singuli citharas, & phiolas aureas plenas odorum, nouumque canticum decantantes, ceciderunt in facies suas, & adorauerunt. Quocirca de istis etiam non dubitabo, quin charitatis flamma succensi, singularis gratitudinis officio satisfecerint, vt supplices, obsequentes & adorabundos sese de-

In Epistola
179.

Ephes. 4.

Luc. 15.

Apoc. 5.

Ibidem.

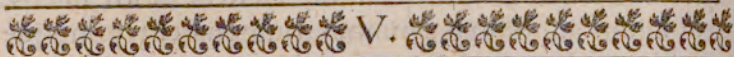
Matth. 3.
Isai. 33.

Pfalm. 67.
Luc. 11.

Pfalm. 46.

Pfalm. 98.

clararent, nec solùm sedenti in throno, sed etiam Agno gratias maximas agerent cum de aliis collatis donis, tum de beneficio maximo huius nouæ glorificationis accepto. O ter fœlices illos, qui cum Abrahamâ, Isaac & Jacob primi in regno cœlorum recubuerunt, primique Regem in decore suo viderunt, & illi communem cum Angelis triumphum hodie celebrârunt. Verè igitur scriptum est: *Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem*, ille nimirum, qui forti & armato hosti spolia non solùm abstulit, sed etiam distribuit, eaque Patri suo in cœlo plus quàm dici potest, iucundè repræsentaui. Cum his gaudentibus fratribus, immò commembris, ego si viuum eiusdem corporis membrum existo, gaudens laudabo Dominum, qui ascendit ad orientem, & admirabundus cum Psalte Regio ex animo canam: *Ascendit Deus in iubilo, & Dominus in voce tubæ. Regnabit Deus super gentes. Deus sedet super sanctam sedem suam. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham. Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus Dominus Deus noster.*

*De Angelicis cœlestibusq; spiritibus ob Christi Regis
ascensum collatantibus.*

B oculos mihi ponâ, & coram, quoad eius fieri potest, intueri videbor nouem sanctorum Angelorû choros, quorum infinita est multitudo, & qui coram altissimo Dei throno semper excubias agunt, semper adorant, ministrant atque psallunt. Hi pulcherrimè instructi, ac mirabili ordine dispositi, turmatim de summo cœlo descēdunt, & sicut iam pridem deliberârunt, ad talem tantumque Principem solenniter excipiendum conueniūt, omnibusque gratitudinis, lætitiæ & reuerentiæ testimoniis inter se mutuò certare cōtendunt. Quid enim facerēt aliud,

qui

qui natum primùm in mundo Salvatorem licet infantem pauperrimum, & à morte rediuuium, sed aliquandiu in terris hæsurum, singulari lætitia celebrârunt? qui præterea peccatorem vnum de suis criminibus pœnitentem, tantoperè amant, vt eius nomine commune gaudium peragant, quiq; vel vnus mendici Lazari animam in sinum Abrahamæ nõ modò libenter, sed etiam cum honore deportant? Quare si credimus, hos spiritus tantam Christi mortalis habuisse rationem, vt illi post deuictas in deserto Satanæ tentationes vtrò ministrarent, & in Oliueti horto mœstissimum consolarentur: si insuper illi à Paulo dicuntur & sunt administratorij spiritus, qui miseris ac indignis mortalibus suas operas fidas impendunt, ac electis præcipuè die nocteque seruiunt, quid eos tunc fecisse putabimus, cum cœli terræq; Regem in suo core fulgentem, & de prælio maximo reuertētem Victorem spectârunt, salutârunt, deduxerunt, & in suam Regiam, in mò ad supremum illum Altissimi thronum vsque prosequi potuerunt? Bone Deus quanta illos compleuit admiratio, quum in carne illa gloriosa summæ humilitatis, charitatis obedientiæque notas impressas viderent, & cum illis plagarum vestigiis ascendentem rogarent: *Quid sunt plagæ iste in medio manuum tuarum?* sicut illum Zachariæ Prophetæ locum Cyrillus Alexandrinus interpretatur. Quærunt insuper hi tanti miraculi spectatores: *Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Brosa? Iste formosus in stola sua gradiens, in multitudine fortitudinis suæ.* Respondet verò illis Christus in hoc suo triumpho: *Ego qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad saluandum.* At rursus instât Angeli, qui nihil vnquam tale spectârant, & mirari satis non poterant, de cicatricibus eisdem interrogantes: *Quare ergò rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?* Ad hoc quoque Christus ait: *Torcular calcavi solus*, vt cæterea præteream ænigmaticè quidem dicta de more Prophetarum, sed propriè ad gloriosum illud Christi corpus pertinentia, quod plagarum signis atque vestigiis notatum, & ad dexte-

Luc. 2. & 22.

Luc. 17.

Luc. 16.

Matt. 4.

Luc. 22.

Hebr. 1.

Zachar. 13.

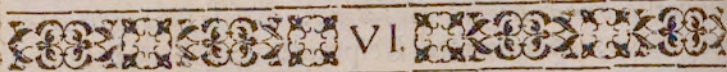
Lib. 12. in Ioannem.

Isai. 63.

ram Patris assumptum non potuit etiam Angelis non esse summæ admirationi simul & voluptati, sicut non modò recentiores, sed etiam veteres Græci & Latini Theologi prophetica illa testimonia interpretantur. Meum autem erit, interiore quodam sensu cordis hoc incredibile Angelorum gaudium prosequi, qui tam diu desiderato Regi gloriæ gratulantur, maximè per quem suas in cælo ruinas videbant, & plus quàm dici potest, gaudebant impleri. Vnde simul ad gratias Christo agendas excitabor, qui redemptionis nostræ opus ad exitum tam prosperum & fœlicem perduxerit, ut cū Angelis perpetuis cœli incolis communem nunc sortem & sedem, & pacē, & patriam habere possimus. Rogabo etiam tres beatorum spirituum Hierarchias, qui in choros nouem sunt pulcherrimè distributi, ut meò ac totius Ecclesiæ nomine ad Christi honorem faciāt, quod iam tum in maximo illo triumpho, & communi gratulatione non sine flagranti charitate & singulari obseruantia reuerentiāq; fecerunt, modis omnibus, ut antea nunquàm, exultantes & tripudiantes, diemq; festiuissimum celebrantes. *Ascendit enim Deus in iubilatione, & Dominus in voce tube.* Vnde psalmum vel hymnum illum: *IE S V* nostra redemptio, aut alium similem, erectis in cœlum oculis, expansisq; brachiis recitabo: vel saltè cum Augustini matre Monica dicam: *Eia* euolemus in cœlū.

Psal. 46.

De Christo latè & honorificè admodum ascendente.

NULLVM ego magis quàm Christi Domini personā in hoc festo spectandam ac reuerendam esse iudicabo, qui cælum & terrā hoc ipso die, ut vix vnquàm aliās, mirabiliter exhilarauit. Is enim superaris fortissimis hostibus, & compositis rebus omnibus, quæ quidè ad communem æternamque suorum pacem desideraban-

tur, non sœcus ac gloriosus Rex & augustus Monarcha fuit, quem meritis erat, triumphum publicè voluit ac debuit celebrare. Vbi & amplissimum perpetuæ innocentie testimonium tulit, utpote ad tantum cœlestis gloriæ fastigium non peruenturus, nisi omnis expers maculæ, omnisque virtutis & gratiæ plenus usque mansisset. Iam verò Pater huius Filij obedientia, humilitate, charitate, patientia tantoperè fuit delectatus, ut hominibus, quorum nomine ille patiebatur, debita omnia condonârit, & hominis naturam, in qua filius Dei deiciebatur atque affligebatur, amplissimis muneribus coronârit, & mercede copiosissima, quantum possibile esset, cumulârit. Meruit enim Christus illa suprema humilitate & spontanea passione, meruit inquam, non modò resurrectionem & immortalitatem, cæterasque gloriosi corporis dotes, verumetiam ut idem homo in cælum & super omnes Angelos eleuaretur, & ad dextram Patris collocaretur, ipseque solus nomen super omne nomen obtineret, ut demum in hominis forma vnigenitus & dilectissimus, altissimusque Dei filius agnosceretur. Meruit insuper, ut caput esset super omnem Ecclesiam, ac potestatem in cælo & terra gubernandi teneret, omniaque sub pedibus eius subiicere, ac iudicium in viuos & mortuos exercere posset, nec solum ab hominibus, sed etiam Angelis reuerenter adoraretur, & in eius nomine omne genu cœlestium, terrestrium & infernorum usque inflectatur. Faceat igitur noua istorum perfidia, qui Christum Dominum suis meritis & præmiis impiè spoliare cœperunt, & aperta scripturæ testimonia, quibus Filij Dei merita illustrantur, impudenter nobis vel eripere, vel deprauare conantur. Quasi verò temerè dixerit Spiritus sanctus: *De torrente in via bibit: propterea exaltauit caput. Humiliauit semetipsum, factus obediens usque, ad mortem: propterea exaltauit*, vel sicut Ambrosius iuxta Græcum codicem significantius legit, *superexaltauit illum Deus*, ut eundem sanè in altiorem gloriæ statum euehere non potuerit. Humilitas enim passionis meritum fuit exaltationis, & exaltatio præmium humili

Ephes. 1.
Philipp. 2.
Coloss. 1.
Psalm. 8.
Math. 28.
Hebr. 1. & 2.
Actor. 10.

Psal. 109.
Philipp. 2.

Homel. 7. in
epistola ad
Philippen.

tatis. Vnde Chrysoftomus, vt reliquos Patres hinc consentientes volens præteream, ita scribit: Dic mihi an non extremam Christus præstitit obedientiam; propterea accepit supremum honorem.]

Actor. 1.

Ego verò toto corde in Christum intentus, quem ascendentem discipuli, quoad licuit, fidis oculis profecuti sunt, spectabo illum nõ triumphali curru vectum, aut alieno subsidio indigentem, sed qui seipsum, corpusque suum omni claritate & fulgenti splendore refulgēs, in altum euexit, suaq; præpotenti virtute cælos omnes sine vilo negotio penetrauit.

Actor. 1.

Pfalm. 67. &
103.

Qui tamen à nube suscipi voluit, quoniam ita scriptum de illo fuerat: *Virtus eius in nubibus.* Ac iterum: *Qui ponis nubem ascensum tuum.* Vtinam verò, quod oratione nulla explicari potest, saltem aliquatenus iuxta imbecillitatis humanæ captum mente concipiam, qualem nempe honorem Pater cælestis victori Filio ad se venienti tribuerit? quàm lætus illi velut Legatum, Pacificatorem & Redemptorem totius generis humani reducem aspexerit, quàm benignè & cupidè post datum osculum illum lögè omnium dilectissimum Filium salutârît: ac insuper quantopere sibi ac nobis de innocentissimo, obedientissimo, fidelissimo Pontifice ac Rege nostro fuerit gratulatus? Quid illi quæso magis offerret, donaret, traderet, præterquàm illud nulli vnquam delatum atque permissum elogium: *Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?* Vbi sedere pro regnare dictum est, sicut & Paulus locum illum interpretatur, vbi Christum celebrat, qui secundum humanam naturam supra creaturam omnem imperat, ac iudiciariã potestatem exercet, in eodem regio cum Patre throno, & in summa gloria constitutus. Vnde Rupertus ita rem explicat, perinde ac si Pater dicat Filio: Tu conregna mecum, vt secundum humanam naturam meã diuinæ maiestati sis prorsus æqualis, tibi que omnes populi, tribus & linguæ pleno iure seruiant, Pari autem ratione ab eodem Patre dictum putabimus Filio: *Data est tibi omnis potestas: tibi omne genu curuabitur: om-*

Pfalm. 109.

1. Cor. 15.

Lib de diuin:
officiis. cap. 8

Philipp. 2.

nis te

nis te lingua confitebitur: tibi omnes gentes seruiunt: tuis pedibus subiecta erunt & manebunt omnia. Dignus es accipere nomē super omne nomen: tu uiuorum & mortuorum iudex, idem & dominator omnisque Ecclesię caput, rex regum, dominus dominantium, & primatum tenēs in omnibus, mecum uiues & in eadem maiestate regnabis in sempiternū. Veniet autem præfinitum à me tempus, quo inimicos tuos omnes perinde ac scabellum conculcādos, tuis subiiciam pedibus, tuque regas eos in virga ferrea, & tanquā vas figuli planē confringas, regnumque omni ex parte pacatum & reformatum mihi tradas.

Quid interim mihi quæso faciendum? an ociosus tantū spectator adero, & aduersus exemplū tot cœlitum tanti Regis maiestatem lætē celebrantium nihil in medium adferam? Immò verò quacunq̄ ratione possum, animi mei lætitiā præ me feram, meque in canticis & hymnis huic festo congruentibus exercebo, magnaque ueneratione prosequar illā coronam, quam augustus ille Triumphator, & Pater patrię, nostręque Reipub. restitutor IESVS, pro tot exantlatis laboribus & susceptis afflictionibus meruit, ac nunc quidem primū à Patre accepit amplissimā fulgentissimāque, adē ut suos quoque milites coronare, verēq̄ gloriosos efficere possit. Rogabo illum præterea supplex, ut suę immensę glorię per hunc ascensum obtentę, ac electis omnibus præparatę, me quoque minimum participem esse concedat. Adhęc singulares agam gratias, quando quidem licet se totum cœlitibus tribuat, & in summa eos regat gloria, neque uisibiler mortalibus appareat, tamen iuxta suum promissum in hac Ecclesia militante usque permanet, Dominusque seruis suis in hoc tristi exilio coram adesse ac fauere, dexterā laborantibus præbere, Spiritum certantibus augere, & afflictos in cruce cōfortare sine intermissione dignatur. Hoc est quod ille ipse per Prophetam cuique suorum laborantium suauissimē pollicetur: *Cum transieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaueris in igne, non combure-*

Isai. 45.
Rom. 14.

Rom. 14.

Psal. 109. 2
II. Cor. 15.

Isai. 43.

Hierem. 30.

1. Cor. 2.

Apoc. 21.

Philipp. 5.
1. Cor. 13.Serm. de ascē
sione Domi-
ni.

Psal. 46.

Marth. 28.

ris, & flamma non ardebit in te. Quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israël, salvator tuus. Ac rursus apud Prophetam Hieremiam promittit, quòd populus Dei eiectus conuertetur, de quo laus voxque ludentium egrediatur. *Multiplicabo inquit, eos & non minuentur. & glorificabo eos & non attenuabuntur. Eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum.* Accedit & maior iustiorque gratiarum actio, quam tali tantoque Domino exhibere fas est ob promissam electis mercedē & gloriam nullis verbis explicabilem, nullisque sensibus comprehendendam, iuxta illud: *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae preparavit Deus iis qui diligunt illum.* Reddet enim supra id quod optari & sperari potest, coronam iustitiae singulis, eosque ut sibi charissimos ex his tenebris euocatos, in lucem aeternam transferet, quibus & seipse lucernam praebebit, ut claritatem Dei semper habeant lucentem atque illuminantem, sicut Ioannes admonet in Apocalypsi. O quantum illi debeo, qui ob meritum obedientiae, crucis ac mortis suae, hoc mihi & electis omnibus apud Patrem tribuit, ut corpus humilitatis nostrae fiat corpori claritatis suae conforme, & mortale hoc beatam induat immortalitatem, utque homines sicut loquitur Cyprianus, cum Domino suo in caelestibus iudices fiant. *Psalite igitur Deo nostro, psalite: psalite Regi nostro, psalite, quoniam Rex omnis terrae Deus: psalite sapienter.*

Peculiariter autem eidem Domino, in quo meas ego delicias & diuitias omnes constituam, ardentem agam gratias, quòd caelos ascēsurus, hoc promissum, immò Euangelium, longè auspiciatissimum Ecclesiae suae reliquerit, inquit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.* Vbi sanè pollicetur non solis Apostolis, sed & omnibus Ecclesiae suae fidelibus ad mundi finem usque victuris, pollicetur inquam, non diuinitatem suam, per quam non potest usquam abesse, neque praesentiam illam, quatenus per gratiam tum in veteri synagoga, tum in Ecclesia vera iam inde à mundo condito electis utique praesto est. Ut enim verè

DIXIT Apostolus, *Iesus Christus heri & hodie: ipse & in secula.* Pollicetur autem sanctus ille sanctorum, ipsaque veritas æterna Christus, se nouo quodam & ineffabili, simulque tamen amabili modo facturum, vt noui testamenti fidelibus mirabiliter simul & efficaciter adsit & assistat, in sacrosancta videlicet Eucharistia. Hic enim quamuis sub sacramenti specie sit velatus, nec se oculis videndum præbeat, tamen vt suis ipse verbis declarauit, corpore & sanguine præsens manet, sequè totum edentibus tribuit non sine summa Christianæ Ecclesiæ tum vtilitate, tum dignitate, tum consolatione, vt alibi pluribus ostendemus.

Hebr. 13.
Daniel. 9.

Matth. 26.
1. Cor. 11

✿✿✿✿✿✿✿✿ VII. ✿✿✿✿✿✿✿✿

Quomodo Christus exaltatus vnà cum tota cœlesti curia sit considerandus.

IN cælo me statuum, vbi nouis quasi oculis adspiciam nouam & inauditam gloriam, nullisque verbis exprimendam magnificentiam lætissimè contemplantor. Hic spectabo, quoad eius fieri poterit, diuinam & æternam illam maiestatem, quæ lucem inhabitat inaccessibilem, Filio dextram tenente, simulque præsentem & conregnante Spiritu sancto. Nec præteribo Angelos & Archangelos, aliosque cœlestis curiæ spiritus, & horum complures myriades, throno sanctissimæ Trinitatis ordine congruentissimo ministrantes, & nocte ac die vocibus indefessis acclamantes illud, *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus exercituum.* Præcipuè autem coniciam oculos in Christum Dominum sole splendidiorem, & fulgore suo cælites omnes mirè complementem, qui apud Patrem assistens, sanctum magnamque sacerdotem & aduocatum exhibet, ac pro nobis semper interpellat, dum sacram illam humanitatem propter Patris gloriam & nostram salutem assumptam, simul & cicatrices vulnerum oculis eius honorificentissimè repræ-

1. Tim. 6.

Isai. 6.

Hebr. 7. 8. &
9.

sentat.

Pfalm 109.
Hebr. 7.

Genes. 14.

Isai. 53.

Ephes. 2.

Hebr. 7.

Actor. 7.

Act. 9. & 22.

Exod. 15.

Isai. 12.

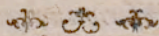
Pfalm. 109.

sentat. Quare gaudebo sacerdotis huius proprium esse, religione & doctrina necessaria populum imbueri, peccata illius donis & sacrificiis expiare, sed & Deum Patrem pro salute & incolumitate omnium continenter deprecari. Nec minus lætabor, eundem esse Melchisedech, cui iuravit Dominus & non pœnitebit, quia nō modò sacerdotem, sed etiam Regem populo suo præstet, sicut Melchisedech sacerdotium & regnum simul administravit: Lætabor, ad hunc cælestem Regem, qui & Rex iustitiæ, sine quo nemo iustificatur, & Rex Salem; id est, pacem, qui pax nostra factus est, omnem pertinere gubernandi rationem, qua multitudo fidelium in officio diuino continetur, & subditi contra hostes inuictam tutelam obtinent, solidaquæ conscientiarum pace, vel inuitis dæmonibus, persæpè perfrui possunt. Adhęc cū gaudio contemplanor, illum non solū in regio suo throno sedentem, sed etiam sicut Stephanus aliquando vidit, stantem, qui noster sit fidelis agonizheta, suisquæ militibus plus quàm humanam pugnandi simul & vincendi virtutem præbeat, tanta quidem potestate præditus, vt quoties velit, suos & nostros inimicos possit prosternere, quemadmodum sæuum persecutorem Saulum propè Damascum potenter terruit, totumquæ prostravit, quin etiam ex persecutore lectissimū Apostolum fecit. Cur igitur & ego cum propheta Moysè nō canam gratulabundus, & ad cantandum alios his verbis incitem: *Cantemus Domino: gloriosè enim magnificatus est: iste Deus meus, & glorificabo eum: Deus meus, & exaltabo eum.* Quarè mihi non sumam Isaiæ dictum: *Cantate Domino, quoniam magnificè fecit: annunciate hoc in vniuersa terra?*

Nèquè præteribo, sed sedulò respiciam Christi Domini socios ac hospites nouos, velut ex utroquæ latere confidentes, qui tam diu desiderati cælitum numerum, vt ruinæ veteres implerentur, libenter auxerunt, sedesquæ iam firmissimas & ornatissimas, easquæ certa & decora serie dispositas tenere cœperunt. O quàm illi studiosè, quàm consonè & suauiter in illo Dei templo cœcinunt, & præcinentes Angelos in ite-

rando Alleluia sequuntur, sicut mihi iam coram audire videbor. *Vox enim exultationis & salutis in tabernaculis iustorum personat.* Laudat illic Hierusalem Dominum, laudat Deum suum Sion. En quàm reuerenter illi personas diuinas omni gloria resurgentes adorant, ac supplices ad vnum venerantur? Quanto autem inter se studio certant, vt Christo Redemptori, Regi, Pontifici, & deinde dictis Patribus ob nouam dignitatem & foelicitatem acceptam tali in loco grauissimoque conuentu gratulentur? Quarè nec dubitabo, me quamuis indignum, his tantis Heroibus adiungere, & aliquod gratis tudinis specimen exhibere, perinde ac si dicam, *Surge Domine in requiem tuam. Benedictus qui venit in nomine Domini. Osanna in excelsis. Verè vbi corpus, illic & aquila congregantur. Exaltare super caelos Deus: & super omnem terram gloria tua.* Te Deum laudamus, te Dominum confitemur. Præterea ex animo desiderabo, choris illis coelestibus interesse, & citò quidem, vt cum illis liceat cõmunis Regis gloriam celebrare, & idcirco cùm precor illud, *Adueniat regnum tuum*, hoc meum desiderium sæpè renouabo, & cum Psalmographo dicam ardentè: *Educ Domine de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti: donec retribuas mihi. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Quos* circa mirabor etiam velut amentes illos, qui aurum cum luto, coelum cum terra, æterna cum caducis bonis cõmutant, & rerum infimarum curis, nè dicam fordibus affixi, suos animos aut nolunt, aut non possunt ad paratas à Christo sedes attollere, & ea quæ sunt sursum sapere, vt ipsorum conuersatio sit in caelis, vbi municipatum, totque patres, fratres & amicos habent non solum inter se collatantes, sed nostrum etiam aduentum præstolantes, quando quidem sine nobis nequeunt consummari. De his verè dixerimus: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te.*

Pfalm. 107. &
147.

Pfalm. 131. &
117.
Matth. 24.
Lucæ 17.
Pfalm. 56.

Matth. 6.

Pfalm. 141.

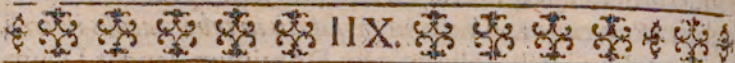
Pfalm. 41.

Coloff 3.

Hebr. 11.

Pfal. 83.

*Ecclesiam Catholicam per Christum exaltatum valde
fulciri atq; stabiliri.*

Genes. 47.

Hebr. 2.

Ioan. 17.

Matt. 9.

Psal. 120.

Matt. 16. & 7.

VPEREST & illud meditatione dignum, quomodo Christus in cœlum assumptus, rem sponsæ suæ apud Patrem egerit, eamque pro suo incredibili erga illam amore sollicitè commendârit. Cùm enim primùm in conspectum Patris admissus, & in humana carne præ cunctis glorificatus, super thronum illum sedit excelsum, totius humani generis, sanctæque Ecclesiæ suæ apud eundem Patrem fidelem gessit procuratorem. Huius typum partim in Ioseph patriarcha, qui Patris sui familiæ gratiam regis Pharaonis conciliauit, eamque famis tempore aluit, partim in Propheta Moysè, qui in omni domo Dei fidelis fuisse scribitur, pulchrè delineatum habemus. Quarè Christus non solum Apostolos, discipulosque primos, verum etiam omnes ubique gentium illorum opera credituros dicto Patri commendauit. Adhæc dona & priuilegia perpetuò Ecclesiæ mansura, & integrè hactenus conseruata, pro sua reuerentia impetrauit. Inter hæc dotes, non postremæ sunt successio, propagatio, vnitas, conseruatio, stabilitas & protectio assidua Ecclesiæ, vtpote quam prouidebat contra hostes grauissimos militaturam, ac velut nauiculam, inter procellas & tempestates maximas, quàm diu in hoc seculi pelago fluctuaret, summis in periculis versaturam esse. Curabo igitur, vt perturbatis nunc rebus Ecclesiæ non despondeam animum, sed maiorem in me & aliis fidem excitem, sæpiusque cum discipulis in mari periclitantibus Christum velut nauclerum præsentem inuocans, dicam: *Domine salua nos, perimus, simulque certò mihi persuasum habebò illud: Non dormit abit neq; dormiet qui custodit Israel.* Nec enim falli potest aut fallere qui spondit: *Porta inferi non præualebunt aduersus illam.*

Eccle-

Ecclesia enim domus est supra petram fundata & Ciuitas in monte sita innuincibilis, quæ sicut Augustinus inquit, oppugnari potest, sed non expugnari.

Cum hoc demum solito coniuncta est pars historiae, à Luca descripte, de selecta primorum fidelium multitudine, quæ centum viginti hominibus continebatur. His abiens Christus in cœlum eleuatis manibus benedixit: hi duos Angelos in vestibus albis astantes viderunt, eosq; simul de facta Christi ascensione & futuro eius ad iudicium reditu testantes audierunt. Adorarunt deinde in monte Oliueti Dominum, cumque gaudio magno, quod sanè admiratione dignum est, in Hierusalem redierunt, in vno domus cœnaculo commorantes, immò & vnanimiter in oratione diebus decem, hoc est, ad Pentecosten vsque, perseverantes. Nec dubium, quin à mundi strepitu vanisque curis alieni, tranquillam illic inter se vitam traduxerint, & cum oratione ieiunipiâ coniunxerint, vt sicut Christus prædixerat, ablati sponsi sui desiderium hac etiam ratione declararent. Moniti verò ab Apostolo Petro, velut eorum coryphæo, vt Iudæ successorem deligerent, non grauatim obtemperârunt, & Deum piè comprecati, id quod volebant, scèliciter impetrarunt, Matthia in locum proditoris Iudæ suscepto, & Deo factam electionem protinus approbante. Ex his omnibus multa mihi colligam, quæ ritè seruata, ad Spiritus sancti gratiam vberiore partim accipiendam, partim conseruandam & augendam mihi aliisque non modicè conferre poterunt. Discam igitur ab illo, qui primus hodie in cœlum ascendit, & dona dedit hominibus, omniumque ascendentium caput & scala est, sanctam petere benedictionem, vt diuini Spiritus capax fiam, & in cœlum etiam possim ascendere. Dominus enim dabit benignitatem: & terra nostra dabit fructum suum. *Benedictiones dabit Legislator: ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus Deorum in Sion.* Discam Sanctorum testimoniis meam confirmare fidem, eamque cultu exteriori & cõmuni preceatione testari, ac bonis operibus cõsummare, sicut Iacobus

Matth. 7. & 5.
Serm. 181.

Actor. 1.

Matt. 9.

Ephes. 4.

Psal. 84. &
83.

Iacob. 2.

docuit. Discam, secularibus negotiis ac desideriis renunciare, verè piis hominibus & eorum institutis adherere, meisq; parere maioribus, vt filium decet obedientia. Discam, Christi Domini glorificati desiderio & amore flagrare, & matris eius Mariae submissionem atq; simplicitatem, quæ & infimis sese adiungebat, sectari & colere. Hac enim humilitate, quam Christus ipse tota vita docuit, & Maria nunquam deseruit, nihil sublimius, homineq; Christiano dignius esse potest. Nec prætermittam cum Ecclesia primitiua id mihi habere commune, vt specialem Dei gratiam, quamcunq; desidero, ardentibus votis, crebris gemitibus, continuis precibus, nonnunquam & pio secessu procurem, simulq; successum optatum patienter expectem. Et quoniam dies decem ab hoc festo ad Pentecosten vsq; decurrunt, Decalogi præcepta quotidie recitabo, & ex his præceptum vnum in diem mihi considerandum sumam, maiorem vt progressum faciam in germana & regia Dei proximique charitate præstanda, vt quæ totius decalogi summa est, & de qua scripsit Apostolus: *Super omnia charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.*

Colossen 3.

Marc. 16.

PRE C A N D V S mihi DEVS pro incredulis duritiq; cordis in negotio fidei laborantibus, vt veri Evangelij, quod Christus omni creature prædicari iussit, lumine illustrentur, neq; in pendendis suæ infidelitatis tenebris cond. mmentur. Nulli enim prodest Evangelium, quamuis per se sanctum, viuendum & salutare, nisi à legitimis Christi Ecclesiæq; ministris prædicatum, fide non sterili, sed operosa acceptetur, eaq; fides siui Sacramentorum perceptione, sic & operum exhibitione comprobetur. Dei enim factura sumus, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ præparauit Deus vt in illis ambulemus, Apostolo teste. *Veræ enim fides est, quæ in hoc quod verbis dicit, moribus non contradicit, inquit Gregorius. Et sicut alius Apostolus docet, Fides sine operibus mortua est.*

Ephes. 2.

Homel. 29.

Iacob. 2.

P E T A M insuper pro cunctis Evangelij concionatoribus &

Ecclesia ministris, ut siue verbum prædicent, siue Sacramentum dispensent, non modo Christum sibi benedicentem & cooperantem sentiant, sed etiam se inculpatores Christi ministros & mysteriorum Dei dispensatores ubiq; præbeant. Sic enim Apostolicus Canon præscribit: Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia.

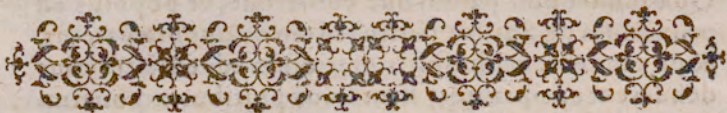
1. Cor. 4.

2. Cor. 6.

ORABO etiam Christum, ut sicut ipse propria virtute in caelum gloriosus ascendit, ita nobis etiam ascendendi ac immortalitatem consequendi virtutem præstet, spemq; nostram omnem in ipso, qui noster thesaurus & Sponsus est, defixam manere tribuat, nosq; ad caelestis gloriae premium regia sancta obedientia via perducatur. Quis enim ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus & mundo corde: qui non accepit in vano animam suam, Vel sicut idem Psalter alibi tradit: qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiã.

Psalm. 23.

Psalm. 14.

DOMINICA VI. POST PASCHA, QVAE ET INFRA OCTAVAM ASCEN- SIONIS Domini celebratur.

Sequentis Euangelij argumentum.

NON potuit Christi discipulis non magnam creare molestiam, quòd sæpè audirent Dominum & magistrum suum breui abiturum, adeòq; extrema passurum, ac interim se tanquam orphanos, multis periculis obiiiciendos esse. Habent igitur in hoc Euangelio firmam

ac multiplicem consolationem, promittente illis Christo aduentum Spiritus sancti, qui non modò ipsis in cruce coràm assistat, sed suum etiã in ipsis velut electis organis, officium faciat, quo duce ipsi veritatem Euãgelicam orbi apertè testari, ac ingentes hostium impetus ac sequas persecutiones superare possint. Prædicit & illud, quòd ipsi non sua culpa, sed ob summam hostium ignoratiam atque impietatem tristitia quæque passuri sint, vt etiam ab illorum synagogis & conuenticulis prorsus excludãtur. Tantoque magis illorum animos aduersus tentationem omnem imminentem præmunit ac instruit, vt præuisa tela minùs feriant. Est & illa Spiritus sancti peculiaris commendatio, qui à Patre inde ab æterno procedat, & à Filio ipso mittatur, nec minus existat, quàm dicatur Spiritus veritatis, per ipsos discipulos, eorumque dicta & facta potenter Christi testaturus innocentiam, cœlestemque doctrinam patefacturus, vt Christiana veritas, vtpote ad credendum & confitendum homini necessaria, cum noua luce tota orbe spargatur, & in Ecclesia vsque retineatur. Quæ omnia non parùm huc conferunt, vt populus ad proximum de Spiritu sancto festum rectius præparetur, & pij omnes tanti hospitis gratiosum aduentum ardētius desiderent excipiantque, sicuti mox pluribus exponetur.

EVANGELIVM EIVSDEM DOMINICÆ. IOAN. XV. & XVI.

*U*n venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me: & vos testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis. Hac loquutus sum vobis, vt non scandalizemini. Absq. synagogis facient vos: sed

venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se prestare Deo: & hac facient vobis, quia non nouerunt Patrem, neq; me. Sed hac loquutus sum vobis, vt cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit.

HOC Euangelium erit mihi parasceue & preparatio quædam ad festum diem de Spiritu sancto maiore cum fructu proximè celebrandum. Monet enim de illius persona & officio, cum eum nominat Paracletum, hoc est, cõsolatorem & aduocatum, qui nos ad Deum rectè inuocandum adducit, iuuatque plurimum, vt aduersus malum spiritum immodici timoris atq; terroris, sicut & tristitiæ, & pusillanimitatis, in hac vitæ imbecillitate & intellectus obscuritate simus constantiores. Vocat eundem Spiritum, sicut & alibi legimus, doctorem veritatis, quo si destituamur, aduersus mendaciorum, errorum, sectarum, omnisque falsitatis spiritus, qui nunc vndique potenter adsunt, & innumeros perdunt, tuerinos, & in vera fide perstare minimè possemus. Rursus confirmat hoc Euangelium fidem de diuinitate Spiritus sancti scitu necessariam, quoniam ille nõ creatura, vt impij asserunt Pneumatomachi, nimirum Ariani, Eunomiani, & Macedoniani, sed Deus est, à Patre procedit, & à Filio mittitur, inde ab æterno scilicet: quæ missio, vt Theologi loquuntur, etiam est processio. Quanquàm & Augustinus probat, hunc Spiritum à Filio non minus quàm à

Ioan. 14 & 16.

Lib. 15. de Trinitate.

Ioan. 20.

In 16. cap. Eu
angel. Ioann.

Daniel 3. & 6.

Tob. 3.

Hebr. 1.

Luc. 1.

Ioan. 14 & 16.

Lib. 2. ad Mo-
nimũ. cap. 6.

Luc. 4.

Isai. 61.

Isai. 11.

Psalm. 32.

Psalm. 138.

Patre procedere, quia Christus post resurrectionem illum in discipulos insufflauit, & dixit: *Accipite Spiritum sanctum*. Rectè autem notat Theophylactus, per hanc processionem intelligi oportere singularem & naturalè Spiritus huius substantiam, vt excludatur simplex & externa quæuis egressio & emissio, quemadmodum & Angeli, quum sint administratorij spiritus, in scriptura mitti aliquando dicuntur. Cùm enim Spiritus sanctus verè sit Deus, Patre & Filio minor non est, sed eiusdem planè substantiæ, sicut Ecclesia in Concilio Constantinopolitano his verbis profitetur: Credimus in Spiritum sanctum, dominum & viuificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio adorandum & glorificandum, qui loquutus est per Prophetas. Etsi verò hic Spiritus à Patre & Filio mitti aliquando legatur, non tamen idcirco illis ambobus minor ac inferior debet haberi: sed missionis nomine, vt Fulgentij verbis vtatur, opus intelligemus manifestationis indultæ. Atque vt idem affirmat, sicut Pater & Filius nunquam quidem degunt, & tamen ad quem volunt, veniunt, (per gratiam enim veniunt, qui per potentiam nusquam defunt) sic etiam in missione vel aduentu Spiritus sancti nullus localis illius accipiendus est motus, sed nostræ credendus est sanctificationis effectus.] Diuinam verò illius maiestatem nõ obscure declarat, quòd & Christum ipsum vngeri & mittere, simulque replere dicatur, quòd præterea cælos firmet atque sustentet, & vbiq; locorum præsens esse & operari prædicetur. Etenim vbi Christus Isaia locum in synagoga legerat, eundem de seipso interpretans & confirmans dixit: *Spiritus Domini super me, propter quod unxit me euangelizare pauperibus, misit me sanare contritos corde*. De quo Messias idè Propheta prædixerat: *Replebit eum Spiritus timoris Domini*. Psaltes autem Regius hoc eidem ascribit Spiritui: *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum*. Ac rursus vt immensam eius amplitudinem & omnipresenciam indicet: *Quò ibo inquit, à Spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades*.

^a Basilius verò Magnus & ^b Gregorius Nazianzenus, vt sancti Spiritus diuinitatem adstruant, complura è scripturis testimonio producant, illumque sceleratorum sceleratissimū faciunt seruum, qui sanctum Dominū a dispnari, vel in creaturarum ordinem redigere non veretur. Proinde hunc Spiritum, qui verè sanctus & sanctificator est, creaturis & sanctis omnibus in cœlo terraque constitutis, longè antepnam, immò illum diuino cultu, qui latría dicitur, & creaturis est incommunicabilis, clam palamque prosequar, ac supplex cū Ecclesia venerabor. Ob eum ipsum mihi gratulabor plurimum, quòd non minus in ipsius quàm in Patris & Filij nomine sim baptizatus, immò & viuam eius templū effectus, qui hunc ipsum Deum glorificare & portare in corpore meo possim & debeam. Atque ob fidem hanc de Spiritu sancto à me semper integrè profitendam nullum locum concedam ethnicis, atheis & aliis in Christiana doctrina tam malè versatis, vt palam dicere non vereantur, sicut à Luca scriptū est, *Nos neg, si Spiritus sanctus est, auduimus.* Proinde cum Augustino ingenuè profitebor, Spiritum sanctum Patri & Filio prorsus æqualem, & in Trinitatis vnitatem consubstantialem & coeternum esse: quem qui Deum esse negant, aduersus doctrinam Apostolicam Spiritus sancti tēpla esse recusant, nec illum volunt habere inhabitantem, vt in eorum corporibus tanquàm in templis suis glorificetur.

Ego sanè primorum Christi discipulorum, de quibus idē Lucas testatur, exemplum imitandum mihi proponam, qui hunc Spiritum toties à Christo promissum & commendatum, vt munus pretiosissimum, & veritatis omnis doctorē perfectissimum, ardentè expectârunt, atque idcirco Hierosolymis commorantes, vt illum optimum & munificentissimum hospitem exciperent, suos animos non sine suspiriis, gemitibus ac precationibus multis vel decem diebus præparârunt. Quarè mihi cessandū non est, sed hoc die ac sequenti hebdomada sedulò huc contendendum, vt Spiritus sancti festum imminens, quod omni acceptione dignum est, &

^a In libro de Spiritu sãcto.
^b In Serm. de fest. Pētecost.

Matth. 28.

1. Cor. 6.

Actorum 19.

Lib 3. contra Maximin. capit. 21.

1. Cor. 6.

Actor. 1.

Sapi. 7.

Prou. 8.

Prou. 16.

Luc. 11.

Iacob. 1.

Ioel. 2.

Psal. 50. &
142.

inter maxima Ecclesiae festa iure numeratur, me neutiquam reperiatur imparatum. Nisi enim ad Dei gratiam capessendam preparatione quadam hominis opus esset, non diceret sanè studiosus ille sapientiae: *Optavi, & datus est mihi sensus: inuocaui, & venit in me Spiritus sapientia.* Sed neque Sapientia ipsa testaretur: *Ego diligentes me diligo: & qui manè vigilant ad me, inuenient me.* Hoc est quod perspicue Salomon asserit: *Hominis est animam preparare.* Sicut ergò illi discipuli in domino vna collecti, ex facta Christi promissione omninò pendebant, & aduentum Spiritus sibi certò pollicebantur: ita spe magna & eximia ducar, eundem Spiritum mihi aliisque desiderantibus ac piè simul orantibus hauquaquam defuturum, sed cum incremento cœlitus communicandum esse. Qua in re meum confirmabit animum, quod Christus suis ipse fidelibus apertè promisit: *Si vos cum sitis mali, nostri bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester cœlestis de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus eum?* Ac is ipse Pater est, à quo omne donum optimum, & omne donum perfectum descendit, qui què ut se in misericordia diuitem, ac nullius personæ acceptatorem ostendat, per Ioëlem Prophetam promisit humanissimè: *Effundam spiritum meum super omnem carnem;* id est, super fidelem animam non solum aquas gratiae, sed & fontem ipsum aquæ viuae profundam, vt non modò Filium meum, sed & Spiritum meum apud se habeat atque seruet. Quo magis ac diligentius mihi cum Dauide precandum est: *Spiritum rectum innoua in visceribus meis. Spiritu principali confirma me. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.* Nunquam enim obliuisci debeo præcepti Apostolici: *Si quis vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluentè, & non impropèrat, & dabitur ei.* Nec solis quidem votis & precibus hospitium Spiritui sancto præparabo, sed & illum vulnerum meorum medicum in sacra confessione adhibebo, qui animam meam primum saluari timore terreat ac purget, ac deinde se mihi dolenti ac precanti munificenti præbeat consolatorem. Cùm verò ille gaudiū quoque

lit & amor, Augustini consilium sequar ita docentis: Eice spiritum Diaboli & spiritum mundi huius, vt accipias spiritum Dei. Spiritus Diaboli operatur gaudium iniquitatis, & spiritus mundi gaudium vanitatis. Et hæc gaudia mala sunt, quoniam alterum habet culpam, alterum occasionem culpæ. Veniet autem spiritus Dei, cum eiecti fuerint spiritus mali, & intrabit tabernaculum cordis, & operabitur gaudium bonum & amorem bonum, quod expellitur amor mundi, & amor peccati. Amor mundi allicit, & decipit. Amor peccati polluit & ad mortem adducit. Amor Dei mentem illuminat, conscientiam mundat, animam lætificat, & Deum demonstrat.]

Ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis.

QUOTQUOT Christi fidem profitemur, inter quos me quidem infimum statuam, gratias utique debemus Spiritui sancto, uti probatissimo & amplissimo testi, qui tum per se, tum per Apostolos Iudeis ac Ethnicis testificatur, non alium quam Iesum Dei Filium, & Messiam unicum, mundi que Redemptorem agnosci oportere, cumque in Catholica Ecclesia iustificandis & saluandis omnibus necessarium esse. Nam sine hoc Christo Ecclesie capite viuens, aut illi resistens, nullam ignorantie & incredulitatis, ingratitudeque suæ causam vel excusationem potest obtinere, & quia lucem repudiat, in tenebris perpetuis manet, sua ipse malitia obæcatus & perditus. Igitur de illo mundi lumine vitæque fonte scriptum est: *Accedite ad illum, & illuminamini*, qui & de seipso testatur, *Ego sum inquit, via, veritas & vita: Nemo venit ad Patrem nisi per me.* Idem verò Spiritus postquam à Christo glorificato missus, in terram descendit, non cessat per se & organa sua testificari de Christi corpore, quod est Ecclesia, deque Christianæ fidei doctrina & veritate omnibus, qui veritatem & salutem amant, firmiter complectenda, & vno velut ore concorditer profitenda. Hinc præclare scripsit Augustinus: Ecclesia Catholica sola corpus est Christi, cuius ille ca-

In Soliloquiis. cap. 27.

Ioan. 1.
Psalm. 33.
Ioan. 14.

Epist. 50. ad
Bonifacium

Ephes. 5.

Rom. 5.

Iudæ 1.

Sapient. 1.

Rom. 8.

1. Ioan. 2.

1. Cor. 2.

Rom. 15.

Rom. 10.

Rom. 12.

1. Cor. 1.

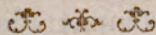
Ioan. 10.

put est, saluator corporis sui. Extra hoc corpus neminem viuificat Spiritus sanctus, quia sicut ipse dicit Apostolus: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Non est autem particeps diuinæ charitatis, qui hostis est vnitatis. Non habent itaque Spiritum sanctum, qui sunt extra Ecclesiam. De illis quippe scriptum est: *Qui seipfos segregant, animales, spiritum non habentes.* Sed nec ille eum percipit, qui fictus est in Ecclesia, & quomodo deinde scriptum est: *Sanctus enim Spiritus disciplina effugiet fictum.* Qui ergo vult habere Spiritum sanctum, caueat foris ab Ecclesia remanere, caueat in eam simulatè intrare.] Ac sanè vix fieri potest, vt in Ecclesiæ fide fundati, qui spiritu aguntur, & secundum spiritum ambulant, sicut Apostolus loquitur, à fidei veritate excidant, vtque in religionis negotio facile hallucinentur. Habent enim eam illam vnctionem, de qua Ioannes ad firmos Orthodoxos aiebat: *Vnctio eius docebit vos de omnibus:* suntque præterea testes & organa Spiritus, per quem homo fit spiritualis ad scrutandum & iudicandum omnia, quæ nimirum ad salutem cognitu & obseruatu sunt necessaria.

Quocircà mecum crebrò cogitabo, & ex animo petam hoc Spiritu sancto afflari & imbui, vt Christo & Christianæ veritati pro mea quidem vocatione congruum præbeam testimonium. Vt enim omittam illos, qui prædicandi verbi Dei munus proprium gerunt, Catholici quidem omnes hoc sibi commune habent, vt Christo & Christianæ veritati pro sua quisque virili, apertum & luculentum testimonium ferant. Ferunt autem, cum vnanimis vno ore honorificant Deum, cumque quod corde credunt ad iustitiam, ore ad salutem ingenuè & concorditer profitentur. Tales enim fidei confessores requirit Christus simul & Ecclesia, qui omni relicto schismate idipsum dicunt, & eandem fidei seruant regulam, ac sicut oues vnus ouilis, sub vno supremo pastore Christiq; Vicario se pascendas ac regendas exhibent. Vbi talis in fide fideique doctrina vnitas non est, nec vera Christi est Ecclesia,

nec aptum dignumque testimonium Christo & Christianæ veritati potest perhiberi. Quo magis ego lugendum putabo, Christi Domini & capitis excellentiæ & maiestati hodie tam multum adimi, præsertim ab illis, qui sine Spiritu, sine Ecclesia, sine vnitæ fidei de Christo hoc tempore gloriantur, & nouum quasi Christum à Patribus nostris incognitum nobis inuehere, propagare & annunciare conantur. Sed meminimus Orthodoxi, nobis à Paulo non temerè acclamari: *Vos non ita didicistis Christum*, cum illa nempe fide ac religione, cum illo cultu & cæremoniis, cum illo diuini verbi sensu ac intellectu, cum illis denique Sacramentis & ritibus, quemadmodum hoc tempore à Sectariis omnibus licenter factitatur. Præterea mihi valdè dolebit, quòd inter alios multos imbecilles me quoque non habiliorem ac fortiorem videam, vt suum Christo & Christianæ veritati tale feram testimonium, quale iam antea plurimi summa cum laude & utilitate tulerunt, & hæc quidem contumax ætas maximè postulat. Nam primis & electis Christi discipulis, vt alios præteream, iam olim nihil fuit antiquius, præterquam vt se negligerent atque contemnerent, solamque Christi gloriam omni studio prouercherent atque illustrarent. Hinc illi velut mundo mortui, soli Christo viuere, & ad sanguinem vsque certare videbantur. Hinc enim Christus illos inde ab initio instituerat, & eximiis diuini Spiritus donis exornauerat, vt testes forent omni exceptione maiores, à quibus publicè ubique gentium Euangelium prædicaretur. Quarè ad illos ipsos ante suam in cœlos ascensionem ita dixit: *Eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudæa & Samaria, & vsq; ad vltimum terræ.* Vtinam ego partem cum illis minimam assequar, qui in scripturis Iesu testimonium habere, & de lumine testimonium perhibere dicuntur, de quibus etiam Ioannes asserit, quòd vicerint serpentem antiquum propter sanguinè Agni, & propter verbum testimonij sui, animas suas ad mortem vsque non diligentes.

Ephes. 4.

Lucæ 24.
Act. 1.Apoc. 19.
Ioan. 1.
Apoc. 12.

Abſq.

Absq; synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur se obsequium prestare Deo.

SVA M synagogam habet non solùm infœlix Iudaismus, sed etiam à Deo maledictus huius mûdi princeps, qui ira inuidiaq; flagrans, multis copiis veram & Catholicam DE I Ecclesiam continenter infestat, longèq; grauius quàm vllus Ismaël, aduersus legitimum haredem Isaac, electos DE I filios persequi definit nunquàm. Est enim ille serpens antiquus qui mulieris calcaneo perpetuò insidiatur, & contra illam mille nocendi artes identidem experitur. In hac pugna non desunt illi calumniæ, probra, minæ, maledicta, & quæ his atrociora sunt multæ, direptiones, exilia, vincula; equulei, verbera, tormenta, omnisq; generis exquisita supplicia, ut suam contrapios exerceat carnificinã. Neq; solùm hoc loco, sed & aliàs sapè Apostolis, verisq; Christi sectatoribus prædicitur, non leuem ac delicatam, sed grauem admodum & calamitosã fore ipsorum quam sustinent prouinciam atq; disciplinam: cum hac enim acerbis pœnas & immanes persequutiones, omnisq; generis iniurias esse coniunctas, quas ipsi à Iudæis, tyrannis & hæreticis per varias ætates Ecclesiæ passim perferre cogantur. Eòdem spectant & illa quæ à Christo prædicuntur vaticinia, ^a *In mundo pressurã habebitis. Si me persecuti sunt, & vos persequentur.* ^b *Calicem quidem meum bibetis.* ^c *Tradent vos in conciliis, & in synagogis suis flagellabunt vos.* ^d *Epis odio omnibus hominibus propter nomen meum.* Nihil ergò mirabor, sed Christum potius ut verissimum Prophetã amplectar, quòd eiusmodi graues horrendosq; motus Ecclesiæ prædictos, reque ipsa completos esse intelligam, quemadmodum rerum Ecclesiasticarum scriptores multis voluminibus luce clarius comprobauerunt. Nec verbis quidem & historiis vllis explicari satis potest, quæ quantaq; certamina subierint Apostoli, & succe-

Genes. 21.
Galat. 4.

Genes. 3.
Apocal. 12.

a Ioan. 16. &
15.

b Matth. 20.

c Matth. 10.

d Luc. 21.

dentes illis Martyres, aliique viri tum vitæ integritate, tum nominis & doctrinæ præstantia percelebres, de quibus nihil verius dici potest, quàm quod scriptum extat: *In paucis vexasti, in multis benè disponentur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Tanquàm aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausta hostiæ accepit illos, & in tempore erit respectus illorum.* Ac talium quidem Christi militum propria vox est: *Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. Propter te mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oves occisionis.* Hinc ego fructum illum capiam, vt rectiùs norim & obseruem arduum & irrecõciliabile bellum, quod antiquo serpenti magnoque draconi & orbis seductori, cum muliere & aliis de semine eius intercedit, & ad mundi finem vsque durabit, quando serpens idem persequendi & sæuendi potestatem omnem amittet. Deinde hinc moncor, quale huius ingrati mundi sit ingenium ac odium erga fidos Dei seruos & amicos, quorum benefactis etiam ille fit deterior, vt pro maximis beneficiis pessimæ quæque, more suo repēdat. Ad hæc istiusmodi malorum insectatio, quibus religiosi homines miserè diuexantur, magnam apud me vim debet habere, vt Satanae imperio mundi que amori libentius renunciem, nihilque negotij habeam cū crucis Christi aduersariis, quorum funesta studia & exitus prorsus infelices esse constat. Eoque magis ac diligentius me comparabo, vt cum optimis Christi discipulis per viam illam angustam & cruci amicam ingressis proficiscar, & illis ducibus me socium iungam, qui mundo, carne, Satana & impedimentis relictis & contemtis omnibus, in cruce Domini sui maximè gloriabatur. Hos deum incredibilis labor pro pietate susceptus, & pro iustitia exantlatus, ad summam gloriam & beatam immortalitatem recta perduxit. Dolebo interim me à pulcherrimis horum patrum vestigiis tam procul abesse, vt illa etiam quæ illis leuia dulciaque videbantur, mihi vel insipida vel amara esse soleant, potissimum verò, quæ ad voluntariam crucem, pœnitentiam meique despicientiam spectant. Ac meritò sanè pu-

Sapient. 3.

Psalm. 56.

Psalm. 43.

Apocal. 21.

Matth. 7.

Galat. 6.

deat,

deat, me adeò in spiritualibus studiis frigidum ac tepidū fæ-
penumero reperiri, vt corpus & veterem hominem, eius quæ
sensus & membra in officio continere vix agrè possim, quam
do antiqui illi, & perquàm exercitati fidei nostræ pugiles ar-
mis muniti spiritus, non modò seipsos, sed etiam carceres,
bestias, vngulas, ferrum & ignem fortiter lætè quæ vicerunt.
Observabant enim Apostolicam regulam, quæ mihi, proh
dolor, sæpè negligitur: *Semper ait, mortificationem Iesu in cor-
pore nostro circumferentes, ut & vita Iesu manifestetur in cor-
pore nostro.*

2. Cor. 4.

Ioan. 9.

Lib. 6 in Io-
an. cap. 20.Lib. 1. episto-
la 11.

Deuter. 17.

Matth. 16. &
18.
Ioan. 20.

1. Cor. 5.

Verùm præterire non debeo excōmunicationem, cuius
apertè meminit hoc loco Christus, inquit: *Absq; synagogis
facient vos,* quemadmodum cæcus ille à Ioāne descriptus, &
in Siloë lotus, cū Christi beneficium coràm Pharisæis præ-
dicasset, è synagoga Iudaica eiiciebatur, cunctis quæ redde-
batur infamis. Vnde scripsit quoquæ Cyrillus: Magnum re-
uera apud Iudæos opprobrium ducebatur, si quem è syna-
goga eiicissent. Sicut enim homicidæ, vel adulteri, aut ceteris
de capitalibus criminibus rei ab Ecclesia pelluntur: ita
tunc confessores Christi à synagoga Iudæorum eliminaban-
tur.] Sed & Cyprianus veteris nouæquæ legis excommuni-
cationem confert, & vtriquæ suum constare gladium asserit.
*Etenim quàm diu carnalis manebat circumcisio, Iudæis le-
gittimum & à Deo præscriptum erat, vt sacerdotibus non o-
bedientes gladio plecterentur. Nunc autem inquit, quia cir-
cumcisio spiritualis esse ad fideles seruos Dei cœpit, spiritali
gladio superbi & cōtumaces necantur, dum de Ecclesia ei-
ciuntur.] Ac tota quidem excommunicandi ratio in eo ver-
satur, quod præpositi Ecclesiæ illam exercent potestatem,
quam Christus Apostolis primùm tribuit, vt non modò sol-
uerent super terram ea quæ in cœlo soluenda sunt, verùm et-
iam in cœlo liganda hîc alligarent, & peccata quædam non
remitterent, sed retinerent. Tum è scripturis Apostolicis cō-
stat, hanc excommunicandi potestatem Christi discipulis in-
vsu fuisse, qua certè Paulus Corinthium incestuosum, sicut*

& bla-

& blasphemos hæreticos Hymenæum & Alexandrum tam seuerè corripuit ac puniuit, vt illos ipsos à reliquis fidelibus separatos, horreni Satanæ traderet potestati. Et Pauli mos est, vt pro eodē accipere soleat, è medio fidelium quæquam auferre, Satanæ tradere, ac de Ecclesia eicere, quemadmodū rectè notauit Tertullianus. Eodē spectat, quod hic ipse Apostolus anathema in illos pronunciat, qui nouant falsam quæ doctrinam profitentur, de quibus rursus ita scribit: *Vt nam abscondantur qui vos conturbant.* Præterea Ioanni Apostolo notā fuit isthæc excommunicatio, ob quam in veræ fidei desertores serio inuehitur, eosquæ à fidelium communionē præscindens, omnibus prohibet eosdē salutare, vel hospitio excipere, aut familiares cum illis habere cōgressus. Quocirca nihil ego mirabor, hanc excommunicandi rationem & consuetudinem continenter in Ecclesia perdurasse, eiusquæ vim & potestatem penes Ecclesiasticum magistratū hactenus constituisse, sicut & probatæ synodi omnes non obscure restantur. Ac verissimè tradit Augustinus, nullam pœnam ac damnationem excommunicatione per iudicium Episcopale factā, maiore ac grauiorem esse, omnemquæ Christianum qui excommunicatur, non solum Ecclesiæ cōmunionē priuari, sed Satanæ quoquæ tradi. Hieronymus pulchrè vocat virgam hanc ferream & Apostolicam, qua confringitur vas inutile, & traditur in interitum carnis, vt spiritus saluus fiat.

Quo magis ego mirabor, simulquæ dolebo, hanc diuinā censuram, sicut Tertullianus loquitur, huncquæ mucronem spirituales apud plerosquæ in exiguo haberi pretio, ac scèdè contemni ab his, qui nominatim, vel certè quidē de iure vt vocant, propter sua scelera ab Episcopis excommunicantur. Et proprium id est sanè sectariorum, vt veteris Ecclesiæ Cāones exhibilare, ita & excommunicationis sententiā, siue ab homine, siue à iure latam, perulānter insectari, vulgoquæ ridendā exponere. Vbi verè cum Christo dixerit Orthodoxus: *Sinite illos: cæci sunt, & dūces cæcorum,* qui tandem

1. Tim. 1.

1. Cor. 5.

1. Tim. 1.

2. Cor. 2.

In lib. de pudicitia, cap.

13. & 20.

Galat. 1. & 3.

Galat. 5.

2. Ioan. 1.

1. Ioan. 2. & 4.

Lib. de correptione & gratia, cap. 3.

Et serm. 14.

de verbis Apost.

Epist. 51.

In Apologetico.

Matth. 15.

1. Theſſ. 4.

Ioan. 20.
Matth. 18.Vide Theodo-
rer. lib. 5. cap.
17. & Sozo-
men. lib. 7. ca-
pit. 24. histor.
Ecclesiast.Prou. 18. 19.
& 3.

atque utinam non serò nimis agnoscant, quàm rectè scripserit Apostolus: *Qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum.* Is enim est, qui non modò per seipsum, sed etiam per Ecclesie suæ rectores atq; præpositos sicuti obedientes filios consolat, ita & rebelles terret atque castigat, ut illos quidem peccantes ac pœnitentes absoluat, hos verò in crimine obstinatos & præfractos vnà cum publicanis ac ethnicis liget atque damnet. Verumenimverò si Deum sincere timemus, potestatem à Christo institutam non possumus non reuereri, quomodocunq; cum eius ministris agatur. Et si cū præclaro Cæsare Theodosio seniore verè sumus qui dicimur Catholici, tanti principis exemplum probare debemus, qui ab Ambrosio Mediolanensi Episcopo excommunicatus, publicam agere pœnitentiam non recusauit, nec sine ardenti studio, multisq; profusis lachrymis sese offenso Deo & Ecclesie Catholice reconciliauit. Quid multis? aut insanus est, aut impius, quisquis sibi non displicet ac timet, cùm recordatur se ob crimen enorme in excommunicationis sententiam incidisse. Etenim in eo statu versatur, in quo à Christi Vicariis ac Legatis maledictus, ab ipso Christi corpore præscinditur, ac velut membrum amputatum, inutile, putridum ac insanabile redditur, quamdiu ligatus non soluitur, & Ecclesie matri non restituitur. Interea ille à piorum consuetudine yfufque sacramentorum arcetur, & omni communione sanctorum, quæ sanè valet plurimum, omninò priuatur, nec minùs in anima & corpore Satanicæ traditur potestati. Ad hunc modum Catholici omnes de excommunicatione sentiunt, totq; seculis concorditer docuerunt, quicquid demum hæretici more suo veluti canes oblatrent ac mordeant. In his enim impletur, quod à Salomone scriptum est: *Impius cùm in profundum uenerit peccatorum, contemnit: sed sequitur eum ignominia & opprobrium. Parata sunt derisoribus iudicia, & abominatio Domini est omnis illuſor.*

PRECANDVS mihi est DEVS pro salutari præparatione

ad ac.

ad accipiendum Spiritum sanctum, qui non modo mihi, sed multis quoque fidelibus in subsequenti festo Pentecostes, praecipue per sacram confessionem & communionem, benignè concedatur, & aptum in nobis hospitium deprehendat.

ORABO etiam in multis augeri gratiā Spiritus sancti, praesertim ad verā, sed oppugnata nunc fidei doctrinam liberè restitucandam, nec solum ore, sed etiam opere ac vita confirmandam & illustrandam. Talibus enim testibus atque confessoribus, si antehac unquam, nunc vel maxime indiget Ecclesia ob innumerabiles eius desertores & hostes.

TVM praecepta Decalogi singula perpendam, Deum orans, ut suum mihi Spiritum largiatur, qui ad illa rectè obseruanda meam adiuuet infirmitatem. Ut enim Origenes admonet, ubi viderit Spiritus Dei laborare Spiritum hominis in aduersando carni, & adherendo sibi, porrigit manum & adiuuat eius infirmitatem. Qui praeterea ubi oppugnationibus carnis perturbari nostrum spiritum viderit, & nescientem quid orare debeat, secundum quod oportet, animaduertit: ipse velut magister, orationem praemittit, quam noster spiritus, si tamen discipulus esse Sancti spiritus desiderat, prosequatur. Ipse genitus offert quibus noster spiritus discat ingemiscere, ut repropitiet sibi Deum. Et sic quidem Origenes interpretatur, quod ab Apostolo dictum est: Ipse Spiritus postulat à nobis gemitibus inenarrabilibus. Non quod Spiritus sanctus postulet, gemat, indigeat vel angustias patiat, sed quia ipse postulare nos facit, nobisque interpellandi & gemendi inspirat affectum. Sicut enim idem Spiritus nondum inhabitans adiuuat homines ut sint fideles: ita fideles etiam inhabitans adiuuat, cum docet & facit eos orare & gemere inenarrabili modo, humanam supplens imbecillitatem, nec solum eos in orando, sed etiam in aliis actionibus bonis dirigens, qui & diligentibus Deum prospera & aduersa in bonum vertit omnia, sicut Paulus ibidem ostendit.

In epist. ad Roman.

Rom. 8.

DE DIE PENTECOSTES

Christianis omnibus magna religione colendo & publicè celebrando.

Exod. 23. &
34.

In Serm. de
Pentecost.

Homel. 1. in
die Pétecost.

Pfalm. 109.

Ioan. 16.

Homel. 7. in
Pentecost.

Pfalm. 67.

HESTVM Pentecostes, quod à quinquagesimo die immolati Paschalis Agni nomen accepit, præcipuis & clarissimis cum veteris legis, tum novi testamenti feriis merito adiungitur, à probatissimis Patribus Græcis & Latinis eximie commendatur, & cultum à nobis cunctisq; fidelibus exigat singularem. Est enim, ut cum Chryso-
mo ita dicamus, impletio & fidelis confirmatio Christi in cæ-
los assumpti, ut absq; hesitatione credamus, illum ipsum iam
gloriosum in cælis ad Patris dexteram consistere. Unde scri-
psit Ambrosius: Credendum est ad Patrem peruenisse Chri-
stum, cum videmus ad Apostolos descendisse Paracletum.
Credendum inquam, sicut ait de Salvatore David, in Dei
dextera illum consistere: quia cernimus Spiritum sanctum,
sicut promisit Dominus, in discipulis exultare. Eadem est
Augustini sententia, cum de hoc ipso festo scribit: Credimus
ad Patrem peruenisse Filium, cum videmus ad Apostolos
descendisse Paracletum. Credimus eum regnare in cælis, quæ
cernimus munera sancta donare in terris, sicut scriptum est
per Prophetam: Ascendens in altum, captiuam duxit
captiuitatem, dedit dona hominibus. Victor viq;

munerator, victor dona largitur. Magna planè gratia, duplex gaudium, quòd abeuntem Christum non amisimus, & venientem Spiritum possidemus. Quare non potest hoc festum non præclarum dignumq; videri, quod reuerenter ab omnibus habeatur, quum certam & immensam Christi Domini in cælis gloriam ac maiestatem vehementer illustret, ac eiusdem admirandam erga suos discipulos ac fideles ob demissum è cælo Spiritum sanctum, munificentiam atq; charitatè maximè comprobet. Hic primùm Dominus laborum operumq; suorum fructum incredibilem, vt antea nunquam, prodidit, sicut illis verbis prædixerat fore: Si granum frumētī cadens in terram, mortuum fuerit, multum fructum adfert.

Deinde Pentecosten cum tota Ecclesia iure veneramur, veteris legis typos implentes, quia, vt Cyprianus loquitur, celebramus tam nos quàm Iudæi quinquagesimum diem, sed illi in typo, nos autem in veritate nō tam significamus quàm agimus. Etenim Iudæi ab Aegypto egressi, quinquagesimo die legem lapideis tabulis inscriptā, in monte Sinai per Moysen acceperunt, atq; in huius beneficij memoriam suam Pentecosten solenniter celebrarunt, quoniam soli inter omnes gentes delecti, veram Dei diuiniq; cultus notitiam percepissent. Undè rursus illi ex omni natione quæ sub cælo est, Hierosolymam confluebant, vt prolata acceptaque legis beneficio omnes in comune Domino gratias agerent, octo quidem diebus idcirco sacrificium ingenti cum gaudio offerentes. Quid igitur nos Christianos facere par est, qui hoc eodem die pro Lege Euangelii, pro litera spiritum, pro vmbri veritatem,

Ioan. 12.

Serm. de Spiritu sancto.

Exod. 20.
Deuteron. 5.

Roman. 5.

Rom. 8.

Leuit. 25.
Numer. 36.

Acor. 2.

pro ministratione damnationis, ministerium iustitiae, pro spiritu timoris adoptionem filiorum, pro lege denique Moysi Christi gratiam sumus consequuti? Charitas enim Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Quò igitur maius beneficium ab immortali Deo donatur, Spiritu ipso nos clementissimè in terris visitante, hoc & solèntas dignior, & charitas ardentior, & gratiarum actio studiosior à nobis merito exhibenda est. Nò enim accepistis, inquit Paulus, spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus Abba Pater. Neque solum quinquagesimus à Paschate dies Iudaeis, sed etiam annus quinquagesimus, ab illis Iubilaeus appellatus, Pentecosten constituebat, in quo anno fiebat terra remissio, seruorum libertas, & restitutio perditæ aut alienatæ possessionis: vnde idè annus propitiacionis, remissionis & gratiæ dicebatur. At verò multò maior & vberior est gratia, quam nostra Pentecoste attulit, sanctificante illam Spiritu sancto, qui cum antea orbi ferè incognitus esset, nunc visibili aduentu suo factus est nobis Pater misericordiarum & Deus totius consolacionis: nec modo per se Ecclesiaque nostra ministros omnis generis peccata perfecte remittit, verum etiam diuina munera sua pleno, vt sic dicam, cornu profundit, & in credentium insundit animos. Id quod satis experiri sunt hoc die, de quibus Lucas exposuit: Repleti sunt omnes Spiritu sancto, & ceperunt loqui variis linguis magnalia Dei, prout Spiritus dabat eloqui illis. Et propterea quidem ille in specie ignis descendit, non modo quòd sit ille ipse, de quo scri-

piura Prophetica testatur: Deus noster ignis confu-
mens est, verum etiam quandoquidem secundum Chryso-
stomum peccati materiam repurgat atque disperdit, & eos
qui sedent in tenebris errorum illustrat. Igitur dies Penteco-
stes tantorum honorum largitrix, quia veteris & noui testa-
menti producit authorem, nobis merito celebratur, maxime
quod libertatis & remissionis peccatorum incredibilem co-
piam his qui ipsum quaerunt & amant, suppeditet. Vbi e-
nim Spiritus Domini, ibi libertas, Apostolo teste. Hic
ille ignis existit quo nihil vehementius, lucidius, ardentius,
& quem Christus ipse promittens, iam ante dixerat: Ignem
veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt accen-
datur? quemadmodum hodie nimirum in primis exarsit
fidelibus, qui primitias Spiritus acceperunt.

Magnum sane fuit, quod matri Domini Gabriel Ange-
lus diceret: Spiritus sanctus superueniet in te, & vir-
tus altissimi obumbrabit tibi. Magnum & illud, quod
ab eodem Angelo promitteretur Zachariae, nasciturum ipsi
Filium, qui Spiritu sancto ex utero sua matris repleatur. Ma-
gnum rursus, quod Christus iam iam caelum petiturus, di-
scipulis assereret: Accipietis virtutem superuenientis
Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Hieru-
salem, & in omni Iudaea & Samaria, & vsq; ad vlti-
mum terrae. Nec dubitat quisquam hodiernum esse diem,
quo Christus primum huic promisso suo satisfecerit, demisso
in discipulos Spiritu sancto, qui per illos Christianae veritati
amplissimum dedit testimonium ubiq; gentium, ac eorum a-
nimos donis maximis imbuit & exornauit. Illud vero magis

Deutero. 4.

Serm. 1. de
Pentecost.

2. Cor. 3.

Luc. 12.

Luc. 1.

Ibidem.

A Cor. 1.

Leuitic. 26.

2. Cor. 6.

In Serm. de
Pentecost.Serm. de Spi-
ritu sancto.

ac magis festum diem nobis commendat, quod idem Spiritus sanctus hodierna die descendens Ecclesiam sibi delegerit, in qua sicuti propria sede manere, & quam diu seculum stabit, nobiscum habitare perpetuo vellet. Est enim isthac vox illius propria: **Ponam tabernaculum meum in medio vestri, & non abiiciet vos anima mea: ambulabo inter vos, & ero Deus vester, vosque eritis populus meus.** Quem locum Paulus etiam repetiuit. Et quoniam Spiritus eandem Ecclesiam regit ac gubernat, immo & veritatem omnem docet, omnisque veritatis & sapientiae columnam ac magistram illam efficit, idcirco illa, sicut & Chrysostomus confirmat, non senescit, nec contrahitur, multisque impugnantibus non opprimitur: quin potius quanto magis impugnatur, tanto clarior illa redditur. Insignem itaque consolationem, simulque gratias Deo agendi occasionem nobis praebeat hoc Festum, ac nouus eius hospes, quem Christus Paraclerum appellat, saepeque promissum certo misit atque donauit Ecclesiae. Hoc est enim quod non sine summa utilitate quotidie profitemur, cum in Symbolo fidei primum quidem Spiritum sanctum, & mox Ecclesiam sanctam & sanctorum communionem nos credere dicimus. Atque huc spectat quod praclare scripsit Cyprianus: Arcam illam quae typum gerebat Ecclesiae, Spiritus sanctus & tunc regebat, & adhuc regit, extra quam quisquis perfidus euagatur, inuolutus fluctibus mergitur in profundum: & impossibile est eum viuere, cui non superferatur Spiritus vitae, cuius viuificus calor animat omnia & foet, & prouehit & facundat.

Quod sane Festum ut maiorem mihi usum & fructum adferat,

ferat, fidem, amorem & venerationem erga Spiritum sanctū in me potissimū excitabo, illisq; nominibus augebo, quæ huic personæ diuinæ in sacris literis tribuuntur. Vocatur enim Spiritus, vt sciam, nihil hic corporeum, sed aliquid perfecte spirituale, simplex & incompositum, nulloq; loco circumscriptū aut tempore comprehensum attendi oportere. Vocatur & sanctus, nè dubitem hunc Spiritum purum & ab omni malo alienum ac immensè bonum & beneficum illum esse spectandum, qui simul solus creaturam rationalem, id est, Angelos & homines, sanctificare velit & possit. Vocatur idem Spiritus Patris & Filij, cum ab utroque procedat, sit que duabus illis personis diuinis consubstantialis & coæternus. Cæterum ob insignes operationes fidelibus comunicatus tribuuntur & alia illi nomina, vt dicatur Spiritus fidei, Spiritus sapientia & intellectus, Spiritus consilij & fortitudinis, Spiritus scientiæ, pietatis & timoris Domini: hæc enim omnia multo que plura dona, operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult, quemadmodum à Paulo susius disseritur. Regius Prophetæ vt Spiritus huius diuinitatem honoret, Spiritum rectum, bonum & principalem appellat: in Zacharia Spiritum gratiæ & precum legimus. Christus illum iam Paracletum, hoc est, consolatorem seu aduocatum, iam sanctū, & à Patre sequē ipso missum, aliquando virtutem & flumē, sicut & aquam viuam & donum Dei nominat. Quæ omnia ingens mihi calcar subiicient ad festum hoc sedulo celebrandum, & ad authorem eius optimum maximum glorificandum, vt sine quo nihil purum & sanctum, nihil que Deo gratum ac iuste laudandum vnquam prodiit, aut prodire

Isai. 61.
Ioan. 4.
2. Cor. 3.
Ioan. 14. & 16
Ephel. 6.
Luc. 2.

1. Cor. 12.

Isai. 11.

1. Cor. 12.

Psal. 50.

Zachar. 12.

Ioan. 14. & 16

Ioann. 4. & 7.

In Serm. de
Spiritu san-
cto.

Ioël. 2.

Michae 4.
Isai. 2.

potest: qui demum laudis, veritatis, virtutis, bonorumque omnium solus fons & origo est. Hunc igitur non solum inuocabo, sed etiam amabo & predicabo quoad viuam, quoniam ut me Chrysostomus docuit, semper ille fuit & est, & erit, neque incepit, neque desinet, sed semper Patri consubstantialiter familiaris & connumeratus: vita natura viuens, & viuentium viuificator, lux de luce & lucis suppeditator,] ut cetera praetermittam. Quis igitur, si sapiat, praesens hoc festum a quo Sanctorum quidem festa dependent omnia, non magnificat, ac libenter colat? in quo vetus illud vaticinium a Deo ipso praedictum impletur: Effundam Spiritum meum super omnem carnem, & quod a Michae promissum est: De Sion egredietur lex, & verbum Domini de Hierusalem. Hodie Spiritus sanctus super Apostolos, ut antea nunquam, in linguis igneis visibiliter apparuit, & ad instar prioris seculi vniuersitatem fidelium vnius labij esse voluit, ut quorum erat cor vnum, & anima vna, vna esset & lingua. Sic enim loquitur Cyprianus. Neque solum hoc die Spiritus sancti primum in Ecclesiam descensum & aduentum celebramus, sed & noua eius quae secum attulit & dispensauit munera, gratis animis predicare debemus. Nouum enim testamentum, nouas leges, noua sacramenta secum ille adfert, & per Apostolos veluti primos piscatores Euangeliique praedicatores orbi denunciat. Ex terra hodie vel caelum vel paradysum facit, dum illius Ecclesiae iacit fundamenta, in qua terreni non modo regenerantur ac reformantur, verum etiam quodammodo coelestes ac diuini homines fiunt. Hoc enim est renouare faciem terrae, sicut Propheta rogauit, simul & gen-

rum electo populo pulchrè promittens dixit: Emitte Spiritum tuum & creabūtur: & renouabis faciē terrę. Est enim hic Spiritus Legislator nō qualis Moyses, sed qui secundū Hieremiam affirmat: Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. *A Equè dulcis est promissio facta per Ezechielem: Dabo vobis cor nouum, & spiritum nouū ponam in medio vestri: & faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis & operemini. Quæ omnia Psaltes ille diuinus vno verbo cōplexus est, cū de Spiritu sancto canit: Benedictionem dabit Legislator: ibunt de virtute in virtutē, videbitur Deus Deorū in Sion. Cætera hūc pertinentia, in notas proximè sequentes coniuicemus. Nullum est sanè festum aliud, quod magis & suadet & exigit homines verè spirituales.*

Psal. 103.

Hierem. 31.

Ezech. 36.

Psal. 83.

IN SACRATISSIMO FESTO SPIRITVS SANCTI, SIVE PENTECOSTES.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIUM sequens ad Christi dilectionem, verbiq; diuini obseruationem hortatur. Vtrumq; coniungit Christus, & à nobis coniungi postulat, vt signum

dile-

Ioan. 14.

Galat. 5.

Act. 2.

dilectionis exhibitio sit operis. Qui habet mandata mea inquit, & seruat ea, ille est qui diligit me. Diligens verò Deum, & mandata eius obseruans, verum Dei Patris & Filij & Spiritus sancti templum, aptumque hospitium sese præstat, ita vt Deus ipsum & habeat, & seruet in habitantem, & per illum spiritualibus donis mirabiliter cumuletur. Atq; huc spectat augusta Christi promissio de Spiritu sancto, qui suo in Ecclesia muneri nunquam sit defuturus. Est ille Paracletus, in aduersis efficacem consolationem præbens, simul & aduocatus. Est Spiritus veritatis in iis quæ ad intellectum & fidem hominis faciunt; est Spiritus sanctus & sanctificator in purgandis sanandisque cordibus credentium, qui demum aduersus omnes nostræ salutis hostes firmum præsidium adfert, vt eo duce & confortante possimus persistere, verumque gratiæ & gloriæ pacè à Christo promissam assequi. Declarat præterea Christus hic suam obedientiam, qui nõ secus quam Pater mandauit, per omnem vitam egerit. Illum ergò si obedientes sequamur, vti ius nullum principi mundi huius in caput ipsum Christum, ita neq; in nos illius morigeram membra competet, nec regnabit in nobis peccatū, sed pace interiore & charitate operosa donabimur, promissam quoque coronam iustitiæ consequuturi. Estque hoc Euangelium, vt primis illis discipulis, ita nobis etiã in hac tristi Ecclesiæ senecta valdè consolatorium, quia summam Christi erga suos fideles beneuolentiam & perpetuam fidelitatem Ecclesiæ præstandam ostendit. Sed & præsentis festi pulchrè quadrat, quando quidem in eo Spiritus sanctus vnà cū præcipuis eius donis, charitate, gaudio, pace, patientia (Paulus eos fructus vocat Spiritus) nõ obscure depingitur, ac simul Christo eam tribuit gloriam, qui missum hodie Spiritum vt suis discipulis, ita & nobis omnibus promiserit atque promeruerit. Cæterum quod ad historiam festi huius propriã, nimirum de visibili aduentu Spiritus attinet, quam & tota vrbis Hierosolymorum iure summo demirata est, eam solus Lucas in Actis Apostolicis recensuit, & Ecclesia nobis vel diebus octo meditandam deinceps proponit, in quam

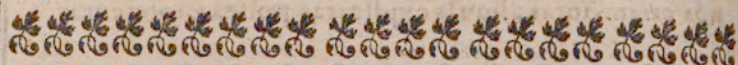

nos etiam notas aliquas explicatas postea proferemus.

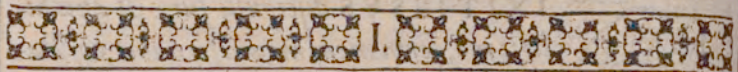
EVANGELIUM EIVSDEM
festi. Ioann. XIV.

DIXIT IESVS discipulis suis: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me, sermonem meum non seruat. Et sermonem quem audistis, non est meus: sed eius qui misit me, Patris. Hac loquutus sum vobis apud vos manens. Paraclétus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quaecunq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neq; formidet. Audistis quia ego dixi vobis, Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquor vobiscum: venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Sed, ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
 PRECATIONVM CIRCA EVANGE-
 GELIVM ET FESTVM, AC OCTA-
 nam integram Pentecostes.

*Paracletus Spiritus sanctus, quem mittet Pater in no-
 mine meo, ille vos docebit omnia.*

N tibi Christiane, quàm se amicū verè fidelem
 Christus præbet? qui in cœlum assumptus, &
 mirificè gloriatus, quum quinquagesimus
 post Pascha dies adesset, discipulis in nomine
 suo congregatis, atque in vna domo simul tum

fide, tum charitate coniunctis, Hierosolymis præpotēter ad-
 est, & inuisibiliter donat Spiritum sanctum. Quid autem ille
 vel maius ac melius dare, aut hi sublimius ac preciosius pe-
 tere & accipere possent? Per hoc enim amplissimum & au-
 gustissimum donum ea præstantur omnia, quæ iam antè per
 Prophetam Isaiam promissa fuerant in hunc modum: *Effun-
 dam aquas super sitientem, & fluentia super aridam: effundam
 Spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam su-
 per stirpem tuam. Et germinabunt inter herbas, quasi salices iux-
 ta præterfluentes aquas.* Tum per Ezechielem ita promiserat
 Deus: *Dabo eis cor vnum, & Spiritum nouum tribuam in visce-
 ribus eorum: & auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo
 eis carneum: ut in præceptis meis ambulent, & iudicia mea custo-
 diant, faciantq; ea, & sint mihi in populum, & ego sim eis in Deus.*
 Hæc ipsa sæpius idem Propheta repetit, sicut & Ioël à Petro,
 & Hieremias à Paulo citatus, alia præclara in medium profe-
 runt: ut præpotētem missi huius Spiritus virtutem & incre-

dibilem

A Cor. 3.

Isai. 44.

Ezech. 11.

Ezech. 18. &

36.

Ioël. 2.

A Cor. 2.

Hierem. 31.

Hebræ. 10.

dibilem gratiam, orbi vniverso commendent. Cum his por-
 rò: coniungam quæ Christus ipse de hoc Spiritu discipulis
 pronuntiat, eumque suum velut Vicarium, præsertim apud
 Ioannem, subinde pollicetur. Vnde & illa in præsentî Euan-
 gelio de Paraclêto venturo, omniaque docturo, & in æternũ
 mansuro clarissimè prædicuntur. Quæ promissiones de Spi-
 ritu sãcto mihi ac fidelibus omnibus eò dulciores videri de-
 bent, quòd non solum ad Apostolos primũque credentes
 pertineant, sed etiam ad vniuersam Ecclesiam Christianam
 quouis tempore duraturam certò certius extendantur. In
 hac enim Ecclesia, velut domo sedeque sua præsens ille præ-
 stat, propter quod summo de cœlo missus fuit, nimirum vt
 non ad tempus, sed perpetuò Ecclesiæ doctõr, paraclêtus, san-
 ctificator, custos, moderator ac rector adsit ac præsit, vtque
 in inuisibili cœtu credentium ad mundi finem vsque inte-
 ger maneat, nouum in eo templum, nouumque hospitium
 pulcherrimè apparatus. Quocirca omnes tum veteris
 tum noui testamenti promissiones, quæ complures & præ-
 stantes de hoc Spiritu conscriptæ extant, magna ego fide
 complectar, simulque gratias Christo Domino ingentes a-
 gam, in cuius nomine hic Spiritus incomparabilis, nouã Ec-
 clesiam fundaturus mittitur, qui que sicut fidelis est in om-
 nibus verbis, ita & sanctus in omnibus operibus suis appa-
 ret. Neque minus quidem & mihi, & Catholicis omnibus
 gratulabor, quòd idem Spiritus tam diu promissus, totque
 seculis expectatus, cuius aduentum omnia Prophetarum o-
 racula prænunciârunt, ad instaurandum orbem tandem ac-
 cesserit, seque velut opulentissimum patronum ad pauperes
 locupletandos, egrosque curandos in hospitio Ecclesiæ col-
 locarit, tanta quidem illis profundens munera, mundus vt
 totus lætitia gestiens meritò canat: *Spiritus Domini repleuit
 orbem terrarum.*

Proinde Pauli Apostoli sequar exemplum, qui hoc ipsum
 festum tanti habuit, vt ad illud vnã cum fidelibus aliis cele-
 brandum, curas alias seponeret, & ardenti spiritu Hieroso-

lymam

Ioann. 6.
 Luc. 24.

Ioan. 14 & 16.

Psal. 144.

Sapi. 1.

A. Cor. 20.

lymam properaret. Debet enim mihi esse cordi, hoc illustri sanctoque die Spiritum sanctum paucissimis antea notum, fidelium animos primum occupasse, suoque illapsu eosdem splendidissimo lucis suae fulgore illuminasse, quos & mirificae charitatis igne in amorem rerum diuinarum accenderit, quibus suo etiam afflatu ad omnia legis praecepta perfecte implenda vires necessarias suppeditarit. Nec est quicquam in noua lege praestantius atque desiderabilius homini, praeterquam Spiritus sancti gratia, in qua vis eiusdem legis tota consistit, illudque mirandum in modum perficit, ut fidelibus ad pietatem & iustitiam ritè cognoscendam ac studiosè colendam nihil deesse posse videatur. Etenim qui hoc cœlesti Spiritu afflati, & diuinæ gratiæ opibus locupletati sunt, hi lætissimos virtutum omnium fructus edunt, è carnalibus fiunt spirituales, mundum & terrena contemnunt, fiduciam ac dilectionem suam in vno Deo cōstitutam habent, propter cuius gloriam & obedientiam faciūt & ferunt libenter omnia. Norunt enim cum Paulo testari: *Omnia possum in eo qui me confortat. Sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra. Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt.* Atque huc spectat quod Christus apud Ioannem aiebat: *Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos.* Ac rursus: *Si vos inquit, Filius liberauerit, verè liberi eritis, nimirum per Spiritum sanctum.* Is enim est, qui credentes ab erroribus & concupiscentiis malis, à seruitute peccati & timore mortis, sed & à malis omnibus, quæ animum hominis à summo bono separant, potenter liberat, neque solum suis ineffabilibus donis eorum corda visitat, instruit, consolatur, vngit atque sanctificat, sed etiã per seipsum inhabitare, intimumque fideli animæ hospitem præbere dignatur. Hoc enim sibi vult illud eius verbum, certaque promissio: *Inhabitabo in illis & inambulabo, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus: quemadmodum Paulus*

Philipp. 4.

2. Cor. 1.

Ioann. 8.

Leuitic. 26.

2. Cor. 6.

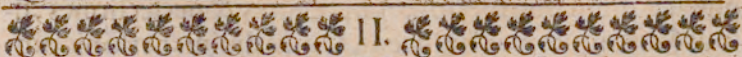
ea verba ex Leuitico repetit, per quę renatos in Christo egregiè consolatur. Nec dubitat idem Apostolus affirmare: *Si quis Spiritum Christi non habet: hic non est eius.* & rursus aperte pronunciat: *Quicumq; Spiritu Dei aguntur, hi sunt filij DEI.* Pecco igitur vehementer, si tale tantumq; festum non excipiam & celebrem reuerenter, quando Spiritus sanctus se omnibus tam comem, beneficum & copiosum cunctis exhibet, qui modò aditum illi præbent, nec gratiosum eius aduentum impediunt; nihilq; cupit ille magis, quàm se cordibus nostris infundere, & salutem nostram operari, vt humanam naturam quæ vitio primi parentis collapsa fuerat, suis donis renouet ac instauret, ipsamq; Dei imaginem nobis delectatam restituat. Commendat illum nobis Apostolus, vocäs arrhabônē & pignus electionis nostræ, & obsignationē, qua filij Dei adoptantur, vt ipsius hæredes & Christi cohæredes efficiantur. Hunc ego ducem & aurigam mihi præstituam: hunc magistrum audiam, vt discam quid verè bonum sit, & simul ad illud inflammer: quid præterea ex malis cupiditatibus reprimere debeam, vt non secundum carnem, sed secundum spiritum viuam, & in vocatione mea progressum faciã. Quò magis adlaborabo, vt illam Christi sententiam: *Quod natum est ex spiritu, spiritus est,* in me legitimè compleatur, eoque ab hoc Spiritu tanquàm filius Dei agar & impellar, eiusque ductu & consilio vitæ meæ rationes dirigam, verèq; sim in omnibus spiritualis. Hoc enim ille à Dei filiis omnibus exigit dicens: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum:* Sicut enim spiritus malus similes sibi facit quos inhabitat, omniq; malitia imbuit, sicut in Rege Saul & proditore Iuda videre licet: ita etiam qui à diuino Spiritu aguntur, se ipsis meliores indies fiunt, ac velut sui Patris sanctitatē moribus exprimere solēt, vt hinc etiã Ioãnes hoc ipso Spiritu edoctus monuerit: *Qui iustus est, iustificetur adhuc: & sanctus sanctificetur adhuc.*

Roman. 8.

2. Cor. 1. & 5.
Ephes. 1.

Ioann. 3.

Leuitici 11.

1. Reg. 19. &
deinceps.
Ioann. 6.
Matth. 26.
Apoc. 22.

De colendo & venerando Spiritu sancto.

DIGNUM sanè ac iustum putabo, vt quicquid reli-
 quo anni tempore in Spiritu sancto venerando si-
 ue per fragilitatem, siue ex ignorantia scordiaue
 peccauì, id hoc quidem tempore nouo & singulari studio
 resarcire contendam. Est enim ille non minor, sed æqualis
 Deo Patri, Deoque Filio, verus, perfectus, immensus ac æter-
 nus Dominus mihi agnoscendus, qui vnà cum duabus aliis
 personis diuinis potenter, sapièter ac benignè visibilia & in-
 uisibilia cuncta condidit, & condita nullo non loco ac tem-
 pore conseruare & gubernare pergìt liberrimè, per se bonus
 & fons bonitatis, Deus de Deo & Deificans, vt Chrysofomi
 verbis vtamur. Hic omnibus Ecclesiæ sacramentis interest, vt
 Cyprianus loquitur, quæ ipse efficit & consummat. Hic pec-
 cata diluit, iustificat impios, & ad vitam reuocat mortuos.
 Hic sacrorum ordinum distributor, reges creat & principes,
 sacrat pontifices, eligit sacerdotes. Hic sapientia Salomonè,
 intellectu Daniele, Ioseph consilio, Samsonem fortitudi-
 ne, Moysen scientia, Dauid pietate, Iob timore prosequitur,
 & sanctorum animas omnimodis fecundat virtutibus, vt
 reliqua Cypriani dicta præteream. Ab hoc ipso bonorum o-
 manium fonte hauserunt Prophetae, quod Petrus affirmat,
 eos Spiritu sancto inspiratos, & sanctos Dei homines esse lo-
 cutos. Testatur Paulus, eundem esse Spiritum, à quo diuisio-
 nes gratiarum & ministracionum & operationum profici-
 scantur: & cum varia præclaraque dona enumerasset, *Hæc om-
 nia inquit, operatur vnus atq; idem Spiritus, diuidens singulis
 prout vult.* Demum illi tantum adscribit, vt apertè pronun-
 ciet: *Nemo dicere potest Dominus IESVS, nisi in Spiritu sancto.*
 Et si enim externa omnia opera beatissimæ Trinitati, sicut in
 scholis loquuntur, sunt indiuisa, & nihil efficitur, nisi tres
 personæ simul cooperentur: tamen cum variæ sint diuinæ
 maiestatis perfectiones & attributa, in ipsis operibus aliæ at-
 que aliæ diuinarum personarum virtutes & perfectiones, si-
 mul & attributa magis elucet, & quæ diuinis personis om-
 nibus alioquin communia sunt, singulis etiã attribui solent.

In serm. de
 Pentecost.

In serm. de
 Spiritu san-
 cto.

2. Petr. 1.

1. Cor. 12.

Ibidem.

Qua ratione solenne ac vſitatum eſt, vt Spiritui ſancto, qui Patris & Filij amor eſt, amor & bonitas, cum his omnia diuinæ bonitatis & charitatis opera peculiariter adſcribantur, quoniam omnia gratiarum munera ac ſpiritualia chariſmata, illius dona eſſe dicuntur, quod ex mera bonitate & miſericordia ſua illis ad hominum ſalutem promouendam ac ſanctitatem ingenerandam vtatur.

Mecum ergò diſpiciam, quid quantumque debeam Spiritui omnia viuificantem, per cuius immenſam clementiam contingit, vt in peccatis conceptus & natus, per lauacrum regenerationis & renouationis ipſius abluerer atque iuſtificarer, gratiaque Chriſtiana participes fierem. Iam verò ex ipſo Spiritu & aqua renatus, non ſine ſingulari eiudem gratia Cõfirmationis ſacramentum accepi, ſæpèque peccatorum remiſſionem per alia ſacramenta illo duce impetraui, multisque modis illum verè doctorem & Spiritum veritatis & paraclætum & propitiatorem eſſe frequenter expertus ſum. Quoties ille cor mihi lapideum in carneum vertit, ſuoque lumine meas tenebras illuſtrauit, ac velut animæ meæ oſtium pulſans amanter monuit: *Ecce ſto ante oſtium & pulſo? Ipſe eſt qui adiuvat infirmitatem noſtram*, qui nos docet ac facit orare, *Abba Pater*, qui nos conſolatur in omni tribulatione. Qui cum fidelis Deus exiſtat, nõ patitur nos tẽtari ſupra id quod poſſumus, ac facit etiam cum tentatione prouentum. Quicquid boni vel accepi vel habeo in Eccleſia Catholica, & in ſanctorum communionem, id huic Eccleſiæ principi & conſeratori acceptũ ferre debeo: quicquid boni vel ago vel poſſum, ab hoc vno auctore bonorumque omnium fonte proficiſcitur, in quo confortante & mala vincere, & bona operari, & vitam æternam conſequi poſſum. Quid multis? cõmunis & humilis ſimulque iuſta piorum omnium vox eſt, vt cũ Propheta in hoc Spiritu ſancto glorientes profiteamur: *Omnia opera noſtra operatus es in nobis*. Quapropter hunc ſalutis humanæ Chriſtianaque gratiæ largitorem, quem Chriſtus acerbe crucis ſupplicio nobis promeruit, equidem quotidie

Tit. 3.

Apocal. 3.
Rom. 8.

2. Cor. 1.

1. Cor. 12.

Iſai. 26.

Lib. Medita-
tion. cap. 9.

supplex adorabo: huic fidissimo credentium opitulatori de beneficiis omnibus, siue corpori siue animo meo collatis gratias alacriter agam: huius clemētissimi Paraclēti suauem aduentum ac efficacem gratiā cum fiducia inuocabo. Quicquid diuinos illius oculos offendit, vt sanè vitiorum fordes offendunt, è medio tollam, nè tantum hospitem vlla ex parte contristem, meumquē cor in castum ac purum illius cubile aptare contendam; & quoniam noua illius gratia tanquā pane & medicamento salutari semper egeo, frequenter ad opem illius implorandam me conferam, & cum Augustino reuerēter ex animo dicam: Veni iam veni benignissime, dolentis animę consolator, protegens in opportunitatibus, in tribulatione adiutor. Veni mundator scelerum, curator vulnerum. Veni fortitudo fragilium, releuator labentium. Veni humilium doctor, superborum destructor. Veni orphanorum pius pater, viduarum dulcis iudex. Veni spes pauperum, refocillator deficientium. Veni nauigantium sydus, naufragij portus. Veni omnium viuētium singulare deus, morientium vnica salus. Veni sanctissime Spiritus, veni & misereri mei, apta me tibi: & concede propitius mihi, vt mea tuę magnitudini exiguitas, roborique tuo mea imbecillitas, secundum multitudinem tuarum complacat miserationum, per IESVM Christum Saluatorem meum, qui cum Patre in tua vnitate viuit & regnat in secula seculorū. Amē.]

III.

Quid nos doceat historia de Spiritu sancto, primis Christi discipulis in Hierusalem apparente.

GRATIAS in primis agam Spiritui sancto, qui pro summa bonitate sua nonnunquam visibiliter, siue aliquo sensibili atque corporali signo, vt plurimum autem inuisibiliter ad nos venire dignatur. Etenim specie columbæ quam vidit Ioannes Baptista, baptizati Christi vertici

Matt. 3. & 17.

voluit

voluit insidere, & in forma lucidæ nubis Domino transfigurato in monte adfuit, quem & Christus resuscitatus per flatû discipulis dedit, qui denique in specie ignis seu ignitæ lingue illis apparuit, utpote quos ut totius mundi prædicatores, sapientia & eloquentia instructos esse conveniebat. Idem verò Spiritus, qui vbi vult spirat, licet vocem eius nemo percipiat, inuisibiliter eos non cessat inuisere, quos gratia sua purgare, illuminare, sanctificare & consolari consuevit, quemadmodum verbo & sacramento in Ecclesia potissimum fieri constat. Unde Christus de verbo suo inquebat Apostolis: *Iam vos mundi estis propter sermonem, quem loquutus sum vobis.* Tum ex Augustini sententia, semper Dei est gratia, & Dei Sacramentum, hominis autem solum ministerium, qui si bonus est, adhæret Deo, & operatur cum Deo: si autem malus est, operatur per illum Deus visibilem Sacramenti formam: ipse autem donat inuisibilem gratiam. De qua gratia, simul & eius fonte Spiritu non obscure meminit David, vbi psallit: *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor.* Ecclesia verò, uti par est, in his feriis sibi gratulatur imprimis de Spiritus sancti inuisibili missione, quæ per Apostolicam prædicationem hodie fieri cœpta est, nec finem habebit, quamdiu Christi Euangelium prædicabitur, & sacramenta dispensabuntur, mundusque per Spiritum sanctum ad Christianam iustitiam conuertetur. Interea licebit ac decebit, hoc præsertim die, nos ubique gentium lætè cantare: *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.* Interea quoque credentibus convenit cum Propheta ita precari: *Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ.* Cæterum ex præteriti festi historia, quam Lucas recenset, etiã atque etiam notabo, Spiritus sancti missionem hodiè factam, verè diuinam, & prioribus quidem sæculis inauditam, ac prorsus mirificam, Ecclesiæque ut nunquam aliàs, vtilè atque salutarem extitisse. Ad illam tam præclara & euidentia signa concurrunt, utpote partim venti vehementis, qui totam domû

Ioann. 20.

Actor. 2.

Ioann. 3.

Ioan. 15.

Epistola 166.

Psalm. 84.

Sapient. 1.

Psalm. 103.

Actor. 2.

Act. 2.

Matt. 3.
Act. 2.

1. Ioan. 4.

Act. 4.
Ephes. 4.

Hierosolymis suo impleuit sonitu, partim linguarum ignearum, quæ supra singulorum capita mirabiliter apparuerunt. Illud admirabilius, discipulorum in eadem domo animos præpotenti Spiritus gratia sic occupari atque compleri, ut quotquot adessent, è vestigio noui planè homines efficerentur, & variis linguis quas non didicerant, Dei magnalia prædicarent, Euangeliumque tot nationum populis intimè cõmendarent atque infigerent. Venit Spiritus quidè cum impetu flatus vehementis, sed simul suavis & iocundus, ut sciamus, legis terrorem & Euangelij gratiam concurrere, illucque conferre, ut debitum hospitium aduentanti Spiritui in homine præparetur. Vnde Ioannes non omnibus, sed pœnitentibus regnum Dei denuntiat, & Petrus auditoribus remissionem peccatorum in prima sua concione promittit, sed iis qui corde compuncti à Luca dicuntur. Venit deinde in linguis velut igneis, non obscure commonstrans, se illius auctorem esse operis, quando frigida corda hominum spiritali igne accenduntur, & posthabitis aliis omnibus ad Dei gloriam prædicandam & confirmandam inflàmantur. Sicut enim ignis proprium est, quamcunque materiam corripuerit, in ignem vertere: ita Spiritus sanctus, qui Patris & Filij amor est, & à Ioanne charitas quòque dicitur, quascunque mentes occupauerit, eas in sui amorem vehementer incendit, & ab illis torporem frigoris excutit, quas etiam ad spiritalia æternaque desideranda vehementer inflàmatur. Idemque Spiritus totam domum implet, ut verum Ecclesie typum habeamus, quæ cum Dei domus existat ac maneat, fideles non otiosos & mundo carnique deditos, sed in Christi nomine cõgregatos, spiritalibus studiis intentos, in fide vnanimis, in charitate concordis, in pace obedientiaque constantes, & in prece assiduos requirit & continet. Talem sanè Ecclesie domum quærit, amat, fouet & incolit Spiritus sanctus, in ea multitudinis credentium cor vnum & animam vnanimam efficit, omnesque sollicitos tenet ad conseruandam vnitatem Spiritus in vinculo pacis. Huic demùm Ecclesie Spi-

ritus

ritus sanctus tribuit, quod per Ioëlem amplissimè pollicetur: *Scitis inquit, quia ego Dominus Deus vester habitans in Sion in monte sancto: & erit Hierusalem sancta. Ac iterum: Erit in die illa; stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte: & per omnes riuos Iude ibunt aqua, & fons de domo Domini egredietur, & irrigabit torrentem spinarum.* Quibus verbis abundantia donorum, consolationum & operationum Spiritus, quæ primos fideles incredibiliter compleuerunt, non obscure significata est. O mirè peritum artificem, planèque perfectum magistrum perpetuò mihi colendum, qui vt scriptum est, *mutorum os aperit, & linguas infantium facit disertas*, ac præterea ex Galilæis piscatoribus tales Euāgelij exhibet præcones toto orbe & audiendos & suspiciendos, quales nulla vnquam philosophorū & sapientum familia vel genuit vel educauit, sicut paulò post pluribus demonstrabitur.

Ego verò cùm hæc primitias Spiritus, & hæc Euangelicæ gratiæ primordia mecum rectè perpendo, in magnam iustamque rapiar admirationem, & suam Spiritui sancto laudè tribuens, cum Propheta dicam: *Dextera Domini fecit virtutem. Hæc mutatio dextra excelsi.* Nihil enim humanæ facultati, industriæ, fortitudini, sapientiæ & eloquentiæ hîc potest adscribi, sed cum gentium Apostolo Paulo simpliciter est consistendum: *Non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia: & ignobilia mundi & contemibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret.* Ne verò dubitemus, isthec quæ ab Apostolis dicta & gesta sunt, Spiritui sancto accepta esse ferenda, pergunt idem Paulus, suo & collegarū omnium, qui primitias spiritus hauserant, nomine hoc affirmare: *Nos non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est: vt sciamus quæ à Deo donata sint nobis: quæ & loquimur non indoctis humana sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus.* Hinc porrò meam de sancto Spiritu fidem confirmabo & augebo, illum nimirum vbi & quando vult, spirare, & ex

Ioël. 3.

Sap. 10.

Psal. 117. & 76.

1. Cor. 1.

Ibidem:

Ioan. 3.

a 2. Cor. 4.

b 2. Cor. 4.

c 1. Cor. 4.

d 2. Cor. 6.

e 1. Cor. 1.

f 1. Cor. 2.

g A. Cor. 2.

h A. Cor. 10.

Matth. 9.

improuiso adesse, cunctaque penetrare, & nouam quandam generationem efficere, vt etiam ex lapidibus, Abrahæ faciat filios, & quæ facta sunt mirandum in modum & contra naturæ legem ac ordinem planè transformet. Exemplo nobis abundè sunt discipuli Domini, pauci illi, quidem & abiecti ac viles à vulgo habiti, sed à Spiritu potenter ac velociter ita renouati ac reformati, vt suo iure testari possent: *a Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. b Nos reuelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem tanquam à Domini Spiritu. c Spectaculum facti sumus mundo & Angelis & hominibus. d Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. e Sicut abundant passionibus Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio vestra. f Nos autem sensum Christi habemus. Nihil ergò mirabor: Hierosolymitanos obstupuisse, cum incredibilem dexteræ Dei mutationè in Apostolis experti, in hæc verba prorumperent: g Nonne ecce omnes isti qui loquuntur, Galilæi sunt? Quidnam vult hoc esse? Nec dissimile fuit, quod ex circumcisione fideles, qui cū Petro venerant in domum Cornelij cæturonis, obstupuerint, videntes tantam Spiritus gratiam & vehementiam in Gentium nationes effundi. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum.*

Præterea mihi calcar isthæc addet historia ad Spiritum sanctum non cognoscendum modò, sed etiam inuocandum veluti Dominum Euangelicæ messis, à quo legitimi, probi ac idonei operarij, si quos in Christi agro excolendo cupimus, deliguntur & extruduntur. Hûc enim Christi spectat oratio: *Messis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergò Dominum messis, vt emittat, vel vt quidam legunt, eiciat operarios in messem suam.* Quamobrem si vnquam antea, nunc vel maxime quidem hic messis Dominus, idemque Spiritus sanctus nobis rogandus est, vt ipse, quales passim desiderantur, Ecclesiæ ministros, pastores ac doctores Ecclesiæ prouideat,

qui per

qui per olium ingreſſi, & decenter ornati, vitæ probitate & ſimul doctrinæ præſtantia præluceant populo, ac in vinea Domini tot modis deſerta, indefeſſè laborent, vaſtamque Chriſti vineam excolant diligenter. De his enim operariis Apoſtolus dixit: *Qui benè miniſtrauerint, gradum bonum ſibi acquirunt. Qui benè præſunt præſbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina.* Dolebo interim, Eccleſiæ miniſtros multos ita viuere, vt malè illis cū ſuo patrono & hospite Spiritu ſancto conueniat, quoniam non ſunt cum primis diaconis viri boni teſtimonij, pleni Spiritu ſancto, fide & ſapientia, ſed vt Chriſti more loquar, mercenarij potius quàm paſtores, & ſicut Paulus dicit, ſua quærentes, non quæ Chriſti ſunt ac aliorum: tantū abeſt vt meſſem dominicam magno cum fructu excolant, & commiſſo ſibi gregi præſint vigilanter. Dolebo itidem, ex plurimis, qui Eccleſiaſticorum vitia paſſim infeſtantur, tam paucos reperiri ſæpè & ardentè implorantes Spiritum ſanctum, vt ille pro ſua quam obtinet dignitate magiſtros & miniſtros Eccleſiæ vitales atque neceſſarios inſtituat, ac magis magisque indies prouehat in hac ſumma penuria miniſtrorum, qui vix vnquam rariores extiterunt. De Apoſtolis quidem conſtat, quòd poſt Chriſtum ſponſum ablatum, ſiue in cœlos aſſumptum, non ſolùm orationibus, ſed etiam ieiunijs vacârunt, ac ſobrij prorfus acceperunt Spiritum ſanctum. Nec tacet Lucas, primos Eccleſiæ miniſtros ſic inſtitutos ac ordinatos fuiſſe, vt communes credentium preces & ieiunationes adhiberentur, ſimulque publicum Liturgiæ ſacrificium offerretur. Quod ſanè cùm illi facerent, adeò fauentem & propitiū ſenſere Spiritum ſanctum, vt illum ſibi dicentem audirent: *Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod aſſumpſi eos.* Tunc verò Apoſtoli & ſeniores ieiunantes ac orantes, hoc enim repetit Lucas, imponentesque eis manus, dimiſerunt illos, à Spiritu ſancto ſcilicet designatos atque confirmatos miniſtros, cuius virtute ſummo illi cum fructu longè lateque verbum Dei diſſeminârunt. Nec dubitat Paulus ſibi

1. Tim. 3.

Act. 6.
Ioann. 10.
Philipp. 2.

Matth. 9.

Act. 13.

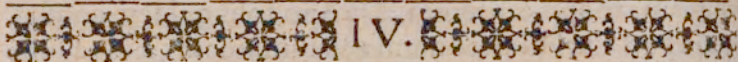
Ibidem.

Eph. 6.

A Cor. 16.

quasi diffidens, & Spiritus gratiam ambiens, preces fidelium in hoc expetere, vt ipsi sermo tribuatur in apertione oris sui cum fiducia ad mysterium Euangelij propalandum, ita vt in ipso audeat prout oportet prædicare. Atque vt certius constet, præpositos Ecclesiæ & successum concionatorum è Spiritu sancto pendere, non temerè scripsit Lucas, quòd idem Spiritus vetuerit Paulum & Barnabam Dei verbum in Asia concionari, nec permiserit etiam eosdem in Bithyniam proficisci. Præclarè igitur in veteri Ecclesia definitum, totque seculis longæuo vsu confirmatum habemus, vt communis oratio simul & ieiunatio instituat, quando ministri noui facris ordinibus iniantur. Neque solùm quatuor, vt vocatur, anni temporibus, sed etiam quoties noui Ecclesiæ antistites vel magistratus eliguntur, peculiari quodam & solenni ritu facer hic Spiritus laudabiliter inuocatur, qui fœlicè ingressum & progressum præsentis tribuat instituto. Nunc verò quantò rariùs atque frigidius inuocatur Spiritus sanctus, quantòque magis humanis affectibus & cupiditatibus indulgetur, tanto infœlicius agitur cum rectoribus Ecclesiasticis atque politicis instituendis ac promouendis.

Spiritum sanctum in Apostolis mirabilia effecisse.

A Cor. 2.

A Cor. 1.

Tit. 3.

INTER alia diuini Spiritus opera, quæ consideratione & laude digna sunt, valdè notabo subitam, mirificam, inusitatam & efficacem prorsus mutationem, quam die Pētecostes in Apostolis primisq; fidelibus factam Lucas exposuit, nec iniuria mirati sunt plurimùm Hierosolymitani. Tunc enim primùm discipuli baptizati sunt, iuxta illud quod Christus cœlos petiturus prædixerat: *Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabiturini Spiritu sancto non post multos hos dies.* Qui Spiritus in sacro baptismate nonnunquàm mirificè operatur, vt idcirco Paulus illud vocet lauacrum regenerationis & renouationis

Spiri-

Spiritus sanctū, quem in eos fundit abundè per Iesum Christum Saluatorem nostrum. Vnde alibi quoque illos qui antea immundi, sordidi & iræ fuerunt filij, post baptismum hoc modo compellat: *Abluti estis, sanctificati estis, iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in Spiritu Dei nostri.* Denique illi ipsi ob peculiare effectus, quos Spiritus in baptizatis operatur, nouæ creaturæ in Christo appellantur. Et certè quidem Cyprianus antequàm Christiano ritu baptizaretur, est demiratus renasci hominem ita posse, vt animum mentemque repentè conuerteret, atque vt olim in adultis fiebat, veterem hominem cum nouo prorsus commutaret. Idem verò post baptismi sacramentum acceptum de seipso prædicat, quòd senserit per Spiritum sanctum se veteris vitæ vitia, affectus & consuetudinem exuisse, ac ea sibi facilia, grata & iucunda fuisse, quæ prius valdè ardua, tristia & horrida videbantur: idèòque baptismum criminum mortem, & virtutū vitam appellat. Confirmat hæc Lactantius, quotidiana proferens experimenta, vt ostendat, lauacro baptismi, malitiam omnem aboleri, & inter cætera scribit: Da mihi virum qui sit iracundus, maledicus, effrenatus: paucissimis Dei verbis tam placidum quàm ouem reddam. Veruntamè longè præstantior, vberior & admirabilior ea fuit mutatio ac operatio, quàm per eundem Spiritum baptizatis discipulis attulit dies Pentecostes. Etenim qui parùm ingenij valebāt acumine, ad eòque rudes & literarum ignari erāt, sapientissimi theologi, ac peritissimi omnium gentium magistri, idque sine pædagogis, sine literis & studiis vllis humanis subito euaserūt. Cùm antea infirmi, timidi & pusilli tanquàm tyrones viderētur, tam fortes athletæ ac generosi milites è vestigio prodierunt, vt nullis mundi blandimentis, nullisque periculis vel suppliciis ab Euangelij prædicandi munere dimoueri ac reuocari possent. Aderat enim virtute magna Spiritus, qui omnium animos inextinguibili igne succenderet, omnesque peccati sordes illis exureret, ac singulorum mentes sanctificaret, immò & in gratia tantoperè confirmaret, vt ab ea omni que verita-

1. Cor. 6.

2. Cor. 5.
Galat. 6.Lib. 2. Epist.
2. ad Donatū.Lib. 3. diuin.
institut. cap.
25.

Cantic. 8.

Homil. in fe-
sto Pétecost.

1. Cor. 4:

Philipp. 3. &
1.

Rom. 8.

Psalm. 43.

Rom. 8.

Agor. 5.

te fidei non possent excidere, nulloque tentationum impetu, aut hostium terrore ab amore diuino depellerentur. Verè etenim in illis completum est, quod legimus, *Aqua multa non potuerunt extinguere charitatē.* Quid quæso admirabilius, quàm eos omnium Gentium linguas, quas vel non audierant, vel certè non didicerant vnquam, ita loqui, vt ab omnibus sine negotio vbiuis gentium intelligerentur? Fuit enim illis tale tantumque linguarum donum, vt quisque linguas omnium loqueretur, sicut & Gregorius Nazianzenus affirmat. Quid magis quæso, à natura & communi consuetudine hominum alienum, præterquàm laborem quieti, paupertatem diuitiis, in ediam epulis, ignominiam honori anteferre, quibuslibet molestiis & ærumnis non deterreri, sed oblectari, mortem verò & mortis amica supplicia desiderare? Hæc omnia diuinus ille Spiritus, quo nihil est potentius, semel haustus, & postea nunquam amissus, efficiebat in illis, qui mundo quidem abiecti prorsus & despecti, idiotæ simul & inopes, & sicut Paulus vocat, purgamenta huius mundi, & omnium peripsèma, siue, vt quidam vertūt, puluis vestigiolum esse videbantur. Tantum enim diuini amoris ardorem cunctis iniecerat Spiritus, vt illi rerum caducarum obliui, & velut extra se positi, mundum & seipsos contemnerent, crucem optarent, solamque Christi gloriam & salutem animarum flagranti pectore sitirent, nec vllam laboris molestiam aut doloris acerbiteriam Dei nomine subire dubitarent. *Nostri inquit, conuersatio in cælis est. Nostri vita Christus, nobis mori lucrum. Quis nos separabit à charitate Christi? Propter te mortificamur tota die, aestimati sumus sicut oves occisionis: sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Ibant enim gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliàm pati.*

Benedictus Deus, qui tam firmas Ecclesiæ columnas, tam sapientes domus Dei architectos, tam illustres Euāgelij præcones, & indefessos hominum piscatores ex fragilibus vasculis fecit, per quos totus demum orbis ad Christum conuer-

sus, ad

fus, & vnus fidei vinculo colligatus, sese humili Christi iugo
 subiecit. Ergo ne mihi valde displiceam, qui ab hisce fructi-
 bus & operationibus diuini Spiritus tam procul absum? qui
 eiusmodi sanctum amorem & ardorem in me vix exiguum
 sentio? qui tali doctore, paraclêto & medico meo nihil di-
 gnum ago? qui secundum carnem viuere potius quam verè
 spiritualis esse contendo? qui nec Prophetam æmulor Da-
 uidem inter pœnitentiæ suæ lamenta tam sollicitè obsecran-
 tem, vt habeat Spiritum rectum, Spiritum sanctum, & quo
 confirmetur in gratia, munificum & principalem? Cur saltē
 non disco in rebus arduis, & secundum hominem impossi-
 bilibus benè sperare, nec humana, sed diuina niti potentia,
 quæ per sanctum Spiritum tam multa & præclara in sanctis
 suis operatus est, & adhuc in Ecclesia per malos etiam sacer-
 dotes in Sacramentis, exorcismis & externo illo ministerio
 operatur, vt & hostes fateri sepè cogantur: *Digitus Dei est hic*,
 sicut Magi Pharaonis & Balaam ariolus, licet profani ac im-
 pij homines, Dei gloriam in populo Israëlitico celebrãunt.
 Cerrè Christum Dominum inuocabo, vt aliquam partem
 & scintillam eius ignis, qui tantoperè Apostolos inflamma-
 uerat, & Martyres in suppliciis maximis imperterritos reddi-
 derat, mihi quoque largiri dignetur. Scio enim quàm verè
 Christus dixerit: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo
 nisi vt accendatur?* Nec dubito Cyprianum rectè scripsisse:
 Non (qui beneficiorum terrestrium mos est) in capessen-
 do munere cœlesti mensura vlla vel modus est. Profluens
 largiter Spiritus, nullis finibus premitur, nec coercitibus
 claustris intra certa metarum spacia refrenatur. Manat iugi-
 ter, exuperat affluenter: nostrum tantum sitiat pectus & pa-
 teat. Quantum illuc fidei capacis afferimus, tantum inde
 gratiæ inundantis haurimus. Veni ergò creator Spiritus,
 mentes tuorum visita, & ignem tui amoris in cordibus eo-
 rum accende.

Psal. 50.

Exod. 8.
Num. 24.Luc. 27.
Lib. 2. epist. 2.

*Spiritum sanctum in primis fidelibus apud Hierosoly,
mam mirè potentem exitisse.*

PIRITVS sanctus mille artifex, sine cuius numine nihil boni & præclari est in homine, non solum in Apostolis, sed etiam per illos in primis fidelibus mirandum in modum est operatus, vt virtutem eius merito celebrem, gratusque suspiciam. Cùm enim Apostolus Petrus primam concionem Hierosolymis extempore habuisset, reteque suam in vastum mare iecisset, statim audientium corda tetigit Spiritus, & ita tetigit, vt Iesu Christi nomē quod antea infensissimè exosum habebant, illis dulcesceret, simulque reuerendum, amabile & venerabile cunctis videretur. Nec solum Petri verbis fidem adhibent, sed etiam piget ac pœnitent eos veteris vitæ ac peccatorū omnium, quæ vnquam contra Dei legem commisissent: sacri verò baptismi lauacrum expetunt, parati Iudaismo relicto nouā & Christianam religionem amplecti, & in ea vnicè conuiescere. Qui cùm baptizati essent, nouam inter se societatem inuunt, & amicè prorsus placidèq; cōmorantur, à corrupti vulgi moribus & cōsuetudine prorsus abstinentes. Tū bonis propriis se abdicāt, cura crastini prorsus abiecta, & in cōmune viuūt, tanta inter se fideli & mentium vnione copulati, vt omnes vnam animā & cor vnum habere atq; præstare viderentur. Cū illa concordia & simplicitate, (quis non miretur?) vitæ sacre studia cōiungunt, quotidie vnanimiter in templo versantur, nec modò piis precibus & diuinis laudibus assiduè vacant, sed etiam Apostolica doctrina confirmant animos, in eaque sedulo perseverāt. Adhęc quis credat eos domesticis ac profanis negotiis implicitos fuisse, qui sacrosanctam Eucharistiā quotidie perciperēt, vt cœlesti alimonia roborati, omne malorum genus pro Christo facilius ferre, ac in benè beatèq; viuendo maiores indies progressus facere possent? O si sanctus

Actor. 2.

Actor. 4.

ille

ille Spiritus, etiam mihi ac Catholicis omnibus gratiam impertiret, quam tum sub Iacobo Episcopo Hierosolymis, & deinde sub Euangelista Marco Alexandriae primi fideles etiam coniuges habuerunt, multisque modis & fructibus inhabitantis Spiritus sancti, domi & publice testati sunt, homines utique mundo mortui, & spiritu in Deum erecti, veraque charitate, paupertate, continentia & modestia præditi, adeo ut nihil nisi Christum sitire & diligere viderentur. De his ipsis ita differit Chrysostomus: Sancti Spiritus consolatione accēsi simul & corroborati in populo Christi viri ac mulieres, faucibus diuino amore animabus mortem contempserunt, naturam carnis vicerunt, tyrānidem voluptatum conculcārūt, flammās concupiscentiarum extinxerunt. Ista Spiritus sancti adhortatione incitati, omnia que super terram quasi somnia contempserūt, pecunias, negotiationes, possessiones, vestes, aedes, patres, matres, filios, cognationes, generis nobilitatē.] Adiungit præterea, quod ab eodē Spiritu persuasum sibi omnes habuerint, quod scriptum est: *Non habemus hīc manētē civitatem, sed futuram inquirimūs*, cœlestem nempe Hierusalem: eos tanquam aduenas & peregrinos in hoc vixisse seculo, ad cœlestem Patrem adspirasse, & cōmunem cū Christo vitam in cœlis desiderasse, qui Spiritum sanctū hodie nobis de cœlo demisit, nosque Dei filios ac hæredes effecit.] Sed enim bone Deus, quāto perē apud nos prisca illa pietas friget, ut ne optemus quidē nobiscum rectius geri, utque à primorū fidelium vestigiis planē abhorreamus? Vnde neque cū Psalmo-grapho precamur: *Cōfirma hoc Deus quod operatus es*, cū nēpē primū Euāgelicę gratię mustū sitiētibz illis fidelibus propinares. Vtinā vtinam aureū illud, ut sic dicam, seculū, postliminio tandem rediret, in quo scēda cupiditas, radix malorū omnium, extingatur, suique prodiga charitas prima reuirescat. Vtinam pro amore priuato syncera Christi gloriā quæratur, & sancta paupertas, quæ suum iam amisit pretiū, veteri loco restituatur. Vtinam pestiferas factionēs & exitialia dissidia pacis amator & autor idem Spiritus è medio tollat, veramque

Vide Euseb.
Hieron. Epiph.

Serm. in Pentecost.

Hebræ. 13.
1. Pet. 2.
Philipp. 1.

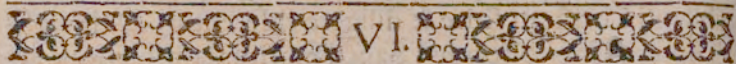
Psal. 67.

1. Tim. 6.

fidei

fidei vnitatem & animorum concordiam donet Ecclesiae, totque seditionibus ac bellis finem optatum imponat. Demum vtinam ille mundi reformator tales Ecclesiae magistros ac ministros largiatur, qui verbum Dei & sacramentariè dispensent, & religiosum diuini cultus amorem ac zelum in populo passim excitent promoueantque.

*Quantam vim & iniuriam Spiritui sancto inferant
Sectarij noui.*

Haritatis affectum in me excitabo si antehac vquam, nunc maximè ad commiserandum afflictam matri Ecclesiae, potissimum propter sectarios novos orbis praesentis perturbatores, qui pestes exitiales à spiritu malo haud dubiè in Europam inuectas asere & augere non desinunt. De his loquor, qui siue scientes, siue ignorantes, tam multa Spiritui sancto per summam iniuriam surripere, ac diuinis eius operationibus in Ecclesia derogare & adimere non erubescunt. Surripiunt certè, qui hunc Spiritum, quo nihil in corpore Christi nobilius extat, in Ecclesia Catholica, in sacris Conciliis, & venerandis Patribus praesentem nobisque loquentem, si tantum audire velimus, superbe contemnunt, & quasi sub suam ferulam audent reuocare. Surripiunt, qui eundem Spiritum tam angustis limitibus circumscribunt, & quasi certis compedibus violenter adstringunt, nihil vt potestatis illi Legislatori relinquunt in docendis ac definiendis aliis, quam quae vnus Bibliorum codex claris & expressis verbis continet: viuificantem quippe Spiritum litera mortuae pro suo supercilio alligare consueverunt. Surripiunt, in sanctificatoris huius auctoritatem inuolantes, quum ius & facultatem illi tollunt per ministros Catholicos in Sacramentis peccata tollendi, & gratiam infun-

2. Cor. 3.

dendi,

dendi, illudque efficiendi, ut renati præcepta diuina seruare, legem implere, & suis benefactis præmia mereri æterna possint in Christo Domino nostro. Surripiunt, qui veterum & præstantium Patrum, aliorumque piorum dicta, scripta, exempla & opera ex eodem Spiritu profecta atque confecta, sed ipsis inuisa & infesta, malitiosè carpunt, calumniosè traducunt, sæpè & populo ridenda proponunt. Surripiunt, temerè insipientes aut impiè conuellentés, quòd Spiritus efficaciam dicimus, per Sanctos & Sãctorum reliquias nos subinde deriuari, & à viuís multis cum fructu percipi, quemadmodum & præsentibus Sãctorum miraculis adstrui atque confirmari. Surripiunt demum, ac præcipuum officium impudenter Spiritui auferunt, qui ex ipso doctore veritatis, infallibilique rectore & magistro Ecclesiæ, quem Christus veritas æterna promisit, spiritum incertum, suspectum ac fallacem quodammodò faciunt, utpote qui sæpè synodos legitimè congregatas, & ordinarios Ecclesiæ pastores ac doctores consentientes in rebus fidei permiserit fœdè falli atque hallucinari.

Superest igitur, ut si tempus hoc sanctum ritè velim expendere, partim gratulandi, partim condolendi mihi affectum usurpem. Gratulabor enim Ecclesiæ de tanto accepto munere, immò munerum omnium donatore, qui vnus veritatis Spiritus permanens (nec enim falli potest aut fallere) suum munus à Christo ei tributum, tot seculis summa fide administrat. *Non enim dormitabit neque dormiet, qui custodit Israël, quique facit fratres in domo vnanimitè habitare.* Vicissim eidem matri condolebo, quòd in pestilenti hæreticorum synagoga, quæ Ecclesiæ veræ semper æmula est ac simia, videre ac ferre cogatur tot spiritus erroris atque mendacij. Etenim hialatissimè modò vagantur, & complures nationes, linguas & gentes ita peruertunt, ut sanam doctrinam, sicut Apostolus fore prædixit, nè audire quidem sustineant, errantes & in errorem mittentes, semperque in peius proficientes. Gratulabor itidem Ecclesiæ perpetuò sibi constantem Spiritum vni-

Ioan. 14 & 16.

Psal. 120. & 67.

1. Tim. 4.
2. Tim. 3.

De simplici-
tate praelato-
rum.
1. Tim. 3.

Prouerb. 7. &
9.

Pfalm. 57.

Lib. 3. cap. 40.

In Ancoratu.

tatis, pacis atque concordiae, per quem ad vnam fidem, fi-
dei que doctrinam & confessionem ex omnibus gentibus
vocata atque collecta, in vnum Christi corpus pulchre com-
pingitur, & vno eiusdem capitis spiritu animatur atque ve-
getatur, ideoque semper sibi similis & consonans perseue-
rat, quemadmodum in clytam, decoram & amabilem Chri-
sti sponsam decet, quae iuxta Cyprianum adulterari non po-
test, sed incorrupta & pudica persistit, estque semper, vt à Pau-
lo dicitur, columna & firmamentum veritatis. Cui Ecclesia
rursus condolebo, quod complures nothos & spurios pro-
bis & legitimis filiis admixtos habeat, tamque indignè ac
perfidè ab his deseratur, quos multo tempore vel in sinu cle-
menter fouit, multorumque bonorum participes fecit. Nun-
quam enim plures ex castris Ecclesiae profugerunt, & ad mu-
lierem extraneam, synagogam nempe malignantium à Sa-
lomone descriptam, studiosius conuolârunt, magisque re-
bellium & apostatarum synagogam stabilerunt. Et tamen
apud hos nullus consensus dogmatum, nulla fidei constan-
tia, sed sectarum & opinionum immanis colluies, & Baby-
lonica cõfusio clarissime cernitur, quando quidem velut in
dissono choro suam quisque canit cantionem, nec secus ac
militres armati & ebrij discordibus inter se animis & vocibus
horribiliter tumultuantur: cumque sint velut aspides surde,
quae aures suas obturant, non penetrat in animas eorum do-
ctrina Spiritus, neque vox Ecclesiae sapienter incantatis, mul-
toque minus loquentem in Patribus Spiritum audiunt. Cer-
tè Irenaei martyris sana & sobria vox est: Vbi Ecclesia, ibi &
Spiritus Dei, ibi & omnis gratia: Spiritus autem veritas. Ac
rursus: In Ecclesia inquit, posuit Deus Apostolos, Prophe-
tas, doctores & vniuersam reliquam operationem Spiritus,
cuius non sunt participes, qui non concurrunt ad Eccle-
siam.] Nec minus luculenter ab Epiphanio scriptum legi-
mus: Omnis haeresis mentitur, quae non accepit Spiritu san-
ctum secundum traditionem Patrum in sancta Dei Catholi-
ca Ecclesia.] Quantum autem quis amat Ecclesiam, tantum

amat

amat Spiritum sanctum, ut Augustinus palam affirmat; qui præterea eundem Spiritum frustra quæri ait, nisi in Christi corpore, quod vivificat Spiritus sanctus; sine quo peccatorum remissio à nemine accipiatur. His omnibus consonat Cyprianus, quum docet, Spiritum sanctum de illorum excessisse pectoribus, qui sunt extra Ecclesiam positi, quibus qui credit, cum illis necesse est inveniatur, quum dies iudicij venerit.]

Quapropter nemo prudens negaverit, nunc mihi piisque omnibus lacrymandi ac plorandi esse tempus, quum res ipsa doceat, Spiritui veritatis & sanctitatis omnis authori & conservatori vim summam inferri, eumque à sectariis nefarie ac sceleratè tractari, non secus quàm si quis barbarus optimum hospitem è sua domo, veterique & firma possessione per atrocem iniuriam exturbaret, ac eundem omni honore & cultu debito pro sua libidine immaniter spoliaret. Væ igitur mihi inter tot blasphemos, nè dicam serpentes, dracones ac basiliscos pestilentes habitanti, quos nec pudet, veros & proprios huius sacrosancti Spiritus effectus, non dicam spernere, sed etiam in malitiæ omnis authorem teterrimum Satanam transcribere, quum nempe Catholici nos cruce Dominica consignamus, sacram Eucharistiam consecramus & offerimus, creaturis in nomine Domini benedicimus, demones adiuramus & expellimus, per miracula fidem adstruimus, & sacerdotale munus ad altare, vel in Ecclesia de veteri more exercemus. O tempora, ô mores, tot hominum greges non occultè sed publicè, & summa cum populi perniciè, ac impudè grassari, qui etiam ea quæ ignorant, superbe, furiosè, impièque blasphemant. *Hi Spiritum non habent, segregant semetipsos, sunt animales, illusores, secundum desideria sua ambulant in impietatibus. Hi dominationem spernunt, maiestatem autem blasphemant,* sicut Iudas Apostolus futurum esse prodidit. Nam & Apocalypticus ille draco potestatem tribuit Bestiæ, id est, Antichristo, eiusque præcursoribus, ut maledictis & blasphemis insectentur Deum, & nomen eius,

Tractat. 31. super Ioan. & in epist. 50. ad Bonifacium.

Lib. 4. epistola 9.

Juda 1.

Apocal. 13.

Ibidem.

Matth. 12.

Marci 13.
Matth. 12.

sed & tabernaculum eius, virgineam nempè matrem, & Sanctos in cœlo habitantes, quemadmodum Ioannes non obscure vaticinatus est. Hei mihi, tam multos hodie Spiritum sanctum blasphemando insectari, seque tam enormi & atroci crimine, quod neque in hoc, neque in futuro seculo remittitur, obligare, nihil interim verentes terribilem illam Christi sententiam: *Qui blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti.*

VII.

Non solum hæreticos, sed & Catholicos crebrò in Spiritum sanctum impingere.

I honor sacrosancti Spiritus mihi cordi est, ut esse quidem meritò debet, non solum apertos Ecclesiæ hostes, sed & Catholicos in illum sæpè graviterque peccantes vigilanter observabo, atque iusto mœrore prosequar. Peccant in illum utique Eunomiani, Ariani, Macedoniani, aliiq; plures Pneumatomachi, quoniam de illius diuinitate, processione, virtute, munere & operatione aliter quàm docet Ecclesiæ, hæreticè sentiunt. Peccant, qui hunc summum & infallibilem fidei & veritatis Christianæ magistrum, tum in Episcopis & præpositis Ecclesiæ, tum in OEcumenicis Conciliis, tum in sanctis Patribus loquentem, & siue de credendis, siue de faciendis sua sensa nobis patefacientem, surdis velut auribus prætereunt reiiciuntque. Peccant, qui Episcopis & præpositis Ecclesiæ à Spiritu sancto utique institutis non obediunt, sed palàm resistunt, illorumque decretis & institutis derogant, & perfricta fronte contradicunt, sicut è superioribus facillè potest animadverti. Insignis Pontifex Damasus perspicuè dixit: Blasphemare Spiritum sanctum non incongruè videntur, qui contra sanctos canones Patrum, qui Spiritus sancti instinctu dictati sunt, libenter aliquid aut proteruè agunt, aut loqui præsu-

Act. 20.

In epistola ad
Aurelium Char
taginensem
Episcopum.

munt,

munt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Talis enim præsumptio inquit, manifestè vnum genus est blasphemarium in Spiritum sanctum.]

Iam verò vt ad Catholicos veniamus, vtinam rarior illorū sit numerus, qui non leuiter in Spiritum sanctum peccare consueuerunt. Primum enim hūc spectant ea crimina multis (proh dolor) familiaria, quæ vsitato vulgi more peccata in Spiritum sanctum appellantur, & quoniam summam hominum malitiam, non autem ignorātiā aut infirmitatem habent annexam, ægrè admodum siue in hoc, siue in futuro seculo à Deo remittuntur. Hæc enim lege nobiscū agit Deus, vt nec gratiam in terris, neque gloriam in cœlis tribuat aliis, quàm qui peccatum detestantur agnitum, & bonum sibi proponunt rectumque eligunt vitæ institutum. Indignum profectò est facinus, tam multos atroces hostes optimi Spiritus, & eosdem obsequentes filios pessimi Satane passim reperiri, qui de misericordia Dei, vel de impunitate peccati præsumunt, vel cum impio Cain de peccatorum remissione desperant, qui & agnitam veritatem scientes oppugnant, & corde inuido Dei gratiam aliis communicatam prosequuntur, qui quæ obfirmatam peccandi voluntatem non depouunt, atque in sua, vt Paulus vocat, impœnitentia ex hac vita decedunt. Hæc enim peccata sunt ad mortem, sicut Ioannes loquitur, & mors illorum peccantium est lōgè pessima, eum nullam vnquam remissionem à Deo consequi possint, quando illorum rei *secundum duritiam suam & impœnitens cor*, vt ab Apostolo dictum est, *thesaurizant sibi iram in die ira & reuelationis iusti iudicij Dei*. Tales igitur in Spiritum sanctum omnīs gratiæ fontem iuxta veterem loquendi morem propriè peccare, & illi vel maximè repugnare dicuntur.

Peccant & illi ex Catholicis, quotquot sua mēbra & corpora, vtpote consecrata Spiritus sancti domicilia & templa, libidine læda polluiunt & profanant, ventri, ebrietati, impudicitiae, carni seu Veneri velut mancipia sese dedentes ac inferuientes. Hos autem Apostolica illa dicta coarguunt: *An*

Genes. 4.

Rom. 2.

1. Ioan. 5.

Psalm. 33.

Rom. 2.

1. Cor. 6.

Ibidem.

1. Cor. 3.

1. Theff. 4.

In tract. 16.
de verb. Do-
mini.

A. Act. 7.

Psal. 94.

Hebræ. 3.

Lib. de fide
ad Petrû Dia-
conum.

A. Act. 5.

Psal. 75.

A. Act. 5.

1. Timot. 5.

nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Glorificate & portate Deum in corpore vestro. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Hac est voluntas Dei sanctificatio vestra: ut abstineteis vos à fornicatione, ut sciat unusquisq; vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore. Hinc etiam Augustinus dixit: Ipsum corpus tuum templum in te est Spiritus Dei.]

Peccant rursus, qui suas aures ac mentes obturât, nè loquenti & arguenti Spiritui præbeant locum, eique non faciem sed dorsum exhibeant. Tales olim fuere Iudæi, ac hodie sunt plurimi Orthodoxi, duræ cervicis & præfracti homines, quibus frons est ænea, ut meritò illud à Stephano Protomartyre audiant: *Dura cervice, & incircumcisis cordibus & auribus: vos semper Spiritui sancto resististis.* Monet igitur non modò Psalmographus, ut ad vocem Domini hodie audiendam corda nostra non obduremus: verùm etiam Paulus Apostolus in hunc modum scribit. *Videte fratres, ne forte sit in alio quo vestrum cor malum incredulitatis, discedendi à Deo vivo, sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati.*

Obduratus autem viuit, si Fulgentio credimus, siue qui non conuertitur, desperans de indulgentia peccatorum suorum: siue qui sic misericordiam Dei sperat, ut vsque in finem vitæ præsentis, in suorum criminum peruersitate permaneat.]

Mentiuntur itidem Spiritui sancto, sicut Petrus Apostolus nos docuit, qui vota sua Deo vel Ecclesiæ facta, aliaque sancta promissa non præstant, sed perfidè violant, proque libidine sua rescindunt contra id quod apertè scriptum legitur: *Vouete & reddite Domino Deo vestro.* Irascitur enim Spiritus periuris ac perfidis, sicut Ananiæ & Saphiræ: damnat & salaces viduas, quæ ut carni laxent habenas, primam fidem siue sponsonem cum Christo initam reddunt irritam, sicut Paulus ostendit, quoniam dicatam Deo continentiam sacrilegis nuptiis contaminant, Christoque sponso se adul-

teras præbent, Peccant iterum, qui contra præceptum Apostolicum scientes contristant, & quod peius est, extinguunt Spiritum sanctum, cum sine vocationis terminos licenter excedunt, pios ac simplices impuris verbis & factis offendunt, nec Paulinam illam obseruant sententiam: *Vnusquisq; in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Non vocauit nos Deus in immunditiâ: sed in sanctificationem:* Ac rursus: *Nemini inquit, dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.* Demum huc spectat infinitus illorum peccantium numerus, qui non contenti sanctissimum Spiritum è suis velut ædibus profligasse, nefarios eius hostes in suas vel officinas vel speluncas inducunt, seque illis dominis turpissimè subiiciunt & obsequuntur. Regit igitur illos & occupat planè spiritus gastrimargie, fornicationis, philargyriæ vel auaritiæ, ire, tristitiæ, acediæ, cenodoxiæ atque superbiæ. De his autem spiritibus permulta scribit Cassianus, vt qui secundum Christi spiritum viuere cupiunt, aduersus huiusmodi capitalia vitia, quibus nos oppugnant dæmones, inuidi cõflicentur. Nam *qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitime certauerit.* Vt autem contra hos immundos & nequam spiritus legitime certemus, vero illo Spiritu doctore & custode in primis egeamus, de quo Apostolus omnes Catholicos seriò admonet: *Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Si spiritu ducimini, non estis sub lege. Si viuimus Spiritu: spiritu & ambulemus. Fructus Spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Nolite contristare Spiritum sanctum Dei: in quo signati estis in die redemptionis. Qui seminat in spiritu: de spiritu metet vitam æternam.* Quoniam verò commune hoc vitium est peccantium, vt discretionem spirituum careant, ac falsa virtutis specie decipiantur, valde mihi cauebo, vt quæ olim in Apostolos cadebat, in me quoque non competat Christi reprehensio: *Nescitis cuius spiritus estis. Qui autem Spiritu DEI aguntur, si Paulo credimus, y sunt filij Dei. Quod si quis Spiritum Christi non habet: hic non est eius.* Quapropter

Ephes. 4.

1. Cor. 7.

1. Theff. 4.

2. Cor. 6.

A lib. 5. vsque ad 12.

2. Tim. 2.

Galat. 8.

Ephes. 4.

Galat. 5.

Ephes. 4.

Galat. 6.

Luc. 9.

Roman. 8.

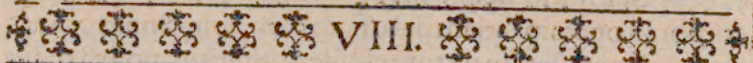
Isai. 30.

Prou. 9.

Iacobi 3.

sapè multumque Spiritum sanctum inuocabo, utpote fontem & principium bonorum omnium, ut sua diuina sapientia & virtute cor meum illustret ac expurget, suaeque gratiae & charitatis capax faciat, nè partem ullam cum illis communem habeam, qui bonitatis ipsius donis abutuntur, & pro acceptis ab illo beneficiis sepè per summam ingratitudinem mala ei multa rependunt. Vnde in meas etiam aures crebrò intonabit, quod in persona eiusdem Spiritus sancti seuerè dictum est: *Vasiliy desertores, ut faceretis consilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per Spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum. Vsq; quo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea quae sibi sunt noxia cupient, & imprudentes odibunt scientiam? Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis Spiritum meum, & ostendam vobis verba mea.* Cùm verò plarimi, ut dictum est, hunc diuinum hospitem malè tractent, & pauci illo doctore & consolatore conuenienter vtantur, ego pro peccatoribus omnibus hoc ferè tempore vota faciam, eosque patrono huic clementissimo commendare curabo. Præterea mecum ipse dispiciam, qua ratione in Spiritus sancti honorem de nōnullis peccantibus benè mereri queam, siue consilio, siue admonitione, siue reprehensione, aut saltem precatione, vel aliqua castigatione corporis assumpta, prout commodè fieri posse videbitur, nimirum vt errantes in viam redeant, & peccatis obnoxij pœnitentiam agant, tum impuri verè à Spiritu mudentur atque sanctificentur. Hoc enim est tantundem opis ac misericordiæ præstare, quemadmodum si reiecti è domo famuli cùm offenso Patrefamiliâs opera nostra reconcilientur, aut si ad reos, vinctos, breuique extremo supplicio afficiendos amicus occurrat, qui eos vinculis, omnique metu & periculo soluat, aut soluendos apud iudicem curet. *Qui autem conuertit fecerit peccatorem ab errore viae suae, non modò rem Spiritui sancto pergratam fecerit, sed & saluabit animam suam à morte, & operiet multitudinem peccatorum;* vti Iacobus Apostolus adstruit.

*Quomodo secundum Spiritum viuendum sit illi, qui
ad maiorem vitæ perfectionem adspirat.*

MVLTVM in eo situm esse cogitabo, vt sciam, quomodo Spiritum sanctum hoc tempore tot modis in Ecclesia laudatum & decantatum, mihi magis familiarem, amicum & fauentem efficere possim. Id verò fiet humili primùm accusatione me ipsius, qui tam benigno pedagogo, liberali hospiti, & fido admonitori hætenus tam malè sum obsequutus, & neque blandienti, neque arguenti aures & pectus reuerenter ac obsequenter præbui. Propria enim illius vox est: *Præbe fili mi cor tuum mihi, & oculi tui vias meas custodiant. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Quare imitandum Samuelem mihi proponam, qui ad omnem Dei voluntatem faciendam se promptum offerens, ex animo dixit: Loquere Domine, quia audit seruus tuus.* Loquitur autem in seruos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor, sicut Dauid Propheta significauit. Sed neque Spiritum in me loquentem audire, neque ad cor integrè conuerti possim, nisi varia impedimenta ac veluti retia quædam reliquero, vt Christum vocantem & Spiritum sanctum ducentem sequar expeditus. Eiusmodi retia sunt mundi strepitus, externa negotia, superuacaneæ vanæque curæ, colloquia infructuosa, mundi carnisque illecebræ, quæ multos à benè beatèque viuendo reuocant, & crebrò ad praua sollicitant, veterisque hominis augment licentiam, vt id circò dixerit Sapiens: *Qui spernit modica, paulatim decidet. Quasi à facie cubri fugit peccata.* Eò magis ego de tēpore redimēdo, de sensibus omnib⁹ in officio cōtinēdis, de modestia & submissione seruāda sollicitus esse nitar, Paulo ipso iubēte: *Nolite locū dare diabolo.* Christi enim Domini præclarū imitatore exemplū, qui plenus Spiritu sancto, statim post baptisimū acceptum, ab

Prou. 23. & 4.

1. Reg. 3.

Psal. 84.

Matth. 4.

Ecclesi. 19.
Ecclesi. 31.Ephes. 5.
Ephes. 4.

Luc. 4.

Isai. 66.

Psal. 44.

Osee 2.

Prou. 3.

Psal. 118.

Exod. 16. &

Num. 11.

Apoc. 2.

Isai. 28. & 66.

Luc. 1. & 3.

Luc. 1.

Ioann. 5.

eodem Spiritu in desertum agebatur, ibique poenitentiae corporali operam seriam dabat, & cum tentationes omnes fortiter superasset, in virtute eiusdem Spiritus postea rediit in Galilaeam, sicut meminit Euangelista. Ut verò certius constet, quales discipulos & familiares quærat hic Spiritus, loquentem ipsum audire par est: *Ad quem inquit, respiciam, nisi ad pauperulum & contritum spiritu, & trementem sermones meos? Ac rursus: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui: & concupiscet rex decorem tuum.* Sicut & alibi loquitur: *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius.* Mirum quantoperè hic Spiritus amet simplices: *cum simplicibus enim & humilibus sermocinatio eius*, & quomodo delectetur paruulis, quibus arcana reuelat mysteria, & quam cupidè in hoc mundo velut deserto peregrinantibus manna cœlestis porrigat, quamquè libenter habere suæ consolationis eos repleat, qui à lacte ablactati, & ab uberibus auulsi in Isaiâ Prophetâ dicuntur. *Quomodo inquit, si cui mater blandiatur, in ego consolabor vos, & in Hierusalem consolabimini.*

Et sanè Ioannes Baptista non modò vir, sed puer etiam suo nos exemplo instruit, non solùm de accipienda, sed etiam conseruanda & augenda gratia Spiritus sancti. Is enim cum adhuc materno utero contineretur, per Christum repletus fuit Spiritu sancto, iamquè puer factus, mundo & hominum externo conuictu relicto, quærit secessum, parentum & amicorum vitæ consortium, amat silentium, sibi soli & Deo viuit, secundùm spiritum ambulat, carnem licet innocentem castigat, coràm Deo nocte ac die suam effundit animam, precatur pro Ecclesia, continentia & abstinentia, & orationis studio semper incumbit. *Erat enim manus Domini cum eo*, per omnes nimirùm ætates, siue solus, siue cum aliis degeret. Et nè Spiritus sanctus in ipso esset otiosus, ab hoc duce & magistro pendet totus, sequè illius monitis per omnia diligenter accommodat, lucerna & ardens & lucens. Nec sunt absimilia prorsus, quæ Spiritus

operabatur in Daniele, eiusque sociis & æqualibus, non in cremo, sed in aula regia versantibus. Etenim illi leguminibus & aquæ potu contenti, lautiores victum repudiabant, nec solum abstinentiæ, sed etiam continentię, precationi, diuinoque cultui studiosè vacabant, sua & aliorum peccata confitebantur atque deslebant, mediis etiam flammis & impiorum corona circumdati, Deum collaudabant. Nec est alienum quod Græcus quidam Theologus notauit, præsentis in homine Spiritus sancti signa duo esse certissima, iustam animi mansuetudinem in proximum, & veram cordis in DEVM humilitatem: hinc enim Christum ipsum præcepisse: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Ceterum ad maiorem Sancti Spiritus gratiam mihi demerendam, vt paucis multa complectar, magis magisque sanè conferet, ad cor sæpè redire, veteri homini abrenunciare, parua etiam vitia, cogitata, dicta, factaque ad trutinam reuocare: quæ malè admissa sunt, etiamsi leuia videantur, frequenti dolore ac iusto pudore in me vindicare, puritati mentis operam assiduam dare, impuris affectionibus aditum præcludere, in res exteriores non libenter effundi, salutaria quædam crebrò cum sensu animi meditari, ad puram diuini nominis gloriam cuncta referre, de me submissè & modicè, de aliis benignè, candidè, præclarè sentire & loqui, cum alia Dei beneficia, tum Christi Domini vitam & mortem in memoriam quotidie reducere, pro his meritis ex animo gratias agere, multumque in sacris colloquiis, quæ cum Christo & Sanctis eius suauiter instituuntur, demorari, & præscripta quædam orandi tempora potiùs augere quàm minuere. Eòdem conferet vigilare ac prouidere, vt concitatoris naturæ impetum frangam, & immoderatos affectus, prauasque inclinationes, quibus agitari soleo, diligenter obseruem, vt illis veteris Adæ reliquiis, veluti noxiis herbis extirpandis, insistam, earumque virtutum plantis quibus meus ager iuxta cœlestis agricolæ mandatum excolendus est, studium quotidianum impendam. Que

omnia

Daniel. i. & 3.

Matth. ii.

Galat. 5.
Isai. 11.

Galat. 5.

Rom. 13.
1. Tim. 1.

Luc. 7.

Actor. 5.
Rom. 5.
Galat. 6.

Pfalm. 103.
& 67.

omnia mihi vt verè fiam spiritualis, tanta præstiti erunt faciliora, quanto frequentius & ardentius patrem illum pauperum, & donorum omnium fontem Spiritum sanctum inuocauero, vt fructus illos Spiritus duodecim, quos numerat Apostolus, & septem dona per Isaiam proposita indigno mihi benignè largiatur. Quid autem mihi desiderabilius ac gratius esse debet charitate, quæ inter alia dona ad benè beatèque viuendum diuinitus nobis infusa, primus fructus Spiritus à Paulo numeratur, & munus DEI est: per se præstantissimum, DEO acceptissimum, fidelibus saluberrimum, immò & plenitudo legis finisque præcepti: Quamobrem ego Ecclesiæ matris exemplum, piorumque omnium consuetudinem sequar, qui hisce diebus identidem à Spiritu sancto precantur, vt amoris illius ignis planè diuinus in cordibus fidelium accendatur. Vbi enim cœlestis hic ignis, sicut in Magdalensæ pectore succensus ardet, malorum omne genus exurit, iugum Domini iucundum facit, & quemadmodum in Apostolis, crucem non modò facilem, sed & amabilem reddit, vt cum Paulo syncerè dicatur: *Mibi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri IESU CHRISTI.*

INVOCANDVS est mihi Spiritus sanctus, qui in primis Christi discipulis hodierna die potenter est operatus, vt repleti omnes variis linguis magna Dei multis populis loquerentur. Inuocandus autem est, vt idem ipse nunc suam virtutem exercat in capitibus atq; primoribus orbis Christiani, atq; per illos efficiat, quod ad communem Ecclesiæ Catholice vnionem, pacem ac reformationem, hoc turbulento & corrupto seculo maxime desideratur. Quare cum Psalte regio subinde dicam: Emitte Spiritum tuum & creabuntur: & renouabis faciem terræ. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis à templo tuo in Hierusalem.

ORABO etiã pro Catholicis cõcionatoribus in mesè Domini

cam extrudendis, proq; ministris Ecclesie omnibus, vt electa esse possint organa Spiritus sancti, vtq; cum Apostolis noui planè homines ac verè spirituales fiant, qui passim apud omnes nationes, & in omni genere linguarum veritati Christiana testimonium efficax ferant, nec solum fidei unitatem, verum etiam vite integritatem Catholicis populis restituere possint.

PRECABOR insuper Spiritum sanctum non solum Ecclesie, sed mihi quoq; dari sanctificatorem, paracletum, doctorem, rectorem ac reformatorem, qui & ea dona, quibus in mea vocatione potissimum egeo, largiatur & augeat. Peculiariter autem Spiritum sanctum inuocans crebrò dicam: Accende lumen sensibus, infunde amorem cordibus, infirma nostri corporis virtute firmans perpeti.

FERIA II. POST PENTECOSTEN.

Sequentis Euangelij argumentum.

HOC Euangelium, quod pios valdè consolatur, im-
mensum illum Dei amorem explicat, quo factū est,
vt vniuersum Filium suum ad saluandum gratis dona-
ret non paucis mortalibus, sed toti mundo seu humano
generi, quamuis perduto atq; damnabili. Quod ineffa-
bile beneficium ad salutem æternam obtinendam nemi-
ni non offertur, qui præsentis & viuida fide illud velit am-
plecti, seque Patri & Filio & Spiritui sancto gratum ex-
hibere contendit. Docemur insuper, fidem homini a deò
necessariam tantique momenti esse, vt sine illa cunctos

Ioan. 1.
Matth. 1.

Galat. 5.
In Enchiridio. cap. 8. &
lib. 20. Homiliarum. ho-
mil. 17.

Lib. 2. ad Mo-
nimū. cap. 9.
1. Regum 31.
Actor. 8.

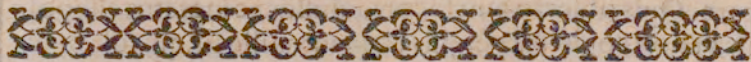
incredulos in perpetuum perire necesse sit, & cum illa ipsa fideles salutem æternam assequi possint. Explicatur etiam ratio, cur tam multi post Christi Redemptoris aduentum damnentur, nimirum partim ob incredulitatem malorum omnium radicem, partim ob alia peccata, quæ post baptismum à credentibus cõmissa, tenebrarum nomine continentur, & cum luce Christi stare non possunt. Etsi enim Christus lux vera, & promissus ille Messias ac saluator in mundum venerit, tanta tamen est hominum ingratitude atque peruersitas, vt sua ignorantia & incredulitate se ipsos perdant, suorumque vitiorum tenebras magis quam Christum ipsum eiusque præcepta diligant, vt p̄ore temporariis curis & humanis affectibus potius quam spiritualibus & diuinis rebus addicti. Peius adhuc est, quod malè agentes, lucem ipsam in se delectabilem, sed ægris oculis inuisam oderint, & ad lucem oblatam, vt in suis peccatis corrigantur, venire derideant. Errant autem hostes Ecclesiæ, fidei nomine abutentes, quam putant hic à charitate disungi, solamque valere ad iustitiam & salutem æternam obtinendam, licet interim non Catholicam, sed sectariam fidem profiteantur, & in multis excidant à fidei sincérité. Prædicat nobis Euangelium fidem vt radicem bonorum operum, quæ nisi ex fide procedant, nec Deo placere, nec homini salutaria vquam esse possunt. Verum hæc Catholica fides neminem iustificat ac saluat, si sterilis maneat, neque per charitatem siue dilectionem operetur, sicut Paulus & Augustinus adstruunt. Fide, vt vocant, formata, Deo & Ecclesiæ adhæremus, vnaque Christi membra persistimus, fructus illos adferentes, sicut Christus hoc loco innuit, vt fugiamus tenebras, & ad lucem veniamus, imò & opera bona in Deo legitimè faciamus. Qua de re paulò post pluribus erit differendum. Hoc tantum ex Fulgentio adiungemus, vbi cum fide charitas non est, sicut in Saul & Simone Mago cernimus, fidem non prodesse, immò & quæcunque dona Spiritus sancti esse posse, ipsum verò Spiritum sanctum esse non posse, ac per hoc nihil prodesse illorum donorum largitatem, vbi sic aliquod donum

Spiri-

Spiritus habetur, vt ipse Spiritus non habeatur. Ibi autē Spiritum sanctum esse docet, vbi est finis præcepti, hoc est, charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.

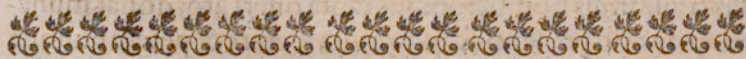
1. Tim. i.

EVANGELIUM EIVSDEM

dici. Ioann. III.

SIC Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eū, non pereat, sed habeat vitam aeternam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credidit in nomine vnigeniti Filij Dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

NOTÆ MEDITATIONVM

ET PRECATIONVM CIRCA

EVANGELIUM.

Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret.

ENERABOR hæc verba Ioannis aurea, nec satis unquam laudata, & præterea dolebo illorum vim & energiam ad intimos mentis meæ recessus non penetrare, nec sensus meos omnes penitus occurrere. Quis obsecro tam socors, insulsus ac ingratus esse possit, ut non cogitet sæpè, quis & quantus ille sit, qui sola miseratione commotus, tam paternè respexit gratisque dilexit genus humanum, id est, mundum iure maledictum, perditum ac rebellem, Deoque semper maximè contrarium. In huius autem ineffabilis dilectionis evidens argumentum, sicut idè Pater inde ab æterno constituerat, promisit ac destinavit, adedoque donavit non Angelum vel Archægelum, sed totum Filium suum, quem & unicum & charissimum, consubstantialem & æqualem habebat, ut is tam scelerati mundi nõ iudex, sed in primo aduëtu suo redemptor atque saluator esset, totumque mundum sibi reconciliaret. Nec satis erat illum Filium in carne hominem effici, ut verè diceretur, *Verbum caro factum est*, nisi & in cruce idem oblati peccata omnium sanguine profuso expiaret, & pro illis fieret maledictum. Meritò igitur per Osee Prophetam loquitur: *Ego quasi nutritus Ephraim portabam eos in brachiis meis: & nescierunt quòd curarem eos. In funiculis Adam traham eos, & in vinculis charitatis.* Atque ut vno verbo suum immensum declararet amorem, quo perditos & immerentes nos complectitur: *Delicia mea* inquit, *esse cum filiis hominum.* Nullo autem sermone potest explicari, ille Patris amor, illa profusa gratia, qui vnà cū hoc Filio vilissimis hominibus tanta offert atque donat munera, quanta in præsentia ac futura vita sperare & petere nunquam ausi fuisset, ut nimirum naturæ diuinæ consortes, & filij Dei, Christi que fratres, hæredes atque cohæredes efficermur, & quodammodo Angelis exæquaremur, qui se conseruos fidelium esse testantur. Quid? quòd Fulgentius apertè confirmat; Deus unigenitus humanam naturam tantum dilexit, ut eam non solum à potestate mali Angeli liberaret, verum etiam in seipso super omnes bonos Angelos in Patris

dextera

Ioan. 1.

Galat. 3.

Osee 11.

Prou. 8.

Apocal. 22.

Serm. de natiuitate Domini.

dextera collocaret. Natura enim quæ in ipso primo homine mundum peccato polluit, ipsa in secundo homine mundum à peccato mundauit.] Quoniam verò in præsentem de summa Dei bonitate locum, qui valdè illustris, sepè quæ cogitandus est, incidimus, nonnulla ex Episcopo Carpathio Philone, quæ hoc argumentum nobis magis commendent & exaggeret, repetemus. O incomparabilè, inquit, vim amoris! ô summam bonitatem! ô infinitam sapientiam! quid te mouit ad hominem creandum? quid rursus ad eundem redimendum? solus amor, quo cuncta ex nulla subiecta re creasti. Hæc quæso parumper animaduertite ingrati: hæc cogitate superbi, hæc meditemini auari, videte carnales, an maior vlla vis amoris esse possit, quàm quæ Domini nostri Iesu Christi erga nos fuit, exstatq; quotidie, & durat æterna? Deus immortalis, æternus, immutabilis, omnipotens, creator omnium ac rector, summa sapientia, cui cælum sedes, & terra scabellum pedum eius, quia cuncta pugillo virtutis suæ continet, nullius egens, amore victus hominis, de cælo descendit, vterum Virginis ingressus, humanitatē nostram, immò suam assumit, factus aliquando perfectus homo, idem quæ mortalis, qui semper increatus est & immortalis: factus patibilis qui semper est immutabilis, vt nos ab sempiterna morte redimeret, quam suipsius culpa primus ille parens omnium Adam sibimet & cæteris de sese nascituris infoelicissimè intulerat.] Ac tandem ita concludit: O miseri planè quæ calamitosi, quicumquæ Christianorum non hæc assiduè recordantur, eorum quæ authorem Deum ipsum Optimum Maximum non sanctissimè colunt ac prædicant.]

Ego verò inter miseros & calamitosos ab hoc Philone reprehensos me primo statuâ loco, valdè quæ mirabor, qui fiat, vt effusam semper quæ prædicandam Dei Patris & Christi Redemptoris charitatem non sæpius in animum reuocem. Dolebo hinc maiorem diuini numinis cultum in me non crescere, & singularem consolationem atque fiduciam à me non percipi, nec diligentius etiam meo & aliorum mortalium

In Canticum
Canticorum

Isai. 63.

1. Ioan. 4.

Jerem. 31.

Thren. 3.

Rom. 9.

Isai. 1.

nomine ob tantum beneficium agi gratias, laudesque persolui. Quid enim omninò excogitari potest, quod vel ferreū hominis pectus non concitet atque permoueat ad fontem illum bonorum omnium redamādum, qui homines, id est, lutea vasa ad tantā dignitatis ac nobilitatis prærogatiuā euexit, summique boni capaces atque participes fecit? Est ita prorsus, quemadmodum Isaias Propheta Dei Spiritu plenus testatum reliquit: *In dilectione sua & indulgentia sua ipse redemit eos, & portauit eos, & eleuauit eos cunctis diebus seculi.* Quod Ioannes ad hunc modum planius expressit: *In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut uiuamus per eum.* Ac iterum: *Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.* Et nè modum diuinæ dilectionis ignorem, aut parui pendam, Deum ipsum audiam cuique Adæ filio apertè loquentem: *In charitate perpetua dilexi te, idè attraxi te miserans. Misericordia enim Domini quòd non sumus consumti;* cum plurimis uidelicet, qui sine Deo Dei que amore uiuentes, perinde ac vasa ire, sicut à Paulo dicuntur, funditùs perierunt, atque peribunt, futuri utique filij maledictionis æternæ. Caterùm hic perpetuus, gratuitus, perfectus, immensus ac fidelis Dei amor, qui bonorum omnium in hominem collocatorum fons & causa est, satis ostendit, quem ego in summo illo bono redamando modum seruare debeam, ut me totum illi vicissim communicem, gratis eundem, neque ob commodum vel proximum diligam, ac præterea nullum in illo amando, laudando colendoque modum seruem, sed & aliorum non amantiū sortem infelicem deplem ex animo, quando quidem bestiis omnibus ingratiore, summum æternumque bonū tanta iniuria prosequuntur. Hinc irati Dei grauis & iusta illa querela profertur: *Audite cæli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus loquutus est, Filios enutriui, & ex aliis: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & sinus præsepe Domini sui: Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit.* Et verissimè dixit ille dilectus, qui nihil magis quam

amorem

amorem spirat: *Qui non diligit, non nouit Deum: quoniã Deus charitas est.* Ac rursus: *Nos ergò diligamus Deum, quoniã Deus prior dilexit nos.*

1. Ioan. 4.

Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit, iam iudicatus est, quia non credit in nomine vnigeniti Filij Dei.

PLANE mihi persuasum habeo, quòd sicut credere & cognoscere Deum, & quem ille misit Iesum Christum, præcipua Christianæ religionis ac doctrinæ portio est, immò & vita æterna dici potest: ita diuinas illas personas non cognoscere, & sincera fide non complecti, peccatum omnium grauissimum & certissima damnatio debeat reputari. *Qui enim non crediderit, condemnabitur. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia nõ credit in testimonium quod testificatus est Deus de filio suo. Qui incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum,* Ioanne Apostolo teste. Quocirca singulares Deo Opt. Max. gratias agam, qui veram & Christianam fidem præter alia sancti Spiritus dona, in me cum baptizarer, infudit, & hoc fidei lumine ad diuina percipienda me habiliorem reddidit. *Fides enim Dei donum est,* quod acceptum humanæ ignorantia tenebras discutit, & intellectum vt veritati diuinæ in iis quæ rationem excedunt, assentiatur, lumine quodam illustrat. Vnde per Isaiam dictum legimus: *Nisi credideritis, nõ intelligeris.* Et sicut Chrysostomus docet, quæ humanam excedunt rationem, fide duntaxat indigent. Deinde fidei nostræ auctori & consummatori Christo gratias agam ingentes, qui ad veram huius fidei lucem in me cõseruandam & alendam tam multa media instituit, mihi quæ immerenti suppeditauit, nempe verbum suum, Spiritum suum, miracula sua, Ecclesiam suam, ministros suos, sacramenta sua, & alia id genus beneficia spiritualia, quibus ad hoc pretiosum donum retinendum, ornandum & promouendum, quamdiu in hac vitæ humanæ imbecillitate viuitur, vehe-

Ioan. 17.

Marc. 16.

1. Ioan. 5.

Ioan. 3.

Ephes. 2.

Isai. 7. iuxta
editionẽ 70.
Homil. 4. in 1.
epist. ad Cor.
Hebr. 12.

Matth. 24.

Actor. 20.

1. Timot. 4.

2. Pet. 3.

Hebr. 13.

1. Tim. 6.

2. Tim. 4.

Ephes. 4.

Rom. 16.

Galat. 1.

Marc. 1. & 16.

Hebr. 11.

a Matth. 16.

b Ioan. 20.

c Matth. 8.

d Matth. 15.

e Luc. 10.

Hebr. 2. 11.

menter egemus. Nec minores gratias illi debeo, qui tam multis hac tempestate à fide ad sectas deficientibus, sicut Christus & Apostoli prædixerunt fore, me tamen in vnitate Catholicae & orthodoxae fidei, sine qua homini cuicumque salus nequit obtingere, firmum atque constantem seruauit, ut nè doctrinis variis & peregrinis seduceret, atque ad falsas nouae fidei opiniones ac profanas vocum nouitates, quibus pluri mi illaqueantur, dilaberet. Si enim antea vnquam, nunc impletur maximè illud Pauli vaticinium: *Erit tempus, cum sanã doctrinam non sustinebunt: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros, prurientes auribus.* Cùm verò sicut vnus Deus, vnus Christus, vnus Spiritus, ita vna etiam fides existat, vti Paulus perspicuè docet, nihil mihi commune vnquam erit cum noue fidei vel doctoribus vel sectatoribus, quocumque se nomine venditent & commendent. Sequar enim Pauli consilium, immò præceptum de obseruandis & fugiendis illis, qui dissensiones & offencula præter doctrinam traditam & receptam faciunt. Vt igitur idem Apostolus me docuit, dicam illis omnibus anathema, quoniã præter id quod nostri maiores tot seculis acceperunt, euangelizant, & nouandae, immò & antiquandae orthodoxae fidei operam dant perniciosissimam, nouasque opiniones & sectas ad scindendam Ecclesiae vnitatem vel inducunt, vel nutriunt ac tuentur.

Cæterum quoniam sectarij omnes in eo ferè consentiunt, vt solam fidem ad iustitiam & salutem æternam obtinendam cuius homini satis esse contendant, ego errorẽ illum vt puritati fidei bonisque operibus maximè derogantem, sed & hominum vulgo supra modum pestilentem, ex animo detestabor, & vbi possum, errantium animis eximam. Illud in cõfesso est, fidem à Christo Domino & Paulo sepè multumque laudari, & eos qui fide sunt præditi, sicut ^a Petrum, ^b Thomam, ^c Centurionem, ^d Cananæam, sed & ^e Patres antiquos subinde iustos ac beatos in scriptura vocari, quãdoquidem illorum fides fuerit initium, radix & velut fundamentum iustificationis, atque ad eò bonorum omnium, quae in illis ipsis

vnquam

vnquam floruerunt. Cōstat præterea, verè à Paulo dici, quòd sine fide impossibile sit placere Deo, siue de veteris, siue de noui testamenti fidelibus agatur, qui citra controuersiam si de mediatoris Dei & hominum Christi iustitiam & salutem necessariò consequuntur. Quòd verò quidam ex Pauli verbis perperam acceptis colligunt, sola fide hominem iustificari, & ad benè beatèq; viuendum opera bona non esse necessaria, peruetustus est error, ab illis reiectus Apostolis, qui epistolas canonicas ediderunt; immò & à Paulo ipso improbat, vbi fidem illam docet & exigit, quæ per charitatem operatur, & vbi charitatem fidei anteponit, ac disertè testatur: *Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum.* Qua de re multis Augustinus disserit, ac eundem de sola fide iustificante errorem apertè cōfutat, eo maximè libro, qui de fide & operibus inscriptus extat. Cuius & præclara illa vox est: Charitas inchoata, inchoata iustitia est: charitas prouecta, prouecta iustitia est: charitas magna, magna iustitia est: charitas perfecta, perfecta iustitia est.] Proinde nihil apud me clamores istorum valebūt, qui contentiosè vrgent fidem in Christum propitiatorè esse necessariam, de ipsò quidem fundamento fidei & salutis nostræ Christo solliciti, sed præceptum Apostolicum negligentes, quo significanter expressum est: *Vnusquisque videat quomodo superadificet.* Ego meam iustitiam & salutem in ea fide collocabo, quæ sicut Iacobus Apostolus asserit, non est inanis, otiosa & mortua, sed operibus bonis cooperatur, & per illa, sicut fides Abrahæ, consummatur: quæ insuper amorem iustitiæ odiumquè peccati secum trahit. Gratus ero Patri, qui mihi ac peccatoribus omnibus Christum proposuit propitiatorem, & propter illum inmerentibus etiam promittit gratiam & gloriam. Ob eiusmodi promissa Christo fidam Redemptori, quem & ducem atquè pastorem sequar, cui & iubenti magistro libens parebo, & quem simul iudicè reuerebor. Errant prorsus, qui Christum velut dimidiatum sibi fingunt, nec totum intuentur, sicut & illi qui misericor-

Ibidem.

2. Cor. 4.
A. Cor. 4.

Galat. 5.

1. Cor. 13.

Cap. 14.

Lib. de natura & gratia.
cap. 70.

1. Cor. 3. c. 1.

Iacob. 2.

Genes. 22.

1. Cor. 17.

1. Ioan. 3.

Matth. 20.

1. Pet. 2. & 4.

2. Pet. 1.

Lib. 2. de bo-
no perseveran-
tia. cap. 13.

1. Ioann. 3.

Apoc. 22.

diam Dei sine iustitia considerant, ut liberius sine timore pec-
cent. Requirit Christus non modò credentes verbo, sed etiã
vitæ suæ imitatores, ex quibus Paulus professus est: *Imitatores
mei estote, sicut & ego Christi.* Tum Ioannes sine exceptio-
ne vlla definit: *Quid dicit se in Christo manere: debet sicut ille
ambulare, & ipse ambulare,* qui nempe quemadmodum se
pro nobis obtulit in sacrificium, ita etiam se nobis propo-
suit in exemplum. Bibendus est utique nobis calix Domini,
ut gloriam eius participemus. *Calicem inquit, meum bibetis.*
Bibitur autem fide, dilectione & imitatione. Monet igitur
Petrus iustificatos, non solùm credere atque confidere, sed
Christi patientis sequi vestigia, utque fideli creatori comen-
dent animas suas in benefactis, ac per opera bona certam vo-
cationem & electionem suam facere non intermittant. Eoq;
magis dolebo vicem, & deplorabo cæcitatem tot mille se-
ctariorum, qui à fide Ecclesiæ alieni, perpetuò se consolans-
tur vana fiducia diuinæ, ut ipsi vocant, misericordiæ peccata
remittentis propter Christum, eamque fiduciam sine scri-
pturæ fundamento pro fide accipiunt necessaria, qua certò
quisque statuat sibi peccata remitti, sequæ vitam habiturum
æternam. Licet enim sancti de suæ perseverantiæ præmio cer-
ti sint, ut Augustini verbis utar, de ipsa tamen perseverantia
sua reperiuntur incerti. Ego autem his vanis fidei iactatori-
bus prætermisiss, Ioannem audiam, qui Apostolus & Euan-
gelista palam pronunciat: *Qui dicit se nosse Deum, & manda-
ta eius non custodit, mendax est, & in eo veritas non est: Filioli
nemo vos seducat: Qui facit iustitiam iustus est, sicut & ille ius-
tus est. Qui facit peccatum, ex Diabolo est. Qui iustus est, iusti-
ficetur adhuc: & sanctus, sanctificetur adhuc.*

*Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum,
& dilexerunt homines magis tenebras quàm lu-
cem.*

V T ex aliis diuinæ scripturæ locis, ita ex præsentī etiam

Euan-

Euangelio discam, inter primum & secundum aduentum Domini magnum esse discrimen. Venit enim Christus in primo illo humilis, non damnare sed saluare peccatores, & id quærere, quod per Adam primum hominẽ perierat, Agnus nimirum ipse Dei, qui tollit peccata mundi, & ex peccatoribus iustos facit. In secundo autem aduentu, veniet idem ille magnificus & potens sicut Leo & iudex ad mundum iudicandum, & ad omnes eos velut hostes condemnandos, qui gratiam in priori aduentu oblatam non receperunt, sed repudiârunt, suorum nempe vitiorum tenebris inhærentes, ac relicto veritatis lumine deuia & obscura festantes. De his Christianæ gratiæ aduersariis, ingratisquẽ custodibus Apostolus dixit: *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiã veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quadã expectatio iudicij & ignis emulatio.* Vnde Christus etiam ipse qui futurus est omnium iudex, apertè testatur: *Procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.* Absit igitur, vt ego diuini timoris expers, primum Christi aduentum & adiunctã illi gratiam duntaxat agnoscam, nihil interim sollicitus de secundo aduentu metuendi iudicis, qui orbem in æquitate iudicabit, simulquẽ abscondita tenebrarũ illuminabit, & consilia cordium manifestabit, vnicuiquẽ secundũ opera redditurus, sicut Apostolus sæpenumerò tradit. Miseranda profectò res est, & tristibus multorum lacrymis deploranda, mũdum totum in maligno sic esse positum, vt homines Christianũ nomen profitentes, summa summi Dei gratia quæ per Christũ à Patre datum cunctis offertur, non ad suam salutem, sed ad maiorem perniciem & grauiorem damnationem vt plurimum abutãtur. Venit quidem Christus lux vera ad omnem hominem illuminandum, lumen illud ad reuelationem gentium, quiquẽ summo iure de seipso testabatur: *Ego sum lux mundi: qui sequitur me, nõ ambulat in tenebris, sed habebit lumẽ vitæ.* Per hũc quòq; Christum plena lucis & veritatis tã multa & magna tenemus in Ecclesia, nimirum promissa, man-

Luc. 19.
Matth. 18.
Ioan. 1.
1. Tim. 1.
Apocal. 5.
Lucæ 21.
Act. 10 & 17.

Hebræ. 10.

2. Cor. 5.
Ioan. 5.

Act. 17.
2. Cor. 5.
1. Cor. 4.
Rom. 2. & 14.

1. Ioann. 5.

Ioann. 1.

Luc. 2.
Ioann. 8.

Ioann. 1.

Rom. 13.

Isai. 5.

Sapient. 5.

Deutero. 32.

Psalm. 4.

Isai. 28.

data, Sacramenta, exempla, instituta, beneficia, pluraque id genus alia Iudæis olim tam largè & affluenter nunquam communicata. *Lex enim per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Nox precessit, dies autem appropinquavit.* Quid verò mundus interim facit? nisi quòd suum ingenium & veterè morem obtinet, non minùs insanus quàm ingratus, quandoquidem pro vuis labruscas, pro auro carbones, pro luce tenebras, pro beneficiis quisquilias & sordes optimo maximoque Parenti ac Redemptori in hūc diem vsque rependit. Quæ per se mala, inhonesta, vetita atque detestanda sunt, ea singulari studio Christiani expetunt, & die nocteque cupidè confectantur, nec solùm in rebus vanis & indecoris, sed etiã fœdis ac noxiis animi simul & corporis vires consumunt, omnemque operam & vitam mundo ac carni tribuunt, meritò vt illi de seipsis fateantur: *Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias, difficiles, viam autem Domini ignorauimus.* Nos verò nihil de illis relictius, quàm cum Moyse dicere possumus: *Gens absq; consilio est, & sine prudentia: viam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* Verè sunt isti Adæ filij, quos Regius Propheeta deplorans, eorumque stultitiam admirans aiebat: *Filij hominum vsq; quòd graui corde? vt quid diligitis vanitatè & queritis mendacium?* Et facit tamen suum officium Christus, qui tanquàm clementissimus medicus, licet à suis ægrotis sæpè cõtemnatur, omnem medendi rationem, velut in phreneticis experitur, & partim verbo, partim spiritu suo eos redarguit, vt ad veram illos reuocet lucem, nè in suis morbis ac sordibus miseri pereant in sempiternum. Verumenimverò corda istorum, qui tam diu ac patienter expectantur, obdurerunt, medicas manus defugiunt, & monita contemnunt salutaria, perinde ac si dicant: *Percussimus sædus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Tenebras enim magis quàm lucem diligere pergunt, veræ lucis semper fugitatès, qui etiam de suis vitiis reprehensi nolunt corrigi, vt offenso Deo per poenitentiam reconcilientur, sed clam palamque suas defen-

dunt

dunt corruptelas, peccata peccatis accumulantes. Quapropter illis Propheta sic interminatur: *Vae qui profundi estis corde, vt à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos? & quis nouit nos?* Ac rursus: *Dicunt inquit, videntibus, Nolite videre: & aspicientibus, Nolite aspiciere nobis ea quae recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores.* His annumerari possunt quos Apostolus iure perstringit, quia licet fidei titulo commendentur, tamen sunt voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciem quidem pietatis, & Christum ore cōfiteutes, virtutem autem factis abnegantes.

Nihil ergo mirum, quòd Christus fore prädixerit, vt ex multis vocatis pauci reperiantur electi, quando quidem à tenebris ad lucem vocati vel profus non veniunt, vel facile in veterem caliginem relabuntur, ac nullum accepta à Christo lucis fructum ostendant, vt rebelles lumini potius, quam lucis filij possint appellari. Vnde factum est, vt Christus ipse suorum sortem miseratus, in Euangelio quereretur: *Quam angusta porta quae ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam!* Eòque magis metuum, nè quòd Paulus grauiter interminatur, in multis fidelibus hodie compleatur: *Irritam inquit, quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione duobus vel tribus testibus moritur. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcauerit.* Dolebo sanè, tam multos in Christum viam petram impingere, illum què blandū & suauem sibi proponere, verum autem & genuinum illū, qualem nobis depingit Euangelium & verus agnouit Ecclesia, respicere, ac in postremis habere. Nec enim obseruant ac timent illum, ^a qui fideles praecepta sua omnia docet obseruare, ^b qui credentes à via lata ad angustam inuitat, ^c qui praefer fidem poenitentiam à saluandis exigit, ^d qui regnum caelorum violentis rapiendum proponit, ^e qui sensus & mēbra iubet circumcidi, ^f qui Christianam iusticiam in ieiunio, elemosyna & precatone collocat, ^g qui demum verba & opera singulis ad trutinam reuocare, suisquē vel poenis vel

Isai. 28

Isai. 29.

2. Tim. 3.

Tit. 1.

Matt. 20. & 22.

Tob. 24.

Eph. 5.

Lucæ 16.

Matth. 7.

Hebr. 10.

Deutero. 17.

Isai. 8.

1. Pet. 2.

2. Matt. 23. & 19.

b Matth. 7.

c Matth. 3. & Marc. 1.

d Matth. 11.

e Matth. 18.

f Matt. 5. & 6.

g Matt. 13. & 25.

suppliciiis afficere constituit. Bone Deus tantum præclaræ lucis à Christo præferri, & in Euangelio demonstrari; quantum hic mundus suis tenebris obæcatus vix vnquam cogitat & expendit, maximè vbi agitur de relinquendis retribus, de paupertate amplectenda, de sui abnegatione, de veteris hominis mortificatione, de virtutum heroicarum ardenti studio, de perfectione legis & iustitiæ obseruatione, ac prostrè de officio Euangelicæ humilitatis, patientiæ & obedientiæ, in quibus idem Christus abundantiorè quandam iustitiam, sui que imitationem à renatis requirit.

Cum primis verò mihi cauebo ab illorum exemplo & consuetudine, qui suas tenebras etiam admoniti non agnoscunt, malè que patrata peius defendunt ac libenter excusant, hinc intenti maximè, vt suis non careant voluptatibus, suam que potiùs cupiditatem, quàm Dei voluntatem sanctam expleant. His dissimiles illi non sunt, qui vt Salomonis verbis vtat, *relinquant iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas: qui lætantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Ex aduerso & amore & imitatione dignos putabo, quos correctio & vexatio adhibita reddit meliores, quemadmodum Regi David & Paulo Apostolo correptis, contigit. Etenim ille à Nathan Propheta reprehensus, suam ipse culpam confessus est, ac statim resipuit: hic verò in terram prostratus, & Christi voce castigatus, hoc vnum dicere habuit: *Domine, quid me vis facere?* & misso ad se Ananiæ, tanquam Dei legato paruit. Tum primi auditores Apostoli Petri haud grauatim ad lucem venerunt, quia vna concione percepta corde compuncti, & de salute sua solliciti quærebant: *Quid faciemus viri fratres?* statim que Christi se iugo & Petri voluntati alacriter subdiderunt. Quapropter vt filium lucis deset, ego tenebras fugiam, & lucem vsque maiorem quæram ad me & Deum cognoscendum. *Beati enim qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* Neque solum veritatis lucentis, sed & arguentis fulgorem, vnde cun que ille mihi affulgeat, etiam iniussus amplectar, mihi que gratulabor non tam de blandis

Matth. 19:

Luc. 12. 13.

Matth. 10. 25.

Matth. 5. & 6.

Matth. 7. 10. &

16.

Prou. 26.

2. Reg. 12.

A. Act. 9.

A. Act. 22.

Ephel. 5.

Matth. 5.

admonitoribus quàm de liberis correctoribus, siue illi maiores fuerint, siue æquales, aut etiam inferiores, quàm de meos mihi neuos exponent, aut morbos detegent. Etenim in iudicandis & sanandis vitiis, quæ ad me propriè spectant, aliorum sapientium potius quàm meo iudicio fidam, quàm amor ille proprias magnas cuiquæ; tenebras offundat, & verè Prophetam testetur, *Præuam est cor hominis & inscrutabile: quis cognoscerit illud?* Necessarium est cuiquæ; præceptum: *Nè inuiteris prudentia tua. Nè sis sapiens apud te metipsum. Causam tuam tracta cum amico tuo. Amicus enim fidelis procella fortis, & vitiæ medicamentum.* Quarè mihi cum Dauide crebrò precandùm est: *illumina Domine tenebras meas:* quas nimirum sibi quisquæ; cõgenitas ac diuinæ lucis indigentes circumfert, nè se ipsum alioquin miserè fallat. In hoc autè mali à iustis differunt, sicut præsens Euangelium indicat, quòd illi quidè in suis peccatis nolint argui, tenebras diligant, lucem ipsam oderint atquæ; auersentur: hi verò contra, lucem & veritatem ex animo querant, libenter illam audiant & amplectantur, in accepto quæ; lumine ambulent, ad maiorem nempe gratiam aspirantes, nec hominum sed Dei iudiciũ in suis operibus metuentes. Norunt enim vocem iusti propriam esse: *Verèbar omnia opera mea, sciens quòd nõ parceres delinquenti. Etiã si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea.*

Hierem. 17.
Prou. 3.
Prou. 27.
Eccles. 6.
Psal. 17.

Job. 9.

PRECANDVS est mihi DEVS, vt summa eius charitas in Filio nobis donato refulgens, maiore fructum & effectum prauo huic mundo adferat, nè tam multi etiam Christiani in suis peccatis ac tenebris pereant ob suam ingratiudinem. Nec enim expendunt formidabilem illam Christi sententiam: Ille seruius qui cognouit voluntatem Domini sui, & non se præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis. *Et verè ab Eusebio Emiseno traditur: Quantò maiora beneficia sunt hominibus constituta, tanto grauiora peccatoribus iudicia.*

Luc. 12.

In Euangel.
Matth.

ORABO etiam pro fidei noue sectatoribus, vt desinant errorum suorum tenebras amare atquæ; defendere; vtiq; Catholicæ veritatis luci, quam prius fugerant & oderant, non resistant.

sed

2. Timot. 2.

*sed assentiantur. Sunt enim permulti, de quibus queritur Aposto-
lus, quòd resistat veritati, nec resipiscere possint à diaboli laqueis,
à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem, nisi Deus det illis pe-
nitentiam ad cognoscendam veritatem.*

A Cor. 8.

*INVOCABO insuper Spiritum sanctum, ut Episcopi Ca-
tholici sacramentum Confirmationis, compluribus eo indigen-
tibus conferant, utq; sacramentihuius usus & effectus in baptiza-
tis appareat, nimirum per augmentum spiritualis gratiae, & ob
ingenuam Catholice fidei confessionem publicè faciendam, &
nunc maximè necessariam. Scribit enim & Lucas de Apostolis,
quorum successores Episcopi sunt, quòd ex illis Petrus & Ioannes,
quum ad Samaritanos à Philippo baptizatos venissent, orantes
manus eis imposuerint, qui & mox acceperint Spiritum sanctum,
ut huius novis nempè muneribus ac donis cumulati, duci Christo
se fortiores praestarent milites, & facilius contra mundum, carnè
& Satanam decertarent. Proinde Cyprianus martyr cum dictū
Apostolorum exemplum repetiisset, haec statim verba subiicit:
Quod nunc quoq; apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizan-
tur, praepositis Ecclesiae offerantur, & per nostram etiam orationē
ac manus impositionem Spiritum sanctum consequantur, & si-
gnaculo Dominico cōsummentur. Similem planè locum inuenias
apud Augustinum.*

In epistola ad
Iulianum.Lib. 15. de Tri-
nitate. cap. 26

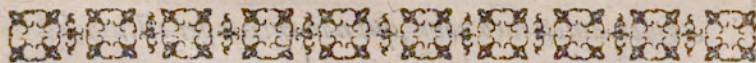
FERIA III. POST PENTECOSTEN.

Sequentis Evangelij argumentum.

RURSUS Pharisei Christo negotium exhibent, homi-
num sanè genus procerum, inuidum multisque vi-

tus obnoxium, licet vulgo Iudæorum religioli illi admodum haberentur ac haberi ab omnibus vellent. Aduersus hos sicut sepe aliàs, ita nunc etiam differit Christus, suam vè innocentiam aduersus impudères illorum calumnias, quibus Euangelicæ doctrinæ plurimùm obtrebant, apud populum publicè tueatur, seque in pascendis Dei ouibus non falsum & adulterinum, sed syncerum legitimumque pastorem agere, verumque ostium ouium esse conuincat. Reliquos verò omnes inter fures & latrones constituit, qui ipsius Euangelio aduersantur, & oues à suo pastore de cælis misso seducunt, vel quia pascendi munus sibi arrogat, huc rectè non vocati atq; destinati. Precipue autè in hoc parabolico sermone quinq; illa cõsideranda proponuntur, ostium, ouile, pastor, fur simul & latro. Ostium & pastore de seipso Christus interpretatur; per ouile suam Ecclesiam totam accipit, in quam nisi per Christum ipsum homini legitimus non patet ingressus. Furum & latronum nomen merentur non modò Scribæ & Pharisei, sed etiam quotquot perperam de Christo sentiunt, & partim hæretico dogmate, partim contaminatæ vitæ moribus fideles offendunt atq; peruertunt. Eos ipsos non modò lupos; sed & lupis omnibus crudeliores ac nocentiores esse credemus, quòd animas hominum quantum in ipsis est, interficiant, nullum vt homicidij genus execrabilius esse possit. Gregorius Magnus ita scribit: Ille ad ouile ouium intrat per ostiũ, qui intrat per Christum. Ipse autem per Christum ingreditur, qui de eodem Creatore & Redemptore humani generis vera sentit & prædicat, & prædicata custodit.

EIVSDEM DIEI EVANGELIUM. IOANN. X.

DIXIT IESVS discipulis suis, Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde: ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ouiam. Huic ostiarius aperit: & oues vocem eius audiunt: & proprias oues vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emiserit, ante eas vadit: & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt vocem alienorum. Hoc prouerbum dixit eis Iesus. Illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus, Amen amen dico, quia ego sum ostium ouium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt & latrones, sed non audierunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Fur non venit nisi ut furetur & mactet & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium, sed ascendit aliunde, fur est & latro.

BSERVANDAE sunt mihi & omnibus Christi ouibus notæ insignes hæreticorum, ut hoc tetrum & pestilens hominum genus rectius agnosci, magisque caueri possit. Quales enim olim Iudæis erāt

infestissimi Phariſæi, contra quos hoc loco & ſæpè aliàs dil-
 putat Chriſtus, tales hæretici ſi antehac vnquam, nunc ma-
 ximè ſeſe Catholicis præbere pergunt. Initiò cum Phariſæis
 hoc commune habent, quòd amēt primos recubitus in cœ-
 nis, primasque cathedras in ſuis ſynagogis, ac velint vocari
 ab hominibus Rabbi. Nam vt Auguſtinus affirmat, hæreti-
 corum omnium mater eſt ſuperbia, & ſi iſtorum inſtitutū ac
 morem ſpectes propiùs, Eccleſiæ Catholicæ præpoſitis ac
 doctõribus non ſolùm æquari, ſed etiam à populo præferri
 poſulant, velut ipſi à Deo miſſi ſint cum ſuis Archiſynago-
 gis Prophete & Apoſtoli, hoc eſt, puri verbi interpretes, ſacri
 Euangelij ſynceri profeſſores, Eccleſiæ verè paſtores ac refor-
 matores, demum Chriſtiana libertatis hoc ſeculo neceſſarij
 aſſertores ac vindices. Deinde non ſunt diſſimiles Phariſæis
ſub prætextu verbi Dei moliēribus omnia, quæ ad pios Chri-
 ſti Apoſtolorumque conatus impediendos pertinere duce-
 bant. Hinc illud obiiciebant Nicodemo: *Scrutare ſcripturas*
 & vide, quia *Propheta de Galilæa nõ ſurgit.* Quid? quòd Chri-
 ſtum morte dignum iudicabant, & ſcripturæ authoritatem
 ſummæ impietati prætexentes aiebant: *Nos legem habemus,*
 & *ſecundum legem debet mori.* Eadem verò dementia, idemque
 furor nunc ſectarios exagitat, qui vt quicquid ipſis ſerè libet
 in veteri abolenda & noua inuehenda fide, id ſibi propter
 Dei verbum, quo ſe Satan quòque contra Chriſtum arma-
 uerat, licere arbitrantur. Rurſus Phariſæi à Chriſto inculan-
 tur, & meritò quidem, quòd per oſtium in ouile rectà nõ in-
 grederentur, ſed furtiuum ſibi facerent aditum, & non vo-
 cati cathedras occuparent. Quid verò aliud faciūt hodie ſe-
 ctarij, qui docendi ac paſcendi munus in Eccleſia audacter
 ſibi ſumunt & exereēt, licet nec à Deo vocati, nec ab Epifco-
 pis ordinariè inſtituti, nec legitimo ſuę miſſionis teſtimonio
 inſigniti ſint, perinde ac ſi ſufficiat vt ſeiſum aliquis in Ec-
 cleſiaſticum munus intrudat, & ſine authoritate illorū, qui-
 bus hoc ius competit, in ſuggeſtum proſiliat, ſacraque munia
 publicè adminiſtret. Tentarunt Core, Dathan & Abiron cū

Matth. 23.

Ioan. 7.

Ioann. 19.

Matth. 4.
Luc. 4.

Numer. 16.

ſua

sua seditiosa cohorte, nouum ordiri ministerium, ac receptū
 mutare cultum, sed nefariam illorum temeritatem Deus se-
 uerissimè vindicauit. Nec dubium, quin nouorum ministro-
 rum fœdæ ac sacrilegæ profanationi, quæ tot legibus véné-
 randæ antiquitatis iustè damnata est, non modò Patrum, sed
 & Apostolorum epistolæ ac traditiones clarissimè aduersen-
 tur. Adhæc quantumuis fucati Pharisei externæ iustitiæ
 specimen præ se ferant, multaque cum laude populū docen-
 do & viuendo præsent; tamen non nisi fures ac prædones,
 prout merebantur, à Christo censentur, publicèque procla-
 mantur. Habent sanè nostri quòque sectarij zelum ardentè
 ad suam quam inducunt religionem asserendam, multisque
 imponunt falsa imagine externæ pietatis & misericordiæ in
 pauperes exercèdè; & hoc quasi prætextu reliqua tegūt vitia,
 & mentes sibi conciliant populares. Quis interim nisi cæcus
 non videat, hos à furtis & rapinis excusari non posse, qui bo-
 nis Ecclesiasticorum inhiant, & eos prouentus qui Catholi-
 cis pãstoribus & ministris ex iure maiorum debebantur, in-
 iuste sibi vendicant, dum res diuinis vsibus dedicatas aliis oc-
 cupandi ac diripiendi præbent occasionem. Ita fit, vt quæ Ec-
 clesiastico cultui & pijs clericorum monachorumque col-
 legiis inde ab initio destinata fuerunt, vel per vim inuadant,
 vel in profanos planè vsus à Magistratibus conuerti doceãt,
 aut sanè permittant. Vtinam verò iidem lupis & latronibus,
 sicut Christus Phariseos vocat, non sese cõformarent, quan-
 doquidem vt Ezechiel loquitur, non viuificant sed mortifi-
 cant animas, lupis etiã & latronibus in eo crudeliores, quòd
 hi duntaxat in corpora sæuiant, illi verò suas oues Christo pa-
 stori summo dilacerent, dispergant ac macent, quandoquid-
 em pestifera doctrina perpetuam animis perniciem creant.
 Non enim is tantum homicida dicitur, qui manu sua vitam
 homini eripit, vtque id fiat consilium & consensum præbet,
 verum etiam turbulentæ Reipub. perturbatores, maximè qui
 nouam falsamque religionem proponunt & instillant animis,
 pro homicidis haberi ac puniri merentur. Nam & Iudæis hoc

lupi ministri
 fures.

lupi latrones.

Ezech. 13.

Ioan. 10.

iniunxerat Deus, vt idololatra & Pseudopropheta, qui nouū Dei cultum inueheret, summumque sacerdotem contemnens quilibet è medio tolleretur.

Meum interim erit, Ieremiæ ac Danielis sanctorum vatum officio respondere, vt cum intimo animi dolore confitear ac deplem summam horum temporum & hominum peruersitatem, quam nouus in Europam inuectus Satanismus auget quotidie plurimum. Etenim surrexerunt Prophetæ insipientes, non à bono sed malo spiritu excitati, qui suæ doctrinæ veneno inficiunt, ac simul perdunt innumerabiles Christianos, qui que faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas, vt Ezechielis Prophetæ verbis vtamur. Sed & Catholici siue maioris, siue inferioris ordinis, hîc planè sunt commiserandi, quòd quodammodò vidètes ac volentes pereant, quando summa tempestate grassante, in vtramque aurem quasi dormiunt, immò nec licenter peccare desistunt, summi Dei præcepta & sancta Ecclesiæ septa impunè transilientes. Et hætenus quidem illi Iudaicis Pharisæis deteriores videri possunt, quòd nec internæ, neque externæ pietatis iustitiæque specimen præ se ferant, ac de sua quidem malitia subinde gloriantur, omnis generis proximos grauitè offendentes, quemadmodum sanè Pharisæi veteres facere non solebant. Iactamus quidem maiorum patrumque nostrorum sapientiam & sanctitatem, sed à quorum vestigiis longissimè dissidemus. Hæreticos itidem veteres ac novos incusamus atque damnamus: sed eandem licentiæ falsæque securitatis viam ingredimur, vt in nobis etiam locū habeat illud: *Commisisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum. Vae nobis qui peccauimus. Peccatum peccauit Ierusalem: propterea instabilis facta est: omnes qui glorificabant eam, spreuerunt illam, quia viderunt ignominiam eius. Nos iniquè egimus & ad iracundiam prouocauimus, idcirco tu inexorabilis es, vt Prophetis verbis contritionem Ioseph profsequamur. Interim verò dū asperis iræ diuinæ flagellis atterimur, Apostolici præcepti prorsus obliuiscimur, vt simus factores verbi, nosque ipsos*

Deuteron. 13.
& 17.

Hierem. 9.
Threnor. 1.
Daniel. 9.

Ezechiel. 13.

Psal. 105.
Threnor. 5. 1.
& 3.

Amos 6.

Iacob. 3.

Iudz 1.
1. Cor. 3.

superædificemus sanctissimæ nostræ fidei in Spiritu sancto. *Vnusquisq; autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, quemadmodum super fundamentum Christum superædificauerit.*

Qui intrat per ostium, pastor est ouium.

Ex animo desiderabo, ac Deum sæpè precabor, vt ad benè solidèq; constituendam Ecclesiam tum pastores tum oues officium suum faciant. Est autem munus pastorum, sicut hoc Euangelium innuit, per ostium in ouile ingredi, hoc est, Ecclesiasticæ suæ vocationis, ordinationis ac missionis legitimo gaudere testimonio, sed & fauētem habere ostiarium, utiq; Spiritum sanctum, qui ipsis legitime intrantibus, cum aliis enim nihil vult habere commune, aperiat veritatem, ac eos de omnibus ad rectè pascendum & regendum necessariis instruat moneatque. Rursus ad eos pertinet, quas accipere pascendas oues, cognoscere speciatim, illas ad se nominatim subinde vocare, & ad bona pascua educere, vt sano & conuenienti pabulo reficiantur, ac demum ante illas ire, vt præeuntem veluti ducem sequantur, & ab eo rectius custodiantur. Vt autem hæc faciat, quæ totum requirunt hominē, nec otiosum vnquam sinunt esse pastorem, Apostolicam regulam obseruare necessum est: *Exemplum inquit, esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide & castitate. In omnibus te ipsum prabe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in grauitate. Attende tibi & doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, & te ipsum saluum facies & eos qui te audiunt.* Sicut autem fidei pastoribus, qui officio suo probè funguntur, nihil erit foelicius, cum princeps ille pastorum apparuerit, immarcescibilem gloriæ coronam, sicut Petrus vocat, illis redditurus: ita rursum ignauis ac negligentibus siue pastoribus siue speculatoribus nihil esse poterit infœlicius, quum de manibus illorum sanguis ouium requiretur, sicut per Prophetam Dominus interminatur. Athanasius Patriarcha Constantinopolitanus hos pastores admonens, egregie scribit:

1. Tim. 4.

Tit. 2.

1. Timot. 4.

1. Pet. 5.

Ezech. 3. & 33

Epist. 5.

Hoc

Hoc precor pastorum opus sit, hæc cura & studium, vt quæ Patribus visa sunt, quæque illi accuratè tenuerunt, illa ad temperandos regendosque fideles adhibeamus: & qui ea non seruârint, quæ seruare, non soluere iussi sumus, hos maledictis grauissimis anathematum afficiamus.] Magna profectò vis est diuinæ sententiæ, qua singulis pastoribus dicitur: *Tu fili hominis, speculatorem dedit te Dominus Israël. Audiens ergò ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me, vt sequètia præmittam.* Væ pastoribus Israël qui pascebant semetipsos. Nec repetemus quæ supra diximus de ouium Christi conditionibus, quæ ad hunc quoque locum spectant. Iubentur illæ suos cognoscere pastores, & illorum audire vocè, & præcepta sequi, nec minus ab alienis, qui veri pastores non sunt, fugere, vt nec voces illorum audiant, neque commercium cum illis habeant in his, quæ Christianæ fidei ac disciplinæ adferunt detrimentum. Hoc est quod Ioannes quoque à suis postulauit fidelibus, vt nouæ falsæque doctrine hominem in domum non reciperent, nec illi *A V E* dicerent, neque illius operibus communicarent. Amat Christus Euangelicas oues, quas etiam in iudicio suo ad dexteram collocabit, & è quibus regnum suum æternum conficiet. Quò magis est mihi aduigilandum, vt ouem pastori meo gratam præbeam, eiusque vocem, in quo Christus ipse me iubendo ac vetâdo pascit, vocem audiam, simulque maternam Ecclesiæ vocem obseruem. Est hoc sanè animal simplex, sed natura lupum eiusque conuictum exhorret, & ab eo maximè sibi metuit, ac boni nihil vnquam expectat. Quare illam Christi sententiæ cordi meo semper infixam geram: *Oues meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas. & sequuntur me.*

Omnem verò Christi sermonem de pastoribus ac ouibus hîc traditum sic accipiam, vt fructum mihi duplicè adferant. Primus erit, permagni eos facere ac honorare, qui siue dignè siue indignè pascant Dominicas oues, à Christo summo pastore ac sponsa eius Ecclesia ad hoc deliguntur munus, vt tantum sint principis Legati atque Vicarij, ministri noui testamèti,

Ezechi. 33. & 34.

Ouum com
dihonej.

Epist. 2.

Matt. 25.

Ioann. 10.

pastoribus
& hinc
nati bonum ad

Matth. 23.

Hebr. 13.

Iob. 34.
Osee 4.

Ioann. 11.

Matth. 23.

b Matth. 10.
c Luc. 10.

Rom. 14.

1. Petri 3.

Matt. 18 & 20
Luc. 22.

ac myſteriorum Dei diſpenſatores. Nunquam enim obliu-
ſci debeo diuinum eſſe mandatum, vt omnia quæ ſuper ca-
thedram non Moyſi, ſed Chriſti ſedentes conſtituunt atque
mandant, ea fideles libenter accipiant & obedienter obser-
uent. Vnde Paulus etiam cunctis iniunxit ouibus Chriſti: *O-
bedite præpoſitis veſtris, & ſubiaceſe eis.* Nihil autem refert, ſiue
Iudas, ſiue Petrus Chriſti legatum & Angelum Domini exer-
cituum agat, vt Euangelium prædicet, vel ſacramenta diſpen-
ſet. Facit quidem Deus regnare hypocritam propter peccata
populi, ſicut in libro Iob legimus, & iuſtè ſubinde permittit,
vt ſicut populus, ita ſit & ſacerdos, vt quæ ſublimem in Ecce-
ſia locum indignus occupet. *Qui ſanè ſi malus eſſe pergit, ſi-
bi malus eſt, & ſicut Caiphas Pontifex, concredita ſibi abu-
titur poteſtate, ſuo plectendus tempore.* Nihil autem illius
improbitas mihi vel aliis officiet, ſi neceſſariam Dei ordina-
tionem ſpectemus, vt non miniſtri perſonam ac vitæ illius
meritum, ſed officium ipſum intueamur. Eſt autem verbum
Domini planiſſimum: *Quacumq; dixerint vobis ſeruate & fa-
cite: ſecundum opera verò illorum nolite facere: dicunt enim &
non faciunt.* ^b *Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, reci-
pit eum qui me miſi.* ^c *Qui vos audit, me audit, & qui vos ſper-
nit, me ſpernit: qui autem me ſpernit, ſpernit eum qui miſi me.* Ab-
ſit igitur, vt paſtorum & præpoſitorum in Eccleſia vitam in-
quiram, & ex illorum meritis ſacramentorum dignitatem
æſtimem, ac ouillam interim obedientiam ſimplicitatèmq;
negligam, de quæ his qui animarum ſunt conſtituti à Deo iu-
dices, præpoſterè iudicem, quando ita me docuit Paulus: *Tu
quis eſ qui iudicas alienum ſeruum? Domino ſuo ſtat aut cadit.
Stabit autem: Potens eſt enim Deus ſtatuerè illum.* Sed & Petri
Apoſtoli præceptum eſt, vt ſerui in omni timore ſint ſubditi
Dominis, non tantùm bonis & modeſtis, ſed etiam diſcolis.
Alter fructus huius Euangeliæ doctrinæ mihi norandus fue-
rit, vt paſtorum ac præpoſitorū vitia, quæ nec Apoſtolis Do-
mini deſuerunt, quando de primatu contenderunt, mihi nõ
offenſionem vel admirationem, ſed iuſtam potius compaſ-

ſionem

fionem hoc iniquissimo seculo pariant. Quis enim tam se-
 uerus ac durus esse iure valeat, nullum vt dolentis & commi-
 serantis affectum sentiat, in hac tanta rerum omnium pertur-
 batione, quæ nauim Ecclesiæ in summum discrimen addu-
 xit, vt procellis ac tempestatibus iam iam mergenda esse vi-
 deatur? Ergo ne tempus est Christi Vicariis insultandi, qui nõ
 secus ac iam olim Apostoli, sibi suæque nauis plurimum me-
 tuunt, & ab illis oppugnantur maximè, qui Christianam vi-
 sionem fœdè dilacerant, matrèmque ipsam nefariè perfe-
 quuntur? Quid faciant quæso Pastores in tanta vulgi licentia
 & corrupta morum disciplina, quãdo complures ex ouibus
 hœdi facti, nullo in pretio habent sacerdotes, omniãque iu-
 ra contemnunt, quæ ad reuerentiam & obedientiam Eccle-
 siasticis magistratibus exhibendam iam pridem sancita sunt?
 Quare pastorum mûnus ac onus sustinere, si verum fatebi-
 mur, nunquàm difficilius fuit, præsertim lupis vndique ma-
 gna vi in ouile irruentibus, ouesque ipsas imbecilles mañtan-
 tibus, & sacra ferè omnia profanantibus. Nouit enim malitię
 omnis author Satan, se maiorem Christo & Christiano no-
 mini iniuriã inferre non posse, quàm si Ecclesiasticos homi-
 nes potestate sua spoliet, & in ordinem prorsus redigat, vt
 contemptus planè iaceat ordo sacerdotum, vt quæ sal terræ
 abiectum conculcetur. Nam vehementer Satanæ displicet
 id obseruari, quod à Sapiente scriptum habemus: *Honora*
Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes eius. Cui illud
 quòque confine est: *In tota anima tua time Dominum, & sa-*
cerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fe-
cit: & ministros eius nõ derelinquas. Consonat his illa senten-
 tia: *In multitudine presbyterorum prudentium ssa, & sapientia*
illorum ex corde coniungere. Nam vt præclarè quòque scripsit
 vir Apostolicus Ignatius, idemque Christi martyr insignis:
 Sacerdotium apex est omnium honorum qui in homini-
 bus consistunt: quod si quis inhonorauerit, Deum inhono-
 rat, & Dominam Iesum Christum primogenitũ totius crea-
 turæ, qui naturã solus est summus sacerdos Patris.]

Matt. 8.

Matth. 5.

Ecclef. 7.

Ibidem.

Ecclesi. 6.

In epist. ad
Smyrneses.

Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet.

MAGNIFICIAM Christi Domini & Redemptoris nostri donam in signe, quo sese omnis humanæ salutis fecit authorem, idèoque pastoribus & ouibus præbuit & præbet ostium, sine quo nullus ad Patrem eiusq; gratiam, & in Ecclesiæ domum intrare, nullus bene beatèque viuere ac mori potest. *Fundamētum enim aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus IESVS.* Vnde testatur & ipse Dominus: *Ego sum via, veritas & vita. Nemo venit ad Patrem nisi per me. Ipse factus est nobis,* inquit Paulus, *sapientia à Deo, & iustitia & sanctificatio, & redemptio: ut quemadmodum scriptum est: Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* Peculiariter autem expendam non vulgarem hanc Dei gratiam, qua factum est, vt indignus ego per fidei donum & baptismi sacramentum in Christum ipsum intrauerim, totq; bonorum spiritualium, veluti optimorum pascuorum factus sim particeps, ex quo Christi & Ecclesiæ membrum esse cœpi, ita vt meritò cum Propheta lætus canam: *Eduxit me de lacu miseria, & de luto facis, & statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascua ibi me collocauit.* Hic enim bonus ille pastor est, qui suis ouibus tam electa prouidit pascua, nimirum Euangelium, sacramenta, charitatem, pacem, libertatem, iustitiam, salutem, vitam, & reliqua id genus nulli satis prædicanda beneficia, quibus anima Christiana velut ovis pascitur, delectatur atque saturatur, vt nonnunquam præ gaudio quidam exclament: *Domine Deus virtutum, quis similis tibi? Potens es Domine, & veritas tua in circuitu tuo. Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde? Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus: beatus vir qui sperat in eo.* O ter fœlices oues, quæ in ouile Ecclesiæ semel à Christo pastore receptæ, ab eo ipso conseruantur, & spiritualis alimonix pascuis illuc saginantur, quicq; propter Christum aliis Catholicis pastoribus obtemperantes, non solum

in vita,

Ioan. 14.

1. Cor. 3.

Ioan. 14:

1. Cor. 1.

Hierem. 23. &

9.

Psal. 39.

Psal. 22.

Psal. 68.

Psal. 72.

Psal. 33.

in vita, sed etiam in morte multis modis benedicuntur, ac
 cœlestis demū patriæ pascua nunquā desitura consequun-
 tur. His illud abundè præstat, quod in Spiritu præuidens
 Propheta dixit: *Quoniam illic mandauit Dominus benedictio-
 nes, & vitam usq; in seculum.* Etenim sicut in hunc ipsum lo-
 cum scribit Hilarius: Benedictiones Ecclesia sola largitur, vi-
 tant æternam vnanimitas promeretur.] Dabo igitur operā,
 vt non secus quā ouis alieno, & maximè pastoris auxilio
 indigens, totus à Christo pastore meo pendeam, illumq; du-
 cem, custodem ac tutorem in omnibus viis meis obseruem.
 Etenim nisi me cum illo cōiungam, velut ouis errans perco,
 tantò que grauioribus periculis me obiicio, quantò longius
 ab hoc pastore ac eius ouili separor, & sicut ille ait, post vesti-
 gia gregum abeo, & hœdos pascō. Horrenda est sanè senten-
 tia, quæ in omnes Ecclesiæ desertores competit: *Si quis in me
 non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligent
 eum, & in ignem mittent, & ardet.* Ego verò per Christum in-
 grediar & egrediar, vt fide & charitate illi semper vnitus ma-
 neam, & in illo qui perennis vitæ fons est, initium & finem sta-
 tuam omnium quæ cogito, dico & facio, neque in alio vllō,
 quā in hoc ipso, qui pax nostra factus est, siue vitā siue mor-
 riar, conquiescam. Habeo quippe dulces & firmas illas pro-
 missiones: *Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur
 & egredietur, & pascua inueniet.* Ego vitam æternam do ouibus
 meis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de
 manu mea. Nihil tale mundus præstare potest, vtpote nō dis-
 similis fucatæ meretrici fallaciter adblandienti his, quibus
 cupit imponere. Quare aduersus hanc ipsam nos præmunit
 Salomon inquiens: *Fauus stillans labia meretricis, & nividius
 oleo guttur eius: nouissima autem illius amara quasi absinthium,
 & acuta quasi gladius biceps. Longè fac ab ea viam tuam, & nè
 appropinques foribus domus eius.* Qui sanè mundus suos ama-
 tores fallit ac perdit infœlicissimè, quicquid etiam suis filiis
 præclari polliceatur. Conglobentur, si libet, omnia quæ ad
 mundi gloriam, potentiam, fortunas, & voluptates conqui-

Psal. 132.

Canticor. 1.
Ioann. 15.

Ephes. 2.

Ioann. 10.

Prouerb. 5.

Ecclef. 1.

Isai. 57.

Rom. 8.

Isai. 49.

Isai. 32.

Isai. 66.

ri & possideri possunt: quid ego aliud de his omnibus, nisi quod Salomon sapientissimus dixit, pronunciem? *Vidi cuncta quae sunt sub sole, & ecce uniuersa vanitas & afflictio spiritus.* Isaias verò ita docet: *Impij quasi mare feruens, quod quiescere non potest, & redundant fluctus eius in conculcationem & lutum. Non est pax impiis dicit Dominus.* Cur igitur etiã ruen- te mundo & pereuntibus omnibus, Christo non fidam ad- hæreamque, ac illud cum Paulo non repetam: *Si Deus nobiscum, quis contra nos? Quis nos separabit à charitate Christi?* cū sit idem maneatque nobis ostium & pastor & saluator, sed & principium & finis omnis fœlicitatis, qui non solùm in hoc deserto, sed multò magis in promissa & æterna illa requie suis electis ouibus pascua pulcherrima & pinguißima tribu- er, vt meritò dicat Isaias: *Super vias pascentur, & in omnibus planis pascua eorum: non esurient neq; sitient, & non percutiet eos æstus & sol, quia miserator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos.* Ac rursus: *Erit opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium, & securitas vsq; in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiducia, & in regione opulenta.* Multa sunt id genus alia, quæ de futuris ec- lectarum ouium pascuis & præmiis idem Propheta disserit, sicut etiam ad finem totius libri totam Ecclesiam excitans hoc iucundissimè scribit: *Letamini cum Hierusalem, & exulte- rite in ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio uni- uersi, qui lugetis super eam, vt sugatis & repleamini ab ubere con- solationis eius: vt mulgeatis & deliciis affluatis ab omnimoda glo- ria eius. Videbitis & gaudebit cor vestrum, & ossa vestra quasi herba germinabunt, & cognoscetur manus Domini seruis eius, & indignabitur inimicis suis.*

PRECANDVS mihi DEVS, vt respiciat Ecclesiam Chri- stianam, mittatq; veram sui ouilis ostiariam, nempe Spiritum san- ctum, in pastoribus & ministris Ecclesiasticis efficaciter operan- tem. Etenim sine hoc Spiritu fieri non potest, vt inueniantur Ec- clesie ministri ac sacerdotes qui legitime intrèt per ostium, recteq;

*pascant ac regant Christi oves. quas & contra lupos nunc undiq̄
imminentes fideliter ac securè iueantur.*

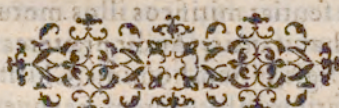
*ORABO etiam pro huiusmodi Ecclesia pastoribus, prapostitis
ac operariis, nè temporalia simul & spiritualia illis desint presidia
& adiumenta, qua hoc difficili tempore passim desiderantur:
utq̄ illi in Christi grege pascendo ac regendo strenuè ac indefesse
laborent, neq̄ se mundi illecebris, hostium insultibus, aliisq̄ reti-
bus in sacerdotali & pastorali munere sinant impediri.*

*PRAETEREA Dominum inuocabo pro benè maleq̄ affe-
ctis ouibus erga suos pastores, peculiariter autem pro illis, qua ut
mendacij pane pascantur, suos pastores non audiunt sed contem-
nunt, atq̄ ad alienos, ad eòq̄ apertos Ecclesie hostes proteruè con-
sugunt, tantum abest, ut lupos auersentur ac fugiant, sicut Chri-
stus & Apostolus clarissimè præceperunt. Sed & illis mentem à
Deò saniorē precabor, qui cum à veris pastoribus velut subditi
ac filij moneri regiòq̄ debeant, os suum quasi ponunt in caelum, tan-
tumq̄ sibi arroganti, ut non modo suorum pastorum, sed & rerum
literarumq̄ sacrarum audcant esse censors, de quibus etiam leui-
ter disputare ac temerè definiere quamlibet imperiti non erube-
scent. Ac de huiusmodi praposterè sapientibus, nimiumq̄ præ-
fractis & imperiosis ouibus per Prophetam iuste queritur Deus:
Nónne fatis vobis erat paucua bona depasci? in super & reli-
quias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris: &
cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris
turbabatis.*

Matth. 7.
Rom. 16.
Tit. 3.

Psal. 72.

Ezechiel. 34.

DOMINICA SAN- CTISSIMAE TRINI- TATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

PRÆCLARVM hoc Euangelium, multisque mysteriis referum, velut dialogus est inter Christum Dominū & Nicodemum Pharisæum habitus. Venit autem is obscuro noctis tempore, in Euangelica fide rudis & infirmus, humanoque timore impeditus, vt velut Catechumenus de religionis nostræ mysteriis à Christo secretam acciperet institutionem. Qui cum secundum carnem duntaxat saperet, & inter carnalem frue naturalē ac spiritua-lem cuiusque hominis natiuitatem nesciret distinguere, proposita hic Christi verba de sacro baptismo assequi nō potuit, præsertim iustificandum, & ad vitam immortalē regenerandum quemlibet mortalium ea renascentia indigere, vt ex aqua & Spiritu regeneretur, ac spiritualis totus efficiatur. Sed neque illud in Christi verbis intellexit, Spiritum sanctum in baptismo acceptum, inuisibiliter, liberē ac potenter in baptizati hominis anima operari, licet nemo facile sentiat mirificos illos motus, actus & fructus spiritus inhabitantis. Audit præterea Nicodemus, sed parum intelligit, Filium hominis, Christum ipsum scilicet, esse necessarium institutorem, per quem renasci, iustificari & doceri hominē oporteat, cuius etiam passione obtineri debeat Spiritus sanctus. Igitur hoc Euangelium pulchrē nobis in Nicodemo depingit, quæ natura & consuetudo sit infidelium, ac aliorum omnium de rebus di-

uinis secundum rationem humanam, & sine fidei dono philosophantium. Cuiusmodi homines, quantumvis alias docti & sapientes, non possunt cum Nicodemo in magnis non versari tenebris, atque ad cognoscenda diuina egerit in primis fidei sancta simplicitate ac peculiari gratia Spiritus, qui mentem illorum illustret atque purget. Cæterum quod hodie celebratur solenne festum, ad sanctissimam Trinitatem à fidelibus omnibus venerandum spectat, tantòq; diligentius ac religiosius obseruari meretur, quantò plures & blasphemi prorsus errores aduersus tres personas diuinas hodie ab impiis passim euomuntur atque stabiliuntur. Cui festo concinne quadrat Euangelium, in qua tres personæ omnium beatissimæ Trinitatis non obscure proponuntur, quod præterea de baptisimi Sacramento differit luculenter. Hoc ipsum sanè quoties confertur & accipitur, trium personarum diuinarum mentionem expressam continet ac requirit. Tù Sacramenti huius author Christus non aliter à Ioanne baptizatus est, nisi eiusdè Trinitatis personis omnibus mirè concurrentibus, seque Ioanni & mundo patefacientibus. Apparuit enim Pater æternus per vocem cælitus allatam, Filius in carne suscepta, & Ioanni ad baptizandum oblata, tum & Spiritus sanctus per columbâ Christi vertici insidentem. Hinc illa extat Ioannis Baptistæ confessio: Qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, (in forma columbæ scilicet) & manentem super eum: hic est qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.] Præteritis autem ante Christum seculis iure à vulgo, sicut Rupertus mōnet, non exigebatur fides sanctæ Trinitatis: quia infanti adhuc & sub pædagogo seruienti populo Dei, declarata nõ fuerat hæc eadem Trinitas adorandi mysterij exhibitione, vel distinctione operis.] Ac de festo quidem ipso decenter instituto idem pulchrè sic annotat: Celebrata sollemnitate de aduentu sancti Spiritus, statim è vestigio gloriam sanctæ Trinitatis Dominicæ subsequenti officio recta dispositione concinimus, videlicet quia post aduentû eius-

Matth. 3.
Marc. 1.
Luc. 3.
Ioann. 1.

Ioann. 1.

Lib. II. de diuinis officiis.
cap. 14.

Ibidè. cap. 1.

dem Spiritus sancti, prædicari statim & credi, & in baptismo celebrari cepit fides & cõfessio nominis Patris, & Filij, & Spiritus sancti.]

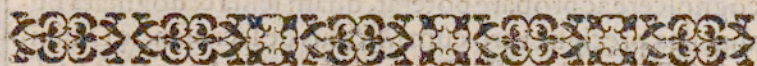
EIVSDEM FESTI EVANGELIUM. Ioann. III.

NRAT homo ex Phariseis, Nicodemus nomine, princeps Iudæorum. Hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei, Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister: nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cū eo. Respondit Iesus & dixit ei, Amen, amen dico tibi, nisi quis natus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo potest homo nasci, cū sit senex? nunquid potest in ventrem matris suæ iterum introire & nasci. Respondit Iesus, Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi, oportet vos nasci denuò. Spiritus ubi vult spirat: & vocem eius audis, sed nescis unde veniat, & quò vadat: sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Iesus, & dixit ei, Tu es magister in Israël, & hæc ignoras? Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo si dixerò vobis cælestia, crederis? Et nemo ascendit in cælum

nisi

nisi qui descendit de caelo, Filius hominis qui est in caelo. Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam eternam.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Erat homo ex Phariseis Nicodemus nomine, princeps
Iudaorum.

INTER hominem carnalem & spiritualemente ingens discrimen est, quemadmodum in hoc Nicodemo facile potest animaduerti. Is diues, Phariseus, princeps doctrina & authoritate clarus, legisque professor & interpretis erat apud Israëlitas, quem multi reuerbatur. Idem vero minime spiritualis dici censeriq; potest, quia literę occidenti, ut Paulus loquitur, inhærebat, spiritu qui uiuificat destitutus, carnisque iudicio sic impeditus, ut Christi uerbum & diuina opera non posset assequi, quamdiu naturæ lumine & sensu proprio nitebatur. Quare idem Nicodemus inter carnalem & spiritualemente generationem, quæ homini competit, nequit distinguere, de priore tantum sollicitus, & in illa humanam ratiocinationem omnem collocans: alteram uero non solum difficilem, sed & impossibilem esse, pro rudi captu suo statuit atq; concludit. Ita uero se ille Adæ filium & carnis sapientia inflatum; in his autem quę Christus depromit, cæcutientem & cæcum ostendit, ut in uerba illa prorumpere audeat: *Quomodo possunt hæc fieri?* perinde ac si Christum ipsum uanitatis accuset. Multa quidem ille & præclara uiderat, audierat, legerat, publicis sæpè conciliis doctorum interfuerat, variisq; de rebus quæ ad legem & Rempub.

2. Cor. 3.

Luc. 2.

ſpectabāt, haud dubiè nouerat diſſerere. At verò quia vir ſpiritalis non erat, ſicut Simeon ille iuſtus, ad viuum Chriſti ſermonem, ſicut ad alia verè ſpiritalia, ſenſus obtuſos adfert, & in illis vel hallucinatur vel offenditur. Idem erat ingenium atq; iudicium aliorum Phariſæorum, qui nihil minùs cognoſcere ac probare poterāt, quàm ſenſa & dogmata Euangelica, præcipuè verò cùm Chriſtus de ſacroſanctè Diuinitatis & Trinitatis myſteriis concionaretur. Ac profectò, ſi ſupernaturalem diuinamq; lucem, ipſamq; fidem auditorū Euangelij ſemoueas, caro ſiue carnalis intellectus non percipit veram hominis iuſtitiam, primamq; iuſtificationem, de qua Chriſtus hoc loco diſſerit, nimirum vt ſciat Nicodemus cum ſuis Iudæis omnibus, ad eiufmodi iuſtitiam non perueniri operibus legis, vel ex opinionibus philoſophorum, neq; per vires hominis naturales, ſed fidei ſacramento, ſiue Chriſtiano baptiſmo, quo vera & ſalutaris renaſcentia homini eõparetur, vt ex Adè Filio Dei Filius fiat, illeq; animo ſimul & corpore perfectè mundetur atq; ſanctificetur.

Matth. 11.

Matth. 13.
Luc. 8.
1. Cor. 3.

Hinc ego non temerè colligam, quod ſit ingenium, quæ natura mundi ſapientum atq; prudētum, quibus Chriſtus non reuelat, ſed abſcondit myſteria ſua; qui præterea cùm aures habeant, non tamen intelligunt verbum Dei, ſed eo facile offenduntur. Adhæc quàm rectè Paulus illud ſcripſerit: *Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultus fiat vt ſit ſapiens. Sapientia huius mundi ſtultitia eſt apud Deum.* Eoq; magis mihi curandum fuerit, vt ſiue Chriſtum audiam, ſiue verbum eius diuinæque myſteria legam, humanum deponā ſupercilium, neque proprio fidam iudicio, ſed carnalem ſapientiam vſq; ſuſpectam habeam. Docet enim me ſuo Nicodemus exemplo, nè ad ſenſa diuina capeſſenda meipſum impediā, & ratione humana, quæ in ſacris parum valet, me falli ſinam. Atq; hic animalis homo dicitur, qui neglecto Spiritu Dei loquentis in Eccleſia, veræque fidei dono carēs, humanos ſenſus & affectus ſequitur, putatq; nullo ſibi opus eſſe præſidio diuino, perinde ac ſi ratione humana & na-

turali velit ac possit atque omnia. Quid verò Paulus: *Animalis homo inquit, non percipit ea quae sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illi, & non potest intelligere.* Certè nisi Spiritu Dei doctore & rectore cum primis indigeret homo, vt ad spiritualia diuinâque cognoscenda instruat, Propheta vtique non diceret: *Beatus homo quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum.* Vnde Paulus hoc de se aliisque spiritualibus prædicat: *Quae sunt Dei, nemo cognouit nisi Spiritus Dei. Nos autem nõ spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est.* Ac iterum: *Iustificatio legis impletur in nobis, qui nõ secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt, quae carnis sunt sapiunt: qui verò secundum spiritum sunt, quae sunt spiritus sentiunt. Nam prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus vita & pax.* Eapropter nè cum præfenti Nicodemo secundum carnem sapiam, & in tenebris spiritualibus verfer, veri spiritus expers, natiuae conditionis meae semper meminero, qua sum Adæ parentis filius atque carnalis, immò & ipsa caro, iuxta Christi sententiam illam, *Quod natum est ex carne, caro est,* à progenitoribus mirum accepta mortalis, quae nec regnũ Dei possidere, nec eius mysteria intelligere potest, cuius quòque carnis prudentia secundum Apostolum mors est, & inimica Deo, legique Dei non subiecta, quoniam in ea fertur, quæ vetuit Deus, & mala sunt, sensumque & affectum carnalem adfert, nisi per spiritum renouetur ac reformetur. Nihil igitur habeo quod de meipso præclare sentiam, qui etiam post acceptum in baptismo spiritum, facile possum & soleo in sacris rebus hallucinari, pluraque semper nescio quàm intelligo, vt merito cū Propheta gemens dicam: *A, a, a, Domine DEVS, ecce nescio loqui, quia puer ego sum.* Præterea semper egeo precatione, quam & Apostoli recitarunt: *Domine adauge nobis fidem,* & quam Propheta sublimis ita protulit: *Tu illuminas lucernam meam Domine: Deus meus illumina tenebras meas.* Adhæc perpetua cura mihi opus est, vt priuatas propriasque opiniones, quæ à sensu & consensu Ecclesiæ sunt alienæ, missas planè fa-

1. Cor. 2. 10. 8.

Psalm. 93.

1. Cor. 2.

Rom. 8.

Ioann. 3.

1. Cor. 15.

Rom. 8.

Ierem. 1. 10. 13.

Luc. 17.

Psalm. 17.

ciam,

Rom. 12.

Coloss. 2.

2. Cor. 10.

Hebr. 5.

Galat. 6.

Ioan. 6.

Isai. 7.

Sapi. 1.

Ierem. 32.

Prou. 1. & 6.

Homil. 24. in
Ioann.

ciam, memor illius Apostolicæ doctrinæ: *Idipsum inuicē sentientes: non alta sapientes, sed humilibus consentientes: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos.* Verat autem idem Apostolus, nè simus sensu carnis inflati, magnamque fidei simplicitatem à Christianis omnibus exigit, per quam intellectus omnis in obsequium Christi redigatur, omnisque inobedientia supprimatur. Eòque magis ego cauebo ab illorum intolerabili fastu, qui nè parùm sapere videantur, supra Ecclesiam Ecclesieque Patres sacris de rebus iudicandi potestatem sibi arrogant, neque se Nicodemos, hoc est, in fide rudes, & carnales malèque fundatos esse meminerunt. De his meritò cū Paulo dixeris: *Cū deberetis magistri esse propter tempus: rursus indigetis ut vos doceamini, quæ sunt elementa exordij sermonum DEI; & facti estis, quibus lacte opus sit, non solido cibo. Nā se quis existimat se aliquid esse (vt Pharisei quidem & Philosophi existimauerunt) cum nihil sit, ipse se seducit.* Sed & illos mihi cauēdos maximè putabo, qui hoc seculo quicquid in verbo Dei non intelligunt, quicquid etiam in Ecclesia nō probant, id facillè cum Nicodemo auersantur; & quoniam ipsis displicet, idem absurdum vel impossibile esse pronunciant. Habent enim in ore libenter hoc dictum Nicodemum: *Quomodo possunt hæc fieri?* sicut & impij Capharnaite, vt Christi verba cluderent, suumque sensum carnalem tuerentur, illud profundere ausi sunt: *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandam?* Mihi verò in Christi verbis Ecclesieque doctrina nihil tam graue, sublime, alienum, durū ac improbabile videbitur, quod non libenter amplectar, firmamque fide profitear. Scio enim scriptum esse: *Nisi credideritis, non intelligetis.* Et rursus alibi lego: *Sentite de Domino in bonitate (cui non est difficile omne verbum) & in simplicitate cordis querite illum.* Perit autem omnis simplicitas cordis, vbi omnipotenti Deo, & columnæ veritatis Ecclesie fides denegetur inxta præceptū illud: *Audi fili me disciplinam Patris tui, & nè dimittas legem matris tue.* Proclarè quidem à Chryostomo dicitur: Nihil peius est, quàm humanis rationibus spiri-

tuala

tualia subiicere. Absit igitur vt in his quæ ob diuinam veritatem credere debemus, ego aut fallaci iudicio meo fidã, aut nescio quorum hominum idola colam, vel phantasmata & placita confectæ, qui ex fidelibus contentiosi, & ex contentiosis præfracti atque hæretici facti, nouam nobis fidem inuehant, vt se veteris Ecclesiæ hostes & perduelles toti mundo declarent. Humanus quidem in hoc Nicodemo lapsus erat, quod sublimia Christi verba fortasse nè Apostolis quidem intellecta, nõ statim cõprehenderet, qui tamen idcirco laudari meretur, quòd se patientem Christo auditorem atq; discipulum præbeat, illumquæ magistrum pergat interrogare, nec ægrè sustineat, se ab illo taxari ac reprehendi. *Tu inquit, es magister in Israël, & hæc ignoras?* Paulatim ille in Evangelica doctrina profecit, Christi quæ causam contra collegas Phariseos defendit postea publicè, magnamquæ curam Domini in cruce defuncti habuit, quãdo corpus eius de cruce ipsa depositum honestæ sepulturæ mandauit. Illi verò nõ tam Nicodemico quàm Satanico spiritu duci videtur, quorum intellectus ignorantia tenebris semper manet obscuratus, atque vt rectè instituantur, neque Christum omnis sapientia fontem, neque ministros eius in Ecclesia constitutos consulere & audire dignantur, sed suis præfidunt ingeniis, suasquæ opiniones tuentur mordicus, ac aliorum qui semper in Ecclesia iudicauerunt, legitimam sententiam sequi detrectant. Nihil tale fecit aut fecisset vnquam Nicodemus, qui cū celebris esset magister in Israël, multumquæ valeret apud omnes auctoritate, tamen se humilem Christi discipulum, ac velut paruulum fecit, vt nos quòque doceret obseruare illud; *Accedite ad eum, & illuminamini: & facies vestra non confundentur.* Principiò quidem nonnihil homines ille metuebat, nè crabrones irritaret, ac suæ dignitatis iacturam faceret: sed deinde à Christo institutus, non venit ad illum nocte amplius, sed suam de illo fidem haud est obscure professus, totumquæ Phariseorum ordinem facillè virtute & constantia superauit, vt pote quem scribunt multa propter Christum &

Ioann. 3.

Ioan. 7.

Ioann. 19.

Psalm. 33.

Ephes. 5.

Homil. 23. in
Ioann.

grauia esse perpeſſum. Ita verò ille nos admonet, vt quòd ipſi competit, nobis etiam credentibus rectè accommodetur: *Eratis aliquando tenebra, nunc autem lux in Domino.* Cæterum vt ſupradictis de hoc Phariſæo maior fides conſtet, Chryſoſtomi verba ſubiiciemus. Nicodemus qui venerat ad Ieſum nocte primùm, afficiebatur quidem Chriſto, non tamen vt oportebat, nèq; quo debebat animo, ſed adhuc Iudaica imbecillitate detinebatur: ideò noctu venit, qui interdium formidabat. Sed clementiſſimus Deus nèque tam frigidum affectum pepulit, nèque obiurgauit, nèque indignum duxit ſua doctrina, ſed multa cum manſuetudine eũ alloquitur, quippe quem longè magis venia dignum exiſtimauit, quàm qui ex malitia percuſtabantur.]

Amen, amen dico tibi, niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu, non poteſt introire in regnum Dei.

Tit 3.
Ephes. 2.

Marc. 16.

Ezech. 36.

EXCITABO me ad ſingulares gratias non meo tantum, ſed & totius Eccleſiæ nomine reddendas beatiffimæ Trinitati, quando quidem primum & maximè neceſſarium hoc legis nouæ ſacramentum, quod Baptiſmus dicitur, in præſentem habeamus. Etenim ſine lauacro regenerationis, aut eius ſaltem voto, quotquot primi Adæ, & idcirco filij iræ naſcuntur, in ſtatum gratiæ & adoptionis filiorum Dei, poſt promulgatum Euangelium transferri & renaſci minimè poſſunt. Hanc Chriſtiani baptiſmi neceſſitatem, à qua nullus excuſari poteſt, hoc loco Chriſtus euidenter oſtendit, ſicut & alibi clarè pronuncians: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit.* Agam inſuper gratias ipſi baptiſmi huius auctori, cui viſum eſt, me quamuis infantem reſpicere, & immerentem, immò neſcientem hoc ſummo beneficio gratis cumulare, vt per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus ſancti me ſaluum faceret, eumque Spiritum abundè in me, ſicut & in alios, effunderet, quemadmodum longè antea per Prophetam promiſerat, dicens: *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* Nec eo con-

tentus adiecit: *Dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum ponā in medio vestri, & faciam vt in praeceptis meis ambuletis.* Et si enim **D E V S**, cui difficile nihil est, solo spiritu & sine aqua mundare & renouare hominem potuit, tamen pro summa prudentia sua decreuit baptismum ē spiritu & aqua confiatum instituere, vt eundem duplicis substantiæ hominem, qui ex corpore & anima vtique constat, perfectē mundaret, eūq; totum per Christum restitueret. Væ igitur mihi, si tēpus hoc manumissionis, libertatis & salutis non agnouero, quando me Deus Israël velut potenti manu ex AEGYPTO eduxit, mundi principem veluti Pharaōnem in mare demersit, suam legem non lapidi sed cordi inscriptam tradidit, suum foedus mecum pepigit, suo electo populo me aggregauit. *Charitas enim Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, vt eum glorificemus & portemus in cordibus & corporibus nostris.* Nihil autem refert, multa & præclara in hoc sacramento concurrere, quæ mente hominis cōcipi, & sermone explicari neutiquā possunt. Satis est mihi cum Chry sostomo sentire ac dicere: Prima hominis formatio ex terra, hoc est Adæ; altera ex eius latere, mulieris videlicet, tertia ex semine, vt Abel. Verū nullam harū, quomodo & qua fiant ratione, assequi possumus, quanquā crassiores sint. Quoniam igitur pacto de intellectuali per baptismum generatione, & tam admirabili partu rationem reddemus, quæ longē altiora sunt & subtiliora? Nam & Angeli qui fuerunt, tam inenarrabilis operis modum minimē enarrare possent. Affuerunt duntaxat & viderunt, nihil tamen operati sunt, sed Pater tantū & Filius, & Spiritus sanctus.] Peculiariter autem huius mirificæ renascentiæ meæ, quæ per lauacrum aquæ & verbum vitæ facta est, recordabor Dominico die, quando aqua sacra de more adspergimur & in festis dedicatę Ecclesię, quando de spirituali dedicatione in baptismo peracta commemoremur, sed & die meo natalitio, quando parentes ac patrini de me regenerando piē solliciti esse cōeperunt. Tūc autem præclarum & primum illud Moy si canticum, quod Is-

Exodi 14. 19.
& 20.

Rom. 5.
2. Cor. 6.

Homil. 24. in
Ioann. 1. 33. et
Genes. 2. & 4.

Ephes. 5.

Exod. 17.

raëlita omnes post Pharaõnem in mari submersum latè cecinerunt, mihi proponam, & ex eo verba illa repetam: *Cantemus Domino: gloriosè enim magnificatus est; equum & ascensorem deiecit in mare. Fortitudo mea & laus mea Dominus.* Cũ enim ego natura iræ filius in vtero materno cõceptus, & sub huius mundi principe damnabilis natus essem, meipsum verò nulla ex parte iuuare possem, per aquam & Spiritum sanctum, virtute sanguinis Christi id sum consequutus, vt à peccatis abluerer, quæ hic omnia plenissimè condonantur, ac etiam regenerarer, nouaque profus efficerer creatura Deo sanctificata. Hinc meritò ad gratiarum actionem excitor, vt

Psal. 102.

ex animo cũ Propheta decantem: *Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt nomini sãcto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, qui propiciatur omnibus iniquitatib⁹ tuis, q̄ sanat omnes infirmitates tuas, qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia & miserationibus. Particeps ego sum Deus omnium timendum te, & custodientium mandata tua.* Est enim baptismus nõ

Psal. 118.

modò captiuorum & eris alieni remissio, ac peccati mors, vt Basiliius magnus loquitur, sed etiã animæ regeneratio, amictus splendens, character indeprehensibilis, cœli iter & regni cœlestis conciliatio. Quare Paulus tantoperè baptizatos honorat, vt eosdem vocet Spiritu sancto donatos, iustos, sanctos & sanctificatos, qui cùm non secundum carnem, sed secundum Spiritum ambulant, reuera sunt filij hæredesque Dei, fratres autem & cohæredes Christi, quem induerunt, simulque templa viua Spiritus sancti. Contendam interim sepe ac sedulo in animum reuocare, quemadmodum Patres hortantur, quid in sacro baptismo per Patrinos vt vocant, meo sit gestũ nomine, & quo me voto per illos coràm Deo & Angelis eius obstrinxerim. Etenim sanctè promisi, huius mundi principi diabolo, sub quo vnusquisque nascitur, omnibusque pompis & operibus eius abrenunciare, soliq; Christo mundi Redemptori & Imperatori fide summa militare. Vnde monet vnumquemque Christianum Ambrosius: Re-

In exhortat.
ad Baptismũ.Rom. 6. & 8.
1. Corint. 6.

pete quid interrogatus sis, regnosce quid responderis: renunciaſti diabolo & operibus eius, mundo & luxurię eius ac voluptatibus. Qui renunciat Diabolo, ad Chriſtum conuertitur.] Sequar & ſalutare conſilium Chryſoſtomi hoc modo ſcribentis: Sicut ſine calceamentis vel veſtimentis veſtrũ nemo in forum deſcendere eligeret: ita ſine verbo hoc (facte in baptiſmo renunciationis) nũquam in forum prodeas, ſed cum es ianuę veſtibula tranſgreſſurus, hoc prius loquere verbum: Abrenuncio tibi Satana, & coniungor tibi Chriſte. Cũ hoc verbo & crucem in fronte imprime: ſic enim nõ tantũ non homo accurrẽs, verũ nec ipſe diabolus te quicquam ledere poterit, cum his te cernens armis vbique apparentẽ.] Sed & paruulorum vicem dolebo maximẽ, qui ſiue parentũ ſuorum incuria, ſiue nouorum ſectariorum crudelitate hoc neceſſario ſacramento ſapẽ fraudantur, & idcirco inter fideles Chriſtianę gratiæ participes nequeunt numerari. Sicut enim vetus circumciſio Iudæos, ita hic baptiſmus Chriſtianos, vt iuſtificentur ac ſaluentur obligat maximẽ poſt latam Chriſti legem, vt omnes ex aqua & ſpiritu regenerentur. Qui ſanẽ baptiſmus paruulorum ad Apoſtolicam traditionem ab^a Origene, b Auguſtino aliſquẽ refertur, ſimulquẽ cum exorcifmo, & ſolemnibus cæremoniis, in Eccleſia ſemper celebratus fuit, vt hinc etiam^c Chryſoſtomus clarẽ pronunciet: Prædicat Eccleſia Catholica vbique diſfuſa, debere paruulos baptizari propter originale peccatum. Vti verò mihi cõſolationem adferet, quod ſciam, verum baptiſmum ſiue à Catholico, ſiue ab hæretico collatum, ſi adſit intentio vt dicunt, faciendi quod facit Eccleſia, vnicuiquẽ ad conſequendam ſalutem ſufficere: ita iuſtum in me dolorem excitabit baptizatos omnes in æternum perire, qui in Catholica Eccleſia eiusquẽ fide integra cum pœnitentiã non perſeuerant. Etenim ſecundũ firmam Fulgentij regulam ſemper iudicandum eſt, quæ in hunc modum tradit: Firmiſſimẽ tene, & nullatenus dubites, ſacramentum baptiſmatis non ſolum intra Eccleſiam Catholicam, ſed etiam apud hæreticos,

In lib. de his qui myſteriis inſtantur. capit. 2.

Homil. 21. ad populum Antioch.

Genef. 17.

a In epiſt. ad Romanos.

b Lib. 1. de peccatorum meritis & remiſſione. cap. 26. & 34.

c Homil. de Adam & Eva.

De fide ad Petrum. cap. 36.

qui in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti baptizant, esse posse, sed extra Ecclesiam Catholicam prodesse non posse. Imò sicut intra Ecclesiam rectè credentibus per sacramentum baptismi conferri salutem: sic extra Ecclesiam baptizatis, si ad Ecclesiam non redierint, eodem baptismo accumulari perniciem.]

1. Ioan. 5.

Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt.

PRAECIPVA mihi cura erit hunc diem ita sanctificandi, vt festum amplissimum, quo nec sublimius & augustius vllum institui potest, vnà cum militante ac triumphante Ecclesia solenniter celebrem, nimirum ad laudem & gloriam indiuiduæ simulquæ sanctissimæ Trinitatis, à qua & ad quam omnia. Vbi Christiani officij ratio exigit, fidem integrâ quæ tribus personis diuinis longè sacratissimis deberur, contra ethnicos, Iudæos, Turcas, & hæreticos omnes religione constantiæque maxima profiteri. Summa professionis est, vt præcipuum Christianæ fidei & doctrinæ mysterium, quod in vnitæte diuinæ essentiæ, & in trium personarum, siue Trinitatis distinctione cõsistit, fideli corde complectar, ingenuè tæster, purumquæ conseruem aduersus omnes vel diabolicas, vel humanas imposturas, technas, fraudes atquæ impietates. Qua ratione hodierno die ac Dominicis omnibus symbolū illud, quod vocant Apostolicum, & Athanasij valdè mihi cõmendatum habebõ: quod nisi quisquæ fideliter firmiterquæ crediderit, & cum sana Ecclesiæ interpretatione inuiolatum seruauerit, absquæ dubio in æternum peribit. Ad hæc retinebo veterem probatumquæ morem Catholicorum, qui sicut in sanctissimæ Trinitatis nomine, vt Christiani efficiantur, expressè baptizantur, Deoquæ sanctè consecrantur, ita iam baptizati vt Christiani constanter maneant, hoc etiã signo conuenienter vtuntur, vt Christi crucem digitis efformet, frontemquæ consignent, apertè sæpèquæ testantes, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, quemadmodū Apostolica tra-

ditione

tione, cuius meminit & Basilius, iam pridem sumus edocti. Nec est vlla Christianis fortior, utpote quã & dæmones metuant, armatura, præterquam si coniunctis animis Vnitatem in Trinitate, & Trinitatem in Vnitate confiteantur, venerentur, adorent, sicut omnes omnium ætatum Orthodoxi clam palamque fecerunt, nihil dubitantes pro hac fide ac veneratione tuenda vitam ac sanguinem profunderè.

Præterea hoc festum sic exigam, ut non mei tantum, sed & Angelorum & hominum cunctarumque visibilium & invisibilium creaturarum nomine laudem, adorem ac inuocem beatissimam Trinitatem, perinde ac si cum Augustino clarè dicam: Te DE VM Patrem ingenitum, te Filium vnigenitum, te Spiritum sanctum paraclætum, sanctam & indiuiduam Trinitatem toto corde & ore confitemur, laudamus atque benedicimus, Tibi gloria in secula seculorum, Amen.] Et cum eodem Augustino iterum fateri non verebor: Te inuoco beata & benedicta, & gloriosa vna Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: Deus, Dominus, Paraclætus: Caritas, gratia, communicatio: Genitor, genitus, regenerans: Verum lumen ex lumine vero, vera illuminatio: Fons, flumen, irrigatio. Ab vno omnia, per vnum omnia, in vno omnia: à quo, per quem, in quo omnia.] Cæterum ad clariorem Dei diuinarumque personarum cognitionem valebit, quod in hæc verba notat Cyprianus: Certè sibi soli nota est Trinitas, & solus Pater scit Filium; Patremque nouit Filius, nec à quoquã, nisi eo reuelante est cognitus. In hac diuini magisterij schola: Pater est qui docet & instruit, Filius qui arcana Dei nobis reuelat & aperit, Spiritus sanctus qui nos replet & imbuit. A Patre potentiam, à Filio sapientiam, à Spiritu sancto accipimus innocentiam. Pater eligit, Filius diligit, Spiritus sanctus coniungit & vnit. A Patre nobis datur æternitas, à Filio imaginis eius cõformitas, à Spiritu sancto integritas & libertas. In Patre sumus, in Filio viuimus, in Spiritu sancto mouemur & proficimus.] Ex Fulgentio satis sit hæc pauca repetuisse: Vnus Deus est inquit, sancta Trinitas, Pater & Filius, & Spiritus

In lib. de Spiritu sancto cap 27.

In lib. meditat. cap. 11. & 31.

Serm. de baptismo Christi Matth. 11. Luc. 10.

Lib. ad Donatum, cap. 11. & 9.

rus sanctus. Vna est Patris, & Filij, & Spiritus sancti natura, sed non vna persona. Ad huius imaginem Trinitatis homo factus agnoscitur, in cuius nomine baptizatus, denuò renouatur. Baptizari autem gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Saluator noster edocuit: vt sicut Trinitatis opere initium conditionis accepimus, sic in nomine Trinitatis, diuinæ adoptionis gratia frui mereamur. Vnus est ergò verus Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, qui omnipotentissima bonitate creat homines, & gratuita miseratione iustificat peccatores. ¶ Sed & dolebo, me sanctissimæ Trinitati tot modis obstrictum, tam segniter & indignè meum facere officium in summo illo Creatore, Redemptore & Sãctificatore timendo, amando, confitendo, celebrando, venerãdo atque colendo, cum illi soli latriæ cultus in cœlo ac terra tum ab Angelis tum ab hominibus tribui debeat, & ab illis quidem plenius atque perfectius, qui plura & maiora sui Autoris beneficia perceperunt. *Omni enim cui multum datum est, multum queretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.* Quo magis illorum mortalium deplorabo vicè, qui Deum diuinasque personas (quæ ignorantia longè turpissima est ac prorsus inexcusabilis) non cognoscunt, aut si cognoscunt, non tamen sicut decebat glorificant & gratias agunt, sed potius Dei veritatem in iniustitia detinent, vt cum Paulo loquamur. Me quòque iure mei pudeat, quòd huius præsentis ac tristic exilij dulcedine quadã captus, & qui scio terrestrem domum huius habitationis citò dissolui, nocte ac die non illuc adspirem, vbi sanctissima Trinitas lucem habitat inaccessibilem, & coràm à beatis videtur, videndo amatur, amando laudatur, etiam Seraphim indefinenter acclamantibus: *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus exercituum.* Cæterùm, quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino, mirum & miserandum putabo, quod ad ærumnosæ peregrinationis militiæque huius finem non feruenter adspirem, neque sicut ceruus sitiens, illum aquæ viuæ fontem desiderem, qui solus conspectu suo nostros explet a-

nimos.

Luc. 12.

Rom. 1.

2. Cor. 3.

1. Timot. 6.

Isai. 6.

2. Cor. 5.

Psalm. 41.

nimos. Cur igitur cum Propheta non terrena fastidio, & sanctissima Trinitati non ex animo dico: *Replemur bonis domus tuae: Satiabor cum apparuerit gloria tua?* Cur cum eodem David non supplex peto & seruenter obsecro: *Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus, & metuat eum omnes fines terrae: Ex ipso, per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in secula.* Multum autem in eo situm esse iudicabo, si non modo sanctissimam Trinitatem agnoscam atque profitear, sed & cordis mei oculum magis ac magis expurgem, reiectis omnibus tum spiritus, tum corporis inquinamentis, quae sola mentes humanas à summo illo lumine contemplando in hac futuraeque vita remorantur. *Beati autem mundo carne, quoniam ipsi Deum videbunt,* purique cum perenni fonte puritatis sine fine permanebunt. Non enim in caeleste Hierusalem, in qua Deus Deorum videbitur, intrabit aliquid coinquinatum, sed innocens manibus & mundo corde ascendet in montem Domini, & stabit in loco sancto eius, nec permanebunt iniusti ante oculos eius, qui odit omnes operantes iniquitatem, & loquentes mendaciam. Demum quo sublimior est Deus, Dei que natura incomprehensibilior, *quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest,* & qui solus seipsum suamque diuinam agnoscit essentiam, quo insuper magis arcanum & inscrutabile est sanctissime Trinitatis mysterium, quod sensum intellectumque humanum omnem excedit: eo me sane, uti par est, submissius geram, tantaeque Maieitati magis subuicium, & cum ignorantiae ac imbecillitatis meae confessione soli Deo gloriam tribuam, simulque cum Paulo reuerenter exclamabo: *O altitudo diuitiarum sapientiae & scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viae eius?* Sed & cum Sapiente vltro testabor: *Difficile estimamus quae in terra sunt: & quae in prospectu sunt inuenimus cum labore. Quae autem in caelis sunt quis inuestigabit?* Quam ob rem humiliter Ecclesiae fide contentus, & de tota Trinitate in bonitate sentiens, illamque in simplicitate cordis quaerens, pie cum Sapiente precabor: *Noli me reprobare à pueris tuis, quoniam seruus*

Psalm. 16.

Psalm. 66.

Rom. 11.

Matth. 5.

Apocal. 27.

Psalm. 83 82.
& 5.

1. Tim. 6.

Rom. 11.

Sapient. 9.

Ibidem.

tus sum ego, & filius ancillae tuae, homo infirmus & exigui temporis, & minor ad intellectum iudicij & legum. Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum sanctum tuum de alijs misis?

Rom. 12.

PRECANDVS autem imprimis est mihi DEVS pro infirmis ac dubitantibus in fide, alijsq; omnibus de religione secundum carnem iudicantibus, ut suo privato magis quam sancti Spiritus & Ecclesiae sensu ad credendum moueantur, neglecta verae fidei simplicitate, contra illud Pauli praeceptum: Idiplum inuicē sentientes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes: nolite esse prudentes apud vosmetipsos.

Hebr. 13.
Ephel. 4.
I. Cor. 1.
Rom. 15.

ORABO etiam, ut Catholici in nomine sanctissimae Trinitatis baptizati, veram & integram fidem de personis diuinis, cunctisq; Christianae fidei mysterijs teneant, eamq; aduersus blasphemos haereticos ardeni zelo vindicent, neq; vlla ex parte in orthodoxa fide, praesertim de sanctissima Trinitate vacillent. Apostolica enim doctrina est, nē doctrinis varijs & peregrinis seducamur, sed ut in unitate Spiritus & consensu fidei corda confirmemus, vno ore Deum honorificantes.

ADHAEC inuocabo Dominum pro infidelium & haereticorum conuersione, qui sanctae fidei luce & illustratione indigent maximē, & praeterea pro fidelibus omnibus, ut in fidei doctrina concordēs, tersanctae Trinitatis imaginem ipsorum mentibus impressam, partim incontaminatam retineant, partim vitijs deformatam gratia duce reforment.

IN EXIMIO FE-
STO VENERABILIS COR-
PORIS CHRISTI, ET PER
EIVS OCTAVAM.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIVM hoc pars est longæ difficilisque dispu-
tationis, quam Christus cum Capharnaitis habuit de
carne sua edenda, sanguineque bibendo. Vbi sanè scitu
dignum est, duplicem Christi sumptionem, purè spiri-
tualem nempe & sacramentalem constitui, & vtramque
in hoc capite Ioannis, sicut & in præsentis Euangelio in-
telligi oportere. Spiritualis est fides seu fiducia in meritū
corporis & sanguinis Domini in cruce pro nobis oblatis:
sacramentalis autem externa illa sub panis & vini specie-
bus Eucharistiæ sacræ perceptio. Hæc spirituales sanè
sumptionem semper includit, & sine illa non prodest,
quin etiam communicanti obest plurimum. Licet autem
Patres partim de sacramentali, partim de spirituali sum-
ptione verba Christi in hoc Euangelio interpretentur, ra-
men ab Hilario, Chrysofomo, Cyrillo ac aliis discedere
rurum non est, qui sacramentalem illam sumptionem hic
Christi verbis indicari & vrgeri planissimè tradunt. In
quem sensum concedens Ecclesia hoc Euangelium vtiq;
nunc proponit, & cum præsentis festo coniungit, quod
sacramenti huius firmam confessionem simul & publicā
venerationem si vnquam aliàs, nunc in primis à fidelibus
omnibus exigit. Et sicut veterum Capharnaitarum, sic

Ioann. 6.

etiam

Ioan. 6.

a Homil. 45.
in Ioannem.
b Lib. 10. in
Ioan.
c In Cate-
chef. 4. my-
stagoga.
Ioann. 6.

Lib. 4. in Ioã.

Ioan. 6. & ibi
de Theophi-
lactus.

etiam murmurantium & blasphemantium hodie sacra-
mentariorum ora potenter obturantur, cum Christi ver-
ba sic accipimus, quod caro sua non ænigmaticè aut pa-
rabolicè, sed verè cibus, & sanguis eius potus existat,
quandoquidem spiritualiter in nobis idem operentur,
quod cibus & potus externus corporaliter in homine ef-
ficere solent. Nam reficiunt, confortant, restaurant ac ob-
lectant edentem, ipsamque vitam hominis conseruant,
atque aduersus famem, sitim, multosque defectus corpo-
ris omninò tuentur. Accedit & alter eiusdem sacramenti
dignè suscepti fructus, quod hominem credentem Chri-
sto incorporet, & quodammodò cum illo vnù faciat iux-
ta illud: Qui manducat meam carnem, & bibit meum san-
guinè, manet in me, & ego in illo. Hinc illa mirifica vir-
tus fidelium, qui post sumptum hoc mysterium in Chri-
sto ita firmi tutique persistunt, vt contra peccatum, mor-
tem, diabolum & mundum inuicti pugnare, immò & for-
titer triumphare possint. Etenim non fide tantùm & cha-
ritate, sed etiam per carnem Dominicam in Eucharistia
perceptam cum Christo ipso arctissimè coniungimur, vt
hoc diuino cibo in ipsam quoque carnem conuertamur,
quemadmodum ^a Chrysostomus & ^b Cyrillus Alexan-
drinus simul & ^c Hierosolymitanus perspicuè docent.
Maior adhuc suscepti sacramenti fructus est, quod vitam
cum Christo perpetuam piis largiatur, qua nihil quidem
perfectius & optabilius in hac futuraque vita potest de-
siderari. Sic enim diserrè promisit Veritas: Qui māducat
hunc panem, viuet in æternum. Vocat igitur Chryso-
stomus hoc sacramentum antidotum aduersus Cacodæmo-
nes, & pignus immortalitatis, estque caro viuificans que
mortem expellit rectè communicantium, teste Cyrillo.
Et nè vllus hæreat scrupulus, Christum hîc de sacramen-
tali corporis sui sumptione loqui, quam Græci Latiniq;
Patres plurimi adstruunt, eludi sanè non possunt verba
eiusdem Domini clarissima, quæ in hoc ipso capite pau-
lò antè proponuntur: Panis quem ego dabo, caro mea est
pro mundi vita. Attende inquit Theophylactus, quod pa-
nis qui à nobis in mysteriis manducatur, non est tantùm

figuratio quædam carnis Domini, sed ipsa caro Domini. Non enim dixit, Panis quem ego dabo, figura est carnis, sed caro mea. Transformatur enim arcanis verbis panis ille per mysticam benedictionem & accessionem sancti Spiritus in carnem Domini.] Nihil sanè poterat Theophilactus, vt reliquos interpretes præteream, proferre, qua Catholica sententia euidentius confirmari, & veterum nouorumq; Capharnaitarum error retundi fortius posset. Errant verò turpiter in hoc sexto Ioannis capite, qui nobis Catholicis obtrudunt illam Christi sententiã: Caro non prodest quicquam, indeque colligunt, verum & naturale Domini corpus non esse in Eucharistia, atq; vt solam spirituales communionem per fidem vrgeant, & sacramentalem excludant, his Christi verbis impie abutuntur. Primum enim ex eodem capite satis constat, Christi Domini carnem verè credentibus permultū prodesse, & ad edendam necessarium esse, sicut Christus ipse testatur. Deinde refelluntur illic impij Capharnaitæ, opinantes visibilem & mortalem Christi carnem edi, cibumque communem nobis effici oportere, carnem inquam, vt Augustinus loquitur, in cadauere dilaniatam, vel in macello venditam: atque idcirco Christum de tanto mysterio differentem assequi non poterant. Merito igitur audiunt: Caro non prodest quicquam: Spiritus est qui viuificat. Verba quæ ego loquutus sum, spiritus & vita sunt. Falluntur & illi grauitè, qui communionem sub vtraq; specie cunctis etiam laicis administrandam, ac necessario sumendam esse sentiunt, quia Christus in hoc ipso capite dixerit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Vt enim concedatur, locum illum ad sacramentalem manducationem pertinere, cum veteres etiam eundem referant ad spirituales, per quam Christo per fidem incorporamur, nulla tamen illic aut vini aut calicis mentio facta est, ac bibere quidem & manducare, sicut Christus ibidè loquitur, nõ corporale, sed spirituale est, ita vt qui corpus Domini manducant, etiam sanguinem eius bibere videatur. Alia est sanè communio sacerdotum sa-

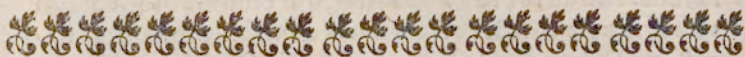
Traçtatu 27.
in Ioann.

crificantium,

Luc. 24.

crificantium, qui Christi passionem in altari ex professo representant, quod sine vtraque specie fieri non potest: alia laicorum, quos nihil vetat, si ita praescribat Ecclesia, sub vna sacramenti specie Christum integrum sumere, quemadmodum Chrysostomus, Augustinus aliique; plures probabiliter censerent, duos discipulos in Emaus sub panis dumtaxat specie communicasse. Errandi vero praebet ansam, quod calicis usum urgentes, Dei spiritu qui extra veram Ecclesiam non est, destituti, de tanto fidei mysterio secundum carnem iudicent, plus aequo solliciti de bibitione. Nec vident illi Catholicos sub vna specie communicantes, non modò corpus, sed simul sanguinem & animam ac diuinitatem Christi percipere, atque in illis communicantibus impleri CHRISTI promissionem: Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Et simile prorsus est quod sequitur: Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Labuntur in eo etiam noui Calixtini, quod sibi persuadeant, sub vna specie minus quam sub vtraque contineri, corpusque & sanguinem Domini propter diuersa signa separari; nec animaduertunt, licet diuersa signa exhibeantur à sacerdotibus, vt corporis & sanguinis Dominici separatio in cruce facta significetur, vnum tamè esse signatum, & aequè sub vna sicut sub vtraque specie integrum viuumque Christum contineri, & cum sacramenti perfecta virtute à dignè communicantibus percipi. Qua de re alibi opportunius.

EIVSDEM FESTI EVANGELIUM. Ioann. VI.

DIXIT IESVS discipulis suis & turbis Iudeorum: Caro mea verè est cibus; & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuens

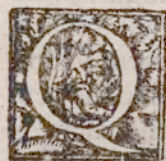
Pater.

Pater, & ego uiuo propter Patrem: & qui manducat me, & ipse uiuet propter me. Hic est panis qui de caelo descendit. Non sicut manducauerunt Patres vestri manna: & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, uiuet in eternum.

NOTÆ MEDITATIONVM ET
PRECATIONVM CIRCA FESTVM
ET EIVS OCTAVAM.

*De venerabilis Sacramenti Eucharistia prima
institutione.*

QVOD nos Christiani de veteri more dicimus Eucharistiam, id ego summum diuinæ bonitatis beneficium, simulque sacramentum præcipuum à Christo ipso institutum agnoscam, atque maiorem in modum ut nullum aliud, reuererbor. Institutionem verò illius Paulus Apostolus his verbis ostendit: *Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens, fregit & dixit: Accipite & manducate. Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem*, ut alia præteream quæ ad calicem benedictum pertinent, Visum est autem Christo, ad maiorem sacramenti huius commendationem, locum & tempus illius institutioni congruum assignare. Locus est sancta & in diuinis literis cum primis excellens vrbs Hierosolymorum, vbi & primitiæ spiritus datæ discipulis, & vnde verbum seu Euangelium Domini, quemadmodum Isaias & Michæas prædixerant, in totum orbem prodire debuit. Existimant quidam, cœnam hanc Dominicam in domo Ioannis vel Euangelistæ, vel eius qui Marcus à Luca

1. Cor. II.

A Cor. 2.
Isai. 2.
Mich. 4.

A Cor. 12.

cogno-

Luc. 22.

cognominatur, institutam fuisse. Sed Euangelicis literis est consonantius, Petrum & Ioannem à Christo missos esse ad perquirendum, vbi Pascha parandum & edendum foret. Sic enim Christus illis iniunxerat: *Ecce introeuntibus vobis in civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquae portans. sequimini eum in domum in quam intrat, & dicetis patrifamilias domus, Dicit tibi Magister, Vbi est diversorium vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis caenaculum magnum stratum: & ibi parate.* Cùm igitur hic paterfamilias, idemque Christi discipulus hæc percepisset, Magistri sui votis libenter annuit, domumque suam, vrpote satis amplam & commodam, Christi & discipulorum voluntati planè permisit ac tradidit. Vbi certè mēsa, peluis, linteum & alia tum ad pedes discipulorum abluendos, tum ad Paschale cōiuium instruendum necessaria suppetebant. Agebat interim Christus hoc maximè, vt loci ornatus & amplitudo augustissimo sacramento, quod illic instituere statuerat, rectius inferuaret. Habuit & rationem temporis, illū sibi deligens diem ad cœnam celebrandam, qui primus esset *Azymorū*; decima nempe quarta luna, quando Iudæi ex veteri more Paschalem Agnum edebant simul & offerebant, sicut haud obscure tres primi docent Euangelistæ. Qui sanè dies Christo fuit exoptatus, quando quidem de hac sibi gratissima, & nobis vel maximè necessaria cœna sæpè ille multumque cogitavit, illisque verbis mentem apertè prodidit: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, antequàm patiar.* Etenim singularè Christi decebat sapientiam, diuinum hoc cōiuium vltimo reseruare loco, in quo immēsi amoris sui copiam lectissimis discipulis, quos in finem vsque dilexit, clarius testaretur, ac simul nouum planè & præstantissimum mysterium, suorum animis penitus commendaret, magisque infixum relinqueret. Cognouit hoc quoque conuiuium Isaias, quando illud in Spiritu præuidens & commendans ira scripsit: *Faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium pinquium, conuiuium vindemiae, pinquium medullatorum, vindemiae de-*

Exodi 12.

Leuit. 23.

Num. 28.

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22.

Luc. 22.

Ioann. 13.

Isai. 25.

ma defecata. Ac Euangelistæ quidem & Patres non obteurè tradunt, Christum in hoc conuiuio se ita gessisse, vt apparatus quendam & insolitos ritus admiscuerit, eoq; magis ad intentam rei nouæ contemplationem cunctorum animos voluerit excitare. Proinde cum iuxta veterem & Iudaicum morem Agnum Paschalem edisset, ac discipulorum pedes suis ablutos manibus exterfisset, ad mensam iterum accubuit, factæque lotionis mysterium præsentibus explanauit. Deinde ad sacrum Eucharistiæ sacramentum instituendū sese conuertit, cui nullos quidem alios nisi præcipuos & duodecim discipulos voluit esse præsentibus, in venerabiles manus panem accepit, ac diuinum aliquid aggressurus, in cœlum suspexit, benedixit, gratias egit, fregit, fractumque panem dedit discipulis, hoc præcepto addito: *Accipite & comedite.* Quæ omnia non sine singulari grauitate perfecit, & ipsam panis consecrationem antecedere voluit, priusquam ad calicem postea benedictum accederet. Vbi nē quisquam de virtute ac effi-
 entia tum panis tum vini consecrati dubitet, aut sacramenti huius institutionem in alienum falsumq; sensum rapiat, magno sanè iudicio prouidit Christus, vt simplicissimis, clarissimis & apertissimis verbis rein omnem proferret, eaque nobis perscribi curaret fideliter. Etenim de pane proposito ac benedicto ita dixit: *Hoc est corpus meum quod pro vobis traditur, siue datur.* De calice autem in quo vinum seruabatur: *Hic est* inquit, *sanguis meus noui testamenti qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. Hoc facite in meam commemorationem:* hoc est, ad mei memoriam renouandam. Cuiusmodi verba repetit Paulus, & Patres omnes sine vllō tropo dicta luce clarius astruunt, totaque simul Ecclesia de vero & naturali corpore & sanguine Domini, constanter tot sæculis intelligit atque interpretatur. Nobis verò sat erit, ex innumeris Patribus, qui vitæ simul & doctrinæ laude floruerunt, tres in medium adferre, vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbum, sicut lege diuina constitutum est. ^a Eusebius Emislenus, cuius meminit & ^b Hieronymus, Meritò inquit,

Joann. 13.
 Matth. 26.
 Marc. 14.
 Luc. 22.

Ibidem vt supra.

1. Cor. 10.

Deuter. 17.
 a Homil. 5. de Paschate.
 b De scriptoribus Ecclesiasticis.

Ioann. 6.

cœlestis confirmat auctoritas, *quia caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* Recedat ergò omne veritatis ambiguum: quando quidem qui author est in unceris, ipso testis est veritatis. Nam inuisibilis Sacerdos visibiles creaturas in substantiam corporis & sanguinis sui, verbis suis secreta

Matth. 26.

authoritate conuertit, ita dicens: *Accipite & comedite. Hoc est corpus meum, & sanctificatione repetita: Accipite & bibite, hic est sanguis meus.* Nec solum hic Eusebius corporis & sanguinis Domini veritatem in hoc Sacramento perspicue comprobatur, ac Euagelicis verbis adfruit: verumetiam eiusdè instituti Sacramenti rationem aliis verbis exponit: Quia inquit, corpus assumptum Dominus ablaturus erat ex oculis nostris, & syderibus illaturus, necessarium erat, vt nobis in hac die sacramentum corporis & sanguinis sui consecraret: vt coleretur ingiter per mysterium, quod semel offerebatur in pretium: vt quia quotidiana & indefessa currebat pro hominum salute redemptio, perpetua esset etiam redemptionis oblatio: & perennis illa victima vigeret in memoria, & semper præsens esset in gratia. Vnde merito cœlestis confirmat auctoritas:

Ioann. 6.

Lib. 8. de Trinit.

Quia caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Alterum verò testimonium ab Hilario fide dignissimo probatissimoque doctore mutuabimur, cuius hæc verba sunt: De naturali in nobis Christi vnitatem, quæ dicimus, nisi ab eo discimus, stultè atque impiè dicemus. Ipse namq; ait: *Caro enim mea verè est esca, & sanguis meus verè est potus. Qui edit carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo.* De veritate carnis & sanguinis non relictus est ambigendi locus. Vt cetera prætermittamus. Quid verò Theophylactus Euangelicis & ipse doctor & interpret, Christi verbum, *Hoc est corpus meum,* planissimè sic explicat; Hoc inquit, quod sumitis: non enim tantum figura & exemplar est corporis dominici panis, sed in illum conuertitur corpus Christi. Dominus enim dicit, *Panis quem ego dabo, caro mea est:* non dixit, *Figura est carnis meæ, sed caro mea est.*

Ioann. 6.

In cap. Marc.
14. & in cap.
26. Matth.

Ioann. 6.

Quapropter si Christianus Catholicus videri cupio, si &

ullus veræ pietatis in me sensus existit, non humano & carnis iudicio, sed luculentis Christi verbis, sed veteris Ecclesiæ fide, Patrumque concordia sententia Evangelistarum testimonia metiar, ac de veritate corporis & sanguinis Domini in hoc admirabili sacramento præsentis nihil prorsus dubitabo, illius inprimis autoritate contentus, qui cum sit ipsa Veritas, mentiri nunquam potest. In huius clarissimo verbo acquiescam, qui de suo corpore & sanguine disertè testatus est, sicut & antea non obscurè promiserat: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Ipse dixit & facta sunt: ipse mandavit & creata sunt. Verbum Domini nostri manet in æternum.* quicquid demum tentent filij tenebrarum, qui apertissimâ verborum Domini lucē nullis possunt fallacibus & captiosis interpretationibus obscurare. Adhęc maximè Christi charitati me plurimum debere fatebor, qui iam iam ad mortem acerbissimam abiturus, hoc summæ dilectionis & incredibilis in nos benevolentia suæ monumentum incomparabile, simulque salutis æternæ pignus certissimum nulla vnquam obliuione delendum, nobis donauit ac reliquit. Hinc illa seria & repetita præceptio: *Hoc facite in mei commemorationem.* Væ igitur mihi, si rarò, negligenter ac frigidè de hac tâti momenti institutione cogitem, ac ipsius instituentis tum sapientiam tum bonitatem non intimo corde complectar. Est enim hoc sacramentum quod dicitur Eucharistia, bona gratia, quum in hoc incomparabili dono fons & author ipse omnium gratiæ contineatur: est insuper gratiarum actio, quam Christo auctori & largitori, ni planè simus ingrati, omninò reddere obligamur, cum sine hoc pane cœlestique manna peregrinantes, velut in via deficiamus. Et si verò Dominus in hac institutione non animæ & diuinitatis, sed sui tantum corporis & sanguinis mentionem facit, tamen certo certius cū tota Ecclesia credam atque profitebor, statim post factâ consecrationem corpus quidem sub specie panis, & sanguinem sub vini specie ex vi verborum Christi, animam verò sub vtraque specie vi naturalis connexionis & concomitantia, ac

Ioann. 14.

Ioann. 6.

Psalm. 150.

Isai. 40.

Luc. 22.

Luc. 22.
1. Cor. 11.

obferuari. Quod institutum tantò nobis gratius ac laudabilius videri debet, quanto firmitus nititur irrefutabilis Ecclesiæ Catholicæ, & venerandę synodi Tridentinæ autoritate. Per hanc confirmatur & illa, vt vocamus, processio Orthodoxorum, quæ hodierno die passim cum publica sollenniq; pompaperagitur, nimirum in laudem & gloriam sacratissimi Sacramenti. Neque dici facile potest, quanta consolatio & vtilitas ex hoc ipso instituto consequatur, cum fideles vnà congregati ac preparati, sacerdotem honestè prosequuntur, & in venerabili sacramento deducendo externos adhibent ritus, suamque fidem religioso apparatu & cultu profitetur, nec solum in templis, sed etiam in plateis locisque publicis piam gratitudinem & gratam pietatem studiosè declarant. Id quod eò libentius illi faciunt, quandoquidem fide certi sunt, se illum præsentem, licet specie panis velatum adspicere, qui ipsorum ac totius mundi princeps & Redemptor sit vnicus, de quo ritè pronuntietur: *Si vos filius liberauerit* (nimirum à peccato, morte, Satana & inferno, nocentissimis vtiq; hostibus) *verè liberi eritis.* Sciunt præterea eum ipsum adesse, qui promiserit fideliter: *Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus. Beati qui non viderunt, & crediderunt. Omnis qui confitebitur me coràm hominibus, confitebor & ego eum coràm Patre meo qui in cælis est.* Non cõfitetur autem Christum, qui contra expressum & luculentum ipsius verbũ non agnoscit, sed peruicaciter negat, sub speciebus panis & vini veram Domini carnem, ac verum eius sanguinẽ in Eucharistia exhiberi. Non confitentur itidẽ, quotquot ex Christi corpore & sanguine duntaxat figuram, signum & imaginem Dominici corporis & sanguinis impiè fabricare & transformare contendunt. Cæterum qui verè sunt Catholici, cum antiquissimo Martyre Iustino ingenuè confitentur, nõ communem vsitatumque panem & potum, sed carnẽ & sanguinem ipsius Christi qui homo factus est, à fidelibus accipi in Eucharistia, postquam hoc sacramentum à ministro legitimo fuerit consecratum. Atq; vt certiores de mente Ecclesiæ esse

Sessione 13.
cap. 5.

Ioan. 8.

Ioan. 12. & 20
Matth. 10.

In dialogo cũ
Triphone, &
in Apologia.

Author est
D. Thomas
de Aquino.

Ecclesi. 29.

In lectioni-
bus de hoc
festo.

possimus, quid illa hoc festo querat & exigit, de hoc illa quidem testatur publicè: Laudis thema specialis panis viuus & vitalis hodie proponitur, quem in sacra mensa cœnæ turbæ fratrum duodenæ datum non ambigitur. Sit laus plena, sit sonora, sit iucunda, sit decora mentis iubilatio. Dies enim solemnus agitur, in qua mēlæ prima recolitur huius institutio.]
Vt hinc satis appareat, sanctissimum Ecclesiæ matris institutum non ad solam pompam externumque cultum, sed imprimis quidem ad Euangelicæ historiæ confirmationem, & ad communem fidelium utilitatem pertinere, vt Christiani homines, si vnaquam aliâs, hoc quidem tempore potissimū circa vltimam Christi cœnam accuratè versentur, & Eucharistiæ auctori satisfaciant in eo quod scriptum est: *Gratiam fidei* *deus* *pro* *te* *non* *potuit* *ut* *ante* *Paschale* *festum* *commodè* *fieri* *non* *potuit*, vt Ecclesia rebus aliis diuinis occupata, præsentis mysterij, quod passionē Dominicam utique antecedit, rationem diligētem haberet, id modò haud inconciannè memorādum nobis cōlendūque proponit, atque in dies octo celebrandum prōrogat, Etenim hoc sacramento nihil admirabilius, nihil salubrius & efficacius institutum est, quod idcirco non temerè Thomas ac alij vocant Dominicæ passionis memoriale perenne, figurarum veterum impletitium, miraculorū à Christo factorum maximum, & discipulorum de magistri sui ad mortem transitu contristatorum solatium singulare.

Neq; verò mihi molestum, sed potiùs iucundum erit nūc in externo cultu versari, eoque meam fidem in Christum testari publicè; aliosque idem facientes laudatione dignos existimabo. Si quippe Christum eiusque gloriam & maiestatem amo, vt satis quidē amare non possum, non solum ipse quod in me fuerit, ad illius præstabo reuerentiam, sed & pio aliorū studio delectabor, qui vt synceros sese Dei cultores ostendant, ad caput suum Christum glorificandum non inuiti cōueniunt, sicutque religionis aperta edunt indicia: idcircoque non uelut lætitia perfulsi, præsentem in hoc sacramento Chri-

stum ho-

atum honorificè tractāt, & vario cultus genere publicè profitentur. Vbi Regis David sequar exemplum, qui non cōtentus per se summam maiestatem diuino, nec minùs externo quàm interno cultu prosequi, eodem alios etiam excitans & accendens dixit: *Afferte Domino filij Dei, afferte Domini filios arietum. Afferte Domino gloriam & honorem, afferte Domino gloriam nomini eius: adorete Domino in atrio sancto eius.* Cur mihi non placeat obsecro, quosdā in vulgi frequentia reperiri, qui sonoris vocibus modulantes Deo, spirituales hymnos decantent, nonnunquàm adhibitis etiam musicis instrumētis: Hoc enim est illud obseruare præceptū: *Sit iocunda decoraq; laudatio. Laudate Deum in tympano & choro: laudate eū in chordis & organo. Laudate eum in cymbalis benè sonantibus.* Incitat alios religio, vt flores & herbas vtrò spargant, domos & plateas exornent, coronas & ferta conficiant, quæ multorum etiam capitibus imponuntur. Procedit clerus, sequitur populus, habetur & ordinum variorum ratio: diuites, nobiles ac magistratus non sordidè vestiti prodeunt, magnaque religione sacramentum ipsum deducunt. Carpat isthac, si velit, superciliosa censura, prauumq; iudicium morosorum, quibus nihil est facilius, præterquàm Catholicorū sponte suscepta pièque instituta pietatis officia improbè calumniari & ad hypocrisis referre, quoniam seipsum illi potiùs quàm alios mirantur ac laudant. Sedenim Christiani candoris est, ea quæ bono & syncero animo fieri possunt, in meliorem partem interpretari, ac de illis benignius iudicare, quæ ad Christi gloriam promouendam, & ad fidei virtutem profitendam, piorumque morem veterem retinendum instituantur. Nam & Christus de hoc rerum genere loquens legem hanc tradidit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Quis quæso nisi malignus & peruersus, tot bonos & honestos viros reprehendat, quorum vnus in religione consensus, & in cultu diuino eadem mens apparet atque cōfessio, nec dispar est studium ad Christum Regem in medio sui

Psalm. 28.

Psalm. 148. &
150.

Matth. 5.

Luc. 1. & 2.

Matth. 2.

Matth. 21.

Exodi 15.

Isai. 12.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

populi glorificandum? Cur ego talem tantumque Redemptorem, qui de suis nostrisque hostibus illustrissimum reportavit triumphum, & hodie inter nos praesens Messias, Pontifex ac Rex inuisibiliter dominatur (regni enim eius non est finis,) cum Simeone non ex animo laudem, cum Magis non adorem, cum pueris Hebraeorum, totque mille fratribus atque sororibus non omni cultus & honoris genere prosequar? Quid vetat eximium Prophetam Moysen imitari? qui frequentem populum ad laetam gratiarum actionem educens, per se ac sororem suam Mariam praecinuit: *Cantemus Domino: gloriosè enim magnificatus est. Iste Deus meus, & glorificabo eum: Deus patris mei, & exaltabo eum.* Cur meipsum ad laudationem non excitem, atque cum Isaia fide plenus non pronunciem? *Ecce Deus saluator meus, fiducialiter agam & non timebo: quia fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem. Exulta & lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tui sanctus Israël.* Caterum eò nunc ventum est, proh dolor, ut plurimi è Christianis Iudaizent, atque adeò sese invidis ac praefractis Pharisaïs conforment, quoniam honorè & cultum Christo eiusque sacramento publicè tribui agrè patiuntur. Quae in re deteriores ferè sunt civibus Hierosolymitanis, ut qui tot beneficiorum ac miraculorum à Christo perceptorum memores, tanto benefactori pompam celebrem instruxerunt, illumque non modò letis vocibus & publicis canticis, sed piis etiam ritibus ad templum ipsum usque prosequi non dubitarunt. Nos verò in Christo apud hoc Sacramentum colendo tantò magis laborare par est, quanto nunc plures sese offerunt perfidi Iudaei, barbari Turcae, & infani sectarij, qui non solum nobis indignè obstrepunt, verum etiam Christum ipsum gratitudine ac religione debita hodierna die spoliare non erubescunt. Simus igitur aduersariis velut pueri Hebraeorum, quorum simplicitatè Christus gratam habuit, quorumque studium aduersus Pharisaeos calumniantes aperte defendit, cum illi suum Osanna concinerent, ac benedictum illum qui venit Rex in nomine Domini,

corde,

corde, ore & opere intrepidè proclamarent. Quid autem optimus Rex & Propheta Dauid? nonne à superba & proterua vxore Michol irrisus est, quòd arcam Domini, huius utique sacramenti typum, & veteris mannæ receptaculū, summo perè honoraret, atque in illa solenniter deducenda operam maximam poneret? Nam & præter morem, & sine scriptura, coram eadem arca vir ille Dei publicè cecinit, saltauit ac lusit, seqūe ducem aliis ad cultum & apparatus magnificum exercendum præbuit, nullo interim præcepto vel Dei, vel Prophetæ hūc illum impellente. Sed habet nunc quòq; Michol suos filios superstites, quos Iudas Apostolus illusores appellat, & qui pios Prophetæ Dauid imitatores sannis & ludibriis excipiant, quoniam Catholicum morē in arca nostra honoranda vt cultum impium reprehendunt, ac populo etiam ridendum exponunt. At verò nos laudatissimi Prophetæ Dauidis consolatur exemplum, qui eiusdem Michol infœlicis ac sterilis, immò à Deo maledictę probra & irrisiones pro nihilo duxit, ac illudenti suam opponens modestiā, constanter ita respondit: *Viuu* Dominus, quia ludam ante Dominum qui elegit me, & vilior stam plus quàm factus sum, & ero humilis in oculus meis. De hac Arca & alibi canit: *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tue.* Propter hanc ipsam arcam fœderis idem Propheta, sicut antea Obededon Gethæus, gratiam siue benedictionem ac prosperitatem à Deo singularem accepit. Certòque constat, populum Israël sine omni vitio hunc tenuisse morem, vt eandem arcam in summa semper habuerit veneratione, & idcirco in castra etiam assumerit, cùm pugnandum esset contra Philisthæos. Et implacabiles adhuc aduersarij nobis irascuntur, quòd Christum manna verum & panem viuum, cuius vmbra & figuram xanti fecerunt Israëlitæ, religiosè suspiciamus ac suplices adoremus. Quidni? quum & Pater cœlestis Filium introducens in orbem terrarum, disertè iubeat: *Adorent eum omnes Angeli Dei,* quem & præter pias mulieres Apostoli in Galilæa adorasse leguntur, qui præterea sic à Patre fuit exal-

2. Reg. 6.

Iudæ. 1.

2. Reg. 6.

Psalm. 131.

2. Reg. 6.

1. Reg. 4.

Ioann. 6.

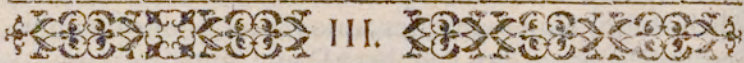
Hebræ. 1.
Psalm. 96.
Matth. 28.

Philipp. 2.

In Psal. 89.
& in epist. 120
& in Psal. 48.
Psal. 98. & 21.

tatus, vt nomen illi dederit super omne nomen, vt quæ in IESV nomine genu omne non modò cœlestium, sed & terrestrium & infernorum iure summo flectatur. Quod autem Christus in Eucharistia externo etiam patriæ cultu sit adorandus, probat Augustinus, tum ex illo loco, *Adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum est*: tum ex verbis eiusdem Prophetæ: *Manducauerunt & adorauerunt omnes fines terre*, ipsæque manifestè pronunciat; Nemo illam carnem manducat, nisi prius adorauerit. 1

*Eucharistia sacramentum verè dici & esse fidei
mysterium.*

MECUM expendam sedulò, cur hoc sacramentum inter alia nomina fidei mysterium appelletur, nempe quòd in eo multa Christianæ religionis arcana concurrant, quodque fideles alibi nusquam circa fidem magis exerceantur, ac ampliore fidei egeant simplicitate. Est enim isthuc de Eucharistia negotium suapte natura tantò magis arduum, quantò à sensu humani corporis atque animi remotius inuenitur, quod in Dei verbis ac potentia duntaxat est positum, & de quo cautissimè differere summa semper Patribus religio fuit. Habet hîc locum maximè quod Christus aiebat: *Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos*: quodque apud Prophetam legimus: *Nisi credideritis, non intelligetis*. Beatum & illum verè dixeris hodie, qui non fuerit hîc scandalizatus, quemadmodum impij Capharnaitæ, cum Christum de hoc sacramento primùm differentem audirent, ac fide humiles esse nollent, grauius fuerunt offensi. Sicut autem lignum vitæ in paradiso positum est, quo æternaliter homo in corpore viueret: sic Christus in Ecclesia lignum vitæ seipsum posuit, vt in se credentibus vita æterna esset. Præterea sicut non in ligno illo vetito, sic neque

Matth. 7.
Isai. 7.Matth. 11.
Ioann. 6.

Gen. 3.

in præ-

in præfenti sacramento debet visus aut gustus, sed fidei vigere iudicium, quia sine fide non potest intelligi tantum sacramentum, nec nos etiam per illud sine fide saluari, vt Algeri verbis vtamur. Quò magis mihi precandus erit Deus, vt verè sim ex illis paruulis Euangelicis, qui in simplicitate cordis quærunt Dominum, & diuinam sapientiam in vera Ecclesia cœlitus edocentur. Agnoscam igitur intellectus mei imbecillitatem, ac rationem ipsam hîc quasi cæcam esse statuam, vt in Christi obsequium sensus meos omnes captiuem, ac ipsi etiam rationi renunciem, solùmquè innitar omnipotentia Verbi, quod à Christo qui mentiri non potest, acceptum sacerdos consecrans pronunciat, & simul de veritate sacramenti me certissimum reddit. Habeo sanè fidem Deo cuncta ex nihilo creanti, rebusque creatis dicenti: *Crescite & multiplicamini*, eiusque verbi virtute res omnes in terris vsquè crescere & multiplicari est indubitatum. Cur igitur & Christo Redemptori non credam, cùm planissimè asserit, & per sacerdotem in altari repetit: *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus.* Est enim verbum illius in hunc vsquè diem efficax & operatorium, quo panis & vinum in carnem eius & sanguinem, vt diximus, inuisibiliter conuertuntur. Quod carnis iudicio & acumine intellectus assequi non possum, id fide metior & comprehendo, ipsiquè Christo perfacile esse non dubito, vt idem cum Angelis in cœlo versetur, & hîc simul in terra nobis adsit, variis quidem in locis & sub panis angusta forma præfens, qui licet à multis percipiatur, tamen integer ac illæsus persistat, nec minùs sub vna specie à populo, quàm sub vtraque à sacerdotibus sacrificiis cum pleno sacramenti fructu sumatur. Ita enim nisi credam atquè profitear, mysterium hoc fidei aut nego, aut non intelligo, secundùm carnem potiùs quàm spiritum iudico, alienus sum à vera Ecclesia, in qua veritatem omnem constanter docet Spiritus sanctus, & à germano verborum Christi sensu discedens, totam venerandam repudiò antiquitatem. Illud in confesso est, ante Berengarium Sacramentariorum

Lib. 2. de sacraméto. cap. 5. & 4.

Matth. 11. Sapien. 1.

Genes. 1.

Matt. 26.

principem, hoc est, ante sexcentos annos existisse neminem, qui de viui corporis veritate in hoc sacramento litem mouerit, & contra Ecclesiam publicè disputârit. Ac sanè multa sunt id genus alia, quæ Christus supra omnem naturæ morem, legem ac ordinem fecit, vt suam adstrueret diuinitatem, ac nostram fidem probaret, mundi quæ sapientiam & supercilium deprimeret. Nam & ingrediens mundum corpus suum ex clauso Virginis matris vtero in lucem produxit, quod Iudæis aliquando nè videri capique posset, occultè subtraxit, & in monte coràm tribus discipulis mirabiliter transfigurauit, sed & super aquas ambulans, nocte suis videndum præbuit. Cùm verò in cruce exhalaret animam, corpus quæ glorificatum recepisset, ex concluso sepulchro illud eduxit, & per clausas fores ingressus, Apostolis restituit, deniùm in altum subuexit, at quæ in summum cælum vsquæ intulit, diuinam vtique maiestatem hac frequenti & supernaturali mutatione declarans. Pari ergò virtute & voluit & potuit efficere, quod alioquin intellectus nostri vis & ratio humana non comprehendit, vt sicuti secundum propriam & visibilem formam nunc corpus ipsius in cælo existit, ita etiam in Eucharistia sub aliena specie nobis maneat præsens, at quæ ab innumeris integrè manducetur. Quod sublime verè quæ stupendum fidei mysterium non percipiunt, qui cum Ecclesia non credunt admirabilem, adeò quæ incomprehensibilem illam panis in corporis, & vini in sanguinis Domini substantiæ conuersionem, siue vt sanctæ synodi vocant, transsubstantiationem.

Quicquid autem sensus, natura & ratio, fallaces vtique consiliarij, hîc suggerant, nunquam ego dubitabo, adorans dum hoc magis quàm inuestigandum esse sacramentum, (veteres tremenda etiam dixerunt mysteria) cui religiosa imprimis reuerentia, & valdè sobria inquisitio, cautaque disputatio debeatur. Hîc enim spectant illæ sacræ sententiæ:

Altiora te nè quæsieris, & fortiora te nè scrutatus fueris. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter, & in pluribus ope-

ribus

Ioann. 8.

Matt. 17. & 14

Luc. 6.

Ioann. 20.

Ecclesi. 3.

ribus eius non eris curiosus. Qui enim scrutator est maiestatis, opprimetur à gloria. Cæterùm vt in re summi momenti quâ tum fatiseff intelligam, & sicut Paulus inquit, sapiam ad sobrietatem, omnemquæ immodicam curam ac periculosum errorem effugiam, à sanctis Patribus, velut firmis Ecclesiæ columnis, me non sinam auelli, & ad sacrorum Conciliorum cõfugiam auctoritatem, veterumquæ potius quàm recentium & inter se pugnantium scriptorum amplectar sentētias. Præterea quò sim paratior ad fidei meæ, si fortè sic vsus exigat, rationem aliis reddendam, his diebus mihi perlegenda sumã, quæ Tridentina synodus vel Catechismus Romanus de hoc ipso sacramento enucleatè definit ac præscribit. Dicam demum anathema perpetuum hæreticis omnibus, ac præcipuè Sacramentariis & Berengarianis nunc passim grassantibus, qui tam multa blasphema, impia, damnata & pestifera prorsus dogmata velut ab inferis excitata nobis in orbem reuocant, atquæ de hoc mysterio latissimè spargunt, vt sacra Eucharistia nunquàm plures & petulantiores, magisq; nefarios habuerit insectatores. Sic enim illis libet non obscurè prodere orbiquæ testari, de cuius parentis semine sint procreati, nempè qui pater est omnis mendacij atquæ blasphemiæ, quodquæ veros agant præcursores Antichristi, cui aduentanti bellè viam præstruunt ad sanctissimum hoc sacramentum & sacrificium abolendum, atquæ ad abominationem desolationis sceddissimam, quam Christus post Danielẽ fore prædixit, vbi quæ gentium inuehendã, quamquæ vir Apostolicus Hippolytus viuis expressit coloribus, sicut à nobis alibi declarabitur.

Prop. 25.

Rom. 11.

Ioann. 8.

Matth 24.

Daniel. 9.

Marc. 13.

IV.

*Eucharistiam à Christo non solum vt sacramentum,
sed etiam vt sacrificium nobis institui
atq; dari.*

Luc. 22.

Ioann. 6.

Ibidem.

Malach. 1.
Daniel. 11.

Matth. 26.

Prouerb. 22.

In Epist. ad
Burdegalenf.
cap. 3.

NULLVS omnino cibus ac potus, nulla cœna Chri-
 sto vnquam charior, & in votis æquè fuit, præter-
 quàm alimonia & cœna illa Eucharistica, pridie quàm
 in cruce pateretur, cum lectissimis duodecim disci-
 pulis, & in cœnaculo grandi atque strato, vt Lucas asserit, ce-
 lebrata. Vbi ego eximiam Christi charitatem ac liberalitatẽ
 agnoscam, simulque tum meo tum vniuersæ Ecclesię nomi-
 ne gratias ingentes agam, quòd ille iuxta suum promissum
 ac diuturnum ardensque desiderium quo flagrabat; panem
 illum cœlestem instituit; dedit atque distribuit in nouissima
 cœna. *Ac duplex quidem desiderium ad hanc institutionem
 attulit: alterum vt sacramentum, cœleste scilicet alimentum
 animæ, ad vitam spiritualem tuendã perpetuò existeret mor-
 talibus, sicut illa Domini verba declarant: Hic est panis de ce-
 lo descendens, vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ac
 rursus: Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Alterũ,
 vt Ecclesia mundum & iuge in literis Propheticis prædictũ
 haberet sacrificium, idque pro viuus & defunctis fidelibus ad
 gratiarum actionem & propitiationẽ in altari quotidie per
 sacerdotes offerendum. Quæ quidem mundi oblatio, vt
 Malachias vocat, non ad tempus durare, sed nullo vnquam
 tempore in Ecclesia cessare, ac suam vim & virtutem quoti-
 die præstare debebat: ideòque tum presentibus tum futuris
 sacerdotibus tam disertè mandatur: *Hoc facite in meam com-
 memoratiõem*, quod perinde est ac si diceret, Vos in Ecclesia
 constituti sacerdotes, ex pane corpus meum per verba my-
 stica consecrate, ac passionis meæ memoriã celebrate, dũ
 sacrificium hoc incruentum ad altare obtuleritis. Hanc verò
 meam fidem & confessionem eo firmiter retinebo, quo con-
 stantius eandem Patres veteres comprobãunt, à quorum
 paternis vestigijs & vnanimi consensu discedere nentiquam
 tutum atque consultum est, Salomone ita præcipiente: *Nõ
 transgrediaris terminos quos posuerunt Patres tui.* Certè Mar-
 tialis vnus ex discipulis Christi septuaginta duobus hoc scri-
 ptum reliquit. Quod Iudæi per inuidiam immolauerũt (cor-

pus Christi scilicet immaculatum) nos in ara sanctificata salutis nostræ causa proponimus, (suprà offerimus dixerat) hoc solo remedio scientes vitam nobis præstandam & mortem effugiendam. Hoc enim ipse Dominus noster iussit nos agere in sui commemorationem. Prætermitto ^a Clementis & ^b Dionysij, qui ambo Apostolorum fuere discipuli, sententias, ubi hanc Dominicam de offerendo sacrificio altaris institutionem, & sacerdotum officium comprobant. Ex vetustis Ecclesiæ martyribus est utique Cyprianus, luculenter asserens, quod Christus quum sacerdos esset secundum ordinem Melchisedech, se incruentè sub panis viniq̄ue speciebus æterno Patri sacrificauerit, atq̄ue hoc ipsum in sui ipsius commemorationem fieri præceperit: quandoquidem sacrificiū benedictione solenni sacratum, ad totius hominis vitam salutemq̄ue proficiat, & simul medicamentum & holocaustū sit ad sanandas hominum infirmitates & purgandas iniquitates.] Consonat his Eusebius Cæsariensis, quum testatur, Christum per suos ministros & sacerdotes ab Ecclesia constitutos id offerre ac perficere sacrificium, quod olim gentium sacerdos Melchisedech panem & vinum offerens, cum benediceret Abraham, celebrauit. Nec alia fuit Gregorij Nisæni sententia, cum facit Christum sacerdotem simul & Agnū Dei qui tollit peccata mundi, quandoquidem non solum in cruce seipsum oblationem & victimam pro nobis obtulit, verumetiam suum corpus ad comedendum, & sanguinem suum ad bibendum exhibuit familiaribus. Quis demum obsecro, in veterum lectione versatus aut nesciat, aut ambigat, Liturgiæ usum & Missæ sacrificium in Ecclesia Græca & Latina, Syriaca & Aethiopica semper extitisse, illudq̄ue incruentum sacrificium non nudam commemorationem sacrificij quod in cruce factum est, sed verè etiam propitiatoriam oblationem apud veteres habitam esse, qua Deus nobis placatur & propitius redditur: quod insuper sacrificium non solum immolanti ac sumentis, sed omnibus etiam profit fidelibus, siue illi nobiscum in terris viuant, siue iam in Domino

a Lib. 5. & 8. constitut. Apostolicarū.
b Lib. de Ecclesiastica Hierarchia, cap. 3.
In Epist. 63. ad Cæcilium.
Genes. 14.

Lib. 5. de mōstrat. Euangelica. cap. 3.

Genes. 14.

In oratione de festo Paschæ.

Hebræ. 5.

mortui, ac nondum planè expiati sint, quicquid demum ob-
strepant Aëriani. Nec dubium, ad Euangelicos quoque sa-
cerdotes pertinere, quod Paulus generali illo sermone com-
plexus est: *Omnis Pontifex ex hominibus assumtus, pro homi-
nibus constituitur in iis qua sunt ad Deum: ut offerat dona & sa-
crificia pro peccatis.*

Matth. 28.

Quocirca non verebor scriptorem Orthodoxum imitari,
qui non eloquenter quidem, sed ad Ecclesiæ doctrinam ac-
comodatè iam pridem hæc tradidit: Quories Missa cele-
bratur, & hostia verbo Dei consecratur, toties Deus noster
ad homines venit, pro hominibus de cælo descendit, cū ho-
minibus manere desiderat, quos creauit & redemit, sicut p-
misit dicens: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad con-
summationē seculi.* Quando ergò sacra hostia in altari sacerdo-
tis manibus leuatur, & hominibus adoranda ostenditur, tūc

Hebr. 9. & 10.

Christus pro nobis passus & crucifixus sub mystico velamine
præsentatur, verè adoratur, deuotè inuocatur, ac dignè ho-
noratur.] Qui sanè author utiq; cognoscebat, quod à Paulo
scriptū habemus de vnica hostia semel oblata. & efficaci ad
salutē omnium, quandoquidem Christus in cruce & cruent-
to modo semel sese Patri obtulit, idemque sacrificium non
potest iterari. Nec ignorabat, aliam incruentæ sub specie pa-
nis & vini, & aliam cruentæ illius quam diximus, hostiæ ra-
tionem habendam esse, sicut & Ambrosius illis verbis indi-
cat: *Per singulos dies offerimus, sed ad recordationem mor-
tis eius, & vna est hostia eius, non multæ: quia semel oblatus
est Christus: Hoc autem exemplum est illius.*] puta in com-
memorationem prioris oblationis, sicut illa Christi verba
postulant: *Hoc facite in meam commemorationem.* Cæterum vt
ego maiorem pietatis affectum sentiam ac præstem, eoquē
Christum in Missæ sacrificio præsentem ritè complectar, etiā
atque etiam mecum expendam, quo desiderio idem Chri-
stus incensus, nos in Missa quotidie visitare, & amicissimè no-
bis adesse, seque totum nobis, si velimus, communicare di-
gnetur. Adest illic sanè vti nobilis pellicanus, ad suos pullos

In epistola ad
Hebræos.

Luc. 22.

fanguine

fanguine proprio viuificandos, conseruandos ac pascendos. Adest vt alma gallina, suos vt pullos sub alis congregat ac tueatur. Adest vt fons viuus, ex quo bibant sitientes, & aquã salientem, in vitam æternam hauriant. Adest vt pastor bonus, seipsum totum, quantus quantus est, ouibus pascendis libenter impendens. Adest vt pius Samaritanus, qui dirè vulneratos & semimortuos benignè curat ac restaurat. Adest vt Agnus sine macula, qui non solùm edatur, sed etiam ad sacrã aram offeratur, suęque passionis ac mortis fructum renouet, ac in multis operetur. Adest vt misericors & fidelis Pontifex, Dei ac hominum mediator, pro nobis apud Patrem interpellans, sed & sanctissimę passionis suę meritum atq; vim viuus & defunctis fidelibus applicans, & per hoc efficacissimum medium ac remedium nobis omnem gratiam, qua in hęc vitæ malis atq;ue periculis egemus, clementer offerens ac dispensans. Quoties ergò ad mensam Dominicam accedo, vel Missam audio, me vnà cum Zacheo à Christo humanissimè inuitatum putabo, eumque ad me vltro venientem excipiam lætus, & singularem à tali hospite benedictionem expectabo, perinde ac si cum Iacob dicerem: *Non dimittã te, nisi benedixeris mihi.* Et cum Dauid: *Visita nos Domine in salutari tuo.* Néque dubitabo hęc promissorium illud Dei verbum impleri: *Suscitabo super oues meas pastorem vnum, qui pascat eas;* quodque Christus ipse pollicetur: *Si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Adeamus ergò cum fiducia ad thronum gratiæ eius vt misericordiam consequamur. Edent enim pauperes & saturabuntur.*

Matth. 23.

Ioann. 4.

Ioann. 10.

Luc. 10.

Exod. 12.

Hebr. 2. & 9.

Luc. 19.

Genes. 32.

Psal. 105.

Ezech. 35.

Apoc. 3.

Hebr. 4.

Psal. 21.

V.

De tribus Missæ partibus in primis animaduertendis.

IN mētem reuocabo tres illas Liturgiæ partes, quas in postrema cœna Christus instituit, & à sacerdotibus omnibus in sui memoriam voluit obseruari,

Luc. 22.

3. Missae pars

Consecratio

Isai. 45.

Ierem. 32.

Matth. 26.

In 4. Cate-
chesi

1. Cor. 10.

dictoque illo, *Hoc facite in meam commemorationem*, breuiter comprehendit. Sunt autē illæ partes Consecratio, Oblatio atque Communio, nec illarum aliqua sine sacrilegio à sacrificantibus potest prætermitti. Cætera verò, quæ vel consecrationem antecedunt, vel communionem subsequuntur, velut accessoria sunt, & ornatus decentiæ quæ potius quàm necessitatis gratia per ministrum Ecclesiæ adiunguntur. Et Consecratio quidem velut totius Liturgiæ fundamentum ac præcipuus neruus, sicut & omnium Christi miraculorū longè dignissimum à me debet existimari. Nam qui legitimus est sacerdos, cum verba illa diuina, vt diximus, super panem & vinum in fide Ecclesiæ pronunciat, mox panis in corpus, & vinum in sanguinem Domini conuertitur, nulla deinde panis & vini substantia remanente, quicquid demum iudicet sensus oculorum. Proinde si vsquàm alibi, hîc sanè potissimum cum Propheta dicere habeo: *Verè tu es Deus absconditus*. Præstat enim hic summus Deus, quod apud Ieremiam in hunc modum affirmat: *Ecce ego Dominus Deus vniuersæ carnis, nunquid mihi impossibile erit omne verbum?* Cum autem Christus ipse de pane pronunciauerit ac dixerit: *Hoc est corpus meum*, quis audebit deinceps ambigere? & cum idem tam asseueranter affirmarit, *Hic est sanguis meus*, quis vnquam dubitauerit, vt dicat non esse eius sanguinē: quem admodum scribit Cyrillus Hierosolymitanus. Oblatio autē munda & incomparabilis, quæ dictam consecrationem comitatur, & per omnia veteris legis sacrificia fuit præfigurata, (omnia enim Iudeis in figura contingebant) per sacerdotem æterno Patri commendatur, nec minùs ad viuos iuxta & defunctos fideles magno cum fructu applicatur. Nec alia certè fingi potest oblatio, quæ summo Deo ob charissimi Filij sui dignitatem ac meritū sit acceptior, & Ecclesiæ vttilior, quandoquidem immaculatum & perfectum cultum iugequæ sacrificium laudis & propitiationis vno velut ambitu comprehendit. De quo inæstimabili thesauro, quicquid Ecclesiæ hostes garriant, mihi & Catholicis omnibus maximè glorandum,

dum, Deoque gratiæ singulares agenda sunt. Stat enim ita bitque semper illa Irenæi martyris sententia: Christus noui testamenti nouam docuit oblationem, quam Ecclesia ab Apostolis accipiens, in vniuerso mundo offert Deo.] per sacerdotes nimirum secundum ordinem Melchisedech institutos, quemadmodum Deus per Malachiam Prophetam id prædixerat fore. Demum satis non habuit Christus consecrandæ & offerendæ Eucharistiæ præceptum & exemplum tradere, quod sacerdotes perpetuò imitarentur, sed iniunxit etiam omnibus ad sacram accedere communionem siue synaxin, vt mensæ tam sacræ participes redderentur, tantique sacramenti fructum referrent amplissimum. Hinc illud exstat Ecclesiæ canticum, quo eiusdem sacramenti vis & energia breuiter comprehensa est; O sacrum conuiuium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur. Breuius adhuc Christus ineffabilem Eucharistiæ fructum illo verbo cõplexus est: *Panis Dei est, qui de cælo descendit, & dat vitam mundo.*

Eapropter hoc ego tempus transigam religiosè, mihi que consideranda proponam sacrosancta perpetuò que recolenda mysteria, quibus potentiam, sapientiam ac bonitatẽ suam immensam Christus indignis, nihilque tale vnquam merentibus mirabili modo declarat, quando seipsum, quo nihil maius aut melius habere ac tribuere potest, nobis in Eucharistia consecrata, ad altare oblata atque sumpta tam liberaliter clargitur. Non enim desistit suum illud explere promissum: *Comedetis vescentes, & saturabimini, & laudabitis nomẽ Domini Dei vestri, qui fecit mirabilia vobiscum.* Nec est dissimile illud in Prouerbijs inuitamentum: *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Cum his mihi iungendum est, quod Christus postremò discedens, Apostolis dixit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consummationem seculi.* Cuius verbi sententiam etiam atque etiam mihi commendatam habebõ, vt obseruem, non solis Apostolis, sed & omnibus Ecclesiæ fidelibus Christi præsen-

Lib. 4. cap. 32.

Malach. 1.

Communis

Ioann. 6.

Ioel. 2.

Prouer. 9.

Matth. 28.

Hebr. 13.

Iob 31.

Homil. 45. in
Ioann. & 61.
ad populum
Antioch.

Isai. 63.

Psal. 115.

tiam ad mundi finem vsque victuris ita fuisse promissam. Pollicetur autem non diuinitatem suam, per quam non potest vsquam abesse, neque praesentiam illam, quatenus per gratiam & charitatē tum in veteri synagoga, tū in Ecclesia iam inde à mundo cōdito electis vtrique praestò fuit & esse pergit. *LESVS enim Christus heri & hodie: ipse & in secula*, vt Apostolus dixit. Pollicetur autem Sanctus ille sanctorum, ipsaq; veritas aeterna, se nouo quodam & ineffabili, nec minus tamen amabili modo facturum, vt noui testamēti fidelibus tum in militante Ecclesia fouendis ac regendis, tum ad triumphantis Ecclesie consortium perducendis potenter adsit, & indefinenter assistat. Qui certè si oculis videndum hīc se praebere, horrorem adferret spectantibus, ideoque sub Sacramenti specie velatus, & inuisibiliter cum corpore & sanguine nobiscum persistens, se totum edentibus praebet non sine summa Christianae Ecclesiae tum vtilitate, tum dignitate, tum consolatione, vt alibi pluribus declaratum est. Cuius praesentiae praescius & percupidus ille Iob, cum in spiritu tantum prauideret mysterium, in haec verba prorupit: *Quis det de carabus eius, vt saturemur?* quemadmodum eadem verba Chrysostomus interpretatur. An igitur ego cum piis omnibus non ex animo laeter, Christum vt verum Emmanuel, tam suauiter quam mirabiliter, non ad tempus, sed perpetuò manere nobiscum in sacrosancta Eucharistia ad altare cōsecrata & oblata, immò & ore percepta? *Quis hinc mecū non exultabundus cum Propheta Isaiā decantet? Miserationum Domini recordabor, laudem Domini super omnibus quae redidit nobis Dominus, & super multitudinem bonorum domui Israhel, quae largitus est eis secundum indulgentiam suam, & secundum multitudinem miserationum suarum.* Aut si cū Propheta Regio succinctè loquendum est: *Quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi?* Ego autem retribuendum nihil aptius reperio, nisi vt me totum vicissim ei offerā ac impendam, qui tot nominibus me sibi totum deuinctum & obstrictum tenet, vtpote Conditor, Redemptor, Conser-

uator,

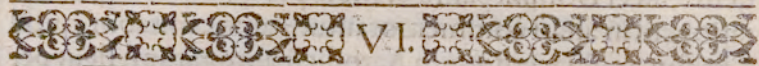

uator, dux, magister, frater, amicus, hospes, & sponsus, immò
& cibus meus atque potus, panis quotidianus & supersub-
stantialis, panis de cælo præstitus sine labore populo Dei, pa-
nis omne delectamentum & omnis saporis suavitatem con-
tinens. Verè manna illud est absconditum, quod nemo scit
nisi qui accipit; verè panis Angelorum, quo nihil suavius,
quum ex eo viuat homo, sicut & Angelus, licet hic pleniùs
eo perfruatur: vtque panem hunc Angelorum manducaret
homo, creator Angelorum factus est homo, sicut notat Au-
gustinus.

Matt. 6.
Luc. 11.
Sapi. 6.

Apocal. 2.

In psalm. 34.

*De ministris Ecclesiæ sacrificantibus, & sacramen-
tum hoc administrantibus.*

POSTOLO Paulo digna est sententia: *Sic nos exi-*
stimet homo vt ministros Christi & dispensatores (seu
œconomos) *mysteriorum Dei.* Quæ verba primùm
ad Apostolos ipsos, qui primas in Ecclesia tenent,
referenda sunt, vt illi inter pastores, doctores & sacerdotes
noui testamenti primum semper sibi locum vendicent. Vn-
de Lucas illos non solum docuisse, sed etiam sacrificasse con-
firmat, quando Græco verbo *λατρεύοντων*, quod proprium est
operantium sacris, vel sacrificium administrantium, de illis
vtitur. Sic igitur locum eundem alij vertunt: *Cum sacrifica-*
rent Domino ieiunarentq̄, dixit Spiritus sanctus. Noster autem
interpres Ministrantibus illis pro sacrificantibus dixit, sicut
Andream quidem & Iacobum, & Matthæum, præter Apo-
stolos alios, ad altare sacrificasse constat. Paulus verò supe-
riore dicto non solos Apostolos, sed & sacerdotes & presby-
teros alios Ecclesiæ comprehendit, de quibus ordinandis &
instituentis Timothæo & Tito, vt Episcopis, tam multa præ-
scribit, iubens etiam, per ciuitates presbyteros cõstitui; hæud
dubiè, vt in his quæ sunt ad Deum versantes, dona etiam &

1. Cor. 4.
1. Cor. 12.

Actor. 13.

Tit. 5.
Hebræ. 5.

Genes. 14.

Psalm. 109.

2 In cap. 5. 7.
& 10. ad He-
braeos.Epist. 23. ad
Bonifacium.

Malach. 1.

2 In epist. ad
Smyrneses.
b Lib 3. de Sa-
cerdotio.
c Lib. de sa-
cerdotali di-
gnitate.
d In carmine
ad Episcopos.

sacrificia pro peccatis offerrent. Hic igitur de Christianis cogitabo sacerdotibus à Christo ipso institutis, qui pastorum & sacerdotum est princeps, quique solus perinde ac Melchisedech, in pane & vino sacrificium & ipse cōsecrauit, & suos ministros siue sacerdotes docuit consecrare, atque in illis ipsi iuxta Propheticum dictum, *sacerdos manet in aeternum*. Sicut enim Theophylactus & ^aOecumenius aliquoties notāt, Christus aeternus & immortalis est sacerdos, qui seipsum pro nobis per ministros in Ecclesia semper offert, & qui, sicut Augustinus affirmat, omni die populis immolatur, quando quidem scilicet Domini passio & mors per quandam representationem in altari commemorantur. Adhuc mirabor, quod Christus post sacerdotium Aaronicū abrogatum, sicut per Malachiam fuerat interminatus, tantoperè sacerdotes Christianos à se institutos extulerit, præclarisque functionibus cohonestarit. Siquidem non Reges sed Principes quātumvis excellentes, non laicos aut fœminas quantalibet vitæ sanctimonia præstantes, non Angelos atque Archangelos, innocentia, virtute & beatitudine cunctos mortales præcellentes, sed Ecclesiæ Christianæ sacerdotes dūtaxat elegit atque constituit, penes quos duraret facultas hoc nobilissimū sacramentum ore conficiendi, tractandi manibus, pro viuis ac defunctis fidelibus ad altare offerendi, mortem Domini ex officio & instituto annunciandi, & demum Eucharistiam populo vel distribuendi vel denegandi: qui præterea siue probam, siue improbam vitam traducant, tamen ex institutione diuina curando, docendo & regendo populo præficiantur, & concredita sibi munia publicè administrent. Nihil ergò mirum, quod ^aIgnatius, ^bChrysostomus & ^cAmbrosius sacerdotes tantoperè laudent, ac eorum ordine nihil in Ecclesia præstantius ac honorabilius reperiri contestentur. Nec dubitat ^dGregorius Nazianzenus hanc sacerdotij excellentiam prædicare, cum admirandus illos hoc modo compellat: O sacerdotes incruenta sacrificia mittentes, ô illustres animarum custodes, ô magni Dei signum in manibus ve-

stris

fris gettantes, o Deum hominibus concilians, Christianæ fidei columnina, Christiferi & immortalis vitæ doctores.]

Ego verò demirabor multorum hodie iudicium inuidia & odio Ecclesiæ deprauatum & obcæcatum, vt nihil ferè sacerdotum ordine contemptius habeant, nihil acerbius insectetur, & vulgo magis inuisum reddere moliantur. In hocce sacri ordinis calumniatores probè competit, quod suis æmulis aliquãdo Christus obiecit: *Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur.* Illos ego mihi maximè imitandos proponam, qui sacerdotium, vti ordinem diuinitus institutum, non solum in bonis ac honestis, sed etiã in vitiosis ac indignis presbyteris haud grauatim honorât, seqúe ad præsentis cleri abusus extenuandos & excusandos, quàm ad perstringendos & exaggerandos procliuios ostendunt. Norunt enim præceptum Domini de his qui sedent in cathedra: *Omnia quacunq; dixerint, seruate & facite: secundum opera verò eorum nolite facere, dicunt enim & non faciunt.* Habent & in promptu Paulinam admonitionem: *Tu quis es qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat aut cadit. Nolite ante tempus iudicare, quoad usq; veniat Dominus.* Mei muneris hoc proprium esse ducã, singulares vt Christo Domino gratias agam, qui dedit potestatem talem hominibus Ecclesiasticis, illosq; præcellenti dignitate ad commune commodum Ecclesiæ cohonestauit, vt siue boni siue mali existant, venerandũ hoc sacramentum in ipsius verbo quasi creent atq; conficiant, suumq; & nostrum Redemptorem manibus teneant, ore proprio sumant aliisque ministrent. Etenim panis hic mysticus, quo electos Dei filios vesci ac frui necesse est, sine huiusmodi ministris, si verum fatebimur, nec confici, nec offerri, néque frangi, nec distribui possit, sed & institutio diuina suo fraudaretur effectu, ac denique mors Domini vsq; ad secundum eius aduentum, sicut fieri necesse est, in hoc mysterio nõ annuntiaretur atq; predicaretur. Pulsabo interim diuinæ misericordiæ ostium, & obnixè rogabo, vt sacrorum omnium

Matth. 12.

Matth. 23.

Rom. 14.

1. Cor. 4.

1. Cor. 11.

2. Reg. 6.

Leuit. 20.

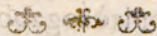
Isai. 52.

Lib. de cura
pro mortuis
agenda. & in
serm. 32. de
verbis Apo-
stoli.

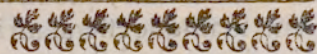
2. Machab. 12.

Serm. 34. de
verbis Apo-
stoli.a Homil. 41.
in 1. epist. Co-
rinth.
b In Serm. de
defunctis.

quæ hoc anno à Catholicis presbyteris toto orbe celebrantur, particeps efficiat, eaque omnia non pro me solum, sed & maiorum, & fratrum ac amicorum nomine maiestati diuine offerantur atque commendentur. Præterea pro sacrificaturis ipsis precabor Dominum, vt hi suæ vocationis memores, verè sanctificentur, vtque ritè præparati ac puri tractent sacra mysteria, nè alioquin cum Oza iram diuinam contra se pro- uocent, suoque malo experiantur. Sic enim habet diuinum oraculum: *Eritis mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, & separaui vos à ceteris populis vt essetis mei.* Ac iterum legimus: *Mundemini qui fertis vasa Domini.* Postremò sollicitus ero, vt sicut Augustinus frequenter admonet, defunctorum fidelium animabus, quæ nondum expiatæ, purgatorij igne cruciantur, tum oratione tum oblatione sacerdotum fideliter subueniatur. Etenim hæreticorum, præsertim Aërianorum, peruersa doctrina, & sacerdotum paucitas, communisque populi negligentia ac tepor facit, vt eiusmodi fratrum qui peccata sua diris pœnis expiare coguntur, exigua nunc ratio habeatur, parumque ponderetur constans & perpetua tum Iudaicæ, tum Christianæ Ecclesiæ consuetudo, qua pro defunctis fidelibus preces & oblationes publicè institui solent. Vnde scriptum etiam illud legimus, sicut multi veteres annotarunt; *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis orare; vt à peccatis soluantur.* Et Augustinus perspicuè probat hunc Ecclesiæ morem, quo preces & sacrificium salutare, ac insuper elemosynæ defunctorum spiritibus applicantur: ita enim fideles mortuos adiuuari asserit, vt cum eis misericordius agatur à Domino, quàm eorum peccata meruerunt. Quæ traditio Ecclesiæ tam vetus est, vt ad Apostolos ipsos auctores referatur, sicut ^a Chrysostomus & ^b Damascenus affirmant; ab illis enim institutum est, vt fidelium defunctorum commemoratio in tremendis illis habeatur mysteriis, quemadmodum & Clemens & Dionysius Apostolorum discipuli comprobant.

VII.

De indignè tractantibus ac sumentibus Eucharistiam.

VMPRIMIS mihi notanda est grauis & formidabilis Pauli sententia, in quo Christus ita loquitur omnibus: *Quicumq; manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.* Ac iterum: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit.* Cum his non malè congruit, quod in veteri lege præcepit Deus, de hostia pacificorum ita decernens: *Qui fuerit mundus, vescetur ex ea. Anima polluta quæ ederit de carnibus hostiæ pacificorû quæ oblata est Domino, peribit de populis suis.* Ad eò nò sufficit in sacris meversari locis, & sanctorû communionem gaudere, vel ea quæ sancta sunt attingere, sed sancta sanctè, & præcipuè sacramèta religiosè mihi tractanda atq; sumenda sunt, nè alioquin obsint magis quàm prosint. Vnde nec mihi satis erit, summam summi Dei bonitatem in hoc dignissimo sacramento cum aliis Orthodoxis agnoscere & celebrare, sed quæ ad idoneam venerandæ Eucharistiæ sumptionem spectant, cum primis mihi obseruanda putabo. Quod enim dignè sumentibus est antidotum salutis ex prima Christi institutione, quodq; per se virtutis & gratiæ bonorumq; in hoc sacramento piis præbet augmentum, id indignè quidem accedentibus & in peccato communicantibus velut in toxicum & mortem exitiumq; vertitur. Nam sicut cibus cum sit nutritiuus, si à crudo tamen stomacho sumatur, omnia perdit & corrumpit, sitq; morbi causa: ita & in hisce tremèdis mysteriis agitur, Chrysostomo teste. Si purè accesseris, inquit, ad salutem accessisti: sin praua conscientia, ad pœnam & supplicium.] Grauiissimum sanè ac prope modum inexpiabile facinus erat illorum carnificum, qui sacrilegas manus iam olim in Messiam Deiq; Filium innocentissimum coniecerunt, eumq; vinctum toto corpore diris-

1. Cor. 11.

Ibidem.

Leuit. 7.

Homil. 61. ad
populum An-
tiochen. & ho-
mil. 45. in Io-
annem.

simè affligerunt, quoad vitam eius & sanguinem profunderent, suamque efferatam in illum libidinè prorsus explerent. Nec illi tamen soli corporis & sanguinis Domini sunt rei, verum & cum illis omnes Christum in hoc sacramento irreligiosè tractantes aut indignè sumentes, nisi quod Iudæi Pilatiquè milites nefarij ob suam in Christo necando ignorantiam maiore quòque venia & minore supplicio digni quodammodò aestimari possunt. Etenim *si cognouissent*, vt Paulus affirmat, *nunquam Dominum gloria crucifixissent*. Idem verò Apostolus, vt grauiorem nobis iniiciat metum, nè hoc sacramento vnquam abutamur, proponit nobis contemplandos Corinthios, qui cum sese circa hoc ipsum sacramentum inèpositè indignèq; gererēt, præsenti irati Dei sensere vindictā, non leuib; morbis ac morte ipsa mulctati. *Ideo* inquit, *inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quod si nosmetipfos diiudicaremus, non utiq; iudicaremur*, nempè tot claudibus miserandis affecti. Cuius rei velut typus in area illa Iudæorū apparet, quando incircuncisi Philistæi granes idcirco pœnas dederunt, scedisq; morbis diuexati sunt, quoniam arcam illam in bello cepissent, & mensibus aliquot irreuerēter custodiuisent. Eòdem horrenda spectant exempla, quæ a Cyprianus vel suo seculo accidisse narrat, quæque b Dionysius Arcopagita & Ioannes c Chrysostomus memorant de Christianis, qui peccatis obnoxij, Eucharistię communionem indignè perceperunt, ita vt à dæmonibus etiam diuexarentur. Tanti demum refert Apostolicum Canonem obseruare: *Probet seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat*, nimirum vt ad mensam diuinam non accedat ante expiata delicta, ante exomologesin factam, ante purgatam conscientiam, quemadmodum loquitur Cyprianus. Væ etenim homini illi, qui velut illotis pedibus ad diuinam hanc cœnam seingerit, & Iudæ proditori socium præbet: utiq; bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille, quando quidem in vtrumque Christi corpus naturale & mysticum atrociter peccat, & spiritui gratiæ contumeliam facit.

1. Cor. 1.

1. Cor. 11.

1. Reg. 4. f. 6.
& 7.

a Lib. 5. de lapfis.

b Lib. de Ecclesiastica Hierarchia.

c Homil. 5. in 1. epi. ad Tim.

1. Cor. 11.

Term. de lapfis.

Hebræ. 10.

Cæterum licet omnes indignè cōmunicantes mihi cōmiserādi sint, quod re optima & Christo ipso vtantur pessimè, tamen inprimis mihi deplorandos capiā schismaticos & hæreticos, velut præcipuos crucis Christi inimicos, & Domini ei corporis sanguinisq; reos, qui præterea ex vnitatis charitatisq; symbolo non nisi signū faciunt diuisionis, omnisq; sacrilegæ separationis tesseram. Et quò pluribus in fide erroribus illi cōspurcati, in hæc sacra mysteria inuolant, eò maiore lachrymas profundēdi causam mihi porrigunt, vt cum flēte Magdalena & ipse tristissimus dicam: *Tulerāt Dominū meum: & nescio ubi posuerunt eum.* Alij enim de Eucharistiæ speciebus sine fide contendunt, & seditiosè admodū tantisper altercantur, donec non modò veritatem, sed & Christū ipsum in vniuersum amittant, indigni sanè vel sub vtraq;, vel sub vna etiam specie hoc sumere sacramentū, quod sine Ecclesiæ fide semper nefas est sumere. Alij corpus Domini in pane, vel sub pane, aut etiam cum pane collocant, & quasi circa Christum impanatum Andabatarū more pugnantes, inter se conuenire nunquàm possunt, vt interim de nouis Vbiquetariis taceam. In hoc autem coniurati Ecclesiæ hostes maximè cōsentiunt, quòd mordicus negēt transubstantiationē, quòd quæ sacrificium altaris cane peius & angue oderint, ac insuper Christum Dominū adorationis cultu vt plurimum spoliēt, pro vero autem eius corpore meum vulgaremq; panem populo porrigant ij, quibus ius nullum competit in sacramento conficiendo atq; distribuendo. Quare mihi copiosum lachrymarum donum optabo, vt Ieremiæ Prophetæ & Pauli Apostoli sequutus exemplum, ter infœlicem horum sortem desseam, qui summā ex hoc sacramento perniciem tum sibi tum aliis creant, qui altare aduersus altare per nefandum sacrilegium erigunt, qui corpus CHRISTI mysticum impiè scindunt, qui demum homines à sacrificio diuinoq; cultu, sicut sub impio Rege Ieroboam olim accidit, per summum scelus passim abducunt. Siquidem vel nobis tacentibus res ipsa testatur, ciuitates & re-

Ioann. 20.

Thren. 1.
Philipp. 3.

3. Reg. 12.

giones,

Osee 3.

Daniel. 3.

1. Reg. 4.

1. Reg. 6. & 7.

& regiones, præsertim Aquilonares, nunc plurimas inueniri, de quibus cum Osee Propheta iuste queramus, sedere homines sine sacrificio, sine altari, sine ephod, sine teraphim. Et cū Daniele eiusque focis meritò dixerimus: *Non est in tempore hoc holocaustum, neq; sacrificium, neq; oblatio, neq; incensum, ut possimus inuenire Dei misericordiam.* Quādo nostri quæso maiores iustiùs quàm nos, lamentari potuerunt: *Translata est gloria Domini de Israel, quia capta est Arca Domini* in qua nimirum manna cœleste continebatur, & quæ Christū ipsum, vtpote panem verum & viuum in hoc sacramento præsentē adumbrabat, Arca inquam, fœderis ac testamēti, singulare profectò decus & præsidium perfugiumque totius Ecclesiæ in rebus maximè desperatis. Vtinā verò Arca nostra, de qua gloriari satis non possumus, duntaxat hoc seculo capta esset, cui alioquin iam olim Philistæi, licet ethnici ac barbari, percerunt, cū illam iure belli in potestatem suam redegissent, eamque Israëlitis ademptam in suum templum transtulissent, nec sine religione quadam conseruassent. Qui cū postea virtutem illius magno suo & totius prouinciæ malo fuissent experti, eam ipsam Arcam non sine aureis muneribus remittendam, suisque legitimis possessoribus Israëlitis communi consensu restituendam curarunt. Quāto autem deterior Ecclesiæ nostræ est conditio, cū noui religionis hostes, Philistæos omnes impietate atque immanitate superant, in sacram Eucharistiam quidem vt nulli antehac, contumeliosi atque crudeles? Vt enim suam horrendam libidinem expleant, velut furiis acti, in Catholica templa hostiliter irruunt, altaria subuertunt, sacra diripiunt omnia, sed & sacrilegas manus hostiæ sacrosanctæ frequenter admouent: eā scdē abiicere, proculcare, comminuere, nonnunquàm canibus & bestiis deuorandam exponere, vel tormentis bellicis rabiosè petere, nullus metus, nullus pudor est: certè in publicum vulgi ludibriam eandem protrahere, & plebeis animis exosam reddere iam pridem cœpit nostris secularis esse familiare. Ergo ne incredibilem Dei Opt. Max. patientiam &

bonitatem admirer, qui tantū nefas tam multis impunè abire sinit, & in Christi corpus naturale ac mysticum sæuientes præsentī vltione non persequitur, sed crebrò etiam florere permittit. In hos Eucharistiæ contemptores illud Eliæ Prophetæ dictum competit: *Dereliquerunt pactum Domini filij Israel: altaria tua destruxerunt.* Hic meritò cum Ieremia conqueri possumus: *Vix Sion lugēt, eò quòd non sint qui veniāt ad sollemnitatem: Omnes porta eius destructa: sacerdotes eius gementes.* Quod Magnus ille Antonius de sacrilegis Arianis prædixit, & euentus ipse comprobauit, nunc sanè passim impleri cernimus, mulos nimirum altare calcibus impetere, & mensam sacram euertere, sicut & meminit Sozomenus.

Meū erit interim sollicitè prouidere, vt nō solū sacramēti huius externo cultui cū Nepotiano studeā, sed etiā vt Christianæ reuerentiæ officium & zelus hīc in me magis magisque confirmetur & crescat, ac sedulò quidem exerceatur. *Maledictus enim homo, si Prophetæ credimus, qui facit opus Dei negligenter.* Et sicut diuinum oraculum nobis intonat: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.* De qua sanctitate præstanda Apostoli nos admonent diligenter. Nā vt ^a Clemens quòque scripsit Alexandrinus, ad diuina mysteria negligenter accedere, supplicium intolerabile promeretur.] Ac reuera pudendum est, nos alibi potiùs quàm in hoc tanti momenti negotio conficiendo vigilantes ac sedulos agere procuratores, paruiquē ducere, si ad regiam cœlestēque mensam illam incompti accedamus, nullamquē famem & sitim adferamus, & consuetudine potius quàm deuotione commoti, immò sordida magis tecū, quàm nuptiali veste ornati prodeamus. Iustum sanè dolorem mihi creabit, quòd ^a Centurionis humilitatem, ^b Zachæi confidentiam, ^c Matthæi obedientiam, multorumquē aliorum in Christo excipiendo diligentiam non contendam emulari, nec studiosius ac religiosius verfer in hoc sanctissimo sacramento tractādo atquē honorādo. Danda mihi posthac erit opera, vt ad mensam Dominicam accessurus, me antea demittam, & inter vo-

catos

3 Reg. 19.

Thren. 1.

Lib. 6. Historiæ cap. 5.

Ierem. 48.

Leuit. 19.

1. Cor. 1.

Coloss. 3.

Hebr. 13.

1 Pet. 2.

a Lib. 1. Pædagog.

a Matth. 8.

b Luc. 19.

c Marc. 2.

Luc. 24.

Luc. 7.

Luc. 10.

Matt. 9.

1. Ioann. 4.

Deuter. 4.

Hebr. 12.

Psal. 33.

Ioann. 6.

Prou. 23.

Ioann. 1.

Iai. 53.

Marth. 11.

Prou. 9.

Cantic. 5.

Zachar. 9.

catos alios cōiuias locam mihi velut nouissimum sumam. Sic mihi quóque dicet Paterfamilias: *Amice ascende superius. Omnis enim qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* Adhæc spiritualementem in me famem excitabo, vt cū desiderio ad hanc Dominicam mensam accedam, illum nempe sumpturus, de quo Virgo sanctissima cecinit: *Esuriētes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes.* Cur infirmus ad illum nō accurram medicum & Samaritanum qui corporis sui medicamento libenter curat ægros, ac de seipso prædicat: *Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus?* Cur meum teporem ac torporem non excutiam illius cōplexu, qui charitas est & ignis consumens, ad quem qui accesserit, non confundetur? Cur de gratia diuina diffidam, mortem licet æternam promeruerim? quādo me Christus ipse consolatur, inquit: *Hic est panis de cælo descendens: ut si quis ex ipso manducauerit, non moriatur, sed habeat vitam æternam.* Alij alia spectent atq; mirentur: ego mihi dictum esse putabo, quod Salomon scripsit: *Quando sederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ posita sunt ante faciem tuam.* Atqui propositus est illi mihi Agnus ille immaculatus, & in cruce oblatu, qui tollit peccata mundi, quiq; laborantes etiamnum æconeratos inuitat humanissimè, nec venientē vllum repellit aut auersatur, sed ardentè quoque & gratis cupit de omnibus benemereri. Proinde me subducam ab illorum consortio, qui sacramenti huius dignitate & amplitudine deterriti, & nescio qua cōscientiæ propriæ indignitate permoti, mensam Dominicam rariùs petunt, & vt semper egeni misericordie maneant, hoc saluberrimo cibo sese defraudant. Illis verò fidelibus me studiosè coniungam, qui diuinæ misericordie fiducia excitati, spiritualis sanitatis consequendæ desiderio flagrant, & idcirco sacramenti huius frequenter participes esse conantur. Norunt enim oues pastoris sui vocem dulcissimā: *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi.* Nec temerè dixit Zacharias de hoc ipso Messia: *Quid bonū eius est,*

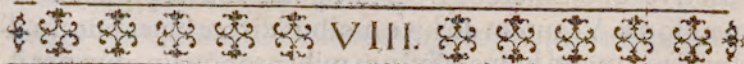
& quid

Et quid pulchrum eius: nisi frumentum electorum, & vinum perminans virgines. Habeo sanè quos iure inter lectissimos fratres & socios numerè, primos nēpe Christianos, qui Spiritus primitiis locupletati, nō solūm in Apostolorū doctrina & oratione, sed etiam in quotidiana fractione panis perseverabant, sicut ex Luca perspici potest. Adeamus itaque Christū singuli ægrotantes magna cum fiducia, vt Chrysofostomi verbis vtamur. Nam si quotquot simbriam vestimenti eius tum tetigerunt, rectè omnes conualuerunt: quantò magis corroborabimur, si totum in nobis Christum habebimus? Cū fide autem accedere non est, vt tantūmodò propositum corpus recipias, verūm etiam multò magis vt mundo corde tangas, vt sic adeas quemadmodum ad ipsum Christum. Credite igitur omnes, quia etiam nū illa cœna celebratur, in qua Christus ipse recumbebat. Idem autem Chrysofostomus in eos acriter inuehitur, à quibus Eucharistiæ sacræ participatio sine causa iusta differtur, & rarò quidem sumitur. Nunc cò quidē in hac frigida Ecclesiæ senectute ventum est, vt bona Christianorum pars ex pane olim quotidiano sibi annum faciat, vt quæ statim à Paschali cōmunionē ad vomitum redeat peccatorum, quicquid demum antiqui Ecclesiæ scriptores & sacra Concilia aduersus hanc pudendam hominum oscitantiam adferant ac statuunt. Ignatius, quem & alibi produximus, perspicuè tradit: Festinate frequenter accedere ad Eucharistiam & gloriam Dei. Quando enim assiduè hoc ipsum agitur, expelluntur potestates Satanæ.]

Actor. 2. & 4.
Homil. 51. in
Matth.
Matth. 14.
Marc. 6.

In epistola ad
Ephes.

De præclaris Eucharistiæ fructibus & effectibus.

MAGNI, admirabiles ac diuini sunt effectus sacramentorum, sed sacræ potissimum Eucharistiæ. In hac enim Christus amoris in nos sui diuitias mirum in modum effudit, talemq; nostris animis alimoniã tri-

buit,

Pſalm. 110.

Pſalm. 22.

Ioann. 6.

Exod. 16.

Pſalm. 77.

In ſerm. de
cœna Domi-
ni.

buit, vt in hoc deſerto peregrinantes non deficiamus, ſed ad cœleſtem ipſam patriam viſque ſalui perducamur. Vnde cū Pſalte Regio lati meritò canimus: *Memoriam fecit mirabilium ſuorum, miſericors & miſerator Dominus: eſcam dedit iſta mentibus ſe. Memor erit in ſeculum teſtamenti ſui; virtutem operum ſuorum annuntiabit populo ſuo. Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos qui tribulāt me. Eſi ambulauero in medio umbræ mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es. Hic eſt ille panis viuus, qui de cælo deſcendit*, per illud cœleſte manna, quod priſcis Iſraëlitis ad promiſſam terram proficiſcentibus obtigit, non obſcurè adumbratus. Hic noſtrum antidotum & pharmacum, quo à culpis quotidianis liberemur, & à peccatis mortalibus præſeruemur, ſimulque pignus futuræ noſtræ gloriæ & perpetuæ felicitàtis ad manum habeamus. Nullibi ſanè maior vis contra dæmōnes, vitia & peccata ſentitur, neque præſtantiora dona quibus ad vitam immortalē promoueamur, tam vbertim reperiri poſſunt. Vt hinc etiam à Cypriano ſcriptum legamus: Panis ſubſtantialis & calix benediſtione ſolenni ſacratus, ad totius hominis vitam ſalutemque proficit, ſimul medicamentum & holocauſtum ad ſanādas infirmitates & purgandas iniquitates exiſtens.] Quo minus admirandū eſt, tam multis & eximiis nominibus hoc ſacramentum, vt nullum aliud, iam pridem inſigniri, cū dicatur panis viuus & ſuperſubſtantialis, corpus & ſanguis Domini, Euchariftia, ſynaxis ſiue communio, ſacramentum altaris, myſterium fidei, res diuina, Liturgia ſiue Miſſa, ſacrificium vel oblatio, cœna Dominica, viaticum & pignus æternæ gloriæ. Vt autem de his omnibus dicere ſuperſedeam, illum ſacramenti huius eſſectum mihi proponam, quo per illud terrenus homo ad cœleſtem amorem incitatur & accenditur, vt idcirco ſacramentum amoris non perperam appelletur. Cū enim ex omnibus Chriſti operibus & ineffabilibus beneficiis tria ſint præcipua, quibus ille ſuum immēſum erga nos amorem fortiùs rapit & inflammat, ſæpè de illis & multum cogitabo. Primum eſt admirandus æterni Verbi in

humana

humana natura descensus atque aduentus in terras: alterum acerbissima passio Domini, & tertium diuinæ Eucharistiæ institutio. Magnum utique fuit, æternum DEI Filium naturam humanam cum diuina copulare, seque in peregrinationis nostræ socium tradere. Maius, tam profundo afflictionū pelago se committere, vel potius immergere, & crucis probrum suppliciumque subire, in pretium scilicet redemptionis humanæ, vt se vnicum Pontificem & propitiatorem orbi vniuerso declararet. Maximum verò, seipsum mortalibus in cibum potumque præbere, vt non spiritualiter modò, sed corporaliter etiam ipsa Christi membra cum suo Capite coniungantur, & omnimodam vnionem assequantur. Hoc enim est quod nostri amantissimus Dominus, quum in finem nos dilexisset, desiderio desiderauit, & in admirabile perpetuūque sui amoris pignus iam iā moriturus instituit ac reliquit, verbisque illis antea declarauit: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo*, vt cætera prætermittam. Vbi sanè Dominus causas mortis à nobis arcendæ, & salutaris vitæ introducendæ non alias, nisi seipsum ac suam carnem ac eiusdem carnis in cibum traditionem esse testatur. Quis igitur pius cum Augustino non libenter exclamet? O sacramentum pietatis? ô signum vnitatis? ô vinculum charitatis? Non poterat enim Christus suam erga nos charitatē commendare abundantius, quàm cum seipsum sic exinanivit, vt non solum formam serui acceperit, sed & panis figurā quodammodò induerit, seque ad vilissima elementa abiecerit & humiliarit hoc solo nomine, vt nobiscum maneat ac iugiter in Ecclesia beneficiat. Nec tantum ille pro nobis factus est obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis: sed insuper à nobis, vt sic loquar, totus exedi, atque intimè nobiscum & cū nostra infirmitate permisceri voluit, sicut pro nobis crucifigi ac mori dignatus est. Quade re Chrysostomus ita differit luculenter: Non sufficit illi (Christo) hominē fieri, flagellis interim cædi, sed nos secum in vnani, vt ita di-

Ioann. 13.
Luc. 22.

Ioann. 6.

Tractat. 26. in
Ioann.

Philip. 2.

Homil. 83. in
Matth. 61 &
ad pop. Antio.

Homel. 45. in
Ioann.

In lib. 4. Cy-
priani.

a Lib. 4. c. 14.

Epist. 90.

Ioan. 6.

Psal. 83.
& 72.

cam, massam reducit: neq; id fide solum, sed re ipsa nos corpus suum efficit. Ea re nos alimur, quam Angeli tremunt, nec absque pauore propter fulgorem qui inde resilit, adspicere possunt: nos in vnam cum illo massam reducimur.] Nec est dissimile quod idem alibi docet: Cum suum in nos amorem Christus indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, & in vnum nobiscum redegit, vt corpus cum capite vniretur. Hoc enim amantium maximè est.] Eadem est Cyrilli Alexandrini sententia, quem & imitatur^a Damascenus, in hunc modum pios omnes exhortans: Crucifixi corpus suscipiamus, vt ignis in nobis desiderij ex eo carbone assumens inflammationem, comburat peccata nostra, & illuminet corda nostra, & participatione diuini ignis accendamus, ac deificemur.]

Hinc ego me ipsum incusabo incogitantiae singularis, qui vt summum, ita & suauissimum miraculum, quod coelesti hac esca continetur, tam parum expendo, & raro qua par est pietate complector. Frigidum me ipsum arguam, quem praesentem tanta mysterij sublimitas & charitatis perfectio non magis afficit atque mouet, vt torpore omni posito, in conspectu Domini mei, coelesti amore incalescam, immò & si fieri potest, ferueam & liquefam. Discam feruentem Bernardi spiritum induere, & cum eo quae sursum sunt sapere: simulque mihi corporalem & spiritualem Eucharistiae perceptionem commendatam habebò, vt cum illo testari possim: Cupio cum qui dilexit & tradidit semetipsum pro me, quibuscunque brachijs vicariae dilectionis amplecti: sed oportet me & Agnum manducare Paschalem. Nisi enim manducauero carnem eius, & bibero eius sanguinem, non habebò vitam in memetipso.] Vtinam verò in me spiritus Psalmographi reflorescat, vt eo duce latus & ipse decantè, cum ad mensam hanc sacram accedo: *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Mihi adharere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.*

Merito interim mihi displicebo, meæque ingratitude culpam adscribam, qui tot modis amanti Domino tam malè respondeo, amor enim amorem exigit; neque totus in hoc versor, vt illum ex animo redamem, & velut extra me positus, nec mihi, nec mundo, sed illi soli viuam, qui se mihi totū impendit, summamque charitatem ostendit. Nam & Pater proprio Filio suo non pepercit, sed illum in mortem & escā nobis dedit: quomodo igitur cum illo nobis non daret omnia? Filius autem ipse, licet suum corpus in supremum thronum extulerit, tamen, vt cum Chrysofomo dicam, hoc ipsum nobis exhibuit, & vt teneremus, & vt manducaremus, quod maximum dilectionis signum existit. Proinde singularem ac seriam operam dabo, vt sacram synaxin aditurus, non modò purgatam & præparatam conscientie domum habeam, *Domum enim Dei decet sanctitudo*: sed diuini etiam amoris ignem, quem Christus venit in terram mittere, & per hoc sacramentum amoris maximè vult incendi, in meo corde magis magisque nutriam, omnem verò alium peregrini amoris ignem extinguiam, ac simul prauis affectus tempestuosos ventos ac noxios impetus arceam ac præuertam. Vnde autem veri amoris flamma in meo corde succrescet? nimirum partim ex Christi crucifixi vulneribus atque cruciatibus mente deuota perceptis, quia scriptum est: *Hauritis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris*, partim ex considerata Domini in hoc sacramento venientis & operantis incredibili munificentia & inæstimabili charitate, vtpote qui magis quàm ego meipsum diligit, & dona sua libentius conferre gessit, quàm ego recipere desiderem, factus idcirco nobis, vt Apostolus monet, iustitia & sanctificatio, & redemptio: tantum abest, vt meritorum meorum defectu & inopia hinc angam, & plus æquo discruciarum debeam. *Respice igitur o anima mea in faciem Christi tui*, & vocem illius audi, velut ad Zachæum suum, quem Abrahæ filium faciat properantis, seque ipsum inuitantis vt dicat, *Festinus descende: quia hodie in domo tua oportet me manere*. Quid illo benignius hospite fingi potest,

Rom. 8.

Homel. 24. in
1. ad Corint.
& homel. 61.
ad popul. Antiochen.Psal. 91.
Luc. 12.

Isai. 12.

1. Cor. 1.

Psal. 83.
Luc. 19.

Luc. 10.
Matt. 11.
Apocal. 22.
Isai. 55. & 12.
Ioan. 6.
Prouerb. 8.
Apocal. 3.

qui citra discrimen, cunctos inuitans aegrotos, quorum causa factus est Samaritanus, clamare non desinit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Qui sitit veniat: & qui vult accipiat aquam vitae gratis. Omnes sitientes venite ad aquas. Omne quod venit ad me, non eijciam foras. Delecticia mea esse cum filijs hominum. Si quis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & caenabo cum illo, & ipse mecum.*

Sap. 16.

Vbi non oscitanter aduertam, quam sint excellentes, diuini & immensi sacrae Eucharistiae fructus & effectus in ijs, qui praecipuum hoc animae nutrimentum & saluberrimum pharmacum dignè percipiunt. De Israëlitis constat, quantà ex accepto manna dignitatē, voluptatem & vtilitatem iam olim sint consequuti, sicut Sapiens illis verbis ostendit: *Angelorum esca nutriuisti populum tuum, & paratum panem de caelo praestitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem. Substantiam enim tuam & dulcedinem quam in filios habes ostendebas, & deseruiens vniuscuiusque voluntati, ad quod quisque volebat conuertebatur. Quod vetus manna proprius typus erat exundantis gratiae, quam Christus cum suo manna & viuo pane nouo populo elargiri decreuerat, sicut illis verbis consolatione plenis non obscure declarat: *Qui manducat hunc panem, viuat in aeternum.**

Ioan. 6.

*Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo. Quid autem ille maius promittere poterat, quam seipsum suamque praesentiam, & beatam animae vitam, sed & legam mortui corporis resurrectionem? Tantò magis ego ad hunc nobilissimum & sapidissimum adspirabo cibum, eiusque famem & sitim in me excitabo, quia esurientes bonis implet inenarrabilibus, vt de huius mensae conuiuii iure cantetur illud: *Cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit illos.* Cæterùm inter alia commoda & emolumenta, quae Sacramenti huius ritè percepti sunt propria, magisque desiderari & accipi quam percenseri queunt, hæc fanè*

Psalms. 80.

postrema non sunt, vt paucis multa complectar, peccatorū remissio, fomitis mitigatio, mentis illuminatio, interior animi refectio, virtutum augmentum, contra hostes eorumq; insidias armatura, fidei certitudo, spei subleuatio, charitatis incitamentum, deuotionis ardor, neque modò cum Angelis, sed etiam cum rege Angelorum Christo inifica quædã communicatio, immò & incorporatio. Sicut enim carboni accidit, vt mutetur in ignem, atq; in similitudinem ignis planè conuertatur: ita per dignam Eucharistiæ sumptionem consequimur, vt in Christum ipsum mirè commutemur, & diuinæ illius naturæ consortes, & sicut Cyrillus Hierosolymitanus vocat, quodammodo concorporei & consanguinei cum ipso capite Christo reddamur. Tanta enim huius diuini cibi vis est, vt si quis eo dignè vescatur, non modò spiritali coniunctione, verum etiam naturali quadam & arctissima vnione Christo copuletur, ac particeps fiat verè viuificatricis carnis, quæ verbi propria facta est, simulque preciosi sanguinis Domini, quo nihil nobilius fingi potest. Facit igitur sumptum hoc sacramentum, vt & Christus sit in nobis, & nos in Christo, non animum tantum reformante, sed carnem etiam nostram ad vitam, incorruptionem & immortalitatem præparante, sicut Hilarius ante mille ducentos annos memoriæ prodidit.

PRECANDVS mihi DEVS pro sacerdotibus & ministris altaris, vt pro ratione sui muneris præstantissimum hoc sacramentum secundum præscriptas leges Ecclesiæ legitimè tractent, offerant ac dispensent, neq; minus ordinem suum vita honestate, castitate ac pietate commendent. Tales enim DEVS ministros & sacerdotes requirit, qui sacrificia offerant in iustitia, quiq; mysterium fidei habeant in conscientia pura, vt Paulus loquitur.

ORABO itidem pro Catholicis omnibus, quorum calcaneo serpens antiquus nunc maximè insidiatur, vt fidem Ecclesiæ matris integram ac synceram in hoc summo mysterio retineant more

In Catech. 4.

Ioan. 6.

Lib. 8. de Trinitate.

Malach. 3.

1. Tim. 3.

Genes. 3.

Rom. 13.

dicus, nullumq; locum sectarijs impijs tribuant. Nusquam enim maior, & hoc tempore grauior Dei tentatio pulsat electos, quos ad sobrietatem sapere, & caute vigilare hic maximè conuenit.

PRÆTEREA petam à Deo, sua ut huic augustissimo sacramento constet gloria reuerentiæq; præsertim in sacra communione, ac quotidiana Missæ celebratione. Bona enim pars hominum sese impedit, quò minus uberrimam tanti sacramenti gratiam percipiat, eòq; maiores pœnas plurimi luenti, ingratiitudinis & iniuria ipsi Christo irrogata, ubi hoc sacramentum indignè tractatur, siue percipitur.

ADHÆC de mea quoq; salute sollicitus, gratiam implorabo diuinam, ut sapè & salutariter mensam petere Dominicam possim, vig. nisi sam sacra uiaico æternaq; gloria pignore munitus, ex uia præsentis non decedam.

POSTREMO mentem à Deo meliorem precabor Sacramenti & sacrificij huius occultis simul & apertis contemptoribus, quorum sanè ingens hodie turba totam ferè complet Europam, permittente nimirum ob nostra peccata in isto Deo Antichristi præcursoribus, ut Ecclesia hoc summo thesauro suo, & ingi sacrificio, externoq; sacerdotio magis ac magis passim spolieiur. Quod enim prædixit Daniel de ingi sacrificio tandè auferendo, quodq; Christus de abominatione desolationis exponit, ab a Ireneo, b Theodoro alijsq; Patribus eò refertur, ut Eucharistici sacrificij abrogatio certum sit argumentum præsentis Antichristi. Confirmat idem c Chrysostomus, cum scribit sacrificium Christianorum ab Antichristo esse tollendum, fidelibus per loca deserta confugientibus, ita ut non sint uel templa ingredientes, uel oblationem Deo facientes. Etenim sicut per uetus Martyr Hippolytus euidenter asserit: Ecclesiarum ades sacra instar tugurij erunt, preciosumq; corpus & sanguis Christi non extabit in diebus illis, & Liturgia extinguetur, ut reliqua præteream.

Dan. 9. & 12.

Matth. 24.

a Lib. 5.

b in 12. cap. 3.

Danielis.

c Homel. 49.

in Matth.

In Lib. de cõ-
summatione
mundi & An-
tichristo.

DOMINICA PRI- MA POST FESTVM TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIVM hoc permagni momenti est, in quo diues epulo & Lazarus mendicus simulque vlcerosus, nobis à Christo depinguntur. Ille molliter, superbe ac splendidè viuit, suasque facultates ad mundi fastum & carnis delicias accuratè conuertit. Hic fame & morbo confectus, in ærumnis quasi perpetuis degit, à diuite despicitur, & canes magis quàm homines fauentes experitur. Cæterùm vt dissimilis vtriusque horum vita est, ita & dispar omninò exitus reperitur. Diues enim à superis ad inferos transit, pœnis flammisque tartareis traditur, & in medijs flammis nè aquæ guttam quidem ad linguæ ardentis refrigerium potest impetrare, quicquid demum ab Abrahamo Patriarcha preceretur. Lazarus verò cum ex hac vita migrat, à sanctis Angelis excipitur, & à Patre Abrahamo velut in lectissimo hospitiò collocatur. Nam de sinu Abrahæ sic etiam tradit Augustinus: Si errare pueriliter non vis, sinum Abrahæ intellige remotam sedem quietis atque secretam, vbi est Abraham: & ideò Abrahæ dictam, non quòd ipsius tantùm sit, sed quòd ipse multarum gentium pater sit, quibus ad imitandum fidei principatum præpositus est.] Receptus autem loquendi vsus obtinet, vt sinus Abrahæ dicatur quies post hanc vitam vniuersa Sanctorum, siue ante, siue post Christi aduentum, mortalem hanc vitam cum immortali cõ-

Lib. de origi-
ne animæ.

mutantium, sed dispari prorsus ratione. Prisci enim electi à pœnis duntaxat immunes fuerunt: reliqui post Christi in cœlos ascensum perfecta quiete & visione diuina perfruuntur. Cæterum probabilis est planè Tertulliani, Ambrosij & aliorum veterum sententia, non parabolam sed veram rei gestæ historiam hoc loco à Luca describi, quâdo & Lazari persona, vt in alijs parabolis fieri non solet, à Christo exprimitur nominatim. Tum Euthimius ex traditione quadam Hebræorum id ipsum confirmat, diuitemque illum epulonem affirmat Nynensem appellatum fuisse. Parùm autem refert, in eadem historia quædã adduci, quæ reuera consistere non possunt, quemadmodum de lingua, de digito, de sinu Abraham: quandoquidè solutæ corporibus animæ his membris carent. Verùm in Scripturis vsitatum est, non tantùm animabus & Angelis, sed summo etiam Deo corporea membra ob intelligentiam faciliore hominis adscribi atq; deputari. Tertullianus in hunc modum loquitur: Animas torqueri fouerique penes inferos licet nudas, licet adhuc exules carnis, probauit (Dominus) Lazari exemplo.] Non obscure docet hoc Euangelium de iustitia Dei, qui suū cuique mortuo præmium vel supplicium decernit, deque bonorum ac malorum hominum discrimine non solum in præsentè, sed etiam futura vita, & Epicuræos quidem rerundit fortissimè: quos & Iob sanctus illis verbis coarguit: Fugite à facie gladij, quoniam vltor iniquitatum gladius est: & scitote esse iudicium, nempe cum bonorum retributione ac damnatorum pœnis coniunctum.

Lib. de resurrectione carnis.

Iob. 19.

grosch. di I
... ..

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Luc. XVI.

DIXIT IESVS discipulis suis: Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam

mendicus

mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, ulceribus plenus: cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensa diuitis, sed & canes veniebant, & lingeabant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinu Abrahae. Mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius: & ipse clamans dixit, Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham, Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris, & in his omnibus inter nos & vos chaos magnum firmatum est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neq; inde hinc transire. Et ait, Rogo ergò te Pater, ut mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres: ut testetur illis, nè & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen & Prophetas: audiant illos. At ille dixit, Non, pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. Ait autem illi, Si Moysen & Prophetas nò audiunt, neq; si quis ex mortuis resurrexerit credet.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide.

D

EO immortali gratias agam, qui me indignum ab adventu Domini hucusque conseruauit, & in termedium tempus (Dominicæ dispensationis vocant) cum Ecclesia Catholica celebrare concessit. *Benedictus Dominus Deus Israël, quia uisitauit & fecit redemptionem plebis suæ per authorem & consummatorem Euangelicæ fidei Christum Iesum Dominum nostrum, cui beneficiū ingens redemptionis humanæ acceptum ferre semper debeo.* Nunc autem operā dabo tempori relinquo, quod Christianæ peregrinationis dicitur, & ad ipsum Aduentum usque procurrit, aggrediendo, & sedulò quidem perurgendo, ut accepta Christi gratia in me fructum legitimum adferat, & ego cum Dei populo qui Aegyptum relinquit, in huius mundi deserto ad cœlestem patriam rectā proficiscar. *Non enim habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus.* Ac tales quidem aduenæ & peregrini sumus super terram, quorum est proprium, à carnalibus desiderijs aduersus animam militantibus abstinere, conuersationem autem inter Gentes habere bonam, atque Deum ita glorificare, ut per opera bona uocationem & electionem nostram certam faciamus, quemadmodum princeps Apostolorum fideles omnes hortatur. Caput autem salutaris peregrinationis, quam instituire par est, in eo statuam, ut qui nomen Christo dedi, ab infanis mundi huius filijs & amatoribus, qui nimium Aegypto sunt affixi, me magis magisque disiungam & separem, & uiam feruam regiam quòcunque uocat Deus. Siquidem *amicitia huius mundi*, ut Iacobus inquit, *inimica est Dei.* Et diuinum præceptum habemus: *Fugite de medio Babylonis* (quæ mundi prorsus in maligno positi typum expressum gerit) *& saluet unusquisque animam suam.* Sicut & Paulus admonet: *Nolite conformari huic seculo.* Cæterum ut ego mundum eiusque filios rectius agnoscam & fugiam, diuitem epulonem in hoc Euangelio descriptum mihi sæpè ob oculos ponam, eiusque mores diligenter expendam. Habet ille abundè unde uiuat & inter alios floreat: sed suis opibus utitur intemperanter ac

Luc. 1.

Heb. 12.

Exod. 13.
& 14.
Heb. 13.
Psal. 38.

1. Pet. 2.
2. Pet. 1.

Iacob. 4.
Hierem. 51.

1. Ioan. 5.
Rom. 12.

luxuriosè

luxuriosè, mensam apparat lautam & opiparam, otio & genio indulget, cum blandis amicis viuuit suauiter. Vult prætereâ videri atque laudari, vt hinc ornatus purpura, byssoque & serico excultus prodeat, non ad pompam minùs quàm ad vitæ mollitiem se totum componens & instruens. Libet illi crebris cōmessationibus & poculis operam dare, nugis tempus fallere, ventrem delicatè pascere, sedulò curare cutem, & ambitionis mancipium esse. Nihil minùs illi placet, quàm beneficentia in pauperes collata, vnde & mendici Lazari ante ianuam suam iacentis & micæ mensæ desiderantis curam abijcit, sibi duntaxat viuere contentus, & qui demum totus externis sensuum carnisque cupiditatibus & oblectamentis intentus est. Quid verò isthuc est aliud, nisi secundum carnē sapere ac viuere, & ea non quæ sursum, sed quæ super terram sunt quærere, carnalem & Epicuræum esse? Quanquàm isthæc quæ diximus, infano mundo, ac præsertim nostris diuitibus ac aulicis tam familiaria sunt & vstrata, vt etiam pro vitijs non habeantur, & vulgò laudentur magis quàm reprehendantur, ac terrenæ fœlicitati quodammodo adscribantur. Sed longè aliter iudicat Christus, & præposteram huius mundi sapientiam, immò stultitiam hîc non obscure coarguit. Qui prætereâ, suam Baptistam à studio abstinentiæ, ab amore solitudinis & asperitate vestium non temerè coram Iudæis prædicat, & inter alia sic loquitur: *Venit Ioannes nequè manducans nequè bibens: Ecce qui in veste preciosa sunt & delicijs, in domibus regum sunt. A diebus Ioannis Baptistæ usque nunc regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Sed & Iudæi quondam cum hoc epulone peccârunt, & idcirco Deus eorum luxum atque licentiam hac graui oratione corripuit: *Vae qui opulenti estis in Sion, ingredientes pompaticè domum Israel, bibentes vinum in phialis, & optimo unguento delibuti: & nihil patiebantur super contritione Ioseph.* Monet igitur & Paulus, viduam Christianam in delicijs viuentem, quia nempe voluptatum magis quàm Dei, & suæ carnis potius quàm animæ curam gerit, secundum spiritum mortuâ esse.

Roman. 8.
Coloss. 3.

Matth. 11.
Luc. 7.
Matth. 11.

Amos. 6.

1. Tim. 5.

Rom. 8.

Galat. 5.

1. Tim. 6.

Prouer. 14.

Pfal. 143.

Iob. 21.

Ioan. 14.

2. Cor. 8.

Matth. 8.

Matth. 5.

Luc. 6.

Matth. 19.

Luc. 6. 12.

& 16.

Matth. 19.

Luc. 6.

Matth. 13.

Luc. 8.

Matth. 19.

Marc. 10.

Curam inquit, carnis nē feceritis in desiderijs . Si secundum carnem vixeritis, moriemini : si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuicis. Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cū vitijs & concupiscentijs. Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti simus.

Nulla igitur mihi sit pars cum hoc diuite epulone ac socijs eius omnibus, quos fortuna blandiens in magnum salutis discrimen, adeò que in flammam tartareas præcipitat, & in quibus dictum illud sapientissimi Regis impletur: *Est via quæ uidetur homini iusta, nouissima autē eius deducunt ad mortem. Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij lætus occupat.* Utatur ac fruatur mundus, quemadmodum noster epulo, suis opibus, delicijs atque blandimentis: beatum dicat populum cui hæc sunt, de huiusmodi arridentis fortunæ illecebris quantumuis caducis gloriatur, sequē foelicem esse stultè confingat. Sapienter verò mundi contemptor Iob de hoc stultorum genere dixit: *Tenent tympanum & citharam, & gaudent ad sonitum organi: ducunt in bonis dies suos, & in pūcto ad inferna descendunt.* Ego verò nē cum istis preeam, Christum viam, veritatem & vitam mihi proponam, qui cū inde ab æterno diues esset, propter nos adeò egenus factus est, ut nec locum in orbe ad caput suum reclinandum haberet, qui que legem Euangelicam in monte traditurus, à commēdatione pauperum exorsus est hoc modo: *Beati pauperes, aut sicut Tertullianus eandem vertit sententiam: Beati mendici, quia vestrum est regnum Dei.* Hos pauperes & mendicos Dominus mirificè consolatur, quemadmodum ubique seuerus & austerus doctor est diuitem, in quos terribiliter intonat: *Diues difficile intrabit in regnum cœlorum. Væ vobis diuitibus, quia habetis consolationē vestram. Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Tum alibi opes fallaces & spinas quæ diuinum semē suffocant, luculenter appellat, & simul verbo & exemplo commendat eos, qui paupertatem voluntariam amplectuntur: his ille centuplum & vitam pollicetur æternā. Absit igitur,

tur, vt

tur, vt externa diuitum oblectamenta, quibus mundi amatores velut ebrij esse gaudent, in alijs admirer ac laudem, vel ipse cupiam & magnificiam, cum nihil sint aliud, si verum fatebimur, præterquam insidiosa vanitatis humanæ instrumenta, falla cis Satanae præstigiæ, occulta insipientium retia, animarum præsentia venena, exitiales virtutum pestes, vitiorum ardentis fomites, ac denique multorum malorum quibus plurimi deprauantur atque perduntur irritamenta. Non dicam de scriptoribus ethnicis Phocilide, Seneca, Iuvenale, qui vanum diuitiarum studium, fluxamque locupletum gloriam variaque pericula merito insectantur: quid verbo Dei luculentius? *Nihil est ait, iniquius quam amare pecuniam: hic enim & animam suam habet venalem.* ^a *Pecunia obediunt omnia.* ^b *Si diues fueris, non eris immunis à delicto. Beatus diues qui inuentus est sine macula: & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris. Quis est hic? & laudabimus eum. Fecit enim mirabilia in vita sua. Multos perdidit aurum & argentum.* Nec temerè dixerunt veteres: Diues aut iniquus, aut iniqui hæres. Quin & Apostolus Paulus, vt omnium habendi cupiditatem nobis præscindat, grauissimè dixit: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nocua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem: radix enim omnium malorum est cupiditas.* Hanc sanè radicem si tollas, nec bellum nec odia erunt, vt ait Chrysostomus, & vt Græci admonent, totius vitiositatis cessabit metropolis. Eoque magis ego communè diuitum nostrorum sortem deplorabo, ex quibus pauci sine auaritiæ & prodigalitatiis fœda nota viuere solent, pauciores verò sunt iuxta Pauli præceptum in bonis operibus diuites, ad impartendum faciles, & libenter communicantes, quæ admodum Abraham, Isaac, Iacob, Iob, Dauid, & reliqui cõplures id genus amici Dei, magna cum laude diuites extiterunt. Peior autem & verè mihi commiseranda illorum diuitum est conditio, qui non modò cum epuloñe nostro in eadem velut naui sedent, quia suis opibus per superbiam, in-

gluuiem

Eccles. 10.

a Eccles. 11.

b Eccles. 11.
& 31.

Eccles. 8.

1. Tim. 6.

1. Tim. 6.

gluniam & inhumanitatem aperte abutuntur: verum etiã quod epulo noster nõ fecit, in aliena bona inuolant, furtum mendacio cumulant, vsuris miseros compilant ac trucidant, vi & rapacitate facultates aliorum ad se abripiunt, acerbè & tyrannicè plus quàm debetur exigunt, malè occupata nõ restituunt, improbis demum artibus & fraudibus fratrem circumueniunt. Non enim corde percipiunt quid sibi velint illæ sententiæ: *a Nè quis supergrediatur, nèue circumueniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est Dominus de his omnibus.* *b Iniqui regnum Dei non possidebunt.* *c Vae ei qui multum plicat non sua, & aggrauat contra se densum lutum.* *d Non furti facies.* *e Omnia quæcumq; vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis, hæc est enim Lex & Propheta.* Quapropter siue diues ego sim ac nobilis, siue tenuioris fortunæ & ignobilis, habeo sanè in præsentī Euangelio cur meipsum spectem ac corrigam. Si enim diues fuero & copiosus, studiosè mihi cauendum est, cum diuitibus huius seculi, sicut Paulus prohibet, in sublime sapere, aut in diuitiarum incerto sperare. Nec & interim mihi thesaurum in terra, vbi pereunt omnia, sed in cœlo recondam, & in primis curam geram pauperum, quam certè diuitibus Deus commendauit, & seuerè ab illis tempore suo exacturus est. *a Facite vobis amicos, inquit Christus, de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula:* *b Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* *c Date & dabitur vobis.* *d Quod fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* *e Quod superest date elemosinam: & ecce omnia munda sunt vobis:* *f Beatius est magis dare, quàm accipere.* *g Iudicium verò sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.* Si verò egestate & penuria premor, vel ab alijs despectus viuo, aut à magnatibus negligor, mendicus Lazarus, qui Deo & Angelis eius est charus, me consolabitur, & sanctos Apostolos verè pauperes mihi socios esse gaudebo, Deoque immortali ex animo gratias agam, qui multas peccandi occasiones imbecillitati meæ subtraxerit, meque illis periculis ac desiderijs liberarit, quibus ple-

a 1. Thess. 4.

b 1. Cor. 6.

c Habac. 2.

d Exod. 20.

e Matth. 7.

1. Tim. 6.

Matth. 6.

a Luc. 16.

b Matth. 5.

c Luc. 6.

d Matth. 25.

e Luc. 11.

f Act. 20.

g Luc. 2.

runque laborant diuites non sine Satanae laqueis, & suarum pernicie animarum, vt Apostolus indicauit. Cæterum quò minus mihi suppetit in proprijs facultatibus, eò sanè propius ad primorum fidelium philosophiam & disciplinam me credam accedere: quoniam apud hos meum & tuum ex Apostolica institutione prorsus exulant, & in commune omnia conferuntur.

Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius (diuitis) vlceribus plenus, cupiens saturari de micis.

AMABO vtumque Lazarum, cuius in Euangelio laus est, alterum quidem Marthæ & Magdalenaë fratrem germanum, quem dilexit Iesus, ac mortuum vitæ restituit: alterum verò mendicum & vlcerosum, sed in summa necessitate à diuite epulone desertum. Ille me docet, cum Christo Domino firmam tenere coniunctionem ac familiaritatem, bonorumque amicorum pro me intercedentium precibus & lachrymis permultum fidere. Posterior autem Lazarus, quem Lucas modò describit, omnium Christi pauperum & afflictorum viuum velut exemplar est ac speculum, & sanè dignus ille, quem licet mendicum, ego diuitibus & magistratibus omnibus seculi huius anteponam. Quò magis ille à nostro diuite despicitur, tantò charior fit Angelis, qui frequentes conueniunt, & celebrandis eius quodammodo exequijs lætam operam vltro præstant. Quo minus de illo consolando & iuuando sollicitus est mundus, eò commendatior est magno Patri Abrahæ, qui gaudet talem hospitem sinu suo excipere ac fouere, vt ad plenam illius consolationem nihil desideretur. Quo demum ille vitam tristiore & acerbiorē apud mortales exigit, eò iucundiorē ac feliciorē transitum ad superos facit, vt suas temporarias ærumnas cum cœlesti requie nunquam desitura commutet. Fuit ille quidem Iro pauperior, vt illi nec domus, nec mensa, nō cibus, potus,

1. Tim. 6.

Agor. 4.

Ioan. 11
Luc 16.

lectus aut vestis suppeteret, quem & mundus tam inuisum & exosum habuit, vt omne humanum consilium & auxilium illi ex composito denegare, & contra illum velut conspirare videretur. Genere fuit obscurus & terræ filius, diuitibus qui calamitosum maximè consolari poterant abominabilis, fame confectus, ægra pressus valetudine, totus vlcerosus, neq; dissimilis Iob patienti, qui vlcere pessimo à planta pedis vsq; ad verticem à Satana percussus fuisse, & in sterquilinio sedisse, testaquæ saniam suam rasisse memoratur, tantoperè quidē toto corpore defœdatus, vt in funesto illo spectaculo & incredibili dolore nè à viris quidem amicissimis posset agnoscī. Ecce verò tibi nostrum Lazarus, qui pannosus, squalidus & æger ante domum diuitis iacet, nō aurum vel argentum, non elixas aut assas, sed micas duntaxat de mensa epulonis decedentes expectat, si fortassè domesticorū aliquis illi vel minimum largiretur. Reipsa verò sentit miser, canes vilissimos meliore quàm se esse loco, quandoquidem diuitem patremfamilias illi quotidie læti adspicere, & necessariā impetrare alimoniam possent, vt vel panibus, vel mensæ reliquijs saturarētur. Quid quodd plus humanitatis canes quàm homines ipsi exhiberent, cū ad visitandum illum subinde accederent, & hiantia fœdaquæ ipsius vlcera lambere non recusarent? Sed & meritò admirabor hominem tot modis ærumnosum, ac velut inutile terræ pondus habitum, in Deum non murmurare, sed firmiter confidere, non vltionem contra diuitem inclementem expetere, sed pro eo precari, non luxum illius incessere, sed iudicium omne Deo permittere, non crudelitatem condemnare, sed in bonam partem accipere omnia, crucemquæ adeò duram, longam atq; multiplicem, cū defertus esset ab omnibus, æquo animo ferre. Perinde ac si Dauidicum illud sibi vendicaret: *Paratum cor meum Deus: paratum cor meum. Paratus sum, & non sum turbatus: vt custodiam mandata tua. Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt. In Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.*

Psal. 107. 118
22. & 55.

Eapropter mihi committendum non est, ut aduersos in-
 festosque casus, quibus isthac mortalium vita est obnoxia,
 ægrè ac moleste feram, in quibus quidem Lazari nostri vir-
 tus mirum in modum effulsit. Virescit enim vulnere virtus,
 vel sicut Apostolus dixit: *Virtus in infirmitate perficitur*. Ac
 protinus illud annectit: *Libenter igitur gloriabor in infirmi-
 tatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod pla-
 ceo mihi in infirmitatibus, in contumelijs, in necessitatibus, in
 persecutionibus, in angustijs pro Christo*. Cur ergò crucè à Chri-
 sto sanctificatam defugiam, quando Paulus Christi stigmata
 tam fortiter tulit, ut inde sibi placeret, & in multiplici & quo-
 tidiana cruce vel maximè gloriaretur, Deoque summo gra-
 tias ageret? *Beatus vir*, inquit alius Apostolus, *qui sufferit tenta-
 tionem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vite,
 quam repromisit Deus diligentibus se. Qui autem non est tenta-
 tus, quid sit? Qui non expertus, pauca recognoscit. Sustine tenta-
 tiones Dei: coniungere Deo & sustine, ut crescat in nouissimo via
 tua*, ut Sapientis verbis utamur. Habeo igitur quod à La-
 zaro velut optimo præceptore discam, ut si Abrahæ; immò
 Dei filius, Christi que discipulus esse cupiam, impositam mi-
 hi crucem, ac præcipuè quidem paupertatem, famem, inedia-
 am, nuditatem, omniumque rerum penuriam, si ita necessi-
 tas ferat, non inuitus excipiam, ac longanimiter feram, quàm
 diu ita visum fuerit diuinæ voluntati. Etenim cum Lazaro si-
 mul & Paulo constanter dicere gaudebo: *Ego didici in qui-
 bus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare: &
 satiari & esurire & abundare & penuriam pati: omnia possum
 in eo qui me confortat*. Deinde Lazarus me docet, si aduertam
 animum, suum Deo summo iudicium permittere, quomo-
 docunque cum iniquis mundi amatoribus dirisque tyran-
 nis agatur. Habent enim illi, à quo nō modò iudicentur, sed
 & grauissimè suo tempore puniantur. *Exiguo quippe concedi-
 tur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur,
 & fortioribus fortior instat cruciatio*. Nam ut Christus quoque
 testatus est: *Omni cui malum datum est, multum queretur ab*

2. Cor. 12.

Gala. 6.

2. Cor. 1.

Iacob. 1.

Eccles. 34.

& 2.

Philip. 4.

Sapient. 6.

Luc. 12.

2. Reg. 16.

2. Tim. 3.

Ioan. 15.

Heb. 12.

In exhortati-
one ad Bapti.

A cto. 14.

eo: & cui commendaauerunt multum, plus petent ab eo. Damnat igitur hic Lazarus impatientes, atque contra diuitum inhumilitatem obmurmurantes egenos aut famulos. Unde grauius peccauit Semei, quod regi suo Dauid in persecutione fugienti non modò malediceret ac palam insultaret, sed eundem quoque lapidibus peteret. Non sunt irritandi crabrones, & contemnenda mihi semper erunt insania vulgi ludibria & fastuosa iudicia morosorum, quibus bonorum quidem pietas & virtus salutariter exercetur. Vt enim Paulus asserit: *Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur*, quemadmodum Christus ipse suis fore prädixit inquitens: *Non est seruus maior Domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur*. Adhæc valde mihi displicebo, quod in sancta schola patientiæ sim tam malè versatus, vt à Lazari nostri vestigijs procul absim. Is probè nouerat dolorum aculeos, vitæque molestias omnes, vnde cunquē incidere rent, Dei gratia simul & animi fortitudine superare. Quo magis illum mundus hic perfidus & deserebat & affligebat, eò se diligentius ipse cum summo bono coniungebat, suum quē animum diuinæ virtutis fiducia sustentabat. Nec mihi sanè in rebus tristibus & aduersis constare solatium firmitus potest, quàm quod sciam & cogitem me illi esse curæ, qui more suo *quem diligit castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. Quis enim filius quem non corripit pater? Quod si extra disciplinam estis, cuius paruicipes facti estis omnes, ergo adulteri & non filij estis*. Præclare scripsit Basilus: *Quis in delictijs ac tibijs corona fortibus viris debira ornabitur? nullus non currens brauium assequetur. Labores gloriam pariunt, & angustia periculaque coronas promerentur. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei*. Has tribulationes regni cælorum foelicitas subsequetur: peccatorum verò labores gehennæ dolor & immortalis tristitia manent. Quo circa constans omnium sapientum est sententia, prospera nobis magis quàm aduersa formidanda esse, quod illa deiciant, hæc autem erudiant animos, multoque melius cum

his aga-

his agatur, qui in periculis & calamitatibus versantur, quam qui securè viuunt, quòd afflicta mens Deo vicina sit, sicut & Petrus Apostolus docuit, si Gregorio credimus Nazianzeno. Quòd verò ad pauperes attinet, horum causa mihi tantò erit còmendatior, quantò magis illi sunt ærumnosi, ac omni humano ferè solatio præsidioquè destituti, quorum sanè còspectum & contictum vnà cum nostro diuite nunquam auerlabor, sed iisdem me comem, humanum & facilem exhibere contendam, nec de illis sinistri aliquid facilè suspicabor ac pronuntiabo. Etenim in verbo Dei admonemur: *Noli auertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet, vt nec à te auertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors.* Eodem modo admonet Sapiens: *Fili eleemosinam pauperi nè defraudes, & oculos tuos nè transuertas à paupere. Ab inope nè auertas oculos tuos propter iram. Congregationi pauperum affabilem te facito.* Etenim quales quales mendici fuerint, quantumuis deformes, abiecti, sordidi ac indigni gratia appareāt, tamen nostri & Christianorum omnium fratres, ipsaq; Christi & Ecclesiæ membra censerì merentur, in quibus Christū Christi què spiritum inhabitantem æquum est venerari. Horum patronus & vindex est Christus, qui semper suos pauperes habet & nobiscum agere vult, vt de illis benè mereamur, & per eos quoquè saluemur. *Cum facis inquit, conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos & cæcos, & beatus eris quia non habent (in hoc seculo) retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.* Et Apostoli vox est: *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide & heredes regni, quod repromissu Deus diligētibus se:* Quòd si Christus & Apostoli hosce pauperes eorumquè causam nobis passim & accuratè còmendant, nihil sanè mirum, Gregorium Magnum, qui erga egenos olim munificentissimus fuit, fideles omnes in hunc modum hortari: Honorate quos pauperes cernitis, & quos foris conspicitis despectos seculi, intus arbitremini amicos Dei. Cum his participate quod habetis, vt quandoquè dignentur vobiscum participare quod habent. Pensate quod

In epistola ad
Cæsarium
fratrem.

Tob. 4.

Eccles. 4.

Matth. 26.
Luc. 14.

Iacob. 2.

Homel. 40. in
Euangel.

2. Cor. 8.

ore magistri Gentium dicitur: *In hoc tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat, ut & illorum abundantia vestra inopia sit supplementum.* Pensate quod ipsa per se veritas dicit: *Quam diu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Adtribuendum ergo pigri cur estis, quando hoc quod iacetis in terra porrigitis, sedenti in caelo datis?]

Matth. 25.

Mortuus est autem & dives, & sepultus est. Et in inferno eleuans oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè.

BONE DEVS quàm funestus & infœlix exitus superbi diuitis vitam voluptariam ac splendidam comitatur? Deliquerat ille se corpusque suum & mundum perditè diligendo, ita vt legem Dei non obseruaret, & suam ipse conscientiam negligeret, nullamque pauperum rationem haberet. Proinde nunc miserrimus & pauperrimus perpetuò apud inferos ardet, & sitit, & ciulat: guttam verò aquæ precibus & lamentis omnibus per se & Sanctos non obtinet, vt vel semel modicè in tantis flammis sitique maxima refrigeretur. Quo fœlicior æqualis huius Lazarus fuit, cuius animam tantquam leuissimum pondus, & charissimum pignus sancti Angelis asportarunt, & in locum amœnissimum perduxerunt, vt malis illa omnibus exempta, gaudijs maximis perfrueretur: eo sanè infœlicior noster diues habendus est, cuius animam vt grauissimum onus diuque exoptatam prædam tetri dæmones non solum à corpore auulserunt, sed etiã in imam tartari abyssum detruserunt, vt miserum hoc animal ventris voracibus flâmis, & horrendis gehennæ supplicijs vsq; pascatur. Adeò verè dixit Psalmographus: *Nè timueris cum diues factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius: quoniam cum interierit, non sumet omnia: neq; descendet cū eo gloria eius.* His Iob sanctus planè consonat, ita scribens: *Diues cum dormierit, nihil secum auferet, aperiet oculos suos, & nihil inueniet. Apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimit*

Psalm. 48.

Iob. 17.

cum tempestas. Non enim proderunt diuitia in die ultionis: in-
flitia autem liberabit à morte, teste Salomone.

EX his ego multa quæ non parui sunt momenti colligã,
& primum quidem longè alia Dei mundum hunc despici-
entis quàm hominum plurimorum de mundo vanæ gloriã-
tium iudicia esse, iuxta illud diuinum oraculum: *Non cogit as-*
tionem meam, cogitationes vestra: neq; via vestra, via mea. Quis
enim hunc diuitem non fortunatum ac foelicem iudicasset,
quum ad nuntum illi affluerent omnia, ac ille præ cæteris val-
dè floreret, & celebris vulgo haberetur: nihil autem Lazaro
calamitosius atq; despectius appareret? Verùm hîc vsu ve-
nit quod Christus alibi pronunciauit: *Quid hominibus aliã*
est, abominatio est ante Deum. Vos à foris quidem paretis homi-
nibus iusti: intus autem pleni estis hypocrisis & iniquitate. Pro-
inde mihi placere non debeo multorum ore laudatus, & ex-
ternis fortunæ corporisq; donis cumulatus, præsertim cum
idcirco deterius habeant diuites & magnates, quòd pluri-
mos apud se semper inueniant asientatores. *Quoniam verò*
laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedici-
tur, exacerbauit Dominum peccator, si Prophete fidem habe-
mus. Est Deus profectò fortis, zelotes & visitans iniquitatẽ,
qui personas hominum non respicit, quia pusillum & mag-
num ipse fecit, qui solus orbem iudicat in æquitate, quiq; in
altis habitans, alta despicit, & humilia respicit in cælo & in
terra, suscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem,
ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui. Ap-
ud illum ipsum nullum opus bonum irremuneratum, nul-
lum malum impunitum remanet, sed reddit unicuiq; secun-
dum opera eius. Vnde quod Sapiens dixit, sapè multumq; re-
perendam: *In die bonorum nescis immemor malorum, & in die*
malorum, nescis immemor bonorum. Cur igitur illum vitæ ac
mortis Dominum mihi non sapè propono, & ex animo ve-
reor, in cuius manu cuncta consistunt, cuius voluntati nul-
lus resistere potest, qui mortificat & viuificat, pauperem fa-
cit & ditat, humiliat & subleuat? Adhæc potenter hîc mo-

Prov. 11.

Isai. 55.

Luc. 16.

Matth. 23.

Psalm. 9.

Exod. 20.

Sap. 6.

A. Cor. 17. 1.

Psalm. 112.

Matth. 16.

Roman. 2. 1.

Eccles. 11.

Ester. 13.

1. Reg. 2.

neor, animam hominis exhalantem & à corpore separatam non dissipari, sed manere superstitem, & immortalem esse, quæ nec mori, nec à quoquam occidi possit, quicquid demum impij garriant Sadducæi ac Epicuræi. Vnde Christus apertè tradit, diuitem & Lazarum post mortem suam non modò viuos, sed etiam ita iudicatos fuisse, vt alteri quidem æternum gehennæ supplicium, alteri locus quietis & consolationis firmissimus assignaretur. Iustus enim Deus reddit unicuique secundum opera sua non solùm in extremo illo iudicio, quando omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, sed etiam cum primùm cuiusque hominis anima migrat ex corpore, & pro se Deo iudici rationem reddit. Vnde dixit etiam Sapiens: *Facile est cor à Deo in die obitus retrahere unicuique, secundum vias eius.* Cuiusmodi retributionem alter quoque diues expertus est, quem nulla de salute animæ suæ cura tenebat, sed de augendis duntaxat facultatibus anxia sollicitudo premebat, vt hinc vocem illam tristissimam audiret: *Stulte, hac nocte animam tuã repererunt à te; quæ autem paraasti, cuius erum? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.* Tum alibi nos Christus admonet, eos non esse timendos, qui corpus occidunt, quoniam animam non possunt occidere. Sed & morituro in cruce latroni disertè promisit: *Hodie mecum eris in paradiso.* Ac demùm nè dubitemus, cur Paulus alijque viri sancti ex animo cupiant dissolui, & cum Christo statim viuere, ita seipsum idem Paulus explicat: *Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitations dissoluatur, quòd adificationem ex Deo habemus, domum non manufactam æternam in cælis.* Quid verò de hoc epulone alijque vel sine fide, vel sine charitate morientibus? *Horrendum est ait, incidere in manus Dei viuentis.* Qualem enim te inuenit Deus cum vocat, talem pariter & iudicat, vt cum Cypriano loquamur. Tantoque magis futuræ mortis meæ horram extimescam, in qua vocatus ego à summo iudice, totius vitæ rationem reddam, & sicut beneactorum præmium, ita & pro malefactis quæ hinc expiata non sunt, supplicium debi-

Eccles. 12.

tum excipiam, *Cuncta enim qua sunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum, siue malum sit.* Mirabor itaq; nos de hora mortis adeo incertos, & de iudicio diuino, quod mortem è vestigio consequitur, certissimos esse, nec sollicitè tamen cogitare de bonorum præmijs malorumque supplicijs breui accipiendis, ac perpetuò duraturis. Quid verò non solum hoc epulone, sed etiam damnandis apud inferos omnibus infœlicius? quorum vermis non moritur & ignis non extinguitur, quibus nec aquæ gutta, nec refrigerium vllum, nec spes aliqua redemptionis suppetit, qui demum tenebris exterioribus, & sietu oculorum, & stridore dentium liberari nuquam possunt. Quod iudicium Dei in hoc epulone præcessit, nobis etiam cum illo peccantibus, & sine charitate hinc decedentibus certo certius imminet, vt feratur in nos illa quoque sententia: *Quantum glorificauit se & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Idem satis indicat Christus illis verbis: *Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala* (sicut nempe vulgus de bonis malisque sentit & loquitur) *Nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Sensum verborum sic Augustinus reddidit: *Qui hinc consolantur, indigni diuina cõsolatione habentur: sed qui hinc cruciantur, à Deo consolantur: & qui participant passionibus, participant & consolationibus.* Nemo enim potest in vtroque seculo consolari: nec potest quis hinc & in futuro gaudere, sed vnum necesse est vt perdat, qui alterum voluerit possidere. Tum Origenes Augustino antiquior in eandem scribit sententiam: *Nemo potest in carne & spiritu habere delicias: sed si quis in carne deliciatur, sicut ille diues, carebit gremio Abrahæ & delicijs. Qui verò in presenti seculo pane afflictionis vescitur, sicut & ille pauper (Lazarus) cum hinc abscesserit, in delicijs erit.* Ac iterum de seipso sapienter loquitur: *Ego opto, vt dum in hoc seculo sum, visitet Dominus peccata mea, nè in altero audire merear: Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua.* Propterea cum corripiamur à Domino, esse nõ debemus ingrati: ideò enim cor-

Marc. 9.
Luc. 16.

Matth. 13. 22.

Apoc. 18.

In soliloquijs
cap 22.

In psal 36.

Super Exod.

ripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Volens multa praeterea, quae suppeditat nobis Chrysostomus, quoniam sapè, grauitè & copiosè disserit de hoc Lazaro & epulone: sed nolumus esse longiores. Quid verò si noster epulo nunc tandem nobis rediuius adesset, ac de antea acto luxu, omniq; vitæ suæ splendore interrogatus, respondere deberet, quid aliud quæso adferret in medium, quam quod mundi amatores omnes vno velut ore, & incredibili cum luctu, sed serò pœnitentes, ad extremum confitebuntur? *Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles: viam autem Domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transferunt omnia illa tanquam umbra. Quoniam spes impij tanquam lanugo est quæ à vento tollitur: & tanquam spuma gracilis quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus qui à vento diffusus est: & tanquam memoria hospitis vniuersi praetereuntis.*

PRECANDVS est mihi Deus pro diuitibus & alijs seculi filijs à Dei proximiq; charitate alienis, qui donis acceptis ad luxum, fastum carnisq; illecebras licenter abuiuntur, ac interim suæ ac alienæ salutis curam nullam vel exiguam gerunt.

ORABO etiam pro despectis hodie mendicis, leprosis alijsq; corpore calamitosis, ut in ferenda cruce patientiam Lazari amulentur, suumq; solatium ex promissa futura vita quiete & fœlicitate capiant, siniq; in fide & virtute Abrahæ filij atq; sectatores. Precabor eisdem miseris fidos hic amicos, procuratores atq; patronos, quorum ope ac praesidio in necessitate sua subleuentur.

DIVINAM quoq; gratiam implorabo, ut sicut Lazarus clementem, & epulo seuerum iudicem post mortem habuit Deum, ita & ego Christum in iudicio particulari propitium mihi iudicem sentiam. Sicut enim à Paulo scriptum legimus: Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium, generas

mundi

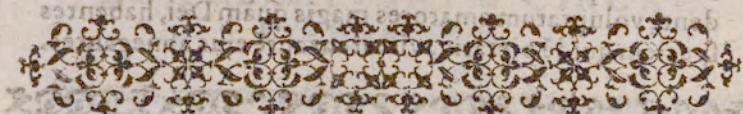
Sapient. 7.

Heb. 9.

mundi finem celebrabitur, ac præterea particulare, quod super animas è corpore migrantes occultè, inuisibiliter & quotidie exercetur. Vtriusq; iudicij nomine, quod nullus effugere potest, sapè Christus nos vigilare præcepit.

Matth. 24.
& 25.
Marc. 13
Luc. 12.

DOMINICA II. POST TRINITATIS.

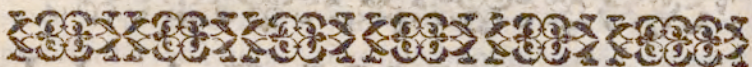
Sequentis Euangelij argumentum.

INSIENS est hæc parabola de cœna magna per hominem diuitem instructa, ad quam frequentes conuiuæ humaniter inuitantur, sed venire detrectant, suæque ingratitude & improbitati friuolas excusationes obtexunt. Quamobrè offensus paterfamilias hos reiecit, & alios cõuiuas ad eandem cœnâ per nuncios accersiri, ac rursus alios eò pertrahi & adigi iubet, nimirum ne tãtus conuiuij apparatus frustra factus esse videatur. Monet autem hæc parabola, quàm rectè iustus Deus Iudæis primùm vocatis negarit beneficium, quod gentibus postea in gratiam receptis communicauit, quando quidem eos Euangelicæ gratiæ ac æternæ salutis participes facere dignatus est. Præterea docet hæc parabola, non Deum in causa esse, sed hominum vitio fieri, quòd ex multis vix pauci mortales bene beatèque viuant, & ad eam pertingant felicitatem, quam omnes desiderant, & cuius causa fideles etiã sese conditos ac redemptos esse vltro cõfidentur. Quid enim profit vel amplissima decerni munera ijs, qui ea nolint accipere, vel acceptis magna cum ingratitude & iniuria donantis improbè aburantur? Fecit suum officium Christus, factus omnibus, vt Apostolus dixit, obtèperantibus sibi causa salutis æternæ, quod

Heb. 5.

ad se quidem attinet. Non autem obtemperant Christo, sed aduersantur omnes ambitiosi & humanae gloriae cupidi, omnes auari & rebus terrenis addicti, omnes concupiscentiae carnis dediti, praesertim qui vasa sua, vt idē Paulus loquitur, in sanctificatione & honore non possident, voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciem quidē pietatis, virtutem autē eius abnegantes.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Luc. xliii.

DIXIT IESVS discipulis suis: Homo quidam fecit caenam magnā, & vocauit multos. Et misit seruum suum hora caenae vt diceret inuitatis vt venirent, quia iam parata sunt omnia. Et ceperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei, Villam emi, & necesse habeo exire & videre illam, rogo te habe me excusatum. Et alter dixit, Iuga boum emi quinq;, & eo probare illa, rogo te habe me excusatum. Et alius dixit: Uxorem duxi, & ideo non possum venire. Et reuersus seruus nunciauit hac Domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit seruo suo: Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes ac debiles & caecos & claudos introduce hūc. Et ait seruus, Domine factum est vt imperasti: & adhūc locus est. Et ait Dominus seruo: Exi in vias & saepes, & compelle intrare, vt impleatur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit caenam meam.

 NOTÆ MEDITATIONVM
 ET PRECATIONVM CIRCA
 EVANGELIVM.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos.

ME in primis conuertã ad humanissimum & ditissimum hospitem, Iesum Christum nempe, Deum & hominem plenum gratiæ & veritatis. Huic gratias ingentes agam, quod Iudæos primùm, ac deinde gentiles miseròsque mortales omnes, quamlibet immerentes, tanti habuerit, vt de salute illorum tanquàm filiorum, impensè sollicitus esset, variaque media & remedia illis ad benè beatèque viuendum non minùs sapienter quàm vtiliter prouideret. Hinc tot misit ille nuntios, tam multa promissa, præcepta, sacramenta variaque dona Spiritus, quæ omnia generali magnæ & honorificæ cœnæ nomine cõtinentur, eisdem impertijt, paratus insuper maiora & cœlestia æternaque bona conferre, si vocati tantùm siue diuites, siue pauperes, propositam gratiam & gloriam velint amplecti. *Venite inquit, quia parata sunt omnia,* nempe ad redemptionis humanæ, salutisque vestræ ac foelicitatis æternæ negotium necessaria. Perinde ac si diceret: Volo saluos omnes effici, & perire neminem: de sumptibus, nuncijs, & ferculorum apparatu fideliter prouidero: nihil vobis deesse sinam, cœna mea omnes qui accubuerint, abundè exaturabit. *Quid enim est quod debuifacere, & non feci, nec faciam vel cœna, vel vinea mea? Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur à via sua, & viuat. Conuertimini ad me, ait Dominus exercituum, & conuertar ad vos. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quoniam melius est ad ignoscendum. Dominus patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad pœ-*

Ioan. 1.

1. Tim. 2.
2. Pet. 3.Isai. 5.
Ezech. 18. 33.
Zachar. 1.
Isai. 55.

2. Pet. 3.

nitentiam reuerti, quemadmodum Prophetica & Apostolica voces euidenter ac frequenter ostendunt.

DE INDE mecum dispiciam, quomodo idem Christus inter alios tam multos, me quoque pro summa benignitate sua vocarit, ac vocet etiamnum, quum per diuina beneficia, suauissimaque inuitamenta me, quamuis indignum, ad se amandum & colendum quotidie allicit ac prouocat. Etenim tanquam caelestis sponsus ad Euangelicæ gratiæ preciosissimas & copiosissimas epulas nos inuitans inquit: *Comedite amici, & bibite & inebriamini charissimi*. Nam sicut tempore Salomonis ingens diuitiarum abundantia inundauit, ut tantum argenti quantum lapidum reperiretur, ita verus Salomō Christus, in cuius diebus iustitia & abundantia pacis exorta est, Euangelicæ gratiæ foecunditas & vbertas cumulatim fuit effusa. *Fluminis enim Dei repletum est aquis, & suo impetu laetificat ciuitatem, de qua gloriosa dicta sunt*, ut merito cū Prophetalæcetus decantem: *Vistiasti terram, & inebriasti eam: benedixisti Domine terram tuam*. Quid quæso blandius ac benignius, præterquam credentibus, immo & pueris fidem alienam adserentibus in baptismo salutem æternam offerri, fidem, spem, charitatem aliaque dona eximia renatis ipsis per Spiritum sanctum infundi, iamque adoptatos Dei filios eamuniri gratia, quæ ipsis, cooperantibus sufficiat ad Dei præcepta implenda, & ad victoriam de carne, mundo & Satana reportandam? Eodem spectat, quod relapso in peccatum Christiano, si pœnitentiæ medicinam adhibuerit, peccata cuncta quamlibet multa & foeda, remittantur, quod mortis & inferni terrores ac pericula corde verè contrito, depellantur, quod præsens ac ineffabilis Sacramentorum, & potissimum sacrae Eucharistiæ, virtus & gratia percipiatur, quod contra omnes tentationum laqueos, & infestationes virtutum ac donorum potens præsidium votis lachrimis que pijs comparetur, quod fideles afflicti in cruce & morte quamlibet atroci magis quam in mundi blandimentis carnisque voluptatibus consolationem & gloriam solidam experiantur,

denique

Cantic. 5.

3. Reg. 10. 2. 1

Pfal. 71. 45.
& 64.

Pfal. 64.
& 48.

Ami. 1.
7. 1.

Isa. 18.
Nab. 1.
1. 1.

1. 1.

denique quod pios Christi amore flagrantēs, à summo æternoque bono illo nihil in hoc mundo separare possit. Adeo verum est illud: ^a *Omnia possibilis sumi credenti.* ^b *Omni qui petit accipit: & qui querit inuenit, & pulsanti aperietur.* ^c *Omnia quacumq; orantes petitis, credite quia accipietis, & euenient vobis.* ^d *Omnia possun in eo qui me confortat: vt hinc etiam à Propheta decantetur: c* *Apud Dominum est misericordia, & copiosa apud eum redemptio.* Neque sat est Christi munificentiae, quod me suis infinitis beneficijs præueniat atque profequatur, paratus etiam plura & maiora quam ego perā & mereri possim impartiri: verum etiam incommoda quaedam & aduersa miscet prosperis, vt me torpentem ac dormientem magis ad officium reuocet, & in viam reducat errantem, atque ad perfectiora velut stimulis quibusdam impellat ac adigat negligentem. Est enim hoc illi tanquam peritissimo medico propriū, suis vt ægrotis acerba quasi pharmaca propinet ac applicet, paterque filios virga corripit & emendet. *Quem enim diligit Dominus, castigat, sæpè implens illud quod scriptum est: Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria.* Interim diligentibus Deum in bonum cooperantur omnia, etiam quæ insuauiā & deprecanda potiùs quam optanda videntur imbecillioribus. Verum ego ex immisissis Dei siue flagellis siue plagis, præsentem fructum colligam tum patientiæ, in qua possidemus animas nostras, tum obedientiæ summo parenti debitiæ, quum de manu illius cuncta proueniant, & ad illius gloriam referenda sint. *Bona enim & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt,* vt nos docet Ecclesiasticus. Vnde cum Iob in cruce sua constanti atque longanimi, quomocumque affligar ac discruciar, ex animo dicam: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus? Dominus dedit, Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictum.* Ad eundem modum Rex Dauid, nō solum de acceptis beneficijs die ac nocte gratias egit, verum etiam in tribulatione sua Dominum inuocare solitus fuit, & velut in cruce gloriabundus illud decantare potuit: *Virga tua &*

a Marc. 9.
b Matth. 7.
c Marc. 11.

d Philip. 4.
e Psal. 119.

Heb. 12.
Otec. 2.

Rom. 8.

Luc. 21.

Ecclef. 11.

Iob. 2. & 1.

Psal. 119.
& 23.

baculus

1. Cor. 12.

baculus tuus, ipsa me consolata sunt. Utinam & mihi cum Paulo verè testari liceat: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus. Cum enim infirmor, tunc potens sum.

Et cœperunt simul omnes excusare.

Isai 53.
Psal. 1.

Prov. 18.

Isai. 64.
Ephes. 2.
Eccles. 40.

Genes. 3.

Ibidem.

SI malum est errare atque peccare, omnes autem oves errantes à Propheta vocamur, peius est profectò in peccato ipso persistere, siue vt Psalmographus loquitur, in via peccatorum stare, & peccandi consuetudinem facere. Pessimum autem, quod malefeceris excusare atque defendere, atq; ita velut conduplicare culpam, quemadmodum isti ad lautissimam cœnam inuitati turpiter faciunt. *Impius autem cum in profundum venerit peccatorum, contemnit: sed sequitur cum ignominia & opprobrium*, sicut Salomon docet. Hanc autè excusandi in peccatis consuetudinem, quæ multa post se vitia trahit, ac peccatè ipsum sæpè incurabilem reddit, ego tantò magis exosam habeo, quantò grauius Deum ipsum offendit, omnemque illius gratiam facilius impedit ac extinguit. Multa quidem & ingentia sunt incommoda, quæ velut hæreditaria & congenita primi parentes nobis reliquerunt, à quibus immundis nos etiam immundi ac leprosi, inimò & natura iræ filij nascimur. *Iugum enim graue super filios Adæ, à die exitus de ventre matris eorum, vsq; in diem sepultura.* Ab hoc ipso impuro fonte, quo genus humanum maiorem in modum vitiat, virus fœdæ huius excusationis in nos & omnes superbix filios perniciosè manauit. Sanè cum primi illi parentes propositam sibi à Deo legem ingrati violassent, tantum abest, vt commissum inobedientix scelus agnoscerent ac deprecarentur, vt friuolas etiam excusationes, confingerent, quibus improbitatem suam vtcunq; tuerentur. Etenim Adam de culpa perpetrata monitus à Domino, dicere non metuit: *Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* Accessit & Eva (nostri fundi calamitas) & humilitatis omnis oblita, tantum in eo laborauit, vt grauem noxam

à se remoueret, & transferret in alium, ideoque hoc tantum ad se purgandam attulit: *Serpens decepit me.* Peiores adhuc illi, & tanquam Ecclesie pestes execrandi sunt, qui Deum Opt. Max. peccati causam faciunt, & quæuis vitia tanquam opera Dei, excusare non metuunt. Hoc enim nihil est aliud, quam quæ ab hominum malitia proficiuntur, in omni boni fontem, in quem ne peccati quidem suspicio cadere potest, conijcere impudenter. De hoc solo asseri fas est: *Non Deus uolens iniquitatem tu es, neq; habitabit iuxta te malignus, neq; permanebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium.* Hinc illa sententia iustissimè traditur: *Nolite exaltare in alium cornu vestrum, nolite loqui aduersus Deum iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium.* His affines, nec minus fugiendi sunt, qui ut se vanè ac pestilenter excusent, fato cuncta tribuunt, suaque scelera & humanos euentus cœli signis, certisq; planetis & astris imputare non erubescunt. Damnat hos Braccarense Concilium primum, cum ita decernit: *Si quis animas & corpora humana fatali signo velit adstringi, sicut Pagani & Priscillani dixerunt, sit anathema.* Et feuerè diuinum præcipit oraculum. *Iuxta uias Gentium nolite discere, & à signis cœli nolite metuere, quatiement Gentes.* Rectèq; probat Augustinus, iniustam fore Deum, & res humanas non curare, si fatum semel admittatur atque confirmetur. Grauisimè quidem peccant omnes, verèque filij sunt Belial, qui summi numinis prouidentiam negant, suamque in illa fiduciam non collocant, & peccata sua quouis prætextu tegere & excusare nituntur. Hos Deus illo dicto percutit: *Ecce ego iudicio contendam tecum, eò quod dixeris, Non peccaui. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plausri peccatum. Benedictus autem vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. Impius peccatorum suorum funibus cõstringetur.*

EGO per Dei gratiam ita me comparabo, ut sciens ac prudens mea peccata nullis verborum inuolucris extenuem, aut velamentis contegam vel excusem, nè alioquin sepulchrum

fiam

Psal. 5.

Psal. 74.

Cap. 9.

Ierem. 10.

Lib. 38. quæ-
stionum.

Ierem. 2.

Isai. 51.

Ierem. 17.

Prou. 5.

Matth. 23.

Matth. 26
& 27.
Isai 53.

Rom. 12.

Deut. 32.

Heb. 13.

Ephes. 6.
Coloss. 3.

2. Reg. 12.

2. Reg. 24.

fiam, vt Christus loquitur, dealbatum, quod foris quidem cādidum apparet, intus autem mortuorum ossibus & spurcitia plenum est. Quoties enim meam prauitatem excuso, Christianam excutio simplicitatem, & Christi exemplū imitandum relinquo, qui tot modis ab impijs accusatus, tanquā ouis obmutuit, vt nec suam excusaret innocentiam, nec obiecta crimina refutaret. Hoc est quod Apostolus dixit: *Non vosmet ipsos defendentes charissimi.* Cū ergo natura simus arrogantes, & ex immodico sui amore quisque laudari potius quā deprimi velit, valde mihi cauebo, nē vitijs meis benignē indulgeam, nēue læsus ab alio, tentem aggrediarque vindictam, quam sibi Dominus omnium iudex reseruauit. Multoque magis operam dabo, vt ad mei defensionem maiorum iulsis non obstrepam, sed citra omnem excusationem vel exceptionem illorum dictis & monitis parere æquissimū iudicem. Mandat enim & Paulus, inferiores suis præpositis non solum obedire, sed etiam subiacere, talesque seruos Christianos exigit, qui cum timore & tremore dominis carnalibus nō secus quā Christo summo Domino ex animo morem gerant. Deinde mihi procurandum est, vt vitia mea siue occulte siue publice patrata non minuam ac excusē, vt vulgus hominum, quod se reprehendi ægrè sustinet, impudenter facere solet: verū vt illa ipsa coram Deo & hominibus ingenuē fatear: hoc enim spiritualis incolumitatis cōseruandæ simul & recuperandæ initiū est & fundamentum. Quia in re mihi commendatū erit Regis Dauidis præclarum exemplum, qui à Nathan Propheta de graui crimine reprehensus, ad cō se humilem præbuit, vt culpam statim agnosceret, nec sese vlla ex parte purgaret. *Peccaui inquit, Domino.* Eandem ille seruauit modestiam, cū pœnam meritam ob numeratum populum subiret, & Angelū in subditos valde fauientem experiretur. *Precor inquit, Dominum, vt transferas iniquitatem serui tui, quia stulte egi nimis. Ego sum qui peccaui, & ego inique egi: isti qui oues sunt quid fecerunt? vertatur obsecro manus tua contra me & contra domum patris mei.* Ab eodem rege

dem rege & Propheta discam, ad omnem arrogantiam cœcamque superbiam præuertendam me precibus armare, ac illud identidem vsurpare: *Non declines cor meum in verba malitia, ad excusandas excusationes in peccatis.* Quem locum pulchrè sic Bernardus illustrat: Genus excusationis est, quò argueris tu, alium inculcare. Porrò excusare te velle quando corripieris, quàm sit non modò minimè fructuosum, sed & perniciosum, sanctum Dauid interroga. Verba nempè malitiæ excusationes in peccatis appellat, nè in ea declinet cor suum rogans & supplicans. Meritò quidem. In animam etenim suam peccat qui se excusat, repellens proinde à se pœnitentiæ medicinam, & sic vitam sibi proprio ore intercludens. Et quænam maior malitia, quàm propriam armari in salutem, & linguæ tuæ te ipsum mucrone confodere? Denique *qui sibi nequam, cui est bonus.* ¶ Rectè igitur & ante Bernardum dixit Gregorius: Peccatum peccato addit, qui culpæ quam fecit, patrocinia defensionis adiungit. ¶ Nec solùm precabor Dominum, vt linguam ab omni vanè excusantium abusu vindicem, verùm etiam patientis Iob piam sollicitudinem induam, qui de seipso syncerè pronunciauit: *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti.* Tum alibi scriptum est: *Iustus prior accusator est sui. Sapiens timet & declinat à malo: stultus verò transilit & confidit. Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant. Beatus homo qui semper est pauidus.*

Dico autem vobis, quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

Hic ego mirificam Dei tum bonitatem, tum iustitiam considerabo. Quid enim nisi merã Dei gratiam sensere Iudæi, præ nationibus omnibus in peculiarem Dei populum electi, totque illustribus magistratibus, legibus, caremonijs, promissionibus ac beneficijs decorati? *Nec enim est alia natio tam grandis, qua habeat Deos appropriantes sibi: nec fecit Deus taliter omni nationi, quemadmodum Moyses & Dauid*

Psal. 140.

In Cantic.
Serm. 16.

Eccles. 14.

Iob. 9.

Prou. 18.
& 14.

Prou. 4. & 28.

Deut. 4.
Psal 147.

Rom. 15.
Ephes. 2.

Prophetae confirmant. Habent & Gentes, vt cum Paulo lo-
quar, super misericordia honorare Deum: quoniam ethni-
ci licet sine Deo, sine Christo viuerent, varijs idololatriæ for-
dibus conspurcati, & flagitijs omnibus cooperti planeque
perditi, tamen à tenebris ad lucem vocati, & à morte ad vi-
tam reducti, cum primis illis qui vocati fuerant, per summam
summi Dei misericordiam iustificantur atque saluantur. Ne-
que parum Dei iustitia rursus elucet in his ipsis vocatis, siue
sint ex Iudæis siue Gentiles, siue diuites siue pauperes, siue
clari siue ignobiles: quoniam iratus hospes qui illos inuita-
uerat, magnam illorum partem, vt sua cœna indignam reji-
cit tandem & excludit. *Dico vobis* inquit, *quod nemo virorum
illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.* Quid autem tri-
stius ac formidabilius fingi potest, quàm à cœlesti illo con-
uiuio & sanctorum consortio prorsus arceri, & eò detrudi,
vbi maledicti præ dolore cordis clamabunt, & præ contriti-
one spiritus ululabunt, in stagno ignis & sulphuris in sempit-
ernum cruciandi? Proinde inter spem & metum versabor
in mea vocatione, quia non temerè Propheta loquitur: *Be-
neplacitum est Domino super timentes eum: & in eis qui sperant
super misericordia eius.* Et quod Paulus grauitè monet, mihi
quoque dictum putabo: *Vide bonitatem & seueritatem Dei:
in eos qui ceciderunt, seueritatem, in te autem bonitatem Dei, si
permaneris in bonitate: alioquin & tu excideris.*

Isai. 65.
Apocal. 20.

Psal. 146.

Rom. 11.

NOTABO insuper, ad iustitiæ diuinæ commendationem
spectare, quod à proposita cœna excludantur non solum in-
fideles & aperti Christi Ecclesiæq; contemptores & hostes,
nec tantum adulteri, homicidæ, raptores & alij publicè cri-
minosi, infames ac flagitiosi, in quos meritò suum gladium
exerat Magistratus: Non enim sine causa gladium portat. Et
ex Paulo Apostolo satis cõstat, quod iniqui fraudantes pro-
ximum, & carnis opera facientes, regnum Dei non posside-
bunt, vtpote quod paratum est sine macula ingredientibus,
& iustitiam operantibus, diuertentibus itidem à malo, & bo-
num facientibus, sicut Psalmographus assëuerat. Verum

Rom. 13.
1 Cor. 5.
Galat. 5.

Psal. 14. & 33.

Christus

Christus hoc loco de credentibus differit, qui tametsi credant, orent & sperent, se fore saluos, sicut & virgines fatuae fecisse leguntur, tamen se variis modis impediri permittunt, quò minus verè ac seriò spiritualibus cœlestibusque studiis vacent. Poterant illi quide in villas, oues, boues, vxores, liberos atque facultates sine peccato habere, sicut & Abraham, Iob, & viri sancti complures habuerunt: peccant autem in eo, quòd huiusmodi res per se bonas immodicè diligāt, eisq; imprudenter & per intemperantiam ad suā salutis dispensium abutantur. Etenim vocantis hospitis, & cœnæ promissæ, seruorumque inuitantium exigua cura tanguntur: sed & reprehensi culpam excusare malunt quàm agnoscere, & seriæ vocationi suæ respondere negligunt. Alij lucro terreno & mori pecuniæ sunt dediti, obcæcante illos auaritia: alij ad honores & dignitates adspirant, inflati fumo superbix: alij carnalem sequuntur concupiscentiam, insanæ libidinis æstu concitati. Tantum abest vt primùm DE I regnum quærant eiusque iustitiam: diuina enim fastidiunt, & pro spiritualibus amant curantque temporalia, nihil vt minus obseruent quàm Apostolicum illum Canonem: *Nolite diligere mundū neq; ea que in mundo sunt: quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Quæ Ioannis verba sic mihi accomodabo, vt ad Deum in timore conuersus cum Augustino dicam: Ecce Dominus Deus meus, mundus totus plenus est concupiscentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis. Et quis effugiet hos laqueos? Profectò à quo tu abstuleris extollentiam oculorum suorum, vt non eum capiat concupiscentia oculorum, & à quo tu abstuleris carnis concupiscentiam, nè eum capiat carnis concupiscentia: & à quo tu abstuleris animum irreuerentem & infrunitum, nè eum callidè decipiat superbia vitæ. Hinc & illis Prophetæ verbis vti consuescam: *Oculi mei semper ad Dominum: quoniam ipse euollet de laqueo pedes meos. Respice in me & miserere mei. Posuerunt peccatores laqueam mihi & de mandatis tuis non erraui.* Nisi autem vul-

Matth. 25.

Matth. 6.

1. Ioan. 2.

In soliloquiis cap. 12.

Psal. 24.
& 118.

gus hominum hæc sensibilia, fluxa, caduca, fallacia bona quæ sunt laquei, supra modum & perniciosè diligeret, non illa tanto desiderio appeteret, non tanto studio & labore conquiret atque consecraretur, nec præsentibus tam suaviter incubaret & mordicus inhæreret, sed nequæ tam molestè dolenterquæ ferret eadem sibi subduci ac eripi, quæ & Christus tota vita contempsit, & mortales per Apostolos contemnerè docuit. Hinc illæ Apostolicæ voces: *Tempus breue est: reliquum est, ut & qui habent uxores, tanquàm non habentes sint: & qui flent, tanquàm non flentes: & qui gaudent, tanquàm non gaudeant: & qui emunt, tanquàm non possidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquàm non utantur: præterit enim figura huius mundi.* Figura inquam, eò quòd hic mundus, in quo vanitas omnia, nihil solidi habeat, sed tantummodò speciem quandam bonorum ac malorum præ se ferat, rebus interim omnibus, velut rapidi fluminis aqua, præterlabētibus. Quid ergò mirum obsecro, ex multis vocatis paucos electos esse, totumquæ mundum in maligno versari, sicut Ioannes deplorat? Etenim paucis libet angustam portam & arctam viam quæ ducit ad vitam ingredi: complures autem per latam portam & spatiosam viam lætè procurunt ad perditionem, planèquæ ad illam Christi vocem obsurdescunt: *Contendite per angustam portam intrare: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.*

QVOCIRCA mihi quidem satis non erit à grauioribus abstinere peccatis, præsertim cum naturæ Dei quæ lege pugnantibus, & quæ manifestam criminis enormitatem ostendunt. Citò ex paruis peccatis, inquit Chrysoströmus, maxima fiunt negligentia nostra, quia nemo repente ad extremam pèruenit improbitatem. Cùm parùm peccauerimus vel desidia torpuerimus, nolimus id vt exiguum despicere. Siquidem id neglectū quam primùm in immensum euadet. Vnde Scriptura quoquæ testatur: *Quasi à facie colubri fuge peccata. Qui spernit modica, paulatim decidet.* Quò magis meum confirmabo peccatus, vt iusti viri Iob sequar exemplū, qui timens

Matth. 4.
& 19.

1. Cor. 7.

Ecclef. 1.

Matth. 20.
1. Ioan. 5.
Matth. 7.

Luc. 13.

Homel. 87. in
Matth. & ho-
mel. 8. in 1 ad
Corinth.

Ecclef. 21.
& 19.

Iob 1.

Deum & recedens à malo describitur, vt quæ cum Zacharia & vxore eius Elizabetha in omnibus DEI mandatis sine crimine & quærela verfer. Hoc enim est quod Apostolus à fidelibus omnibus exigit, iubens eos cum metu & tremore suam salutem operari, & sicut simplices Dei filios viuere sine querela & reprehensione. Præterea deplorabo communem miseramque sortem filiorum huius seculi, qui concupiscentiæ malæ vino velut ebrii, & rerum ferè diuinarum oblit, duntaxat quæ sunt ante oculos vident & curant, de futura interim vitæ statu & electorum fœlicitate, quam breui labore consequi poterant, nunquam aut modicè quidem solliciti. His ego commiserans acclamabo: *Filij hominum vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Sed & operam dabo, vt regulam illam seruem Apostolicam: *Labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus, vt ei placeat cui se probauit.* Pugnabo aduersus noxia sensuum oblectamenta, nè vitam cum bestijs cõmunem tãtùm degere videar, & præcipuè bellũ instruam cõtra tres immanissimas belluas in mundo grassantes, ambitionem siue superbiam, cupiditatem vel auaritiam, & libidinem siue luxuriam. Nam hi malorum omnium fontes, & occultæ animorum pestes sunt, quæ nunquam nõ mortalibus insidiantur, & plurimos quidem in clero & populo à Deo Dei que regno abstrahunt, atque in perpetuum exitium quotidie præcipitant. *Caro quippe, quæ hîc velut in patria suum explere desiderium cupit, concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur: vt non quæcumq; vultis, ea faciatis,* Apostolo teste. *Quæ concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum, peccatum verò cùm consummatum fuerit, generat mortem.* Ab hac morte qui seruus manet concupiscentiæ, nunquam se vindicare, & ad veram vitã redire potest. Demum sepe ac multùm expendam, qui prauis affectibus, quæ carnis desideria in me potissimum hæreant: ita recliùs obseruauero quod Paulus iniunxit: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis*

Luc. 1.

Philip. 2.

Psal. 4.

2. Tim. 2.

Gal. 5.

Iacob. 1.

Rom. 6.

Matth. 4.
Luc. 5.

cōcupiscentijs eius. Semper autem de retribus mihi relin-
quendis curam habebō, hoc est, vt præcipua meæ vocationis &
salutis impedimenta norim atq̃ue abijciam. Deinde vt mihi
& veteri Adæ vim salutarem, sine qua regnum DEI nequit
obtineri, cum zelo sancto inferā, ad laborabo. Ita enim Chri-
stus ipse testatur: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti
rapiunt illud.* Hūc spectabit, vt mihi velut indomito equo, fre-
num iniijciam, & sæpè dicam illud: *Post concupiscentias tuas
non eas, & à voluntate tua auertere. Si prestes anima tua concu-
piscencias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.*

Matth. 11.

Ecclef. 18.

PRECANDVS est mihi DEVS, vt omnes Ecclesia ordines
vocationis suæ terminos norint & obseruent, vtq̃ suæ vocationis
authori ac fini Deo, cum timore & iustitia seruire cōtendant. Nam
& Paulus in omnibus Ecclesijs docet, vnumquemq̃, sicut vocauit
Deus, ita ambulare oportere.

1. Cor. 7:

PETAM insuper diuina gratia præsidium, quo vehementer
egeo, ad vocationis meæ rationem ritè instituendam, & ad impe-
dimenta qua mihi sese in eadem vocatione offerunt, magis magis
q̃ superanda, nè à proposita cæna cælestis felicitatis per curas &
occupationes temporarias auocer & abducar.

ORABO etiam, vt me tueri & vindicare possim aduersus
insanas cupiditates, malorum vitiorum omnium radices, ac præ-
cipuè quidem contra omnem inordinatum huius mundi rerumq̃
fluxarum amorem, sicut & contra meorum sensuum perniciosam
curiositatem atq̃ vanitatem, neq̃ minus contra spiritum fornicationis,
per quem fideles mancipia fiunt libidinis, & templa conse-
crata Spiritui sancto violant, quandoquidem vasa sua, vt Paulus
loquitur, in sanctificatione & honore non possident.

1. Cor. 6.
1. Thess. 4.

DOMINI

DOMINICA III.

POST TRINITATIS.

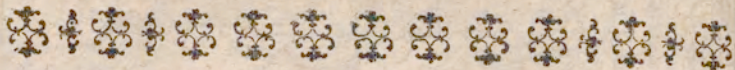
Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIO declaratur, quàm sit ingens Christi erga nos immerentes bonitas & misericordia, quando quidem se publicanis etiam, qui apud Iudæos erant infames, alijsque sceleratis clementem ac familiarem exhibet. Cùm autem idcirco Pharisei invidi obmurmurarent, duabus parabolis id agit Christus, vt falsa illorum iustitia indignationis & amarulentiae plena redarguatur, simulque appareat dignum & præclarum esse studium, quod peccatoribus vel maximis benignè tractandis, & ad penitentiam reducendis impenditur. Est hoc proprium Messiae officium, calamum quassatum conterere, & linum fumigans non extinguere, omnesque laborantes & oneratos reficere atque subleuare, modò ad ipsum cum istis publicanis cupidi & studiosi veræ salutis accedant. Prior parabola est de pastore valdè sollicito in oue perditâ requirenda, & ad ouile cum gaudio reducenda. Altera proponit mulierem industriam, quæ drachmam perditam in defessè quærit, donec eam inueniat, indeque sibi & vicinis nouum gaudium creat. Vbi non obscure confirmatur articulus fidei de remissione peccatorum, ac præterea virtus & utilitas penitentiae, sicut & Christi atque Angelorum charitas erga peccatores nobis declarantur. Quòd si flagitiorum conuersio & penitentia singulare in caelis gaudium gignit, quid mirum quæso, peculiare serias ab Ecclesia institui & celebrari, in quibus

Isai. 42.
Matth. 12.
& II.

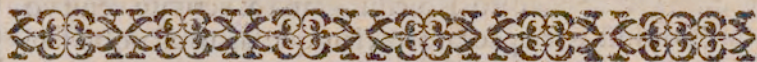
fideles de perfecta Sanctorum pœnitentia, æternaq; gloria Christo, sibi & illis publicè congratulentur?

EIVSDEM DOMINICAE
Euangelium. Luc. X V.

PRANT appropinquantes IESU publicani & peccatores, vt audirent illum. Et murmurabant Pharisei & Scribae, dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & si perdidit vnā ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat donec inueniat eam? Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens, & veniens domum conuocat amicos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat? Dico vobis quòd ita gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis qui non indigent pœnitentia. Aut quæ mulier habens drachmas decem: si perdidit drachmam vnā, nonne accendit lucernam, & euerrit domum, & querit diligenter donec inueniat? Et cum inuenerit, conuocat amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdideram? Ita dico vobis, gaudium erit coràm Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Erant appropinquantes IESV Publicani & peccatores, vt audirent illum.

QUOD Christus Dominus tanquam Agnus inter lupos degit, & cum sceleratis tam benignè familiariterque versatur, sicut historia Evangelica sæpè testatur, id tantò mihi ac fidelibus omnibus debet esse gratius & charius, quantò à superbis quidem Phariseis hoc singulare charitatis officium indigniùs accusatur, ac sapiùs publicè reprehenditur. Et publicanorum quidem nomen non modò Iudæis, sed etiam Græcis insensissimum ac planè odiosum erat, ita vt illi ob notam avaritiam & iniquitatem, nè dicam & rapacitatem, haberentur infames, & à magistratibus publicis arcerentur. Nec parùm illis augebat inuidiam, quòd à Romanis constituti, vectigal & tributum à Dei populo exigerent nomine Imperatoris, atq; idcirco libertatis asyllum effugere viderentur. De his accipere possumus Isaiaë sententiam: *Populum meum exactores sui spoliaverunt.* Nec dubium, ex hoc hominum ordine Matthæum, Zachæum multosque alios ad Christum conuersos exitisse. Quicquid autem de his hominibus Iudæi eorumque Pharisei sentiât & loquantur, Christo nos gratias agere par est, qui vt Evangelicæ gratiæ cunctis communicandæ typum ederet, hoc intuisum genus hominum sibi conciliauit, tantoq; maiorem spem præbuit de misericordia Dei à Iudæis ad Gentes breui transferenda. Proinde cum Paulo iure gloriamur: Habentes Pontificem magnum IESVM Filium Dei, qui possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro simili-

Isai. 3.
Matth. 9.
Luc. 19.

Heb. 4.

Ioan. 1.
Matth. 9.
1. Cor. 1.

Luc. 19.
Matth. 9.
Matth. 20.

Ioan. 13.

Iacobi 4.
Roman. 14.

Rom. 4.
Matth. 3.
Ioan. 11.

tudine absque peccato. Is plenus gratia & veritate, venit vocare non iustos sed peccatores, iamque factus est nobis sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Is ardētis charitatis, & raræ misericordiæ specimen exhibiturus, communem, non separatam in mundo vitam elegit, pauperes discipulos velut domesticos instituendos accepit, se mansuetum ut agnum cunctis præbuit, frequentem congressum etiam cum vilibus & despectis mortalibus habuit, sine delectu seruire omnibus voluit, nec solum docendo, sed etiam peregrinando, se totum peccatoribus ad meliorem frugem conuertendis impendit, propter illos ipsos demum Apostolicum munus instituit. *Veni inquit, filius hominis quærere & saluum facere quod perierat. Misericordiam volo, & non sacrificium. Non veni vocare iustos, sed peccatores. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.* Et quia non est seruus maior Domino suo, hoc tanti præceptoris exemplo discam de proximis benemereri, & in curanda illorum salute sedulo aduigilare, quicquid tandem æmuli calumnientur. Inprimis autem mihi cauebo à supercilio Phariseorum, qui quanto sibi ipsis placent magis, tanto indignius alios iudicant & auersantur. Christianum est officium, censorem aliorum candidum agere, & compassione quadam & misericordia erga criminosos affici, nec se illis exhibere seneram ac rigidum. Habet enim illic locum Apostolica sententia: *Tu quis es qui iudicas proximum? Qui detrahit fratri, atque iudicat fratrem suum, detrahit legem, & iudicat legem.* Eadem fuit lenitas in Paulo sic admonente: *Tu quis es qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat aut cadit. Stabit autem: potens est enim Deus statuere illum;* hoc est, lapsium potest erigere, ac stantem confirmare, cum & quoties ei visum fuerit. Nihil enim est difficile omnipotenti, *qui viuificat mortuos, & vocat ea que non sunt, tanquam ea que sunt,* eodem Apostolo teste. Potest & Christus ex lapidibus Abrahæ filios excitare, & Lazarum licet quatruiduanum, adeoque in sepulchro suo fœtentem, ad vitam resuscitare, & præterea ex la-

troñe serò pœnitente primum paradisi incolam facere. Ad hæc discò eos, qui grauitè peccando lapsi sunt, exemplo Domini mei molliter potius quàm durè asperèquè tractare, & sicut Paulus præcipit, instruere seu reficere illos in spiritu lenitatis. Demum ad fraternæ charitatis officium hîc prouocor, vt de lapsis benmereri studeam, errantes in viam consilio & ope reducam, resipiscentibus ex animo gratuler, & ob illorum conuersionem gratias Deo agam singulares. Etenim ad homines verè spirituales, sicut vocat Paulus, pertinet, infirmitatem humanam, qua certè labiles & proni ad peccandum omnes sumus, agnoscere, peccanti commisereri & compati, extenuare potius quàm aggrauare culpam alienam: demum illius officium sequi, qui tametsi sit potentissimus, tamen consolando Paraclæti nomen accepit.

CAETERVM quia non omnibus, immò paucis datum est, vt cum improbis & pestilentibus securè vtiliterquè versentur, ac Paulinum præceptum extat, vt nos ipsos ab omni fratre qui inordinatè ambulat, substrahamus, optimi Tobia sequar exemplum, qui ab impiorum & prauorum consortio prudenter sese subduxit. Cùm enim irent omnes ad vitulos aureos à Ieroboam fabricatos, hic solus fugiebat consortia malarum: & pergebat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi adorabat Deum. Testatur de se quoquè Propheeta regius: *Superbo oculo & insatiabili corde, cum hoc non edebam.* Eòquè magis meminero, Ioannem primis iniunxisse fidelibus, vt cum doctrinæ peruersæ professoribus nullum commercium haberent, & nec eos quidem salutarent. Nam verissimè dixit Salomon: *Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit, amicus verò stultorū similis efficietur.* Sicut alius quoquè; Sapiens monuit: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam.* Nequè mihi vnquam arrogabo munus alios reprehendendi ac vituperandi, sed quod Paulus Episcopo, doctoribus & magistratibus commendauit, mihi ac priuatis fidelibus dictum non esse putabo, nimirum: *Peccantes coram omnibus argue, vt & cæte*

Luc. 23.

Galat. 6.

Galat. 6.

2. Theff. 3.

Tob. 1.

Psal. 100.

2. Ioan. 1.

Prou. 13.

Ecclel. 13.

1. Tim. 5.

Obserua.

*ri timorem habeant. Siquidem eodem capite idem Aposto-
 lus mandat: Seniore[m] n[on] increpaueris, sed obsecra ut Patrem.*
 Ac rursus alibi docet, vt n[on] sol[um] honore nos inuicem prae-
 ueniamus, sed etiam vt magistratibus tributum, vectigal, ti-
 morem & honorem bona fide reddamus. Dabo insuper o-
 peram, cum locus & tempus ita ferent, vt ex charitate non fi-
 cta Christi praecipuum de fratre quem peccasse consta t, cor-
 rumpendo non negligam, si illum aut possim aut sperem lu-
 crificare. Extat & Apostolicum decretum de malis aliquan-
 do arguendis, immo & saluandis, & de igne rapiendis, quos
 falsa impiaq; doctrina iam adussit siue peruertit. Nullum e-
 nim sacrificium omnipotenti Deo gratius est, si Gregorio
 Magno credimus, zelo animarum, quas auctori suo Deo sa-
 crificare, Christoque pastori velut oues perditas restituere,
 verè pijs cōuenit, si sol[um] zelus ille modum obseruet, & ex
 charitate debita proficiscatur, nè alioquin cum Paulo dici
 queat: *Aemulationem quidem Dei habent, sed non secundum sci-
 entia[m]. Verissimè docet Iacobus Apostolus: Fratres mei, si quis
 ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum: scire de-
 bet, quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viae suae,
 saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccato-
 rum.* Demum praesentes in Euangelio publicani & peccato-
 res manifesti me in via Dei sepè dormientem excitant, immo
 & commonefaciunt, quòd ab illorum vestigijs saepe disce-
 dam. Etenim vocationis suae tempus agnoscunt, & ad verbu[m]
 Dei audiendum simul & custodiendum vltro se colligunt,
 ægroti ad illum properant medicum, *qui sanat contritos corde,
 & alligat contritiones eorum.* Esuriunt & sitiunt iustitiam,
 non sol[um] vt fidem discant, sed & relictis peccatis Euangeliz-
 cae poenitentiae doctrinam amplectantur, & credentes simul
 & poenitentes per Christum offenso Deo reconcilientur. Ita
 illi re ipsa complent quod scriptum extat: *Quaerite Dominum
 dum inueniri potest: inuocate eum dum propè est. Appropinquate
 Deo & appropinquabit vobis. Conuertimini ad me & conuertar
 ad vos.* Verum de poenitentibus nos postea fusiùs.

Matth. 18.

Iudæ. 1.

Rom. 10.
Iacob. 5.Psal. 140.
Matth. 5.Isai. 55.
Iacob. 4.
Zachar. 1.

Et murmurabant Pharisei & Scribæ dicentes, Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.

MORDAX, inuidum & virulentum planè est hoc Pharisæorum genus, qui Christi tum dicta tum facta nunquam non calumniantur, nihil vt candoris, & charitatis, & æquitatis ostendant, sed amarulentia, obtrextatione & criminatione suam professionem mirè descædent, in suis quidem vitij agnoscendis perpetuò cæcutientes, in aliena verò vitâ exploranda vt curiosissimi, ita & iniquissimi iudices. Ad eò nihil illos commouebat grauis illa Dei interminatio: *Va qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* Deplorabo autem istos, qui hoc Pharisæicum supercilium & calumniandi institutù nostro æuo sectantur, quoniã complures æquè in bonis ac malis aliorum dictis & factis accusandis & vituperandis sibi permittunt plurimùm. Quod vitium ego quidem tantò magis mihi fugiendum putabo, quantò grauius illud Deum qui solus renes & corda scrutatur offendit, quantòq; pestilentius charitatem, quæ patiens & benigna super iniquitate non gaudet, extinguit, hominemque ab omni humanitate alienum efficit. Nec scripturæ defunt exempla quæ doceant, murmurantium & obtrextantiù peccata diuinitus castigari. Murmurauit ^a Maria, & Moyse legislatori detraxit, sed idcirco fœdæ lepræ morbo punita. Detraxerunt principes ^b Hieremiæ Prophetæ apud regē Sedechiam. Simon ^c Oniæ Pontifici struxit calumniam, & apud regem Darium satrapæ ^d Danieli Prophetæ per meram inuidiam obtrextârunt, | quòd alienæ fœlicitati pessimè inuiderent: nec impunè tulit illorum maledicentiam Deus. Peccârunt hîc etiam Israëlità ad murmurandum valdè procliues, sed tam grauius à Deo castigati, vt Paulus apertè scribat: *Nè murmuraueritis, sicut quidam (ex veteribus nempè Israëlitis) murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.* Quare cum Dauid Propheta dicam: *Detrahentem secretò proxi-*

Hai. 7.

1 Cor. 13.

2 Num. 12.

b Hier. 38.

2. Mach. 4.

Dan. 3. & 6.

Num. 11. 13.
14. & 33.

1. Cor. 10.

Psal. 100.

Sap. 1.

Prou. 28.

Iacob 3.

Matth. 12.

Matth. 12.

Plal. 38.
& 140.

Iacob. 2.

Matth. 12.

mo suo, hunc persequer, quum nempe à summo Deo mandatum sit: *Custodite vos à murmuratione, quae nihil prodest, & à detractiōne paruae linguae, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit. Ac iterum scriptum lego: Cum detractoribus nē commisceris, quoniam repente consurget perditio eorum.* Nulla igitur mihi pars erit cum hoc infelici hominum genere, qui cum seiplos nesciant, alios rectè cognoscere & reprehendere non possunt, ira & odio (pessimis consultoribus) inflammati, lingua serpentina instructi, liuore obcaecati, Deo demum & hominibus execrabiles, praesertim qui calumnijs & obtreptione proximi famam laedunt & existimationem. Quid quæso stultius ac indignius, praeterquam lingua (tam nobili membro) non ad Dei laudem sed iniuriam, neque ad veritatis confessionem proximique vtilitatem, sed ad mendacium, fraudem & obtreptionem rabuti, & eadem lingua qua benedicimus Deum & Patrem, maledicere homines, qui ad imaginem & similitudinem Dei facti sunt, ira vt fons de eodem foramine emanet dulcem & amarum aquam, sicut Iacobus Apostolus loqui nos docuit? Quod si de verbis etiā otiosè prolatis Deo iudici, quo nihil æquius, ratio mihi reddenda est, qua fronte coram illius tribunali respondebo de verbis non modò vanis & inutilibus, sed etiam maledicis, obtreptatorijs atq; mendacibus petulanter effusis; & quam illorum veniam consequar, nisi laeso fratri prius satisfaciam, de cuius dignitate & fama detraxi? Cur in mentem non reuoco, quod faturus ipse iudex vnunquemque nostrum praemonuit: *Ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis?* Eoque magis ac diligentius Prophetica illam vocem sequar: *Dixi, custodiam vias meas vt non delinquam in lingua mea. Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labijs meis.* Etenim vt Iacobus admonet, *si quis putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, huius vana est religio.* Et Christus ipse testatur: *Bonus homo de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala.*

Q V A N T V M V I S autem angur atque discrucier animo,

tamen

ramen singularem inde consolationem percipiam, quòd hìc audiam, Christum quàmlibet innocentem ac irreprehen-
sibilem, vltro ac libenter agere cum peccatoribus etiã val-
dè criminosis, & omni turpitudinis genere coopertis. Hos
ille amanter vndicunquè vocat & inuitat, hos venientes ala-
criter excipit, exceptos instruit, & familiariter complectitur,
eosdem accusatos aduersus æmulos ac obtrectatores defen-
dit, mœstos consolatur, iniquos iustificat, ac tantùm non
perditos saluat. Hìc igitur cum Paulo dicam: *Si Deus pro no-
bis, quis contra nos? Quis accusabit aduersus electos Dei? Deus
qui iustificat. Quis est qui condemnet? Christus IESVS qui
mortuus est, immò qui & resurrexit, qui & est ad dextram Dei,
qui etiã interpellat pro nobis. Quis ergò nos separabit à chari-
tate Christi? Ac nè vnquàm ab hac fidei & spei Christianæ
anchora diuellamur, idè Paulus qui se primum peccatorum
appellat, tam luculenter asseruit: *Fidelis sermo & omni accep-
tione dignus: quòd Christus IESVS venit in hunc mundum
peccatores saluos facere.* Is ipse ad indulgentiam magis quàm
ad vindictam est vsquè propensus, & peccatores omnes æ-
terno Patri cupit reconciliare, suumquè populum à pecca-
tis redimere, ad totum nempe hominem in anima & corpo-
re perfectè restituendum. Adhæc meam in Christum fidu-
ciam alet, quod idem quotidie manducat cum peccatori-
bus, eosquè diuinæ mensæ suæ socios & conuiuas habere
dignatur. Siquidem vt eos ipsos carnis suæ delicijs pascat &
saturet, dignissimum Eucharistiæ sacramentum instituit, se-
què velut hospitem præbens ad hanc mensam accedenti-
bus: *Accipite inquit, & manducate: hoc facite in meam commem-
orationem.* Igitur in hunc vsquè diem impletur illud Pro-
phetæ vaticinium: *Edent pauperes & saturabuntur, & lauda-
bunt Dominum,* quemadmodum iam antè fusiùs tractatum
est. Quoties autem ad sacram synaxin accessero, harum pa-
rabolarum de oue aberrante & per pastorem suum recupe-
rata, de què drachma in domo amissa & per mulierem rur-
sus inuenta meminero, ac meam animam talem ouem &*

drachmam

Rom. 8.

1. Tim. 1.

Match. 26.

Psal. 21.

- drachnam esse cogitabo. Sed ô pastorem bonum in eiusmodi oue perdita sedulo requirenda, & super humeros suos in ouile fideliter nec sine dolore maximo deportanda? O diuinam sapientiam, quæ instar prouidæ industriæq; matronæ tam multa tentauit, tam laboriosè quæsiuit, donec drachnam amissam recuperaret. Quid ouis est perdita quæso, nisi natura humana, quam filius Dei ex virgine filius hominis factus, reparauit sanguine suo, & vsque in cælos extulit, magis quæ in hoc opere suo quàm in Angelis creatis vsque lætatur, iam quæ sibi homines in ecclesiis facit considerare? Quapropter ex animo desiderabo, & pro virili etiam procurabo, vt ex pastoris huius, qui ouem perditam restituit, amicis & vicinis esse queam, illudq; præceptum exequar: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quam perdideram.* Congratulor autem, sacrificium confessionis & laudis offerens Patri propter Filium, qui se in cruce pro nobis immaculatam hostiam obtulit, vt Paulus loquitur, in odorem suauitatis. Quare Psalmographi sequar exemplum, qui sacrificium laudis amauit plurimum, & de illo dixit: *Dirupisti Domine vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo.* Congratulabor etiam Filio Dei, præsertim in Missæ sacrificio, reuerèter agens gratias, quòd seipsum ille totum mihi ac seruis omnibus licet indignis redimendis, tanta charitate impenderit, suamquæ animam pro nobis posuerit, vt ad ipsam Pastorem & Episcopum animarum conuersi, ac peccatis mortui, iustitiæ perpetuò viueremus. Hic enim est, quem Paulus nobis commendat, quòd populum Dei per sanguinem suum sanctificarit, & de quo credentes omnes idem hortatur: *Per ipsum (Christum) offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini eius.* Itaque Christo pastori & Pont. Opt. Max. qui heri & hodie & in secula perseuerat, qui quæ ad altare quotidie pro nobis offertur, vnà cum sanctis & electis omnibus congratulabor: quoniam per illum accessum habemus ad Patrem, & stamus in gratia, & gloriamur in spe gloriæ filiorum

Dei. Ac meritò quidem huic nostræ fidei ac salutis auctori ac vindici congratulamur, versantes in hoc verno tempore gratiæ, & præsentè iam anno lubilæi fruentes, quando subactis per Christum hostibus, licet electis sancto otio & spiritali gaudio vacare, quemadmodum Isaias Ecclesiam vniuersam admonet dicens: *Exulta & lauda habitatio Sion, quia mag-nus in medio tui sanctus Israel.* Nec dispar est Pauli hortatio: *Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete.*

Isai. 12.
Philip. 4.

Ita dico vobis, gaudium erit coràm Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.

DE MIRABOR, peccatoris vnus, licet abiectissimæ sortis, sicut & precantis in templo publicani pœnitentiam tantimomenti esse rem, vt commune festum & ingens gaudium Angelis creet in cœlo, ouiumquæ pastorem Christum ipsum permoueat ad peregrinationem & longissimam & difficillimam subeundam. Venit enim de summo cœlo in hanc omnis miseriæ vallem, in hoc incultum horridumquæ desertum, quod plenum est latronibus. Venit ad labores & dolores plurimos ac maximos per omnem vitam exantlandos, ob amorem scilicet vnus errantis ouiculæ, quam cum suis humeris imposuisset, ad ouile reducit, ac totus exultat, multosquæ alios & homines & Angelos secum exultare mandat. Hinc ego sanctæ pœnitentiæ dignitatem atquæ vtilitatem nouo studio, maiorequæ contentione complectar, ac tali virtuti, quam ignorauerunt ethnici, partim in me qui quotidie pecco, exercitandæ, partim in alijs excitandæ & promouendæ diligentiorè posthac operã dabo. Tum hanc nostram ætatem sceleribus inquinatissimã deplorabo; (omnis enim caro corrumpit viam suam) quando quidem sine timore, sine pœnitentia tam licenter & impunè peccatur, vt pœnitentia interior simul & exterior, priuata & publica, tum & ea quæ sacramentalis dicitur, tantum non exulare, paucisquæ commendata, aut certè quidem frugifera & perfecta esse videa-

Luc. 18.:

Genes. 6.

tur. Dolebo autem, preciosissimam pœnitentiæ herbam in agris nostris incultam iacere & exarescere partim concionatorum, partim auditorum seu communium fidelium vitio & corruptela. Videmus enim plerosquæ concionatores (de Catholicis loquor) in Christi gratia credentibus commendavehementes, sed in pœnis peccatorum denunciandis, & in ira Dei proponenda tam flaccidos & languidos esse, vt meritò cum Ieremia queramus de præsentī Ecclesia: *Propheta tui viderunt tibi falsa & stulti: nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent: viderunt autem tibi assumptiones falsas & eiectiones.* Tum apud Isaiam & Ezechielē extat queremonia, quòd Pseudoprophetæ dulcia pollicerentur, & sua blandiloquentia vulgi auerent licentiam, pacem falsò illis denunciantes. Sed & communis populus est mihi deplorandus, qui vt nouo sectariorum fermento vitiatu, & suapte sponte ad omnem luxum licentiæ anquæ procliuus est, ita doctrinam & disciplinam pœnitentiæ vix audire sustinet, eiusquæ vsum mirum in modum refugit & exhorret, perinde ac si dicat synceris concionatoribus; *Nolite adspicere nobis ea quæ recta sunt: loquiturini nobis placentia, videte nobis errores.* Eòquæ magis mihi cum clero & populo precandus est Deus, vt eiusmodi pœnitentiæ professores largiatur Ecclesiæ, quales olim Prophetæ, Apostoli, & Ioannes Baptista, maximo cum fructu audientium extiterunt. Si enim vnquam antea, nunc maximè quidem clamantis Dei vocibus indigemus, qui in hoc vasto & horrido mundi deserto sanctæ pœnitentiæ doctrinam vrgeant, ac enormiter peccantes terreat, eosquæ ad humilē confessionem adducant. Nam & Ioannis auditores inde commendantur, quòd peccata sua confiterentur, sicut & credentes Apostolis *veniebant confitentes & annuntiantes actus suos.*

ET quoniam sectariorum nunc est proprium, vt ab Ecclesiæ fide alieni, peccatores nunquam nõ consolentur, etiam si nondum lugeant, vtquæ synceram de pœnitentia doctrinam fœdis inuoluuant erroribus, ab his velut pestibus ego mihi

Thren. 2.

Isai. 3.
Ezech. 22.

Isai. 30.

Matth. 3.
Actor. 19.

cauebo maximè, nec vllum concedam locum ijs, qui ex tribus pœnitentiæ partibus Contritione, Confessione & Satisfactione nè vnâ quidem nobis relinquunt integrâ, & præterea iubent homines quamlibet criminibus magnis grauatos, certò secum statuere, se in Dei gratia esse, sibi que remitti peccata propter mediatorem fide apprehensum, etiam si clauës Ecclesiæ & peccatorum enumeratio non adhibeantur. Tantòq; magis in promptu habebō Scripturæ testimonia, quæ nobis credentibus pœnitentiam, vt rem sanctam, salutarem ac necessariâ, ex ipso Dei ore commendant, quæque luculenter docent, remissionem peccatorum non nisi pœnitentibus & conuersis promitti ac tribui. *Verbum enim Domini manet in æternum*, nec potest solui Scriptura, pœnitentiam à peccatoribus Deo reconciliandis exigens. *Si pœnitentiam inquit, egerit Gens illa à malo suo, agam & ego pœnitentiam super malo, quod cogitavi vt facerem ei. Si dixero impio, Mor te morieris, & egerit pœnitentiam à peccato suo, feceritq; iudicium & iustitiam, nec fecerit quicquam iniustum, vita viuet, & non morietur.* Sed & apertæ Christi sunt sententiæ: *Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cœlorum. Veni vocare peccatores ad pœnitentiam. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Quocirca idem Dominus Galileæ ciuitatibus palàm exprobrat, quòd in cilicio & cinere pœnitentiam non egissent, sicut egerunt Niniuitæ, cùm terrētis Ionæ prædicationem audissent. Præterea iubet Apostolis, vt in suo nomine pœnitentiam & remissionem peccatorum prædicent in omnes gentes, ac eisdem Apostolis ad remittenda & retinenda peccata tribuit facultatem. Vt hinc etiam princeps Apostolorum dixerit: *Pœnitentini & conuertimini, vt deleantur peccata vestra.* Postremò ex Bernardo mecum reputabo sapiùs, nos ad remissionem peccatorum consequendam tribus reconciliari oportere, nimirum hominibus, Angelis & Deo. Et hominibus quidem reconcilior, quando cum offensò fratre in gratiam redeo, secundùm illud: *Vade priùs recòciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum;*

Isai. 40.
Ioan. 10.

Jerem. 18.

Ezech. 18.

Matth. 4.

Luc. 5.
Luc. 13.

Luc. 24.
Ioan. 20.
Matth. 18.

A 8or. 3.
In lib. vtiliù
sententiarum

Matth. 5.

Luc. 17.

quando insuper in confessione sacerdoti facta beneficium absolutionis impetro, certumque signum me sanctae matri Ecclesiae reconciliatum esse demonstro, iuxta illud: *Ite, ostendite vos sacerdotibus*. Angelis autem quos peccando itidem offendi, reconcilior, cum assumptae poenitentiae zelum illis utique gratum re ipsa declaro. Ut enim praesens docet Evangelium, *gaudium est Angelis in caelo super uno peccatore poenitentiam agente*. Quod explicans Ambrosius monet, Angelos in hominum redemptione laetari, & fidelem omnem credere debere, suam conuersionem Angelorum coetibus gratam esse, quorum & affectare patrociniū, & vereri offensam deceat.] Demum immortalī Deo, cuius gratiam & gloriam peccando amisi, ac iram iustam promerui, tunc reconcilior, cum cordis contriti & spiritus humiliati sacrificium, quod ille nunquam despicit, offero, pijsque iustitiae officijs eundem placare contendo. Ita enim loquitur Spiritus sanctus: *In cubilibus vestris compungimini, sacrificate sacrificium iustitiae. Scindite corda vestra. Convertimini ad me, & conuertar ad vos, dicit Dominus exercituum.*

Luc. 15.

In capite 15.
Lucæ.

Psal. 50.

Psal. 4.
Ioel. 2.
Zachar. 1.

PRE CANDVS est mihi Deus pro Catholicis ministris atq; pastoribus, ut ad peccatorum morbos animosq; tractandos perui sint medici; & charitatem atq; prudentiam necessariam praestent: quando nihil est difficilius ac periculosius, praeterquam animarum sustinere curam, & rationem de illis Christo iudici reddere.

Heb. 13.

Rom. 2.

ORABO etiam, salutarem poenitentiae usum & vigorem, qui nunc maxime desideratur, hoc ferreo saeculo restitescere, in quo tot impunè peccantium greges, & pauci vel publicè vel priuatim poenitentes inueniuntur. Hinc tam multa & magna hominum calamitates ubiq; gentium inualescunt, quoniam per veram poenitentiam offenso Deo peccatores non reconciliantur, & sine timore peccare pergunt plurimi, atq; impoenitentes pereunt in sempiternum. Horum singulis Paulus acclamat: An diuitias bonitatis Dei & patientiae & longanimitatis contemnis?

ignoras

ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiã te adducit?

RURSUS diuinam implorabo gratiam, peccata mea tum agnoscebam, tum dignis pœnitentiã fructibus expiandi, ut purgatus ex hac vita ad cœlestem patriam, quæ puras mentes duntaxat admittit, euolem. Non enim habitabit iuxta te malignus, inquit Dauid, nequẽ permanebunt iniusti ante oculos tuos.

Apoc. 21.

Pfal 5.

DOMINICA IV. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIUM hoc vndique charitatem spirat, & sicuti cœlestis Patris misericordiam commendat, sic humanam immisericordiam, siue inhumanitatem, cum fraterna charitate pugnantem, apertè improbat atq; vetat. Qui verò germani sunt filij Dei, utique Patris sui sequuntur indolem, non temerè iudicant, minusque condemnant proximum in his, quæ per Christianam lenitatem atque modestiam vlllo modo excusari possunt. Rursus illi si quando ab alijs offendantur, vel non rogati libenter ignoscunt, & quacunq; ratione licebit, indigentibus alijs tum corporalia, tum spiritualia misericordiæ opera non grauatim impendunt. Sunt enim duo præcipua misericordiæ opera, quibus suam vocationem ornant, Deumque licet irarum placant Christiani. Primum ad ignoscendum, alterum ad præstandum proximo beneficium spectat: plus verò in ignoscendo quam in dando sicum est. Peculiariter autem Christus nos admonet,

Pfal. 17.

Osee 13.

In Apolog-
tico.In Enchiri-
dio. cap. 72.

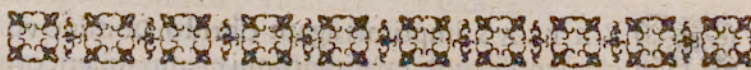
Luc. 11.

quàm se facilem Deus ostendat, seq; libenter nobis conformet, utpote ignoscens ignoscentibus, & misericordibus clemens, vicissim autem duris & inhumanis summe rigidus perpetuòq; seuerus. Quam propriam Dei naturam satis agnouit, qui hoc modo cantauit: Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris: & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris.] Etenim idem peruersis & obstinatis est adeò terribilis, ut de se ipso pronunciet: Ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via: occurram eis quasi vrsa raptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum: & consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos.] Præterea Christus hoc loco in hypocritas inuehitur, iuste illos verberans, qui ad sua vitia committentes, sibiq; nimium blandientes aliena errata numerare & exaggerare gaudent, quiq; ab omni charitate alieni, cæterorum austeri censores & accusatores potiùs quàm in suis curandis animorum morbis seduli medici & æqui iudices esse solent. Ex hoc ipso Evangelio sibi vsurpauit, quod prouerbij loco scitè dixit Tertullianus: Stipulâ quis in alieno oculo: faciliùs perspicit quàm in suo trabè.] Cùm autem opera misericordiæ, ut vocamus, latissimè pateant, quæ hoc Evangelio præcipuè commendantur, elegantem Augustini locum adscribam, ut quilibet de illis rectiùs cognoscere ac iudicare possit. Ad omnia inquit, quæ utili misericordia sũt, valet quod Dominus ait: Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.] Non solum autem qui dat esurienti cibum, sitiienti potum, nudo vestimentum, peregrinanti hospitium, fugienti latibulum, ægro vel incluso visitationem, captiuo redemptionem, debili subuectionem, cæco deductionem, tristi consolationem, non sano medelam, erranti viam, deliberanti consilium, & quod cuiq; necessarium est indigenti: verum etiam & qui dat veniam peccanti, eleemosynam dat, & qui emendat verberare, in quem potestas datur, vel coercet aliqua disciplina, & tamen peccatum eius, quo ab illo læsus est aut offensus, dimittit ex corde, vel orat, ut ei dimittatur, non solum in eo quod dimittit atque orat, verum etiam in eo

quod

quod corrigit, & aliqua emendatoria pœna plectit, eleemosynam dat, quia misericordiam præstat. Multa enim bona præstantur inuitis, quando eorum consulitur utilitati, non voluntati, quia ipsi sibi inueniuntur esse inimici, amici verò eorum potiùs illi quos inimicos putant, & reddunt errando mala pro bonis, cum reddere mala Christianus non debeat pro malis. Multa itaque sunt genera eleemosynarum, quæ cum facimus, adiuuamur, ut dimittantur nobis nostra peccata.]

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Luc. VI.

BESTOTE misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini: Dimittite & dimittentur vobis. Date, & dabitur vobis: Mensuram bonam & confertam & coagitatam & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem. Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadunt? Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit: si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem quæ in oculo tuo est non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine, eijciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

CRATIAs imprimis agam Christo Domino uti clementissimo Samaritano, qui plenus misericordia, ad nos miserrimos de summo cœlo descendit, nec minùs opere quàm verbo perfectam docuit charitatem. Quæ charitas mater est & regina virtutum, legis & Prophetarum summa, præceptorumque omnium primum & maximum. Cuiuscemodi matris prænobilis, nec satis laudata vnquàm filia existit misericordia, per quam alius alij ex animo compatitur, & quibuscunquè potest modis fideliter subuenire contendit. Augustinus pro eodem censet misericordiam facere, & eleemosynam dare, rectèque Chryostomus monet, eleemosynam non propriè dici, si pecuniam vel opes egenti tribuas, sed si cum misericordia seu ex commiserationis affectu tribuas. Nec temerè notat Gregorius, plus esse aliquando, si ex corde compatiaris, quàm si eleemosynam conferas: illum autem cum laude & perfectè tribuere, qui cum pecuniam afflicto porrigit, afflicti quoque animum in se sustinet. Apud Ambrosium ita legimus: Misericordiæ communis est vsus: idè commune præceptum, quæ omnibus officijs, omnibus ætatibus necessaria, & ab omnibus deferenda. Non publicanus, non miles excipitur, non agricola vel urbanus, diues & pauper: omnes in commune admonentur, ut conferant non habenti. Misericordia enim plenitudo virtutum est. Nihil tam commendat Christianam animam quàm misericordia. His consonat Gregorius Nazianzenus, nullam omninò rem esse inquiring, quæ Dei beneuolentiam

lentiam

Luc. 10.

Matt. 7. & 22.
Rom. 13.

Serm. 30. de
verbis Domi.

Homel. 13. in
2. epistolam
ad Cor.

Lib. 20. Moralium. & 19.

In cap. 3. Luc.
& 1. Officiorum.
cap. 11.

In Oratione
de pauperum
amore.

lentiam perinde homini conciliet ac misericordiam, nec vili alij rei potius quam humanitati & commiserationi, à Deo commiserationem & humanitatem rependi solere. Hanc ergò misericordiæ virtutem, quam Christus in hodierno Evangelio præcipit & inculcat omnibus, quam Patres tantoperè comprobant, ac mirantur etiam ethnici, pulcherrimum sanè hominis ornamentum, ego imprimis mihi commendatam habebò, ac laborem nullum, nullamquæ molestiã subterfugiam, modò periclitanti aut indigenti proximo meo spirituali vel corporali ope succurrere, & de illo benemereri possim. Quod vt propensius ac diligentius faciam, cœlestis æternique Patris exemplum, sicut Christus hîc me docet, sæpè multumquæ in animum reuocabo, *Vt sitis inquit, filij Patris mei qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.* Ac iterum: *Non est voluntas ante Patrem vestrum, ut pereat vnus de pusillis istis.* Vnde Propheta regius in Psalmis toties repetit, nobisq; commendat hanc incredibilem & incomparabilem Dei misericordiam, qua plena est terra, quæ in seculum seu perpetuò durat, & quam omnes in cœlo & terra debent celebrare. *Miseratur inquit, & misericors Dominus, patiens & multum misericors. Suavis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius. Alluat Dominus omnes qui corruunt, & erigit omnes elisos. Oculi omnium in te sperant, & tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione.* Huic ineffabili ac immensæ misericordiæ seram acceptum, quòd cum non essem, sim conditus, cumque perissem, per Christi sanguinem restitutus, ad Christianam perueni gratiam, ac in meis etiam peccatis Deum mihi fauentem, expectantem, reuocantem atq; beneficientem in hunc vsquæ diem sentiam. Nihil ergò mirum, quòd Paulus hunc ipsum vocet *Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione,* qui præterea in scripturis pater orphanorum & iudex viduarum solet appellari.

Matth. 5.

Matth. 18.

Psal. 32. 118.
& 106.

Psal. 144.

2. Cor. 1.

Psal. 67.
Exod. 22.

Luc. 6.

Ephes. 5.

Eccles. 13.

In lib. Offi-
ciorum

Matth. 24.

2. Tim. 3.

1. Reg. 25.

Pfal. 131.

Rom. 13.

Coloss. 3.

1. Tim. 1.

QUAPROPTER non leuiter mihi ponderandum est
 præceptum illud: *Esote misericordes, sicut & Pater vester
 misericors est, quemadmodum & doctor Gentium dixit: Esote
 imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione.*
 Dolebo interim, nos Adæ filios adeo inhumanos, duros &
 ferreos esse, vt huius præcepti, quod alioquin natura huma-
 nis infixit cordibus, indigeamus, quando quidem ad imagi-
 nem & similitudinem Dei conditi, à paterna illà indole & a-
 more fraterno degenerauimus, vt multis iam bestijs inter se
 pacificè & mansuetè viuentibus, longè stupidiore ac effera-
 tiores facti esse videamur. Etenim *omne animal diligit simile
 sibi, omnis caro ad similem sibi coniungetur*, vt scripsit Ecclesia-
 sticus: nihilq; tam secundum naturam est, quam iuuare con-
 sortem naturæ, Ambrosio teste: Nunc verò nos mundum,
 proh dolor ac pudor, ab omni misericordia & charitate alic-
 num experimur, quando quidem iuxta Christi vaticinium
 abundauit iniquitas, & refrixit charitas, & tempora sunt illa
 periculosa, quibus homines se ipsos amant, & voluptatum
 magis quam Dei sunt amatores, vt Paulus disertè prædixit.
 Sed & ipse mihi succensebo, qui secundum synceram, nec
 satis vnquam commendabilem charitatem sæpè non ambu-
 lo, quin potius me velut degenerem Dei filium præbeo. Ete-
 nim pro charitate, quæ sui prodiga, & fraterni boni semper
 est auida, sæpè domum meam inuadit malè sana, verè quæ pa-
 cis & coniunctionis dissipatrix cupiditas, & nescio quos fu-
 mos rancoris, amarulentia, inuidentiæ ac similiū affectuum
 inijcit. Hinc petitam opem egeno facilè denego, & accep-
 tam iniuriam libenter vliscor, nonnunquam & amorem
 fratris in iram ac odium verto; austero Nabal potius quam
 miti David similis. Scio interim hanc virtutum omnium ef-
 se principem, legis plenitudinem, iustitiæ summam, & per-
 fectionis vinculum, charitatem inquam; de corde puro, &
 conscientia bona, & fide non ficta, eamque tantoperè neces-
 sariam, vt sine illa nihil Deo placere, & in vita homini saluti-
 ferum esse possit. Semper enim cum Apostolo fateri habeo:

Si charitatem non habuero, nihil sum; nihil mihi prodest, quicquid nempe credam, vel agam vel patiar. Quam verò friget in me ardens misericordiae & charitatis affectus? ut cum Apostolo quidem bona conscientia testari non possim: Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem: omnia omnibus factus sum, ut omnes facerem saluos. Ac iterum ille: Ego libentissimè impendam inquit, & super impendar ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens, minus diligar. Maius & illud est, quod idem Apostolus ardentem charitatis excessum declaraturus, ut ludæorum & detractorum perditionem sui dispendio auertat, illorumque salutem proprio exitio redimat, optat ex animo, se pro illis anathema fore, hoc est, ut si fieri liceret, à coetu sanctorum & gloriae frutione sit alienus, illique Deum propitium assequantur. Optabam aut, anathema esse à Christo pro fratribus meis. Ita & Moyses eximio erga rebellem populum amore flagrans dicere non dubitauit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro quem scripsisti. Nec dissimilis charitas in Dauide floruit, cum desideraret pro Absalone filio, licet ingratissimo & puerissimo, mortem oppetere, ut illum scilicet sua morte à morte liberaret. Quam verò insignis misericordia in Zachæo resulsit? qui cum ditissimus & princeps publicanorum foret, vixque Christum coepisset cognoscere, dimidiam bonorum suorum partem pauperibus vltro erogauit. Quid autem humanius ac liberalius primis fidelibus, sua omnia sponte in pauperes profundentibus, & in commune quicquid possidebant conferentibus? Tanta illis cura fuit spinas & retia relinquendi, illumque Dominum & magistrum perfectè sectandi, à quo traditum esse nouerant: Quod superest, date eleemosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Vendite quae possidetis, & date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis. Facite vobis, amicos de mammona iniquitatis. Scrutabor ego vias meas, & omnes perquiram angulos, an domi meae insalubris, immò & inexplibilis habendi cupiditas hæreat, & quam fidus

1. Cor. 13.

1. Cor. 9.

2. Cor. 12.

Rom. 9.

Exod. 32.

2. Reg. 25.

Luc. 19.

A. Cor. 2. & 4.

Luc. 11. 12.

& 16.

Philip. 2.

Coloff. 3.

fraternus quæ meus erga pauperes & calamitosos affectus vigere solet. Etenim quanto impensius meipsum meumque lucrum & commodum quæro, sicut plurimi quæ sua sunt quærunt, tanto minùs propositum diuinæ paternæque misericordiæ ac pietatis exemplum imitor, & longiùs à canone illo Paulino discedo: *Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem.*

Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & nō condemnabimini. Dimittite, & dimittentur vobis. Date, & dabitur vobis.

Lib. 1. de Oratore.

Luc. 6.

DIGNVM sanè & iustum est, vt æterna DEI sapientia Christus à me & renatis omnibus, plus quàm à Iudæis, Turcis ac Ethnicis exigat, Nōrunt & illi ac docent, si fidam inter homines charitatem & misericordiam constare oportere: laudant & beneficōs, omnesque alios de pauperibus & ærumnolis benemerentes extollunt. Cur enim mortales mutuo sese non ament ac iuent, cùm immanes etiam belluæ naturali quodam misericordiæ affectu incitatæ, inter se agant humaniter, & amicam quandam coniunctionem retineant & ostendat. Proinde Cicero quamuis ethnicus, asserere non dubitavit: Nihil est tam regium, tam liberale, tamque munificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines. Nec ignotum est poetæ Ouidij carmen: Regia (crede mihi) res est succurrere lapsis. Cæterùm Christus nunc loquitur verè credentibus, & in Dei filios adoptatis, meritòque de Patre suo cœlesti gloriantibus, quos ad perfectiorem charitatis legem obseruandam instruit & adstringit, quibus misericordia duntaxat fructuosa est. His ipsis paulò antè dixerat: *Si diligitis eos qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt: quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dede-*

ritis his à quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis? Nam & peccatores peccatoribus senerantur, vt recipiant equalia. Verum tamen diligite inimicos vestros: benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filij Aliisfemi. Neq; contentus Euangelicæ perfectionis magister hoc subiecisse: *Estote ergò misericordes, sicut & pater vester miseris* coris est, qui nempe diligit sibi aduersantes, vt iam seipsum de claret magis, adiungit, in quo consistat isthæc misericordia Christiana, priscis quidem parùm cognita & minùs exercitata, quam in nouo testamento erga proximum perfectiùs præstare debemus, nè alioquin acceptæ gratiæ iniuriam irrogemus, qui legem gratiæ profitemur. Consistit autem in alijs leniter iudicandis, in remittendis offensis, & in tribuendis elemosynis cum noua sui cognitione, nouoq; spiritu & constanti renouati cordis integritate. In primis enim agnoscendus est proximus, quem iudicare, & de quo benemereri cogitem. Vbi missam facere oportet vanam Iudæorum & hominum vulgariù persuasiõem, qui pro suo arbitrato discernunt inter circumcìsum & incircumcìsum, inter domesticum & externum, inter notum & peregrinum, inter amicum & hostem. Atqui Euangelicæ doctrinæ sectatores quemlibet hominem, cuiuscunq; sit ordinis & conditionis, loco proximi habent atq; complectuntur, immò & germani fratris instar æstimant. Sciunt enim quod verè Paulus affirmauerit: *Non est Iudæus neq; Græcus, non est seruus neq; liber, non est masculus neq; fæmina. Omnes enim vos vnum estis in Christo* IESV. Nec ignorant, quemlibet hominem licet inopem, vilem, sordidum ac inimicum, tantò magis diligendum nobis, quantò certius constat, eundem beatissimæ Trinitatis imagine insignitum, Christi sacrosancto sanguine redemptum, sancti Spiritus gratia multiplici cumulatam, ab electis Angelis conseruatam, neq; minùs quàm te, ad vitam æternam prædestinatam esse. Erro igitur tota via, nisi proximum perinde ac me ipsum purè ac sincrerè diligam, eamq; dilectionem omni candore animi & beneuolentiæ

Galat. 3.

& huma-

Rom. 12.

1. Ioan. 3.

Rom. 13.

Galat. 6. ¶

1. Cor. 13.

Ioan. 7.

Marc. 12.

Ioh. 4.

Ioan. 3. & 2.

& humanitate beneficentiæq; declarem. Hoc enim est quod à Paulo dicitur: *Dilectio sine simulatione*, quodque Ioannes illis verbis designat: *Filioli mei, non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate. In hoc cognoscimus, quoniam ex veritate sumus*. Ita verò lex Christi, quæ & lex charitatis existit, à me perficitur iuxta illud: *Qui proximum diligit, legem adimplevit: plenitudo enim legis est dilectio. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi*. Huc ergò Christi verba spectant, ut instructus & munitus ego charitate, à temerario falsoque iudicio quorumvis hominum abstinere, nec malè de illis quidem suspicer, ad excusandum quàm accusandum semper paratior, utque cuncta quæ à proximo fiunt, in meliorem partem dextrè interpreter. *Charitas enim non irritatur, non cogitat malum*. Ut hinc etiam Christus alibi dixerit: *Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicate*. Tantum abest, ut quisquam sibi personam iudicis arrogare, & alium condemnare possit ac debeat. Ex eodem charitatis fonte proficiscitur quod siue rogatus, siue sponte remittam omnibus ex animo, qui dicto vel facto me prudenter aut ignoranter offenderunt. Scriptum est enim: *Cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est, dimittat vobis peccata vestra*. Eadē charitatis lege permotus, egenti largiar elemosynam, & Tobie servabo mandatum: *Noli auertere faciem tuam ab ullo paupere. Quo modo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: Si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude*.

¶ **Q**UO CIRCA maiorem ut fructū ex hoc præsentī Evangelio colligam, nullo non die, quo conscientia meæ rationes excutiam, etiam atque etiam vigilanter inquiram, an vlla in parte cogitarem, dixerim, fecerim vel prætermiserim aliquid, quod veram proximi charitatem offendere potuerit, aut labefactare. Ut enim gravissimè dixit Ioannes: *Qui non diligit, manet in morte: Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est*. Deinde percurrā opera mise-

ricordia

ricordiæ corporalia & spiritualia, vt sciam, quantum in charitatis officijs aut proficiam, aut deficiam secundum meam quidem vocationem. Vt enim Cyprianus docet, in Euangelio nihil frequentius præcipitur, quam de charitate ac elemosynis tribuendis, & Christus ipse futurus omnium iudex, liquidò præmonuit, se in iudicio de his operibus nobiscum acturum, & æterna omnibus præmia vel supplicia certò definiturum esse. Quemadmodum verò beati sunt misericordes, quoniam ipsi misericordiam nunquam finiendam consequentur: ita vicissim iudicium sine misericordia illi futurum est, qui non fecerit misericordiam, Iacobo Apostolo teste, quicumque demum ille fuerit. Vt enim fortioribus fortior, ita & ditioribus copiosior instat cruciatio, nisi peccata sua elemosynis redimant, ac misericordiæ præsidio subleuentur. Et corporalia quidem opera misericordiæ, quæ passim sacris litteris commendantur, hæc præcipue numerantur, esurientes pascere, potum dare sitientibus, operire nudos, captiuos redimere, egrotos inuisere, hospitio excipere peregrinos, mortuos sepelire. Spiritualia verò misericordiæ opera, in quibus non corporali miserix proximi, sed salutis animæ eius benè consulimus atque subuenimus, & ad quæ præstanda plures quam ad priora illa obligantur, hæc sunt: peccantes corrigere, ignorantes docere, dubitantibus rectè consulere, pro salute proximi Deum orare, consolari mœstos, ferre patienter iniurias, offensam remittere. Quæ Christianæ pietatis & misericordiæ opera tantò plus veræ laudis æternique præmij mortalibus adferunt, quanto illa syncerius, alacrius, liberalius ad proximi commodum referuntur. Quapropter meritò sanè me mei pudeat, pigeat tædeatque, qui hæcenus tam parcè semino, vt hinc parcè quoque metere debeam ex Pauli sententia. Nec obseruo dictum illud: *Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta. Beatius est magis dare quam accipere.* Quid enim est elemosyna, nisi quemadmodum Patres appellare solent, Christi gazophilaciū, Abrahæ sinus, cœli thesaurus, sacrificium

De opere & elemosynis.

Matth. 25.

Matth. 5.

Iacob. 2.

Sapient. 6.

Dan. 4.

2. Cor. 9.

Eccles. 4.

Actor. 20.

Christianorū, & ars quidem omnium artium quaestuosissima;

Hypocrita, eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicias, vt educas festucam de oculo fratris tui.

DVO sunt vitia mihi valdè cauenda, & à Christo Domino hinc meritò reprehensa, vt illa veluti pestes & fomites multorum malorum in nostris animis radicitus euellantur. Pius vitium ad priuatū & iniquum iudicium de alijs conceptum, alterum ad noxiam curiositatem pertinet. Illud extra controuersam est, suam in iudicando facultatem constare magistratibus in subditos, parentibus in liberos, & magistris in discipulos, vt idcirco in verbo suo præcipiat Deus: *Rectè iudicate filij hominum. Reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram. Magistratus enim Dei minister est, nec sine causa gladium portat, & vindex iram, ei qui malum agit.* Constat præterea, iudicandi potestatem competere Christianis, quando peccantes manifesta turpiaque mala, quæ animo bono fieri nequeunt, & apertam ostendunt iniustitiam, perpetrant. Vult ergò Paulus non modò iudicari, sed & caueri propter carnis opera designantes, quia regnum Dei non consequentur. *Nolite inquit, communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite.* Et Ioannes grauius monet, non modò iudicandos sed & fugiendos illos esse, qui nouitiam falsamque doctrinam adferunt aut defendunt. Est autem aliud iudicandi genus, ex quo velut pestilenti radice, nunquam non pullulant herbae illæ noxiæ, sinistrae de alijs suspensiones, falsæ opiniones, amarulentia, æmulationes, obreccationes, lites contentiones, dissidia & alia id genus vulgaria quidem, sed graua certè vitia, quæ bonam hominum partem ad omnem acerbiteratem, inhumanitatem ac ferociam sæpenuerò pertrahunt, vt hinc etiam verè dicatur: Homo homini lupus. Contra hos censors mandatum Christi serium extat: *Nolite iudicare, nolite condemnare:* quemadmodum & Paulus omnibus imperat: *Nolite ante tempus iudicare, quo ad usq̄ ueniat*

Dominus

Psal. 52. & 2.1

Rom. 13.

Galat. 5.

Ephes. 5.

Epist. 2.

Matth. 7.

Luc. 6

Rom. 14.

Dominus. Tu quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Consonat Iacobus Apostolus: Unus est inquit, legislator & iudex, qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es, qui iudicas proximum tuum?

QVAE cum ita sint, ita meae salutis & charitati proximi consulam, ut Christi praecipuum de non iudicando fratre sapè recogitè ac diligenter obseruem. Candidum enim censorem Euangelica requirit modestia, & veræ charitatis spiritus non fert seuera, temeraria & falsa iudicia, quibus nunc alioquin plena sunt omnia. Nam ut Paulus quoque tradit: *Charitas patiens est, benigna est: charitas non emulatur, non agit perperam, non irritatur, non cogitat malum, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Eò igitur mihi contendendum est, ut à personis & rebus alienis curiosè peruestigandis, facillèquè iudicandis & reprehendendis studiosè abstineam, quantumuis me hùc natura vel consuetudo praua incitet ac impellat. Cuncta verò quæ in alijs video, vel de illis audio, si cum vitio coniuncta sunt, non illa mihi facillè sinam persuaderi, aut certè in partem meliorem ita interpretabor, ut me candidum potius quàm seuerum iudicem & castigatorem præbeam. Sequar & consilium Sapientis, qui me admonet: *De ea re qua te non molestat, nè ceteris, & in iudicio peccantium nè consistas. Fili, nè in multis sint actus tui.* Illud verò maxime curabo, nè lingua mentem præcurrat, nè ue meam de alio sententiam præcipitanter feram: alioquin & curiositatis & temeritatis ac stultitiæ culpa me contamino, nequè solum apud Deum pœnam mereor, sed etiam à sapientibus iuste reprehendor, quoniam in illud Sapientis dictum impingo: *Noli citatus esse in lingua tua. Qui moderatur sermones suos, doctus & prudens est: qui autem inconsideratus est ad loquendum, seniet mala.* Ego verò in iudicando fratre tantò magis plumbeo, ut sic dicam, pede progrediar, quantò faciliùs ac sapiùs homines in iudicando labuntur. *Beatus enim vir qui nõ est lapsus verbo ex ore suo, præsertim cum certò conflet, summum Deum sibi sumere iudicandi, sicut & vindi-*

Iac. 6. 4.

I. Cor. 13.

Ecclef. 11.

Ecclef. 4.
Prou. 17.

Ecclef. 14.

Ioan. 5.
Deut. 32.
Rom. 12.
Rom. 2.

Matth. 9.

Exod. 2.
Matth. 23.

Ioan. 21.

Matth. 16.

2. Tim. 2.

1. Cor. 11.

candi potestatem, qui & omne iudicium dedit filio, ut omnes honorificent illum, sicut honorificant Patrem. Mihi inquit, vni dictam & ego retribuam. Vnde scripsit & Apostolus: *Inexcusabilis es o homo, omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, te ipsum condemnas.* Quod si alium temerè iudicare peccatum est, peius cum illo agitur, qui simul sese hypocritam praestat, sicut Christus illum appellat, quicumque de oculo alterius a festucis liberando magis quam de sua trabe tollenda sollicitus esse solet. Toties verò mihi hypocritam notam inuro, quoties in alios austerus, mihi parco, meisque vitijs blandior, aut caeca philautia impeditus, meorum vitijs obliuiscor, ac in aliorum interim erratis moribusque tum incusandis tum corrigendis praeposteram operam pono. Vbi me ipsum reprehendam, & Evangelicum illud velut mihi dictum repetam saepe: *Medice cura te ipsum*, ut meo nempe morbo potius quam alieno sanando medicinam porrigam. Et quod Moyse fuit olim obiectum, mihi quoque dictum putabo: *Quis constituit te principem & iudicem?* Eodem spectat Christi verbum: *Munda prius quod intus est, ut fiat id quod foris est mundum.* Ad similes hypocritas referendum est, quod Christus loquitur de caecis ducibus & Pharisaeis ita culicem excolantibus, ut camelum glutiant. Alioquin si mihi cum Petro libet curiosius de fratre percontari, meque alienis negotijs immiscere, cum eodem Petro licebit & illud audire à Domino: *Quid ad te? tu me sequere. Non enim scis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum.* Nam & Paulus non temerè dixit: *Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus: ut ei placeat cui se probavit.* Ceterum quo latius patet hoc pessimum genus curiositatis, ad quod natura hominum deprauata, mirum in modum propendet, eò diligentius aduigilabo, ut à communi mortalium in utroque sexu corruptela licentiaque remotus, meipsum potius quam alios iudicem, ita ut peccantes si possim, libenter absolvam, meipsum verò non solum in malis, sed etiam in bonis quae agere videor, frequenter accusem. *Si enim nos ipsos diiudicemus, non vtiq. iudicabimur.*

Si nostra

Si nostra peccata cognosceremus, nosq; condemnaremus, utiq; ab huius & futuri seculi supplicij liberaremur. Qui enim seipsum modò condemnat, vt Chrystomi verbis vtat, dupliciter Deum placat: & quòd peccata sua cognoscit, & quòd in posterum pigrior ad peccandum efficitur. ¶ Nul- lum autem vel exiguum sanè fructum inde capiam, si maxi- mè circa festucas & stipulas aliorum iudicandas verfer: lon- gè præstat suas quàm aliorum labe & maculas abstergere, suamq; trabem ex oculis proprijs demere. Cur igitur ego instar stultorum mea potius quàm aliorum probem ac mi- rer: Cur exilibus curis, nec necessarijs rebus impeditus, ve- lut in alienis festucis euellendis laborē, & cum sollicita Mar- tha, quæ maiora & meliora sunt negligā? Norunt & Phari- sæi mordere Apostolos, quòd illotis manibus capiant cibū, & in sabbatho inter peregrinandum spicas euellant, sed me- ritò ijdem superciliosi Momi & Aristarchi audiunt: *Vos estis qui iustificatis vos coràm hominibus: Deus autem nouit corda vestra.* Mihi semper commendatum erit hoc studium, vt si- cut à quauis iniuria proximi, ita etiam ab omni hypocrisi me seruem immunem, vtq; nullum hostem meipso nocen- tiorem ac magis fugiendum mihi constituā. Aduersus hunc domesticum hostem, vt contra nullum alium dimicabo, & cum Dauide precabor: *Ab homine iniquo & doloso erue me.* Nam & *iustus prior accusator est sui, & qui se humiliat, exalta- bitur.* Adeò mihi cordi semper erit, quod Christus disertè mandauit: *Cauete à fermento Pharisæorum, quod est hypocri- sis.* Verissimum enim id esse constat, quod Basilius Magnus prudenter admonet: *Quàm curiosi sumus, & diligentes in iudicandis alienis defectibus, tam negligentes serè sumus in nostris perscrutandis.* Et velut oculi cum cæterarū partium corporis maculas videant, suas tamen non cernunt: ita nos cū nimium inquiramus aliena delicta, ad nostra cæcutimus & hallucinamur. ¶ Præclare igitur & Seneca scripsit: *Altioris te rei & ignotæ noli ferre censuram.*

Luc. 10.

Matth. 15.
& 12.

Luc. 16.

Psal. 42.

Prou. 18.

Luc. 14.

Orat. 17. de
humilitat. &
vana gloria.

2. Paralip. 19.

PRECANDVS est mihi Deus pro magistratibus, ut acceptam iudicandi potestatem prudenter ac legitime exercent, quem admodum rex Iosaphat suis iudicibus imperavit: Videte inquit, quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Dei: & quodcunque iudicaueritis, in vos redundabit.

Iacob. 4.

ORABO etiam pro subditis magistratum, ut in priuatis iudicijs plus Christiana lenitatis quam noxia temeritatis ac iniquae seueritatis admisceant, & ne sinistre ac perperam iudicando, charitatem proximo debitam ex pessima consuetudine scindant ac violent: praesertim vero ne alij alijs siue maioribus, siue inferioribus licenter obiretent ac maligne detrahant. Scriptum est namque: Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem.

AD HAEC gratiam implerabo diuinam, ut charitatis ignem iam ferè passim extinctum in orbe resuscitet, nouumq; Christianae misericordiae spiritum Catholicis largiatur. Nam sine hoc fieri non potest, ut illi amanter se mutuo complectantur, nec solum sese erga egenos liberales, sed etiam erga inimicos clementes ac beneficos, & demum erga cunctos sine hypocrisisynceros, verèq; fratres in Christo germanos praebeant.

In meditationibus, cap. 1.

DEMVM huc spectat sequens Augustini precatio: Deus meus, misericordiam meam, oro te per dilectum Filium tuum, da mihi misericordiae opera, pietatis studia, compati afflictis, consulere errantibus, succurrere miseris, subuenire egenis, consolari maestos, releuare oppressos, pauperes recreare, debiles refouere, dimittere debitoribus, parcere in me peccantibus, odientes me diligere, pro malis bona reddere, neminem despicerè, sed honorare.]

DOMI

DOMINICA V. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

MONSTRAT Euangelium, plurimos ad Christum Dominum concurrisse, summumque audiendi ab illo Euangelij desiderium attulisse, quibus ipse non solum in terra, sed etiam in mari docens satis fecerit. Deinde cum Christus Petrum nauis Dominum ad piscandum permouisset, illius piscationem ad eum prosperam reddidit, ut is reti suo pisces plurimos attraheret, & copioso illo prouentu naues duas impleret, non sine cunctorum qui aderant ingenti admiratione. In eo autem colloquio quod Petro cum Christo intercedit, singularis huius Apostoli fides, obedientia, humilitas ac modestia nobis eulent. Ac praecipuus quidem huius illustris miraculi fructus penes Petrum, Iacobum & Ioannem extitit, qui diuinitus illustrati, se totos in Christi disciplinam illico tradiderunt, ac postea primarij Apostoli, & summi pisces hominum effecti sunt, sicut illis Christus praedixerat fore. Nam impleri debuit, quod per Hieremiam Prophetam promissum erat: Ecce ego mittam pisces multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos: & posthac mittam eis multos venatores, & venabuntur eos.] Nec dubium, hic Christum praeludere voluisse mysterium, quod per eundem Petrum, eiusque nauim seu Ecclesiam, & socios siue collaboratores suo tempore perficere decreuerat, nimirum ut eorum opera spiritualis piscatio ex Iudaeis & Gentibus colligenda succederet, ac innumeri

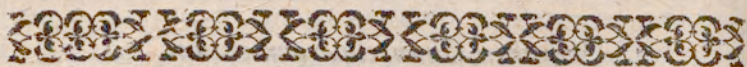
Hierem. 16.

I. lib. de cō-
cor. Euang.

I. Cor. II.

pisces ex vasto huius mundi pelago per Euangelicum rete pertracti, ad lictus æternæ salutis peruenirent. Cæterum quod retia rumpebantur piscium copia, & nauiculæ impletæ sunt, ita vt penè mergerentur, significat, vt Augustini verbis vtamur, hominum carnalium tantam multitudinem futuram in Ecclesia, vt etiam diruptione pacis per hæreses & schismata scindatur. Oportet enim & hæreses esse, vt qui probati sunt manifesti fiant, Apostolo teste.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Luc. v.

Ultimæ irruerent in IESVM, vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genezareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: pisces autem descenderant & lauabant retia. Ascendens autem in vnâ nauem quæ erat Simonis, rogauit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas. Ut cessauit autem loqui, dixit ad Simonem, Duc in altum, & laxate retia vestra, in capturam. Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia naui, vt venirent & adiuuarent eos. Et venerunt & impleuerunt ambas nauiculas, ita vt mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua IESV, dicens: Exi à me,

quia

quia homo peccator sum Domine, stupor enim circumdederat eum & omnes qui cū illo erant, in captura piscium quam ceperant. Similiter autem Iacobum & Ioannem filios Zebedaei, qui erant socij Simonis. Et ait ad Simonem Iesus, Noli timere: ex hoc iam, homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

*Cum turba irruerent in Iesum vt audirent verbum Dei,
& ipse stabat secus stagnum Genesareth.*

CHRIStO Domino in primis gratias agam, quod in Iordane baptizatus, & iam Spiritu sancto vnctus, venerit euangelizare pauperibus, & prædicare captiuis remissionem, quemadmodum de vero Messia prædixerat Isaias. Quod prædicandi & Euangelizandi munus obiit ille tam sedulo & indefesso, vt terra marique ad semen suum diuinum passim disseminandum peregrinaretur, ac deserta montesque penetraret. Vnde Matthæus etiam illud affirmat: *Circumibat Iesus omnes ciuitates & castilla, docens in synagogis eorum, & predicans Euangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem.* Quare sicut alibi frequenter in templo, in loco campestri, in monte vel deserto: ita hic etiam in mari & ex nauis clementissimus Dominus concionatur: vt qui ardentissimo diuini nominis honorandi, & humanæ salutis procurandæ desiderio teneatur. Sed heu mihi, quod ab hoc sancto studio & seruenti zelo magistri mei tam procul absim, nihilque vel Dei gloria, vel proximi amore dignum instituam, vt me Christo aliqua

Matth. 3 & 4.
Luc. 4.
Isai. 61.
Luc. 4.

Matth. 9.

1. Ioan. 2.

Rom. 1.

Matth. 7.

Marc. 1.

Luc. 4.

Ioan. 4.

Heb. 4.

Matth. 13.

Luc. 8.

Luc. 11.

Iacob. 1.

3. Reg. 10.

ex parte conformem. *Qui enim dicit se in Christo manere: debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare*, prout Ioannes Apostolus monet. Ac multò magis Domino IESU agam gratias, qui Euangelio suo vim peculiarem indidit, vt sit virtus Dei ad salutem omni credenti, quiq̃ue tantam illi gratiam apud primos illos auditores conciliauit, vt omnes & doctorem ipsum, & doctrinam nouam & miraculorum virtutem admirarentur. *Erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scriba & Pharisei*, vt Euangelistæ testantur. Mirabor & ego insolitam Iudaici populi ad Christum audientium alacritatem atq̃ue contentionem: quandoquidem relictis ædibus, villis & oppidis, ad montes & deserta vsq̃ue nouum doctorem comitantur, & sacras eius conciones absq̃ue fastidio, magnoq̃ue cum desiderio sic audiunt, vt ab eo propemodũ diuelli non posse viderentur. Sed vae mihi meiq̃ue similibus, quos nihil pudet sine fame ac siti veræ iustitiæ Christum ac doctrinam eius cœlestem audire, nec præsentem Iudæorum pietatem æmulari, qui remotis è locis ad Christum docentem vltro concurrunt, adeòq̃; in illum ceteruatim irruunt, quòd suauissimis eius concionibus haud possent exsaturari. Illum enim audiunt, qui solus dare potest aquam viuam, & cuius verbũ sermo viuus est & efficax, omniq̃ue gladio ancipiti penetrabilior *Apostolo teste*. Sed ego meam dolebo vicem, qui stomachum tam crudũ, & nescio quibus humoribus malis vitiatum habeo, vt animæ cibum vel maximè salutarem sæpè non apperem, aut sumptum non optimè digeram. Quid verò iuuet bonum & præclarum semen, si agro inculto mandetur, aut mandatum, sentibus & spinis, nè porro crescat impediatur? *Beati verò qui audiunt & custodiunt verbum Dei*, quod in mansuetudine susceptum, & animo insitum, vt Iacobus loquitur, saluare nostras animas potest. *Eoq̃ue magis curauero, vt ad verbum Dei, siue scriptum illud, siue pronunciatũ percipiam, singularem animi attentionem atq̃ue auiditatem adferam, mihiq̃ue Salomonem regem ob oculos ponam, cuius faciem videre, &*

sapientiam

sapientiam audire omnis terra desiderabat. Optabo itidem, hoc tempore complures reperiri, qui in verbo DEI audiendo se conforment pijs Thessalonicensibus, quos Apostolus Paulus ita commendat: *Gratias agamus DEO sine intermissione: quoniam cum accepissetis à nobis verbum auditus DEI, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum DEI, qui operatur in vobis qui credidistis.*

1. Theff. 2.

PRAECLARVM autem sèpè què mihi recolendum est illud CHRISTI beneficium, qui sacrum Euangelium ore suo primùm orbi denunciauit. Sic enim illi Pater demandarat: *Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion; exalta in fortitudine vocem tuam.* Tum idem ipse, quemadmodum princeps pastorum & Apostolus magnus, Euangelij prædicandi officium, quod nunquam in Ecclesia cessaret, instituit, certisque ministris delegauit, initio quidem factò ab Apostolis & eorum principe seu coryphæo, summòq; pastore Petro. Huic porrò collegas alios clementer adiunxit, quos veluti primos hominum piscatores multis ornauit priuilegijs, vt maior illorum dignitas & potestas apud omnes extaret. *Euntes inquit, in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creatura. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Ecce, dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem, & nihil vobis nocebit.* Benedictus Deus, qui hoc Apostolicum in Euangelio prædicando munus tam benignè conferuat, & ad mundi finem vsq; conseruabit, nunquam vt desint puræ fidei sanæq; doctrinæ professores, & fidi animarum pastores, siue illi maioris, siue minoris ordinis vel classis esse videantur. Etenim qui manet cōtinenter in Ecclesia sua Christus, hos Euangelij sui ministros per Spiritum sanctum identidem vocat, instituit, mittit, ordinat atque confirmat,

Isai. 40.

1. Pet. 5.
Heb. 13.

Marc. 16.

Ioan. 20.

Matth. 10.

Luc. 10.

Matth. 19.

Ioan. 5.

Matth. 12.

Ioan. 3.

Luc. 1.

Heb. 13.

Malach. 2.

horum manibus ac operibus benedicis, ut ipsorum piscatio cum rete laxant Evangelicum, multis in fidelibus ac fidelibus, Iudæis & Gentibus sit utilis atque salutaris. Cur autem non pudeo & erubesco, quod Christum Dominum in hisce suis legatis loquentem surdis velut auribus prætereo, & per illos ipsos mandantem non sequor; & arguentem non vereor, talesque testes omni exceptione maiores, qui ad me à Deo mittuntur, non suscipio & obseruo? De illis Veritas ipsa pronunciat, quod cum ad iudicium extremum ventum fuerit, sedebunt super sedes duodecim tribus Israël. Quibus autem oculis tunc ego illos aspiciam? qua fronte illos exprobrantes audiam, cum meam erga eundem Dominum ingratitude ac inobedientiam iure accusabunt; suaque iustitia, quam verbo & opere hinc præstiterunt, meam coarguent iniustitiam? quando quidem in mandatis diuinis exequendis, & in præclaris ipsorum institutis atque vestigijs custodiendis adeò immorigerè, segniter ac negligenter me gesserim: Accusabit suos Iudæos legislator Moyses, & merito apud Patrem accusabit, quoniam Christum ad se missum fide obedientiaque completi recusarunt. *Surgent & viri Niniuitæ in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia pœnitentiam egerunt in predicatione Iona*, sicut Evangelica verba commonstrant. Et ecce plusquam Ionas hic, quem olim Apostoli, & nunc Præpositi Ecclesiæ Catholice, ut summum orbis præceptorem prædicare, & cuius iram breui venturam inobedientibus denunciare non cessant; nimirum ut in iustitia & sanctitate coram ipso usque viuamus. Eapropter nouum planè studium adhibebo, ut institutos & missos à Christo pastores, hominumque pisces posthac reuerentius habeam, eorum dicto studiosius paream, Christumque ipsum suas oues in illis pascentem ac gubernantem religiosius colam. Scio enim ad hos quoque pertinere canonem Apostolicum: *Obedite præpositis vestris*, sicut & propheticum dictum: *Eabiasacerdos custodient scientiam, & legem requirunt ex ore eius quia Angelus Domini exercituum est.*

Præcep.

*Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus:
in verbo autem tuo laxabo rete.*

INTER alia quæ Petrus hoc loco mihi notanda porrigit, personam eius & conditionem considerabo. Erat ille in humili vico Galileæ Bethsaida natus, non diues, sed piscator vulgaris ac rudis, arte & manu victum sibi necessarium quaritans; in fide adhuc quasi Cathechumenus, nec solum prædicati à Christo verbi auditor, sed etiam ad laborandum & operandum, quod Christus mandaret, promptus & obsequens. Vnde à Domino admonitus; nõ moratur anchoram soluere, & suam nauim in altum mare prouehere, reteq; expeditum laxare, licet superiore nocte nullum è longa piscatione fructum retulisset. *In nomine inquit, tuo, laxabo rete.* Cum hoc facto non malè congruit, quod alibi legimus, Petrum eundem à Domino iussim vt super aquas ad se veniret, citra moram & excusationem vllam statim de nauicula descendisse, & quod est mirabilius, super aquam ambulasse. Dolebo igitur, me à Petri huius exemplo; qui verè Simon, id est, obediens fuit, abesse procul, quando quidem licet Christi verbum subinde audiam, tamen opere illud complere, & exactam obedientiam præstare piget ac tædet, etsi scriptum interim esse norim: *Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos.* Igitur cum Petro & Paulo dicere nequeo: *Domine tu scis, quia amo te. Dei sumus adiutores: Gratia Dei in nobis vacua nõ fuit.* Nisi ego ad otium potiùs quàm ad laborem sanctum quæ negotium paratus essem, etiam iniussus subinde laxarem rete, multaquæ piè molirer in Christi nomine, & instituta piscatio mihi & alijs foeliciter haud dubiè succederet. Docet me interim hic Petrus, vt si prosperum laboris mei progressum & exitum cupiam, opus ipsum ab inuocatione diuini numinis ordiar, mihi quæ obedientiam præceptorum Dei ob oculos ponam. Non enim fallit Prophetica regula: *Reucla Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet.* Sicut & Salomon patrem suum sequutus prudens

Ioan. 1.

Matth. 14.

Iacob. 1.

Ioan. 21.
1. Cor. 3.
& 15.

Psal. 36.

Prou. 3.

Tobix. 4.

1, Cor. 10.

Pfal. 24.

Pfal. 108.

Isai. 5.

Isai. 9.

ter tradidit: *In omnibus vijs tuis cogita Dominum, & ipse diriget gressus tuos.* Consonat his prorsus Tobix dictum: *Omni tempore benedic Deum: & pete ab eo ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant.* Eòdem spectat præceptum Apostolicum, ut siue manducemus, siue bibamus, vel aliud quid instituamus, omnia in Dei gloriam faciamus. Piam verò precationem, quam hùc adferre conuenit, ex illis Prophetae verbis colligere licet: *Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me: Dirige me in veritate tua, & doce me: quia tu es Deus saluator meus.* Proinde vt proposito Petri exemplo satisfiat, fidem in Deum, & animi quoque sinceritatem adhibere necessè est: atque ita non modò foeliciter laborem aggrediemur, sed etiam cum Propheta dicere poterimus: *In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.*

ILLVD mihi modis omnibus prouidendum est, nè cum Petro nocte piscari, & omnem in nocturna piscatione laborem perdere videar. Id quod, si mysticum sensum inuestigamus, iam pridem Iudæis miseris accidit, qui legis Moyfaicæ ceremonijs & umbris affixi, quàm diu iustitiæ sol Christus illis non splenduit, velut in obscura, frigida steriliqùe nocte versabantur, nihil mercede dignum Deo præstabant, sed pro maturis viuis duntaxat acerbis labruscas vineæ suæ Domino, vt & Isaias queritur, proferebant. Tum apud ethnicos quid quæso, nisi atra nox, erroris & omnis rectæ fidei ignorantia passim in orbe vigebar, eaque tantisper durauit, donec Christus accessit, densasqùe impietatis tenebras dispulit, sibiqùe gentes barbaras & in fide cæcas omninò subiecit. Hoc enim est quod Isaias prædixerat: *Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbra mortis, lux orta est eis.* Nox igitur illis in diem versa est, cum noui hominum piscatores, Apostoli Euangelicæ prædicationis laxârunt retia, & gentium velut piscium maximam multitudinem ad littus æternæ salutis pertraxerunt. Iam verò è Christianis plurimi reperiuntur, quibus in mari huius

mundi

mundi quotidie libet piscari, sed quia Petri exemplum relinquunt, & temporalia spiritualibus præferunt, nocte dieque fructum piscationis nullum colligunt. Alij habent, vt sic dicã, aureis in hoc piscantur, vt opes fluxas augeant, & inexplebili habendi cupiditati satisfaciant. Alij vt insano amore carnis fruuntur, fortissimi Samsonis exẽplo sese conformãt, qui falsis amicã Dalilã oblectamentis deprauatus, prius robur amisit, & obcæcatus in asinaria mola vile mancipium agere, & in potestatem hostium venire coactus est. Reliqui demum sine Deo laborant, & laborando se miserẽ discruciant: quoniam omnes corporis & animi neruos hũc intendunt maxime, vt ambitioni ventrisque studio seruiant, haud dissimiles quidem diuiti epuloni. Nihil autem rectius de hoc vano & miserando genere hominum dixeris, quã quod illi ipsi de se testantes vltro fatentur: *Errauimus de via veritatis, & iustitie lumen non luxit nobis, & sol intelligentie non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus.* Et quidẽ Isaias hospitos nocte vel piscantes vel errantes, frustra que sudantes pulchrẽ depingit, quum asserit, eos in nihili confidere, concipere laborem, & parere iniquitatem, telas etiam arancæ ad capiendas muscas texere, quum opera sint inutilia, & cogitationes eorum inanes. Nulla igitur mihi sit pars cum filijs tenebrarum, illisque omnibus, qui charitatis expertes, sibi & mũdo magis quã Deo & virtuti viuunt ac seruiunt. *Qui enim non diligit, (Deum nempe & proximum) manet in morte,* vt Ioannes affirmat: nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis, si non manet in radice charitatis, vt Gregorij verbis vtamur. Sed & Paulus clarẽ pronunciat, fidem, scientiam & alia virtutum opera ad salutem consequendam sibi non profutura sine charitate, vt quæ vita est animæ, neq; aliter quã de corde puro, conscientia bona & fide non facta procedit. Dolebo insuper, me hætenus ita vixisse, vt retia mea ex præscripto verbo Dei, vbi & quando decebat, non laxauerim, sed ea potius vel otiosa domi absconderim, vel

Iudic. 16.

Luc. 16.

Sap. 5.

Isai. 59.

I Ioan. 3.

Homel. 27.

I. Cor. 13.

I. Tim. I.

scillâ & complicata seruârim. Quas enim corporis animique vires accepi, non ad Dei conditoris gloriam, neq; ad proximi commodum expendere volui, sed in rebus sæpè vel illicitis vel vanis malè consumpsi, vt mihi potius quam Deo vel proximo viuerem. Est enim & hoc nocte & in tenebris laborare, & Christianæ piscationis fructū amittere. Quid? quod magnam vitæ meæ partem, si verum fatendum est, velut dormiendo & somniando malè contriui, vt multò sanè peius quàm Petrus, nocte piscatus videar. Etenim quicquid sine spiritu Christi agitur, nec ad aliquod Christianæ iustitiæ caput refertur, sed ex mera duntaxat consuetudine, & ad captandam hominum gratiam instituitur, id veræ virtutis iustitiæque fructu ac merito caret, nec summo Deo placere, nec operanti salutiferum esse potest. Nihil ergò piscantur inflati Pharisei, quamlibet speciosa & præclara illorum opera vulgo censentur, sed vt Christus inquit, suam receperunt mercedem: quoniam sine fide & sincera intentione, sine charitate & inhabitante gratia suam iustitiam coràm hominibus operantur. Tantoque magis mihi curandum erit, vt diuinæ mandanti voci paream: *Præbe fili mi cor tuum mihi. Omni custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Alioquin oleum & operam in laborando perdo, meque cœlesti mercede defraudo, si cor simplex & integrum non attulero, vt omnia quæ facio, Dei amore faciam, Deoque vni & soli placere cõtendam. Hoc est quod Christus ipse verbis illis indicauit: *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.* Utinam ego ea cordis gaudeam simplicitate, quæ in Petro vtiq; fuit, vt apertè Christo testaretur: *Domine, tu omnia scis: tu scis quia amo te.* Nec dissimilem videmus in Iob simplicitatem, qui vir simplex, id est perfectus in scriptura vocatur, ac de se ipso fateri non dubitat: *Etiamsi simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea. Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti.*

Matth. 6.

Prou. 23.
& 4.

Matth. 6.

Ioan. 22.

Iob. 1. & 9.

Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus sequuti sunt eum.

EGO non modò Petrum, sed & socios eius auxiliares in hoc Euangelio mihi contemplandos proponam. Non sunt illi sanè contenti Christum è nauì docentem audire, præsens miraculum cernere, ac Domini promissionibus fidere, sed & post acceptum beneficium prudenter & piè sese gerunt. Cùm enim magno & insperato piscium prouentu ditati essent, vt nauiculæ ipsorum nouo illo, sed grato pondere oppressæ propemodum submergerentur, non sese licenter effundunt, nec intemperanter efferunt, neque stultè gloriantur, quòd piscatores essent adeò fortunati ac diuites. Ita enim complures vnà cum Saul rege facere solent, vt fœlici rerum successu elati, cristas erigant, & se alijs antepoant, Deamquæ bonorum omnium largitorem nec ament, nec metuant. Docet verò me Petrus eiusq; socij obseruare illud quod scriptum est: *Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere*, sicut & illud: *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriã.* Tantum enim abest, vt illa piscium abundantia efferantur, vt etiam humiliores fiant, maioremq; miserix suæ notitiam non in afflictione, sed prosperitate assequantur, coniectis veræ fidei oculis in solum Christum, quem potiùs in primis vt maris terræque Dominum, ac tanti miraculi nouique beneficij authore ex animo suspiciebat. Ac peculiariter quidem idem Petrus in se nihil boni spectat, sed suorum potiùs malorum conscius extimescit, & præ pudore non se continet, quin ad Christi genua supplex procidat, suamque indignitatem aperta confessione testetur: *Exi à me Domine inquit, quoniam homo peccator sum.* Nam quo maiorem Christi benignitatem & gratiam expertus erat, eo se gessit ille submissus, ac in fide non minùs profecit quàm ille Centurio, qui Christum suscipere hospitem ausus non est, licet fidem excellentem haberet. Quàm verò præclarè mecum ageretur,

1. Reg. 15.

Psal. 61.
& 113.Matth. 8.
Luc. 7.

1. Pet. 5.

Ioan. 13.

Prou. 1.
Ecciel. 1.

1. Pet. 3.

Luc. 5.
Matth. 4.

si ex vno, immò multis miraculis tantam Christi meiq; cognitionem haurirem, & laudem omnem rei benè confectæ, soli Deo tribuerẽ, tum in prosperis successibus haud minùs quàm in rebus aduersis meipsum deprimerem, nullumquẽ subrepenti vanæ gloriæ aut arrogantia concederem locum, sanctæ nimirum modestiæ, & Christianæ submissionis vbiq; studiosus. Hoc enim est quod Petrus non solum fecit, sed etiam per epistolam postea docuit, ita scribens: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in die visitationis.* Nec dissimilem in Petro submissionem cernimus, vbi Christo pedes suos lauare pedes volenti, piè resistit, suamquẽ indignitatem agnoscens, corã discipulis omnibus dixit: *Domine tu mihi lauas pedes? Non lauabis mihi pedes in aeternum.* Quanquàm ille in hac mira submissione ita se gessit, vt Christi mandato cederet ac pareret, & à timore ad confidentiam & charitatem, qua reliquis discipulis antecelluit, insignes progressus faceret. Est enim timor Domini principium sapientiæ, sine quo nullus potest iustificari, & humanæ salutis fundamentum, cui reliquas virtutes superstruere à Petro docemur. Sic enim scribit, vt cum modestia & timore conscientiam bonam habeamus, Christumquẽ Dominum sanctificemus in cordibus nostris, nec humano quidem timore conturbemur. Adhæc Petrus eiusquẽ collegæ & primi Apostoli in Euangelio sic depinguntur, vt mihi sint documento ad tollenda in Dei amore & cultu impedimenta, quæ meum in sancta vocatione progressum remorari possunt. Nam hi Christum perfectè sectaturi, primùm naues & retia sibi relinquenda putarunt, nec sine renuntiatione quadam Euangelica ad meliorem piscationem obeundam sese componunt: quandoquidem, vt Lucas de illis asserit, subductis ad terram nauibus, & relictis omnibus sequuti sunt Dominum, eiusquẽ vestigijs perfectè adhæserunt. Quid autem isthuc est aliud, præterquàm pari lucri, rei quẽ temporariæ, & corporeæ voluptatis dispendio verè spiritualia & aeterna bona à Christo ipsa promissa,

fœlicissimè

foelicitissimè comparare. Foelices ego illos Adæ filios & benedictos Christi discipulos iudicabo, qui cum Petro eiusq; socijs ita studiosi sunt Euangelicæ philosophiæ, vt bona conscientia testari queant: *Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te.* Quid autem vicissim Christus illis promittit ac reddit? *Vos inquit, qui sequuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.* Promittit deinde voluntariè pauperibus, quod accepturi sint centuplum, & vitam æternam possessuri. Eòquè magis dolebo, me inter sapientes negotiatores non posse numerari, qui preciosam margaritam inuentam empturi, vendunt quæ habent omnia, & eam sibi comparare gaudent. Cæterum velim nolim, vt syncerum Christi discipulum præstem, retia mihi contemnenda & abijcienda sunt, retia inquam, quibus me Satan & mundus irretire, ac velut piscem ex aquis eductum & captum sibi vendicare, & à Deo, Deiquè mensa vel regno separare conantur. Eiuscemodi retia sunt ambitio, fastus, luxus, ira, inuidia, gula, incontinentia, similesquè pestes animæ, quibus tam multi, proh dolor, à Dei cultu, Christi amore, & salutis æternæ cura quotidie impediuntur, ac idcirco Dei verbum sine fructu audiunt, nomenquè Christianum atquè Catholicum inaniter profitentur. Ego verò cum Paulo fidenter dicam: *Quis nos separabit à charitate Christi? Nulla creatura poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus (nedum criminosis) vt ei placeat cui se probauit. Nam & qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitime certauerit.*

NOTABO insuper, quòd Christus in hoc Euangelio Petrum alijs collegis siue Apostolis quodammodo præferat, & cum illo familiarius agat. Siquidem cum duæ naues adessent, solam Petri nauem eligit, in qua se deat ac doceat populum de regno Dei: sed & eandem nauem in altum vehi præcipit, magnoquè decorat miraculo, vt se maris Dominum esse commonstret. Vni Petro facienda in mari piscatio

Genes. 12.

Matth. 19.

Matth. 13.

Rom. 8.

2. Tim. 2.

inungitur, illius manibus ac labori, dum rete suum laxat, benedicatur, ita vt vnico etiam tractu pisces plurimos lucrificiat, maioremque prouentum piscium colligat, quàm nauis ferre queat. Accedit quod terræ marisque Dominus hunc Petrum roget, vt nauim suam à littore modicè subducat, quòdque singularem Petro consolationem & illustrem promissionem impertiat illis verbis. *Noli timere: ex hoc iam, homines eris capiens.* Quorsum autem isthæc omnia? nisi vt Petrum Apostolum tanto maioris faciamus, quantò illum impensius amat ornatque Christus, qui passim in *Euangelio* pluribus ac maioribus priuilegiis eundem cohonestat. Hac igitur velut imagine præludit summa sapientia, non æquandū, sed præferendum esse Petrum aliis Apostolis, pastoribus atque doctoribus, quia penes illum pastoralis curæ & regendæ Ecclesiæ potestas summa constaret, vt sicut in veteri, sic etiam in nouo testamento vnus & maximus extaret Pontifex, princeps Episcoporum, ac totius caput Ecclesiæ, quemadmodū ex *Euangelicis* litteris Patres & synodi probant, ac vno velut ore cuncti Orthodoxi contestantur. Hinc illud Hieronymi dictum: Ecclesiæ salus in summi sacerdotis dignitate pēdet, cui si non exors quædam & ab omnibus eminens detur potestas, tot in Ecclesiis efficiētur schismata, quot sacerdotes.] Tum Cyprianus Martyr semel ac iterum admonet, omnium heresum & schismatum causam ex hoc fonte nasci, quod iudex vice Christi in Ecclesia Christi constitutus, summusque sacerdos superbè & indignè ab hominibus quibusdam iudicatur atque contemnitur. Et Augustinus contentiosus hæreticis hoc velut firmissimum telum obiicit: Numerate sacerdotes, vel ab ipsa Petri sede: & in ordine illo Patrum quis cui successit videte: Ipsa est Petra, quam non vincunt superba inferorum portæ.] Quapropter singulares ego principi pastorum Christo gratias agam, & ab omnibus Dei filiis agi desiderabo, quòd Petri nauim & Ecclesiam, vt aliarum Ecclesiarum matrem ac magistram, sibi delegerit, in qua sedēs doceret, veramque fidei doctrinam tueretur, ac per Petri suc-

cessores

Dcut. 17.

Lib. aduersus
Luciferianos

Epist. 55.
& 69.

In Psal. con-
tra part. Do-
nati.

cessores Ecclesiæ suæ vnitatem tot sæculis conseruaret. Est interim & manet hoc proprium Petri officium, vt socios habeat ac postulet auxiliares, eorumque vtatur opera continenter, nimirum vt munus Euangelicæ prædicationis maiore cū fructu ubique gentium obeatur, aliæque naues siue Ecclesiæ Catholicæ, quæ sine ordine & capite periclitarentur, ad litus æternæ salutis commodius promoueantur. Nihil autem impedit, quosdam diuinæ ordinationi de primatu Petri (vt optimis pessima semper adiuncta sunt) nunc passim oblatrare, ac infano pertinacique studio reclamare, nè scilicet se à Pastore pastorum Christo per Petrum eiusque successorem regi patiantur. Hi certè non se Christi oues, sed hædos esse, quorum à sinistris est statio certa que damnatio, re ipsa declarant, & cum portis inferorū bellè cōspirant, digni certè, qui non solum à Petri nauis & cathedra, sed etiam à cūctis electis Christi ouibus perpetuò segregentur. Ego interim cum Hieronymo confidenter dixero: Qui Petri cathedræ iungitur, meus est. Verum de primatu Petri nos alibi copiosius.

Matth. 25.

Ad Damascū.
epist. 58.

PRECANDVS est mihi Deus pro Catholicis concionatoribus, vt Petri nauis seu Ecclesiæ, eiusque gubernatoribus fideliter adherant, & Euangelicum rete impigrè tractent, seduliq; sint hominum & animarum piscatores, nimirum illi Petri dicto satisfaciētes: Pascite qui in vobis est gregem Dei, prouidentes non coactè, sed spontaneè secundum Deum, forma facti gregi ex animo.

1. Pet. 5.

ORABO etiam pro sectariis, nè Petri nauis & clauibus adeò temerè & hostiliter aduersentur, sed vt potius cum Romana Petri Ecclesiæ, extra quam Christus & Euangelium frustra prædicantur, sese reconciliare contendant. Non enim est potestas, & maximè primatus Petri, nisi à Deo: & qui huic potestati resistit, Dei ordinationi resistit, sibiq; damnationem acquirit.

Rom. 13.

PETAM & singularem à Christo benedictionem Catholicis

omnibus, ut cupidè verbum Dei audiant, & audito Simones, id est, obediens discipulos, verbiq; factores praebeant, quibus in vocatione & piscatione sua probe succedat, praesertim huius mundi ceu maris perturbatissimi fluctibus ac tempestatibus, contra Petri nauim & Catholicam pietatem ubiq; gentium adeò ut antea nunquam, defauientibus.

DOMINICA VI. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

MVLTA & graua Christianæ doctrinæ sunt capita, quæ Christus in hoc tradit Euangelio. Primum de discrimine inter falsam Iudæorum & veram Christianorum iustitiam; ut hæc illa præstantior, magis que necessaria constituatur. Alterum est de vero sensu illius diuini præcepti, Non occides, quod iustitiam ac perfectionem longè maiorem à Christianis, quàm à Iudæis requirit, nimirum ut non solum cruenta cædes hominis, quæ cum lege quoque naturæ pugnat, euitetur, sed etiam ab impotentis animi motu ad vindictam & ira, conuitio odioque fratris absteineatur. Tertium caput est de distinctis iræ gradibus, ut sciamus, in hoc præceptum impingentes, secundum culpam & pœnam differre, variisque modis à Deo iusto puniri. Quartum addi potest de ira hominum non solum reprehensibili, sed etiam tolerabili atque laudabili, cū & Propheta iubeat: Irascimini, & nolite peccare. Nam ira est mater disciplinæ, sine qua nec doctrina proficit, nec iudicia stant, nec crimina compescuntur, sed vitia seminantur, nutriuntur negligentia, & nõ solum ma-

Exod. 20.

Psal. 4.

li, sed

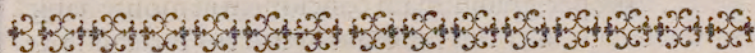

li, sed & boni incitantur ad malum, Chrysostomo teste. Postremum Euangelij huius caput est de reconcilianda pace cum fratre, si gratum Deo sacrificiū offerre cupias. Gregorius prudēter admonet, aliam iram esse quam impatientia excitat, de qua Christus hoc loco differit, aliam quam zelus iustitiæ format, qualis in Phinees apparuit, cū iratus fornicantes gladio trucidauit: illam enim ex vicio, hāc ex virtute generari. Certē Basilius Magnus iracundiæ peccatum præclare depinxit, cū illam vocat animæ morbum, rationis tenebras, à Deo alienationem, obliuionem familiaritatis, principium bellorum, plenitudinem calamitatum, dæmonem pessimum nostris animis innatum, incolam quendam impudentem nostra interiora possidentem, denique sancti Spiritus iter ad nos impredientem.]

Homel. 11. in
5. cap. Matth.

Lib. 5. Mora-
lium in Iob.
cap. 33.
Num. 25.

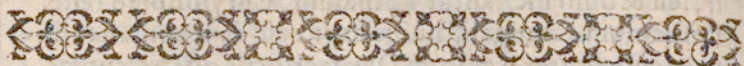
In Homel. 10.
de ira.

EVANGELIUM EIVSDEM
Dominicæ. Matth. v.

DIXIT IESVS discipulis suis, Nisi abundauerit iustitia vestra plus quàm Scribarū & Phariseorum, nō intrabitis in regnum cælorum. Audistis quia dictum est antiquis: Non occides, qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio: Qui autem dixerit fratri suo, *raca*: reus erit consilio: Qui autem dixerit *fatue*: reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

*Dico vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plus
quàm Scribarum & Pharisaorum, non intrabi-
tis in regnum cœlorum.*

Matth. 3.

Matth. 5. 6. &
7.

Psal. 77.

Ioel. 2.

Isai. 54.
Ioann. 6.

VTINAM ego aures audiendi habeam, quid Chris-
tus à cœlesti Patre magister orbis designatus, mi-
hi & credentibus omnibus in Euangelio, & maxi-
mè per grauissimam concionem in monte habitâ
commendauit, ac tribus capitibus Matthæus Euāgelista de-
scripsit. Illic enim aperuit os suum summa æternaque Sapi-
entia, & abscondita eructauit à constitutione mundi, sicut
Psalmodographus dixit, varias vt vias doceret, quibus verè be-
ati homines efficiantur, cùm miseri Adæ filij ad sc̄licitatem
omnes adspirent. Caterùm ego inprimis Christo iustitię do-
ctori, vt à Propheta dicitur, ex animo gratias agam, quòd in
hoc Euangelio & adiuuata concione tam excelsa, tam sacra,
tamque erudita, vt nemo alius, nobis tradiderit, & sic legem
Euangelicam patefecerit, que imbecilles mortales ad perfe-
ctæ iustitiæ verticem perduceret, ac filios Dei, vt Isaias in-
quit, à Domino doctos redderet. Loquitur autem hoc loco
de iustitia non vulgari, sed excellenti & absoluta, que in Chri-
stiana fide fundatur, nec minus interiorem cordis munditię
quàm externam morum disciplinam vitæque honestatem
exigit, iustis que ipsis regnum cœlorum aperit, quod quidẽ
iniustis perpetuò manet oclusum. Quæ Christiana iustitia
omnes virtutum species ambitu suo continet, & Euangeli-
cæ quidem philosophiæ studiosos præfert Iudæis, immò &
philosophis, & in mundo prudentibus omnibus sanctiores

esse

esse vult, quantalibet vitæ integritate alios illi præcellere videantur. Eandem iustitiam publicani & peccatores, postquã Christum docentem audiuerant, fœliciter amplexi sunt, & illa duce Pharisæos in sua iustitia fidentes longo post se interuallo reliquerunt. Hinc illa Christi extat oratio: *Venit ad vos Ioannes in via iustitiæ, & non credidistis ei: publicani autem & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis postea, vt crederetis ei.* Quis verò non magnificiat præsentẽ de iustitia Christiana doctrinam? cui pœna omnium seuerissima mox annectitur, hominem nempe expertem iustitiæ, in corpore & anima à Dei regno & gloria excludi, & perpetuis gehennæ suppliciis addici oportere. Defendant Iudæi mordicus Mosaicæ legis iustitiam & opera, ex quibus teste Apostolo nullus iustificatur. Iactent fidei suæ iustitiam Eunomiani veteres & noui, à fide & Ecclesia Catholica, extra quam nulli iustificari vel saluari possunt, alieni, quandoquidem Christus eos qui Ecclesiæ non obtemperant, pro ethnicis habendos esse decernit. Præ se ferant alij politicam & ciuilem iustitiam, eaque excellenti commendentur, dum coram omnibus irreprehensibiliter & honestè viuunt in Repub. quemadmodum Socrates & Aristides, Cato & Scipio inter ethnicos iustitiæ laude floruerunt. Sed enim vbi sana fides non est, non potest esse iustitia, quia *iustus ex fide uiuit*: & vbi deest agnitio æternæ & incommutabilis veritatis, falsa virtus est etiam in optimis moribus, sicut clarè pronunciat Augustinus. Pharisei qui vitam agebant durissimam, nullisque molliam deliciis, iustitiæ & sanctitatis externum specimen ostentabant, præsertim vt maiorem sibi laudem & nominis auctoritatem apud populum compararent. Quid verò illorum iustitia coram Deo, nisi sepulchrũ quoddam dealbatum, & interiore spurcitia plenum, immò & abominatio quædam, vt Christus ipse definiuit, existimanda est? Ego verò acquiescam in illa iustitia, quam ore sacro Christus hîc tradidit, nec sôlis Apostolis, sed nobis etiam omnibus commendauit, quam quæ à fidelibus in iudicio suo exiget, vt

Matth. 21.

Rom. 3.
Galat. 3.

Matth. 18.

Habac. 2.

In sententijs
cap. 106. Et
lib. 1. de ser-
mone Domini
in monte.
Matth. 6.Matth. 23.
Luc. 16.

secundum illam iustis mercedem, & iniustis supplicium, ad extremum rependat. Sic enim ipse testatur: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique, secundum opera sua.*

1. Reg. 16. Hanc iustitiam agnoscens Propheta regius dixit: *Dominus retribuet unicuique, secundum iustitiam suam & fidem.* Tum alibi: *Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum.*

2. Reg. 22. Ac iterum: *Ego in iustitia apparebo in conspectu tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.* Quae iustitia nobis etiam à Salomone commendatur, ita disserente: *Iustitia liberabit à morte, Seminanti iustitiam merces fidelis: Qui sequitur iustitiam, diligitur à Deo. Qui sequitur iustitiam ac misericordiam, inueniet vitam, iustitiam & gloriam.* Nec dubium, in his aliisque locis eam iustitiam praedicari, quae sit fidei iuxta & operum interna simul & externa, iustitia inquam, cordis & operis, qualis in

a Ioseph Mariae sponso, & in b senec Simeone, nec non in c Zacharia & Elizabeth Ioannis Baptistae parentibus, aliisque; multis emicuit. Nam & d Abel, & e Noë, & f Patriarchae tres in scriptura laudantur, ut iustitiae titulum habeant, omnibusque; seculis retenturi sint. Erant enim iusti ante Deum, peculiari quadam vitae integritate conspicui, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela, nec solum fidem habuerunt, sicut virgines illae fatuae, sine qua nullus dici haberi que fidelis potest, sed vna cum piis Philippen-sibus tanquam luminaria quaedam, aliis in mundi huius tenebris praeluxerunt, ita ut operati sint iustitiam, ac demum adepti repromissiones. Repromisit enim Deus iustis coronam iustitiae, quam reddet his qui se diligunt, quemadmodum scriptura diuina luculentissime probat. Et credere imprimis oportet accedentem ad Deum quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit, Apostolo teste.

a Matth. 1.
b Luc. 2.
c Luc. 1.
d Matth. 23.
e Genes. 6.
f In oratione Manassis.

Matth. 25.
Philip. 2.
Heb. 11.
Iacob. 1.
2. Tim. 4.
Matth. 25.
Rom. 2.
Luc. 14.
Hebr. 11.

Quae cum ita sint, illorum ego consuetudinem mihi prorsus interdico, qui hoc seculo perniciosè docent, Christum nobis missum ac datum esse ut Redemptorem tantum cui fidamus, & non simul Legislatorem cui iuste viuendo obe-

diamus. Etenim è sacris literis planissimè constat, Christum sæpè dici Legislatorem, cuius lex de Sion exitura promittitur, & cui nullus est similis in legislatoribus, cuius præterea lex immaculata est, & conuertit animas, sapientiam præstans paruulis. Qui Legislator ita cum suis agit fidelibus, vt eos in perpetuo iustitiæ cultu conseruet ac exerceat, ideòq; ab iisdem pœnitentiam, charitatem & obedientiam præter virtutes alias exigit. Hinc illæ voces: ^a *Pœnitentiam agite.* ^b *Hoc fac & viues.* ^c *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea.* Tum à suis digressurus Dominus, iniunxit ea fidelibus baptizatis seruanda proponi omnia, quæcunq; ipse mandasset. Sed neq; illis assentiar, qui fingunt, Euangelium nihil esse nisi nudam & absolutam æternæ vitæ promissionem, remota conditione obseruationis præceptorum, quæ isti quidem non sine fœda blasphemæ nota non modò renatis grauias, sed etiam ad implendum impossibilia esse contendunt & vulgo persuadent. Quasi verò mentiatur Veritas, quæ iugū suum suauis, & leue onus esse asserit, & velut ad Euangelium nō spectent illæ clarissimæ sententiæ: *Qui me diligit, præcepta mea seruabit. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Si māseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunq; volueritis petetis, & fiet vobis. Hæc est charitas Dei, vt mandata eius custodiamus, & mandata eius grauias non sunt.* A Equè mihi cauendi sunt impostores, qui Christianam iustitiam in sola fide collocant, & Paulo apertè contradicunt, vbi de seipso pronunciat: *Si habuero omnem fidem ita vt montes transferam, charitatem autē non habuero, nihil sum.* Idem præterea docet, Christum sibi obtemperantibus, id est, mandata sua seruantibus, salutis æternæ causam esse, nec auditores quidem legis iustos fore apud Deum, sed factores legis iustificari. Fides enim sine operibus tantum abest vt iustificet, vt & mortua verè Iacobò dicatur, & ad maiorem damnationem his conferat, qui sciunt & non faciunt Dei voluntatem, peccantq; voluntariè. Glorior autem in Christo legislatore, qui Psalmodographo te-

Ifai. 33.
Iacob. 4.
Psalm. 9.
Ifai. 2.
Iob. 36.

Psalm. 18.

a Matth. 4.
b Luc. 10.
c Matt. 19.

Matth. 28.

Matth. 11.

Ioann. 14.

Ioann. 15.

1. Ioann. 5.

Hebr. 11.
1. Cor. 13.

Hebr. 5.

Rom. 2.

Iacob. 2.

Luc. 12.

Hebr. 10.
Psalm. 83.

Prouerb. 4.

Isai. 26.

Philipp. 2.

Rom. 8.

Ibidem.

Ierem. 32.

Ezech. 36.

Luc. I.

Luc. II.

Vide Augusti

num lib. 2. cō

tra Iulia. 1.

Apocal. 22.

Matth. 22.

ste, dat benedictionem, qualem Moyles dare non potuit, vt credentes de virtute in virtutem eant atque proficiant, donec Deus Deorum in Sion videatur. *Iustorum enim semita quasi lux splendens procedit & crescit usque ad perfectam diem*, vt notauit Salomon. Ego verò ingentes Deo gratias agam, qui Christianum populum hac illustri ornauit prerogatiua, vt iustificati, Euangelicæ iustitiæ viam agnoscere, & accepti Spiritus virtute perambulare possint, omnia opera nostra operante in nobis renatis Deo, qui operatur & velle & perficere, nostramque adiuuat infirmitatem. Quod vt Paulus confirmet, Christianæ gratiæ beneficium eò refert, vt iustificatio legis impleatur in nobis credentibus, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Atque hūc spectat nō minus illustri quàm suauis Dei promissio, quæ Christianos à Iudæis separat ac consolatur, in hunc modum sonans: *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corda eorum scribā eam: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum*. Consonat Propheta Ezechiel, per quem æquè magnifica promittit Deus inquitens: *Effundam super vos aquam mundam, & munda dabitini ab omnibus inquinamentis vestris*. Adiungit & illud: *Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam vt in preceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis & operemini*. Dabo interim operam, vt me Christo gratum simul & obediētem ostendam, qui mihi prorsus immerenti Euangelicam gratiā impertiuit, vt cum renatis de manu inimicorum liberatus, ipsi tota vita seruiam in sanctitate & iustitia; qui præterea mihi ad præstandum Christianæ iustitiæ officium sanctissimas leges partim scripto, partim viua voce editas tradidit, multasque vias & facultates ad iustitiam hanc exercitandam, confirmandam & augendam tribuit, nouamque semper gratiam vt iustior fiam, mihi petenti, quærenti & pulsanti conferre paratus est. Tantòque magis in hoc iustitiæ stadio pugnant mihi fuerit vigilandum, quantò certius intelligo, immutabili lege sancitum esse, nullus vt iniustus & impurus hospes tandem in cœlestem patriam admittatur, atque vt

suam

suam quisquē vel præmium vel supplicium recipiat pro antea actæ iustitiæ aut iniustitiæ ratione atquē mensura. Vnde in mentem sæpè reuocabo tum Pauli sententiam: *Vnusquisq; propriam mercedem accipiet secundum suum laborem*, tum illud Ioannis præceptum: *Qui iustus est, iustificetur adhuc: & sanctus sanctificetur adhuc*, quodquē Sapiens cuiquē fideli commendat: *Nè verearis vsquē ad mortem iustificari, quoniam merces Dei manet in æternum*. Demum quia duæ sunt iustitiæ partes, *Declina à malo, & fac bonum*, sicut & Augustinus comprobatur, eas vt ad benè beatèquē viuendum necessarias, quic quid alij garriant, ego mihi valdè commendatas habebō. *Qui enim facit iustitiam, iustus est: qui facit peccatum, ex diabolo est*, sicut Ioannes disertè testatur. Christusquē futurus tandem omnium iudex non obscurè pronuntiat: *Ibunt hi (qui mala fecerunt) in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam*. Sicut & alibi scriptum extat: *Iusti in perpetuum uiuent, & apud Dominum est merces illorum*. Eam verò mercedem Paulus extollit, cū affirmat, Deum secundum patientiam boni operis redditurum electis gloriam, honorem, incorruptionem, illudquē præmium, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.

Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio: Qui autem dixerit fratri suo, racha: reus erit consilio. Qui autem dixerit, fatue: reus est gehennæ ignis.

EX vno & quinto decalogi præcepto *Non occides*, quod Christus nobis explicat, alia etiam plura diuinæ legis præcepta discam intelligere, vtpote in illis non modò manū, vt dici solet, sed & animum, nec solū operis, sed & cordis iniustitiam fidelibus prohiberi, simūlq; singularē tum interiorē tū exteriorē iustitiam ac æquitatem ab illis requiri. Proinde mihi satis nō erit, ab adulterij siue fornicationis, furtiquē

& rapi-

1. Cor. 3.

1 Ioann. 3.

Apocal. 22.

Eccles. 8.

Psal. 36.
Serm. 59. de
tempore.

1. Ioann. 3.

Matth. 25.

Sapient 4.

Rom. 2.

1. Cor. 1.

Exod. 20.

Matt. 5.

Rom. 6.

1. Pet. 2.

Galat. 5.

Rom. 7.

Ephes. 4.

Iacob. 1.

& rapinæ crimine abstinere, quæ scelera vel impij sæpè detestantur: verumetiam vt securim ad radicem vitiosa arboris ponam, à Venereæ libidinis & rei alienæ concupiscentiæ meū seruare animum impollutum ac integrum nitar. Nam totius puritatis author & amator Deus castum & mundum pectus simul & corpus exigit, qui suos electos vult mortuos esse peccato, & iustitiæ tantum viuere, iuxta illud Paulinum: *Existimate vos mortuos quidem esse peccato; viuentes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro.* Petrus Apostolus ita dixit: *Vt peccatis mortui, iustitiæ viuamus.* Verum hîc mihi de praua hominis concupiscentia cogitandum est, quæ in renatis & iustis etiam manet, illisque luctam quotidianam carnis contra spiritum excitat, & præterea Christianæ iustitiæ diuinæque charitatis perfectionem in iisdem iustis impedit vehementer. Vnde Paulus etiam Apostolus ingemiscit & clamat: *Condelector legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliã legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Nostrum interea & iustorum omnium officium est, eiusmodi concupiscentiæ ad illicita sollicitanti non modò non obsequi & cooperari, sed nè cõsentire quidem, & impuris illius titillationibus in corde non oblectari. Quoniam verò quamdiu in hac vita corruptibili degitur, hanc ipsam concupiscentiã, velut domesticum hostem, circumferre cogimur, illam in nobis nunquam non odio persequi, eiusque vires frangere & minuere iubemur, vt canonem illum Apostolicum obseruemus: *Renouamini spiritu mentis vestræ: & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis.* De hac concupiscentia monet quoque Iacobus Apostolus ita scribens: *Vnusquisq; tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus,* nimirum ob fomitem naturã homini insitum, & baptizatos etiam ad malum semper inclinãtem. *Quæ concupiscentia cum conceperit, accedente scilicet vitiosa peccandi delectatione atque libidine, parit peccatum. Peccatum autem (iam homine tentationi oblata consentiente) generat mortem.* Deus enim, cui aperta sunt omnia, etiam se-

cretò precantis voluntatem ac propositum intuetur, nec minus odit, simulquè pro sua punit iustitia. *Fortis enim est & Zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt illum*, de quo cecinit insuper Dauid: *Odisti omnes qui operantur iniquitatem*. Ex quibus demum colligā, quā rectè Paulus Apostolus fideles omnes commonefaciat: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis eius*. Nec est peccatum quidem, si Augustino credimus, nisi prauus liberæ voluntatis assensus, cum inclinamur ad ea quæ iustitia vetat, & vnde liberum est abstinere. Consonat Apostolo Sapiens cum præcipit: *Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Si præses anima tua concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis*. Quid autem peccato detestabilius atquè perniciosius ducam, quod siue in solo consensu permaneat, siue in factum ipsum vsquè procedat, liberum hominē pessimis subiicit inimicis, tetrīs nempe Dæmonibus ac perpetuæ damnationi. *A quo enim quis superatus est, huius & seruus est*, ut Petrus affirmat. Vnde minus ego mirabor, Christum hīc velut sapientissimum medicum, aduersus malam & propriam voluntatem differere, cum sciret, solam hominis voluntatē esse humanæ damnationis causam, & sicut bona voluntas omnium bonorum origo, & virtutum est mater, ita ex mala voluntate tāquā è fonte, vitia omnia dimanare, quemadmodum Bernardus perspicuè docet. Eius hoc quoquè dictum extat: *Quid odit aut punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset voluntas propria, & infernus non erit*. In quem enim ignis ille desæuiet, nisi in propriam voluntatem? Cæterum inter omnia Dei dona quæ ad salutem hominis spectare videntur, primum inquit, & principale bonum bona voluntas esse cognoscitur, per quam imago Dei in nobis recuperatur.]

Quapropter si Christo animarum medico placere, & Euāgelicæ iustitiæ particeps esse cupio, me tanquā ægrotum, magnæque curatione indigētem statuam, quoniam in illud

Exod. 20.

Psalm. 5.

Rom. 6.

De Genesi ad
literā. cap. 1.

Ecclesi. 18.

2. Pet. 2.

De vita solitaria, & serm.
3. de Resurrectione.

Exod 20.

Pſalm. 136.

1. Cor 15. &
16.

P. Eccl. 10.

præceptum, *Non concupisces*, frequenter impingo, prauamq; concupiscentiam subinde ebullientem non ita peritè ac fortiter comprimo, vt sicut *Propheta* loquitur, paruulos ipsos ad petram allidam. Dolebo insuper, me gratiæ diuinæ non magis cooperari, vt voluntarius in bonum assensus, qui virtus dicitur, in me magis magisque confirmetur & crescat, nè vsquàm diuinæ volûtati, quæ vnica humanorum actuum est scopus & regula, voluntas mea renitatur. Quæ voluntas mea non rarò, proh dolor, ad malum procliuius, & in bono imbecillis & instabilis esse solet, neque ad oblatam gratiam sese applicat, vt in via proposita iustitiæ progressum faciat, & ad meliora consurgat. Tantòque magis vocem illam Apostolicam sequar: *Fratres mei dilecti, stabiles estote & immobili* les, *abundantes in opere Domini semper, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino. Vigilate, stete in fide, viriliter agite & confortamini.* Iam verò in verbis Domini, quæ contra vitiosam iram instituuntur, valdè notabo, me & Christianos omnes longè magis atque perfectius, quàm olim Iudæos, ad Euangelicam iustitiam instrui & obligari. Sicut enim lex vetus eadem seu homicidium vetat ac damnat: ita lex à Christo in Euangelio tradita, omnem prauum animi motum, qui ad proximum lædendum referri potest, ac vno nomine iradicitur, omninò præscindit, ac grauissimè prohibet atq; castigat. Nam qui iustus est Dominus & iustitias diligit, fraternaque hominum charitate, maximè delectatur, cuiusque animum ab ira, odio & contumelia prorsus alienum exigit, vt nec verbo aliquem læsere, nec fatue quidem dicere sine certo diuini iudicij periculo liceat. Vbi varios iræ prohibita gradus obseruabo, sicut Christus hoc loco tradidit: quoniã alia intra pectus latet, nec sese vlli prodit: alia leue quoddam internæ commotionis specimen ostendit, alia in apertum erumpit cõuitium, alia tam immaniter charitatem extinguit, vt vitam fratri adimat, vel eum in anima & corpore insigniter lædat. Cùm igitur infœlix ira suos habeat gradus atque progressus, vt à leuioribus ad grauiora, & nisi coërceatur, ad

horren-

horrendum homicidium, immò gehennam vsq̄ue procedat: quid mirum quæso, diuersos etiam iræ peccato reatus, variasq̄; pœnas adscribi, & ab irascente diuinitus postulari? Nam prior iræ dictæ gradus & modus, si consensus voluntatis accedat, diuino iudicio: secundus multorum iudicum in cœlis confessui siue concilio, qui de futuro supplicio deliberrant: tertius verò, & si quid eo deterius cōsequitur, extremo gehennæ supplicio, quo nihil grauius ac terribilius infligi metuiq̄ue potest, totum hominem obnoxium reddit. Tam ingens periculum irascentibus à Christo denunciatur, tantumq̄ue malorum hoc vnum crimen homini creat, quod tam inter mortales vsitatissimum, & vbiq̄ue gentium domi ac foris familiarissimum esse consuevit. Quæ verò lerna malorum ex ira non prouenit? amarulentia, odium, furor, contentio, dissidium, seditio, rapacitas, violentia, cædes, aliæq̄ue pestes exitiales, quæ in familiis & ciuitatibus, multis aliquando seculis grassantur, & sopitæ facillè recrudescunt. Hinc iam ego mecum accuratè perpendam, metuendam esse summi Dei iustitiam, qui longè aliter quàm ab hominibus fieri solet, de peccatorum gradibus, & futuris in alio seculo pœnis omnes & singulos mortales iudicare decreuit. Præcipit sanè hoc loco Christus, non solùm vt manum à cæde vel percussione contineam, sed etiam vt animum ab omnibus affectibus ad proximi offensionem propensis seruem immunè, eumq̄ue contrariis virtutibus imbuam. Nec enim sat est malum pro malo nulli reddere, nisi & bonum pro malo repōnam, & siue amicum, siue inimicum ex animo diligam, vt omnis irascenti occasio submoueatur. Siue autem fratri dixerò fatue, quod ad manifestum conuitium spectat, & gehennæ igne plectendum est, siue Racā protulero, vt indignantis animi qualemcunq̄ue motum prodam, siue occultè alicui succensuero, vt vindictæ appetitum duntaxat in mente referuem, nō modò Deum ipsum offendo, & conscientiam meā polluo: verū etiam certis grauibsq̄ue pœnis vel in hac vel in futura vita expiandis me ipsum obligo, dignus utiq̄ue co-

ram summo iudice accusari, & multorum contra me delibera-
 rantium suffragiis argui atque conuinci, quin etiam extremi
 supplicij reum ab eo proclamari iudice, cuius sententia & ir-
 refutabilis est & ir retractabilis. An quicquam illo verbo for-
 midabilius, in quod toties incidunt iracundi? *Qui dixerit*
 inquit, *fratri suo fatue, reus erit gehenne.* Verè igitur à Petro
 Apostolo dictum est: *Si iustus vix saluabitur, impius & peccator*
ubi parcbunt? quandoquidem & ille qui credit & orat,
 multaque piè facit, propter solum iniustæ vindictæ appetitū,
 & ob verbum vnum contumeliosè prolatum, nisi ad fraternam
 charitatem redeat, Dei regno priuatur, & igne ardet in-
 extinguibili, qui paratus est Diabolo & angelis eius. Vnde
 mihi notandum putabo, quod Ephrem Basilij Magni diacō-
 nus in hunc modum scribit: Ex consensu Dominus iudicat
 adulterium, & ex mulieris cupiditate factum metitur, & cæ-
 dem ex iracundia, & odium existimat homicidium. Nè dixe-
 ris ergò nihil esse cogitationes, quando consensus earū pro
 factis existimatur, & omnium quæ voluntas approbat, Deus
 rationem repetit. Actionis autem vis & caput in ipso consen-
 su & proposito situm est. ¶ Ad quæ probanda idem author
 adducit, quod Christus aduersus Phariseos differēs affirmat,
 malas cogitationes de corde hominis exire, sicut & oculum
 malum & stultitiam, quæ hominem coinquinant vel macu-
 lent. Citat insuper Apostolum adstruentem: *Digni sunt mor-*
te non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.
 Hinc monet quoque Tertullianus, Dominum adulterium
 & in concupiscentia designare, si oculum quis impegerit li-
 bidinosè, & animam commouerit impudicè: qui homicidiū
 etiam in verbo maledicti vel conuitij, & in omni impetu ira
 iudicet. Sed & Augustinus hoc asserere nō dubitat: Propter
 peccata cogitationis etiam sine voluntate perficiendi, sed cū
 voluptate oblectandi totus homo damnatur. ¶ Eadem est
 Casiani sententia, sicut hæc illius verba declarant: Dominus
 non solum pro operationis effectu, sed etiam pro voluntatis
 ac voti desiderio vnicuique aut præmium reddet, aut pœnā,

secundum illud quod ipse loquitur per Prophetam: *Ego autem opera eorum, & cogitationes eorum venio ut congregem cum omnibus gentibus & linguis.* Quo magis ego Deum timens operam dabo, ut cum Sara virgine testari possim: *Tu scis Domine, quia nunquam concupivi virum, & mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia.* Sicut & cum Iob sancto ac æquè pudico syncerè pronuntiabo: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut nè cogitarem quidem de virgine.* Obstitam igitur pravae siue cogitationi siue affectioni, quæ me ad peccandū pellicit, ut irruenti hosti voluntate & consensu omninò renitar. Amat enim Christus Eunuchos Evangelicos, qui castrant se ipsos propter regnum Dei, quiq̃ue oculum & manum pedemq̃ue scandalizantem eruunt ac proiciunt. Peculiariter autem meum confirmabo pectus aduersus iram, verè noxiū animæ virus, quo grauius illi vulnerantur, qui naturam concitatioem ac biliosam adferunt, nisi rebellem ac ferocem hanc ancillam velut Agar, heræ suæ Saræ, id est, spiritui atq̃ue rationi sedulò subiiciant, illiq̃ue subiectam seruent. Christus enim, cuius in pace factus est locus, ut mites oues diligit, ita pugnaces hœdos, & iracundos canes, sæuosq̃ue lupos inprimis auersatur, suamq̃ue domum è familia pacifica & concordibus inter se fratribus constare gaudet, ut cor vnum & animam vnā omnes habere videantur: *Habete in vobis* inquit, *sal, & pacem habete inter vos. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.* Etenim sicut ille humanam superbiam & credentium discordiā maiorem in modum detestatur, sic fraternam fidelium charitatem tantoperè amat, & ab omnibus desiderat, nulla ut illam ratione scindi, aut etiam leuiter violari offendiq̃ue permittat. Quare Paulus hos nobis canones tradidit: *Irascimini & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Levantes puras manus sine ira & disceptatione.* Ita Ioseph suos fratres ad patrē & patriam remissurus, nō temerè illud iniunxit: *Nè irascimini in via.* Nec solūm Ecclesiasticus præcipit: *Nè sis v. l. x ad irascendum, quia ira in si-*

Isai. 66.

Tob. 3.

Iob. 31.

Matth. 19. &
6.

Genes. 16.

Psalm 75.

Actor. 4.

Marc. 9.

Ioann. 13.

Ephes. 4.

1. Tim. 2.

Genes. 45.

Eccles. 7.

Iacob. 1.

nu stultu requiescit, sed etiam Iacobus Apostolus hoc postulat, ut veloces ad audiendum, tardos autem ad loquendum & ad irascendum nos praebeamus, quādoquidem *ira viri iustitiam Dei non operatur*. Semper autem illud mihi à Christo discēdum est, qui nō modò se velut agnum mitissimum etiā

Matt. 11. & 5.

hostibus immanissimis praeberit, sed cunctis insuper fidelibus ita praeceperit: *Discite à me quia mitis sum & humilis corde. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur*. Errant igitur vehemēter, quotquot non solū iram, sed etiam odium fratris, iram scilicet inueteratam, leuiter aestimant, & ad animi verborumq; acerb

Ephes. 4.

bitatem faciliè prorumpunt, morosi & asperi, leui etiam de causa saepe contententes, & Apostolicam regulam non sine graui charitatis iactura violantes. *Omnis inquit, amaritudo & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia. Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis*. Et Ioannes

1. Ioann. 3.

vti charitatem fraternam diligenter inculcat, ita & hoc grauisimè pronūtiat: *Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Quid multis? summoperè mihi fugiendum est hoc vipereū & serpentinum venenum (iram loquor) quod hominē tantum non belluam, ac furibundum reddit, sepèque turbas funestas & seditiones ingentes excitat. Cōtra hoc diabolicum telum (iracundiæ impetum) me aliosque prae munire cōtendam, & Apostolicum illud pharmacum semper ad manum*

Rom. 12.

habebo: Si fieri potest inquit, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes: non vosmetipsos defendentes charissimi, sed date locum ira. Scriptum est enim: Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus.

Deuter. 32.

Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.

MAGNAS Christo gratias debeo, qui vt se perfectæ iusti-

tia do-

tiæ doctorem præstaret, vniuersam Dei legē ad affectus transtulit, & puros credentium animos exegit in rebus agendis omnibus, si eius discipuli esse cupiamus. Quis vnquam credidisset, Christianæ professionis tantam esse sublimitatem atq; perfectionem, nisi Dei Filius de cælo descendens, hanc inauditam philosophiam in terris tradidisset? Atq; hūc noua etiā doctrina & exhortatio ad fraternam reconciliationem pertinet, quæ tanti momenti est, vt quicquid neglecta illa crederis, speraueris, oraueris, erogâris ac sustinueris, id vel frustraneum, vel ingratum sit Spiritui sancto. Quare magna mihi necessitas indicitur, vt qualem cunq; proximum verbis aut factis vnquam offenderim, offensum citò & syncerè placem, & cum illo in gratiam redeam, si communem Dominū in hac futurâq; vita mihi reconciliatum, perpetuòq; propitium habere cupiam. Sed ô stupendam semperq; laudandam summi Dei bonitatē, qui debito sibi cultu priuari manult, quàm inter duos fratres debitam arctamq; coniunctionem disruptam dissutamq; permittere, quæ si aliqua ex parte labefactata est (nā & amantes inter se facillè dissentiunt) primo quoq; tēpore instaurari, ac perstare integra debet. Vt hinc ego iure discam, veræ concordia, fraternæq; charitatis & amicitia curam in omni vita habere maximā, summòque pacificationis & submissionis studio testari, non fictam sed seriam in me voluntatem inesse cum fratre offenso in gratiam quàmprimū redeundi, illumq; mihi syncerè conciliandi. Quod si illum cogitatione læserim, cogitatione me illi reconciliabo: si verbis offenderim aut operibus, verbo etiam & opere vt illi satisfaciam decet, iuxta illam Chrysostomi regulam: Qualis præcessit offensio, talis debet sequi reconciliatio. Iam verò quando mihi cum offenso proximo conuenit, Deum ipsum rectè colo, & Euangelicum præceptum obseruo, immò & naturā cœlestis patris tanquàm germanus filius exprimo, siue merenti, siue immerēti fratri hoc charitatis officium tribuam & impendam. Eâdem ratione fiet, vt frater cuius gratiam & fauorem ambio, meo admo-

Homel. 11. in
homeliis non
absolutis.

Ioan. 13. &
Marth 26.

Lib. 9. Colla-
tionum, de
spiritu iræ,
cap. 13.

neatur exemplo ad charitatem similem & mihi & aliis exhibendam, & fortassis eundē, qui velut ovis erat perdita, Christo lucrifaciam. Certè Christo non poterit non esse gratum hoc reconciliandi studium, tum quòd sanctæ illius volūtati paream, cui omnem obedientiam debeo, tum quòd ipsius venerandum sequar exemplum qui cùm Iudam discipulum sibi maximè offensum, & in prodicionis instituto obstinatū haberet, multis tamen humilitatis & charitatis officiis adhibitis procuravit, vt ferreum illius pectus, si fieri potuisset, sibi demereretur. Quapropter absolutionis beneficium à sacerdote non petam, nec ad altare aliquid oblaturus accedam, multò què minus sacrosanctam Eucharistiam percipiam, nisi præceptum diuinum de offensis remittendis, & de pace cum fratre redintegrandam mihi primùm obseruetur. Vnde probatus & solennis ille mos apud multos durat, vt communicaturus, præsertim agrotus, & veniam offensoribus tribuat, & vicissim ab offensis petat. Grauius autè delinquo, si absque reconciliatione me sacris immisceo, & aduersus fratrem quem læsi, animum malè affectum seruo, quando quidē legem Christi temerè violo, & munus Deo ingratum offero. Mandat enim Dominus, nè momentaneam quidem iram à nobis admitti vel in animo retineri oportere, immò nec sacrificia vlla spiritualia orationum nostrarum permittit offerri, si vel alium contra nos aliquid rancoris habere cognoscamus. Vt enim Cassiani verbis vtatur, volēs Christus occasiones iracundiæ radicitus à cordibus nostris euellere, nō solum si læsi fuerimus, iubet nos remittere, & recōciliari fratribus nostris, nullamquè aduersus eos iniuriæ seu læsionis memoriam retinere: sed etiam si illos aduersum nos seu iustè seu iniustè habere aliquid nouerimus, similiter præcipit, vt munus nostrum relinquentes, id est, compescentes orationes nostras, ad eorum prius satisfactionem tendere festinemus, & ita fratris curatione præmissa orationum nostrarum munera illibata deferre.]

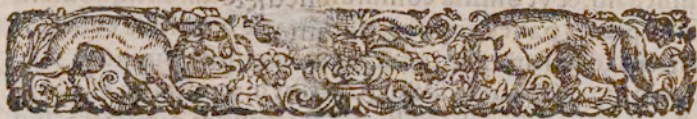
PRECANDVS est mihi Deus, vt Christiana perfectaq; iustitie desiderium & studium multis iniustis tribuas, ac primum quidem, vt ego contractas iniustitie meae labe perfectius cognoscam, & cognitas adhibita paenitentiae spongia abstergam & diluam in Christo IESV Domino nostro.

ORABO insuper pro efficaci gratia infirmitati nostra necessaria, vt minorem vim atq; tyrannidem in Christianis obtineant prauitiorum habitus & affectus, potissimum autem iracundia, inuidia, odij, impatientiae, vindictae & concupiscentiae, quatenus fraternae charitati, quae legis plenitudo est, aduersantur. His enim perniciosus animorum pestibus effici solet, vt omne scelerum genus in familiis, ciuitatibus atq; provinciis impune grassetur, verag; bonorum & Reipub. coniunctio, pax, disciplina & virtus miserandum in modum perturbetur atq; dissipetur.

Rom. 13.

PETAM & gratiam ordimbus Ecclesiae omnibus, vt hi charitatem fraternam, quae passim elanguit & refrigit, nouo studio nunc erigant atq; resituant, initio quidem facto ab ignoscencia & reconciliatione verè fraterna & necessaria. Vnus enim panis, & vnum corpus multi sumus, qui de vno pane & de vno calice participamus; *Apostolo teste.*

1. Cor. 10.

DOMINICA VII. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIUM historiam continet, quae Christi Domini cum admirandam misericordiam, tum diuinam virtutem euidenter ostendit, dum in solitudine versans,

quinque hominum milia per septem panes à se benedictos ac distributos alit, neque contentus cōmunem tantæ turbæ famē extinguere, omnes inde saturatos dimittit, septemq; sportas de residuis panum fragmentis colligi facit. Apostoli suam hīc fidem infirmā produnt, quod humano iudicio nitentes, tam frequentem hominū multitudinem septem panibus in deserto sustētari posse diffidant: in hoc tamen laudandi, quod victu paruo contenti, sua etiam quamvis modica, libenter egentibus porrigant. Iam verò in præsente populo singularis elucet pietas, quoniam ad vastam solitudinem vīque Christum comitatur, totumque triduum cum illo versatur, de verbo Dei audiendo magis quàm de necessario cibo comparando curam gerens. Solida verò laus in vno Christo consistit, qui etiam non rogatus, tanti miraculi simul & beneficij author tot hominum millibus fuit, & sicut præsentibus, ita quoque futuris fidelibus demonstravit, quantam ipse suorum in corpore & animo curam sustinear, quum ipsi in via salutis confidunt & adherent. Non dissimilem historiam Ioannes exponit, & nos quibusdam notis illustrauimus in Dominica Lætare dicta. Chrysostomus prudenter admonet, Christum hīc non solùm corporibus, verum etiam animis alimenta præbere voluisse, simulque suos inducere ad humilitatem, abstinentiam, charitatem mutuam, & vt omnia communia esse putarent: quoniam non plures panes ac pisces adhibet, & omnibus communiter eadē proponuntur, & æqualiter distribuuntur. Notat insuper Theophylactus, Christū hīc nobis ita esse spectandum, vt qui velit nullum à se ieiunum dimittere, sed donorum suorum participem quemlibet reddere, maxime eos qui triduo apud se manent, hoc est, baptizatos. Tum prudenter indicat Ambrosius, si in via deficere nolumus, illud in nobis esse situm, vt manus extēdamus ad accipiendam escam: nullam enim nostræ damnationis causam in Christum posse referri, qui bonorum omnium est dispensator, qui que miseretur, frangit ac diuidit panes, quos ille per discipulos offert omnibus, si tantum eos manu aperta velimus amplecti.

Ioann. 6.
Homel. 50. in
Marthzum.

In Euangel.
Marc.

Super Lucā.

EVANGELIUM EIVSDEM

Dominicæ. Marc. VIII.

*C*um turba multa esset, nec haberent quod manducarent: convocatis IESVS discipulis, ait illis, Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habet, quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui, Unde illos quis poterit hic saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos, Quot panes habetis? Qui dixerunt, Septem. Et precepit turbae discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbae. Et habebant pisciculos paucos: & ipsos benedixit, & iussit apponi. Et manducauerunt & saturati sunt: & sustulerunt quod superauerat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui manducauerant, quasi quatuor milia, & dimisit eos.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent.

puberulum
hæc duo beca
cat beatissima
virgo Maria
dicens fecit
mihi magna
potest est
Joann. 3. hic

ICVT in aliis Euangelicis miraculis, ita hic etiam Christi Domini potentiam simul & bonitatem vere diuinam agnoscam, & incõparabilem illius virtutem ac gratiam in miseris iuuandis mortalibus non sine gratiarum actione suspiciam & colam reuerenter. Quare non meo tantum, sed totius etiam Ecclesiæ nomine cum Nicodemo fatebor: *Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister: nemo enim potest hæc signa facere qua tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Sed & meam ipse socordiam & oscitantiam arguam, quòd in Christo querendo, audiendo, complectèdo, sectandò tam malè proficiam, vt præsentibus Israëlitis nequeam comparari. Nam hi relictis ædibus & sepositis negotiis tum priuatis tum publicis, non sine longis itineribus ad Dominum proficiscuntur, docentem eum ad mare, montes & solitudines vsque prosequuntur, tantaque in audiendo illo cupiditate flagrant, vt rerum domesticarum, & victus ad vitæ sustentationem necessarij obliuiscantur, totoq; triduo sine domo, sine lecto, sine hospitio, sine comœtu cū Christo sponte in deserto perdurent, super nudam quoque humum cubare contenti, & apud illum assidui. Tam ægrè illi à Christi conspectu atque consortio, eiusque pascuis abstrahuntur, veluti cum Gentilibus qui ascenderant Hierosolyman, sibi sumerent illud: *Volumus Iesum videre;* & perinde ac si cum Petro dicerent, *Bonum est nos hîc esse;* & cum quibusdam militibus: *Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic homo loquitur.* Tales nimirum auditores Christus, qui laborem & dolorem considerat, misericorditer aspicit, libenter pascit, & abundanter reficit: horum pio & flagranti studio imprimis delectatur, cibumque tum spiritus tum corporis illis liberalitè largitur. Hic enim impletur dictum Propheticum: *Ecce oculi Domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius, ut eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame.* Eandem Dei benignitatem sensit Elias, cui summa rerum penuria laboranti diuino iussu corui seruiuerunt, quoniam panem & carnes illi mane ac vesperi deferebant.

Ioann. 12
Matt. 17.
Ioann. 7.
Psal. 17.
Psal. 32.
3. Reg. 17.

Nec est dissimile, quod ^a Athanasius & ^b Hieronymus tradunt, diuino nutu venisse coruū, qui panem summis Anachoretis Paulo & Antonio apportaret, eosque nutriret. AEquè clementer Iudæis prospectum fuit, vt in vasto deserto peregrinantibus victus & vestitus multis annis suppeteret, Deo suum populū non minū humaniter quā mirabiliter conseruante, immō & cœlestem panem quotidie suppeditante. Dolebo igitur, mihi deesse hanc esuriem & sitim iustitię, quę in præsente hominum turba viguit, & corporalem alimoniam, immō & saturitatem impetrauit, ita vt Christū vtriusq; hominis verum perfectumque pastorem experirentur. Ego spiritualis panis, qui animam reficit, tanto desiderio non teneor, vt cum discipulo aternę sapientię testari possim quod scriptum est: *Hanc amavi & exquisiui à iuuentute mea, & quę sui sponsam mihi eam assumere, & amator factus sum forma illius.* Beatos autem iudicabo Euāgelicę philosophię studiosos, quales Dauid peritè depingit, qui nempè sunt immaculati in via, & ambulant in lege Domini, & scrutantur testimonia eius, & Dominum exquirunt in toto corde. Talis autem utique Dauid ipse fuit, legis diuinę adeò studiosus, vt licet regale munus administraret, bona tamen conscientia diceret: *Quomodo dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est. Ab omni via mala prohibui pedes meos, vt custodiam verba tua. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua? super mel ori meo: dilexi ea super aurum & topazion.* Ego verò nec intus loquentem in me Dominum, nec sonantem foris Euangelij vocem desideranter & religiosè complector, neque amorem, voluptatem & fructum verbi Dei persentio, sicut illi sanè persenserunt, quorum aperta erat confessio: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in via, & aperiret nobis scripturas?* Utinam quod pœnitenti Magdalenę obtigit, mihi saltem donetur, vt verbum Dei humiliter audiam, ad dominicos nempè pedes, & meum pascam animum pane cœlesti, curis ac negotiis exclusis omnibus, quę studiosos etiā auditores Euangelij remorantur, sæpè & infrugiferas ac ste-

^a In vita An-
tonij.
^b In vita Pau-
li Eremitę.
Deutero. 3.
Exod. 16.

Sap. 8.

Psal. 118.

Ibidem.

Luc. 24.

Luc. 12.

Matth. 13.
Luc. 8.

Matth. 3. & 7.
Luc. 11.

riles velut arbores reddunt, vt hinc exareicant & ardeant, iuxta illud: *Omnis arbor quæ nõ facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittitur. Beati autem qui verbum Dei audiunt & custodiunt.*

Roman. 12.
Matt. 23.

Præterea docet me famelica turba, cuius in præfenti Euāgelio laus est, super terram discumbere, hoc est, in his quæ sanctè docentur & discuntur, non altum sapere, nec inflato esse animo, sed humilibus consentire, nec aliis me præferre, sicut Paulus à veris Christi ouibus meritò exigit. Simplicibus enim ac paruulis Dei mysteria reuelantur, quæ prudentibus & curiosis absconduntur. Ouibus nihil conuenit magis, quàm submissè sese gerere, vt suos pastores & duces habeant & sequantur, ex illorum ductu & arbitrio pendeant, omnemque illis subiectionem & obedientiã ex animo præstent. Norunt enim illos Christi esse legatos, & Angelos Dei exercituum, quos cum audiunt, Christum ipsum audiunt, & Deum in iis loquentem ac regentem sentiunt, totiesque cœlesti benedictione dotantur, quoties per sacerdotum manus Dei verbo & Ecclesiæ sacramentis aprè resciuntur. Proinde Dominus summo sacerdoti Aaron eiusque filiis præcepit, vt populo Israëlitico disertis verbis in templo benedicerent, hac etiam addita promissione: *Inuocabunt nomen meum super filios Israëli, & ego benedicam eis.* Facit interim Deus quod fidus præceptor apud suos obseruat discipulos iam docendo,

2. Cor. 5.
Luc. 10.
Malach. 2.

Numer. 6.

vt licet auditores omnes amet quamlibet rudes ac imbecilles, eorum tamen indole ac docilitate maximè delectetur, quos in discendo reliquis alacriores ac fœliciores re ipsa cõperit. Est enim Deus, vt Paulus loquitur, *inquirentibus seruumerator*, qui de seipso prædicat: *Ego diligentes me diligo, & qui manè vigilant ad me, inuenient me.* Rursus eiusdem turba discam exemplo, sic in huius mundi deserto peregrinari, vt propter Christum, eiusque verbum vel amicissimos negligam, & familiares curas subinde seponã. Hoc enim est Christum præeuntẽ sequi, cum illo in deserto viuere, sicut Moyses cum Deo quadraginta diebus in monte permanfit, seque

Hebr. 11.
Prou. 8.

Deuter. 9.

huic summo pastori adiungere, vt ardentem cum Petro dicā:
Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et cū Pro-

Ioann. 6.

Psal. 72.

pheta: Vt iumentum factus sum apud te: & ego semper tecum.

Ioann. 9.

Quid enim mihi est in cælo? & à te quid volui super terram?
 Quare Christum vt mundi lucem iustitiæ quæ doctorem sem
 per ob oculos feram, meam fidem & spem in illo collocabo,
 ardenti illū amore prosequar, cum Psalte regio professurus:
Non discedimus à te: viuificabis nos, & nomen tuum invocabi-

Malach. 4.

Psal. 75.

mus. Ac festis quidem diebus hoc mihi maximè curandum
 fuerit, vt ob Christi amorem domesticas res externas quæ cu
 ras missas faciam, cultum sacrum peragam sedulo, Dei do
 mum libenter honorem, me quæ totum, quoad licet, colligam,
 velut à summo æternoque pastore Christo pascendus
 atque reficiendus. Tunc enim & IESVS in sacra Eucharistia
 præsens veræ fidei oculis mihi piisque omnibus spectandus
 proponitur. Tunc æterna veritas per os Catholici conciona
 toris differens meritò reuerenter auditur. Tunc cuius quæ fi
 delis anima cum Redemptore suo intimè cōiuncta, piè sab
 bathizat. Id verò ab illis fit consultissimè, qui corpore & a
 nimo puri, venerabilem percipiunt Eucharistiam, quando
 Christus ipse palàm asseuerat: *Qui manducat meam carnem,*
& bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

Ioann. 6.

*Si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in
 via.*

EXERCEBO & augebo meam in Christum fiduciā, ma
 ximè quando necessariis vitæ commodis, vt victu atq; am
 ctu, omnique humana ope destituar, nullam vt mihi consol
 tionem mundus vel promittere, vel præstare velle videatur.
 Habeo enim fidum, prudentem ac diuitem procuratorem,
 simulque auxiliatorem IESVM, qui de me vigilante ac dor
 miente cogitat, mihi etiam non sollicito victum & vestitum
 prouidet, omnem mei curam indefinenter gerens, vt corpo
 ri animoque meo necessaria nunquam deesse patiatur. Meritò
 igitur Iacob Patriarchæ sequar exemplum, qui vouens Deo,

dixit:

Genes. 28.

dixit: *Si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reuersus uero, fuero prosperè ad domum patris mei: erit mihi Dominus in Deum, cunctorumque, quae dederit mihi, decimas offeram tibi.* Quid illo benignius quæso ac liberalius, qui tot virorum millia (mulieres & paruulos excipio) miseratus, omnes & singulos, nec illos usquequaque optimos, in

Marc. 6. & 8.

media solitudine pascit, fouet ac fatiat, id quæ sæpius pro immensa clementia sua non rogatus facit? Sicut enim hoc loco septem panibus & pisciculis paucis quatuor hominum mil-

Ioan. 6.

lia virtute diuina saturat: sic alibi quinque hominum qui conuenerant millia, quinque panibus hordeaceis ad satietatem

Exod. 16.

Numer. 11.

Psal. 77.

usque sustentat. Is est, qui populum Israëliticum, eumque frequentissimum, annis quadraginta in sterili deserto, non vulgari, sed cœlesti pane nutriuit, ut idcirco cum Sapiente iure

Sap. 16.

dicamus: *Angelorum esca nutriuisti populum tuum, & paratum panem de caelo prestuisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem.* Is est, qui tantam suorum discipulorum curam habuit, nihil ut illis in varia loca

Luc. 22.

missis deesset, etiam si absque sacco & pera & calceamentis proficiscerentur. Idem in peccatricem publicam adeo liberalis fuit, ut ei ploranti simul & amanti debita grauissima

Luc. 7.

remitteret, tum erga pœnitentem serò latronem tam munificus, ut eodem die primum illum è renatis paradisi incolam

Luc. 23.

faceret, quod idem nec sperare, nec petere ausus unquam fuisset. Is ipse quotidie complet in electo populo suo, quod

Psal. 21.

Propheta verbis illis prædixit fore: *Edent pauperes & saturabuntur: & laudabunt Dominum qui requirunt eum: uiuent corda eorum in seculum seculi.* Is ipse demum est, qui ubique Gen-

tiū, & seculis omnibus miseretur super turbam hominum, & ex affectu immensæ misericordiæ, quam nemo satis præ-

dicet, gratis orbem pascit uniuersum. Hinc quotannis largitur nobis frumēta in cibum, uina in potum, lanam & linum

in uesitum, ligna & stramen in usum ignis, nec non elementa omnia in communem uiuentium utilitatem. De hoc solo

patre & conseruatore omnium, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, cum Psalte regio habemus dicere: *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione.*

Illud verò iustū pudorem ac mœrorē adferet mihi, quod maximorum Dei beneficiorum, quæ per se, per Filium & Spiritum sanctum ex infinito amore quotidie offert ac tribuit, rara mihi sit memoria, & ego illa in precio habere nesciam, immò & illis fr̄equenter abutar. Non modicum est sanè beneficium, mihi hucusquē suppetere quod edam & bibā, quodq; nihil desit fouendo corpori, vel valetudini cōseruandæ. Quanto autem amplius ac præstātius donum est; me ad imaginem ac similitudinem sanctissimæ Trinitatis conditum, non modò creaturas huius mundi seruientes, sed & beatos Angelos ministrantes habere, ac de me quoquē verè dici posse: *Signatum est super eum lumen vultus tui Domine. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Minuisti eum paulo minus ab Angelis.* At longè præstantius est in me quòque illud competere: *Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te: nè forè offendas ad lapidem pedem tuum. Omnes enim sunt administratorij spiritus: in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis.* Est mihi quidem corpus hoc quod gesto corruptibile atquē mortale, sed cui Deus per Solem & Lunam (fidos ministros) largitur cœli claritatem vt videam, aëris puritatem vt spirem, sonorum varietates vt audiam, saporumquē differētias vt gustem: atquē vt aliis in super vtar sensibus, varia præsidia mihi quotidie confert, quæ & viuētem recreent, & ægrotum curent, & afflictum consolentur. Habet igitur corpus vnde mirabiliter sustentatur atquē fulcitur à cœlo & aère, à terra & mari, à luce & tenebris, à calore & vmbra, à rore & imbre, à ventis & fluuiis, à volucris & piscibus, à bestiis, arboribus, herbis, aliisque creaturis hūc destinatis, vt meo corpori seruiant, illudquē ministret animę, quę porrò soli suo vacet au-

thori,

Iacob. I.
Psalm. 144.

Psal. 4. & 8.

Psal. 90.
Hebr. I.

In soliloquiis.
cap. 21

Jacob. 1.
1. Cor. 2.

Matth. 14. &
26.
Luc. 22.

1. Theff. 5.
1. Cor. 10.

Luc. 21.
Eccles. 31.

Roman. 13.

thori, illumque ut summum bonum amet vnicè, ac eo fruatur in sempiternum. Hic iam licet ac decet cum Augustino sic ratiocinari: Si tam magna & innumera beneficia corpori hominis præstat Deus, quàm ingentia & innumerabilia erūt illa bona, quæ præparauit diligentibus se in illa cœlesti patria, vbi de facie ad faciem videbitur? Si tanta facit nobis in carcere, vbi boni malique cōmuniter viuunt, quid aget demum in cœlesti palatio, in quo boni & electi tandem soli coronabuntur? Si tanta in die lachrimarū præbet solatia, quantum bonorum cumulum conferet in die nuptiarum? Tantòque magis mihi habeo succensere, & submissè veniam à Deo petere, qui tantorum bonorum author atque dispensator est immerenti, seque ingratissimo etiam semper munificentissimum præbet. O si Christum Dominum sequar, qui cū acceptis panibus Deo Patri gratias egit, sicut frequenter egit, pulchrè nos admonuit de beneficiis acceptis, præsertim cū editur ac bibitur, Christianæ gratitudinis specimen exhibere, quando ille non solum ante cibum gratias, verumetiam post acceptum cibum apud suos hymnum dixisse commemoratur. Quare Paulus & me & fideles omnes euidenter admonet: *In omnibus gratias agite. Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite.* Prætereain eo delinquo, quòd licet cibum potumque & alia id genus commoda corporis, à Deo tribui confitear, sicut negare sit impium, tamen ad luxum & voluptatem ea potius quàm ad frugalitatem temperantiamque conuertam, & in his ultra fines naturæ progrediar. Obliuiscor enim sententiæ Domini mei: *Attendite vobis, nè grauentur corda vestra in crapula & ebrietate.* Nec obseruo dictum Sapientis: *Vtere quasi homo frugibus quæ tibi apponuntur.* Ac prudenter monuit Paulus: *Carnis curam nè feceritis in desideriis,* nimirum ut voluptuosam nobis adimeret carnis diligentiam, nè alioquin ab immodico studio corporis ad noxias desideriorum occupationes deuoluamur, maioremque incontinentiæ quàm sanitatis & reficiendarum virium rationem habeamus. Cur

verò non sapius in mentem reuoco consuetudinem Apostolorum, qui necessariis etiam panibus caruisse, vel hordeaceos tantum habuisse leguntur: De Christo Domino satis constat, quod non multis & lautis epulis, sed panibus & pisciculis duntaxat turbas voluerit saturare, & à singulari victus parcitate in omni vita non discedere, vt ita nobis etiam salutarem corpori & animo sobrietatem commendaret. Alioquin inter carnis opera Paulo numerantur commestationes & ebrietates, quæ à regno Dei credentes excludunt, & ex filiis lucis filios faciunt tenebrarum. Adhæc valde dolebo, quòd in donis & beneficiis mihi collatis meam in Deum fidem subinde non excitem, & ex diuina illius prouidentia totus non pendeam, vt in aduersis rebus æquè ac prosperis me Creatori ac protectori integrè subiiciam, fideliterque committam. Et si enim scriptum esse nôrim: *Iacta curam tuam in Domino: & ipse te enutriet*, sicut & princeps Apostolorum affirmat: *Ipsi cura de vobis*: tamen nescio qua carnis infirmitate impeditus, paupertatis onus difficile ac molestum sentio, curaque ventris immodica nonnunquam affligor ac torqueor. Cuiuscemodi morbus non solum hæret in turba populari, sed etiam in Propheta Moysè cernitur, qui cum audisset Deum frequentissimo populo escas carniùm pollicentem, ex diffidentia quadam hoc modo respondit: *Sexcèta millia peditem huius populi sunt, & tu dicis, Dabo eis cibum carniùm mense integro. Nunquid ouium & bœum multitudo cadetur, vt possit sufficere ad cibum, vel omnes pisces maris in vnum cõgregabuntur, vt eos satient?* Sed hoc iudicium carnis in Moysè reprehensum, & illo Dei verbo castigatum est: *Nunquid manus Domini inualida est?* Ac maior fidei imbecillitas in Iudæis fuit, quàm in deserto murmurantes dicerent: *Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto? Nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?* Quid quod Apostoli hac in parte suam prodūt infirmitatem? de victu ad eò solliciti, vt ob præsentem & vrgentem inopiam ita quererentur: *Panes non habemus*. Respondit autem Dominus non sine quadam veh-

mentia:

Matth. 14.
Marc. 6.
Luc. 9.
Ioann. 6.

Galat. 5.

Ephes. 5.

Psal. 54.

1. Pet. 5.

Numer. 11.

Psal. 77.

Num. 33.

Marc. 8.

Matth. 14.

mentia: *Quid cogitatis quia panes non habetis? nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cacatum habetis cor vestrum? & oculos habentes non videtis, & aures habentes non auditis? Vbi fides vestra?* Horum igitur ac similibus exemplo admonitus, rebus non terrebor aduersis, vrgentiq̄ue non frangar penuria, & cæco carnis iudicio me falli non sinam, vt præsentibus tantùm fidam atq̄ue inhæream, quæ vel ditissimis frequenter eripiuntur. In Deum potius verum & viuum erigam animum, & cum Psalmographo fide munitus dicam: *Leuauit oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi. Auxilium meum à Domino qui fecit cælum & terram. Ego mendicus sum & pauper: Dominus sollicitus est mei. Deus noster refugium & virtus: Deus adiutor in tribulationibus: propterea non timebimus dum turbabitur terra.* Habeat interim mundus, vt semper habet, ventris animalia, quæ & ventrem pro Deo colunt,

Psalm. 120.
39 & 45.

Matth. 6.

Ibidem.

Hebræ. 13.

Deutero 31.

Iosue 1.

Psalm. 55. & 117

Num. 11. & 21

Psalm. 58. &
48.

Psalm. 36.

Prou. 10.

Daniel. 14.

Ionæ 2.

Daniel. 3.

& diuinæ diffidunt prouidentia, sicut ethnici quoq̄ue solent, crastini sollicitudine se semper discruciantes. Mihi sat erit ditissima Christi promissio, quæ & muri firmissimi loco cunctis debet esse fidelibus: *Quarite inquit, primum regnum Dei & iustitiam eius: & hec omnia adiicientur vobis. Nolite ergò solliciti esse in crastinum.* Consonat & Apostolica tuba: *Sint mores sine auaritia, contenti presentibus. Ipse enim dixit: Non te deseram neq̄, derelinquam: ita vt confidenter dicamus: Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.* Cauebo semper à Iudæorū fermento, qui cùm suos ventres carnibus explere non possunt, aduersus Dominum murmurant, atq̄ue ob insignem suam incredulitatē omni se gratia reddunt indignos. Murmurant illi cùm non fuerint saturati, tunc confessuri Dominum, cùm benefecerit eis, vt rectè Psalmographus annotauit. Ad eò verum est quod idem Propheta se reipsa comperisse testatur: *Non vidi iustum derelictum, nec semen eius querens panem:* quodq̄ue Salomon patri suo consonans affirmat: *Non affliget Dominus fame animam iusti.* Docet enim certa Dei prouidentia, quòd electos etiam in lacu leonum, & in ventre ceti, immò & in camino ignis ardentis alat atq̄ue

confer-

conferuet ille, qui dat escam omni carni, & suorum curam deponit nunquam. Quanquam interim fatendum est euenire nonnunquam, vt p̄i quemadmodum aliis persequutionibus, sic & inedia, paupertate, fame & angustia prematur grauius, adeoque à Deo fermè derelicti esse videantur. Nam famines inter alias plagas diuinitus immixtas peracerba, & ferè dirissima sanctis Dei negotium haud paruum exhibuit sapè, cum qua illustres ^a patriarchæ, sicut ^b Elias etiam & ^c Helisæus Prophetæ conflictati sunt, quòd suo quidem seculo famines & inedia publica grassaretur. Sedenim in tanta inedia calamitate, quæ multos deinde pios frequenter exercuit, ac etiamnum probat electos, mirabiliter illi à Domino conseruantur atque pascuntur, ita vt in summa etiam caritate laudent Dominum, & fratres consolentur afflictos, atque vnà cum Paulo communem habeant illam confessionem: *In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aperi-mur (id est, laboramus) sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur: humiliamur, sed non confundimur: deici-mur, sed non perimus: semper mortificationem IESV in corpore nostro circumferentes, vt & vita IESV manifestetur in corporibus nostris.* Horum est demum ex animo dicere Propheticum illud: *Bonus Dominus & confortans in die tribulationis: & sciens sperantes in se.*

Et manducauerunt, & saturati sunt.

PARATVS est Christus conseruare mortales quos condidit, ideoque cibum corporis quotidie bonis & malis impertitur: at longè paratior, credentium animos pascere cibis spiritualibus, qui vel pereunte corpore, ingentem animo fructum adferre, & nobiscum permanere possunt. Vnde apud Ioannem ita loquitur Dominus: *Operemini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam eternam, quem Filius hominis dabit vobis.* Igitur ad vitam animæ tuæ tum retinendam, tum reficiendam, tum corroborandam præter panem externum, à Christo petam triplicem cibum vel panem spiritualem. Pri-

Psal. 135.

a Genes. 12.
28. 42. & 48.
b 2. Reg. 21.
c 4. Reg. 6. &
8.

2. Cor. 4.

Nahum. 1.

Ioann. 6.

Matth. 6.

Deuter. 8.

Marth. 4°

Pſalm. 1.

Pſalm. 103.

Exodi 16.

Ioann. 15.

1. Ioann. 5.

Iobi. 41.

Pſalm. 22. &

117.

Marc. 8.

Matth. 15.

Hebr. 9. & 10

mus est verbum Dei. *Non enim in ſolò pane vituit homo, ſed in omni verbo quòd procedit de ore Dei.* Alter eſt, diuinorum præceptorum ac beneficiorum meditatio. *Beatus enim vir, cuius voluntas in lege Domini, & in lege eius meditatatur die ac nocte,* meditando autem mirum in modum paſcitur atque corroboratur. Tertius eſt panis vitæ, qui verè confirmat cor hominis, ſacroſancta Euchariftia, copioſum illud gratiæ munus largiens, nè in via periculorum & laborum & latronum plena deficiamus, quin potius vt illo confortati, cum Iſraëlitis ad promiſſam patriam victores hoſtium, qui ſunt nobis caro, mundus & Satan, recta perueniamus. Quid carne fragilius? quæ in Apoſtoliſ etiam aduentu & robore Spiritus reformantis indigebat. Quid mundo vanius atque fallacius? qui totus in maligno verſatur. Quid mundi principe Satana potentius? *quia non eſt ſuper terram potestas, quæ comparatur ei, qui factus eſt vt nullum timeret.* Ego autem hoc triplici cibo vel pane inſtructus, facilè hos aduerſarios ſuperabo, præſentis vitæ quæuis feram incòmoda, meipſum in cruce conſolabor, & ad cœleſtem patriam properas, gaudens cū Propheta cantabo: *Dominus paſcit ſiue regit me, & nihil mihi deerit: in loco paſcuæ ibi me collocauit. Dominus mihi adiutor: & ego deſpiciam inimicos meos. Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos qui tribulant me.*

Quod autem Chriſtus populum ſeptem panibus in deſerto aluit, occaſionem mihi dabit de ſeptem ſacramentis cogitandi, immò & Chriſto gratias agendi, qui multa myſteria in ſacris literis paſſim obuia, ſacro ſeptenario numero voluit comprehendere. Certè ſicut Chriſtus olim Iudaico populo per ſeptem panes ſeſe ac virtutem ſuam prodidit: ita & noui teſtamenti populo ſuam potentiam & benignitatem ſingularem per ſeptem ſacramenta cognoscendam ac prædicandam, immò & perſentiendam præbere conſtituit. Nulla fuiſſet vis in ſeptem illis panibus, niſi à Chriſto omnis gratiæ fonte illi benediçti fuiſſent: ſic egena & infirma eſſent elementa, nec efficaciam haberent ac conferrent vllam nouæ, ſicut veteris

legis Sacramenta, nisi illam ab eo mutuarentur, de quo scriptum est: *Gratiam & gloriam dabit Dominus. Misit verbum suum, & sanauit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum.* Ad hæc Iudæi quibus de agitur, sine panibus illis benedictis defecissent atque periissent in via, sicut ipsa Christi verba confirmant. Ita verò & nos Christiani, quamdiu in mundi huius deserto versantes, à Domino peregrinamur, nisi horum virtute sacramentorum fulciamur, virtutem spiritualem ordiri & tueri non possumus, sed velut lætaliter vulnerati, in certa perpetuæ mortis discrimina incurrimus, nullo vnquam antidoto ad vitã, quæ in Christo est, reuocandi. Hic demum se prodit verus ille custos hominum & fides Samaritanus, qui, vt Evangelica môstrat parabola, homini saucio & moribundo, quem sæui latrones semiuivum reliquerant, certa medicamenta, & proprium ministrum atq; curatorem prouidit. Per hos velut canales, *Dominicæ* passionis immensa virtus ad nos mandandos atque sanctificandos manat, ac salutariter derivatur. Dicuntur autẽ Ecclesiæ sacramenta, non quòd ab illa primùm inuenta sint vel tradita, quia solum Christum habent institutorem, à quo velut optimo ditissimoq; sponso, sponsa suæ lectissimæ, vti preciosissima monilia, iam pridẽ collata, & ad perpetuam filiorum vtilitatem relicta perseuerant, nimirum Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema vñctio, Ordo & Matrimonium. Quæ omnia Scripturæ autoritate, Patrumque testimoniis iam pridem tam solidè sunt stabilita, tamque firmiter ab Orthodoxis omnibus approbata, vt ea pluribus hoc loco astruere sit superuacaneum.

Dolebo interim vehementer, hos diuinos panes toti credentiũ multitudini propositos ac necessarios, à Christo ipso benedictos, inter tot hominũ myriades Apostolorum manibus primùm distributos, totiq; relictos Ecclesiæ, à plurimis hodie vel nõ agnoscì, vel exiguo in precio haberi, tamq; nequiter ac impiè à plerisque tractari, vt è septem ne duo quidẽ sacramenta nobis relinquunt integra. Quanquam & illa

Psal. 83. &
106.

2. Cor. 5.

Luc. 10.

Matth 7.

pro sua libidine indignè corrumpunt, ac perniciosis erroribus contaminant, vt sacra nunquam in Ecclesia æquè ac ab istis canibus & porcis, profanata fuisse videantur. Stat autem firma Christi sententia, nec potest aboleri: *Nolite dare sanctū canibus: neq; mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte cōculcent eos pedibus suis, & conuersi dirumpant vos.* Deinde pro Catholicis peculiariter Deum summum inuocabo, vt isthæc sacramenta Christiano populo tam salutaria quàm necessaria mentium pharmaca, non solū sincerè & concorditer profiteantur, verū etiam religiosè ac legitimè tractent, nè alioquin seipso in effectu sacramentorum percipiendo impediunt, si his venerandis sacrisq; mysteriis indignè abutantur. Peccat enim hīc sæpè & grauiter tum Clerus tum populus, & oblata in sacramentis diuinę gratiæ videntes ac volentes resistūt, vt hinc magna bonorum offensio, & animarum perniciēs consequatur. Præterea ingentem animi mei mœrorem amaris, si possum, lachrymis testabor, quòd abusus & contemptus sacramentorum hodie tam latè pateant, ac indies ferè magis ac magis passim inualescant, nimirū malorum omnium incensore Satana hoc procurante, vt impuri ac impij homines in hos beatorum panes furiosè inuolent, ac sanctam Dei domum tam precioso thesauro defraudent atq; despolient. Hinc immanis & plus quàm barbarica templorum & altarium prophanatio, cultusq; diuini & rerum sacrarum demolitio. Hinc tam saeva iræ diuinæ flagella, quæ Christianum orbem dirè concutiant, & horrèdam nobis vastitatem interminantur. Præclarè dixit Augustinus: Sacramenta debita veneratione prosequamur, vt ea etiam si ab indignis tractata fuerint, illis sua peruersitate damnatis, illa intemerata sanctitate permanere demonstremus. Quorum sacramentorum vis inquit, inenarrabiliter valet plurimum, & idèò contempta sacrilegos facit. Impiè quippe cōtemnitur, sine quo non potest perfici pietas.]

Contra Parmenianū, lib. 2. cap. 19. & cōtra Faustū. lib. 19. cap. 11.

PRECANDVS est mihi Deus pro miseris, egenis & afflictis

omni.

omnibus, ut praesentem Christi misericordiam in corpore & anima, in vita & morte tanto efficacius experiantur, quanto magis illa ubiq; gentium indigent.

ORABO iidem pro pane gratia impetrando, ut quia mea fragilitatis & indigentia sum conscius, tum ad alios subleuandos, tum ad vocationis meae cursum in hoc deserto consummandum, Christum qui adiutor est in opportunitatibus, miserantem & benedicientem vsq; sentiam.

Psalm. 9.

PETAM & gratiam acceptis Dei beneficiis conuenienter utendi non ad luxum, saturitatem vel superfluitatem, sicut dines epulo suis facultatibus turpiter fuit abusus, sed cum moderatione ac temperantia, nec minus ad indigentis proximi comodum, maxime verò cum debita erga Deum gratitudine & erga proximū charitate, sicut à diuite Zachaeo factum fuit.

Luc. 16.

Luc. 19.

DE MV M Christo Domino Sacramentorum institutori supplicabo, ut verum & salutarem illa usum & fructū Catholicis adferant, nec antoperè ab Ecclesia hostibus contemnantur, ac impie profanentur.

DOMINICA VIII. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

MAGNUM est haereticos, qui Pseudoprophetarū nomine continentur, agnoscere: maius & melius, eisdem in fide ac moribus deuitare. Vtrumque summus pa-

itor Christus à suis requirit ouibus, nè alioquin sicut oves errantes, à via veritatis aberrerent, & prauum dogma seu heresim vllam, vt exitiale animi toxicum, imbibant. Neque verò sat habet Dominus Catholicos ab hæreticis, præsertim docendi officio fungentibus, alienos esse, ita vt eosdè veluti præsentès pestes habeant & fugiant, verùm etiam iubet illos sicut præclaras arbores, bonis iustitiæ Christianæ operibus ac fructibus commendatos esse. Blandiatur sibi quisquis volet, certòq; statuatur Deum sibi propitium, seq; ex electis Christi ouibus fore. Nisi ab hæreticis & eorum erroribus cauerit, nisi bonæ arboris fructus attulerit, nisi Patris voluntatem fecerit, licet Christianus videatur, & ouillam vestem ostendet, tamen in regnum cœlorum nunquam intrabit, sicut in hoc Euangelio Christus disertè testatur. Rectè igitur à Fulgentio scriptum est: Regnum cœlorum sicut infideles, hæretici atque schismatici non habebunt, sic Catholici criminosi possidere nõ poterunt.] Hoc autem inter hæreticos & malos Catholicos interest, quod hæretici falsa credunt, illi autem vera credentes nõ viuunt ita vt credunt, quemadmodum Augustinus affirmat. Multa sunt interim & præclara, quæ de cognoscendis & cauendis hæreticis in suo aureo Cõmonitorio tradit Vincentius Lirinensis: sed nos pauca duntaxat, quæ ad hoc Euangeliũ spectant, ab illo mutuabimur. Citat igitur hæc proposita verba Saluatoris: Attēdite à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Quid est, inquit ille, vestitus ouium? nisi Prophetarum & Apostolorum prologia, quæ idem ouilli quadam synceritate agno illi immaculato, qui tollit peccata mundi, tanquam vellera quædam detexerunt? Qui sunt lupi rapaces? nisi sensus hæreticorum feri & rapidi, qui caulas Ecclesiæ semper infestant, & gregem CHRISTI quaqua possunt dilacerant. Sed vt fallacius incautis ouibus obrepant, manente luporum ferocia deponunt lupinam speciem, & sese diuinæ legis sententiis, velut quibusdam velleribus, obuoluunt, vt cum quisque lanarum mollitiem præsenferit, nequaquam aculeos dentiũ pertimescat.] Vbi præterea egregiè docet hic author, quara-

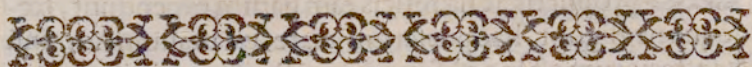
Lib. de fide
ad Petrum.
cap. 40.

Lib. Quæsti-
on. ex Matt.
quæst. 11.

In lib. aduer-
sus profanas
omnium hæ-
reticorũ no-
uitates.

tionem hæreticos à Catholicis discernere debeamus: Hoc enim apud illos quasi solenne esse atque legitimum, ut suos errores diuinæ scripturæ verbis adumbrent & excusent, ac profanis interim nouitatibus gaudeant, & antiquitatis scita fastidiant: Catholicorum verò manere proprium, deposita sanctorum Patrum & commissa seruare, & damnare profanas nouitates. Ille inquit, est verus & germanus Catholicus, qui veritatem Dei, qui Ecclesiam, qui Christi corpus diligit, qui diuinæ religioni, qui Catholicæ fidei nihil præponit, sed in fide fixus ac stabilis permanens, quicquid vniuersaliter antiquitus Ecclesiam Catholicam tenuisse cognouerit, id solum sibi tenendum credendumque decernit.]

EVANGELIUM EIVSDEM
Dominicæ. Matth. vii.

DIXIT IESVS discipulis suis, *Attendite à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. à fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit; mala autem arbor, malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum.*

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

MIRABOR magnam hominum incogitantiam atq; stultitiam, qui oracula diuina de venturis Pseudoprophetis ac hæreticis tam parùm expendunt, fœdeque negligunt, hac præsertim ætate, quæ talium hominũ & sectariorum est longè feracissima. Prædixit Christus: *Multi Pseudopropheta surgent, & seducent multos.* Manifestè Spiritus per Paulum monuit: *In nouissimis temporibus discedent à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis demoniorum. Intrabunt lupi rapaces in vos, non parcentes gregi.* Nec tacuit Petrus: *In vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis.* Tum Iudas meminit, ab Apostolis omnibus esse prædictũ de venturis illis foribus, qui secundùm desideria sua ambulēt in impietatibus. At qui plus satis experimur omnes, diuina isthæc & Apostolica vaticinia si antehac vnquam, nũc maximè quidem compleri, quum sectarum & sectariorum numerus vix vllus potest iniri. Tãtòq; magis ac iustius admirabor, in obliuionẽ fermè verti ea, quæ vigētium & grassantium hereticorum tempore inprimis obseruare ac fugere oportebat. Tunc verò de fidei rebus & sacra Scripturæ sensu non iubemur cum Ecclesiæ hostibus contendere atque disceptare, non ad solum Dei verbum prouocare, & suũ cuiq; iudicium de sacris permittere, quemadmodum hodie plerique non modò insugiferè, sed etiam perniciosè, magnaq; cum multorum offensione factitant. Clamat autem in Evangelio Christus, si tantũ aures ad audiendum habemus, cla-

Matth 24.

1. Tim. 4.

Actor. 20.

2. Pet. 2.

Iudæ 1.

mil. vi.

mat & Paulus: Attēdite vel Vigilate, Declinate, Deuitate. Sic enim sonant Apostolicæ voces: *Hæreticum hominem post vnā & secundam correptionem deuita. Depositem custodi, deuitans profanas vocum nouitates.* Deuita inquam, quasi viperā, quasi scorpionem, quasi basiliscum, nè te non solùm tactu, sed etiā visu flatūque percutiat, quemadmodum Vincentius Apostolum hīc interpretatur. Cur verò isthæc tam crebrò, tam serio inculcantur? nimirum vt sciant Christi oues, si aduersus luporum rabiem sese tueri cupiunt, nullum sibi remediū ac refugium securius esse, quàm falsos fidei doctores, & simulatam illorum religionem, qui ex ouibus lupi facti sunt, modis omnibus detestari, vt neque cibum cum illis capiant. Damnatus enim in fide error, à quocunq̄ue imbibatur vel disseminetur, est fermentum quod vel modicum, vt Paulus inquit, totam massam corrumpit; est velut spina in oculo prorsus excæcans hominem, vt nec se, nec Deum, nec veritatem aspicere possit: est animæ virus tam pestilens, vt nō modo anthorem ipsum, sed & innumeros alios miserè perdat: est cæda, atq̄ue vt plurimum incurabilis lepra, quæ sine sacerdotum iudicio neque cognosci, neque mundari queat; nec solùm à Dei, sed & bonorum omnium societate in cœlis & terris excludit. Breuiter, nulla omninò pestis hostium quæ vis tantam perniciem hominis & orbis creat, quantam impia opinio & doctrina hæreticorum semel admissa, domesticis & vicinis, sed & magnis ciuitatibus, & prouinciis & regnis apportat. Vt nihil sit mirum, à Paulo tam seuerè mandari de hæreticis, velut omniū pestilentissimis in Ecclesia hostibus deuitandis, cū illorum aliquis eodem teste sit subuersus, nec solùm delinquat, sed etiam proprio iudicio condemnetur. Eadem de causa mitissimus ille Ioannes, sed in hæreticos acerrimus postulat, vt Catholicus cum alio, qui à fide Catholica est alienus siue hæreticus, nullum commercium habeat, quando sic loquitur: *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non offert: nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis. Qui enim dicit illi AVE, communicat operibus eius malignis.*

Actor. 20.
Rom. 16.
Tit. 3.
1. Tim. 6.

Lib. aduersus
profanas no-
uitates.

Galat. 4.

Leuit. 14.
Luc. 17.

Tit. 3.

In epist. 2.

Lib. de p̄scri-
ptionibꝫ ad-
uersus hære-
ticos.

Vnde Apostolicorum temporum vicinus Tertullianus ad-
monet, hæreticos ad vllam de scripturis disputationem non
admittendos, & admissos plus damni Catholicis, quàm sibi
vel aliis fructus allaturos esse pronuntiat.

Hic iam ego permultos, qui nouæ falsæquæ doctrinæ veni-
tis, velut arundines agitantur, & à Pseudopphetis seducun-
tur, etiam atquæ etiam deplorabo. Tantum enim abest, vt
Christi præceptū de Pseudopphetis deuitandis obseruent,
vt illorum etiam consuetudine, doctrina & libris gaudeant,
magno in precio illos habeant, & errores eorum tanquàm
dulce venenum, non sine contentione imbibant ac defen-
dant. Dolebo & vicem Catholicorum, qui seueram Dei vi-
sitationem atquæ castigationem non agnoscunt, suis nempè
peccatis id promerentes, vt mater Ecclesia vix ab vllis hosti-
bus grauius ac periculosius, quàm à nostri temporis hære-
ticis passim impetatur atquæ conuellatur. Etenim ab his velut
immanibus feris, vinea Domini miserandum in modum de-
uastatur, & sacra ferè omnia nusquàm non profanantur, tan-
tæque animarum strages & religionis mutatio inuehitur,
quantam nostri maiores multis anteaactis seculis nunquàm
experti sunt. Nam eà quòd *charitatem veritatis* (Catholici) *nō*
receperunt vt salui fierent (verbis Paulinis vtor) *ideò mittit eis*
Deus operationem erroris vt credant mendacio. Et quoniam in
sanctæ fidei negotio tam se ignauos, tepidos & ingratos ex-
hibent, iusto iam iudicio de ore Dei magis ac magis euo-
muntur. Vnde Paulus etiam queritur de nōnullis fidelibus,
qui repellentes bonam conscientiam, circa fidem naufraga-
uerunt. Qua in re plurimi non sunt dissimiles perfidis & à
Deo reiectis Iudæis, qui oblatam Christi gratiã, & missos ad
se ministros ordinarios indignè repudiãrunt. Ita enim fieri
plerunquæ solet, vt lepra lepram, error errorem pariat, & re-
ligionis mutatio imperij quòque mutationem trahat secū,
nullusquæ fidus affectus inter illos duret, quorum fides di-
uersa est. Proinde, si sapio, maius in me aliisquæ studium ex-
citabo, vt Catholicæ fidei depositum non temerè ab Aposto-

2. Theſ. 2.

Apoecal. 3.

1. Tim. 2.

1. Tim. 6.

Jo commendatum, omnibusque mundi thesauris præferendum, magno in precio habeatur, illudque integrum & immaculatum custodiatur, cum ex eo Christianæ sapientiæ, pacis publicæ, & salutis humanæ pars maxima pendeat. Neque unquam obliuiscar Apostolici præcepti, vt in omnibus sanctæ fidei scutum, quo tela nequissimi spiritus extinguuntur assumam, ac in IESU nomine constanter pugnem gladio spiritus, quod est verbum Dei, idemque malleus conterens petras, vt apud Hieremiam legimus. Etenim si unquam antea, nunc vel maximè Catholicis est elaborandum, vt hæreticorum laruas detegant, simalatum istorum religionem arguant, & fraudes dissipet, quum sint, sicut Apostolus vocat, operarij subdoli, in Christi Apostolos sese transfigurantes. Sicut enim simia hominem, & fuci apes simulant, ita isti sub prætextu religionis & purioris doctrinæ se ministros Evangelij aëtant, suâque noua dogmata simplici populo nõ modò venditant, sed etiam pestilenter instillant. Ita verò sub ouilla pelle magis fallunt incautos, & nunquam satis deplorandam in animas immanitatem exercent. Nam vt Paulus dixit, *per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium, ac sicut seductores, in peius proficiunt, errantes & in errorem mittentes.* Actum est igitur de ouibus, quas in luporū potestatem redigi necesse est, si Apostolica regula negligatur, quæ in hunc modum definit: *Obseruetis eos qui dissensiones & offendicula præter doctrinam quam vos didicistis faciunt, & declinate ab illis.* Cum hac regula conuenit, quod idem Paulus commendat fidelibus, in hunc modum scribens ad Thessalonicenses: *Denunciamus vobis fratres in nomine Domini nostri IESU Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundum traditionem quam acceperunt à nobis.* Cum autem hæretici omnes per Apostolicam traditionem maximè conuincantur, & illam ferre omninò detrectent, rursus ab eodem Paulo sancitū, & nobis firmiter obseruandum est illud: *State, & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.*

Ephes. 6.

Hierem. 23.

2. Cor. 11.

Rom. 16.

2. Tim. 3.

Rom. 16.

2. Theff. 3.

2. Theff. 2.

A fructibus eorum cognoscetis eos.

Tit. 3.

MIRVM, plerosq; tam rudes & crassos reperiri, vt Pseudopphetas, & sicut Paulus dixit, hæreticos huius ætatis ignorent, immò Christi Ecclesiæque hostes pro veris Evangelij doctoribus ac legitimis Ecclesiæ pastoribus ac ministris habeant atq; colant. Cur autem propriam notam veros falsosque fidei doctores discernendi, quam Christus hîc tradidit, non observant? *A fructibus eorum* inquit, *cognoscetis eos.* Esto, vtrinque boni & mali, docti & Scripturarum periti appareant, verbum Dei concionentur, sacramentis utantur, & variam pietatis speciem in vita & moribus præferant. Non tamen ab hisce fructibus cognoscuntur, qui sæpè sectariis æquè ac Catholicis ministris congruunt: quoniam & Montanistæ ieiunia, & Euchitæ precandi consuetudinem, & Apostolici facultatum renunciationem seuerius quàm Catholici, iam olim exigebant atq; præstabant. Quarè non tam Sectariorum personam & vitam quàm doctrinam spectare debemus, eiusq; doctrinæ fructus, qui arbores non bonas, sed in radice ipsa corruptas & putres esse probant, imprimis nobis æstimandi atq; censendi sunt. Cuiusmodi fructus existunt, quod obedientiam Ecclesiasticis magistratibus debitam non doceant, nec præstent, sed potius illorum contemptum verbo & exemplo vrgeant: quod pro Christiana & Evangelica libertate, quæ seruos iustitiæ facit, carnalem vitæ licentiam commendent, votorum solvant vincula, probatos Ecclesiæ ritus abrogent, docendi pascendique alios officium illegitimum sibi sumant, neque per ostium ingrediantur, vt legitime ordinati, vocati ac missi videri possint. Nō libet illis cum antiquis, receptis laudatisque Patribus de religione sentire ac docere, sed iampridem damnatos Ecclesiæ hostes imitantur, & seditiosis ætatis nostræ hæresiarchis non solum in fide, sed etiam in Dei cultu & administratione sacramentorum, vel potius in abrogatione sacrorum adhærent. Nulla tot sæculis

extitit

exitit secta, quæ maiores in religione & Republica distractiones faceret, tot seditionum & profanationum flammis arderet, tam tetrus ac damnatis erroribus abundaret, tantum supercilij in sacris tractandis, mutandis & abolendis sibi arrogaret, ipsa fidei nostræ fundamenta hostiliter concuteret, demum ad omnem impietatem & ipsum Atheismum vulgo fenestram & ostium euidentius aperiret.

Quis ergo nisi cæcus non videat, hos teterrimos esse fructus, à quibus nostri Pseudoprophetæ cognoscantur, & in illos ipsos nouæ fidei magistros competere, quod Iudas Apostolus illos velut suis depingens coloribus dixit: *Hi sunt murmuratores, querulosi, secundum desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur superbiam. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes?* In eosdem profecto quadrat, quod princeps Apostolorum de magistris mendacibus præmonuit: *Muli sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur, qui post carnem in concupiscentia immunditia ambulant, dominationemque contemnunt: audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere, blasphemantes, & libertatem illis promittentes, cum ipsi serui sint corruptionis.* Perstrinxit eosdem & illa Ioannis sententia: *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum,* eo ipso subindicans, hæreticos omnes à multitudine vnitatis exiuisse, sicut notat Augustinus. Tantum verò abest, ut vna, sancta, Catholica & Apostolica Ecclesia queat apud hos reperiri ac statui, ut non solum à veteri & præsentē Catholicorū Ecclesia in fidei & doctrinæ vnitatem discrepent, sine qua nec vera constitui potest Ecclesia, sed etiam inter se mutuo diuisi atque dissecti, Andatarum more depugnent ac tumultuentur. Bone Deus, quàm ingens inter eos viget concertatio de canone scripturæ, autoritate Ecclesiæ, libero arbitrio, iustificatione, Sacramentis, aliisque id genus capitibus ad religionem conseruandam necessariis: Quoties isti suæ fidei & confessionis formulas fingunt ac refingunt, suasque de doctrina scripturæque intelligentia sententiâs mu-

Iudæ 1.

2. Pet. 2.

1. Ioann. 2.

In Psal. 106.

tant, vt inter se subinde plus quàm ex diametro pugnare, ac se inuicem damnare minimè vereantur. Deest enim illis nō priuatus propriusque sensus; non mentis humanæ supercilium, non rationis cæcum iudicium; non fallax coniectura, sui que fiducia & contendendi libido, quæ quidem sunt diræ pestes & venena noxia religionis: deest autem veræ Ecclesiæ certa nota, communis nempè sensus atque cōsensus Orthodoxorum, in vnā eandemque veritatem conspirantium, & ea nitentium obedientia, quæ in Christi & Christianæ fidē obsequium hominis intellectum captiuum redigit, redactumque custodit. Hinc ego grauem iustumque animi dolorem concipiam, cum intra paucos annos tanta vis ac ferocia sectariorum erumpat, quantam Catholici magistratus & incorrupti iudices reprimere non possunt. Crescunt synagoga Satanae, siue numerum, siue amplitudinem, siue fortunas & opes consideremus. Ecclesiæ verò suis propriis domiciliis, collegiis, monasteriis, Episcopatibus per summam hæreticorum crudelitatem orbatur, omnibusque veteris religionis exercitiis & cæremoniis tyrannicè spoliatur, ac demum in tot ciuitatibus, prouinciis, insulis & regnis, quæ Catholicum nomen antea profitebatur, tristissima rerum facies apparet, quæ nullis piorum lachrymis æquari posse videatur. Ita demum Christi vaticinium magis magisque indies impletur: *Filius hominis veniens inquit, putas inueniet fidem in terra?* Inualefcit sanè magna & horrenda, quam Paulus apertè prædixit, discessio, cum præclarum fidē donum in plurimis extingatur, & in paucissimarum gentium animis purè conferuetur, eaque aduentantis quidem Antichristi certissima nota est. Utinam autem omnes quibus cordi est veritas atque religio, mecum iusto cōmiserationis tangantur affectu, propter incredibilem tot animarū velut in cataclysmo pereuntium multitudinem, quoniam nouum hunc Satanismum amantes, in arca mystica (vnico electorum domicilio) nolunt persistere. Nec leuem debemus compassionem iis, qui ad Reipub. clauum modò sedētes, durissimam prouinciam su-

stinent,

stinent, utpote quibus cum grauiſſimis belluis ac pernicioſiſſimis tēpeſtatibus velut in procelloſo mari quotidie conſiſtendum eſt. Ita igitur me comparabō, ut ſeduciſ & ſeducoribus, quorum Chriſtus in Euangelio meminit, mentem meliorem ex animo precer: deinde ut maximum hoc irati Dei flagellum, qui per graſſantē hæreſim, ſuam caſtigat Eccleſiam, cum intimo ſenſu doloris deplem, ac poſtremò ut cum Apoſtoliſ in mari periclitantibus ad Chriſtum dormientem in clamem: *Domine ſalua nos, perimus, utquē cum Propheta precer: Diſſipa gentes quę bella volunt. Confundantur & conuertantur qui oderunt Sion: pax ſuper Iſraēl.*

Matth. 24.

Matth. 3.

Marc. 4.

Pſal. 67. 128.

& 172.

Omnis arbor quę non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

EST quidem hoc mihi & Catholicis omnibus neceſſarium, ut hæreſicis & eorum erroribus abrenunciemus. Sic enim docet canon Apoſtolicus: *Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistiſ, anathema ſit.* Alioquin quiſque in vna fidei parte claudicat, iſ ex Catholico ſeſe hæreſicum, vel ſicut Chriſtus Thomę diſcipulo dixit, infidelem facit, & à vera fide iuſtificante atquē ſaluante proſus excidit, ſuam vtiquē partem cum infidelibus in Chriſti iudicio & apud inferos habiturus. Sedenim non erit mihi ſatis impiorum fugere conſortium, & piis Catholicam fidem proſitētibus adherere. Nota enim & firma eſt ſymboli Athanaſiani regula: *Quicunq; vult ſaluus eſſe, ante omnia opus eſt ut teneat Catholicam fidem: quam niſi quiſque integrã inuiolatamq; ſeruauerit, abſque dubio in æternum peribit.* Igitur cum ſanæ & Orthodoxę fidei profeſſione, quę velut humanę ſalutis eſt baſis, diuinę legis obedientiam, Chriſtianęque iuſtitie fructus, quos hęc operari per Chriſti gratiã licet, pro mea virili coniungam. Tales enim diſcipulos informat exigitque Chriſtus, qui audiant, id eſt, credant ſimul & faciant Patris voluntatem. Non enim tam linguę officium, quàm cordis

Galat. 1.

Ioan. 20.

affectum

et manifestum est
etiam, / 1037

1. Cor. 4.

Luc. 12.

1. Ioan. 1.

Matth. 3. & 7.

Psal. 51.

affectum & operis fructum ille requirit, qui vult religionem non verbis tantummodo, sed rebus constare maximè, vt nō titulus, sed vita Christianum arguat. Etenim *non in sermone est regnum Dei: sed in virtute*, Paulo Apostolo teste. Et sicut ipse Christus liquidò asserit, *ille seruus qui cognouit voluntatē Domini sui, & non se preparauit, & non fecit secundum voluntatem eius: vapulabit multis*. Igitur in hoc Euāgelium ita scribit Theophylactus: Docet nos Dominus, si fidem absque operibus habuerimus, nihil nobis eam profuturam, cum dicat: *Qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum*. His consonans Christianus Druthmarus affirmat, quòd sicut arbor vnaquæque ex fructu cognoscitur, & vel laudatur ex ipso, vel vituperatur: sic omnem hominem ex opere suo quod est fructus eius, aut remunerari, aut condemnari. Non ergo confidat aliquis, quòd sit Christianus: si non facit opera Christianitatis, non intrabit in vitā æternam, quia *qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est.* Ac prudēter quidem cum Augustino expendam, quod Christus post Ioānem Baptistam dixerit: *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur*, nec fructum tamen malum nominet. Etenim non modò malum fecisse, sed etiam bonum nō egisse Christiano est dānabile, quem non folia & flores siue frondes, sed sãni maturiq; fructus sic commendare debent, vt is cum Propheta dicere possit: *Ego sicut oliua fructifera in domo Dei*. Hinc possumus euidenter agnoscere (eiusdem Augustini verbis vtor) quas pœnas arbor spinosa in die iudicij patietur, quando illa quæ fructum non dederit, excidetur, & in ignē mittetur. Quid verò excisione ista formidabilius? quæ hominem otiosum & inertem eò redigit, vt à Dei gratia excidat, sanctorum chorum & societatem amittat, atque à cœlestis regni gloria in sempiternum exulet. Quid insuper illo gehennæ igne acerbius, quid intolerabilius, qui semper ardens, consumitur nunquam, ac omnia suppliciorum & tormentorum genera, quæ vnquam pertulere mortales, in immensum excedit? O infœlicem ar-

borem,

borem, diuini iudicij acutissima securi iam iam excidendam, & in ignem illum inextinguibilem coniciendā, siue ob cōmmissionis, siue omissionis, vt vocant, peccatum tartarea pœna luenda sit. Hinc ego diuini iudicij metū tanto magis concipiam & præ me feram, quanto certius comperio & agnosco, bonos in me fructus permultos desiderari, malos autem plus satis in horto meo quotidie crescere, meamque arborē frondibus & foliis speciosis potius quàm solidis maturisque fructibus abundare. Cæterum vt isthæc arbor fructus Christo gratos, mihi que salutare & necessarios adferat, multis virtutibus sicut frugiferis herbis opus est, quas horto meo magis ac magis inferam, quemadmodum princeps Apostolorum hisce verbis ostendit: *Ministrate in fide vestra virtutē, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. Hac enim si vobiscum adsint & superent, nō vacuas, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri IESU Christi cognitione.* Quod si deprehendero, hos aliosque fructus spiritus, sicut Paulus eos appellat, in horto meo succrescere, cū arbore mea præclare agi putabo, simulque cœlesti agricolæ, qui bonorum fructuum omnium seminator & conseruator est, ex animo gratias agam, & ab eo insuper petam benedictionem, vt esse possim tãquàm arbor secus decursus aquarum plantata, suumque fructum in tempore proferens, ita vt nec folium eius decidat, & circa illam omnia prosperentur, sicuti Prophetæ loquuntur. *Dicam igitur & ipse: Omnia opera nostra operatus es nobis. Non nobis Domine non nobis: sed nobis tui da gloriam. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis.* Verum si malè succedit arbori meæ, quoniam fructus habet præcoces, acerbos, putridos ac noxios, iustam verebor iram tãti Patrisfamilias, qui nē infrugiferas quidem arbores in horto suo ferre vult, sed eas maledictione sua persequitur, vt maledictæ exarescant, ac ignis æterni pabulum perpetuò fiant. Vnde & illa Christi extat sententia: *Si quis in me nō manserit,*

2. Pet. 5.

Galat. 5.

Psalm. 1.
Hierem. 17.
Isai. 26.
Psalm. 113.
& 17.

Ioan. 15.

Matth. 25.

ferit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligent eum, & ignem mittent, & ardet. Id quod Christus illa etiam exprefit fimilitudine, cum malediceret in via ficulneæ, quæ nihil habebat præter folia, vt hinc illi dixerit: *Nunquam ex te fructus nafcatur in fempiternum.* Quam fententiam ftatim comprobauit euentus, quoniam ficulnea continuò eft arefacta, vt hinc etiam Apoftoli admirarentur. Nec eft diffimile quod

Luc. 13.

alibi legimus de patrefamilias, qui arborem fici in vinea fua plantatam habuit, & cum nullum in illa fructum offenderet vt fperârat, iufsit illam fuccidi, nè fruflrà terram longius occuparet. Cur igitur & ipfe mihi non metuum, nè iratum contra me iudicem Deum fentiam, breuîque audire cogar illum ita pronunciantem: *Inutilem feruum eiicite in tenebras exteriores. Terra enim proferens spinas ac tribulos,* vt Paulus affir-

Matth. 25.

Hebræ 6.

Homel. 24. in Matth.

mat, *reproba eft & maledicto proxima, cuius confummatio in combustionem.* Certè Chryfoftomus hoc ipfum Chrifti verbum eò refert, vt timorem inde colligant, qui mores fuos maturè ac diligenter, vti par eft, non inftituunt.

Matth. 3.

Cum verò hæc illuftris Domini fententia, quam & Ioannes Baptifta propofuit, bonorum operum neceffitatè commendet fidelibus, eft illa mihi contra nouos Ecclefiæ bonorumque operum hoftes etiam atque etiam confideranda. Sic enim ifti fupra modum efferunt fidem, vt bona opera fidelium velut ad falutem non neceffaria indignè prorfus deprimere, ac fructibus debitis pro fua tantum libidine fpoliare contendant. Catholici fanè cum bona opera, Deo grata & homini falutaria, fiue, vt in fcholis loquuntur, meritoria prædicant, illa fola intelligunt, quæ fundamento veræ fidei fuperftruuntur, quæque Chriftus in credentium cordibus habitans facit, & Spiritus ipfe fæctus ex radice charitatis producit, vt eadem non modò fructus bonæ arboris, fed etiam, ficut Paulus vocat, fructus diuini fpiritus meritò cenfeantur. Hæc opera cuique ad falutem non poffunt non effe neceffaria, tum ad iuftificationis gratiam retinendam, iuxta illud: *Qui facit iuftitiam, iuftus eft: qui facit peccatum, ex*

Galat. 5.

1. Ioann. 3.

diabolo

diabolo est. Tum ad obedientiam præstandam illi, qui ea ipsa in verbo suo præscripsit, & seriò à credentibus exigit, Christo ipso testante: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Si diligitis me, mandata mea seruate.* Tum ad pœnas peccatorum effugiendas, quas Deus malè operantibus interminatur, vt ostendunt illæ sententiæ: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Tum ad præmia virtutum bonorumque operum promerenda, & pro iustitiæ corona in cœlis consequenda. *Reddet enim Deus unicuique, secundum opera eius, iustis quidem secundum patientiam boni operis, gloriam, honorem, in corruptionem & vitam æternam. Et omnis demum misericordia facit locum unicuique, secundum meritum operum suorum. Quid multis? Procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.* Ac solus quidem Ioannes in Apocalypsi satis docet, bona opera credentes ipsos etiam à morte comitari, ad æterni iudicis penetrare tribunal, exactè illa singula discuti atq; ponderari, quæ autem plena inueniuntur ac pura, immensis æternisque præmiis affici. Ex quibus omnibus mecum ipse concludã, opus esse, vt ego Christi gratia cooperante, tanquam arbor bona fructus proferam bonos, si certam & infrugiferis arboribus decretam maledictionem æternam velim effugere: *Qui autem siue bonus siue iustus est, iustitiam adhuc faciat, vel iustificetur, & sanctus sanctificetur,* Ioanne Apostolo teste.

Matth. 19.
Ioann. 14.

Luc. 13.

Matth. 18.

Matth. 16.

Rom. 2.

Ecclesi. 16.

Ioann. 5.

Apoc. 2. 3. 7.
14. & 21.

Apoc. 22.

PRECANDVS est mihi DEVS pro Ecclesiæ desertoribus & aduersariis, præsertim verò hereticis hoc tempore insinatis, partim seductoribus, partim seductis, nempe vt heretica prauitatis velamen à cæcis illorum oculis auferatur, illiq; Ecclesiæ Catholicæ, extra quam Christi merita nulli profunt, reconcilientur: aut certe vt illi suis fraudibus, insidiis & artibus minus noceant Orthodoxis.

ORABO etiam pro Catholicis peccatoribus, vt heresim, tan-

quàm horrendum ac precipuum flagellum Dei peccata nostra punientis, agnoscant ac metuant, in sŕoque sanctæ fidei zelo incensi, ab istis Antichristi præcursoribus, eorumque technis & erroribus caueant, quemadmodum Christus & Apostoli seriò præceperunt.

AD HAEC diuinam implorabo gratiam pro Pseudocatholicis, quorum numerus est maximus, vt non externa solum specie pietatis, sed & sincera iustitia & perfectæ obediẽtia Deum honorent: neq; solum ore, sed etiam opere dignisq; fructibus Catholicam professionem testentur ac comprobent. Canon enim est Apostolicus omnibus obseruandus: Satagite fratres, vt per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.

2. Petr. I.

Lib. I. super
Genesim. contra
Manichæ.
cap. I.

I. Cor. II.

Matth. 7.

DEVM quoniam diligentibus Deum cuncta in bonum cooperantur, Orthodoxis petam dari gratiam, vt ex hæresibus hodie vigentibus peculiarem colligant vtilitatem, quemadmodum Augustinus his verbis innuit: Ideò diuina prouidentia, multos diuersi erroris hæreticos esse permisit, vt cum insultant nobis, & interrogant nos ea quæ nescimus, vel sic excutiamus pigritiam, & diuinas scripturas nosse cupiamus. Propterea Apostolus ait: Oportet hæreses esse, vt probati manifesti fiant inter vos. Acrusus: Multi ad querendum pigri sunt, nisi per molestias & insultus hæreticorum, quasi de somno excitentur. Qui homines si bonæ sint fidei, non credunt hæreticis, sed quid illis respondeant, diligenter inquirunt. Nec eos deserit DEVS, quin petentes accipiant, & quærentes inueniant, & pulsantibus aperiat.]

DOMINICA IX.

POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIVM nobis proponit parabolam, & in illa villicum seu œconomum, qui bona Domini sui dissipavit, & prodegit potius quàm dispensavit. Is infidæ administrationis malè sibi conscius, & ab hero suo accersitus, quum nullâ rationem dispensationis reddere confideret, sua consilia eò instituit, vt etiam officio destitutus, haberet vnde viueret, nempe per amicos demùm sustentatus. Quamobrem quæ illi residua ex bonis heri suppetebant, inter eiusdem heri debitores nõ sine arte distribuit, quòd speraret se illorùm fauore & beneficio vicissim esse iuuandum, cum ad extremam necessitatem reductus, præfenti amicorum ope indigeret. Qui villicus ab hero suo laudatur, non ob fraudè in bonis cõcreditis apertè cõmissam, sed quòd ingenij astutiam & sagacitatem, quæ vulgo etiam prudentia reputatur, re ipsa probasset, quando cum alieno damno suum commodum tam callidè promoueret, suæque necessitati aduersus futuram egestatè & penuriam maturè prospiceret. Et frequens quidem artificiosa est isthæc filiorum mundi industria, vt proximum fraudando ditescant, suamq; propriam vtilitatem potius quàm iustitiã & charitatem expendant atque procurent. Christus autem huius parabolę scopum in eo statuit, vt si animis nostris benè consultum velimus, & amicos in primis necessarios, sine his enim nõ viuitur, desideremus, singulari amore ac studio nobis pauperes ad-

Matth. 5.

Homel. 18. li-
bro 50. Ho-
mel.

In Psalm. 121.
Matth. 19.

In cap. 16:
Luc.

sciscamus & commendatos habeamus. Per hos enim ef-
fici posse docet, vt etiam immeretes post mortem Deum
clementem, sedesque coelestes obtineamus. Beati enim
misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequen-
tur, non solum in praesenti, sed etiam futuro seculo, vt
quomodo seruos Dei participes faciunt in terrena sub-
stantia, sic vna cum illis partem habere mereantur in vi-
ta aeterna, quemadmodum loquitur Augustinus. Quid i-
gitur est reliquum, praeterquam vt fratres diuitiarum par-
ticipes faciamus, vt quando hinc defecerimus, hoc est, ex
hac vita excesserimus (Theophilaesti verbis vtor) accipiant
nos pauperes in aeterna tabernacula? Aeterna enim ta-
bernacula constituta sunt, in qua possint recipere eos,
qui hic ipsis amice de bonis, quae sunt dominica, largiun-
tur. Testatur & Augustinus, sanctos qui ad iudicandum
venient, & sedebunt cum Domino, illorum rationem ha-
bere qui fecerunt misericordiam, quos etiam separatos
in regnum caelorum sint assumpturi. Nec tacet Ambro-
sius, largiendo pauperibus, Angelorum nobis caetero-
rumque sanctorum gratiam comparari.

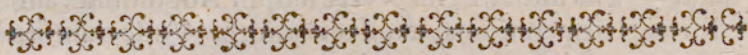

EVANGELIVM EIVSDEM
Dominicae. Luc. XVI.

DIXIT IESVS discipulis suis, Homo qui-
dam erat diues qui habebat villicum: &
hic diffamatus est apud illum, quasi dissi-
passet bona ipsius. Et vocauit illum, & ait
illi, Quid hoc audio de te? redde rationem
villicationis tuae: iam enim non poteris villicare. Ait au-
tem villicus intra se, Quid faciam, quia Dominus meus au-
fert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erube-
sco.

isco. Scio quid faciam, vt cum amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas. Conuocatis itaq; singulis debitoribus Domini sui, dicebat primo. Quantum debes Domino meo? At ille dicit. Centum cados olei. Dixitq; illi, Accipe cautionem tuam: & sede, citò scribe quinquaginta. Deinde alij dixit, Tu verò quantum debes? Qui ait, centum coros tritici. Ait illi, Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudauit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

*Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis
tuæ: iam enim non poteris villicare.*

RATIAS agam Christi bonitati ac sapientiæ, qui vt sese humano & imbecillo captui attēperet, acceptas à rebus externis parabolas ac similitudines nobis sæpè proponit, suaq; diuina in illis iudicia & occulta mysteria vtiliter explicat. Siquidem vt Paulus ipse fatetur, *inuisibilia Dei à creatura mundi per ea que facta sunt intellecta, conspiciuntur, sempiterna quoq; eius virtus & diuinitas.* Habet sanè mundus, semperq; habiturus est vbiq; gentium dominos & seruos, creditores ac debitores, amicos & inimicos, iudices & accusatores, æquos & iniquos homines, filios

Rom. 1.

i. Cor. 2.

a Matth. 12.

h Matth. 16.

c Matth. 18.

d Matth. 25.

e Luc. 12.

Tractat. 44.
in Euangel.
Ioann.

Luc. 19.

Ioann. 6. & 9.

Tractat. 44. in
Ioann. & in
Enchiridio
cap. 110.

demum lucis ac tenebrarum. Nec est difficile sapienti, istiusmodi personas ad spiritualē referre sensum, & humana quidem conferre diuinis. Sicut enim animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei: sic spiritualis iudicat omnia, vt ab eodem Apostolo traditur. Cæterum quod ad præsentem parabolam attinet, mirum sanè, Christum de ratione à seruis exigenda toties disserere, remque tanti momenti quæ salutem hominis æternam continet, à nobis parum aut frigidè admodum cogitari. An enim apertæ Christi voces nō sunt?

^a *Reddent rationem de verbo otioso in die iudicij.* ^b *Reddet unicuique secundum opera eius.* ^c *Voluit rationem ponere cum seruis suis.* ^d *Cum cæpisset rationem ponere cum seruis suis.* ^e *Omni cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo: vt alias id genus Apostolicas sententias de ratione villicationis cuique reddenda consonantes prætermittam. Adeò verè scripsit Augustinus: aliud esse tempus operationis, aliud receptionis. Vnde mihi sæpè proponam duplex tempus nobis à Deo concedi atque præfigi: alterum negociandi & villicandi: alterum iudicandi & remunerandi. Ac singularem quidem gratiarum actionem sæpè offeram Deo, qui hoc tempore gratiæ tam clementer nobiscum agit, vt in suis donis & beneficiis offerēdis se cunctis munificum ac liberalem ostēdat, hoc vnum interim exigens: *Negotiamini dum venio. Operamini dum dies est: venit enim nox, quando nemo potest operari. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebra comprehendant.* Vt hinc etiam scitè dixerit Augustinus: Operetur homo dum viuít, nè illa nocte præueniatur, vbi nemo possit operari. Modò est vt operetur fides per dilectionem, & si modò operamur, híc est dies, híc est Christus. Quocirca híc omne meritum comparatur, quo possit post hanc vitam releuari quispiam vel grauari. Nemo autem se speret quod híc neglexerit, cum obierit, apud Deū promereri.] Hinc iã ego meipsum incusabo, qui velut in copioso mercatu seu emporio constitutus, ingentia mihi lucra paruo precio comparare moror, & quasi in media viuens æ-*

state,

state, fruges parare cello, sagaci prouidâq; formica ignauior, quòd illa, licet duce, præceptorè & principe destituta, tamen in æstate sibi paret cibum, & in messe congregat quod comedit in hyeme, quemadmodum à Rege Salomone scriptum habemus. *Igitur vsq; quopiger dormies? quando consurges à somno tuo? Si impiger fueris, veniet ut fons messis tuae, & egestas longè fugiet à te.*

Sequitur autem & alterum iudicij tempus ac remunerationis, quò Christus iudex rationes dati & accepti ad calculum reuocabit, & à singulis exiget, piorum quidem benefacta præmiis amplissimis cohonestaturus, malorum autem crimina suppliciiis acerbissimis, nec vnquam finiendis vindicaturus. Quod quidem iudicij tempus ab inuitabili morte, cuius hora nihil nobis est incertius, initium sumit: *Statutum est enim hominibus semel mori*, ipsamque animam à corpore separatam in eo statu collocat, vt mox Christi Domini tremendum iudicium subire cogatur. *Pater enim omne iudicium dedit Filio, vt omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem.* Ipse est viuorum ac mortuorum iudex, si Petro creditur, à Deo constitutus. Iam verò duplex Christi iudicium, sicut & alibi monstratum est, expectare habeo, generale nimirum, quo mundus hîc totus simul & semel ante Christi tribunal iudicabitur, quemadmodum Paulus Atheniensibus clarissimè concionatur, & particulare. Nisi enim anima cuiusque morientis hominis, cum primùm migrat à corpore, occultè à Christo iudicaretur, nò tantopere Iob timès Deum extimesceret inquiens: *Quid faciam, cum surrexerit ad iudicandum Deus? & cum quaesierit, quid respondebo illi?* nec à pio Rege Dauid cum formidine proferretur: *Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine*: neque Apostolus pronunciarè: *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. Si enim ceciderit lignum ad Austrum aut ad Aquilonem, in quocunq; loco ceciderit, ibi erit*, vt astruit Ecclesiastes. Desipio igitur vehementer, si ego fidam nostri iudicis præmonitionem tradam obliuioni, ac vltimam illam vitæ horulam, quæ ad iudicium animam

Prou. 6.
Ibidem.

Hebr. 9.

Ioann. 5.

Actor. 10.

Actor. 17.

Iob 31.

Psal. 142.

Hebr. 10.

Ecclesi. 11.

Apoc. 2.
Matth. 24.
Apoc. 22.

ducit, non sapere in mentem reuocem. *Est inquit, fidelis v^g ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Estote parati, quia quæ nescitis hora, Filius hominis venturus est. Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera eius.* Sic autem in morte mecum actum iri putabo, sicut presenti & iniquo dispensatori tunc vsu venit, quando ille à Domino suo ad iudicium vocatus, non solum apparere coram, sed etiam totius anteaactæ dispensationis rationem absolutam reddere debuit. Quod illi grauiter dictum & obiectum fuit, ad me quoque spectat: quandoquidem velim nolim, audire cogar à iudice: *Quid hoc audio de te?* multis nempe constanter me accusantibus, quod concredita mihi talenta perperam erogârim. *Redde rationem villicationis tuæ,* nimirum de commissis hucusque vitiiis, de prætermisis benefactis, de violatis præceptis, de beneficiis indignè perceptis, de proximi charitate neglecta, de totius vitæ tempore sic expeso, parum vt in Dei gloriam proximique commodum supererogâris, ac superlucratus fueris. *Quis iustus vix saluabitur, si de verbis etiam otiosis ratio repositur, si ad trutinam diuini iudicij bona & mala anteaacta reuocabuntur, Cuncta enim quæ sunt, adducet Deus in iudicium,* iniquus & peccator vbi quæso parebunt? *Quid miser & reus ego illi respondeam iudici potentissimo, quem nemo effugere, & sapiētissimo, quem nemo latere & fallere, & iustissimo, quem nullus flectere vquam possit?* Ipse solus est, qui in lucernis Hierusalem scrutabitur, & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, vt sua promissa impleat: *Cum accepero tempus, inquit, ego iustitias iudicabo. Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique secundum viam suam, & iuxta fructum adinventionum suarum.* Quocirca nihil ego consultius fecero, nisi vt magnis debitorum vinculis obstrictus, cum offenso Deo in gratiam redeam, eiusque iudicium preueniam in cōfessione, & qui quotidie pecco, meipsum quotidie iudicem ac puniam. Etenim non fallit Apostolica regula: *Si nosmetipsos diiudicauerimus, non vniq^{ue} iudicauerimur.* Memi-

1 Pet. 1.
Matth. 2.
Eccles. 12.

Sophon. 1.
1. Cor. 4.
Psalm. 74.
Hierem. 17.
Prou. 16.

1. Cor. 11.

nero certè semper quod ab Augustino didici, non solum extremum mundi, sed etiam huius vitæ meæ diem mihi esse formidandum: quoniam qualis in vita ista quisque moritur, talis in supremo die iudicabitur. Eoque magis illa futuri iudicis verba ponderabo: *Vigilate, quia nescitis quando Dominus veniat, serò an media nocte, an galli cantu, an mane: nè cum venerit repente, inueniat vos dormientes. Si non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te.* Igitur aliis blandus, & mihi seuerus ero in his, quæ ad expurgandas conscientia labes pertinent, meque presenti villico siue dispensatori conformabo, qui de administrato procuratoris officio malè sibi conscius meritò angitur, & sollicitè curat, vt quia suæ villicationis rationem hero comprobare diffidit, meritam siue carceris, siue capitis pœnam effugiat, resque suas, saltem beneficio aliorum adiutus, in tuto ponat. Atque hinc spectant illa dicta Sapientis: *Ante iudicium para iustitiam tibi, & interroga teipsum: & in conspectu Dei inuenies propiciationem. Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum.*

Filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.

IVRE dolebo, me ad summa æternaque vocatum, ita humili repere, & minorem habere curam rerum spiritualium quàm temporalium, magisque humana quàm diuina sapè spectare: vt hinc mundi amatoribus & imprudentior & stultior possim haud iniuria existimari. Quas enim molestias quæso, quæ discrimina die ac nocte non subiunt milites stipendio paruo contenti, & ad vires hostium sustinendas continenter accincti? Quantum periculorum deuorant mercatores terra marique peregrinantes, qui famem, sitim, æstum, frigus, variasque calamitates contemnunt, tantum vt bonis citò perituris fruantur, quæ sicut sollicitè anxieque conquirunt, ita non sine labore conseruant, & cum dolore vt plurimum deserunt, ac inuiti prorsus amittunt? Iam verò quantum

In epistola
8 ad Hefychium.

Marc. 13.

Apoc. 3.

Eccles. 18.

Eccles. 14.

Matth. 13.

Sapient. 2.

Luc. 15.

Psal. 4.

Prou. 1.

Hai. 59.

Hierem. 4.

Rom. 1.

1. Cor. 1.

Ibidem.

Sapi. 5.

est studium mulierculis, mundo ut placeant, & nescio quibus satisfiant: tot illæ sumptus in ornando corpore & ostentanda forma profundunt, in cantando, saltando, fucando, poliando indefatigabiles. Quis demum vigilias & sudores & angores illorum explicet, qui mundum habent pro patria, & pro rosas amant opes, quas Christus reputat spinas, quæque tantum se voluptatibus dedunt? In horum persona scriptum est: *Venite, fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura tanquam in iuuentute celeriter, vino precioso & unguentis nos impleamus.* An non filius ille prodigus indicat satis, in quantas ærumnas impurè amantes incidant, ut etiam cum porcis communes filiquas deuorare, & verè sordidi esse cogantur? Omitto de aliis huius seculi filiis dicere, qui totam ferè vitam in eo consumunt, ut inexplibili tum auaritiæ, tum ambitioni seruiant, prauisque desideriis faciant satis? In hos meritò intuebitur Propheta inquitens: *Filij hominum usque quo graui corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Hos æterna etiam Sapientia sic arguit: *Vsque quo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea quæ sibi sunt noxia cupient, & imprudentes odibunt scientiam? Auersio paruulorum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet illos. Non est qui inuocet iustitiam, inquit Isaïas, neque est qui iudicet verè: sed confidunt in nihili, & loquuntur vanitates.* Quod si ex verbo Dei iudicandum est, sapientes illi sunt quidem, ut faciant mala: benè autem facere nescierunt. Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, quibus & ipse Deus interminatur: *Perdam sapientiam sapientium: & prudentiam prudentium reprobabo.* Vnde Paulus quoque tradit: *Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi?* Tunc verò primùm illi sapient, quum seram, & æquè inutilem acturi pœnitentiã, nudi apud inferos ardebunt, & in horrendis pœnis veritatè non sine perpetuo gemitu cõfitebuntur. Vox enim illorum est propria: *Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? transferunt omnia illa tanquam umbra.*

Ego autem sedulo circumspiciam, ne prudens & sciens partem habeam cum seculi huius filiis praeposterè sapientibus, ut qui futuri seculi obliuiscunt, corpus animæ, humana diuinis, & terrena cœlestibus anteponunt. *Quid autem prodest homini, si mundum uniuersum lucretur: animæ uerò suæ detrimentum patiatur?* ut Christus ipse testatur. Non mundi, sed Dei filiis me conformabo, qui veram diuinamque sapientiã, à qua filij lucis dicuntur, à Patre luminũ petunt & expectant, eaque non segniter & ociosè, sed vigilanter atque conuenienter utuntur. Norunt enim scriptum esse: *Omnia Dominus fecit, & piè agentibus dedit sapientiã.* Et rursus: *Si inclinaueris aurem tuam, excipies doctrinam, & si dilexeris audire, sapiens eris.* Ac iterum: *Facile sapientiã uideatur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his, qui querunt illam. Praeoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat.* Dolebo igitur de mea insipientia quotidiana, quando quidem ad cultum Dei optimi maximi, & ad immortalis animæ meæ curationem non decimam partem eorum sumptuum & laborum impendo, quos mundi amatores ad corpus curandum, ventrem explendum, opes augendas, immò & sectandas vanitates ultrò suscipiunt ac patienter sustinent, nullum vitæ periculum, nullumq; sordidum seruitium ob vilis lucelli spem reformidantes. Ideo hi sanè nostri, multorumque fidelium erunt iudices, quoniã in generatione sua multis modis vincunt ac pudesciunt lucis filios, si quotidianum illorum studium, laborem & ardorem aliasque operas, quibus nunquam non se miserè conficiunt & excruciant, ritè perpendamus. Maiorem adhuc pudorem incutiet mihi, quod res ipsa doceat, nos Christianos rationis & fidei lumine instructos, non rarò à brutis pecudibus superari, quæ licet sola duce natura ad agendum regantur, tamen à plerisque vitiis fidelium abstinent diligenter. Vera Dei cognitio, pureque fidei confessio nos persæpè non retrahit, proh dolor, ab ambitione, ingluuie, vinolètia, scortatione, tyrannide, sed ipsis bestiis per summam ingratitude nem atque stultitiam frequenter efficit deteriores. Ut hinc

Matth. 16.

Ephes. 5.

Iacob. 1.

Eccles. 43. &

6.

Sapient. 6.

Hierem. 3.

Luc. 12.

Matt. 6.

Matt. 10.

In serm. ad
Germinium,
de villico ini-
quitatis.

non minus ad Christianos quam ad Iudæos pertineat, quod per Hieremiam suis cultoribus exprobrat Deus, eos miluo, turture, hirundine & ciconia esse stupidiores, quandoquidè iudicium diuinum non agnoscant, sed negligent planè. Nec dissimilis est reprehensio, cum Christus verbis illis vtitur: *Hy pocrita faciem cæli & terra nostis probare: hoc autè tempus quomodo non probatis? Respicite volatilia cæli*, quæ nimirum imminuentem tempestatem vel procellam & præsentiant, & studiosè deuitant. *Estote prudentes sicut serpentes*. Cum enim naturam humanam magis magisque peccando deformemus, nosque stultitia & insipientia sæpè iumentis conformemus, nihil mirum, quòd à formicis, volucris & serpentibus, veluti magistris discere, & ad virtutè propius accedere iubeamur. Exemplum de serpentibus propositum pulchrè Gaudentius hoc modo interpretatur: Prudètes nos esse Christus præcipit, non venenatos: sapientes, non noxios: sed qui veterem peccati tunicam vt coluber deponentes, in nouum hominem reformemur, caput nostrum qui est Christus, omni diligentia conseruantes, & pro eo membra omnia persecutoribus laceranda tradentes, vt fides Dei, quæ caput salutis ac vitæ nostræ est, sana & inuulnerata permaneat.]

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

EX animo sanè dolebo, permultos hodie magnates, nobiles ac diuites reperiri partim tenaces, partim prodigos, qui de pauperibus alendis ac promouendis rarè cogitent, feriamque curam & operam nunquam suscipiant. Ex multis opulentis vix vnum reperias, qui cum Iob bona conscientia testari queat: *Oculus fui cæco, & pes claudo: pater eram pauperum: conterebam molas iniqui, & de dentibus illius aufereram prædā*. Longè facilius comperias in illis quasi leones rugientes, & lupos vespertinos, sicut & Sophonias loquitur, & de quibus iusta illa querela Prophetæ textitur: *Principes tui insi-*

Iob 29.

Sophon. 3.

I sai. 1.

deles,

deles, socij furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant, & causa vidua non ingreditur ad illos. Auditur interim magis quàm creditur, quod impio Regi Nabuchodonosor promisit Daniel: *Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordis pauperum.* Quàm aegrè persuaderi potest diuitibus, fidem vt plenam habeant hisce Christi sententiis? *Date & dabitur vobis. Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo. Voca pauperes, debiles, claudos & cecos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.* Ego verò tantò maiore cōmiseratione, humanitate ac gratia pauperes ac miseros omnes prosequar, quantò certius intelligo, illos humana consolatione & ope frequenter destitui: qui tamen passim se diuitibus spectandos & audiendos præbeant, eosdem tamen cecos & surdos vt plurimum experiuntur. Hinc durat pergravis mœror, frequensq; luctus & clamor tot indigentium, qui post longam expectationem & ardentem precem nullatenus ceterorum misericordia & liberalitate refocillantur, quin potius indignis sepe modis repelluntur. Quid autē in veteri testamento mandat Deus? *Non deerunt pauperes in terra habitationis tue: idcirco ego precipio tibi, vt aperiās manum fratri tuo egeno & pauperi, qui tecum versatur in terra.* His Christi verbum est affine, cū inquit: *Semper pauperes habetis vobiscum, & cū volueritis, potestis illis benefacere.* Iam verò quàm rarò se offerūt Paulus & Barnabas, qui ob refrigeria pauperum laborent in Ecclesiis Gentium, vt in sabbathis fiant collectæ, quiq; acceptas oblationes per seipsos deferant? Demùm exiguus planè illorum est numerus, qui Christiana fide & charitate præditi, tanti faciant pauperes, vt illorum gratiam ambiāt ac promerentur, talesquē amicos, vt apud Deum præpotentes, mature sibi conciliare procurent. Atqui id maximum & præcipuū est, quod hac parabola docet & inculcat Christus, nimirum vt futuram in alio seculo remunerationem, & pauperum benevolentiam, de quibus hīc bene meremur, magna cum fi-

Daniel. 4.

Matth. 7.

Luc. 11.

Matth. 19.

Luc. 14.

Deut. 15.

Marc. 14.

Galat. 2.
& vide Hieronymum in epistolâ ad Hebræos.

ducia

Epist. 28. ad
Lucinium.

Epist. 150. ad
Hebidiam.

Job. 30.

Luc. 16.

In serm. de
sanctis Mar-
tyribus.

Luc. 19.

Luc. 6.

ducia expectemus. Quod præceptum Lucinius ille seruauit, ad quem hoc modo scribit Hieronymus: Abundantia tua multorum inopiam sustentauit, & ut horum diuitiæ in tuam indulgentiam redūdarent, fecisti tibi amicos de iniquo māmōna, qui te reciperent in æterna tabernacula.] Cur autem de iniquo mammona loquatur Dominus, idem author sic explicat: Omnes enim diuitiæ ab iniquitate descendunt, & nisi alter perdidit, alter non poterit inuenire. Vnde & illa vulgata sententia mihi videtur esse verissīma: *Diues aut iniquus, aut iniqui hæres.*] Quod si ego paupertate impeditus, pecuniam, cibum, potum, vestes egenis erogare nō possum, saltem pium misericordiæ & compāssionis affectum illis & afflictis proximis libenter impendam. Pulchrū enim, & sanctis Angelis gratum, hominēque Christiano dignum est cū Job posse dicere: *Flebam quondam super eo qui afflictus erat, & compatiēbatur anima mea pauperi.* Adhęc beatos Angelos, qui animarum nostrarum portatores dicuntur, & sanctos in cœlo principes tanto libentius colam, sepius quē inuocabo, quanto magis Catholicæ pietati est consentaneum, illos ipsos agnoscere amicos, deprecatores & patronos fidos mortalium, qui nos quamuis indignos, intercessione sua subleuant, summo quē commendant iudici, apud quem illi non minus quā pauperes mendici, haud dubiē plurimum valent. Vnde cum Ephrem sancto diacono Basilij dicere nō dubitabo: Nunc ô beatissimi viri, ô gloriosissimi Martyres Dei, me miserum vestris iuuate precibus, ut in illa hora misericordiam consequar, quando manifesta erunt occulta hominū.] Quicquid autem Sancti precando nobis apud Deum impetrant, pars illius est mercedis amplissimæ, quā veri Abrahę filij, quia in pauperes benigni, inter quos etiam Zachæus numeratur, certō certius accipient, sicut illustis illa Christi declarat promissio: *Mensuram bonam & confertam & coactatam & supereffluentem dabunt in sinum vestrum.* Rursus monet me isthęc Christi sententia, de bonorum operū pretio cum Catholicis omnibus confiteri, quod ea non modō

fidem

fidem & charitatem nostrā testentur, sed etiam bonam spem & fiduciam æternæ vitæ consequendæ gignant, & augmentum gratiæ pariant, (sicut mala quidē opera desperationem frequenter adducunt) eaque opera pia viuis & mortuis fidelibus vitam promereantur æternam. Etenim qui sibi amicos faciunt de mammona iniquitatis, suas quæ facultates in pauperes propter Deum erogant, mercedem cœlestem cū magno sœnore sibi reportant, & in diuina Sanctorum tabernacula sibi aditum faciunt, vt promissam à Deo mercedem, siue, vt Paulus appellat, iustitiæ coronam in cœlis repositam consequantur. Eodem spectat præceptum à Paulo etiam traditum: *Beneficentiæ & communionis nolite obliuisci: talibus enim hostijs promeretur Deus.* Meminit & Augustinus, Christū hīc loqui de iustis fidelibus, qui de mammona iniquitatis, id est, de pecunia vel diuitijs alios sui memores. facere promerentur, vt idcirco in æterna recipiantur tabernacula per Sanctorum intercessionem. Postremò demirabor tantam in me & plerisque alijs Christianis incogitantiam esse, vt exiguo in precio habeamus, prorsusquæ negligamus ea, quæ verbum Dei summopere laudat, ac præmijs æternis digna esse manifestè testatur. Certè vulgus hominum de frusto panis vel nummulo, aut aque potu in mendicum vel peregrinum collato viliter & abiectè iudicat, remquæ nullius ferè momenti ac precij esse arbitratur. Ego verò Christi iudicium opinioni hominum anteponam, & diuinam illam infallibilemquæ censuram sequar, qua Veritas æterna pronunciauit: *Quicumquæ potum dedit vni ex minimis istis calicem aque frigide: amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Qui suscepit vnum paruulum in nomine meo, me suscipit. Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Quid potuit autem nobis maius Christus edicere? quomodo magis potuit iustitiæ ac misericordiæ nostræ operam pronocare, quam quod præstari id dixit sibi, quicquid egenti præstatur & pauperi: vt Cypriani verbis vtamur. His idem Raphaëlis Angeli verba coniungit: *Bona est oratio cum ieiunio, & elemosyna magis quàm*

2. Tim. 4.

Hebr. 13.

Lib. 21. de ciuitate Dei. cap. 27.

Matth. 10.

Matth. 18. & 25.

In serm. de elemosyna. Tob. 12.

Matth. 25.

Prou. 11. 28.
& 19.

Pfalm. 36.

Prou. 15.

Daniel. 4.

Matth. 6.
Prou. 13.

Serm. 1. & 4.
de colle ct.

*thesauros auri recondere: quoniam eleemosyna à morte liberat, & ipsa est quae purgat, peccata & facit inuenire misericordiam, & vitam aeternam. Vnde rursus confirmat Cyprianus, ac merito quidem, eleemosynam libenter ac largiter esse faciendā, & sine illa preces & ieiunationes nostras parū ad impetrandum valere, ac inefficaces esse. Et cum permulta virtutum opera, & pietatis officia in credentibus commendentur, tamē nulla Christus tam disertè notat, & in iudicio ipso laudabit publicè, sicut illorum fidelium, qui se pauperibus benignos & officiosos exhibent. Hos ad suam dexteram vt electas oves collocat, hos vt maximè familiares amicos inuitat, his regnum Patris inde ab aeterno præparatum semperque possidendum assignat. Adhæc eleemosyna non minuit, vt vulgus existimat, sed auget tributantium facultates, vt etiam ex diuitibus faciat ditiores. Sic enim scriptum habemus: *Alij diuidunt propria, & ditiores fiunt alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Qui dat pauperi, non indigebit, qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam. Fœneratur Domino qui misereatur pauperis; & vicissitudinem suam reddet ei. Quod cum Dauid per experientiam didicisset, illo etiam dicto comprobauit: *Iunior fui, etenim senui, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quarens panem. Tota die misereatur & commodat: & semen illius in benedictione erit. Nec satis explicari potest, quibus quantisque periculis & calamitatibus homines per eleemosynam liberentur, asserente scriptura: *Per misericordiam & fidem purgantur peccata, sicut & Daniel vt diximus, asseruit: *Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordias pauperum. Deficerent & in aeternum perirent diuites multi, nisi pauperes hinc sibi parassent amicos de mammona iniquitatis, à quibus in aeternatabernacula recipiuntur, sicut Christus ipse palam pronunciat. Vnde idem alibi quoque testatur: *Thesaurizate vobis thesauros in caelo. Redemptio enim animae viri, diuitiae suae. Thesaurum quippe suum condit in caelum, qui Christum pascit in paupere. Misereantur pauperum, qui sibi volunt parcere Christum vt Leonis Magni verbis******

vtantur.

vtamur. Nullam poterit incurere perniciem, qui comparauit eleemosynis pietatem, si Augustino credimus. Quid multis? *Beatus vir, qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus*, Psalmographo teste. *Dispersit, dedit pauperibus: in stulticia eius manet in seculum seculi. Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Qui despicit pauperem & calumniatur egenum, exprobrat factori eius: qui autem honorat eum, miseretur pauperis. Panis egenorum vita pauperum est: qui defraudat illum, homo sanguinis est.* Quæ tamen omnia sic accipienda ducam, vt meis in pauperes beneficis, & qualibuscunq; iustorum suffragiis ac meritis moderatè confidam, meamq; iustitiam & salutem illis præcipuè non tribuam & adscribã. Etenim errare non debeo cum fatuis virginibus, quæ cum charitatis oleo in suis lampadibus essent destitutæ, suam fiduciam in virginibus prudentibus, ac earum oleo frustra collocarunt, vt idcirco dicerent: *Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur.* Negat & Augustinus, eleemosynam homini, qui volens in lethali peccato persistit, esse salutarem, eiusq; mundare conscientiam. Qui autem inquit, vult eleemosynam ordinatè dare, à seipso debet incipere, & eam sibi primùm dare. Est enim eleemosyna opus misericordie, verissimèq; dictum est: *Miserere anime tuæ placès Deo. Qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam: & qui odit animam suam, non est misericors, sed crudelis.*] Hinc Theologi quoque docent, hominem ad remissionem peccatorum in sacramento Pœnitentiæ consequendam, per eleemosynam disponi ac præparari, actumq; misericordie, quoad pœnam temporalem, satisfacere pro peccatis, quæ post remissam culpam plerunq; redimenda superest, ipsamq; eleemosynam non solum opus esse bonum, sed & remedium peccatorum secundum illa dicta: *Date & dabitur vobis. Dimittite & dimittetur vobis. Caritas operit multitudinem* (siue vniuersitatem) *peccatorum.* Quod igitur de Sanctorum intercessione dixit Chrysostomus, idem ego ad eleemosynam transferam: Bonum

Psalm. 40. & 111.

2. Cor. 9.

Prou. 17. & 14.

Ecclesi. 34.

Matth. 25.

In enchirid. ad Laurent. cap. 75. & 76.

Ecclesi. 30.

Psalm. 10.

Luc. 6.

1. Pet. 4.

Homel. 79. ad popul. Antiochen.

est Sanctorum oratione frui, sed cum & nos sumus cooperatores: quod si non adfuerit, nihil aliorum prodest auxiliū, verūm cum illo perimus.]

PRACANDVS mihi Deus pro magnatibus & diuitibus, ut cum timore seruiant Deo, semperq; meminerint, se honorum que possident, non dominos, sed œconomos & dispensatores esse, tantōq; seueriorem ab illis rationem iudici Deo reddendam, quā id plura & maiora illis dona collata sunt. Sic enim Christus quoq; pronunciat: Omni cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.

Luc. 12.

ORABO etiam diuitibus illum spiritum dari, ut omni prodigalitate avaritiāq; reiecta, de pauperibus & miseris ex charitate non ficta bene mereantur: quia scriptum est: Ex substantia tua fac elemosynam, & noli auertere faciem tuam ab vilo paupere: ita enim fiet, ut nec à te auertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Mandauit enim Deus vnicuique de proximo suo.

Tob. 4.

Eccles. 17.

PRAETEREA diuinam mihi gratiam concedi petam ad breue tempus hoc pœnitentia tum recte transigendum, tum feliciter consummandum, ut vocationis meae rationem summo & æquisimo iudici Deo comprobare, & Sanctorum intercessione ad æterna ipsorum tabernacula rectum habere adiuum possim.

DOMINICA X.

POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

QUANTO lætius Hierosolymitani Christū die Palmarum exceperunt, tanto acerbius vicissim Christus illorum urbem & regionem, vt quæ maximas peruicaciæ suæ pœnas datura esset, publicè deplorauit. Ingressus autem urbem, tum repurgauit templum, eiectis in uendentibus & ementibus, qui sacrum Dei donum orationi destinatum auaritiæ studiis ac negotiis contaminabant: tum quotidianam illic instituit concionem, vt verbo Dei suos pasceret auditores. Hic præterea Christus uerum se Prophetam declarat, quando palam uaticinatur de futura urbis ac regionis Iudaicæ destructione tristissima, quæ post quadraginta annos à Romanis sub Vespasiano ac Tito principibus horrèdum in modum facta est, quemadmodum Iosephus & Hegesippus fide digni Historiographi literis prodiderunt, ipsique Iudæi post dirâ & immanem cladem acceptam uel inuiti fateri coguntur. Etenim hucusque illi toto orbe dispersi exulant, & ab omnibus ferè gentibus cõtempti, sine rege, sine principe, sine sacrificio, sine altari, sine ephod, sine theraphim ter miserè uiuunt, quemadmodum illis Osee Propheta prædixerat. Sic nimirum iustissimus Deus ut maximam huius perfidæ gentis ingratitude, ira & innocentissimâ dilectissimi filij sui mortem, variasque iniurias electis Apostolis primisque Christianis illatas, horribiliter uindicauit. Docemur & nos, malo saltem alieno sapere, & incredulitatis obstinataeque peruicaciæ fructum infelicissimum cognoscere simul & detestari. Discimus præ-

Osee 3.

terea, Deum peccatis hominum ad tempus indulgere, & in expectanda illorum poenitentia longanimum ac patientem esse, sed qui postea sui contemptum, & patratōrum criminum magnitudinem supplicij grauitate compēset. Hanc irati Dei seueritatem experti sunt Hierosolymitani, & cum illis complures aliæ vrbes & prouinciæ malo suo comprobārunt, quarum impietatem diuina iustitia terribiliter castigauit, & in hunc vsque diem castigare nō desinit. Habemus interim cum ipsis Iudæis afflictis & perditis hoc quoque commune, quod falsæ pacis & externæ prosperitatis specie adblandente subinde fallamur, nostræque visitationis tempus velut cæci nō agnoscamus, sed iram nobis diuinam magis magisque peccando cumulemus, siue vt Paulus loquitur, thesaurizemus.

Rom. 2.

EVANGELIUM EIVSDEM

Dominicæ. Luc. XIX.

V IDENS IESVS ciuitatem, fleuit super illam, dicens, Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te vndiq̃, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templum, cœpit eicere vendentes in illo & ementes, dicens illis, Scriptum est, Quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens quotidie in templo.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Videns IESVS civitatem, fleuit super illam.

FRVNT mihi cordi lachrymæ Saluatoris, quæ conspicio in solenni pompa, & inter medias populorû applaudentium acclamationes vbertim flere, ac acerbè lamentari: quî præterea sæpè fleuisse, nunquàm autem risisse, sed potius ridentibus maledixisse in Evangelio legitur. Ita enim palam pronunciat: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia plorabitis & flebitis. Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.* Est enim hoc filiorum non Dei, sed mundi proprium, fortunæ asperioris obliuisci, successu rerum efferrî, omni gaudio & risu diffuere, seque voluptatibus dedere, ac quàm diu possunt, propensè genio indulgere: rarò autem de vera piorum lætitia, & futura iniquorum tristitia cogitare. *Relinquit iter rectum,* inquit Salomon, *& ambulat per vias tenebrosas: latantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis.* Sed vt brevis & momentanea, sic inanis & falsa isthæc vanorum hominum est lætitia, paulo post cum lamentis non finiendis commutanda. *Risus enim dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Hanc vani gaudij & horrendi luctus vicissitudinem si vllus ex mundi filiis, certè pomposus, insolens & delicatus ille diues nobis exprimit, qui recepit bona in vita sua, & iam ad inferos deductus, vè illud æternum in flammis tartareis ingeminare non cessat. Rectè igitur testatur sapientissimus rex: *Dixi ego in corde meo, Vadam & affluam delitiis, & fruam bonis: & vidi quòd hoc quod esset vanitas. Risum reputavi errorem: & gaudio dixi. Quid frustra deciperis?* Rectè & Apostolus Iacobus hortatur: *Miseri estote, & lugete, & plorate, risus*

Luc. 6.
Matt. 5.

Prou. 2.

Prou. 14.

Lue 16.

Ecclesi. 2.

Iacob. 4.

1. Cor. 7.

Philipp. 2.

Eccle. 31 & 7

Psal. 125.

Psal. 79.

Isai. 66.

Apoc. 21.

2. Cor. 4.

us vester in luctum cōvertatur, & gaudium in mœrorem. Christus verò suos discipulos & electos omnes sibi similes esse cupit, nimirum vt mundi gaudia & blandimenta, quæ in amplis vrbibus ac nobilium palatiis maximè reperiuntur, pro nihilo ducant, nè velut incauti pisces, talibus escis ad suã perniciem capiantur. Tum Paulus admonet, vt quia tēpus breue est, & præterit figura huius mundi, quotquot modò gaudent, sint tanquàm non gaudentes, vtque cum timore suam salutem nunquàm non operentur. Hoc demum est illud obferuare præceptum: *In die bonorum nè sis immemor malorum. In omnibus operibus memorare nouissima tua. Qui enim seminãt in lachrymis, in exultatione metent,* tanto vberiore vtique consolationē percepturi, quanto maius ac longius pane lachrymarum in hac valle lachrymarum cibantur, vt cum Propheeta dicere queant: *Potum dedit nobis in lachrymis, & in mēsurâ.* Nō enim huius, sed futuri est seculi solidum illud gaudium, quod votis piorum ardentibus exoptatur, solumque humanos implet animos, Christo nempe suum præstante promissum. *Quomodo inquit, si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, & in Hierusalem consolabimini. Videbitis, & gaudebit cor vestrum, & ossa vestra quasi herba germinabunt.* Tunc fidelissimus ille Sponsus, sicut Ioannes prædixit, absterget omnem lachrymam ab oculis electorum: & mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor. Et hac quidem ratione mihi & afflictis omnibus Christi lachrymæ parient consolationem & voluptatem; tam sunt illæ salutares & piis efficaces, simulque confirmant illud Apostolicum dictum: *Id quod in presenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æterni gloria pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.*

Deinde Christi Domini lugentis exemplo discam, quanto potè mihi congruat, in hac lachrymarum valle peccata mea propria non dissimulare & excusare, sed ponderare atque de-

fere,

fere, quando Dominus & magister meus, licet ab omni na-
 uo & vitio esset semper immunis, tamen aliena etiam perdi-
 torum hominum flagitia tam amarè deplorat, vt integram
 verborum suorum sententiam efferre nō posset. Nec minus
 quidem capitalium hostium, quàm familiarium amicorum,
 nec modò præsentis metropolis, sed & vniuersæ regionis lu-
 daicæ in hoc luctu rationem habuit singularem. Is ipse est,
 qui tristitiam & angustiam animi longè acerbissimam pertu-
 lit, quum in horto instantem suæ passionis calicem deprecæ-
 retur, sudorem etiã sanguineum fundens in terram, vt mo-
 rienti non dissimilis videretur. Iamquæ in cruce pendens, pre-
 ces iunxit cum lachrymis, vt has etiam æterno Patri pro no-
 bis offerret. Cæterum quæ mihi ridendi, & non sæpè mul-
 tumquæ flendi causa suppetit? si rectè cogitem, vti sanè par
 est, me peregrinum tam procul à cœlesti abesse patria, sine
 qua saluus esse non possum, mēque inter tot hostes & hostiū
 insidias magno cum periculo assiduè degere, nec modò cul-
 parum, sed pœnarum etiam cumulos mihi tanto magis au-
 geri, quanto sæpius Deum offendo & proximum, quantōq;
 minus attendo, me acerbæ morti, quæ quotidie præstolāda
 est, ac tremendo Christi iudicio indies fieri propinquiorem.
 Et adhuc ea mihi manet, proh dolor, animi duritia, vt néque
 cum^a Dauide, néque cum^b Petro, néque cum^c Magdalena
 post frequētes lapsus, ac renouata sæpè vulnera intimè dolcā,
 meamquæ peccatricem animam defleam, nec eam tristitiam
 assumam, quæ secundum Deum est, & pœnitentiam, vt Pau-
 lus inquit, in salutem stabilem operatur. Sedenim quāto ma-
 gis vana me spe lōgeuitatis lacto, vitamq; correctiorem lon-
 gius prorogo, tanto me ipsum turpius fallo, nō dissimilis in-
 fœlici diuiti, cui diuturnæ vitæ spacia expectātī cœlitus dictū
 est: *Stulte, hac nocte repentem animam tuam à te.* Quanto autem
 forèt consultius, si regem Ezechiam imitandum mihi pro-
 ponerem, qui breui se moriturum intelligens, ad preces & la-
 chrymas, velut certa pœnitentium arma, sese conuertit, &
 hisce cum summo Deo ita pugnavit, vt longioris vitæ perio-

Matth. 26.

Hebræ. 5.

a Psalm. 118.

b Matt. 26.

c Luc. 7.

2. Cor. 7.

Luc. 12.

Isai. 38.

4 Reg. 20.

2. Paral. 31.

2. Reg. 11.

Psal. 6. & 118.

Psal. 76.

Matt. 7.

Rom. 2.
Hebr. 6.

Num. 25.

1. Reg. 16.

2. Reg. 18.

dum ac gratiam impetraret. Quocirca ille prioris vitæ per-
 tatus, hoc inter alia Deo sanctè promisit: *Recogitabo tibi om-
 nes annos meos in amaritudine anima mea.* Nec minus apud
 me valebit præclarum Dauidis exemplum, qui cùm foedè la-
 psum esset, vt irato Deo reconciliaretur, quod tempus alij li-
 benter quieti corporis, dulciq̃ somno tribuunt, id ipse ad
 vigilias nocturnas, tristes lachrymas, & frequentes ex imo pe-
 ctore profusos gemitus religiosè cōuertere solitus fuit. Hinc
 illa vox tanti Regis: *Laboravi in gemitu meo: lauabo per singu-
 las noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.*
Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt
legem tuam. Renuit consolari anima mea: meditatatus sum nocte
cum corde meo: & exercitabar, & scopebam spiritum meum.
 Quanquàm ego, si rem omnem seriò instituerem, non me
 solum, sed etiam alios deslere deberem, præsertim non igna-
 rus, cæcos huius mundi amatores, cùm in seipsis plangenda
 nesciant, in omnem iocum, lusum & risum effusos esse, &
 neque præsentem suam miseriam, nec futuram Dei vindicis
 iram, quæ in peccatores exardescit, agnoscere, & idcirco per
 latam viam ad inferos, vel sicut Christus loquitur, ad perdi-
 tionem, vt latè, sic etiam insanè procurrere. Quare hi tanto
 magis mihi ac bonis omnibus deplorandi sunt, quòd nullū
 peccandi faciant finem, sed velut phrenetici solent, in seip-
 sos crudeles, subinde sibi plagas augeant, maioremque con-
 tra se iram Dei continenter prouocent & accersant, quan-
 doquidem Filium Dei, vt Paulus loquitur, iterum sibi cruci-
 figunt. Habeo deinde alios imitari, eosque ardenti charitate
 flagrantés, qui peccatis proximorum deplorandis syncerè va-
 càrunt, suòque nos docuerunt exemplo, lachrymis eluenda
 esse peccata, vt quæ scelerum vulneribus apertissima sint me-
 dicamenta, & imminenti exitio animas liberent, aut summā
 certè charitatem immerentibus præstitam protestentur. De-
 fleuit propheta Moyses fornicatēs Israëlitas, cùm iaceret an-
 te fores tabernaculi. Defleuit Samuel regem superbū Saul,
 sicut & Dauid suum filium Absolonem, cuius mortem acer-

bo planctu est prosequutus. Defleuit Hieremias, & sapè quidem, inuincibilem Iudaicæ gentis obstinationem, ac vrbis Hierosolymitanæ funestissimam cladem. Defleuit demum Apostolus Paulus, & ex animo sanè, inimicos crucis Christi, & pro illis Corinthiis, qui de cõmissis peccatis nullã exegerant pœnitentiam, quòd ea leuiter ponderarent, vitam suam vtrò impendere desiderauit. Ergòne Christi & Sanctorum exemplo redarguor, cum nec mea, nec aliena peccata viuo sensu doloris prosequor, neque cum flentibus flere contendo, gaudens potius vbi tristari, & tristis vbi gaudere pro Christiani officij ratione debebam? Illud mihi præcipuè curandũ fuerit, vt isthęc Sapientis monita diligenter obieruē: *Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis.* Nulla mihi sit pars cum illis, qui ab Apostolo ad mudi finem venturi prædicuntur, & *ἀσθενῶν*, hoc est, sine affectione vocantur, in quibus etiam naturæ affectus obsoleuerunt, vt humano fidoque in suos affectu careant. Ac nisi Iudæis eiusmodi ferum & barbaricum contigisset ingenium, Christus afflitus illis utique dictum hoc verissimè non exprobrasset: *Sussumui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.*

Venient dies in te: & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te vndiq̃.

MAGNO PERE suspiciam urbem Solymam, siue Hierusalem aut Hierosolymorum, variis enim nominibus appellata est, tam sanè vetustam, vt plerique cum Iosepho putent, illam à rege Salem Melchisedech æquali Abrahæ conditam fuisse. De Dauide rege constat, quòd eandem ex angusto oppido ciuitatem amplissimam, verèque regiam & imperij sui caput effecerit. Sequutus est Salomon rex, & eandem urbẽ magnificentissimo templo, & Iudæorum quidem ad sacrificandum proprio domicilio decorauit. Hieremias Propheta

gentium

Hierem. 9. &
20.

Philipp. 4.
2. Cor. 12.

Eccles. 14.

Rom. 1.
2. Tim. 3.

Psal. 68.

Lib. 7. de bello Iudaico,
cap. 18.
Genes. 14.
2. Reg. 5.

3. Reg. 6.
2. Paral. 3.

Thren. 1.

Lib. 5. naturalis
histor. cap.

14.

a Isai. 1.

b Daniel. 3.

c Matt. 4.

d Apocal. 21.

Matt. 23.

Isai. 2.

Mich. 4.

Thren. 1.

gentium Dominam & prouinciarum principem ex hac vrbe facit: nec dubitat Plinius licet ethnicus, illam urbium Orientis longè clarissimam appellare. ^a Isaias & ^b Daniel Prophetæ, sicut & ^c Matthæus ac ^d Ioannes Euangelistæ sanctâ hanc urbem euidenter celebrant, partim quòd illam Deus præ ceteris urbibus sui nominis notitia mirabiliter illustrarit, ac velut peculiarem sanctitatis domum & sedē delegerit, partim quòd in illa pleriq; Prophetæ sancti ad suum munus obeundum insigniter effulserint, præcipuè autem quòd sanctorum omnium caput Christus, eandem carnis præsentiaque suæ sacrosanctis mysteriis condecorarit atque sanctificarit. Illam igitur adamans, nō temerè dixit: *Hierusalem Hierusalem, quoniam uolui congregare filios tuos?* Illic suum fudit sanguinem, seque post mortem rediuuium suis ostendit, & Spiritus sui primitias tribuit, ac priusquam Euangelicæ doctrinae lux toti orbi inclaruit, ibidem vetus illud impleuit vaticinium: *De Sion exibit rex, & uerbum Domini de Hierusalem.* Nec vlla est vrbs alia in sacris literis, quæ Christianæ Ecclesiæ figuram & imaginem, sed & cœlestis patriæ typum tam eleganter ac expressè reddat, & demū quæ toties ac præclarius in Scriptura passim celebretur. Tantòque magis admirabor, quòd hæc ipsa ciuitas in summum velut locum euecta, & maximis Dei muneribus illustrata, de pristina dignitate ac sanctitate tantū amiserit, vt vnâ cum suis. siue filiis siue incolis omni priore decore atque splendore destituatur. Proinde cum Hieremia Propheta, qui in huius urbis excidio deplorandò est sedulus, dicam & ego: *Quomodo sedet sola ciuitas plena populo? facta est quasi uidua domina gentium, princeps prouinciarum facta est sub tributo, plorans plorauit in nocte, & lachrymæ eius in maxillis eius: non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius: omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt ei inimici.* Hinc porrò terribilem diuinæ iustitiæ seueritatem mihi meditandam proponam, cum præsens Euangelium doceat, nō modò ludæos, sed & ipsorum metropolim longè pulcherrimam, ac toto orbe celebratam, immò & regionē ipsam lacie

olim

olim & melle fluentem, tam grauer affligi penitusq; vastari per hostes feroces & impios, vt sola eius rei tristissima recordatio non modò commiserationem, sed etiam lachrymas Christo Domino extorferit. Fluxerant anni post Redemptoris nostri mortem paulò plures quàm quadraginta, quando Titus Imperator à Vespasiano patre & Cæsare missus, illud eiusdem Domini impleuit vaticinium: *Venient inquit, dies in te (vrbi autem Hierusalem loquitur) & circundabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te, & coangustabunt te undique, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem.* Cùm enim Iudæi sæpè multumq; seditiosi ac rebelles, Romanos grauer offendissent, venit numerosus exercitus duce Tito missus, sicut Christus illis verbis fuerat vaticinatus: *Cùm videritis circumdari ab exercitu Hierusalem: tunc scitote quia appropinquat desolatio eius.* Ac iterum: *Hierusalem calcabitur à Gentibus.* Et sanè triplex exercitus hanc vrbe præpotentem valdeq; munitam, fortissima obsidione pressit, triplicique vallo circumcinxit, vt nulli Iudæorum vel exitus vel ingressus pateret, omnesque velut in carcere quodam inclusi, maximas in angustias redigerentur. Dictu est ferè incredibile, quàm ingēs obfessorum hominum turba cum diris cladibus in vrbe fuerit conflata, cùm passim populus crudeli fame, flagrãti peste, perurgente rerum omnium penuria, & immani sociorū perfidia extingueretur. Interim Romanus miles vi maxima cepit vrbe, templum occupauit, sacra diruit, præsidia & propugnacula sustulit, flammis absumpsit edificia, ac solo demū æquauit omnia. Narrant, vndecies centena millia ferro, fame & peste illic interiisse, & nonaginta septem millia fuisse in captiuitatem miseramque seruitutem abducta, & tristissimum exilium subiisse: ex his triginta denario vno venditos, in orbe toto dispersos, nulloque in precio habitos esse. Vicit igitur hæc Iudæorum inaudita clades reliquas omnes superiores, licet illæ non parùm atroces extiterint, potissimum Nabuchodonosor & Antiocho regibus in eandem vrbe pro

Exod. 3. 13. & 33.

Luc. 19.

Luc. 21.

4. Reg. 25.
1. Machab. 1.
& 23.

Num. 24.

Ierem. 39. &

52.

1. Machab. 4

Isai. 1.

Ezech. 24.

Mich. 3.

Luc. 23.

Isai. 1.

Matt. 8. & 22.

Matt. 21.

Ioann. 2.

Matt. 23. & 21.

Deut. 28.

Psalm. 106.

libidine sua tyrannica defœuientibus. Ita demum Balaam arioli vaticinium fuit impletum: *Venient inquit, in trieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntq; Hebraeos.* Nulla vnquã ciuitas & regio tã diras & luctuosas impietates, peruicaciae quẽ suã pœnas perfoluit: nulla diuturniorem captiuitatem, & miserabiliorem seruitutem pertulit: nullus populus in hodiernum vsq; diem tam despiciabiliter viuuit, & vbiquẽ gentium abiectior inuenitur. Quam Hierosolymorum subuersionem Isaias, Ezechiel, Michæas, præter alios Prophetas, liquidò prædixerunt, eamquẽ tristissimam & calamitosissimã fore Christus non solùm hîc, sed etiam alibi quum ferret crucem, prodidit luculenter. Quapropter ego verè cum Prophetam dixerim: *Va genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis: dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum Israël, abalienati sunt retrorsum.* Ita demum plena constat fides Christi vaticinijs, quibus prædictum legimus, filios regni ciiciēdos, & vocatos ad nuptias, quia venire contēnant, Regisq; legatos indignè tractēt, seuerè plectēdos ac ciuitatem eorum succendendã esse. Ita rursus è domo Dei exturbantur, qui Mammonæ potius quàm Dei cultui dediti, templum sanctum profanis studijs violârunt. Ita rursus ludæorum domus deserta relinquitur, & completur mysteriũ, in ficu sterili, & folijs tantum cooperta, quam Christus maledixit in via, præfiguratum.

Hinc iam ego colligam ac discam, communes publicasq; calamitates, quẽ florentibus etiam ciuitatibus ac integris regionibus ingens periculum & certum exitium frequēter accersunt, non fortuito vel casu accidere, sed propter populi peccata diuinitus infligi, & frequenter augeri. Hoc enim disertè per Moysen asserit Deus, cū obedienti populo suo multas & amplas benedictiones pollicetur, ob quas reliquis gentibus longè præstarent: inobedienti autem diras & multiplices maledictiones ad extremam vsq; perniciem denunciat atquẽ minatur. Nec aliter sanè Iudæis ingratis accidit, quemadmodum Dauidica illa verba declarant: *Posui flumina in*

deserta

*desertum, & exitus aquarum in sitim: terram fructiferam in sal-
suginem à malitia inhabitantium in ea. Tum Salomon perspi-
cuè docet: Iustitia eleuat gentem: miseros autem facit populos
peccatum. AEquè luculenter in eandem sententiã scriptum
est: Regnum à gente in gentem transferetur propter iniustitias,
& iniurias & contumelias, & diuersos dolos. Exhonorauit Do-
minus conuentus malorum, & destruxit eos vsq; in finem. Sedes
ducum superborum destruxit Deus, & sedere fecit miles pro eis.
Terras gentium euertit Dominus, & perdidit eas vsq; ad funda-
mentum. Nec alia quidem de causa, nisi ob nefanda flagitia,
quæ in consuetudinem abierant, subuertit Dominus Sodo-
mam, Gomorrhã, vicinasquæ ciuitates, quæ velut perpe-
tuo maledicto obnoxia, nullum deinde incolam ac habita-
torem ferre potuerunt, sicut semel ac iterum meminit Iere-
mias. Nobilissimæ quidem & præstantissimæ vrbes fuerunt
^a Babylon, ^b Tyrus, ^c Niniue, sed quæ ob sua scelera funditus
perierunt, sicut illis Prophete fuerant interminati. Quarè mi-
nus ego mirabor, immò & lugebo magis, tam multas & per-
celebres quidem vrbes hoc seculo reperiri, quas cum Hiero-
solymitana verèquæ regia vrbe liceat comparare. Etenim in-
signiter florent, & copiis fortunisque abundant omnibus, ni-
hil vt illis ad victus commoditatem, imperiique splendorem
deesse videatur. Adhæc diuini furoris suæquæ prauitatis ma-
gnitudinem vix leuiter ponderant, ac meritas criminũ suo-
rum pœnas non metuunt, quin potius religionis iustitiæquæ
cura neglecta, duntaxat de tranquillo politiaë statu conser-
uando & augendo cogitant, insanis interim cupiditatibus
ac tetris flagitiis licenter intentæ. Permittit ergò vindex sce-
lerum Deus, easdem vrbes, nè dicam ditiones & prouincias,
variis modis affligi, vt seditionibus, bellis, fame, peste, incen-
dio, aliisque publicis calamitatibus grauissimè diuexentur,
nonnunquam & crudelitati Turcicæ & abominationi here-
ticæ subiiciantur. Quæ Respub. si non intercidunt atq; con-
sumuntur, tamen miserandum in modum magis ac magis
exhauriuntur, & incolumitate pristina paulatim destituuntur.*

Prou. 14.

Ecclesi. 10.

Genes. 19.

Ierem. 49. &
50.a Ierem. 50.
b Ezech. 26.
& 27.
c Isai. 23.
c Nahum. 1.
& 3.

Deuter. 18.

Psal. 108.

Psal. 2.

Apocal. 2. &

19.

Ezech. 23. &

24.

Psal. 17.

Exod. 20.

Matt. 10.

Genes. 19.

& 7.

Quo minus enim illæ singularem Dei bonitatem & gratiam benignę visitationis acceptam agnoscunt, eò grauiorem irati iudicis ultionem sentiunt vnà cum Hierosolymitanis, maioresq; pœnas luunt ingratitude ac peruicaciæ, nimirum vt in illis etiam impleantur terribiles maledictiones, quas iustus Deus præceptorum suorum transgressoribus seuerè interminatur. *Maledictus inquit, eris ingrediens, & maledictus egrediens. Mittet Dominus super te famem, & esuriem, & increpationem super omnia opera tua, vt conterat te. Percutiet te Dominus egestate, febris & frigore, ardore & aestu, & aëre corrupto ac rubigine, & persequetur donec pereas. Sit cælum quod supra te est, æneum: & terra quam calcas, ferrea, vt reliquas id genus pœnas, quas hoc seculum passim experitur, ac iustus Deus ab inobedientibus exigit, silentio prætereamus. Cuiusmodi flagella vno velut dicto complexus est Psalmographus, siue ad personam, siue ad gentem hanc sententiam referamus. *Dilexit inquit, maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.* Isthæc demum virga est ferrea, qua filios Belial & gentem apostatricem visitat Deus, & insanabilis illa plaga, de qua ipse per Ezechielem ita pronunciat: *Bibes calicem, & epotabis vsq; ad faces, & fragmenta eius deuorabis. Non parcam, nec placabor: iuxta vias tuas, & iuxta adinventiones iudicabo te, dicit Dominus.* Quæ omnia hinc mihi seruient, vt non solam Dei summi benignitatem fide apprehendam, sed parem eius quoque iustitiam sollicitè timeam, ac timens expectem: quia sicut cum electo electus ille, ita & cum peruerso peruertendus à Propheta prædicatur. Facit ille quidem misericordiam in millia his qui ipsum diligunt, eiusque præcepta custodiunt: sed & se vocat & ostendit fortem zelotem, qui visitat iniquitatem patrum in tertia & quartam generationem. Negantes ille sese negat, adeòque innocentes vnà cum fontibus sæpenumerò plectit, nè infantibus quidem parcens, quos vti apud Sodomitas, sic etiam in diluuiò vnà cum nefariis parentibus periisse; & communi totius patriæ exitio fuisse subiectos, nemo prudens ad-*

dubitârît.

dubitârit. Etenim per Ezechielem flagitiosâ vrbi sic Deus fuerat interminatus: *Ecce ego ad te, & euertiam gladium meum de vagina sua, & occidam in te iustum & impium.* Cæterum inter alia hæc vrbs verè funesta me commonefaciet, vt fugiam potius quàm desiderem vulgo gratam quidem, sed fallacem & periculosam in hac vita prosperitatem. Nam & Gregorius Nazianzenus me docuit, calamitatem rebus secundis potiorem, magis què expetendam esse. Et à Bernardo prudenter moneor, licet multos frangat aduersitas, tamen multo plures occidi prosperitate. Facilius inueneris ait, qui sapientiam retinuerunt contraria sibi fortuna, quàm qui propicia non perdidit. Sapiens Dauid, sapientior Salomon fuit, sed blandientibus nimis prosperis & secundis rebus alter ex parte, alter ex toto desipuit. Quid autem obsecro, nisi prosperitas, quæ nouerca virtutis est, falsaque securitas Hierosolymitanos ac socios eorum Iudæos omnes obcæcauit? qui suis commodis & lætis successibus deliniti, suos Prophetas & Apostolos, adeòque missum ad se Messiam ipsum agnoscere non potuerunt, sed ex fortunatissimis Dei filiiis infelicissimi exules, Deoque & hominibus detestabiles hostes facti sunt, quin etiàm in hūc vsquè diem toti orbi se velut probrosam fabulam exhibent. Steterunt itidem ac floruerunt, sed & in flore ipso corruerunt præpotentes olim Mönarchie Assyriorum, Persarum, Græcorum, vt Romanum Imperium iam ferè collapsum taceam. Cur verò tanta in Imperiis & Rebus pub. amplissimis inclinatio, immò & deuastatio facta est? quia uisitationis suæ tempus à summo Deo benignè concessum stultissimè neglexerunt, terrenæ quidem paci ac tēporariæ prosperitati studio summo vacantes, de voluntate autē Dei suæque uocatione curam minimam sustinentes. Propterea iratus Deus ita minatur: *Ecce oculi Domini super regnum peccans, & conteram illud à facie terræ.* Ac iterum: *Si exaltatus inquit, fueris vt aquila, & si inter sydera posueris nidum tuum: inde detrahā te, dicit Dominus.* Quo minus illōs imitandos putabo, qui fortunatos nunc homines laudant, atquè suspi-

Ezech. 21.

In epistola ad
Cæsarium
fratrem.
Serm. 2. in die
Palmarum. &
Serm. 2. de cō
sideratione.

Amos. 9.

Abdiæ 1.

Ecclesi. 10.

Sap. 6.

In Psalm. 7.

In epistola 36

Prou. 1

Deut. 4. & 32.

Psalm. 36.

Prou. 15.

ciunt, magnatumque gloriæ ac potentiæ cupide gratulantur & applaudunt, quorum sanè vicem dolere potius oportebat. Etenim scriptura pronunciat luculenter: *Omnis potentatus brevis vita. Rex hodie est, & cras morietur. Cum autem morietur homo, hereditabit serpentes & bestias & vermes. Horrendè & citò apparebit vobis* (iudex nempe Deus iudicibus, principibus & magistratibus) *quoniam iudicium durissimum in his qui presunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam. Fortioribus autem fortior instat cruciatio.* Unde prudens Augustini consilium sequar, à quo traditur: *Nemo gratuletur homini, qui prosperatur in via sua, cuius peccatis deest ultor, & adest laudator. Maior hinc ira Domini est.]* Nec dubium, quin mundi prosperitati annexa sint incommoda, quæ idem repetit Augustinus, vera nimirum asperitas, falsa iucunditas, certus dolor, incerta voluptas, durus labor, timida quies, res plena miserix, ac spes demùm inanis beatitudinis. Idcirco ne isthæc fucata prosperitas animũ meum illiciat, corrumpat atque subuertat, vt sanè plurimis accidere solet, magna mihi virtute opus esse ducam, qua cum ipsa siue prosperitate siue foelicitate lucter, quandoquidem nihil sit in foelicius peccantium foelicitate. Nam vt Salomon quodque confirmat: *Prosperitas stultorum perdet illos.* Multa quidè & præclara donauit Deus populo Israëlítico, aliisque gentibus illum prætulit: sed audi de illo legislatoris Moyse sententiam: *Ingrassatus est dilectus & recalcitrauit: ingrassatus, impinguatus, dilatus dereliquit Deum factorem suum: & rececit à Deo saluatori suo.* Adeò vera sunt illa Regum duorum dicta: *Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas. Melius est parum cum timore Domini, quam thesauri magni & insatiabiles.* Eoque magis vicem dolebo magnatum ac diuitum, qui non sine salutis ingenti discrimine præcellunt alios, tantoque magis Deum plerunque sibi habent offensum, quanto pluribus mundi facultatibus & blandimentis abun-

dant,

dant, nisi magno Dei beneficio, sicut Iob sancto accidit, in officio & metu contineantur. *Beatus enim diues qui inuentus est sine macula: & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris. Quis est hic? & laudabimus eum, fecit enim mirabilia in vita sua, vt Ecclesiasticus docuit, antequam Christus diuitibus grauer intermineretur. His profus verendum est, ne quanto nunc vna cum arcibus & oppidis suis gloriosius florent, bonisque terrenis suauius incubant, tanto certius momentaneam in hac vita remunerationem a Deo percipiant, tantoque difficilius amicum & fauentem illum habeant iudicem, qui suo tempore dicturus est: *Quantum glorificauit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.**

Eo quod non cognoueris tempus visitationis tue.

POST acceptam Christi gratiam, qua Dei filius in baptismo factus sum, magnopere mihi cauere semper debeo, ne cum infelicibus perditisque Iudaeis in lapidem illum impingam, diuina scilicet visitationis, ac mei ipsius ignorantiam. Hae enim ignorantia, vt bonorum omnium depradatrix, malorumque omnium fons, Israelitis nihil reliquit integrum, sed bonis illos omnibus spoliavit. Simul igitur amittunt regiam urbem, fertilem regionem, augustum templum, singularem populi Dei libertatem, diuinam legem, salutarem & sanctum Euangelium, ac omnem demum gratiam per Prophetas, Christum & Apostolos illis abundanter oblatam ac promissam. Ob hanc ipsam ignorantiam, qua nihil humana saluti perniciosius potest excogitari, Israelitae praeter Gentibus omnibus a Deo primum electi, torque praerogatiuis cunctati, & sicut Christus appellat, filij regni habitati, ex primis nouissimi, & ex capite in caudam tandem fiunt, non minus corpore & fortunis quam animo & virtute reliquis mortalibus infeliciores. Vt hinc etiam de illis Propheta Isaias praedixerit: *Ingressatum est cor populi huius, & auribus grauer audierunt, & oculos suos compresserunt, ne forte videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur, & sanem eos.* Eisdem Paulus hoc modo depingit: *Dominum occiderunt*

Iob. 1. & 2.
Ecclesi. 31.

Matth. 19.
Luc. 6.

Apoc. 18.

Rom. 9.
Matth. 8.
Deut. 28.

Isai. 6.
Acor. 28.

1. Thess. 2.

Luc. 19.
Jerem. 9. &
Thren. 1.

Rom. 11.

Rom. 9.

*I E S V M ac Prophetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur. Peruenit enim ira Dei super illos usq; in finem: Quis ergo miretur, quod non modò Christus, sed Hieremias & Propheta omnes hanc perfidam, & Christianis maximè semper infestam & infensam gentem, summamq; eius calamitatem deplorent, nobisque deplorandam exemplo suo doceant? Ego verò dispiciam sedulo, vt ex incomparabili verèq; lachrimabili Iudæorum castigatione, quorum delicto salus est gētibus, vt Paulus inquit, fructum capiam in vocatione mea cautius, & in Dei timore solidius ambulandi, quemadmodum idem Paulus quemlibet è gentibus fidelem his verbis commonefecit: *Tu fide stas: nos li altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non percit: ne forè nec tibi parcat. Vide ergò bonitatem Dei & seueritatem: in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate: alioqui & tu excidèris.* Rogabo etiam peculiariter Deum, vt præfractæ ac ceruicofæ gentis misertus, velamen de cordibus Iudæorum tot modis depressorum auferat, eisq; obcæcatis Euangelicæ veritatis lucem magis ac magis ostendat, nimirum vt è suis tenebris conuersi, verum pastorem *I E S V M* communi nobiscum studio & amore, quoad eius fieri potest, complectantur, ac spirituale Hierusalem augeant. Ob horum sanè ingentem ruinam & miseram desolationem Paulo tristitia magna, ac continuus dolor fuit, qui & illorum perditionem sui dispendio auertere, ac eorundem salutem suo excidio redimere ex animo desiderauit, ideoq; palam asseruit: *Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.* Adhæc sæpè rogabo Deum, ab horribili Iudæorum cæcitate, mentisq; tenebris (grauissima vtique plaga) me liberari: quando quid è illi, paucis exceptis, Deum tot seculis punientem non agnoscunt, sed velut cæci & stupidi, obstinato animo in sua tum impietate, tum rebellionem persistunt, rem Christianam omnem infensis animis persequentes. Atq; vtinam in nos quòq; Christianos non competat, quod Ieremias de Iudæis frustra pu-*

nitis queritur Deo: *Percussisti eos, & non doluerunt: attriusti eos, & renuerunt accipere disciplinam: indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti. Impius enim cum in profundum venerit, contemnit: sed sequitur cum ignominia & opprobrium, teste Salomone. Est quidē cur in Domino gloriemur, qui uisitauit & fecit redemptionem plebis suæ; quando per viscera misericordiæ suæ nos etiam gentiles Oriens uisitauit ex alto, & Euangelicæ gratiæ suæ luce nostras densissimas tenebras profligauit. Verūm mihi satis non erit, hanc per benignam, omnisquæ consolationis plenam Dei uisitationem agnoscere & prædicare: sed & alteram acerbam verèquæ metuendam in hac uita irati iudicis uisitationē, quæ ingratissimè debetur, sedulo contemplantur, iustoque metu persequar. Unde si ante unquam; nunc maximè quidem præsentis mundi peccata, quæ passim à magnis & paruis audacissimè perpetrantur, horrendis & publicis, ut uidemus, uindicantur calamitatibus. Effunduntur modò in terram septem phialæ iræ diuinæ, bibitur calix plenus uini indignationis, inuersæ rerū ferè omnium uices apparent; & solutus demū Satanas, quanta potest uia maxima, domum Dei ubique gentium deformare ac labefactare contendit. Quid uerò isthuc est aliud, quàm si Deus propheticis illis uerbis nos adoriatur? *Uisitabo super uos iuxta fructum studiorum uestrorum. Uisitabo super uos omnes iniquitates uestras.* Sequetur porrò & alia uisitatio, cum nulla temporaria quidem afflictione seu punitione cōferenda, quando supremus omnium iudex Christus ueniet Ierusalem in lucernis scrutaturus, & super omnes in scæcibus suis defixos uisitaturus (Propheticis enim uerbis utimur) ut orbē totum iudicet in æquitate. Hoc enim est quod per Isaiā prædicebatur: *Uisitabo super orbis mala, & contra impios iniquitatem eorum, & quiescere faciam superbiam infidelium, & arrogantiam fortium humiliabo:* Ego uerò ad hunc ultimum Dei uisitantis & seuerè iudicantis aduentum, quem iusti quoque formidant, tanto accedam paratior, quanto magis quotidie cordi erit mihi Apostolica illa sententia: *Humiliamini sub po-**

Ierem. 5.

Prouer. 18.

Luc. 1.

Apocal. 15.
16. 17.

Apoc. 20.

Hierem. 44.
Amos. 3.

Sophon. 1.

A. Cor. 17.

Isai. 13.

1. Pet. 5.

*tenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis. Cur verò me non humiliem sub potenti manu Dei? quando tam breue peregrinationis meae curriculum percurrendum superest, & ego vndiq; tot hostibus circumvallor, nec minus peccatis ac peccatorum poenis quasi vinculis premor, ac demum quotidie diem extremae visitationis & retributionis debeo expectare. Ut autem Christum propitium mihi iudicem breui post sentiam, & vnà cum electis in miseratione paterna visiter, Euangelicam illam amplectar sententiam à Christo ipso praescriptam: *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt, & stare ante Filium hominis.**

Luc. 21.

PRECANDVS est mihi DEVS, ut Moysen, Phinees, Samuelem, Ieremiam, aliosq; similes amicos & intercessores excitet, qui se pro domo Ecclesiae nunc plurimum afflicta, tanquam murum inuictum velint ac possint opposere, & hi praesentes grauissimas ira diuina poenas à nobis auertant, aut certe mitigent. Etenim per Ezechielem Prophetam sic Deus ipse testatur. Quasiui de eis virum qui interponeret sapem, & staret oppositus contra me pro terra, nè dissiparem eam: & non inueni. Acrursus per Isaiam affirmat: Sic faciam propter seruos meos, ut non dissipem totum. Et res ipsa docuit, urbem Segor propter iustum Loth, & Hierusalem propter David in summis etiam periculis conseruatam atq; defensam diu floruisse.

Ezech. 22.

Isai. 65.

Genes. 19.
4. Reg. 19.

ORABO insuper pro Catholicis magistratibus & ordinibus aliis, ut acerbum hoc diuina ac seuera visitationis tempus agnoscant, quod nobis quidem ob atrocem ignem accensum tantum non extrema minatur, utq; iidem Magistratus maiorem dent operam visitationi ac reformationi ad iram Dei recte placandam, & ad Clerum populumq; purgandum necessaria.

PETAM & mihi gratiam dari, qua cum aliis multis egeo ad fructum animi ex hisce publicis calamitatibus colligendum, ac

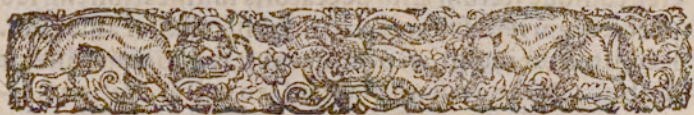
praeser-

*praesertim ad patientiam in praesentibus & imminenti-
bus Dei flagellis, quibus & probantur electi, salutariter exercitanda. Quare cum Daniele diuinam uisitationem agnoscens dicam: Tibi Domine iustitia, nobis autem confusio faciei. Et cum Tobia collachrymans, ob temporis malitiam ita confitebor. Iustus es Domine, & omnia iudicia tua iusta sunt. Non obediuimus praeceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem.*

Daniel. 9.

Tob. 3.

DOMINICA XI. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIUM hoc continet parabolam, & quidem illustrem de Pharisæo & Publicano, de qua testatur Tertullianus, hic duos adorantes in templū induci, Pharisæum in superbia, & Publicanum in humilitate: ideoq; alterum reprobaturum, alterum iustificatum descendisse, nosq; ita doceri, qua disciplina sit orandum, Deum quidem alleuatorem humilium, & destructorem superborū esse. Quare sicut Pharisæus exemplo nos suo admonet de vitiis circa orationem fugiendis: ita praesens Publicanus virtutes illas quæ cum oratione coniungendæ sunt, non obscure commoustrat. Est autem oratio piæ humilis quæ mentis ad Deum conuersio, fidē, spe & charitate subnixæ, seu deuota mentis in Deum intentio, tum ad mala deprecanda, tum ad bona consequenda decenter instituta. Iam verò elatio, arrogantia, iactantia, supercilium & contemptus proximi non modica sunt Pharisæi vitia, per quæ fructus legitimæ orationis impediti atq; deleri solet plurimum. Timor verò & reuerentia numinis, submissio sui,

Lib. 4. aduerl.
Marcion.

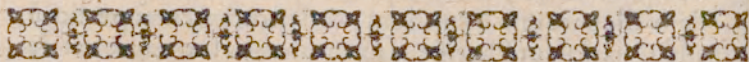

odium peccati, dolor animi, pudor, confessio & pœnitentia, nobiles Publicani dotes sunt ac virtutes, per quas valde nobis promouetur oratio, nec minus Deo grata quàm homini salutaris redditur. Hoc Euâgelio retunditur pestilens illorum error, qui sola fide peccatorem iustificare contendunt, cùm Christus Publicanum non tam à fide quàm ab humilitate commendat, eumq; ob eandem humilitatem iustificatum, ac à Deo exaltatum esse pronunciet, cùmque iterum alibi peccatoris iustificationem, seu peccatorum remissionem charitati luculenter adscribat. Remittuntur inquit, ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Nec potest nō placere Deo cultus orâtis externus, quem Christus in Publicano commendat, cultus inquam, non hypocriticus, quem Pharisei præstabant, sed ex corde contrito, & spiritu humiliato susceptus, atque animo sincero siue priuatim siue publicè præstitus. Nam & præceptum est Domini: Sic luceat lux vestra coràm hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem.] Sic utique faciebat Propheta inquiring: Confitebor tibi in Ecclesia magna. In medio Ecclesiæ laudabor. In noctibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Dominum. Illud à Cypriano pulchrè notatum est, qd nō debemus manus & oculos ad cœlum leuare cū presumptione & arrogantia, sed pectus percutere more Publicani, & misericordiam diuinam implorare, nō autem more Pharisei propriis nostris iustificationibus cōfidere.

Luc. 7.

Rom. 2.]

Matt. 5.

Psal. 34. 21.
& 133.Lib. de oratione
Dominica.

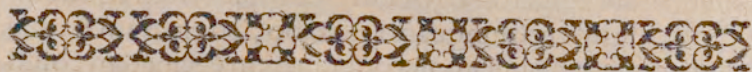
EVANGELIVM EIVSDEM Dominicæ. Luc. XVIII.

DIXIT IESVS ad quosdam qui se confidebant tanquàm iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam istam, dicens: Duo homines ascendebant in templum vt orarent: vnus Phariseus, & alter Publicanus. Pha-

Phariseus stans hac apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic Publicanus. Ieiuno bis in sabbatho: decimas omnium quae possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

*Phariseus stans apud se orabat: Deus gratias ago tibi,
quia non sum sicut ceteri hominum.*

F T S I Christus hic non historiam, sed parabolam narrat, tamen in illa exemplum Pharisei sic expressum, mihi quae propositum credam, ut ex vitis illius ad virtutes oppositas excitari, & pie orationis impedimenta rectius agnoscere & fugere possim. Ac Phariseorum quidem iustitia erat, ut Chrysostomi verbis utar, in ostentatione operis, & non in rectitudine intentionis: in loquutione, non in opere: in corporis afflictione, non in mandatorum observatione: in minoribus observantiis, relictis gravius legis.] Quantoque magis hoc subdolum & fucatum genus hominum iustitiam simulabat, Iudaeosque fallebat, & sese omnibus aliis iniquius praeferebat, tanto longius ab omni sanctitate distabat, & graviorem Dei iudicis iram & vindictam promerebatur. Ac praesens quidem Phariseus in templum publice oraturus, & laudem hominum venaturus ascendit, ut

*Phariseorum
tit.*

In 5. cap.
Matth.

Matt. 23.

Matt. 6.

Ioann. 4.

Genes. 18.

Ecclesi. 35.

Prou. 27.

Ibidem. 28.

Iacob. 1.

Luc. 17.

Rom. 2.

Ecclesi. 7.

Prou. 16.

qui vnà cum suis collegis ad captandam auram & gloriã popularem benefacta sua referret omnia. Ego contra, vbicunq̃ue precabor, siue domi siue in templo, Patrem orabo in abscondito, & cordis mei cubiculum ingressus, ostium claudã, adorans Patrem in spiritu & veritate, quoniam Pater tales querit, qui adorent eum, sicut Christus testatum reliquit. Ille de suorum operum meritis præsumens, tumidus ac gloriabundus in Dei domum se ingerit, ad precandum audacter prorumpit, & oculos in cœlum alleuat impudenter, tãquã esset insigniter probus, summique Dei gratia & submissione animi non indigeret. Ego cum Deo in precando colloquuturus, me iustum nunquã reputabo, sed egenum & miserum, atque vt Abraham aiẽbat, puluerem & cinerem constitutam, vt in me compleatur sententia: *Oratio humiliantis se nubes penetrabit.* Ille orationem suam à gratiarum actione orditur, sed sibi potius quã Deo dans gloriã, quoniam peccatorum suorum oblitus, benefacta sua superbẽ numerat, & fundamento pietatis destitutus, externæ iustitiæ, fucatæque sanctimonix specie stultẽ gloriatur. Ego consilium sequar Salomonis, qui monuit: *Laudet te alienus, & non ostium: extraneus, & non labia tua:* atque vt idem affirmat, verẽ iusti est propriũ, in principio seipsum accusare. Igitur laudem omnem de his quæ benẽ fiunt, illi syncerẽ tribuam, à quo demum omne descendit, vt meritõ ab illo, tanquã fonte bonorum, nunquã non misericordiam petam, ac patienter expectem. Stat enim firma Christi sententia: *Cũ feceritis omnia quæ precepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.* Ille suam precationem nõ modõ laude propria, quæ rectẽ sordere dicitur, sed etiam aliorum accusatone & contemptu defœdat ac vastat, nullam vt mercedem solidam, sed pœnam potius arrogantix & iactantiæ debitam promereatur. Ego scriptum esse meminerõ: *Inexcusabilis es, ô homo omnis qui iudicas, in quo enim iudicas alterum, teipsum condemnas.* Ac rursus: *Non te iustifices ante Dominum, quoniam agnitor cordis ipse est. Omnes via ho-*

minis patent oculis eius: Spirituum ponderator est Dominus. Respicit Deus in orationem humilium.

Quocirca si ^a maledicti sunt qui à diuinis mandatis declinant: si ^b prauum est cor hominis & inscrutabile: si non ^c iustificatur homo compositus Deo, quid præclari ego, præsertim oraturus, de me sentiam, aut in quibus operibus magis quàm in Christo gloriandum mihi putem: qui toties in præcepta & consilia naci Legislatoris impingo, vt me non tã venia quàm pœna dignum debeam existimare. Quare cum sancto Iob in benefactis meis metuum: *beatus enim homo qui semper est pauidus, & eiusdem exemplum sequens dicam: Si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed iudicem meum deprecabor. Si enim iustificare me voluero, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, prauum me comprobauit. Etiam si simplex faero, hoc ipsum ignorabit anima mea.* Non igitur cõmitam, vt siue ieiunare, siue precari, siue de proximo bene mereri instituiam, cum fastuoso Pharisaico tempus & operã perdam, sed omnem arrogantiam & elationẽ animi, velut præsentem pestem, quæ bona cuncta depascitur, & initium est omnis peccati, studiosè mihi supprimendam ac fugiendã arbitror. Quid enim cum Christo IESV, qui se tantoperè humiliavit, & cum Christi crucifixi amatore, qui Domini sui vulneribus gloriatur, cõmune habeat hæc immanis bellua, vitiorumque omnium parës ac nutrix superbia? de qua merito scriptum est: *Superbiam nunquã in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quid superbit terra & cinis? Odibilis coram Deo & hominibus superbia: qui tenuerit eam, adimpleretur maledictus, & subuertet eum in finem. Vae qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobis meptis prudentes. Extollentiam oculorum meorũ nẽ dederis mihi.* Illud autem maximè prouidebo, nẽ fermentum illud Pharisaicum vel mentem, vel operationem apud me vllam vitiet atque corrumpat, quando magister humilitatis tam disertè pronunciauit: *Caute à fermento Phariseorũ quod est hypocrisis, præsertim cum illa ipsa sit subtile malum,*

Psal. 101.

a Psalm. 118.
b Ierem. 17.
c Iob. 9.

Ibidem.
Prou. 18:
Iob. 9.

Ecclesi. 10.

Tob. 4.

Ecclesi. 10.

Hai. 5.
Ecclesi. 23.

Matt. 16.

Exod. 5.
Isai 36.
4. Reg. 18.
Psalm 51.

In epistola ad
Demetriad.

Matt. 6.

Apocal. 3.

2. Ioann. 1.

Ecclesi. 2.

secretum virus, latens venenum, virtutum fucus, ac tinea san-
ctitatis. Vbi de externa crassaque superbia, que in Pharaone,
Senacherim, aliisque impiis & blasphemis Dei hostibus ap-
paret, & à quouis prudente profus detestabilis iudicatur, ni-
hil differemus. Caterum vt occulta, ita & valde periculosa
est illa cordis superbia, seu mentis elatio, quæ iustitiæ exter-
næ fuce tegitur, multumque hypocritis habet admixtum,
quæque iustis nunquam non insidiatur, cum sit illan non so-
lum in peccato prima, sed in conflictu quoque postrema. No-
tabo igitur quod sapienter monuit Prosper ille Regiënsis, in
hunc modum differens: **Quantò excellentius in mandatis
Dei quique proficiunt, tantò maiores habent causas formi-
dinis & tremoris: nè de ipsis probitatis augmentis mens sibi
conscia, & laudis auida, in superbiæ rapiatur excessus, & fiat
immunda vanitate, dum sibi videtur clara virtute. Si ergò o-
mnia quæ ad vitam & pietatem pertinent; Deus nobis diui-
na sua virtute donavit: nihil magis fugiendum est, quàm ap-
petitus huius concupiscentiæ, quæ virtutem negat diuini o-
peris amore propriæ dignitatis. Et cum aliæ cupiditates ea
tantum bona, quibus aduersantur, imminuant: hæc dum o-
mnia ad se trahit, simul vniuersa corrumpit.] Quo magis mi-
hi fuerit ad laborandum, vt quæcunque ago & instituo, rectum
& simplicem puræ intencionis oculum, quem Deus in primis
exigit, habeat præluentem. Etenim modica etiam ac vilia,
si mundi spectes iudium, tum demum & immortalis Deo gra-
ta, & homini operanti frugifera fiunt, certaque in cælo mer-
cede donantur, cum è sincero humilique pectore profici-
scuntur. Tunc enim suum & meritum & precium obtinent,
& opera plena, sicut Scriptura nominat, coram Deo censentur.
Postremò vt cum hoc ipso Pharisæo nihil commune
habeam, me ad orandum ita componam, sicut Sapiens illis
verbis præscripsit: *Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia
& in timore, & prepara animam tuam ad tentationem: des-
prime cor tuum & sustine.***

*Et Publicanus à longè stans, nolebat nec oculos suos ad
caelum leuare, sed percutiebat pectus suum.*

OBSERVANDVS est mihi propositus à Christo Publicanus, perinde ac si magister sit, à quo mecū omnes ritè precari dicant, qui se suaque vota vnquam à summo Deo cupiunt exaudiri. Hic sacram adit ædem, certè non otiandi ac cōfabulandi, sed solum precandi gratia, cum optimè sciret, & adhuc sciant fideles, templum vt orationis domum seu oratorium diuino magis quàm humano consilio institui ac honorari. Vnde Christus vocem illam Propheticam repetiuit, & ad templum Hierosolymitanum accommodauit: *Domus mea domus orationis vocabitur*: nec ferre quidem potuit, vt quisquam per hoc templum transferret vas, aut in eo quid emeret aut venderet. Idem Publicanus in templo sese suosque sensus omnes colligit, & præsentis loci sanctitate sic utitur, vt ex eo maiorem diuini numinis reuerentiam, & ad precandum attentionem in se concitet promoueatque. Nec dubium, eadem ratione Apostolos, primosque Christianos libenter ac frequenter in templo esse versatos, vt Lucas de illis commemorauit. Hic porrò ad orationem accinctus, cogitationes & curas omnes de rebus domesticis, lucris terrenis ac mundi negotiis excutit, nihilque habet antiquius, præterquàm soli Deo vacare & seruire in spiritu & veritate. Quid autem aliud est Deum orare, nisi vt homo animam suam in conspectu Dei effundat, sacra meditetur, clamet ad Dominum, laudet creatorem, exulet in salutari suo, scopet spiritum, & cor imprimis contritum & spiritum humiliatum offerat Altissimo? quemadmodum Psaltes quidem regius loqui consuevit. Idem planè alienus est ab illorum consuetudine, qui externæ pietatis specie contenti, sine spiritu & attentione cū Phariseo precantur, digni sanè, quibus cordium scrutator illud exprobet: *Populus hic me labiis honorat: cor autem eorum longè est à me*. Humilitatem Publicani non obscurè declarat, quod is verecundo vultu & animo territo atque submisso

Matt. 21.

Isai. 56.

Marc. 11.

Matt. 27.

Ioann. 2.

Luc. 24.

Actor. 2. & 3.

Isai. 29.

Matt. 15.

præditus, à longè staret, vt qui se indignum duceret cum piis aliis ad sacrarium vel altare propius accedere. Ingenti autem pudore suffunditur propter commissâ peccata, quibus legè diuinam violauerat, & quæ in mentem haud dubiè reuocata, Domino tacitè confitebatur. Nam veluti reus coràm tribunali irati iudicis constitutus, ac malè sibi conscius, etiam in cœlum suspicere timuit, ac oculos in terram duntaxat deiectos tenuit, se totum veluti terrenum spectans, qui à beatis cœli incolis arceri, & perpetuis inferni pœnis addici iam pridem dignus foret. Perinde ac si uia cum Eldra in hunc modum precaretur: *Deus meus confundor & erubescō leuare faciē meam ad te, quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, & delicta nostra creuerunt vsq; ad cœlum.* Adhæc verè pœnitentis præbet imaginē, quod magno dolore cordis affectus, & sibi suisque peccatis iratus, proprium pectus uti fontem vitiorum, non leuiter ferit, ac velut reus iure damnandus à seipso supplicium exigit, nèque in vllum aliū peccata sua deriuat, sed potius illud cum Dauide testari vult: *Ego sum qui peccaui: ego impiè egi. Iniquitatem meam cognosco, & peccatum meum contra me est semper.* Tundere pectus quid est, inquit Augustinus, nisi arguere quod latet in pectore, & euidenti pulsu occultum castigare peccatum. Qui mos tundendi tam receptus olim erat & frequens, vt ad altare præsentis omnes tundendo pectori quotidie vacarent, sicut idem Augustinus affirmat. Cyprianus ita loquitur: Publicanus pectus suum pulsans, & peccata intus inclusa contestans, diuinæ misericordiæ implorabat auxilium. 1^a Fulgētius habet ad hunc modum: In conspectu iudicis misericordis & iusti nō est accepta superba iactatio bonorum operum, sed humilis cōfessio peccatorum. 1^a Demùm in illis animi angoribus ac terroribus, quos multitudo & magnitudo criminum graues faciebat, Publicanus non despōdet animum, sed in fide ac spe misericordiæ diuinæ respirat, ratus eum quem iudicem sustinere nequit, piū sibi pœnitenti fore propitiatorem. Hinc illa eius oratio: *Deus propicius esto mihi peccatori,* oratio in-

quam,

1. Esdr. 9.

2. Reg. 24.

Psalm. 50.

De verbis Do
mini ferm. 8.Homel. 50.
cap. 8.Lib. de Ora-
tione Domini
a Ad Probã de
Virginitate.

quam, verbis quidem breuis, sed sicut doloris & timoris, sic etiam fiducia affectu pulchrè condita, tamque fructuosa & efficax, prout sequens Christi indicat sententia, vt orans ipse peccatorum remissionem, gratia infusionem ac donum ingens iustificationis obtinuerit. Quod quidem donum excellentis est gratia, & sine precedentibus meritis obtinetur à Deo, atque ad interioris hominis pulchritudinem spectat, cunctisque mundi copiis & thesauris longè anteponendum est. Vbi verè cum Augustino affirmârim: Hoc nobis expedit & credere & dicere: hoc est piùm, hoc verum, vt sit humilis & submissa confessio, & detur totum Deo.]

Sed bone Deus, quàm ego procul absum ab hoc precandi studio; quantoperè frigeo in pari ad gratiam impetrâdam præparatione: quàm leuiter ac negligèter versor in templo? quàm incompositè me gero in precatione quotidiana? vt certè à cultu diuino non redeam iustificatus, sed virtute, gustu & fructu sanctæ orationis ac piæ deuotionis meipsum priuem, atque ita terra mea sit ac maneat sine aqua, id est, arida & infructuosa, immò spinas ac tribulos proferens, & idcirco maledicto pxima, vt Paulus ratiocinatur. Meritò igitur me aliosq; mei similes pudefacit hic publicanus, multisq; modis eos omnes coarguit, quibus animus inter precandum nimium euagatur, variisque cogitationibus, ac nescio quibus curis implicatur, vt cum maximè soli Deo & sacris rebus vacare congruebat, rebus vanis & profanis inhæreamus, vel diuini cultus & æternæ salutis rationem modicam ac frigidam habere videamur. Tantum abest, vt cum Publicano in nos ipsi descendamus, nostraque vulnèra cœlesti medico curanda cõmittamus, & cum offenso Deo in gratiam redeamus. Quare mihi commendatum habebò, quod Psalmographus asseruit, & publicanus expertus fuit, nimirum: *Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum, inuocantibus eum in veritate, quemadmodum & Moyses tradidit: Cum quaesieris Dominum Deum tuum, inuenies eum: si tamen toto corde quaesieris, & tota tribulatione animæ tuæ.* Discam insuper ab hoc Publicano, in

Lib. de bono
perseuerant.

Psal. 142.

Hebr. 6.

Psal. 144.

Deuter. 4.

2. Paral. 20.

Matt. 26.

Psalm. 50.

Judith 9. 7

Ecclesi. 35.

Prou. 28.

Psalm. 31.

In Psalm. 118.

meis angustiis, & quibuslibet calamitatibus ad orationem, tanquam certum afflictorum asylum, confugere, quemadmodum rex optimus Iosaphat & fecit & docuit. *Cum ignoremus inquit, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* Vnde Christus ad mortem properans, futurum agonem suum Patri sollicitè commēdauit, & discipulos ad v̄turam ilicò crucem præparans dixit: *Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem.* Discam præterea, inter orandum seriò agere & procurare, nunquam vt desit DEO gratum & flagrans sacrificium, cor nempe contritum & humiliatum, quod nunquam despicit Altissimus, & sine quo precium suum amittit omnis & precatio & oblatio. Scriptum est namque: *Humilium & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio: Oblatio iusti impinguat altare, & odor suauitatis est in conspectu Altissimi. Noli offerre munera praua: non enim suscipiet illa.* Discam itidem non aliena, sed mea ipsius ponderare peccata, eorumq; causas non cœlesti constellationi, nec humanæ vel diabolicæ vlli tentationi, sed mihi duntaxat adscribere & imputare. Peccata insuper cū pudore libenter confitebor, nec vlla ex parte dissimulare aut excusare contendam. Etenim *qui abscondit scelera sua, vt affirmat Salomon, non dirigitur: qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiã consequetur.* Sciebat & Dauid non nisi confitentibus, seque accusantibus Deum ignoscere, & idcirco testatus est: *Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.* Cessat vindicta diuina, si confessio præcurrat humana, inquit Ambrosius, Demum quandoquidem Publicani huius iustificatio præclarum est exemplar omnium impij & peccatoris verè à Deo iustificandi, consuecam in hoc summo negotio primas diuinę gratiæ, sine qua nemo iustificatur, semper tribuere, nec sine illa remissionem peccatorum sperare, mihiq; polliceri. Ad quam gratiam homo iustificandus suam quoque partem debet adferre, sicut Publicanus attulit, seipsum excitans, nec solâ fidẽ contentus, sed etiam timore, humilitate, confessione, pœnitentiã & oratio

ne cor & corpus exercitans, vt oblatam gratiam non in vacuum acciperet, sed illi voluntariè consentiret, obedienter adhereret, ac fideliter cooperaretur. Qui præterea certò nõ credit peccata sibi remissa, seque vnum ex numero prædestinatorum esse nõ statuit, sed inter spem ac timorem medius, Dauidis ac Niniuitarum æmulatur exemplum, dum simul diuinæ gratiæ sese commendat, veræque pœnitentiæ fructus vltro exhibet. Etenim Scriptura euidenter asserit: *Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.* Et Apostoli Pauli vox est: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, Dominus est.* Ac iterum legimus: *De propiciato peccato noli esse sine metu. Qui sine timore est, non potest iustificari. Nescit homo, vtrum amore an odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur: sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo superuenerit.* Ac eadẽ prorsus ^a Hieronymi & ^b Augustini est sententia, iustis de sua perseuerantia, prædestinatione & salute nihil certi constare, nisi Deo illis peculiariter hoc reuelante, quod paucis quidem etiam iustus obtingit.

Omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

PROPRIA Christianorum & ignota ethnicis est ea virtus quæ humilitas dicitur, eaque mihi tanto magis amanda atque suspicienda, quòd sit spiritalis ædificij in homine fundamentum, pessimi vitij superbię profligatrix, omnis iustitię custos, religiosæ disciplinæ mater, & salutis humanæ præclara moderatrix. Ad quam sanè acquirendam multis ego præsidis egeo, cum nullus ferè sit hominum, qui congenitæ sibi superbiæ labe non inficiatur, & qui cum Dauide non meritò precetur: *Ab homine iniquo & dolofo erue me Domine.* Est utique superbiæ delictum illud maximum, à quo sicut ab hoste pestilenti, sibi metuens idem Propheta cantauit: *Si mei non*

Psal. 50.
Ionæ 3.
Matth. 12.
Psal. 146.

1. Cor. 4.

Ecclesi. 5.

Ecclesi. 1.

Ecclesi. 9.

a In epist. ad Eustochi. & in 3. cap. Ecclesiast.

b Lib. de bono perseuerat. & lib. de corrept. & gratia cap. 6. 7. & 13.

Psal. 42.

Psal. 18.

fuertim dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo. Cæterùm ad virus hoc superbæ, quod gratiæ inprimis diuinæ obicem ponit, exterminandum, & simul ad humilitatem meo cordi magis ac magis inferendum, sequentibus ego mediis vti consuescam, illaque sæpius in animo renouabo. Inprimis me reputabo ac statuam velut superbi patris Adæ superbum filium, qui naturâ iniquus, arrogans, dolosus, malèque in schola humilitatis versatus sit: immò qui perpetua egeat suppressione, minus vt sibi placeat ac fidat: præsertim cum occultus ille & importunus hostis, & maledictæ superbæ filia (vanam gloriam vocant) etiam in benefactis obrepat, omnisque virtutis quasi vermis existat & tinea, quæ Pharisæo quidem benefacta omnia deuorauit. Deinde non appetam, sed suspecta putabo & fugiam omnia, quæcunque ad iactantiam, ostentationem, & sicut appellat, singularitatem excellentiamque propriam faciunt, quæ vt gratiam, fauorem & laudem hominum mihi conciliare, & cristas erigere posse videbuntur. Quod si laudem & existimationem mihi ab aliis deferri videro, eam perinde ac statum aliquem transeuntis venti, & sicut insalubris auræ sibilum auerabor & exhorrebo, cum sim illius magistri discipulus, qui sua miracula cæleri mandauit, & à Iudæis profugit, cum illum in regem eligere, sibi que vt politicum principem, præficere vellent. *Regnum meum* inquit, *non est de hoc mundo.* Quamobrem sicut in illis quæ cum laude & existimatione mei coniuncta sunt, cæcus esse conabor, ita in vitiis & miseriis meis considerandis oculatum me præstabo & perspicacem, certò persuasus, quòd ego mihi relictus, Christi que gratia destitutus nihil sim, nihil habeam ac valeam prorsus, sed ab illo vno bona proficiscantur omnia, qui verissimè dixit: *Sine me nihil potestis facere.* Præterea in animum seriò reuocabo, quæ summus Deus iudicia in superbos homines iam pridem exercuerit, & quàm horribilis illius ira desæuierit in ^a Pharaonem, ^b Nabuchodonosor, ^c Sennacherib, ^d Antiochum, ^e Herodem, vt alios inflatos & feroces huius mundi

Matt. 3. 9. 17.

Ioann. 6.

Ioann. 13.

Ioann. 15.

a Exod. 14.

b Daniel. 4.

c Esai. 36.

d 1. Macha. 6.

e Actor. 12.

principes & Monarchas silentio præteream, quorum sanè memoria, vt Propheta loquitur, perit cū sonitu, & de quorum singulis rectè cum Mathathia pronuntiâris: *Gloria eius stercus & vermis est. Hodie extollitur, & cras non inuenietur, quia conuersus est in terram suam.* Rursus non mihi sat erit potentium ac diuitum consortium deuitare, sed conabor etiã simplicibus, abiectis & pauperibus adhærere, illorumq; gaudere conuictu ac familiaritate. Nec defugiam vilia despectaque ministeria, præsertim si ferat occasio, vt fratribus, amicis aut ægrotis humaniter deseruire, meamque promptam operam illis tribuere liceat. Præclarius adhuc fuerit, si quæ ad mundi contemptum & carnis mortificationem, vitæque duritiam spectant, vltro assumpsero, & in his me si non libèter, at patienter tamen exercuero. Præterea non obliuiscar grauiorum peccatorum, quæ per omnem vitam patraui, eorum etiam memor, ad quæ vitiorum genera natura sum propensior, vt inde pudorem quendam eliciam, & zelum colligam ad me subinde suppressendum & extenuandum, cùm vituperationem potius merear, quam cuiusquam commendationem. Postremò in oculis feram atque suspiciam illos, qui virtutis huius cultores eximij floruerunt, & per illam Deo summo inprimis placuerunt. In his primas tenent humillima Dei mater, quæ post acceptam insignem Angeli cõmendationem, se tantum ancillam Domini professã est, & Ioannes ille Zachariæ filius, à Christo tantoperè laudatus, qui se duntaxat vocem clamantis, & ad corrigiam calceamento Messiæ solutendam indignum publicè denunciãuit. Accedit & Paulus Apostolus, qui cùm abundantius reliquis in vinea Domini laborasset, ac vas esset electum, se primum & maximum inter peccatores omnes constituit, vt interim alios ab omni elatione alienissimos, & in humilitate perfectissimos homines prætermittam. Verùm omnes qui suo nos exemplo ad humilitatem prouocare possunt, Christus Dominus corona sanctorum excellit, qui cùm summus esset, se prorsus infimum fecit, atque ad mortem crucis vsque humiliãuit, ni-

Psal. 9.
1. Mach. 3.

Luc. 1.

Ioann. 1.
Matth. 11.

1. Cor. 15.
Act. 9.
Ephes. 3.
1. Tim. 1.

Isai. 53.
Philipp. 2.

Luc. 2.

Iſai. 53.

a Matth. 20.

b Luc. 22.

c Ioann. 13.

d Pfalm. 21.

e Matth. 11.

f Luc. 16.

g Luc. 14.

h Luc. 18.

i Marc. 10.

Lib. 34. moral. cap. 22.

mirum vt absolutum virtutis huius non modò doctorem, sed viuum etiam exemplar, quod omnes fideles omnibus aetatibus imitarentur, in seipſo ſtatueret. Illum igitur, tãquàm clariffimum ſpeculum, mihi ob oculos ponam, illum ſeriò adſpiciam vt infantem paruulum ſaciis inuolutum, & præſepi Bethlehemitico impoſitum, eundemque mea cauſa inter latrones in crucem ſuffixum, totumque ſaucium, & ſicut Iſaias vocat, virtiorum nouiſſimum. Nec modò ſpectabo, ſed & audiam eum reuerenter, præſertim quum ore ſuo ſacro ita doceat: ^a *Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.* ^b *Ego in medio veſtrùm ſum ſicut qui miniſtrat.* ^c *Ego laui pedes veſtros Dominus & magiſter.* ^d *Ego ſum vermis & non homo: opprobriũ hominum & abiectio plebis.* ^e *Discite à me, quia mitis ſum & humilis corde.* ^f *Quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum.* ^g *Recumbe in nouiſſimo loco.* ^h *Qui ſe humiliauerit, exaltabitur.* ⁱ *Amen dico vobis, quiſquis non receperit regnum Dei veluti paruulus, non intrabit in illud.* Præclare igitur à Gregorio Magno dictum eſt: Ad hoc vnigenitus Dei Filius formam infirmitatis noſtræ ſuſcepit, ad hoc inuiſibilis non ſolum viſibilis, ſed etiam deſpectus apparuit, ad hoc contumeliarum ludibria, irriſionum opprobria, paſſionumque tormẽta tolerauit, vt ſuperbũ non eſſe hominẽ doceret humilis Deus.]

Zachar. 12.

Ioann. 4.

Pfalm. 36.

PRECANDVS eſt mihi Deus pro Catholicis, vt cum alibi, tum in templis Deum ritè precentur, eo nimirum incenſi ſpiritu, quem per Prophetam Zachariam in Chriſto renatis ita promiſſum à Deo legimus: Effundam ſuper domum Dauid, & ſuper habitatores Ieruſalem ſpiritum gratiæ & precum. Etenim in tantis arumnis & periculis, quibus quotidie premimur & opprimimur, orandi ſedulitate indigemus maximè, nimirum, vt cum Publicano humiles iuſtificemur, Patremque oremus in ſpiritu & veritate. Subditus eſto Domino, & ora eum, inquit Pfalter.

ORABO in ſuper pro tollendis variis ſanctæ & neceſſariæ orationis impedimentis, quæ ſe nobis permulta quotidie offerunt,

potiſſi-

potissimum autem quadrante in nos dicto illo Prophetico, Iniquitates vestrae diuiserunt inter vos & Deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem eius à vobis, nè exaudiret. Hec est autem fiducia quam habemus ad Deum, quia quodcunque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos, Ioanne. Apostolo teste..

PETAM quoque gratiam sanctae humilitatis, quae propriae quidem excellentiae contemptus est, mihi magis magisque conferri, quoniam sine illa virtute oratio, elemosyna, ieiunium, sacrificium & externus Dei cultus omnis nec Deo placere, nec homini meruum & salutem adferre possunt, immò illa vel sola nostras saluare animas valet. Sicut autem superbia criminum omnium fons, & cunctarum virtutum pestis est atque perditio: ita bonorum omnium nutritrix & custos humilitas diuinam & humanam gratiam nobis conciliat. Illa Luciferum principem è caelo deiecit, & Angelos in Demones conuertit: hac vicissim è miseris principes in caelo Ecclesiarumque sublimes, & homines Angelis similes reddit. Superbis enim Deus resistit: humilibus autem dat gratiam, secundum Apostolicam regulam. Et sicut à Salomone dictum est: Superbum sequitur ignominia, & humilem spiritu suscipiet gloria..

Isai. 59.

1. Ioann. 5.

Ecclesi. 10.

Isai. 14.

Apoc. 12..

Iacob. 4.

1. Pet. 5.

Prou. 19.

DOMINICA XII. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

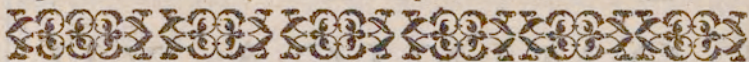
EVANGELIUM hoc refert Christi ad Decapitanos factam profectioem, & insigne describit miraculum ab eo perpetratum in homine calamitoso, qui cum Dia-

boli fraude simul surdus & mutus esset, ab aliis adductus, Dominoque commendatus, mirum in modum restituitur. Etenim ritus varij adhibentur, donec idem æger perfecte curetur, vt aurium & linguæ officio, sicut antea, liberè perfungatur. Quod miraculum ingenti præsentis turbæ admiratione simul ac approbatione fuit exceptum, acclamantibus omnibus Christo liberatori: Benè omnia fecit, licet ille interim hoc illustre miraculum non propalari, sed omninò celari discretè mandasset. Vt enim hominis verè benefici proprium est, laudem & gratiam alienam pro impenso beneficio non exigere: sic grato animo eius qui beneficium accepit, conuenit benefactorem suum celebrare, tantoque magis illi referre gratiam, quanto minus illa desideratur & expectatur. Et præclara quidem isthæc est sententia Decapolitanorum, quibuscum & nos in prosperis & aduersis rebus suâ Christo dare gloriâ, ac ipsi subinde ex animo dicere habemus: Benè omnia fecit. Id quod nulli sanè mortalium, vt qui sine peccato esse nõ possunt, sed solum Christo agno immaculato, tribui par est, quantumuis multi vel clam obmurmurèt, vel palàm reclamant atq; cõtradicant. Monet hoc Euangelium, quanta sit nefarij Satanæ inuidia, vis ac tyrannis in genus humanum, cuius præcipuos ille sensus, nè suum officium ad gloriâ Dei suamq; salutem faciât, sedulò impedire conatur. Solum interim Christum tali hoste fortiorem, & liberandis vsque miseris mortalibus necessarium propugnatorem habemus. In hoc enim apparuit Filius Dei, vt dissoluat opera Diaboli.

i. Petri i. & 2.

i. Ioann. 3.

EVANGELIVM EIVSDEM

Dominicæ. Marc. vii.

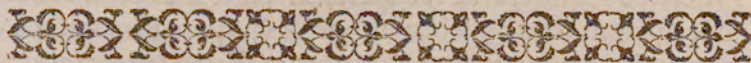

Hiens Iesus de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galileæ inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabantur eum vt imponat illi manum. Et appre-

bendens

hendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cælum, ingemuit, & ait illi Ephphethah, quod est, *Adaperire*. Et statim aperta sunt aures eius, & solutum est vinculum linguae eius, & loquebatur recte. Et praecepit illis nè cui dicerent. Quanto autem eis praeceperat, tanto magis predicabant, & eò amplius admirabantur, dicentes: *Benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.*

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilea, inter medios fines Decapoleos.

NON oscitanter notabo, Christum Dominum varia loca & oppida sepè ad lassitudinem vsque peragrasse, vt qui Matthæo teste, omnes ciuitates & castella circumiuit, & in Synagogis Iudæorū Euangeliū regni passim predicauit. Refert & Ioannes, Dominum ex itinere fatigatum, supra fontem Iacob sedisse (quod frequenter haud dubiè factum est) & aquæ potum petiuisse à Samaritana ad horam diei sextam, cum panis illi ad edendum nõdum fuisset allatus. Testatur & Petrus Apostolus, quòd IESVS à Nazareth Spiritu sancto & virtute vnctus à Deo, pertransiit benefaciendo & sanando omnes oppressos à diabolo. Pertransiit autem, varia Iudæorum, nonnunquam & Gentium loca coram inuisens, vt nulli non suam offerret gratiam, siue is corpore, siue animo æger esset. Nec dubitare mihi fas est, quin Christus in eiusmodi peregrinationibus atque cir-

Matth. 4.

Ioann. 4.

Actor. 10.

Ierem. 14.

Luc. 15.

Psalm. 18.

Marc. 1.

Luc. 4.

Marc. 16.

Psalm. 120.

Matth. 10.

1. Cor. 9.

Isai. 52.

Rom. 10.

Isai. 60.

cum cursitationibus multum laborarit, & quoniam corpus eius tenerrima quadam constitutione constabat supra communem aliorum consuetudinem, fame, siti, aestu, frigore ac defatigatione subinde afflictus fuit atque diuexatus. Igitur Ieremias Messiam peregrinantem in spiritu prospiciens & admirans, in illa verba prorupit: *Quare quasi colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum? quare futurus es velut vir vagus?* Variis enim modis pastor ille bonus se suumque corpus exercuit, nullis parcens laboribus, sed sicut gigas ad currendam viam exultans, ut erraticam ouem in deserto requireret ac recuperaret. Hinc illa vox Domini suos discipulos ad collaborandum & vna peregrinandum cohortantis: *Eamus ait, in proximos vicos & ciuitates, ut ibi predicem: ad hoc enim veni.* Tum apud Lucam: *Aliis inquit, ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei: quia idcirco missus sum.* Quod Christi exemplum si vlli alij, certè lectissimi Apostoli studiosè sectati sunt, postquam ab eodem Domino in mandatis acceperunt, non modò Iudæam, sed & orbem vniuersum Euangelij prædicandi gratia peragrare, totamque vitam sanctè peregrinando consumere. Quod munus quamlibet laboriosum & arduum tanta illi alacritate & patientia obierunt, ut sicut Propheta inquit, euntes & flentes mitterent semina sua, utque gratis accepta Dei beneficia gratis vbiq; gentium dispensarent, & sine sumptu vel spe lucri Euangelium ponerent atque seminarent. Quàm preciosi autè pedes euangelizantium bona? ut Isaias in spiritu exultans præiudic, atq; de illis asseruit. Agam insuper Christo gratias ingentes, qui suos hoc seculo peregrinos & operarios in messe extrudit, ut velut oves inter lupos, id est, in medio infidelium & hæreticorum piè versentur, Catholicæque fidei doctrinam studiosè profiteantur, & magno quidem cum fructu piscium in Orientali India Euangelicū rete laxent, licet idcirco illis longissima & difficillima itinera sint terra marique conficienda. Quod peregrinantium genus, velut cœlestes volucres facit Propheta, cum de illis admirandus hoc loquitur: *Qui*

sunt

sunt isti qui ut nubes volant, & quasi columbae ad fenestras suas?
 Et paulò post subiicit: *Aedificabunt filij peregrinorum muros tuos, & reges eorum ministrabunt tibi.* Per hos ipsos peregrinos in orbe, ut vocant, nouo magis ac magis impletur quod per eundem Isaiam prädixit Deus: *Quibus non est narratum de eo, viderunt: & qui non audierunt, contemplati sunt.* Cui nec est illud dissimile: *Quaesierunt me qui ante non interrogabant: inuenerunt qui non quaesierunt me.*

Isai. 52. & 65.

Ego verò, cum aliis nominibus multis, tū propterea Christum Dominum colam & celebrabo, quòd seruillem peregrinantis formam & laborem vltro suscepit & annis aliquot pertulerit, ut hinc post resurrectionem peregrini speciem assumpsisse, & cum duobus discipulis ambulasse nō temerè videatur, Vnde illi Christum interrogant: *Tu solus peregrinus es in Hierusalem?* Dolebo autem in primis, me Christi Domini longè latèquè discurrentis & molestè peregrinantis exemplo tam malè respondere, nullum ut peregrinatorie vitæ partem ac laudem mihi possim vendicare. Frequenter interim accidit, ut ego hūc illucquè vagando tempus operamquè perdam, aut præcipuam corporis mei commoditatem, vitæquè huius iucunditatem in proficiscendo cōsecter. Etenim in fidei authorem & cōsummatorem IESVM non adspicio, qui siue iuxta mare Galileæ, siue in Iericho, siue in Hierusalem, aliisque in locis ambulet, nihil aliud nisi Patris honorem, Euāgelij propagationem, & salutem mortalium spectat ac promouet, omnemquè laborem & dolorem cum assiduis peregrinationibus coniunctum, non minus ardèter subit, quàm fortiter ac indefessè perfert. Cur igitur me non pudeat in his, quæ ad cultum Dei, & proximi commodum spectant, segniter ac molliter agere, omnemquè vel molestiam vel iniuriam, si quam ferre necesse est, fastidiosè defugere ac recusare? An enim Christi verbum non est: *Memento te sermonis mei quem ego dixi vobis, Non est seruus maior Domino suo?* Et Apostolica docet sentètia: *Qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare.* Hoc est, sicut

Luc. 24.

Matth. 4.
Luc. 19.
Matt. 21.

Ioann. 15.

1. Ioann. 2.

1. Cor. 10.
Philip. 2. ①

Psal. 11.

Ecclef. 7.

Ecclef. 1.

Ecclef. 10.

a In epist. ad
Clerum & po-
pul. Hyppon.
b In epist. 7.
ad Marcellā
& 27.
c In 2. episto-
la ad Corint.
hoinera 26.

Psal. 102.

Paulus disertè postulat, non quærere quæ sua sunt, sed quæ aliorum & quæ IESU Christi. Vbi ego de illis etiam cogitabo, qui contra Christi & Apostolorum exemplum, vt in vanitate dies suos transigant, vel profus otiosi viuunt, vel ad mundi spectacula licenter procurrunt, aut sola curiositate ducti, sine fructu longa conficiunt itinera, illosq; sectantur, de quibus Propheta testatur: *In circuitu impij ambulant.* Nec enim secum expendunt, quod præclare monet Ecclesiastes: *Quid necesse est homini maiora se querere, cum ignoret quid con-
ducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue & tem-
pore, quod velut umbra preterit? Vidi cuncta quæ fiunt sub sole,
& ecce vniuersa vanitas & afflictio spiritus. Labor stultorum
affliget eos, qui nesciunt in urbem (hoc est ad cœlestem patriã)
pergere.* Sunt & alij religionis ergo peregrinantes, quoniam sacra inuisunt loca, vel honorat templa diuinis illustrata miraculis, aut venerandis quibusdam Diuorum reliquiis cohone-
stata. Est enim & sanctitas & prærogatiua quædam locorum, sicut Deus promissis & operibus comprobatur, certaq; tot ætatum experientia testatur, & Augustinus non vno in loco confirmat. Quod peregrinandi institutum à sanctis Patribus, præsertim Hieronymo & Chryostomo, stabilitum, perpetuamque Catholicorum consuetudine corroboratum, solis autem hæreticis inuisum, ego laude dignum arbitror, & si opus fuerit, aduersus Eunomianos & Vigilantianos propugnabo. Scimus quidem Catholici, Dei essentia & natura locum omnem impleri, tamque latè eius patere prouidentiam, vt nusquam non adsit, semper audiat & opituletur, cum à fidelibus inuocatur. Igitur Deum in medio mari Moyses exorauit, Iob in sterquilinio, Ezechias in lectulo illum ad misericordiam prouocauit. Et cuiusuis fidelis est proprium semper cum Propheta Deo dicere: *Quò ibo à spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si ascèdero in cælum, tu illic es: si descendero ad infernum, ades.* Nihil autem hoc impedit, quo minus idem Deus quibusdam in locis & templis præstò sit peculiariter, illicq; efficacius operetur, ac maiorem virtutem & gra-

tiam præsentibus elargiatur. Vnde Iacob Patriarcha cum visionem in somno sibi oblatam considerasset, ac futura illic mysteria cognouisset, in verba illa prorupit: *Verè Dominus est in loco isto. Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cæli.* Honorauit Deus templum Hierosolymitanum, vt etiam Christus comprobatur, ex Isaia citans illa verba: *Domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus;* qui & alibi affirmat, Deum in templo illo habitare. Iubet præterea Paulus Corinthiis, peculiarem vt templi rationem habeant, præsertim sacram sumpturi Eucharistiam. Denique res ipsa postulat, & piorum receptus vsus confirmat, Dei cultum & adorationem in quibusdam locis tanto magis exerceri, quanto manifestior Dei potentia, prouidentia & bonitas illic elucet atque percipitur. Vnde Chrysostomus palam asserit, sibi in votis fuisse, vt sacras principum Apostolorum reliquias coram inuiseret Romæ. Nec obscurum est, Basilium, Epiphanium, aliosque probatissimos Episcopos dedisse operam, vt ad sanctum Domini sepulchrum in Palestinam peregrinarentur. Cæterum quo petulantius hoc sacrum peregrinandi institutum complures arrodunt atque insectantur, eo magis mihi commendatum habeo illum Ecclesiæ canonem, qui apud Augustinum extat, magnæque venerandæ antiquitatis consensu his verbis definitus est: Sanctorum corpora, & præcipuè beatorum Martyrum reliquias, ac si Christi membra, syncerissimè honoranda, & basilicas eorum nominibus appellatas, velut loca sancta, diuino cultui mancipata, affectu piissimo, & deuotione fidelissima adendas credimus. Si quis contra hanc sententiam venerit, non Christianus, sed Eunomianus & Vigilantianus creditur.]

Genes. 28.

Matt. 21.

Marc. 11.

Luc. 19.

Matth. 23.

1. Cor. 11. &

14.

Homel. 2. &
31. in epist. ad
Rom.In lib. de Ec-
clesiasticis
dogmatibus.
cap. 73.

Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum.

SI non licet mihi prædicandi Euangelij causa circumire, quod sanè munus non nisi legitime vocatis ac missis Ecce-

Rom. 10.

siæ ministris conuenit: *quomodo enim predicabunt nisi mittantur?* licet tamen omnibus ac expedit, pulchra sequi vestigia

Rom. 13.

Decapolitanorum in eo præclare laborantium, vt plenitudinem Legis, quæ fraterna est charitas, re ipsa compleant. *Qui enim diligit proximum, legem impleuit*, si Apostolo credimus. Cùm enim illi animaduertent, surdum ac mutum quendam, eundemque demoniacum, hoc est, planè calamitosum & abominabilem hominem, in vicinia degere, qui nec sibi, nec aliis vsui esset, nec à quoquam curari posse videretur, fidam suam operam illi offerunt, quisi etiam veluti domestico & consanguineo, vt curetur gratis ac libenter impendunt. Eum igitur cœlesti medico coràm adducere, & sicut probabile est, officiosè Domino commendare promptissimè student. Tanta enim illorum fides extitit, vt Christum medicis omnibus præstantiorem, & in præsentī morbo vtiliorem fore putarent, qui sicut alios immedicabiles ægros sæpè iuuisset, ita hunc etiam suæ manus contactu sanare faciliè posset. Nec minor in illis charitas quàm fides eluxit, quòd nulla mercede pellecti, ad commiserandum & oppitulandum sponte accurrerent, suumque in institutum tantisper vrgerent, donec miserum à Christo in auribus & lingua restitutum experirentur. Tam egregia illis voluntas erat, tam indefessum apparebat studium de homine prorsus afflicto, qui fortassè ob morbi vim nec credere, nec precari poterat, benè merèdi, ac pro illo fidenter etiam intercedendi. Quare sicut Christus alibi fidem paralyticum offerètiū respexit, vt eorum votis haud grauatim annueret, & ægotum omni paralyysi liberaret: ita hoc etiam loco Decapolitanos tanti habuit, vt eos pro suo ægroto fide certantes, & syncerè comprecantes libenter exaudiret.

Matt 9.
Marc. 2.

Quocircà si mihi ac aliis probè consultum cupiam, hos ipsos Decapolitanos ita mihi proponam, vt ab illis veluti magistris monear ac discam, sanctæ fidei virtutem & efficaciam magno in precio habere, mihi que familiarem reddere. Hac enim Christus in primis delectatur, hac se pulsari & vinci gau-

det, hanc ipsam in multis prædicat, quemadmodum in Hemorrhoiſſa, cæcis & aliis, quos Euangelicæ gratiæ participes fecit. *Vade inquit, & sicut credidiſti, fiat tibi: fides tua te saluam fecit.* Et ad mulierem: *Fides tua te saluam fecit. Omnia quæcunq; petieritis in oratione credentes, accipietis.* Admonent inſuper Decapolitani, non meam propriam ſolùm, ſed & aliorũ pro me intercedentium fidem Deo gratam, & mihi frugiferã eſſe, vt propter illam ego multa effugere mala, & bona conſequi poſſim. Etenim fides oratioq; Decapolitanorum cã vim habuit, vt Chriſti miſericordiam fidamq; operam impetraret, nec minus oblato ſurdo perfectam redderet incolumitatem. Vidit itidem Chriſtus fidem, & exaudiuit orationem Centurionis; vt ſeruus eius paralyſi grauiffima diuexatus, mortiq; proximus, è veſtigio reſtitueretur. Nec diſpar fuit ſucceſſus in matre Cananæ, cuius fides & precatio ad proſtigandum immanem dæmonem valuit, ac afflictæ ipſius filiæ ſanitatẽ reddidit, Chriſto ipſo teſtante: *O mulier, magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis.* Propterea nè fidem Orthodoxam errore contaminem, Sectariis nouis nunquã affentiar, qui ſua neſcio qua, fide fiduciaq; contenti, aliorum fidem & precatõnes leuiter æſtimant, ſeq; ipſos, etiam Sãctorum pro viujs in cœlo precantium ſuffragijs & interceſſione ſtultiſſimè fraudant. Id verò nihil eſt aliud, niſi multorum in Scriptura probatis exemplis reclamare, & diuinum illum ordinem peruertere, quo ſancitum eſt, vt eiufdẽ corporis membra ſe mutuò iuuent, & alij per alios donis tũ ſpiritualibus, tum corporalibus augeantur. Igitur & infantibus tribuitur, vt non ſua, ſed aliena Eccleſiæ fide in ſacro Baptiſmo mündentur. Etenim paruuli ad percipiendam gratiam, vt Auguſtinus loquitur, offeruntur ab vniuerſa ſocietate ſãctorum atq; fidelium, & ita per matrem Eccleſiam ad communicationem ſãcti Spiritus adiuuantur. Idem Auguſtinus è Scriptura probat, Moyſi vt fideliffimi apud Deum famuli merita non ſolùm toti populo Iſraëlitico, ne contereretur, profuiſſe, ſed etiam nos docuiſſe, peccatores Sãctorum me-

Matth. 7.

Luc. 18.

Matth. 9.

Marc. 11.

Matth. 8.

Matth. 15.

Epiſt. 23. ad
Bonifacium.Super Exodũ
quæſt. 149.

ritis

Iacob. 5.

a Exod. 32.

b Iob. 42.

c 1. Reg. 7.

d 3. Reg. 17. &

18.

Lib. 20. con-
tra Faustum.

Sapient. 12.

Pſalm. 144.

Eccleſi. 38.

Geneſ. 1.

Deut. 32.

Vide præfa-
tionem Au-
thoris in o-
pus de Maria
Virgine.

ritis vt à Deo diligantur, poſſe releuari. Quamobrem nõ te-
merè Iacobus Apoſtolus præcepit: *Orate pro inuicem vt ſal-
uemini: multum enim valet deprecatio iuſti aſſidua*: nimirum
ſicut ^a Moysiſ, ^b Iob, ^c Samuelis & ^d Eliæ precantium, & aliis
gratiam impetantium exempla luculenter oſtendunt. Hinc
& memorias & feſta Sanctorum in Eccleſia celebramus, vt
& eorum meritis conſociemur, atque orationibus adiuue-
mur, ſicut idem tradidit Auguſtinus. Adhæc docent me De-
capolitani, res præclaras à Chriſto geſtas, eiusque miracula
cum admiratione ſpectare, ſimulque illorum authorem pu-
blicè celebrare, cum certa nimirum fide atque perſuaſione,
quod ipſe bonus præ cæteris omnibus, benè ac ſapienter fa-
ciat omnia, quantumuis nos, qui ſacris in rebus facilè hallu-
cinamur, cõſilia & rationem operum illius minimè aſſequa-
mur. Habeo enim ſemper illi conſiteri quod ſcriptum eſt:
Cum ſis iuſtus, iuſtè omnia diſponis: verèque dixit Pſalmogra-
phus: *Iuſtus Dominus in omnibus viis ſuis, & ſanctus in omnibus
operibus ſuis*. Eſt utique Chriſtus bonorum omnium fons &
ſummum bonum, à quo nihil niſi bonum provenire & ex-
pectari accipi que poſteſt, quomodocunque tandem nobis
cum agatur. Manet ille ſemper beneficus, meritoque cele-
brandus, vt qui mala etiam noſtra in bonum norit vertere,
& ſicut pro immenſa bonitate ſua electos ad gloriam eue-
hit, ſic pro ſua inſcrutabili iuſtitia peruerſos ad gehennã re-
ſeruat. Rectè igitur ante hos Decapolitanos protulit Eccle-
ſiaſticus: *Opera Domini vniuerſa bona valdè*. Id quod à primo
ſcriptore Moysiſ videtur acceptum, qui cum primum mun-
di opificium enarraſſet, rem omnem ita cõcluſit: *Vidit Deus
cuncta qua fecerat: & erant valdè bona*. Idemque poſtea cum
ſolenne canticum Iſraëlitis edere vellet, hæc etiam verba in-
ſeruit: *Dei perfectã ſunt opera*. Sed ô Chriſte benigniſſime,
ſemperque beneficiſſime, in que nos tempora reſeruasti:
quibus blaſphemias & execrandas impiorum hæreticorum
voces in te pectulanter effuſas audire cogimur, velut qui par-
vulorum ignorantia iam olim ſubiaceris, indoctus fueris

ac idiota, author proditionis Iudæ omnis que peccati, obrutus aliquando desperatione, & æternæ maledictionis horrore percussus. Verùm has & plures id genus alias horrendas potius quàm repetendas insectationes ego surdis auribus mœrens præteribo, & certò cum Decapolitanis profitebor, benè illum fecisse omnia, in quem nè peccati quidem aut vitij suspicio possit cadere, qui què gratia & veritate plenus vsquè persistit, vt mihi cum Propheta testari liceat ac deceat: *Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.* Deniquè cum iisdem Decapolitanis probè curabo, vt fraternæ charitatis & misericordiæ operibus exercendis vacem, quacunque id occasione fieri poterit, vt què miseris & pauperibus adiuuandis corde, lingua & manibus inseruiam, nequè in hoc studio vel mundi iudicio, vel personæ vilitate, vel laboris fastidio me sinam impediri. Sic enim sacris literis edocemur: ^a *Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non nobis placere. Vnusquisq; vestrùm proximo suo placeat in bonum, ad edificationem.* ^b *Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum, liberare nè cesses. Nouit iustus causam pauperum.* ^c *Charitas fraternitatis maneat in vobis. Consideremus inuicem in prouocationem charitatis & bonorum operum.* Habeo interim, cur in tanta hominum ac temporum peruersitate ingemiscam, valdequè doleam, partim quòd tam multi se vndique offerant surdi & muti, hoc est, qui auribus, lingua, membris & sensibus omnibus fœdè abutuntur, partim quòd pauci prodeant Decapolitani, homines nimirum in viuâ fide, ardenti prece, & officiosa charitate seduli, & qui patiantur super contritione Ioseph, dequè salute aliena sollicitè cogitent. Non enim, proh dolor, suum apud nos pondus habet Apostolica sententia: *Alter alterius onera portate: & sic implebitis legem Christi. Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Omnia vestra in charitate fiant.*

Ioann. i.

Psalm. 33.

a Rom. 15.

b Prou. 24. 25.

c Hebr. 13. & 10.

Amos 6.

Galat. 6.

1. Cor. 16.

Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius.

OBSERVATIONE dignum existimabo, quantoperè Christus Dominus in vno ægroto curando laboret, quàmque varia pertentet media, vt vix alibi vnquam laboriosius cum ærumnoso egisse, seq̃e in patrando miraculo magis exercuisse videatur. Nō quòd ipsius imbecillitas, aut curandi morbi magnitudo hanc tantam sedulitatem, longamque curationem postularet, quandoquidem vt sæpè aliàs, vno etiam verbo, immò nutu solo hunc surdum restituere poterat ille, qui per se omnipotens erat, & aliis potestatem dedit lāguorem & morbum omnem perfectè curandi, ipsosque dæmones profligandi. Cæterùm nostræ imbecillitati consulendum erat, vt ab æterna doceremur Sapientia, nihil non tentare, nullisque sumptibus ac laboribus parcere ad leuandā proximi necessitatem, & ad charitatis testimonium quibusuis miseris exhibendum, qui nostro iuuari studio & officio possunt. Hic enim locum hæc digna Ioanne præceptio: *Filii mei, non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate.* Deinde Christus hoc lento progressu in curando surdo nobis subindicat, maiorem curam & opem iuuandis illis tribui oportere, qui grauius ac diutius laborant, neque tam humano quàm diuino præsidio sæpè restitui possunt. Non enim est omnium resipiscere à Diaboli laqueis, à quo permulti captiui tenentur, si Paulo credimus, ad ipsius voluntatē, tam grauius ac dirè vinculis illius astricti, vt humane vel arti vel medicationi nullus relictus esset locus videatur. Ac simili de causa cum Lazarus mortuus ad vitam excitandus erat, prius quidē Dominus fremere, & seipsum turbare ac plorare voluit, quia etiam sublata ad Patrem voce clamare & orare apud sepulchrum non intermisit. Vnde alibi quòque mirantes Apostoli, cur in curando dæmoniaco quodam nihil proficerent, non aliud à Christo responsum tulerunt: *Hoc genus non eiicitur nisi per orationem & ieiunium.* Præterea licet alij aliter

Matth. 10.
Marc. 3.
Luc. 6. 9. &
10.

1. Ioann. 3.

2. Tim. 2.

Ioann. 11.

Matth. 17.

hos adhibitos à Christo ritus explicent, ac de illis varia disse-
ri possint, tamen certò constituam, nihil hîc frustra temerèq;
factum esse, sed quæcunq; fecit Dominus, benè fieri & fa-
cta esse, vnà cum Decapolitanis apertè fatebor. Deinde non
dubitabo, per hos ritus externos, qui accesserunt miraculo,
quædam spiritualia designari, quæ ad primam vel secundam
peccatoris iustificationem concurrere soleant. *Omnia enim
propter electos*, omnisq; Christi actio, nostra est instructio,
qui certè nos docet, cum huius mundi principe sollicitius
quàm cum alio inimico vllò luctari, & paulatim Christo du-
ce hoc efficere quod præcipit Apostolus: *Nolite locum dare
diabolo: Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus
insidias diaboli.*

Peculiariter autem hîc nobis adumbrari putabo, quod
hoc quidem tempore notatu dignum est, cæremonias Ec-
clesiasticas, quæ ad cultum Dei externum, & reuerentiam Sa-
cramentorum adhibentur, & Catholicæ fidei sunt protesta-
tiones, non ita leuiter vlli habendas & contemnendas, sicut
nunc noui Sectarij arbitrantur, & vulgò malè saño persua-
dent, sed eas potius commendandas & obseruandas esse. Cur
enim pudeat aut tædeat Ecclesiam, quæ columna & firma-
mentum est veritatis, id facere, quod suum caput & spõsum
Christum iam antè fecisse cernit? Is licet nullis rebus exter-
nis & cæremoniis indigeret, tamen in illis versari, eas quæ cre-
brò vsurpare nostrà causa neutiquàm dubitauit. Mosaicæ
quidem legis erat ille Dominus, sed inde à puero legis quo-
quæ cæremonialis, vt vocamus, amator & custos, quemad-
modum eius probat circumcisio, oblatio in templo, festo-
rum celebratio, exhibitus hõnos sacerdotibus in Moyse ca-
thedra sedètib; agni Paschalis immolatio, vt alia id genus
prætermittam. Adhæc cæremonias quasdam singulares as-
sumpsit, vtpote cum panibus & piscibus benedixit, circa ci-
bum gratias egit, & hymnum recitauit. Idem oraturus petit
solitudinem, flectit genua, in faciẽ procidit, in oratione per-
noctat, nõnunquàm oculos in cælum subleuat, cum orare

2. Cor. 4.

Ephes. 4 & 6.

Cæremoniarum
institutio.

1. Tim. 3.

Matt. 12.

Luc. 7. & 17.

Matt. 23 &

26.

Ioann. 10.

Matt. 14.

Ioann. 6.

Luc. 6.

Matt. 26.

Luc. 22. & 18.

- vult, & prolixè precatur, sed & Publicanum illum à seruatis quibusdam in templo cæremoniis laudat. Iam verò si præsens Euangelium excutiatur, quàm operosè adhibet cæremonias, priusquàm surdi & muti auribus ac linguæ medeatur? Illum apprehendit, seiungit & abducit solum à turba, in auriculas eius immittit digitos, expuit in terram, linguam eiusdem attingit, in cœlum suspicit, gemitum singularè admiscet, verbum illud Ephphethah pronuntiat, quod vel solum sufficere poterat ad ægri curationem. Adhæc cæcum natum curaturus, in terram expuit, & è sputo lutum facit, eóq; oblinat cæci oculos, iubens vt ad natatoriam Siloë beat, ac seipsum lauet: post quæ omnia primùm ille sanatur. An non est cæremonia, quòd rediuius die Paschatis in Apostolos flauit, vt sic affati acciperent Spiritum sanctum? Nec in cœlum ascendit, nisi sublatis in cœlum manibus benediceret omnibus qui præsentés in monte aderant, ipsosque Angelos in albis vestibus apparentes illis exhibet. Omitto cæremonias circa sacram Eucharistiam multiplicés in cœna vltima obseruatas, cum panem & vinum accipit & benedicit, aliáq; plura quàm scripta sunt, ac veteres notârunt, coram discipulis adhibet religiosè. Apostoli quidem multos curârunt ægros, sed & olei vnctione addita, teste Marco, sicut & Iacobus presbyteris Ecclesiæ ægrotos yngendos esse præscripsit. Curant rursus Apostoli non modò baptizandis, sed & confirmandis & ordinandis suas imponere manus: sacrificant præterea simulque ieiunant, suas preces priuatim & publicè in templo fundunt, Deum laudantes & benedicentes: immò & certa orandi tempora Petrus & Ioannes obseruant, De Apostolo Paulo satis constat, quod non minimam curam habuerit cæremoniarum, præsertim vt in Corinthiorum Ecclesia ritè ac decenter seruarentur, vtque viri aperto, & mulieres velato capite in templo precarentur, & sacram synaxin piè perciperent. Quid nisi Apostolicus est canon, contra omnes contentiosos & seditiosos Ecclesiæ & rituum contemptores editus? *Omnia honestè inquit, & securè*
- Marc. 7.
- Ioann. 9.
- Ioann. 20.
- Luc 24.
Actor. 1.
- Luc 22.
Matt. 26.
- Marc. 6.
Iacob. 5.
- Actor. 8. & 13.
- Luc. 24.
Actor. 2. & 3.
Actor. 3. & 10.
1. Cor. 14. & 11
1. Cor. 14. & 11

dum ordinem fiant in vobis. Si quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neq^{ue} Ecclesia Dei. Vult enim fideles non pro suo quemq^{ue}; arbitrato, nec indecorè & inordinatè, sed secundum traditionè Apostolicam, & cū publica ædificatione in tēplo versari, pacemq^{ue} habere cum præpositis Ecclesiæ: alioquin eos qui secus agunt, corripiendos ac deuitandos esse decernit. Neq^{ue} verò quisquam, nisi valdè impudens, negare potest, inde ab orbe condito fideles in omni lege summum Deum coluisse, nec solùm fide, spe & caritate, sed externis etiam ritibus cultum diuinæ naturæ debitum reuerenter exhibuisse, & plura quidem quàm iniuncta essent, in hoc ipso cultu adhibuisse, quemadmodū ^a Melchisedech, ^b Iacob, ^c Dauid ac ^d Salomon apertè commonstrant. Respexit Deus ad iustum Abel, & ad munera eius cum cæremoniis planè coniuncta, gratasq^{ue} simul habuit magni Patriarchæ Abrahæ cæremonias, licet nulla lege præscriptas, vt idcirco Isaac filium eius ita compellaret: *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terra, eò quòd obedierit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta & mandata mea, & cæremonias legesq^{ue} seruauerit. Et* Ionas Propheta fuit adeò religiosus, vt intra cæti viscera conclusus, ad obseruandos in templo Hierosolymitano ritus inde ex profundo mari adspiraret, & ex animo sic diceret: *Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, vt veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quæcunq^{ue} voui, reddam pro salute Domino.* Constat præterea, complures cæremonias, quas Græca & Latina Ecclesia, præsertim circa vsum Sacramentorum nouæ legis obseruat, inde à tempore Apostolorum, veluti per manus traditas, ad nos vsq^{ue} peruenisse, sicut Canones Apostolorum, decreta Conciliorū, scriptaq^{ue} Tertulliani, Origenis, Cypriani, ac Basilij Magni clarissimè probant. Loquimur autem non de particularibus & priuatis ritibus piè susceptis, qui liberas habent obseruationes, & in quibus aliis alium iudicare à Paulo vetatur. Nos hoc loco agimus de communibus, vniuersalibus & perpe-

1. Theff. 5. &
2. Theff. 3.

a Genes. 14.
b Genes. 28.
c 2. Reg. 6.
d 3. Reg. 8.
Genes. 4.

Genes. 26.

Ionæ 2.

Rom. 14.

In epistola
118. ad Ianua-
rium.

Ioan. 14. & 16

Rom. 13.
Tit. 3.
1. Pet. 2.

Rom. 13.

tuis, Ecclesiæ quæ iudicio & vsu probatis cæremoniis, præsertim quæ in Sacramentorum administratione & solenni cultu Dei tot seculis retinentur. Etenim de his ritibus mouere litem ac disputare, num faciendi & obseruandi sint, insolentissima insania est, vt Augustini more loquamur. Nugentur ergò & calumnientur Sectarij, qui nouos ritus, non dicam quales & quàm frigidus, in suas synagogas inducere, & subinde mutare non erubescunt, nimirum tanto veteris Ecclesiæ odio incens, vt sicut in Sacramentis, sic etiam in cæremoniis nihil cum Catholicis commune habere velle videantur. Ego id verè Catholicum & Orthodoxum esse ducam, vt sicut in aliis præceptis & institutis, ita etiam in cæremoniis non me desertorem, sed filium & ciuem Ecclesiæ constantè præbeam, tanto quæ magis eas in precio seruem, quanto certior & grauior illis comparata est autoritas ab Apostolis & Apostolicis viris, colendis quæ Patribus, in quibus fas est loquentem audire Spiritum sanctum. Hunc ducem & rectorem Ecclesiæ à Christo ipso promissum atque missum audio, cum sacras amplector cæremonias, & in his animum & corpus exerceo, meæ quæ fidei testimonium palàm edo, vt simul suum æterno numini cultum exoluam, & me fratribus syncerè Catholicum, & matri Ecclesiæ obsequentem ostendam. Ita demùm ab hæreticis me separo, apud quos confusa, profanata & polluta sunt omnia, cum reuerentiam & obedientiam Ecclesiasticis nõ minus quàm ciuilibus magistratibus debitam negant, & idcirco vtrique potestati resistentes, Dei ordinationi resistunt, certam quæ sibi damnationem acquirunt ex Pauli sententia. Accedit magistra rerum experientia, nos quæ multis modis admonet, ex mutatione & abrogatione cæremoniarum, quas iam pridem veneranda probauit antiquitas, graues & perniciosos existere motus in Repub: illarum verò conseruationem & vsum legitimum ad publicam pacem & populi disciplinam, decoram quæ cultus diuini promotionem valere plurimum. Maior Ecclesiæ pars ex infirmis & paruulis Christi vtrique constat, qui suo lacte & pæda-

gōgia quadam indigent vehementer, vt ex visibilibus rebus & signis externis, ad sublimiora fidei mysteria paulatim manuducantur, & in pietatis exercitiis suo captui congruentibus rectius foueantur. Proinde quisquis hos receptos sacrosque ritus, & probata symbola Christianæ pietatis in Ecclesia spernit, non hominem, sed Deum in Ecclesia docentē spernit, nec intelligit, quanta sit vtilitas, immò & necessitas ordinis, pacis ac disciplinæ, quantum præterea inter decorā Sion & confusam Babylonem intersit, & quàm rectè demū scriptum sit illud: *Vbi non est sepes, diripietur possessio.*

1. Theff. 4.

Ecclesi. 36.

PRECANDVS est mihi Deus pro his Catholicis, qui religionis ergò peregrinantur, ac pro fide decertant, vt in piis peregrinationibus & certaminibus cum fructu fidei, spei, charitatis, patientia, obedientiaq; versentur, cum & Augustinus quibusdam sacras huiusmodi peregrinationes iniunxerit obeundas.

Epist. 137.

ORABO etiam, vt non modò plebei, sed insuper diuites & alij qui possunt, charitatem ac misericordiam erga pauperes & afflictos libenter exerceant, & quoscunq; possunt, secum ad Christum pastorem & Episcopum animarum nostrarum adducant, iuxta illud: Afferte Domino filios arietum.

1. Pet. 2.

Psalm. 28.

DIVINAM quoq; gratiam implorabo, vt Catholici ceremonias Ecclesiasticas in precio habeant, & in illis religiose versentur, quoniam ille ad externum summi Dei cultum, communemq; populi vtilitatem, & sacrorum reuerentiam non parùm momenti adferunt. Nec minus precabor pro peccatoribus ferè deploratis, & in Satanae potestate constitutis, vt præpotenti gratia Domini, & Sanctorum intercessione iustificentur atq; saluentur.

DOMINICA XIII. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

P R I M A Euangelij pars Apostolorum, verèque creden-
tium sortem foelicem prædicat, maximè si illi cum ve-
teris legis fidelibus in donis Spiritus & virtutum præsi-
diis conferantur. In altera parte ostentat se arrogans Le-
gisperitus, qui de vera perpetuaque vita consequenda, &
de proximo diligendo quærit, & hactenus quidè à Chri-
sto laudatur, quòd præceptum de charitate Dei & proximi
ad benè beatèque viuendum in primis necessariù, ver-
bis ipsis legis adstruat, quodque de proximo cognoscen-
do tandem pronunciet sapienter. Quanquàm apud Mat-
thæum legimus, Christum ad eundem ferè modum què
hïc legisperitus obseruat, de mandato magno in lege tra-
dito respondisse. Sequitur & alia pars Euangelij de Sa-
maritano, cuius exemplo demonstratur, proximi loco no-
bis habendum ac diligendum esse omnem hominem, qui
nostra indiget opera, & cui misericordiæ fraternæ offi-
cium potest exhiberi, siue Iudæus ille sit, siue gentilis, a-
micus aut inimicus, notus aut peregrinus. Veteres hanc
de Samaritano parabolam, aut vt aliis placet, historiam
sic explicant, vt peruerustum theologum Origenem ferè
sequantur, cuius verba paucis rem totam explicantia, li-
bet subiicere. Descendit inquit, Adam ex Ierusalem, hoc
est, ex paradiso in Iericho, siue in hunc mundum. Per sa-
cerdotem porrò & Leuitam intelliguntur sacrificia anti-
qua & lex: per Samaritanum Christus, per latrones dæ-

Matth. 22.

Orig. homel.
34. in Lucam.

mones,

mones, per stabulum seu diuersorium Ecclesia. Samaritanus autem Christus atque optimus custos, qui non dormitat neque dormit, potentior fuit lege atque Prophetis: nam vino & oleo, hoc est, sanctissimis Sacramētis nobis medicinam fecit.] Tractat igitur Euangelium quaestionem Legis periti duplicem, priorem de necessariis ad consequendam salutem operibus, inter quæ charitatis diuinæ actus excellunt, alteram de proximo & cognoscendo & diligendo. Vbi Christus parabolam de Samaritano ita proponit, vt inde conuincat, proximum reuera ceteri amariq; oportere mortalem omnem, qui vt diximus, nostra iuuari opera, nostroque beneficio subleuari potest, maximè cum corporali vel spiritali laborat necessitate. Alioquin qui miserum in graui periculo perire sinit, verè proximum ignorat, seque ipsum hominem esse obliuiscitur, legis etiam naturalis quæ cordibus omnium inscripta est, nefarius violator. Vnde Propheta satis non habuit hoc mandare: Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: Cùm videris nudum, operi eum], sed hoc insuper addendum putauit: Carnem tuam nè despexeris:] nimirum vt carnem proximi nostram ac propriam faciamus, simul & amanter foueamus. Nemo enim vnquam carnem suam odio habuit: sed nutrit & fouet eam, Apostolo teste.

Mal. 120.

Mai. 58.

Ephes. 5.

EVANGELIUM EIVSDEM

Dominicæ. Lucæ X.

DIXIT IESVS discipulis suis: *Beati oculi qui vident, quæ vos videtis. Dico enim vobis, quod multi Prophetæ & reges voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam legis peritus surrexit, tentans illum, & dicens:*

Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut teipsum. Dixitq; illi: Recte respondisti: hoc fac & viues. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum, Et quis est meus proximus? Suscipiens autem Iesus dixit: Homo quidam descende-
 bat ab Hierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum: & plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Accidit autem vi Sacerdos quidam descenderet eadem via: & viso illo praeteriuit. Similiter & Leuita, cum esset secus locum, & videret eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordia motus est. Et appropinquans alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum: & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait, Curam illius habe: & quodcumq; supererogaue-
 ris, ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus, Vade, & tu fac similiter.

NOTÆ MEDITATIONVM
 ET PRECATIONVM CIRCA
 EVANGELIUM.

Beati oculi qui vident quæ vos videtis.

MIRABOR simulque predicabo ingentem Dei sapientiam & misericordiam, cui visum est Christi Mediatoris & Redemptoris nostri cognitionem fidemque mortalibus necessariam inde ab initio mundi electis impartiri, & sub lege Moyfi magis magisque per Prophetas augere, vt qui de futura in nobis gratia, sicut Petrus inquit, prophetauerunt, prænuntiaute in illis Spiritu sancto eas, quæ in Christo sunt passiones, & posteriores glórias. Venit tandem tot seculis desideratus Messias, sequè Apostolis electis, & quasi primis fratribus multò magis & clarius quàm aliis præcedentibus piis, cognoscendum præbuit. Hinc illi vna cum Ioanne suo iure dicere potuerunt: *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenè gratia & veritatis.* Quântum verò hi Apostoli in schola Christi profecerint, satis magister eorum verbis sub mortè suam ad Patrè dictis insinuat: *Nunc inquit, cognouerunt, quia omnia que dedisti mihi, abs te sunt; quia verba que dedisti mihi, dedi eis, & ipsi acceperunt, & cognouerunt vere quia à te exiui, & crediderunt quia tu me misisti.* Quarè Paulus etiam Apostolos ante Prophetas locat, & Petrus eisdem magnitudinis Christi speculatores appellat, vt ego illis meritò de insigni fœlicitate gratuler, multòq; amplius tribuam, quàm regina Saba iam olim delectis tribuit ministris regis inclyti Salomonis, quando quidem coràm hoc præstanti & incomparabili rege assisterent, ac quotidie sapientiam eius admirandam audirent. Et ecce plus quàm Salomon hic Messias noster, de quo Ieremias prædixit: *Regnabit rex, & sapiens erit,* in quo thesauri etiam omnes sapientiæ & scientiæ Dei reconduntur, & in quo diuinitatis omnis plenitudo corporaliter inhabitat, Apostolo teste: *Hic adinuenit omnem viam discipline,* vt Baruch loquitur, qui & iure suo id sibi soli vendicat: *Ego sapientia: ego quasi irames a que immensa de fluuio.* Gratulabor insuper Christianis omnibus tanta cumulatis gratia, quantum indicat princeps Apostolorum, cùm vocat eos genus electum, regale sacerdotiũ, gentem sanctam, populum acquisitionis, quorum sit pro-

1. Pet. 1.

Ioan. 1.

Ioann. 17.

1. Cor. 12.
Ephes. 4.
2. Pet. 1.3. Reg. 10.
Matth. 12.Hierem. 23.
Coloss. 2.Baruch. 3.
Ecclesi. 24.

1. Petri 2.

primum virtutes eius annuntiare, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum, lumen videlicet Evangelicæ gratiæ, & cum illa ipsa dotes maximas offert atque largitur credentibus. Vnde Christi Domini sequar exemplum, qui exultans in Spiritu sancto, singulares Patri egit gratias ob suos paruulos diuinitus ita illuminatos, vt sublimia fidei nostræ mysteria, quæ mundi sapientibus, immò & Israëlitis manent abscondita, facile cognoscant, ac ingenuè profiteantur. His dissimiles non sunt, quos Christus in vniuersum prædicat, Thomam sic alloquens: *Quia vidisti me Thomas, credidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt. Et nè hoc dicto abutantur, qui fide Christi tantoperè gloriari solent, seque solos ferè fideles haberi volunt, Petrus nos admonet sapienter, quales fideles verè beatos, nimirum in charitate fundatos, agnoscere debeamus. Cùm Christum inquit, non videritis, diligitis, in quem nunc quoq; non videntes creditis, credentes autem exultatis letitia incarrabili & glorificata, reportantes fidei vestra salutē animarum. Eos verò fideles, quibus virtutes & earum opera præstò non sunt, idem Petrus in Christi cognitione vacuos & infrugiferos, adeoque cæcos appellat, quibus melius fuerit viam iustitiæ non cognoscere, quos & canibus ad vomitum suum redeuntibus aptè confert.*

Hinc ego sumam occasionem beatissimæ Trinitati gratias reuerenter agendi non meo tantum, sed & fidelium omnium nomine, qui hætenus fuerunt, & nunc sunt, eruntque in posterum Christianæ lucis & gratiæ participes, in qua ipsi stant, & iustificantur & saluantur, non in vacuum quidem DEI gratiam recipientes, sed simul Dei coadiutores, suamque vocationem & electionem per bona opera certam facientes, vt Apostolicis verbis vtamur. Benedictus ille qui venit in nomine Domini, & in Spiritu sancto nos visitauit Oriens ex alto, vt sedentes in tenebris & umbra mortis illuminentur, eorumque pedes in viam pacis dirigantur. Præterea meipsum explorabo, an hac tanta vocatione, quæ nos Christi hæredes & cohæredes facit, dignè

Matth. 11.
Luc. 10.

Ioann. 20.

1. Pet. 1.

2. Pet. 1. & 2.

2. Cor. 6.

1. Cor. 15.

1. Cor. 3.

2. Pet. 1.

Luc. 1.

ambulem, vt in me quoque compleatur quod Paulus quibusdam electis dixit: *Eratis aliquando tenebra, nunc autem lux in Domino. Vt filij lucis ambulate.* Sed ô impuri & infelices oculi mei, si non secus quàm noui Sectarij, Christum contēplentur, ô infortunatę mihi aures, si Christi doctrinam cū illis præposterè audiant & amplectantur. Vident isti Christum & audiunt, simulque de illius cognitione & verbo, sicuti Gnostici, magnoperè gloriantur. Quem verò CHRISTVM sibi proponunt & nunciant: nempe nostris maioribus & priorum ætatum Orthodoxis incognitum, qui sola fide iustificat ac beat peccatores, qui pro Euangelica libertate carnis licentiam suis permittit, qui velut adulter, veterem sponsam Ecclesiam iampridem deserit, aut certè ab adultera illa diuertit, qui vix vnum aut alterum Sacramētum sanctificat, & à suis exigit, qui externū sacerdotium & sacrificium detestatur, qui germanum sacra Scripturæ sensum antiquis Patribus derogatum, solis sectarum hodie vigentium magistris tribuit, qui Pontifices, Episcopos, ac alios Ecclesiæ Catholicæ ministros ordinarios ad Antichristi satellitium relegat, ac demum totum Christianismum Ecclesiæ Romanæ consentientem non alio loco, quàm pro Babylonica ciuitate siue confusione proclamat ac damnat, eamque superstitionum ac idolomania ream facit. Væ auribus meis, si nouis istiusmodi doctoribus, & sacrorum profanatoribus assentiar, qui licet inter se maximè dissentiant, & iampridem damnata restaurent dogmata, tamen sua sensa & placita pro puro puto Dei verbo & renato Christi Euangelio orbi impudenter venditant, ac imperitis audacter instillant, cū interim sicut Petrus fore prædixit, magistri sint mendaces, & viam veritatis blasphement, sectasque perditionis introducant. Vbi me & Orthodoxos omnes doctor ille gentium consolabitur, quando ita cōmonefacit: *Vos non ita Christū didicistis. Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis* (siue scriptū nempe, siue sine scripto traditū) *anathema sit.* Quod autē ad seductos attinet, habēt illi quam secū ex-

pendant

Ephes. 5.

1. Cor. 7. 31. 1. Cor.

1. Cor. 7. 31. 1. Cor.

1. Cor. 7. 31. 1. Cor.

1. Cor. 7. 31. 1. Cor.

2. Pet. 2.

Ephes. 4.

Galat. 1.

Hai. 3.

pendant Prophetę sententiam: *Popule meus* inquit, *qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant.*

Matt. 7. & 24.

Et nē miremur turmatim irruere, & Ecclesię obstreperere Pseudopphetas, de his ipse præmonuit Christus electos, & aduerfariorum voces proprias esse dixit: *Ecce hic est Christus, ecce illic,* in quorum gratiam mutare fidem, & alienos audire

Ibidem.

pastores, ac de vera Ecclesia exire minimè debeamus.

Ioann. 10.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum, sicut te ipsum.

Rom. 1.

NON sat erat præfenti Legisperito, qui Christum tentaturus accesserat, & nec mihi quidem sufficiet, Deum in vera Ecclesia cognoscere, cuius inuisibilia, sicut Paulus inquit, à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas, ita vt sint inexcusabiles omnes, qui Deum & diuinitatem eius vel negant vel ignorant, debitum cultu defraudant. Idem Legisperitus in more habebat Dei verbum magnificare, de illo libenter meditari ac loqui, illud fide complecti, illisque omnibus non contentus, opus esse censebat, ex verbo ipso cognitam Dei voluntatem facto complere, & per illius obedientiam ad salutem æternam contendere. Ad eundem sanè modum mihi

Luc. 12.

faciendum existimabo, nē sim alioquin perinde ac seruus cognoscens, minimèque faciens Domini sui voluntatem, qui vt egregie vapulet, magis quam æqualis ex ignorantia peccans, promeretur. Veræ & solidæ virtutis laus in praxi & actione consistit, & si Apostolo credimus, non auditores, sed factores legis iustificantur. Ac semper eò contendere satagam, vt quæ ad benè beatèque viuendum spectant, apud me præponderent, magisque curentur, quam quæ ad solam veri cognitionem fidemque & confessionem faciunt. Quare cū hoc Legisperito fidenter dicam: *Magister, quid faciendo vis*

Rom. 2.

tam aeternam possidebo: sicut Paulus exemplo me docuit suo, cum ad corripientem de caelo Christum diceret; *Domine, quid me vis facere?* Scriptum est enim, *Altiora te nē quaesieris, & fortiora te nē scrutatus fueris, sed quae praecepit tibi Deus, illa cogita semper.* Iam verò inter alia Dei praecepta primum & maximum est, eritque semper illud de Dei proximi que charitate seruanda, nec vllum homini congruentius & vtilius, magisque in orbe necessarium potest excogitari: ideoque si sapio, in illo ipso accuratè versabor. Nam & Christus ipse cū à Legisperito interrogaretur, *Magister, quod est mandatum magnum in lege,* sicut Matthæus ostendit, his verbis illi respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis vniversa Lex pendet & Propheta.* Quamobrem hoc praeceptum, omniumque praeceptorum caput mihi commendatum habebō, non ob legisperitum de illo differentem, sed propter Christum responsum illius approbantem, suisque verbis eadem repetentem, & in illis omnem summam siue compendium Legis ac Prophetarum collocantem. Vnde & illa Hieronymi vox est: *Quae alia inter fructus Spiritus debuit tenere primatum nisi charitas? sine qua aliae virtutes non reputantur esse virtutes, & ex qua nascuntur vniuersa quae bona sunt.* Siquidem & in Lege & in Euangelio ista obtinet principatum. Tum idem ex Apostolo colligit, omne mādatum in charitate compleri & recapitulari, fidemque per charitatem operatam valere plurimum. Sed & Augustinus perspicuè docet, sine charitate nihil prodesse homini quodcumque habuerit, & hanc si solam habuerit, sufficere, solamque illā discernere inter filios Dei & filios diaboli. Omnia igitur praecepta diuina referuntur ad charitatem, de qua dixit Apostolus: *Finis praecepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.* Cuius charitatis regula nunquam abolenda, maximèque semper obseruanda, ita diuinitus in Lege constituitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota*

Actor. 9.
Ecclesi. 2.

Matth. 22.

In cap. 5. ad
Galat.

Ibidem.
Rom. 13.
Galat. 5.
In enchirid.
cap. 127. &
Tract. 5. in Eu
ang. Ioan.

1. Tim. 1.

Deuter. 6.

ta anima tua, & ex tota fortitudine tua, nimirum vt qui credit, omnes cogitationes suas, omnem intellectum & facultatem, omnia desideria & opera sua in illum authorem conferrat, à quo habet ea ipsa quæ conferat, ad eò vt nulla vitæ eius pars vacare debeat, quæ summo aternoque bono syncerè & integrè amando non tribuatur, sicut hoc præceptum Augustinus explanat.]

Vbi me ipsum in primis coarguam, quod aliis curis & negotiis frequenter intentus, à perfecto Dei proximique amore nimium diuelli, & faciliè abstrahi patiar, neque huc intellectum & affectum, cum omni ratione deberem, excitem, atque idcirco in hoc sancto præceptoque amore ingratus langueam, frigeam aut torpescam. Etenim à creaturis aliis non auerto, & ad Dominum Opt. Max. non conuerto mentem, vt cum Propheta intime dicere queam: *Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.* Tum surdis auribus prætereo suauè & amicabilem illam Domini inuitationem: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, charitatis videlicet, vt locus ples fias.* Dolebo insuper de frequenti cordis mei duritie, quando quidem cum credam, legam, audiam & sciam tam multa & præclara tot seculis prædicari de hac prænobili, & nunquam satis laudata virtute charitatis: tamen ad illam non magis adspiro, sed potius in illa colenda & exercenda sæpè sum tam negligens, vt quid ipse potissimum amem, vel dubitè, vel ignorem. Certè vt de solo Apostolo Paulo dicam, qui in hac virtute commendanda totus est, eandem fidei, spei, elemosynæ, scientiæ & aliis eximiis virtutibus, donisque & fructibus Spiritus anteponit. *Si enim charitatem non habuero, nihil inquit, mihi prodest, nihil sum. Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema. Qui amat Patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Finis præcepti charitas. Nemini quicquam debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Qui enim diligit proximum, legem impluit. Plenitudo legis est dilectio.* Eandem virtutem

culum

Lib. 1. de doctrina Christiana cap. 22.

Psal. 17.

Apoc. 3.

1 Cor. 13.

1 Cor. 16.

Matth. 10.

Rom. 13.

culum perfectionis & legem Christi nuncupat, quemadmodum legem Crucifixi Antonius Magnus, & Clemens Alexandrinus præceptum appellat, quod etiam sine literis discitur, & decretum item spirituale scriptum in cordibus hominū. Quam charitatem nos etiam summo iure vitam & animam Fidei, (hæc enim sine charitate mortua est) & totius Scripturæ summam ac scopum, nec non Christianorum iustitiam possumus appellare. Cur igitur insipiens ego, auream charitatem, virtutum reginam, bonorumque omnium parentem atque custodem non deamo, & studiosè complector? Cur illa quicquàm antiquius duco, & ardentius quæro atque confector? Quid me tandem infœlicius, hac si nuptiali veste orbatus, in regno Christi appaream, atque sic nudus vel sordidus, instar illius incompti conuiuæ audire cogar, *Amice quomodo hûc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Quanto autè mecum rectius ageretur, illum si audirem suauius nunc monitorem, & seuerum postea iudicem, à quo dictum est: *Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua, nè nudus ambulet* (sine charitate) & *videant turpitudinem eius.* Breuiter, *qui non diligit, manet in morte*, si Ioanni Apostolo credimus.

Quàm verò indignum facinus esse putabo, tam multos amore mundi velut ebrios ac dementatos, tantum non insanire, paucos autem Dei amore flagrantés sapere, & ad bene beatèque viuendum charitate duce contendere? Est sanè vt dixit Ecclesiastes, stultorum infinitus numerus, eorum scilicet, qui nec Deum nec proximum, sed seipsos duntaxat diligunt, & homines plus quàm Deum diligunt, atque ita diligendo sese perdunt, quia non Creatori, sed creaturis per amorem inhærent, sæpè vanis etiam rebus & noxiis contra Deum & charitatem omnem incumbentes. Hi quoniã exosam habent disciplinam, & nec timorem, nec amorem Domini suscipiunt, comedent fructus viæ suæ, suisque consiliis saturabuntur, prout illis summus Deus iustissimè interminat. Peritè à Prospero dictum est: *Ordinem dilectionis illi*

Coloss. 3.
Galat. 6.Iacob. 2.
1. Cor. 13.

Matth. 22.

Apoc. 16.

1. Ioann. 3.

Eccles. 1.

Prou. 1

Lib. 1. de vita
contemplatiua.

peruertūt, nec modū diligēdi custodiūt, qui aut mundū qui cōtemnēdus est, diligūt: aut corpora sua minus diligēda plus diligūt, aut proximos suos, non sicut seipfos, aut Deum plus quā seipfos fortē non diligunt.] Sedenim ō me miserum, qui tam parū curā ac operā amorī diuino largior, & à mundi amatoribus res perituras ingenti studio & constāti ardore consecretantibus toties vincor. Multoq̄ue magis iure mecū expostulent, ac me coram iudice Christo accusent veteres Orthodoxi, in quibus diuinus ille amor tam vehemēs & efficacax olim fuit, vt nec venenata mundi blandimenta, nec facua impiorum tormenta illos à Christi amore tātillum auellere ac separare possent. Nam cum Paulo dicere poterant, *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Nulla creatura poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.* Et cū inter hos Dei amatores extarent teneri pueri, nobilesq; puellæ, à suis etiam parentibus ad mundi studium, carnisque voluptates sollicitatæ, tamen aquę multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina illa robruerē, vt Scripturæ verbis vtamur. Etsi verò naturæ humanæ non fert imbecillitas, vt hoc eximia dilectionis genus, quod à beatis in cœlo præstatur; expleamus, & curis omnibus vacui, diuinæ contemplationi perpetuò vacemus; est tamen quædam viæ, vt vocant, perfectio concessa mortalibus, quæ ad Deum in hac vita diligendum fidelibus sufficere, & à piis exhiberi queat ac debeat. Hūc sanè spectat, si auctori meo Opt. Max. congruentem latrām tribuam, illum ipsum rebus omnibus quæ amari possunt, anteponam, meq̄ue à mortali crimine purum conseruem, vitam prius amissurus, quā vt illū qui solus vita est animæ, volens offendam, si demum quotidie cupiditatibus aliquid detraham, & simul charitatis ignem assiduæ pietatis officiis in me fouere cōtendam. Vnde cum Iustino Martyre ingenuè profitebor: *Quid est totæ legis iustitia? Diligere Deum plus quā seipsum, & proximum vt seipsum: quod quidem non est impos-*

Rom. 8.

Canticor. 8.

Lib. Quæstio
nū. quæst. 103.

fibile hominibus volentibus. Monet etiam Basilius, Deum tam bonum & æquum esse, vt charitatis præceptum fidelibus non fuerit iniuncturus, nisi simul & vim perficiendi dedisset. Est enim præstò Spiritus ille qui fidelium infirmitatem adiuuat, quiq; iugum Domini leue & suauè reddit, præsertim verò amantibus. Nec est quisquam Orthodoxus, qui si rectè credat atq; confidat, Christi que gratiam diligenter imploret, cum Paulo dicere non queat: *Omnia possum in eo qui me confortat.* Tantum abest vt ego Sectariis vnquam assentiar, qui laborem, immò meram impossibilitatem Deum diligendi, in hoc præcepto pro suo fingunt arbitrio; quasi nullus etiam si velit, Deum ex toto corde pro suo modulo diligere possit, quemadmodum sanè ^a Dauid, ^b Ezechias, ^c Petrus & ^d Paulus Deum dilexisse verbis propriis non obscure significarunt. Nec fallere nos potest diuinum oraculum: *Ego inquit, diligentes me diligo: quia & Christus ipse testatur: Qui diligit me, diligitur à Patre meo: & ego diligam eum; & manifestabo ei meipsum. Hæc est charitas Dei, vt mandata eius custodiamus, & mandata eius grauiam non sunt, vt Ioannes asserit.*

Rom. 8.
Matth. 11.

Philipp. 4.

a Psalm. 118.

b Isai. 38.

c Ioann. 21.

d Rom. 8.

Prou. 8.

Ioann. 14.

1. Ioann. 5.

*Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Iericho,
& incidit in latrones.*

Illustris hæc est parabola, vel, sicut quidam putant, vera historia, proponens hominem à latronibus dirè vulneratum, ac simul à Samaritano quodam, qui illum in via fortè spectauerat, tractatum humanissimè, & per illum paulatim restitutum. Vbi prætermisis aliis, quæ ad verum Samaritanum Christum hominis perditionem applicari mysticè possunt, ego eiusdem parabolæ scopum, Christi que mentem præcipuè intuebor, vt inde nimirum addiscam ritè cognoscere & amare proximum. Nec enim solum in hoc Legis precepto, sed in aliis quoque Iudæis communis, nec sanè leuis hærebatur error, grauisimo præcepto de proximo diligendo tunc satis fieri, quoniam ipsi tantum suæ gentis & religionis homines a-

more mutuò prosequerentur. Contrà verò Christus per hæc docet parabolam, quemlibet hominem proximi loco habendum & diligendum esse, cuiuscunque sit ille regionis, ordinis, vel conditionis, de quo non secus quàm Samaritanus fecit, per omnem occasionem benè mereri valeamus. Est hic sermo de Samaritano, qui patria, religione, moribus non solum alienigena, sed etiam exosus, & tantum non hæreticus tunc Iudæis reputabatur, qui tamen se vicissim illis, cum postularet necessitas, fidissimum & amicissimum declaravit. Cum enim aliquando ille ad sua negotia curanda in Palestinam proficisceretur, & Iudæum tam malè miserèquè tractatum, & relictum à latronibus offendisset, ut is planè saucius & ab omnibus neglectus ac ferè deploratus iacèret, ex animo compassus est ærumnoso, hominemque scædum & despicabilem, immò & sue gentis ac religionis hostem, quibuscunque potuit beneficiis cumulare dignatus est. Siquidem manus in illum suas extendit, grauia vulnera obligavit, oleum & vinum adhibuit, equo suo illum velut graue pondus impositum, in hospitium siue diuerforium vsque perduxit, ubi eundem tum reficiendum, tum restituendum suis curavit impensis atque ministris.

Hinc ego facillè animaduertam, præceptum de proximo diligendo longè aliter mihi accipiendum & obseruandum esse, quàm Iudæorum, immò & Christianorum vulgus arbitratur, qui propter patriam, cognationem, lucrum, familiaritatem, merita & munera proximum ferè spectant ac diligunt, veramque amicitiam carnis iudicio metiuntur. Vnde illud etiam à Poëta ethnico dictum extat: *Vulgus amicitias utilitate probat. Sed longè aliter de proximo sentire docet Christus, nè scilicet publicanis ac ethnicis nos conformemus: sicut hæc illius verba declarant: Si diligitis eos qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt.* Quocirca illam proximi charitatem comparate & exercere contendam, quæ in Dei

Matth. 5

amore

amore animique synceritate fundata, mortales omnes com-
 plectitur, quæque non solum ad notos & amicos, sed etiam
 ad peregrinos, immerentes & inimicos sese porrigit. Non e-
 nim obscurum est verbum Domini: *Diligite inimicos vestros,*
benefacite his qui oderunt vos: & orate pro persecutibus &
calamitantibus vos, ut sitis filij Patris vestri qui in caelis est, qui
Solem saum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos
& iniustos. En ergo tibi nostrum Samaritanum, qui cum fœ-
 dè ac grauiter in fide hallucinaretur, impièque de religione
 sentiret, tamen sola commiseratione permotus, ad saucium
 fractumque Iudæum refocillandum atque curandum etiam
 non rogatus accurrit, & quem Sacerdos ac Leuita prorsus
 negligunt, perquam humaniter tractat, neque illi vt alienige-
 næ, sed velut ciui aut fratri, immò & filio per se & suos infer-
 uit, sequè illi totum gratis impendit, nulla præmij spe vel ex-
 pectatione prouocatus. Quod ergo misericordiæ & charita-
 tis officium à me vnquam est prætermittendum, si de Chri-
 stianis benemereri queam? qui non modò natura duce, sed
 etiam religionis ergo mihi socius & frater est, sed & mem-
 brum manet eiusdem mystici corporis sub vno capite Chri-
 sto mihi coniunctum, & artissimo sanctæ societatis vinculo
 conglutinatum. Ergo ne vel surdus vel amens meritò videar,
 si acclamanti pauperi, in quo Christus ipse clamat, misericor-
 diæ meæ viscera durus præcludam? Est Apostolica certè sen-
 tentia: *Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fra-*
tre suum necesse habere, & clauerit viscera sua ab eo: quomodo
charitas Dei manet in eo? Nisi sim surdus & charitatis expers,
quomodo diuinas illas voces non audio? Iudicate egeno &
pupillo: humilem & pauperem iustificare: eripite pauperem: & e-
genum de manu peccatoris liberate. Beatus vir qui intelligit su-
per egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. Iu-
dicium verò sine misericordia illi, qui non facit misericordiam.
 Dolebo igitur, me non solum ab hoc Samaritano, sed etiam
 à compluribus ethnæis in diligendo tuendoque proximo
 superari, qui cum legem scriptam non habeant, tamen dile-

Matth. 5.

1. Ioan. 3.

Psalm. 81.

Psalm. 40.

Iacob. 2.

Roma. 2.

Rom. 2.

Matt. 7.

a Genes. 18.
 b Genes. 19.
 c Genes. 50.
 d Exod. 32.
 e Job. 42.
 f Rom. 9.
 g Galat. 2. &
 11.

tionem, quæ omnium animis inculpta est, frequenter obseruant, satisque nôrunt naturæ ac rationi illud esse consentaneum: *Prout vultis vt vobis faciant homines, & vos facite illis similiter.* Meminero etiam sanctorû hominum, vt^a Abrahæ, ^b Loth, ^c Ioseph, ^d Moyfis, ^e Iob, ^f Pauli & ^g Barnabæ, qui multa in alios beneficia humanissimè contulerunt, seqûe vt proximos, munificos & liberales vel immerentibus, nô nunquam & inimicis ex animo præstiterunt. Adhęc ita me comparabo, vt sicut in Samaritano factum est, in me quoque viuidæ charitati cuncta seruiant; oculi, aures, lingua, manus, pedes, facultates, in primis verò vt cor ipsum sit beneuolentia & misericordia cum aliis; ac præsertim afflictis, syncerè coniunctum. Nulli enim ego vnquam durus & inhumanus existam, cui mea prodesse opera queat, quando quidem inter omnia præcepta Euangelica nullum Christus magis inculcauit, nullum suis æquè obseruandum iniunxit præterquam illud: *Hoc mando vobis vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Ac velut huius sæpè repetiti præcepti rationem nobis redderet, *In hoc inquit, cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.*

Ioann. 15.

PRECANDVS est mihi Deus pro fide Christi in Catholicis purè conseruanda, & aduersus Ecclesie hostes fortiter vindicanda. Etenim ad hanc nostram ætatem omnis impietatis feracem pertinet illud Pauli vaticinium: *Discedent à fide, attendentes spiritibus erroris: sicut & illud: Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt. Non est alia iustitia hominis in hac vita, inquit Augustinus, nisi ex fide viuere, quæ per dilectionem operatur.*

1. Tim. 4.

2. Tim. 4.

In Psalm. 93.

ORABO etiam pro cunctis mortalibus Dei proximis, charitate destitutis, atq; idcirco in lethali peccato ac ira Dei degentibus, certoq; in æternum perituris, nisi per charitatem reuiuiscant, & ex morte peccati ad vitam gratia in Christo hic resuscitentur. Qui enim non diligit, manet in morte. Qui odit fratrem, ho-

1. Ioann. 3.

micide

micida est. Charitas operit multitudinem peccatorum. *Dilige, inquit Augustinus, & fac quicquid voles.*

Prou. 10.
De verb. Do-
mini.

*R*VRSVS petam gratiam egrotis, abiectis, vinc̄tis, peregrinis, exulantibus & afflictis ubiq̄ gentium, vt multos inueniant Samaritanos, Martinos, Nicolaos, Paulinos, Gallicanos, quorum nemp̄e fideli opera & presenti benignitate in suis erumnis & calamitatibus magis magisq̄ refocillentur atq̄ subleuentur. Et quia nihil mihi charitate dulcius, nihil preciosius & optabilius esse debet, frequenter cum Augustino precabor: *Tuum est Domine hoc donum, cuius est omne bonum. Iubes te diligere: da quod iubes, & iube quod vis: amo te Deus meus, magisq̄, semper amare cupio. O ignis qui semper ardes, & nunquam extingueris: o amor qui semper ferues, & nunquam tepescis, accende me. Accendar inquam, totus a te, vt totus diligam te. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. diligam te Domine, quoniam tu prior dilexisti me.]*

In soliloquiis
cap. 18. & 19.

DOMINICA XIII. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

CHRISTVS Hierosolymam proficiscens, & à decem viris lepra infectis rogatus, suam illis potentiam ac gratiam admirandam declarat, reddita omnibus sanitate. Nec aliud ab illis exigit, nisi vt se iudicandos exhiberent sacerdotibus, quemadmodum decreto legis veteris erat constitutum, & eo tempore vsitatum. Ex illis vnus, non Iudeus sicut ceteri, sed patria & gente Samaritanus, & idcirco alienigena, laudem obtinet singularem, tum ra

Leuit. 14.

tione viuæ fidei humilisque fiducia, qua præstabat lociis, tum propter insigne officium gratitudinis, quod Christo liberatori suo cum publica diuini nominis laudatione perfoluit. Cæterum Augustinus, Gregorius, aliiq; plures veterum Patrum præsentem historiam sic tractant, vt per hosce leprosos intelligi velint hæreticos, qui inter omnes spiritualiter ægros maxime sunt incurabiles, & diuina Christi virtute, magnaque præpositorum Ecclesiæ cura indigent vehementer, si abominabili & contagiosa lepra prorsus liberandi sint, & Deo simul & Ecclesiæ restituendi. Etenim hæreticorum respicientia & doctrina per Ecclesiæ præpositos siue sacerdotes imprimis probanda est, vt certius cõstet, an suos errores ex animo detestentur, seque totos matris & magistræ Ecclesiæ iudicio subiiciant atque permittant. Frustra enim sibi blandiuntur, qui pacem cum sacerdotibus Dei non habentes obrepunt, cum Ecclesia quæ Catholica vna est, scissa non sit, neque diuisa, sed sit vtrique connexa, & cohærentium sibi inuicem sacerdotum glutino copulata, vt Cypriani verbis vtamur.

Lib. 4. epist. 9.

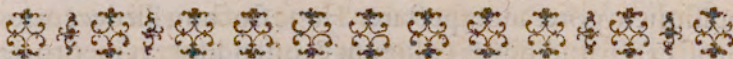
EVANGELIUM EIVSDEM
Dominicæ. Lucæ XVII.

DVM iret Iesus in Ierusalem; transibat per mediam Samariam & Galilaam. & cum ingrederetur quoddam castellum, occurrunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè: & leuauerunt vocem, dicentes: Iesu præceptor miserere nostri. quos vt vidit, dixit, Ite, ostendite vobis sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, vt vidit, quia mundatus est: regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem

ante

ante pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus. Respondens autem Iesus dixit: Nonne decem mundati sunt? & nouem ubi sunt? Non est inuentus qui rediret & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi, Surge, vade; quia fides tua te saluum fecit.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè: & leuauerunt vocem dicentes, IESU preceptor miserere nostri.

SVSPICIAM & celebrabo presens Christi miraculum, id quæ longè præstantius, quàm quod Moyses erga suam sororem Mariam, & Elisæus Propheta erga Naaman Syrum in graui morbo lepræ curando præstiterunt. Nam Christus decem leprosos tantùm ire iussos vt se ostenderent sacerdotibus, in itinere purgauit sine tactu & sine verbo, tacita potestate, & sola voluntate, sicut loquitur Tertullianus. Mirabor insuper, hos ipsos leprosos, antequàm à Christo mundarentur, (ab alio enim nullo curari vnquàm potuissent) tam multa cum laude gessisse. Etenim non contenti suum fœdum & immedicabilem morbum agnoscere, propter quem immundi ab omnibus habebantur, adeoque ab amicorum ciuiumquæ conuictu & familiaritate prorsus arcebantur, & separati ab aliis habitare debebant, solum quidem Christum communi voluntate medicum sibi deligunt, quærunt, implorant, magnaque sibi de illo non temerè pollicentur. Vna omnium erat confessio & precatio, nec dispar verecundiâ, submissio & reuerentiâ, cum stantes à

Num. 12.
4. Reg. 5.

Lib. 4. aduersus Marcion.

longè, miserè vociferantur, nec modò IESVM siue saluatore-
rem inuocant, sed etiam præceptorem illum profitentur, cu-
ius dicto ad vnum omnes parati sunt parère. Iam verò ad sa-
cerdotes iussi cōcedere, suam obedientiam statim reipsa de-
clarant, nimirum simplici humiliq̄e fide præditi, quando ad
sacerdotes illos ire non grauantur, quorum præcedens con-
tra se iudicium nouerant, & à quibus nullam lepræ suæ de-
pulsionem poterant expectare. Hunc fructum illi decem le-
prosi ex ægritudine sua colligunt & ostendunt, vt meritò de
illis cum Dauide dicere liceat: *Postquam multiplicata sunt in-
firmitates eorum, postea accelerauerunt*, quodq̄e apud Isaiam
legimus: *Domine in angustia requisierunt te*. In eadem classe fec-
liciter afflictorum fuit, qui de seipso testatur Domino: *Casti-
gasti me, & eruditus sum, quasi iuenculus indomitus*. Ac Iudæi
quidem his leprosis non fuere dissimiles, quòd præsentem
fructum frequenter ex afflictione ceperint, quemadmodum
liber Iudicum abundè commonstrat, & Psalmographus illis
verbis sæpè repetitis comprobatur: *Clamauerunt ad Dominum
cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos*. *Vir-
ga enim atq̄ correctio tribuit sapientiam*, teste Salomone.

Ego verò, vt i par est, Christo Domino agā gratias, in hoc
quidem cœlitis missò, vt leproforum & immundorum, qui
seipso grauisissima peccati lepra purgare, & ab aliis vllis pur-
gari nō possunt, sit medicus præpotēs ac incomparabilis. *Ve-
nit is querere & saluum facere quod perierat*: de quo scriptum
est: *Misi (Deus Pater) verbum suum, & sanauit eos, & eripuit
eos de interitionibus eorum*. Quocirca natiuæ lepræ meæ con-
scius, quoniam ab Adam, veluti leproso parente leprosus ac
immundus conceptus sum atq̄e natus, ad hunc omnis mi-
sericordiæ fontem confugiam, veramq̄e ab illo purgationē
in hac vita mihi semper necessariam ex animo petam. Vnde
cum Propheta precari habeo: *Ego dixi, Domine miserere mei:
sana animam meam, quia peccauit tibi. Miserere mei Domine,
quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniā conturbata sunt
ossa mea*. Augustinus ita dixit: *Sana me Domine, & sanabor:*

saluum

Psalm. 15.

Isai. 26.

Hierem. 31.

Iudic. 2. 4. 6.
& 9.

Psalm. 106.

Prou. 29.

Luc. 19.

Psalm. 106.

Psalm. 50.

Psalm. 40. & 6.

In lib. Medi-
tat. cap. 36.

saluū me fac, & saluus ero: tu qui infirma sanas, & sanata conseruas: tu qui solo nutu tuo restauras diruta & collapsa.] Hęc animi lepram nullus curare medicus, non lex vetus, non philosophia profligare potest, sed in illo sœdissimo morbo, si humana spectem p̄sidia, mihi perpetuò percundum est, nisi cœlestis medicus Christus manum adferat auxiliatricem, & purgationem faciat peccatorum. Is verò quantumuis clemens & potens existat medicus, & Agnus Dei qui tollit peccata mundi, non tamen omnes leprosos expurgat atque sanat, sed eos, qui iuxta horum leprosoꝝ exemplum sese in aduersis submissè gerunt, suos morbos agnoscunt, fidem in Messiam p̄sentem erigunt, diuinam misericordiam implorant, nec solum suo Saluatori confidunt, sed illi etiam vt suo & orbis Præceptorī obtēperare conātur, qui demū propter illum ipsum suam obedientiam ordinariis Ecclesię ministris debitam exhibent Norunt enim quod Paulus affirmat: *Quę sunt à Deo, ordinata sunt,* & Christum in suis legatis loquentē reuerēter audiri oportere, ex Euangelio didicerunt. Norunt præterea, eundem Christum sibi obedientibus factum esse causam salutis æternę, qui gratiæ suę beneficium non omnibus, sed conuersis & humiliter accedentibus impertiat. Sic enim ipse testatur: *Æmulare & pœnitentiã age. Ecce sto ad ostium & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos. Præterea meminero, eundem Christum non modò beneficiorum, quibus quotidie vtor, sed & afflictionum, quibus vnà cum electis probor atq; purgor, authorem atque moderatorem esse. Ego inquit, quos amo, arguo & castigo. Quã ob rē patienti simul & lubenti animo feram, si quando paterna Dei percipientis virga visiter, vt me ipsum morbumque meum rectius agnoscam & corrigam, vt ad percipientem ipsum perfectius redeam, vtque me totum illius voluntati ac disciplinæ in vtrâque fortuna permittam. Est enim prorsus ita sicut Propheta docuit: *Si reuer-**

Hebræ. i.
Ioann. i.

Rom. 13.
Luc. 10.

Hebr. 5.

Apoc. 3.

Matth. 11.

Apoc. 3.

Isai. 30

Exod 7. & 8.

Iesem. 5.

Galat. 5.

1. Cor. 5.

Lib. 2. Quæ-
stionum Euā-
gelic. cap. 40.

tamini & quiescatis, salui eritis: in silentio & in spe erit fortitudo vestra. Propterea expectat Dominus ut misereatur vestri, & idè exaltabitur parcens vobis. Cum illis verò pessimè agi putabo, quos inflicta pœna nihilò meliores facit, sed potius equè obstinatos & in peccatis obduratos relinquit, quando quidem vnà cum Pharaone tyranno incorrigibili sese ad Dei timorè & pœnitentiam emolliri neutiquam sinunt. Ita enim sese gerunt, sicut Hieremias queritur dicens: *Percussisti eos & non doluerunt: attriuisisti eos, & renuerunt accipere disciplinam: indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reueri.* Dolebo interim, in hoc genere criminolos nobis apparere plurimos, qui cum superioribus leprosis meritò conferantur, quando quidem decem præcepta Decalogi apertè violent, & lepram spirituales iam pridem sibi contractant, aliis etiam ostendat & affricent perniciosè, quum non paucos exemplò conuictuque suo contaminent atque perdant. Hanc lepræ pestiferæ saniem contrahunt sacrilegi, raptores, vsurarij, adulteri, fornicatores, ebriosi manifesti, alijq; plures carnis operibus, vt Paulus appellat, obnoxij, quos idem Apostolus nobis vitandos, ac velut lepra pessima vitiatos fugiendos esse, satis illis verbis prodidit: *Nè commisceamini fornicariis: Si is qui frater nominatur, inter vos est fornicator, aut auarus, aut idolis seruans, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumite. Auferte malum ex vobis ipsis. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit.* Peculiariter autem hîc mihi deploranda fors est hæreticorum, qui horribili & contagioso, semperq; fugiendò morbo infamis lepræ laborât, & hoc quidem euo vt præcipue pestes religionis, perniciè orbi creant maximam. De his Augustinus in hunc modum scribit: Leprosi non absurdè intelligi possunt, qui scientiam veræ fidei non habentes, varias doctrinas profitentur erroris. Non enim vel abscondunt imperitiam suam, sed pro summa peritiâ profertunt in lucem, & iactantia sermonis ostentant. Nulla porrò falsâ doctrina est, quæ non aliqua vera intermiscet. Vera ergò falsis inordinatè permiscet in vna disputa-

tione

tione vel narratione hominis, tanquàm in vnus corporis colore apparentia significant lepram, tanquàm veris falsisque colorum locis humana corpora variantem atque maculantem. Hereticos autem illos esse censebo, quod certè nomen piis semper fuit & erit exosum, qui nempè Catholicam fidem iam antè perceptam ita deserunt siue corruppūt, vt nouam in fide opinionem amplectantur, & in errore suscepto pertinaces resistunt Ecclesiæ, quæ Paulo teste, domus Dei viui est, simulque columna & firmamentum veritatis. De quibus hereticis (pestilentissimis Ecclesiæ aduersariis) Paulus dixit significanter: *Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita.* Vt autem rectius illi & agnoscantur, & agniti deuitentur, etiam veteri lege sancitum fuit, leprosos non quorumlibet, sed sacerdotum iudicio subiacerè: penes hos enim manere ius lepræ tum inspiciendæ, tum dignoscendæ, sicut in Leuitico legimus. Quo minus nos mirari conuenit, quod Christus non alios agrotos, sed duntaxat leprosos, qui hæreticorum figuram sustinēt, iudicandos mittat ac permittat sacerdotibus, quemadmodum & Augustinus annotauit. Omittimus veteris Ecclesiæ canones, quibus definitum est, crimen hæresis merè Ecclesiasticum esse, de quo nullus nisi iudex Ecclesiasticus debeat pronūciare, sicut in Ecclesia perpetuò fuit obseruatum. Plura de hæreticis alibi diximus, nec decet nos modò longius agere.

Ite, ostendite vos sacerdotibus.

NIHIL sanè dubitabo, legis veteris sacerdotium, nostri à Christo instituti sacerdotij velut typum extitisse: *omnia enim Iudæis in figura contingebant.* Eodemque modo censebo, corporalis lepræ mundationem, de qua Mosaici sacerdotes olim, vt diximus, iudicare debebāt, præsignificasse & adumbrasse, quam Christiani expurgationem & peccatorum remissionem per Christum accepturi essent iudicio & ministerio sacerdotum Euangelicorum. Quod mysterium vt Christus innuat ac quasi præludat, hoc loco decem leprosos, &

1. Tim. 3.

Tit. 3.

Leuitic. 13.

Ibidem.

Lib. 2. *Questionū*
Euan-
gelic. cap. 40.

1. Cor. 10.

Exod. 14.

alibi

Marc. 1.

Luc. 17.

Matth. 9.

Luc. 5.

Hebr. 5.

Lib. 3. de sacerdotio.

Ioan. 20.

Matth. 18.

Lib. 2. de penitentia. c. 2.

1. Cor. 5.

alibi vnum lepra plenum curare non vult, nisi monitos vt ad sacerdotes illi se conferant. *Ite inquit, ostendite vos sacerdotibus, ac marcus vni eorum iniungit: Vade, ostende te sacerdoti, & offer manus quod praecepit Moyses.* Ingētes igitur Sacerdotum principi Christo gratias agam, qui sacerdotum ordinem in veteri & noua lege instituit, magnisque priuilegiis ad singularem Ecclesiae vtilitatem cohonestauit. *Omnis enim Pontifex (idem verò de sacerdotibus est iudiciū) ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis qua sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis,* Apostolo teste. Vbi peculiariter illam Christi gratiam predicabo & amabo, qua factum est, vt sacerdotibus Euangelicis propria eximiāque potestas constaret, quae in veteri lege nunquam fuit, ad remissionem peccatorum tradita. Vt hinc etiam Chrysostomus dixerit: Corporis lepram purgare, seu verius dicam, haud purgare quidem, sed purgatos probare, Iudaeorum sacerdotibus solis licebat. At verò nostris sacerdotibus non corporis lepra, verum animae sordes non dico purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est. Nec obscura sunt verba Domini, quibus post factam insufflationem discipulis perspicue dixit: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, retenta sunt.* Et aequè luculenter apud Matthaeum Apostolis loquitur: *Amen, amen dico vobis, quaecumq; alligaueritis super terram, erunt & alligata in caelo: & quaecumq; solueritis super terram, erunt & soluta in caelo.* Rectè igitur scripsit Ambrosius, quod Christus cōcessit Apostolis, id ab his ad sacerdotes esse translatum, vt peccata dimittant. Deinde cum piis omnibus gratulabor Ecclesiae Christianae, cui Christus tam sapienter quàm clementer vsque conseruauit delectos è sacerdotibus verbi sui praecones, ouium suarum pastores, animarum medicos & iudices, Sacramentorum dispensatores, & primarios quidem Dei ministros, legatos atque vicarios, quibus commissum est ministerium reconciliationis, vt Paulus appellat, nimirum vt quosuis peccatorum vinculis confictos Christi loco absoluant, & cum Deo simul & Ecclesia re-

conci-

concilient, clavesque habeant tam efficaces. Eo magis ego sacerdotum ordinem tam vtiliter quam necessariò institutù honorabo, quos & Christus ipse tanti fecit, vt ad illos miserit leprosos, vtque per illos ipsos diuina munera quotidie offerat atque dispense summo cum fructu fidelium. Quis enim non magni faciat isthac Christi de sacerdotibus testimoniam? *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.* Vnde Paulus etiam non suo tantùm, sed & sacerdotum nomine testari non dubitat: *Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Ad hos ipsos sacerdotes Euangelicos refert Clemens illam sententiam: *Diis tuis non maledices.* Sicut & illam: *Nij estis, & filij Altissimi omnes.* Vocat eosdem Patres spirituales, quos non minùs quam alios secundùm carnè parentes honore & charitate psequi debeamus.

Dolebo igitur infœlicem illorum sortem, qui diuinum hunc ordinem studiosè perturbant, & excellentem potestatem sacerdotibus communicatam, Ecclesięque necessariam impiè contemnunt, & vbi possunt abrogant, vulgòque magis ac magis indies contemptibilem reddunt. Proinde cum Chrysofomo liberè confitebor: Qui sacerdotes despiciunt contemnuntque, multò sceleratiores ac maiori supplicio digni fuerint, quam fuerit Dathan vnà cū suis omnibus. Qui præterea orbi testatù faciunt, se longè teterrimo lepræ morbo corruptos, & ab omnibus maximè vitandos esse, quãdiu sacerdotum iudicium seditiosè subterfugiant, ac debitum illis obedientiæ reuerentięque munus non offerunt, sed per summam iniuriam subtrahunt atque tollunt. Etenim nisi his ipsis, tanquam Christi Vicariis & Ecclesię præpositis, sese subiiciant, curandosque permittant, pestilentis lepræ suę sordibus nequeunt liberari, sed peccatorum vinculis adstricti, Satanęque traditi manent, à lucẽ verã fidei, & salutari Spiritus gratia semper alieni. Benedicam autem Dominum, & sanctum eius nomen celebrabo, qui contra huiusmodi le-

Ioann. 20.
Luc. 10.

2. Cor. 5.

Lib. 2. de Apostolicis constitut. cap. 33.
Exod. 22.
Psalm. 81.

Lib. 3. de sacerdotio.

Num. 16.

Ephes. 4.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

Deuter. 17.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

Matth. 23.

Actor. 20.

profos, & grauiſſimas Eccleſia peſtes (hæreticos loquor) firmas & inuictas domus ſuæ columnas, à quibus Catholici nunquam ditellantur, conſtituit, qui præterea certos paſtores, doctores, iudices ac cenſores etatibus Eccleſia omnibus ſuppeditat ad conſummationem Sanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti, ſicut à Paulo traditur. Horum veſt populo Chriſtiano, in his quæ ad Deum ſant, præſſe, maxime ad iudicandum & diſcernendum inter lepham & lepam, inter veram falſamque doctrinam Religionis: illudque perficere, vt ſanæ oues Chriſti à ſcabioſis & infectis dignoſcantur, & illæ quidem in ouili Dominico conſeruentur, & ſyncero paſcantur pabulo; hæ autem ouili ſuo, à quo aberrârunt, reſtituantur, aut ſi ad ſuos redire paſtores nolint, velut incurabiles & noxiæ pecudes paſtorali baculo abigantur & excludantur. Nam in veteri quoque lege hoc dabat remedium Deus, vt ſi qua de fide quaſtio vel controuerſia incidiſſet, (quod inter multos diſputantes fieri crebro necelle eſt) ſacerdotes Lenitici generis conſulerehtur, ac alij omnes illorum ſtarent iudicio, qui tanquàm ordinarij doctores & iudices, cathedram tenerent Moyſi, & ex eadem cathedra de religione, rebusque ſpiritualibus pronunciant. Horum authoritatem non reiecit, ſed confirmauit Chriſtus, tantique fecit, vt ſuis diſcipulis aperte mandârit: *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſai: Omnia ergo quacunq; dixerint vobis, ſeruate & facite.* Quanto magis autem id fieri necelle eſt in Eccleſia Chriſtiana, innumeros populos & gentes omnes comprehendente, & quæ conſtantem fidei conſeſſionem, & in doctrina conſeſſionem ſine ſpiritualibus magiſtratibus tueri minimè poſſet. Hos magiſtratus Paulus Episcopos à Spiritu ſancto ad regendam Eccleſiam inſtitutos, Iuſtinus Præpoſitos, Tertullianus Seniores, Græci vt Ignatius & Dionyſius, Presbyteros, Latini Sacerdotes vocant, penes quos primariâ quidem poteſtas ſemper fuit, reos qui ſeipſos accuſarent, abſoluendi, quin & rebelles & contumaces, grauiusque peccantes excommunicandi. Hinc & illa ver-

ba extant Tertulliani, qui Apostolicorum temporum fuit vici-
 cipus, de veteris Ecclesie censura & disciplina. Iudicatur ma-
 gno cum pondere, vt apud certos de Dei conspectu, sum-
 mumque iudicij futuri præiudicium est, si quis ita delique-
 rit, vt à communicatione orationis & conuentus, & omnis
 sancti commercij reuegetur.] Probat igitur Augustinus, Apo-
 stolos in Ecclesia præcepisse quæ fierent, & corripuisse pec-
 cantes, si illa non fierent, & præterea correptionem, quæ hæ-
 reticis, aliisque criminose peccantibus necessarîo adhibe-
 tur, nunc Episcopis & sacerdotibus etiam dyscolis conueni-
 re. Siquidem & Propheta Moyse, & Apostolus Paulus eius-
 demodi virga, seu corripiendi & coërcendi potestate seuerè
 sunt vsi, quando ille inobedientes Israëlitas gladio vindica-
 uit, & hic blasphemus tradidit Satanæ in interitum carnis,
 nec sine ardenti zelo dixit: *Vtinam & abscindantur qui vos
 conturbant.* Tum ab eodem Augustino rectè traditur: Pa-
 storalis necessitas habet, nè per plures serpent dira contagia,
 separare ab ouibus sanis morbidam.] Id quod significantius
 hoc modo expressit Hieronymus: Vnius pecudis scabies to-
 tum commaculat gregem. Igitur & scintilla statim vt appa-
 ruerit extinguenda est, & fermentum à massæ vicinia semo-
 uendum, secundæ putridæ carnes, & scabiosum animal à cau-
 lis ouium repellendum, nè tota domus, massa, corpus & pe-
 cora ardeat, corrumpatur, putrescat, intereant. Arius in Ale-
 xandria vna scintilla fuit, sed quia non statim oppressa est, to-
 tum orbem eius flamma depopulata est.]

*Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo,
 nisi hic alienigena.*

VALDE charus mihi debet esse hic Samarites (sic enim
 Tertulliano appellatur) qui suos socios leproso longo post
 se interuallo reliquit, & singularem Christi laudem meruit,
 tanto utique commendabilior, quòd non Israëlita, sed alien-
 nigena, immò & Samaritanus, hoc est, inter impios natus, e-

In Apolog.
 addens gen-
 tes.

Lib. de corre-
 ptione & gra-
 tia. cap. 3. &
 lib. de fide &
 operib⁹. cap. 2

Num. 25.
 1. Tim. 1.
 1. Cor. 5.
 Galat 5.

Lib. de corre-
 ptione & gra-
 tia. cap. 15.

In 5. cap. ad
 Galatas.

ducatus ac institutus, tam præclare se gesserit: Cùm enim animaduerneret, se in itinere ad sacerdotes instituto conualluisse, vt à morbo tam foedo & noxio immunis esset, non aliorum sociorum spectat exemplum, qui beneficio perceptæ sanitatis contenti, de suis mox rebus curare, & Christi liberatoris obliuisci cœperunt, vt lepræ curatio illos nihilo meliores, sed potius ad liberius peccandum iam securiores fecisse videretur. Hic solus regreditur, iustum dignumque ratus, vt antequàm aliam vitæ rationem instituat, auctori sanitatis coram agat gratias, nè illi videretur ingratus, qui solus ipsum & alios nouem collegas immerentes tanto munere cumulasset. Venit igitur ad Christum properans, & sublata voce in laudes apertas prorumpit, magnæque conceptæ latitiæ & animi pergrati testimonium palam edidit. Quo pacto autem iniustus vtrò se prosternit, & ad Christi pedes prouolutus, in faciem concidit, suam in Christum fidem, deuotionem reuerentiamque declarans, & procul dubio se totum illi offerens ac dedicans haud sine fide, spe, charitate & humilitate singulari. Præclarum sanè ac rarum exemplum, quo hic Samarites tum sodales vt turpiter ingratos, tùm Israëlitas alios, vt pote valdè irreligiosos tacitè coarguit, quâdoquidem illi præsentem suum Messiam ex tot conspectis miraculis & acceptis beneficiis non agnoscerent, ac sacrum eius prædicatû Euangelium studiosè non complecterentur. Quarè subindicat vir æquè prudēs ac pius, quàm verè & iustè illi Prophetica, immò diuina sententia corripiantur: *Filios inquit, enuiriui & exalti aui, ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Israël autem me non cognouit, & populus meus non intellexit.* Habeo & ego timendi causam, nè me Samarites hic coram Deo pudefaciat & accuset, quandoquidem innumeris Christi Redemptoris muneribus, quæ iam pridem percepti, malè respondeo, & pro iis gratitudinis & obseruantia specimen reipsa non accuratè declaro. Vnum erat sanitatis acceptæ, nec diu quidem duraturæ beneficium, cuius nomine tam multa ille ardenter ac

Isai. 5.

studiosè tentat ac efficit, vt hinc mirari omnes potuerint, & Christus ipse miratus esse videatur. Quàto autem nos debemus amplius huic ipsi communi Redemptori, cuius præcipua beneficia tunc latebant, nunc autem exhibita, totique mundo patefacta, in templis etiam decantantur, & summam perpetuamque laudationem ab omnibus & singulis fidelibus postulant. Ille insons pro fontibus nobis mortem subiit atrocissimam, vt lethaliter vulnerati, eius liuore sanaremur. Ille de morte, inferis, Sathana potenter triumphauit, ac nobis etiam de tantis hostibus triumphãdi gratiam promeruit. Ille viam nobis in cœlum oclusam aperuit, & Sacramenta, vt animarum viuida pharmaca, ægris contulit, nec vnquam desinit Ecclesiam suam per Spiritum sanctum gubernare, & singulis Ecclesiæ membris tantum donorum communicare, quantum si velint, ad benè beatèque viuendum cuiq; satis est. *Ascendens enim in altum, captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus*, Apostolo teste. De quibus donis clamans ipse Dominus aiebat: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat, & flumina de ventre eius fluent aqua viuua*. Etenim sicut per Zachariam Deus promiserat: *Erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Hierusalem* (hoc est, Ecclesiæ Christianæ filiis) *in ablutionem peccatoris & menstruate*. Quid ergò mirũ ab Apostolo præcipi, vt se fideles Deo Christoq; gratos præbeant, quando ita scribit: *Gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi, Deo Patri*. Ac alibi rursus hoc exigit: *Omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri IESU Christi facite, gratias agentes Deo & Patri per ipsum*. Agamus ergo gratias, inquit rectè Bernardus, factori nostro, benefactori nostro, remuneratori nostro, aut potius spei nostræ. Ipse enim retributor, ipse retributio nostra, nec aliud quàm ipsum expectamus ab ipso.] Tũ iterum: Disce in referendo gratiam non esse tardus aut segnis: disce ad singula dona gratias agere. Iubemur enim colligere fragmẽta, nè pereant, id est, nec minima beneficia obliuisci. Nunquid perit quod donatur ingrato? Ingratitudo

1. Pet. 2.
Isai. 53.

Ephes. 4.

Ioann. 7.

Zachar. 13.

Ephes. 3.

Coloss. 3.

Serm. 14. sup
Psal. Qui habitat.
& Serm. 51. super
Cantic.

Ioann. 6.

inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. Ingratitudo est ventus vrens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericordiæ, fluëta gratiæ.]

Sed proh pudor, qualis mea fides, humilitas, reuerentia, oblatio, gratitudo, si cum hoc vno Samaritano, qui breui tempore tam multa didicit ac fecit, me ritè componam? Etenim neque corpore, nec animo, priuatim aut publicè me tã fidum & gratum Christi seruum cultoremque præbeo. Vtinam saltem festis diebus, & dum Augusto sacrificio laudis siue Eucharistico adesse debeo, hunc præclarum Samaritanum duce sequar, simulque cum Propheta feruenti spiritu dicam: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Vota mea reddam coram omni populo eius.* Discam interim ab hoc Samarite, in prosperis perinde ac in aduersis rebus Christum honorare constanter, neque tantummodò illum saluatorem agnoscere, sed etiam vt præceptorem audire, eiusque iussis obtemperare: quando cœlestis Pater de illo vniuersis mandauit: *Hunc audite.* Nec mihi sat erit eiusdem potentiæ & misericordiæ fidere, parem enim fiduciam in decem illis leprosis luxisse cernimus, sed & fidem cum gratitudine coniunctam, & piis operibus commendatam, vt gratissimum Christo munus, iuxta despecti Samaritani exemplum alacriter offeram & impendam. Adhæc sicut Deo, vt bonorum omnium auctori, & Christo mundi Redemptori, sic itidem Spiritui sancto nostro sanctificatori, gratias agere non intermittam. Est & ille Samaritanus, qui me alibi docet misericordiam proximo exhibendam: sicut hic me nunc admonet, vt pro vno etiam beneficio accepto gratum declarem animum, neque solum occultam, sed & manifestam meam tum fidei tum pietatis significationem vltro præstem. Etenim frigidis ac timidis Nicodemitis, qui nè mundum offendant, clancularij tantum Christi discipuli & cultores esse gaudent, me non agregabo. *Dilexerunt enim, vt Ioannes inquit, gloriam hominum magis, quam gloriam Dei:* idèoque humano pudore im-

pediti, crebrò vel Christum, vel Christianos ritus publicè p-
fiteri verentur. Sed hi re ipsa comperient tandem, quàm verè
Christus asseruerit: *Qui me erubuerit & meos sermones, hunc*
Filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris,
& sanctorum Angelorum. Notabo insuper mirum & metuen-
dum Christi iudicium, qui ex leprosis decem, licet credenti-
bus ac precantibus, vnum duntaxat sibi gratum & laude di-
gnum ostendit. Ita etiam cum videret multos munera sua in
templi gazophilacium certatim offerre, viduam pauper-
culam, quæ duo æra minuta dederat, vnice commendat, eo ip-
so subindicans, quod alibi sæpè prodidit: *Multis vocati, pau-*
ci verò electi. Multi erunt primi nouissimi, & nouissimi primi:
quoniam & filij regni, ad quos nouem leprosi vtique perti-
nebāt, eiciuntur: & vnus ex lapidibus, nempè Samaritanus,
in filium Abrahæ suscipitur, Christi que preconio publico
decoratur. Vnde cum principe Apostolorū iure dixerimus:
Non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timent
eum & operatur iustitiam, acceptus est illi. Ac iterum: *Si iustus*
inquit, vix saluabitur, impius & peccator ubi parebunt? Verè
dixit Hieronymus: Nunquàm tuta est humana fragilitas, &
quanto virtutibus crescimus, tanto magis timere debemus,
nè de sublimibus corruamus. Nō cœpisse, sed perfecisse vir-
tutis est. Cœpisse multorum est, ad culmen peruenisse pau-
corum.]

Luc. 9.

Luc. 21.

Matt. 20. &
22.

Matt. 8. & 3.

Actor. 10.

1. Pet. 4.

In 2. cap. Ioël.
& in 10. cap.
Matt. & epi-
stola 28. ad
Lucinium.

*PRECANDVS est mihi Deus pro miseris leprosis, aliisq;
incurabili, contagiosa vel diuturna egritudine consuetantibus,
vt suam illi crucem acerbam ferant patienter, simulq; consolatio-
nem diuinam presenti fide animati, desiderent & expectent, qui
præterea se totos cœlesti medico, ac totius hominis Saluatori Chri-
sto, tum a quo tum lubenti animo permittant.*

*PRECABOR & pro Catholicis omnibus, vt propter Chri-
stum sacerdotes Euangelicos, tanquàm spirituales parentes, &
sacerdotalem ordinem singulari honore & reuerentia prosequan*

Iacob. 2.

tur, neq; ob illorum vitia unitatem diuidant, vel cathedra sanitatem relinquunt: hoc enim est, fidem in acceptione personarum habere, sicut Iacobus prohibet.

Ioan. 5.

ORABO etiam pro conualescentibus ac sanitati restitutis, ne idem illis quod cuidam paralytico, accidat, cui post curationem ingrato, dixit Christus in templo: Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Illud enim in primis orandum & curandum est, ut agri sanitati restituti, instar Samaritani huius ac Ezechiae Regis liberatori Deo se gratos & fidos declarent, ac se dixissimam ingratitude labem omnino deuitent, ideoq; accepto sanitatis beneficio ad Dei gloriam, & animarum suarum salutem conuenienter viantur.

Hai. 38.

Et quia nulla est lepra nocentior magisq; abominabilis quam hereticorum, qua semel admissa, integras domos, ciuitates & regiones deuastat, ipsumq; aërem vitiat, Christum clementissimum inuocabo, ut hac pestifera lepra passim infecti, suum pestilentissimum morbum agnoscant, seq; iudicandos & curandos exhibeant sacerdotibus, uti spiritualibus medicis, per quos Deo & Ecclesiae tandem reconcilientur. Immundi enim ab ingressu sanctuarij excluduntur: & sicut Augustinus ostendit, hereticus propter hoc solum, quod hereticus est, regnum Dei non possidebit.

Leuit. 21.

Lib. 4. de baptif. contra Donatist. cap. 18.

DOMINICA XV. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELIUM sublimem philosophiam, & Christianorum propriam, mundi que huius filiis alienam, Chri-

sto au.

sto autem doctore dignam institutionem continet, in quam tamen non solum Iudæi ac Ethnici, sed Christiani etiam grauitè ac frequenter impingunt. Auocantur hinc homines à studio diuitiarum, nè illas supra modum exquirere, possidere & amare saragant: quin & omne auaritiæ vitium & rerum terrenarum cupiditas prohibetur, & quasi funditus tollitur. Deinde improbat vulgari sollicitudo in procurandis & conseruandis rebus, quæ ad necessarium hominis vsum, sicut ad victum & vestitum, quotidie adhibetur. Præterea requiritur viua eximiaque fides erga certam æterni Patris nostri prouidentiam exercenda: is quippe ad omnes & singulos mortales conseruandos & corporaliter nutriendos continenter intèdit. Adferuntur insuper variæ rationes aduersus rerum temporalium, quæ tantoperè à mortalibus experuntur ac desiderantur sollicitudinem: quæ nimirum sit per se vana, inutilis, superuacanea & noxia hominibus Christianis, qui Deum authorem suum, rerumque omnium certissimum moderatorem agnoscunt atque profitentur. Exigit demum hoc Euangelium, vt fideles neglectis terrenis, ad regnum Dei, eiusque iustitiam comparandam in primis sese conuertant: nec enim ratione alia, præterquam per iustitiam, quæ in fide & obedientia Christiana præstanda consistit, regnum Dei & sælicitatem nobis obtingere. Rerum autem temporalium, quæ ad ventris & corporis curam faciunt sollicitudo, sicut diuino cultui, ad quem curandum homo est conditus, ita etiam cœlesti regno veræque iustitiæ comparandæ, à qua hominis salus pender, permagnum adfert impedimentum, sæpèque fideles in sædam seruitutem cõiicit. Scitè igitur Chrylостomus ratiocinatur: *Quære tantum futura: sic etiam optimè præsentia consequeris. Noli quærere quæ videntur, & ea absque ambiguitate percipies.* Ac notatu sanè digna est sententia, quod regnum Dei & iustitiam eius quærentibus, cætera quæ ad corporis vitam bonaque temporalia nobis necessariò conferunt, non defutura, sed vltro adicienda Christus polliceatur. Pietas enim ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ,

Homel. 13. in
Matth.

1. Tim. 4.

Ioann. 13.

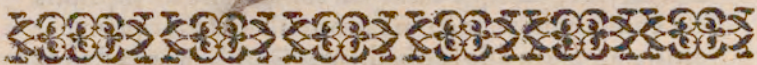
Prou. 11.

Rom. 12.

2. Tim. 5.

Iob. 5.

sicut Paulus altruit. Neque tamen ita Christus est intelligendus, vt omnem vitæ sollicitudinem fidelibus adimat vel interdicit, quando & ipse suum habuit dispensatorem; sed loquitur de anxia illa, præpostera, intempestiua, superuacanea & vulgari hominum sollicitudine, ob quam rerum sacrarum æternæque salutis curam negligunt, ac profus abiiciunt. Expectatio enim sollicitorum peribit. Est alia sollicitudo laudabilis, minimè que prætermittenda, quæ magistratibus, parentibus, & aliorum domesticam curam gerentibus congruit, nimirum vt sicut Paulus loquitur, sollicitudine non pigri inueniantur: Etenim si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.] Nec temerè nobis volucres vti magistræ proponuntur, à quibus vti que discimus laborare, vt victum necessarium nobis comparemus, sed sine sollicitudine, quam eadem volucres Creatori suo relinquunt, & contentæ in diem viuere, suum in laborando officium absque peccati labe alacriter ac fideliter exequentur. Homo enim, vti scriptum est, nascitur ad laborem, & auis ad volatum.

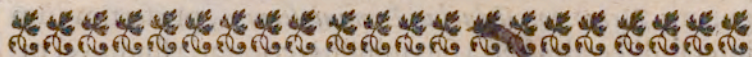

EVANGELIVM EIVSDEM
Dominicæ. Matth. vi.

DIXIT IESVS discipulis suis: Nemo potest duobus Dominis seruire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire & Mammonæ. Ideò dico vobis: nè solliciti sitis anima vestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus quam vestimentum? Respicite volati.

volatilia cœli, quoniam non serunt neq; metunt, neq; congregant in horrea, & Pater vester cœlestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest aducere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neq; nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est, sicut vnum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos minima fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hac enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Querite ergo primùm regnum Dei & iustitiam eius: & hæc omnia adiicientur vobis.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Nemo potest duobus Dominis seruire.

MEIPSVM reprehendam, qui cor in multa & diuersa distractum, tam rarò & ægrè colligo, vt ad me redeam, summumque Deum legitimè colam: nec satis obseruo, quibus affectionum ventis & turbinibus subinde agiter; & ad operadum impellar, vt idcirco cum aliis mei similibus à Christo iure audiam: *Nescitis cuius spiritus estis: vt- que de me itidem dici possit: Stultus sicut luna mutatur.* Quæ mentis instabilitas atque distractio ex eo fonte manat, quod ego verum æternumque bonum ardenti amore non com-

Luc. 9.
Ecclesi. 27.

plectar, & vnicum vitæ meæ scopum Christum mihi propo-
 situm non habeam. Etenim qui verè amat, præter vnum a-
 mare non potest, sicut Ethnici etiam philosophi tradiderūt.
 Nouit hoc etiam humanæ naturæ callidissimus explorator,
 & coniuratus fidelium hostis Saran, ideò quæ indefessè pro-
 curat, vt à vero & saluari nos amore, quo cū Deo ipso per-
 sanctè coniungimur, abstrahat, & pro illo alium peregrinum
 & adulterinum amorem nostris inserat animis, multas idcir-
 cò curas & sollicitudines earum rerum iniiciens ac fouēs, ad
 quas nos propensiores esse facillè animaduertit. *Vbi autem
 est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum* ex Christi sentētia, quan-
 do quidem vbi amoris nostri thesaurus existit, ibi tota cordis
 nostri cogitatio esse consuevit. Placeant ergò sibi, quantum
 velint, filij seculi huius, veluti prudentes & catti, quòd nō-
 rint, vt ipsi putant, Deo & Satanae, ac perinde spiritui & carni,
 amorì cœlesti & terreno simul inseruire & satisfacere. Ego
 huic tentationi Satanae, qua falluntur ac perduntur plurimi,
 pro virili resistam, & Christi dictum vt firmam amplectar re-
 gulam: *Nemo potest duobus Dominis seruire*, præsertim cū
 inter se discordes heri à suis ministris contraria studia vel of-
 ficia exigunt. Proinde cū sciam, me ad Dei seruitutem &
 amorem natum ac renatum esse, & hominis animum, re nul-
 la, nisi summo bono exsaturari, vnumque necessarium esse,
 non patiar me à studio diuini amoris rerumque cœlestium
 ad res terrenas vanasque curas, & cū ad alia vitia, tum ad
 fœdam auaritiam pertrahi. Scio enim Pauli sentētiā: *Quæ
 conuentio Christi ad Belial? quæ participatio iustitiæ cum iniqui-
 tate?* Et à Tertulliano dictum est: Non conuenit sacramento
 diuino & humano, signo Christi & signo diaboli, castris lu-
 cis, & castris tenebrarum. Ego verò sacrum fœdus cū Chri-
 sto iam pridem iniui, cū baptizandus maledicto Satanae
 profus renunciaui, meque diuino ministerio ita consecraui,
 vt inuiolabilem & perpetuam Deo meo seruitutem debeā.
 Qui antea seruus eram peccati, & filius diaboli, seruus iusti-
 tiæ & Christi principis factus sum, in hoc quidem ab illo re-

demptus,

Matth. 6.

Luc. 10.

1. Cor. 6.

Lib. de Ido-
latria.

demptus, vt mundo, carni, Satana & peccatis omnibus mortuus, iustitiæ viuam. Vnde fidenter cum Propheta dicam: *O Domine quia ego seruus tuus sum, ego seruus tuus & filius ancillæ tuæ. Dirupisti vincula mea.* Vtinam verò me Christi seruum esse tam iuste prædicem, quàm verè Paulus inde sapius gloriatur, seruum inquam, ob creationem, fidem, obedientiam, & propter alia eximia Dei munera, quæ fidei seruo Christi congruunt. Et caro quidem largitur suis seruatoribus momentaneam voluptatem, mundus transitoriam sublimitatem, diabolus perpetuam captiuitatem, Deus autem interminabilem foelicitatem, vt Bernardi verbis vtamur. Cæterùm truculentus & implacabilis ille hostis, qui renatis in Christo maximè insidiatur, ad pecuniæ amorem & opum studium eos vsque sollicitat, cum optimè sciat veram esse sententiam: *Pecuniæ obediunt omnia*, & cupiditatem iniquitatis omnis esse radicem, amoremque diuitiarum insatiabilem, & morbum in plurimis mortalibus immedicabilem, ac virtutes omnes eneruantem. Eapropter tanto studiosius huic hosti blando & fallaci resistam, vt Mamonæ non seruiam & acquiescam, cui sanè seruiunt, qui tēporalia bona in hoc mundo immodicè appetunt, & cupidè consecretantur, de quæ illis die ac nocte cogitant, sibi ac aliis molesti, superbix dediti, in acquirendo anxij, in possidendo timidi, in amittendo indignabundi. Quid verò filiis Dei turpius & nocentius esse potest, præterquam quòd res caducas, breuique perituras, immò & malorum omnium irritamenta tantoperè diligant, seq; ipsos ex liberis faciant pecuniæ mancipia, vt pessimè seruitutis ac tyrannidis iugo subiiciantur, illo interim neglecto, cui ante omnia se totos multis nominibus debēt, cuius etiam cultui gloriæque cuncta postponenda sunt? Ego verò auaritiæ peccatum, quod vulgo alioquin excusabile, leue & familiare videri solet, tanto grauius, pestilentius ac detestabilius reputabo, quantò illud sacris in literis sapius vehementiusq; damnatur. Sic enim in illis legimus: *Nihil iniquius quàm amare pecuniam: hic enim & animam suam venalè habet.*

Psal. 115.

Rom. 1.
1 Cor. 1.
Galat. 1.Serm. 3. de
Epiphania.Ecclesi. 10.
1 Tim. 6.

Ibidem.

Paulus hanc auaritiam, siue vt Græcè scripsit, *φιλαργυρίαν*, malorum omnium radicem, & idolorum cultum siue seruitutem appellat, quoniam illa ex fidelibus etiam idololatrias, & ex Apostolo proditorem nefarium facit. Quoties verò Christus Phariseorum perstringit auaritiam: sic Luca testante: *Audiebant omnia hæc Pharisei, qui erant auari: & deridebant illū.* nec multo post subiicitur historia de diuite epulone, quæ magnam vim habet ad castigandos auaros, vtpote Lazari, id est, pauperum aduersarios capitales. Chryostomus ex Euangelicis verbis ritè colligit, omnia bona mundi triplici interitu corrūpi, quòd aut ex seipsis veterascent, aut luxu dominorū suorum absumantur, aut ab extraneis dolo, violentia vel calumnia diripiuntur. Quid verò Christi paupertas in Euangelio sæpè repetita? an non illa potens est pharmacum ad auaritiæ morbum profligandum? Pauperem ille matrem elegit, pauperem nutritum habuit, neque solum in vita, sed etiam in ortu ipso & exitu mirum in modum fuit egenus, nec alios quàm pauperes assumpsit discipulos, ac pauperibus potissimum euangelizauit. Iam siue vitam, siue doctrinam eius Euangelicam spectes, an non ad mundi opumque cōtemptum cuncta sic referuntur, vt teterrimum auaritiæ crimen & clarius agrosceatur, & firmiter distuadeatur, funditusque tollatur? *a Videte inquit, & caute ab omni auaritia. b Nolite thesaurizare vobis thesauros super terram. c Vendite qua possidetis, & date eleemosynam. d Quàm difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt? Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.* Et cum Dominus impedimenta proponit, ob quæ auditores Euangelij desideratū eius fructum nō referunt, agro spinoso illos confert, qui post bonum semen exceptum, à solitudinibus & diuitiis suffocantur, & fructum æternæ salutis extinguunt. Nec satis est Apostolo, crimen hoc, vti diximus, perstringere atque damnare, sed etiam quod est auditu terrificum, dicere non veretur: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nocua, que*

1. Tim. 6.
Ephes. 5.
Matth. 26.
Matth. 23. &
Luc. 16.
Ibidem

In Matth.
cap. 6.

a Luc. 12.
b Matth. 6.
c Luc. 12.
d Luc. 13.

Luc. 8.
Matth. 13.
Marc. 4.

1. Tim. 6.

mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem ô homo Dei hac fuge. Quo minus ego mirabor, primos Christianos ab omni avaritiâ & specie lucri tam alienos fuisse, vt cû pauperibus Apostolis spontaneam delegerint paupertatem excolendam, suisque facultatibus, licet amplis, renunciârunt, & ea bona quæ legitimè possidebant vendiderint, eorumque precia ad pedes attulerint Apostolorum. Nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, sicut Lucas euidenter exponit. Hi vniuersis suis rebus possessionibusque distractis (Leonis Magni verbis vtor) per deuotissimam paupertatem bonis dirabantur æternis, & ex Apostolica prædicatione gaudebant nihil habere de mundo, & omnia possidere cum Christo.]

Ideò dico vobis, nè solliciti sitis animæ vestræ, neque corpori vestro quid induamini.

IVS TVM in me dolorem excitabit quodd intelligam, paucorum aures arrectas ad rectè percipiendum, quod Spiritus sanctus ad stultos mûdi amatores per Prophetam exclamat: *Filij hominis vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Vani sunt profectò & neutiquã veri amantes, qui ad summa æternaque bona destinati, comparandis & augendis terrenis inhiant opibus, quas ærugo & tineæ demolitur, fures effodiunt, raptores diripiunt, nec minus aqua & ignis absument, quas præterea nullus ex hac vita secû potest auferre, sed hîc quiuis relinquere cogitur. Neque solum breuis & incerta, sed etiam cum ingenti animæ periculo coniuncta bonorum istorum est possessio. Sic enim legimus: *Multos perdidit aurum & argentum: Insatiabilis oculus cupidi. Qui aurum diligit, non iustificabitur.* Hinc grauis & formidanda extat illa Christi interminatio: *Va vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram. Quàm difficile qui pecu-*

A Gor. 2. & 4.

Serm. de festo omnium Sanctorum.

2. Cor. 6.

Psalm. 4.

Matth. 6.

Ecclef. 8. 14. & 31.

Luc. 6.

Marc. 10.

mas habent, in regnum Dei introibunt? Quàm difficile est confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire? Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.

Iacob. 5.

Tum haud suauiter Iacobus Apostolus pronunciat: *Agite nunc diuites, plorate ululantes super miseriis vestris quæ aduenient vobis.* Est enim opum istarum fructus tam incertus, & exitus ad eò infœlix, vt Propheta disertè testetur: *Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum suarum in manibus suis.* Ac rursus: *Relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum.* Postremò quid obsecro sunt diuitiæ, nisi vt è Scriptura discimus, Mammona iniquitatis, bona fallacia, fures humani cordis, laquei diaboli, meræque spinæ Verbum Dei suffocantes, & conscientias fidelium dilacerantes? Verè dixit Gregorius: Si ad terrena adipiscenda cor inhiat, securum tranquillumque esse nullatenus potest: quia aut non habita concupiscit vt habeat, aut addepta metuit nè amittat: & dum in aduersis sperat prospera, in prosperis formidat aduersa: hûc illucque quasi quibusdã fluctibus voluitur, ac per modos varios rerum alternantium mutabilitate versatur.

Pfalm. 75. &
48.

Luc. 16. & 12.
Matth. 13.
1. Tim. 6.

In Job. cap.
31.

Quapropter obsequentem ego me Christo discipulû præbiturus, præclarum illius verbum & exemplum tanti faciam, vt & apertum & occultum auaritiæ crimen fugiam ac detestor. Hoc enim Ethnici quoque scriptores reprehendunt, ac morbum vocant, qui permanet in venis, & inhæret in visceribus, nec inueteratus euelli potest. quo vitio nihil sit tetrius, præsertim in his qui gubernant Rempub. & per illud mortales ad maleficiû impelli maximè, cõsententur. Deinde à vulgari hominum sollicitudine, quæ habendi cupiditate non tã ducitur quàm rapitur, mihi valdè cauebo, neque sinam, vt sub honestatis prætextu luxum nutriam, & in victu ac vestitu appetam admittamque superuacanea, nè dum necessitatis speciem simulo, & voluptatem reipsa confector, me ipsum miserè fallam. Meminerò sanè, cur Christus ipse, vt intra terminos frugalitatis nos contineret, petere iussit nō aurum

Matth. 6.

& argentum, non amplos prouentus, non agrorum & domorum abundantiam, non exquisitam ciborum ac vestium, carniūque & piscium copiam, sed panem quotidianum, id est, victus necessaria, quæ in diem sufficiant ad corporæ vitæ sustentationē. Ita enim nobis ademit & radicitus quasi præscidit immodicam & anxiam, quæ incredulos, Deoque diffidentes filios mundi perpetuò vexat, habēdi sollicitudinem, ac insanam cupiditatem. His enim qui panem non ad necessitatem, sed ad luxuriam vel auaritiam petunt, Deus grauitè sic interminat: *Te qui coniungitis domum ad domū, & agrum agro copulatis vsq; ad terminum loci: nunquid habitabitis vos soli in medio terræ?* Ac iterum apud Michēam sic loquitur: *Ego cæpi percutere te perditione super peccatis tuis. Tu comedes, & non saturaberis: tu seminabis & non metes: & tu calcabis oliuam, & non ungeris oleo: & mustum, & non bibes vinū.* Et rursus per Amos Prophetam. *Percussi inquit, vos in vento vrente, & in arugine multitudinem hortorum vestrorum, & vinearum vestrarum oliueta vestra, & vineta vestra comedit aruca: & non redistis ad me, dicit Dominus.* Proinde cū euidentis Christi promissio me inani solitudine liberet, cur illi ipsi non confidam, quem vitæ meæ authorem, tutorem, custodem ac vindicem habeo vt opulentissimum, ita & fidelissimum, cuius nutu distribuuntur, aluntur & conseruantur omnia, & qui solus efficere vult, vt & cibus corpori proficit, & corpus animæ seruiat? In huius prouidentia, quæ falli nō potest, securè acquiescam: huius me sapientia consolabor, quæ à fine vsq; ad finem fortiter attingit & disponit omnia suauius: ex huius p̄debo liberalitate, qui aperit manum suam, & implet omne animal benedictione, & cunctis siue rationalibus, siue brutis animantibus escam vltro tribuit in tempore opportuno. Is est qui omnia in mensura, numero & pōdere disponit, cui & cura est de omnibus. *Nōne inquit, duo passeret a se vaneunt: & vnus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro: Vestri autem & capilli omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Si neq; quod*

Itai. 5.

Mich. 6.

Amos 4.

Sap. 8.

Psalm 103. & 144.

Sap. 11. & 12.

Matth. 10.

Luc. 12.

minimum est potestis, quid de ceteris solliciti estis? Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.

Illos autē in primis deplorabo, qui immodico & inexplebili habendi appetitu impediti, nē dicam obcæcati, ob rei familiaris angustiam, & præ timore paupertatis nocte ac die sese discruciant, nōnunquam etiam ad laqueum procurrunt, vel certè tam anxie solliciti sunt de craftino, vt ab iniuria, fraude, furto, vsura, malisque artibus se non abstineant, sed clam palamque proximum defraudare audeant. Igitur vt Mammonæ obsequantur, neque Deum verentur, neque conscientiam, neque honorem & famam respiciunt, quin leges etiam publicas violant, & Apostolicæ sententiæ obliuiscuntur, qua scriptum est: *Ne quis supergrediatur, neque circumueinat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est Dominus de his omnibus.*

1. Theff. 4.

1. Cor. 6.

Eccle. 10.

Iniqui regnum Dei non possidebunt. Immò & regnum à gente in gentem transfertur propter iniustitias, & iniurias & contumelias, & diversos dolos, vt Sapiens affirmat. Peiores adhuc, magisque mihi deplorandi sunt, quorum ingens est vbiq̃ue copia, ventris viniq̃; & voluptatis amatores magis quam Christi discipuli, quandoquidem Deum nos ac nostra curare nō credunt, nullam aliam vitam meliorem expectant, non pœnas æternas metuunt, nec diuina in cœlo præmia desiderant, aut certè de conditione hominum post mortem futura dubitant vehementer. Interim absque timore peccant, deliciis ac diuitiis incubant, nec aliter quam sicut fues, volutabro cœni, ita terrenis ac sordidis rebus negotiisque nobiles immergunt animos, & quidem se demum Epicuræos ac Atheos esse, non professione disciplinæ, at moribus tamen vitæque nequitia plus satis ostendunt. Spreta enim Dei seruitute, cui se totos debebant, terrena duntaxat sapiunt, carnemque ponunt brachium suum, & non in Deo Dei que prouidentia,

2. Pet. 2.

Hier. 17.

1. Tim. 6.

Isai. 31.

sed in incerto diuitiarum, vt Paulus inquit, spem suam collocant, illis iudæis non dissimiles, quibus iratus Deus ita comminatur: *Ve qui descendunt in Aegyptum ad auxilium, in equis sperantes, & habentes fiduciam super quadrigis, quia multe*

sunt,

sum, & super equitibus quia preualidi nimis: & non suat confisi super sanctum Israël, & Dominum non requisierunt. In horum etiam persona dixit Malachias Propheta: Vanus est qui seruit Deo: & quod emolumentum, quia custodiimus praecepta eius? Quid autem contra hos Hieremias? Maledictus inquit, homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor eius. Neque solum isti à Dei Ecclesiaeque praeceptis declinant, quos Propheta idcirco maledictos appellat, sed etiam frequenter absque timore mala perpetrant, tam impudentes, ut suorum etiam scelerum iniquitatem sibi audeant polliceri. Sunt enim impij, ut Ecclesiastes affirmat, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant: ex quibus quidem vnus dicere non veretur: Peccavi, & quid mihi accidit tristis? Sed o me stultum ac infelicem, si vëtre, importunum sanè & insaturabilem exactorem, audiam, & suauissimum æterni Dei verbum non audiam, quod alioqui me omni solitudine liberat, solidumque & iuge cordis gaudium pollicetur in Spiritu sancto. Iacta inquit, curam tuam super Dominum, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pascere in diuitiis eius. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Reuela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse te enutriet. Cū quibus nota illa Petri sententia congruit: Omnem sollicitudinem vestram proicietes in eum, quoniam ipsi cura de vobis. Tantundem Doctor gentium à fidelibus exigit: Volo inquit, vos sine sollicitudine esse. Sint mores sine auaritia: contenti presentibus. Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti sumus. Quapropter ego firma in Deum Dei que prouidentiam fide subnixus, cōmunes & mordaces diuitum curas, & quotidianas auarorum sollicitudines missas faciam, & cum Propheta fidenter dicam: Non est inopia timentibus Deum. Diuites egerunt & esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. Dominus pascit me & nihil me deerit: in loco pascuae ibi me collocauit. Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos. Quod si cum Paulo de fame & siti, de pauper-

Malach. 3.

Hierem. 17.

Psalm. 118.

Ecclesi. 8.

Ecclesi. 5.

Psalm. 54. & 36.

1. Pet. 5.

1. Cor. 7.

Hebr. 13.

1. Tim. 6.

Psalm. 33.

Psalm 23.

Psalm 117.

1. Cor. 4.

2. Tim. 1.
Philipp. 4.

tate & penuria gloriari non possum, eò saltem adspirabo, vt cum eodem Apostolo me in omni victus & vestitus parcitate atque tenuitate consolet, cordéque non ficto pronuntiem: *Hæc patior, sed non confundor. Scio cui credidi. Scio & humiliari, scio & abundare, satiari & esurire, penuriam pati & abundare. Omnia possum in eo qui me confortat.*

*Quærite ergò primùm regnum Dei, & iustitiam eius,
& hæc omnia adiicientur vobis.*

Luc. 22.

NOTABO mirabilem, profusam & perpetuam summi Dei liberalitatem, qui suis fidelibus primùm spiritualia & cœlestia, quæ nomine regni Dei continentur, ac verè hominem beant: deinde temporalia quoque bona promittit ac præstat, siquidem eorum saluti, vt in vita cōseruentur, expediat. Eius rei nobis exemplum Apostoli præbent, non diuites illi quidem, sed vt tolerabilem vtcunq̄ue, & facilè paupertatem experirentur, ac de necessario victu queri minimè possent. Quare Christus in postrema cœna illos alloquēs dixit: *Quando misi vos sine sacco & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis?* Et confessi sunt statim omnes, nihil vnquam sibi defuisse. Rursus hęc bonitatem Dei ex eo colligam, & perpendam, quòd externa hæc bona piis etiam non petentibus vltro suppetant, nonnunquam & affluant, sicut sanctis Patriarchis Abraham, Isaac, Iacob, ac deinde Iob, David, Ezechieli, aliisque multis in hoc mundo valdè florentibus contigit, quia spiritualibus & temporalibus opibus hęc simul cumulabantur. Certè Iob, vt reliquos præteream, tantis opibus abundavit, vt eius possessio fuerit, sicut Scriptura loquitur, septem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga bouum, & quingentæ asinæ, ac familia multa nimis. Nec dubium, quin diuitiarum donum, non à fortuna, quam velut Deam impiè colunt ethnici, proficiscatur, sed à summo Deo bonorum omnium authore, iustis simul & iniquis tribuatur. *Benedictio enim Domini, vt Salomon testatur,*

Prou. 10.

diuites facit. Tum aeternae Sapien-tiae propria vox est: *Mecum sunt diuitiae & gloria, opes superbae & iustitia.* Verum dolebo passim in eo peccari à plurimis, quod ordinem à Christo prescriptum profus inuertant, & secundaria primarijs bonis exaequent, immò & anteponan-t. Promittit Christus tempora-lia velut adminicula his, qui Dei regnum & iustitiam eius, vt praecipua munera, primùm expetunt & inquirunt. Nunc ita libet viuere, vt bona hominum pars terram & terrena bona inprimis quærat, & meliora interim profus negligat repu-dietque. Vnde iusto Dei iudicio fieri porrò cernimus, vt iidem bona caduca quamlibet chara & exquisita, vel minimè assequantur, vel frequentes in illis calamitates, coeli-que aut terræ iniurias experiantur, & magnos illorum sumptus, labores ac sudores nulla Dei benedictio consequatur. Ita demùm illi reipsa comperiunt, quàm verè scriptum sit: *Neg, qui plantat est aliquid, neg, qui rigat, sed quid incrementum dat Deus. Nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt qui edificant eam.* Nam & Iudæi suo nos docent exemplo, pecuniae amorem ac studium illis obfuisse potius quàm profuisse, & idcirco cum spiritualia bona negligerent, temporalia etiam praesidia illis fuisse subtracta, vt in anima, corpore & bonis verè miseri ac maledicti esse cogentur. Vt hinc Salomon dixisse videatur: *Est quasi diues cum nihil habeat: & est quasi pauper quum in multis diuitijs sit.* Ac iterum: *Alij diuidunt propria, & ditiores sunt: alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt.* Eoq; magis cauebo, temporalia aeternis, & mundana spiritualibus praepone-re vel aequare, nè in hoc sanctum Christi praecipuum impingam, quemadmodum Iudæorum principes in sanguinario concilio suo turpiter impegerunt. Etenim vt hi primo loco curarent quæ ad externam ipsorum vtilitatem pacemque publicam spectabant, illo se praetextu defendebant: *Veniunt Romani, & tollent nostrum locum & gentem,* si nempè Christum eiusque doctrinam amplectamur. Vt enim cum Augustino loquar, temporalia illi perdere timuerunt, & aeternam vitam non cogitauerunt, & sic vtrum-

Prouer. 8.

1. Cor. 3.

Psalm. 126.

Prou. 13. & 11.

Ioan. 11.

Tractat. 49.
in Ioann.

Matth. 16.

Psal. 39.

Sap. 13.

a Genes. 6.

b Luc. 1.

c Matt. 1.

d Luc. 2.

In Psal. 4.

Matth. 3.

que amiserunt.] *Quid autem prodest homini, si mundum uniuersum lucretur, anima uero sua detrimentum patiatur?* sicut Christus ipse restatur. Præterea hîc mihi admirandum putabo, è multis tam paucos existere Christianos, qui uerè bona & spiritualia iuxta Christi mentem quærant & diligant: cum interim huius mundi bona, quæ sine ullo præcepto, immò contra Dei uerbum tanto ardore ab omnibus ferè apperuntur & amantur, tam sint breuia, ut floribus mox marcescentibus iure conferantur, tamquæ fragilia, ut instar vitrij poculi facillè frangantur, semperque nos fugiant, ipsa etiam umbra corporis, & fumo & vento fugaciora. Contra uerò spiritualia bona, quæ Christus primùm quæri & apprehendi postulat, per se sunt solida, durabilia, præstantia, eaquæ se sponte nobis offerunt, nec fugiunt, ac beatam demùm adferunt immortalitatem, nullis animi sensibus ab ullo comprehendendâ. Rectè igitur à Propheta decantatur: *Beatus uir cuius est nomen Domini spes eius: & non respexit in uanitates & insanias falsas.* Nec minus uerè dixit Sapiens: *Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei, & de his quæ uidentur bona, non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus attendentes, agnouerunt quis esset artifex.* Ad hæc docet me Christus hac ipsa sententia, non satis esse, si ad regnum Dei adspirem (quis enim sapiens ex ægroto sanus, & ex misero beatus esse, & cū beatis in cælo gaudere, æternâque cum temporariis cõmutare non cupiat?) sed cum hoc meo desiderio studium & cultum iustitiæ coniungere moneor iubeorquæ. *Quarite inquit, primùm regnum Dei & iustitiam eius.* Vbi nomine iustitiæ, studia conatus & actus Euangelicæ iustitiæ, omniumque virtutum comprehendere putabo, à quibus^a Noë, ^b Zacharias, ^c Ioseph, ^d Simeon iusti fuerunt homines, & in Scriptura iustitiæ titulum promeruerunt. Etenim iustitia nō singularis aliqua, sed uniuersa uirtus hîc intelligenda est quemadmodum & uirum iustum uocamus eum, sicut Chrysostomus notat, qui omnem in se uirtutem continet: eaque ratione Christus Ioanni respōdit: *Sic decet nos implere omnem*

iusti-

iustitiam. Vnde Cyprianus etiam hoc perspicuè dixit: Iustitia opus est, vt promereri quis possit Deum iudicem: præceptis eius & monitis obtemperandum est, vt accipiant merita nostra mercedem.] Quam Christianam iustitiam ego præstare non possum, nisi sincero mentis oculo prælucente: quum frustra precetur, ieiunet, & misericordiam exerceat, quisquis impuro intentionis oculo impeditus, ad humanam potius, quàm ad Dei gloriam sua refert benefacta. Quare Christus prudenter vtrunq̃ docuit, tum vt rectè agendo nobis thesauros in cælo recondamus, tum vt opera bona non ad fauorem & gratiam hominum, sed ad cœlestis Patris gloriam sincere instituiamus. Vt enim scriptum est, *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsq̃ ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruant.* Vbi ego non sine pudore ac mœrore cogitabo, me in tristi hoc exilio peregrinantem, & ac hostibus vndiq̃ circumdatum, à promisso Dei regno, vltimo nempe sine hominis, tam procul abesse, & tantò quidem longiùs, quantò minus veram perfectamq̃ iustitiam attingo exerceoq̃. Tota verò iustitiæ ratio est, si Augustino credimus, vt declinentur mala & fiant bona, quia non sufficit, si à malis abstinenceamus, sed oportet etiam bonorum accedere actiones, Chrysostomo teste. Atq̃ vt maxime nulla veterum peccatorum conscientia me premeret, putabo tamen bonam vitæ meæ partem, velut inane somnium, iam euanuisse, quoniam toties in Christiana iustitia colenda cessauì, & velut arborem sine fructibus in Ecclesiæ horto, & palmitem frugiferum veræ viti Christo præbui. Illud vnum superesse ducam, vt in omnibus quæ posthac cogitabo, loquar & instituiam, in primis Dei honorem & regnum ex animo spectem & quæram: deinde vt sollicitè coner quam Christus cordis, oris & operis iustitiam docuit, eam orando petere, feruenter amare, & indefessè colere, semperq̃ in illa pro ratione vocationis meæ facere progressum, ac vnà cum Paulo me ipsum extendere ad anteriora. Non enim temerè scriptum est: *Beati qui esurunt & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi sa-*

Lib. de vnitate
Ecclesiæ.

Matt. 6. & 5.

Prou. 4.

In lib. sentent.
Prosperi.
Psal. 33. & 36.
In psalm. 4.

Matth. 7.
Ioann. 15.

Philip. 3.
Matth. 5.

Pſalm. 83.

Apoc. 22.

Matth. 5.

Pſalm. 4.

Luc. 17.

Rom. 6. & 8.

Ephes. 4.

Lib. de gratia
& libero ar-
bitrio.Ex lib. 3. con-
tra. 2. episto-
las Pelag. c. 7.Homel. 7. in
Ioan.

turabuntur. Beatus vir cuius est auxilium abs te, assensionem in corde suo disposuit. Benedictiones David Legislator, ibunt de virtute in virtutem. Qui iustus est iustificetur adhuc, vel sicut alij legunt, iustitiam faciat: & sanctus sanctificetur adhuc. Nisi iustitia vestra abundauerit plus quam Scribarum & Pharisaorum, non intrabitis in regnum caelorum. Et si verò quamdiu in hoc fragili corporis tabernaculo militamus, non est nec esse potest homini tanta iustitia, quanta iusto sancto que semper Angelo competit, qui omni ex parte purā, firmam ac perfectam iustitiam retinet, in Dei gratia & gloria confirmatus: tamen nostrum est, pro vitæ huius imbecillitate humilem rectamque iustitiam Deo præstare, illudque implere præceptum: *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.* Ac humilem quidem iustitiam præsto, meipsum accusans, & pro inutili DE I seruo reputans, sicut Christus docuit, licet præcepta omnia obseruārim. Rectam verò iustitiā exhibeo, cum in meo mortali corpore non regnat peccatum, & prauis concupiscentijs non obedio, ita iuxta Christi spiritum ambulans, vt interior homo mihi de die in diem renouetur, quemadmodum Apostolus tradidit. Quæ spiritualis renouatio licet multarū virtutum requirat exercitia, & laborē in vinea Domini perpetuam exigat, peculiariter tamen pendet, vt Bernardus loquitur, ex rectitudine intentionis, puritate affectionis, & recordatione bonæ operationis, per quā homo benè sibi conscius, in amorem spiritus magis ac magis conualescit. Atque huc spectat Augustini sententia, qui docet, quam iustitiam in hac vita iusti obtinent, veram esse iustitiam, sed minorem illa, quæ futuræ vitæ competit, & in Angelos cadit. Sed planè minor ista iustitia, vt eiusdem verbis vtar, facit meritum: maior illa facit præmium: vnde qui istam non sequitur, illam non assequetur.] Postremo vt ego maiorem ex hoc præclaro Euangelio fructum capiam, fidele Chrysoctomi consilium libenter amplectar, alijs que commendabo. Illius verba sic habent: Animus qui pecuniarum cupiditate non facile ab his abstinet, quæ Deum ad iram prouocant: vt pote qui alterius

seruus

feruus sit Domini, omnia ipsi contra diuinas leges præcipientis. Sobrii igitur sitis aliquando, & excitemini: & cui nostrum debeamus seruitium, intelligamus, eiusque duntaxat regnum desideremus, præterita dessemus tempora, quibus Mammonæ seruiuimus, cuius graui & intolerabili iugo abiecto, Christi iugum & leue & facile subeamus.] Nec multò post adiicit: Plurimi ex his qui apud inferos cruciantur, eò quòd pecuniis seruierunt, earumque cupiditate, indigentibus nihil erogarunt, poenas luunt. Quod nè nobis accidat, dispergamus, demus pauperibus, & noxiis huius vitæ curis, sollicitudinibus, & eò, quòd illic nobis impendet supplicio, animum liberemus, & pro terrenis pecuniis iustitiam cælo recondamus. Perpetuos colligamus thesauros, qui vnà in cælum nobiscum euadere & proficere, & nobis periclitantibus prætor adesse & iudicem conciliare possint, quem si nobis propitium, vt optamus, & in hac vita & in die illa habuerimus, fidenter his bonis fruemur, quæ in cælis diligentibus se præparauit.] Ita Chrysostomus.

PRECANDVS est mihi Deus pro huius seculi filiis, nè ex illis tam multi serui sint & maneant diuitiarum, auaritiæ nempe spiritu tantoperè occupati, vt solum terrena curare, & spiritualia prorsus negligere, magisque Mammonæ & veniri, quam Deo & pietati seruire, ac suam curare animam videantur. Illorum enim præceptorum obliuiscuntur: Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Videte & caute ab omni auaritia.

Pfalm. 61.
Luc. 12.

DIVINAM insuper gratiam implorabo, per quam fiducia in me augeatur ad petenda & accipienda bona, quæ ad corpus vsusque vite necessarios pertinent: nihil vt ambigam de certâ DEI erga me prouidentia, & paternâ benignitate. Tantoque confidentius ab illo spiritualia in primis, quæ tribus Dominica orationis partibus primis continentur, ac deinde panem quotidianum, id est, ad vitam hanc tuendam spectantia, quotidie petam, & de manu Domini cum fide expectabo.

Genes. 12.

Hebr. 11.

ORABO etiam, ut Ecclesia primitiva spiritus in multis reuiviscat, qui Apostolicis vestigiis inhaerentes, & retia sua relinquentes, temporaria bona cum spiritualibus sanctè commutent, quiq; regnum Dei, ac eius iustitiam purè in omnibus querant, necessario quidem victu contenti, immò & cum Abrahamo Patriarcha parati, si ita sit opus, ac DEVS velit, ad bona temporaria vel relinquenda, vel contemnenda. Nam & Moyses magis elegit affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias aestimans thesauro Aegyptiorum improprium Christi. Adspiciebat enim in remunerationem, *Apostolo teste.*

DOMINICA XVI. POST TRINITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

NAIM Galilææ ciuitas, sed humilis & obscura, nec procul à Capharnaum disita, præclaro Christi miraculo, prout hoc Euangelium docet, illustratur. Miraculi occasionem præbet defunctus adolescens, & viduę matris vnicus filius ad sepulchrum elatus, cùm eandem ciuitatem Dominus primùm ingrederetur. Vidit enim tristem casum, lugentem defuncti matrem, & funebrè quoque pompam procedentem, quòd multi ciuiũ funus hoc & matrem lamentantem tristes prosequerentur. Quare pius Dominus continere se non potuit, quin matrem afflictam suis verbis consolaretur, eiq; reipsa opitularetur. Itaque cùm loculum attigisset, in quo mortuus iacebat, adolescentem perinde vt viuum alloquitur, & velut dormientem illum à somno excitans, defunctum & vitæ

& ma-

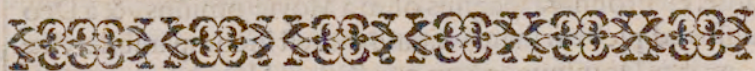
& matri incolumem restituit. Huius miraculi magnitudo duplicem hominum turbam quæ aderat, valde commouit, & timore simul ac stupore compleuit, omnibus non solum insignem Christi potentiam agnoscentibus, sed etiam Deum publicè glorificantibus, Christumque vti Prophetam eximium celebrantibus. Tam præclare ille meritis fuit de matre vidua, de filio eius mortuo, de Naimitis, aliisque præsentibus, immò & de nobis omnibus, quibus hoc excellens miraculum meritò sufficiat ad reddendam Christo gloriam, quòd præ aliis Adæ filii vitæ mortisquæ habeat imperium, seque ipsum potenter Deum esse declaret, cui soli proprium sit vitam homini dare, & amissam restituere: vel, sicuti Paulus inquit, viuificare mortuos, & ea quæ non sunt, vocare tanquam ea quæ sunt. Ego ait, occidam, & ego viuere faciam. Quæ incomparabilis Christi virtus etiamnum operatur in his, qui seipsum per malitiam occidunt, vel in peccatis mortui iacent, nihilque Deo gratum & sibi salutariter efficere possunt. Stipendium enim peccati mors est. Resuscitantur autem à Christo, cum pro illis, vt gratiæ vitam recipiant, intercedit fida mater Ecclesia, pii que illos precibus & lachrymis prosequuntur, maximè verò sacerdotibus vice Christi cooperantibus, vt mortui à peccatorum vinculis absoluti, cum Lazaro defuncto resurgant, & viuæ filiorum opera exercent, Deo & matri obtempantes.

Rom. 4.

Deut. 32.

Roman. 5.

Ioan. 11.

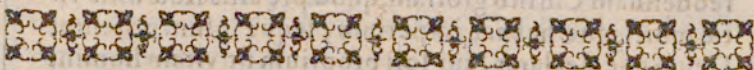
EVANGELIUM EIVSDEM
Dominicæ. Lucæ VII.

NAT IESVS in ciuitatem quæ vocatur Naim, & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Cum autem appropinquasset porta ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum

illa. Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit & tetigit loculum, (ibi autem qui portabant steterunt) & ait, Adolescens tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, & coepit loqui, & dedit illum matri suae. Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis, & quia Deus visitavit plebem suam.

NOTAE MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere.

REVE hoc Evangelium non pauca suggerit, quae me ac pios omnes ad Christi laudem gloriamq; celebrandam merito extitent, maximè si Redemptorem illum ritè amamus & colimus. Est ille suavis miseræ viduæ consolator, est potens de mortui adolescentis resuscitator, est Propheta magnus olim à Moysè pmissus, & à Deo missus ad plebem suam visitandam: est incomparabilis vitae ac mortis Dominus, quem cuncti cum Naimitis toto terrarum orbe iure suspiciant, revereantur atque collaudent publicè. Tanto iustius ego hunc meum Messiam in verbo & opere præpotentem agnoscam, atque illum ut montem sublimem in vertice montium situm extollens, cum Isaia dicam: Venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius. Ad illum ipsum ego quod Moyses dixit, referam: *Isse Deus meus, & glorificabo eum: Deus meus, & exaltabo eum.* Quàm eximius ille consolator existit, quem ex itinere venientem in-

Deuter. 18.

Luc. 24.

Isai. 2.

Exod. 15.

gens hominum turba comitatur, & Naimita nec rogatum, nec desideratum excipiunt, sibi que tam propitium experiuntur? Sola ille misericordia commotus accedit, seque ad lamentantem conuertit viduam, quae marito orbata, ne filium quidem vnicum & senectutis suae baculum, totiusque familiae columen, viuum poterat retinere, sed extinctum, iamque recens elatum acerbè lugere cogebatur, multis haud dubiè complorantibus, ob mortem illam immaturam, & propter honestae matronae funestum acerbumque casum. Sed multò magis dolet IESVS, plenus semper gratia & misericordia, qui matrem mœstissimam cōpellat, & ab amaris lachrymis iubet abstinere. Nec dissimilis compassionis affectus eluxit in Domino, quum ob amicum Lazarum recens defunctum, in Bethaniam proficisceretur, sic inquit: *Eamus in Iudæam iterum, Lazarus auisicus noster dormit: sed vado ut à somno excitem eum.* Diligebat enim Martham & Magdalenam, easque sorores consolari volebat mitissimus Dominus, sicut & fratrem earum Lazarum tam charum habuit; ut eum quadriduanum à mortuis non sine clamore & lachrymis resuscitaret. Talem enim decebat esse Messiam, qui iuxta Isaiae vaticinium, mederetur contritis corde, & prædicaret captiuis indulgentiam, omnesque lugentes consolaretur. Quare cordis mei duritiem deplorabo, quòd non vnus viduae tantum, nec vnus defuncti iuuenis, sed plurimorum etiam tum corpore tum animo laborantium indigentiam, angores, cruciatus, ipsumque interitum non intimè persentiam, neque patiar super contritione Ioseph. *Est tristitia sancta & salutaris, per quam & Apostolus secundum Deum aliorum nomine tristabatur, inimicos quoque crucis Christi deplorans, eaque sollicitudinem, æmulationem ac vindictam in credentibus operatur. Quae tristitia tantam in Iob vim habuit, ut bona conscientia diceret: Flebam quondam super eo qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi.* Verum hac de re alibi plura exposuimus. Posthac ergo misericordiae viscera induam, ut Paulus monuit, & mihi quoque à Sapiente dictum

Ioann. 7.

Ioann. 11.

Isai. 61.

Luc. 4.

Amos 6.

2. Cor. 7.
Philipp. 3.

Iob. 30.

Coloss. 3.

Ecclesi. 7. illud esse putabo: *Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Melius est enim ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij: in illa enim suis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat, quid futurus sit.* Fœlices illi demũ, quos ad dextrã collocatus extremus ille iudex perbenignè respiciet, atque ita consolabitur: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum. Infirmus enim fui: & visitastis me, in carcere eram: & venistis ad me.* His Tobias venit annumerandus, erga mortuos quidem adeò pius, vt illorum causa lugeret, aliosque ad luctum excitaret, sed & defunctorum corpora singulari studio sepelire soleret, eoque nomine ab Angelo Raphaële commendaretur.

Peculiariter autem hic me locus admonet, Christianas viduas honorare, & quacunq̃ ratione possim, easdem multis ærumnis obnoxias, consilio & præsidio subleuare. Quod enim à Paulo dictum est, *Viduas honora quæ vera viduæ sunt,* tantundem valet, ac si dicas, Commiserere, & necessaria illis suppedita, quoniam honorandi verbum iuxta morem Hebræorum subsidij tenet significationem. Habēt profectò viduæ Christianæ vt infestum sibi mundum, ita Deum Patrem fidum patronum & vindicem præpotentem, qui suam erga illas benevolentiam & tutelam multis Scripturæ locis comprobat. Habēt itidem non solum Prophetas, sicut Eliam & Elisæum, sed etiam Apostolos valde fauentes, earumq̃ causam promouentes. Et quæ fuit occasio septem primos diaconos instituendi, nisi vt illi se Christianæ viduæ custodes nutritiosque præstarent, nè alioquin hæ in quotidiano ministerio negligenterentur? de quibus insuper alēdis & in officio continendis Paulus Timotheo non pauca studiosè præscribit. Apostolus & ille Christi fuit, qui disertè scripsit: *Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum.* Vnde Psalter hoc peculiariter Deo Deique bonitati tribuit: *Viduam eius benedicens benedicam.* Adhæc non leuem ansam præbet mihi Euangeliũ, piorum illorum morem cõfirmandi, qui suam dent operam

human-

humandis corporibus mortuorum fidelium: quique honestam bonorum sepulturam sua ornare presentia & charitate non intermittunt. Nam inter istos seipsum quoque statuit Christus, neque solum hoc loco, sed etiam alibi apud sepulchrum amici Lazari minimè ociatur, cum & lugentes alios consolatur, vt diximus, & lachrymas fundit, voceque sublata Deum precatur publicè. Quamobrem non luctum ac fletum ob defunctos hinc prohibet Christus, vt quidam somniant, qui cum alibi turbam circa puellæ cadauer lamentatem eiicit, fletum ethnicum vt indecentem improbat, sicut & Paulus dicto illo reprehendit: *Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus, vt non contristemini, sicut & ceteri qui spem non habent.* Præclare scripsit Chrysostomus: Circa defunctos nè temerè lugeamus, neque de viuentibus stultè lætemur. Sed quid? lugeamus peccatores non tantum defunctos, verum & viuentes.] Etenim à Luca quoque laudantur viri religiosi, qui de mortui Stephani Martyris funus curauerint, & magnum planctum illius causa instituerint. Tum Scriptura ipsa pronunciat: *Fili, in mortem produc lachrymas,* sicut nempe Abraham propter demortuam vxorem Saram, & filij Iacob ob parentem suum defunctum non fletè plorasse scribuntur, quoniam celebrantes exequias, planctu magno atque vehementi septem dies impleuerunt, vt ethnicis etiam essent admirationi. Iam verò quod ad funebrem pompam seruandã, & ad mortuorum exequias Christianè celebrandas attinet, nunquam ego in his vel contemnam, vel relinquam receptã priorum consuetudinẽ, quam & Augustinus ante annos mille his verbis non obscure commendauit: Non contemnenda & abiicienda sunt corpora defunctorum, maximèque iustorum atque fidelium, quibus tanquam organis & vasis ad bona opera sanctus vsus est Spiritus. Vnde & antiquorum iustorum funera (de sanctis Patriarchis potissimum intelligit) officiosa pietate curata sunt, exequiæ celebratæ, & sepulchra prouisa, ipsique dum viuerent, de sepeliendis vel etiam transferendis suis corporibus, filiis mandauerunt. Pro-

Ioan. 11.

Matth. 9.

1. Thess. 4.

Homel. 69.
ad popul.
Antioch.

Actor. 8.

Eccle. 38.
Genes. 23 &
50.Lib. 1. de ci-
uitate Dei.
cap. 13.

Tob. 2. & 12.

In suo Com-
pendio loq.In cap. 1. ad
Philipp. ho-
melia 3.Ibid & ho-
mel. 69. ad
popul. Antio-
chen.Lib. 9. Con-
fessionum.
cap. vltimo.Rom. 5.
Ephes. 2.
Ioann. 1.Matt. 9.
Ioann. 11.

ponit & illud exemplum: Tobias sepeliendo mortuos Deum promeruisse, Angelo teste commendatur. Cum verò sint varia pietatis Catholicæ officia, quæ defunctis fidelibus exhiberi cum laude possunt, ego Petrum Apostolum sequar, qui sicut discipulus eius Clemens memoriæ prodidit, ita sui temporis Christianos instituit, vt operam darent infirmis visitandis, mortuis sepeliendis, & horum exequiis sedulo peragentis, vtque pro illis Deum orarēt, & eleemosynas erogarent. Nec dubitauit Chrysostomus, quo pacto nos erga fideles defunctos affecti esse debeamus, his verbis publicè concionari: *Defleamus istos mortuos, iuueamus eos pro viribus, procuremus illis aliquid auxiliij, modici quidem, attamen iuueamus eos. Quomodo? qua ratione? Precantes adhortemur & alios, vt pro illis orent, pauperibusque indefinenter pro illis eleemosynas dent.* Idemque Chrysostomus, quem sequitur & Damascenus, nō semel meminit, ab Apostolis esse sanctitum, vt in celebratione venerandorum mysteriorum agatur memoria defunctorum. De matre Augustini verè sancta Monica constat, quòd moritura sui, memoriam ad sacrum altare fieri desiderarēt, & eodem Augustino cum aliis multis comprecante, impetrarēt.

Adolescens tibi dico surge.

Hic ego vitæ principij, mortisque victori Christo, sed & vniuerso mortalium generi, vt par est, valde gratulabor. Cum enim per primum Adæ peccatum omnes posterij, naturâ iræ filij nascerentur, aternæque mortis manerent obnoxij, & ab ea nullus eos liberare posset, venit Agnus Dei & Redemptor mundi Christus, & nè dubitarem, ipsum vitæ necisq; Dominum præpotentem esse, etiam quum mortalis esset corpore, mortales multos mirabiliter ad vitam reuocauit. Exemplo sit hic viduæ nostræ filius in Nain defunctus, & vsque ad portam elatus, quemadmodum & extincta Archisynagogi filia duodennis, vt Lazarum post mortem sepulchro traditū prætermittam. Illud longè admirabilius, quod idem Chri-

ftus à Iudæis occifus, feipfum è fe pulchro ad vitam immortalem excitauit, ficut illis verbis fore prædixerat: *Potestatem habeo ponendi animam, & potestatem habeo iterum sumēdi eam.* Hac enim ratione nostræ consuluit imbecillitati, vt facilius crederemus, & ardentius desideraremus futuram demùm mortuorum omnium resurrectionem, quæ ex ipsius penderet imperio, sicut ipse illa oratione prodidit: *Mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint, uiuent.* Idquæ Paulus ita confirmat: *Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum: & sicut in Adam omnes moriuntur: ita & in Christo omnes uiuificabuntur.* O stupendam Christi gloriam qui solus mortis & vitæ habet imperium: solus mortuos & uiuos alloquitur, atque vt dormientes ad vitam immortalem verbo vno exuscitat, suoque iure testari potest: *Ego sum resurrectio & vita.* Interea verò priusquam ad resurrectionem vltimam veniatur, Christus, vtpote salutis humanæ semper cupidissimus, circa mortuos alios resuscitandos versatur, eos nempe, qui in corpore quidem viuunt, sapè & mundo florere videntur, sed ob lethale peccatum Deo sunt mortui, & charitatis expertes, vitam spiritus amiserunt. ^a *homo enim per malitiam occidit animam suam.* ^b *Anima qua peccauerit, ipsa morietur.* ^c *Peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem.* Ad hunc modum mortui erant, planèque perdit Matthæus & Zachæus, infames vtique publicani, sed qui per verbum & gratiam Christi reuixerunt, easque vires, quæ Deo viuentibus congruunt, recuperârunt, vt deinde & ipsi per Christum alios mortuos resuscitare possent. Quæ vita & resurrectio spiritualis, si a solo Christo penderet, nullumque conatum peccatoris requireret, certè Christus ipse non testaretur: *Qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit uiuet. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.* Nec Apostolus præciperet in peccatis mortuo: *Surge qui dormis, & exurge à mortuis: & illuminabit te Christus.*

Ego verò eiusmodi defunctos, qui per culpæ mortem perierunt, de quibus & illud pronuntiatum est: *Dimitte mors*

Ioan. 10.

Ioan. 5.

1. Cor. 15.

Ioan. 11.

a Sap. 16.^m

b Ezech. 18.

c Iacob. 1.

Matth. 9.

Luc. 19.

Ioan. 11.

Luc. 5.

Ephes. 5.

Matth. 8.

tuos sepelire mortuos suos, mihi maximè commendatos habebō, sæpèquē deplorabo, quando quidem nullo veræ vitæ desiderio tanguntur, Christi quæ gratiam, à quo suscitentur ac restituantur, nō ambiunt, sed velut exanimè homines, oculos habent & non vident, & aures habent, nec audiunt, nimirum in his quæ ad vitam spiritualem spectant, stupidi prorsus ac insensibiles, vt re ipsa dicere videantur illud Propheticum: *Percussimus sædus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Quos mortuos ego nulli rectius & vtilius quàm Christo commendauero, qui per Prophetam Oseam promisit: *De manu mortui liberabo eos, de morte redimam eos.* Nam vt Paulus etiam asserit, *pro omnibus est Christus mortuus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit.* Deinde prouidebo non segniter, vt Christus mihi sit vita, veritas & via, in me nempe viuificans ac restituens, quicquid in anima mea perditum ac mortuum deprehenderit. Verus quippe Messias ab hoc munere agnoscitur, quod ipse per Prophetam Ezechielem ita depinxit: *Quod perierat requiram, & quod abiectum erat reducam, & quod contractum fuerat alligabo, & quod infirmum fuerat consol. dabo.* Et si verò carnis curam non faciam in desiderijs, quemadmodum prohibuit Paulus, tamen eo maiorem rationem habebō corporis, licet in puluerem & cinerem redigendi, quoniam Christus illud ipsum ad extremum diem resuscitabit, quemadmodum & electorum omnium corpora non solum immortalitate vestiet: sed & sole reddet clariora, & suo pulcherrimo corpori, eiusque inexplicabili claritati, vt alibi dictum est, planè conformabit. *Oportet enim corruptibile hoc, induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Si enim credimus, quod IESVS mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt, per IESVM adducet cum eo,* quemadmodum doctor gentium ratiocinatur. Quarè mihi conandū est, vt cum eodem Paulo sæpè cogitem, verèquē dicam: *Nostra conuersatio in cælis est: vnde etiam Saluatorem expectamus Dominum nostrum IESVM Christum, qui reformabit corpus hu-*

militatis

*militatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ secundum operationem, quæ etiam possit subycere sibi omnia. Vbi me admodum præsens adolescens à Christo in Naim resuscitatus, ut singularem de morte mea memoriam refricem, ac de illa non ita leuiter frigidèquæ cogitem, ut illa me imparatum opprimat. Erat ille vnigenitus, nec minus matri suæ charus quàm necessarius, corpore vegetus, ætate florens, qui longæuitatem speraret, nec matri tantum, sed & amicis & patriæ bonâ præstiturus operam videretur. Sed præter omnem expectationem accidit, ut mors vitam illius abrumperet, ipseque cum afflictissimo Iob testari posset: *Dies mei velocius transierunt, quàm à texente tela succiditur, & consumpti sunt absque vlla spe.* Pro quo dictum est ab Ezechia: *Præcisæ est velut à texente vita mea: dum adhuc ordire, succidit me.* Nec potest quicquam de mortalibus, cuiuscunque demùm sint ætatis, ordinis vel conditionis, affirmari verius, præterquàm quod scriptum est: *Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur in terram, quæ non reuertuntur. Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur.* Apostolus ita dixit: *Statutum est hominibus semel mori.* Quid autem insulsius magisque miserandum, quàm Christianos homines, qui se mortales agnoscunt, nulla diræ funestæque mortis memoria commoueri, & longa etiam viuendi spatia sibi polliceri, nihilque propositi adolescentis in florenti ætate defuncti exëplo, adeoquæ innumerabilium animo & corpore quotidie pereuntium turba ad benè beatèquæ viuendum ac moriendum impelli? Præclare scripsit Hieronymus: Platonis sententia est, omnem sapiëntium vitam meditationem esse mortis. Debemus igitur & nos animo præmeditari, quod aliquando futuri sumus: & quod velimus non limus, abesse longius non potest. Quotidie morimur, quotisdie commutamur; & tamen æternos nos esse credimus.] Quocircà non regi tantum Ezechie, sed mihi quoque à Propheta dictum esse illud existimabo: *Dispone domui tuæ, quia morietis tu, & non viues.* Sapiens ita docet: *Memor esto, quod**

Iob 7.

Isai. 38.

1. Reg. 14.

Ecclesi. 14.
& 40.

Hebr. 9.

In epitaphio
Nepotiani.Isai. 38.
Ecclesi. 14.

Matth. 21.

niam non est apud inferos inuenire cibum. Nihil autem eo significantius quod a Christo pronuntiatur: Estote parati, quia quia nescitis hora filius hominis venturus est.

*Propheta magnus surrexit in nobis, & Deus visita-
uit plebem suam.*

Ioan. 21.

Ex mirandis Christi operibus, quæ, teste Ioanne, non omnia in Euangelio perscribi potuerunt, illum mihi fructum optabo cōtingere, quem Naimitæ ex vno resuscitati adolescentis miraculo perceperunt. Nam reliquis Iudæis fuere prudentiores, qui videntes sui messia opera ab alio nullo patrata, oderunt illum infensè, ac eius Euangelio malignè restiterunt, vt idcirco à Christo iure audiant: *Si mihi non vultis credere, operibus credite.* Ac iterum: *Nunc & viderunt & oderunt & me, & Patrem meum.* Hi verò in Galilæa morantes, dum defunctum adolescentem reuixisse cernunt, Messiam suum agnoscunt & reuerentur, suam de illo fidē publicè profitentur, diuinam Christi potentiam, & promissi Messia præsentiam celebrant, vno velut ore in latam gratiarum actionem erumpunt, ac demùm vnus miraculi maiestate cōmoti, causam præbent & alijs de Christo præclarè sentiendi. Etenim prodigij huius fama celebris eò progressa est, vt finitimam regionem & vniuersam regionem peruaserit, sicut indicat Euangelista. Quocirca illi non ociosi sunt spectatores miraculi, sed visitationis suæ tempus, quo nihil optabilius videri poterat, sibi pergratum esse non modò sermone, sed & re ipsa declarant. Et mihi sanè hûc est enitendum, vt satis non habeam præclara diuinæque Christi facinora legere, audire & commemorare, quæ Iudæi vel inuiti cum Caïpha Pontifice suo fateri coguntur, sed obseruabo etiam, & fide complectar alia signa & miracula, quæ idem Dominus immortalis factus patrauit, & quotidie, si aduertam animum, in Ecclesia sua patrare non desistit. Vt enim è multis pauca recenscam, an ingens miraculum non est, quod sublatus in cœlos Christus

Ioã. 10. & 15.

nobis

Ioan. 11.

nobis continenter adest, cum corpore & sanguine suo præfens in sacrosancta Eucharistia, vbi & diuinos planè que stupendos effectus tum sacerdotibus, tum aliis dignè communicantibus exhibet, suam nempe omnipotentiam, sapientiã, bonitatem, nonnunquàm & contra improbos iustitiam manifestans, ac illud suum promissum comprobans: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq. ad consummationem seculi.* Miraculi loco censeri debet, Christum per sacerdotum suorum inuocationem & benedictionem tam multa conferre fidelibus, ac in multis creaturis potenter operari, & virtutem conferre supernaturalem ad sanorum & ægrotorum incolumitatem, nonnunquàm etiam ad dæmonum eiectionem: præsertim cum creaturæ per verbum & orationem, sicut Apostolus loquitur, sanctificantur. Quod enim Cyprianus dixit de sui seculi energumens, id in aliis etiam ætatibus Ecclesia experitur, nimirum quando dæmones adiurantur, torqueri eos spiritualibus flagris, & verborum tormentis, de obsessis corporibus eiici, qui & eiulantes & gementes venturum iudicium confiteantur. Miraculum est, è Saulo persecutore, è Cypriano mago, ex Augustino Manichæo tā præclara Spiritus sancti organa, & illustres Ecclesiæ doctores existere, ac toto terrarum orbe velut lumina quædam resplendere. Miraculum est, Ecclesiam Catholicam nunquàm non grauiter impugnatam, ex persecutionibus effici firmiorem, suisque semper hostibus, quàm libet versutis & immanibus, inuictâ præualere. Miraculum est, æuo nostro paucos Domini operarios in orbem nouum extrudi, quorum fidei opera ad Catholicam religionem propagandam tanta gentium fiat accessio, vt ingès animarum strages, quam noui sectarij in Europam horribiliter non ita pridem inuexerunt, amplissima illa infidelium conuersione quodammodo compensari, ac etiam superari videatur. Præmitto infinita miracula siue signa, portenta & prodigia, quæ Christus per sanctos amicos in cælo regnantes, & per venerandas eorum reliquias tot operatus est seculis, & licet noui non credant Ariani, variis in

Matth. 28.

1. Tim. 4.

Contra Demetrianum.

Pſalm. 8.

Ioann. 14.

Ioann. 5.

Hebr. 13. T. 1

In epistola ad
Donatum. &
sermon. de la-
pſis.Serm. 9. de
Sanctis.

locis ad multorum salutem & vtilitatem adhuc operatur. Ita demum, si quod res est ingenuè fatebimur, Deus visitat plebem suam, & Christus ipse Ecclesiae suae, velut desolatae viduae, tutorem atque consolatorem exhibet efficacem, nec minus ex ore infantium laudem sibi perficit propter inimicos. Nihil dubium, quin hoc mundo durante illud verbum, sicut idem Christus promisit, magis magisque compleatur: *Amen amen dico vobis, inquit, qui credit in me, opera quae ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.* Cuius rei causam hanc reddidit: *Pater meus vsq; modo operatur, & ego operor.* Quapropter quotquot Catholicæ Ecclesiae ciues in his foedis tempestatibus persistimus, ingenti cum fiducia nobis gratulari debemus, & cum Paulo ingenuè confiteri: *I E S V S Christus heri & hodie: ipse & in secula.* Eandem Christi virtutem Cyprianus agnoscit, vbi præclara, suoque seculo gesta narrat miracula, quæ circa baptismi & Eucharistiae sacramenta mirabiliter contigerunt. Sed & Augustinus hanc gloriam Christo tribuit, non semel recensens, quibus miraculis Deus reliquias D. Stephani, Laurentij, Prothasij & Geruasij martyrum honorauerit. Ea quippe olim publicè coram populo recitabantur, quòd valerent ad Christi fidem & carnis resurrectionem commendandam, & simul Ecclesiam ædificarent, vt idem Augustinus affirmat. Quibus adiungit & illud: Quod faciebat in terris Corporis Christi presentia, hoc facit ad fidelem inuocationem nominis Christi victoriosæ Crucis insignita memoria, nimirum vt per hoc signum crucis maleficia destruantur, & dæmonum machinamenta ad nihilum redigantur. Quocirca illos velut cæcos & Pharisæorum discipulos existimabo, qui has gloriæ Christi manifestationes aut cæci non vident, aut inuidi calumniantur: & scandalum inde potius referunt quàm ædificationem: aut certè ociosi vanique duntaxat sunt huiusmodi miraculorum spectatores atq; testes, nullam vt inde laudem & gloriam Christo tribuant. Illi verò sapiunt, qui se Christo gratos esse vnà cum Naimitis ostendunt, vt ex huiusmodi præclaris operi-

bus maiorem veræ fidei lucem & admirationem & lætitiã colligant. Hinc certè in me Orthodoxa fides fideiq; crescit confessio, cum qua fidelem animi gratitudinẽ studiosè coniungam, vt diuinus timor & amor, nouaque erga Christum deuotio in meo pectore magis magisque conualescat ac ferueat. Etenim ad nos quòque spectat, quod Ioannes de Christi Apostolis commemorat: *Manifestauit Dominus gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.* Absit enim, vt hanc tantam coruscantis veritatis lucem nobis obscurari, ac potius per illos eripi sinamus, qui postquam ab Ecclesia Catholica seiplos segregarunt, eiusmodi Christi benedictionibus ac diuinæ virtutis testimoniis planè destituuntur, atq; vt maximè desiderent ac tentent, tamen nouam suam fidem & doctrinam nullis ornare & confirmare miraculis possunt. *Habenti autem dabitur, & abundabit, si nimirum se Christo eiusque operibus atque miraculis verè gratum ostenderit.*

Ioann. 2.

Matt. 25.

PRECANDVS est mihi DEVS, vt Christum in pietatis officis sciam amulari, præsertim ad personas afflictas verbo & opere consolandas, vtq; officiosam charitatem non solum ad viuos, sed etiam ad moriuos fideles extendam.

ORABO insuper, vt humane fragilitatis ac futuræ meæ mortis memor, cogitem sæpe de his, quæ ad benè moriendum faciunt, iuxta illud: In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

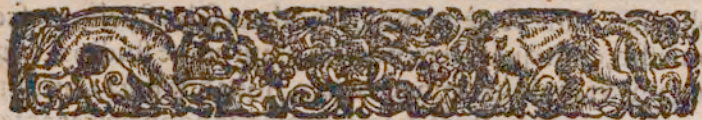
Eccles. 7.

ADHÆC à Domino petam salutare usum & fructum miraculorum, quæ & olim facta sunt, & sæpe fiunt in Ecclesia, vt per illa Dei gloriam agnoscam, & cum piis multis celebrem, meq; in vera fide confirmem, siue Christus per se, siue per Sacramenta, siue per Sanctos & ministros suos mirabilia operetur. Omnia enim quæcunq; Dominus voluit, fecit in cælo & in terra. Fidelis Dominus in omnibus verbis suis: & sanctus in omnibus operibus suis.

Psal. 113.

Psal. 144.

DOMINICA

XVII. POST TRI-

NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

MANDUCANTE CHRISTO apud Phariseū, ac mul-
tis æmulis ipsum in mensa obseruātibus, hydropi-
cus quidam se illi curandum offert, & manu appren-
sus curatur in Sabbatho. Vbi Legisperiti & Pharisei (in-
uidum & calumniosum hominum genus) non vno qui-
dem nomine redarguuntur: primū quòd rationem Sab-
bathi celebrandi non intelligerent, sicut præceptum de-
calogi postulabat: deinde quòd in Sabbatho maiore suo-
rum iumentorum, quàm proximorum curam gererēt, &
misericordiam exercerent, auaritia nimirum impediti:
postremò quòd primos in conuiujs accubitus sibi deli-
gerent ac vsurparent, seque prorsus ambitiosos non ob-
scure monstrarent. Sequitur ergò Euangelica Christi mo-
nitio, non solum de vitanda omni nota odiosa elationis
& stultæ ambitionis, verum etiam de peculiari studio ex-
primendæ humilitatis, per quam ad veram laudem glo-
riamque comparandam perueniatur. Præterea nè Chris-
tus ^{adhibetur} videatur, suum hospitem Phariseum, à quo
fuerat inuitatus, humaniter instruit, eumque ad hospita-
litatem egenis miserisque præstandam hortatur, singu-
lari etiam adiuncta & promissa mercede, quam Deus in
suo iudicio pro beneficentia in pauperes collata cuiq; sit
repensurus. Hæc summa est præsentis Euangelij, quod à
multis vitijs, vt profanatione festorum, superbia, elatione,
ne, immisericordiaque nos reuocat, nec minus contra-

rias virtutes, honestosque mores ad bene beateque viuendum commendat & inculcat fidelibus.

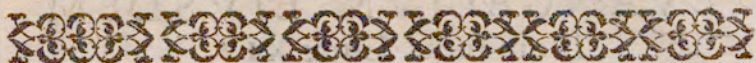
EVANGELIUM EIVSDEM
Dominicæ. Lucæ XIV.

VM intraret IESVS in domum cuiusdã principis Phariseorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidã hydropicus erat ante illũ. Et respondens Iesus dixit ad Legisperitos & Phariseos, dicēs: Si licet Sabbatho curare? At illi tacuerunt, ipse verò apprehensum sanauit eum: ac dimisit. Et respondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet: & non continuo extrahet illum die sabbathi? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autem & ad inuitatos parabolã, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicēs ad illos: Cũ inuitatus fueris ad nuptias, non discũbas primo loco, nè forte honoratior te sit inuitatus ab illo: & veniens is qui te & illum vocauit, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum rubore, nouissimum locum tenere. Sed cũ vocatus fueris, vade recumbe in nouissimo loco: vt cũ venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Dicebat autem ei, qui se inuitauerat. Cũ facis prandium aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neq; cognatos, neq; vicinos diuites: nè forte te & ipsi reinuient,

*& fiat tibi retributio. Sed cum facis conuiuium, voca pau-
peres, debiles, claudos & cecos, & beatus eris, quia non ha-
bent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in retributione
iustorum.*

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

*Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pha-
risæorum, Sabbatho manducare panem, & ipsi ob-
seruabant eum.*

PHARISÆI passim ab Euangelistis ita depingun-
tur, nullo vt vitio turpius, quàm liuore & inuidia la-
borasse, & grauius in Christum Dominum deli-
quisse videantur. Hunc sæpè quidem ad colloquiũ
expetunt, & ad mensam inuitant, variisque de rebus interro-
gant, nonnunquàm & laudibus vehunt; sed inuidiæ stimulis
incitati, isthac agunt & tentant omnia, nimirum vt habeant
quod in Christi dictis & factis, adeoq; in tormentis mordeat
& calumnientur. Naturam quippè serpentum æmulantur,
qui cibo etiam innoxio vescētes, illum omnem in venenum
planè conuertunt, sicut & aranci, nè parum noceant, ex bo-
nis floribus præsens toxicum colligunt, nec dissimiles quidē
scarabæis, qui non sine voluptate pascuntur in stercore. Est
enim inuidia, sicut notauit & Basiliius, dolor de proximi pro-
speritate, ac rerum successu conceptus, ita vt inuidus ani-
mus mœstitia atque tristitia nunquàm careat, ac sibi ipsi qui-
dem vt auctori, noceat maximè. Ex hac infœlici matre na-
scuntur improbæ filiæ, quas Gregorius Magnus recenset, o-
dium, susurratio, detractio, exultatio in aduersis proximi, &

affli-

In Homel. de
inuidia.

Lib 31. Mora-
lium. cap. 31.

afflictio in prosperis: eaque vitia in his ipsis Phariseis dominari docent omnes Euangelistæ. Mihi verò hoc immane crimen tanto magis cauendum & execrandum est, quòd inter alia maximè diabolicum esse videatur, ac hominem prorsus in immanem demonem inuidia vsquè flagrantem quodammodo conuertere, illique persimilem facere soleat. Notum est autem ingenium antiqui inuidique serpentis, de quo scriptum legimus: *Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum: imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.* Ex hisce fuit Cain inuidia & odio iusti Abel sic obæcatus, vt se primum effecerit fratricidam. Eodem crimine Saul rex incitatus, innocentem Dauid ferre non potuit, sed aperto Marte diu & hostiliter persequutus est. Atrocior adhuc Iudæorum fuit inuidia, inter quos primas tenuère Pharisei, dum in Opt. Maximique Messæ mortem acerbam crudeliter conspirantes, in illas impias prorupère voces: *Circumueniamus in sum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris.* Discam interim ego, hanc diram inuidiæ pestem profligare, meque ab illa prorsus immunem seruare, ita vt cum æternæ Sapientiæ studioso tester ex animo: *Sapientiã sine fictione didici, & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus: quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitie Dei, propter discipline dona commendati. Nequæ cum inuidia tabescente iter habebò: quoniam talis homo non erit particeps sapientiæ.* Deinde vt inuidiæ spiritus me non afficiat & corrumpat, ingentem habebò curam fraternæ charitatis erga bonos & improbos exercendæ, vt ex ardenti quodam zelo partim alienæ felicitàti gratuler, partim proximorum commodis perinde ac meis indolecam. *Charitas enim non emulatur, non agit perperam, non cogitat malum, congaudet autem veritati,* vt reliqua prætereã, quæ ab Apostolo adducuntur. Quid multis? Christum Dominum, qui factus est mihi via, veritas & vita, hîc æmulabor, nihil vt mouear quorumuis inuidia & obtreccatione, quin etiam mihi illud vsurpare possim: *Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus.* Habet Chri-

Genes. 3.

Sap. 2.

Genes. 3.

1. Reg. 23. & deinceps.

Sap. 2.

Sap. 7. & 6.

1. Cor. 13:

Ioann. 14.

Psalm. 119.

stus etiam in mensa suos Momos, à quibus obseruetur in dictis & factis omnibus: nec tamen desinit de hisce calumniatoribus & sycophantis in docendo benè mereri. Nam & *cum malediceretur, non maledicebat, & cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniussè*, sicut Petrus affirmat. Atq; ita demùm Apostolicā illam obseruabo doctrinā: *Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Si beneficientes patienter sustinetis, hac est gratia apud Deū: in hoc enim vocati estis.*

Deinde hoc loco Pharisei me admonent, vt animaduertā, quanta intellectus obscuritas, & iudicij prauitas ex tabescente, & res per se bonas deprauāte inuidia proueniat: tanta certè, vt in meridiana etiam luce hallucinari & errare faciat sapientes. Rabbinii quidem & magistri in Israël primarij Pharisæi habebantur, & haberi volebant ab omnibus, sed sicut Christus euincit, circa tertium præceptū de Sabbatho, quomodo & circa quartum de honore parētum illi non leuiter cæcutiebant, tam hebetes etiam ac pueriles, vt quis illorum proximus, quis Messias esset ignorarent, cæci profectò & duces cæcorum, in quos illud quadrarēt elogium: *Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt.* Dolebo autem, æui nostri sectarios tam multa cum hisce Pharisæis habere communia, vt eorum ingenium & imaginē nobis omninò referre videantur. Etenim in sacris verbis, quæ legunt vel audiunt de fide, Eucharistia, clauibus Ecclesiæ & traditionibus, aliisque rebus magni momenti pronuntiari, facilè offenduntur: tum veteris Ecclesiæ inuidia odiòque inflammati, Patrum dicta, facta & instituta non rarò malignè deprauant, vel more suo calumniantur, ac demùm in Catholicis nihil non mordent & carpunt, quod ipsorum modò palato malè sapit, aut concessis ipsorum erroribus aduersatur. Nos verò illis cum Christo dicemus: *Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. Malus homo de bono thesauro profert mala. Hypocrita, erice primum trabem de oculo tuo, & tunc percipies, vt educas festucam de oculo fratris tui.* Paulinum dictū planè in illos competit: *Testimo-*

1. Pet. 2.

Rom. 12.

1. Pet. 2.

Ioann. 5.

Matth. 15.

Matth. 15.

Rom. 1.

Matth. 12.

Luc. 6.

Rom. 10.

*num perhibeo de illis, quòd emulationem Dei habent, sed nò secundum scientiam. Volunt esse legis doctores, non intelligentes, neq; quae loquuntur, neq; de quibus affirmant. Nec temerè factū putabo, quòd Christum obseruent Pharisaei eo loco, vbi facile peccatur, verusq; temperantiæ modus, qui frenare debet appetitum, ægrè seruari solet, nimirum inter epulas, & in conuiuio splendidiore. Etenim, vt verbis vtar Ambrosianis, pascitur libido conuiuuiis, nutritur delitiis, vino accenditur, ebrietate inflammatur.] Nihil verò dubium, quin Christus cum ad Pharisæos inuitatus accederet, vt honestissimè, ita & prudentissimè modestissimèque semper in mensa se gesserit, ac omnis tēperantię formam & exemplum aliis præbuerit, licet, sicut hoc demōstrat Euangelium, in pascendis ac docendis proximis præcipuè occupatus. Quanquàm vt ille maxime inter edendum circumspectus ac irreprehensibilis esset, tamen effugere non potuit morsus obtrectatorum, sed ab illis audire debuit, vt alibi legimus: *Ecce homo vorax, & potator vini: publicanorum & peccatorum amicus.* Tum Apostolis illud obiiciunt Pharisæi: *Quarè cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester?* Quæ omnia non leuem mihi ansam præbent, vt quæ ad honestam piamque manducandi & bibendi disciplinam attinent, Christi exemplo diligēter obseruem, & alimenta quidem tanquàm medicamēta sumam, illicque sensus meos accuratius in officio contineam, vbi lautius viuitur, & gulæ ac luxui magis quàm necessitati & frugalitati plerunque seruitur. Hic enim in mentem reuocare par est, quod Scriptura præcipit: *Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnē escam. In multis enim escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit vsq; ad choleram. Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstiniens est, adiuciet vitam. Ac rursus: Vere quasi homo frugi his quæ tibi apponuntur, vt non cum manducas multum, odio habearis.* Certè Chrysostomus Episcopus, & Paula Romana vidua, vt plures admirandæ sanctitatis homines præteream, non temerè à conuiuuiis abstinerunt, nè importuno exactori ventri plu-*

1. Tim. i.

Lib. i. de peccat. c. p. 14.

Matt. ii.

Matth. 9.

Ecclesi. 37.

Ecclesi. 31.

Vide vtriusq; vitam.

Iob. 9. 3. & 31.

Pſalm. 100.

Genef. 11.

Tob. 2.

Iob. 1.

Ecclef. 18.

Rom. 13.

Luc. 21.

Luc. 7.

Matth. 9.

Luc. 19.

Ioan. 4.

ſculum indulgerent, quodque cognoſcerent paucis obtingere gratiam, quæ ad perfectam victus moderationem & abſtinentiam præſtandam deſideratur. Rarò ſanè aliquem Iob comperias, qui ſibi ſuiſque conſulens, verè dicat: *Verebar omnia opera mea. Antequàm comedam ſuſpiro. Non comedi buccellam meam ſolus, & comedit pupillus ex eo.* Hici pſe ad altare ſacrificabat pro liberis ſanctificandis, quando illi ſua conuiuia celebrabant. *Nè forè inquit, peccauerint filij mei.* Et pio Rege digna vox eſt: *Superbo oculo & inſatiabili corde, cum hoc non edebam.* Quod ſi ad honeſtum ire conuiuium, & ſiue amicis, ſiue ignotis aſſidere cogar, (nam & Abraham, Tobias & filij Iob honeſta conuiuia ſuis amicis inſtruxerunt) imbecillitatis meæ conſcius, oratione me præmuniam, & vanas ſenſuum illecebras illiſe ingerentes coërcebo, meque cauertiſſimè geram. Scriptum eſt enim: *Poſt concupiſcentias tuas non eas,* & curam carnis in deſideriis facere prohibet Paulus: quin & Chriſtus ipſe præcipit, nè corda noſtra in crapula & ebrietate grauentur, volens nimirum ſuos perpetuæ ſobrietati & frugalitati operam dare. Quarè nè inter edendum mei ſenſus nimirum diſſuant, & ego ſacræ temperantiæ metas excedam, Chriſtum ipſum in menſa ſedentem, & cum ipſis diſcipulis coràm agentem mihi ob oculos ponam, vt hoc monitus exemplo, honeſtam morum diſciplinam, nec minus loquendi quàm tacendi moderationem conuenientem obſeruem. Pium enim & religioſum eſt, vt cum paſcor in corpore, ex charitate non ficta aſſidentes etiam alios ſecundum ſpiritum ſubinde paſcere non erubeſcam. Vnde quemadmodum Chriſtus hoc loco, ſic alibi quoque, vt in conuiuium ſiue domo Simonis, Matthæi & Zachæi, non dubitauit conſonari, quia non epulis, ſed ſpiritualibus lucris erat continenter intentus, ac omnem de præſentibus benemerendi occaſionem ſine fructu non ſinebat elabi, quicquid tandè præſentes Momi ac æmuli calumuiarentur. Igitur & alibi cum à diſcipulis ad manducandum inuitaretur: *Meus cibus eſt, inquit, vt faciam voluntatem eius qui miſit me, vt perficiam opus*

eius.

eius. Adeò in mensa quoque locus est, si volumus, non modo nos, sed etiam alios reficiendi pane spirituali: immò & euangelizandi pièquè piscandi, aut sacris de rebus philosophandi. Non enim temere docuit princeps Apostolorum: *Si quis loquitur, quasi sermones Dei.* Et doctor gentium præcipit: *In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt: tempus redimentes. Sermo uester semper in gratia, sale sit conditus.*

1. Pet. 4.

Coloss. 4.

Si licet Sabbatho curare?

ERIT mihi valdè cordi præceptū Decalogi tertium, plenū sanè moderationis & humanitatis, in quo summus Deus à quolibet fideli hoc exigit: *Memento ut diem sabbathi sanctifices*, vel sicut alibi loquitur: *Obserua diem sabbathi, ut sanctifices eum, sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus.* Ac iterum per Ezechielem: *Sabbatha mea sanctificate, ut sint signum inter me & vos: ut sciatur quia ego sum Dominus Deus uester.* Vbi imprimis crassum ego Phariseorum, & communem Iudæorum errorem, quem etiam ethnici sugillârunt, reiiciam & fugiam: quia inertī ocio delectati, Sabbathum celebrandum ad externam hominis quietem, & ad omnem à labore cessationem adstringebāt, eamque tantoperè urgebant, ut quod præcipuum erat in hoc præcepto, pudendum in modum negligerent ac ignorarent. Etenim externo cultu contenti, missam faciebant veram & propriam Sabbathi sanctificationem, & synceram animi cum autore suo coniunctionem, neque curabāt cultum Dei interiorem, cui externa illa quies ac remissio corporis inseruire debebat, nimirum ut totus homo diuino cultui & religiosi actibus cōmodius fœliciusque vacaret, atque ita spirituales Sabbathismum hîc inciperet, quem cum electis omnibus consummaret in futuro seculo, cum electi omnes ad vnum citra impedimentum Deo suo perfectissimo modo & sine fine vllō fruuntur. *Relinquitur enim populo Dei*, sicut Paulus dixit, *sabbathismus*, qui tum demum celebrabitur, cum iusti non minus corpore, quam mente integrè sibi restituti, lætitia, pace & quiete perpetua dona-

Exod. 20. &
31.
Deuter 5.

Ezech. 20.

Hebr. 4.

buntur

Ifai. 66.
Apoc. 21.

Ezech. 20.

Num. 15.

Ifai. 1.

Amos. 5.

Hierem. 17.

Coloff. 2.

Luc. 10.

Pfalm. 47. &
33.

buntur, sicut Iſaias & Ioannis Apocalypſis apertè promittūt. Ego verò etiam atque etiam dolebo, tam præclarum ac homini neceſſarium præceptum, à plurimis Chriſtianis ſi antehac vnquam, nunc maximè quidem violari, nec ſine ſcandalo publico fœdè pollui, adeò vt maledicto Satanæ potius, quàm benedicto Deo diuinòque cultui tam ſacro tempore paſſim à fidelibus inferuiatur. Quàm pauci, proh pudor ac dolor, puris, caſtis & religioſis operibus ſeriò vacāt, vt ſuum illuſtrent Sabbatum, ſi turbam illorum ingentem ſpectes, qui ſtudio ventris & voluptati carnis, omnique luxui, pompæ & laſciuiæ operam nauant, ac idcirco internum Dei cultum æquè ac externum in poſtremis ducunt, ac cæcis velut oculis prætereunt? Vnde ad Iudæos, adeòque ad nos etiam Chriſtianos grauis illa Dei offenſi ſpectat interminatio: *Sabbata mea violauerunt vehementer: dixi ergò vt effunderem furorẽ meum ſuper eos*, vt omittam interim frequentes id genus querimonias, & decretas à Deo pœnas in ſabbathorum profanatores. Neque minus ego meipſum reprehendam, qui feſtos dies ab Eccleſia ſanctè inſtitutos agnoſco quidem & celebros, Iudaica enim Sabbata velut vmbra ac typi iam pridem euanuerunt, ſed quos longè magis in precio habere, ac diligentiore cultu religionis ſanctificare debueram. A beſt enim ſanctum illud otium, quo adiuta mens mundi carnisque curam omnem excutiat, ac ſe totus homo ad veræ fidei opera ſtudioſius religionis tranquillè ac ſtudioſè conuertat. Ac tale quiddam in verbis illis Prophetiſis indicatur: *Vacate & videte, quoniam ego ſum Dominus. Guſtate & videte, quoniam ſuauiſ eſt Dominus. Quod ſi meipſum explorem accuratius, facile comperiam, præcedentium dierum labes, conſcientiæque ſordes multas eſſe contractas, quas feſto die cum primis in cumulũ colligere, neque minus abſtergere atque diluere conuenit, noua vt animi puritas aliquo pœnitentiæ ſtudio comparetur. Ita rectius & ſabbatum & meipſum ſanctificabo, quantòque diligentius mea deplorauero vitia, tanto accedam propius ad Paulinam illam ſententiam obser-*

uandam:

uandam: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus.* Hic præterea locum habet illa cum Deo & proximo antè offenso reconciliatio facienda, qualem præscribit Evangelium, & quæ dies quidè festos exornat pulcherrimè, Christianumquè pectus valdè commendat. Sed & verbum DEI tunc publicè proponi audiã, ita vt iustitiæ fames ac sitis præcedant, & singularis accedat attentio, illamquè sementem iacti boni seminis fructus salutaris consequatur. Sedenim quàm ægrè à mundo ad Deum, à carne ad spiritum, à visibilibus ad cœlestia & æterna me trãfero? Aduolantes aues cū Abraham nō abigo, & spinas noxias quæ se intermiscēt, non euello, vt in agro meo fruges bonæ sine impedimētis crescāt atquè maturescant. Rursus arefcit facilè triticum, si necessaria pluuia destituatur, quam ego cœlitus & suspiriis & precibus impetrare cesso. Deest insuper Deo valdè grata, mihiquè congrua gratiarum actio, quæ & memorem & gratū requirit animum erga fontem bonorum omnium, ita vt & generalia & singularia Creatoris collata beneficia in mētem à me sedulo reuocentur: horum sanè memoria & oblatio festis potissimūm diebus repetenda est. Pudet sanè, me ad sacram Liturgiam frequenter præstò esse cum eo torpore ac frigore, vt nequè meipsius, nequè Christi Domini ac Redemptoris, nequè tremendi illius sacrificij, quod mysticè & incruentè ad altare per sacerdotē offertur, satis videar meminisse. Hæc aliãque plura id genus, quæ ad Catholicam pietatem festo die exercendam spectant, subinde tam oscitanter à me fiunt, proh dolor, vt de hoc obseruato præcepto & sanctificato Sabbatho ritè nequeam gloriari, sed potius tristari debeam. Proinde diuinam implorans gratiam, nouum mihi ardensq; studium indicam, vt maior apud me fructus appareat Sabbathi celebrati, quemadmodum præceptum diuinum & Ecclesiæ institutum meritò exigunt. Sed bone Deus, quis cultus, quæ pietas in celebrandis festis olim apud veteres extitit? quando sicut & Basiliius Magnus indicauit, Christianus populus de nocte surgebat, ad precationis domum concurrebat,

2. Cor. 7.

Matt. 5.

Genes. 15.

Matt. 13.

Luc. 8.

Epist. 63.

In Apolog-
tico aduerf.
gentes.

in orando peruigilabat, Pfalmos ac hymnos in templo decantabat, pias effundebat lachrymas, aliisque pietatis internæ testimoniis & operibus alacriter infistebat. Ad dies festos planè spectant ea, quæ Tertullianus Basilio vetustior, de ritibus fidelium suo tempore in Ecclesia vsitatis ita scribit: Coimus in cœtum & congregationem, vt ad Deum quasi manu facta precationibus, ambiamus orantes. Hæc vis Deo grata est. Oramus etiam pro Imperatoribus, pro ministris eorum & potestatibus, pro statu seculi, pro rerum quiete, pro mora finis. Cogimur ad diuinarum literarum commemorationē, fidem sanctis vocibus pascimus, spem erigimus, fiduciam figimus, disciplinam præceptorum nihilominus inculcationibus densamus. Ibidem etiam exhortationes, castigationes & censura diuina.] Nunc verò, si verum fatebimur, profani magis quàm sacri conuētus nostras descœdant ferias, in quibus Deum offendimus magis, quàm placare & honorare studemus, ideò quæ nihil est sanè mirum, irati numinis vocem haud minus in nos quàm in ludæos hypocritas competere. *Odiui inquit, & proieci festiuitates vestras: & non capiam odorem cœtuum vestrorum.* Habent igitur pij omnes, cur mecū, immò & vnà cum Hieremia seriò lamententur, sapèquæ reputent illud secum: *Via Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solennitatem.* Atquæ huc demùm spectant, quæ in huius operis vestibulo sunt annotata, si quis plura legere cupiat de festorum dierum sanctificatione atquæ profanatione.

Cum vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco.

QVO magis egenus omnes virtute humilitatis, in qua progressum facere semper possumus & debemus, eo frequentius & diligentius de ea Christus in Euangelio disserit, cum probè sciret, Adæ filios naturâ superbos ac elatos, vix vnquã satis deprimi, & ad virtutis huius cultum ac studium reuocari posse. Præterea intelligebat, humilitatem inter virtutes alias coram Deo & in negotio iustificationis homini prodesse plurimùm, quemadmodum in parabola illa de humili pu-

Amos 9.
Isai. 6.

Thren. 2.

Matt 20. & 23
Luc. 16. 17. &
18.

Luc. 18.

blicano dicta non obscure monstrauit. Ostendit insuper hoc loco, virtutis eiusdem usum ac fructum tam late longèq; patere, vt in rebus etiam priuatis & publicis, in domesticis & forensibus suum habeat locum, nec minus ad amicos conciliandos & conseruandos, quàm ad hostes placandos persèpè conferat. Quod autem de humilitate & modestia in mensa vel conuiuio seruanda hìc adfertur, bellè cum eo cõuenit, quod antè docuerat Salomon ita scribens: *Nè gloriosus appareas coram rege, & in loco magnorum nè steteris. Melius est enim vt dicatur tibi, Ascende huc: quàm vt humilieris coram principe.* Ego verò inprimis mihi cauebo à ficta falaquè humilitate, quæ partim in Pharisæis ieiunia sua per pallorem vultus ostentantibus, partim in plerisque mendicis voce & gestu humilitatem quandam simulantibus frequenter apparet. Tum perspicuè dixit Ecclesiastes: *Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo.* Eóque magis necessarium Hieronymi præceptum amplectar, quo traditur: Fictam humilitatem fugiens illam sectare, quæ vera est, quam Christus docuit, in qua non sit superbia inclusa. Multi enim huius virtutis umbram, veritatem pauci sequuntur.] Ac rursus: Humilitatem sequere, non quæ ostenditur atquè simulatur gestu corporis, aut fracta voce verborum, sed quæ puro affectu cordis exprimitur. Aliud est enim virtutem habere, aliud virtutis similitudinem: aliud est rerum umbram sequi, aliud veritatem. Multo deformior est illa superbia, quæ sub quibusdã humilitatis signis latet.] Veram porrò humilitatem in eo statuas, vt quis ex intima cognitione sibi ipsi vilescat ex animo, ac licet reuera sit magnus, sicut Ioannes magnus coram Domino fuit, tamen de se ipse nihil magni sentiat aut loquatur, sed potius omnium sese vltimum ac indignissimum arbitretur, quiq; per solam summi Dei misericordiam iustus & saluus esse confidat. Nunquàm enim se audet perfectè humilis attollere, sed se semper studet deprimere, sciens à Domino id esse præceptum: *Vade & recumbe in nouissimo loco: Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.* Apосто-

Prou. 25.

Matth. 6.

Ecclef. 9.

In epist. ad
Celanciam.

Luc. 1.

Luc. 14.

lo teste:

- Galat. 6. *lo teste: qui alibi quóque docet: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens. Quo magis mihi curandum putabo, ut philautiam omnem exuam, & intimum animi summissionem induam, per quam ex illis fiam paruulis, qui cœlesti reuelatione Patris illustrantur, & propter quos Christus exultat in Spiritu sancto. Erigāt alij, quantum velint, cristas & cornua, ut aliquid esse appareant, & sicut humillima Virgo cantauit, mente cordis sui superbiant. Ego cum Dauid Propheta in domo Dei abiectus esse gaudebo, & inter illos recenseri cupiam, qui mundo despecti, & Deo dilecti sunt, utpote pauperes spiritu, quorum est regnū cœlorum, toto licet mundo contradicente. De his ipsis cōmune prauorum & superborum tandem iudicium resonabit: *Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij: Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, ut reliqua prætermittam. Sed quale summi Dei iudicium de pusillo hominum grege, quibus regnum dare complacuit Patri? Ad quem respiciam, inquit, nisi ad pauperulum & contritum spiritu, & timentem sermones meos? Cui dicto non est ab simile, quod Christus suos ab ambitione reuocās, & ad singularem humilitatem informans pronunciauit: *Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Egregiè dixit Hieronymus: Nihil habeas humilitate præstantius, nihil amabilius. Hæc est enim præcipua conseruatric, & quasi custos quædam virtutum omnium: nihilquæ est quod nos ita & hominibus gratos & Deo faciat, quàm si vitæ merito magni, humilitate infirmi simus. Propter quod Scriptura dicit: *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.***
- Mirabor interim quæ fiat, ut excelsus & qui in cœlis habitat præpotens Deus, humilia in cœlo & in terra respiciat, eligat, amplectatur, semperque superbis resistat: mundus autē vsquæ plenus maneat superbiæ filiis, siue Moabitis, quos Prophetæ quidem Isaias & Hieremias propter insignem arrogantiam ac mentis elationem grauiter incessunt atquæ damnāt.

Sed o me incogitantem, cui tot vie ad comparandam humilitatem suppetunt, quot miseriae & calamitates subinde premunt, meque ad submissè viuendum veluti calcaribus & stimulis quibusdam incitant. Quanquam nè ita quidem addisco, vt ictus sapiam, meque pro Adæ filio vanitati subiecto, infinitisque ærnmnis obnoxio reputem ac vilipendam. Nec animaduerto, Deum tot minis terrefacere, totque flagellis orbem corripere, vt me & peccantes alios humiliet, ac humiliatos ad se redire, verèque humiles esse compellat. Humilitas enim vera est, qua homo de se parua aestimat, & alterius bona sine inuidia & liuore cõmendat. Ad quam rē mirificè confert humiliatio, vt veteres appellant, pons nimirū ad humilitatē rectā ducēs, sicut ad pacem patientia, & ad sciēriam lectio viam sternit. Quocircā prudenter à viro sancto dictum est: Si virtutem appetis humilitatis, viam non refugas humiliationis. Fode in te fundamentum humilitatis, & peruenies ad fastigium charitatis. Tātum sanè crux & afflictio vati profuit Regio, vt palām de seipso fateretur Domino: *Bonum mihi, quia humiliasti me, vt discam iustificationes tuas.* Pro aliis autem qui afflictī non respiscunt, vt cum impio rege Achab coram Deo sese humiliēt, idem ita precatur: *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine.* Ac iterum: *In chamo & freno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te.* Ego verò nō iniuria lugebo, me hactenus in schola sanctæ humilitatis tam parū profecisse, & summi optimique magistri indignum esse discipulum, qui ad eò se exinanivit, vt non minus factis quàm verbis doceret illud: *Discite à me quia mitis sum, & humilis corde.* Ecce de cœlo venit, qui seruo in terra occurrere non despicit, vt à Gregorio Magno dictum est: & tamen humiliari in terra contemnimus, qui de terra sumus. At verò si me seruum inutilem profiteri habeo, quāuis cuncta Dei præcepta compleuerim, quemamodum ex Euangelio constat: quanto magis me seruum inutilem, immò & nequam, nec gratia, sed gehennæ pcena dignum arbitror, qui agnitis Dei mei præceptis non sine superbia resi-

Roman. 3.

Psal. 118.

3. Reg. 21.

Psal. 82.

Psal. 31.

Philipp. 2.

Matth. 11.

Homel. 27.

Luc. 17.

Luc. 17. ①

Genes. 28.

Psalm. 130.

Lib. 23. Moralium.

Epist. 56. ad
Dioscorum.

sto, meque totum sub potenti manu Patris non humilio, vt cum filio prodigo ex animo pœnitens dicam: *Pater peccaui in cœlum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus.* Scribunt quidem Theologi, vt Cassianus, Bernardus, Anselmus, de distinctis gradibus Euangelicæ humilitatis, quos veluti scalam Iacob ascendere oporteat, si cum humilibus in cœlo exaltari desideremus. Sed meritò me pudeat atq; pœniteat, quod ab huiusmodi gradibus tam longo distem interuallo, vt nec vllum quidem gradum attingam, ad quem Regius propheta peruenerat, cùm de seipso bona conscientia testaretur: *Domine non est exaltatum cor meum, neq; elati sunt oculi mei. Neq; ambulavi in magnis, neq; in mirabilibus super me.* Egône humilis mihi videar, qui vanis etiam, nōnunquam & falsis aliorum laudibus delector, qui humanum fauorem & applausum aucupor, qui sæpè mihi nimium placeo & applaudo, qui ab aliis me reprehendi ægrè fero, & demùm ob leuem acceptam vel iniuriam, vel contumeliam in iram & concitatiores affectus impatienter erumpo? Verùm satis est de hac Euangelica, Christi que propria, nec vnquam pro dignitate laudata virtute monuisse, quæ signum electorum euidentissimum Gregorio dicitur, & iam antè circa Dominicam vndecimam illustrata est. De virtutis huius necessitate atq; præstantia hoc vnum addam, quod Augustinus egregiè tradidit: Nisi humilitas omnia, quæcunq; benefacimus, & præcesserit, & comitetur, & consecuta fuerit, & proposita quam intueamur, & apposita cui adhæreamus, & imposita qua reprimamur, iam nobis de aliquo bono factò gaudentibus totum extorquet de manu superbia. Vitia quippe cætera in peccatis, superbia verò etiam in rectè factis timenda est, nè illa quæ laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur.]

PRECANDVS est mihi Deus, vt vetus fermentum Phariseorum, quod multis Catholicis est familiare tollatur, nimirum ambitio, superbia, inuidia, odium, pauperumq; neglectus. Præ-

terea ut maior usus temperantiae ac modestiae in nostris conuivis ac epulis sine luxu passim vigeat. Notum est enim Petri Apostoli praeceptum: Sobrii estote & vigilate, quodq; Christus ipse mandauit: Attendite vobis, nè forte grauentur corda vestra in crapula & ebrietate.

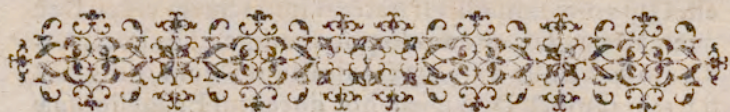
1. Pet. 5.

Luc. 21.

ORABO etiam pro speciali gratia constantis humilitatis, & Christianae modestiae obinenda, quam ego non solum erga maiores, sed aequales etiam ac inferiores animo sincero praestem, nulli ut me facile anteponam, quin potius alios omnes me digniores existimem. Ita quippe Paulus fideles hortatur: Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantem, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed quæ aliorum.

Philipp. 2.

PETAM insuper, ut ad Ecclesiae reformationem veniatur, praesertim circa dierum festorum celebrationem, ut qui magna cum diuini honoris iniuria, nec sine graui animarum iactura & offensione bonorum in oppidis & pagis violantur, saepeq; in turpi otio, fastu, luxu, vanitate, & diaboli obsequio longè magis quam in Dei viui cultu & Christiana honestate publicè consumuntur. Sabbatha enim, pro dolor & pudor, non ex Dei precepto Ecclesiaeq; instituto sanctificantur, sed turpiter ac impiè passim profanantur, iramq; nobis diuinam augent vehementer.

DOMINICA

XVIII. POST TRI-

NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

DVABVS quaestionibus totum hoc Euangelium absoluitur: prior Legis periti est proposita Christo de

Psalms. 109.

Psalms. 109.

I. Ioann. 4.

In epist. ad Ephes.

In Ioan. lib.
10. cap. 14.

magno præcipuoque mandato veteris legis: altera Christum habet interrogantem de Messia, sitne ille Dauidis filius, quum & Dominus eius in Scriptura vocerur. Ad priorem quæstionem expeditè responderetur, primum maximumque legis diuinæ mandatum, simulque legis eiusdem & Prophetarum omnium summam, Dei & proximi charitate comprehendi. Cæterum ad posteriorem rogati à Domino cæci & cæcorum duces Pharisæi, respondent aliquid, sed vt ancipites hæreant ex ignorantia, quia non assequuntur, Messiam ipsum secundum diuinam naturam Dauidis Dominum, & secundum naturam humanam assumptam Dauidis filium à Vere regio appellari. Nam qui Dauidis & Prophetarum omnium Dominus æternus existit, idem ex femine Dauid secundum carnem, & ob temporariam natiuitatem filius hominis fieri, verumque Messia officium in tetris obire dignatus est, licet à sua gente non cognosceretur. Diligendus autem est Deus, sicut hoc exigit Euangelium, in se & propter se, & super omnia: proximus verò in Deo, & propter Deum. Nec potest præceptum aliud his duobus maius, sublimius, fructuosius, magisque necessarium excogitari. Adeo autem Deus, quæ summa ipsius est bonitas, proximum à nobis vult diligere, vt seipsum non estimet amari, nisi & proximus diligatur, sicut Ioannes dilectus illo dicto indicat: Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt: Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo: vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.] Duo igitur hoc docentur Euangelio, quæ ad benè beatèque viuendum cunctis mortalibus videri debent necessaria, & quæ non modò commendant & ornant, sed perficiunt etiam homines in Christiana professione: nimirum fides & charitas. De quibus Ignatius Martyr pulchrè dixit: Principium quidem est fides, finis verò eius dilectio: Ambæ verò simul iunctæ, & in vnitrate factæ, hominem Dei perficiunt.] Nec dissentit Cyrillus Alexandrinus, cum scribit: Voluntaria est nostra cum Christo conglutinatio, & charitate ac fide perficitur. Et fides quidem

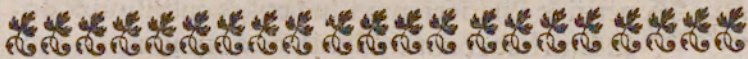
in a.

in animo nostro consistit, veram Dei cognitionem efficiens: Charitas verò mandatum eius seruare facit. Qui enim me diligit, inquit, is mandata mea seruabit. Qui ergò per fidem Christo solummodò coniunguntur, sola illi confessione inhærentes, nec charitatis vimine se colligantes, palmires quidem sunt, sed non fructuosi; nam fides absque operibus mortua quædam res est.] His accedit planè Chrysostomus, inquiens: Neque fide solum opus est, sed etiam charitate. Nam plurimi nunc vsq; sunt, qui Christum Deum quidem esse credunt, sed ipsum tamen non diligunt, neque charitatis iura custodiunt.]

Ioan. 14. & 15.

Iacob. 2.

In epist. 1. ad
Timoth.

EVANGELIUM EIVSDEM

Dominicæ. Matth. XXII.

Interrogauit Iesum vnus legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Secundum autem simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mādatis vniuersa lex pendet & Prophetæ. Congregatis autem Phariseis, interrogauit eos IESVS, dicens: Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei, David. Ait illis: Quomodo ergò David in Spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo; sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo David vocat eum Dominum: quomodo filius eius est? Ei nemo poterat ei respondere verbum: neq; ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Magister, quod est mandatum magnum in lege?

LIBERET me Deus à fastuoso, subdolo & supercilioſo hoc genere ſapientum, in quibus olim Legisperiti & Phariſæi apud Iudæos & iuſtiſſimi & doctiſſimi habebantur, digni ſanè de quibus vnà cum Paulo pronūtiemus: *Dicentes ſe eſſe ſapientes*, id eſt, Doctores & Rabbinos, *ſulti facti ſunt*. Depingit hos etiam Ieremias, inquiens: *Sapientes ſunt ut faciant mala, bonè autem facere neſcierunt*. Et horum quidem magiſtrorum tanta erat arrogancia, vt in Deo & cognitione diuinæ legis ſtultè gloriarentur, ſeque duces cæcorum & aliorum in tenebris verſantium lumen eſſe conſiderent, in ſuis quidem oculis ſapientes, ſed reuera tam inſipientes, vt finem legis & ſolem ipſum iuſtitie Chriſtum, qui inter ipſos ſtabat medius, ignorarent. Habebant ſcientiam, vt Paulus vocat, inſtantem, & in mirabilibus ſuper ſe ambulabant, curioſa potius & inutilia quàm ſalutaria perſcrutantes, ſemper quidem diſcentes, & nunquàm ad ſcientiam veritatis peruenientes. Ex horum numero præſens Legisperitus vltro ſe iagerit, qui cum ſpiritu carnis eſſet inſtatus, Chriſtum nouum velut magiſtrum adit & conſulit, non vt eius fiat diſcipulus, aut quòd Euangelicæ philoſophiæ ſtudio & amore teneatur, ſed vt more ſuorum æqualiū Meſſiæ paret inſidias, anſamq; reperiat calumniandi. Etenim haud minimus illorū erat, de quibus dixerat Salomō: *Pedes illorum ad malum currunt, & feſtinant ut effundant ſanguinem. Fruſtra autem iacitur rete ante oculos pennatorum*. Idem verò Legisperitus, qui præcepta legis minima non obſeruabat, de maximis interrogare contendit, præſertim cum à vera fide a-

Rom. 2.

Ierem. 4.

Ioann. r.

1. Cor. 8.

Pſalm. 130.

2. Tim. 3.

Prou. i.

lienus esset, nec suum quidem Messiam agnoscens. Igitur ex
 huius hominis morbo mihi cōficiam pharmacum, eò cum
 primis intentus, vt sacra interrogaturus vel percepturus, si
 veram & cœlestem amem sapientiam, omnis iustitiæ docto-
 rem, omnisque sapientiæ fontem Christum quæram, agno-
 scam atque colam. Vnde cum Apostolis corā illo testabor:
Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi vt quis te inter-
roget: in hoc credimus quia à Deo existi. Illum ipsum ante om-
 nes consulam & audiam, sicut me docuerit in verbo scripto,
 & in suis legatis atque vicariis, hoc est, in Ecclesiæ Catholice
 pastoribus atque doctoribus, à Spiritu sancto institutis. Ete-
 nim per hos ipsos verbum suum scriptum interpretatur, &
 Spiritus sui sensa reuelat, & quæ vel credenda vel agenda fu-
 giendaque sunt, ea omnium ætatum ouibus patefacit. Vt ve-
 rò fidem illorum ac doctrinam libentius amplectamur, fir-
 miusque conseruemus, hanc promissionem adiunxit: *Qui*
vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit: qui autem me sper-
nit, spernit eum qui misit me. Eadem ratione Deus Prophetam
 Ezechielem affatur: *Domus Israël nolunt audire te, quia no-*
lunt audire me. Omnis quippe domus Israël attrita fronte est, &
duro corde. Nec minus ad Christianos quàm ad Mosaicos sa-
 cerdotes pertinet, quod apud Malachiam diuinum affirmat
 oraculum: *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem re-*
quirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est. Iam
 verò nè præposterè discam, meque ipsum in ratione discen-
 di impediam, magni referre putabo, vt relicto studio vanita-
 tis, solida & salutaria scire contendam, meque candidum &
 syncerum discipulum veritatis præbeam, qui nempè cupiat
 perfectus esse homo Dei, ad omne opus bonum instructus;
 in hunc enim finem diuinam referre Scripturam Apostolus
 docet. Cæterùm immoderata & noxia sciendi discendique
 cupiditas, quæ diuino timore non refrenatur, hoc æuo plu-
 rimis imponit, eosque non solum arrogantes, sciolos & con-
 tentiosos, verùm etiam pertinaces hæreticos facit, dum illi
 suis præfidunt ingeniis, & in sacris æquè ac profanis rebus si-

Ioann. 16.

Actor. 20.

Luc. 10.

Ezech. 3.

Malach. 2.

2. Tim. 3.

Rom. 12.

bi quod libet licere postulant, nec sapiunt ad sobrietatem in Ecclesiæ domo, si errare nolumus, semper incorruptè seruandam. Atque hùc spectat quod à Sapiente dictum est:

Ecclesi. 7.

*Quid necesse est homini maiora se querere, cum ignoret quid con-
ducatur sibi in vita sua numero dierum peregrinationis suae, & tem-
pore quod velut umbra praterit.* Mihi fanè, omniq̃ue veritatis

Isai. 5.

studio cum primis cauendum est, nè in Propheticam illam maledictionem incidamus: *Va qui sapientes estis in oculis ves-
tris, & coram vobismetipsis prudentes:* ideoque præceptum

Prou. 3.

Salomonis mihi semper commendatum habeo. *Nè inuis-
taris* inquit, *prudentia tua: nè sis sapiens apud te metipsum.* Nec

Matt. 23.

parùm profuerit, si ego ad Dei cultum accedès, ita me com-
parem, vt reiecto Pharisaëorum supercilio, sicut Christi par-
uulum decet, sanctam induam simplicitatem, & in sacris me

Sap. 1.

geram religiosè, quemadmodum illa monet sententia: *Sens-
tite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis querite illum:
quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum, apparet autem
eis, qui fidem habent in illum.*

Psal. 1.

Præcipua verò mihi cura erit discendi atque intelligendi,
immò & obseruandi præcepta diuina, de quibus Legisperi-
tus interrogat, vt voluntas mea nullibi sit & exerceatur ma-
gis, præterquàm in lege Domini, in qua die noctèque medi-
tari, beati hominis esse officium Psaltes regius docet. Cate-
rùm quod ad præcepta Decalogi attinet, his ego permultùm

Iob. 36.

tribuam, eaque legibus omnibus antepenam, nihil dubitās,
me & Christianos omnes ad obseruanda illa nõ minus quàm

Deut. 4. & 10.

Iudæos adstringi, nec sine illis quenquam Deo placere, ac sa-
lutem æternam consequi posse. Habent illa non hominum,

sed Deum authorem, cui nullus est similis in legislatoribus,
qui & digito suo ea ipsa duabus tabulis insculpta, & distinctè
perscripta, Moyse Prophete primùm in monte, & populo suo
deinde vniuerso sanctè tradidit, vt decem eiusmodi verba,

sicut idem Moyses nuncupauit, à cunctis corde, ore & opere
obseruentur. Ac prioris quidem tabulæ præcepta de DEO,
posterioris autem reliqua septem de proximo luculèter ad-

monent, omniaque sic disposita sunt, vt vno charitatis præcepto, quod totius legis plenitudo est, comprehendantur. Quocircà pro ingenti munere deputabo, diuinæque bonitati gratias agam ob præcepta Decalogi nobis etiam Christianis sic tradita, vt eorum obseruatio in hoc noui testamēti tempore ex amore proficiatur, & in illis fidelibus, qui secundum spiritum ambulant, perficiatur. *Lex enim per Moysen data est, vt Ioannes inquit, gratia & veritas per Iesum Christum facta est,* cum nempe per eiusdem Christi spiritum charitas diffusa est in cordibus nostris, vt legis iustificatio in nobis impleatur. Nam verissimè dixit Augustinus: *Lex data est vt gratia quæreretur: gratia data est vt lex impleretur.* Habemus enim legislatorem non Moysen, sed Christum, qui benedictionem dat, suamque legem inscribit cordibus, & per Spiritum suum facit renatis præcepta sua non solum ad obseruandum possibile, sed & facilia suauiaque, & sarcinam præceptorum amantibus leuem imponit, vt qui serui eramus cupiditatis, liberati serui efficiamur charitatis. Quare cum Augustino iterum dicam: *Quid sunt istiusmodi leges Dei ab ipso Deo scriptæ in cordibus fidelium, nisi ipsa præsentia Spiritus sancti, qui est digitus Dei, & quo præsentem diffunditur charitas in cordibus nostris?* Optabo igitur eam charitatem & gratiam Spiritus mihi conferri, vt quia Christum serio dicentem audio: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata,* cum adolescente quodam, quem Christus amauit, respondere possim: *Hæc omnia obseruaui à iuuentute mea.* Adspirabo insuper ad illorum imitationem, qui cum Ioannis Baptistæ parentibus in omnibus mandatis Domini sine querela vixerunt, iusti & obediētes ante Deum, & sicut Propheta inquit, immaculati in via, & in lege Domini ambulantes, totoque corde illum exquirentes. Nec minus dolebo, me à veræ charitatis obediētiæque laude procul abesse, & idcirco non experiri fructus Decalogi suauissimos, quos Vates regius sæpè commendat, ac his etiam verbis exprimit: *Lex Domini immaculata, conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans*

Roman. 8.
Ioann. 1.

Rom. 6. & 8.
Lib. de gratia Christi. cap. 19. & 20.

Psal. 83.
Ierem. 31.
Ezech. 36.
Matth. 11.

Augustin. tra-
ctat. 41. in Io-
ann. Et lib. de
spiritu & lite-
ra. cap. 21.

Marc. 10.
Matth. 19.

Luc. 1.

Psal. 118.

Psal. 18. &
118.

paruulis. Iustitia Domini recta, latificans corda, praeceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Et paulo post: Desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum, & dulciora super mel & fauam. Etenim seruus tuus custodit ea, in custodiendis illis retributio multa. In primis autem summo Deo gratias ingentes agam, qui suam sanctam voluntatem Decalogi praeceptis explicauit, certamque salutis viam ad legem naturae in mentibus hominum renouandam atque illustrandam ostendit, & populum suum tanto thesauro, tantaque prerogatiua cohonestauit. *Non enim taliter fecit omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis,* sicut idem Psalter non temerè canit. *Quare Moyses etiam Israëlitico populo gratulans aiebat: Haec est vestra sapientia & intellectus coram populis, ut audientes vniuersi praecepta haec, dicant: En populus sapiens & intelligens, gens magna.* Interim verò mihi ab illis metuam maledictionibus & poenis à Deo saepe repetitis, in quas praeceptorum horum transgressores incurrunt, ut iustitiam & salutem omnem amittant, & ab electis segregati, in ira & maledictione Dei maneant, perpetuò quidem infœlices, nisi resipiscentes in viam obedientiae reuertantur. *Maledicti enim qui declinant à mandatis tuis.* Quod si omnis preuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem, sicut Paulus ratiocinatur: quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem, voluntariè scilicet peccando post acceptam notitiam veritatis? *Melius enim erat non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitioem retrorsum conueri ab eo, quod illis traditum est sancto mandato,* si Petro Apostolo fidem habemus. Adhæc ingenti cum fiducia & alacritate amplectar ineffabilem Dei bonitatem, quæ credentibus offertur atque donatur, ut in hac tanta vitæ imbecillitate factores legis & praeceptorum Decalogi custodes, verèque iusti esse possint. Quocirca de illis Ioânes affirmat: *Videte, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus.* Ac iterum: *Nos scimus inquit, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui facit iustum iustus est: sicut &*

ille iustus est. Qui facit peccatum, ex diabolo est. Nec dubitat Augustinus asserere: Charitas est, qua vna verè iustus est, quicumque iustus est: charitas inchoata, inchoata iustitia est: charitas prouecta, prouecta iustitia est: charitas magna, magna iustitia est; charitas perfecta, perfecta iustitia est.]

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum.

CUM ego tam multa & præclara de charitate Dei, sicut de nulla virtute alia, legam & audiam, iure admirabor, me ad illam preciosam & inestimabilē margaritam assequēdam nō magis affici, & studiosius cooperari, quando Euangelicus negotiator esse debeo, qui venditis omnibus eandem margaritam sibi comparat & asseruat, vt Christus ipse monstrauit. Nec alij verè diuites & coram Deo foelices iudicādi sunt, quàm qui ab Apostolo in charitate radicati & fundati appellantur, quique secundum Euangelicam parabolam sunt hospites veste nuptiali decorati, & virgines oleo spirituali in suis lucentibus lampadibus conuenienter instructæ. Tantòque magis mihi habeo displicere, qui hanc vestem nuptialē, & hoc virgineum oleū non circumfero, nec accensum hunc ignem in me sentio, de quo Christus aiebat: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur.* Hunc ignem aquæ multæ tribulationum in Sanctis obruere & superare non potuerunt, vt idcirco scriptum legamus: *Aquæ multæ nō poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent eam.* Sunt qui distinguant inter tria in hoc præcepto coniuncta de diligendo Deo ex toto corde, in tota anima, & in tota mente: verum alij duo Euangelistæ Marcus & Lucas, aliter atque aliter hoc ipsum præceptum recensent. Deum ex toto corde utique diligit, quisquis fidem & diuina citra errorem percipit, suumque intellectum in Dei obsequium captiuat ad asfentiendum omnibus, quæ credenda præscribit Ecclesia: qui

Lib. de natura & gra. cap. 38. 42. & 70.

Matth. 13.

Ephes. 3.

Matt. 22. & 25

Luc. 12.

Cantic. 8.

Marc. 12.
Luc. 10.

præterea de dilecto Deo lubenti animo sæpè meditatur. Ex
 tota porrò anima diligit, cuius voluntas omnis absque con-
 tradictione cum Deo Deique voluntate manet coniuncta,
 atque in omnibus illi parere conatur. Demùm ex tota men-
 te diligit, cuius cogitatio & memoria in his, quæ ad honorẽ
 diuinumque cultum spectant, maximè consumitur. Perfectè
 illi Deum diligunt, qui vitam ipsam pro salute proximorum
 impendant, multoque magis si propter veræ fidei confessio-
 nem suam fundant sanguinem, ut verè Christi testes siue Mar-
 tyres efficiantur. Nam & Christus ipse in hunc modum lo-
 quitur: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam
 ponat quis pro amicis suis.* Summa verò & nucleus præcepti
 huius in eo versatur, ut ex omnibus quæ diligi possunt, subli-
 mis illa diuini æternique numinis dilectio in me superet a-
 lias omnes dilectiones, utque author & conseruator ipse ho-
 minum, qui res cunctas infinitis partibus excedit, solus a-
 metur super omnia. Proinde nulla res cordi meo sic inhære-
 re debet, sicuti ut suus æterno Deo amor & cultus à me & a-
 liis tribuatur. Quam ob rem despiciantur opes, deserantur
 parentes, repudientur amici, eruantur oculi, præscindan-
 tur pedes, perferantur supplicia, vita isthæc profundatur. Ni-
 hil denique vel non agendum, vel non sustinendum putabo,
 quod ab homine agi ac sustineri possit, dummodò mihi Deum
 feruem propitium, & sanctæ illius voluntati legique paream,
 nunquam violaturus præscriptum omnibus Canonem qui
 est certè sacrosanctus: *Dominum DEVM tuum adorabis, & illi
 soli seruies.* Vel sicut à Moyse scriptum est: *Dominum Deum
 tuum timebis, & ei seruis: ipsi adhærebis, iurabisq; in nomine il-
 lius. Ipse est laus tua, & Deus tuus. Ama Dominum Deum tuum,
 & obserua præcepta eius.* Eòdem spectat illa Christi sententia:
*Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus:
 & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus.* Pro-
 sper Aquitanicus de hoc præcepto, si quis alius, ita scripsit lu-
 culenter: *Quid est diligere Deum, nisi illi copulari animo,
 concipere fruendæ visionis eius affectum, peccati odium,*

Ioan. 15.

Matt. 4.

Deut. 10. & 21

Matth. 10.

Lib. 3. de vita
contemplati-
ua. cap. 15.

mundi fastidium, diligere etiam proximum, quem ipse in se censuit diligendum, in ipso amore seruire legitimum modum, nec peruertere dilectionis ordinem constitutum? Ordinem dilectionis illi peruertūt inquit, nec modum diligendi custodiunt, qui aut mundum qui contemnendus est, diligunt, aut corpora sua minus diligenda plus diligūt, aut proximos nō sicut seipfos, aut Deum plus quā seipfos fortē nō diligunt.] Et postea: Illi perfectē Deum diligunt, qui volēdo quod vult Deus, & nolendo quod non vult, nec vllis peccatis quibus offenditur acquiescunt: & semper se ad virtutes, quas ipse dignatur donare, diligendas & habendas extendūt. Hi sunt qui omnia bona quae implere potuerint, ab illo se adiutos vt possint, veraciter credunt: quicquid mali commiserint, vitio suae voluntatis adscribunt: quicquid boni non potuerint, implere, ab illo vt possint, iugiter petunt: cū potuerint, illi gratias agunt.]

Quae cū ita sint, dolenter sanē cogitabo, hoc iustum, sanctum, salutare, necessarium, primum praecipuumque mandatum, quo nullum aliud augustius est atque praestantius, nō mihi saepius in memoriam reuocari, nec in imo haerere peccatore, vt cum Propheta regio dicere queam: *Dilexi mandata tua super aurum & topazion. In toto corde exquisui te: ignitum eloquium tuum vehementer, & seruus tuus dilexit illud. Mihi autem adherere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. Ecce qui elongant se à te, peribunt: perdidisti omnes qui fornicantur abs te. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Dolebo itidem, quod non ex toto corde, & saepe nec dimidiato quidem summum illud bonum diligam, quodq; non integram, sed diuisam & mutilatam mentem cum Deo partiar, vtpote mundo magis quā Deo & carni non minus quā spiritui deditus, simulque diuini timoris & amoris expers. Obluiscor enim Apostolicae sententiae: *Amicitia huius mundi inimica est Dei. Quicumq; voluerit amicus esse seculi huius, inimicus Dei constituitur. Nemo potest duobus Dominis seruire.* Rursus dolebo, exiguam aut nullam operam à me

Psal. 118.
72. & 83.

Iacob. 4.

Matt. 6.

- poni in beneficiis diuinis recolendis, vt cœlestis amoris flâ-
ma in corde meo magis ac magis ardeat, & ego cū Prophe-
ta verè dicere possim: *Concaluit cor meum in trame, & in me-
ditatione mea exardescet ignis.* Cùm enim subinde cor meum
in amore sancto tepescat & frigeat, ad calefaciendum illud
ligna non subiicio, vt ignis charitatis ardeat iuxta Domini
præceptum: *Ignis in altari semper ardebit, quem nutriet sacer-
dos subiiciens ligna manè per singulos dies.* Ac iterum: *Ignis est
iste perpetuus, qui nunquàm deficiet in altari:* Adhæc dolebo,
me tot ac tantis à summo Deo perceptis beneficiis ingrati
existere, vt inde ab æterno dilectus, gratisque vocatus ac iu-
ustificatus illum non redamem, qui mihi solus testari potest:
In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans. Nec est
alius præter Deum solum, de cuius æterno, gratuito, perfe-
cto, efficaci, fideli & abundanti amore gloriari rectius queã,
vt hinc Ioannes dixerit: *Ipse dilexit nos, & misit Filium suum
propitiatorem pro peccatis nostris.* Et iterum: *Nos ergò diligamus
Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.* Præterea dolebo, veræ
huius dilectionis indicia in me pauca elucere, quibus aliqua
ex parte certior esse possim, hunc ingentē thesaurū in cordis
mei agro recondi, vel sicut Paulus loquitur, apud mein vase
manere fictili. Vbi enim peccati odiū ac detestatio? cū scri-
ptum legamus: *Qui diligitis Dominum, odite malum, Omnis
qui diligit iniquitatem, odit animam suam.* Vbi obedientia fi-
lio congrua erga optimum maximumque Patrem? Non e-
nim frustra dixit Veritas: *Si quis diligit me, sermonem meum
seruabit, & Pater meus diliget eum. Qui habet mandata mea &
seruat ea, ille est qui diligit me.* Vbi demum quotidianæ crucis
patiens perpessio, firmaque consolatio? vt ego in mediis et-
iam tribulationum aquis natans, cum Propheta decantem:
Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo? vtque fis-
denter cum Apostolo dicam: *Quis nos separabit à charitate
Christi? Nulla creatura poterit nos separare à charitate Dei, que
est in Christo IESU Domino nostro. Mihi absit gloriari, nisi in
cruce Domini nostri IESU Christi.*

Diliges proximum tuum sicut teipsum.

AD hoc ingens præceptum, quod aequè diuinis ac humanis legibus comprobatur, & in sincera proximi dilectione situm est, duo alia præcepta spectant, illiquè prorsus includuntur, quæ mihi quidem sæpè ac multum in tota vita perpendenda sunt. Alterum est: *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide nè tu aliquando alteri facias.* Alterum: *Omnia quæcunq; vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Hec est enim lex & Prophetæ.* sicut Christus ipse testatur. Nec satis quidem est amare proximum, nisi illum perinde ac teipsum ames, immò verò quemadmodum nos ipse Christus amauit, vt fratrem hunc lectissimum imitemur. Sic enim ab eo sumus edocti: *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Dilexit autem ille nos, vt nemo alius, ardentè ac vehementer, vt qui boni pastoris instar, animam suam posuit pro ouibus suis. Dilexit sincerè in finem vsq; & salutariter. *Venit enim filius hominis querere & saluum facere quod perierat. Venit non ministrari, sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis: qui & dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Quid ergò mirum, nos qui de Christo fratre ac redemptore gloriamur, ad similia præstandæ charitatis officia prouocari, & prouocatos in illis perpetuò exercitari oportere? Passus est enim ille pro nobis, relinquens exemplum, vt sequamur eius vestigia. *In hoc cognouimus charitatem Dei,* inquit Ioannes, *quoniam ille animam suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.* Nec satis explicari potest, quantoperè contendant Apostoli omnes, vt hanc proximi charitatem commendent ac inculcent fidelibus, adeò vt post Christum Dominum nihil magis exigere ac præcipere videantur. Hinc princeps Apostolorum exclamat: *Ante omnia mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum.* Et Ioannes quem diligebat IESVS, affirmat: *Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui*

Tob. 4.

Matth. 7.

Ioann. 15.

Ioann. 10.

Luc. 19.

Matth. 20.

Apoc. 1.

1. Petri 2.

1. Ioann. 3.

1. Pet. 4.

1. Ioann. 4.

enim

*enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Ac rotum deinde locum ita concludit: Hoc mādatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Nullus autem ex Apostolis charitatē vrget magis, quàm Doctor Gētium, qui illā ipsam^a primum fructum Spiritus, ^b Christi legem, ^c finem præcepti, ^d vinculum perfectionis, & ^e plenitudinem legis appellat. *Si quod est mandatum ait, in hoc verbo instauratur,* (id est, summatim continetur,) *Diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo legis est dilectio. Omnis lex in vno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Nec mirum sanè, charitatem hanc, vt nullum præceptum aliud, passim nobis proponi seriòque mandari, quandoquidē sicut Rex in imagine sua vel honoratur vel contemnitur, ita Deus in homine vel diligitur vel odio habetur. Nec potest hominem odisse qui Deum amat, sicut vicissim Deum amare non potest, qui hominem odio prosequitur.*

Hic ego varias causas, quæ me ad proximum diligendum excitent ac impellant, vndique conquiram, ac diligenter expendam. Atque vt ex multis paucas attingam, in cōfesso est, mortales in hoc mundo conditos & condendos, naturâ germanos esse fratres, ex vno patre Adam, & matre Eua secundū carnē ita procreatos, vt vniuersi fraternæ necessitudinis vinculo inter se coniungantur, ac se mutuò amare maximè debeāt. Hinc Abraham Patriarcha, vt rixam inter suos & Loth nepotis pastores ob greges ouium subortam componeret, in hunc modum nepotem monuit: *Nè, queso sit iurgium inter me te, & inter pastores meos & pastores tuos: fratres enim sumus.* Deinde fideles omnes fratres dicuntur & sunt ex dono ac iure diuinæ adoptionis, maximè postquam homo factus est vnigenitus Dei filius, qui nos quoque fratres vocare non dedignatur. ^a*Omnes inquit, vos fratres estis, vnus est enim Pater vester qui in caelis est.* Ob hanc fraternam coniunctionem atque charitatē, qua inter se Christiani omnes arctissimè coniunguntur, vnum patrem in caelis Deum, vnamque in terris

matrem

a Galat. 5.
b Galat. 6.
c 1. Tim. 1.
d Coloss. 3.
e Rom. 13.

Genes. 13.

Hebr. 2.
Ioan. 10.
Psalm. 21.
a Matt. 23.

matrem Ecclesiam retinemus, & vnà cum Paulo sanctè gloriari ac dicere possumus: *Vnum corpus, & vnus Spiritus, vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus DEVS & Pater omnium.* Quomodo igitur non agnoscam & syncerè complectar proximum, qui mihi cùm carne, tum spiritu frater est, & sanctissimo quidem scèdere in Christo Christiquè corpore manet vsqùe colligatus? Idem Christus amauit immerentes & Satanæ filios, suiqùe Patris inimicos, quos non nisi gehenna dignos inuenit. Eoqùe magis mihi cordi esse debet, quod Apostolus fidelibus præcepit omnibus: *Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum oblationem & hostiam DEO in odorem suauitatis.* Amauit idem Christus Iudæos perfidos, Iudam proditorem, Pharisæos persecutores, aliosqùe hostes crudeles & sanguinarios, pro quibus & ipse suum sanguinem ex immenso amore profudit. Cur igitur quod ille fecit, & post illum plurimi scètati sunt, à me alienum putem, vt non solùm amicos, sed etiam inimicos amanter amplectar, & charitate officiosa vsqùe prosequar? Nec obscurum illius præceptum est: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persecutibus & calumniantibus vos.* Meritò igitur meipsum redarguã, quod præcipua nota, ex qua Christus suos discipulos agnosci voluit, in me non luceat magis, cùm is planisimè dixerit: *In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.* Quo magis mihi fuerit aduigilandum, vt conscientiam meam sæpè consulam & inquiram, proficiamqùe magis quàm deficiam in sancta proximi charitate, quæ nisi frequentibus desiderijs, ardentibus precibus, fidis officijs, fraternæqùe misericordiæ operibus assiduis alatur atqùe confirmetur, otiosa & inutilis esse potest, Deo autem grata & mihi salutaris esse non potest. Cæterùm ex omnibus ardentis charitatis cultoribus, qui plurimi maximiqùe claruerunt, quemadmodum^a Moyses, ^b Dauid, ^c Stephanus, vnum mihi Paulum deligam, tanta quidem in proximos charitate flagrantem, vt apertè pronunciet: *Cùm liber essem ex*

Ephes. 4.

Ephes. 5.

Matt. 5.

Ioann. 13.

a Exod. 32.
b 1. Cor. 18.
c Act. 7.
1. Cor. 9.

omnibus, omnium me servum me feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Iudaeis tanquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrifacerem, & iis qui sine lege erant, tanquam sine lege essem, (cum sine lege DEI non essem, sed in lege essem Christi) ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifacerem. Ac rursus ad eosdem Corinthios: Ego libentissimè impendam & superimpendam ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens, minus diligar. Philippenses autem hoc modo compellat: Testis mihi est DEVS, quomodo cupiam omnes vos in visceribus IESV Christi. Et hoc oro, ut charitas vestra magis ac magis abundet. Eapropter mihi & Christianis omnibus valdè lugendum est, quòd Christi vaticinium indies magis ac magis impleatur, quo ille prædixit fore, ut charitas fidelium refrigescat, eiusque loco abundet iniquitas. Sunt enim homines, quemadmodum & Paulus palàm præmonuit, seipso amantes, & voluptatum amatores magis quam DEI, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Optimum igitur & omni acceptione dignum fuerit, si eiusdem doctoris gentium consilium, nè dicam præceptum verè Apostolicum amplectamur. Induite ait, sicut electi DEI, sancti & dilecti viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem, & donantes vobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam. sicut & Dominus donavit vobis: ita & vos. Super omnia autem haec charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.

PRECANDVS mihi DEVS est, ut animum ad sacra non rim ritè componere, & idcirco vanitatem & curiositatem omnem præscindam, animum verò sincerum & candidum exhibeam, praesertim ad præcepta decalogi, quæ tanti sunt momenti, & cognoscenda & obseruanda. Si enim vis ad vitam ingredi, serua mandata, inquit Dominus.

ORABO iidem ut charitatis ignem intus flagrantem, &

2. Cor. 12.

Philipp 1.

Matt. 24.

2. Timot. 3.

Coloff 3.

Matt. 19.

prauas cupiditates omnes exurentem magis magisque consequar: nihil autem genuino & puro Dei proximiq; amori preponam: Sci mus enim, quoniam diligentibus DEVM omnia cooperan tur in bonum. Et praeclare dixit Augustinus: Interroget se quisq; quid amet, & inueniet unde sit ciuis. Verbi gratia, amet aliquis mundum, & ea quae sunt in mundo, carnem, pecuniam, honores; ciuis est Babylonia: nihil ei cum iustitia commune. Amet aliquis Deum: ciuis est Ierusalem, bonus est, iustus est, neq; dubitare deo bet, quin redditurus ei sit Deus in illo die coronam iustitiae. 7

Rom 8.
In Psalm. 64.

PETAM rursus pro Principibus & Magistratibus Christianis, ut casto Dei proximiq; amori in Repub. gubernanda postha beant omnia, & idcirco fugiant eas cupiditates, quae tanquam publica pacis ac necessaria concordiae sunt pestes exitiales. Sed & vniuersis, qui lethaliter peccant, optabo, ut extincta in ipsis cha ritas reuiuiscat, quod sine illa nemo saluetur, & cum eadem neq; mo pereat, illaq; sola discernat inter filios Dei & diaboli. Et à Io anne quidem Apostolo grauisimè dictum est: Qui non diligit, manet in morte. Qui non diligit, non nouit DEVM. DEVS charitas est, & qui manet in charitate, in DEO manet, & DEVS in eo.

Ioan. 3. & 4.

DOMINICA XIX. POST TRI- NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

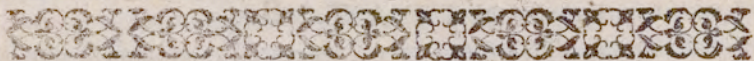
CHRISTVS in Capharnaum celebri oppido Gali-
laeae, ubi saepius versabatur, docet populum, & inter

Marc. 2.

alia miracula multa illic patrata, paralyticū sanat in conspectu magnæ multitudinis. Sanat autem non sine ordine, quum primam quidem fidem quatuor baiulorum, ægrum in lecto deportantium respiciat: eundem porro bene sperare iubeat, ei que peccata velut totius morbi radicem remittat ac auferat: demum corpus eius languidum perfectæ restituat in cofumitati. Quod in signe miraculū, vti probos ad glorificandū Deum excitauit, sic inuidis Pharisæis ansam præbuit calumniandi, simulq; blasphemandi ob peccatorum veniam huic ægroto promissam ac denuntiatam. Sed iniqua horum accusatio satis retunditur, docente Christo, ad eandem diuinam potestatem pertinere, morbum grauem dicto tollere, & peccata condonare, vt idem æger simul corpore & anima sanitati subito restituatur. Ac res ipsa probauit statim, Christum vera dixisse, quando iussus hic paralyticus receptis viribus è vestigio surrexit, lectumque cui antea erat affixus, alacriter domum reportauit. Quod miraculum spectatibus ingentem admirationem, nec minorem diuinæ virtutis collaudationem adduxit. Cæterum inter alia doctrinæ capita hîc notanda sunt & illa, quantum aliena credentium fides & intercessio valeat, quomodo animi corporisque morbi differant, & animi quidem pestes sæpè corporibus etiam incōmodent, nullum verò medicū quàm Christum ad sanandos ægros, aptiorem reperiri, penes hunc vnum esse potestatem plenam & integram, mortales in anima & corpore intus forisque curandi, vt quod per primum Adam nobis amissum est, in hoc secundo abundè restituatur, iuxta dictum illud Apostolicum: Vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia: vt sicut regnauit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per iustitiam in vitam æternam, per IESVM CHRISTVM Dominum nostrum.

Roman. 5.

EIVSDEM DOMINICAE

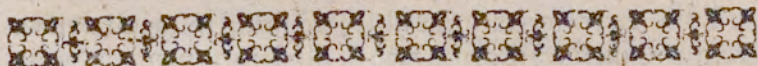
Euangelium. Matth. IX.

ASCENS

ASCENDENS IESVS in nauiculam,
transfretauit, & venit in ciuitatem suam.
Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem
in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit
paralytico: Confide fili, remittuntur tibi pec-
cata tua. Et ecce quidam de Scribis dixerunt intra se: Hic
blasphematur. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit, Ut
quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, di-
cere, Dimittuntur tibi peccata: an dicere, Surge & ambula.
Ut autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata, (tunc ait paralytico) Surge, tolle lectum
tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in do-
mum suam. Videntes autem turba, timuerunt, & gloriauerunt
Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

*Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto:
Et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico.*

MAGO huius paralytici me aliosque Adæ filios o-
mnes admonet, vt humanæ sortis, quæ calamitatū
& arumnarum plena est, seriō quidē recordemur,
sicut Iob ille tot modis afflictus, his etiā verbis ex-
pressit: Homo natus de muliere, breui viuens tempore repletur
multis miseris. Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit
velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Nec defunt
nobis vnquam homines ægroti & calamitosi, qui tam gra-

Iob. 14.

Matt. 26.

Marc. 2.
Luc. 5.

Ioann. 5.

Hebr. 11.

Rom. 10.

Rom. 11.

a Iacob. 2.
b In epist. Io-
ann. Tract. 10.

uiter ac periculosè laborent, vt nec à seipsis, nec ab aliis quilibet humana industria vel arte præditis, iuari ac restitui possint. Vt hîc etiam verè dixerimus, quod Christus in alium licet sensum protulit: *Semper pauperes habebitis vobiscum*. Desunt autem passim ægrotorum curatores, fidiq̄ue socij & administri, quales hos paralytici nostri gerulos vel baiulos fuisse indicant Euangelistæ. Quare hic non poterat sibi sumere, quod Ioannes de alio scripsit paralytico sic Christum alloquente: *Domine hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam*. Ac mirum sanè, hunc annos triginta octo expectasse, priusquàm vnum reperiret amicum, à quo in piscinam deportaretur. Fœlicius cum hoc paralytico nostro agitur, qui non vnum, sed quatuor amicos & baiulos sui curam habentes inuenit. Ab his lecto incumbens deportatur, & per tegulas effractas de tecto submittitur funibus, Christoque Domino in ædibus sedente representatur: Vnde palam est, in illis egregiam & viuendam luxisse fidem, quòd de Christi potestate & clementia in hoc ægroto sanando minimè dubitarent, certamque sibi spem futuri miraculi pollicerentur. Quæ fides illorum tãto fit illustrior, quanto insigniorem charitatem adiungunt, quum fraternæ compassionis affectu commoti, decumbenti misero vltro succurrunt, nullis quidem parcètes laboribus, donec sui voti cõpotes fiant, & hic ipsorum sanetur ægrotus. Vbi meipsum commonefaciam de vera fide fideique confessione, sine qua impossibile sit placere Deo, & quæ mihi omnibusque adultis ad iustitiã & salutem tam est necessaria, vt Paulus testetur: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem*. Neque verò in hac fide, & fidei confessione sola cõquiescam, vel cum Eunomianis inaniter gloriabor, cum scriptum sit: *Tu fide stas: noli alium sapere, sed time. Qui existimat se stare, videat nè cadat*. Cum a Iacobo & b Augustino constanter adstruam, fidẽ sine operibus mortuam, & sine dilectione inanem esse. Cum dilectione fides Christiani: sine dilectione fides dæmonis. Adde huic fidei dilectionem, vt fiat fides, qualem dicit Apo-

stolus Paulus, fides quæ per dilectionem operatur.] Adhæc licet vanum sit atque frustraneum, ex aliena duntaxat fide iustitiaque pendere, *Iustus enim ex fide sua vivit*, quando ex eius præscripto virtutum actus exercet; putabo tamen, cum vero & laudabili pietatis affectu congruere, quod meæ indignitatis conscius, alios velut in fide & virtute perfectiores æstimet, & per illos me summo Deo commendem. Nam hoc Paulus quoque fecit, non fide solum, sed & charitate maxima præditus, adeoque non fide sua sola contentus, ut fideles alios eorumque preces in suis epistolis frequenter implorèt. Nec dici facillè potest, quanto perè fides aliena, uti vocant, ad varia beneficia, immò miracula impetranda conferat, quantumque apud Deum valeat, quum absentes vel ignorantes, morboque impediti, per fidem & orationem bonorum ingentem sapè Christi gratiam adipiscantur. *Eius rei testes habemus non solum istos, quorum fidem respexit Christus, cum ei sanandum offerrent paralyticum, sed & regulum illum, cuius fide filius à præsentis mortis periculo, & Cananæ, cuius fide filia à dira potestate dæmonis, & Centurionem, cuius fide famulus eius ab exitiali febre per Christum liberabatur. Atque hinc ego me & alios in fide Catholica confirmabo, certoque statutam, sicut & alibi diximus, bonorum hominum, ac præsertim totius Ecclesiæ fidem prodesse plurimum infantibus, cum baptizantur, quemadmodum Augustinus clarissimè docet, ac præterea simplicibus, cum per ministros Ecclesiæ benedicuntur. Nec enim temerè de huiusmodi ministris Christus asserit: *In quamcunq; domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui; & sibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra.* Tum Paulus de sacerdotibus omnibus hoc prædicat, quod pro hominibus constituti, in iis quæ sunt ad Deum, offerant dona & sacrificia pro peccatis. Iacobus verò de presbyteris Ecclesiæ infirmum vngentibus ac precantibus pronuntiat: *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, remittentur ei.* Demum Augustinus palàm affirmat, omnia quæcunq; in Ecclesia sanctificatur,*

Galat. 5.

Abac. 2.

Rom. 15.

Ephes. 6.

2. Thess. 3.

Hebr. 13.

Idcirco

Matth. 9.

Ioann. 4.

Matth. 15. &

18.

Epist. 23. ad
Bonifa. de bap-
tist. parvulo-
rum.

Luc. 10.

Hebr. 5.

Iacob. 5.

Serm. 181. de
tempor. & tra-
cta. 118. in Io.

figno Dominicæ Crucis cum inuocatione Christi nominis consecrari, & Sacramenta omnia per sacerdotes in virtute Crucis perfici.] Quapropter viuida & efficax est tum fides, tū precatio aliena, vt quæ & sanis & ægrotis, bonis malisque, permultum confert, præsertim accedente fide multorum piè comprecantium, quæ non potest summo Deo non esse grata, & eis pro quibus oratur, valdè salutaris. Nota est enim certa Christi promissio: *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunq; petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis est: Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Quocirca in morbo & quauis afflictione meipsum consolabor, multumque fidam precationi, quæ non à me tantum, sed etiam ab aliis, quos me probiores esse censebo, ad Deum funditur. Siquidem & Scriptura diuina luculenter adstruit: *Multum valet deprecatio iusti assidue*, idque multis confirmat exemplis propositis, nimirum a Abraham, b Moysi, c Iob, d Samuelis, e Eliæ, qui cum iusti essent, gratiam à Deo multiplicem & eximiam aliis etiam immerentibus precantes obtinuerunt. Eoque libentius me publicis fidelium precibus, quibus & Deus ipse, & Angeli eius mirificè delectantur, adiungam, neque solum bonos in terris, sed & Sanctos in cælis, vt pote securos de se, & sollicitos de nobis, vt Augustinus loquitur, fidos mihi comprecatores esse gaudebo, nihil omnino addubitans, diuinam bonitatem per illos ipsos gratos amicos, fratresque nostros, vt res ipsa declarat, bona largiri plurima, suæque gratiæ diuitias permultis communicare. *Quasiui inquit, de eis virum, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, nè dissiparem eam, & non inueni.* Quod si sancti dum hîc viuerent, miserti peccatoribus, pro illis orârunt, nunc tanto amplius, quanto verius agnoscunt miseras nostras, orant pro nobis Patrem: quia beata illa patria charitatem eorum non immutauit, sed augmentauit, quemadmodum scitè a Bernardus, & ante illum b Hieronymus, ratiocinatur.

Iam verò vt ad paralytici nostri baiulos redeam, discam ab

illis

Matth. 18.

Iacob. 5.

a Genes. 20.
b Exod. 17. &
32.
c Iob 42.
d 1. Reg. 7.
e 3. Reg. 17. &
Iacob. 5.

Lib. Meditar.
cap. 24.

Ezech. 22.

a In Vigil. A-
post. Petri &
Pauli.
b Contra Vi-
gilantium.

illis non modò fidem in Deum siue in mea, siue in aliena calamitate præsentem exercere, sed fidelem quoque charitatē afflicto proximo declarare. Scriptum est enim: *Filioli mei, nō diligamus verbo neq; lingua, sed opere & veritate.* Missam igitur faciam omnem excusationem & tergiuersationem, quā vel crudelis, vel auarus & inhumanus suggerit animus, sæpèque in opulentis atque magnatibus sese prodit, quum illi in iuuandis & subleuādis miseris tam se duros & tardos præbent, quā diues epulo ab omni humanitate erga Lazarum fuit alienus. Verum qui secundum Deum diues est, præclarā eam laudem accipit: *Iucundus homo qui miseretur, & commodat.* Germana certè charitas ingeniosa res est, & varias benè merendi vias ac artes inuenit, vt etiam velit ac sciat obiectas difficultates perrumpere, aut certè imminuere, quoniam amanti nihil est difficile. Arduum ac importunum videbatur, paralyticum cunctis membrorum compagibus dissolutum, & lecto affixum, in domum hominibus oppletam inferre, & cum hoc onere ad Christum ab auditoribus vndiq; circumcinctum penetrare, eiq; concionanti ægrotum ingerere. Charitas verò, vt est solers ac industria, suggestit ac persuasit baiulis, lectum ascendere, regulas effringere, lectum denu dare, funibus lectum alligare, atque sic illum de alto demittere, vt miser ante Christum sisteretur. Nouum hoc & insuetum, adeoque cum aliquo periculo coniunctum erat spectaculum, quo Christus tamen vel in media interpellatus concione, non offendebatur, sed ob fidem offerentium recreabatur. Hęc enim, & alia id genus impedimenta siue ab homine, siue à dæmone profecta, victrix malorum & bonorum omnium parens charitas facillè superat: quia *fortis vt mors dilectio*, modò illa sincera, & sicut Paulus inquit, sine simulatione sit atque constans. Quapropter meipsum, vt in charitate fraterna torpentem & algentem inculabo, quando quidem quicquid tandem de Christo credam, cum horum baiulorū fida impigraque sedulitate, & iugi contentione nihil cōmune habeam, qui de miseris benemerendi occasionem non

1. Ioan 3.

Luc. 16.

Psalm. 111.

Cantic. 8.

Rom. 12.

1. Cor. 9. &
10.

Hebr. 10.

Prou. 31.

capto, & oblatam faciliè negligo, aut prorsus auerlor. Tantum abest, vt cum Paulo affirmare possim: *Omni- bus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos. Non quero quod mihi utile est, sed quod multis. Consideremus ergò ait, inuicem in prouocationem charitatis & bonorum operum.* Hæc autem operosa simul & officiosa charitas, quæ periclitanti proximo non se- cus quàm languido nostri corporis membro debetur, par- tim igni conferri potest, qui nunquàm est sanè ociosus, & ni- hil nō sibi subigit: partim imaginem gerit solertis matronæ, quam Salomon depingens pulchrè inter alia dixit: *Quæsiuit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum: facta est quasi nauis institoris de longè portans panem suum: manum suam aperuit inopi, & panem otiosa non comedit.*

Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

Ioann. 13.

Hic multa sese offerunt in Christo Domino iure suspi- cenda atque prædicanda, vt qui non minus exemplo quàm verbo se magistrum & viam nobis præbuit ad immortalita- tem. *Exemplum inquit, dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Magna certè illius est potentia, qui paralytum, morbum vtique grauissimum, & membrorum om- nium compagine molestissimè dissoluentem, vno verbo tam faciliè abigit ac profligat, vt ex miserrimo statim sanissi- mum, & cuius labori aptissimum hominem reddat. Quod igitur Iob patiens & vlcerosus in suis dicebat erūnis, ad hunc cœlestem medicum spectat: *Ipsè vulnerat & medetur: percutit & manus eius sanabit.* Sicut & Tobias confessus est: *Tu Do- mine flagellas & saluas; tu ducis ad inferos & reducis.* Curabo igitur enixè, vt nec animi, neque corporis frangar ægritudi- ne, sed quantumuis affligar ac discrucier, medicam Christi manum sustineam patienter, meque præpotenti illius virtu- te consolet atque sustentem, qui suos non deserit, & cum tentatione ipsa prouentum tribuit, vt acerba & tristia in bo- num illis mirabiliter cedant. Iam verò quanta Christi est & bo- nitas & patientia, qui baiulorū importunitate, quando suum

Iob. 5.

Tobi. 17.

1. Cor. 10.
Rom. 8.

paralyticum non sine vi quadā obtrudunt concionanti, non offenditur, & perinde nostra in precando contentione & asfidua instātia, quam & ipse postulat, mirificè delectatur: Magna rursus eiusdem Domini apparet benignitas, qui squallidum & mœrentem ægrotum, tamquē vilem, despectum, ærumnosum, & propter antea facta scelera contractum, nullaq; vel exigua fide præditum, in suum conspectum admittit ac respicit, eundem blandè & alacriter excipit, quin etiā suum filium suauiter vocat, & fideliter curat: sola utiquē misericordia, & paterna quadam charitate commotus, Ergo nē pauperem & miserum ego vllum aspēnar? meoque beneficio indignum putem? quum Scriptura disertè moneat: *Noli auertere faciem tuam ab illo paupere: ita enim fiet, ut nec à te auertatur facies Domini.* Adhæc non vulgaris est Christi liberalitas, plus promittentis ac largientis, quàm peteret ipse languidus, vel eius amici & baiuli expectarent: horum enim desiderium, cura & expectatio duntaxat circa incolumitatem corporis versabatur. Christus autem, qui spem & vota fidelium sua munificentia sæpè vincit, hoc efficit, ut qui incurabilis accesserat, non modò sanus, sed etiam peccatorum onere leuatus & iustus abscedat, utquē idem nullius frugis homo & sibi, & aliis robusto corpore inseruire, ac omnem populum ad Dei laudem excitare posset. Ea res meam augebit fiduciam, nihil ut dubitem, integram animi & corporis mei curam Christo permittere, quoniam is venit in homine saluare quod perierat. Nouit præterea, quibus bonis in corpore & animo singuli egeamus, curamquē nostri ad minimum vsquē capillum perpetuam gerit, illud interim tempus expectans, quo animi corporisque gloriam incomparabilem & æternam suis electis tribuat, eosquē sibi in cœlesti regno conformet. *Qui enim vicerit* inquit, *dabo ei sedere mecum in throno meo. Complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus,* inquit ille dilectus. Postremò magnæ prudentiæ specimen exhibet, quod Christus in hoc egroto curando peculiarem pulchrumquē seruat or-

• Matt. 7.
Luc. 11.
Ioann. 16.

Tob. 4.

Luc. 19.

Luc. 12.

Apoc. 3.

Luc. 12.

1. Ioann. 3.

dinem,

Apocal. 21.

dinem, vt primùm illius animam curet, cum peccatorum tollit vincula, quibus ille miser tenebatur adstrictus, & deinde corpus eius ab omni languore & dolore vindicat, sana & robusta in illo faciens, quæ prius fracta & luxata offenderat. Est enim hoc illius proprium dicere: *Ecce noua facio omnia.* Quapropter si veram & integram salutem expetam, vt est sanè proprium sapientis, summoperè consulam primùm & præcipuè animo meo, qui solus immortalis est, & deinde corruptibili huic corpori ritè constituendo. Quid enim speciosum vegetumque corpus, quod impurum ac turpem tegit animum? quid inquam, nisi fucata pellex, ornatumque cadauer, aut sepulchrum dealbatum, sed interiori spurcitia plenum existit?

Matt. 23 & 16

Vt hinc rectè Christus dixerit: *Quam dabit homo commutationem pro anima sua?*

2. Paral. 26.

4. Reg. 5.

Deut. 28.

a Exod. 9.

b 1. Reg. 5.

c Daniel. 3. & 14.

d 1. Macha. 6.

e In Ecclesiastica historia.

Actor. 20.

Præterea Christi factum me & sapientes omnes admonet, ex commissis antea criminibus non modò Deum offendi, & peccantis premi conscientiam, quæ multos grauiter angit, ac tantùm non ad desperationem adducit, sed & cum alia funesta, tum morbos corporeos plerumq; gigni mortalibus: sicut Ozias rex & Giezi Elisæi comes lepra percussè sunt, vt ille sacrilegij, hic auaritiæ suæ iustas lueret pœnas. Ita enim Deus inobedienti populo per Moysen fuerat interminatus: *Augebit Dominus plagas tuas, & plagas seminis tui, plagas magnas & perseverantes: infirmitates pessimas & perpetuas.* Quàm summi Dei æquitatem etiam impij sentiunt, & vel inuiti nõnunquam aperta confessione testantur: præsertim^a Aegyptij cum suo Pharaone, ^b Philistæi, ^c Nabuchodonosor, ^d Antiochus, ^e Iulianus, alique complures Dei hostes, qui multis damnis & ærumnis edocti, suam iusto Deo Deique iustitiæ gloriam reddiderunt. Vbi notabo insuper, eiusmodi morbos, pestes & calamitates, aliasque id genus ærumnas iræ diuinæ flagella esse, quibus hominum priuata & publica scelera vindicantur, eaque non posse depelli rectius, certiusque mitigari, præterquam fide in Christum ac pœnitentia. Vtrunq; Paulus Iudæis & gentibus vt offenso Deo recõcilentur, præ-

dicari

dicari oportere comprobat. Vidit ergò Deus non modò fidem, sed & pœnitentiam & opera Niniuitarum, quod post Ionæ conciones auditas auerſi forent de via sua mala, & miserius illorum, maledictionem suam in benedictionem per benignè conuertit. Nec est obscurum exemplū alterius paralytici, quem corpore quidem restitutum, sed in peccata pristina relabentem Christus hoc verbo percussit: *Ecce sanus factus es: iam noli peccare, nè deterius tibi aliquid contingat.* Corripit & Paulus Corinthios, quòd irreligiosi homines venerando Eucharistiæ sacramento abuterentur, & pœnas illis diuinitus per morbos inflictas his verbis designat: *Ideò inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi.* Dolebo igitur, plurimos Christianæ doctrinæ tam imperitos, suæque salutis ad eò immemores esse, vt longè magis de corpore vermium cibo, quàm de animo capaci beatitudinis solliciti esse pergant, vtque non animi, sed corporis vitiis curandis expectant medicamenta. Igitur siue valeant, siue decumbant, rarò & frigidè adhibent ea peccatorum remedia, quæ Sacramenta dicuntur, à Christo quidem ad sanandos fidelium animos, vt efficacissima pharmaca, nobis instituta & proposita in Ecclesia. Nec enim intelligunt, aut certò sibi persuaderi non sinit, quanti ad veram animi sanitatem consequendam referat, vt frequenti Sacramentorum vsu communiti, ad piè viuendum foeliciterq; moriendum adspirent, vtq; in hoc tam breuis vitæ curriculo sese fulciant, ac rectè instruant ad beatam immortalitatem. Qui cum in Deo placàdo & salute sua procuranda tam sint ignaui ac desides, nihil sanè mirū quod vnà cum præfractis illis pereant, de quibus Christus aiebat:

In peccatis vestris moriemini: Mors autem peccatorum pessima.

Ceterum vt idem periculum non experiar, quod in foelicibus regibus Ochoziæ & Ieroboam accidit, qui in sua & aliena sanitate recuperanda inaniter laborarunt, in primis eò contendam, vt meus animus auctori suo, vitæ nimirum & necis principi, reconcilietur, & ea in reconciliatione vsque persistat, sine qua Christi gratia & pax toties à Paulo fidelibus expetita,

Ionæ 3.

Ioann. 5.

1 Cor. II.

Ioann. 8.
Psalm. 33.4. Reg. 1.
3. Reg. 14.

Ecclesi. 38. 17.
& 18:

nulli constare homini potest. Aegrotus autem eos mihi aphorismos proponam, quos Sapiens hoc modo præscripsit: *Fili, in tua infirmitate nè despicias teipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te: Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda cor tuum. Ante mortem confitere: à mortuo quasi nihil, perit confessio. Confiteberis viuens, viuus & sanus confiteberis, & laudabis Dominum, & gloriaberis in miserationibus illius. Ante languorem humiliate, & in tēpore infirmitatis ostende conuersationem tuam.*

Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.

HABEO sanè quæ spectem & obseruem in hoc paralytico, qui tam prudenter instituit omnia, vt nobis aut magister, aut medicus esse queat spiritualis. Primùm non tam est impudens, vt solus irrumpat in aedes, vbi Christus concionatur, & quamuis langueat vehementer, tamē cœlestem medicum per se nō audet accedere, sed amicos alios adhibet, à quibus deportetur, & ante Christum sistatur, eiquē cum fide commendetur. Ita & mihi faciendum putabo, vt in animo & corpore restituendus, ac singularis gratiæ cupidus, nulli me preponam, sed meam ipse indignitatem agnoscam, bonosquē & efficaces deligam intercessores, quorum fidem & pietatē magis quàm merita mea respiciens Christus, mei facilius miseretur, meisquē votis clementius annuat. Hæc enim Christiana modestia & submissio, siue humilitas est, quam Evangelium sæpè proponit, nobisque in Cēturione commendat, qui se Christi ingressu indignum æstimans, seniores Iudæos substituit & submisit, vt famulo suo grauiter laboranti præsentem Christi gratiam impetraret. Tum in Ezechiele scriptum legimus, Deum è multis virum sibi amicum quærere, qui se velut sepem, pro reis ac cœlestem iram meritis interponat, eorumquē curam ac patrociniū suscipiat, vt nè illi puniantur. Deinde nulla hīc fit mētio, quòd paralyticus impatientia & indignatione victus, de infortunio suo queratur ac eiulet, sicut plerisquē hoc morbo laborantibus & ægrotis

Luc. 7.
Matth. 8.

Ezech. 22.

morosis accidere solet, vt suam crucem egrè ac repugnanter ferant, nec solùm assistentibus aliis permolesti, sed in Deum etiam ipsum aliquando blasphemi esse audeant. Igitur quacunq̃ ratione animus & corpus mihi diserucietur, Iob patientissimi viri meminero, qui vel in summis doloris aculeis nunquàm suis peccauit labiis, sed visitantis Dei manũ agnoscens, gratias illi egit peculiare. Sic enim mihi faciendũ putabo, vt cum paterna velut virga corripior, sanctæ patientiæ scutum arripiam, animiq̃ fortitudinem & æquabilitatem præ me ferre non intermittam. Quare cum eodem Iob subinde verba illa, quæ pietatis & sapientiæ plena sunt, repetam: *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.* Adhæc paralyticus noster sibi & incolumitati restitutus, non ociatur neq̃ negatur, sed iussus è vestigio surgit, & grabatum suum in humeros tollit, vt Christo suam declaret obediẽtiã: & lætus Deo gratias agit, multosq̃ ad laudes Deo celebrandas excitat ac permouet. Idem sanè officium mihi & cuius conuenit, cum à periculis & morbis liberamur, nouoq̃ Dei munere ad corporis vel animæ commodum cumulamur. Tum quippe, sicut Paulus hortatur, Dei gratiam in vacuum non recipere, sed accepti beneficij gratiam retinere memoriam par est, maxime verò, vt Christi dicto, qui nos ad meliora vsq̃ vocat, & fructum adferre plurimum iubet, libèter pareamus, nosq̃ in labore ipso strenuos, fidosq̃ Dei ministros in omnibus exhibeamus. Verùm vt ut agatur cum hoc mortali & terreno corpore, de quo scriptum est: *Cum morietur homo, hereditabit serpentes, & bestias, & vermes:* ingens profectò solatium capiam, sicut & hic paralyticus proculdubio cepit ex eo, quod Christus pronunciat: *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* AEquè lætum & omni acceptione dignum fuit Euangelium, quod mulier illa peccatrix, quæ summo mœrore affecta, & lachrymis opplera, in triclinio ad Domini pedes de remissione peccatorum audiuit. Quid autem eo fœlicius homine, cui talis tantusq̃ thesaurus nullis mundi bonis equan-

Iob. 1. & 2.

Ibidem.

2. Cor. 6.

Ioann. 15.

Ecclesi. 10.

Luc. 7.

dus offertur, quando is ex iniusto iustus, & ex Diaboli seruo
 Dei filius, Christi hæres, & Spiritus sancti templum euadit.
 Ego verò hoc ipsum verbum, quo Christus paralyticum &
 Magdalenam in suam recepit gratiam, toties meis insonare
 auribus credam, quoties Catholicus presbyter eiusdem Christi
 Ecclesiæque minister, ac mysteriorum Dei dispensator,
 me pœnitentem & confitentem absoluit. Sic & Paulus Apo-
 stolus, vt se Christi vicarium ostenderet, in cœstuofo Corin-
 thio peccata donauit, clarèque pronunciauit, Deum nos re-
 conciliaffe sibi per Christum; qui nobis etiam dederit mini-
 sterium reconciliationis, talesque legatos instituerit, qui pro
 Christo legatione fungantur, & in eius nomine peccata re-
 mittant pœnitentibus. Tantòque magis ego Capharnaitas
 imitabor, qui supercilium Phariseorum, Christi gloriæ, & in
 remittendis peccatis excellenti potestati obtrectantium, pla-
 nè contemnunt, ac præsens miraculum vera fide cõplectun-
 tur, magnòque consensu glorificant Deum, qui potestatem
 talem hominibus contulisset. Eiusmodi enim potestas, quæ
 prioribus sæculis negata fuit, ad Euangelij mysteria pertinet,
 & satis prædicari non potest, per solum autem Mediatorem
 Christum orbi parta contingit, estque cunctis iustificandis,
 ac in vera iustitia conseruandis semper necessaria. Etenim
 Christus est æternus ille Pontifex, qui nos emundat ab omni
 peccato, qui que suis Apostolis, & aliis ordinatis ad sacerdo-
 tale officium ministris per Ecclesiæ clauis tantum potestatis
 impertit ac reliquit, vt quorum peccata illi in terris remitte-
 rent, eadem verè sint remissa: & quæcunque illi super ter-
 ram vel soluerint, vel ligarint, ea itidem in cælo soluta & li-
 gata esse censeantur, quemadmodum certissima Christi ver-
 ba, quæ non possunt eludi, manifestè conuincunt Soli Chri-
 sto quidem debebatur honos, quem pluribus tribuunt Ca-
 pharnaitæ: quando quidem potestas dimittendi peccata, sicut
 & Hilarius indicat, per Verbum ipsum hominibus data est.

*1. Cor. 4.
 1. Cor. 5.
 2. Cor. 2.
 2. Cor. 5.*

1. Cor. 4.

1. Cor. 5.

2. Cor. 2.

2. Cor. 5.

Hebræ. 9.

1. Ioann. 1.

Ioann. 20.

Matt. 16. & 18

In cap. 9.

Matth.

PRECANDVS est mihi Deus pro aegrotis grauius laborantibus,

ibus,

tibus, ac diuturno morbo detentis. Quibus illi etiam annumerandi sunt, qui carne & spiritu maxime sunt calamitosi, quod corporatibus ac spiritualibus praesidiis ac remediis destituantur, simulq; presenti bonorum ope, & Catholico Sacramentorum vsu periculosè admodum carere debeant.

ORABO itidem pro amicis & aliis pestifera lue infectis, vel in mortis periculo versantibus, quoniam gratia & consolatione diuini Spiritus indigent, suam vt crucem patienter ferant, ac se totos diuinae voluntati ad viuendum simul & moriendum offerant atq; permittant. Ad hos maxime pertinet Apostolica illa doctrina: Nemo nostrum sibi uiuit, & nemo sibi moritur. Siue enim uiuimus, Domino uiuimus: siue morimur, Domino morimur. Siue ergò uiuimus, siue morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est & resurrexit: vt & mortuorum & uiuorum dominetur.

Rom. 14.

PETAM quoq; supplex veniam peccatorum, ob que iratus Deus priuata & publica hominum peccata iuste castigat: praesertim cum pestem, famem, dissidia, bellum, seditiones, vastitatem, aliq; id genus iustitiae suae flagella in nos vicinasq; ditiones desuauire permittit. Non enim vana est comminatio: Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, (Deus) arcum suum tetendit & parauit illum, & in eo parauit vasa mortis. Quoniam verò facta cum Deo reconciliatio praecipuum Christiani hominis est solacium, maximumq; perfugium in qualibet aduersitate, Christum Dominum rogabo saepe, vt me ex praesente vita migrare non sinat, nisi conscientiam probè constitutam habeam, & cor contritum spiritumq; humiliatum in me sentiam, vt cum Propheta testari possim: Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.

Psalm. 7.

Psalm. 115.

D O M I N I C A

X X . P O S T T R I - N I T A T I S .

Sequentis Euangelij argumentum.

INTER Euangelicas parabolas, quæ Christi doctrinam valdè illustrant, & fructum nobis ingentem pariunt, præclara cēsenda est isthæc de Rege, qui filio suo nuptias apparans, multos inuitat hospites, & ex his vix paucos ad nuptiale conuiuium seu prandium accedentes impetrat, cum alij alijs impedimentis distenti, suam excusant absentiam. Quæ parabola nobis multa quidem insinuat, sed potissimum præsentis Ecclesiæ statum adumbrat, in qua sub vno capite, boni maliq̃e fideles, sicut in vna Republica. dispares omninò ciues, commorantur tantisper, donec extremi iudicij tempus consequatur, quo delectus omnium fiat, & pij prorsus ab impijs perpetuò separètur. Rursus hæc parabola summam Dei bonitatem Iudæis & gentibus exhibitam depingit, quoniam ille vt nullos nõ saluos efficiat, ingentem hominum turbam humaniter ac libenter, & per nuncios fidos, magnòque cum apparatu inuitat, ac excipit venientes. Sed execranda mortalium ingratitude vel inde colligitur, quòd hospites gratiosè vocati, oblati & promissis Dei bonis non commouentur, sed neglectis illis, seipsos volentes ac scientes quodammodo perdant. Peculiariter autem hic Iudæi reprehenduntur, quòd maximis Dei beneficijs cumulati, dum studiis curisque terrenis inhiant & incumbunt, nihil vocatione sua dignum gerant, sed in suum quoq̃; Messiam & seruos eius ad se missos, per summam iniuriam audeat

impe-

impetum facere. Proinde vindex malorum Deus hos rebelles, semperque præfractos Iudæos funditus delendos censuit, quemadmodum frequenter aliàs Dominus illis fuerat interminatus, quoniam ingenti bonitate Dei, quæ illis exhibita fuerat, tam turpiter abuterentur. Neque verò taceretur hîc de Gentilibus, quibus malè celsit, quod Iudæorum loco inuitati, & ad Christi Ecclesiam per ætates varias aggregati, suum etiam officium prætermiserint, hinc sibi ipsis ad cœlestes nuptias aditum præcludentes. Etenim ex eisdem Gentilibus fidem Euangelicam amplectentibus plurimi suæ Christianæ vocationi defunt, non dissimiles hospiti ad regale lautissimumque conuiuium accedenti quidem, sed sese incomprè sordidèque gerenti, vt castigatione sit dignus, qui ex honestissimo conuiuarum cœtu, cum sua squallida & spurca veste prorsus eiiciatur. Etsi enim præsens parabola de vno tantum narrat, qui vestem tali loco, & simul inuitantis ac inuitati personæ indecoram attulerit, tamen per illum ipsum, vt rectè notat Augustinus, reliqui omnes designantur, qui sola fide contenti, & charitate (nuptiali veste) vacui, vitæ & disciplinæ Christianæ seruandæ curam negligunt ac relinquunt. Ita verò Christus hoc concludit Euangelium, vt satis ostendat, se de bona fidelium parte pereunte vel le intelligi, quando quidè inquit, Multi sunt vocati, pauci verò electi.] Quare dubium esse nullum debet, ingens & formidandum hîc denunciari periculum fidelibus, vt pote qui nō omnes, immò ex quibus pauci propter Christum saluentur, ac præfinitum electorum numerum impleant. Nec obscura paucitatis huius est causa, quando quidem rari sic moriuntur, vt charitatis & innocentiæ vestem candidam & impollutam in sacro baptismo perceptam, ad iudicis Christi tribunal secum apportent. Nihil autem coinquinatum in cœlestem ciuitatem intrabit. Quare Chrylóstomus non temerè scripsit: Qui vult esse Christi, faciat opera Christi: qui autem non vult opera Christi facere, nec veniet ad Christum: alioquin audiet in die iudicij: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? & obmutescet. Vereamini inquit, be-

Luc. 19.
Matt. 8. & 23.

Apocal. 21.
In cap. 22.
Matth.

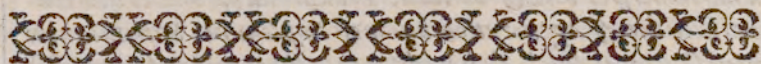
nignitatem vocantis: nemo sordidis vestitus permaneat, sed vnusquisq; fulgentia animæ opererur indumenta.]

EVANGELIVM EIVSDEM
Dominicæ. Matth. xxii.

IN illo tempore, loquebatur IESVS in parabolis cum discipulis, dicens: Simile est regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & nolabant venire. Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite inuitatis, Ecce prandium meum paravi. tauri mei & altilia occisa, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam: alius verò ad negotiationem suam: reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumeliis affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est: & misit exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis: Nuptia quidem parata sunt: sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Ite ergò ad exitus viarum: & quoscunq; inueneritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptia discumbentium. Intrauit autem Rex vt videret discumbentes: & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dicit Rex ministris: Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dætiuum. **AVLTIIENIM SVNT VOCATI, PAUCI VERO ELECTI.**

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

*Loquebatur Iesus cum discipulis suis in parabolis, di-
cens: Simile factū est regnum cælorū hominī Regi.*

AMABO sanè & colam inprimis Deum Opt. Max. qui se regem cæli ac terræ, nec minus Gentilium quàm Iudæorum authorem dominumque declarat, cunctos autem Adæ filios & gratiæ & gloriæ suæ participes facere cupit. Quid hoc ipso Rege & omnium gubernatore benignius? de quo filius ipse liquidò testatur: *Non est voluntas ante Patrem vestrum qui in cælis est, ut pereat vnus de pusillis istis.* Atque vt Petrus asserit, *patienter ille agit, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti.* Quæ summa Dei benignitas inde maior apparet, quòd illos etiam ad beatitudinem diu ac multum vocet ac expectet, ex quibus paucos demum electos ac saluos fore certissimè nouit, vtpote futurorum omnium præsciis. Interim ad salutem hominū procurandam illum tanta incessit cupido, vt nihil intētatum relinquat, sed ingentem verèque nuptialem & regium apparatus, qui vocatis omnibus sufficere possit, instruat. Hinc varios etiam nuncios & seruos fidos omnibus ætatibus ad inuitandum extrudit, per quos tum viua voce, tum scripto se suumque conuiuium cunctis insinuat, etsi non ignarus, hanc amicam inuitationem paucis admodum esse profuturam. Est enim fidelis & beneficus ille vinitor, qui per Prophetam suò iure testatur: *Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei?* Est illustris & ab omnibus obseruandus Ecclesiastes, palàm & apertè pronuncians: *O viri ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. In me gratia omnis viæ & veritatis:*

Marth. 12.

Rom. 10.

Matt. 18.

2. Pet. 3.

Isai. 5.

Prou. 8.
Ecclesi. 24.

2. Cor. 1.

a Rom. 13.

b Psalm. 111.

c Luc. 1.

d Psalm. 18.

Ioan. 3. 1.

Matth. 9.

Luc. 5.

Ioann. 7.

Apoc. 21.

in me omnis spes vite & virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & fauam. Est hic demùm pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui de nobis quàmlibet vilibus & indignis seruulis, deque salute nostra nunquàm non sollicitus esse pergit, ac idcirco sicut antea Iudæos, ita deinde varios barbaricaru gentium populos de sua voluntate & Euangelica gratia, quæ velut cœleste conuiuium accedere volentibus iampridem parata est, magis magisque certiores reddit. Cuius rei nè vlla mortalibus obrepat obliuio, tot presentes nobis Regis nunciij suppetunt, quot verbi diuini prædicatores & interpretes passim se offerunt, qui regium hoc mandatum vbiq̃ue gentium exequantur, & faustum Euangelium prædicent vniuersis. Eisdem seruis incumbit inuitatis dicere, *Ecce omnia parata sunt, venite ad nuptias.* Nullum enim cessandi vel expectandi tempus superest amplius, quando iam legis veteris typis, & Prophetarum oraculis, priscorumq̃; hominum Messiam suum exoptantium votis abundè satisfactum est. ^a *Nox præcessit, dies autem appropinquauit.* ^b *Exortum est in tenebris lumen rectis.* ^c *Visitauit nos Oriens ex alto ad illuminandos illos, qui sedebant in tenebris & umbra mortis.* ^d Tanquàm sponsus processit huius Regis filius de thalamo suo, quem ille sibi in beatissimæ purissimæque Virginis utero constituit, vt humanam nostram naturam cum diuinitate sua consociaret, Ecclesiamque perinde ac sponsam dilectam acciperet, seque illi perpetua charitate arctissimè copularet. Vnde & Ioannes Baptista de hoc Sponso ita loquitur: *Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi.* Cuius quidem sponsi aduentus tam felix & salutaris est his, qui eiusdem sponsi & sponsæ optant esse filij, (nam & Sponsi filios Christus appellat) vt gratiæ suæ thesauros in illos abundanter effundat. Huc enim spectant diuina illa promissa: *Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aqua viua. Ego sitienti dabo de fonte aqua viua gratis. Ego sum*

lux mundi: qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite. IESU bone, quod & quàm regale in hisce spiritualibus nuptiis conuiuium? quæ opipara fercula? quàm dulces animarum cibi? quàm salutare Sacramentorum riuus? quàm exquisitæ charismatum epulæ? quàm admirandi fructus diuini spiritus? quàm sacra demùm & multiplicia flumina purgationum, illustrationum, ascensionum, consolationum & confortationum ad fidelem animum, qui amans est modò spõsi, iucundissimè nutriendum, ac fortissimè corroborandum? Impletur enim illïc, quod per Prophetam Deus ipse spondit: *Seruus meus es tu, elegi te & non abieci te. Nè timeas, quia ego tecum sum: nè declines, quia ego Deus tuus. Confortaui te, & auxiliatus sum tibi, & suscepit te dextera iusti mei.*

Proinde Apostolum sequar, vt in Christo gloriabundus dicere non dubitem: *Deus qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in Christo, & conresuscitauit, & consedere fecit in cœlestibus.* Deinde quanto attentius de hoc inenarrabili beneficio mecum animo reputo, quod prioribus quidem generationibus non est agnitum, & nobis Christianis in Iudæorum locum assumptis benignissimè communicatur, tanto magis Opt. Maximoque Regi & eiusdem Filio sponso gratias agam, & ab aliis etiam agi passim libentissimè procurabo. Etenim idem Pater sola miseratione commotus, vt verbis Paulinis vtar, *cripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum: qui præterea nos dignos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine. Benedic ergò anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius, & noli obliuisci omnes retributiones eius, quas nimirum Pater cœlestis per Christum, & propter Christum Filium suum huic scelerato mundo amanter donatum exhibuit, nec minus in præsentia Ecclesia veluti regno suo, Sponsi filiis de die in diem exhibet, ac demùm in cœlestibus æternisque nuptiis exhibiturus est, nimirum vt bona tam multa & magna quæ*

Ioann. 8.

Isai. 41.

Ephes. 2.

Coloss. 1.

Ephes. 3.

Psalm. 102.

Matth. 25.

inde ab aeterno præparavit, omnibus & singulis electis copiosè dispense. Hinc porrò singularem ego consolationem capiam, magnaque fide confirmatus, desideranter expectabo futuras in cœlo nuptias tum celebrandas, cum inuitati omnes conuiuæ aderunt, lautis epulis ac deliciis omnibus

Psal. 16. & 64

exsaturandi. *Quarè cum Propheta dicam & ego: Satiabor cū apparuerit gloria tua. Replebimur in bonis domus tua. Repleamini ab habere consolationis eius, ut mulgeatis & deliciis affluatis*

Hai. 66.

ab omnimoda gloria eius. Etenim non sunt condignæ passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Quam

Rom. 8.

foelix autem resonabit gratulatio, non solū præsentibus conuiuibus, sed etiam beatis Angelis lætissimè concinentibus id,

Apoc. 19.

quod Ioannes Apostolus prænuñciauit: Alleluia inquit,

quoniam regnauit Dominus Deus noster omnipotens. Gaudeamus & exultemus, & demus gloriam ei: quia uenerunt nuptiæ Agni. Beati qui ad cœnam nuptiarum Agni uocati sunt. Illos autem ut miserrimos & infœlicissimos homines tristis deploro,

I. Cor. 2.

quod veluti surdi ad hæc spirituales æternasque nuptias à fidei nunciis uocati non audiunt, & sicut cæci, oblatae tantæ gratiæ & gloriæ incredibilem magnitudinem, quam nec oculus uidit, nec auris audiuit, spectare nequeunt: quoniam

dens impietatis ignorantiaque tenebris impediti, fulgentè in uis Euangelij lucem, & paratas in cœlis opes ac epulas, uelut inutiles trunci & stipites, pro nihilo ducunt, neque ullam

inde cordis lætitiã concipiunt, uel seriam animi gratiarum actionem Deo clementissimo reddunt. Tantum abest, ut se conforment illis credentibus, qui cum Euangelici spiritus

Luc. 1. & 2.

nondum effusi primitias hausissent, quemadmodum Deipara Virgo, Zacharias Baptistæ parens, & Simeon iustus, flagrantibus tamen animis Deo hymnos decantârunt, suamque

gratitudinem uerbis & factis amicissimis comprobârunt. Vox enim exultationis & salutis in tabernaculis iustorum, Psalmographo teste.

Psal. 117.

quod veluti surdi ad hæc spirituales æternasque nuptias à fidei nunciis uocati non audiunt, & sicut cæci, oblatae tantæ gratiæ & gloriæ incredibilem magnitudinem, quam nec oculus uidit, nec auris audiuit, spectare nequeunt: quoniam

dens impietatis ignorantiaque tenebris impediti, fulgentè in uis Euangelij lucem, & paratas in cœlis opes ac epulas, uelut inutiles trunci & stipites, pro nihilo ducunt, neque ullam

inde cordis lætitiã concipiunt, uel seriam animi gratiarum actionem Deo clementissimo reddunt. Tantum abest, ut se conforment illis credentibus, qui cum Euangelici spiritus

nondum effusi primitias hausissent, quemadmodum Deipara Virgo, Zacharias Baptistæ parens, & Simeon iustus, flagrantibus tamen animis Deo hymnos decantârunt, suamque

Illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam.

NON modò demirabor, sed rei indignitate commotus, mecum substomachabor, tantam hominum plurimorum esse peruersitatem, qui ex optimo Rege valdè seuerum iudicem, & ex patre clementissimo implacabilem iniustitiæ suæ vindicem sibi vltro consciscant, vt eum qui alioquin naturâ totus benignus est, in pœnis exigendis & infligēdis vltorem esse acerrimum cogant. Etenim sicut rebelles & contumaces filij facere solent, paterna isti patientia, maternâq; indulgentia nequiter abutuntur, ac nouis subinde sceleribus designatis, ad maiorem grauioremq; vindictam charissimum Dominum prouocant & lacesunt. *Existimas autem, ô homo, vt cum doctore Gentium loquar, quia tu effugies iudiciũ Dei? An diuitias bonitatis eius & patientia, & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?* Expectat sanè Dominus vt misereatur nostri, vt pote patiens, & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia, vt Propheta testatur, quiq; nocentes & obstinatos puniturus ingemiscit, ac velut intimo sensu doloris affectus, per suum Prophetam ita conqueritur: *Super quo vos percutiam vltra, addentes prauaricationem? Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis.* Cæterum ex his non modò summi Dei, sed etiam suæ salutis contemptoribus ac hostibus, si Prophetas consulimus, vel maximi ac deterrimi fuere Iudæi, mortalium omnium ingratisissimi, quòd summa Dei munera ipsis præ gentibus aliis primùm oblata vel nō agnoscerent vel repudiarent, quodq; cum in alios Dei nuntios ac legatos sæpè missos, tum in suum præsentem Messiam inauditam tyrānidem horrendū in modum exercerent. Quare per Prophetam illis exprobrat Deus: *Misi ad vos omnes seruos meos Prophetas per diem, consurgens diluculo & mittens, & non audierunt me, nec inclinauerunt aurem suam, sed indu-*

Rom. 2.

Isai. 30.

Ioel. 2.

Isai. 1.

Ierem. 3.

Osee 7.

rauerunt ceruicem suam. Ac iterum per Oseam eisdem maledicit, inquit: *Vae eis, quoniam recesserunt à me: vastabuntur, quia praeuaricati sunt in me, & ego redemi eos, & ipsi loquuti sunt contra me mendacium.* Quos itidē Christus hoc sermone

Ioann. 15.

corripit: *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem & viderunt & oderunt & me, & patrem meum.* Sed & pœnam horrēdam illis ingratis debitā

Matth. 23.

ita comminatur: *Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.*

Isai. 5.

Eōdem spectat parabola, quam Isaias, & post illum Christus de vinea in medium adducit, vt sciant isti mali agricolæ se male perdendos, ac funditus delendos esse, vt vinea tam prauē ab ipsis culta, aliis melius excolenda attribuat.

Matth. 21.

Vbi ego duplex vitiorum genus in hospitibus istis à Rege inuitatis notabo, quoniam alterum malitiæ ac turpitudinis specimen apertum præ se fert, alterum quia tectius, non ita se facile cunctis prodit. Crassa quidem sunt crimina, vt nemo nescit, incredulitas, idololatria, piis intentata vis ac persecutio, blasphemia, seditio, contumacia, furor, contemptus Magistratum. Minus autem odiosa, magis quē familiaria plebis quē sunt vitia, hypocrisis, iactantia, oscitantia, in cultu diuino negligentia, diuitiarum amor, honoris cupiditas, studium voluptatum, amor luxûs, aliâque id genus mundo vîsata, & quæ vix à paucis vitantur delicta, licet humanæ quidē salutis ea sint impedimenta, quæ Christus numerat inter spinas semen Dominicam suffocantes. Nec obscure hoc ipso loco monemur, non minus Christianis quàm Iudæis fugienda esse peccata, si ad cœlestes nuptias vocati peruenire debeant, peccata inquam, non solum enormia (Apostolus carnis opera vocat) quæ patrans regnum Dei consequi nequeunt, sed etiam alia leuiora. *Vae igitur mundo à scandalis, quæ tandem Angeli de regno Dei colligent, sicut & eos, qui faciunt iniquitatem, vt omnes in caminum ignis inextinguibilis coniciantur. Vae homini illi, per quem scandalum venit,* inquit Dominus, qui tandem in iudicio extremo pronūciabit: *Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem.* Nec inte-

Matt. 13.

Luc. 8.

Galat. 5.

Matt. 18. & 13

Matt. 18. & 7.

rimprætermittam leuiora, vt vulgo videntur, peccata fugere, quæ vel Spiritum sanctum cōtristare, vel meam conscientiam polluere possunt. Scriptum est enim: *Qui spernit modicam, paulatim decidet. Qui amat periculum, in illo peribit. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.* Nec temerè Paulus admonet, vt ab omni mali specie nos abstinemus, quãdoquidem & in agone certans à multis abstinet, quæ si licent, non expediunt tamen ad hoc suum institutum. Tum Augustinus prudenter notat, peccata minuta seu venialia, licet animam non occidant, nec Dei odium promereantur, tamen velut pustulis quibusdam, & quasi horrenda scabie grauare mentem, tamq̃; deformem facere, vt eam ad amplexus Sponsi cœlestis aut vix, aut cū graui confusione venire permittant. Quocircà significanter dictum videri debet à Christo: *Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam.* Etenim rerum terrenarum curæ, & pecuniæ studium, sensuumquæ illecebræ complures impediunt, quo minus ad cœnam magnam, vt alibi Christus loquitur, vel ad hæc paratas nuptias perueniãt, quantumuis vocati & expectati sint: his enim nuptiis illi se præbuerūt indignos. Nec discedam à Chrysostomi sententia, qui docet, non tanto studio fugienda videri grauiora peccata, quanto quæ leuiora censentur, eò quòd ab illis natura sponte sua quodam modò abhorreat, hæc verò dum per nostram desidiam contēnuntur, frequenter augeantur, vt ex paruis etiam fiant maxima. Adhæc animaduertam, non sine iusto & formidabili iudicio Dei factū esse, vt rebelles Iudæi, quia visitationis suæ tempus non agnouerunt, horribiliter plecterentur. Etenim Prophetas & Apostolos ad se missos fœdè contempserunt, nequæ illos pro Dei legatis & nunciis habere & sequi voluerunt: eaque de causa suam metropolim, & Rempub. omnem funditus perdiderunt. Dolebo autem, hodie tam multos existere, qui Iudaicam eiusmodi ingratitude & rebellionem æmulentur, ideòquæ diuinam iram contra se desæuientem sentiant, quandoquidem Christum Dominum in suis Vica-

Ephes. 4.

Ecclesi. 19. 3.
& 13.1. Theff. 5.
1. Cor. 5.Serm. 41. de
Sanctis.

Matth. 22.

Luc. 14.

Homel. 87. in
cap. 27. Matt.

Luc. 19.

Luc. 10.

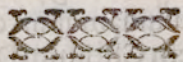
Actor. 9.

Prou. 9.

Osee 3.

Iudæ 1.

riis & Legatis persequi non vereantur. Manet autem verbum Domini in aeternum, *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Vnde Christus & Saulum Ecclesiæ persequitorem corripiens dixit: *Saule, Saule quid me persequeris? Ego sum IESVS quem tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare.* Peccat autem hic maximè Sectarij, quibus immane ac perpetuum bellum est aduersus Ecclesiasticos magistratus, vt non modò Iudæis perfidis, sed etiam impiis Arianis & schismaticis Donatistis sese conforment in autoritate Ecclesiæ passim labefactanda. Spectabo interim & laudabo iustum Dei summi iudicium, quo istorum improbitas, & in persequendo rabies auro nostro magis magisque plectitur. Contemnunt magistratus Ecclesiasticos: vicissim autem à suis principibus & minorum gentium hominibus non secus quàm vt seditiosi & turbulenti doctores habentur, & frequenter exploduntur. Scindunt mysticum Christi corpus, sed qui nullam inter se vel spiritus, vel doctrinæ vnitatem retinere possunt, ac sectas planè dissectas in noua sua religione fouent & alunt assiduè. Patribus & Episcopis derogant auctoritatem, quam cum sibi passim arrogant, suam ipsi stultitiam orbi produnt, efficiuntque, nullus vt sapiens illos censores & iudices ferèdos putet in causa religionis. Purum Evangelium, purumque Dei cultum iactant, sed cernunt non cæci, ad religionem nouandam & euertendam præcipuum istorum studium tendere, hocque tantum illos populo gratiores reddere, quod Salomon dixit: *Aquæ furtiua dulciores sunt, & panis absconditus suauior.* Sed nè multis, Ecclesiæ nostræ hostes eandem cum Iudæis sortem, immò & maledictionem experiuntur, vt sint nempè homines sine capite, sine sacrificio, sine altari, sine spiritu fidei ac vnitatis, & sicut Iudas Apostolus de illis prædixit, animales, murmuratores, querulosi, illufores, & secundum desideria sua ambulantes in impietatibus.

Rex vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali, & ait illi: Amice quomodo huc intraſti, non habens vestem nuptialem?

PANNOSVS homo in hac parabola proponitur, qui ad regales nuptias inuitatus, bonorum quidem cœtui & lautis conuiuarum epulis in mensa expositis sese admiscuit, sed magno sanè malo suo. Primùm enim Regis inuitantis, & perinde totius honestissimi cœtus accumbentis offendit oculos, quòd velut sordidus inter ornatos, & fulgentibus vestibus indutos appareat. Deinde à Rege ipso palàm obiurgatur, & cùm neglecti decoris rationem reddere non potest, ex conuiuio tam splendido iubetur extrudi. Postea in tetrum carcerem coniiicitur, & manuum pedumque libera potestate priuatur, sed & sequis licitoribus traditur excrucandus. Quam ob causam rogas? non sanè quòd incredulus, homicida vel adulter esset deprehensus, aut insigne aliquod flagitiũ perpetrasset, sed totius damnationis & horrendi supplicij pœnam idcirco sustinuit, quòd conuenienti verèque nuptiali veste charitatis orbatus, tali conuiuio sese immisceret, ac aliis præclarè vestitis ipse cum indumento squallido & indecenti asfideret.

Hoc typo designatum esse credam, quàm perperam cum illis agatur, qui Deum sibi semper propitium fingunt, veluti nihil exigentem aliud, nisi Christianæ fidei professionem, piamque confidentiam propter Christum mediatorem. Alij salua & secura omnia sibi pollicentur, modò in Ecclesiæ Catholicæ vnione & communionem persistant, & vulgari more Sacramentis vtantur, Dei que verbum prædicatum vtcunq; audiant, tamen nec Dei, neque Ecclesiæ propositis legibus obsequantur. Sedenim incomptus hic hospes, qui tam seuerũ Regem experitur, & in extremas tenebras abiicitur, figurã illorum omnium exprimit, qui speciẽ quidem pietatis habent in Ecclesia, virtutem autem eius abnegant, qui que volupta-

2. Tim. 3.

tum

Roman. 2.

Iacob. 1.

Apoc. 1.

Matt. 25.

Ioan. 15.

Matt. 7.

1. Corint. II.

Matt. 26.

Matt. 26.

Lib. 3. de vita
contemplati-
ua. cap. 12.

tum magis quàm Dei sunt amatores, vt Paulus loquitur: auditores tantum verbi, non factores. Quo magis ego illum iudicem vehementer metuam, qui nihil coinquinatum in suum cœleste regnum admittit, illas etiam virgines excludens, quibus licet fides, spes, castitas & precatio cõstet integra, oleum tamen deest sacrum charitatis, quod ad fouendum ignem acceptis lampadibus est necessarium. Ac meritò sanè illum vereor, qui velut vitis vera, infructuosum ferre non vult palmitem, eumque aridum iubet prorsus exuri, neque solum ob commissa mala, sed etiam ob prætermissa bona opera totum damnat hominem, iuxta illam sententiam: *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Rursus extimescam reus esse corporis & sanguinis Dominici, quemadmodum rei certè sunt omnes, qui cum perfido Iuda, & hæreticis omnibus indignè sumunt sacram Eucharistiam, quòd eos etiã singulos meritò Christus illa feriat sententia: *Amice ad quid venisti?* aut, sicut hodiernum loquitur Euangelium, *Amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Illud insuper iustum mihi pudorẽ iniiciet, quod sordidi huius hospitis exemplo non fiam cautior, maiore vt desiderio ac studio ad vestem nuptialem obtinendã, aut potius recuperandam adspirem, maximè cum intelligam, amissa violatæque charitatis damnum non solum in hac vita, sed etiam apud inferos longè grauissimum esse, ac pœnas homini creare perpetuas. Facit enim hominem, vt Christus indicat, turpiter obmutescere, manibus eius ac pedibus vincula iniicit seu compedes, eundem in tenebras exteriores deturbat, quem & dæmonum tyrannidi subiicit, fletum & stridorẽ dentium nunquam desitutum cõcilians. Quibus de rebus ac gehennæ supplicii libet adscribere, quod Prosper Aquitanicus hunc locum tractans, eruditè notauit. Quid est inquit, obmutescere manibus & pedibus ligari, nisi in inferno, vbi Deo nemo confitetur, actione priuari: sicut in exteriores tenebras mitti nihil aliud erit, nisi à Domino, qui est mentium lumen, expelli? Fletus autem & stridor dētium

acerrimos eorum dolores ostendunt, qui supplicio æternæ mortis addicti, non videndi sensum habituri sunt, sed dolendi. Quorum continuus fletus, cruciatus æternus, dolor summus, pœnalis sensus, torquent animas, nec extorquent, puniunt corpora damnata, nec finiunt. Quos ideò sibi deputatos ignis inextinguibilis non extinguit, vt permanente sentiendi vita, pœna permaneat, & ad dolendum magis quàm ad viuendum æternis corporibus compeditos habeat, quos in flammis viuacibus immortalitas secūda mortis occidat.]

Quis ergò non admiretur Christianos homines ita sui amantes ac studiosos esse, vt in charitate colenda operam exiguam ponant, atque ita seipfos perdant funditus? Non enim fallit Ioannes, inquit: *Qui non diligit, manet in morte. Qui non diligit, non nouit Deum, quoniam Deus charitas est.* Tum ab alio Apostolo traditur: *Charitas operit multitudinem peccatorum.*

I. Ioan. 3. & 4.

I. Pet. 4.

Quid autem hac nuptiali veste vel pulchrius homini, vel necessarium magis ad benè beatèquè viuendum? Hæc veluti certa nota est, sicut Christus ipse prodidit, quæ filios regni ab adulterinis probè distinguit. Hoc aurum illud ignitū & probatum, & vestis candida, sicut Spiritus sanctus verbis illis ostendit: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, probatum, vt locuples fias: & vestimentis albis utaris, vt non appareat confusio nuditatis tue.* Sed væ mihi, si nec amem, nec timeam Deum, vt tam præclaris eius beneficiis ad redamandum illum fontē bonorum non exciter, & seueris eiusdem iudicii ad illum timendum non commouear ac impellar. Habet ille quidem lautissimum & instructissimum conuiuium, quod suis electis apponit amicis, vt summam eius bonitatem agnoscam. Habet præterea illum conuiuarum delectum, vt inter inuitatos omnes nè vnum quidem ferre possit hospitē malè compositum, & indecenter ornatum, vt iustitiam eius ingentem obseruem ac metuam. Graue est sanè, ex omni gratia tanti Regis, quem antea mihi fauentem habebam, prorsus excidere: grauius, omnem spem futuræ cum illo offenso reconciliationis mihi omninò præscindi: grauissimū verò, me sum-

Ioann. 13.

Apoc 3.

Isai. 33.

mis æternisq; bonis amissis, manere in dæmonū potestate, & cū acerbo fletu oculorū, & immani stridore dentium, aliisq; pœnis horrendis perpetuò conflictari, siue, vt Isaias inquit, cum igne deuorante, & ardoribus sempiternis habitare. Ergone insanos homines meritò eos dixerim, qui diuini timoris simul & amoris expertes, præsentem Dei gratiam oblatā, & futuram gloriam promissam pro nihilo ducunt, solaque fide ac spe misericordiæ Dei sese & alios vanissimè consolantur? O brutas pecudes potius quàm homines Christianos,

Luc. 15.

qui porcorum siliquis cum filio prodigo pascunt ventres, suasque mentes, quas Deus solus explere potest, terrenis curis immergunt, atque interim ad Euangelicas epulas & cœlestes nuptias desiderio nullo feruntur. O me stupidum etiā & vesanum, qui ad summa æternaq; vocatus, vilissimis mundi carnisque blandimentis & sensuum illecebris deditus & addictus, post tot annorum spacia ad germanam filiorū Dei libertatem nondum emergo, vt saltem vestem illam nuptialem mihi studeam comparare, ac nitidam conseruare. Vtinā

Apoc. 2.

aures meas vox illa diuina duntaxat penetret: *Habeo aduersum te pauca, quòd charitatem primam reliquisti. Memor itaq; esto vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem: venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egerit.* Dolebo denique, mihi cum multis hoc esse commune, vt formidabilem Christi sententiā, qua hoc Euangelium concluditur, surdis velut auribus transmittam: *Muli inquit, sunt vocati, pauci verò electi.* Verùm de hoc dicto alibi plura. Sunt interim, scio, qui vestem nuptialem ad fidem solam referant, sed quorum inane frigidumque commentum tanto magis respuam, quanto constantius veteres Theologi, vt Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Gregorius, Haymo, Theophylactus & Euthymius hunc locum de charitate & Christiana iustitia interpretantur.

PRECANDVS est mihi Deus pro Christianis ingratis, & iusto Dei iudicio nunc vehementer afflictis, quandoquidem non

secus

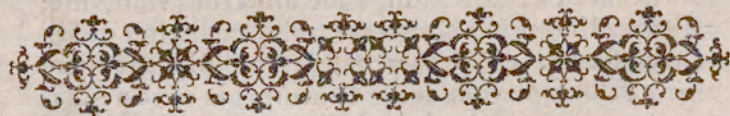
secus ac olim Iudei, exhibita Christi Euangelijꝝ gratia licenter abutuntur, & breue hoc gratia tempus sine iustitia fructu transigunt, utpote curis temporalibus, malisqꝫ cupiditatibus, & carnis operibus impediti, nihilqꝫ solliciti de sancta sua uocatione & ornanda, & promouenda.

ORABO insuper pro Ecclesia Catholica ministris, & uerbi Dei concionatoribus, ut quia uelut summi regis legati, animos hominum ad caelestes epulas inuitare habent atqꝫ componere, hac graui functione sua ritè fungantur, nihilqꝫ metuant quorumuis hominum ingratitude, & hostium petulantiam & crudelitatem.

PRAETEREA petam meliorem dari mentem plurimis, qui hodie sine ueste nuptiali, & in mortali peccato Christianismum profitentur, sapè & in suis pereunt sceleribus. Nec pauci securè peccant, Dei gratiam & Christi merita, fideiqꝫ iustitiam vanè iactantes, praecipuam uerò Christianismi partem, legisqꝫ diuinae summam & compendium charitatem, ac eius opera prorsus intermittentes. Atqui Apostolica uox est, eritqꝫ semper: Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas: & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Si quis non amat Dominum nostrum IESVM Christum, sit anathema.

1. Cor. 13.

1. Cor. 16.

DOMINICA XXI. POST TRI- NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

IN Capharnaon non ignobili oppido Galilææ, habitabat quem Ioannes Euangelista hoc loco describit Re-

gulus, sic nempè dictus, quòd è regio esset genere procreatus, siue quòd àliqua principatus dignitate fungeretur. Is & nobis eò debet esse gravior, quòd præluserit futuram vocationem gèrium, quæ Iudæis & filiis regni reiectis, ad Euangelicæ gratiæ consortium erant admittendæ. Minusque mirum videri debet, fidem infirmam apud hunc Regulum initiò deprehendi, quoniam Capharnaitis magna incredulitate & contumacia laborantibus, unde Christus illis maledicit, cõmorabatur. Illud in eo laudare conuenit, quòd ad eò sollicitus pater sit, magnamq; curam habeat filij cum mortifera febris conflictantis, vt de vita eius & medici desperarent. Laudabilior idè fuit, quòd non aliò quàm ad Christum se conferat, & omne suum præsidium ac extremum remedium in præsentì opera Domini ponat. Etsi enim in Christum verum & vnicum Messiam perfectè nondū crederet, tamen ob præclaram de illo conceptam opinionem supplex accedit, & hunc hospitem in suas ædes inducere contendit, singularem eius virtutem morienti filio ad futuram sibi pollicens. Cæterum sapienter Christus cunctatur, & ægrotum eius filium differt inuisere, patrem interim Regulū & simul Iudæos omnes perstringens, utpote ad credendum difficiles atque tardos, & nouorum quidem miraculorum semper cupidos pro sua veteri curiositate simul & incredulitate. Auget verò & confirmat fidem suam Regulus, càm ex Christo audit, Vade, filius tuus viuit, vniq; verbo credit firmiter ac integrè, nihil vt dubitet de filij conualescentia, utque corporalem Domini præsentiam vrgere desistat, perinde ac ille Centurio sibi certò persuadens, vnum Christi verbum sufficere ad morbum omnè depellendum, & ad suum puerum amissæ sanitati restituendum. Hanc illius fidem corroborant serui accedentes, quum rogati respondent de hora seu tempore profligatæ febris, & redditæ sanitatis filio. Amplioris adhuc fidei specimen in eo præbet, quod non contentus in Christum credere, suam quoque familiam credentem efficit, vt nullo excepto cuncti Messiam ac eius Euangelium libentibus animis amplectantur. Proinde non vnum, sed

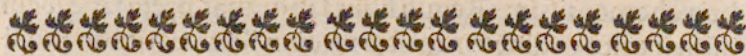
Matt. 8.

Matth. 11.
Ioann. 6.Matt. 8.
Luc. 7.

multiplex miraculum, vtpote in patre, filio, & familiaribus patrum hic licet deprehendere, & ad Christi gloriam decet predicare, nostramq; inde fidem atque confidentiam corroborare conuenit. Iustus enim ex fide viuit.

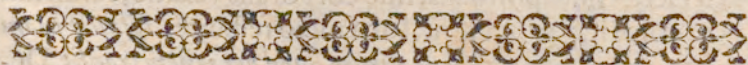
Matt. 8.
Luc. 7.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Ioann. IIII.

RRAT quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia IESVS adueniret à Iudæa in Galileam, abiit ad eum, & rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius, incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eum, Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum Regulus, Domine, descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Iesus, Vade, filius tuus viuit. Credidit homo sermone quem dixit Iesus, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nunciauerunt dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit, & credidit ipse, & domus eius tota.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Rogabat eum Regulus, vt descenderet & sanaret filium eius.

VSPICIAM Christi Domini sapientiam, paremq; bonitatem, qui optimum exhibiturus medicum, circa ægotum vnum ita versatur, vt simul multis malè valentibus consulat, probèq; medeatur. Febrî vehementissima Reguli filius laborabat, breui sanè secundùm naturę ordinem moriturus, cùm illius ægritudo medicorum artem ac industriam omnem superaret, siue demum hectica, siue ephemera, siue putrida, prorsusq; pestifera febrî laboraret. Hac occasione commotus pater, cùm videt se frustra humanis confidere præsiidiis, & certum mortis periculum imminere sentit, ad diuinam Christi opem quærendam, licet in fide imbecillis, totum sese conuertit. Rectè autem facit, quod Christi admonitione correptus, suam in illū fidem auget, illiq; constanter adherere pergit, donec præcipuo morbo incredulitatis, quo nihil est animæ nocentius ac detestabilius, omninò liberetur. Iamq; ille in mente sanatus, & filio corporis impetrat incolumitatē, & seruos familiamq; totā eò adducit, vt omnes vero fidei lumine collustrentur, & salutem à Christo spiritualem reportent. Vnde autem fructus tam euidentis ac multiplex initium sumpsit: nimirum ex afflictione ac ægritudine, quæ non solum hoc loco, sed etiam alibi passim, sicut Euangelium de^a paralytico, ^b lairo, ^c decemq; leprosis docet, in causa est, vt Christus vtiliter cognoscatur, quæratur, adeatur, inuocetur, nec solum præsens, sed absens etiam honoretur. Quare Ioannes quoq; scribit: *Sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa que faciebat super his qui infirmabantur.* Multis autem modis prodest electis siue spiritualis, siue corporalis vexatio, nimirum vt in cruce ipsa probentur, Iob sancto testante: *Ipsescit viam meam, & probauit me, quasi aurum quod per ignem transit.* Deinde virtus ipsa, præsertim patientia, in bonis probatis, cum affliguntur, magis elucet, & ad exemplum aliorum resplendet pulchrius, vt hinc Iacobus Apostolus asserat: *Exemplum accipite fratres, exitus mali & longanimitatis, & laboris, & patientiæ, Prophetas, qui loquuti sunt in nomine Domini. Ecce beati-*

ficamus

*Christus sapiens et bonus
dicitur vnum
curando multos
his medetur.*

*Afflictio et
animi
vulnera.*

a Matth. 9.
b Marc. 5.
c Luc. 17.

Ioann. 6.

Iob. 23.

Iacob. 5.

3. *tificamus eos qui sustinuerunt.* Præterea hoc argumento declarat Deus, quos chariores amicos & filios in hoc mundo habeat. *Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit*, Apostolo teste, ut hinc etiã Raphaël Angelus Tobix seniori dixerit: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te*, per cæcitatem scilicet. Nec temerè scriptum legimus: *Vexatio dat intellectum*, quoniam auget homini sapientiam, ac maiorem cautionem adducit, nec minus iustis confert, ut in humilitatis officio rectius contineantur, & in via Dei prouidè magis ambulent. Nam & Paulus de seipso fatetur: *Nè magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Satana, ut me colaphizet. nam virtus in infirmitate perficitur.* Adhæc duris casibus probos ac improbos exercet Deus, non solum ob salutem hominum, sed etiam suam ut gloriam magis illustret, latiusque in orbe diffundat. Vnde Christus mirantibus de cæco nato discipulis ita respondit: *Neq; hic peccauit, neq; parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in illo.* Eadem ratione de Lazaro ægroto audiens, hoc quoque iudicium tulit: *Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei: ut glorificetur Filius Dei per eam.* Cæterum si communem hominum sortem spectemus, plerosq; Deus morbis & aduersis rebus visitat, vel, sicut Propheta loquitur, vias eorum sepit spinis, ut sua ipsi vitia cognoscant & corrigant, mentemque recipiant saniozem. Hinc de Iudæis afflictis simulq; resipiscentibus Propheta regius canit: *Multiplicate sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt. Clamauerunt ad Dominum cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos.* Qui & de seipso apertè fatetur: *Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam iustificaciones tuas.* Orat insuper Dominum pro his, qui malè securi grauius peccant, & rebus secundis affluentibus insolescunt. *Imple inquit, facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. In chamo & freno maxillas eorum constringe, qui non approxi-*
 4. *mant ad te.* Illis autem ex animo gratulabor, quos præsens afflictio, & qualiscunq; morbus ad saniozem mentem redu-

Hebr. 12.

Tobi. 12.

Isai. 28.

2. Cor. 12.

Ioann. 9.

Ioann. 11.

Osee 2.

Psal. 15. & 106.

Psal. 118.

Psal. 82. & 33.

Luc. 19.

Ierem. 31. & 5

*deploratio*3. Reg. 11.
Iudic. 16.*confessio*

Num. 16.

Psal. 54.

Sap. 19.

a Exod. 14.
b 2. Mach. 9.
c Act. 12.*lucatio*2. Paral. 33.
Iob. 5.

Genes. 42.

*in natura sua
ingenium fili
7 Adam.*

cit, quoniam seueræ visitationis tempus agnoscunt, & de spi-
 nis viuas, & de tribulis ficus quodammodo colligunt, vt eo-
 rum aliquis cum Ieremia testari possit: *Castigasti me, & erudi-
 tus sum.* Aliorum autem infortunatam deplorabo sortem, de
 quibus idem Propheta dixit: *Percussisti eos, & non doluerunt:
 attriuisisti eos, & reuenerunt accipere disciplinam: indurauerunt
 facies suas supra petram, & noluerunt reuerti.* Floruerunt olim
 Salomon rex & Samson iudex, sed quos fortuna prospera sic
 obcaecauit, vt diuini timoris, suæque salutis obliuiscerentur,
 quoniam infano mulierum amore capti, in pericula grauissis-
 ma inciderunt. Multoque magis illos mihi commiserandos
 putabo, qui morbis poenisque aliis à iusto Deo puniti, in suis
 sceleribus pereunt, ac futuræ mox damnationis specimen e-
 dunt, initiumque monstrant. Nam de Core, Dathan &
 Abiron seditiosis, Moyseque rebellantibus constat, quod ter-
 ra dehiscens illos omnes cum suis deuorauerit, vt ad inferos
 viui descenderent. Et quibusdam flagitiosis hoc optat Pro-
 pheta: *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuen-
 tes.* Demum quibusdam impiis Dei offensi iram & vindictam
 sine misericordia superuenire, liber Sapientiae probat, & sa-
 tis ostendunt ^a Pharaon, ^b Antiochus, ^c Herodes, aliique imma-
 nes tyranni, quos funesta mors diuinitus inflata, ad poenas
 tartareas usque detrusit. Ego verò & mihi & amicis precabor
 ex animo, vt quoties à Domino iudicamur atque corripimur,
 ad nos ipsos ante mortem redeamus afflicti, & vnà cum rege
 Manasse in mediis poenis ad Dominum conuertamur. *Bea-
 tus enim homo, qui corripitur à Domino: quia ipse vulnerat, &
 medetur: percutit, & manus eius sanabunt.* Profuit sanè diuina
 correptio filiis Iacob, qui suorum malorum conscij, durèque
 à Ioseph fratre tractati, confessionem hanc humilem edide-
 runt: *Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum.*

Hinc iam ego discam infelices Adæ filios cognoscere ac
 deplorare, qui ad peccandum usque procliuēs atque præci-
 pites, ex lapsu tam ægrè assurgunt, & assurgentes faciliè rela-
 buntur, nec sine verberibus sapere dignantur, vt etiam ad of-

ficium vi quadā adigi debeant. Etenim nisi flagellis quibusdā verberētur, ac tanquā funibus pertrahātur, iuxta illud, *Cōpelle intrare*, nec seipfos, nec Deum agnoscere, multoq; minus ad percutientem Dominum redire consueverunt. Adeò verū est illud Gregorij Magni dictum: Mala quæ nos premunt, ad Deum ire compellunt. Vel sicut Paulus affirmat: *Dum ius dicamur, à Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur*. Deinde operam sedulam dabo, nè repentina tempestate vel aduersitate quadam oborta, siue per illam corpus, siue animus affligatur, ego vulgi more perturber, & plus æquo discrucier. *Non enim contristabit iustum, quicquid ei acciderit*, si Salomoni credimus: & norunt nobiscum ethnici, nihil in terris esse firmum ac perpetuum, sed vanitati omnia subiacere, incidentes verò calamitates, quas effugere nullus in hac vita potest, velut asperos esse ventos, quibus nostra in hoc procelloso mari nauigatio, dum ad portum æternæ salutis tendimus, nunquàm non sit exposita. Mihi certè velut in media tempestate nauiganti dormiendum non est, quandoquidem *militia est vita hominis super terram, & sicut dies mercenarij, dies eius*. Quicquid verò iniuriæ, doloris ac molestiæ obuenerit, id velut à summo Deo paratum, mihiq; trāsmissum munus esse arbitror, qui certè ad sui nominis gloriam & ad salutem mortalium à fine vsq; ad finem attingit fortiter, & disponit suauiter omnia. Verèquè scriptum habemus: *Omnia sanctis in bona cōuertentur*. Igitur si me inuadat ac grauet morbus quàmlibet fœdus, vehemens, atrox, pestilēs ac diuturnus: cur auerfer quæso poculum, si velim, salutare, & ab optimo medico mihi benignè porrectum, & de quo fidenter cum Propheta dicere possim: *Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo?* Nec est sanè obscurū, quid ego, quantumquè Redemptori Christo debeam, qui longè acerbiorē pro me calicem bibit, & qui suos fideles sine cruce & calice hīc viuere noluit, ideòquè dixit: *Calicem quidem meum bibetis. Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus*. Quid verò, si morbus sit sanitatis hostis, cor-

Luc. 14.

i. Cor. 11.

Prou. 12.

Ecclesi. 3.

Iob. 7.

Sap. 8.
Ecclesi. 39.

Psalm. 115.

Matth. 20. &
10.

poris carnifex, dolorum nutritor, naturæ destructor, & mortis quoque prænuncius? Quid tum postea? est idem quoque, si volumus, iudex & probator fidei, patientiæ magister, orationis exactor, ad humilitatem impulsor, ac demum testis in Christi schola exercitatorum. Impiorum autem & stultorum isthuc est proprium, ut impatientia & obmurmuratione suas ægritudines non minuunt, sed augeant atque conduplicent, eaque ratione simul corpore & animo se bis miseros reddant, ac nonnunquam in sæuis illis dolorum aculeis etiam foedè desperent, impièque blasphemant. Missum ergò faciam hoc genus hominum, quod cum natura & Deo ipso immaniter pugnat, atque in flagranti morbo ita me comparabo, nè virtutum illarum præsidio & fructu destituar, quæ patientes, humiles, confidentes & obedientes Dei filios probè declarant, & vehementer exornant. Cùm verò vel morbi, vel mortis memoria tristis accedet, hominis nimium delicati esse censebo, si accepti pharmaci acerbo gustu grauius offendatur, aut si contra veterem Adam sibi obstrepentem stolidè irascatur, vel cum carne ipsa, vel ut ancilla immorigera & querulosa, sine fructu vllò cõtendat. *Omnis enim disciplina in presenti quidem videtur non esse gaudij, sed mæroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis reddet iustitia, sicut Apostolus docet. Quapropter siue leuiusculo, siue grauiore morbo diuexer, oculos in Deum vitæ ac necis meæ principem coniiciam, meamque voluntatem cum illius voluntate semper sancta cõiungam, & totus ex illo pendens, vnà cum viro patientissimo ex animo dicam: Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non susceperimus? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.*

Hebr. 12.

Iob. 2. & 1.

Domine, descende priusquam moriatur filius meus.

OSTENDIT Regulus præposterum studium mortaliū, qui secundum carnem sapientes, ordinemque diuinum peruertentes, primam & præcipuam curam corpori, posteriorè verò animæ quantumuis languenti & periclitanti, tribuere

solent.

solent. Etenim hic princeps de sua & suorum salute perpetua comparanda, vt sanè oportebat, minimè cogitat, sed filij corpori tam caduco & corruptibili duntaxat consulit, quod ipsum sicut vitrum fragile, citò cadit, & frangi omninò necesse est. Siquidem *homo quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra: & nunquam in eodem statu permanet. Hesterni sumus, & ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri super terrã,* quemadmodum liber Iob liquidò asseuerat. Errat etiam in eo Regulus, quod cum suam iuandis aliis dat operam, seipsum fœdè negligat, vt meritò illi possèt obiici: *Medice, cura te ipsum. Miserere anima tua placens Deo.* Peccat in eo insuper, quòd Christo admonenti de grauissimo morbo, vtpote fœdissimo crimine incredulitatis, velut surdas aures præbeat, quod què more suo vehemens & imperiosus, rem suam tantoperè vrgeat, molestè Christi sermonem interpellans, atque hoc vnum respondens: *Domine, descende priusquam moriatur filius meus.* Quid enim his verbis aliud indicat, nisi quod legem velit ipse magistro præscribere, & vel ab inuito nouum extorquere miraculum, vbi & quando ipsi adlubeat: Hinc ego exemplum capiam hominis, sicuti Paulus vocat, animalis, qui non percipit ea quæ sunt spiritus Dei, neq; rectum quicquam putat, nisi quod ipsi placet, ac videtur consentaneum. Etenim *qui secundum carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt: qui verò secundum spiritum sunt, quæ sunt spiritus sapiunt,* vt idem Paulus affirmat. Hallucinatur demum Regulus vnà cum suis Capharnaitis, vtpote in spectandis miraculis nimiùm cupidus atque curiosus, carnis iudicio & affectibus deditus, tum in fide verbo Dei adhibenda tardus, fortasse quòd a spinis bonum semen suffocantibus impediretur. Nondum sanè didicerat, quid sibi vellent illè sententiæ: *Nisi credideritis, non intelligetis.* *c Pauperes euangelizantur.* *d In simplicitate cordis querite Dominum, quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illũ.*

Et hætenus quidem laudabo Regulum, quòd ægrotantis filij curam gerat sedulam & indefessam, cum ipse Christum

Iob. 14. & 8.

Luc. 4.
Ecclesi. 30.

1. Cor. 2.

Rom. 8.

a Luc. 8.

b Ifai. 7.

c Matt. 11.

d Sapient. 1.

non per ministros aut literas inuisat, sed per seipsum coram
 accedat, & opem illius ardentè imploret, ex fido amore filij
 seriò tentans omnia. Quo quidè exemplo non obscurè mon-
 net, sicut & ego monere debeo, parentes ac heros omnes, vt
 si muneri suo satisfactum velint, non modò sanis, sed etiam
 ægrotis filiis, ac domesticis omnibus maturè consulant, ma-
 ximè si morbus ingrauescere, ac mortis periculum immine-
 re videatur. Habet enim tunc locum Apostolica sententia: *Si
 quis suorū, & maximè domesticorū curā nō habet, fidem negauit,
 & est infideli deterior.* Quid verò grauius ac terribilius ille p-
 ferret in parentes auaros, inhumanos, sordidos, & à charita-
 tis affectu alienos, quos & sine affectione homines vocat, &
 in quos vetus illa competit sententia: *Noli esse sicut leo in do-
 mo tua, evertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.* Eo-
 que magis dolebo, tam multos passim reperiri heros ac pa-
 tres familias, qui nullam de suis filiis ac familiaribus siue in
 corpore, siue in animo iuuandis curam sustinere, sed potius
 contra naturam ipsam turpiter abiicere videantur. Proinde
 nunquàm aut rarò pro suis domesticis Deum orant, & iuue-
 tutem vel familiam sibi commissam, velut messè incultam
 iacere sinunt, nihilque minus cogitant, quàm vt suos verbo,
 exemplo atque præsidio ad benè beatèque viuendum hor-
 tentur ac assuefaciant. Atqui hoc non est liberos in discipli-
 na & correctione Domini educare, quemadmodum Apo-
 stolus disertè mandauit: nec est instar optimi patris Iob san-
 ctificare filios, aut eos cum Tobia in Dei timore instituire,
 sed potius firmum naturæ ius, Dei que decretum sanctū vio-
 lare, quo nempè sancitum est, vt sese parentes velut vicarios
 ac ministros Dei, suis domesticis ritè gubernandis, atque ad
 pietatem omnem informandis sedulò applicent. Peccat au-
 tem in eo Regulus, quòd inter ytramque corporis & animi
 sanitatem discernere nesciat, naturalis in filium amoris affe-
 ctu, velut vino ebrius, quodque in sola corporis incolumi-
 tate restituenda sit nimis anxius procurator. Quod si paren-
 tes nullis sumptibus ac laboribus parcunt, sed omnia sibi

perfe-

1. Timot. 5.

Rom. 1.
2. Tim. 3.
Ecclef. 4.Ephes. 6.
Iob. 1.
Tob. 4.

perferenda & experiunda putant ad vitam filij exiguo tempore, & nescio quàm frugiferè prorogandam: quid tandem studij ac operæ mihi prætermittendum est, vt immortalis anime meæ vel proximi consulam, illamque contra tentationes omnes in spiritali vita conseruem, & simul peccantem ab æterna morte gehennæ vindicem? *Qui enim peccat, ex diabolo est. Qui in vno peccauerit, multa bona perdet. Anima que peccauerit, ipsa morietur, nihilque fingi potest morte illa horribilius, quæ mentem Christianam lethali commisso crimine à summo æternoque bono disungit, ac infœlicem perpetuò facit. Quocircà nè boni specie fallar, neue prætextu procurandæ aliorum salutis meam ipse salutem in discrimen adducam, sæpè illud Christi verbum in mentē reducā: Quid prodest homini, si mundum vniuersum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo cōmutationem pro anima sua? Tantòq; magis mihi cōmendatum erit, quod Sapiens præcepit: Pro iustitia agitare pro anima tua, & vsq; ad mortē certa pro iustitia: & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.*

Credidit ipse, & domus eius tota.

NOTABO fidem in hoc Regulo pulchrè succrescētem, quæ sicut herba germinauit, suaque sumpsit incrementa, do nec eò perueniret, vt totam eius familiam maturo fructu locupletaret atque completeret. Ac primùm quidem de Christo ille præclarè sentit, vtpote virum illum & doctorem sanctum esse statuens, qui præsens etiam lethaliter ægroto mederi queat, ac præ cæteris opitulari. Præclarius deinde iudicat, cer tō sibi persuadens, eundem etiam corpore absentem, solo verbo & nutu tam præpotentem esse, vt morientem quoq; curare ac restituere possit: immò illum ipsū in lege promissum esse Messiam, quem cuncti sani & ægroti meritò amplectantur atque colant. Hanc ille fidem firmam non solum in corde concipit ac retinet, sed suis etiam domesticis ita commendat & instillat, vt ad vnum omnes in Christum credant, suam de illo fidē haud dubiè palàm profitentes. Dolebo igitur,

1. Ioann. 3.
Ecclesi. 9.
Ezech. 18.

Matt. 16.

Ecclesi. 4.

1. Cor. 1.

Matt. 8.

Actor 10.

Ecclesi. 10.

Prou. 11.

Ephes. 2.

Hebr. 11.

Marc. 11.

1. Cor. 16.

Hebr. 11.

tur, cum alios fideles, tum diuites, nobiles, principes ac patresfamilias hoc æuo multos reperiri, qui à vera sint fide alieni, vel in ea certè deficiant magis quàm proficiant, quoniã de multis fidei rebus ambigunt atq; contendunt. Etenim locum apud illos non habet Paulina præceptio, *ut idipsum dicant omnes, & non sint inter illos schismata: sint autem perfecti in eodem sensu, & in eadem scientia.* Paucos verò inuenire licet, qui sicut Regulus atq; Centurio, familiam suam piè instituant, ac de suis domesticis probè mereantur. Deest passim Cornelius centurio, qui, teste Luca, fuit *religiosus ac timès Deum cum omni domo sua, & cui ab Angelo dictum est: Orationes tue & elemosynæ tue ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.* Neque parùm hîc peccant politici magistratus, qui exiguam, aut nullam gerunt curam religionis apud suos subditos conseruandæ ac promouendæ: quin potius exemplo & autoritate à vera fide & Catholica disciplina illos abducunt atq; deterrent, præsertim vbi pessima religionis libertas, vt vocant, cunctis impunè permîssa, ingentem aperit fenestram ad omnem atheisim. Hinc iam, proh dolor, fieri cernimus, vt licentia fiant omnes deteriores, illaque compleatur sententia: *Secundùm iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis rector est ciuitatis, tales & habitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum: & ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentium. Vbi non est gubernator, populus corruet.*

Illud mihi curæ fuerit maximè, vt excellens fidei donum, humanæ iustitiæ æternæque salutis fundamentum, sine quo impossibile est Deo placere, altis in me radices iaciat & grandescat, atq; indies magis ac magis aduersus ventos noxios, variasque tempestates roboretur. Christi enim præceptum est: *Habete fidem Dei: & canon Apostolicus docet: Vigilate, stete in fide, viriliter agite, & confortamini.* Confortabor autè in fide, sanctorum exemplis sæpè in mentem reuocatis, quorum multa & præclara Paulus in medium profert, tandem ita concludens: *Per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiã, adepti sunt repromissiones.* Augetur autem in nobis fides par-

tim orando, partim meditando, partim veræ pietatis & charitatis opera exercēdo. Certè Apostoli nostrę fidei principes, cum adhuc modicæ essent fidei, ita Christum brârunt: *Domine adauge nobis fidem.* Et cum Propheta regio sic orat Ecclesia: *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis.* Nec dispar est solennis illa & necessaria piorũ precatio: Omnipotēs sem piterne Deus, da nobis fidei, spei & charitatis augmentum. Porrò mater Domini, quam cognata Elizabeth à fidei præstantia celebravit, suam fidem egregiè stabilivit, cum verba omnia de filio suo sedulò meditata est, vt hinc de illa semel ac iterum Lucas affirmet: *Maria conseruabat omnia verba hac, conferens in corde suo.* Quod meditandi studium ad eò regi Dauidi fuit familiare, vt apertè testaretur: *Testimonia tua meditatio mea est: & consilium meum iustificationis tue. Quomodo dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est.* Nec dubium, in diuinorum verborum & operum meditatione Magdalenam excelluisse, quæ sedens secus pedes Domini, & à mundi domusque curis aliena, diuinis sermonibus mentē omninò pascebat. Crescebat & fides Apostolis aliisque primùm credentibus, qui à Christo vocati, in vinea Dominica strenuè laborârunt, & relictis retibus ita sequuti sunt Dominum, vt variis pietatis officiis vocationem suam ornarent atque communirent. Nec enim ignorabant necessarium esse præceptum illud: *Satagite, vt per bona opera certam vestrã vocationem & electionem faciatis.* Tum ad fidei confirmationem valdè contulerunt miracula, quę multa & præclara iuxta Christi promissionem in Ecclesia primitiua fulserunt, magnamque vim apud Iudæos & Gētiles habuerunt, vt in doctrina Euāgelica plurimi confirmarētur. Etenim Christiana veritas, vt Paulus asserit, in nos cōfirmata est, contestante Deo signis & portentis & variis virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Quæ fides tanto magis in electis omnibus viget atque splendet, quanto illi propius ad Pauli Apostoli accedunt exemplum, in quo Dei gratia vacua non fuit, ita vt bona conscientia testaretur: ^a *Dei*

Matt. 5. & 14.
Luc. 17.

Pfalm. 67.

Luc. 1.

Luc. 2.

Pfalm. 118.

Luc. 10.

2. Pet. 1.

Marc. 16.

Hebr. 1.

a 1. Cor. 3.

b 2. Cor. 1.
c Philipp. 3.
d 1. Cor. 13.

1. Cor. 16.

Contra 2. e-
pist. Pelagia-
norum.

2. Tim. 4.

Matt. 24.

Ephes. 4.

1. Ioan. 5.

*sumus adiutores, b Gloria nostra hæc est testimonium conscientia
nostra. c Nostra conuersatio in cælis est. Idemque d Paulus de fi-
delibus omnibus pronunciat, fidem etiam miraculorum o-
peratricem illis non profuturam, nisi charitatem cum illa
communicent, fidemque habeant per charitatem operantē.
Ac illi demum dicit anathema, qui non amat Dominum no-
strum Iesum Christum. Et ne ignoremus officia fidei iustifi-
cantis, quæ sine operibus bonis consistere non possunt, Au-
gustinus illa breuiter his verbis complectitur: Secundum re-
ctam fidem iustus iuxta legem fidei in omnibus delictis suis
se accusat, in omnibus bonis operibus Deum laudat, sibi tri-
buens ignominiam, illi gloriam, atque ab ipso sumens & in-
dulgentiam peccatorum, & dilectionem recte factorum.]
Miserandam interim seculi huius stultitiam, paremque cæci-
tatem deplorabo, in quo de nulla re magis quam de fide pas-
sim contenditur, ac minimum quidem vere, Deoque placen-
tis, ac iustificantis fidei reperitur. Nam qui nouandæ religio-
nis hodie sunt studiosi, de fidei virtute continenter sine fide
Orthodoxa disputant ac disceptant, & idcirco hæretici esse
possunt, Christiani autem esse non possunt, quamdiu veteris
Ecclesiæ fidem, doctrinam & autoritatem superbè contem-
nunt, aut pro nihilo ducunt. Fingunt interim nouam, specia-
lem & commentitiam fidem, quam patres nostri prorsus i-
gnorauerunt, & qua nunc primum isti certò statuunt, si Chri-
sto placet, se licet ab Ecclesia damnatos, certò iustificari atque
saluari. Hinc tandem tot synceræ & Catholicæ fidei deserto-
res, nouæque perfidiæ sectatores, qui sanam doctrinam, vt
Paulus fore prædixit, non sustinent, sed ad sua desideria co-
aceruant sibi magistros prurientes auribus. Iactant quidem
subinde illud: *Ecce hic est Christus, ecce illic*: sed sicut paruuli
fluctuantes, vt Paulus dixit, omni vento doctrinæ circumfer-
runtur, & veritatem duce charitate non faciunt in Christo,
qui est caput Ecclesiæ, neque crescere possunt in vera fide,
quæ vincit mundum & Satanam, quamdiu à fide Ecclesiæ
se se disiungunt. Sed & Catholicorum dolebo vicem, qui li-*

cet ab hæretica fide nouisque erroribus alieni, communem Ecclesiæ fidem integrè profiteantur: tamen fidem plerunq; habent, non viuam, sed mortuam, & sæpè tam imbecillam ac languidam, vt in illis charitas omnis extincta esse videatur. Habent illi quidem sicut & veteres Iudæi, speciem pietatis, virtutem autem eius abnegant, peccatis grauib; onerati, & voluptatum magis quàm Dei amatores: tantū abest, vt de veste nuptiali gloriari possint. Hi Christiani cum sua otiosa steriliq; fide, quia sciunt & non faciunt Dei voluntatem, nullamq; peccatorum pœnitentiam agunt, fatuis virginitibus utiq; sunt deteriores, quas etiam sperantes & inuocantes cœlestis ille sp̄sus exclusit, quoniam charitatis oleo destituerentur. Verebor sanè, nè hoc fidelium genus grauiùs quàm infideles ipsi, à Deo iusto damnetur, & si Petro credimus, præstabat istiusmodi non cognouisse, quàm deseruisse viam iustitiæ. Vt iumenta computrescunt in suo stercore, qui cum Theologica fidei virtute, spem & charitatem viuâ non coniungunt, & suorum peccatorum veniam nec petūt, nec accipiunt in Ecclesia, vt offenso DEO reconcilientur. Meum interim fuerit, triplici vti funiculo, qui nō facilè rumpitur, & coniuncta semper tenere, quæ nunquàm disiungenda, doctor Gentium nobis illa sententia commendauit: *Nūc manet fides, spes, & charitas, tria hæc: maior autem horum est charitas.* Charitate verè iustus est, quicumq; iustus est, & quantò amplius in hac vita diligimus Deum, tanto sumus iustiores, ex Augustini sententia.

PRECANDVS est mihi Deus, pro salutari vsu ægritudinis corporalis, quando per illam exemplo Iob, Tobie, Ezechielis aut Lazari à Domino visitamur. Res enim grandis est, nec ad cōmultis obtingit, vt morbos graues, variasq; corporis diuexationes eo quo par est affectu, studio & fructu perpetiantur, utq; de necessitate virtutem faciant.

ORABO etiam, vt filij à parentibus, & serui à dominis, siue

fani

2. Tim. 3.

Matth. 25.

2. Pet. 2.

Ioel. 1.

Ecclesi. 4.

1. Cor. 13.

Lib. de nat. & gratia. cap. 42
& contra 2. epi-
pist. Pelagia.

sani sint, siue decumbant, probè curentur, & ad cultum diuinum, veramq; fidem sedulo informentur, utq; non solum ipsi, sed etiam eorum domestici & familiares ad meliorem frugem adducantur.

PETAM insuper diuinam gratiam suppeterè principibus & magistratibus, ut Reipub. sibi concredita utiliter ac dignè præ sint, & pro illa Christi virtutem frequenter implorent atq; obtineant, quemadmodum Centurio & Regulus præclare fecerunt.

DOMINICA XXII. POST TRI- NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

VSITATVM erat Palæstinis loqui parabolicè, vt per similitudines & exempla suos condirent sermones, eosq; redderent audientibus gratiores. Fecit ita quoq; Christus Dominus, suæque doctrinæ pæsim immiscuit parabolas, vt se magis populo & populari captui accommodaret, vtque sacri Euangelij mysteria minore negotio à vulgo etiam intelligerentur. Quod si contextus ordinè spectemus, præsens parabola de Rege & seruo debitore responsio est ad quæstionem ab Apostolo Petro in hunc modum propositam: Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque septies? Subiunxit mox Dominus: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies, nimirum ingentem numerum ponens pro infinito, simulque declarans, in fratrum vitiis condonandis nullum nos finem facere oportere. Succedit deinde

Matth. 18.

propo-

proposita parabola, fraternæ condonationis necessitatē commendans omnibus, qui Deum in hac futuraque vita sibi propitium optant contingere, quemadmodum eiusdem parabolæ finis luculenter ostendit. Duo autem serui eiusdem Regis depinguntur, quorum prior ingentem pecuniæ summam, utpote ad decem millia talentorum Regi: alter verò duntaxat centum denarios conseruo suo debuerit: vtrumque autem soluendo non fuisse. Et rogatus quidem Rex maxima illa debita seruo remittit suo, qui paulo post erga collegam tam durus & implacabilis perstitit, ut nè minimum quidem debitum illi condonare dignaretur, ut idcirco coram Rege accusatus, tum ingratiitudinis, tum inhumanitatis pœnas graues daret. Summa igitur parabolæ & scopus vno illo verbo continetur: *Dimittite & dimittimini. Eâdem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis.*] Quicumque dimittunt fratribus, Deum patrem misericordem sentient: qui non dimittunt, seuerum illum planè iudicem certò certius experientur. Formidulosa sententia, ut verbis vtar Hieronymianis, si iuxta nostram mentem sententia Dei flectitur atque mutatur. Si parua fratribus non dimittimus, magna nobis à Deo non dimittentur. Et quia potest vnusquisque dicere, Nihil habeo contra eum, ipse nouit: habet Deum iudicem: non mihi curæ est quid velit agere, ego ignoui ei: confirmat Dominus sententiâ suam, & omnem simulationem fictæ pacis euertit, dicens: Si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Sunt enim qui rogantium importunitate victi, pacem magis simulant quàm faciunt.] Citat eandem parabolam Tertullianus, eamque cum Dominica precatatione venustè componit, sic inquit: *Quod idem seruus à Domino liberatus, non perinde parcit debitori suo, ac propterea delatus penes Dominum, tortori delegatur ad soluendum nouissimum quadrantem, id est, modicum vsque delictum, eò competit quod remittere nos quoque profitemur debitoribus nostris.*]

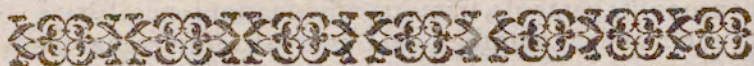

Luc. 6.

Lib. 3. in Mat.
cap. 18.Lib. de ora-
tione.

Matt. 6.

EVANGELIVM BIVSDEM
Dominicæ. Matth. XVIII.

ASSIMILATVM est regnum cœlorum homini regi, qui voluit rationem ponere cū seruis suis. Et cū cœpisset rationem ponere, oblatuſ est ei vnus, qui debebat decem millia talenta. Cū autem non haberet vnde redderet, iussit eum Dominus eius vœnundari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidēs autem seruus ille, orabat eum dicens, Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Misertus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autem seruus ille, & inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens, Redde quod debes. Et procidens conseruus eius, rogabat eum, dicens, Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum. Videntes autem conserui eius quæ fiebant, contristati sunt valde: & venerunt & narrauerunt Domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocauit illum Dominus suus: & ait illi, Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniã rogasti me: nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus, tradidit eū tortoribus, quoadusq; redderet vniuersum debitum. Sic & pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIUM.

Miseratus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei.

O IMMENSAM & cunctis vsq̄ue prædicandam Dei Opt. Max. misericordiam, qui suis ingentibus beneficiis non modò iustos, sed & sceleratos peccatores vsq̄ue prosequitur: quos & gratia sua vltro præuenit, custodit, fouet, sibi q̄ue conciliare studet, vt meritò cum Paulo gratias agam, ac sæpenumerò dicam: *Benedictus Deus & pater Domini nostri IESU Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis.* De quo canit & Psaltes regius: *Miserator & misericors Dominus, patiens & multum misericors: suavis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius.* Quid illo benignius obsecro, qui non vult aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti, reuersos autem siue conuersos, perinde ac filium prodigum, amanter complectitur, ac pristino restituit loco? longè plus largiens, quàm pœnitens audeat desiderare: cum tanta sit diuinæ pietatis abundantia, vt fidelium merita excedat & vota. Ad eò ve rè dictum est illud: *Nolo mortem morientis: reuertimini & uiuite.* Huius diuinæ & plus quàm paternæ misericordiæ specimen præbet Rex in præsentī parabola designatus, qui cum seruum grauissimis debitis obstrictum, & ob heri sua bona perperâ administrata supplicio dignum teneret, ad eò se clementem exhibuit, vt culpam agnoscenti, veniamq̄ue petenti illi vniuersam debitorum ac pœnarum summâ gratiosè condonaret. *Omne debitum* inquit, *dimisi tibi, quoniam rogasti me.* Nec dissimilis Dei misericordia fuit, quam impius, totq̄ scelerum patrator ^a Manassès in vinculis, & infamis ^b publica-

2. Cor. 1.

Psal. 144.

2. Pet. 2.

Luc. 15.

Ezechiel. 18.

a 2. Paral. vlt.
b Luc. 18.

c Luc. 23.
d Psalm. 104.
105. 106. &
117.
e Psalm. 31. &
114.

nus in templo, sed & c latro nefarius in cruce maximo suo bono sunt experti. Eandem misericordiã David sæpè d prædicat, & in seipso sentiens canit, *e Confitebor aduersum me in iustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.* Ac iterum: *Custodiens paruulos Dominus: humiliatus sum & liberauit me.* Eo què magis mihi cauendum putabo, nè summo diuinæ misericordiæ beneficio, quo nihil est optabilius, vel superbus, vel ingratus vnquam abutar, neque illius prætextu liberius peccem: quando Paulus disertè admonet, quòd benignitas siue misericordia Dei ad pœnitentiam alliciat & puocet peccatorem. Vnde sapièter ita Chrysostronus docet: *Tanta est erga nos Dei misericordia, vbi viderit voluntatis nostræ firmum propositum, & feruenti nos desiderio ad se accedere: non retardat neque differt, sed accelerat, suamque solitam liberalitatem exhibens dicit: Adhuc loquente te adsum. Fuitque semper & est Deus suapte sponte misericors, & miserationes eius super omnia opera eius, nõ obstinatis quidem & peruicacibus, sed conuersis patiens, indulgens atque propitius. Hinc suaues illæ voces in sacris literis: Misereis omnium qui omnia potes: & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam. Pœnitentibus dedit viam iustitiæ. Dedit illi tempus vt pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere.*

Rom. 2.

Isai. 52.:

Sap. 11.

Ecclesi. 17.

Apoc. 2.

Psalm. 58. & 22.

Isai. 33.

Hebr. 4.

Prou. 16.

Mihi verò hic vsus & fructus erit diuinæ misericordiæ, vt indignitatis ac imbecillitatis meæ conscius, cum Propheta orem sæpè: *Misericordia eius præueniet me & subsequetur.* Tũ vnà cum Isaia dicam: *Esto brachium nostrum in manè, & salus nostra in tempore tribulationis.* Deinde ad patrem misericordiarum, velut reorũ omnium certum asyllum, ita cum fide conuertar, sicut Paulus illis verbis hortatur: *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ Dei. vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.* Ad hanc inuocationem atque fiduciam prouocabunt me prospera siue secundarum rerum successus, vt bonorum omnium fonti & conseruatori lætus gratias agam: quando quidem *vniversa propter semet ipsam operatus est Dominus,* teste Salomone, & verissima Dei

vox est: *Omnem qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creauit eum, formauit eum, & fecit eum.* Si verò tristem asperamque sortem experiar, habeam rursus presentem Dei sententiam, qua me consolet & animem, cum luculenter hoc mandet: *Inuoca me in die tribulationis: & eruam te, & honorificabis me.* Vbi Prophetæ Ionæ meminero, cui turpis fuga tam feliciter cessit, quique maris fluctibus obrutus, & in ceti ventre conclusus, in illam vocem erupit: *Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum.* Nec dissimilis fuit regis Dauidis confessio, de seipso cantantis: *Ad Dominum cum tribularer, clamaui, & exaudiuit me.* Imitabor sanè serui huius industriam, qui antequam in suum sæuiret collegam, cum videret sua ingentia debita, quæ apud herum contraxerat, in eam excreuisse summam, nullo vt pacto illam posset persoluere, non modò de gratia & beneuolentia Regis concilianda cœpit secum deliberare, verum etiam ad humilem precationem se totum conuertit, atque ad pedes Domini prostratus, syncerum emendandæ vitæ propositum ac desiderium illis verbis ostendit: *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Nam & pœnitet ac tædet illum superioris administrationis quam gesserat, sequè posthac fidelem ac iustum fore pollicetur. Hoc est quod Augustinus perspicuè dixit: Nisi quem pœniteat vitæ veteris, nouam inchoare non potest, quod quæ Christus ipse verbis illis indicauit: *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.* Quare nihil consultius fecero, nisi vt me pœnitentis regis Dauidis conformem exemplo, qui cum multa & magna sibi debita conflasset, non sola fide & spe diuinæ misericordiæ seipsum consolabatur, sed tristi etiam peccatorum memoria vehementer afflictus, Deum offensum sollicitè rogabat, vt tam graui debitorum sarcina & pondere liberaretur. *Iniquitates meae inquit, supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauata sum super me. Miser factus sum, & curuatus sum vsq; in finem, tota die cõristatus ingredubar.* Nec satis illi erat intimus animi dolor ac mœror de peccato conceptus, quem & amaris lacrymis die noctèque profusus te-

Isai. 43.

Psalm. 49.

Ion. I. & 2.

Psalm. 119.

In lib. 50. Homeliarum. ho mel. vltima. Luc. 13.

Psalm. 37.

Psal. 31.

Isai. 38.

Ierem. 2.

Thren. 3.

Prou. 20.
Ecclesi. 35.

Matth. 7.

Luc. 5. & 24.

statabatur, sed ad humilem quoque confessionem progressus aiebat: *Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: pro hac orabis ad te omnis sanctus in tempore opportuno.* Erro igitur vehementer ac turpiter, si duntaxat Dei misericordia, Christi que meritis confisus, meorum peccatorum sensu ac dolore non commouear, sed commissorum criminum onus leuiter aestimem, & sine dignis poenitentiae fructibus mihi remissionem peccatorum audeam polliceri. Tantoque magis miserandam illorum vicem dolebo, qui vt misericordia diuina insigniter abutantur, sua peccata, quibus gehene flamas meruerunt, nolunt adspicere, & cum Ezechia rege superioris vite tempus in amaritudine anime reuocare lachrymisque diluere dedignantur. Omitto de illis dicere, qui malefacta excusare conantur, qui que ob fiduciam diuinae misericordiae in peccando se audaciores exhibent, vel vt nihil ad eos pertineat diuinum oraculum: *Scito & vide, quia malum & amarum est dereliquisse Dominum Deum tuum, & non esse timorem mei apud te: dicit Dominus Deus exercituum.* Ego vero diuinae misericordiae confidam plurimum, cui acceptum ferre debemus omnes, quod non simus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius, vt Propheta loquitur, nihilque magis optabo, praeterquam in vita & morte huius misericordiae, & meritorum Christi particeps esse. Ad quam rem valde conferet, si vna cum seruo Regis huius me valde submittam, & submissè geram in his, quae ad Deum & conscientiam propriam spectant. *Humilem enim spiritum suscipiet gloria,* inquit Salomon. Et *oratio humiliantis se, nubes penetrabit.* Adhaec diuinae gratiae pulsare ostium non intermittam, vt peccatorum veniam impetrem, quae nisi poenitenti remittatur, Deum habere mihi propitium frustra confido: *Pulsanti enim aperietur.* Et *venit Christus vocare peccatores ad poenitentiam,* iubens Apostolis in suo nomine poenitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes praedicare. Curabo itidem offensi Dei gratiam cum seruo ita mihi conciliare, vt contracta lucusque debita, quae partim per commisionem malorum, partim per

omissionem bonorum cumulauit, mihi magis magisque dis-
soluantur, & gratosè condonentur. Vnde cū Propheta sub-
inde dicam: *Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato*
meo munda me: quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & pec-
catum meum contra me est semper. Etenim Prosper Aquitani-
cus verissimè dixit: Peccata siue parua, siue magna, impunita
esse non possunt: quia aut hominè pœnitente, aut Deo in iu-
dicio iudicante plectuntur. Cessat autem vindicta diuina, si
conuersio præcurrat humana. Amat enim Deus pœnitenti-
bus parcere, & eos qui semetipsos iudicant, non iudicare.]
Alludit enim ad Apostolicum dictum, quod mihi sæpè re-
uoluendum est: *Si nosmetipsos diiudicaremus, non utiq; iudis-*
caremur.

Psal. 50.

Sentent. 110.

1. Cor. 11.

Et iratus Dominus eius, tradidit eum tortoribus, quo-
adusq; redderet vniuersum debitum.

MISERICORDIAM & iustitiam Dei non separabo, sed
sicut verbum Dei admonet, vsquequaque coniungam, sicut
& Psalmographus fecit, inquiens: *Misericordiam & iudicium*
cantabo tibi Domine. Misericordia & veritas obuauerunt sibi;
iustitia & pax osculatae sunt. Diligit misericordiam & iudicium.
Vniuersa via Domini misericordia & veritas requirentibus testa-
mentum eius, & testimonia eius. Secus autem corrupto nunc
hominum vulgo videtur, quod misericordiam Dei tãtoperè
vrget ac prædicat, vt iustitiæ illius nullum ferè locum reliquū
faciat, indèque complures peccandi licentiam ac impunita-
tem sibi quotidie pollicentur. Communis penè peccantium
illa vox passim auditur: *Misericordia Domini magna est: multi-*
tudinis peccatorum eorum miserabitur. Respondet autem Sa-
piens: *Misericordia & ira cito à Deo proximant, & in peccatores*
respicit ira illius. Non tardes conuerti ad Dominum, & nè disse-
ras de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tẽpore vin-
dictæ disperdet te. Quibus & illud adiungit: *De propiciato pec-*
cato noli esse sine metu, neq; adicias peccatum super peccatum. Ac

Psal. 100. 84.
& 32.

Psal. 24.

Ecclesi. 5.

praesens quidem Euangelium Regis personam ita proponit, ut in eo Dei iustitiam non minus quam misericordiam nobis aperte commonstret, velitque sedulo considerari. Ita enim Christus hunc Regem depingit, qui non solum seruo humiliter supplicanti clementer ignoscat, verum etiam qui eadem erga conseruum immisericordi sit valde seuerus. Etenim post auditas accusatorum querelas, Rex irascitur, & inhumanitatem fonti exprobrat, quin etiam poenas de illo graues summi mandat, perinde ac si superioris patientiae clementiaeque omnis oblitus esse videatur. Accedit quod iudicatus ac damnatus hic sit seruus non ob incredulitatem aut blasphemiam, neque propter adulterium vel homicidium, sed idcirco duntaxat, quandoquidem proximo suo misericordiam denegarit, & rogatus ignoscere noluerit. Ad cuius Regis benignitatem illud quoque spectat, quod bona sua vltro & liberaliter immerenti seruo communicarit, eaque male dispensanti ad tempus pepercerit, nec statim in illum animaduertit. Vicissim autem suam ille iustitiam aperte declarat, cum omnis dati & expensi rationem a seruo ad vnguem exigit, cumque uxorem eius ac liberos omnes vnà iubet venundari: adeo ferre non potest impune quod improbe factum erat, nè iustitia violetur. Quae omnia diuinae iustitiae typum nobis exhibent, eaque Scripturae loca confirmant, in quibus Deus vltionum & vindex iniquitatum, & iustitiam diligens asseritur, qui & *iudicabit orbem terram in equitate, & populos in veritate sua. Cuncta enim quae sunt, adducet Deus in iudicium,* inquit Ecclesiastes. *Pro mensura peccati, erit & plagarum modus. Omni cui multum datum est, multum queretur ab eo.* Praeterea non desunt huic Regi obseruatores, accusatores ac testes peccantium: in promptu sunt tortores & carceres ad dire puniendum iniquum, ut confirmetur illud: *Iudicium sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam.* Quid quod creatura omnis, ut iniuriam conditori suo per iniustos mortales illatam vindicet, in tormentum aduersus illos ipsos exardescit, sicuti Scriptura testatur? Postremo an terribile iudicium

Regis

Psal. 93.

1. Thess. 4.

Psal. 93.

Ecclesi. 39.

Deuter. 25.

Luc. 12.

Iacob. 2.

Sap. 16.

Regis est, qui seruum antea reconciliatum non secùs quàm hostem nefarium abiicit, ac perpetuo carceri mancipat, sa-
uisque tortoribus tamdiu excrucandum relinquit? Cur ve-
rò isthæc omnia? nisi ob vitium vnum commissæ inhumani-
tatis & violatæ charitatis, quandoquidem seruus in debito
repetendo agit immodestiùs, suumquæ collegam durè ac se-
uerè tractat. Nam & Tertullianus hùc refert, quod alibi Chri-
stus pronunciat: *Amen dico tibi, non exies inde donec reddas
nouissimum quadrantem.*

Quocirca demirabor illorum vanitatem atquæ stultitiã,
qui promissiones & sententiã de misericordia diuina in Scri-
pturis duntaxat intuentur, & sese aliosquæ consolari volunt:
vix autem leuiter attingunt aut respiciunt comminationes
& peccatorum pœnas, aliãque omnia, quæ de iustitia Dei in
sacris literis adferuntur, & quæ insuper salutarem timorem
credentibus incutiunt, atquæ fideles in timore sancto vsquæ
confirmant. Ita enim scriptum habemus: *Timor Domini ex-
pellit peccatum. Qui sine timore est, non poterit iustificari. Timen-
ti Dominum benè erit in extremis, & in die defunctionis suæ be-
nedicetur.* Ego sanè me tanquàm seruum debitorem statuã,
quî grauissimis peccatorum debitis iam pridè oneratus, sua-
ue Dei mei iugum iam pridem repuli, & quoties crimen le-
thale commisi, toties me diabolo in miserrimam seruitutem
addixi, vt idcirco cum Propheta non immeritò querar: *Non
est sanitas in carne mea, à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis à
facie peccatorum meorum.* Nam etsi transierit actio peccati, ta-
men peccati macula & reatus permanet, ira Dei, tanquàm
vmbra corpus peccatum ipsum insequente. Cũ enim huma-
na mens à summo illo bono discedit, bellum cum Deo ipso
instituit, eumquæ incredibiliter offendit, & se ad pœnas nun-
quàm finiendas obligat. Quare scripsit Apostolus: *Ira & in-
dignatio, tribulatio & angustia in omnem animam hominis ope-
rantis malum.* Hinc illa fornicatio spiritualis, quam Propheta
innuens dixit: *Ecce qui elongant se à te, peribunt: perdidisti om-
nes qui fornicantur abs te.* Cæterùm nè peccatorum grauita-

Lib. de ora-
tione.
Matt. 5.

Ecclesi. 1.

Psal. 37.

Rom. 2.

Psal. 72.

Matth. 6.

Matth. 18.
Luc. 24.

Psal. 24. & 38.

Isai. 38.
Ionæ 3.Ioël. 2.
Ezech. 18.
Psal. 9.Homel. 46.
ad populum
Antiochen.

Psal. 94.

Homel. 48. ad
pop. Antioch.

te deterritus, veniam impetrare desperem, cum tam multa debeam Domino, & soluendo non sim, ingentem Christo gratias agam, qui me docuit non solum ita cum fide precari: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*, verum etiã in Ecclesia potestatem instituit ac reliquit, peccata quantumvis enormia omnibus remittendi. Cũ enim à morte resurrexisset, disertè Apostolis iussit, vt in ipsius nomine pœnitentiam & remissionem peccatorum vbiq̃ gentium prædicarent. Dolebo autem, me in peccando quidem regi David non esse dissimilem, sed cuius in agenda pœnitentia studium & zelum non assumam & exprimam, vt cum illo ipso testari possim: *Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea: auribus p̃cipe lachrymas meas.* Est enim hoc diuinæ naturæ proprium, Ezechia, Niniuitarũ & peccatorum omnium, qui ad pœnitentiam conuertuntur, gemitus & opera intueri, & conuersis parcere. *Reuertimini* inquit, *& viuite.* Est ille idem, cui hoc tribuit Psalmographus: *Vides, quoniam tu laborem & dolorem consideras: Desiderium pauperum exaudivit Dominus: preparationem cordis eorum audivit auris tua.* Adscribam verò Chrysostomi locum, qui non obscure doceat, quomodo peccatorem in Dei gratiam redire, illumq̃ sibi conciliare possit. Ipsius inquit, misericordia confidamus, & sollicitam exhibeamus pœnitentiam, priusquam ingruat hora, quæ nos ex hoc lucrari non permittat. Nam nunc quidem in nobis totum est positum: tunc verò iudicans solus est sententiæ Dominus. Præoccupemus itaq̃ faciem eius in confessione, ploremus & lugemus.] Et paulo post: Nullus eorum qui hinc peccata non dissoluerit, illuc migrans, eorum pœnas effugere poterit: sed sicut ex terrenis carceribus cum catenis ad tribunal adducuntur: sic omnes animæ cum hinc migraverint, variis peccatorum catenis circumdatæ, ad tremendum aguntur tribunal.] Ac alibi rursus idem Chrysostomus: Vnusquisq̃ inquit, vestrum, charissimi, suam ingressus conscientiam, & peccata reputans, diligenter à semetipso pœnas exigat, nè quandoq̃

peratur iustitiam, innocens manibus & mundo corde qui non accepit in vano animam suam, nec iuravit in dolo proximo suo. Nec dissimilia sunt, quæ apud Isaiam & Ezechielem Prophetas legimus.

Isai. 53.
Ezech 18

PRECANDVS est mihi Deus pro tyrānis, magnatibus atq; diuitibus, ut Christiana charitatis & iustitiæ memores, humaniter sese gerant erga subditos, debitores & pauperes: nè hi supra modum exactionibus grauentur, & contra iuris ordinem opprimantur. Nam eiusmodi illorum peccata in cælum clamare more Scripturæ dicuntur, & horribilem irati Dei vltionem auctoribus ipsis accersunt. Væ qui prædaris, inquit Isaias: nõne & ipse prædaberis? Acrurus: Dissolue colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte eos qui contracti sunt liberos, & omne onus dirumpe.

Genes. 4. &
19.
Exod. 22.
Iacob. 5.
Isai. 33. & 58.

ORABO etiam pro quibuslibet cholericis & iracundis, ut conceptam vindictæ cupiditatem deponant, affectus vehementiores, & cõcitatoris naturæ vim cõprimant, ac saltem ab aperta iniuria proximi sese abstineant, suosq; animos ad Christianam lenitatem ac misericordiam exprimendâ paulatim inflectant. Sic enim verbum Dei precipit: Irascimini & nolite peccare: Non vosmet ipsos defendentes charissimi, sed date locum iræ. Sol non occidat super iracundiam vestram. Memorare timorem Dei, & non irascaris proximo.

Psal. 4.
Rom. 12.
Ephes. 4.
Ecclesi. 28.

ADHÆC petam in me donum charitatis augeri, ut qualescunq; iniurias mihi à quibuslibet illatas non grauatim remittam ex animo, quin etiam ut immerentes & inimicos propter Deum syncerè diligam, & officiosè complectar. Etenim largitio melior, & impartiendæ proximo miseriæ ratio efficacior non est, præterquàm obliuio iniuriarum, ac benè merendi studium non solum in amicos, sed etiam alienos hostesq; collatum. Certè quanto turpius ac indignius tecum agunt aduersarij, tanto ampliorem virtutis gloriaq; comparandæ segetem suppeditant, si eam modo velis amplecti. Verè dixit Chrysostomus: Nihil facit Deo sic similem, quemadmodum ladentibus & malignis esse placabilem.]

Homel. 20. in
Matth.

DOMINICA

XXIII. POST TRI-

NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

INVIDI & maligni Pharifæi etiam hoc loco antiquum obtinent, vt Christum Dominū iam antea sæpè tentatum nouo insidiarū genere aggrediantur, submissis nēpè suis discipulis, qbus & milites Herodianos subdolè adiuuauerunt. Lucas rem totam clarius his verbis explicat: Miserunt insidiatores ait, qui se iustos simularent, & caperent eum in sermone, & traderent eum principatui & potestati præsidis.] Ac initiò quidem hanc artem adhibent Pharisaici discipuli, vt Christum egregiè laudent, ac deinde proponant quæstionem illo sanè tempore periculosam ac simul odiosam, quo Iudæi Romanis tributa soluebant, Dei que populus iugum Tiberij ferre cogebatur. Rogant igitur & consulunt Dominum, an licere putet, vt Israelitæ censum siue tributum pendat huic ethnico Cæsari, illique hac in parte seruiat seruitutem. Etenim sperabant vesipelles fore, vt Christus in respondendo vel Cæsarem offenderet, si tributum illi pendendum esse negaret, aut apud præsentem populum nouam sibi conflaret inuidiam, si proponeret aliquid, quod cum pristina Iudæorum libertate aliqua ex parte pugnaret. Cæterum Christus fallaces istorum interrogantium animos facilè deprehendit, ac disertis verbis hypocritas illos vt merebantur, coarguit. Tum postulato numismate propositam quæstionē pericè dissoluit, ita vt aduersariis ora obstrueret, & non modò Cæsari, sed etiam Deo ius suum tribue-

ret,

Luc. 10.

ret, simulque autoritatem magistratibus debitam stabili-
 lret. Docet igitur hoc Euangelium, quàm verè Salomon
 dixerit: Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Nò
 est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra
 Dominum.] Videmus etiam hoc loco, consilium malum
 sæpè consultori esse pessimum, & verè scribi à Sapiente:
 Qui fodit foueam, incidet in eam.] Adhæc sycophanti-
 cum & implacabile hominum genus hîc cernimus, quod
 contentionibus delectatur, & quorum malicia confundi
 quidem possit, corrigi autè non possit. Quod verò Chri-
 stus in suis æmulis Pharisæis, quibus nihil erat peruica-
 cius, eo tempore comperit, idem sponsa Christi Ecclesia
 in hæreticis nullo non seculo ad hunc vsque diem expe-
 ritur, vt hinc Paulus eosdem non disputando conuinci,
 sed omninò deuitari iubeat sapienter. Præcipua & verè
 aurea Euangelij huius est sentètia: Reddite quæ sunt Cæ-
 saris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo.] Vbi Tertullianus
 priorem partem refert ad denarium tributarium, de quo
 tunc agebatur, & qui non à liberis, sed à Iudæis tributa-
 riis Cæsari debebatur: posteriora verò ad hominem Chri-
 stianum accommodat, qui sicut denarium Cæsari, ita san-
 guinem Deo debeat, quoniam pro ipso Dei Filius suum
 sanguinem fudit. Vnde cauendum illud optimè monet,
 nè quis fraudem Deo faciat, si debitum nempe Deo san-
 guinem ac seipsum totum soluere iussus recuset.

Prou. i. & 21.

Ecclesi. 10.

Tit. 3.

Lib. de fuga
in persecu-
tion.

EIVSDEM DOMINICAE

Euangelium. Matth. XXII.

BEVNTES Pharisæi, consilium inie-
 runt vt caperent Iesum in sermone. Et
 mittunt ei discipulos suos cum Herodianis,
 dicentes, Magister, scimus quia verax es &
 viam Dei in veritate doces, & non est tibi

cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum: dic ergo nobis, quid tibi videtur, licet census dare Caesari, an non? Cognita autem IESVS nequitia eorum, ait, Quid mentatis hypocritae? ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis IESVS, Cuius est imago haec & superscriptio? Dicunt ei, Caesaris. Tunc ait illis, Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari: & quae sunt Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo, abierunt.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo.

CH R I S T O Domino gratias imprimis agam, qui cū suis aduersariis multa & magna sustinuit certamina, & iam apertas persequutiones, iā occultas insidias nostra causa clementer pertulit, potissimum verò ab inuidis Pharisæis, quos ad mortem vsque suam habuit vehementer infensos & infestos, quòd illi dolerent Christi gloria magis ac magis inclarescente, suae doctrine & sanctitatis opinionem apud Iudæos obscurari imminuique. Rectè autem Christo, vt nulli alij competit Prophetica sententia: *Laqueū parauerunt pedibus meis: foderunt ante faciem meam foueam: & inciderunt in eam. Posuerunt peccatores laqueum mihi, & de mandatis tuis non erravi.* Simile est quod apud Hieremiam in Christi persona dictum legimus: *Foderunt foueam vt caperēt me, & laqueos absconderunt pedibus meis: Tu autem Domine scis omne consilium eorum aduersum me in mortem.* Nam vt Paulus quoque testatur, habemus pontificem tētatum per omnia

Psal. 56. &
118.

Ierem. 18.

Hebr. 4. & 2.

nia pro similitudine absque peccato, & qui possit infirmitatibus nostris compati: vnde debuit per omnia fratribus assimilari. Cum vero seruus maior Domino suo non sit, & Christus suis praedixerit: *Si me persecuti sunt, & vos persequentur*, nihil sane mirabor, vt semper alias, ita nunc etiam malos bonis, & haereticos Catholicis mouere bellum, multisque modis aduersari. Nunquam enim sine insectatoribus & sine cruce fuit aut erit Ecclesia: cum qua me quoque in cruce conso labor, quantumuis multis & grauibus hostium iniuriis premar. Hoc enim est Christi passionibus, vt Petrus loquitur, communicare, & propter iustitiam patiēdo, promissam à Christo beatitudinem assequi. Quicquid autem discipuli à suis magistris Phariseis subornati hic dicunt & faciunt, id me commonefaciet de impiorum natura & consuetudine, in quibus odium & inuidia, pestiferum sanè virus, paulatim erumpit, atque ad alios etiam inficiendos sese diffundit. Nec enim sat erat Phariseis, Christum capitali odio persequi, nisi discipulis etiam suam quodammodo lepram vel scabiem affricarēt, atque ex illis progeniem & genimina viperarum facerent, quemadmodum Christus loquitur, suiq; similes redderent. Nam vt vetus etiam habet prouerbiū: Mali corui, malum ouum. De his cum Ieremia meritò dixeris: *Si mutare potest aethiops pellem suam, aut pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum.* Est illud Pharisaeae prauitatis argumentum, quod cum discipulos isti submittūt Christum interrogaturos, exordium tractationis à laudatione peti volunt, vt Christum egregiis titulis exornent, quem & mellitis demulceant sermonibus. Verum istorū insidiosa blandiloquentia, Christi sapientiam latere non potuit, & aperte ab illo fuit reprehensa: nos autem prouidè admonet, vt Propheticum illud dictum obseruemus: *Vnusquisq; se à proximo suo custodiat, & in omni fratri suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedet.* Prima enim hypocritarum ars atq; malitia esse solet, vt quos dolo malo illaqueare volunt ac perdere, illos

Ioan. 13. & 15.

1. Pet. 4. & 3.
Matth. 5.Matth. 12. &
23.

Ierem. 13.

Ierem. 9.

Rom. 2.

a Matth. 23.
b Doct. 18.
c Isai. 3. & Iacob. 4.
d Ioël. 2.
e Matth. 12.

Ioan. 14. & 8.

Ioann. 2.
1. Pet. 2.
Sap. 6.
Isai. 11.

In oratione
27.

Psalm. 32.

1. Reg. 16.

insidiosè primùm blandientes aggrediantur, eorumque animos utcunq̄ue sibi concilient. Quoniam verò diligentibus Deum cuncta in bonum cooperantur, quæ sicut isti ac similitate in Christi laudem producant, eadem à me & fidelibus omnibus utiliter sic accipientur, ut veras Christoque congruas laudes adstruant, & communi sapientum consensu illi vnicè attribuantur. Est enim ipse, uti nemo alius, ^a magister, ^b propheta, ^c legislator & ^d iustitiæ doctor, ipso ^e Salomone maior atque sapientior, & quem omnes mortales citra exceptionem & Angeli, cunctis in docendo & regendo præponant. Est nemo veracior, & in veritate asserenda, viaque Dei ad bene beatèque viuendum monstranda fidelior, magisque suspiciendus & audiendus. Ego inquit, *sum via, veritas & vita. Qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habet lumen vita.* Nullus in iudicando fuit ac esse potest incorruptior, cum sit ipsa veritas ac nôrit, quid sit in homine: qui præterea sine personarum acceptione iudicat secundum vniuscuiusque opus, & æqualem curam de omnibus gerit. Ut hinc etiam de illo prædixerit Isaias: *Non secundum visonem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium: sed iudicabit in iustitia.* Quocirca ego Gregorium Nazianzenum imitabor, & quibus ille verbis usus est, eisdem debitam Christo laudem vel inuitis Pharisæis largiar. Perspicuus inquit, atque manifestus sum ei, qui omnia priusquam oriantur nouit, qui corda nostra sigillatim fingit, qui in omnia opera nostra, omnes motus & cogitationes, cum quibus res à nobis geruntur intelligit, quem nihil eorum quæ sunt latet, aut latere potest, qui aliter nostras intuetur, atque mortales solent. *Homo enim videt in faciem: Deus autem intuetur cor;* cuius iudicium cordatis hominibus pluris faciendum magisque curandum est, quam omnium aliorum vnà coactorum. Quod autè ad hominum de nobis existimationem attinet, ita animo comparati sumus inquit, ut si quidè ea cõtingat, nõ illibèter accepturi simus. Sin autem in contrariũ cadat, valere iubebimus, nec quicquid de rei veritate propter hominũ opinionẽ detrahem⁹.]

Quicquid autem Pharisei, horumque discipuli & Iudaei omnes de Christo ipsorum & nostro Messia sentiant, firmissimè profiteamur, hunc vnicum totius orbis magistrum, & Evangelij doctorem esse, quem Pater cœlestis testimonio publico declaravit, & de quo Moyses ipse prædixit Israëlitis: *Prophetam de gente tua & de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audies.* Illum igitur cū desiderio fructuque meæ salutis audiam, & quidem reuerenter, magnaque cum fide, meritis eius & promissis plurimū tribuens. Sic enim affirmat: *Credite in Deum, & in me credite. In mundo pressuram habebitis, sed confidite: ego vici mundum.* Vicissim illum audiam non modò consolantem, sed & pœnas terrificas comminantem inobedientibus, & leges apertas suis fidelibus præscribentem. Etenim illi satis non fuit Evangelij prædicandi, & credentes baptizandi munus Apostolis delegare, sed & baptizatos obseruare præcepit, quæcunquē ipse mandasset, illis insuper periculum aternæ damnationis prænunciens, qui non obtempersent. *Procedens* inquit, *qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.* Quare Propheta Messiam nobis depingens, hoc luculenter tradidit: *Dominus iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus Rex noster: ipse saluabit nos.* Rursus audiam hunc optimum maximumque magistrum in verbo tum scripto, tum viua voce tradito, & per Apostolos Ecclesiæ commendato, quod tanquàm per manus à patribus ad nos vsquē transmissum extat, & de quo Gētium doctor Paulus ita pronunciat: *Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit.* Postremò vt salutare mihi sit Christi magisterium, illum ipsum audiam in domo suæ Ecclesiæ ad finem vsquē mundi persistentem, & illis qui tantum aures habent, loquentem in suis pastoribus atquē doctoribus ordinariis, quos velut suos legatos ac vicarios tribuit ad consumptionem sanctorum, in opus ministerij, & in ædificationem corporis Christi, sicut Paulus Apostolus euidenter affirmat. Nec satis mihi fuerit Christum audire, nisi cū ipsius verbo

Matt. 3.

Deut. 18.

Ioann. 14. &
16.

Matth. 23.

Ioann. 5.

Isai. 33.

Galat. 3.

Ephes. 4.

Ioann. 1.

Matth. 24.

Matt. 23.

Ioan. 13. & 15.

Sacramenta quoque coniungam, quæ ab eodem auctore proficiuntur, ipsumque Christi meritum mihi ad fructum æternæ salutis applicant. Etenim quemadmodum non alius quam Christus est, qui Ioanne teste baptizat, cum externum nempe baptizantis ministerium adhibetur, ita & ipse Christus est qui baptizatum in Ecclesia confirmat, & confitentem absoluit, & ad sacram mensam accedentem reficit: qui præterea Ecclesiasticis ordinibus initiatum consecrat, & vngit ægrotum, ac demum novos coniuges benedicit. Quid multis? idem Christus diuina ministeria perficit omnia, & per Ecclesiæ suæ ministros virtutem largitur & gratiam in Sacramentis operantem, si tantum non indignè illuc accesserimus. Absit igitur, ut cum illis insaniam, qui ubi Christus quærat & inueniatur, adhuc dubitant, & idcirco illum statuunt non in templo sancto Ecclesiæ, sed in synagogis & speluncis sectariorum, qui propterea verum diuini verbi sensum, veraque sacramenta sibi solis turpissimè arrogant, perinde ac si dicat: *Ecce in deserto est, ecce in penetralibus.* Fingunt enim Christum caput sine corpore, cum Ecclesiam vero Scripturæ sensu, & legitimo Sacramentorum vsu tot seculis destitutam, & velut in densis tenebris iacuisse contendunt. Tantoque magis in precio habebit germanam summi pastoris vocem: *Magister vester vnus est Christus, sicut & illam: Vos vocatis me magister & Domine: & benè dicitis, sum etenim. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea. Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis.*

Ut quid tentatis me hypocritæ?

NON solum in præsentibus discipulos, sed etiam in illorum magistros Phariseos & legisperitos competit nomen hypocritarum, quod Christus illis omnibus frequenter tribuere solet. Videri quippe volebāt & ab omnibus existimari, quod simul doctrina, iustitia, sanctitate & auctoritate reliquis omnibus antecellerent, quibus & in templo & in foro primaria quædam dignitas deberetur. Nullum est aliud genus homi-

num quàm istorum hypocritarum, qui Christo Domino ac eius Euangelio primùm illucescenti grauius restiterit, sequè magis infestum & insensum declarârît. Qui falsa superstitione imbuti, & externa illa sanctimonia contenti, propter suas friuolas verbòque Dei contrarias traditiones mandata Dei clarissima transgrediebântur, & ignorantes Dei iustitiam, quæ sine Christo & Euangelicæ fidei fundamento constare non potest, suam ipsi iustitiam ex legis operibus construere & stabilire conabantur. Verè illi erant hypocritæ, quòd hypocriticam iustitiam, quæ solùm coram hominibus valet, adferrent, ac simulatas preces & ieiunationes instituerent, illisquè operibus externis fiderent, in quibus non Dei gloriam, sed laudè hominum venabantur. Meritò igitur illorù iactantiam, ambitionem & fastum sæpè Christus coarguit, eosquè serpentes & genimina viperarum appellat, quos & sepulchris dealbatis comparat, quæ licet foris appareant speciosa, tamen intus plena sunt ossibus mortuorum, & omni scatent spurcitia. Valeant igitur Pharisaici hypocritæ, qui pro inani fictitiaquè iustitia sua mercedem à iusto Deo debitam iampridè receperunt. Iudæis autem hoc ipsum hypocritarum nomen sæpè tribuitur, sicut & illis omnibus Christianis, qui speciem quidem pietatis habent, vt Paulus loquitur, ac virtutem eius abnegant, quiquè non propter Deum, sed propter quæstum in sacris versantur, ac demùm pietatis officia impuro & vitioso præstant affectu. Cauebo igitur quàm fieri maximè potest, ab hypocritica iustitia, quando Christus disertè mandauit: *Attendite nè iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. Intuemini & cauetè à fermento Pharisæorum & Sadducæorum. Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longè est à me. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit.* Demùm quo latius hoc odiosum & detestandùm vitium patet, eò magis illud fugiendum ducā. *Simulatores enim & callidi præuocant iram Dei,* & sicut veteres aiebant, Simulata æquitas duplex est iniquitas, quam certè

Matt. 15.
Roman 10.

Matt. 23.

2. Tim. 3.

Matth. 6. 16.
& 15.

Iob. 36.

cordium inspector Deus maximè auersatur. Quid enim hypocrisin esse dicemus, nisi nummū adulterinum, qui colore ipso & figura fallit incautos, sapientem verò fallere nō potest. Nec est dissimile quidem ouo putrido, quod externum sèpè decorem ostendit, sed intus non nisi vermibus & putredine scatet. Ego non videri tantū probus, sed etiam esse conabor, nè alioquin si similem virtutis officium, meipsum potius quàm alios decipiam, Deumq; ipsum infensum mihi reddam.

Vtinam verò hoc tempore non reperiantur, qui Iudaicis Pharisæis & hypocritis impurius viuāt, maiusq; offendiculū præbeant Ecclesiæ. Iudæorum hypocritis hoc erat solēne, vt ieiunandi, orandi & elemosynas elargiendi studio aliis prælucere, suæque pietatis exemplo ad meliora sceleratos etiā sèpè commouerent, licet ex hoc semine nullum ipsi fructū meterent sibi. Nunc nouum & pestilens hypocritarum genus exortum est, quod Euangelicam fidem, libertatem atq; iustitiam sibi sumit, & sola fide gloriatur, nihilque meriti relinquit benefactis, ieiunia verò contemnit & abrogat, bona opera sordes & inquinamenta subinde nuncupat. Peiores adhuc Pharisæi sunt, quia seipsum segregauerunt, multum se in Euangelij noui negotio profecisse putantes, si veteris Ecclesiæ ritus è medio sustulerint, omnemque veterem abstinendi, feriandi, sacrificandi, cultumque diuinum in templis celebrandi morem aboleuerint, ac demum sacra impiè profanârint, aut profanantibus se socios adiunxerint. Tam furiosos ac sacrilegos Pharisæos vetus synagoga, vt arbitror, penitus nunquam vidit, ac quantum hoc Euangelium nobis infœliciter peperit, nè deessent orbi scilicet hypocrite, de aperta iniustitia potius, quàm de ficta iustitia gloriantes. *Peccatum enim suum quasi Sodoma predicauerunt*, & hoc tam præclaro demum argumento testatum volunt, se purioris doctrine & reformatæ Ecclesiæ vindices esse. *Postremò* quod Christus aduersarios obiurgans, hoc loco inquit, *Vt quid tentatis me hypocrite?* mihi quòque dictum putabo, cum ad precandum

Isai. 3.

irre-

irreuerenter accedo, vel cultum Deo debitum negligenter
 absoluo. Deum enim tentat, qui vanus fictusque Dei cultor
 existit, illius præceptionis oblitus: *Ante orationem prepara an-*
imam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum. Inuenitur
enim ab his qui non tentant illum, & qui in simplicitate cordis
querunt illum. Adhæc quicquid ego arroganter, simulatè &
inordinatè gesserò, id suspectum & ad salutem comparandâ
infrugiferum, atque apud Deum, cui nihil nisi purum & syn-
cerum placet, pro hypocrisi deputabo. Quare curiosus & ini-
quus proximi censor, qui aliena potius quam sua vitia rima-
tur ac ponderat, illo Christi verbo perstringitur: Hypocrita, es
utrumque primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas fe-
stucam de oculo fratris tui. Nè verò peccatum hypocrisis tam
leue, ut vulgus arbitratur, existimetur certè ad pœnam dam-
nationis, quæ ingrato maloque seruo debetur, exaggerandû
hoc Dominus significanter adiecit: Veniet Dominus serui il-
lius in die qua non sperat, & hora qua ignorat: & diuidet eum,
partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus & stridor den-
tium. Rursus cum præsentè Christi verbo alias quoque con-
iungam sententias, quibus fideles omnes non solum vtiliter,
sed etiam necessariò excitantur, ut inter sinceros & fictos a-
micos, sicut & inter veros falsosque fratres discrimen obser-
uent, ac illos quidem confectentur, hos verò fugiant & auer-
sentur. Huc igitur spectat illud: Attendite à falsis Prophetis,
qui nempe lupinos animos vestimentis ouium, vel simulato
religionis studio contegunt. Et quod alibi dicitur: Caute ab
hominibus, qui deprauatos nempe mores adferunt, & fratrem
scandalizant, impediuntque gratiam. Tum apud Michæam
ita legimus: Nolite credere amico: & nolite confidere in duce,
quia filius contumeliam facit patri, & filia consurgit aduersus
matrem suam, nurus aduersus socrum suam, & inimici eius do-
mestici eius. Quod postremum ex Michea Christus quoque
citauit, subindicans, improbos amicos qui piis obstaculum
præbent, etiam in domesticis & consanguineis reperiri, ac
pro hostibus habendos & cauendos esse vel cõiunctissimos.

Eccles. 10.

Sapient. 1.

Luc. 6.

Hypocrisis in
p. 111.

Matth. 24.

Matth. 7. & 10.

Matth. 10.

Mich. 10.

Matth. 10.

Quæ summa Dei ofacula & præcepta illam apud me vim debent habere, vt magno cum delectu amicos adsciscâ, ac probatos quidem syncerè diligam, sanctæquæ cum illis amicitie leges continenter obseruem atquæ colam: fucatos autem scios, & fraudulêtos amicos, qui suos necessitatis tẽpore deserunt, omninò missos faciam ac declinem. *Cæterum* qui falsum & fucatum amicitie specimen præ se ferunt, illum veritutiæ & fraudulentie suæ fructum referre solêt, vt partim hominibus inuisi ac despiciabiles, partim summo Deo maledicti & abominabiles plerunquæ reddantur. *Disperdet enim Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Non veniet in conspectu eius omnis hypocrita.* Tantòque magis ad me spectare ducam præceptum illud: *Attende tibi à pestifero. Homo etenim qui blandis fictisq; sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius,* vt ait Ecclesiasticus. Qui nec dissimilis est araneo venenato, suam telam ingeniosè textenti ad muscas illaqueandas, vt in captas demum sauiat. Quod pestitens hominum genus David confert serpentibus, dicens: *Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labiis eorum. Molliti sunt sermones super oleum, & ipsi sunt iacula.* Quoniam verò sine amicis non viuitur, & amicitia è medio tollere, nihil est aliud, quàm mundum sole priuare, multis modis aduigilabo, syncerum vt mihi parem amicũ, qualem & David in Ionatha, & Paulus in Timotheo fuit expertus: amicum dico, qui sit alter ego, prudens monitor, peritus medicus, & censor ingenuus. Mirum enim, quanto perè probis firmisque amicis indigeamus omnes, vt propriis in rebus minus erremus, & in via Domini securiùs ambulemus: tum vtriusquæ fortunæ commoda & incommoda moderatè ferre possimus. Verè dictum illud accepimus: *Amicus fidelis, protectio fortis: qui inuenit illum, inuenit thesaurum. Amico fidelis nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite & immortalitatis: & qui metuent Dominum, inuenient illum.*

Ecclesi. 6.

*Hypocritarum
fructus.*

Psal. 11.

Iob. 13.

Ecclesi. 17.

Ecclesi. 29.

Psal. 27. 39.
& 54.1. Reg. 13.
1. Timor. 3.

Ecclesi. 6.

Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo.

PRÆCLARA & omni acceptione digna est isthęc Christi sententia, quam nè mordaces quidam aduersarij carpere ausi sunt, & quam mihi salutarem reddere debeo. Diuinæ igitur prouidentię & bonitati gratias imprimis agam, per quã potestas omnis tum Ecclesiastica, tum politica, vt Reipub. consulatur, conuenientissimè instituta est, totquę seculis in hoc vsquę tempus pulcherrimè perseuerat. *Per me* inquit æterna Sapientia, *reges regnant, & legum conditores iusta decernunt: per me principes imperant.* Et Paulus apertè pronunciat: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi à Deo. Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Igitur quemadmodum ego summum Deum in principibus & magistratibus subditos gubernãtem, ac totum Reipub. corpus custodientem agnoscam & honorabo: (*Nisi enim Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam*) ita eorundem magistratuum etiam auctoritatem suspiciam, eosquę in Scriptura Deos & iudices non temerè appellatos reuerebor, mequę totum illorum honestis iussis & legibus subiicere nunquã recusabo. Illis enim dictum esse constat: *Videte quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini, & quodcunq; iudicaueritis, in vos redundabit.* Nequę solum timoris gratia, sed etiam propter scientiam his præpositis atquę rectoribus obedientiã debitam declarabo, simulq; vt patres ex animo diligam. Tum pro illorum incolumitate ac salute vota faciam, Deoquę sepè reddam, sicut Paulus exigit, cum obsecrationes, orationes, postulationes, & gratiarũ actiones ab omnibus fieri iubet, *vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate.* Nec omittam alia iustitię ac fidelitatis officia his Reipub. Christianę capitibus præstare, siue tributum, siue vectigal, siue census & prouen-

Prou. 8.

Rom. 13.

Psalm. 126.

Exod. 23.

2. Paralip. 18.

Rom. 13.

1. Tim. 2.

Rom. 13.

Ephes. 6.
1. Petri 2.

tus alios ex iure, vt vocant, vel consuetudine pendere debeã. Na enim sacri Apostoli docuerunt, Christianos omnes magistratibus, vt seruos Dominis propter. Dominũ subiectos, & in simplicitate cordis cum timore ac tremore subditos esse oportere, siue boni heri ac modesti, siue asperi ac discoli, suo quẽ munere digni vel indigni reperiantur. Ex quibus omnibus illustre Christi verbum: *Reddite quae sunt Caesaris, Caesari*, facillẽ intelligitur, cunctis quẽ perspicuum redditur, magistratuum institutionem tanquã diuinam ordinationem habendam esse, & cum illa ipsa necessariò coniungi Christianam subiectionẽ, ac perpetuam obedientiam. Nequẽ Christus hoc loco cum Iudæis tantũ agit, sed & fideles omnes admonet, vt Romani Imperij caput & principem, licet ab omni fide & pietate alienum, vt erat tunc sanẽ Tiberius, honorent, & non omnia quidem, sed quae ipsi Caesari competant, saluãque conscientia tribui à fidelibus possunt, paratis & iubentibus animis semper impendant. Multũ enim Reipub. interest, communibus subditorum sumptibus dignitatem illius incolumem cõseruari, cui incumbit, nocte ac die, & pacis bellique tempore pro suo tuendo populo aduigilare, & quæuis adire pericula, suis quẽ humeris velut sustinere vniuersum onus & pondus Reipub. Cæterũ quod fidei & virtuti obest, sicut idololatria, & veritatis abnegatio aut mendacium, non Caesaris, sed diaboli tributum & vectigal est, vt Chrysostomus quoquẽ notauit.

Mirabor autem illorum stultitiam, nẽ dicam apertam peruersitatem, qui quantum politicis magistratibus tribuunt, ac tribuendum docent, tantum penẽ prepositis adimunt Ecclesiasticis, vt illos in ordinem redigant, & excellentem eorum authoritatem labefactent, vulgõque contemptibilem reddant. Esto sanẽ, multa in Episcopis & sacerdotibus desiderari, nec est quisquam sanæ mentis, qui Catholici cleri vitia vel excuset vel defendat: sed meum & piorum omnium est proprium, dormientem in suis vicariis Dominum sedulo inuocare, & diuinam illis laborantibus gratiam expetere. Fa-

Matth. 8.

temur,

temur, politicos magistratus Ecclesiasticis esse præstantiores, quantum ad opes, amplitudinem, imperium & maiestatem attinet, qui maiorem idcirco pompam & gratiam apud vulgus hominum sibi facile conciliant. Verùm illi in rebus Ecclesiæ & aliis ad spiritualia æternæque bona pertinentibus, & in dicendis de religione sententiis, eisdem Episcopis & presbyteris Ecclesiarum nulla ex parte possunt æquari. Nam & Paulus dicere non dubitat, Episcopos à Spiritu sancto constitui ad regendam Ecclesiam, quam suo sanguine Christus acquisiuit, mandatque fidelibus, vt eiusmodi præpositis obediant atque subiaceant, velut qui pro ipsorum animabus Deo iudici rationem sunt reddituri. Nec omittit illud, *Qui bene præsumt presbyteri, duplici honore digni habeantur.* Iubet præterea, nullam accusationem aduersus presbyterum, nisi sub duobus vel tribus testibus, admitti oportere. Sed & Christus ipse pastorum princeps Apostolos, eorumque successores, quoniam illis vicaria ordinatione succedunt, magis vix potuit honorare, quàm quod eosdem primarios Dei Ecclesiæque ministros, & summos mysteriorum Dei dispensatores instituerit, quibus & clauis regni cœlestis ad cōscientias hominum soluendas atque ligandas concedidit, & sibi quodammodo, vt sacris præessent & oues pascerent, animasque regerent atque seruarent, æquauit. Verba enim eius obscura non sunt: *Sicut misit me Pater, & ego mittam vos. Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis: retenta sunt. Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit.* Quid nisi verbum & præceptum Dei est, *Interroga sacerdotes legem?* Nihil tale de Principibus, Regibus & Cæsaribus affirmari potest, qui certè nisi velut oues Episcopis atque pastoribus pareant, in suis ipsi peccatis pereunt, ad cœleste Christi regnum non magis quàm hædi pertinēt, & salutis æternæ participes esse nunquam possunt, quemadmodum grauissimus author Cyprianus è Scripturis luculenter ostendit. Testatur & Ioannis discipulus Christi que Martyr Ignatius, vir verè Apostolicus, nullum in Ecclesia ordinē

Act. 20.

Hebr. 13.

1. Tim. 5.

1. Pet. 5.

Matth. 10. &
Ioan. 20.1. Corinth. 4.
Matt. 16. & 18

Ioan. 20. & 21

Luc. 10.

Aggæi 2.

Epist. 55. ad
Corneliū. &
62. ad Pomponium.
In epist. ad
Smyrneses.

Episco-

Genes. 47.

Cod. de sacro
fan. & Cod.
de Episcop.
& Clericis.
a In epist. ad
solitariam vi-
tam agentes.

Epist. 33. ad
sororem.

Matth. 22.

Tit 3.

Episcopis honorabiliorem esse, quos & iuxta diuinam ordinationem reges debeant venerari. Quod autem sacerdotes eum aliis clericis Ecclesiastica quadam immunitate gaudeant, vetustissima populorum consuetudo est, quam etiam Moyses laudi tribuit Aegyptiis licet fide carentibus, magnoque consensu Christianorum Cæsarium & principum factum est, ut Ecclesiastici homines à communibus populi exactio- nibus ac forensibus iudiciis atque tribunalibus eximantur, quemadmodum præclare leges eorundem Cæsarium in Codicem relata, testimonio esse possunt. Eximius quondam Episcopus fuit^a Hosius Cordubensis ab Athanasio quoque laudatus, quod Constantium Imperatorem his verbis liberè corripere: Tibi Deus imperium commisit: nobis quæ sunt Ecclesiæ concredidit: & quemadmodum qui tuum imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi diuinæ: ita & tu caue, nè quæ sunt Ecclesiæ, ad te trahens, magno crimini obnoxius fias. Date (scriptum est) quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei, Deo.] Eadem Ambrosij Episcopi fiducia fuit, ut aduersus Valentinianum Cæsarem his verbis inueheretur: Noli te grauare Imperator, ut putes te in ea quæ diuina sunt, imperiale aliquod ius habere, noli te extollere. Esto Deo subditus: scriptum est: Quæ Dei, Deo, quæ Cæsaris, Cæsari. Ad imperatorem palatia pertinent, ad sacerdotem Ecclesiæ. Publicorum tibi mœnium ius commissum est, non sacrorum.]

Quapropter in Christum ac sponsam eius Ecclesiam non leuiter pecco, si ex animo non doleam, diuinum & necessarium hoc præceptum de magistratibus honorandis, si antehac vnquam, nunc vel maximè violari. Ita enim passim conparati sunt subditorum animi, ut pro suis magistratibus raro & frigidè orent, quin etiam quacunque ratione possunt, illorum imperium & authoritatem subterfugiant, & ex metu ethnico potius quàm Christiano illos reuereantur. Nec enim aduertunt animum, quid sibi velit Paulina sententia: *Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse.* Neque dubium, in diuinæ maie-

statis iniuriam redundare, quod Catholici suos præfules & animarum curatores siue patres, non maiore honore & studio prosequantur, ament, exornent, sed eos etiã debito censu sæpè defraudent, multisquẽ modis illorum existimationẽ iniquis suspicionibus ac odiis grauent, & siue nouas siue veteres illorum leges leuissima de causa transgrediantur. Habemus & hodie complures seditiosos & rebelles magistratum contemptores, quales iam olim extiterant Theudas, Iudas, aliiquẽ scelerati Iudæi, tantoperẽ à Cæsare suo alieni, vt tributum ac honorem omnem ei reddẽdum, perfrecta fronte negarent, indignum scilicet rati, vt populus Dei Romanis ethnicis eorumquẽ Cæsari esset obstrictus. De illis meminit Gamaliel apud Lucam, quod rebellionis suæ meritas luerint pœnas, quandoquidem Cæsariano gladio ad vnum trucidati sunt. Pergraue & illorum crimen est, qui aduersus magistratus linguas mordaces ac serpentinis frequenter exerunt, nihil non in illis calumniantes, adeoque contra illos libenter concitant alios. Pessimi autem in hoc genere, maximèquẽ deplorandi sunt, qui specioso Euangelij prætextu abutentes, pro pace discordiam, pro charitate odium & motus exitiales disseminant, atquẽ ad ciendos populos quasi classicum canũt. Nec satis est illis Catholicum excutere iugum, nisi suo etiam seu sectæ iugo & iudicio truculenta vi subiiciant Orthodoxos, qui pro Christianismo veteri nouum Satanismum amplectantur, ac velut exleges, vel sine iugo, aut sicut Scriptura loquitur, Belial filij efficiantur, vt ita demũm nec Deo, nequẽ Christo, nec Ecclesiæ obedientiam præstent, sed in hæresi & schismate permanere cogantur. Quid autem per Deum immortalem obsecro, magis obsistit & repugnat doctrinæ Apostolicæ? quæ tanto studio carnis licentiam & opera prohibet, spiritualementem verò libertatem commendat fidelibus, ac luculenter admonet baptizatos, nè dent libertatem in occasionem carnis, neũe ad velamen malitiæ abutantur Euangelica libertate, quam sibi sumunt qui sunt serui corruptionis, vti Petrus appellat, sed sint omnes obedientiæ filij. Ego verò

Actor. 5.

Deut. 13.
Iudic. 19.
1. Reg. 2.Galat. 5.
Rom. 8.1. Petr. 1.
2. Petr. 2.

in me

in me sepè renouabo propositum ac votum illos constanter honorandi, quos Christus Dominus non solum verbo, sed etiam exemplo suo maximè cohonestavit, quorumque auctoritatem, licet indignè præessent Cathedræ ac tribunalibus, studiosè defendit. Quod si Christi ovis esse confidam, illos inprimis audiam ac sequar duces, quos ille suo præfecit ouili, & in quibus suam audiri vocem postulavit, sine quorū etiā officio nec magistri, nec discipuli Evangelicæ doctrinæ rectè possunt agnosci & observari. Ab his pastoribus atque doctoribus, velut Ecclesiæ columnis, si meipsum disiungam, apertum inobedienciæ ac impudentiæ meæ testimonium edo, & velut à corpore Christi præscissus ac alienus, perinde ac publicanus & ethnicus, nè Christiano quidem nomine dignus possum existimari. Fons malorum omnium, quæ Saul regem olim obruerunt, atque cum suis posteris perdiderunt, ex eo manavit, quod Samueli sacerdoti non obtemperasset, ac idcirco illud audire debuit: *Melior est obedientia quam vis tima: quasi peccatum est ariolandi repugnare, & quasi scelus idololatria nolle quiescere.* Unde autè origo hæresum & schismatum in Ecclesia vsq; pullulantium? nimirū ex contèptu principis sacerdotum, quemadmodum Cyprianus semel ac iterū disertè confirmat, & nos alibi docuimus. Quæ omnia mihi confirmabunt animum, vt inuisam hæreticis obedientiam studiosius colam, illamque Sapientis sententiam sequar: *In tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit: & ministros eius nè derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes.*

PRECANDVS est mihi Deus pro seditiosis ac rebellibus, qui contra suos legitimos magistratus insurgunt, vel alios concitant, aut debitam alioquin obedientiam præsulibus Ecclesiasticis aut ciuilibus dominis ac principibus negant. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes, vt Iudas Apostolus fore prædixit, & nos hodie passim, præsertim in factiosis & turbulentis sectariis, horribiliter experimur.

Matth. 5. 8. &
23.
Luc. 17.
Ioan. 20.

Matth. 81.

1. Reg. 15.

In episto. ad
Rogatianū:
& rursus ad
Puppiatum.

Ecclesi. 7.

Iud. 1.

ORABO in super eam mihi à Domino prudentiam dari, quæ necessaria est ad veros & falsos amicos ritè discernendos, ut & illos mihi adiungam, & hos veluti pestes fugiam. Omni tempore diligit qui amicus est, inquit Salomon, & frater in angustiis comprobatur.

Prou. 17.

PETAM diuinam quoq; gratiam tribui ad restituendam nobis iustitiam & obedientiam, per quam ius suum cuiq;, atq; præsertim maioribus atq; magistratibus reddatur, maxime quum hoc die maiorem in modum peccetur circa præceptum illud Apostolicum: Subiecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum. Et, Reddite omnibus debita.

1. Pet. 2.

Rom. 13.

DOMINICA XXIII. POST TRI- NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

EVANGELICA hæc historia duplex Christi Domini miraculum circa duas fœminas gestum continet. Si quidem mulieri Hemorrhoiissæ sic dictæ à fluxu sanguinis, aut à ruptis venis hemorrhoidibus, quæ suas in medicos facultates frustra consumpserat, sanguinis profluum sinitur. Iairi verò archisynagogi filia defuncta, iâq; à tubicinibus ex veteri more deplorata, vno Christi verbo ad vitam reuocatur. Mira porro fides, humilitas & confessio elucet in Hemorrhoiissa, quam Christus non temerè suam filiam vocat, & quæ typus erat gætium Christum verè tangentium, eiusq; gratiam Iudæis præcipientium, ita ut instar Jacob Patriarchæ primogenito fratri Esau di-

Genes. 27.

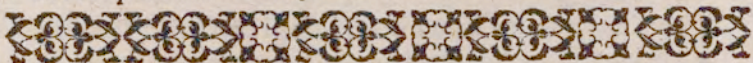

uinam benedictionem ad se rapiant extorqueantque. Eiusdem Hemorrhoiſſæ fides idcirco laudanda est, quoniã occultè & retrò velut adrepens, simbriam vestis Christi contingit, atque sic sanitatem integram suffurat, sed & miraculi veritatem confessione publica comprobatur. Cæterum Archisynagogum ita spectare licet, vt sit exemplar boni frugique patrisfamilias, cuius nempe proprium est, singularem liberorum curam gerere, illorum indolescere incommodis, pro salute eorum precari Dominum, in necessitate ad Christum ceu supremum medicum confugere, ab illo viuorum & mortuorum Dominatore auxilium fidenter petere ac expectare. De illo enim scripsit & Paulus: In hoc Christus mortuus est & resurrexit. Quod porro Christus in luctuosa domo Iairi præsens despicitur ac deridetur, verus prauumque mundi ingenium significat, qui optimos quosque laudandos & imitandos pro nihilo habet, adeoque probris & ludibriis insectatur. Vnde Salomon quoque testatur: Ambulans recto itinere, & timens Deum, despicitur ab eo qui infami graditur via. Magnam & illud piis præbet consolationem, quod à Christo audiunt, Puella non est mortua, sed dormit, indeque iure colligunt, suam & amicorum mortem propriè non esse mortem, sed somnum, à quo Christus vitæ princeps & author suos electos, velut è suavi somno tandem resuscitabit. Et frequens quidè in Scripturis est, mortè piorum somnum, & mortuos dormientes appellari.

Roman. 14.
2. Cor. 5.

Prou. 14.

A Cor. 7.
1. Cor. 11.
1. Theſſ. 4.
Ioann. 11.

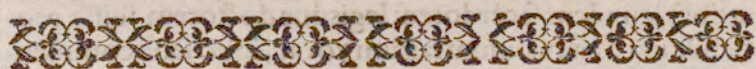
EVANGELIVM EIVSDEM
Dominicæ. Matth. IX.

LOQUENTE IESV ad populum, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet. Et surgens Iesus sequebatur eum,

& discipuli eius. Et ecce mulier quæ sanguinis fluxum patie-
 batur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit fimbriam ve-
 stimenti eius. Dicebat enim intra se, Si tetigero tantum vesti-
 menti eius: salua ero. At Iesus conuersus & videns eam
 dixit: Confide filia, fides tua te saluam fecit. Et salua facta est
 mulier ex illa hora. Et cum venisset Iesus in domum prin-
 cipis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dice-
 bat: Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. Et de-
 ridebant eum. Et cum eiecta esset turba, intrauit: & tenuit
 manum eius, & surrexit puella. Et exiit fama hæc in vni-
 uersam terram illam.

NOTÆ MEDITATIONVM
 ET PRECATIONVM CIRCA
 EVANGELIUM.

Ecce princeps vnus accessit, & adorauit eum, dicens:
 Domine, filia mea modo defuncta est.

RVSVS hîc se nobis offert immensa Christi vir-
 tus & bonitas, quam præsentis Iudei maximè sunt
 olim admirati, & nos Christiani singulari quodam
 religionis affectu complecti debemus. Primùm es-
 nim Christus Dominus in itinere constitutus, mulierem He-
 morrhoissam proflutio sanguinis, qui morbus est immedi-
 dicabilis, nullo negotio liberat. Deinde mortuam principis
 archisynagogi filiã, eamque vnicam ac duodennem, quæ in
 domo paterna iacebat exanimis, verbo vno vitæ restituit. V-
 trumque miraculum, vt vero Messia dignum, reuerenter am-
 plectar, eiusque incomparabili potentie ac misericordie di-
 uina hæc aliãque opera tribuam, simulque de his omnibus

Marc. 5.
 Luc. 8.

gratias agam, quibus ille suam nobis benevolentiam & gloriam manifestavit, ut ipsum merito, sicuti clementissimum, ita & maximè propitium redemptorem veneremur, cuius adventum ægroti simul & mortui homines, ac simul miseræ mulieres, in anima & corpore sibi salutarem sæpè senserunt, ac etiamnum sentiunt. Proinde cum Propheta Moyse & eius sorore Prophetissa Maria fidenter cantabo: *Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem. Iste Deus meus, & glorificabo eum; Deus patris mei, & exaltabo eum.* Cum Ioanne itidem prædicabo, quòd idem sit *testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ, qui dilexit nos & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo, fecitq; nos regnum & sacerdotes Deo & Patri suo; ipsi gloria & imperium in secula seculorum.* Quod ad principem siue Archisynagogum hinc propositum attinet, eundem sacerdotem legisque doctorem fuisse probabile est. Marcus illum Iairum vocat, in eo sanè commendabilem, quod rarum in huiusmodi ordinis viris exemplum civilitatis ac modestiæ præ se ferat, & cunctis ostendat. Nam filia suæ causam acturus, non seruum mittit aut procuratorem loco suo, sed coràm ad Christum tunc multis exosum accedit, illique se supplicem & adorantem exhibet, utpote singularem illi reuerentiam tribuens, ac præsentem illius, ut omnium optimi medici & opitulantis, opem implorans, quem secum tandem in suas etiam ædes perlibenter introducit. Quanquàm hæc omnia ille in fide adhuc imbecillis præstat, quòd Christum reputaret virum Dei ac prophetam insignè, sed qui nisi coràm adesset filia, eique adhuc superstiti manum imponeret, & pro illa precaretur, parùm aut nihil præsidij ac salutis possiet afferre. *Veni inquit, impone manum tuam. & viuet.* Monet igitur ille mei similes, qui licet fide suscepta ludæos omnes excellimus, Christumque Deum & hominem profitemur, tamen illum seriò ac diligenter non quærimus, non colimus, non inuocamus, præsertim ut gratiam eius nobis ac sanis aliis seu ægrotis, viuis ac mortuis conciliemus. Hoc enim proprium est fidelium, sicut Paulus docet, ut ha-

Exod. 15.

Apocal. 1.

Marc. 5.

*Modesta Iairi
humilitas.*

Hebr. 4.

bentes,

bentestalem tantumque pontificem, qui penetrauit cœlos, non modò teneant fidei confessionem, sed & cum fiducia ad thronum gratiæ eius accedant, ac misericordiam in tempore consequantur. Præterea me admonet hic Iairus, quàm sit cuique frugiferum & salutare, vt virgam Domini visitantis agnoscat, & paternam eius correptionem patienter admittat. Profuit enim Iairo filiæ morbus ac obitus magis quàm quicquam aliud, vt & seipsum quem totus mundus inuare non possit, & Christum largitorem vite vnicum agnosceret, simulque agnitum humiliter inuocaret, talisque inuocationis fructum certissimum experiretur. Hanc verè fidei, & ardentis precationis lucem illi non opulentia vel prosperitas, sed aduersitas & afflictio attulit, multosque alios in cruce conuersos impulit, vt se totos Christo committerent, votiisque sui compotes redderentur. Tam verè dixit Salomon: *Virga atque correctio tribuit sapientiam.* Quocirca corporis ægritudine, quæ tam multis fuit & est salutaris, non minus bonum quàm sanitatem ipsam esse cõstitutam. Tum quibuslibet dolorum aculeis pungar, Iob virum sanctum imitabor, vt non modò Dei percutientis manum agnoscam, sed etiam illi patri qui suos filios libenter corripit, agam gratias, simulque cum Samuelis matre Anna confitear: *Dominus mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit. Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat.*

Multò magis autem Christi quàm Iairi perpendam exemplum, cum videam summam Dei mei humanitatem Archisynagogo, quàm libet indigno & imbecillo, præstari. Is humano victus affectu, tantum secundum carnem iudicat & angitur vehementer, quum videt, vnicam filiam & hæredem, in nuptiamque puellam, in extremum discrimen adduci, ad eoque funestæ morti debitum soluere. Neque tamen Christus illum, sicuti Regulum pro filio intercedentem, redarguit, sed parcens afflictò, ac eius dissimulans imbecillitatem, petenti non grauatim annuit, cupiens illi confestim in re perquam difficili gratificari. Itaque postpositis omnibus, itineri sese accin-

Corruptio digna
causa tolerantiæ

Afflictio
Aduersa fortuna
utilitas.

Prou. 29.

Iob. 2.

Prou. 3.

1. Reg. 2.

Illius Christi benignitas

Ioann. 4.

git, vt filiam Archifynagogi decumbentem inuifit, & fimul ad fidem patris corroborandam, in via curat Hemorrhoiſam. Tum licet indignè tractetur in ædibus Iairi ac derideatur, defunctæ tamen filix optatam à patre manum imponit, ac morte fortior, exanimi corpori ſpectantibus aliquot, vitâ reddit. Quid iſtuc eſt aliud quæſo, præterquàm verum Meſſiæ munus explere, vt de quo ſcriptum eſt: *Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet?* Præterea confirmatur hîc exemplo, quod Salomon de præſtanda humanitate præcepit, in quiens: *Nè dicas amico tuo, vade & reuertere, cras dabo tibi, cum ſtatim poſſis dare.* Monet itidem Sapiens: *Non deſis plorantibus in conſolatione, & cum lugentibus ambula. Non pigeat te viſitare infirmum, & mortuo non prohibeas gratiam.* Abſit igitur, vt ego à Domini mei moribus degenerans, me difficilem illis præbeam, quorum honeſtæ piæque petitioni poſſum ſatisfacere, vt quæ rogatus meam amicis operam negem, quando Chriſtus non ſolum Iairi filiã ſiue mortuam, ſiue moribundam, ſed etiam Centurionis famulum grauiter decumbentem promptè ac libenter inuiſere non recuſauit, ſequè cunctorum à quibus & pro quibus rogaretur, commodis ex animo fauere ac proſpicere nõ deſtitit. *Venit enim filius hominis non miniſtrari, ſed miniſtrare: venit laborantes omnes ac oneratos reficere:* qui cum perpetuò ſummus eſſet, pauperibus ac ægrotis velut infirmum ac paratiſſimum ſe totum accommodauit. *Eum inquit, qui venit ad me, non eiiciam foras. Petite & accipietis.* Quàm verò ille comis, benignus & officioſus cum magnatibus verſatus eſt: quando leproſos ad ſacerdotes honorandos miſit, & Phariſæos in Moyſi Cathedra ſedentes extulit, illorumquæ leges à ſuis voluit obſeruari, ac demùm cõuictui & menſis inuidentium Phariſæorum non rarò adfuit, iuxta illud: *Poſthac in terris viſus eſt, & cum hominibus conuerſatus eſt.* Nihil ergo mirũ, quod Paulus monuerit: *Seniorem nè increpaueris, ſed obſecra vt patrem,* quodquæ idem Paulus Philemonem (Coloſſenſium Episcopum fuiſſe putant) tractat humaniſſimè, tantũ

vt il-

Matt. 12.
Iſai. 42.

Prou. 3.

Eccleſ. 7.

Matt. 20. & 11

Ioan. 6.
Matt. 7.]

Luc. 17.
Matth. 23.

Baruch. 3.

I. Tim. 5.

vt illi seruum fugitiuum Onesium conciliet atque commendet. Erit ergò mihi quoque curæ, vt posita seueritate, cum aliis omnibus, tum inprimis magistratibus, me in omni vita affabilem, humanum ac candidum præbeam, & cum nullo non certem officiis charitatis. Non enim obliuisci debeo Apostolicæ commonitionis, quæ iubet, vt fideles humilitate se inuicem præueniant, alius alium superiorem statuatur, & vnusquisq; proximo suo placeat in bonum ad edificationem.

Ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit simbriam vestimenti eius.

NOBILIS hæc Hemorrhoiisâ, cuius laus extat apud tres Euangelistas, de magnis rebus atque virtutibus, vti patientia, prudentia, humilitate, fide ac gratitudine cum ordines omnes fidelium, tum me quoque commonescit. Iustè illius minor patientiam, quæ cum graui difficilique morbo annos duodecim conflata, sanguinis enim profluuiò laborabat, tam infelices medicos experta est, vt in corpore afflictior atque imbecillior, sed & in bonis, quæ frustra in medendo consumperat, pauperior redderetur, parùm vt abesset, quin de morbo inueterato misera prorsus desperaret. Huic dissimilis non fuit illa matrona, quæ toto corpore deslexa in terram & contracta, nè caput quidem erigere, & sursum adspicere poterat, tantumque mali annos decem & octo à saeuo dæmone perpessa fuerat, sicut Lucas exponit. Vtrâque mulier, quæ sub incomparabili medico Christo perfectè conualuit, me quoque admonet, non in medicis, principibus & filiis hominũ, in quibus non est salus, confidere. *Maledictus enim homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum.* His foeminis infelicitè cessit, quicquid sumptuum in medicos expenderant, vt omni spe & expectatione sua frustrarentur, & qui maximè iuuare poterant, præsentem auxerant morbum, corpusque ipsum incurabilius effecerant. Nec aliter sanè filii

Rom. 12.
Philipp. 2.
Rom. 15.

Matth. 9.
Marc. 5.
Luc. 8.

Patentia Hemorrh.

Luc. 13.

In Deo solo gimus.
Psal. 145.
Ierem. 17.

Isai. 30.

Nahum. 1.

1. Cor. 10.

*Prudentia
Memoriae.*

Leuitic. 15.

1. Pet. 5.

2. Cor. 7.

Hebr. 12.

Humilitas.

Luc. 14.

huius mundi accidese solet, dum relicto Deo ex rebus terrenis refugia & praesidia sibi sollicitè parant, quæ tamen illis nõ sunt in auxilium, vt Propheta inquit, nec in aliquam vtilitatẽ, sed in confusionem & opprobrium. Ego verò omnem rerũ mearum euertum atq; successum Deo summo fidenter commendabo atq; permittam, tum ægritudinem vel afflictionem velut medelam cœlitus acceptam patienter mihi ferendam putabo. *Bonus enim Dominus & confortans in die tribulationis, & sciens sperantes in se, vt Prophetis verbis vtamur.* Tum si Apostolo credimus, *fidelis est Deus, qui non patitur nos tentari supra id quod possumus: sed faciet etiam cum tentatione prouentum.* Illud mulieris huius prudentiam arguit, quod priusquam ad Christum accedit, suum fœdum & immedicabilem morbum agnoscens, ab aliorum consortio sese subducit, & in Christi conspectum prodire veretur: quoniam iuxta Moyse legem immunda, nec voluit, nec debuit aliis admisce-ri, & à quoquam attingi, ideò quæ à longè Dominum sequebatur. Quæ res me quoquẽ submonebit, vt quãto magis interioris ac spiritualis impuritatis meæ sum conscius, tantò in via Dei me submissius geram, ac velut indignum Christi gratia, bonorumquẽ conuictu censeam. Hoc enim est quod Petrus Apostolus illis verbis indicauit: *Humiliamini sub potenti manu Dei, vt nos exaltet in tempore visitationis.* Nec frustra docuit Paulus, vt fideles qui ad cœlestem patriam peregrinantur, ab omni carnis & spiritus inquinamento mudentur, & ad eam adspirent sanctimoniam, sine qua nemo Deum videre potest. Mira est sanè eiusdem fœminæ humilitas, quæ cum Christo actura, retrò & à tergo sequitur, quoniam tota sibi displicet, seqũe postponit aliis, velut vltimum deligat locũ, multoquẽ magis indignam sese reputet ad Christum vel salutandum, vel in facie adspiciendum: ideò quæ fat habet sim- briam Dominicæ vestis latenter contingere, ac eo contactu furtim sibi beneficium impetrare. Quod cum factum esset, Christusquẽ noui miraculi conscius circumspiceret, ac de sa- nata huiusmodi muliere percontaretur, illa etiam humilior

facta,

facta, non sine ingenti timore ac tremore seipsam prodit, & ante pedes IESU tota procidit, omnemque veritatem de morbo suo curato publicè & verecundè testatur. Ego verò vitam timoris ac humilitatis huius partem saltem aliquam adipiscar, & tunc exprimam maximè, cum ad cultum diuinum accedo, measque ad Deum preces fundo. Scriptum est enim: *Qui timent Dominum, praparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas.* Nec frustra monuit Paulus, suam vt quisque salutem cum timore & tremore operetur: quandoquidem *qui sine timore est, iustificari non potest*, teste Sapiente. *Timenti autem Dominum benè erit in extremis, & in die dysfunctionis sue benedicetur.* Cur igitur meipsum non deprimò, & diuinum illud oraculum non sepius, & quidem diligenter, mecum cogito: *Ad quem respiciam, nisi ad pauperum culum & contritum spiritum, & trementem sermones meos?* Ceterum inter alias Hamorrhoiisæ virtutes non parum elucet fides, utpote à Christo ipso laudata, & propter quam pulchrè Christi vocatur filia, dicente Domino: *Confide filia*, id est, bono animo esto, cum te Abrahæ Dei que filiam præstes, diuino lumine illustrata, verè que pauper spiritu. Mox verò subiungit: *Fides tua te saluam fecit*, nimirum vt veteri molestoque morbo liberata, meam & Messie virtutem ac beneficentiam, quam ex vestis meæ contactu tibi pollicita es, reipsa comperias. Quæ huius matrone fides idcirco est admirabilior, quòd nullo iubente, ac etiam fortasse suadente, in animo suo persuasum haberet, id quod apertè confiteri ausa est: *Si tantum tetigero vestimentum eius, salua ero.* Hac fide contenta, inter alios multos Dominum vndique comprimentes sese ingerit, omnem sibi aditum exquirens, vt ad vestis Dominicæ contactum saltem latenter penetret, eoque solo remedio diuturnum morbum abigat atque tollat. Quam eius fidem & Deo gratam, & ipsi salutiferam extitisse, tum Christi sententia, tum ipse rei euentus abundè declarat. Vbi vicem ego multorum deplorabo, qui de fide tam multa iactitant, semperque disceptant, nec obseruant tamen, Christum hoc loco & alibi de

Ecclesi. 2.

Philipp. 2.

Ecclesi. 2.

Isai. 66.

Fides.

Matt. 5.

Fides qualis laudatur & intelligitur.

Luc. 18.

Luc. 7.

Iacob. 5.

a Marc. 1.

b Matth. 15.

c Ioan. 5.

d Luc. 11.

Matt. 11.

Lib. de præcept. aduers. hæretic.

Contra Manich. Epistola fundamenti. cap. 4.

sola fide nunquam meminisse, neque simpliciter asseruisse, fides saluum vel saluam fecit, sicut & alibi cæco in via vociteranti dictum legimus: *Fides tua te saluum fecit.* Quæ autem certis personis excellenti gratia donatis assignantur & competunt, non sanè aliis nisi eadem fide & gratia præditis, debent applicari. Huius generis & illud est, quod de peccatrice crimina sua desente & publicè pœnitente Christus affirmat: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Hinc videas, Christum dilectionem à fide minimè separare, quando ad eandem peccatricem sic dicit postea, *Fides tua te saluam fecit, vade in pace.* Exigebat Christus ab his ægris quos passim curabat, utique fidem ad beneficium eius accipiendum necessariam, fidem inquam, omnipotentia in efficiendis miraculis, quæ missum à Deo Messiam orbi comprobarent, eumque non minus Deum quàm hominem adstruerent. Nō exigebat autem, sicut isti confingunt, fidem specialem, per quā homo iustitiam Christi apprehendit, ac sibi imputatam certò statuit, planèque confidit de remissione peccatorum & gratia Dei, sequè omninò iustum & saluum securè pollicetur. Talem enim fidem in sectariorum scholis nuper natam Dei verbum toties euertit, quoties fidem mortuam reiicit, & apertè proclamat: *a Pœnitimini & credite Euangelio.* *b Luceat lux vestra coram hominibus.* *c Vos amici mei estis si feceritis quæ ego precipio vobis.* *d Beati qui audiunt & custodiunt verbū.* Ex quibus demum & illud fit euident, propositæ matronæ in credendo simplicitatem fuisse mirabilem, quæ Christo illam reddiderit chariorem, cum ille simplicibus vel maximè delectetur. Ad illā igitur haud dubiè pertinet, quod alicubi scripsit Tertullianus: *Fides tua te saluum fecit, non exercitatio scripturarum.* Et verissimè dixit Augustinus: Non intelligendi viuacitas, sed credēdi simplicitas turbam hominum tutissimam facit. Rursus maiorem veritatis lucem in eo precabor cæcis aduersariis, ut agnoscant, quantum humanitati Christi attribuendum sit, nempe in qua nihil nō preciosum, potens & augustum sit constituendum, quomodocunque

ille

vt ille siue per verbum, siue per promissiones, siue per Sacramenta, siue per sua membra, siue demum per Sanctos & peculiare amicos, siue per sacras eorum reliquias cum miseris mortalibus operetur. Idem enim Christus, qui per impositionem manuum dictam defunctam Iairi filiam excitauit ad vitam, etiam per suae vestis contactum sanguinis profluentium in Hemorrhoida sustulit, & per Pauli Apostoli sudaria & semicinctia languentes multos curauit, ac tetros demones eiecit, vt scribit Lucas Euangelista. Neque dissimilis potentiae fuit, quod idem Christus in Stephani prothomartyris ac aliorum plurium Sanctorum, sicut & antea Elisaei Prophetae reliquiis miracula certa & praecleara edidit, quemadmodum fide digni scriptores ac veteres Theologi Graeci & Latini memoriae prodiderunt. Mirabilis enim & gloriosus Deus in Christo, ac iterum per Christum in Sanctis suis, eorumque monumentis, reliquiis atque miraculis, quae omnibus aetatibus Ecclesiae passim claruerunt, & partim sanis, partim aegrotis consolationem atque vtilitatem insignem attulerunt. Sic enim Christo, qui vsque operatur, visum est, suos fideles consolari atque instituere, vt Sanctorum fides, doctrina & virtus in orbem fiat illustrior, eorum in caelis foelicitas & gloria in hac militantem Ecclesia magis innotescat, veneratio etiam ac inuocatio, quae illis lectissimis Dei amicis syncere praestatur, tanto maiorem fidem obtineat, quanto indignius eadem a Vigilantibus & Hagiomachis in hunc vsque diem contellitur atque oppugnatur. Adhaec libenter meminero huius Hemorrhoidae, cum ad incruentum sanctumque sacrificium Missae me contulero, vel ad venerabilis Eucharistiae communionem accessero. Tunc enim Christus se quodammodo tangendum offert fidelibus, & tangendo multa diuina in illis operatur, potissimum vt saedi peccatorum fluxus, qui nos vere immundos reddunt, aut plane tollantur, aut valde comprimantur & extenuentur. Siquidem *iste omnis fructus est, vt auferatur peccatum*, si Prophetae credimus Isaiae. Sed inprimis viua opus est fide, quam in Christum praesentem exer-

A Cor. 16.

4. Reg. 13.

Ioann. 7.

Isai. 26.

Matth. 14.

Marc. 6.

Matth. 8.
Luc. 7.

ceam, sicut proculdubio illi exercuerunt, de quibus Matthæus refert: *Obtulerunt ei omnes malè habentes, & rogabant eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent, & quicumq; crediderunt, salvi facti sunt.* Eandem sententiam repetit Marcus. Quod si fimbria Dominicæ vestis à multis ægris contacta tam salutaris fuit ac efficax, vt ægritudines maximas pelleret, sanitatemque integram malè affectis restitueret: quanto maiorem ego virtutem & gratiam mihi adfuturam sperabo, si Christus (Dei virtus & sapientia) me quasi tangat & benedicat in venerandis Ecclesiæ Sacramentis, velut canalibus propriis à Christi latere deriuatis, per quos sacratissime passionis eius effectus ad nos certissimè manauit, vtpote gratia, charitas, remissio peccatorum, robur spiritus, & omnia demum infirmitatis humanæ medicamenta: Quid verò tum postea, si non credunt Sectarij, Christum habere virtutem sanandi, & quod ab illo tangitur, etiam sanatum & salutare esse posse? Credidit hoc nostra Hæmorrhøissa, & fluxu sanguinis liberata est: credidit leprosus, & statim mundus euasit. Et postquàm Dominus tetigit feretrum, in quo cadauer adolescentis elatum ferebatur, viuus ille restitutus, loqui cœpit, toti que populo ad glorificandum DEVM causam præbuit.

Demùm obseruatione dignum putabo, hanc Hæmorrhøissam, cum morbo suo liberata esset, Christo liberatori suo præclarum & publicum gratitudinis testimonium præbuisse. Etenim cum ea ciuis esset in Cæsarèa Philippi, quam Phœnicicæ ciuitatem etiam Phanaida vocant, vt accepti à Christo beneficij se memorem omnibus fateretur, basim quandam editiore loco ponendam curauit, & in ea imaginem ac statuam æneam ad similitudinem vultus Christi exprimendam ante fores domus suæ cõstitutam reliquit. Huic imagini mulier ipsa genibus prouoluta proximè aderat, ac supplex palmas extendens, Christi beneficium petere & accipere videbatur. Et fide dignus quidem author est Eusebius Cæsariensis, huius historię testis oculatus, quandoquidem

Vide Euseb.
lib. 7. Eccles.
histor. cap. 13.

isthac

isthæc imago ad mortem vsq; Iuliani Apostatæ durauit, magnoque in precio habita, nec vulgaribus miraculis illustrata est. Qua de re ^a Socrates historicus & ^b Theophylactus præter plures alios meminerunt. Proinde hoc eximium religionis matronæ factum iure mihi commendabitur, simulq; monabit, vt diuina beneficia grato pectore celebrem, & Christianæ gratitudinis officium præ me feram, immò signis etiã externis, si liceat, comprobem. Cæterùm quod ad idola vel simulachra spectat, in confesso est, ea in Decalogo disertè prohiberi, nimirùm nè illa more ethnico ab vllis adorentur, sicut Tertullianus interpretatur, & ipsa Decalogi verba com monstrant. Vnde cum Propheta cantabo: *Confundantur omnes qui adorant sculptilia: & qui gloriantur in simulachris suis.* Quæ quidem idola per Christi aduentum passim euerfa esse, quemadmodum Sophonias & Zacharias prædixerant, res ipsa liquidò manifestat. Nihil tamen hoc impedit, quo minus imagines pias, quæ Christo & Sanctis honoris gratia eriguntur, in vsu vt antiquissimo, ita & probatissimo decenter habeamus atque conseruemus. Siquidem & Moyses serpentem æneum, Christi nempè typum, in deserto exaltauit, sicut Deus ipse iusserat, & Salomon non sine Dei spiritu author fuit, vt imagines Angelorum Cherubim, quæ Propitiatoriũ adumbrarent, in templo Hierosolymitano ex auro fabricatæ durarent. Tum ^a Basilius & ^b Damascenus perspicuè notant, eiusmodi Christianarum imaginum vsus, non solum iam olim passim in templis obtinuissè, verùm etiam ad traditiones Apostolicas non scriptas pertinere: tum honorem sacris imaginibus à Catholicis impensum, ad cultum primi exemplaris transferri oportere. Nihil igitur nobis est eritque vnquam hinc commune cum impiis sæpèque damnatis Iconoclastis, qui iam pridem in templorum imaginibus effringendis ac demoliendis suam insanam explent libidinem, nihilq; pensi habent, earundem imaginum vsus ex Ecclesiæ quidè instituto partim ad Sanctorum representationem, partim ad eorum imitationem conducere plurimùm fidelibus. Vnde

^a In Histor.
Ecclesiast.
^b In Euãgel.

Exod. 20.

Lib. 2. contra
Marcion.
Psalms 96.

Sophon. 2.
Zachar. 12.

*Imagines
in sacris non habentur
bened.*

Numer. 27.
Ioann. 21.

Exod. 25.

^a Lib de Spi-
ritu sancto. ca
pit. 18. & in e-
pist. cõtra Iu-
lianum.
^b Lib. 4 fidei
Orthodoxæ
cap. 17. & in
tribus libris
contra Ico-
noclast.

Lib. 7. indict.
2. epist. q. 1. a. 53.

ad Secundinum scripsit Gregorius Magnus: Scio quidem quòd imaginem Saluatoris nostri non ideò petis, vt quasi Deum colas, sed ob recordationem filij Dei, vt in eius amore recalescas, cuius te imaginem videre cõsideras. Et nos quidem non quasi ante diuinitatem ante imaginem proster-
nimur, sed illum adoramus, quem per imaginem aut natum, aut passum, sed & in throno sedentem recordamur.]

Cum venisset IESVS in domum principis, & vidisset tubicines, & turbam tumultuantem, dicebat, Recedite.

Matth. 8.
Marc. 8.

Matth. 6.
2. Cor. 10.

Matth. 5.

Ioann. 16.

Luc. 19.

Ioann. 11.

Matth. 26.

DOMINVS IESVS, veræ humilitatis perpetuò amans & custos, non nisi paucos, vtpote puellæ defunctæ parentes, & discipulos tres duntaxat, sibi præstò esse permisit, cum ad eandem puellam vitæ restituentem intrasset. Nec semel alibi monet præsentis, vt patratum ab ipso miraculū silentio pre-
mant, nec reuelent aliis. Ita ille me aliosque Adæ filios natura superbos, suo commonefecit exemplo, vt in benefactis vitæ iactantiam, nec more Phariseorum, auram gloriamque venemur apud homines, sed semper illud obseruemus præceptum: *Nesciat (in benefactis) sinistra tua, quid faciat dextera. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus commendat.* Adhæc tubicines & alij ob defunctam puellam lamentantes & eiulantes eiiciuntur, increpante illos omnes Domino, *Quid turbamini & ploratis?* Non quòd omnem luctum & tristitiam à suis assumptam vetet: *Beati enim qui lugent cum Apostolis, quibus prædixit hoc Christus: Mundus gaudebit, vos autem contristabimini.* Nam & Christus ob Ierusalem, & circa sepulchrum Lazari flere, & in hortu tristissimus esse non dubitauit. Cæterum inordinatus & inutilis planè fletus siue ploratus est, quem Christus meritò inculcat ac reiicit, & filiorum quidem huius mundi proprius, quo nempè illi fide & spe Christiana destituti, præsentem vitam tantoperè amant, vt de futura nihil solliciti esse videan-

tur. Hinc illi suos parentes & amicos non propter animæ, sed corporis mortem supra modum deplorant, seq; magis ethnicos quàm Christianos eiulando declarant. His ergò Christi verbum opponendum est: ^a *Noli flere,* ^b *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.* Consonat Pauli præceptum: *Nolumus vos ignorare fratres, de dormientibus, vt non contristemini, sicut & ceteri qui spem non habent.* Quarè moderato luctu ero contentus, si quando amicorum vel bonorum mors mihi dolorem & lachrymas exprimet, quemadmodum & illis factum est, qui propter Stephanum sanctè defunctum ingentè planctum super illum fecisse scribuntur. Omittam præterea illum lugendi plorandique morem vulgo nimis familiarem, sed Christo minimè gratum, qui ex impatientia, rei familiaris iactura, morbo vel alio tristi euentu frequenter generatur. Illi demùm nobis verè lugendi sunt, qui carni, mundo & sibi ipsis ita viuunt, vt Deo ac iustitiæ mortui esse videantur. Atque his illi sunt deteriores, qui Christum & sacra deridēt, quemadmodum Herodis regis & Iairi principis aulici Christū derisisse leguntur. Ad hunc modum pius ille ^a Ioseph somniator, ^b Dauid fatuus & scurra, ^c Elisæus caluus, ^d Paulus verò seminator verborum, præclaris scilicet nominibus publicè appetiti atque delusi sunt. Est enim hoc vetus peruersi mundi ingenium, vt suos tantùm amet & extollat, Dei autè electos probris, sannis & ludibriis insectetur. Quarè tandem isti magno suo malo testabuntur: *Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam.* De his monet Paulus, cum aduersus carnales ac animales differit: eos quæ sunt Spiritus Dei, percipere non posse. Nec tacuit Salomon: *Parrata sunt derisoribus iudicia, & mallei percutientes stultorum corporibus.*

PRECANDVS est mihi Deus pro consanguineis, amicis, vicinis, aliisq; grauius decumbentibus, suam vt crucem ferant patienter, quos & ego fido consilio & auxilio per Dei gratiam suble-

a Luc. 7.
b Matth. 8.
1. Thess. 4.

A Act. 8.

Luc. 23.
a Genes. 37.
b 1. Reg. 27.
c 4. Reg. 2.
d Act. 17.

Sapient. 5.

1. Cor. 2. &
1. Cor. 3.
Prouer. 19.

Eccles. 17.

uare velim, sciam & possim, quemadmodum debeo. Etenim vni-
 cuique mandauit Deus de proximo suo.

ORABO etiam, vt diuinus cultus & venerandum Eucharis-
 tia Sacramentum cum spiritu Hemorrhoiſſe tractetur, vtpote
 quæ ad Christi corpus tangendum cum fide, humilitate & deuotio-
 ne reuerenter acceſſit, & tangendo ingentem gratiam in ani-
 ma & corpore conſequuta, publicèq; profeſſa eſt.

PETAM inſuper neceſſariam nobis prudentiam dari, pro ve-
 ro ac ſalutari uſu ſacrarum reliquiarum & piarum imaginum,
 nè alioquin probatum Eccleſiæ inſtitutum propter errores hereti-
 corum, vel abuſus ſimpli- cium fru- ctu effectūq; ſuo deſtituatur.

DOMINICA

XXV. POST TRI-

NITATIS.

Sequentis Euangelij argumentum.

ROGATVS Dominus à ſuis diſcipulis in monte Oli-
 ueti, ad triplicem illorum quæſtionem reſpondet in
 hoc Euangelio. Prima erat, quo tempore Hieruſalem cū
 ſuo templo euerteretur: altera, quo ſigno glorioſus & ex-
 tremus ipſius aduentus cognoſci poſſet: tertia, quando
 mundi totius futura eſſet conſummatio. Nam Iudæis vi-
 ſitatum erat ſigna petere, potiſſimum ſi res nouæ magnæ,
 quæ vel promitterentur, vel expectarentur. Sed Chriſti
 reſponſio redditur obſcurior, quoniam ex illa non ſatis
 conſtat, ad quodnam tempus propoſita ſigna referantur,

quum

quum pleraque ad excidium Hierosolymitanum non magis quam ad finem mundi, vel secundum Domini aduentum referri posse videantur. Deinde non pauca inferuntur mystica, vel secundum spiritum intelligenda, quae vulgarem hominum sensum excedunt, & ab aliis quidem doctoribus aliter accipiuntur. Ex his omnibus praecipue obseruanda sunt ea signa, quae mundi finem respiciunt, & grati nostrae congruunt magis. Inter ea primas tenent Pseudochristi & Pseudoprophetae in Ecclesia, sicut antea nunquam, turmatim una cum suis discipulis irrupturi, ac iidem futuri praecursores illius Antichristi, qui vnus omnium longe verusissimus & crudelissimus, maximeque formidabilis impiorum omnium princeps atque tyrannus existeret. Tantae autem de fide dissidentium contentiones excitabuntur, ut plerique fideles de vero Christo, vero Euangelio, vera Ecclesia plane dubij haereant, ac diuersa spargant. Hinc illae Christi praemonitiones: Videte ne quis vos seducat. Nolite credere, nolite exire. Praeterea Christus hic indicat, quid ex communi multorum a fide discessione seu apostasia sit consequitur, nimirum ut Christianorum animi maiorem in modum distrahantur ac tumultuentur, variisque bellis & calamitatibus publicis ac exitialibus simultatibus implicentur. Hi enim terri fructus erunt fidei passim extinctae, simulque languentis prorsus charitatis: unde scelerum genus omne impune grassabitur, & iratus Deus communem hominum impietatem ac nequitiam horrendis modis ubique gentium vindicabit. Additur & aliud mundi mox perituri signum, ut Euangelium ac eius praedicatio palam in orbe disseminetur, ne quisquam suae vel ignorantiae vel inobedientiae praetextum possit obtinere, Christi doctrina velut meridiana luce longe lateque fulgente. Adhaec visibilis & manifesta fidelium Ecclesia depingitur, quae futura sit instar fulguris per orbem coruscantis: quia de nubibus fulguremicat, ac omnibus patet, sicut Augustinus locum interpretatur. Postremo cum de rebus grauissimis Apostoli interrogassent, Christus in hoc Euangelio tam prouide & circumspicere responderet, nihil ut explica-

Matth. 24.

Lib. 1. quaest.
Euangelica-
rum. quaest. 38.

Marc. 13.

Matt. 24. & 25

Marc. 13.

Luc. 12.

1 Lib. 5. contra hæreses.

b Orat. 47.

c Homel. 49

in 24. ca. Mat.

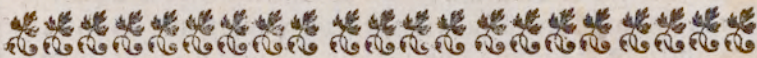
& 2. Theſſa. 2.

d Daniel. 9.

In catechef.

15.

tè pronunciet, sed suspensos relinquat animos, quo die vel tempore ingens illa mundi mutatio simul & consummatio sit suum habitura progressum. Quod sanè mysterium etiam Angelis absconditum, nec bonis, nec malis mortalibus reuelari expediebat: non bonis quidem, vt ex incertitudine huius tēporis maius incitamentum habeant ad omne salutis impedimentum diligentius abiciendum, & ad veræ pietatis officium ob vltimum & instantem sui iudicis aduentum alacrius obeundum. Et nè malis quidem id scire conueniebat, vt peccandi subtrahatur occasio, si fortè mundi ætates & vitæ suæ spacia prorogari, Christumque iudicem tardius aduentare sentiant. Hinc illa Christi vox in Euangelio sæpius repetita: *Vigilate: nescitis enim quando Dominus veniet.*] Hoc vnum addam, ^a Irenæo, ^b Gregorio Nazianzeno, ^c Chrysostomo, pluribusque patribus visum esse, vt ^d Gabrielis, Danielis & Christi verba de abominatione desolationis dicta, ad Antichristum referantur, qui tanquam Rex, immò Messias & Deus in templo Hierosolymitano suam sedem habiturus, cultumque diuinum impiè sibi vendicaturus sit. Alij verò hanc abominationem ad omnem hæresin quæ Scripturæ & religionis prætextum obtendit, accommodant. Veniet autem hic Antichristus, vt Cyrillus inquit Hierosolymitanus, cum impleta fuerint tempora imperij Romani, & mundi cōsummatio appropinquabit.] Notant & Tertullianus, Lactācius, Hieronymus, Chrysostomus, Theophylactus, Oecumenius, Antichristum non nisi post Romanum euersum imperium esse venturum, vt postremam & grauissimam Ecclesiæ persequutionem intenter.

EIVSDEM DOMINICAE
Euangelium. Matth. XXIII.

CUM

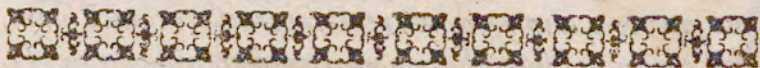

Cum videritis abominationem desolationis, quae dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto (qui legit intelligat): tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes: & qui in tecto, non descendat tollere aliquid à domo sua: & qui in agro, non reuertatur tollere tunicam suam. Uae autem pregnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato. erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic est Christus aut illic: nolite credere. Surgent enim Pseudochristi & Pseudoprophetae: & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. Ecce praedixi vobis. Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret usque in Occidentem: ita erit & aduentus filij hominis. Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilae. Statim autem post tribulationem dierum illorum, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellae cadent de caelo, & virtutes caelorum commouebuntur: & tunc parebit signum Filij hominis in caelo. Et tunc plangent omnes tribus terrae: & videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli, cum virtute multa & maiestate. Et mittet Angelos suos cum tuba, & voce magna: & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis caelorum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem ficu discite parabolam, cum iam ramus

eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia prope est aestas. Ita & vos cum videritis hac omnia, scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis, quia non prateribit generatio hac, donec omnia hac fiant. Caelum & terra transibunt, verba autem mea non prateribunt.

NOTÆ MEDITATIONVM
ET PRECATIONVM CIRCA
EVANGELIVM.

Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto, (qui legit intelligat.)

Matt. II. & 13.

CH R I S T O Domino in primis gratias agam, qui sapientię suę arcana rogantibus discipulis etiam hoc loco reuelare dignatur, nec solùm illis Hierosolymitanæ vrbs, regniq; Iudaici vastationem miserandam prædicit, sed præterea credentes omnes prouidè admonet de signis, quæ finem mundi huius horrendum sunt in modum proximè antecessura. Ea signa, si aduertas animũ, partim iam præterierunt, partim præsentia nobis ob oculos versantur, partim sequenti tempore certo certius consequentur. Augustinus varias huius historiæ partes, quæ latissimè patent, breuiter ita cõtrahit: Circa illud iudicium has res didicimus esse venturas, Heliam Thesbitam, fidem Iudæorum, Antichristum persequuturum, Christum venturum, iudicaturũ, mortuorum resurrectionem, bonorum malorumq; diremptionem, mundi conflagrationem, eiusdemque renouationem. Quæ omnia quidem ventura esse credendum est, sed quibus modis, & quo ordine veniant, magis tunc docebit rerum experientia, quàm nunc valet consequi ad perfectum hominum intelligentia.] Ego verò ex his omnibus, quæ suo

Lib. 20. de ciuitate Dei. cap. 30.

tempore certissimè complebuntur, meam de secundo Christi aduentu extremòque iudicio fidem solidè confirmabo, quando summa aeternaque Veritas hinc apertè pronunciat: *Cælum & terra transibunt: verba autem mea non prateribunt.* Et luculenter ab Apostolo traditur: *Annunciat Deus hominibus, ut omnes ubiq; pœnitentiam agant, et quòd statuit dicim, in quo iudicaturus est orbem in equitate.* Deinde notabo, Christū hoc loco non admiranda solùm, sed horrenda etiam de fine mundi & resurrectione mortuorum, aliisque rebus adiunctis ita differere, quemadmodum nullus veterum philosophorum vnquam aut sciuit, aut scripsit, aut docuit. Hinc meam ego fidem in Christum futurum mundi iudicem stabiliam, & in apertam confessionis vocem erumpam, cum Propheta dicturus: *Tu terribilis es, & quis resistit tibi? ex tunc ira tua. De cælo auditum fecisti iudicium: terra tremuit & quieuit, cum exurgeret in iudicium Deus.* Et paulò post: *Vouete & reddite Domino Deo vestro omnes, qui in circuitu eius offertis munera, Terribili & es qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terre.* Quare si vsquàm aliàs, hoc certè loco Christi Domini verba extimescam, quando quidem comminationum ac terrorum plena sunt omnia si de peccantibus agitur, nec solùm aures attentas, sed sollicitas pauidasque mentes requirunt. Quis enim, si sapiat, hoc insolito dicendi genere non intimè commoueatur? *Erit tribulatio inquit, magna, qualis non fuit ab initio mundi, neq; fiet. Qui in iudæa sunt, fugiant ad montes. & pregnantibus & nutriendibus in illis diebus. Sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum, stella cadent de cælo, virtutes cælorum commouebuntur. Plangent omnes tribus terra.* Cum quibus hoc etiam Hieronymianum licet coniungere: *Iudicaturò Domino lugubrè mundus immugiet, tribus ad tribù pectora ferient: potentissimi quondã reges nudo latere palpabunt.]* Nec minus grauiter quàm verè dixit Gregorius Magnus: *Quia omnia consummanda sunt, ante consummationem omnia perturbantur: & qui in cunctis deliquimus, in cunctis ferimur, vt impleatur quod dicitur: *Pugnabit pro**

Actor. 17.

Psalm. 75.

Matth. 24.

Epist. 1. ad Heliodorum.

Homel. 35. in euang.

Sapi. 5.

co orbis terrarum contra insensatos. Multa inquit, debent mala præcurrere, vt malum valeant sine fine nunciare.]

Qua cum sint longè certissima, valdè mirabor tam multos esse fideles, qui res tanti momenti ac ponderis audiant, paucos autem qui de hisce sollicitè cogitent, perinde ac si surdis caneret æterna Dei sapientia. Ego verò me inter illos versari putabo, qui tristissimam Ecclesiæ orbis quæ faciem conspecturi, & in summis illis periculis à Christo prædictis miserandum in modum victuri sunt. Magnum igitur metum ex illo rerum aspectu in me concitabo, & quasi pauore concussus ac tremebundus, communem fidelium sortem deplorabo, quoniam Ioannem ipsum, qui sublimis est aquila, terrenam & minantem audire videbor, cum in hunc modum vociferabitur: *Va, va, va habitantibus in terris: timete Dominum & date illi honorem, quia venit hora iudicij eius.* Nisi hoc ipsum iudicium à Iob sancto timeretur, nunquam in hæc verba prorumperet: *Quid faciam, cum surrexerit ad iudicandum Deus? & cum quaeserit, quid respondebo illi?* Timuit & Paulus, nè cum prædicaret aliis, ipse reprobus fieret, ac licet sibi non esset male conscius, tamen se iustificatum pronunciare formidauit, adeoque fideles omnes cum timore & tremore salutem operari suam admonuit. *Terribilis enim est, vt ipse testatur, expectatio iudicij, & ignis amulatio. Horrendum incidere in manus Dei viventis.* Proinde superiora Christi verba huc mihi conferent, vt mundi huius desiderio non tenear, sed ex hoc velut hospitio me breui migraturum statuam, ac idcirco me quamprimùm ad iter ipsum accingam, priusquam suprema & horrenda illa rerum omnium mutatio, immò & consummatio subsequatur. Acclamat enim & Iacobus: *Ecce, iudex ante ianuam assistit, sicut & alius testatur Apostolus: Filioli, nouissima hora est, & sicut audistis, quia Antichristus venit: nunc Antichristi multi facti sunt, unde scimus quia nouissima hora est.* Nec aliter quidem suo seculo scripsit inclytus Martyr Cyprianus, mundum nempe ita fenuisse, & in ipsa defectione & fine esse, vt illis viribus, quibus prius steterat, stare non possit, nec

Apoc. 10. &
14.

Iob. 31.

1. Cor. 9. &
1. Cor. 4.

Philipp. 2.
Hebr. 10.

Iacob. 5.
1. Ioann. 2.

In epist. 5. ad
Demetrianum.

vigore & robore eo valere, quo antea præualebat. Breuiatur, ait, in dies singulos, & decrefcit ac deficit in agris agricola, in mari nauta, miles in castris, innocentia in foro, iuftitia in iudicio, in amicitiiis concordia, in artibus peritia, in moribus difciplina.] Tum in alia epiftola: Præunciata funt hæc futura in feculi fine, & Domini voce atque Apoftolorum contentatione prædictum eft, deficiente iam mundo, atque appropinquante Antichrifto, bona quæque deficere, mala verò ac aduerfa proficere.] Proinde quod Apoftolus de fui feculi mortalibus loquitur, in quos feculorum fines deueniunt, ad hæc nofta tempora non immeritò referam, quibus iuxta veriffimum Chrifti vaticinium maiorem in modum abundauit iniquitas, & refrixit charitas, tantaque fidei verè imminutio facta eft, vt iure cum Chrifto ipfo dicamus, *Filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?* Adefit enim reuera tempus à Paulo prædictum, quo corrupti homines mente, & reprobi circa fidem, fanam doctrinam fufcinere nec velle, nec poffe videantur, Chriftianæ veritati plurimùm refiftentes, quemadmodum Iannes & Mambres prophetæ Moyfi refifterunt. Accedit & illud nec leue nec vulgare fignum, quod iam iam imminentem mundi finem oftendit fulgentis in orbe toto *Euangelij* facta prædicatio, de qua Hieronymus rectè fcriptum reliquit. Signum Dominici aduentus eft, *Euangelium* in toto orbe prædicari, vt nullus fit excufabilis: quod aut iam completum, aut in breui cernemus effe completum. Non enim puto aliquam remaniffè gentem, quæ Chrifti nomen ignoret.] Quanto autem verius nos hoc ipfum teftari poffumus, quando nullus in terris eft ferè locus, quem fanguis Martyrum non confecrauit, aut certè illuftrium prædicatorum doctrina & confeflio publica non illuftrauit, cum Chrifti nomen in orbe toto fit ita diffufum, vt etiam ad antipodes noftro feculo penetrarit. Cùm igitur *Euangelij* prædicatio, ficut Chriftus fore prædixit, per omnes prouincias exierit, vt bonis ad gloriam, malis ad pœnam fit teftimoniùm, finietur haud dubiè orbis, qui hoc vnum expectabat, vt Chri-

Lib. 4. epift. 6

1. Cor. 10.

Matth. 24.

Luc. 18.

2. Tim. 3. & 4.

In 24. caput
Matth.

Pfal. 119. & 41

Isai. 30. & 26.

Apocal. 14. 18

Apoc. 13.

sti nomen longè latèque annunciaretur. Eapropter nihil me commouebit ac delectabit hic mundus, quicquid vnà cum suis illecebris, blandimentis, opibus & promissis ostēter: sed ego huius ærumnosi incolatus, & miserabilis peregrinationis ingenti tædio ductus, vt Propheta suspirans exclamabo: *Deu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* Quid enim presens mundus, si verum fatebimur, dici viderique aliud potest, præterquam sedes Satanae, pestilentiae locus, thesaurus errorum, bellorum seminarium, iniquitatis abundantia, charitatis gelu, piorum carcer, malorū lerna, & demum ex fraudibus conflata perditionis omnis officina? Egone acri perpetuòque odio mundum infecter, qui nunquam antea impurior & sceleratior, aduersus Deum ipsum authorem iam pridem cognitum adeò se contumacem rebellemq; seruum ostendit, perinde ac si pudore omniposito dicere videatur: *Nolite adspicere nobis ea qua recta sunt, loqui: mini nobis placentia, videte nobis errores. Percussimus sœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Quando mundus multis abhinc seculis tantum sibi sumpsit in sacris, Christi q; Redemptoris legatos tam perfriicta fronte cōtempserit, ac eodem tempore tam multos & nefarios Antichristi præcursores extrusit? Quid superest obsecro, nisi vt mundi huius amatores, cum breui post portem & superbam suam ciuitatem Babylon vastatam adspexerint, funestum illud carmen horrendo cum ciulatu decantent: *Va, va, ciuitas illa magna Babylon, ciuitas illa fortis: quoniam vna hora venit iudicium tuum. Cecidit, cecidit Babylon magna: & facta est habitatio demoniorum, & custodia omnis spiritus immundi.* Dolebo interim vehementer, rem in illas retrudi angustias, vt tunc vix pauci electorum supersint, & Antichristus quidem contra sanctos bellum crudelissimum gerat. *Datum est enim illi, vt Ioannis verbis vtar, bellum facere cum sanctis, & vincere eos. Et admirata est vniuersa terra post bestiam, & adorauerunt eam, dicentes: Quis similis bestia? & quis poterit pugnare cum ea? Quam*

verò bestiam Ioannes appellat, is Paulo dicitur homo peccati, in quo fons omnium peccatorum est, & filius perditionis, nullus ut magis perditus unquam fuerit è Satanæ filiis, qui non solum Christo aduersatur, & idcirco Antichristus dicitur, verum etiam supra omne quod dicitur Deus; extollitur & colitur, ut probatam omnem veramque religionem suo calcet pede, Dei que leges & caeremonias mutare audeat, sicut Hieronymus asseuerat. Hunc ipsum Lactantius regem terribilissimum, & mendaciorum Prophetam vocat, quem Christus ipse designans, non temere Iudæis illud prædixit: *Ego veni in nomine Patris mei, & non accepistis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* Hic ipse licet homo sit, fons tamen erit omnium peccatorum & filius diaboli, quia plenitudo diabolicæ potestatis & totius mali ingenij corporaliter in illo habitabit, in quo thesauri etiam omnes malitiæ & iniquitatis erunt absconditi, ut Augustinus annotauit. Quis verò pius ex animo non lugeat, tam multos à vero Christo Christi que confessione & Ecclesia turmatim desciscere, tot que seculorum testimoniis corroboratam veritatem turpiter abnegare, & per summam impietatem pro IESU Barrabam, pro Salvatore latronem, pro Christo demum Antichristum ubique gentium amplecti, suscipere atque palam adorare? O metuendum iusti Dei iudicium, qui de ore suo ingratos, tepidos ac perfidos euomit, illud que tandem complet, quod luculenter à Paulo ita prædictum habemus: *Eò quòd charitatem veritatis non receperunt, ut salui fierent: idèò mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio: ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati.* Mittet autem Deus, quia, ut Augustinus loquitur, diabolum facere ista permittet iusto ipsius iudicio, quamuis faciat ille iniquo maligno que confisio. Idèò que iudicandi, ut Hieronymus docet, imò & condemnandi sunt, quia Christi veritate contempta, postea mendacium, id est, Antichristum suscepturi sunt.] Væ porrò mihi, si tot modis à Christo præmonitus non vigilem diligenter, meum que non præmuniam pectus ad summam tempestatè,

2. Theff. 2.

In cap. 7. Danielis.
Lib. 7. de diuino præmio.
cap. 17.
Ioann. 5.

In tractatu de Antichristo.

Matth. 27.

Apoc. 3.
2. Theff. 2.

Lib. 20. de ciuitate Dei.
cap. 19.

Luc. 21.

quæ natura tota cohorescente, mox ingruet, rectius excipiendam. Benedictus ille, qui vt fidissimum doctorem ageret, tam sedulo nos omnes & singulos est inhortatus, nullus vt suam segnitiam & incogitantiam excusare possit: *Attendite vobis* inquit, *nè forte grauentur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis huius vitæ: & superueniat in vos repentina dies illa. Nec multo post: Vigilate omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia quæ futura sunt, & stare ante filium hominis.*

Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus aut illic, nolite credere. Surgent enim Pseudochristi & Pseudopropheta.

1. Cor. II.

QUANDO QUIDEM oportet hæreses esse, quas modò supramodum passim inualuisse constat, vt qui probati sunt manifesti fiant, sicut Apostolus tradidit, valde mihi prouidendum est, vt præsens tempus hîc à Christo prædictû, quo nos in fide tentat ac probat Deus, agnoscam & obseruem sedulo. Vbi cum primis dolebo ac mirabor admodum, clarissimam Christi Domini prophetiam de sectis, sectarumq; magistris in Ecclesia exorituris, qui verè sunt Antichristi præcursores, hoc pestilenti æuo tam parùm expendi, & cæcis velut oculis complurium præteriri. Quid enim apertius, quid cautius atque solidius Magister ille cœlestis adferret præter istiusmodi axiomata: *Videte nè quis vos seducat. Multi Pseudopropheta surgent, & seducent multos. Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus aut illic: nolite credere. Surgent enim Pseudochristi & Pseudopropheta, & dabunt signa magna & prodigia, ita vt in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. Ecce prædixi vobis. Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & parat vsque in Occidentem: ita erit & aduentus filij hominis. Cum qua Christi oratione planè congruunt, quæ Iudas ex primis CHRISTI discipulis*

Matth. 24.

Marc. 13.

Luc. 21.

Iudæ 1.

vnus notauit, nimirum vt simus memores verborum ab Apostolis Domini nobis praedictorum, *qui dicebant inquit, quoniam in nouissimis temporibus venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales. spiritum non habentes, vt reliqua praetermittam.* Quam ergo veniam aut excusationem inconstantiae suae illi possunt obtendere, qui de praesenti vaticinio, quod indies magis ac magis impletur, nullam sustinent curam, & aduersus fidam Christi praemonitionem ex veteri Ecclesia pro libidine sua procurant, ad fidem nouandam se totos applicant, nec solum ab Orthodoxa veritate auditum auertunt, sed etiam sibi magistros ad sua desideria coaceruant, ac demum & veterum & nouorum errorum magistros cupidè amplectuntur, ac tantum non pro Christi Apostolis reuerentur? An vnquam plures & audaciores prodierunt, in quibus dictum illud Apostolicum obtineret: *Mali homines & seductores proficiunt in peius, errantes & in errorem mittentes. Tu vero (quisquis es Orthodoxus) permane in iis quae didicisti & credit a sunt tibi, vt scias quomodo oporteat te in domo Dei conuersari, quae est Ecclesia Dei viui, columna & firmamentum veritatis.* Quam ingens illorum est numerus quaeso, qui veram Ecclesiam nec videre, nec agnoscere, nedum in ea Deo seruire & placere possunt, quando quidem illam planè Mathematicam & inuisibilem esse fingunt? Iam verò de seductoribus & seductis cauendis, deq; confirmanda & vindicanda Catholica fide in tot oppidis & prouinciis nulla cura & deliberatio seria suscipitur, sed bona pars hominum in ea haeret opinione, quam sibi cum impiis Mahometanis habet hodie communem, vt in sua quemq; fide iustificari & saluari posse cofidat.

Vbi meritò animaduertam, quod Christus hoc loco verba quaedam ex Daniele Propheta repetens, me quoq; docet de nonnullis obseruandis, quae ad verum Scripturae diuinae sensum & usum assequendum haud parum momenti adferunt. Primum enim indicat, regnum Dei non esse in sermone, sed in virtute, sicut & Paulus adstruit, nec oscitanter, sed sollicitè verbum

2. Tim. 3. & 4.

1. Tim. 3.

1. Cor. 4.

Dei legendum & ponderandum esse, ut genuinum sensum eius percipiamus. Hinc illa commonitio: *Qui legit, intelligat.* Complures enim Prophetica & Apostolica scripta non modo sine fructu, sed etiam cum offensione legunt vel audiunt, quandoquidem quæ in Scripturis difficilia sunt intellectu, sicut Petrus confirmat, ad suam ipsorum perditionem depravant. Unde alibi quoque Christus testatur, non omnibus datum esse nosse mysterium regni Dei, sed multis obtingere, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Deinde locus præsens, quem Christus ex Daniele citat, variam interpretationem admittit, sicut Græci ac Latini Theologi suis scriptis produnt, quando de abominatione desolationis, de loco sancto, de quibus septuaginta hebdomadis Danielis ad Christi adventum applicandis sua sensa depromunt. Tantum abest, ut ego in explicatione Scripturarum, cum obscura loca incidunt, vel mihi, vel nouis theologastris fidere, & contempto Ecclesiæ iudicio, proprium priuatumque sensum mordicus retinere debeam. Præclarè igitur in hoc ipsum Euangelium ante mille trecentos annos scripsit Origenes: Non debemus attendere singularum hæresum prædicatoribus, qui dicunt, *Ecce hic est Christus*, non autem ostendunt eum in Ecclesia, quæ plena est fulgore ab Oriente usque ad Occidentem, quæ plena est lumine vero, quæ est columna & firmamentum veritatis, in qua tota totus est aduentus filij hominis dicentis omnibus qui ubique sunt: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Et statim illud adiungit de nouis doctoribus: Quoties canonicas proferunt scripturas, in quibus omnis Christianus consentit & credit, videntur dicere: *Ecce in domibus verbum est veritatis.* Sed nos illis credere non debemus, nec exire à prima & Ecclesiastica traditione, nec aliter credere, nisi quemadmodum per successionem Ecclesiæ Dei tradiderunt nobis. ¶ Etenim, ut idè Origenes alibi perspicuè tradidit: Illa sola credenda est veritas, quæ in nullo ab Ecclesiastica traditione discordat. ¶ Et Irenæo digna vox est: Omnia consistunt ei, qui est Ecclesia-

sticus.

2. Pet. 3.
Luc. 8.

In 24. cap.
Matth.

1. Tim. 3.

Matth. 28.

Lib. 1. Peri-
arch.

Lib. 4. cap. 63
& li. 3. ca. 40.

sticus, Vbi Ecclesia est, ibi & spiritus Dei, & omnis gratia.] Obseruabo & illud in sermone Christi proposito, quanto-
 pere vnitatem & pacem ille diligit, omnemque de fide dis-
 sensionem & nouitatem in suis aueretur. *Nolite inquit, exi-
 re, nolite credere. Videte ne seducamini. Attendite à falsis Pro-
 phetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium.* Tanti refert,
 Apostolicum obseruari præceptum vt eos declinemus, qui
 dissensiones & offendicula præter doctrinam in vera Eccle-
 sia perceptam faciunt, nec facile illis fidem habere, qui pro
 suo arbitrio verbum Dei sonant & interpretantur, nec inte-
 rim Ecclesiam & in Ecclesiae cathedra sedentes audiunt &
 honorant, quemadmodum Christus ipse mandauit.

Quoniam verò multi multa hodie de Antichristo spar-
 gunt, eoque nomine turpiter abutuntur, meminero sanè,
 hoc nomen aliquando esse generale, vt hæresiarchas & sæ-
 uos Ecclesiae persecutores designet, nonnunquam & om-
 nes ex Ecclesia exeuntes, sequè ab illius vnitatem per hæresin
 præcidentes contineat. Nam & Ioannes Apostolus dicere
 non veretur, *Antichristus venit: nunc Antichristi multi facti
 sunt. Ex nobis prodierunt: sed non erant ex nobis.* Vnde appa-
 ret, inquit Cyprianus, aduersarios Christi Antichristos om-
 nes esse, quos constat à charitate atque ab vnitatem Ecclesiae
 Catholicae recessisse.] Quàm diu ergò heretici esse cœperunt,
 ex quibus primas tenet Simon ille Magus, qui se Christum
 quoque iactauit, tam diu Antichristis non caruit Ecclesia,
 inde ab ipsis nempe temporibus Apostolorum. Tot Anti-
 christi sunt, ait Hieronymus, quot dogmata falsa.] Cæterum
 in Scripturis frequentius, & apud Patres vsitatus est, hoc ip-
 sum Antichristi nomen certæ personæ tribui, crudelissimo
 nempe tyranno, ex Iudæorum populo, & de tribu Dan sub
 mundi finem nascituro, qui summam & impietatem & vasti-
 tatem Ecclesiae Dei tandem illaturus est. Quàm fidos autem
 & strenuos ille præcursores hoc tempore habeat, qui dignum
 tali principi aduentanti hospitium parent, ex multis conuin-
 ci facile potest. Primum enim leges ille Dei & cæremonias

Matt. 24. & 7.
 Luc. 21.
 Rom. 16.

Matt. 18. & 23
De Antichro.

1. Ioan. 2.

Lib. 1. epist. 6.
 ad Magaum.

In 2. cap.
 Nahum.

In 7. cap. Da-
melis.

Daniel. 8. 11.
& 12.

a Lib. de Scri-
ptoribus Ec-
clesiasticis.
b In lib. de cō-
sumatione
Æculi.

Homel. 49 in
Mate. cap. 24.

Luc. 1.
Malach. 3.
Matt. 11.

Ecclesiæ mutare contendet, sicut de illo etiam notat Hieronymus: Nihil autem sectarij magis hoc tempore moluntur, & in suis templis libentius efficere solent, nisi vt receptos Dei Ecclesiæque ritus ac mores è medio tollant, ac tantum non pro abominatione habeant. Deinde hoc sibi proprium tenet Antichristus, vt ex professo pugnet cum iugi sacrificio, illudque in Ecclesiis Catholicis hostiliter demoliatur. In eadem verò nani, vt sic dicam, nauigant omnes, qui religionē veterem cum noua commutant, quamcunq̄ demum sectam profiteantur, vt quibus Missæ sacrificio nihil est magis exosum & abominabile. Meminit^a Hieronymus præclari Martyris^b Hippolyti, qui talem rerum faciem sub Antichristo futuram depingit, qualis hodie passim in nouatorum tēplis apparet. Sic enim ille prophetico spiritu afflatus disertè loquitur: Lugebunt Ecclesiæ luctum magnum, quia nec oblatio, nec suffitus fiet, nec cultus Deo gratus: sed Ecclesiarum ædes tugurij instar erūt, pretiosumq̄ corpus & sanguis Christi nō exstabit in diebus illis. Liturgia extinguetur, Psalmorū decantatio cessabit, scripturarum recitatio non audietur. Monet præterea fore, vt ex his qui Christiani videntur, tunc exurgant falsi prophetae, falsiq̄; Apostoli, homines impostores, maledici, adulteri, stupratores, multisq̄; sceleribus aliis obnoxij. Testatur & Chrysostomus de illorum sententia, qui dicunt Antichristum facturum, vt sacrificium quod iugiter fuerat in vsu, de medio tollatur, Christianis per loca deserta fugientibus, vel certè non intrantibus in Ecclesiam, aut oblationem offerentibus Deo. Reliqua id genus prætereo, quæ tantum non cæcis ostendunt, Antichristum hoc nostro tempore nō ociari, sed in suis ministris ac satellitibus operari mysterium iniquitatis, & in Europa præsertim, sacra serè omnia profanare, vt hinc aras in haras, & templa in stabula apud eos qui Catholici non sunt, passim conuerti videamus. Quo magis ego vicem sectariorum dolebo, qui cum inter se maximè dissentiant, hætenus tamen mirè conspirant, vt quemadmodum Ioannes Baptista viam verò Messiae præparauit, sic ipsi

pesti?

pestilenti Antichristo aduentari regnum apparare, & nescio quem Atheismum inducere indefesse procurent. Neque tamen intermittam, seductores & seductos vera prosequi claritate, quæ iuxta Christi legem inimicis quoque debetur, & quacunque ratione possum, de illis bene mereri studebo, vt eorum nonnulli, sicut Iudas Apostolus monuit, de igne rapiantur atque saluentur, & ego supra capita illorum prunas congregem. Nitar & mihi sumere, quod à Basilio Magno, quam ab hæreticis exagitaretur, appositè dictum est: Quæ conuitia nobis non faciunt hæreticis: quæ probra in nos non iaciunt? quæ tantum abest vt molestè feram, vt impiorum quidem hæreticorum iactura angar & moeream, conuitiis verò læter, & illis gratiam habeam.] Sed nihil erit mihi magis in votis, præterquam vt optimo Redemptori Christo gratias agam ingentes, quod hac sua concione nõ solum Apostolos, sed fideles etiam vniuersos tam prudenter quam salutariter instruxerit, simulque pulcherrimum reliquerit exemplum, vt nos ipsos cõmonefaciamus persecutionis tẽpore, vtq; in fide & patientia nullo pacto vacillemus, sed omnem iniuriã ac hostilem impetum maximè à fraudulentis hæreticis ac seuis tyrannis illatum fortiter sustineamus ac generosè vincamus. Tunc enim vel maximè locum habent illæ sententiæ: *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in cœlis est. In mundo presuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vite, quam repromisit Deus diligentibus se.* Multoque magis Christo vt vtro Dauidis filio gratias agere debeo, qui immanem ac superbum hostem Antichristum, perinde ac alterum Goliath, vi magna comprimet ac prosternet, suumque populum afflictissimum in extremis periculis mirum in modum cõseruabit atque defendet. Quod enim Propheta Regius psalmo nono descripsit, ad futuram illam Christi aduersus Antichristum

Matth. 5.

Iudæ 1.

Prouer. 25.

Rom. 12.

Lib. de Spiritu sancto.

Ioann. 16.

Luc. 21.

Iacob. 1.

1. Reg. 17.

In explicatio
ne eiusdem
psalmi.

2. Theff. 2.

Isai. 11.

Habac. 3.

victoriam propriè spectat, sicut & Augustinus interpretatur. *Vides, inquit Psalmographus, quoniam tu laborem & dolorem consideras, ut tradas eos in manus tuas. Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Contere brachium peccatoris & maligni: queretur peccatum illius & non inuenietur.* Tum è scripturis veteres probant, Christum non esse passurum, vt Antichristus diutius pios affligat quàm per menses quadraginta duos, siue per triennium & sex menses: quando vt Paulus inquit, *reuelabitur ille iniquus quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, nimirum vt dictum illud Propheticum impleatur: Ius dicabit in iustitia pauperes, & arguet in aequitate pro mansuctis terra, & percutiet terram virga oris sui, & spiritu labiorum suorum interficiet impium.* Adeo fidum & potentem Christum etiam tunc sentient in atrocissima persecutione: *Quia nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro: sed propter electos, dies illi breuiabuntur.* Cum enim iratus fueris, inquit Habacuc, *miseriordia recordaberis.*

Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret vsq; in Occidentem: ita erit & aduentus filij hominis. Ubicumq; fuerit corpus, illic congregabuntur & aquila.

Psal. 9.

QUANTO maior erit tribulatio sæuiente Antichristo, qui summam impietatem ac vastitatē Ecclesiis inferet, tanto pij ardētiore & iustiore Christi desiderio tenebuntur, vt ipse aduentu suo succurrat afflictissimo populo, ac tam dirum tyrannum, qui suorum inimicorum dominabitur ad tēps, potēti virtute prosternat. Mihi verò de hoc vltimo & glorioso aduentu Domini sepè multumq; cogitandū est, vtpote qui huius vitæ malis omnibus finē imponet, & humanæ perfectæq; foelicitatis verum præbebit exordium. Sicut autē fulgur subito & inopinatè exit ab Oriente, & sese ad Occidentem vsq; diffundit, vnico velut ictu illuminans omnia, ita & filij hominis aduentus ille postremus, sicut clarissima lux, ex improviso & conspicuè apparebit omnibus, qui in Oriente & Occidēte illo tempore victuri sunt. Adeo enim splendebit accedēs illa

Christi

Christi iudicis humanitas, vt omnia etiā occulta cordiū sufficiat illuminare, ac lucidum incōparabilemq; creare diem, qui dies Domini meritō appelletur. Vbi statim Christus hoc subijcit: *Vbi fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquila.* Atque hinc ego sperabo & optabo illud adspicere corpus, cuius virtute aquilarū, quę suat velut reginæ volucrū, cōmūnis, Ingēs & spectabilis fiat congregatio, qualis antea nunquam extitit. Quid autē inter omnia corpora illustrius, quid augustius, amabilius, admirabilius, magisq; adorandum illo vno Christi corpore, quod Angelorū myriadibus circumdatū, omniq; maiestate plenū ex alto descendet, seq; mortalibus omnibus stupendū in modum offeret contemplandū? *Veniet enim ille, vt Ioānes inquit, cū nubibus, & videbit eū omnis oculus, & qui eum pupugerūt.* Huius corporis virtute fiet, vt electorū corpora, quę terrę visceribus inclusa, vel in cineres redacta, tot seculis latuerūt, ex omnibus mūdi partibus angulisq; collecta reuiuiscant, imò & corporū glorificatorū dotes, præsertim subtilitatē & agilitatem, tāquā aquilæ induant & ostendāt. Vt enim Isaias prædixit, *mutabunt fortitudinem, assument pennas, sicut aquila, surrent & nō laborabūt, ambulabunt & non deficiēt.* Sed Christi corpus ea mirum in modū alliciet, vt iā immortales incorruptiq; facti, suo iure dicere posse videātur: *Post te curremus in odorē vnguentorum tuorū.* Vnde simul in nubibus rapiuntur, & Domino suo lætissimē obuiā ibunt, cumq; illius corpore, velut suo proprio cibo, maximē libētissimēq; coniungentur. Huc spectat illa Pauli oratio: *Mortui qui in Christo sunt, resurgēt primum: deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus, obuiā Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.* O rem stupendam, sed simul mihi quoq; desiderabilē, in hac beata & gloriosa cōgregatione aquilarū versari, & corpus hoc omnis corruptionis expers liberē ac lætē proferre, quod etiam aquilā leuitate & incorruptione præcellat, & in cœlū in super altiūs subleuari, & dotibus gloriosi corporis Christi sine vllō negotio conformari possit. Nihil tale vel iusto Henoch, cū tulit eū è medio Deus,

1. Cor. 4. & 5.

2. Cor. 1.

Philipp. 1.

& 2.

1. Thess. 5.

Apoc. 1.

Isai. 40.

Cant. 1.

1. Thess. 4.

Genes. 5.

4. Reg. 2.

Iob 19.

Rom. 8.
Coloss. 3.Philipp. 3.
Rom. 8.
Philipp. 1.

Matth. 5.

1. Cor. 2.

vel Elię, cum in curru igneo vectus nusquam apparuit, vnquā cōtigit. Proinde quātumuis acres dolorū aculei pugnant ac perirent hoc corpus, quod velim nolim, mors tandē frangeret, fractumq; in puluerē rediget, tamen certā & ingentē in se consolationem capiā, quòd in summis etiā ærumnis, & in ipsa cōporis animiq; separatione fide securus profiteri possim, sicut Iob sanctus me docuit: *Scio quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursus circūdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum saluatorem meū.* Sed & cū Apostolo dicere nōn verebor: *Saluatorem expectamus Dominum nostrum IESVM Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrę, configuratum corpori claritatis sue.*

Deinde quod Christus de aquilis hic loquitur, mihi ansam cogitandi, imò & desiderandi tribuet, vt in hoc fragili mortaliq; corpore cōstitutus, ad ordinem aquilarū continenter adspirē, & vnā spiritualibus aquilis tādē aggreger. Tales aquilę sūt, qui rebus terrenis, velut impuris & sordidis relictis, animo in cœlū libenter euolāt, spiritūq; feruenti cū Dei filijs ducuntur & agūtur, obseruātes Apostolicū Canonem: *Quę sursum sunt querite, vbi Christus est in dextera Dei sedens: quę sursum sunt sapite, non quę super terram.* Cū talibus aquilis ego magis magisq; dicere consuescā: *Nōstra cōuersatio in cœlis est. Quis nos separabit à Charitate Christi? Mihi viuere Christus est: & mori lucrū.* Sed & Ioannem Apostolū, quoad licet, pro mea tenuitate imitari conabor, qui nisi solē iustitię Christū, eiusq; diuinitatē longē acutiùs quàm alij discipulj cōplures, & irreuerberatis quasi oculis cōspexisset, cœlestis aquilę nomē & officium honestissimū haudquaquā esset cōsequutus. *Beati autē mundi corde, quoniam ipsi cū hoc ipso Ioāne, qui ob animi corporisq; castimoniam Christo mirificè placuit, Deum videbūt, & videntes amabūt, sed & amātes laudabunt incōprehensibili modo. Oculus enim nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quę preparauit Deus illis qui diligunt illū.* Apostolo teste. Optabo demū ex illis esse aquilis, id est, selectis & spiritu ardētibus Dei filiis, qui cū Christū exi-

miē.

miè diligāt, ad Domini sui corpus, velut nobilissimū & saluberrimū animæ cibū sumendum, maiore in modū anhelant, eumq; suauissimè percipere solēt. Est quippe Christus hospes humanissimus, qui suos quasi charissimos cōuiuas inuitans, quotidie in ecclesia loquitur: *Accipite & māducate: hoc est corpus meū: hoc facite in meā cōmēmorationē. Qui manducat ex hoc pane, viuet in aternū. Edent autē pauperes* (scilicet spiritu) *& saturabūtur, & laudabunt Dominū, vt regius Propheta prædixit.* Idē enim Christi corpus, quod in cœlis assumptum, ad Patris dextrā sedet, ac à beatis spiritibus clarissimè cernitur, & deuotissimè adoratur, in sancto Eucharistiæ sacramēto velatū nobis adest, & sub panis specie nobiscū ad consummationē vsq; seculi manere, nosq; pascere dignatur, vt vbiq; gentiū verus Emmanuel præsens inueniatur. Tātoq; vberiores ego gratias agā Opt. maximo Redemptori, qui secundū vtrāq; naturā etiā in hoc exilio nostro præsto esse pergīt, & bonū vtiq; pastore exhibet, dū suas oues nō verbo tantū, sed etiā carne & sanguine suo mirabiliter pascit, seq; supra omnem Ecclesiam caput ostendit, illis interim & gratiosior & familiarior, qui se cū illo cōiungūt vrtiūs, & velut in altū volātes aquilę, puriūs adherent dilecto, vnusq; cū illo spiritus quodāmodo efficiuntur. *Qui enim adheret Domino, vnus cū illo est Spiritus*, vt Apostolus dixit. Sed quoniā in hosce luctuosos mundi fines, de quibus præmonuit Christus, incidimus, ex Augustino pauca subiiciā, quæ Orthodoxos afflictos præclare instruāt, ac miserando quidē hoc seculo consolentur. *Quomodo, inquit, appropinquāte fine mundi abundabit iniquitas, & refrigescet charitas: sic propter ipsas iniquitates nunquā deerit aduersitas.* Hinc opus est, vt animos nostros non solū ad pœnitentiā, sed etiā ad patientiam præparemus. Et quantū accedūt dies, tantū augentur tribulationes. Nemo sibi promittat, quod Euāgelium non promittit. Non nobis promittūt Scripturæ sanctæ in hoc seculo, nisi tribulationes, pressuras, angustias, augmenta dolorū, abundantia tentationū: sicut: & ipse Dominus in Euāgelio dicit: *In mundo pressurā habebitis.*] Nec multò post:

Matth. 26.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

Ioan. 6.

Psalm. 21.

1. Cor. 6.

Tractat. 20.

in Matth. de

verb. Dom.

Matth. 24.

Ioan. 16.

Luc. 12.
Matt. 25.

Cū iam expectetur aduentus Sponsi ab omnibus, nos etiam illi obuiam eamus; sed cum lampadibus ardentibus, videlicet de oleo æterno, de gloria interiore, de conscientie securitate, de intima charitate.

PRECANDVS est mihi Deus pro Antichristi præcursoribus, hoc est, præcipuis hæreticorum ministris, magistris ac patronis, ut viam veritatis blasphemare, & populū seducere, ac seductos obcecari desinant: quin potius, ut ex persecutoribus confessores vere fiant Ecclesia, nè alioquin, si vera fidei desertores ac insectatores maneat, Satanas per illos, tanquam electa organa sua, operari pergat mysterium iniquitatis. & illi grauius cum summis Christi hostibus idcirco damnentur.

ORABO etiam pro Catholicis, qui religionis ergò persecutionem haud leuem hodie sustinent, multoque amplius Antichristi seculo sustinebunt, ut nè illi propter hæreticorū imposturas & tyrannorum minas ac furores patiantur scandalum, nève necessariam fidei scindant unitatem, atq; ita ut detestandi apostata & maledicti perditionis filij, pereant in sempiternum.

PETAM & mihi gratiã dari ad fidem Catholicam non solū in animo, sed etiam corā alijs liberè intrepideq; profitendam, quam si necesse sit, contēpto etiã corpore & profuso sanguine cōprobem. Sic enim Apostolus monuit: Recogitate eū fidei authorem & consummatorē IESVM, qui talē sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionē: ut nè fatigemini animis vestris deficientes. Nondum enim vsq; ad sanguinem restitistis.

Hebr. 12.

IN Dominica XXVI. si quando ea celebrabitur, idē repetitur Euangelium quod ex capite sexto Ioannis Dominica Latere supra propositum, suisq; Notis illustratum extat.

Ἀρχὴ ἀποστόλων καὶ τέλος τοῦ νότου δόξῃ. Hoc est: Agendorum initium sit & finis, DEVS. Gregor. Nazianzenus.

INDEX RERUM IN HOC OPERE
magis memorabilium.

A

ABRAHAE sinus quid pagina 759
Abstinentia & ieiunium differunt 316
Abusus creaturarum vitandus 3862
Adæ peccatum ipsi & toti nocuit posteritati 285
Adoratio & cultus Dei cur in quibusdam locis frequentius exerceatur 939
Aduentus Domini ab Ecclesia institutus, & religiosè celebrandus est 27. cur ita dictus 40. quid in illo meditandum 29. frequenter de illo Prophetæ admonent 41. quàm sit utilis hæc obseruatio 28. 138. quid nobis Aduentus tempore faciendum 59
Aduentus Christi primus & vltimus differunt 679. vltimus erit repentinus 1152
AEgritudo & afflictio multis est sæpè salutaris 1076
Afflictis & mœrentibus quæ debeant esse consolationi 549
Aliméta corporis quomodo capièda 1017
Alleluia cur à Septuagema vsque ad Pascha intermittatur 283
Ambrosiorum ingenium & natura 181
Amicis læta & tristia communicanda 561
Amicitia huius mundi fallax 505
Amor Dei magnus erga genus humanum 672. qui & ad redamandum nos inuitat 674. 655. amor Dei ex quibus beneficijs cognoscatur 752. 753. Amare Deum homini non est impossibile 961
Angeli custodes hominum 861. & nobis inuocandi 896. qui de salute hominum sunt solliciti 118
Anima hominis est immortalis 774
Antichristi nomen quibus competat 1149 quomodo paulus Antichristum describat 1145. quando sit ille venturus 1138. quænam facturus 1108. quamdiu re-

gnaturus 1152
Aquæ benediçæ aspersio cur Dominicis diebus adhibeatur 18. & quòd nos moueat de Baptismo 19. 707
Aquile spirituales qui censendi 1154. quilibet Christus & corpora glorificata conferuntur 1155
Arrogantiæ spiritus planè cauendus 92
Ascensio Christi reliquarum eius solènitatum est consummatio 587. probatque nobis fiduciam æternæ vitæ consequendæ 797
Auantiæ vitium homini pestilens & detestabile 986. quòd Reipub. gubernatoribus inprimis fugiendum 988. auaris Deus grauius interminatur 989

B

Baptismum cur suscepit Christus 189. de Baptismi necessitate & dignitate 706. 708. Baptismus valet etiam ab heretico collatus 709. baptizandos esse paruulos 709. Baptismi memoria sæpè nobis renouanda 18. 189. in baptismo quid patrini faciant 708. de baptismi fructu & effectu 780
Beatitudo futura homines in cruce solaturo 69. ad illam mortalibus aspirandû 712. de illa consequenda sollicitos esse conuenit 789. qui seipos p̄suent beatitudine 786. requirit à nobis obseruationem legis 280. 191. 707
Beneficia varia Deus contulit & confert mortalibus 861. sed his plurimi abutuntur 862. beneficiorum Dei recordatio nos ad amandum Deum prouocat 1038
Bethlehem Christi patria commendatur, & quomodo de illa sit nobis meditandû 123. pastores Bethlehemitæ primi de na-

to Messia audiunt, & illum inuisunt 129
 adumbrant etiam futuros pastores ec-
 clesie 120
 Boni à malis affliguntur 77. 179. nec abu-
 tuntur rebus bonis, Deusq; mala in bo-
 nis illis conuertit 80
 Bona sunt omnia quæ fecit Deus 942
 Bonorum spiritualium & temporalium col-
 latio 994. bonorum temporalium amor
 quomodo sit homini pestilens 990. ni-
 mia illorum cura inanis & periculosa
 987. & fructus incertus 988. bona tem-
 poralia promittit & donat Deus fide-
 libus 992

C

CAelibatus præstat coniugio 212
 Cananæ variè commendatur 347. & se-
 quen. quomodo illa nobis imitanda 345.
 346
 Caritas virtus necessaria, & aliarum prin-
 ceptus 959. 957. est vestis nuptialis, oleum
 virginum ignis inextinguibilis 1035.
 1050. alia est caritas viæ, alia patrie 967.
 caritas Christi erga Iudæos & hostes,
 eaque nobis imitanda 395. 396. 199 400.
 caritatis præceptum est caput omnium
 præceptorum 957. Caritas erga prox-
 imum commendatur 810. 812. caritatis
 vincula soluentes quibus conferantur
 1102. caritas quam industria & solers
 1049
 Castitas virginum & viduarum in pretio
 habenda 148. castitas quibus modis cõ-
 feruetur 149
 Catholici quale testimonium debeant fer-
 re Christianæ veritati 620. 621. Catho-
 lici mali ab hæreticis differunt 870
 Centurio euangelicus laudatur, & quid
 nos doceat 230
 Cerimonie ecclesiasticæ non sunt negli-
 gendæ 199. amant & seruauit illas Chri-
 stus, qui & quasdam instituit 145. seruã-
 tur & ab Apostolis 946. cur & nobis il-
 læ in Ecclesia retinendæ 945. 948
 Christus verus Deus & homo 148. 128.
 129. Christi aduentus utilis mundo &
 necessarius 28. 138. prodest iunioribus
 & senioribus, ibid. Christus quomodo
 dicatur primogenitus 126. Christi na-

tiuitas honoranda, & quæ circa illam no-
 tanda & agenda sint 99. & seq. 59. de
 Christo paruulo eiusque matre 107. &
 seq.

Christi circumcisio fuit præludium cru-
 enti sacrificij 155. quid per eam doceamur
 156. de Christo à magis inuento &
 adorato 165. & seq. de Christo à Simeo-
 ne prædicato 241. quomodo sit positus
 multis in ruinam & resurrectionem 142.
 de Christo duodenni in templo reper-
 to 199. & seq. de obedientia eius erga
 parentes 205. de eiusdem innocentia
 384. de baptismo eius 189. quod auste-
 rè vixit & solitariam vitam probauit
 328. tentatus victor est Satana 329. de
 miraculo in nuptijs 213. de alijs miracu-
 culis 78. cur in vno ægroto curando me-
 dijs diuersis vtatur 944. qui adhuc fa-
 cit miracula in ecclesia 589. 1008.
 Christus omnia suo tempore & ordine
 fecit 153. varios labores hominum cau-
 sa suscepit 135. est verè Messias, libe-
 rans & sanans populum suum 221. ve-
 rus pastor 685. nec tantum redemptor
 cui fidamus, sed etiam legislator cui pa-
 reamus 840. qui suos misericorditer
 aspicit & pascit 856. 863. suos etiam ad
 crucem & calicem vocat 182. habuit de
 more oculos demissos, graues ac humi-
 les 370. ingens eius caritas erga Iu-
 dæos, quam in Eucharistia excellenter
 ostendit 414. quamque sub mortem ma-
 gis prodidit 409. 410. voluit esse pere-
 grinus 492. ac princeps, doctor & pro-
 curator pacis, fidus que cõsolator 546.
 & seq.

Christus in passione suas virtutes varias
 docuit 427. & seq. cur ad inferos descen-
 derit 453. 599. De resurrectione eius
 465. & seq. Resurrectio eius causa ef-
 ficiens & exemplaris fuit nostræ resur-
 rectionis 479. 480. Ad patrem abitu-
 rus quæ madata dederit discipulis 592.
 cur suos in ipso discessu arguerit ibid.
 eius honor & gloria in ascensione 604.
 487. 497. 599. quid ascensione sua me-
 ruerit fidelibus 660. quæ dona impe-
 trarit Ecclesiæ, & quæ ab illo ad dextram

Patris sedente potenda 611. 613. quàm
gloriosè venturus sit iudex 113
Christi cognitio & fides semper fuit ho-
mini necessaria 953. non solum eius mi-
sericordia nobis amplectenda, sed & iu-
stitia timenda est 62. nec solum ipse est
propitiatio nostra, sed exemplar etiam,
dux & vexillifer mortalium 124. Chri-
stus legifer noster est, & in quibus lo-
quens velit audiri 1109. Christi capitis
vniò cum corpore suo mystico 360. &
seq. habet semper suos fidos professores
ac testes 363. sicut & matres spirituales
365. laudari vult in se, ac simul in san-
ctis suis 364. ipsi cura de nobis est cer-
tissima; fidissima, vereque paterna 373.
ipse mortuos adhuc suscitatur 999. nec
desinit adhuc in ecclesia per Sanctos &
eorum reliquias, alijsq; modis opera-
ri 589. 1131
Cibus triplex à Christo petendus 865.
866. ciborum & vitiorum ieiuniũ con-
iunctim exigit ecclesia 323. quod nobis
seruandum est exemplo Sanctorum 319
320. Ciborum delectum & ieiuniũ tol-
lere, proprium est Aërianorum 7. 17.
Ciborum abstinentiam hodie complu-
res oppugnant, & pauci seruant 332
Cicatrice vulnerum cur Christus resur-
gens & ascendens in corpore sibi refer-
uat 525. 522
Cinerum cerimonia quid sibi velit, & Ci-
nerum dies in ecclesia honorandus 320.
Circumciso spiritualis cuiq; necessaria,
habetque typum suum in veteri circun-
cisione corporali 152. 157
Cæcitas ingens humani cordis 307. de
spirituali cæcitate ibid.
Cœnæ Domini dies cur vocetur 413. quæ
mysteria eo die per Christum gesta sunt
410. & seq. cur idem nobis reuerenter
habendus ob percepta beneficia ibid.
Cogitationes etiam hominem facillè in-
quinant 848. illarum consensus pro fa-
ctis à Deo reputatur, ibid. prauis cogi-
tationibus & affectionibus quisque de-
bet resistere 849
Concupiscètia in renatis manet, & ne no-
ceat ei semper est resistendum 844

Coniugium Christianum quando & quo-
modo laudabile iudicandum 109. noⁿ
sine precatione illud exercitandum 215.
honorat Christus primo suo miraculo
coniugium 212. quidnam de illo catho-
licè confitendum, ibid. qui coniuges
maximè deplorandi 214. Coniugium
quosdam in via salutis impedit 789
Consolationes spirituales non omnibus
profunt 182. estque illis moderatè & sa-
pienter vtendum ibid.
Conuiuuium adire non est illicitum 1018.
quomodo Christus se in conuiuio ges-
serit, & nos illum sequi debeamus ibid.
conuiuij nuptialis de quo Christus tra-
git, quæ sint secula spiritualia 1063.
inuitati autem duplici genere vitiorum
impediuntur 1066. qui sint item nū-
stri ad conuiuias vocandos destinati 162
Corpus Christi gloriosè descendet ap-
parebit in iudicio, & in corporibus ele-
ctorum mirè operabitur 1153
Corporis Christi Festum solenniter & cū
externo religionis cultu celebrandum
724. Reliqua de hoc Sacramento vide
in Verbo Eucharistia.
Corruptionis diuinæ in homine sunt effe-
ctus varij 1078. corripit Christus in Fi-
de vacillantes 496. 495. 589
Crucis signo frontem ritè consignamus
710. crucis signaculum armatura est cō-
tra demones 507. Crucis amor est tes-
sera & symbolum electorum 124. cry-
ces & tribulationes patienter ferendæ
sunt Christiano 969. 769. in ijs visitas
Dei manus agnoscenda 1055. 1125
Cultu externo Christus in Missa rectè ho-
noratur 51. cultus etiam spontaneus &
iniustus, quem Fideles exhibent, Deo
placet 52. 726. & seq. cultus diuin^o pal-
sim refrixit 403. & quomodo ille redin-
tegrandus 404
Curiositas vt noxia viranda 591. exempla
punite à Deo curiositatis, ibidem. hæc
circa diuina mysteria imprimis caueda
474

D

DAEMONUM affectio praua in homines,
ac illorum in insidiæ 356. 357. damo-

num copiæ, arma & artes 360. qui bellum cum hominibus perpetuum gerunt 358. 359. Dei & hominum hostes capitales 19. nihil tamen mali inuitis nobis aut Deo ostradicente possunt inferre 359. contra hos nobis est pugandum illis armis, quibus in deserto Christus est usus cum tentaretur 335. de eorum vesutia & nequitia, qui totum mundum seducunt 357. & deinceps.

Damnantur multi credentium, & qua de causa 170

Defuncti Fideles à nobis lugeri possunt 1003. & illorum corpora sunt honestè curanda, ibid. sed & eorum memoria piè habenda, & pro illis orandum, & Sacrificium offerendum, ac eleemosynarum pauperibus erogandæ 744

Deus non est causa peccati 783. licet alijs clemens, alijs terribilis ac durus esse videatur 806. Dei liberalitas ac magnificentia in mortales est ingens 888. Dei benignitas ex quibus potissimum eluceat 1061. Dei proprium est pœnitentium gemitus & opera intueri 1098. in quibusdam locis & templis efficacius operatur, seque præsentem & fauentem declarat 938

Deum nemo diligere potest, qui non antea quoque proximum diligit 1028. diligendus Deus in se, & propter se, & super omnia, proximus autem in Deo, & propter Deum 128. quis ordo sit diligendi Deum 1037. quid sit diligere Deum ex toto corde, tota anima, & tota mente 1035. dilectionis de Deo præceptum est maximum, summamque totius legis & prophetarum complectitur 1028. dilectio Dei cum fide iuncta Christianam professionem perficit, ibid. indicia & signa dilectionis Dei sunt, odium ac detestatio peccati, obedientia, & crucis tolerantia 1038

Diuitum brevis potentia, gloria, iucunditas 914. de periculis diuitum qui epulonem illum sequuntur 765. 773. diuites quales erga pauperes se gerere debeant, ibid. diuitibus Christus seuerus doctor fuit 764 pauperum cura diuiti-

bus maximè cõmendata est 897. alienis bonis imprimis se abintineant 766

Doctrina Fidei debet in nobis esse constans 96. neque tam vita quam doctrina ministrorum spectanda venit 178. doctrina euangelica grano sinapis comparatur 258. sicut & fermento 267

Dominicus dies vnde dicitur 12. Domnici & Sabbati Iudæici collatio 13. triplex Dei beneficiũ cum gratiar. actione tunc recolendum 13. 15. quomodo hic dies utiliter & pie sit celebrandus 12 nempe vt precatiori, lectiori, misericordiarumque spiritali & corporali homo vacet expedite 19. 20. quid exigant sacra Concilia vt Dominicus dignis pietatis officijs ritè transigatur 21

Dormit vterque magistratus hoc tempore non sine magno Ecclesiæ detrimento 89. 88. 250. 252.

E

Ecclesia comparatur arce Noë & nauicula Petri 235. grano sinapis 266. & electar vinear 274. quæ bonos & malos in se continet 254. 1058. assiduam & ingentem eius curam gerit Deus 274. Nauiclerus eius est Christus fidus ac potens 236. semper illa defenditur contra hostes, ita vt conatus hostiles in eius quoque commodum vertantur 241. De vnitatem & laude Ecclesiæ 236. potestas eius ciuili est præstantior 1117. extra Ecclesiã nulli salus æterna contingit 568. Ecclesiã veram apud se esse falsò iactant hæretici 511. Ecclesiæ fides & oratio hominibus plurimũ cõfert 1047. Ecclesiæ immunitas minimè violanda 1118. Ecclesiæ vnus pastor Christi loco præest 824

Electi ad vitam æternam sunt pauci 282. 788. 979. & cur paruus sit eorum numerus 1059

Eleemosyna quid sit 815. de varijs eius generibus 806. est illa de veteri more imprimis Dominico die tribuenda 20. semperque magni satienda 897. quæ disponit hominem ad pœnitentiam 899. remedium est peccatorum, fructusque habet seu effectus in signes, ibid. & 898

Episcoporum potestas ampla est, quibus po-

litici magistratus debent cedere & obedire, cū sint diuinitus instituti ad Ecclesie gubernationem in spiritualibus, curamq; animarum 1010. 1017. 1018. penes ipsos est potestas non modò iubedi, sed etiā rebelles excommunicadi 624. & seq.

Epiphaniæ festū variè nominatur, in quo tria mysteria maximè celebrantur, præsertim vocatio gentium 162. quāta huius festi sit celebritas 137. & seq.

Euangelij nomine quid intelligendū 593. euangelium nulli promittit ac largitur beatitudinem sine obseruatione præceptorum 841. multi iactant euangelium, & carnalem ex eo libertatem exstruunt 1040. 1019. quid sibi velit, Prædicate Euangelium omni creaturæ 593

Eucharistiæ Sacramentum à quo institutum 378. 719. est maximè colendum & adorandum 413. 414. nec refert siue per dignos, siue indignos sacerdotes populo exhibeatur 378. pro huius Sacramenti institutione gratiæ Deo peculiariter agendæ, quod verè dicitur & est fidei mysterium 730. *Secretarium: oratio*

Eucharistiæ Sacramentū percipiendum cū legitima præparatione, & quæ illa sit 416. 417. Eucharistiæ fructus & effectus qui sint 716. 751. 757. nec est opus Laicis hoc Sacramentum sub vtraq; specie sumere 717. reuerenter autem sumenda est 740. 755. 799. atque Christus illic per latrā adorandus 184. qui & verè præsens est cum corpore & sanguine, cum Anima & Diuinitate 216. De Eucharistiæ varij hæreticorū errores hodie grafsantur 747. habetq; istud Sacramentum multos crudeles atq; cōtumeliosos aduersarios 748. pericula & pœnæ illorum qui eucharistiam indignè tractāt aut sumunt 745. nec solum hoc Sacramentum agnoscendum atq; sumendum, sed etiam iuge mundumq; Sacrificiū ad altare offerendum debet celebrari 733. quales eucharistiæ ministros esse cōueniat 741. orandum pro sumentibus eā, præsertim indignis & ingratiss; 80. Christi in Emmaus hoc Sacramentum iuxta Patrum sententiam dispensauit 501. Festū pro-

prium huic Sacramento cum externo cōstituto laudabiliter obseruatur 474

Euangelium nobis promittit tribulationes, & ob illas exigit pœnitentiam & patientiam 1156

Excommunicandi potestas non modò Synagogæ veteri, sed etiam Ecclesie data est 624. vsi sunt illa etiam Apostoli 625. restantur de illa quoq; Patres, & Episcopis illam tribuunt, ibid. & 626. ubi potestas hæc fundata sit. quæ Hæretici spernunt 626. quid agendum sit excommunicatis, quos omninò Catholici debent vitare F ibid.

Fames est ingens Dei plaga, quæ nonnūquam electis irrogatur 865. quid agendum tempore famis 864. 859

Fato signisque cœlestibus culpa tribui nō potest 782. 928

Festi dies varij cur primū instituti, & quid in illis agendū sit Fidelibus 2942. cur ab Ecclesia obseruetur 4. quod peruersè ab hæreticis contēnantur 5. 6. de illorum utilitate, si ritè seruetur 4. nēpe cū spiritu 708. cū lectione & meditatione spirituali 9. 10. 859. decet in festis nos colloqui de rebus spiritualibus, & orare peculiariter 499

Fides ad salutē non sufficit 670. neq; sola iustificat 82. 94. 676. 841. 920. est tamen radix bonorū operum 670. 981. nec admittit res respuit carnis & mūdi iudicia 670. 702. 704. fides catholica vt saluet, debet esse formata & fundata in fide Dei atq; Christi Mediatoris 679. & adiūcta requirit opera 231. 954. 956. fides catholica quibus reb; cōfortetur & augeatur 1085. Fides in Christū Mediatore sine pœnitētia hominis nō remittit peccata 803. Fidei iustificantis opera quæ nā sunt 1086. qualē fidē nunc singāt ac p̄dicent hæretici, ibid. fidē nēpe specialē à Christo reiectā 1130. qualem fidē Christus edēs miracula exigebat 1130. in sua quēq; Fide saluari putāt Mahometani 1147. Fidei & religionis causæ nō à Laicis, sed à Sacerdotib; iudicandę sunt 177. 88. 642

fidei constantia maximè necessaria 80. 91. Fides aliena ad varia beneficia im-

petranda confert, eaque Christus delectatur 350. 240. 47
 Fideles in cruce Deus consolatur 240
 Fiduciam in Christo habenda, cum defuit vitæ necessaria 859. 864
 Filij suis maioribus multum deferre debent 201. quænam bona illis imitanda, & quæ mala deuitanda, ibid. filij in fide parentum vel offerentium rectè baptizantur 550
 Fimbria Christi quid nos doceat 1132
 Fortuna magna est inconstantia 390. 397

G

Gaudium perfectum in quo consistat 581
 Gentium conuersio ad fidem, à Prophetis prædicta, & in Magis impleri cæpta est 172. 173. de uocatione Gentium fidelium & in fidelium 192. Gentes etiam abutuntur gratia per Christum accepta 194
 Gloria & laus humana moderatè admittenda 397. immò & contemnenda uti vitrea & caduca, ibid. gloriandum in sola cruce Christi 398
 Gratiam Euangelicam nobis offert Deus 78. per gratiam dei multa potest homo sine illa nihil 93. gratiæ Dei cooperandum eis, qui sunt conducti in uineam 272
 Gratitude Deo debemus, & quomodo pro beneficijs agendæ gratiæ 376. 377. gratiæ Christo debentur pro beneficijs Ecclesiæ exhibitis 977. gratitudinis pulcrum exemplum præbuit leprosus Samarites 976

H

Hæmorrhoidiæ fides, eximiaque virtutes 1128. 1129. quæ curata se Christo gratam exhibuit, & statuum illi posuit 1132
 Hæreticos in Ecclesia futuros Scriptura præmonuit 872. sunt operarij subdoli 875. & leprosis meritò conferuntur 970. planeque fugiendi, qui nec disputando vincuntur 676. 872. 896. 1105. nullus in illis consensus dogmatum, nulla fidei constantia 658. 89. illorum est benè dicta & facta Catholicorum in suam pernitiè defraudare 818. Hæretici Spi-

ritum sanctum impugnant 660. & illi vim inferunt 659. multosque spargunt errores de sacra Eucharistia 747. de Scriptura cū illis non ineunda concertatio 872. à quibus notis agnoscantur 686. Hæresum causa summi Sacerdotis contemptus est 834. Sunt Antichristi præcursores 1146. illorum miseranda est cæcitas 496. Curiositas noxia in illis sciendi descenditque 1031. talionis poena plectuntur diuinitus 1068
 Homo carnalis & spiritualis differunt 701. hominis boni & mali fructus differentes 880. homo est similis leproso 225
 Hospitalitas commendatur 298

Humanitatis Christi operando magna vis, nec solum in se, sed etiam in Sanctis suis præclara efficit 1131
 Humilitatis uirtus prædicatur 401. 1024. quàm latè pateat usus eius 1023. exemplum eius præbet Christus 412. 413. 49. præbet & Apostoli 831. ueræ humilitati quæ aduersentur 1028. humilitas ficta & uera differunt 1023. & quæ ueræ sint contraria 1026. humiliatione humilitatis uirtus acquiritur 1025. est spiritualis ædificij fundamentum 929. ad illam spectat hominem de seipso abiectè sentire 91. 92. illam tria in homine nutriunt 1090. quibus medijs acquiratur 930
 Hypocritis cuique noxia 1113. in bonis etiam operibus cauenda est 314. hypocrisis & hypocriticum ieiunium à Christo taxatur 315
 Hypocrita facillè dicta & facta aliorum iudicat 818. hypocritarum nomen in quos Christianos hodie competat 1111. hypocritarum natura 1107. hypocrita omnis fugiendus 1080. 1114. hypocritarum Iudaicorum & Sectariorum diuersa studia 812

I

Dolorum, non autem piarum imaginum usus damnatus est 1133. iconoclastas dænat Ecclesia ibid.
 Ieiunium & abstinentia differunt 316. ieiunare est plus quàm à peccatis continere 148. ieiunijs uacandum non more

hypocritarum 311. ieiunium indicere potest magistratus 319. 312. 313 ieiunio vitia refrenantur 318. & eius utilitates 318. 319. salutare est antidotum, in Scripturis habens præceptum & præmium 330. 331. cum ieiunio iungenda est oratio secundum Christi & Sanctorum exemplum 343. iungenda & poenitentia 345. & simul misericordis 344. iungendum spirituale ieiunium cum corporali 320. ieiunij utilitas 318. 319. 341. 342

Ieiunium Quadragesimale quam vetus & probatum 313. 331. quod cum alacritate suscipiendum 314. abusus circa hoc ieiunium occurrunt varij 313

Ierusalem varijs nominibus appellatur, vrbs valde florens & celebris, Ecclesiæ figura, cœlestis patriæ typus, à Christo amata & deplorata 907. & miserandum in modum destructa ibid.

IESV nomen venerabile, potens, magnaque religione prosequendum & invocandum mortalibus 202. à Prophetis prædictum 152

Ignorantia & neglectus diuinæ visitationis malorum ferè omnium fons, & bonorum deprædatrix 915

Imagines Christi & Sanctorum sic honorandæ, vt cultus illarum ad prototypum referatur 1133

Incredulitas à Christo reprehensa 496. 495. 589. & diuinitus sæpè punita 590.

Infirmis Dei manus est agnoscenda 105. infirmis spiritualiter remedia sunt adhibenda 1083

Ingratitudo hominum ingens describitur 680. 978

Innocentia nostra longè distat à Christi innocentia, & qualis esse debeat 385. 386

Intercessio aliena multum valet 1044. intercessores apud Deum fides rectè deligimus 1504

Inuidia descriptio, & eius filia 1014. inuidiorum exempla varia 1015. inuidia opponenda sunt officia caritatis 1015. 1016

Ioannis Baptistæ laus 74. de officio eius & poenitentia 81. 84. quæ illius constantia

90. differbat. **stifmus eius à Christi baptismo 806.** Spiritus sancti gratia semper ille conseruauit & auxit 666

Iohannes Apostolus vocè à aquila 8154

Ioseph Maria Sponsus laudatur 35. 127

Iudæi gentibus alijs ingratiore 1065

Iudicandi facultas de aliquum factis quibus conueniat 817. iudicia de proximo temeraria & sinistra sunt fugienda 817. iudicium de fide & religione nõ est poenales Laicos, sed Sacerdotes & Ecclesiã 511. 177. 88. 89

Iudicium Christi est generale & particulare 889. generale futurum Dominico die 24. & metuentum omnibus 44. 679 774. 1142. particulare iudicium quotidie nobis expectandum, & in illo de quibus sit ratio reddenda 66. 890

Iustificatio gratiæ Dei tribuenda, sine qua nullus assequitur veniam peccatorum sed hoc opus Dei requirit etiam conatum hominis 928. iustificatio publicani exemplar est omnis impij iustificandi 928. iustificandus non debet certò statuere peccata sibi remitti, seque prædestinatum esse 929. iustificatorum est nõ secundum carnem, sed secundum spiritum ambulare 842

Iustitia esse non potest, vbi non est sana fides 889. quænam iustitia laudetur à Christo 840. iustitia Christiana commendatur 838. illa non in sola fide consistit, & alia est quàm Phariseorum sicut iustitia 920. 839. iustitiæ nomen generale est, virtutem omnem comprehendens, & necessaria est quærenti regnum Dei 994. quinam in Scriptura iusti dicantur, ibidem. iustitia humilis & recta Deo à nobis præstanda est 966

Iuuentus quæ vitia cauere, & quas virtutes sectari debeat 203

L

Laborandum est in vinea Domini, non otiantium 277

Laicis nõ de fide disputare & contendere, multoque minùs decernere conuenit 177. 88

Leprosi cur à Christo mittuntur ad Sacerdotes, & eorum iudicio subiiciuntur

971. 229. leprosus mundatus redijt ad Christum, seq̄ue illi valde gratum orabit, & quid per ipsum doceamur 979. Lepra omne peccatum in orbe, sed hærenim maximè significat 229. ad lepram peccati in orbe curãdam de cælo Christus missus est 968
 Liberorum institutio, res magni momenti est, & valdè curanda 200. Ad liberorum officium quæ spectent 201
 Limbum Patrum Christum visitavit, & inde animas piorum liberavit 591
 Lingua nulli est abutendum 798
 Litanie veterem & probatum habet usum in Ecclesia 576. 577. litanie & processiones cur in Ecclesia institutæ 577. pro quibus rebus maximè precãdum tempore litaniarum 585
 Luctus ob defunctos Fideles moderatus non prohibetur 1134. Qui maximè sint lugendi hoc tempore 1137
 Lupi rapaces, & ouina veste tecti quinam à Christo dicantur 872. & deinceps. cur illi studiosè nobis vitandi 874. 875. 541

M

MAgi Christum paruulum adorãtes videntur Reges fuisse 163. 167. fides illorum admiranda 166. 186. de muneribus illorũ tribus oblati Christò 164. 186. quid nos doceant exemplo suo 187 eorũ corpora quò deuenerint 163. quòd sint primitiæ Gentium 175. & seq̄.
 Magistratus à Deo est institutus 1116. magistratibus, & præsertim Cæsari quid quantumque tribuendum, nempe honor, obedientia, oratio, vestigal 1115. 1116. magistratui Ecclesiastico permultum debent cum subditis etiam Principes, quia Politico anteponendus 1117. magistratus est proprium fidem & pietatem omnem conseruare ac propagare apud subditos 1084. magistratui ecclesiastico non obedire fons est malorum omnium 1120. magistratus ecclesiasticus ob sanæ fidei confessionem hodie multum exagitur 556
 Mamona iniquitatis describitur 988
 Mansuetudo Christi grandis erga hostes

384. illamque docentur ab illo Fideles
 385. mansuetudo nostra procul à Christi distat mansuetudine ibid.
 Maria virtutum omnium exemplar 44. virginitatem sanctè vouit, ibid. in partu virgo permãsit 102. sine dolore Christum peperit 108. quomodo in Christi oru consideranda 109. 110. 111. agendæ illi gratiæ vt Desparæ 111. quomodo animam eius gladius pertransierit 144. 145 quomodo erga Christum se gesserit, & nos etiam erga ipsum gerere doceat 134. 364. cultu singulari veneranda est 364
 Mercenarij qui à Christo dicantur 562
 Messias à Iudæis frustra expectatur 706. Messiam Abraham cæteri que Reges, Prophetæ & iusti desiderarunt 389. eius desiderium in nobis etiã debet excitari præsertim in meditatione Dominicæ passionis 390. Messie officium 492
 Miraculorum patrator maximus est Christus, sicut & Iosephus comprobat 491. nec solum in se facit miracula, sed etiã per viuos & aliquando defunctos Fideles eorumque Reliquias 78. miraculis per varias ætates illustrat Ecclesiã 589. & quænam illa sint 1009. 1010
 Misericordiam Dei multi vanè considerant, relicta iustitia 678. 912. quæ illi iungenda est 1097. 1096. misericordie Dei proprium est peccatorum veniam concedere, & debitorum pœnas relaxare 1091. hanc misericordiam qui sint experti, ibid. & seq̄. qui eãdem abutantur 1093. 1097. Illã rectè vtuntur qui dolore & confessionem peccatorum adferunt 1003. misericordia est caritatis filia, & homine Christiano digna 808. Dei misericordia in homines eximia ibid. misericordie opera in iudicio Christi exiguntur ab omnibus 815. misericordiam Dei subinde Dauid celebrat, quæ ad pœnitentiã prouocat peccatorem 1092
 Missæ Sacrificium à Christo institutum 734. & seq̄. in hoc Sacrificio ad suos fideles venit quotidie Christus 71. hoc Sacrificiũ est oblatio propitiatoria 735. de illo testantur Patres, ibid. quomodo

Christus in isto Sacrificio nobis adfit
 737. de tribus Missæ partibus confide-
 randis 738
 Modicum quod Christus repetit, sæpè no-
 bis est pendendum 553
 Monitio facta, mansuetè nobis accipien-
 da 494
 Mors Christi crucifixi mirabilis, & fre-
 quenti meditatione digna 303. 438
 Mulierum sanctarum, & præcipuè Maria-
 rum commendatio, & quomodo illæ no-
 bis imitandæ sint 469. & seq.
 Mundi gloria contemnenda ei, qui veram
 expetit gloriam 190. mundus præfens
 quid sit 1144. nihil habet solidi 788. à
 Salomone meretrici comparatus 505.
 est eius propriū asperiori fortunæ ob-
 liviſei 903. illius erga Fideles ingeniū
 621. mūdi filius vnde cognoscatur 762.
 mundi amatores non sapiūt 959. & no-
 bis deplorandi 906. cū sint etiam be-
 stijs sæpè deteriores 893
 Mundi finem instare vnde probari possit
 1143. mundi finem à Deo non reuelari,
 bonis & malis hominibus expedit 1138
 Murmuratores à Deo severè puniuntur
 795

N

Natalis Christi dies à Calvinianis indi-
 gnè abrogatus 5. eiusdem Festi ma-
 gna celebritas & iucunditas in Ecclesia
 semper fuit, & esse debet 99. quæ præ-
 paratio ad hoc Festum nobis adhiben-
 da 47. 49. cur media nocte in festo ipso
 surgatur 104. quis locus precationi tū
 diligendus, & quæ tunc meditanda cir-
 ca personam æterni Patris 105. Filij na-
 ti 106. 115. Mariæ puerperæ 108. Ange-
 lorum exultatiū 118. Bethlehemitarū
 pastorum 119. & Iosephi Nutritoris 121
 Natiuitatem Christi non solum humanā,
 sed & diuinam, eamque æternam confi-
 teri oportet 106
 Nuptiæ ab hereticis improbantur, falsoq;
 Virginitati vel equantur, vel præferun-
 tur 210. 213

O

Obduratus quisnam peccator dicatur,
 & cum hoc peccantium genere agi

peccatè 970
 Obolentia virtus commendatur 399.
 estque baptizatis omnibus necessaria
 1010. 1919. obediētia i primum paren-
 tibus & maioribus, exemplo Christi
 subditi Mariæ & Iosepho 205. 206. non
 nisi obediētibz æternè promittitur
 beatitudo 280. Inobediētia pns ma-
 lorum omnium, quæ & regē Saul per-
 didit 1120
 Oculos Christus habuit demissos & gra-
 ues 370. oculorum custodiam & nos se-
 dulam habere debemus, sicut Scriptura
 monet 371. & seq.
 Odium Christiano imprimis cauendum
 850
 Opera hominis ad salutem requirit Deus
 & non solam Fidem 277. de necessitate
 Operum bonorum 280. 281. 880. 882.
 illa spem & caritatem nostram testan-
 tur, augentque gratiam & gloriam 897.
 bonis operibus vacandum, sed sine hy-
 pocrisi 311
 Otium fugiendum vt causa malorum plu-
 rimorum 277. 278
 Ouium euangelicarum officii quod 690.
 pastor & ostium earū est Christus 694.
 de pascuis illarum 694. harum ouium
 est lupos fugere, & alias condiciones ha-
 bere 540. 541. ouina veste tegunt se quo-
 que pseudoprophetæ 541. oues Christi
 nō sunt, qui summum Ecclesiæ pastorē
 Petri successorem asperrantur 541

P

Panis seu cibus spiritualis triplex à Deo
 petendus 865
 Parabolis cur Christus frequenter vtatur
 347. 1088. de parabola nuptiarum. filij
 regis quonam spectet 1053. & seq.
 Paralceues diei rectus vsus 440. & seq.
 Paruulos esse baptizandos 709. qui non
 sua, sed aliena fide in baptismo munda-
 tur 941
 Passio Christi secundum Ioannem recita-
 ta 421. Notæ de præcipuis Christi afflic-
 tionibus considerandos 427. & deinceps.
 Passio Christi magnā prebet con-
 solationem afflictis 366. mysteriū hoc
 sæpè recolendum est 390. 391. 305. 301.

- patientis. Christi virtutes notanda 429.
& seq.
- Pastorū euangelici officium 609. pastoris
boni signa duo 535. pastor verus est Chri-
stus 685. Ecclesiastici pastores honorā-
di sunt 691. 693. etiam si mali & repre-
hensibiles in moribus forent 537. 539.
691. 692. 743. vita illorum improba nō
offensionem, sed compassionem nobis
merito adfert 642. Pastorū munus hoc
seculo est arduum & periculosum 693.
pastoribus quæ parata præmia 536. pa-
storibus Ecclesiæ non est detrahendum
538. ex pastorum contemptu hæreses ori-
untur 538. 539
- Patientia Christi erga delinquentes mita
est 1056. & fuit quoque erga inimicos
sanguinarios 430
- Patrini quid nostro nomine agant in ba-
ptismo 708
- Pauperibus quibus maximè benè facien-
dum 894. 771. 770. pauperum curā ha-
bere docet nos exemplo suo Christus
375
- Pax triplex 518. & eiusdem commendatio
ibid. pacem veram perturbat cupiditas
520. pax cum hæreticis inita tristes for-
titur exitus, ibid. pax quæ firma & sta-
bilis sit 521
- Peccatorum discrimen agnoscendum est
386. peccata hominum tam priuata quā
publ. ca quibus flagellis castigantur à
Deo 1057. peccata remittuntur à Chri-
sto, sed non sine ministerio & iudicio sa-
cerdotum 971. peccatum nullū est tam
enorme, quod nequeat potestate Eccle-
siæ remitti, siue boni siue mali sint sacer-
dotes 528. 198. peccati causa nō est Deo
783. peccantium ingratitudo ingens est
680. 970. peccandi libidinem magnam
præbet impunitas 82. 689. peccata non
dissimulanda & excusanda, sed ponde-
randa & accusanda vt remittantur 904.
682. quàm graue sit malum sua peccata
excusantium 782. peccatores à Christo
benignè recipiuntur 799. ob peccata po-
puli publicè calamitates regnis & ciui-
tatis infiguntur 910. peccati mortali-
s remissio quomodo fiat 527. peccata
- etiam leuiora nobis cauere consultum
est 844. 845. 788. 1067. ad peccatorum
remissionem consequendam tribus re-
conciliari debemus 803
- Pentecostes festum cur & quomodo cele-
brandum 629. Pentecoste Christiano-
rum præstat Iudaica 630
- Peregrinationes Christi & Apostolorum
fuerunt frequentes 938. qui se conformēt
his ipsis peregrinantibus 937. qui etiam
illorum exemplo repugnent 928. Pere-
grinari ad pia certaq; loca vetus & pro-
batum institutum est 938
- Perfectionem vitæ desideranti quomodo
viuendum sit secundum spiritum 665.
quanam sint perfectionis impedimēta
ibid.
- Petrus Apostolus inter alios primatū te-
net, summus Ecclesiæ Pontifex siue Pa-
stor à Christo constitutus 834
- Pharisæi persecutores Christi insensissimi
1106. falsam habuerunt iusticiam 839.
suum virus in discipulorum animos in-
fuderunt 1107
- Pœna transgredientibus præcepta diuina
est constituta 1034
- Pœnitentia relapsis est necessaria 94. pœ-
nitentia vera non solum vitæ mutationē
exigit, sed etiam pœnam aliquā, vt plan-
ctum, ieiunium, &c. 312. pœnitentiæ di-
gnitas & vtilitas 801. exempla publicæ
pœnitentiæ proponuntur 905. pœnitē-
tia minimè subterfugienda 321. sed se-
cundum Dei verbum nobis agenda est,
& quomodo 388. 389. pœnitentiæ Jo-
strinam & actionem corrumpunt & im-
pediunt hæretici 82
- Pontifex vnus & maximus Ecclesiæ loco
Christi præest 824
- Præcepta Dei non sunt credentibus im-
possibilia 849. 1033. præceptorum deca-
logi obseruatio est possibilis, & ad salu-
tem necessaria 1032. præceptis annexæ
conditiones, quas requirit ab homine
Deus, impleri debent 86
- Præmia iustis in cælo parata, ac meritò
expetenda & exspectanda sunt 25. 1054
- Precandi sedulitas & perseuerantia Fide-
libus exercenda 845. 346. sicut & Ca-

nanæa exercuit 347. 348. precatio communis est perfugium fidelium in rebus calamitosis 238. a precatione res omnis aggredienda est 215. precatio vuanimis Ecclesie maximè æstimanda, valetq; plurimum etiam pro alijs effusa 351. 1048. precari quomodo debeat Christianus 921. 573. precationes in Quadragesima peculiariter instituede 322. 337. 338. precari pro alijs est fructuosum 921. precibus tam angelorum quàm hominum se cõmendare prodest 1048. ad rectè precandum quæ necessitas 573. quænam ad precandũ inuitent 575. in oratione quid potissimum petendum 573. de frequentanda precatione monemur sacris litteris 579. precationes publicæ priuatis anteponendæ 577. precationis tempore Satan nobis maximè infestus 580. precantium exẽpla proponuntur 502. precans quo argumẽto se proficere deprehendat 582. quid item adhiberẽ, & quid vitare debeat, ibid. vis precationis rectè & decetẽ instituta 583. 497. negligenter precans Deum cultu debito spoliatur 583. precationi deditus fuit Dauid 580. precationis modum docet Iacob patriarcha 584. precationi vitæ puritas iungenda est ibid.

Prosperitas virtutis nouerca multos obcæcat 913. prospera nobis magis quam aduersa sunt formidanda 770. prosperis reb⁹ tristes & aduersæ permiscetũr 554.

Proxim⁹ noster quis dicatur 813. 950. quo modo circa proximum errarunt Iudæi 961. dilectio proximi duobus præceptis continetur 1039. dilectionem proximi Christus & Apostoli nobis cõmendant ibid. diligẽdi proximi causa sunt variæ 1040. 813. 812. de proximo benè merendũ 794. 937. 940. 943. 963. diligendi etiã sũt nobis inimici 1041. sicut & Sãcti dilexerunt, ibid. proximo etiã offendẽti est ignoscendũ, & iniuriæ obliuione delẽdẽ iuxta Christi & Sanctorum exemplũ 1100. iniuriarum remissio proximo debetur sine simulatione 1101.

Publicani nomẽ odiosũ & infame 793. publicanus euãgelicus exẽplar est piẽ per-

cantiũ 925. sed & iustificandorum 928

Quadragesimale ieiunium quàm vetus, & solenne in Ecclesia 331. quanta eius autoritas, ibid. quænam ad Quadragesimæ tempus piẽ transigendũ requirantur 333. & seq. quis scopus & quæ ratio esse debeat Quadragesimæ incurdæ 320

Quinquagesimæ Dominica mysteriũ passionis Christi proponit, sed mundo tũc prorsus infante, vt merito argui debeat R 310. 302. &c

Reconciare se cum offenso fratre magni est momenti, & necessariũ Christiano 851

Regnum Dei desiderans, iustitiæ studium cultum adhibeat necesse est 994

Reguli exemplum qui pro febricitante filio Christum implorat, commendatur 1074. eiusdẽ præpostera cura & importunitas 1081. exemplum ille præbet patrifamiliaris cuique curam agẽdi domesticorum 1082

Reliquias Diuorum ornata Deus etiã miraculis 976

Resurrectionis Dominicæ Festũ quid cõtineat, & quàm religiose sit celebrandum 464. & cum quo fructũ 483. introductio præliminaris ad hoc festũ 449. causæ quæ uersæ in hoc ipso festo gaudedi, simulq; Christo mortis victori præfatis Patrib⁹ è limbo liberatis. Apostolis, & toti Ecclesie gratuladi 477. 478. quomodo, quoties, quãdo, & cur Christus resurrexerit, ibid. & seq. resurrectio nostra futura pulcrè congruit eũ facta Christi resurrectione 479. resurgẽs corpus spirituale quid 481. resurrectio spiritualis cooperationem requirit peccatoris iustificandi 1005. Resurrectio Domini considerata, quid nos doceat 481. & seq.

Retia diaboli & mundi nobis cauenda, ne illis inuoluamur 338

S

Sabbatum Iudæorũ licet ab ethnicis derisum, habet tamẽ Deum authorem 3. 4. estq; in Dominicum diem commutatum 3. Sabbati Iudæorum & Domi-

- nici diei collatio 12. quibus operibus vacandum Dominico die 1020. & P. q. hic dies qua omni pietate & cultu diuino sic celebratur 1021
- Sacerdotibus etiam malis est obtemperandum 692. quis honor, & quæ dignitas ac reuerentia illis tribuenda 742. 972. 525. 90. quibus, & quatenus sit obediendum 279. sacerdotium Christianum præstat Iudaico 228. Sacerdotum veteris & noui testamenti discrimen, ibid. Christiani sacerdotis est lepram peccati purgare vice Christi 230. 229. sacerdotibus relinquendum est iudicium de Fide & Religionem 177. sacerdotum nõ vita sed doctrina est spectanda 178. illorum est virtute Christi peccatores recreare, sanare & absolueret 227. cur ad sacerdotes leprosi à Christo mittantur 226. sacerdos verè peccata dimitrit 1056. Christi que corpus consecrat 526. Deo peccatorem reconciliat 529
- Sacramentis in hoc mundo à Christo pascimur 866. per sacramenta veluti per canales effectus Domini passionis homini communicantur 1032. sacramentorum dignitas inuenienda nõ est probitate ministrorum, neque ex illa pendet 692
- Sanctos in celis pro mortalibus intercedere 218. de illis inuocandis 896
- Scripturæ sacræ non soli est adherendum, sed etiam Verbo Dei non scripto 394. 294. illa non à quouis intelligitur 510. 551. iudicium eius & interpretatio non est penes quemcunq; Fidelem 177. 88. 89. de Scriptura rebusq; Fidei cum hæreticis non est disputandum 372. ad scripturam intelligendam quem modum Christus obseruandum reliquerit 512. 1148
- Septem fratrum apud Ephesum mirabiliter dormientium historia 503
- Serui mamone, carnis & mundi qui, eorumque præmia 985
- Signa mundi finem antecedentia 1137. 1140
- Sion mons designat ecclesiam 517
- Solicitude quæ bona, quæ mala, quæ licita, quæ illicita sit 982. sollicitudo nimia rerum temporalium animo peregrinum amorem generat, & ab amore diuino abstrahit 884. cultum diuinum & ingressum cœli impedit 981. quænam hominem ab inani sollicitudine liberent 989
- Sperantes in Deum ipsique seruientes ab ipso inuuantur fideliter 991
- Spiritus sancti varia nomina 633. 636. doctor est veritatis 657. cui tanquam fonti caritatis, gratiarum & charismatum dona adscribuntur 1643. Spiritus sancti varij effectus 642. 559. Spiritus sancti officia 615. quomodo ille mitti dicatur 616 & quid summatim de illo credendum, quodque pro Deo colendus & venerandus 617. 642. Spiritus sancti missio cum quibus circumstantiis facta sit, & illarum explicatio 646. Spiritus sancti effectus in Apostolis 651. & in primis Fidelibus 654. 655. aliisque Credentibus 627. Spiritus sancti operationes Christi per Ecclesiam Pastores exercet 571. Spiritus sanctus adhuc testatur veritatem in Ecclesia 619. & quæ beneficia conferat Ecclesie 632. Spiritu sancto carent viuentes extra Ecclesiam 620. Spiritu sancto multa hodie surripit Hæretici 656. in Spiritu sanctum qui peccat, siue Catholici siue Hæretici 660. & trib. seq. Sancti Spiritus in homine præsentis duo sunt signa 667. præparatio quæ adhibenda ad Spiritum sanctum accipiendum 618. cur descendit in specie ignis 631. quid in baptismo nostro efficiat 651. eius afflata gratia quos fructus proferat 640. per eius dona vetus homo renouatur, & instauratur 641. quomodo procedere dicatur à Patre & Filio 616. iudicandus est Spiritus non solum in Scriptura, sed etiam in Ecclesia, eiusque Ministris 292
- Spirituum apparitio hominem terrefacit 506. quomodo discernendi sint boni & mali spiritus apparentes 507. quæ spirituum apparitiones nõ semper pro spectris habenda 508. & circa quas duo debeant obseruari 506. 507
- Superbia cordis & mentis elatio Deum offendit, & homini periculosa est 924. quæ remedia conferant ad superbiam exterminandam 930

Tempus à Deo sapienter ordinatum, & maxime in Ecclesia concinnè distributum, pag. 2. temporis vicissitudo & varietas à Deo instituta, hominibus simul & bestiis prodest, pag. 1. tempus in otio vanisque rebus minime consumendum est 154

Tentat hominè Satan, & quæ nobis in tentatione seruanda sint, præsertim exemplo Christi contra Satanam in deserto pugnantis 329. & seq. quibus armis vincamus hunc mundi principem 324. & quibus ille gradibus ac modis nos tentare soleat ac oppugnare, ibid. In tentationibus nostris ingens est consolatio Christi passio 306. tentationib. & tribulationibus Deus Fideles exercet, eosq; peculiariter solatur atq; cõfirmat 240. 145. 781. 780. Satan vt hostis collidus me tuendus, nullumq; cum illo cõsortium habendum 329. & seq.

Terrenis rebus magis quàm æternis cura nostra impenditur 891

Timor Dei laudatur 67. timent Deum eiusq; iudicium Sancti 64. nec minus nobis timendum est 65. 1097

Traditiones Ecclesiasticæ seruandæ Christianis, sicut & Dei præcipit verbum 54. 875. 403. 292. & seq. Traditionum Ecclesiæ antiquitas 5

Tribulationibus vita nostra obnoxia est, nec illæ molestè ferendæ 969. 769. & quæ in illis consolatio capienda 145. & seq. & 770.

Trinitatis sacrosanctæ Festum amplissimè in militante & triumphate Ecclesia merito celebratur, & quomodo debeat celebrari 710. & seq. de tribus personis diuinis necessaria fides & confessio Ecclesiæ 711. quid à SS. Trinitate homini petendum 713. & seq. Trinitatis mysteriū est præcipuum & inscrutabile, summèq; vt credatur necessarium 710. quomodo SS. Trinitas inuocanda 711. Trinitatis externa opera indiuisa, quædã interim singulis personis attribuuntur peculiariter 642. quis possit homo efficere, vt sit templum SS. Trinitatis 636

Tristitium siue trerentium & lugetium variorum genera 563. quædam tristitia homini utilis est atq; laudabilis, ibid. alia in filiis huius sæculi reprehendenda 764. tristitia in Christo, Dauide, Petro, Paulo & Magdalena laudatur 564. tristitia sæculi in quo consistat 563

Verbum Dei quàm præclarum sit institutum ac vite in præfatione Operis. quomodo cum amore & humilitate illud audiendum 857. & seq. Verbi Dei excellentia & dignitas 289. Verbum Dei seruandum est nõ modò quod scriptum extat, sed etiam quod viva voce traditū accepimus 292. Verbo Dei complures ad defensionem erroris, suamq; perniciem abutuntur 291. Verbum Dei cum fructu audiendum 395. nec solùm auditores, sed & factores Verbi nos sedulos esse oportet 134 & seq. 287. multi interim Verbo Dei surdas p̄sent aures 290. Vestis nuptialis est certa filiorum Dei testifera & nota 1071. et destitutus, vel caritate orbatus, à Deo reicitur 1096, & seq. vestem nuptialem sibi quisque summat oportet 1073

Vidua quæ laudat & iuuanda sint, maxime Sanctorū exemplo 147. & seq. 1002

Vinea Dei electa est Ecclesia catholica 274 in ea veri & falsi cultores seu operarij, ibid.

Virginitatè cõiugio p̄ferre cõuenit 210. 213

Vita p̄sens quilibet amara mortales aureo velut calice inebriat ac perdit 553. victuri secundū spiritū quæ mala vitare, quæ bona complecti debeant 665. 667. vita hominis peregrinationi similis 762

Vitiis propriis potius quàm aliorum iudicandis & sanandis est insistendum 683

Vituperari bonos à malis nec mirandum, nec molestè ferendum est 179

Voluntas bona virtutum est mater, sicut mala fons vitiorum omnium 845

Vota Deo & Ecclesiæ facta reddi debent. puniunturq; grauiter votorum violatores 662

Zelus animarum pergratum est Deo sacrificium 796

Finis huius Indicis.

Errata in hōc Opere potissimū corrigenda.

Regina linea 3. legendum: verò Iudaicum Sabbatum, quod ethnicis immeritò. P. 10, l. 23. excultauerunt in Deum viuum. p. 25, l. 23. nuptiali veste resulgent. p. 28, l. 5. precationibus ardentibus. Ibidem, l. 23. Satana serui qui. p. 29, l. 2. Ac licet isthæc. p. 30, l. 22. Unde is se ad nos. p. 36, l. 5. moribus conformat, & in cruce. p. 39, l. 5. à fine, arsisse prudens nemo ambigit. p. 46, l. 7. vt hoc ingens Christi. p. 49, l. 13. principes tam longum. p. 53, l. 1. submonendos. p. 57, l. 16. Christo illos. p. 75, l. penult. excitare, primusq; regnum. p. 77, l. antepex. il. docuit, vsq; ad mortem certare, qui & Salomone teste, quasi leo. p. 78, l. 2. Ioannis innocentiam ac patientiam mihi magis non habeam.

Pag. 100, l. 4. facies nonum quasi colorem ac rigorem accipit, totaq; ecclesia hoc tempore spiritualiter innovatur. p. 106, l. 2. ingratis ordinem omnium, qui talem tantumq; Patrem. In linea seq. dele nos. & l. 5. lege, redamare conantur. Hos ille. Ibid. l. 9. Ego verò in Christiana tam durum, tantaq; caritatis immemore iure magno dixerim: Dilecti. p. 114, l. 22. adstruxisse quod castitatem. p. 136, l. 24. periculum, in dō peribit. p. 142, l. 16. contradicere, quam obedire. p. 162, l. 3. ego præ ceteris ad bene beatq; viuendum indigere mihi videbor. p. 167, l. penul. Magi non vulgares homines, immò. p. 168, l. 14. re ipsa declarant. & lin. sequenti, tepidos etiam hodie vincant ac arguāt. Qui certò. p. 178, l. 6. in pessimis etiam quædam. p. 188, l. 23. redigere, scopulose sunt. p. 142, l. 12. in hac vita expurgavit. p. 194, l. 6. hos ipsos offensi Dei percutit. p. 196, l. 9. & 10. placanda est in vsu frequentem reuocandis.

Pag. 204, l. 20. panas, quia sicut. p. 206, l. 4. Apostoli cunctos fideles. p. 208, l. 6. à fine, Dominus bonus & modestus, nec minus discipulis. p. 18, l. 13. quoad optatam. p. 220, l. 19. præceptum Domini illud obseruent. p. 62, l. 27. Tum illorum iniuri. p. 286, l. 18. fructum amittat. & li. seq. commissæ excutiat. Et deinde, negligere soleat. & lin. vlt. mortuos merito excitet.

Pag. 314, l. 9. à Christo reprehendatur. p. 327, l. vlt. ex parte conformes. p. 333, l. sumus, & conuiuemus. Si sustinebimus, & conregnabimus. p. 337, l. 20. simulq; cum loele. p. 338, l. 13. desertum deligam. & lin. penul. reuocetur, vt Leonis. p. 348, l. 24. respondit, sed in respondendo. p. 392, l. 13. Christi dictum: Si filij. p. 394, l. 10. expertes, sicut Paulus loquitur. p. 398, l. 15. persensit maximum.

Pag. 403, l. 5. à fine. illius amori rependimus. p. 405, l. 20. adesse velimus. p. 416, l. 1. con fertur. De qua. p. 418, l. 22. antidotum. p. 428, l. 21. optimum abnegat, & palam abiurat. et l. seq. mortem sequi Christum promississet. p. 429, l. 5. ad terram, sed sine cuiusquæ offensione prostermit. p. 431, l. 4. responderit, & nec gratiam illius ambire, neq; aulicæ placere vellet. Non recusat. p. 432, l. 22. tenerrimum, ac pessimè iam antè tractatum immaniter. p. 433, l. 13. vetus illa inobediencia id merebatur. p. 440, l. 5. sepultus. Hunc Moyses nobis pulcre adumbravit per anem serpentem, qui in deserto erectus, et à lethaliter vulneratis conspectus, antidotum illis præbuit salutare, vt ab accepto morsu liberarentur. In huius, & c. linea 8. p. 471, l. 15. mine obiciantur. p. 475, l. 17, sed cælesti aternaq; veritati. pag. 482, l. 19. virgo qualibet vidua. p. 484, l. 5. expoliare, seq; ab omni vitiorum fermento incontaminatum ser uare. p. 497, l. 24. assistit, amicum.

Pag. 507, l. 17. depellam. Igitur cum. p. 514, l. 4. penitentiam non amplecterentur, eisq; p. 541, l. 17. speluncas confugerent. p. 525, l. 4. hanc pacem, vt diximus, ille. & lin. 8. est, di uino illis munere conferatur. p. 529, l. 13. pro iustitia nequitiam. Et linea 14. experiri cogamur. p. 522, l. 15. mundi, & mactata ouis. p. 552, l. 4. à fine, Turbam hominum non intelligen di. p. 553, l. 5. à fin. priuari vltro patientur. p. 556, l. 25. Ecclesiam referam, quæ. & lin. 10. non potest non morere. p. 561, l. 10, immò & cum sceleratis acerbè moriturum. p. 580, l. 7, à fine, esse ait, absque.

P. 610, l. 3. illud notatione dignum. p. 614, l. 19, & potenter in Ecclesia. p. 626, l. 8. li.

get, c perpetuo damnent. p. 627, 20, ipse gemitus. p. 631, 5, à fin. Nec dubitat quisquam
verere credentium, hodiernum. p. 632, 8, à fin. credere affirmamus. p. 638, l. vlt. et per
lentem miss. p. 639, 15, in visibili cœtu. p. 643, 2, bonitas & cum his. & li. 17, esse non va
nè comperi. Quo. p. 644, 3, à f. signo edito, vt plurimum, & l. 4, Etenim in s. ecie. p. 645,
4, apparuit, quos vt. p. 646, 24, ab illis frigus torpidum excutit. p. 654, 9, rete suum E
uangelicum. p. 657, l. vlt. Ecclesie iure suo sibi vendicanti perpetuo consilium. p. 661,
16, passim apparere, qui. p. 662, 15, Monet igitur P salmographus, & l. 16, obdurem. &
& grauer Paulus. p. 664, 5, à fin. amicus accurrat. p. 668, 1, tanto prestitum, & lin. 6,
Quid autem vlli desiderabilius. p. 683, 19, nec tam hominum quam Dei. p. 697, mu
nere obeundo sinant.

Pag. 710, 26, & secundum sanam Ecclesie interpretationem. p. 714, l. penult. partim
vitiis deformatam gratia duce reforment, partim incontaminatam custodiant. p. 726, 1,
exigat, en verbis luculentis testatur. pag. 730, 15, vt nomen acceperit super. & lin. 3, à fin.
quo si vellet homo acceptam iustitiam conseruare, vitam in corpore perpetuam degeret: ita
Christus. p. 747, 24, corpore merum vulg. p. 748, 15, Philistiæ quamuis ethnici. p. 764,
16, consingat. Sed mundi. & l. 17, genere sapienter dixit. p. 766, 19, nec interim mihi.
p. 767, l. vlt. vt nec domus, nec mensa. p. 772, 6, à f. pascatur & excrucietur. p. 799,
4, genere conspurcatis. Hos.

Pag. 814, l. 13, partem candidè interpreter. & l. 19, me scienter aut ignor. p. 815, 6, à
fin. hæcenus in Cæro Christiano tam. p. 832, l. penult. parui lucri. p. 864, 4, à fin. suo
subscribens affirmat. p. 885, 11, quæ ipsi residua. pag. 894, 6, à f. multis diuitum centu
rius vix.

P. 900, 8, maiora dona iam antè perceperint. Sic. p. 902, 4, magnitudinem, lögami;
penitentiæ expectationem supplicij. p. 906, 27, Habeo & illos imitari, qui ardenti ca
ritate flagrant, peccatus. p. 923, 24, donum omne descendit. p. 926, 5, à f. criminum ag
grauabat. Publicanus. p. 936, l. penult. velut ad caelestes volucres refert Propheta. p. 961,
14, Paulus se Deum. p. 985, 20, acquiescam. Cui sanè. p. 991, 10, scelerum impunita
tem. p. 992, 13, si quidem. p. 995, 22, teste. Esto autem, nulla me criminum veterum
grauari conscientia, putabo.

P. 1020, 26, conuertat. Tale quiddam. p. 1052, 20, Sic Oxiás. p. 1054, 26, Christi
in domum suam ingressu. p. 1057, 16, peccatorum, siue publicè siue priuatim committan
tur, quæ iratus Deus iustè castig. p. 1070, 28, deturbat, & demonum tyrannidi subiicit,
nullam ei cessationem relinquens à fletu & stridore dentium. Quibus de rebus. p. 1074, 5,
confortium essent admittende. p. 1080, 2, preuenit & antea: bulo? p. 1081, 4, citò
cadere & frangi. & l. penult. Sed hæcenus quidem. p. 1082, 4, monet, semperq; monitos
esse vult parentes. p. 1083, 25, qui absens etiam. p. 1087, 21, coniuncta semper tria te
nere. & l. penult. virtutem ægroti faciant. p. 1091, 7, ob sua bona. & l. antepenult. condo
nauerit. p. 1093, 3, habeo rursus presentem. & l. 6, fuga feliciter cessit. p. 1094, 4, il
lorum vicem putabo, qui. & l. 15, velut nihil. p. 1096, l. vlt. Postremò an non terribile.
p. 1097, 21, debitis oneratus, sua.

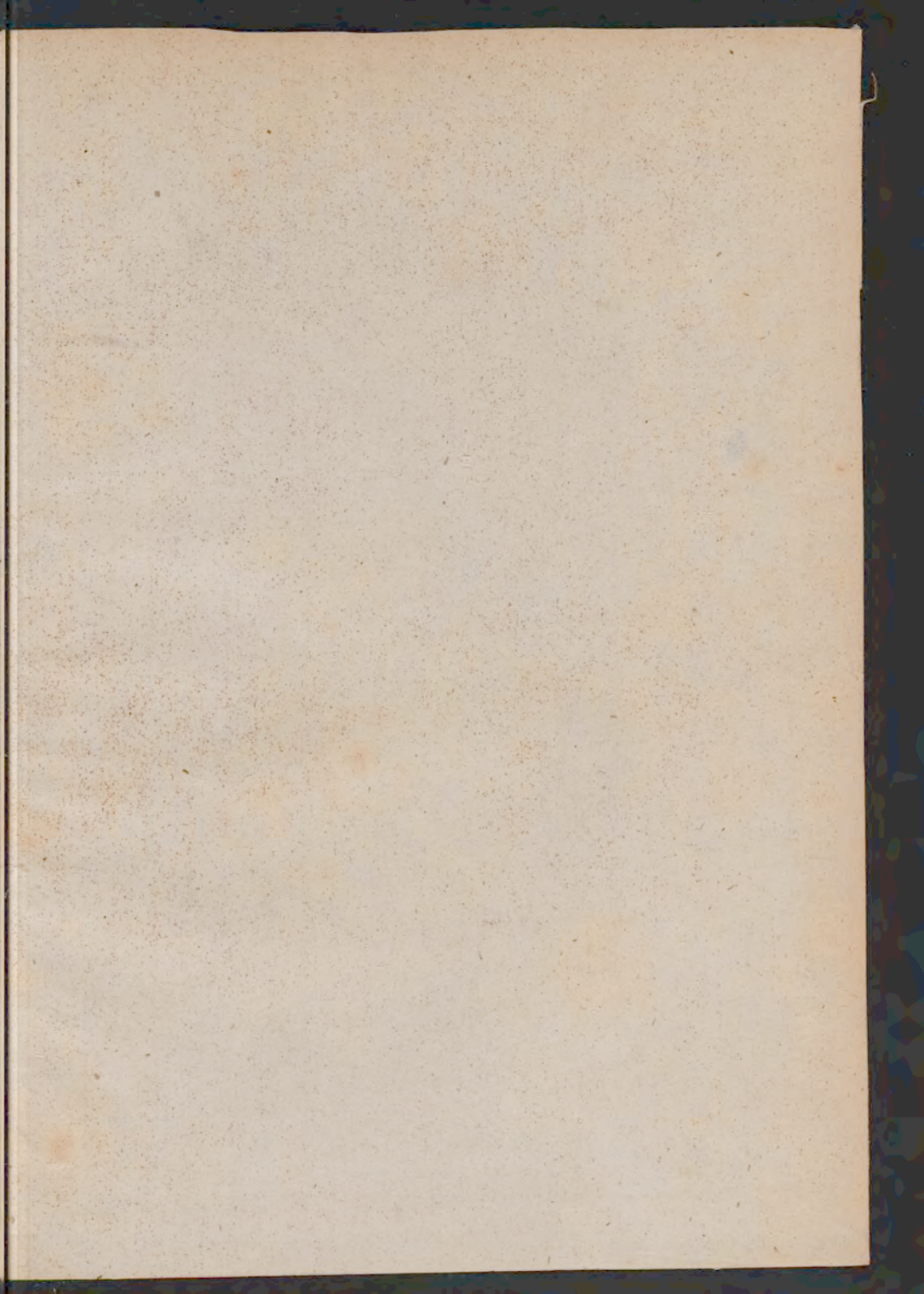
Pag. 1102, 9, à fin. pre se ferant, Christi q;. p. 1103, l. 7 à fin. proximo misericordie ra
tio. p. 1104, 16, Tiberij Cæsaris ferre. p. 1107, 20, sibi q; similes. p. 1119, l. vlt. appellat,
sint q; denum omnes. p. 1121, l. penult. Iudæis præipientium. p. 1122, 13, resurrexit, vt &
mortuorum & viuorum dominetur. Quod. p. 1123, l. 7 à fin. morbus erat immedicab. p.
1128, 23, vt vos exaltet. & l. 30, se se reputat ad. & l. 31, ideo sat habet. p. 1147, 13, erro
rum professores cupidè. p. 1149, 10, interpretantur, immò & adulterant, nec.

Sit nomen DOMINI benedictum.

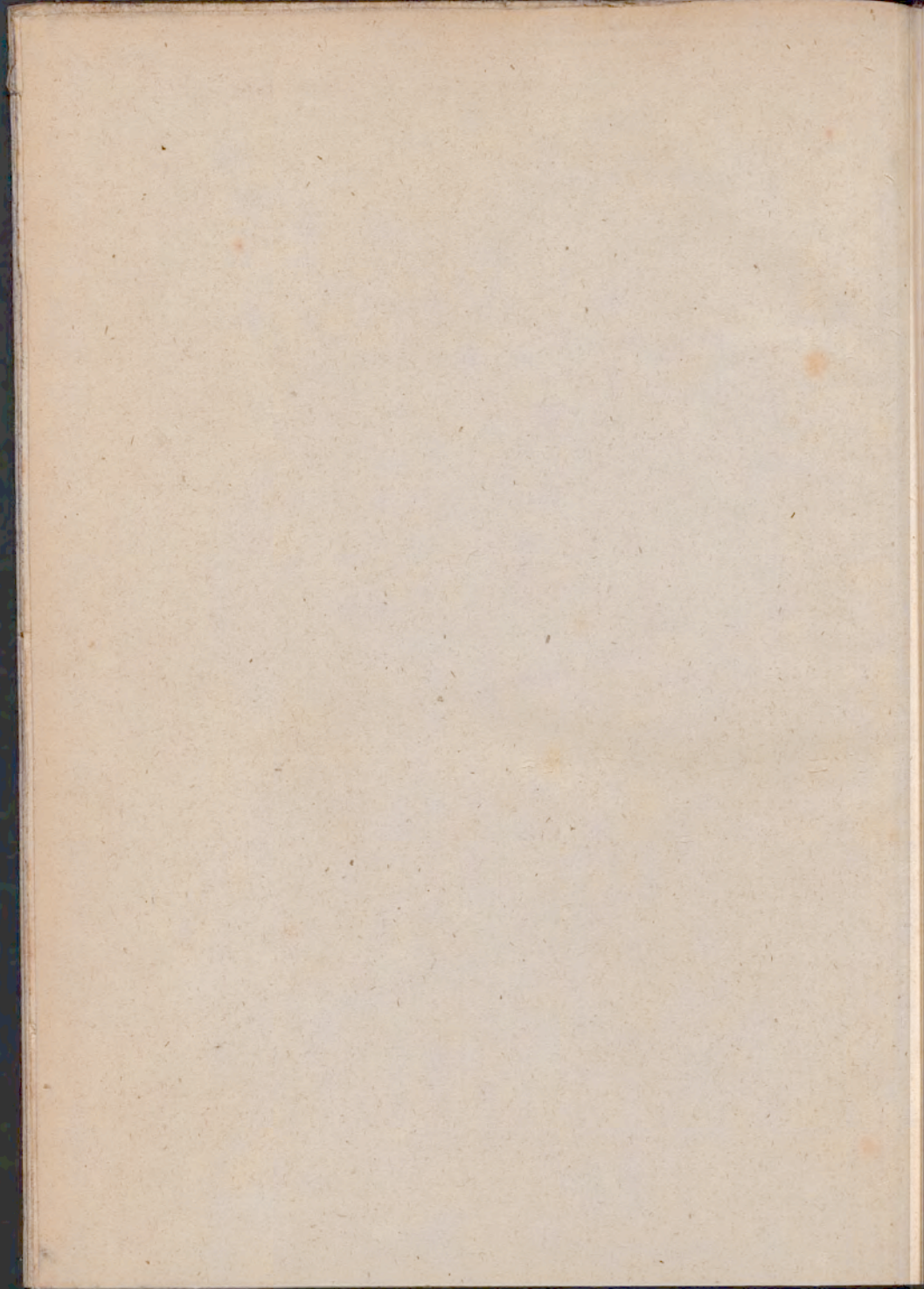

Jubileus veteris legis. quinquagesimus annus Levitici 25

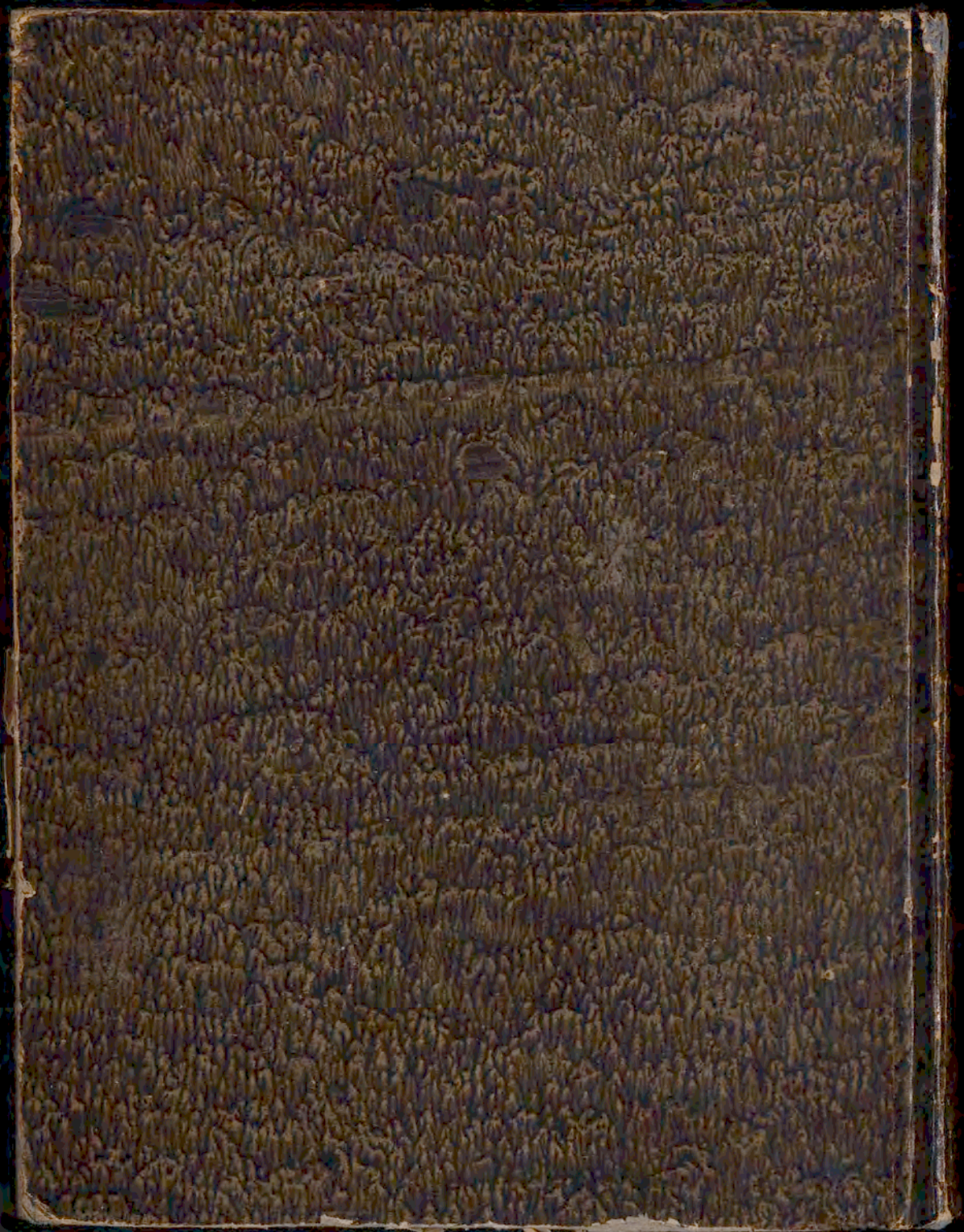

Canisius,

Notae in Evangelia.

GE
357

